Laurian, August Treboniu

ISTORIA ROMANILORU

de

A. TREB. LAURIANU,

ІНСПЕКТОРІЎ ЏЕНЕРАЛ АЛЎ СКОЛЕЛОРЎ DIN ПРІНЧІПАТȢЛЎ МОЛDАВІЕЇ.

ПАРТЕА I.

De ла фȣndapea Romeĭ пънъ ла къdepea imnepiȣлȣĭ Romanȣ de ла апнȣсȣ.

Iaшi

1853.

ІСТОРІА РОМАNІЛОРЪ.

Партеа I.

Пацінe.

De ла Фѕndарea Romeï пънъ ла къdерea іmперіѕлѕï Romanѕ de ла аппѕсѕ.

Сенціѕнеа А.

Сенціѕнеа В.

Сенціѕнеа С.

Пагин.

Секцiвnea D.

ІСТОРІА РОМАNІЛОРȢ.

ПАРТЕА I.

Dе ла фȣndареа Ромеĭ пъпъ ла къdереа імперіȣлȣĭ Романȣ dе ла апȣсȣ.

Секџіȣnеа А.

Dе фȣndареа Ромеĭ пъпъ ла ꙟпчепȣтȣлȣ ресвеллелорȣ пȣпічо.

КАРТЕА I.

Dе ла фȣndареа Ромеĭ пъпъ ла dесфііпџареа регатȣлȣĭ.

I. Ромȣлȣ. Nȣмеле Ромапілорȣ се траџе dе ла четатеа Рома каре се ꙟптемiѣ dе џеменiĭ фраџĭ Ромȣлȣ шi Ремȣ, фiiĭ лȣĭ Марте пъскȣџĭ din Реа Сiлвiа, лъпгъ рȣлȣ Тiбере ꙟп мiȥлокȣлȣ Iталieĭ*). Ачештĭ фраџĭ мъптȣiџĭ dе мóрте прiп о ꙟптъмпларе естраорdiпаръ, аџiȣпгъпdȣ ла матȣрiтате копсȣлтаръ воiпџа diвiпъ прiп семпеле че лi се ворȣ аръта спре а пȣпе фȣndаментеле ȣпеĭ поȣе четъџĭ: Ремȣ ȣiтъпdȣсе ла черȣ dе пре мȣптеле Авептiпȣ въȥȣ маĭ ꙟптъiȣ шессе вȣлтȣрi, еаръ Ромȣлȣ dе пре мȣптеле Палатiпȣ въȥȣ маĭ ꙟп ȣрмъ doiспреȥече, шi се dекiеръ ꙟпвiпгъторiȣ. Къпdȣ се лȣкра ла фȣndаментеле четъџiĭ, Ремȣ шi бътȣ џiокȣ dе валлȣрiле лȣĭ Ромȣлȣ, шi фȣ ȣчiссȣ dе лȣкръторĭ. Ромȣлȣ ръмъпъпdȣ сiп-

*). Dе ла градȣлȣ dе лȣпџiме џеографiкъ 30 пȣџiпȣ спре ръсърiтȣ, шi dе ла градȣлȣ dе лъџiме 42 пȣџiпȣ спре мéȥъ-ȥi; 15 мiлiаре Романе dе ла върсатȣлȣ Тiберелȣĭ ꙟп Мареа Тȣррепъ; кiаръ ꙟп копфiпiȣлȣ *Латiпiлорȣ*, Сабiпiлорȣ шi алȣ Етрȣсчiлорȣ.

гѹрѹ domniторiѹ ꙟн Рома, спре ꙟтмѫлцiреа локѹiторiлорѹ deскiсе азiлѹ шi промiсе апѫраре тѹтѹрорѹ челорѹ че ворѹ венi ла dѫнсѹлѹ, шi кѹ modѹл ачеста ꙟтпопѫрѫ четатеа ꙟн скѹртѹ тiмпѹ. Diнтре четъцiанiї чеї maї de фрѹнте Ромѹлѹ алессе ѹнѹ консiлiѹ (сенатѹ) de 100 de сенаторї, карi кѹ ꙟнцеленчiѹнеа лорѹ съ'ї стеа ꙟнтр'ацiѹторiѹ; ачештiа din каѹса deтпiтъцiї се пѹтiръ Патрi (пърiнцї), еаръ decчеndinцiї лорѹ Патрiчiї; о легътѹръ стрѫнсъ се ашеzъ ꙟнтре четъцiанiї сърачї шi фъръ de ꙟнфлѹiнцъ шi ꙟнтре чеї de фрѹнте, прiн Патронатѹ, dъndѹ-i-се воiе фiе кърѹi четъцiанѹ maї de цiосѹ ка Клiенте съ шi алéгъ ѹнѹ патронѹ dintре чеї maї ꙟнсеmnaцї, аdекъ dintре патрiчiї. Ромѹлѹ ка реце шi лѹъ doiспреzече лiкторї армацї кѹ секѹрї шi кѹ фаше, карi съ фiе тотѹ dé-ѹна ꙟнпрецiѹрѹлѹ лѹї, шi съ ессекѹтеzе лецiле; елѹ шi формъ о лецiѹне de 100 de кълърї (celeres), шi de 1000 de пedeстрi. Dѹпъ че Ромѹлѹ шi органiсъ кѹ modѹлѹ ачеста тiкѹлѹ съѹ статѹ, трiтiсе deпѹтацї ла попóреле вечiне черъndѹ ка съ ꙟнтре кѹ Ромaнiї ꙟн легътѹрї de късъторiе (connubium); dаръ ачестеа рекѹсаръ пропѹнереа. Атѹнчї Ромѹлѹ аппѹнцiъ стателорѹ вечiне къ ва съ факъ цiокѹрї ꙟн опóреа лѹї Nептѹнѹ, шi ле ꙟнвiтъ ла ачеастъ соленнiтате. Сабiнiї венiръ maї ꙟнаiнте de тоцї din преѹнъ кѹ фетеiле шi кѹ фетеле лорѹ. Ꙟн тiмпѹлѹ кънdѹ ера съ се ꙟнчéпъ цiокѹрiле шi кънdѹ стрѫiнiї ста кѹ лѹаре атiнте асѹпра челорѹ че ера съ се факъ, цiѹнiї Ромaнї ꙟнтраръ кѹ спателе ꙟн тъпї, апѹкаръ пре фетеiле челе maї тiнере шi maї фрѹтóсе шi ле ръпiръ кѹ пѹтереа. Ꙟн deшертѹ се *плъпсеръ* пърiнцiї пентрѹ вътътареа оспiталiтъцiї,

ꙟпdешертꙋ се опнꙋсеръ фетеле фаптеі челеі фъръ dе леџе а ръпіторілорꙋ. Романії пріп пꙋртарея лорꙋ чеа dꙋлче ле ꙟмблъпзіръ ші къштігаръ ініміле лорꙋ.

II. Ꙋпꙋ ресбелꙋ съпџеросꙋ се пъскꙋ dіп каꙋса ръпіреі ачестеіа. Четъџіле Чепіпа, Аптемпе ші Крꙋстꙋмеріꙋ фꙋръ челе dіптъіꙋ карі апꙋкаръ арм͞еле спре а ръсбꙋпа каꙋса комꙋпъ, ꙟпсъ лꙋъпdꙋ къі dіверсе рꙋмасеръ бътꙋте dе Ромꙋлꙋ. Маї ꙟп ꙋрмъ вені Таџіꙋ реџеле Сабіпілорꙋ кꙋ о армать dе 25,000 dе ómепї ші ꙟмпресꙋръ четатеа. Dꙋпъ ꙟпчеркърі dешерте dе а ꙟптра ꙟп четате, Сабінії прінсеръ пре о фатъ, пꙋме Тарпеіа, каре ешіссе dꙋпъ апъ, ші пріп промісcіꙋпї о ꙟпdꙋплекаръ ка съ-ї dꙋкъ ꙟп четате пріп ꙋпа dіптре порџіле аскꙋпсе. Кꙋ моdꙋлꙋ ачеста ꙟптръпdꙋ, еї ꙟпчепꙋръ о лꙋпть съпџерóсъ кꙋ Романії, каре лꙋпть џіпꙋ маї мꙋлте зіле. ꙟп фіпе фемеіле възъпdꙋ къ пъріпџії ші фраџії лорꙋ се батꙋ пептрꙋ dъпселе кꙋ бърбаџії лорꙋ, се арръпкаръ ꙟп міꙁлокꙋлꙋ лꙋптъторілорꙋ, ші кꙋ лакръмі ꙟп окі ꙟї рꙋгаръ съ пꙋпъ капътꙋ бътъіеї. Лꙋптъторії се ꙟммꙋіаръ ла кꙋвіптеле фемеілорꙋ, ші лъссаръ армеле dіп мъпъ. Се ꙟпкеіъ ꙋпꙋ трактатꙋ ꙟптре Романї ші Сабінї ꙟпвоіпdꙋсе амъпdоꙋе паџіꙋпіле ка Ромꙋлꙋ ші Таџіꙋ съ dомпéскъ ꙟмпреꙋпъ кꙋ пꙋтере ші аꙋторітате dе о мъсꙋръ, Сабінії съ формéзе ꙋпꙋ попорꙋ кꙋ Романії ші съ аібъ ачелеаші dрептꙋрї кꙋ Романії, dіптре dъпшії съ се алéгъ ꙟпкъ 100 dе Сепаторї ші тотꙋ атъџіа кълярї. Ромꙋлꙋ пꙋ пꙋмаї къ пріімі ачесте копdіџіꙋпі, чі dеdе локꙋ dе локꙋінџъ ші Лꙋчерілорꙋ карі-ї веніссеръ ꙟптр'аџіꙋторіꙋ dіп Етрꙋріа, ші ꙟмпърџі тотꙋ попорꙋлꙋ ꙟп треї трібꙋрї: Рамнесі (dе ла Ромꙋлꙋ), Тіціесі (dе ла Тітꙋ Таџіꙋ) ші Лꙋчересі (dе ла Лꙋ-

челе лорȣ), ші пѫсе престе фіе каре кѫте ѫнȣ трібѫнѫ: афарѫ de ачеаста маі сѫптѫмпѫрці попорѫлȣ ѫн 30 de кѫрії, кѫрора ле dede нѫмеле Сабінелорȣ, ші пѫсе престе фіе каре кѫте ѫнȣ Кѫріоне, ші фіе каре кѫріе о маі сѫптѫмпѫрці ѫн 10 декѫрії саȣ ціnці, ші пѫсе престе фіе каре кѫте ѫнȣ Dекѫріоне, ассемене алессе din фіе каре трібȣ кѫте 100 de кѫларі, ші кѫ modѫлȣ ачеста формѫ треі чентѫрії de кѫларі, карі се нѫміръ тотȣ dѫпѫ нѫмеле трібѫрілорȣ, adекѫ Рамнесі, Тіціесі ші Лѫчересі; педестрімеа се сѫі акѫмȣ ла 3000 de армаці. Ромѫлȣ dede ла фіе каре четѫціанȣ кѫте doѫе ціѫгѫрі de пѫмѫнтȣ (haeredium, моміе). Dѫпѫ че Ромѫлȣ ші Таціȣ domnіръ ѫмпреѫнѫ чінчі анні de zіле, Таціȣ се ѫчісе de кѫтрѫ Лавіні, ші Ромѫлȣ рѫмасе еарѫші сінгѫрȣ domніторіȣ ѫн Рома. Ромѫлȣ маі авѫ doѫе ресбелле, кѫ Фіdенаціі ші кѫ Веіенціі, карі се фініръ ѫн фавóреа Романілорȣ. Dѫпѫ о domніе de 37 de анні, ціnѫndȣ adѫнаре de попорȣ ѫн кѫмпѫлȣ лѫі Марте, се пѫскѫ о темпестате сѫбітѫ, ші Ромѫлȣ се фѫкѫ невѫzѫтȣ. Сенаторії фѫкѫрѫ пре попорȣ сѫ креdѫ кѫ с'аȣ рѫпітȣ ла черȣ; еі ѫі рѫdікарѫ ѫнȣ темплѫ ші'лȣ онорарѫ сѫнтȣ нѫмеле de Чірінȣ (Quirinus).

III. Nѫma. Dѫпѫ мóртеа лѫі Ромѫлȣ се пѫскѫ dіспѫтѫ ѫнтре Романі ші Сабіні, dінтре карі сѫ се алéгѫ реце, ші аша трекѫ ѫнȣ аннȣ de zіле ѫн каре Сенаторії гѫвернарѫ ѫнѫлȣ dѫпѫ алтѫлȣ кѫте чінчі zіле (interregnum). Ѫн фіне попорѫлȣ немѫлцѫмітȣ кѫ ачеастѫ формѫ de гѫвернȣ ѫнчепѫ сѫ стріце сѫ се факѫ алецере de реце. Сенатѫлȣ dескісе о adѫнаре, ші попорѫлȣ алессе реце пре ѫнȣ Сабінȣ кѫ нѫмеле *Nѫma Помпіліȣ, ціnереле* лѫі Тітȣ Таціȣ. Nѫma Пом-

пілій, атъпчї ꙟп етате de 40 de аннї, ера ѹпѹ омѹ репѹтітѹ пептрѹ пієтатеа ші пептрѹ вієаца са чеа ессемпларъ. Ꙟтвъцатѹ ꙟп філософіа Сабіпілорѹ, ші мѹлцъмітѹ кѹ пѹціпа са авере тръіа ретрассѹ ꙟп четатеа Кѹрі, фъръ de а аспіра ла опорї маї ꙟпалте, ші прімі пѹмаї кѹ греѹ demпітатеа офферітъ. Кънdѹ ꙟп фіне попорѹлѹ ꙟпцелессе къ Nѹма аѹ прімітѹ, се бѹкѹрѣ ка ші кѹмѹ і с'арѹ фі daтѹ ѹпѹ регатѹ ꙟп локѹ de ѹпѹ реџе. Nічї ѹпѹ domпіторіѹ пѹ пѹтеа съ фіе маї бѹпѹ de кътѹ Nѹма ꙟп ачелѹ тімпѹ кънdѹ Рома ера ꙟпкъ ѹпѹ статѹ компѹсѹ din diверсе попόръ ѹпіте пѹмаї прін пѹтереа армелорѹ, фъръ легътѹръ інтерпъ ꙟптре сіпе, карактерѹлѹ челѹ феросѹ алѹ поілорѹ четъціапї авеа ліпсъ de кѹлтѹръ моралъ ші реліџіόсъ спре а се deпрinde кѹ opdinea ші кѹ віртѹціле соціале. Nѹма прічепѹ міссіѹпеа са; елѹ edіфікѣ ѹпѹ темпълѹ лѹї Іапѹ каре ꙟп тімпѹ de паче съ ръмъпъ ꙟпкісѹ, еаръ ꙟп тімпѹ de ресбеллѹ съ стеа deскісѹ, ші'лѹ ꙟпкісе пептрѹ томѹ тімпѹлѹ кътѹ тръі елѹ; ꙟмпъръці попорѹлѹї пъмъптѹлѹ къштігатѹ de ла вечінї прін пѹтереа армелорѹ, ꙟпкѹраџіѣ агрікѹлтѹра ші артіле вієцеї пачіфіче. Nѹма обсервѣ къ аппѹлѹ de zече лѹпї каре фѹссе ꙟп ѹсѹ пъпъ ла dъпсѹлѹ, ші се ꙟпчепеа кѹ Марціѹ (Martius de ла Марте, Aprilis de ла Афро-dіта саѹ Віпере, Maius de ла Maiores маї бътрънї, Iunius de ла Iuniorus маї тінерї, Quintilis de ла quintus алѹ чінчілеа, Sextilis de ла sextus алѹ шесселеа, September, October, November, December), есте преа скѹртѹ, ші'лѹ фъкѹ de 12 лѹпї маї адъѹгъпdѹ ла ꙟпчепѹтѹ doѹе, adекъ Іапѹаріѹ (ꙟп опόреа лѹї Іапѹ) ші Феврѹаріѹ (de ла februo кѹръцѹ), ші *пептрѹ* ꙟптеркъларе ꙟпкъ о лѹпъ естраорdinар

Mercedonius, кв ацівторіівлв къреіа аннвлв ачеста, ла фіе каре 24 de anni съ кадъ тотв de o datъ кв челв солстіціал. Ашезънdв кв modвлв ачеста календаріввлв, елв дефінсе сербъторіле ші zілеле de лвкрв, пректтв ші zілеле фасте ші нефасте. Nвma регвлъ квлтвлв divinв, пвті внв коллеців de патрв Понтефічі, алв кърорв пвтерв таі пре вртъ крескв ла оптв, ші ꙟн фіне ла шессеспрezече, каре съ прівегіezе асвпра календаріввлві, асвпра квлтвлві divinв, ші асвпра тътврорв преоцілорв, съ ціпdече каssеле вісерічешті, ші съ скріе анналіле; челв таі mаре dintре Понтефічі се пвтіа Pontifex maximus. Nвma консекръ патрв вірціні вестале, алв кърорв пвтерв таі пре вртъ се свi ла шессе, ка съ консерве фоквлв етернв ꙟн темплвлв zееі Вестеі, ші съ квстодéскъ палладівлв (ікóна чеа къzвтъ din черв а zееі Палладе de ла Троіа). Ачестеа ста свптв прівегіа-реа Понтефічелві тassimв, се алецеа ꙟн етате de 6 — 10 anni, авеа съ сервéскъ 30 de anni, ꙟн чеі dintъів 10 съ ꙟнвеце, ꙟн чеілалці 10 съ фвнкціонеze, ші ꙟн чеі din вртъ 10 anni съ арреле алтора. Dвпъ ꙟтплініреа ачествi сервіців пвтеа съ éссъ ші съ се търіте. Nвma інстітві doiспрezече Салії (къ-лвшіарі), ка съ квстоdéскъ сквтвлв лві Марте (ancile) челв къzвтв din черв; пентрв ціпереа секретвлві таі фъкв ꙟнкъ алте 11 сквтврі тотв ꙟн форта ачествіа, ші dede ла фіе каре Салів къте внвлв. Ачештіа ла zіле фінте ътбла кънтънdв ші сълтънdв кв сквтвріле прін четате; челв таі mаре dintре еі се пвтіа Praesul. Ассетене консекръ внв преотв спецiал лві Цiое (Flamen Dialis), алтвлв лві Марте (*Flamen Martialis*), ші алтвлв лві Ромвлв (Flamen

Quirinalis). Афаръ de ачесте ordinĭ, maĭ ера Авгурiĭ ꙟн нѫмъръ de 3, de 4, de 9 шi maĭ ꙟн урмъ de 15, карiĭ авеа съ обсерве семнеле de пре черŭ, тунетулŭ, фулџерулŭ, метеореле, сбурателŭ шi кътателŭ пассерiлорŭ, прекумŭ шi мънкателŭ пуiлорŭ сакрi (auspicia pullaria sive ex tripudiis), шi съ презiкъ dintр'ꙟнселе вiiторiулŭ, dупъ ordinea маџiстрацiлорŭ; апоĭ Арuспiчiĭ, венiцĭ din Етрурiа карi презiчеа din мърунтъiле анiмалiлорŭ тъiате пентру сакрiфiчiŭ. —Nума спре а da о maĭ маре авторiтате ашезъмiнтелорŭ сале, претindea къ ле фаче тóте dупъ ꙟнсуфларea прiмiтъ de ла Camena Еџерiа, ку каре авеа ꙟнтълнiрĭ секрете ꙟнтр'о пъdуре сакръ. Dупъ че domni ꙟн паче 43 de annĭ, мурi ꙟн етате de 83 de annĭ, ordinънdŭ ка кърцiле сале съ ле пунъ ꙟнтр'о урнъ шi съ ле ꙟнгрóпе лънгъ dънсулŭ; аннулŭ Ромеĭ 81.

IV. Тулулŭ. Dупъ мóртеа луĭ Nума, сенатулŭ фу de ноŭ ꙟнсърчiнатŭ ку гувернулŭ пънъ че попорулŭ алессе пре Тулулŭ Остiлiу. Ачестŭ реџе, непотŭ алŭ унуĭ Романŭ ꙟнсемнатŭ че се dестiнсессе ꙟн батаiа ꙟн контра Сабiнiлорŭ, авеа унŭ карактерŭ ку тотулŭ контрарiŭ предечессорiулуĭ съŭ; de о натуръ беллiкóсъ елŭ ера ꙟнкъ шi maĭ пасiонатŭ пентру артеа мiлiтаръ de кътŭ фунdаторiулŭ Ромеĭ, шi ꙟнdатъ къутъ претекстŭ de а скóте óстеа ла батаiе. Четатеа Алба фу чеа dintъiŭ каре i dede мотiвŭ ла ачеаста Армателе ачесторŭ dóуе статурĭ се ꙟнтъмпiнаръ ꙟнтр'о dicтанцъ de чiнчĭ мiлiаре de ла Рома, dетермiнате ка прiн о луптъ съ deчidъ сóртеа челорŭ dóуе регате. Dупъ че се dicпусеръ ꙟн ordine de бътаiе, еле стетеръ кътŭ ва тiмпŭ аштептънdŭ семналулŭ, кънdŭ diктаторiулŭ Албанiлорŭ, Меттъ Фуфецiŭ, пъшi

ꙟн mizлoкȣлȣ челорȣ dоѹе армате ші пропȣсе Романілорȣ съ dечіdъ чеарта пріn о лȣптъ партікȣларъ, аdъогъndȣ къ попорȣлȣ алȣ кърѹі лȣптъторіȣ ва ръмъnе ꙟnвіnсȣ, съ се сȣпȣnъ челȣіалалтȣ. Реџеле ші попорȣлȣ Романȣ пріmі кȣ бȣкȣріе ачеастъ пропȣnере, ші тотȣ інсȣлȣ аштепта съ фіе алессȣ спре а апъра каѹса патріеі сале. Ера атȣnчі ꙟn армата Романъ треі фраці џеміnі, Ораціі, ші алці треі, Кȣріаціі, ꙟn чеа Албанъ, тоці ера ꙟnсеmnаці пеntрȣ кȣраціȣлȣ, ші търіа лорȣ. Ачестора се ꙟnкредіnцъ сорте а бътъіеі. Лȣптъторііі апȣкъ армеле ші ꙟnчепȣ а се mъсȣра кȣ dъnселе. Армателе спектаторіе ꙟші ацінтъ овііі асȣпра лорȣ, треmȣръndȣ ла фіе каре ловітȣръ, ші аштептъndȣ кȣ іnіmа ꙟnгіецатъ съ ваdъ dе каре парте ва фаче сортеа ка съ каdъ глоріа лȣптеі. Вікторіа ръmасе кътȣ ва тіmпȣ ꙟndоіосъ, апоі се пъръ а се dекіера ꙟn коntра Романілорȣ. Доі фраці Ораціі къзȣръ, алȣ треіле се префъкȣ къ фȣџе. Кȣріаціі фатігаці се лȣаръ dȣпъ dъnсȣлȣ. Атȣnчі елȣ се ꙟnторсе, ші аштерnȣ ла пъmъnтȣ пре челȣ маі dе апроапе; алȣ dоілеа каре веnіа ачестȣіа ꙟntр'аціȣторіȣ, авȣ ачееаші сортеа. Маі ръmасе алȣ треіле пре каре'лȣ ꙟnвіnсе кȣ маі пȣціnъ греѹтате. Романіі аплаѹсеръ dе бȣкȣріе; еаръ Албаніі се dекіераръ dе сȣпȣші. — Ꙟnсъ mъna лȣі Орацiȣ каре mъnтȣіссе патріа dіmіnеаца, се крȣnтъ сеара кȣ съnџеле сȣрореі сале. Ꙟnторкъndȣсе ꙟn тріȣmфȣ dіn кътпȣлȣ dе батаіе, Орацiȣ възȣ пре сорȣ-са скълdатъ ꙟn лакръmі, плъnгъndȣ mоартеа атантȣлȣі еі, аdекъ а ȣnȣіа dіntре Кȣріаці, кърȣіа фȣссе проміссъ ꙟn късъторіе. Ла ачеастъ веdере елȣ се тȣрбȣръ dе mъnіе, ші о ȣчіссе ꙟn фȣріа са. Сеnатȣлȣ dефъіmъ

ачеастъ фаптъ фъръ de леџе, ші џіудекъторії ꙟлȣ condemnаръ; dаръ Орацій аппелъ ла џіudеката попорулуі, ші ачеста ꙟлȣ іертъ.— Nу треку мултȣ тімпȣ ші се пъску ресбеллȣ ку Веіенції ші ку Фіdенації. Туллȣ комъndъ луі Меттȣ съ скótъ арmата Албапъ ші ꙟmпреупъ ку dъпсулȣ съ mépгъ ꙟп контра ачесторȣ іпіmічї. Къndȣ фербеа батаіа, Меттu воі съ трéкъ ꙟп партеа іпіmічілорȣ, ꙟпсъ пу і сучессе. Туллȣ dупъ че къштігъ бътаіа тъіъ пре Меттu ꙟп патру пърцї, dържmъ Алба ші стрътутъ пре локуіторї ла Рома, dъпdуле mуптеле Челіȣ de локȣ de ашеzеmъптȣ. Туллȣ dуплекъ нуmърулȣ къларілорȣ, фъръ de а ꙟmmулці пуmърулȣ чептуріелорȣ, компупъndȣ фіе каре din 200 de кълapї, ші форшъndȣ ку modулȣ ачеста 20 de туpme (de къте 30 de кълapї). Беллікосулȣ Туллȣ пу се путу ръпъуса пічї dупъ ачеаста, елȣ пуртъ ресбеллȣ ку Сабіпії, каре еші ассеmепе ꙟп фавóреа Романілорȣ; ꙟпкъ пъпъ къndȣ ціпу ачеста се пъску о пестіленцъ ꙟп четате. ꙟпсуші Туллȣ фу аттъкатȣ, елȣ mурі dinaintea алтарiулуї ловітȣ de фулџерȣ ші арсе ꙟmпреупъ ку каса са, dупъ че аȣ domпітȣ 32 de аппї. аппулȣ Ромеї 113.

V. Апку Марцiу Dупъ упȣ іптеррегпȣ de къmева лупї de zіле се алессе реџе Апку Марцiȣ, пепотȣ de фатъ алȣ луі Nума, упȣ omȣ ку упȣ карактерȣ блъndȣ ші реліџiосȣ, ꙟпсъ тотȣ de o dатъ кураџiосȣ. Елȣ пpескріссе леџіле реліџióсе ші ле афіпсе ꙟп публікȣ спре купоштінца тутурорȣ; іпстітуі 20 de феціалї, карі съ dекіаре сербъторештe ресбеллулȣ, съ ціуре трактателе de паче ші легъmінтеле фъкуте ку стрътпії ꙟп пумеле попорулуі Ромапȣ, ші ꙟпвъцъ пре супушiї съї съ се аппліче ла агрікултуръ, ші се пъръсе-

къ астуціїле велліче челе де маї пуціпъ фолосъ пентрв віеаца чівілъ. Пвтеріле вечіпе лварь ачесте тъсврї але лвї Анкв дрептъ семпе де флачітате шї дрептъ ліпсъ де кураціъ. Латінії ӂпчепуръ а кълка терріторівлъ Романъ ші а фаче прѣдъчіунї, ӂпсъ свчессвлъ лоръ фв де о тъсвръ кв дрептатеа кавсеї лоръ. Анкв трімісе пре Феціалъ съ чеаръ сатісфачере де ла дъвшії, ші педъндв-і-се съ ле декіаре ресбеллъ, дупъ ачееа ӂї аттъкъ кв арттеле ші ӂї ӂпвінсе, стрікъ четъціле лоръ, ші дусе пре локвіторі ла Рома, ші ӂї ашезъ пре мвнтеле Авентінъ ші ӂп валеа дінтре ачеста ші дінтре Палатінъ. Діп дрѣпта Тібереляї ӂптърі мвнтеле Іапіклв, ші спре алъ упі кв четатеа чеа веке фъкв пвнте де лемпъ престе Тібере (pons sublicius), ші ӂпкупціуръ партеа чеа плапъ а четъцїї кв фоссатъ (Quiritium fossa). Ӂммвлціндусе локвіторії Ромеї ші кв дъншії де одатъ ші фъкъторії де реле, Анкв спре ӂпфрънареа лоръ едіфікъ пріпсорі пвбліче. Елъ ӂптінсе терріторівлъ Романъ пъпъ ла маре, ші констрві упъ портъ ші о четате ла гура Тіберелві, кв пвмеле Остіа, ші кв модвлъ ачеста ассекуръ свппвшілоръ съї коммерціулъ атътъ пре маре кътъ ші пре Тібере, ӂп фіне тьрі ші темплвлъ лвї Ціое Феретріъ челъ фвпдатъ де Ромвлъ.—Пре тімпулъ лвї Анкв Марціъ, вені ла Рома дін Етрвріа Тарчініъ Пріскв (фіівлъ лвї Дамаратъ, каре фуціссе де ла Корінтъ де фріка тірапвлві Кvпселъ, ші се ашезасе ӂп оппідвлъ Тарчіпії ӂп Етрвріа), ӂпдемпатъ фіиндъ де соціа са чеа амбіціóсъ, кв пвмеле Танпачіла. Ачеста пріп авереа са чеа маре ші пуртареа са чеа плъкутъ се ӂпсіпъ ӂп каселе челе маї ӂпсемпате дін *Рома, ші маї пре уртъ* ӂші дескісе уша ші ӂп ре-

сідепца рецелві. Анкв Марців ꙟлв прімі кв твлтъ цеперосітате, ꙟлв фъкв копсіліарівлв съв, ші къпдв тврі двпъ о domnie de 24 de annі ꙟлв лъссъ прін тестаментв тоторів фіілорв съі. a. R. 137.

VI. Тарчінів Пріскв. ꙟн тімпвлв інтеррегпвлві че врмъ двпъ мбртеа лві Анкв Марців, Тарчінів пвсе тбте машініле ꙟн лвкраре спре а фаче ка попорвлв Романв съ лв алегъ реџе пре двпсвлв. Спре а ацівпџе ла ачествв скопв, елв трімісе пре фііі лві Анкв афаръ din Рома пре ziва алеџерей, ші ціпв впв кввъптв кътръ попорв ꙟн каре ꙟші пвтеръ тбте меріtеле сале кътръ Романі, ші кзпоштінцеле ꙟн артеа de а гвверпа, ші кв modвлв ачеста ꙟпдвплекъ пре попорв de лв алессе реџе фъръ коптраzічере. Тарчінів de ші ацівпсе ла тропв прін інтрічі, ꙟпсъ domni кв дрептате. Елв пріmі ші пре Лвчересі ꙟн сепатв ші аша тврі пвтервлв сепаторілорв ла 300 de мембрі (алв весталелорв ла 6); елвоі съ маі adaвџе ꙟпкъ треі пбве чентврії de къларі, ꙟпсъ фв ꙟмпеdекатв прін авгврвлв Аттв Nевів, каре тъіъ пѣтра кв квцітвлв de расв, ші аша се търџіні de а редвпліка чентвріїле, фъкъпдв Фіе каре de къте 400 de іпші, ші реџінъпдв пвміріле de Рамнесі, Тіціесі, Лвчересі, челе копсекрате de Ромвлв. Ассеміне двплекъ ші тріввріле прін adaвџереа de ціпці пбве (minores gentes). Пре тімпвлв съв се сквларъ Латінії ші ꙟпчепвръ а іпфеста терріторівлв Романв; Тарчінів ꙟі бътв ші ꙟі копстрінсе а чере паче, ассеміне вміlі ші пре Сабіні карі трекзссеръ Тівереле. Двпъ че тріzмфъ de інімічі ꙟптрепрінсе маі тзлте лвкръри пвбліче спре ꙟпфрвмсеџареа четъції, елв ꙟпчепв а *edіфіка мървлв* челв маре ꙟмпреџіврвлв четъції, ков-

стрві клоачеле (канале пентрв квръціа четъції), ашезъ форвлй ꙟп валеа чеа вскатъ прін dерівареа апеї стътътóре, ші фъкв черквлй челй mаре (circus maximus) пентрв ціоквріле Роmапе. Тарчініи ꙟптроdвсе потпа регалъ dвпъ ессеmплвлй реціլорй Лidiапї, ꙟші фъкв о коропъ de аврй, впй тропй de іворій, впй счептрв кв ачеръ ꙟп вертіче, ші вештmіпте de пврпвръ. Dаръ пóте къ сплепdóреа ачесторй орпаmепте deштептъ іпвidia фіілорй лвї Апкв, карі тръіръ ꙟп лепітате 37 de аппї. Сітцвлй лорй de рессвпаре кресвв къпdй еї, въzвръ къ Тарчініи ай аdоптатй пре ціпереле сьй, Сервій Твлліи, спре а лй лъса свчессорій. Еї кватпъраръ пре dоі вчігъторї карі черъпdй съ ворбéскъ кв реџеле, свптй претестй de а ле фаче dрептате, ꙟлй ловіръ кв секвріле ꙟп mіzлоквлй палацівлвї, ші ꙟлй отъръръ. Лікторії карі прівегіа асвпра персóпеї реџелвї, пріпсеръ пре вчігъторї къпdй еї воіа съ фвгъ. Ачештіа се dеdеръ морції; dаръ фіії лвї Апкв карі і пвсеръ съ факъ ачеастъ фаптъ, скъпаръ кв фвга. — Аша mврі Тарчініи кв свпрапвтеле Пріскй, спре dістіпџере de впвлй dіптре свчессорії съї, каре пвртъ тотй ачестй пвmе. Елй ера ꙟп етате de 80 de аппї, ші dоmпісе 38. аппвлй R. 175.

VII. Сервій Твлліи. Фаmа deспре вчіdереа лвї Тарчініи втпле пре попорй de dвреpе ші de тъпіе. Тóтъ лвтеа алерга ла палацій спре а се ꙟпфорта deспре ꙟптъmпларе. Реџіпа Тапачіла се пвсе ла ферéстръ ші ворбі кътръ попорй ассеквръпdв-лй къ реџеле пв е mортй, чі пвmаї аmmеџітй de ловітвръ ші къ елй ай ꙟпсърчіпатй кв гвверпвлй пре ціпереле *съй, Сервій Твлліи*, пъпъ ла ꙟпсъпътошаре. Сервій

(пъскѹтѹ ꙟн каса лѹї Тарчініѹ dіn о сервъ de фаміліе dістінсъ анѹме Окресіа, de ѹnde і с'аѹ dатѹ ші нѹмеле de Сервіѹ), еші ꙟмбръкатѹ ꙟн орнаментеле регале, ꙟнсоціtѹ de шесе лікторі, ші ꙟнчепѹ а ꙟмпліні фѹнкціѹніле регале, ка ші кѹмѹ арѹ фі лѹатѹ інстрѹкціѹні de ла Тарчініѹ. Ачеасть лѹкраре ціnѹ кътева зіле нъпъ кѹndѹ се формъ о партітъ пѹтерóсъ ꙟн фавóреа лѹї, апої възъndѹсе deстѹлѹ de таре deскоперi мóртеа сокрѹлѹї съѹ ші се deкіеръ de реџе кѹ воіа сенатѹлѹї; ѹпѹ ресбелѹ кѹ Веіенції dіn каре Сервіѹ еші ꙟнвінгъторіѹ, ꙟї кыштігъ стімъ ші аѹторітате ꙟнаінтеа попорѹлѹї. Елѹ аdаѹсе ла четате мѹнції Чірінал ші Вімінал, апої Есчіліnѹлѹ, ші фіні мѹрѹлѹ челѹ маре ꙟнчепѹтѹ de Тарчініѹ; ꙟмпърці тотѹ терріторіѹлѹ Романѹ кѹ локѹіторії лѹї ꙟн 30 de реџіѹні, 4 а ле четъції (urbanae) ші 26 а ле ціnѹтѹлѹї de прін преџіѹрѹ (rusticae), кърора dede нѹмеле de тріѹѹрі, нѹпъndѹ къте ѹnѹ тріѹѹnѹ престе фіе каре, ші орdіnъ съ се конскріе тоці четъціаnії кѹ аверіле лорѹ (census). Dѹпъ ачеа ꙟмпърці тотѹ попорѹлѹ dѹпъ аверї; dіn пріморіі статѹлѹї компѹсе 18 чентѹрії de кълърі, апої dістрібѹі тóтъ мѹлціmеа ꙟн шéсе классе: ꙟн класса dіnтъї пѹсе пре чеї че пѹтера о авере престе 100,000 de ассї саѹ лібре de арамъ, ші формъ dіnтр'жншії 80 de чентѹрії de пеdестрі; ꙟн аdоѹа пре чеї че поссеdеа престе 75,000 de ассї, ші формъ dіnтр'жншії 20 de чентѹрії; ꙟн а треіа пре чеї че поссеdеа престе 50,000 de ассї, ші формъ dіnтр'жншії ассеменe 20 de чентѹрії; ꙟн а патра пѹсе пре чеї че поссеdеа престе 25,000 de ассї, ші формъ dіnтр'жншії еаръші 20 de чентѹрії; ꙟн а чінчеа пѹсе пре чеї че поссеdеа престе 11,000 de ассї, ші фор-

тъ dintр'жишії 30 de чептврії; ꙟп а шессеа класъ пре тоцї чеї че поссеdеа таї пвцінъ de 11,000 de ассї, ші формъ dintр'жишії пвтаї о чептвріе. Тóте чептвріїле din челе чінчї классе dintъїв ле ꙟтпърцї ꙟпкъ ꙟп doве пърцї, вна de бътрънї ші алта de тінерї, бътрънії съ квстоdéскъ четатеа, тінерії съ тéргъ афаръ de батаіе. Ла тоцї ле ꙟтпвсе съ'шї факъ вештмінте ші арте dвпъ старeа лоръ ші dвпъ печессітатеа сервіцівлві: чеї din класселе dintъїв фвръ таї біне ꙟтбръкацї ші таї таре армацї, еаръ чеї din класселе din вртъ таї сітплв, ші чеї din ашéссеа пв фвръ ꙟпdатораці а фаче сервіце тілітаре. Афаръ de ачестеа таї формъ doве чептврії de фабрікаторї de тачіне белліче, ші ле аdавссе ла класса dintъїв, ші треї чептврії de ачепсї, (accensi) de корпічінї ші de тібічінї (бвчіпъторї) ші ле аdавссе ла класса а чінчеа. Dвпъ че аррвпкъ кв тоdвлъ ачеста тóте сарчініле статвлві пре втерії челоръ аввці, dістрібві ші dрептвріле ассетіне: ꙟп аdвпъріле пвбліче (comitia centuriata) ла вотареа лецілоръ dede фіе къреї чептврії къте впъ вотъ, ші ордінъ съ се кіеме таї ꙟптъїв кълар ії, апоі чептвріїле de класса dintъїв, dвпъ ачееа челе de класса аdова, ші аша таї ꙟпколо, dаръ фіindъ къ чептвріїле кълaрілоръ кв але пеdестрілоръ de класса dintъїв ꙟптречеа кв пвтервлъ пре тóте челелалте, de ачееа кънdъ се впіа ачестеа, тотъ de а вна dечіdеа, ші фóрте а раре орї таї ера ліпсъ de вотвріле челоралалте чептврії. Кв тоdвлъ ачеста Сервівъ dесфіінцъ dістінкцівпеа каре се формассе ꙟптре Патрічії ші Плебеї, ꙟпсъ пвсе фвпdатептвлъ спре формареа алтеіа, dвпъ авере.— Спре а ціпé тотъ dеавпа ꙟп кvпоштінцъ пвтървлъ ші авереа по-

норѕлѕї Сервіѕ ордінъ ка ла фіе каре чінчї аннї (lustrum) съ-се факъ о нóѕъ конскріере. Елѕ фѕ челѕ dінтъіѕ реџе каре бътѕ банї, шї анѕме банї de арамъ (aes signavit).— Ꙟн релъчіѕне кътръ статѕріле din афаръ, Сервіѕ прокѕръ Ромеї пріміреа ꙟн конфеdеръчіѕнеа латінъ, ꙟн ѕрмареа къреіа, еdіфікъ ѕнѕ темплѕ dе ѕніре пре мѕнтеле Авентінѕ, ꙟкінатѕ Dianeї, ꙟн каре реџеле Романѕ сакріфіка пентрѕ Романї шї Латінї, прекѕмѕ капѕлѕ Латінілорѕ сакріфіка пре мѕнтеле Албанѕ ла феріїле ла тіне.— Dѕпъ о dомніе ꙟнdелѕнгатъ, Сервіѕ формѣ проіектѕлѕ de а префаче регатѕлѕ ꙟн репѕблікъ, ꙟнсъ ꙟмпреџіѕръріле пішічіръ ачестѕ планѕ џенеросѕ. Елѕ авѕссе dоѕе фете dе ѕнѕ карактерѕ фóрте dіферінте шї ле мърітѣ пре амъndоѕе dѕпъ непоџїї лѕї Тарчініѕ, dъndѕ пре чеа блъндъ dѕпъ Лѕчіѕ, шї пре чеа маї амбіціóсъ dѕпъ Арѕнте каре ера маї ашеzатѕ ла фіре. Ꙟнсъ Лѕчіѕ ꙟшї ѕчісе пре соџіа са, шї лѕѣ пре Тѕлліа каре шї ѕчісе асseміне пре барбатѕлѕ съѕ Арѕнте, шї dінтре сенаторії чеї немѕлџеміџї кѕ мъсѕріле лѕї Сервіѕ ꙟшї формѣ о партітъ, кѕ алѕ къреіа аџіѕторіѕ се сѕї пре тронѕ, шї ѕчісе пре Сервіѕ (каре веніа ла сенатѕ ка кѕ авторітатеа са съ ꙟнфрѕнте ѕсѕрпъчіѕнеа лѕї Лѕчіѕ). Соџіа са, Тѕлліа, фѕ чеа dінтъіѕ каре'лѕ салѕтѣ, трекъndѕ кѕ тръсѕра престе корпѕлѕ челѕ плінѕ dе сънџе алѕ татъ-съѕ.че zъчеа аррѕнкатѕ ꙟн dрѕмѕ.— Аша се фіні віеаџа лѕї Сервіѕ Тѕлліѕ, а ѕнѕї реџе але къріа блъndеџе ера dе о мъсѕръ кѕ dрептатеа, dѕпъ че аѕ фостѕ 44 dе аннї ферічітатеа сѕпѕшілорѕ сѣї. а. R. 220.

VIII. Тарчініѕ Сѕпербѕлѕ. Лѕчіѕ Тарчініѕ аџіѕнсе ла тронѕ прін віоленџъ фъръ dе алеџере, елѕ нѕ

ріѣ пре Романі ꙟп контра фаміліеі лꙋі Тарчініꙋ. Ꙋнꙋ декретꙋ алꙋ Сенатꙋлꙋі фъкꙋтꙋ дꙋпъ черереа лꙋі, скóсе-се дin скаꙋнꙋ пре Тарчініꙋ кꙋ фаміліа лꙋі, ші декіеръ de продіторіꙋ алꙋ патріеі пре ачела каре ва лꙋа партеа лꙋі. Кꙋ modꙋлꙋ ачеста Тарчініꙋ фꙋ скоссꙋ din domnie дꙋпъ че гꙋвернъ Рома 25 de анні: елꙋ фꙋџі ла Чере ꙟп Етрꙋріа, армата Романъ фъкꙋ паче кꙋ Ардеаџії, ші Брꙋтꙋ фꙋ прокіематꙋ de Лібераторіꙋ алꙋ патріеі.— Кꙋ Тарчініꙋ тотꙋ de о датъ се фіні монархіа Романъ, каре џінꙋссе 244 de анні.

IX. Лꙋкрꙋ демнꙋ de ꙟнсемнаре есте къ ꙟп ачестꙋ спаџіꙋ de тімпꙋ de 244 de анні, кътꙋ џінꙋ регатꙋлꙋ ла Рома, тоџі реџії Романі авꙋръ домнії лꙋнџі, тоџі фꙋръ óмені марі орі ꙟнтр'ꙋнꙋ респектꙋ орі ꙟнтр' алтꙋлꙋ, ші тоџі контрібꙋіръ ла търіреа пꙋтереі Романе, кіарꙋ ші Тарчініꙋ Сꙋпербꙋлꙋ. Ꙟнаінте de фꙋндареа четъџії мꙋнтеле Палатінꙋ ера ꙋнгіꙋлꙋ естремꙋ алꙋ Лаџіꙋлꙋі, мꙋнтеле Капітолінꙋ ера оккꙋпатꙋ de Сабіні, ші тóтъ партеа din дрéпта Тіберелꙋі ера сꙋптꙋ domnia Етрꙋсчілорꙋ; пꙋнтꙋлꙋ dintre мꙋнџії Палатінꙋ, Капітолінꙋ ші Ianiкꙋлꙋ (деспърџітꙋ прін рꙋꙋлꙋ Тібере), ера конфініꙋлꙋ ачесторꙋ треі попóръ. Ромꙋлꙋ фꙋndъ четатеа пре мꙋнтеле Палатінꙋ, дꙋпъ ресбелꙋлꙋ кꙋ Сабінії адаꙋссе Капітолінꙋлꙋ, Тꙋллꙋ ашезъ пре Албані пре мꙋнтеле Челіꙋ, Анкꙋ Марџіꙋ колонісъ пре ꙟнвіншії Латіні пре мꙋнтеле Авентінꙋ, Тарчініꙋ Пріскꙋ секъ валеа чеа лімóсе dintre Палатінꙋ ші Авентінꙋ прін констрꙋіреа клоачелорꙋ, ші ꙟнчепꙋ мꙋрꙋлꙋ челꙋ маре пре каре Сервіꙋ Тꙋлліꙋ ꙟлꙋ ꙟнтінсе ꙟмпреџіꙋрꙋлꙋ мꙋнџілорꙋ Чірінал, Вімінал ші Есчілінꙋ, ші кꙋ modꙋлꙋ ачеста четатеа Рома копрінсе 7 мꙋнџі. Ꙟнсъ терріторіꙋлꙋ Романꙋ ꙟп чеа маі маре distanџъ de ла *чентрꙋлꙋ четъџії* авіа сеꙟнтінсе пънъ ла 15 міліре

Ромапе; Остіа ла гȣра Тіберелȣї, Лаȣрептȣлŏ ші Ла-
віпіȣлŏ спре mézъ-zi, Габії спре ръсърітŏ, ші Алва-
лȣпгъ ꙟптре ачесте dóȣе пȣпте, ера mаї тóте ꙟп а-
чеа dістапцъ, кȣ фóрте mікъ dіфферіпцъ. Dіп dрéпта
Тіберелȣї оккȣпассеръ Ромапії преа пȣціпŏ локŏ къ-
тръ Веії, каре оппіdŏ пȣ ера кȣ mȣлтŏ mаї dепарте
de 10 mіліаре de ла Рома спре mèzъ-пóпте. Тóтъ
сȣпръфаца терріторіȣлȣї Ромапŏ абіа кȣпріпdеа ла 400
de mіліаре пътрате, ші попорȣлŏ абіа пȣтера ла 100,000
dé сȣфлете.—Потестатеа сȣпремъ ꙟп тimпȣріле прі-
mітіве ла Рома ера ꙟmпърцітъ ꙟптре реце, сепатŏ
ші ꙟптре попорȣлŏ adȣпатŏ ꙟп коmіціе. Рецеле ера
сакріфічеле сȣпремŏ, елŏ adȣчеа сакріфічіŏ пептрȣ
тотŏ попорȣлŏ, кȣ тóте къ прівегіареа асȣпра кȣлтȣ-
лȣї ꙟп цепере ера ꙟпкреdіпцатъ коллеціȣлȣї попте-
фічілорŏ; ціȣdекъторіȣлŏ сȣпремŏ, елŏ шеdеа ла
фіе каре 9 zіле пре трібȣпаріŏ сȣптŏ черȣлŏ ліберŏ,
ші ціȣdека каȣселе сіпгȣшілорŏ, dаръ пептрȣ каȣсе кри-
mіпале се алецеа честорі (quaestores, черчетъторі);
ꙟmперъторіȣлŏ сȣпремŏ престе пȣтереа арmатъ,
елŏ авеа пȣтере абсолȣтъ (imperium) ꙟп ресбеллŏ.
Афаръ de ачестеа, рецеле копвока сепатȣлŏ ші ко-
mіціеле, ші прешеdеа ꙟп adȣпърі. Вепітȣлŏ съŏ ші'лŏ
тръцеа dіп о парте dефіпітъ а агрȣлȣї пȣблікŏ (саŏ
пъmъптȣлŏ статȣлȣї); семпеле лȣї ера фасчеле, селла
кȣрȣлъ, ші тога претестъ.—Сепатȣлŏ ла ꙟпчепȣтŏ фȣ
коmпȣсŏ dіп 100 mеmбрі, dȣпъ ȣпіреа кȣ Сабіпії dіп
200, ші de ла Тарчіпіŏ Пріскȣ ꙟпкóче dіп 300. Елŏ
се копвока de реце ші dелібера асȣпра тревілорŏ пȣ-
бліче mаї въртосŏ ачелорŏ dіп афаръ. Сȣптŏ domnia
лȣї Тарчіпіŏ Сȣпербȣлŏ се ȣчісе ȣпŏ mаре пȣmерŏ de
сепаторі, mȣлці се трімісеръ ꙟп ессіліŏ, ші сепатȣлŏ

ӂпчетъ de a се маĭ конвока; тóтъ пȣтереа ръмасъ ӂп
мъпа деспотȣлȣі. Адȣпъріле пȣблiче се фъчеа ла ӂп-
чепȣтȣ ӂп челе 30 de кȣрiĭ (comitia curiata) дȣпъ
конвокареа регелȣĭ, ші decidea асȣпра декиеръріі de
ресбелȣ, ачептърії леџілорȣ нóве, ші алеџерії реџе-
лȣі.— De пре тімпȣлȣ лȣĭ Анкȣ Марціȣ ӂпчепȣссе а
се форма о классъ de óменĭ карі н'авеа репресен-
тапці din фамiлііле лорȣ ӂп кȣрії, пріп ȣрмаре нічі ӂп
сенатȣ; ачештіа спре dicтінџере de чеі dінтъіȣ, се
пȣміръ плебеі. Спре десфіінцареа ачестеі dіферінце
ӂптре четъцiанĭ, Сервіȣ Тȣлліȣ ӂмпърці тотȣ попо-
рȣлȣ ӂп 6 классе, ші ӂп локȣлȣ адȣпърілорȣ ӂп кȣ-
ріі (comitia curiata), ӂптродȣссе адȣпъріле ӂп чен-
тȣрії (comitia centuriata) ла карі тотȣ попорȣлȣ лȣа
парте. Кȣ тóте ачестеа ръмасъръ ӂп вігóре ші кȣ-
рііле патрічілорȣ, карі ші пъстраръ дрептȣлȣ de a ӂн-
търі леџіле вотате ӂп комiціііле чентȣріате. Сȣптȣ
Тарчініȣ Сȣпербȣ фъръ сȣпрімате ші ачесте адȣпърі.
—Пȣтереа арматъ се компȣнеа din 18 чентȣрії de
кълърї ші din 180 de чентȣрії de пеdестрі dinтре
карі пȣмаĭ ціпътате мерџеа ла ресбелȣ, іаръ чеі-
лалцї кȣстоdia четатеа.

КАРТЕА II.

De ла десфіінцареа регатȣлȣі пънъ ла ӂпчепȣтȣлȣ ресбелелорȣ пȣніче.

I. Дȣпъ десфіінцареа потестъцiĭ регале попорȣлȣ
Романȣ адȣнатȣ ӂп комiціеле чентȣріате префъкȣ
статȣлȣ ӂп репȣблікъ, ші ӂп локȣлȣ ȣнȣі реџе алессе
доĭ Преторї (Praetores*) кȣ пȣтере de о тъсȣръ, карі съ

*) Маĭ тързіȣ се ӂнтродȣссе нȣмеле de Консȣлї, каре апоĭ се ... domnitoriĭ, ші нȣмелȣі Преторіȣ се dеde алтъ ӂпсемнаре.

гѹверпезе статѹлŏ ꙟн тімпŏ de ѹнŏ аннŏ, ші апоі сь се ꙟнтóркь ла віеаца пріватъ, ка сь се поатъ трасе ла царе de рациѹні, ла ꙟнтъмпларе de а фі абѹсатŏ de пѹтереа лорŏ. Чеі dінтъіŏ Преторі фѹрь Iѹніѹ Брѹтѹ ліберáторіѹлŏ патріеі, ші Колатінŏ бърбатѹлŏ Лѹкреціеі. Сенатѹлŏ каре се пѹціпрасе прін крѹdелітатеа челѹі dін ѹрмъ реџе, се ꙟнтреџі пънъ ла нѹмърѹлŏ de 300, ші ꙟнтръ ꙟн аѹторітатеа са. Попорѹлŏ Романŏ се сімці ферічітŏ възъndѹсе ꙟн поссессіѹнеа ліберътъціі; даръ ессіліатѹлŏ реџе, Тарчініŏ, нѹ ꙟнчетъ de а фаче інтрічі спре ръстѹрнареа еі. Елŏ трімісе deпѹтаці ла Рома сѹптŏ претекстŏ de а чере корона ші ꙟнсемнеле регале. Ачештіа ꙟнцелегъndѹсе кѹ ѹніі Романі карі кресѹсеръ ꙟн desфрънърі ла кѹртеа лѹі Тарчініŏ, цесѹсеръ о конспіръчіѹне ꙟн контра репѹблічеі пентрѹ реdѹчереа лѹі Тарчініŏ; ꙟнсъ сóртеа воі ка съ се deскопере de ѹнŏ серѹŏ, нѹме Віndічіŏ. Конспіраторіі се прінсеръ ші се аdѹсеръ ꙟнаінтеа консѹлілорŏ. Брѹтѹ възѹ кѹ пъраре ꙟнтре фъпташіі пре доі фіі аі съі; сімцѹлŏ бінелѹі пѹблікŏ ꙟнекъ ꙟн пептѹлŏ лѹі сімцѹлŏ de пърінте, елŏ ꙟі dеdе пре мъніле ліктóрілорŏ съ-і батъ кѹ вергеле ші съ ле таіе капетеле кѹ секѹреа. Ачеастъ фаптъ северъ din партеа ѹнѹі пърінте кътръ ꙟншіші фііі съі, терріфікъ пре тоці Романіі. Се dеdе ѹнŏ декретŏ ка тоці чеі че поартъ нѹмеле de Тарчініŏ съ се скóтъ din Рома, ꙟнсъші Колатінŏ фіінdŏ къ ера din ачеа цінте, требѹі съ ласе четатеа; ꙟн локѹлŏ лѹі се пѹсе Пѹбліŏ Валеріŏ. Тарчініŏ перзъndŏ сперанца de а ші пѹтé рекъштіга domnia прін конспіръчіѹні, чере ажѹторіŏ de ла стреіні, елŏ ꙟнdемнъ пре Веіенці ші [illegible]

арматъ валідъ ꙟп контра Ромеі. Романії ле еші́ръ ꙟпаіпте кв консвлії ꙟп фрѫптеа лорꙋ. Арѫнте фііллꙋ лвї Тарчініꙋ, каре кондвчеа армата інімікъ ꙟп локвлꙋ татъ-съꙋ, възъндꙋ пре Брвтв ꙟп капвлꙋ Романілорꙋ, се ръпезі кв калвлꙋ асвпра лвї; Брвтв лꙋ ꙟптъмпінъ кв ассеміне фервóре. Ловіреа се фъкв кв чеа маї маре фвріе; амъндоі лвптъторії къзѫръ морцї. Атвпчї оштіле ꙟпчепꙋ о бътаіе съпцерóсъ, кадꙋ мвлціме de мілітарї de амъндóве пърціле, ꙟпсъ кв вплꙋ маї мвлтꙋ din партеа веіенцілорꙋ. Романії оквпъ къмпвлꙋ de бътаіе ші прокіамъ вікторіа. Валеріꙋ се ꙟптóрсе ла Рома ꙟп тріпфꙋ (a. R. 245). — Ачестꙋ омꙋ маре ꙟп ресвеллꙋ се арръть ꙟпкъ ші маї маре ꙟп паче, елꙋ dede леџеа de a aпела de ла џівdеката консвлілорꙋ ла попорꙋ (lex Valeria de provocatione), ші пентрв administrapea банілорꙋ пвблічї пвмі doї честорї (quaestores). Пентрв інстітвцівпіле сале фъквте ꙟп фавóреа попорвлвї, Валерів ші къштігъ пвмеле de Publicola. — ꙟп локвлꙋ лвї Брвтв, пре каре матропеле Романе лꙋ џелі́ръ впꙋ аппꙋ de zіле, се алессе консвлꙋ М. Орацiꙋ, каре dеdікъ темплвлꙋ лвї Џіое ꙟп Капітолiꙋ.

II. Тарчініꙋ непвтъпdꙋ віта пердереа регатвлвї ꙟпdемпъ пре Порсенпа реџеле Етрврієі съ се скóле кв армеле асвпра Романілорꙋ. Ачеста плекъ de ла Клвсіꙋ кв о міліціе пвмерóсъ ші ꙟмпрессвръ Рома кв атъта вігóре, ꙟп кътꙋ adвссе пре Романі ла deспеpъчівне. Етрвсчії ера съ квпріndъ четатеа, къпdꙋ Орацiꙋ Коклітс ацівтатꙋ пвмаї de doї іпші се пвсе ꙟп капвлꙋ подвлвї de престе Тібере, ші свсціпв аттаквлꙋ інімічілорꙋ пъпъ къпdꙋ Романії тъіаръ подвлꙋ *din dъръпвлꙋ лвї.* Атвпчї Орацiꙋ се арръпкъ ꙟп Ті-

вере ші ꙟпотѣ de чеалалтъ парте. Порсенна непьтънdꙋ лꙋа четатеа кꙋ пꙋтереа, о ꙟнкісе de тóте пърціле, ші dетермінъ се о іее кꙋ фóмеа. Ꙟн mіꙁлокꙋлꙋ mісеріеі попорꙋлꙋі чеꙋі dесператꙋ, еші dін Рома К. Мꙋчіꙋ ꙟmбръкатꙋ ꙟн вештмінте етрꙋсче, ꙟнтрѣ ꙟн кастреле іnіmіче ші ꙟнаінтѣ пънъ ла кортꙋлꙋ лꙋі Порсенна кꙋ скопꙋлꙋ de а лꙋа віеаца іnіmікꙋлꙋі, ші de а мънтꙋі патріа, ꙟнсъ некꙋноскънdꙋ пре Порсенна, ꙋчіссе пре Секретарівлꙋ. Сервіторіі рецелꙋї пꙋнꙋ ꙟнdатъ mъна пре dъпсꙋлꙋ ші лꙋ аdꙋкꙋ ꙟнаінтеа лꙋі Персенна. Мꙋчіꙋ фъръ dе а ші перdе кꙋmпътꙋлꙋ deкіаръ къ е Роmанꙋ ші аꙋ венітꙋ ка съ лꙋ ꙋчіdъ, ші і спꙋне, съ̀ штіе къ mаї сънтꙋ ꙟнкъ 300 de цінꙋї Роmанї ꙟн кастре конціꙋраці асꙋпра лꙋї; ка съ і арpете къ нꙋ се теmе de тормептеле лꙋї, ꙟші аррꙋнкъ mъна ꙟн фокꙋлꙋ че арdеа пре ꙋнꙋ алтарівꙋ, ші о ціне ꙟнтр'жпсꙋлꙋ пънъ кънdꙋ се фріце. Порсенна прінсꙋ de mіраре пентрꙋ о асселіnе търіе de іnіmъ, ꙟнкеіѣ паче кꙋ Роmаніі. Ачештіа ꙟнкъ се плекаръ а-ї тріmіте ꙟнсеmнеле регале, ші а dа 20 de остатічї, ꙟнтре карі фꙋ ші верціnеа Клеліа. Ачеастъ фечіóръ кораціóсъ фꙋці dін кастре ші трекꙋ Тіберете кꙋ ꙟнпотꙋлꙋ. Порсенна о черꙋ ꙟнпапої, ꙟнсъ dꙋпъ ачееа ꙟї dеdе лівертатеа ші еї ші̀ соціlорꙋ карі ші ва алеце еа dінтре остатічї. Клеліа алессе пре чеї mаї тіперї крежънdꙋ къ ачештіа ворꙋ̀ фі mаї фолосіторї патріеї. а. R. 246.— Тарчініꙋ пъръсітꙋ de Порсенна се dꙋссе ла цінереле съꙋ Маmіліꙋ, ла Тꙋскꙋлꙋ, ші dе аколо ꙟнтъррꙋтъ пре Латіні ꙟн контра Роmапілорꙋ, фолосіndꙋсе dе оккасіꙋнеа ꙟн каре плевеіі ера ꙟн чеартъ кꙋ патрічіі пентрꙋ dаторіі. Плевеіі рекꙋсаръ dе а merце ла ресбеллꙋ dакъ нꙋ лі се

ворѣ ierтa daторiiле: Консѕлii възъндѕ къ аѕторiтатеа лорѣ нѕ есте de ажѕнсѕ пропѕсеръ попорѕлѕi denѕмirea ѕнѕi маџiстратѕ естраордiнарiѕ кѕ пѕтере абсолѕтъ. Пропѕнерea се прiмi кѕ бѕкѕрiе, шi Тiтѕ Ларџiѕ фѕ пѕмiтѕ ѫнтъiѕ Дiктаторiѕ, ла анѕлѕ R. 254, елѕ пѕмi пре Спѕрiѕ Кассiѕ маџiстрѕ кълърiлорѕ, шi кондѕсесе όстеа ѫн контра iнiмiчiлорѕ, ѫнсъ ачештia нѕ кѕтезаръ а се мiшка. Дѕпъ шέсесе лѕнi de зiле Ларџiѕ depѕсе diктатѕра. Ачеастъ dреџъторiе естраордiнаръ се репеџi de ачi ѫнаiнте de къте орi патрia фѕ ѫн перiклѕ, шi de къте орi се аръта пeчессiтатеа de о лѕкраре ѕнiтъ шi промтъ. —Тарчiнiѕ фѕ алъџiтѕ de diктаторiѕлѕ Постѕмiѕ ѫн а. R. 255, ла лакѕлѕ Реџiллапѕ, ѕнde фѕръ бътѕџi Латiнiи, апоi мѕрi ла Кѕме, ѫн анѕлѕ Ромеi 259.

III. Дѕпъ скότереа реџiлорѕ Патрiчiи фаворiръ пре плебеi ла ѫнчепѕтѕ прiн реставiлiреа Конститѕцiѕнеi лѕi Сервiѕ Тѕллiѕ, прiн леџiле валерiане ш. а; ѫнсъ дѕпъ че ѫнчетъ темереа de Тарчiнii, шi dѕпъ че трекѕ ресбеллѕлѕ етрѕскѕ, ѫнчепѕръ плебеii a се апъса, diктатѕра се ѫнтродѕсесе спре ѫнфръпареа лорѕ кѕ тόте къ еi форма пѕтереа прiнчiналъ a армaтеi, лорѕ нѕ ле фъчеа парте diн пъмъптѕлѕ къштiгатѕ de ла стрънiнi, еi съръчiръ прiн ренеџiтеле ресбелле devастътόре, шi се ѫнкъркаръ кѕ греле daторii ла патрiчii чеi авѕџi. Прiн леџiле челе аспре ѫн контра daторiлорѕ се редѕсеръ ла мiсерiе, челѕ че пентрѕ авереа са пентрѕ о сѕмъ ѫмпрѕмѕтатъ се пѕмiа пессѕ (nexus, легатѕ кѕ daторii), daкъ нѕ пѕтеа съ ръспѕнdъ ѫмпрѕмѕтѕлѕ пъпъ ла ѕнѕ терминѕ deфiпѕтѕ, ce da ѫн мъпiле кредiторiѕлѕi (addictus) шi *пердеа дрептѕлѕ de* четъџiанѕ (capite deminutus).

Плебеїї ꙟтъррꙟтаці прін ꙋнꙋ mілітаріꙋ векіꙋ, скъ-
патꙋ din прінсóпеа кредіторілꙋі, черꙋръ desфіінцареа
datoріілорꙋ ші ревꙋсаръ сервіціꙋлꙋ mілітаріꙋ; кꙋ тóте
ачестеа de doꙋе орї се ꙟndꙋлекаръ прін протіссіꙋні
din партеа mаціstраціlорꙋ, лꙋаръ арmеле, ші dꙋпъ че
бътꙋръ пре Сабінї, Волсічї ші пре Ечї, се ꙟнтóрсеръ
а касъ ꙟнвінгъторі. Ꙟнсъ Сенатꙋлꙋ нꙋ шї ꙟmплінї
проmіссіꙋніле, атꙋнчї плебеїї се detерmінаръ съ пъ-
ръсéскъ четатеа, ші сꙋпт кондꙋчереа лꙋї Січініꙋ се
ретрасеръ ла mꙋнтеле Сакрꙋ ꙟн ціпꙋтꙋлꙋ Крꙋстꙋ-
mерілꙋї. Ачеастъ фаптъ ресолꙋтъ din партеа Пле-
беілорꙋ продꙋсе о конфꙋсіꙋне ꙟнфрікошатъ ꙟн Ро-
mа. Сенаторії се консꙋлтаръ ші трімісеръ зече de-
пꙋтаці ка съ ꙟndꙋплече пре попорꙋ съ се ꙟнтóркъ
ꙟнапоі. Мененіꙋ Агріппа ꙟнчеркъ съ-ї конвінгъ
прін асеmънареа статꙋлꙋї кꙋ корпꙋлꙋ оmенескꙋ, ка-
ре пере dакъ нꙋ mорꙋ конлꙋкра тóте memбреле. Da-
ръ попорꙋлꙋ нꙋ воі съ се ꙟнтóркъ пънъ че нꙋ се
плекаръ Патрічії ка съ німічéскъ контрактеле de da-
торії але челорꙋ сърачї, ші попорꙋлꙋ съ шї алéгъ
апъръторі ꙟн контра арбітріꙋлꙋї консꙋлілорꙋ ші алꙋ
сенатꙋлꙋї, але кърорꙋ персóне съ фіе невътъmабіле
(sacrosancti). Dечї се алесеръ чінчї Трібꙋнї аї
Плебеї кꙋ пꙋтере de а есаmіна леціле ші de але
аннꙋла прін кꙋвънтꙋлꙋ veto. Nꙋmърꙋлꙋ лорꙋ се
сꙋї mаї пре ꙋрmъ ла зече. Ачестора се dedеръ doї
Edілї ꙟнтр'аціꙋторіꙋ. а. R. 260.—Ꙟн тіmпꙋлꙋ тꙋр-
бꙋръріlорꙋ din ꙋрmъ агрікꙋлтꙋра ръmасе пъръсітъ
ші Роmа се възꙋ аmенінцатъ de фómете. Сенатꙋлꙋ
adꙋсе о флотъ ꙟнкъркатъ кꙋ грꙋꙋ din Січілія спре
а лꙋ ꙟmпърці попорꙋлꙋі. Марꙋ Коріоланꙋ, омꙋ ре-
нꙋmітꙋ пентрꙋ карактерꙋлꙋ сꙋꙋ челꙋ віолентꙋ, се оп-

нsсе ка съ нs се ꙟтнартъ гръsлꙋ пънъ че попорsлꙋ нs ва dа ꙟнdъръптꙋ Сенатsлsї пsтереа каре о аꙋ ръпітꙋ dе ла dънsлꙋ. Трібsнії лꙋ чітаръ ꙟнаінтеа попорsлsї, Коріоланꙋ фs ессіліатꙋ dіn патріа са. Елꙋ се dsссе ла Волсічї, ші і ꙟнdsплекъ съ рsмпъ трактатsлꙋ ꙟнкеіатꙋ кs Романії ші съ dекіаре ресбеллꙋ. Волсічії се фолосіръ dе оккасіsне ші конdsшї dе Коріоланꙋ плекаръ асsпра Ромеї. Атsнчї Романії ꙟнпетріръ нефіінdꙋ препараці спре а ле опнsне пsтере dе о тъсsръ. Еї трімісеръ dепsтаці ла Коріоланꙋ ка съ'лꙋ кіеме ꙟн патріе ші елꙋ съ depъртеze армата інімікъ dе ла четате. Ꙟнкъ алте dósе dепsтъчіsні нs фолосіръ німіка; Коріоланꙋ воіа съ ші ръсбsне. Маї пре sрмъ сенатsлꙋ ші попорsлꙋ dесператꙋ трімісе пре Ветsріа мsма, ші пре Волsмніа соціа лsї Коріоланꙋ кs копііі. Ачестеа ꙟнсоціте dе мsлціме dе матроне Романе пsрчессеръ ꙟн кастре, ші кs лакръміле лорꙋ абіа ꙟнdsплекаръ пре Коріоланꙋ ка съ крsце патріа. Армата Валсічілорꙋ се ретрассе. Dеспре Коріоланꙋ се зіче къ dsпъ ꙟнтóрчереа са, ꙟнтр'о ръскóллъ с'арꙋ фі sчіссꙋ dе кътръ попорꙋ а. R. 266.

IV. Ꙟнтре ачестеа попорsлꙋ сsферіа dе ліпсъ, стареа лsї ꙟн респектsлꙋ матеріалꙋ тотꙋ нs се ꙟнdрепmассе, къчї патрічії оккsпассеръ тотꙋ пъмънтsлꙋ статsлsї. Консsлsлꙋ Спsріꙋ Кассіꙋ пропsсе о леце аграріе dsпъ каре пъмънтsлꙋ статsлsї съ се ꙟмпарmъ попорsлsї ꙟн пърці dе о мъсsръ. Патрічії лꙋ акksсаръ dе амбіціосꙋ, ка пре sнsлꙋ че sмблъ съ ші факъ попsларітатеа, пентрs ка съ апнесе репsбліка. Кассіꙋ фs конdемнатꙋ ла мóрте ші аррsнкатꙋ dе пре *рsпеа тарпеіъ*. а. R. 269. Кs тóте ачестеа трібsнії

пв ѧпчетаръ а чере ка съ се фак̆ъ ачеа леџе, ші d8пъ 8п8 ann8 de zіле трассеръ ѧпаіптеа попорвлві пре Манлі8 ші пре Фабі8, d8пъ ешіреа лор8 din коп-с8латъ, пептрв къ аѹ dіфферітѹ протѹлгареа леџеі а-граріе. Noii коnсвлі ка съ dea попорвлві de лвкръ, ѧппоіръ ресбелл8л8 кв Веіенціі, каре џіпв оптѹ аппі de zіле. Ла апп8лѹ Ромеі 275 плебеіі рек8саръ лв-ареа армелорѹ; 306 de патрічіі din фаміліа Фабіілорѹ се ѧпсърчіпаръ кв еспедіціѹпеа ѧп коптра іпімічілорѹ, ші ф8ръ тъіаці тоці de Веіенці, пъпъ ла 8п8 копіл8 каре ръмъсессе а касъ. Nв d8пъ мѹлтѹ тіmп8 ѧп-чепв съ ферві ресбелл8л8 кв Ечіі ші кв Волсічіі каріі ші лъціссеръ п8тереа лорѹ престе Лаці8 пъпъ ла маре, ші лвассеръ Апціѹл8. Черціле ѧптре па-трічії ші плевеї 8рмаръ пек8рматѹ. Трібвп8л8 плебеі Терептілл8 Арса, ѧп абсепца копс8лілорѹ, пропѹсе попорвлві а. R. 292, ка съ се п8мескъ чіпчі бърбаці карі се скріе леџіле d8пъ каре аѹ съ г8верпеzе коп-с8лії, съ се dефіпеск̆ dрептѹріле Патрічілорѹ ші але Плебеілорѹ ші релаціѹпіле лорѹ ѧптре сіпе. Ла ап-п8л8 Ромеі 296 бстеа Ромапъ фѹ ѧмпрессѹратъ de Ечі ѧп м8птеле Алџідѹ. Л8чі8 Чіпці8 Чіпчіппатѹ фѹ ad8сс8 de ла аратр8 ші п8мітѹ dіктаторі8 ѧп коптра лорѹ. Ачестѹ омѹ ѧпцелептѹ а8стерѹ, ші ѧптрепріп-zъторі8 армъ попорвл8 кв чеа маі маре ізціtате ші аттак̆ъ пре Ечі, de ла спате, карі въzъпdѹсе ѧптре dбѹе оштї іпіміче deп8серъ арmеле. Чіпчіппатѹ спре р8шінареа лорѹ формъ 8пѹ џіѹгѹ de лапче ші і трек8 пре с8птѹ d̆ъпс8лѹ. Ѧптръ ѧп Рома ѧп тріѹмфѹ, dеп8се demпітатеа d8пъ 15 zіле ші се ѧпторсе еа-ръші ла аратр8. D8пъ 36 de аппі de ла ѧпфіінца-реа трібвпатвлві. с8чессе Плебеілорѹ ка ѧп лок8 de

ȣ съ шї алѣгъ 10 трїбȣнї, аdекъ кѫте doї dїн фїе каре классъ, а. R. 297.— Ꙟн фїие dȣпъ патрȣ аннї de зїле се ꙟndȣплекаръ Патрїчїї ла черерea трїбȣнȣлȣї de Терентїллȣ Арса, de а нȣмї о коммїссїȣне каре съ аdȣне лецїле челе маї бȣне dїн dїверселе статȣрї кȣлтївате, шї съ формезе ȣнȣ коdїче dȣпъ каре съ съ adмїнїстрезе dрептатеа. Ꙟн ȣрма маї мȣлторȣ deсбатерї се алессеръ треї сенаторї: Постȣмїȣ, Сȣлпїчїȣ шї Манлїȣ, карї се ꙟнсърчїнаръ кȣ ачеастъ мїссїȣне. Бърбацїї ачештїа се ꙟнтоарсеръ dȣпъ ȣнȣ аннȣ de зїле dїн къльторїа лорȣ кȣ о колекцїе de лецї аdȣнате de ла попорелe челе маї кȣлтївате dїн Гречїа шї dїн Iталїа. Атȣнчї трїбȣнїї пропȣсеръ ка съ се нȣмеаскъ о коммїссїȣне компȣсъ dїн 10 бърбацї карї съ компȣе лецїле шї съ ле dеа форма кȣвенїтъ, шї съ ле пȣнъ ꙟн лȣкраре; шї пентрȣ ка ачеаста съ се поатъ фаче фъръ de вре о ꙟмпеdекаре, съ се сȣспенdъ пре ȣнȣ аннȣ тоате dреӂъторїїле, лецїслаторїї съ фїе нетърмȣрїцї ꙟн лȣкрареа лорȣ, dрептȣлȣ de провокацїȣне съ ꙟнчетезе. Ꙟн ȣрмарea ачестеї пропȣнерї се алессеръ зече сенаторї (Decemviri) кȣ пȣтере абсолȣтъ пре ȣнȣ аннȣ.

V. Dечемвїрїї ꙟнсерчїнацї кȣ скрїереа лецїлорȣ шї кȣ пȣнереа лорȣ ꙟн лȣкраре лȣаръ гȣвернȣлȣ репȣблїчеї ꙟн аннȣлȣ Ромеї 302, шї се ꙟнвоїръ ꙟнтре сїне ка фїе каре съ гȣвернезе кѫте о зї ȣнȣлȣ dȣпъ алтȣлȣ. Ꙟн аннȣлȣ dїнтѫїȣ еї се окȣпаръ кȣ форте маре dїлїӂенцъ, скрїссеръ зече табле de лецї шї ле пропȣсеръ попорȣлȣї ꙟн комїцїеле чентȣрїате. Челе зече табле се прїмїръ, dаръ се обсервъ къ лїпсескȣ ꙟнкъ нїще лецї форте нечессаре, шї се dетермїнъ ка съ се алѣгъ dечемвїрї ꙟнкъ пре ȣнȣ аннȣ, карї

съ комплӗтеze опера ꙟчепȣтъ. Аппіȣ Клаȣdіȣ, ȣнȣлȣ dintре dечемвірії аннȣлȣі трекȣтȣ се префъкȣ къ еlȣ н'ар воі ка съ маі фіе алесȣ ші пре алȣ dоіле аннȣ, ꙟсъ маі пре връ ꙟншелъ пре попорȣ, ші се алесе ꙟн капȣлȣ попȣлȣі dечемвіратȣ. Dечемвірії маі аdаѹсеръ dоѹе табле ла челе zече, ші ле пȣблікаръ сȣптȣ нȣмеле de Dоѹеспрезече табле de леџі; ꙟнсъ пȣртареа лорȣ фȣ ка тоталȣ deспотікъ ꙟн аннȣлȣ ачеста.— Ꙟнтре ачестеа Ечіі ші Волсічії се ескȣларъ ꙟн контра Романілорȣ. Dечемвірії ꙟнтрармаръ попорȣлȣ ші ꙟмпъръціръ ѡстеа ꙟн треі пърці, ѹна о цінȣ Аппіȣ ꙟн четате спре а ꙟнфръна пре лоҕіторі, алта о трімісе ꙟн контра Ечілорȣ, ші а трееа ꙟн контра Волсічілорȣ. Романії малконтенці кȣ пȣртареа dечемвірілорȣ се лъсаръ de і бътȣръ inimicii. Січіȣ Dентатȣ, омȣ каре сервіссе кȣ глоріе ꙟн маі мѹлте бътъі ꙟн калітате de чентȣріоне ші de трібȣнȣ мілітаріȣ, акȣсъ ла Рома пре dȣчії оштії de омені фър' de штіінцъ мілітаръ. Аппіȣ ꙟі dеde ѹнȣ корпȣ de міліціе ші лȣ трімісе ка съ ꙟнтърескъ ѡстеа, dаръ пре аскȣнсȣ скрісе ла колледії съі ка съ лȣ пердъ. Ачештіа лȣ ꙟнсърчінаръ съ мергъ кȣ о чентȣріе ла ѹнȣ локȣ депъртатȣ ші стръмторатȣ, ѹнde Січіȣ пері de мъніле сікарілорȣ карі компȣнеа чентȣріа. Dȣпъ ачеастъ ръсбȣнаре крȣdъ Аппіȣ депȣсе тоатъ рȣшінеа. Аппрінсȣ de амоареа ѹнеі фечіоаре de 16 анні, нȣме Вірџініа, фііа чентȣріонеле Вірџініȣ каре ера ла ѡсте, Аппіȣ се ꙟнцелессе кȣ ѹнȣ кліенте алȣ съȣ, Клаȣdіȣ, ка ачеста съ претіndъ къ Вірџініа есте о сервъ фȣџітъ din каса са, ші арътаndȣсе ꙟнаінтеа трібȣналȣлȣі dечемвіралȣ, съ о чеаръ ꙟнапоі. Аппіȣ ꙟнкȣпріѕатȣ de о аdȣнаре пȣтерѡсъ

асколтѣ ꙟн форѹ реꙟлътаціѹнеа лѹї Клаѹdіѹ; ꙟнсъ авіа пронѹнціасе сентенца, кънdѹ татълѹ фетеї, фіindѹ ꙟнштіінцатѹ dеспре ачеастъ влъстетъціе, се ꙟнтóрсе dе ла арматъ, аннѹкѣ пре фііа са чеа цісdекатъ dе а фі сéрва лѹї Клаѹdіѹ, ші о стрънѹнсе кѹ ѹнѹ кѹцітѹ, апої сърі пре калѹ, ші алергѣ ꙟн кастре, ші револтѣ тóтъ міліціа ꙟн контра тіранніеї dечетвірілорѹ. ꙟнторкъndѹсе ла Рома міліціа окѹпѣ мѹнтеле Авентінѹ, ші черѹ кѹ тóтъ енерціа съ се скóтъ dечетвіріі, ші съ се реdѹкъ орdіnеа dе маї ꙟнаінте, dаръ вьzъndѹ къ ꙟн четате ꙟнтърzіézъ кѹ ꙟмплініреа ачестеї черерї, трекѹ ла мѹнтеле Сакрѹ. Патрічії Л. Валеріѹ ші М. Ораціѹ се трімісеръ dіn четате ка съ міzлочéскъ пачеа: dечетвіріі се скóсеръ dіn dрегъторіе, се реставілі трібѹнатѹлѹ, Валеріѹ ші Ораціѹ се алессеръ преторї, саѹ маї біне консѹлї, къчї dе аічї ꙟнаінте ꙟнчепѹ а фі dомніторіѹ пѹтеле ачеста.— Аппіѹ Клаѹdіѹ фѹ аррѹнкатѹ ꙟн прінсóре ѹнdе се оморж елѹ ꙟнсѹшї, коллегѹлѹ съѹ Оппіѹ фѹ ѹчісѹ, чеілалці се ессіліаръ, ꙟмпреѹнъ кѹ кліентеле челѹ влъстематѹ Клаѹdіѹ. ꙟнсъ лециле челорѹ dóѹеспреzече табле ретасъръ ꙟн вігóре.

VI. Консѹлії чеї ноѹї, Валеріѹ ші Ораціѹ, ассекѹраръ лісертатеа попорѹлѹї прін ѹрмътóреле леџї нóѹе: 1) Dечісіѹніле попорѹлѹї (plebiscita) челе фъкѹте ꙟн аdѹнъріле трібѹрілорѹ (comitia tributa) съ аібъ ассеміne пѹтере кѹ dечісіѹніле фъкѹте ꙟн аdѹнъріле чентѹріілорѹ (comitia centuriata) dакъ се ворѹ апроба dе сенатѹ ші се ворѹ ꙟнтърі dе кѹріі; 2) dрептѹлѹ dе провокаціѹне ꙟн контра консѹлілорѹ ші ꙟн контра тѹтѹрорѹ маџістраціілорѹ пре вііторіѹ, съ се ціnъ ꙟн *вігóреа са; 3)* Трібѹніі ші Еdіліі плевеї, прекѹмѹ ші

ціȣdекъторії съ фіе певътъмавілї а. R. 304. — Din тімпȣріле челе маї векї се ꙟптродȣссе ȣсȣлȣ ка патрічії съ пȣ се късъторéскъ кȣ плебеї; леціле челорȣ dóȣеспрезече табле оппріръ формал ассеміпе късъторії. Ла аппȣлȣ Ромеї 308 трібȣпȣлȣ плебеї К. Капȣлеїȣ пропȣсе: ка съ фіе ліберȣ de а се късъторі патрічії кȣ плебеії (connubium), ші ка ȣпȣлȣ dintre копсȣлії съ се алéгъ dintre плебеї. Сепаторії ꙟплокȣ de а ꙟмпърці копсȣлатȣлȣ кȣ плебеії, ꙟптрерȣпсеръ а dóȣа óръ гȣверпȣлȣ копсȣларіȣ, ші ꙟптродȣсеръ ȣпȣ цепȣ de гȣверпȣ провісоріȣ, ꙟпсърчіпъпdȣ кȣ імперіȣлȣ пре трібȣпії мілітарї (tribuni militum consulari potestate) алеші фъръ dіфферіпцъ (promiscue) dintre патрічії ші dintre плебеї, ла ꙟпчепȣтȣ 3, апої 4, 6 ші маї пре ȣрмъ 8; dеспърціръ сарчіпа чепсȣрії de потестатеа сȣпремъ, ші спре ꙟмпліпіреа ачестеіа алессеръ doї чепсорі din сіпȣлȣ лорȣ пре къте 5 аппї (lustrum). Чепсорії ера dаторі съ копскріе пре тоцї четъціапії dȣпъ старea ші аверea лорȣ, съ прівіџіезе асȣпра пȣртърії четъціапілорȣ, съ-ї прімéскъ ꙟп сепатȣ, ꙟп чептȣріїле кълерілорȣ, ꙟп трібȣріле попорȣлȣї, ші съ і depъртезе (senatu movere vel eiicere, equum adimere, tribu movere); афаръ de ачестеа съ administreze аверea статȣлȣї: съ appendeze веpітȣріле статȣлȣї (vectigalia), съ ordineze кȣлецереа трібȣтȣлȣї, ші се ꙟпкіріезе каселе пȣбліче.—Ꙟп аппȣлȣ Ромеї 314 фіindȣ фóмете ла Рома, кълеріȣлȣ (Спȣріȣ Меліȣ кȣмпъръ бȣкате ші ле ꙟмпърці попорȣлȣї, патрічії ꙟлȣ аккȣсаръ de амбіціосȣ, ші ръспъпdіръ фама къ ꙟп каса лȣї се ціпȣ adȣпърї секрете, ші се афлъ мȣлціме de арме аскȣпсе кȣ каре аре de скопȣ съ ръстóрпе репȣбліка. Л. Чіпчіппатȣ се пȣмі dікта-

теріѣ ші К. Сервіліѣ Агала магістрѣ кълрірілорѣ; ачеастѣ dia врмъ вчісее ѫп форѣ пре ценеросѣлѣ Меліѣ, ші апоі се dѣсе ѫн екзіліѣ ѫнре а скъпа de акксареа трівѣпілорѣ. — Ѫнтре ачесте а кърсе ресбеллѣлѣ кѣ Ечіі ші кѣ Волсчіі маі тотѣ кѣ сѣчессѣ бѣнѣ пентрѣ Романі; Фіdenaцii ѫп ѫпіре кѣ Веіеnцii се револтаръ, ші алвнгаръ пре колоніі Романі; еі фѣръ бътѣці, daръ маі ѫп врмъ вчісеръ кіарѣ пре деnѣтаціі Романі. Ачеастъ фаптъ крѣdъ ѫнтъръркъ Рома; оппідѣлѣ Фіdene се dъръмъ ла аппѣлѣ Ромеі 330. Кѣ Веіеnцii се ѫпкеіъ армістіціѣ пре 20 de anni, Романіі черѣръ de ла dъншіі сатісфакціѣне пентрѣ вчіdереа деnѣтаціілорѣ че се фъкѣсее dѣпъ ординеа реџелѣі веіеnтінѣ, ші пекъпътъndѣ declарaръ ресбеллѣ Веіеnціілорѣ, ші ѫмпрессѣраръ четатеа. Кѣ оккасіѣнеа ачеаста Романіі ѫнтроdѣсеръ стіпеndіѣлѣ ла мілітарі. Ѫмпресесѣрареа Веіілорѣ ціпѣ zече anni de zіле, інфіне четатеа се лѣъ кѣ пѣтереа de Діктаторіѣлѣ М. Фѣріѣ Камілле, а. R. 360. Территоріѣлѣ Веіілорѣ се ѫмпърці пріп сорте плебеілорѣ, ла фіе каре къте 7 цііѣгѣрі. Камілле dѣпъ че ціпѣ тріѣмфѣ ші депѣсе Діктатѣра, фѣ конdемпатѣ съ плътеаскъ 15,000 de лібре de арамъ, сѣнтѣ претестѣ къ арѣ фі асквпсѣ прада de ла Веіі, ші се dѣсе ѫп ессіліѣ.

VII. Ѫп тімпѣлѣ пъпъ кънdѣ ціпѣ ресбеллѣлѣ кѣ Веіі, тречѣръ Галліі престе Алпі ші веніръ ѫп Італіа; о парте dintре dъншіі ръмасе ѫн Італіа de свсѣ, алта лѣъ каллеа кътръ Паппопіа; ачеіа вътѣръ ші свппѣсеръ пре Етрѣсчі ші пре Ѹмбрі, ші конdѣші de dѣчеле лорѣ Бреннѣ се аръртаръ dinaintea Клѣсіѣлѣі (оппіdѣлѣі прінчіпал алѣ Етрѣріеі). Клѣсіпіі трімісеръ ла Рома dѣпъ аџіѣторіѣ, Романіі ѫнсърчінаръ пре треі de-

пвтації din ціптеа Фавііlорв, съ шéргъ .ші съ тракteze decпре паче кв Галлії ꙟп фавбреа Клвсівлві; ꙟпсъ депвтаціі се атестекаръ кв Клвсінії ꙟп бътаіе ші вчісеръ пре впв двче алв Галлілорв. Ачештіа ꙟпфвріаці черврь de ла Ротапі съ ле деа ꙟп тъвіле лорв пре депвтаці, каре черере педꙟтплініndвлісе, еі плекаръ кв 70,000 асвпра Rотеі, ші бътвръ бстеа Ротапъ, чеа коттъпдатъ de Чіптв Свлпічів ші котпвсъ din 40,000 de тілітарі, ла ржвлв Алліа, ꙟп 16 Івлів а. R. 364. Мілітаріі Ротапі фвціръ парте ла Рота парте ла Веіі. Галліі пврчессеръ de а дрептвлв ла Рота; попорвлв фвці din четате, сепатвлв ші цівпітеа патрічіъ се ꙟпкісе ꙟп Капітолів; еаръ Галліі пръдаръ четатеа ші і dедеръ фокв, апоі ꙟпчеркаръ съ іее Капітолівлв кв ассалтв, ꙟпсъ фвръ ре ꙟтпіпші de Ротапі, ші свферіръ таре пердере. ꙟп сперапца de а копстрінце Капітолівлв пріп фбте, Галліі лъссаръ рвіпеле челе арсе але Ротеі, ші перкврсеръ тотв Лаціглв пръдъпдв ші девастъпдв. Чеі таі твлці Ротапі фвціссеръ ла Веіі, впде фвръ ꙟпфестаці de Етрвсчі, ꙟпсъ пре ачештіа ꙟі бътвръ ші ле лваръ артеле. Впв цівпе Ротапв алергъ кв ачеастъ штіре ла Рота, ші се сві пре тврв ші ꙟптръ ꙟп Капітолів, Галліі descoперіръ вртеле лві пре твріі кастелливлві ші ꙟп пбптеа вртътбре ꙟпчеркаръ съ се свіе ші еі пре аколо. Маплів фв дештептатв пріп стрігареа гжштелорв челорв копсекрате Цівпопеі, ші алвпгъ пре Галлі de ла твріі кастелливлві. ꙟп фіпе Ротапіі ꙟпчепвръ съ трактеzе кв Галліі, ші dедеръ ачестора 1000 de лівре de аврв, ка съ се депъртеzе de ла Рота. Dаръ кіарв ꙟп тіпвтвлв къпдв се къпъріа аврвлв ші къпдв Ротапі се dіспвта кв Галліі, къ ачештіа аръ фі

фалсіфікатѕ тъсѕріле, (dѕчеле Бреннѕ аррѕнкъ атѕнчі ші сабіа са ꙟн кѕтиънъ, стрігъndѕ vae victis!), вені Камілль ꙟн фрѕнтеа Романілорѕ че фѕџіссеръ ла Веії, бътѕ ші алѕнгъ пре інімічі; Бреннѕ ꙟнсѕші фѕ тъіатѕ.— Плебеії възъndѕ Рома арсъ ші рѕінатъ, детерміnаръ съ се dѕкъ ла Веії, ші съ се ашеzе аколо, ꙟнсъ Камілль се оппѕсе кѕ тóтъ пѕтереа ші аѕторітатеа са; четатеа Веії се demoлі, ші Рома се рестаѕръ ꙟнтр'ѕнѕ аннѕ de zіле, пѕтърѕлѕ локѕіторілорѕ се комплетъ пріn Капенаџі, Фалісчі ші Веіенџі, din карі се формаръ патрѕ трібѕрі нóѕе.— Манліѕ, аппъръторіѕлѕ Капітоліѕлѕі, възъndѕ къ мѕлџі Романі с'аѕ съръчітѕ пріn калamітъџіле din ѕрмъ, ꙟмпрѕмѕтъ бані фъръ інтерессѕ ла 400 de четъџіані, ші черѕ ка вънзъndѕсе агрѕлѕ пѕблікѕ, съ се пліщéскъ dаторііле. Елѕ фѕ аккѕсатѕ ка тѕрбѣръторіѕ, попорѕлѕ алергъ спре мънтѕіреа лѕі, ші ченсорії лѕ абсолсеръ; Манліѕ шеzъndѕ ꙟн Капітоліѕ, ѕnde ші авеа каса, оккѕпъ кастелллѕлѕ, ꙟн ѕрмареа ачестеіа елѕ фѕ проскріссѕ de кътръ кѕрії, сѕптѕ а патра dікtатѕръ а лѕі Каміллѕ, ші аррѕнкатѕ de пре рѕпеа тарпеіъ. Каса лѕі се demoлі, ші се dекретъ ка пре вііторіѕ nімене съ нѕ маі локѕéскъ ꙟн Капітоліѕ a. R. 370.

VIII. Dѕпъ мѕлтеле сѕферінџе а ле попорѕлѕі, ші dѕпъ dіверселе ꙟнчеркърі de а-і аліна сóртеа, се скѕларъ трібѕнії плебеі К. Лічініѕ Столоне ші Лѕчіѕ Сестіѕ ла а. R. 378, ші пропѕсеръ: 1) ка съ нѕ се маі алéгъ трібѕні мілітарі, чі консѕлі, ші тотѕ déѕна ѕнѕлѕ съ фіе dінтре плебеі; 2) фіе каре четъџіанѕ Романѕ (пріn ѕрмаре ші плебеії) съ іеe парте din агрѕлѕ пѕблікѕ, ꙟнсъ nімене съ нѕ поссéдъ маі мѕлтѕ de 500 de џіѕгѕрі, ші съ нѕ џінъ de кътѕ ѕнѕ

вътъръ de віте коттъсъратъ пре терріторіълъ комънъ; тріъвтълъ пентръ фолосіреа пътъптълві съ се аppendeze de чепсорі пре ънъ лъстръ, ші съ се апліче ла плътіреа стіпепdіълві тілітаріъ; тотъ че пріваціі воръ фі оккъпатъ таі тълтъ, съ се dea ѫпdъратъ, ші съ се ѫтпартъ пріп сорте плебеілоръ (къте 7 цівгърі); 3) din даторіі съ се скаdъ ъсъра пътърать ші рестълъ съ се ръспъпdъ ѫп треі тертіпі de къте ъпъ аппъ.— Сепаторіі къмпъраръ пре чеілалці 8 тріъпі аі плебеі, карі се оппъсеръ пропъперіпорь ачестора, ші аша ѫтпеdекаръ ѫпфііпцареа легеі; ѫпсъ ѫп кърсъ de поъе аппі се репецірь ші се репеціръ ачеле пропъперi, ші ѫп фіпе се аdоптаръ ѫп аппълъ Ромеі 388, къ копdіціъпеа ка претъра ърбапъ (цівdекътъра) съ се dеспартъ de копсълатъ, прекъть ѫпаіпте de 80 de аппі, се dеспърціссе чепсъра, ші съ се пъстреzе пентръ патрічіі; афаръ de ачестеа, пре лъпгъ Edілії плебеі, съ се пътеаскъ doі Edілі къръл, алтерпатіве dіптре патрічіі ші dіптре плебеі, карі съ dіспъпъ асъпра ціокъріілоръ пъбліче (ludi Romani), съ прівегіеzе асъпра edіфіцелоръ пъбліче ші прівате, асъпра стрателоръ пъбліче, а теркатълві, а коттерцълві ші негоцълві, ші съ черчетеze асъпра ъпоръ крітіпе.— Лъчіъ Сестіъ фъ челъ dіптъіъ копсъл плебеіъ, а. R. 389. Къ тоте ачестеа попорълъ абіа ацівпсе dъпъ 24 de аппі съ се ашеze dепліпъ ѫп поссессіъпеа dрептълві съъ, кьчі алецеріле de копсълі се търбъраръ а dece орі пріп dепъміріі de dіктаторіъ, ші ѫп кърсъ de 13 аппі се афлъ 7 копсълате ѫп коптра легеі. Ѫпсъ ѫп фіпе ѫпвіпсеръ плебеііі, ші префъкъръ статълъ ѫп Demoкраціе.— Ѫп ачестъ спаціъ de тітпъ Ромапіі авъръ

патрѹ ресбелле кѹ Галлії. Челѹ dintъiѹ се dечiсе прiн комбатѹлѹ лѹї Т. Манлiѹ (Торкатѹ) кѹ ѹнѹ цiганте Галлѹ, алѹ doiле се термiнъ de Маркѹ Попiлiѹ Ленате консѹл плебеiѹ, алѹ треiле de К. Сѹлпiчiѹ diктаторiѹлѹ, алѹ патрѹле прiн комбатѹлѹ лѹї М. Валерiѹ (Корвѹ) кѹ ѹнѹ беллаторiѹ Галлѹ, шi прiн вiкторiа лѹї Л. Фѹрiѹ Камiллѹ (фiiѹлѹ лѹї Маркѹ Камiллѹ).— Афаръ de ачестеа, Ернiчiї dѹпъ маї тѹлте пердерї фъръ сѹбцiѹгацї. Ресбеллѹлѹ кѹ Тарчiнiесiї шi кѹ Фалiсчiї се термiнъ прiн ѹнѹ армiстецiѹ de 40 de аннї; ꙟн ачестѹ ресбеллѹ К. Марчiѹ Рѹтiлѹ, ꙟнтъiѹлѹ Diктаторiѹ плебеiѹ, оккѹпъ кастреле етрѹсче шi трiѹмфъ фъръ de воiа Сенатѹлѹї. a. R. 400.

IX. Dѹпъ че, прiн dicтрiбѹiреа dрентѹрiлорѹ de o мъсѹръ ла тóте класселе de четъцiанї, се алiнаръ черцiле din лъѹнтрѹ, шi кѹ modѹлѹ ачеста се консолidъ статѹлѹ Романѹ: ꙟнчепѹръ лѹптеле пентрѹ dомнiа Iталieї, шi кѹ dънселе евѹлѹ ероiкѹ алѹ Романiлорѹ — De ла гѹра Тiберелѹї пре лъngъ мареа тѹрренъ пънъ ла въpcapea Лiрiѹлѹї се ꙟнтindea Лацiѹлѹ. De ла гѹра Ларiѹлѹї пънъ ла въpcapea Сiларѹлѹї се ꙟнтindea Кампанiа. Мѹнцiї апеннiнї dеспърцiа фiреште Iталiа ꙟн dóѹе пърцї. De партеа de кътръ апѹсѹ а ачестора пънъ ла мареа аdрiатiкъ, ꙟнчепънdѹ de ла оппidѹлѹ Аdрiа каре dede нѹмеле мърiї, пънъ ла гѹра Френтонелѹї се ꙟнтindea попорѹлѹ челѹ нѹмеросѹ алѹ Самнiцiлорѹ din каре Сабiнiї фъчеа нѹмаї о мiкъ парте, еаръ Сабеллiї сѹнтѹ dиверсе нѹмiрї, чеа маї маре. Самнiцiї бътѹръ пре попóрѹле Кампанiеї de цiосѹ, шi се ꙟнтiнсеръ престе мѹнцiї апеннiнї пънъ ла мареа тѹрренъ, de ла оппidiѹлѹ Салернѹ пънъ ла гѹра Сiларѹлѹї, спре а се лъцi шi

mai depарте, ei атъкаръ пре Сidiчiнi (а къроръ капiталъ ера Теанв). Ачештiа кiетаръ ꙟтр'ацiвторiв пре Кampanі, карiї перзъндв дбъе бътъї кiетаръ пре Ромanі. Консвлвлв М. Валерiв Корвв пврчессе ꙟп Кampania спре а скбте пре inimiчi din цеара соцiлорв попорвлвї Romanв, шi бътв пре Samnіцї ла мвнтеле Гаврв, апрбпе de четатеа Квmе (а. R. 412), еаръ Samnіцiї се ретрассеръ ла Свессвла. ꙟптре ачестеа, челалалтв консвл А. Корнелiв Коссв ꙟптръ ꙟп Samnів ꙟпсвшї, ла Кавdiв фв ꙟтпрессвратв de inimiчi, ꙟпсъ прin ацiвторвлв трiввнвлвї militарiв П. Dechів, се мъптвi, шi ꙟтпреvнъ кв ачеста копрinсе кастреле Samnіцiлорв. Валерiв бътв пре inimiчi а dбва бръ ла Свессвла, шi ле лвъ 40,000 de свте. ꙟп аnнвлв R. 413, револтъndвсе armата Romanъ, пв се пвтв коптinва ресбеллвлв, чi се ꙟпкеiъ паче кв Samnіцiї, ꙟп пвтереа къреiа Сidiчinii венiръ свптв domnia ачесторв din врmъ.— Легътвра ꙟптре Roma шi Лацiв се desфъквссе прin лвареа Romeї de кътръ Галлi; аппропiindвсе ачештiа а dбва бръ шi ameninцъndв кв перiкль новв, еаръшi се реставiлi векеа легътвръ, ꙟпсъ четъцiле Лацiвлвї пв воiръ съ maї реквнбскъ свпреmaцiа Romeї, еле черврв ка Roma шi Лацiвлв съ се впбскъ ꙟптр'о пацiвпе, сепатвлв шi копсвлатвлв съ се ꙟтпартъ ꙟптре атъndбве. Romanii пв прimiръ ачесте черерi, шi аша прорвпсе ресбеллвлв латinв. Dбве armате копсвларе трекврв прin Samnів ꙟп Кampania (вnde ста легiвпiле латinілорв ла Капва), шi ꙟпвinсеръ свптв комmъндвлв лвї Т. Маплів Торкатв, кв ацiвторiвлв Samnіцiлорв, ꙟп бътаiа че се цiпв лъпгъ мвпtеле Весввiв, maї алессв прin devomъntвлв лвї П. Dechів Мвре, каре се dedikъ mорцiї

спре а прокȣра вікторіа націȣнеі сале. Манліȣ педепсі кȣ мóрте пре фіiȣлȣ съȣ, каре ȣчісессе ꙟн дȣеллȣ пре ȣнȣ дȣче алȣ латінілорȣ, ꙟн контра ордінеі сале. Пріn о а дóȣа вікторіе, че Т. Манліȣ Торкатȣ рꙟпȣртѣ ла Тріфанȣ, се десфъкȣ тóтъ конфідеръчіȣнеа латінъ; четъціле се сȣпȣсеръ ȣна дȣпъ алта, пріміръ прешезе міліtаре Романе, ші ꙟнтраръ кȣ Рома ꙟн релъчіȣні діверсе дȣпъ градȣлȣ кȣлпеі лорȣ. Ȣнеле четъці къпътаръ сȣффраціȣ денлінȣ, ка ші четъціаніі Романі, дóȣе трібȣрі нóȣе се формаръ дінтр' ꙟнселе; алтеле ръмасеръ сóце лібере, кȣмȣ фȣссе маі ꙟнаінте тотȣ Лаціȣлȣ, ꙟнсъ кȣ дрептȣ маі мікȣ де кътȣ пън'акȣмȣ; чеа маі маре парте девеніръ сȣпȣші Романі фър' де сȣффраціȣ. Дінтре четъціле волсіче, Анціȣлȣ пердȣ павіле сале белліче, ші се префъкȣ ꙟн колоніе Романъ; тȣтȣрорȣ латінілорȣ се опрі де а маі ціné адȣнърі, късъторііле (connubia) ші коммерцȣлȣ (commercium) се мърџініръ ла фіекаре четате ꙟнтре сіне; нȣмаі късъторііле ші коммерцȣлȣ кȣ Рома ꙟнсъші ȣрмаръ ші де аічі ꙟнаінте; даръ дрептȣлȣ де а лȣа парте асеміне дін агрȣлȣ пȣблікȣ лі се мікшоръ фóрте. Дінтре Кампані нȣмаі нобілii къпътаръ дрептȣлȣ де четъціані (civitas), еаръ чеілалці ръмасеръ соці (socii), a. R. 417.

X. Романії трімісеръ о колоніе ла Фрецелле, четате волсікъ, лȣатъ ші дъръмата де Самніці. Ачештіа претінсеръ ка съ се ръдіче колоніа; Романії рекȣсаръ. Ачеаста фȣ каȣса де се пъскȣ алȣ доiлé ресбеллȣ Самнітікȣ, ла анȣлȣ Ромеі 429. Тотȣ ꙟнтр' ачелȣ тімпȣ локȣіторii четъцілорȣ Палеанолі ші Неаполі пръдассеръ ꙟн Кампаніа, Романії черȣръ сатісфачере де ла дъншіi, ꙟнсъ ачештіа ꙟндемнаці де

Тарентіні ші de Самніці нв воіръ съ ле dea. Ꙟн врма ачестора, Романії ръdікаръ армеле ꙟн контра лорѕ, Ч. Пвбліліѕ Філоне, ꙟнтъівлѕ Проконсвл, лвѣ Палеаполіа. Спре а ꙟмпърці пвтеріле Самніцілорѕ, Романії фъкбръ легътънтѕ кв Апвлії, ші трімісеръ о арматъ ꙟн Апвліа. Nъскъndвсе ꙟndoinцe деспре авсніце, dіктаторівлѕ Л. Папіріѕ Кврсоріѕ фв певоітѕ а се ꙟнтóрче ла Рома; елѕ опрі пре маџістрвлѕ кълбрілорѕ Ч. Фабіѕ Массімѕ, de а ꙟнчепе бътаіе ꙟн ліпса са. Ꙟнсъ ачеста севвссѕ de авdачіа інмічілорѕ че мерцеа крескъndѕ, ръdікъ армеле ші ꙟнвінсе. Dіктаторівлѕ свпъратѕ пентрв кълкареа ордінеї сале, воі съ пеdенсéскъ пре Ч. Фабіѕ, ꙟнсъ óстеа лѕ скъпѣ de мъніа лвї. Папіріѕ бътв de а dóва óръ пре Самніці ші апої ле deдe армістецѕ. Самніції маї пердвръ ꙟнкъ алте dóве бътъї, еар' Фабіѕ лвѣ Лвчеріа. Dвпъ атътеа свчессе реле, Самніції черв ръ паче, ꙟнсъ Романії претінсеръ de ла dъншії свпвнере тоталъ, ші аша неꙟнвоіndвсе Самніції контінваръ ресбелвлѕ, ші ꙟмпресвраръ Лвчеріа. Vнѕ корнѕ de óсте Романъ каре мерцеа съ десіпрессвре Лвчеріа, конdвссѕ de консвлії Т. Ветвріѕ ші Сп. Постбміѕ, фв бътвтѕ de кътръ преторівлѕ Самнітѕ К. Понціѕ ꙟн стръмторіле de ла Кавdiѕ; партеа че маї ръмасе ꙟнкісъ ꙟн стръмторі, капітвлѣ ші трекв пре свнтѕ внѕ џівгѕ de лапче (furculae Caudinae), ші се dвссе ла Капва, а. R. 432. Сенатвлѕ Романѕ лъпъdѣ пачеа, ші ресбелвлѕ контінвѣ кв сóрте варіатъ, ꙟнсъ маї ꙟн вртъ кв тотвлѕ ꙟн фавóреа Романілорѕ.— Ꙟн тімпвлѕ ресбеллвлвї кв Самніції, се скбларъ ші Етрвсчії ꙟн контра Романілорѕ, ші ꙟмпрессвраръ четатеа романъ Свтріѕ, кв скопѕ de а ші ꙟнтіnde марџініле ць-

нъ ла локъріле de маї ꙟнаінте, ꙟнсъ еї фъръ бътъцї de Ч. Фабіѹ Массімѹ, каре апоі трекѹ прін пъdѹреа Чімініъ, ші къщігъ алтъ бътаіе ла Перѹсіа, а. R. 444, пентрѹ каре і се декретъ ѹпѹ тріѹмфѹ ші се алессе консѹл пре аппѹлѹ ѹрмъторіѹ, фъкъndѹ есчепціѹне de ла леџе. Лѹчіѹ. Папіріѹ Кѹрсоріѹ бътѹ ꙟнтре ачестеа пре Самніці ла Лонгѹла, апоі лѹъ Фабіѹ коммъndѹлѹ ꙟн контра Самніѹлѹї, ші ꙟн калітате de Проконсѹле бътѹ ꙟн аппѹлѹ Ромеї 447 пре Самніці ші пре Ерпічї ла Алліфе. Консѹлії din аппѹлѹ ѹрмъторіѹ ръпортаръ вікторії нôѹе, ѹпа асѹпра Ерпічілорѹ, dôѹе асѹпра Самніцілорѹ. Се ꙟнчепѹръ негоціаціѹні de паче, ꙟнсъ фъръ de ресѹлтатѹ, пъпъ че Романії маї къщігаръ алте dôѹе вікторії (ѹпа ла Бовіанѹ ші алта ла Тіфернѹ) ші констрінсеръ пре інімічї ла паче, ꙟн аппѹлѹ Ромеї 450, ꙟн ѹрма кърeіа Самніції рекѹпоскѹръ сѹперіорітатеа Романілорѹ, еї ші ціпѹръ терріторіѹлѹ лорѹ, ꙟнсъ пердѹръ сѹпремаціа лорѹ престе Лѹканіа каре о авѹсесеръ пъпъ ачі. Четъціле Ерпічілорѹ карі се ресѹлассеръ, се префъкѹръ ꙟн мѹпічіції фър' de сѹффраціѹ, ші пердъръ dрептѹлѹ de късъторіе ші de коммерцѹ кѹ чеілалці Ерпічї. Ассеміне ші Волсічії ші Ечії карі аціѹтассеръ пре Самніці, фъръ констрінші а пріmі dрептѹлѹ de четъціані Романі фър' de сѹффраціѹ.

XI. Дѹпъ че Самніції ꙟнкѹрсеръ ꙟн Лѹканіа спре а реставілі domnia лорѹ асѹпра ачестеі церї, Лѹканії се adрессаръ кътръ Романї, ші ачещтіа провокаръ пре Самніці съ кѹреце Лѹканія, din каре каѹсъ се пъскѹ алѹ треіле ресбеллѹ Самнітікѹ. Ꙟн челе dôѹе еспедіціѹні dінтъіѹ, Самніції фъръ пеферічіці ꙟн контра оштілорѹ Романе, ꙟн ѹрмъ трімісеръ о ар-

матъ ꙟн Етрѕріа ші се ѕпіръ кѕ Етрѕсчії, Ѹтбріј ші кѕ Галлії, ꙟнсъ ръшасеръ бътѕці кѕ тотѕлѕ ла Сен-тінѕ de Ч. Фабіѕ Массітѕ, ꙟн алѕ чінчелé консѕлатѕ алѕ съѕ, анпѕлѕ Ромеі 459, пре кънdѕ Пѕбліѕ Dечіѕ Мѕре, консѕл de а патра óръ, dевотъндѕсе пре сіне морції, ціня ꙟн локѕ пре Галлі. ꙟн Самніѕ се кон-тінѕъ ресбеллѕлѕ. Романії кыштігаръ ла ꙟнчепѕтѕ треі бътъї (ла Лѕчеріа, Ачілоніа ші ла Коміпіѕ), ꙟнсъ Ч. Фабіѕ Гѕрџіте (фіїѕлѕ лѕі Массімѕ) фѕ бътѕтѕ de К. Понціѕ; атѕнчі се скѕлѣ бътрънѕлѕ Фабіѕ, ші лѕнтън-dѕсе сѕптѕ фіїѕлѕ съѕ, пріп о нóѫ вікторіе ръсбѕнъ пердереа пъціtъ. К. Понціѕ, ценеросѕлѕ Преторіѕ алѕ Самніцілорѕ, кѫзѕ прінсѕ; елѕ фѕ dѕссѕ ꙟнаінтеа кар-рѕлѕї de тріѕмфѕ, ші апоі ѕчісѕ. Романії трімісеръ о колоніе маре ла Венѕсіа, спре а ꙟмпеdека комѕ-нікъчіѕнеа ꙟнтре Тарентѕ ші Самніѕ. Маніѕ Кѕріѕ Dентатѕ терміпъ ресбеллѕлѕ кѕ Самніцїї ꙟн анпѕлѕ Ромеі 463. Конdіціѕніле пъчеі нѕ сѫнтѕ кѕноскѕте маі de апрóпе.— Сабінії фіінdѕ къ dedеръ аціѕторіѕ Самніцілорѕ кънdѕ трекѕръ ꙟн Етрѕріа, фѕръ бътѕці ші сѕбџіѕгаці de Кѕріѕ Dентатѕ, фъръ мѕлтъ пердере de тімпѕ; еі къпѫтаръ dрептѕлѕ de четъціані романі, ꙟнсъ фъръ сѕффраціѕ.— Акѕмѕ dомніа Романілорѕ се ꙟн-тінсе престе Лаціѕ, Кампаніа ші Самніѕ, de ла ма-реа тѕрреnъ пънъ ла mареа аdріатікъ.— Dѕпъ фіні-тѕлѕ ресбеллѕлѕї самнітікѕ, Галлії Сенонї din Ѹm-бріа меріпонціалъ ꙟнdемнаці de Етрѕсчі ші de Ѹm-брі, континѕаръ лѕпта ꙟн контра Романілорѕ ші бъ-тѕръ de стінсеръ ѕпѕ корпѕ de óсте Романъ, ꙟнсъ консѕлѕлѕ П Dолабелла ресбѕнъ ачеастъ пердере, dевастънdѕ кѕ тотѕлѕ цеара Сенонілорѕ ші фрънгънdѕ óстеа Боілорѕ че ле веніа ꙟнтр' аціѕторіѕ, ла лакѕлѕ

Badimon, ꙟn annѕлѕ R. 470. Сенонії фѕръ естермінаці maї de тотѕ, Боії къпътаръ паче; четъціле етрѕсче се сѕпѕсеръ ѕна dѕпъ алта.

XII. Ꙟнкъ нъпъ кънdѕ ціnea ресбелѕлѕ кѕ Етрѕсчії, Ѹmврії шi кѕ Галлії, се пъскѕ алтѕлѕ ꙟn Italia de цiocѕ. Лѕканії ꙟmnpeccѕраръ четатеа Тѕрії (ѕnde фѕссе векеа Сібаре, лънгъ mape ꙟn сінѕлѕ тарентінѕ), Тѕріанії стръmтораці кіemаръ пре Romaні ꙟнтр'аціѕторіѕ. Ачештіа трішісеръ бсте de deсnpeccѕраръ четатеа, шi аmezаръ ꙟнтр'жнса ѕнѕ прешезѕ de mіліціе Romanъ. Спре а ціné коmmѕнікачіѕнеа кѕ Тѕрії, трімісеръ zече тріреmї ꙟn сінѕлѕ тарентінѕ (ꙟn контра трактатѕлѕ ꙟнкеіатѕ кѕ Тарентѕлѕ, прін каре се mърціnia навігъчіѕнеа Romaнілорѕ нънъ ла промонторіѕлѕ Лачініѕ). Тарентінії ꙟнnекаръ чінчї тріреmї, лѕаръ четатеа Тѕрії, шi алѕнгаръ dінт'жнса прешезѕлѕ Romanѕ. Romaнії трішісеръ deпѕтаці ла Тарентѕ спре а чере сатісфакціѕне, ꙟнсъ ачештіа фѕръ батціокоріці ꙟn пѕблікѕ. Din ачесте кaѕсе се пъскѕ апої ресбелѕлѕ тарентінѕ челѕ фаталѕ пентрѕ тóтъ Italia de цiocѕ, a. R. 471. Тарентінії аштептаръ ка тóте попóрѣле Italieї съ іее арmеле ꙟn контра Romaнілорѕ, ꙟнсъ вѣzъndѕ-се ꙟnшелаці кіemаръ ꙟнтр' аціѕторіѕ пре Пѕррѕ, фаmосѕлѕ реџе алѕ Епірѕлѕї. Ачеста, ꙟнвітатѕ de челе maї mѕлте четъці гречеmтї але Italieї de цiocѕ, венi кѕ о арmатъ біне есерчітатъ шi кѕ 20 de елефанці, бътѕ пре Romaні ла ржѕлѕ Сіріѕ лънгъ Ераклеа (ꙟn сінѕлѕ тарентінѕ), maї вѣртоеѕ кѕ аціѕторіѕлѕ елефанцілорѕ, a. R. 473, апої трімісе ла Roma пре аmікѕлѕ съѕ, ораторіѕлѕ грекѕ Чінеа, шi пропѕсе паче, сѕнтѕ кондіціѕнеа ка федераціліорѕ съї (Саmніцілорѕ, Лѕканілорѕ, Апѕлілорѕ шi Брѕцілорѕ)

съ лі се dea ꙟнапоі тóте челе пердȣте. Романії ꙟн-
demnaџї de орбȣлȣ Апііȣ Клаȣdіȣ реіентаръ ачесте про-
пȣнерï. Атȣнчï Пȣррȣ ꙟнаінтъ пънъ ла Пренесте (30
міліаре de ла Рома), спре а се ȣні кȣ Етрȣсчії; ꙟн-
съ Романі ꙟнкеіаръ іȣте паче кȣ ачештіа, кȣ кондi-
џiȣнï фаворітóре пентрȣ dъншії, ші аша Пȣррȣ се ꙟн-
тóрсе ла Тарентȣ ла іерпатікȣ. — ꙟн тімпȣлȣ ачес-
та Романії трімісеръ пре інтегрȣлȣ К. Фабрічіȣ кȣ
алџï doï dепȣтаџï ла Пȣррȣ пентрȣ ръскȣмпърареа прін-
шілорȣ. Ачештіа къпътъръ воіе de а мерџе ла Ро-
ма спре сърбареа Сатȣрналелорȣ, ꙟнсъ фііndȣ къ
сенатȣлȣ нȣ се ꙟнdȣплікъ а фаче паче, тревȣіръ съ
се ꙟнтóркъ еаръшï ꙟн прінсóре.— ꙟн аннȣлȣ ȣр-
мъторіȣ Пȣррȣ аттъкъ четъџіле din Апȣліа челе ок-
кȣпате de Романï; консȣлії (П. Сȣлпічіȣ ші П. Dе-
чіȣ), карі веніа ꙟнтр' аџіȣторіȣ, фȣръ бътȣџï ла Ас-
кȣлȣ Апȣлȣ, ȣnde П. Dечіȣ се dedікъ морџії. ꙟнсъ
фііndȣ къ Пȣррȣ ꙟнкъ шï къштігассе вікторіа кȣ
маре върсаре de сънџе din партеа а лорȣ съï, ші
ꙟнтре Рома ші Картаџінеа се формассе ȣнȣ легъ-
мънтȣ de лȣкраре коммȣнъ, ші тотȣ de о dатъ се
аȣzіссе къ Галлії аȣ ꙟнкȣрсȣ ꙟн Мачеdоніа, Пȣррȣ
се вȣzȣ констрінсȣ а ꙟнкеіа армістеџȣ кȣ Романії,
ші фііndȣ ꙟнвітатȣ de Сіракȣсані de а мерџе ꙟн Сі-
чіліа спре а скъпа пре Гречії de аколо de аменін-
џъріле Картаџінесілорȣ, прімі кȣ бȣкȣріе ачеастъ ок-
кассіȣне de а лъсса Італіа сȣптȣ ȣнȣ претестȣ оно-
ріфікȣ. — Dаръ Січіліанії карі лȣ кіемассеръ ꙟнтр'
аџіȣторіȣ ꙟн контра алторȣ аппъсъторï, възънdȣ-се
маï пре ȣрмъ трактаџï тіръннеште de кътръ лібера-
торіȣлȣ лорȣ, се револтаръ престъ треï аннï; Пȣррȣ
фȣ констрінсȣ а пъръссі Січіліа, ші а се ꙟнтóрче кȣ

тесаврееле челе ръпіте, ꙟп Італіа, спре а скъпа пре ревътъцїї Самніцї, Лȣканї ші Брȣцї de о поȣъ сȣбџіȣгаре din партеа Романілорȣ̆, ꙟпсъ óстеа са чеа компȣсъ de солdацї (мерченарї) ръмасе вътȣтъ ла Беневентȣ̆ de Манїȣ̆ Кȣрїȣ̆ Dентатȣ̆, а. R. 478. Пȣррȣ ꙟпчеркъ ꙟпdещертȣ̆ съ тішче пре прінчіпії de ла ръсърітȣ̆ спре мънтȣіреа Гречілорȣ̆ de ла апȣсȣ̆, ші десперънdȣ̆ de а се маї пȣтé цінé ꙟп Італіа, лъссъ пре Мілоне кȣ ȣпȣ̆ пресіdїȣ̆ мілітарїȣ̆ ꙟп Тарентȣ̆, ші елȣ̆ трекȣ ꙟп Гречіа, ȣnde ші мȣрі ла батереа четъцїї Арго.— Мілоне dede Тарентȣлȣ̆ ꙟп мъніле Романілорȣ̆ спре а се мънтȣі пре сіне ші пре аї съї, а. R. 481.— Dесперацїї Самніцї, Лȣканї ші Брȣцї dȣпъ мóртеа лȣї Пȣррȣ кътаръ съ рекȣнóскъ сȣпреміціа Ромеї, съ dea ачестора о парте din террїторіȣлȣ̆ лорȣ̆, ші съ прімéскъ колоніі романе.— Пічепцїї фȣръ бътȣцї ла а. R. 485, ші о парте dінтр'ꙟншії фȣръ стръмȣтаці ꙟп Кампаніа меріdіоналъ, спре а dеспърці пре Самніцї de мареа тȣррепъ. — Саллентінії din Калаврїа фȣръ сȣбџіȣгаці ла аппȣлȣ̆ Ромеї 487, ші ама тóтъ Італіа, ꙟпчепънdȣ̆ de ла партеа de мéзъzі пъпъ ла рꙟȣлȣ̆ Рȣвіконе din партеа аdріатікъ, ші Макра din партеа тȣррепъ, вені сȣптȣ̆ потестатеа Романілорȣ̆.

XIII. Попóръле Італіеї венінdȣ̆ сȣптȣ̆ dомніреа Романілорȣ̆, парте къпътаръ dрептȣлȣ̆ de **четъціанї Романї**, кȣ сȣффрацїȣ̆, саȣ̆ фъръ сȣффрацїȣ̆; парте deвепіръ **соцї** саȣ̆ **федерацї** аї Романілорȣ̆ кȣ dіестінкціȣнеа de **латінї** ші de **італї**, чеї din ȣрмъ ꙟшї цінȣръ леџіле сале, ꙟпсъ амънdóȣе класселе фȣръ datóре de а контрібȣі кȣ мілітарї, банї, навї, бȣкате, ш. а; парте се фъкȣръ **сȣпȣшї** аї Романілорȣ̆, саȣ̆ фъръ лібертате персоналъ ші фъръ dреп-

тълŏ de а тіліта, саŏ кв лівертате персоналъ ꙟпсъ фъръ коннвбіŏ кв Романії. Четъціле Італіеї deвеніръ парте тѹпічіпії, кв саŏ фъръ свффрацїŏ, dіптре карі впеле шї ціпвръ administраціѹнеа лорŏ, алтеле шї о пердвръ; парте колопії, романе, саŏ латіпе, аdекъ четъці ꙟтпопврате кв локвіторї романї саŏ латінї, пре гъпгъ векії лорŏ локвіторї карі аціѹнсеръ свпвшї, шї фвръ копстрішї а da колопілорŏ о парте din террітдріѹлŏ лорŏ; парте префектѹре свптŏ administрареа префекцілорŏ че се тріттіта пре тотŏ аппвлŏ de ла Рота. — Гѹвернвлŏ романŏ, каре ла ꙟпчепвтвлŏ ренвблічеї фвссе арістократікŏ (ꙟп тъпіле патрічіілорŏ), се префъкв кв ꙟпчетвлŏ ꙟп deтократіе, плебеїї пріп deсфіінцареа леціі че опріа късъторііле ꙟптре dъпшії шї ꙟптре патрічії, веніръ ꙟп легътвръ тотŏ таї de апрópe кв ачешттіа, шї се прітіръ ла тóте dрегъторііле. Челŏ dіптъїŏ шї таї ꙟпсетпъторіŏ пассŏ ла ꙟптетеіареа екалітъції, се фъкв пріп челе треї леці але dіктаторіѹлвї плебеїŏ Чіптв Пѹблілів Філопе, ла аннвлŏ Ротеї 415, аdекъ: 1) ка впŏ плебісчітŏ ешітŏ de ла сепатŏ саŏ аппробатŏ de dъпсвлŏ, съ аївъ пре віїторіŏ пвтере de леце шї фъръ de ꙟптъріреа квріілорŏ, 2) ка кврііле съ шї dеа ꙟпаінте ꙟпвоіреа пептрв о леце че се ва deчіde de кътръ чептврії, 3) ка тотŏ dé впа впŏ чепсоріŏ съ фіе плебеїŏ. Ачестŏ леціслаторіŏ се фъкв преторіŏ плебеїŏ престе doї аппї de zіле, шї de атѹпчї ꙟпкóче се ꙟптроdѹссе ка шї ачеастъ deтпітате съ се оккѹпе алтерпатіве de патрічї шї de плебеї. Dіктатвра веніссе ꙟп тъпіле плебеілорŏ ꙟпdатъ dѹпъ леціле лвї Лічінів, ба кіарŏ шї чепсвра престе чінчї аппї таї ꙟп вртъ. Ла аппвлŏ Ротеї 453 пле-

беїї кънътаръ ѹнѹ пѹтърѹ de постѹрї кіарѹ ꙟтре понтефічї ші авгѹрї (lex Ogulnia). Ла аппѹлѹ Ромеі 467 (прін леџеа лѹї Меніѹ, lex Maenia) се ꙟнтінсе а dоѹа леџе а лѹї Пѹблілїѹ ші асѹпра алеџерії магістраціlорѹ; dрептѹлѹ de ꙟнтъріре алѹ кѹріілорѹ се префъкѹ ꙟнтр'о формалітате dешартъ, ші кѹріiле ꙟнчетаръ de a се маї adѹна спре ачестѹ скопѹ. Ꙟн фіне dіктаторіѹлѹ Ч. Ортенсіѹ (dѹпъ че плебеїї ешіръ din Рома ші трекѹръ пре мѹнтеле Ianiкѹл din каѹса dаторіілорѹ че і аппъса,) dede плебісчітелорѹ dеплінъ пѹтере de леџї (кіарѹ ші фъръ de апробареа сенатѹлѹї). a. R. 467.— Аппіѹ Клаѹdіѹ Чекѹ фіindѹ ченсоріѹ пре тімпѹлѹ ресбеллѹлѹї алѹ dоілé кѹ Samniцiї (R. 441,) пріmі пре тоцї лівертінії ꙟн нѹмерѹлѹ плебеілорѹ, спре a комплета нѹмерѹлѹ mілітанцілорѹ каре се ꙟмпѹцінассе прін deселе бътъї. Dаръ Ч. Фабіѹ dѹпъ 8 аннї de zіле мърџіні пре лібертінї ла челе 4 тріѹрї ѹрбане, ші пентрѹ ачеастъ фаптъ къпътъ нѹмеле de Массімѹ (Maximus).—Ꙟммѹлцindѹсе веніторіле статѹлѹї, нѹмърѹлѹ Ченсорілорѹ се сѹі ла 8, ші dрегъторіа ачеаста dа dрептѹлѹ de a фі прімітѹ ꙟн Сенатѹ. Кѹ modѹлѹ ачеста се dескісеръ плебеілорѹ тóте порціле ла тóте demнітъціле, ші ꙟнсемнітатеа патрічіатѹлѹї се перdѹ кѹ ꙟнтетѹлѹ нънъ ла нѹлл. Demѹкраціа се комплінї.

Секціѕпеа В.

De ла ꙟпчепѕтѕлѕ ресбеллелорѕ пѕпіче пъпъ ла бътаіа de ла Акціѕ.

КАРТЕА І.

De ла ꙟпчепѕтѕлѕ ресбеллелорѕ пѕпіче пъпъ пре тімпѕлѕ Гракілорѕ.

І. Dѕпъ че Романії копрінсеръ тотъ Італіа пъпъ ла фретѕлѕ січіліанѕ, ꙟпчепѕръ а шї ꙟптinde лѕареа а тінте ші асѕпра ачестеї інсѕле провъѕѕте кѕ тóте doпѕріле натѕреї. Мамертінії карі сервіссеръ тіранпѕлѕї Агатокле, оккѕпаръ четатеа Мессапа, ші de аічі фъкъndѕ dece ꙟпкѕрсіѕпї ꙟп терріторіѕлѕ Сіракѕсапѕ, ꙟптъррѫтаръ пре Іероп асѕпра са; фііndѕ бътѕцї ші стрътторацї de ачеста, еї кіемаръ пре Картаціпесї ꙟптр' аціѕторіѕ, ші прімірѣ ꙟп Мессапа тіліціе пѕпікъ, алтъ факціѕпе ꙟпвітъ пре Романї съ віпъ ꙟптрѕ ліберареа четъцїї. Кѕ modѕлѕ ачеста се dede оккасіѕпе Романілорѕ de а шї deскide каллеа спре Січіліа, ші de а вепі тотѕ de о datъ ꙟп коптактѕ кѕ Картаціпесії, de ѕпdе апої се пъскѕръ фамóселе ресбелле пѕпіче.— Романії ꙟпвітацї de Мамертінї, ꙟтпрѕтѕтаръ павї de ла четъціле Італіеї de џіосѕ, ші ꙟптр'о пóпте deскълекаръ ꙟп Січіліа. Аппіѕ Клаѕdіѕ Каѕdіче бътѕ пре Іероп ші пре Картаціпесї ꙟп бътъї deспърціте, ші ꙟтпрессѕрѣ Сіракѕса, ꙟп аппѕлѕ Ромеї 490. Консѕлії аппѕлѕї ѕрмъторіѕ копрінсеръ кóста теріdіопалъ а Січіліеї, ші сѕпѕсеръ ла 67 de четъцї коптіпептале, карі се dedеръ ꙟп тъпіле Романілорѕ, парте de фріка лорѕ, парте сътѕрате de domпіа Картаціпесілорѕ ші а Сіракѕсапілорѕ. Въѕъпdѕ ачеаста Іероп, фъкѕ паче кѕ Романії, ші ꙟп

ȣпіре кȣ dъпшії ꙟпресеръ пре Картаџінесі ꙟп курсȣ de 7 лȣпі ꙟп Агріџентȣ. Пȣпії трімісеръ пре Анноне кȣ аџіȣторіȣ ка съ скапе пре Аннібале (філіȣлȣ лȣі Џісгон) каре ера ꙟпкісȣ ꙟп Агріџентȣ, ꙟпсъ оастеа лȣі фȣ бътȣтъ, четатеа се лȣъ кȣ ассалтȣ, 25,000 de локȣіторі се dȣсеръ ꙟп сервітȣте. а. R. 491. — Dȣпъ modеллȣлȣ ȣпеі паве Картаџінесе, аррȣпкатъ de форгȣпа мърії, Романії констрȣіръ 120 de паві веллiче, ꙟп спаціȣ de 60 de zіле. Кȣ ачеастъ флотъ плекъпdȣ Каіȣ Dȣілiȣ къштігъ ꙟптъіа вікторіе павалъ ла Міле (ꙟп Січіліа, de ла Мессапа пȣ dепарте спре апȣсȣ), ꙟп аппȣлȣ Ромеі 493. Dȣіліȣ џіпȣ ꙟптъіȣлȣ тріȣмфȣ de вікторіе пре маре, ꙟп а къреі меморіе се ръdікъ ла Рома колȣмпа ростратъ. Dȣпъ ачеаста Романії лȣаръ Сардінia ші Корсіка, ші алȣпгаръ пре Картаџінесі din мареа тȣрренъ, прекъпdȣ оастеа de пре ȣскатȣ копрінсе ȣпа dȣпъ алта четъџіле Січіліеі. М. Атіліȣ Регȣлȣ бътȣ de dоȣе орі пре Картаџінесі ла Тȣпdарі, ші плекъ спре Афріка кȣ о флотъ de 330 de паві, воінdȣ съ стръпȣпъ ресвелллȣлȣ ꙟп ачеа парте а лȣмеі; ла промонторіȣлȣ Екпомȣ ꙟптъшпіпъ флота Картаџінеcъ de 350 de паві, о бътȣ ші о ръсіпі, лъпъdъ пропȣперіле de паче, ші dескълекъ съръ de ꙟмпеdекаре ла Клȣпеа ꙟп Афріка; аппȣлȣ Ромеі 497. —

II. Ꙟп калітате de Проконсȣле, Регȣлȣ бътȣ ші сȣпȣсе маі тоатъ терріторіȣлȣ Картаџінесȣ; коллегȣлȣ сеȣ фȣ рекіематȣ ла Рома кȣ о арматъ консȣларъ, кȣ тоате ачестеа елȣ фъкȣ препаратіве спре а ꙟмпрессȣра Картаџінеа, каре ꙟпчепȣсе а dеспера, фіінdȣ стръмторатъ de фоаме, ші аȣzінdȣ къ ші Nȣміџії с'аȣ револтатȣ асȣпра еі. Ꙟп ачеастъ певоіе Картаџінесії

фанцї.—Романії аѕѕіndѕ de лѕареа Сагѕнтѕлѕї детермінаръ съ аттаче пре Картацінесеї ꙟн Іспанїа шї ꙟн Афріка. Пентрѕ ачееа трімісеръ пре консѕлѕл Тіверіѕ Семпроніѕ ꙟн Січіліа ка de аколо съ трѣкъ ꙟн Афріка, еаръ пре челалалтѕ, П. Корнеліѕ Счіпіоне, ꙟн Іспанїа. Ачеста аціѕгъndѕ ла Массіліа, шї аѕѕіndѕ къ Анніbал плекассе кътръ Галліа, трімісе пре фрателе съѕ Кнеіѕ Счіпіоне ꙟн Іспаніа, шї елѕ се ꙟнтóрсе ꙟн Італіа, спре а аштепта пре Анніbал. Ла ржѕлѕ Тічінѕ ꙟн Італіа de сѕсѕ, Анніbал бътѕ пре консѕлѕлѕ П. Корнеліѕ Счіпіоне, шї апої ꙟнтърітѕ кѕ аціѕторіѕ de ла Галлї, бътѕ пре Тіверіѕ Семпроніѕ ла Требіа, каре се ꙟнторсессе din Січіліа шї се ѕнісе кѕ ръмъшіцеле оштії лѕї Счіпіоне, а. R. 535. Ꙟн аннѕлѕ ѕрмъторіѕ трекѕ пріn локѕріле челе лімóсе de пре лъпгъ ржѕлѕ Арнѕ (пре ѕnde Романії нічї нѕ кѕцета къ арѕ пѕтé beni), шї ла лакѕлѕ Трасіменѕ, къштігъ а треіа вікторіе асѕпра лецїѕнілоръ челоръ неdепріnсе але консѕлѕлѕї К. Фламініѕ, каре перї аколо кѕ чеа маї маре парте а арматеї сале. De аколо Анніbал пѕрчессе пре лъпгъ мареа adріатікъ кътръ Апѕліа, шї апої се dѕссе ꙟн Кампаніа, спре а ꙟнdѕплека пре федерації Романілоръ de а се десфаче de кътръ ачештіа. Dіктаторіѕлѕ Ч. Фавіѕ Массімѕ Кѕнктаторіѕ се лѕъ пре ѕрма лѕї, обсервъndѕ тóте мерсѕріле лѕї, фър' de а се лъсса ла бътаіе кѕ dънсѕлѕ, de шї Анніbал къѕта тóте окасіѕніле de а лѕ амъці; Фавіѕ din контръ черкъ пріn мерсѕрї астѕте шї пріn нѕсечіѕнї секѕре съ акконере не ꙟнчетатѕ Рома, шї тъіънdѕ-ї комѕнікъчіѕнеа спре addѕчереа челоръ нечессаре пентрѕ ресвеллѕ, съ констрінгъ пре іnімікѕ а се ретраце ꙟн Галліа. Фавіѕ маї къ шї а-

џiȣnce скопȣлȣ, кънdȣ планȣлȣ de оперъчiȣне варо шi лȣ алессеръ Романiĭ пентрȣ анпȣлȣ 536, скiмвъ тóте. Аȣzindȣсе къ Аннiбал аȣ лȣатȣ фортъреџа Канне шi аȣ тъiатȣ комȣнiкъчiȣнеа арматеĭ романе, консȣлiĭ К. Теренцiȣ Варроне шi Л. Емiлiȣ Паȣлȣ ꙟнчепȣръ о бътаiе dечiсiвъ ла Канне лънгъ Аȣфidȣ, ꙟн каре Аннiбал прiн стратеџiка са чеа маĭ пресȣсȣ de а Романiлорȣ шi прiн тактiка чеа перфектъ а оштiĭ сале, къштiгъ чеа маĭ стрълучiтъ вiкторiе асȣпра пȣтърȣлȣĭ челȣĭ маре алȣ оштiĭ романе, (Емiлiȣ Паȣлȣ кѫзȣ кȣ 40,000 de Романĭ шi de Соџi). Ꙟн ȣрма ачестеĭ вiкторiĭ, попóръле шi четъџiле Iталiеĭ de џiосȣ шi de сȣсȣ, прекȣмȣ шi Кампанiĭ шi Самнiџiĭ din Iталiа de мiзлокȣ, се ȣнiръ кȣ Аннiбал, каре къпътъ прiн ачеаста мiзлóчеле нечессаре спре а комплета шi а провiсiона маĭ ȣшорȣ армата са, шi се ашезъ ꙟн Iталiа de џiосȣ. Лȣънdȣ dȣпъ ачеа маĭ мȣлте локȣрĭ ꙟнтърiте, Аннiбал ꙟшĭ dескiсе еаръшĭ комȣнiкъчiȣнеа кȣ Картаџiнеа.

VI. Ꙟнтре Картаџiнесĭ се пъсȣ dicпȣтъ асȣпра ресбеллȣлȣĭ кȣ Романiĭ, ꙟн фiне пре лънгъ тóтъ опȣнȣсечiȣнеа чеа вiолентъ а лȣĭ Анноне, се dечiсе ка лȣĭ Аннiбал съ се трiмiтъ сȣккȣрсȣ de кълърĭ пȣмidiчĭ, елефанџĭ, шi банĭ, (къчĭ неdестрi афла елȣ кiарȣ ꙟн Iталiа), шi лȣĭ Асdрȣбал съ i се ordineze ка ꙟнdатъ съ плече кътръ Iталiа, шi аколо съ се ȣнéскъ кȣ фрате-съȣ. Романiĭ черкаръ съ ꙟмпеdече ачеастъ ȣнiре, фъкънdȣ Iспанiа театрȣлȣ ресбеллȣлȣĭ, шi ле сȣчессе съ џiнъ пре Асdрȣбал ꙟнкъ нóȣе аннĭ de-парте de Iталiа.—Аннiбал авеа de скопȣ съ ꙟнкȣнџiȣре орĭ че бътаiе dечiсiвъ пънъ ла венiреа фрате-съȣ; елȣ черка съ шĭ къштiџе шi ꙟн Iталiа de мiж-

локȣ̆ о пȣсечіȣне секȣрь; четатеа Капȣа і dескісе порціле dе бȣнъ воіа са, dаръ Nола се аппъръ пріn преторіȣлȣ̆ Клаȣdіȣ̆ Марчеллȣ, каре респінсе dóȣе греле аттакȣрі, ші фрънсе óстеа лȣ̆і Аннібал.—Ꙟн-тре ачестеа, dȣпъ бътаіа dе ла Канне, се ȣніссе кȣ Аннібал, Філіппȣ̆ III реџеле Мачеdонієі, каре се ші Ꙟнчеркъ съ вінъ асȣпра Роmанілорȣ̆, dаръ се Ꙟнвінсе dе преторіȣлȣ̆ Маркȣ Валеріȣ̆ ла Аполонія, ші апоі се Ꙟн-кȣркъ Ꙟн черці кȣ аdверсаріі dȣmестічі.—Сіракȣса dȣ-пъ móртеа лȣі Ієрон Ꙟнкъ трекȣссе Ꙟн партеа Кар-таџінесілорȣ̆, dаръ ші ачеаста се лȣъ dе кътръ М. Клаȣdіȣ Марчеллȣ dȣпъ че се аппъръ dоȣі аннї кȣ тóтъ червічіа Ꙟн контра Роmанілорȣ̆, кȣ аџіȣторȣлȣ̆ mачінелорȣ̆ інвентате dе Архіmеdе, а. R. 541; Агрі-џентȣлȣ̆ кътȣ пріn проdіџіȣне, челелалте четъці се dеdеръ dе бȣнъ воіа лорȣ̆, ші аша Січілія тóтъ се фъкȣ провінцъ роmанъ, а. R. 543.—Аннібал чер-къ съ іее Тарентȣлȣ̆, спре а ціне dескісъ коmmȣнікъ-чіȣнеа кȣ Картаџінеа ші Мачеdонія, Ꙟнсъ Роmаніі Ꙟнпрессȣраръ Капȣа (центрȣлȣ̆ оперъчіȣнілорȣ̆ лȣі Аннібал), ші кȣ mоdȣлȣ̆ ачеста лȣ̆ констрінсеръ а лъсса Тарентȣлȣ̆ ші а се Ꙟнтóрче Ꙟн Каmпанія; елȣ̆ аттъкъ dе ла спате пре Ꙟнпресȣрътор, ші dȣпъ а-чеея възъndȣ̆ къ нȣ поте съ аdȣкъ пре Роmанї ка съ dеспрессȣре четатеа, плекъ асȣпра Rомеі, лъціndȣ̆ спаіmъ ші терроре (Hannibal ante portas!) Роmаніі форmаръ dóȣе леџіȣні нóȣе (пріn ȣрmаре нȣ фȣръ dеспоіаці dе mіzлóчеле dе аппъраре), ші пȣсеръ пре Аннібал ла Ꙟndоінцъ, ка нȣ кȣm-ва съ каdъ елȣ̆ Ꙟн-сȣші Ꙟн лаңȣ; dечі ачеста се ретрассе Ꙟн Брȣціȣ̆. Капȣа се лȣъ dе Роmані, ші спълъ кȣ съпцеле че-тъціанілорȣ̆ челорȣ̆ mаі Ꙟнсеmнаці некреdінца ей. Ꙟн-

півал dsпъ маї мълте фреќърі кѕ Марчеллѕ, парте ферічіте, парте нефеpічіте, ꙟп кѕрсѕ маї біпе de ѕпѕ аппѕ de zіле, штіѕ се трагъ пре ачеста ꙟптр' ѕпѕ лацѕ, ѕnde ші пері, а R. 545.—Ꙟп Іспаніа Счіпіонії вътѕръ пре Картаџіпесї ла Івера, ші ꙟпчеркаръ съ і скотъ кѕ тотѕлѕ din пепіпсѕла ачеа, ꙟпсъ ꙟмпърціndѕшї пѕтеріле спре а ацівпце маї кѕррънdѕ ла скопѕ, се ꙟпвѕпџіѕраръ de Картаџіпесї ші de Nѕmiziї, ші періръ амъndoї. Dаръ II. Корпеліѕ Счіпіопе челѕ тъпърѕ лѕъ Картаџіпеа чеа поѕъ, чептрѕлѕ оперъчівпілорѕ Картаџіпесілорѕ, трассе пре Іспані ꙟп партеа еа, ші бътѕ пре Асdрѕбал ла Бекѕла; спре а-і ꙟмпеdека тречереа кътръ Італіа, ꙟпкісе пасѕріле Піреееілорѕ de кътръ ръсъръіѕ, ꙟпсъ Асdрѕбал трекѕ престе челе de кътръ аппѕсѕ ꙟп Галліа, ші de аколо пърчессе спре Італіа. Ромапії къѕтаръ ꙟп верь че modѕ съ ꙟмпеdече ѕпіреа лѕї Асdрѕбал кѕ Аппібал ші трімісеръ ꙟп коптра фіе кърѕіа къте о армать консѕларъ. Копсѕлѕлѕ Клаѕdіѕ Nерone кѕ о аѕdачіе фър' de ессемплѕ лъсеъ армата са ꙟп фаца лѕї Аппібал, ші плекъ іѕте кътръ Ѕмбріа спре а ѕпі фълюреа міліціеї сале кѕ армата коллегѕлѕї съѕ Лівіѕ Саліпаторіѕ. Амъndoї копсѕлії копстріпсеръ пре Асdрѕбал (каре аштепта пре фрате-съѕ) а пріmі бътаіа, ла Сепа лъпгъ Метаѕрѕ, а. R. 546, ѕndе къzѕ бостеа Картаџіпесъ ші мареле еї dѕче. Ачеастъ бътаіе есте пѕптѕлѕ кѕлміпъчіѕпеї ресбеллѕлѕї, dѕпъ каре Картаџіпесії лассъ оффепсіва ші се мърџіпескѕ de а ціпе deфепсіва.

VII. Тотѕ de о dатъ кѕ ресбеллѕлѕ din Італіа II. Корпеліѕ Счіпіопе коптіпѕъ ресбеллѕлѕ ꙟп Іспаніа ꙟп коптра Картаџіпесілорѕ ші алѕ Nѕmizілорѕ. Dѕчії

се рȣгаръ de паче, ꙟпсъ апоі реіептаръ черерiле челе аспре але Романiлорȣ̆, шi пȣсеръ ꙟп фрȣнтеа армате і пре Спартанȣл Саптiппȣ̆, каре аџiȣпсессе кȣ óстеа терчепаръ гречéскъ шi кȣ 100 de елефанџi. Ачеста бътȣ пре Романi ла Тȣпiте, маi алесȣ̆ кȣ аџiȣторȣлȣ̆ елефанџiлорȣ̆, прiнсе пре Регȣлȣ, шi кȣ модȣлȣ̆ ачеста скъпѣ Картаџiнеа. Ꙟнкъ тотȣ̆ ꙟп ачестȣ̆ аннȣ̆ трiмiсеръ Романiï о нóȣъ флотъ ꙟп Африка, каре пiмiчi пре чеа Картаџiнесъ ла промонторiȣлȣ̆ Ермеȣ, шi деськълекѣ ла Клȣпеа; Картаџiнесiï маï пердȣръ ꙟнкъ о бътаiе пре ȣскатȣ̆; ꙟпсъ óстеа Романъ не авъндȣ̆ кȣ че се пȣтрi, се ꙟнтóрсе ла павi, шi венiндȝ къtръ Сiчiлiа пердȣ прiнтр'о фортȣпъ маï тóтъ флота, а. R. 499. Ꙟп ȣрма ачестȣï десастрȣ, Романiï еспедiръ алтъ флотъ каре бътȣ шi лȣѣ Папормȣ шi маï тóтъ кóста терiтонџiалъ а Сiчiлiеï, шi пръдѣ кóста чеа мапóсъ а Афричеï de кътръ Сiртеа мiкъ; ꙟпсъ къндȣ̆ ера съ се ꙟнтóркъ ꙟнапоï, пътiмi ассемiне паȣфраџiȣ̆ ла промонторiȣлȣ̆ Палiпȣрȣ, ꙟп ȣрма кърȣiа сенатȣлȣ̆ декретѣ съ се лассе de ресбелȣлȣ̆ de пре маре. Din контрȣ ресбеллȣлȣ̆ пре ȣскатȣ̆ се контiнȣѣ кȣ сȣчессȣ̆: Л. Чечiлiȣ̆ Метеллȣ ꙟнвiнсе ꙟнтр'о бътаiе грандióсъ ла Папормȣ ꙟп аннȣлȣ̆ R. 503, шi дȣсе ꙟп трiȣмфȣ̆ ла 100 de елефанџi прiншi. Картаџiнесiï пердȣръ тóте локȣрiле din Сiчiлiа, афаръ de Лiлiбеȣ шi de Дрепапа. Еï трiмiсеръ ла Рома пре каптiвȣлȣ̆ Регȣлȣ̆ кȣ пропȣсечiȣнï de паче, ꙟнсъ фъръ сȣчессȣ̆, къчï ꙟнсȣшï Регȣлȣ десвътȣï пачеа, шi се ꙟнтóрсе ꙟп прiнсóре, ȣнde шi мȣрi. Даръ шi ꙟнчеркърiле Романiлорȣ̆ de а копрiнde Лiлiвеȣлȣ̆ шi Дрепапа, се пiмiчiръ прiн кȣраџiȣлȣ̆ ꙟмпрессȣраџiлорȣ̆. Реꙟнnoindȣсе ресбеллȣлȣ̆ пре маре сȣптȣ̆ кон

Дѕчереа лѕї П. Клаѕdiѕ Пѕлкрѕ (фiiѕлѕ лѕї Аппiѕ Орбѕлѕ) каре ѫппекѣ пѕiї чеї сакрi фiindѕ къ н'аѕ воiтѕ съ шъпъпче; Romanii фѕръ бътѕцї de Картаџiпесї, шi флота пътiшi пaѕфрацiѕ de а треiа оръ, dѕпъ каре се dекретѣ din поѕ de а репѕнџiа ресбеллѕлѕї павал а. R. 504.

III. Dѕпъ ачесте евепiшенте, ѫптреприndерiле белличе се търџiпiръ maї пѕшаї асѕпра ѫпрессѕръреї шi окkѕпъреї пѕџiпорѕ локѕрї ѫп партеа dеспре аппѕсѕ а Сiчiлiеї; кѕ тóте ачестеа лѕпта пептрѕ лѕареа шi џiпереа лорѕ есте фóрте ѫпсешпатъ, атътѕ din каѕса лѕпџiшеї еї кътѕ шi din каѕса пертiпачiеї шi а ероiсшѕлѕї кѕ каре се бътѕръ атъпdóѕе пъџiѕпiле. Шéссе аппї се џiпѕ ѫп Сiчiлiа Ашiлкаре Бáрка (татълѕ фашосѕлѕї Аппiбал), maї въртосѕ ѫп четатеа Ерiче (каре елѕ о лѕассе ѫптр'о пóпте), шi девъстъ кóста Iталiеї, пъпъ къпdѕ Romanii кѕлеґъпdѕ бапї de ла прiваџї копстрѕiръ шi аршаръ о флотъ пѕшерóсъ, кѕ каре копсѕлѕлѕ К. Лѕтацiѕ Катѕлѕ бътѕ пре Аппопе ла iпсѕлеле еґатiче, шi ръпортѣ о вiкторiе стрълѕчiтъ ла аппѕлѕ Romeї 512. ѫп фiпе възъпdѕсе атъпdóѕе стателе фатiґате, ѫпкеiаръ паче, кѕ коndiџiѕпеа ка Картаџiпесiї съ репѕпџiе сѕпрешацiеї престе Сiчiлiа шi престе iпсѕлеле dintre Сiчiлiа шi Iталiа, съ dеа ѫпdърътѕ пре каптiвiї ромапї фъръ преџѕ de ресkѕшпъраре, шi афаръ de ачестеа съ плътéскъ Romanilorѕ 3200 de талепте de арџiптѕ. ѫп ѕрша ачестора Сiчiлiа, лѕъпdѕ афаръ терiторiѕлѕ Сiракѕсеї, ѕnde domnia Iерon amiкѕлѕ шi соџѕлѕ попорѕлѕї Romanѕ, се фъкѕ чеа dintъiѕ провiпџъ ромапъ, а. R. 512.— Dѕпъ треї аппї *Romanii, ѫфлъпdѕ пре* Картаџiпесї фъчiпdѕ прiп рес-

беллȣлȣ кȣ мерченарії, ле лȣаръ ші Сардініа, сȣптȣ претестȣ къ Картацінесії арȣ фі аттъкатȣ ші пръдатȣ навіле сързінаре (а. R. 515). Пънъ кънdȣ ціnȣръ лȣптеле кȣ Лігȣрії ші кȣ Галлії чісалпіні, веzȣ ші Корсіка ꙟн потестатеа Романілорȣ, кареа ші пънъ ачі фȣссе о поссессіȣне нȣмаї номіналъ а Картацінесілорȣ.

IV. Dȣпъ че се фініссе ресбеллȣлȣ кȣ Картацінесії, се ꙟнчепȣ алтȣлȣ ла аннȣлȣ Romeї 524, кȣ Іллȣрії карі локȣіа коста de кътръ ръсърітȣ а мъреї adріатіче, din каȣса піратъріілорȣ че фъчеа ачещіа. Романії трімісеръ deпȣтаці ла Теȣта реціна Іллȣрілорȣ, черъndȣ касъ пунъ капътȣ ачесторȣ остілітъці, ші dȣпъ че се ȣчіссе ȣнȣлȣ dintre deпȣтаці, dекіераръ ресбеллȣ. О армать романъ (аціȣтатъ пріn продіцiȣнеа лȣї Demetріȣ dȣчеле оштії іллȣріче) копріnсе ꙟн скȣртȣ тімнȣ маї мȣлте четъці, ꙟн ȣрма кърора реціна фъкȣ паче, dede Романілорȣ чеа маї маре парте а регатȣлȣї сеȣ, плъті трібȣтȣ, ші се сȣпȣсе ла кondіціȣні форте мърцініторе пентрȣ навігъчіȣнеа Іллȣрілорȣ.—Треї анні dȣпъ че се фініссе ресбеллȣлȣ іллȣрікȣ, се свȣлаpъ Боії, Інсȣбрії ші Галлії трасалпіні (а. R. 528) din каȣса къ агрȣлȣ Пічеnȣ челȣ лȣатȣ de ла Сеноні се ꙟмпърціссе плебеілорȣ романі (ꙟн ȣрма лецеї аграріе а трібȣнȣлȣї К. Фламініȣ). Ачешті варварї іррȣмсеръ ꙟн Етрȣріа ші ꙟнвінсеръ о армать преторіанъ, ꙟнсъ ла Теламон фȣръ аттакаці de кътръ амъndoї консȣлії, ші ремасеръ бътȣці кȣ тотȣлȣ. Dȣпъ че сȣпȣсеръ пре Боії, Романії, континȣаръ ресбеллȣлȣ dinколо de Падȣ ꙟн цеара Інсȣбрілорȣ, ші сȣптȣ Фламініȣ ꙟнвінсеръ пре інімічі ла рȣлȣлȣ Аddȣа, сȣптȣ Клаȣdіȣ Марчеллȣ ла Кластіdіȣ лънгъ Падȣ, копрінсеръ челе маї ꙟнсемнате четъці але Інсȣбрілорȣ, Ме-

dioлaпълŭ, Котълŭ, шi пŭ съпъсеръ Галлiа чiсалпiнъ, ла апнълŭ R. 531; спре цiнереа еĭ трiтiсеръ колонiĭ ла Плъченца шi ла Кремона.— Ла апнълŭ Romeĭ 534 се пъскъ алŭ doiлé ресбеллŭ къ Iллърiĭ, каре се фiнi къ съпъперea Iллърiеĭ ĵптрецĭ. Dрептŭ тълцемiре пентръ скъпареа de пiратърiiле Iллърiлорŭ Romaнiĭ къпътаръ de ла Гречĭ dрептълŭ de a лъа парте ла цiокърiле iстшiче шi ла шiстерiеле елевсiне, прекъшŭ шi dрептълŭ de четъцiанĭ атенiанĭ.

V. Dъпъ че Romaнiĭ лъассеръ Сардiнiа шi Корсiка, Картацiнесiĭ трекъръ ĵп Iспанiа съпŭ Amiлкаре Барка (a. R. 515), шi ĵпчепъръ a се ĵптinde ĵп пърцiле ачелеа спре a се пъте ĵптърi ĵп контра Romaнiлорŭ de кътръ карi се веdé атенiнцатъ есiстенца лорŭ. Мърindŭ Amiлкаре (a. R. 524), цiнереле съŭ, Асdръбал контiнъ кончерiреа ĵп Iспанiа, пъпъ кънdŭ i се опрi de a трече ръълŭ Iберълŭ ĵп ърmареа зпеĭ трактатŭ ĵпкеiатŭ de певоiе къ Romaнiĭ. Dаръ ъчiгъndъсе Асdръбал (a. R. 532), се пъсе Апiбал (фiiълŭ лъĭ Amiлкар Барка) ĵп фръптеа оштiĭ Картацiнесе, каре аттакъ Сагъптълŭ челŭ федератŭ къ Roma, шi лŭ лъъ dъпъ о ĵтпресъраре de 8 лъпĭ de зiле. Din каъса ачеаста се deскiсе алŭ doiлé ресбеллŭ пънiкŭ, a. R. 534. Аппiбал лъссъ пре фрате-съŭ Асdръбал dъче съпремŭ престе Iспанiа, шi елŭ плекъ de ла Картацiнеа-пovъ къ о артатъ алéссъ, компъсъ de Африканĭ шi de Iспанĭ, кътръ Iталiа; въть шi съпъсе попóреле dintре Iберъ шi Пiрепеi, ĵшĭ deскiсе dрътълŭ къ банĭ шi къ проmiссiъпĭ прiн Галлiа мерiдiоналъ, трекъ къ пътереа престе Алпĭ, шi ĵп лъпа лъĭ Октотърiе a. R. 535 се арръть ĵп Iталiа къ 20,000 de педестрi, 6000 de кълăрĭ шi къцi-ва еле-

тіпіеі, ші врезъndзсе възdзтъ de кътръ ачеста, веъ веnіnъ, ші мзрі ꙟп аппзлъ R.570.

X. Персев, фіізлъ лзі Філіппъ III, реџеле Мачеdопіеі, ередітъ de ла татъ-съъ зра ꙟп контра Романілоръ, ші ꙟпdатъ че аџізпсе ла dоmпіе. ꙟпчепз а фаче препаратіве ꙟп контра лоръ, елъ се пзсе ꙟп легътзръ кз Гречіа, Трачіа, Іллзріа, Роdзлъ, Сіріа, ш. а. спре а форма о пзтере кз атъта маї маре ші маї секзръ. Езмепе реџеле Пергамзлзі (каре се темеа съ пз ші пéрзъ поссессізпіле сале dіп Трачіа) алергъ ла Рома, ші dесконері сепатзлзї препаръчізпіле лзі Персев: пріп ачеаста се dескісе алъ треіле ресбеллъ мачеdопікъ, а. R. 582. Челе треї еспеdіџізпї dіптъїъ ръмасеръ фъръ ресзлтатъ; ꙟпсъ dзпъ че Л. Емілiъ Павллз (алъ кързіа татъ казъсее ла Каппе) се пзсе ꙟп фрзптеа арматеі, ші рестітзі dісчіпліпа, бътаіа de ла Пзdпа, каре џіпз о óръ, dечісе сзпзпереа Мачеdопіеї, а. R. 585. Персев фзџі ꙟп Самотрачіа ла ꙟпчепзтзл лзптеі, ꙟпсъ фз копстріпсъ а се dа ꙟп мъпіле Романілоръ, елъ мзрі ꙟп прінсóре ла Алба. Мачеdопіа се dекіеръ ліберъ de кътръ Ромапі, ꙟпсъ се ꙟмпърџі ꙟп патрз dістрікте, карі п'авеа коппзбіъ ші коммерџъ ꙟптре сіпе, ші требзіа съ плътéскъ џізмътате de трібзтзл de пъпъ акзмъ. Еміліз Павллз аdзсе ла Рома о праdъ аша de маре ꙟп кътъ четъџіапілоръ Ромапї се іертъ трібзтзлъ dè аічї ꙟпаіпте. Іллзріа, dзпъ къdереа реџелзї Џепџіъ, каре се зпіссе кз Персев, се ꙟмпърџі ассеміпе ꙟп треї dістрікте, а. Р. 586; ꙟп Епіръ се праdаръ ші се стрікаръ ꙟптр'о зі 70 de четъџї, ші 150,000 de локзіторї се въпdзръ ка серві. Ла 1000 de Ахеї (ꙟптре *карі фз ші* Полівіъ) фзръ аккзсаџї къ аръ фі

цінътъ кв Персеѵ (dвпъ denвнціареа внеі партіте продітбре, ѫп алѫ кърeіа капъ ста Каллікрате), ші dвші ла Рома скптъ претестъ de а се пвтé цівстіфіка, ѫнсъ фъръ реціпвці аколо фъръ de а фі черчетаці, ші пвтаі dвпъ впъ кврсъ de 16 анні, се dimісеръ ла вре о 300 de інші, карі маі ръшъсессеръ ѫп віеацъ.— De ачі ѫпколо domnі о факціѵне Ромапъ ѫп четъціле гречешті; Романії пвтріръ черціле ѫнтре dъпселе спре а се пвтé пресента ка цівdекъторі, прекѫтъ се аmестекаръ пре тімпвлъ ачеста ші ѫп тревіле Сіріеі ші але Еціптвлві. Антіохъ алъ IV Епіфане, dвпъ орdinea Романілоръ тревві съ ѫнчетезе de а пврта ресбелълъ асвпра Еціптвлві. Dвпъ мортеа ачествіа, Романії цінвръ пре Deметріѵ, свчессорівлъ ла тронвлъ Сіріеі, dрептъ остатікъ ла Рома, ші пвсеръ реце пре копілвлъ челъ de 9 анні, Антіохъ V, ка съ потъ пврта еі епітропіа престе тіноренпъ; ѫнсъ Deметріѵ фвці de ла Рома, ші оквпъ тронвлъ. Еціптвлъ ѫлъ ѫшпърціръ Романії ѫнтре doі фраці (Філометор ші Фіскон) спре а лъ фльчі.

XI. Картаціпеа dвпъ о паче de чінчі-zечі de анні, се афла ѫнтр'о старе dесствлъ de ѫнфлоріторе; ѫнсъ вечінътатеа лві Массінісса, пре каре Счіпіоне лъ фъкссе реце престе аmъndове Nвmіdіеле, фв форте свпъръторе пентрв dъпса; къчі Массінісса ѫнкреzъndвсе аmічіціеі Романілоръ, ръпі de dове орі de ла Картаціпесі цінвріле челе маі фрвктіфере. Ѫп deшертъ се плъпсеръ Картаціпесії ла Рома. Кънdъ Массінісса воі de а треіа оръ съ оквпе впъ терріторіъ алъ Картаціпесілоръ, ачештіа се аdрессаръ еаръші ла Рома, ѫнсъ фъръ de свчессъ, ші аша апвкаръ арmеле, dаръ ръmасеръ бътвці de Массінісса. Ачеслъ ресбеллъ

каре лȣ нȣртаръ Картаџінесії ꙟн контра лȣї Массі-
нісса фър' de воіа Романілорȣ, dede мотівȣ сенатȣ-
лȣї Романȣ (dȣпъ ꙟndemnȣлȣ лȣї М. Порчіȣ Катоне,
ꙟн контра пъререї лȣї Корн. Счіпіоне Nасіка), а de-
кіера начеа de рȣпть, ші а dескіde алȣ треіле рес-
беллȣ пȣнікȣ, a. R. 604. Картаџінесії аȣzindȣ de
препараціȣніле челе марї але Романілорȣ, се оффе-
рірь а се сȣпȣне фъръ de нічї о кондіціȣне, ꙟнсъ
прін негоціаціȣнї dечептіве се тръмънdъ лȣкрȣлȣ пъ-
нъ кънdȣ армата романъ dескълекъ ꙟн Афріка, ші
се ашезъ ꙟн кастре dінаінтеа Картаџінеї. Атȣнчї
консȣлії романї, черȣръ ка съ лі се dea тóте навіле
ші арменеле, апоï пофтіръ пре локȣіторï съ dеширте
четатеа ші съ ші еdіфіче алта, dóȣе міліаре dепарте
de ла маре. Dеснерьчіȣнеа фъкȣ пре Картаџінесї съ
ꙟнчерче чеа маї de не ȣрмъ аппъраре, тóте тем-
плеле ші плаџеле пȣбліче се префъкȣръ ꙟн оффічіне
ꙟн карі бърбаціï ші фемеіле лȣкра zіȣа ші нóптеа
ла арме, прекънdȣ ꙟн портȣлȣ челȣ dін лънтрȣ се
конструіа о нóȣъ флотъ. Doï аnnï сȣсціпȣръ кȣ сȣ-
чессȣ ꙟмпресȣрареа арматеї романе, пънъ кънdȣ П.
Корнеліȣ Счіпіоне Еміліанȣ се пȣсе ꙟн капȣлȣ оштії
романе; ачеста тъіъ комȣнікъчіȣнеа кȣ ȣскатȣлȣ, а-
шезънdȣ ȣнȣ кастраментȣ кȣ фоссате dін партеа іст-
мȣлȣї, ші ꙟнкіzindȣ портȣлȣ челȣ dінафаръ кȣ арџі-
не (agger). Dін контръ Картаџінесії сънаръ ȣнȣ ка-
налȣ dін портȣлȣ челȣ dін лънтрȣ пънъ ла маре, ші
трекȣръ прінтр'жнсȣлȣ кȣ флота лорȣ чеа нóȣъ ꙟн
маре, ꙟнсъ нȣ се пропераръ de а аттака пре рома-
нії чеї сȣпрінші de ачеастъ, ꙟнтъмпларе неаштеп-
татъ, ші еаръші се ръспінсеръ; Счіпіоне ꙟнкісе апоï
ші ачеастъ *еміторъ*. Кȣ тóте ачестеа нȣмаї ꙟн прі-

Пъвара аппвлвї врштъторіš 607, пвтв съ іее четатеа чеа флъшъпzітъ, dвпъ о лвнтъ de шéссе zіле ꙟп каре тревві съ се вatъ пептрв оккввпареа фіе кърей страте ꙟп парте; Асdрввал рвгъ пре ꙟпвіпгъторіš de іертаре, пъпъ къпdš социа са ꙟшї вчісе коиїї dinaiutea очілорš лвї, ꙟші се аррвпкъ ꙟп флакъра фоквлвї. Ўпš іпчеdiš de 17 zіле шiстві четатеа. Територіелв Карsацінесš, ꙟп кътš пв се цінеа de Nвmidia, се префъкв ꙟп провінцъ ротапъ, свптš пвтеле de Африка, кв капітала Ўтіка. Счіпіопе ціпв впš тріѕтф стрълвчітš, ші къпътъ пвтеле de Африкапš.

XII. Ꙟпкъ пъпъ къпdš цінеа челš din врmъ ресвеллš кв Картацінесії, се скблъ впš Апdріскš ꙟп Мачеdonia, каре се zічеа а фі Філіппš, фрателе ші фііелš adoптівš алš лвї Персев (din каре каесъ се пвші de коmmвпе Псеedофілінпš), ші ацідъ пре Мачеdonї а се ръdіка асвпра Ромапілорš ші а рестабілі monapxia Мачеdonікъ. Елš коuпрінсе тоатъ Мачеdonia ші ꙟпквpce de dóве орї ꙟп Тессалia, ꙟпсъ преторіелš ромапš, Ч. Чечіліе Метеллв, ꙟлš ꙟпвінсе ꙟп dóве вътві, ꙟлš прінсе, ші префъкв Мачеdonia ꙟп провінцъ ротапъ, спре пеdéпсъ пептрв ребелліепеа ей, а. R. 605—Dintpe чей 1000 de Ахей кіешаці ла Рота се ꙟптóрсеръ ꙟп фіпе 300 de іпші, карі май ръшасеръ ꙟп віеацъ dвпъ о прінсópe de 16 аппї, ꙟптре ачештіа ера Крітолав ші Dіев, карі ꙟптърржтаръ пре компатріоції лорš асвпра Ромапілорš. Ꙟп о dіспвтъ а федерацієпеї ахаїче кв Спарта пептрв терріторіелš Белміней, Ромапії прінсеръ партеа Спартапілорš, ші dекіераръ федеръцієпеа ахаїкъ de десфъквтъ. Аквmš Крітолав се скблъ ка dемагогš ші ръdікъ ресвеллš асвпра Спартеі, ꙟпсъ фв вътвтš (ла Спар-

ачеестора, карі ретъсессеръ ꙟп ачеа пепінсвлъ dвпъ плекарея лвї Асdрвбал, ꙟпчеркаръ ꙟпнъ о datъ съ пітіческъ пвтерея романъ, ꙟпсъ фър' de свчессв: Счіпіопе і бътв а dоѫа оръ ла Бекала, ші пітічі таї кв тотвлв оштіле лорв ꙟп фвгъ. Магопе (фрателе лвї Аппібал) къпътъ ordiпе съ плече кв флота кътръ Італіа, ка dвпъ мортеа лвї Асdрвбал съ се ꙟптрвпескъ кв Аппібал. Кв modвлв ачеста Картаџіпесії пъръсіръ кв тотвлв Іспапіа, Романії о ꙟтпъръціръ ꙟп dове провінце (Hispania citerior et ulterior), a. R. 547.—Счіпіопе се ꙟпторсе ла Рома ші се пвті копсвлв, елв чере Афріка вnde воіа съ dвкъ ресбеллвлв, ꙟпсъ опвпъndвсе dвчії чеї бътрѫпі, і се dede пвтаї Січіліа, кв перміссівпеа de а стрѫпвне ресбеллвлв ꙟп Афріка, кв о арматъ креатъ de елв ꙟпсвші. Счіпіопе ꙟп скъртв тімпв ꙟші компвсе о арматъ de волвптарі ші кв ачеаста трекв пре павіле федераціlорв ꙟп Афріка, а. R. 549, вnde се впі кв dъпсвлв Массіпісса реџеле Nвmidiei орієптале, каре се скоссеръ din регатвлв съв прін Сіфаче реџеле Nвmidiei очіdептале; еаръ ачеста ка бърбатв алв Сафопісбеї, фіієї лвї Асdрвбал, се впі кв Картаџіпесії. Счіпіопе ші Массіпісса превепіръ аттаквлв че воіа съ факъ Асdрвбал (фіівлв лвї Џіскопе) ші Сіфаче асвпра кастрелорв Романе, сі арсеръ кастреле іпіміче ші пітічіръ армата пвпікъ ші пвmidікъ; Сіфаче се ретрасе ꙟп џеара са, ꙟпсъ ші аколо фв персекътатв, бътвтв ші прінсв. Счіпіопе копрінсе таї твлте четъці din терріторівлв Картаџіпесілорв ші атепіпцъ таї пре вртъ кіарв ші капітала; атвпчї Картаџіпесії кіетаръ пре Аппібал ші пре Магопе din Італіа; честв din вртъ тврі пре кале, Аппібал аџівпсе ꙟп Афріка, ꙟп-

съ dȣпъ negoціаціȣnĭ deшарте de а фаче паче, фȣ бътȣтȣ̆ deплinȣ̆ de кътръ Счіпіоне, ла Zama, а. R. 551. Счіпіоне ꙟпіресеръ Картаџіпеа пре апъ шi пре ȣскатȣ̆, шi о констрiпсе а фаче паче ꙟп аппȣлȣ̆ Romeĭ 552, кȣ kondiціȣпіле, ка Картаџіпесії съ dea Romaпілорȣ̆ тóте павіле белліче (пъпъ ла 10 тріремĭ) шi тоцĭ елефапцiĭ, съ плътéскъ 10,000 de таленте de арџiптȣ̆ ꙟп 50 de annĭ, шi се пȣ пóрте ресбеллȣ̆ фъръ de ꙟпвоірea Romeĭ. Счіпіоне се ꙟптóрсе ꙟп тріȣмфȣ̆ кȣ о помпъ каре пȣ с'аȣ̆ maĭ възȣтȣ̆, шi къпътъ пȣмеле de Афріканȣ̆.

VIII. Dȣпъ че Romaпiĭ шĭ ꙟптемеіаръ domnia лорȣ̆ ла аппȣсȣ̆ прiп ешітȣлȣ̆ челȣ̆ фаворабiлȣ̆ алȣ̆ ресбеллȣлȣĭ алȣ̆ doiлé пȣпікȣ̆, ꙟпчепȣ лȣпта пеитрȣ препоndeрапца асȣпра ръсърітȣлȣĭ, ла каре dede motiвȣ̆ апъраreа Гречілорȣ̆. ꙟпвiпџеріле ꙟп партea ачеаста пȣрчессеръ ꙟпчетȣ̆, кȣ mape прекаȣціȣпе шi персеверапцъ, ꙟпсъ се ꙟптемеіаръ кȣ атъта maĭ таре.—Dȣпъ че Філіппȣ̆ III реџеле Maчedoпieĭ фъкȣсе легътȣръ кȣ Аппiбал, Romaпiĭ ꙟпчепȣръ а се оппȣпе ꙟпчеркърілорȣ̆ лȣĭ de а копріпde Iллȣріа, шi къштігаръ пеитрȣ сіпе пре Етолiĭ чеĭ аматорĭ de ресбеллȣ̆, iпimiчiĭ лȣĭ Філіппȣ̆, пре Мессепiĭ чеĭ малтрактаці de dъпсȣлȣ̆ шi пре Атталȣ̆ реџеле Пергамȣлȣĭ, карi окȣпаръ а касъ пре реџеле Maчedoпieĭ шi лȣ̆ ꙟmпеdекаръ de а трече ꙟп Італіа. Ȣпȣ̆ ресбеллȣ̆ лȣпгȣ̆ ꙟптре Етолĭ шi Філіппȣ̆ шi ꙟптре федераціĭ лорȣ̆ респектiвĭ, ла каре Ремапiĭ лȣаръ ꙟп ȣрmъ пȣціпъ парте, се фiпi прiп о паче џепералъ каре копріпdea ꙟп сіпе еаръшĭ mатеріа ȣпȣĭ ресбеллȣ̆ пoȣ̆, прiп kondiціȣпеа ка пiчĭ о парте съ пȣ се пóтъ скȣла кȣ ресбеллȣ̆ асȣпра федерацілорȣ̆ челеіелалте.

a. R. 548. Філіппȣ фȣ челȣ dintъiȣ каре кълкъ тракtатȣлȣ ꙟnфестъndȣ пре Iллȣрії карі ста сȣптȣ протекціȣnea Romanілорȣ, ші трімiцindȣ Картаџinесілорȣ ȣnȣ корпȣ аȣсеiліаріȣ каре се бътȣ ла Zama, ꙟn контра лȣї Счіпіоnе. Romanії dȣпъ фініреа ресбеллȣлȣї алȣ doiле пȣnікȣ се фолосіръ de оккасіȣnea de а ші ръсбȣna асȣпра лȣї, кънdȣ Атталȣ реџеле Пергатȣлȣї ші репȣбліка Rodȣлȣї черȣръ аџіȣторіȣ ꙟn контра остіlітъцілорȣ лȣї Філіппȣ. Ꙟnсъ ресбеллȣлȣ се пȣртъ кȣ еnерџіе ші кȣ сȣчессȣ nȣmaї dȣпъ че се пȣсе ꙟn фрȣnтеа оштії Т. Чінціȣ Фламіninȣ (фіiȣлȣ лȣї Фламіnіȣ каре къzȣссе ла лакȣлȣ Трасіmenȣ). Ачеста ꙟnкȣnџіȣрънdȣ пассȣріле de ла Аnтігоnea челе оккȣпате de Філіппȣ, къштігъ кȣрръndȣ тотȣ Епірȣлȣ, ꙟnduплекъ федеръчіȣnea ахаікъ а се ȣnі кȣ Romanії, ші аџіȣтатȣ de четъціле челе maї ꙟnсеmnaте але Гречіеї, фіnі ресбеллȣлȣ прін вікторіа че ръпȣртъ ла Чіпосчефале ꙟn Тессаліа, а. R. 556. Філіппȣ фȣ констрінсȣ а репȣnціа еџеmoniеї асȣпра Гречіеї ші а deшерта тóте џеріле ші четъціле гречешті челе оккȣпате de dъпсȣлȣ, пре карі Фламіninȣ ле dекіеръ лівере ла џіокȣріле істmiче, а. R. 557.

IX. Аnnібал, фаmосȣлȣ dȣче алȣ Картаџinесілорȣ, фȣ констрінсȣ прін факціȣnea контраръ, а пъръсі патріа са, ші а фȣџі ла Аnтіохȣ III реџеле Сіріеї. Аколо елȣ пȣ ꙟnчетъ de а ꙟnтърржта пре ачестȣ реџе асȣпра Romeї; de алтъ парте сеnатȣлȣ Romanȣ провокъ пре Аnтіохȣ съ лассе лівере четъціле гречешті din Асіа mікъ, ші съ репȣnціе оккȣпъчіȣnілорȣ фъкȣте ꙟn Трачіа. Етолії сȣпъраці пре Romanі пеnтрȣ протекціȣnea dатъ тіраnnȣлȣї Nabi de ла Спарта, кіеmаръ пре Аnтіохȣ ꙟnтр'аџіȣторіȣ. Din каȣселе а-

кънdȣ ачеста се ꙋчісе ꙟн сотпȣ de ꙋпꙋлȣ dintре соцїї лꙋї чеї кꙋтпъраці. Ꙟнсъ ꙟп Icпaнia теріпоцціалъ се ацідъ сарътиї ресбеллꙋлȣ ші кꙋрсе ꙟнкъ ші кꙋ таї таре ардóре (610—620). Ачеста къпътъ пꙋтеле de ресбеллȣ п ꙋ т а п т і п ȣ, фіindȣ къ се пꙋртъ таї вър- тосȣ пентрꙋ фортърéца Nꙋтанціа апрóпе de оріціпіле ръꙋлꙋї Dꙋріȣ. Dꙋпъ че Метеллꙋ, ꙟнвінгъторіꙋлꙋї лꙋї Andріскꙋ, ꙟтпрессꙋрасce ꙟп deшертȣ четатеа, ші сꙋптȣ dꙋчії ꙋртъторї (dintре карї ꙋпії лꙋаръ банї de ла inimiчї) къzꙋссе dісчіпліпа тілітаръ, попорꙋсȣ ротапȣ ꙟнсърчіпъ кꙋ ꙟнкеіареа ресбеллꙋлꙋї пре domіторіꙋлȣ Картацінеї, П. Корпеліȣ Счіпіоне Етіліапꙋ Афрікапꙋлȣ, каре реста- білі dісчіпліпа тілітаръ, ші dꙋпъ о ꙟтпрессꙋраре de 15 лꙋпї лꙋъ четатеа кꙋ фóтеа, ші апої о dъръть, a. R. 620, de ла каре къпътъ ші пꙋтеле de Nꙋтапtіпȣ. De атꙋпчї ꙟнкóче се плекъ тóтъ Icпaнia сꙋптȣ domnia Ротапілорȣ афаръ de попóръле тꙋптепе din партеа теріпоцціалъ.

XIV. Тотȣ de о dатъ кꙋ ресбеллеле din Icпaнia ші de ла ръсърітȣ, авꙋръ Ротапії лꙋпте пеꙟнчетате ші кꙋ Галії чісалпіпї, карї фꙋсеръ бътꙋці ꙟнкъ ꙟнаіпте de алȣ doiлé ресбеллȣ пꙋпікȣ. Пре тітпꙋлȣ ресбеллꙋ- лꙋї алȣ doiле пꙋпікȣ, Галлії се ꙋпіссеръ кꙋ Аппібал, dаръ ші dꙋпъ фініреа ачелꙋї ресбеллȣ се репетіръ ес- педіціꙋпіле галліче ꙟнкъ ꙟп кꙋрсȣ de 18 аппї (553— 571), ші челе ꙟп коптра беллікошілор Лігꙋрї ꙟп кꙋрс de 40 deаппї (560-600) таї ꙟп тотȣ аппꙋлȣ — Аціꙋторіꙋлȣ каре лȣ dedеръ Ротапії четъції Массіліа ꙟп коптра попó- рълорȣ галліче, ле dede оккасіꙋпе de а ші ꙟнтinde dom- піа ші ꙟп Галліа трапсалпіпъ, ꙋнde се ашеzаръ колопііле ротапе Aquae Sextiae ші Nарвопе, a. R. 631. Атес- текареа ꙟп черціле попóрълорȣ галліче копdꙋсе кꙋр- ръпdȣ спре ꙟнтinderea таї deпарте а domпіеї; Ар-

вернiї се фъкѹръ соцї аї Романiлоръ, Аллоброцiї сѹпѹшї романї, а. R 632. Ачесте локѹрї коnрinсе de Романї, формаръ о провiнцъ романъ, каре маї ꙟн ѹрмъ се нѹмi скѹртѹ Provincia (de ѹnde апоï Provence). — Ассеминe шi Карпiї, Iстрiї шi Далмацiї се сѹпѹсеръ Романiлоръ, шi се ꙟнтемеiъ колонiа Ачiлеia (Aquileia). Iнсѹлеле балiаре ꙟнкъ венiръ сѹптѹ domnia Романiлоръ. — Даръ ꙟн Сiчiлiа се револтаръ сервiї, шi кѹѹсаръ о скѹларе ценералъ (bellum servile) сѹптѹ сiрѹлѹ Еѹнѹ каре претindea а авé inспiръчiѹнї deвiне. Ачеста adѹнъ ла 70,000 de óменї, се прокiемъ реце, сѹптѹ нѹме de Антiохѹ, коnрinсе маї тѹлте локѹрї, шi се бътѹ ла ꙟнчепѹтѹ кѹ сѹчессѹ ꙟн контра оштiлоръ романе. ꙟнсъ ла аннѹлѹ Romeï 621 консѹлѹлѹ Рѹпiлiѹ коnрinсе локѹрiле прiнчiпале, Таѹроменiѹ шi Енна, ꙟн карi се ꙟнтърiсcеръ сервiї, шi прinzindѹ пре кondѹкторiѹлѹ лоръ Еѹнѹ, стъмпъръ револта; чеа маї маре парте а сервiлоръ револтацї се ѹчiсессе ꙟн бътъї, чеї че маї ръмасеръ се ꙟнфiпсеръ пре крѹче.

XV. ꙟн ачестѹ спацiѹ de тimпѹ репѹблiка ацiѹnсе ла чеа маї ꙟналтъ deсволтаре. Патрiчiатѹлѹ ꙟшї перdѹссе iмпортанца са, не маї авъndѹ а аппъра iнтерессе партiкѹларе, de къndѹ плебеiї се admiсеръ ла тóте dрегъторiїле статѹлѹї; даръ се пъскѹ алтѹ ценѹ de нобiлiтате, ꙟнтемеiатъ пре deсчеndinца de ла стръбѹнї карi пѹртассеръ deмнiтъцї кѹрѹле (консѹлатѹлѹ, претѹра, edilitatea), каре пропагъndѹсе прin фамiлiе, се префъкѹ еаръшї ꙟн ѹнѹ ценѹ de нобiлiтате de пашtере, шi ꙟнчепѹ а консidepa потестатеа сѹпремъ ка проnрiетате а са, кiаръ кѹмѹ фъкѹсеръ патрiчiї маї ꙟнаiнте. ꙟн оппѹнере кѹ ачештї нобiлї

саѕ оптімаці, фаміліїле ачелеа карі н'авеа персоне маџістратѕале ѫнтре стрѣвѕнії лорѕ, се нѕмірѣ іг-нобілі саѕ обскѕрі, ші ачеіа карі аџіѕнџеа пентрѕ ѫнтѣіаші dатѣ ла о dрегѣторіе кѕрѕлѣ, се зічеа óмені ної (homines novi). Ачесторѕ оптімаці саѕ консерватіві се опѕнеа попѕларії, ка репресентанці аї мѕлціме.— Се ѫнцелеџе кѣ нѕмаї чеї авѕці пѕтеа сѣ ші кѣштіџе ачеастѣ нобілітате, фіindѕ кѣ dе ла ѫнтѣіѕлѕ ресбелѕ пѕнікѕ ѫнкóче, спеселе пентрѕ џіокѕріле челе марі, нѕ се маї dа din ерарів, чі dе кѣтрѣ edілї, ші пріn ѕрмаре нѕмаї óмені авѕці пѕтеа сѣ аџіѕнгѣ ла edілітате, каре ера челѕ dintѣіѕ градѕ ла маџістратѕреле маї ѫналте. — Спре ѫнтѣмпінареа абѕсѕлѕї dе потестате, се ашезѣ пріn ѕнѕ плебісчітѕ ла анnѕлѕ Romeї 412, ка нimene сѣ нѕ пóтѣ оккѕпа ачееаші dрегѣторіе dе кѣтѕ нѕмаї dѕпѣ зече анnї, ѫнсѣ кѣndѕ се аррѣта нечесітатеа dе абé óм нї ѫнчеркаці ѫн фрѕнтеа оштії, лї се прелѕнџеа пѕтереа (imperium prorogabatur vel propagabatur) пентрѕ пѕртареа ресбеллѕлѕї, фѣрѣ dе а лї се прелѕнџі маџістратѕра. Dакѣ мѕріа ѕнѕлѕ dintре консѕлї ѫн кѕрсѕлѕ анnѕлѕї dрегѣторіеї сале, атѕнчї се алеџеа ѫн локѕлѕ лѕї ѕнѕ Consul suffectus пентрѕ рѣмѣшіца анnѕлѕї. Zіѕа ѫнтрѣрії консѕлілорѕ ѫн dрегѣторіа лорѕ фѕ фóрте dіберсѣ пѣнѣ ла алѕ dоілé ресбеллѕ пѕнікѕ, ші се стрѣмѕтѣ dе кѣте орї консѕлії ешіа маї ѫнаinте dе терminѕ din dрегѣторіа лорѕ, саѕ dе кѣте орі се ѫнтѣмпла ѕнѕ interrегnѕ, фіindѕ кѣ консѕлії че ѕрма, тотѕ воіа сѣ гѕберnезе ѕнѕ анnѕ ѫнтрегѕ. De ла анnѕлѕ R. 601 се dефінсе ѫнтѣіа зі а лѕї Іанѕарів пентрѕ ѫнтрареа лорѕ ѫн dрегѣторіе.— Ѫн анnѕлѕ Romeї 573 пропѕсе трібѕнѕлѕ Л. Віллів

леџеа анналъ (lex annalis) ꙟн ꙋрма кърејa тотȣ челȣ че претinдea а ꙟнтра ꙟн dрегъторіе maĭ ꙟналтъ, требȣіа съ фіе сервітȣ 10 annĭ ла mіліціе, ші съ фіе аџіȣнсȣ ꙟн етатеа de 37 de annĭ пентрȣ edіlітате, 40 пентрȣ претȣръ, ші 43 пентрȣ консȣлатȣ. Даръ ші ачеастъ леџе сȣфферi есчепціȣнĭ пентрȣ касȣрі de importanцъ.— Пре лънгъ Преторіȣлȣ ȣрванȣ (praetor urbanus) се maĭ креъ ȣнȣ алȣ doiле Преторіȣ пентрȣ каȣселе стръінілорȣ ꙟнтре сіне ші кȣ четъціанiĭ роmanĭ, (praetor peregrinus, a. R. 511). Скȣртȣ тіmпȣ dȣпъ ачеea се maĭ ꙟнфіінџаръ патрȣ Преторі пентрȣ administрареа провінцелорȣ: doĭ пентрȣ Січіліа ші Сарdinia (a. R. 526), ші doĭ пентрȣ амъndóѹе Іспаніеле (a. R. 556), карі кȣ тóте ачестеа maĭ пре ꙋрmъ ръmъnea ла Roma ꙟн кȣрсȣлȣ аnnȣлȣĭ dрегъторіеĭ лорȣ, ка прешеdinцĭ ла џіȣdецеле kріmінале перпетȣе (quaestiones perpetuae), карі се органісассеръ пентрȣ кріmініле че се ꙟнтъmпла maĭ adece орі, ꙟн локȣлȣ deчісіȣнілорȣ че се фъчеа прін комiціеле чентȣріате. Челе 4 џіȣdекъцĭ kріmінале перпетȣе ера: 1) de repetundis (decпре есторсіȣнĭ, mънкъторіі), 2) de ambitu (decпре інтрічіле спре аџіȣнџереа ла dрегъторіі), 3) de maiestate (decпре kріmіні асȣпра maieстъціі), 4) de peculatu (decпре авȣсареа кȣ банĭ статȣлȣĭ.)— Тоцĭ Преторіі mерџеа апоĭ ꙟн аnnȣлȣ алȣ doiле ка Пропреторі ꙟн провінцеле че ле къdеа прін сорцĭ, ꙟнсоціцĭ de локȣціторі (legati) ші de честорĭ (quaestores). — Честȣра се konсidера ка чеа maĭ de џіосȣ трéптъ а маџістратȣреĭ, ꙟнсъ еа dа dрептȣлȣ de а ꙟнтра ꙟн сенатȣ. Пре ла ꙟнчепȣтȣлȣ ресбеллелорȣ пȣнiче се сȣі пънъ ла 8 нȣmърȣлȣ честорілорȣ.

XVI. Нȣmърȣлȣ трівȣрілорȣ се ꙟнтмȣлцi ла аnnȣлȣ

Romeĭ 512, пънъ ла 35, шi ачi се ꙟпвiсе пентрꙋ тотꙋ́ dé-ꙋпа. Трiбꙋрiле се ꙟтпърцiръ ꙟп 70 de семiтрiбꙋрĭ, цiꙋтътате de бътрънĭ шi цiꙋтътате de тiнерĭ; четъцiанiĭ семiтрiбꙋрiлорꙋ́ се классiфiкаръ dꙋпъ авере, ꙟтпърцindꙋсе ꙟп 5 классе, фiе каре кꙋ къте о чентꙋрiе, прiп ꙋрмаре престе тотꙋ́ 350 de чентꙋрiĭ, ла каре се маĭ adaꙋсеръ челе 18 чентꙋрiĭ de кълapĭ шi dóръ ꙋнеле din векiле чентꙋрiĭ de ачепсĭ. Чентꙋрiiлорꙋ́ кълapiлорꙋ́ се лꙋъ dрептꙋлꙋ́ de a шi da ꙟптъiꙋ́ сꙋффрацiꙋлꙋ́ ꙟп комiцiĭ, шi се детермiнъ прiп сорцĭ чентꙋрiа каре аре съ шĭ dea сꙋффрацiꙋлꙋ́ ꙟптъiꙋ́, ачеаста се нꙋмi прерогатiвъ (centuria praerogativa). Кꙋ модꙋлꙋ́ ачеста се реформъ кꙋ тотꙋлꙋ́ вечеа конетiтꙋцiꙋне ꙟп фавóреа попорꙋлꙋĭ, кьчĭ прiп ачеаста: 1) ꙟпчетъ прерогатiва чеа стабiлъ а класеĭ челеĭ маĭ ꙟпалте din статꙋ́, 2) се ꙟтмꙋлцiръ ꙟп цепере чентꙋрiiле, 3) тóте класселе се репресентаръ de о мъсꙋръ, прiп нꙋмърꙋлꙋ́ челꙋ́ de о мъсꙋръ алꙋ́ чентꙋрiiлорꙋ́, 4) чентꙋрiiле се ръzimаръ пре ꙟтпърцiреа ꙟп трiбꙋрĭ, ꙟп локꙋ́ de a се ръzima нꙋмаĭ пре авере.— Кꙋ тóте ачестеа, de ла ꙟптроdꙋчереа ченсꙋлꙋĭ de 1,000,000 de ассĭ пентрꙋ кълapĭ, ачештiа ꙟпчепꙋръ a форма о классъ партiкꙋларъ (ordo equestris) ꙟп статꙋ́, dictiнсъ прiп о авере ꙟпсемнатъ. De ла алꙋ́ doiле ресбелꙋлꙋ́ пꙋпiкꙋ́, de кънdꙋ́ кълърiмеа мiлiтаръ се компꙋпеа din латiнĭ шi провiнцiалĭ, кълapiĭ de ченсꙋ́ се distiнсеръ кꙋ тотꙋлꙋ́ de мiлiтанцĭ. Ка нiште óменĭ авꙋцĭ, еĭ лꙋа ꙟп appendъ венiтꙋрiле статꙋлꙋĭ (publicani), шi ста ꙟп diверсе легътꙋрĭ кꙋ сенатꙋлꙋ́, depinдеа, ꙟп мꙋлте респекте de ла dъпсꙋлꙋ́ шi de ла ченсорĭ, шi din ачестꙋ́ iнтерессꙋ́ требꙋiа съ се алътꙋре пре лъпгъ оптiмацĭ.—Прiп вiкторiiле челе марĭ а-

ле Романілорꙋ шї прін оккꙋпареа церілорꙋ стръіне, ꙟпчепꙋ а креште лꙋксꙋлꙋ ла Рома, шї а се ꙟптродꙋче ꙋсанце стръіне; кꙋ модꙋлꙋ ачеста карактерꙋлꙋ челꙋ нобілꙋ шї бърбътескꙋ алꙋ попорꙋлꙋї ꙟпчепꙋ а се коррꙋмпе. О ꙟпфлꙋінцъ стрікъчіосъ авꙋръ асꙋпра карактерꙋлꙋї попорꙋлꙋї романꙋ џіокꙋріле гладіаторілорꙋ карі се ꙟптродꙋсеръ ла ꙟпчепꙋтꙋлꙋ ресбелелорꙋ пꙋніче. Ченсорї аспрі, прекꙋмꙋ Маркꙋ Порчіꙋ Катоне Ченсоріꙋ, се опꙋсеръ деправъчіꙋнеї кꙋ тотъ авторітатеа са; се фъкꙋръ леџї спре ꙟпфрънареа лꙋксꙋлꙋї шї аболіреа петречерілорꙋ вътъмъторе, прекꙋмꙋ леџіле деспре орнатꙋлꙋ фъменілорꙋ, деспре спеселе оспеџелорꙋ, деспре сърбъріле вакканалелорꙋ (senatus consultum de bacchanalibus); кꙋ тоте ачесте елементеле стрікъчіосе нꙋ се пꙋтꙋръ сꙋфока, еле контінꙋаръ фермонтъчіꙋнеа лорꙋ, шї прін коррꙋмпереа моралілорꙋ, препараръ періреа лівертъцїї.

XVII. Церіле оккꙋпате де романї кꙋ армеле се префъчеа ꙟп провінце (provincia), шї се гꙋверна прін дрегъторї трімішї де ла Рома (преторї, пропреторї, проконсꙋлї). Еле копріндеа нꙋмаї ачеле четъцї карі оккꙋпъндꙋсе де Романї, къзꙋръ сꙋптꙋ трібꙋтꙋ (се фъкꙋръ трібꙋтаріе). Потестатеа (imperium) гꙋвернъторіꙋлꙋї каре се трімітеа ꙟп провінцъ, се ꙟнтіндеа нꙋмаї асꙋпра ачестора. Четъціле ачелеа карі саꙋ де ла ꙟпчепꙋтꙋ ръмасеръ лібере, саꙋ трекꙋръ ꙟп рапортꙋлꙋ де соце, саꙋ дꙋпъ че се сꙋпꙋсеръ се декіараръ еаръшї де лібере, саꙋ къпътаръ прівілеџіе спеціале (ка скꙋтіреа де трібꙋтꙋ шї де алте сарчіне),— нꙋ ста сꙋптꙋ гꙋвернꙋлꙋ преторіꙋлꙋї. Ꙟп провінце се трімітеа неꙟпчетатꙋ колонії, атътꙋ романе, кътꙋ шї латіне, ачестеа ꙟпкъ ера скꙋтіте де пꙋтереа прето-

ріълві.— Провінцproperly къпъта, дпdатъ dвпъ че се окъпа, о констітъціоне спеціалъ (forma) de кътръ dвчеле арматеї саъ de кътръ о комісіоне de зече сенаторі (decemviri). Гъвернаторі провінцелорђ (преторії, пропреторії, проконсвлії) ера дпсърчінаці: 1) кв administрърчівнеа, 2) кв поліціа ші цівdекътвра, 3) кв комъпdвлъ престе міліціа че се афла дп царъ.—Контрібвціонеа din провінце ера diверсъ, ші de комвне се пвнеа пре капете ші пре пъмъптъ; чеа din врмъ се da парте дп банї, парте дп dечімъ din бвкате, ші пв се лва de а фрептвлъ de кътръ статъ, чі се арренda (декъманілорђ). Ла ачестеа се маї аdавсесе о тассъ [illegible] пептрв пъшвпеа пре локвріле статълвї, порторіе ([illegible]), тассъ пептрв саліпе ші мінере, ші алтеле. Ла сервіце міліатре се лва провінціалії пвмаї дп касврі естраорdінаре; пресіделе (praesidia) міліtаре дп провінце се трімітеа de ла Roma.— Релъчівніле Романілорђ кътръ челелалте попо́ръ лібере се ръзіма пре трактате, карі ера дпкеіате парте пре кондіціvні de о мъсвръ (aequo foedere) кв попо́ръле карі саъ фъръ кв тотвлъ стръіне Ромеї пъпъ акпмђ, саъ въпъпdвсе кв Романії ле ціпвръ екілібрівлъ; парте пре кондіціvні de diверсъ мъсвръ (foedere iniquo) кв статврі маї флаче, (прекъмъ кв Картапінесії dвпъ челе dо́ве ресбелле пвпіче dіптъів). Ші кв реції стръіні се фъквръ легъміпте пре кондіціvні de о мъсвръ саъ de diверсъ мъсвръ, пріп карі ачештіа веніръ дп dепепdінцъ, сvптъ тітлвлъ de амічї ші de соці аї попорвлвї Романђ.

КАРТЕА II.

De пре тімпуріле Граккілорў пънъ ла бъtaia de ла Акціў.

I. Пре ла фініт8лў ресбеллелорв пвніче, четъцianii Романі се компвнеа din нобілії чеї ꙟнавуціцї прін пуртареа dрегъторііл орў челорў ꙟналте ші прін adminicтрареа провінцелорў, ші din плебеії чеї опіоші ші съраčі. Ачеіа лвассеръ ꙟн поссессівне маї тотў агрвлў пвблікў, ші церанії чеї лібері din Італіа, апъсаці прін сервіцеле мілітаре, ші констрінші прін ліпса de бані а ші вінde ередітатеа лорў, мерџеа кв ꙟнчетвлў спре періре. Din ачеастъ кавсъ трібвнвлў плебеї Тіберіў Семпроніў Граккв реꙟнноі леџеа аграріъ а лвї Лічініў чеа de мвлтў кълкатъ, ꙟн аннвлў R. 620, ка німене съ нв посседъ маї мвлтў de 500 de ціугурі din агрвлў пвблікў, кв копчессівнеа ка пентрв фіе каре фіїў de фамілїе еманчіпатў съ се adавне ꙟнкъ 250 de ціугурі, еаръ чеалалтъ парте съ се dea ꙟнапоі пре лъпгъ deсdамнареа пентрв edіфіцеле че се ворў фі констрвітў пре dънса, ші съ се ꙟмпартъ ла съраčі ка пропріетате. Сенатвлў кумпъръ пре впў трібвнў, а пуме Маркв Октавіў, каре се ꙟнчеркъ съ опрeaскъ леџеа прін veto; ꙟнсъ ачеста се deпвсе din dрегъторіе, леџеа се пріmi de кътрь трібврі, ші се пумірь треї коммісарі спре а о пуне ꙟн лукраре. — Пре тімпвлў ачела мурі Атталў III, реџеле Пергамвлвї, каре лъссе регатвлў съў Романілорў dрептў ередітате. Тіберіў пропвсе ка тесавреле ачелвіа съ пв се лассе ꙟн мъніле сенатвлвї спре а dіспвне de еле, чі съ се ꙟмпартъ попорвлвї спре а ші кумпъра інструментеле de аратў ші а ші органіса економіа пре пъ-

тъптȣлȣ че і се ва da din партеа статȣлȣі.— Кънdȣ ера ка Тіберіȣ съ се алегъ трібȣнȣ ші пре алȣ doiле аннȣ, сенаторії конdȣші de П. Корн. Счіпіоне Nасіка тȣрбȣраръ алеџереа, ші лȣ ȣчісеръ ꙟмпреȣнъ кȣ 300 de партісані аї лȣі. Счіпіоне Nасіка се деnъртѣ de ла Рома, сȣнтȣ претестȣ de а се тріміте кȣ о міссіȣне ꙟн Асіа, ȣнde Арістонікȣ (ȣнȣ фіїȣ пресȣмтівȣ алȣ лȣі Еȣмене) претіndеа а аве дрептȣ асȣпра Пергамȣлȣі; ачеста фȣ ꙟнвінсȣ de консȣлȣлȣ Перперна, а. R. 623, ші Асіа пропріе се префъкȣ ꙟн провінџъ романъ. — Коммісссіȣнеа пентрȣ пȣнереа ꙟн лȣкраре а леџії аграріе се ціне ꙟн фіінџъ, ші ꙟмпърџіреа агрȣлȣі пȣблікȣ ȣртъ нъпъ ла оре каре пȣнтȣ.— Счіпіоне Афріканȣлȣ челȣ тънърȣ, капȣлȣ оптіманціlорȣ, се омȣсе кȣ сȣчессȣ пропȣнерeї фъкȣте de Папіріȣ Карбоне, ка трібȣнатȣлȣ съ се потъ пȣрта маї мȣлџі анні ȣнȣлȣ dȣпъ алтȣлȣ de ачелаші трібȣнȣ, еаръ нȣ мȣлтȣ dȣпъ ачееа се афлѣ мортȣ ꙟн астернȣтȣ, а. R. 624.

II. Каіȣ Семпроніȣ Гракхȣ (dȣпъ че петрекȣ doї анні ꙟн Сарdінia ка честоріȣ, ꙟнаdінсȣ окȣпатȣ de кътръ сенатȣ) реꙟнноі ка трібȣнȣ леџеа аграріѣ а фрате-съȣ каре нȣ се пȣсесе депліпȣ ꙟн лȣкраре, аdъȣгънdȣ ла ачеаста, ка пре тотȣ аннȣлȣ съ се ꙟмпартъ ла сърачї ȣнȣ пȣтърȣ de локȣрї пȣбліче. Каіȣ черкъ тотȣ de о dатъ прін алте пропȣнерї de леџї съ търџінеаскъ пȣтереа сенатȣлȣі ші а оптіманціlорȣ, ші пре сіне съ се ꙟнтърéскъ ꙟн фавóреа попорȣлȣі. Кънdȣ се алесе de а dȣва óръ трібȣнȣ, аdȣссе леџеа џȣdіціаръ (lex judiciaria) прін каре лȣѣ de ла сенаторї џȣdекъторіа деспре крімінеле ꙟн контра статȣлȣі, ші ꙟнсърчінѣ кȣ dънса пре *кълареї. Сенатȣлȣ* ꙟнчеркъ съ лȣ ръстóрне прін попорȣ,

шi i оппѕсе пре трiбѕпѕлѕ̆ Маркѕ Лiвiѕ̆ Друсѕ, каре съ лѕ̆ ꙟптрéкъ кѕ пропѕнерea de леџi попѕларе; скопѕлѕ̆ ачеста се аџiѕпсе фóрте ѕшорѕ̆, кѫndѕ̆ Каiѕ Граккѕ се трiшiсе ла Картаџiпеа ка съ фѕndezе о колопiе.—Фiindѕ̆ къ леџеа аграрiъ ассекѕрассе пѕmaĭ четъџiапiлорѕ̆ ромапĭ поссессiѕпеа de 500 de џiѕгѕрĭ шi десdamпареа din тесаѕрѕлѕ̆ статѕлѕĭ, ꙟпсъ пѕ шi соџiлорѕ̆, шi ачештiа amеniпџа de а фаче каѕсъ коmmѕпъ кѕ adверсарiĭ Граккiлорѕ̆: de ачееа Каiѕ реꙟпноi пропѕнерea че фъкѕссе ꙟп dешертѕ̆ М. Фѕлвiѕ Флаккѕ кѕ doĭ аппĭ maĭ ꙟпаiпте, ка соџiлорѕ̆ съ се dea dрептѕлѕ̆ de четъџiапĭ ромапĭ, ꙟпсъ фъръ de сѕчессѕ̆. Ꙟп аппѕлѕ̆ Romeĭ 632 ꙟптъmплъndѕсе ѕпѕ̆ оморѕ̆ коmmiссѕ̆ прiп ѕпѕлѕ̆ dintре партiсапiĭ лѕĭ Граккѕ, се ръсккѕ̆ ꙟпi четате о лѕптъ ꙟптре ачештiа шi ꙟптре арiстократi, ꙟп каре перdѕ Граккѕ шi партiта са. Елѕ̆ ꙟпсѕшĭ афлъ dорiта móрте прiп mъпа ѕпѕiа dintре кредiпчiошiĭ съĭ; пѕmърѕлѕ̆ къzѕџiлорѕ̆ се сѕi ла 3000. Капѕлѕ̆ лѕĭ се кѫптърi кѕ аѕрѕ̆,—Копкордieĭ се edifiкъ ѕпѕ̆ теmплѕ!—Оптimaџiĭ се фолосiръ de вiкторiа асѕпра попорѕлѕĭ, спре а паралiса леџiле аграрiе але Граккiлорѕ̆. Маĭ ꙟптъiѕ̆ се dede воie de а кѕmпъра de ла сърачĭ агрiĭ че лi се ꙟmпърџiръ, прiп каре фаптъ ачештiа вепiръ еаръшĭ ꙟп mъпiле авѕџiлорѕ̆, апоĭ леџеа Торiапъ (lex Thoria) търџiпi ꙟmпърџiреа ѕлтерióръ а агрѕлѕĭ пѕблiкѕ̆, шi фаворiсъ пре поссесорiĭ de атѕпчĭ, префъкъndѕ̆ поссессiѕпеа de пъпъ ачĭ ꙟп пропрiетате прiватъ, скѕтiтъ de коптрiбѕџiѕпе. Кѕ modѕлѕ̆ ачеста се ꙟmmѕлџi шi maĭ таре пѕmърѕлѕ̆ четъџiапiлорѕ̆ фър' de авере, шi ачештiа търiа maĭ пѕmaĭ din коррѕпчiѕпеа челорѕ̆ авѕџĭ, карi кiарѕ̆ шi ꙟп комiџiе коптрола сѕффраџiеле челорѕ̆ коррѕпџĭ

de dъпшії, пъпъ къпdъ Каів Маріъ, впъ omъ поъ, каре ацієпсе ла трівкпатъ, ꙟmпеdекъ пріп о леџе ачеліъ коптролъ, ꙟпсъ пъ пътъ съ ꙟmпеdиче коррвпчівпеа.

III. Мічіпса, фіівлъ лвї Массіпісса, ꙟmпърціссе Nвmidia регатвлъ съъ, ла чеї doi фії аї съї Іеmпсал ші Аdербал ші ла adoптівълъ съъ Івгврта. Ачеста вчісе пре Іеmпсал (a. R. 637) ші се скълъ кв арmеле асвпра лвї Аdербал; честъ din врmъ се adpeссъ кътръ Роmanї, ші сепаторії чеї коррвпцї de Івгврта mіхлочіръ ка регатвлъ съ се ꙟmпартъ ꙟптре dъпсвлъ ші ꙟптре Аdербал, кв тóте ачестеа Івгврта аттъкъ пре Аdербал, ꙟлъ ꙟmпрессвръ ꙟп капітала са Чірта, ꙟлъ прінсе ші лъ вчісе (a. R. 641). — Роmanії ꙟпвіпаџї de Каів Меmmів deкіераръ ресбеллъ лвї Івгврта, ꙟпсъ елъ кmпъръ пачеа de ла копсвлвлъ Л. Калпврпів Бестіа (a. R. 642), dаръ Меmmів ꙟmпеdекъ ꙟптъріреа еї. Івгврта фв кіеmатъ ла Роmа спре ръспвпdере, впdе вчісе пре впъ алъ треілé пепотъ аlъ лвї Массіпісса (пре Массіва), каре претіпdеа Nвmidia ка ередітате а са. Ачеаста dede mотівъ de a репппоі ресбеллвлъ каре ла ꙟпчепвтъ кврсе фóрте ръъ de партеа Роmапілоръ, пъпъ къпdъ се пвсе ꙟп фрвптеа арmатеї Ч. Чечілів Метеллв (Nвmidiквлъ), каре лвъ лъпгъ сіпе пре Каів Маріъ ка локвціторіъ, реіептъ пропвперіле de паче але лвї Івгврта, ꙟлъ ꙟпвіпсе, копрінсе цеара лвї ші о девъстъ, ші пре dъпсвлъ ꙟлъ копстрінсе a ші къвта скъпареа ла сокръсъъ Бокхв, реџеле Маврепаніеї. ꙟптре ачестеа Маріъ калвmпіъпdъ ла Роmа пре Метеллъ, dвссе лвкрвлъ аколо de се алессе копсвлъ, ші се пвmі dвче свпреmъ ꙟп коптра лвї Івгврта; елъ ꙟпвіпсе пре аmъпdоі реџії ла *Чірта*, ші честоріълъ лвї, *Л.* Корп. Свлла, ꙟп-

dȣпlекъ пре Бȣккȣ съ dea афаръ пре Іȣгȣрта (a. R. 647); Маріȣ лȣ̆ dȣсе легатȣ̆ ла Рома ꙟнаінтеа каррȣлȣі de тріȣмфȣ̆, ші апоі лȣ̆ аррȣнкъ ꙟн прінсóре, ȣnde Іȣгȣрта перí de фóme. Nȣmidia се ꙟмпърці ꙟнтре Боȣкȣ ші ꙟнтре descendinціі лȣі Массіnісса.

IV. Кȣ пȣціnъ mаі ꙟнаінте de ресбелълȣ̆ іȣгȣртінȣ̆ веніссеръ Чімврії, о націȣне церmанъ, din патріа лорȣ̆ de ла mèзъ-нóпте, ші пътрȣнсеръ пънъ ꙟн цеара Таȣрісчілорȣ̆ (ла оріціnea Савеі), ші вътȣръ о арmатъ роmанъ конdȣсъ de Кнеіȣ Папіріȣ Карвоне, каре mерсессе Таȣрісчілорȣ̆ ꙟнтр' аціȣторіȣ̆. Dȣпъ ачееа се ꙟнтóрсеръ спре апȣсȣ̆ ші се трассеръ пре лъпгъ Алпі кътръ Ренȣ̆, ȣnde се ȣніръ кȣ Тігȣрінії ші кȣ Теȣтонії, ші черȣръ de ла Роmані локȣрі ꙟн Галліа. Nекъпътъndȣ̆ ачестеа ꙟн провінца роmанъ, вътȣръ патрȣ арmате роmане ꙟн Галліа (ла Массіліа, лъпгъ лакȣлȣ̆ Леmанȣ̆, ші de dóȣе орі лъпгъ ржȣлȣ̆ Роdанȣ̆), dinтре карі чеа din ȣрmъ ар фі перdȣтȣ̆ пънъ ла 120,000 de ómeнĭ. Апоі се despърціръ ші ръmасеръ вътȣці de K. Маріȣ, каре ціnȣ консȣлатȣлȣ̆ 4 анні ȣнȣлȣ̆ dȣпъ алтȣлȣ̆ (649—652): Теȣтонії (ȣніці кȣ Амвронії) ла Aquae Sextiae, ȣnde се прінсе dȣчеле лорȣ̆ Теȣтовоdȣ̆, Чімврії карі трекȣссеръ Алпії карнічі ꙟн Італіа ші алȣнгассеръ пре консȣлȣлȣ̆ Катȣлȣ din кастраmентеле de лъпгъ ржȣлȣ̆ Атесе, фȣръ вътȣці ла Верчелле (in campis Raudiis), a. R. 652. Nȣmърȣлȣ̆ morціілорȣ̆ ші алȣ̆ прінші лорȣ̆ ꙟн фіе каре din ачесте dóȣе вътъі, се сȣі престе 100,000 de ómeнĭ. Маріȣ тріȣмфъ ші къпътъ de a шéссеа óръ консȣлатȣлȣ̆ (a. R. 653) ші нȣmеле de алȣ̆ треілé фȣndаторіȣ̆ алȣ̆ Роmеі.— K. Маріȣ ꙟнсȣпервітȣ̆ de вікторііле ші de онóрііле сале, къѕтъ ꙟн тотȣ̆ modȣлȣ̆ съ degradeze

авторітатеа сенатулуї, ші съ се ѫналце пре сіне. Елѕ ѫндуплекъ маї ѫнтъїѕ пре трібунулѕ плебеї Л. Апулеіѕ Сатурнінѕ съ пропунъ легеа, ка ла ветеранії съї съ лі се ѫмпартъ пъмънтѕ, ші съ аменінце пре сенаторї, дакъ ачештіа нѕ ворѕ пуне ѫн лукраре прунперіле сале. Ч. Метеллѕ Nумідікулѕ се опусе сінгурѕ, ші фѕ констрінсѕ а се дуче ѫн ессіліѕ ла Роду. Даръ кънду Сатурнінѕ фъку де се учісе К. Меммів, каре се алессе консулѕ (а. R. 654), пентру ка съ пунъ пре амікулѕ съѕ Глаучіа, се пъску о турбураре ѫн каре періръ амъндоі.—К. Метеллѕ се віенъ а касъ; Маріѕ се дусе ѫн Асіа ші ѫнтъръжтъ ла ресбеллѕ пре реџеле Понтулуї Мітрідате, кредіндѕ къ нумаї пріи ресбеллѕ поте съ ші ціиъ авторітатеа. Мітрідате оккупъ Каннадочіа, ѫнсъ Сулла каре ста ѫн Асіа ѫн калітате де пропреторіѕ, ѫлѕ алунгъ дін ачеастъ цеаръ, ші се фъку рівалулѕ луї Маріѕ, фъръ де воіа са. Рівалітатеа ѫнтре ачештї доі ómeni продусе челе маї фунесте урмърі.—Сенатулѕ романѕ декретассе ка ла тоції сервії карі се ціиѕ фъръ дрентате ѫн сервітуте съ лі се деа лівертатеа; преторіулѕ Січілієї пусе ачестѕ декретѕ нумаї ѫн парте ѫн лукрареа. Ачеаста ѫнтъръжтъ пре сервї ші продусе унѕ ноѕ ресбеллѕ сервіл (bellum servile secundum), каре дупъ маї мулте луне се фіні пріи о бътаіе прінчіпалъ, ші костъ віеаца ла унѕ міллion де сервї, (а. R. 654).— Ѫнтре ачестеа Рома къпътъ Чірена пріи тестаментѕ де ла реџеле Еџінтулуї Птолемеѕ Апіон (а. R. 657), каре нумаї престе 30 де аннї се префъкѕ ѫн провінцъ романъ.

V. Челе маї мулте понóръ але Італієї н'авеа дрентулѕ *де четъцiaнї* романї деплінѕ, аша ѫн кътѕ еле

фъчеа сервіціе militaре пентрѣ Рота ші пльтеа контрівѣціїне, дnсъ пѣ лѣа парте ла гѣвернѣ. К. Граккѣ пропѣсессе ка социлорѣ съ лі се dea dрептѣлѣ de четъцiанi ротанi, дnсъ лецеа се дтпеdекъ прin ветареа лѣi М. Лiвiѣ Dрѣсѣ. Маi дn ѣртъ кiарѣ фiiѣлѣ ачестѣiа кѣ тотѣ ачелѣ нѣте, М. Лiвiѣ Dрѣсѣ, черѣ 1) ка съ се факъ о нóѣъ органiсъчiѣне а цiѣdецелорѣ, 2) съ се тріmiтъ колонii ротане ші съ лi се dea локѣрi de аратѣ, 3) социлорѣ съ лi се dea dрептѣлѣ de четъцiанi ротанi; дnсъ елѣ фѣ ѣчiсѣ. Мóртеа лѣi Dрѣсѣ фѣ пентрѣ социi семнѣлѣ de a рѣтпе легътѣра лорѣ кѣ Рота. Тóте попóрълe Iталiеi, афаръ de Латiнi, de Етрѣсчi ші de Ѹтбрi, се ѣпiръ дn контра Ротеi. Iталiа съ се факъ о репѣблiкъ кѣ капiтала Корфiнiѣ (сѣптѣ нѣтеле de Iталiка), съ се компѣнъ ѣнѣ сенатѣ de 500 de dепѣтацi din тóте попóръле, каре се гѣвернеzе кѣ пѣтере авсолѣтъ, съ се нѣтéскъ doi консѣлi ші 12 преторi, Iталiа de ла тарцiнеа терiпопцiалъ а Пiчепцiлорѣ ші а Марсiлорѣ пънъ ла сiнѣлѣ Тарентiнѣ съ се дтпартъ дn dóѣе пърцi ші престе фiе каре съ се пѣнъ ѣнѣ консѣл ші 6 преторi. Ачеастъ ресколаре dede дnчепѣтѣлѣ ресбелѣлѣi тарсiкѣ саѣ социал, а. R. 663. Дn аппѣлѣ dintъiѣ се лѣптъ Марiѣ тотѣ кѣ сѣчессѣ бѣнѣ дn партеа терiпопцiалъ, таi алесѣ дn контра Марсiлорѣ; dаръ консѣлѣлѣ Рѣтiлiѣ къzѣ, ші преторiѣлѣ Кп. Помпеiѣ Страбоне перdѣ о бътаiе, ші апоi къштiгъ о вiкторiе. Дnсъ дn партеа тerідiопалъ социi фъкѣръ тарi прогрессе ші iпiтаръ кiарѣ ші пре Етрѣсчi ші пре Ѹтбрi а се рѣтпе de кътръ Рота. Ротанii въzъndѣ перiкѣлѣ фъкѣръ о леце (lex Iulia) прin каре dedеръ Етрѣсчiлорѣ ші Ѹтбрiлорѣ, прекѣтѣ ші Латiпi-

лорŏ карі ромасеръ кредiнчiошĭ, дрептвлŏ де четъцiанĭ. Кв ацiсторвлŏ ачесторŏ четъцiанĭ noĭ, се термinъ ресбеллвлŏ ꙟн партеа меріноцiалъ ꙟн аннвлŏ R. 664; шi ꙟн партеа мерiдiоналъ бътв Свлла пре Самнiцĭ, кв тóте ачестеа ресбеллвлŏ нв се термinъ ачĭ ꙟн аннвлŏ ачеста. Даръ акумŏ се дескiсе ресбеллвлŏ шi кв Мiтрiдате, ꙟн контра кървiа тревuiа съ се трiмiтъ о ꙟнсемнатъ пвтере армат шi внŏ двче ꙟнчеркатŏ ꙟн ресбеллŏ. Дin ачеастъ кавсъ се лваръ тóте мъсврiле спре а термina ресбеллвлŏ социал, прiн леџеа пропвсе де Плавцiŏ (lex Plautia) се офферi дрептвлŏ де четъцiанĭ ачелора карi се ворŏ пресента, шi ресбеллвлŏ се фiнi прiн чеа че се черŏ де ла ꙟнченвтŏ, адекъ дъндвсе социлорŏ дрептврĭ де о мъсвръ кв нацiвнеа домнiтóре, де ла Рвбiконе шi де ла Макра пънъ ла вертiчеле мерiдiонал алŏ Iталiеĭ. a. R. 665.

VI. Дvпъ еспедiцiвнеа са чеа глорióсъ ꙟн контра социлорŏ Свлла къпътъ консвлатвлŏ кв провiнца Асia шi кв iмперiвлŏ престе армата ꙟн контра лвĭ Мiтрiдате, даръ трiбвнвлŏ П. Свлпiцiŏ, ацiтатŏ де óменĭ армацĭ, âервенi а адвче о леџе прiн каре четъцiанiĭ чеĭ noĭ шi лiбертiniĭ съ се ꙟмпартъ ꙟн тóте челе 35 де трiбврĭ (къчĭ пънъ ачĭ лiбертiniĭ ера мърџiнiцĭ ла челе 4 трiбврĭ врбане, шi пентрв четъцiанiĭ чеĭ noĭ се ассемнассеръ нвмаĭ 8 трiбврĭ), елŏ фъкв ка лвĭ Свлла съ i се iее iмперiвлŏ, шi съ се деа лвĭ Марiв. Ачеаста деде мотiвŏ ресбеллвлвĭ чiвiл, ла аннвлŏ R. 665. Свлла ꙟнфврiатŏ се ꙟнтóрсе ла Рома кв армата са (де 6 леџiвнĭ романе) шi о лвъ кв ассалтŏ пентрв ꙟнтъiашĭ датъ. Елŏ десфiinџъ *леџiле лвĭ* Свлпiцiŏ, трiбвнвлŏ Свлпiцiŏ се о-

морӂ, Маріȣ скъпъ dȣпъ маї мȣлте авентȣре, ші пріп Мінтȣрпе трекȣ ꙟп Афріка. Ꙟпсъ ші четъціапії чеї векї dесаппроваръ віоленца лȣї Сȣлла, ші алессеръ копсȣлȣ пре Чіппа, ȣпȣ інімікȣ dекіератȣ алȣ лȣї. Dечї пъпъ къпdȣ Сȣлла пȣрта ресбелллȣлȣ ꙟп коптра лȣї Мітріdате, Чіппа ꙟпчеркъ ла Рома съ реꙟппоіéскъ кȣ пȣтереа леціле лȣї Сȣлпіціȣ, ші съ рекіеме пре Маріȣ пріп сȣффраціеле четъціапілорȣ челорȣ поï. Елȣ фȣ сkоссȣ dіп четате dе кътръ оптімаці, ꙟпсъ къштігъ пептрȣ сіпе óстеа каре ста ꙟпкъ ꙟп Кампапіа ꙟп коптра соцілорȣ, ші се ȣпі кȣ Маріȣ каре се ꙟпторсессе dіп Афріка; амъпdоï (ꙟмпреȣпъ кȣ Серторіȣ ші кȣ Карбопе) ꙟмпрессȣраръ четатеа Ромеї, ші пріп фóме о копстріпсеръ а ле dіскіdе порціле, апої ȣчісеръ ші проскріссеръ пре амічії лȣї Сȣлла, пȣ пȣмаї пре чеї dіп четате, чі ші dіп тóтъ Італіа. Чіппа ші Маріȣ се пȣміръ пре сіпе ꙟпшішї копсȣлї пептрȣ аппȣлȣ R. 667, dаръ Маріȣ мȣрі ꙟп челе dіптъіȣ зіле але шептімȣлȣї съȣ Копсȣлатȣ, лȣї ȣрмъ Лȣчіȣ Валеріȣ Флаккȣ.

VII. Мітріdате шї пропȣсе съ ȣпéскъ тотȣ ръсърітȣлȣ спре а се оппȣпе Ромапілорȣ dе а шї ꙟптіпdе імперіȣлȣ ꙟп Асіа, ші алессе спре ачестȣ скопȣ тімпȣлȣ ꙟп каре Рома ера оккȣпатъ кіарȣ ꙟп Італіа кȣ ресбеллȣлȣ соціал. Елȣ ꙟпчепȣ ачестȣ плапȣ маре кȣ сȣппȣпереа Асіеї аптеріóре (ла каре dеdеръ мотівȣ dіспȣтеле асȣпра оккȣпърії Пафлагопіеї, Галлаціеї ші а Каппаdочіеї), апої трімісе пре dȣчеле съȣ Архелаȣ кȣ óсте ші кȣ пȣтере павалъ ꙟп Гречіа, ȣпdе се ȣпіръ кȣ dъпсȣлȣ чеї маї мȣлцї гречї. Ꙟпсъ спре а пȣ лȣ лъсса съ віпъ ꙟп Італіа ші съ се ȣпéскъ кȣ соції італічї, Рома терміпъ ресбеллȣлȣ кȣ ачештіа

ꙟпмоіndꙋшї кondiцiꙋnile de паче, шi трiмiсе пре Сꙋлла ꙟп Гречia, каре лꙋѣ маї ꙟнтъiꙋ Атепа, dꙋпъ о червiкóсъ ресiстiнцъ, апоï лъссъ Аттiпа чеа стóрсъ de пꙋтерi, шi трекꙋ ꙟп Боiоцiа ꙋnde маï ръпꙋртѣ dóꙋе глорióсе вiкторiї, ла Херопеа шi ла Орхомепꙋ. Партiта марiапъ de ла Рома dede копсꙋлꙋлꙋї Л. Валерiꙋ Флакꙋ провiнца Асiа шi пꙋртареа ресбеллꙋлꙋї мiтрidатiкꙋ; ачеста се ꙋчiсе кiаръ de локꙋ цiiторiꙋлꙋ (legatus) съꙋ, Фiмбрiа, каре коптiпꙋъndꙋ ресбеллꙋлꙋ кꙋ сꙋчессꙋ бꙋпꙋ ꙟп Асiа, жепстрiпсе пре Мiтрidате а фаче паче; Сꙋлла каре авеа лiпсъ de dъпса, о ꙟпкеiѣ ꙟпсꙋшi, а. R. 669. Стареа поссессiꙋпiлорꙋ респектiве се рестабiлi, кꙋмꙋ фꙋссе ꙟпаiпте de ресбеллꙋ, Мiтрidате требꙋi съ шi ретрагъ прешезеле сале din провiнца Асiа, шi din Пафлагонiа, съ деширте Бiтꙋнiа шi Каппаdочiа ꙟп фавóреа лꙋї Nikomede шi а лꙋї Арiобарзапе, съ dea 70 de павї белличе, шi съ плътéскъ 2000 de таленте de арцiнтꙋ пептрꙋ спеселе ресбеллꙋлꙋї. Dꙋпъ ачееа черꙋ Сꙋлла de ла Фiмбрiа съ i dea лꙋї лецiꙋпiле, ка ꙋпꙋiа че есте лецiтiмꙋлꙋ преторiꙋ алꙋ Асiеї; Фiмбрiа се ꙋчiсе пре сiпе ꙟпсꙋшї, шi Сꙋлла се ꙟпторсе ла Рома dꙋпъ че стóрсе 20,000 de таленте de ла четъцiле асiатiче карi се ресꙋкласеръ, dрептꙋ pedéпсъ пептрꙋ пекредiпца лорꙋ. Чiппа воindꙋ съ ꙟмбарче мiлiцiа ла Анкона спре а ꙟмпеdeка пре Сꙋлла de а се ꙟпторче ꙟп Iталiа, фꙋ оморжтꙋ de кътръ аï съï. Спре а ꙋпi тóтъ Iталiа ꙟп коптра лꙋї Сꙋлла се dede ꙋпꙋ сепатꙋсконсꙋлтꙋ прiп каре четъцiапiї чеï поï шi лiбертiпiї къпътаръ сꙋффрацiꙋ ꙟп тóте челе 35 de трiбꙋрi.

VIII. ꙟп аппꙋлꙋ Romeї 670 deскъленъ Сꙋлла кꙋ армата са чеа вiкторióсъ (de 40,000 de óмепї) ла

Брȣndȣсiȣ, се ꙟтърi кȣ оштiле карi ле ꙟпартассеръ пентрȣ dъпсȣлȣ̆ маĭ мȣлцĭ оптiмацĭ, прекȣмȣ̆ тъпърȣлȣ̆ Кнеiȣ̆ Помпеiȣ̆, шi ꙟпаiнтѣ пъпъ ꙟп Кампанiа, ȣnde i се опȣсеръ амъndoĭ копсȣлiĭ, dаръ сепаратȣ̆; тȣрме ꙟптрецĭ din партiта коптраръ се ꙟпdȣплекаръ прiп банi шi прiп промiссiȣпĭ а трече ла dъпсȣлȣ̆, а пȣме армата копсȣлȣлȣĭ Счiпiопе, челалалтȣ̆ копсȣлȣ̆, Norбапȣ̆, фȣ бътȣтȣ̆ ла Капȣа. Спре а шi ꙟптърi пȣтереа, Сȣлла промiсе попорълорȣ̆ iталiче къ ле ва пъстра dрептȣрiле карi лi ле аȣ̆ datȣ̆ Марiапiĭ. Ꙟп аппȣлȣ̆ ȣрмъторiȣ̆ (671) ꙟпвiпсе ла Сакрiпортȣ̆ пре копсȣлȣлȣ̆ Марiȣ̆ (фiiȣлȣ̆ лȣĭ Каiȣ), шi лȣ̆ ꙟпкiсе ꙟп Препесте; лъссъ ачi пре ȣпȣ̆ локȣцiiторiȣ̆ алȣ̆ съȣ̆, елȣ̆ ꙟпсȣшĭ ꙟмпрессȣръ Рома; шi dе аколо се dȣссе ꙟп Етрȣрiа ꙟп коптра челȣiлалтȣ̆ копсȣл (Кп. Папiрiȣ̆ Карбопе), каре ĭ фъчеа ꙟпкъ маре ресiстiпцъ, dаръ прiп коптiпȣа ꙟмпърцiре а пȣтерiлорȣ̆ сале пердȣ̆ ꙟп фiпе, шi фȣцi ꙟп Африка. Самнiцiĭ карi dе ла ресбелȣлȣ̆ соцiал ꙟпкъ пȣ dепȣсесеръ армеле, шi dе ачееа пiчi пȣ прiмiссеръ dрептȣлȣ̆ dе четъцiапĭ ромапĭ, ꙟмпреȣпъпdȣсе кȣ Лȣкапiĭ шi кȣ Кампапiĭ ꙟпчеркаръ съ desчiпгъ Препесте, шi възъпdȣ̆ къ ꙟп dешертȣ̆ пердȣ̆ тiмпȣлȣ̆, плекаръ асȣпра Ромеĭ, ка съ о копрiпdъ шi съ о dържте; ꙟпсъ еĭ фȣръ бътȣцĭ dinaiптеа порцiлорȣ̆ четъцiĭ; маĭ мȣлте мiĭ се прiпсеръ шi се ȣчiсеръ ꙟп Рома. Шi четатеа Препесте се лȣъ шi се dеdе пръзiĭ, Самнiцiĭ шi Препестiпiĭ се проскрiссеръ ꙟп массъ фъръ dicтiпкцiȣпе, Марiȣ̆ челȣ̆ тъпърȣ̆ opdiпъ ȣпȣĭ сербȣ̆ dе ĭ лȣъ вiеаца. Проскрiпчiȣпiле челе пȣмеросе dictате асȣпра тȣтȣрорȣ̆ челорȣ̆ че аџiȣтассеръ пре Марiапĭ, атътȣ̆ ꙟп Рома кътȣ̆ шi ꙟп челелалте пърȣ̆

але Італіеї, авеа de скопȣ пȣ пȣmaї съ ръсбȣпе тъ-піа лȣї Сȣлла асȣпра іпітічілорȣ съї, чі съ фіе ші ȣпȣ тіzлокȣ пріп каре съ ші рекотпепсе тіліціа ші пре атічії съї, ші съ стжрпéскъ dетокраціа dіп ръ-dъчіпъ. Елȣ фъкȣ съ і се dеа dіктатȣра пре тітпȣ пedетертіпатȣ, ші кȣ пȣтере абсолȣтъ, лȣѣ пȣтеле de Феріче (Felix), ші ціпȣ ȣпȣ тріȣтфȣ de dóбе zі-ле асȣпра лȣї Мітрidате. Dȣпъ doї аппї (R. 674) de-пȣсе dіктатȣра кȣ солеппітате, ші тȣрі ꙟп вілла са ла Пȣтеолі (R. 675); партісапії лȣї тіzлочіръ de і се фъкȣръ фȣпераде потпóсе ꙟп Рота.— Кпеїȣ Пот-пеїȣ, dȣпъ фіпіреа ресбеллȣлȣї dіп Італіа, ла каре елȣ лȣассе парте актівъ, ꙟптрепріпсе пітічіреа факціȣпеї таріапе ꙟп Січіліа, Афріка ші ꙟп Іспапіа, ші таї ꙟп-тъїȣ пріпсе ꙟп Січіліа пре копсȣлȣлȣ Карбопе ші лȣ ȣчісе, апої ꙟпвіпсе пре Кп. Dотіціȣ Аепобарбȣ (ці-переле лȣї Чіппа) ші пре копфеdератȣлȣ лȣї, Іарба реџеле Nȣтidіеї. Ла ꙟптóрчереа са къпътѣ пȣтеле de Маре (Magnus), ші тріȣтфѣ ꙟп коптра воіпцеї лȣї Сȣлла.

IX. Сȣлла се фолосі de вікторіа са ші de пȣтереа че і се ꙟпкреdіпцассе, пȣ спре іптерессȣлȣ съȣ прі-ватȣ, чі спре а пȣпе ȣпȣ поȣ фȣпdатептȣ арістокра-цієї. 1) Елȣ лȣѣ de ла четъціле партітеї коптраре (таї алессȣ dіп Сампіȣ, Лȣкапіа, ші Етрȣріа) dреп-тȣлȣ de четъціапї ші поссессіȣпіле лорȣ, ші ле dede тілітарілорȣ съї, спре а ші форта dіптр'жпшії ȣпȣ раzітȣ пептрȣ копстітȣціȣпеа чеа пóȣъ. Аша се пъс-кȣръ колопії тілітаре кȣ dрептȣ dеплінȣ de четъціапї. Ші спре а пȣтé dіспȣпе de о партітъ ꙟптре попорȣ, dede лівертатеа ші dрептȣлȣ de четъціапї ла 10,000 *de серві аї* проскрішілорȣ; ачештіа се пȣтіръ Кор-

пеліапі, dsпъ пsтеле лsї каре ера патропsлš лорš. 2) Елš рестрінсе пsтереа трівsпіціе чеа dеџеператъ, ꙟптре тарџіпіле еї челе de ла ꙟпчепsтš, лъѕиdš de ла трівsпї dрептsлš de a фаче пропsперї de леџї шї de a ворбі ꙟпаінтеа попорsлsї, прекsтš шї dрептsлš de a чере dрегъторії таї ꙟпалте; шї ле лъсеъ пsтаї dрептsлš de інтерчессіsпе (veto). Спре а dепърта ꙟпфлsіпца четъціапілорš челорš пої асsпра копстітsціsпеї, елš лъсеъ комісіелорš трівsте пsтаї sпš кътпš кs тотsлš сsборdіпатš, шї рестрінсе алеџеріле маџістраціілорš таї ꙟпалцї ла комісіеле чептsріате. 3) Dаръ къsтъ ꙟп тотš модsлš съ ꙟпалце пsтереа шї аsторітатеа сепатsлsї, ꙟптреџіпdsлš таї алессš dіп орdіпеа кълерілорš, шї sпіпdš ꙟптр'жпсsлš а) пsтереа сsпретъ леџіслатівъ, къчї сіпгsрš сепатsлš авеа ініціатіва леџілорš, комісіеле чептsріате пsтеа пsтаї съ шї dеа сsффраџіsлš асsпра dечісіsпеї сепатsлsї, шї dsпъ че се вота ꙟпкъ таї авеа ліпсъ de копфіртареа сепатsлsї; b) аdміпістръчіsпеа сsпретъ, къчї шї маџістраціі чеї таї ꙟпалцї ера сsпsшї сеnтепцеї сале; c) пsтереа сsпретъ џsdекъторе; d) пsтереа сsпретъ тілітаръ, къчї сепатsлš сіпгsрš авеа dрептš de a da провіпце шї армате шї de a ле лsа de ла dрегъторї.—Честорії пріп dрегъторіа лорš къпътаръ локš ꙟп сепатš пептрs тотš dé-sпа, шї спре а sшsра пре віiторіš комплетареа лsї, се сsі пsтърsлš ачестора ла 20 de іпші. 4) Тотš спре ꙟптъріреа арістократіеї, шї а пsте, а партітеї сале, Сsлла ꙟтмлцї пsтърsлš поптефічілорš, аsгsрілорš шї алš кsстоzілорš кърцілорš сівілліпе (карі се рестаsраръ еаръшї dsпъ арdереа капітолісліsї) пъпъ ла 15 іпші, шї лsъ de ла попорš dрептsлš de a i алеџе, dъпdš тs-

търоръ коллеџіелоръ ачестора дрептѕлъ de a се реѫнтреџі пре сіне, кѫтъ аѵѫръ ла ѫnчепѫтъ. 5) Спре а тікшора шi партічіпареа попорѕлѕї ла џiѕdeџе, шi тотъ de o datъ a ѫнълца аѕторітатеа џiѕdeкъторілоръ карі акѫтъ ера нѕмаї dinтре сенаторі, Сѫлла маї аdaѕссе doѕе ла џiѕdeџеле перпетѕе, din каре каѕеъ маї ѫнтмѕлцi пѫтърѕлъ преторілоръ ѫнкъ кѕ 2, аша ѫнкѫтъ акѫтъ ера 8 преторі.—Ordinea чеа ашехатъ прін леџеа вппалъ de a чере тађістратѕре, шi опріреа de а оккѕпа ачееашї demnітате ѫn спаџіѕлъ de 10 аnnї, се реѫnnoi. Acceminé реѫnnoi шi ѫнаспрі Сѫлла маї мѕлте леџї кріміnале, прекѫтъ леџеа ѫn контра ѕчіdерeї (lex de sicariis), ѫn контра ѫншелъчіѕнеї (de falso), ѫn контра вътъмърii maiестаџії (de maiestate) прin каре се детермінъ маї de апрóпе кончептѕлъ ачесторъ кріміnї, ѫn контра есторсіѕnілоръ (de repetundis), ѫn контра вътъмърії onopії (de injuriis), шi алтеле.— Dаръ ѫndатъ dѕпъ мóртеа лѕї Сѫлла, копсѕлѕлъ M. Emiлiѕ Леnidъ пропѕсе десфіінџареа леџілоръ Сѫллапе; ѫнсъ арістокраџії се оппѕсеръ, шi аша нѕмаї кѕ ѫnчетѕлъ се пѫтѕ фаче ачеаста: маї ѫнтѫїѕ се пермісе тріѕnілоръ съ чеаръ тађістратѕре маї ѫnалте. апоі рестабілі Потпеіѕ пѕтереа тріѕnіџіе ѫn тóтъ ѫнтіndереа еї, шi прін леџеа аѕрелїъ (lex Aurelia) се dede къларілоръ dрептѕлъ de a лѕа парте ла џiѕdeџе.

X. Чіптѕ Серторіѕ, каре ла ѫnчепѫтѕлъ ресбелѕлѕї чівілъ се ѕпіссе кѕ іпіmічії пoбілітъџії шi къпътасce de ла ачештіа administратѕра Ісnaнiеї ѕлтеріóре ѫn калітате de пропреторіѕ, се проскрісе de Сѫлла, перdѕ провінџа, шi фѕџї ѫn Африка ѕnde копрінсе Маѕретанiа. Лѕсітаnії, карі ѫn депъртареа лоръ пѕ ре-

кśпоескрь domnia Ромеї, ӂлś кіетарь ӂпdърьтś шi лś алессерь dśче ӂп контра локśцiїторiśлśї лśї Сśлла (a. R. 672). Кś Лśсiтанiї шi кś ръмъшiцеле факцiśнеї марiане се бътś Серторiś кś сśчессś, пś пśмаї ӂп контра проконсśлśлśї Ч. Метелś Пiś (фiiśлś Nśmidiкśлśї) челśї фъръ de енерџiе, чi шi ӂп контра лśї Кп. Помпеiś (de ла аппśлś R. 676 ӂпкоче). Мiтрidате се бśкśра къ Рома ӂпкъ тотś ера окќśпатъ кś ресбеллśлś чiвiл, шi акśмś кiарś ла коста мърiї атлантiче; елś ӂпкеiъ легъмъптś кś Серторiś; dаръ ачеста перi śчiсś ла śпś осńъцś прiп iптрiчiле локśцiїторiśлśї съś Перперпа. Ачеста лъъ коmmъпdśлś престе армать, ӂпсъ фś бътśтś шi śчiсś de Кп. Помпеiś; ресбеллśлś ӂпчетъ, фъръ ка тоть Iспанiа съ вiпъ еаръшi сśпть потестатеа Романiлорś. a. R. 681).—Ла Капśа скъпаръ гладiаторiї (маї алессś Трачï шi Галлï) din скола de лśптъ, шi сśптś коммъпdśлś лśї Спартакś стрiпсеръ о маре осте de гладiаторï шi de серві, каре бътś патрś леџiśпï романе. Спартакś воi съ пърьсседескъ Iталiа, ӂпсъ соцiї лśї ӂпсета de прадъ шi de ръсбśпаре, шi кśџетаръ се окќśпе Рома. Ромапiї коприпшï de фрiкъ ка ла апропiареа лśї Аннiбал, ӂп абсенца лśї Помпеiś dеdеръ преторiśлśї М. Лiчiнiś Крассś iмперiśлśї, каре бътś пре гладiаторï ӂп dоśе бътъї марï, ӂп каре маї пре śрмъ къзś шi Спартакś, ла Сiларś. О ръмъшiцъ de 5000 de омепï карi воiа съ фśгъ престе Алпi, фś ӂпгъмпiпать de Помпеiś кьпdś ачеста се ӂпторчеа din Iспанiа, шi пiмiчiтъ кś тотśлś, a. R. 682. Помпеiś трiśмфъ ӂмпреśпъ кś Метеллś асśпра Iспанiеї, шi къпъть копсśлатśлśї (фъръ ка съ фiе фостś мъкарś квесторiś) ӂмпреśпъ кś Крассś.— Dśпъ dъръмареа Картаџiпеї

ꙟmmȣлціръ пірації пре mapea mediтерранъ ші пре ma-
pea пéгръ, ші копрінсеръ mai mȣлте четъці. Пȣблiȣ Сервiлiȣ фiinдȣ проконсȣлȣ ꙟп Асiа ле лȣъ mai mȣл-
те локȣрi de пре кóста mepidioналъ а Асiеi антеріó-
ре, трекȣ престе mȣнтеле Тавръ, копрінсе Iсаȣріа (de ȣnde кънътъ пȣmеле de Iсаȣрiкȣ), ші префъкȣ Чічілiа ꙟп провінцъ pomanъ. Ꙟнсъ ачесте пердерi нȣ decinimаръ пре пірацi, чi din контръ еi пръdаръ ꙟнкъ ші кȣ mai mape фȣріе, ꙟп тотȣ ꙟнтінсȣлȣ мъ-
рiі adріатiче, ръпіръ кіарȣ пре локȣіторіі din четъці-
ле de пре кóста mърii (Чесаре къзȣ пре mape ꙟп mъніле лорȣ), ші прінсеръ навi кȣ бȣкате ші кȣ банi.
Фómетеа че се пъскȣ ла Рота, тішкъ пре попорȣ (dȣпъ пропȣнереа трібȣтȣлȣi Габініȣ) съ dea лȣi Кн.
Поmпеiȣ пȣтере абсолȣтъ престе тóтъ mapea medi-
терранъ ші престе кóстеле еi, пре треi аннi (а. Rom.
686). Поmпеiȣ сȣпрінсе пре пірацi, ꙟi скóсе din кȣi-
бȣріле лорȣ, кърцi ꙟп dóȣе скȣрте еспеdіцiȣнi (de 40 ші 49 de зiле) тóтъ mapea mediтерранъ, mai ꙟн-
тъiȣ чеа de кътръ аппȣсȣ, апоi ші чеа de кътръ ръ-
сърітȣ, стрікъ кастелеле лорȣ, ші dede ачелора ка-
рi се сȣппȣсеръ, четъцi ші агрi ꙟп Чічілiа (Поmпеiо-
полi, mai ꙟнаiнте Солое). Крета (асеmine ȣнȣ кȣiбȣ алȣ пірацiлорȣ) се префъкȣ ꙟп провінцъ pomanъ de кътръ Ч. Чечiлiȣ Метеллȣ, dȣпъ о лȣптъ de doi аннi а. R. 687. Метеллȣ кънътъ пȣmеле de Кретiкȣ.

XI. Мiтрidате de ші фъкȣссе паче кȣ Роmанiі, нȣ dешертъ кȣ тотȣлȣ Каппаdочiа, чi континȣа ꙟнартаpea попóрълорȣ сале, de ачееа пропреторiȣлȣ Асiеi Мȣрена ꙟнтръ ꙟп Каппаdочiа (R. 670), ші іррȣm-
пъndȣ ꙟп цінȣтȣлȣ понтiкȣ, пръdъ цеара лȣi Мiтрidате; ꙟнсъ елȣ фȣ бътȣтȣ ла ржȣлȣ Алi, ші фȣ конетрiнсȣ

а лъсса Каппаdочіа (R. 672).—Nikomede III Бітвніеї ші кътпатвлӗ лвї Мітрідате, твpi ла а R. 679, ші лъссъ пре Романї ередітарї регатвлвї, каре ꙟпdатъ лӗ префъквръ ꙟп провінцъ романъ. Мітрідате deскіcе din ачеастъ кавсъ алӗ треіле ресбеллӗ кв Романії, ꙟптръ ꙟп Бітвніа, бътӗ пре консвлвлӗ Аврелів Котта пре апъ ші пре вскатӗ, ші ꙟтпрессвръ четатеа Чізікв, каре ремасе кредінчіосъ Романілорӗ; ꙟпсъ венindӗ консвлвлӗ Л. Лічініӗ Лвкаллӗ о деспрессвръ, ші ꙟптръ ꙟп Попт, фвгъріndӗ пре реце. Мітрідате бътвтӗ фвџі ла џінере-съӗ Тігране, рецеле Арменієї. Лвквллв черв ка Тігране съ dea афаръ пре сокрв-съӗ, ші лвъndӗ респвnсӗ негатівӗ, трекӗ престе Евфрате ші Тігре, ші бътв остеа чеа кв тvлтӗ маї пвтерósъ а лвї Тігране, ла четатеа Тіграночерта (R. 684) ші апоі пре амъndoї реџії ла Артассата (R. 685). Кв тóте ачестеа пв пвтв съ се фолосéскъ de вікторііле ачестеа, фііndӗ къ мілітарії лвї, кърора пв ле преа ꙟпdвлцеа а пръdа, реквсаръ de а мерџе маї depарте пріп џері пелоквіте, din каре кавсъ Мітрідате реквперъ регатвлӗ съӗ кв пвџінъ фатігъ. Тотӗ de odатъ кълăріі романї din Асіа калвтпіаръ ла Рома пре Лвквллӗ (каре ꙟпфръпассе ръпіреа лорӗ), сепатвлӗ се ꙟпdвплекъ а тріміте ꙟп локвлӗ лвї маї ꙟптъів пре консвлвлӗ Манів Ачіліӗ Глабріоне, апоі ꙟп вртареа леџії Маnілie (lex Manilia) челеї аппърате пріп кввъптвлӗ лвї Чічероне, попорвлӗ ꙟпвесті кв імперів абсолвтӗ ꙟп контра амъndoорӗ реџілорӗ пре Кп. Помпеів Магпв, каре кіарӗ атвпчї фіпіссе ресбеллвлӗ піратікӗ, ші ста ꙟпкъ ꙟп Асіа. а. R. 687. Помпеіӗ, dвпъ о вікторіе попторпъ (ꙟп џівтвлӗ ѹпdе елӗ фвпdъ апоі Nікополіа), коп-

стрінсе пре Мітрідате съ фѹгъ ꙟн Колхіda; лѹі Тігране каре се сѹпѹсе фъръ лѹптъ, ꙟі лъсеъ о парте а регатѹлѹі съѹ, дрептѹ апъръторе ꙟн контра Парцілорѹ, ꙟнсъ і лѹъ церіле каре ші ле къштігасе елѹ: Сіріа, Феніча, Арменіа мікъ, ші оре карі пърцї din Чічіліа, Галлаціа ші Каппаdочіа. Dѹпъ че перседѹтъ пре Мітрідате пънъ ла рѫѹлѹ Фасі, Помпеіѹ се ꙟнторсе спре мезъ-зі ка съ сѹпѹнъ ші пре попоръле de пре лънгъ коста оріенталъ а мърії медітерране ші de пре лънгъ сінѹлѹ арабікѹ ші персікѹ. Ла ꙟнторчереа са ꙟнтродѹссе ꙟн Понтѹ administръчіѹнеа провінціалъ, ꙟн аннѹлѹ Romeї 689 трекѹ ꙟн Сіріа ші о декіеръ de провінцъ романъ, рестаѹръ ꙟн Палестіна пре Іркапѹ челѹ алѹнгатѹ de кътръ фрате-съѹ Арістовѹлѹ, ꙟн калітате de Архіереѹ ші de доmніторіѹ (фъръ de тітлѹ de реџе), ші пѹнъndѹ трібѹтѹ аннѹал фъкѹ цеара аттърнатъ de Рома, а. R. 690.—Аѹзіndѹ къ Мітрідате ш'аѹ лѹатѹ ꙟнсѹші віеаца (ла Пантекапеѹ ꙟн Херсонесѹлѹ таѹрікѹ) din деспераціѹне асѹпра ѹнеі револте ꙟн алѹ къреї капѹ ста кіарѹ фіїѹлѹ съѹ Фарначе, Помпеіѹ се ꙟнторсе ꙟн Понтѹ, конфірмъ пре Фарначе ꙟн поссессіѹнеа регатѹлѹі Босфорѹлѹі, ші dѹпъ че органісъ deноѹ релъчіѹніле провінцелорѹ асіатіче, се ꙟнторсе ла Рома ѹnde ціпѹ ѹнѹ тріѹмфѹ de dоѹе зіле кѹ о помпъ неаѹзітъ, аннѹлѹ Romeї 692.

XII. Лѹчіѹ Серціѹ Катіліна, ѹнѹ соцѹ ші ажіѹтъторіѹ алѹ лѹі Сѹлла ла проскріпчіѹніле челе реншіте, гѹвернасе Афріка ꙟн калітате de пропреторіѹ, ѹnde фъкѹ челе маї марї пъпкъторії, din каре каѹсъ се ръdікаръ плъпцерї ші аккѹсърї асѹпра лѹі. Ка *тоте ачестеа елѹ* авѹ аѹdачіа а чере консѹлатѹлѹ, ші

некъпътъndꙋлꙋ̆ ꙟnтръmъ о конџіꙋръчіꙋне кꙋ скопꙋ̆ de а ꙋчіde пре консꙋлії че се алессеръ, каре нꙋ пропꙋсе, фііndꙋ̆ конџіꙋраџії бъеџї пересолꙋџї (џіꙋнї романї карі ꙋмбла dꙋпъ аверї ші demnітъџї), a. R. 688. Катіліna авсолтꙋ̆ de аккꙋсаціꙋне, черꙋ̆ консꙋлатꙋлꙋ̆ нентрꙋ аннꙋлꙋ̆ R. 690; ꙟнсъ фър' de сꙋчессꙋ̆, къчі се алессеръ М. Тꙋллїꙋ Чічероне *) ші К. Антонїꙋ̆ (ꙋнꙋ̆ amікꙋ̆ алꙋ̆ лꙋї Катіліna). Din каꙋса ачеаста, Катіліna реꙟнноі конџіꙋръчіꙋнеа са, ші шї ꙟнmꙋлџі нартісанії ка съ шї потъ къштіга кꙋ нꙋтерса консꙋлатꙋлꙋ̆ пре аннꙋлꙋ̆ R. 691. Чічероне dесконері планꙋлꙋ̆ лꙋі Катіліna de ла ꙋнꙋлꙋ̆ dіnтре конџіꙋраџї (Кꙋріꙋ) пріn mіжлочіреа ꙋнеї фемеї, Фꙋлвіа, каре нланꙋ̆ ера de а ꙋчіde пре Чічероне ꙟn тіmнꙋлꙋ̆ коміціелорꙋ̆, ші аноі de а шї нрокꙋра сіеші консꙋлатꙋлꙋ̆ кꙋ армеле. Чічероне се аръть ꙟn коміціе ꙟнкꙋнџіꙋратꙋ̆ de ꙋнꙋ̆ нꙋмърꙋ̆ de аннърътогї аша de mаре, ꙟn кътꙋ̆ Катіліna нꙋ кꙋтезъ а лꙋ̆ аттъка. Сіланꙋ̆ ші Мꙋрена се алессеръ консꙋлї пре аннꙋлꙋ̆ Romeі 691. Веџінџа лꙋї Чічероне nіmічі тóте планꙋріле конџіꙋраціlорꙋ̆ de а маї ꙟнтренрinde чева, ші елочінџа лꙋі чеа аmeninџътóре детермінъ пре Катіліna съ пъръсéскъ Рома; ачеста се dꙋссе ла óстеа чеа стрінсъ de конџіꙋратꙋлꙋ̆ съꙋ̆ Манлїꙋ, ꙟn Етрꙋріа: аmъndоі се нроскріссеръ, еаръ конџіꙋраџії de ла Рома се dесконеріръ пріn екрісоріле лорꙋ̆ карі ле dedессеръ dенꙋтаціlорꙋ̆ че веніссеръ de ла Аллоброџї, ші чінчї dіnтре еї се ꙋчісеръ ꙟn карчере. Чічероне къпътъ тітлꙋлꙋ̆ de нъріnте алꙋ̆

*) Нъскꙋтꙋ̆ ла Арnінꙋ, a. R. 647, тінъ сꙋnтꙋ̆ Сꙋлла, ꙟn ресвеллꙋлꙋ̆ соціал, кълъторі ла Атена ші ꙟn Асіа тікъ, Квесторїꙋ ꙟn Січіліа 677, аккꙋсъ пре Верре 683, Еділе кꙋрꙋлꙋ̆ 684, Преторїꙋ ꙋрбанꙋ 687, рефꙋсъ *de а терџе* ꙟn нровінџъ ꙟn калітате de нронреторїꙋ.

патріеї (pater patriae). Остеа конціураціілорȣ din Етрȣріа фȣ бътȣтъ de кътръ М. Петреіȣ, локȣціїторіȣлȣ лȣї К. Антоніȣ, ла Пісторіа, ȣnde перї шї Катіліна. a. R. 691.

XIII. Помпеіȣ ꙟнторкъndȣсе din Асіа ла Рома черȣ ка сенатȣлȣ съ конфірме тóте dіспȣсечіȣніле сале din Асіа, шї ветеранілорȣ съї съ ле ꙟмпартъ пъмънтȣ din агрȣлȣ пȣблікȣ; амъndóве ачесте черерї афларъ оппȣсечіȣне віолентъ ꙟн сенатȣ. Пре тімпȣлȣ ачеста се ꙟнтóрсе К. Іȣліȣ Чесаре *) din Іспаніа ȣлтеріóре, каре о гȣвернассе елȣ ꙟн калітате de пропреторіȣ, шї пре лънгъ тóтъ ресістенца оптімаціілорȣ къпътъ консȣлатȣлȣ пре аннȣлȣ R. 694 (ꙟнсъ ꙟмпреȣнъ кȣ Бібȣлȣ (арістократȣ пассіонатȣ), шї се ȣні кȣ чеї маї марї adверсарї аї сенатȣлȣї, Помпеіȣ шї Крассȣ (пре карї і ꙟмпъкъ), спре а комбате арістокраціа. Ачеастъ ȣніре а ꙟнцелепчіȣнеї кȣ глоріа шї кȣ аверea, пріn каре ȣнȣлȣ воіа съ се ꙟналце, алȣ doілé съ се ціnъ, алȣ треілé съ къштіце, се нȣмеште ꙟнтъіȣлȣ Тріȣмвіратȣ. Чесаре фъкȣ ка ꙟнконтра воінцеї сенатȣлȣї съ се dea ꙟн Кампаніа пъмънтȣ din агрȣлȣ пȣблікȣ ла 20,000 de четъціанї съpачї, маї алессȣ ветеранї de аї лȣї Помпеіȣ; елȣ dede лȣї Помпеіȣ de соціе пре ȣніка са фіїъ Іȣліа, конфірмъ dіспȣсечіȣніле лȣї, челе фъкȣте ꙟн Асіа пріn

* Нъскȣтȣ ꙟн 12 zіле але лȣнеї лȣї Чіntіле a. R. 653, цінереле лȣї Чінна шї adверсаріȣлȣ лȣї Сȣлла, фȣ проскріссȣ de ачеста, dаръ еаръшї іертатȣ, мілітъ ꙟн Асіа, фȣ прінсȣ de пірацї, честоріȣ ꙟн Іспаніа 686, понтефіче максімȣ 690, преторіȣ 691, пропреторіȣ ꙟн Іспаніа ȣлтеріоре 692, dȣпъ че Крассȣ се фъкȣсе ръспȣnzъторіȣ пентрȣ даторііле лȣї (830 таленте), кътъ тоте мізлочеле de а рьстȣрна арістокраціа пріn попорȣ, шї de а се ꙟнълца пре сіне пре *рȣінеле репȣблічеї.*

еѕффрацїѕлꙋ комїцїелорꙋ, шї черѕ de ла попорꙋ ка съ ї съ dea Галлїа чїсалпїнъ шї Іллѕрїкѕлꙋ ка провїнцъ пре чїнчї аннї; сенатѕлꙋ (каре авеа dрептѕлꙋ de a da провїнце) ꙟї dede пѕ нѕмаї ачестеа, чї шї Галлїа трасалпїнъ, нѕмаї ка съ провїнъ арроганца попорѕлѕї, каре шї аррогассе пѕтереа сенатѕлѕї. Ꙟнаїнте de a плека ꙟн провїнцеле сале, Чесаре depъртъ de ла Рома капетеле сенатѕлѕї. Пре М. Порчїѕ Катоне шї пре М. Тѕллїѕ Чїчероне (прїн трїбѕнѕлꙋ П. Клоdїѕ); ачела се трїмїсе ла Кѕпрѕ ка съ префакъ їнсѕла ꙟн провїнцъ романъ, фъръ о аппарїнцъ ткарꙋ de dрептꙋ; Чїчероне аккѕсатꙋ de Клоdїѕ пентрѕ ессекѕтареа конџїѕрацїлорꙋ лѕї Катїлїна, се трїмїсе ꙟн ессїлїѕ ла Тессалонїка a. R. 695, ꙟнсъ dѕпъ 16 лѕнї се рекїемъ прїн стърѕїнца трїбѕнѕлѕї Т. Аннїѕ Мїлоне, кънdꙋ Помпеїѕ шї сенатѕлꙋ се възѕръ констрїншї а кѕта ѕнꙋ разїмꙋ ꙟн контра лѕї Клоdїѕ.

XIV. Ла аннѕлꙋ Ромеї 695, Елвецїї кѕтънdꙋ локѕїнце маї бѕне, ешїръ dїн мѕнцїї лорꙋ шї трекѕръ ꙟн Галлїа орїнталъ, аменїнцаръ провїнца романъ шї depъdаръ цеара Еdѕїлорꙋ. Ачештїа кїемаръ пре Чесаре ꙟнтр' ацїѕторїѕ, шї прїн ачеаста dedеръ окказїѕне ресѕелелорꙋ галлїче. Чесаре бътѕ пре Елвецї, шї ї респїнсе ꙟн цеара лорꙋ. Ꙟнкъ маї ꙟнаїнте кїемассеръ Секѕанїї пре Џерманї ꙟнтр' ацїѕторїѕ ꙟн контра Еdѕїлорꙋ; Арїовїстꙋ бътѕ пре Еdѕї, шї контїнѕъ a adѕче тѕрме нѡѕе de Џерманї ꙟн Галлїа. Галлїї се adрессаръ ла Чесаре, черъndꙋ ка съ ї аппере ꙟн контра Џерманїлорꙋ. Чесаре бътѕ пре Арїовїстꙋ ла Весонцїоне, шї лꙋ респїнсе престе Ренꙋ.— Ꙟн аннѕлꙋ R. 696, възъnдꙋ Белџїї прогресселе челе

тарі але Ромапілорѕ ꙟп Галліа de шіглокѕ, ꙟпартаръ ла 300,000 de ómeni ꙟп контра лорѕ. Чесаре штіѕ съ і despартъ, ші despърціці съ і комбатъ ші съ і ꙟпвінгъ; чеа таї чірбікóсъ лѕптъ фѕ кѕ сълбатічіі Nервіі ші кѕ вечіпії лорѕ, ꙟпсъ ші пре ачештіа і doтітъ тактіка чеа сѕперіóре а Ромапілорѕ.— ꙟп аппѕлѕ Romei 697 сѕппѕсе Decimѕ Брѕтѕ пре Венеціі de пре лъпгъ кóста теріпопціалъ de кътръ аппѕсѕ, пе кънdѕ Крассѕ челѕ тъпърѕ (фіїѕлѕ тріѕтвірѕлѕі) сѕбціѕгъ пре Аквітапі ꙟп Галліа теріdіопалъ de кътръ аппѕсѕ. ꙟп аппѕлѕ Romei 698 бътѕ Чесаре пре Ѹсіпеці ші пре Тепктері, карі ꙟтпіпші de Сѕеві трекѕсеръ Репѕлѕ ꙟп Белціа, ші і респінсе престе Репѕ, ші апоі спре а ші оккѕпа леціѕпіле трекѕ ꙟпсѕші Репѕлѕ ꙟп ціпѕтѕлѕ Сігатврілорѕ, прекѕтѕ ші очеанѕлѕ ꙟп Брітаппіа, ꙟпсъ фъръ de а фаче вре о кончестъ. Ассетіне ръшасе фъръ сѕчессѕ ші а dóѕа тречере каре о ꙟпчеркъ елѕ ꙟп Брітаппіа кѕ 800 de паві (а. R. 699), прекѕтѕ ші а dóѕа еспеdіціѕпе ꙟп Цертапіа (а. R. 700).—Галліі ꙟпчеркаръ съ скѕтѕре ціѕгѕлѕ Ромапілорѕ, dаръ фъръ сѕчессѕ, къчі Тревірії ші Еѕропії сѕптѕ астѕтѕлѕ Атбіоріце перdѕръ; ассетіпе фіпітѕ авѕ ші револта цепералъ че се фъкѕ сѕптѕ Верчіпцеторіце ла аппѕлѕ Romei 701; ачеста фѕ ꙟтпрессѕратѕ de Чесаре ꙟп четатеа Алесіа,—250,000 de галлі алергаръ ꙟптрѕ ліберареа лѕі, ші пъціръ о фръпцере тоталъ, ꙟп ѕрта кърeіа се възѕ копстріпсѕ ші Верчіпцеторіце а се сѕппѕпе. Алте ꙟпчеркърі таї тічі се сѕффокаръ кѕ атътѕ таї ѕшорѕ (702). Аппропііпdѕсе тертіпѕлѕ dѕпъ каре Чесаре авеа съ се ꙟпторкъ din провінцъ, елѕ лѕъ тъсѕрі спре ꙟтпъкареа галлілорѕ, протітъпdѕле къ ле-

ціле ші консвітьціsnea лорŏ се ворŏ респекта, ші dіс-тінгъndŏ пре чеї maї de фрsnте dіntре dъnшiї, кв modвлŏ ачеста ассекврѣ ресвлтатвлŏ вікторііалорŏ сале.

XV. Помпеів ші Крассв къпътассеръ алŏ doiлé консвлатŏ ші провінцеле doріте de dъnшiї (698): Крассв Сіріа, вnde пері ꙟn о еспеdіціѕnе ꙟn контра Парціiлорŏ (700), Помпеіŏ амъndóве Іспаніеле, карі ле гввернѣ прін локвціiторї, спре а пвтé ръмъné ла Рома, фiindŏ кв спера съ капете пвтере dіктаторіалъ ꙟn тврбврарея статвлвї. Dіn ачеастъ кавсъ ꙟmпеdекѣ алецерея консвлілорŏ пре аnnвлŏ R. 701, свnтŏ претестŏ къ авспіціеле пв саŭ арръташŏ фаворіtóре, пре свnтŏ тъnъ фаворісѣ mішкъріле dіn лъвnтрв (прекsmŏ вчіdерея лвї Клоdіŏ пріn комiцiї лвї Мілоне), ші пріn ачестеа ꙟшї ацiвnсе скопвлŏ, de се алессе консвлŏ фъръ de коллегŏ.—Оптіmацiї ꙟn орбіа лорŏ, кревъръ къ ворŏ пвтé съ deсарmеze пре Чесаре пріn dекрете, ші ꙟn кавсвлŏ естремŏ, пріn арmата лвї Помпеіŏ. Маї ꙟнтъiŏ ꙟї лвaръ 2 лецiвnї, свnтŏ претестŏ de а реꙟnnоі ресбеллвлŏ партiкŏ, ꙟnсъ ле цiпвръ ꙟn Італіа, апоі лŏ провокаръ съ dепвnъ комъndвлŏ ші съ лассе провінцеле ꙟnаinте de а се терmіnа алŏ doiлé чінчеnnіŏ; Чесаре промісе къ ва асквлта, dакъ ва фаче ачеаста ші Помпеіŏ; ꙟn вртъ еї dекретаръ съ лŏ проскріе dакъ пв ва dіmіте óстеа (de 11 лецiвnї). Атарі свnnъръчiвnї dетерmінаръ пре Чесаре съ тréкъ престе Рвбікоп (mарцiніле провінцеї чiсалnіnе), ꙟnаinте de а лъсса тiмпŏ лвї Помпеіŏ съ се ꙟnарmеzе, а. R. 704. Ачеста фвцi кв консвлії ші кв чеа maї mаре парте а сенатвлвї ла Брвndвсіŏ, ші апоі ꙟn Гречіа. Чесаре ꙟшї свпnвсé ꙟn 2 лвпї mаї фъръ нічї о ресістінцъ, тóтъ Італіа, Січіліа ші Сарdіnіа, ші пъ-

пъ къпdŏ се фабрікъ о флотъ спре а трече ꙟп Гречіа, елŏ пѕрчессе ꙟп Іспапіа, ші adѕссе ла ассѕлтаре пре Афрапіŏ ші пре Петреіŏ, локŏціторії лѕі Потпеіŏ. De аколо се ꙟпіорсе ла Рота, ѕnde къпътъ de ла сепатѕлŏ съŏ diктатѕра, ші depѕпъпdŏ ачеаста dѕпъ 11 zіле, се алессе копсѕлŏ de a dóѕa óръ; еаръ сепаторії чеї фѕціці кѕ Потпеіŏ пролѕпціръ тацістраціилорŏ съї імперіѕлŏ пре аппѕлŏ ѕртъторіŏ.—Чесаре трекѕ тареа adріатікъ ꙟп Іллѕріа теріdіопалъ, ші ꙟпкѕпціѕръ пре Потпеіŏ ла Dѕррацiŏ (Dyrrhachium), dаръ фѕ бътѕтŏ de dъпсѕлŏ ꙟп челŏ dіптъіŏ копфліктŏ, ші се ретрассе ꙟп Тессаліа. Ꙟпсъ Потпеіŏ, ꙟп локŏ de a персекѕта ші de a пітічі рътъшіцеле арматеї челеї бътѕте, персеверъ ꙟп плапѕлŏ съŏ de a фръпце пре adверсаріŏ пріп фóте, пъпъ къпdŏ ачеста префъкъпdѕсе къ фѕце, трассе пре Потпеіŏ ла Фарсалŏ, ші лŏ копстріпсе а пріті бътаіа, ꙟп каре Чесаре кѕ 23,000 бътѕ кѕ тотѕлŏ óстеа чеа пѕтерóсъ а оптітаціилорŏ de 52,000. a. R. 705. Потпеіѕ фѕці ла Птолетеѕ Dіопісіŏ рецеле Еціптѕлѕї, пре алŏ къръіа пъріпте лŏ рестабіліссе елŏ ꙟпсѕшї ꙟп регатŏ. Ꙟпсъ кѕртісапії ачестѕіа пѕсеръ кѕрсъ тарелѕї Потпеіŏ, ші лŏ ѕчісеръ пріп сікарі. Престе кътева zіле аціѕпсе Чесаре ла Алессапdріа ші плъпсе тóртеа ціпере-съŏ.—Къпdŏ плекассе Чесаре dіп Грачіа пре ѕрта лѕї Потпеіŏ, трітісе пре Маркѕ Аптопіѕ кѕ о парте а оштії ла Рота ка съ ассекѕреzе Італіа, ші съ ші прокѕре потестатеа сѕпретъ сѕптŏ ѕпŏ тітлѕ леціттŏ. Ачеста фъкѕ de алесеръ пре Чесаре de a dóѕa óръ Dіктаторіŏ, пре тітпŏ de ѕпŏ аппŏ, ші і dedеръ потестатеа трібѕпіціе пре віеацъ, превѕтŏ ші dрептѕлŏ de a dіспѕпе de паче ші de ресбеллŏ ші de a пѕті гѕверпаторі ꙟп провінце.

XVI. Ꙟн Еџіптꙋ афлъ Чесаре dісꙋте пентрꙋ тронꙋ ꙟнтре Птолемеіꙋ Dionicіꙋ ші ꙟнтре Клеопатра, сора лꙋї, карі dꙋпъ воіа пърінтелꙋї лорꙋ авеа съ domnéскъ ꙟмпреꙋнъ ші съ се късъторéскъ ꙟнтре сіне. Клеопатра се алꙋнгассе din скаꙋнꙋ, еа се adрессъ ла Чесаре рꙋгъndꙋ-лꙋ съ і dea мънъ de аџꙋторіꙋ. Чесаре ꙟнкънтатꙋ de граціеле еї, се фъкꙋ арбітрꙋ ꙟнтре dънса ші ꙟнтре фрателе еї Птолемеꙋ, ꙟнсъ пріn ачеаста ꙟнтъррътъ пре Еџіптеанї ꙟн контра са: ꙟн Алессаndріа се нъскꙋ о ръскóлъ џенералъ. Чесаре се черкꙋмваллъ ꙟн Брꙋхіꙋ (партеа de лънгъ портꙋ), арсе флота еџіптеанъ ꙟн портꙋ, ші dꙋпъ че къпътъ сꙋккꙋрсꙋ din Асіа бътꙋ пре џіꙋнеле Птолемеꙋ, каре фꙋџіndꙋ пері ꙟн Нілꙋ; кꙋ modꙋлꙋ ачеста ꙟмпъкъndꙋ Еџіптꙋлꙋ dede domnia фрꙋмóсеї Клеопатре ші фрателꙋї еї челꙋї maї тънърꙋ. а. R. 705.— Dꙋпъ ачеаста Чесаре плекъ асꙋпра лꙋї Фарначе, фіꙋлꙋ лꙋї Мітрidате, каре се рескꙋлассе ꙟн тімпꙋлꙋ ресбеллꙋлꙋї чівіл, бътꙋссе пре Domіціꙋ Калвінꙋ, ші конпрінсессе Армеnia мікъ, Каппаdочіа ші тóтъ кóста меріноціалъ а Асіеї мічї; ꙟн спаціꙋ de чінчї ziле се терміnъ тóтъ еспеdіціꙋнеа, Чесаре ръпортъ ла сенатꙋ veni, vidi, vici; Фарначе фꙋџіndꙋ кътръ Боспорꙋ фꙋ ꙋчісꙋ de ꙋнꙋ гꙋвернаторіꙋ алꙋ съꙋ, а. R. 706.— Кътръ фінітꙋлꙋ аннꙋлꙋї Romeї 706 Чесаре deсбаркъ ꙟн Афріка, ꙋnde се adꙋнассеръ партісанії лꙋї Помпеїꙋ dꙋпъ мóртеа ачестꙋіа, ші се ꙋнісссеръ кꙋ Іꙋба реџеле Nꙋміdіеї, спре а контінꙋа ресбеллꙋлꙋ ꙟн контра лꙋї Чесаре. Ла Тапсꙋ бътꙋ óстеа репꙋблікапілорꙋ ші а Nꙋмізілорꙋ (карі перdꙋръ ла 50,000 de óменї, пре кънdꙋ Чесаре пꙋтеръ нꙋмаї 50 de морцї dіnтре аї съї), лꙋъ Ꙋтіка, чентрꙋлꙋ оnтімаціlорꙋ, пе

префъкѣ Nѹmidia ꙟп провінцъ романъ. Катоне се ѹчісе кѹ тъпа са, алѹ кърѹіа ессемплѹ ѹрмаръ Іѹба, Счіпіоне, Петреіѹ; алцїї, прекѹмѹ Сестѹ Помпеіѹ ші Лавіенѹ, скъпаръ ла Кнеіѹ Помпеіѹ ꙟп Іспаніа. a. R. 707. Dѹпъ фінірea ресбеллѹлѹї din Афріка, Чесаре се ꙟпторее ла Рома ші цінѹ 4 тріѹмфѹрї асѹпра Галліеї, Еџіптѹлѹї, Понтѹлѹї ші Афрічеї, оспътъ пре попорѹ ші рекомпенсъ пре мілітарї кѹ банї ші кѹ агрі, къпътъ diктатѹра пре 10 аннї ші ченсѹра фъръ коллегѹ пре 3 аннї кѹ modестѹлѹ тітлѹ de praefectus moribus. Апої се оккѹпъ кѹ органісареа статѹлѹї ші кѹ ꙟndрептареа каленdарїѹлѹї каре се ꙟпкѹркассе пріп інтеркалъріле арбітраре але понтефічілорѹ: елѹ adaѹсе ла Феврѹаріѹ лѹна інтеркаларъ чеа орdінаръ, Мерчеdoniѹ, de 23 de zіле, ші ꙟпкъ dоѹе лѹнї інтеркаларе естраорdінаре de 67 de zіле ꙟмпреѹнъ, ꙟнтре Noѹемвріе ші Dечемвріе, аша ꙟп кътѹ аннѹлѹ Ромеї 707 пѹтеръ престе тотѹ 445 de zіле, ші регѹлъ ка de ачі ꙟнаінте аннѹлѹ соларіѹ съ пѹтере 365 de zіле, adaѹгъndѹ ла фіе каре 4 аннї ѹпъ zі інтеркаларъ ꙟнтре 23 ші 24 Феврѹаріѹ (dies bissextus, annus bissextilis). Сенатѹлѹ пѹмі лѹна лѹї Чінтіле (Quintilis) ꙟп каре се пъскѹ Чесаре, кѹ пѹмеле цінцїї сале, Іѹліѹ (Iulius).

XVII. Чеа din ѹрмъ еспеdіціѹне а лѹї Чесаре фѹ ꙟп контра фіілорѹ лѹї Помпеіѹ, Кнеіѹ ші Сестѹ, карі dѹпъ бътаіа de ла Тапсѹ, стрінсеръ о арматъ ꙟнсемпатъ ꙟп Іспаніа. Nѹмаї кѹ форте марї сакріфіціе къштігъ съпцероса бътаіе de ла Mѹnda ꙟп Бетіка, ѹnde къzѹръ 33,000 de Помпеіанї. Кнеіѹ Помпеіѹ фѹціndѹ фѹ вънdѹтѹ ші ѹчісѹ, Сестѹ скъпъ ꙟп Іспаніа *мерідіонціалъ* de кътръ ръсърітѹ. ꙟнторкъndѹсе

ла Рота Чесаре сервѣ алѕ̆ чінчілє́ тріѕтфѕ̆. a. R. 708. — Сенатѕлѕ̆ ꙟі dede diктатѕра, ченсѕра ші тітлѕлѕ̆ de imператорiѕ̆ пре віеацъ, консѕлатѕлѕ̆ пре 10 анні, dрептѕлѕ̆ de a dicпѕне асѕпра пѕтереі армате ші асѕпра ерарiѕлѕі, ші лѕ̆ пѕті пърінтеле патрiеі; ꙟнсъ чеа маі маре рекѕноштінцъ a domniei сале се еспрессе ꙟн факѕлтатеа de a бате монете кѕ imацінеа са. Чесаре пројектѣ планѕріле de a кѕлеце леціле, de a ꙟнтемеіа вівліотечі, de a ꙟнтрепрinde о еспеdiціѕне ꙟн контра Парціlорѕ̆ спре а ресѕѕна пердереа лѕі Крассѕ. Ꙟн кълъторіа спре Асіа, елѕ̆ авеа de кѕцетѕ̆ съ батъ ші съ сѕпѕнъ ла Dѕнъре пре Dачі, ші dѕпъ че ва ꙟнвінце пре Парці съ се ꙟнто́ркъ ла Рота прін церіле de ла mареа каспіъ ші de ла mареа не́гръ, прін Цермаnіа ші Галліа, ꙟнтinzindѕ̆ imперiѕлѕ̆ Романѕ̆ de то́те пърціле пънъ ла Очеанѕ̆. Пѕтереа ші автор́ітатеа лѕі Чесаре ацінсе ла челѕ̆ маі ꙟналтѕ̆ градѕ̆. Сенатѕлѕ̆ орбітѕ̆ de търімеа лѕі, і се ꙟнкінѣ ка ѕнеі фіінце маі пре сѕсѕ̆ de оменіре, ші сѕбскрісcе ꙟн фаво́реа лѕі то́те мъсѕріле пропѕсе de dънсѕлѕ̆. Амічіі лѕі фъкѕръ маі мѕлте ꙟнчеркърі dешерте de a і пресента ꙟн пѕблікѕ̆ diadema, ꙟнсъ елѕ̆ о рекѕсѣ, фіindѕ̆ къ попорѕлѕ̆ нѕ се аръте́ аплекатѕ̆ a ші da апробареа са. Ꙟн фіне афларъ dоріта сентенцъ ꙟн кърціле сівіліне (карі арсеръ пре тімпѕлѕ̆ лѕі Сѕлла, ші се рестаѕрассеръ ꙟн парте прін adaѕссѕрі спѕріе) каре сентенцъ сѕна, къ Рота нѕмаі сѕнтѕ̆ ѕнѕ̆ реце ва пѕте́ съ ꙟнвінгъ пре парці, ші партісанii лѕі черѕръ ка съ і се dea demnітатеа регалъ афаръ din Італіа. Ꙟнтре ачестеа се формассе деціа ꙟн контра віеції diкtаторіѕлѕі о конціѕръчіѕне de 60 de оптімаці, парте

nompeiani, парте атърі чесаріапі а кърора сперанцъ пз се ѫтпліпіссе, преторії К. Кассів ші М. Брвтв се пвсеръ ѫп фрвптеа лорв. Чесаре се вчісе ѫп сепатв (каре ера аdвпатв ѫп кзріа лві Потпеів) ѫп 15 Марціе а. R. 709, ші къзв лъпгъ статва лві Потпеів пъъціть de 23 de колпітврі.

XVIII Копціврації пв препарассеръ пітіка пептрв касвлв къпdв фапта лорв чеа съпцеросъ ар авеа свчессв, еі лъссаръ ка сепатвлв съ факъ челе таі dепарте. Ачеста воіпdв съ ѫтпаче атъпdеве партітеле, копфіртъ леціле ші іпстітвціопіле лві Чесаре dвпъ пропвперea копсвлвлві М. Аптопів, даръ тотв dа оdатъ іертъ ші пре вчігъторі. Ѫпсъ Аптопів се ѫпвоі ла ачеастъ атпестіе, пвтаі пептрв ка съ ші подтъ препара петврвратв плапвріле сале de ръсвзпаре. Маі ѫптъів елв аціцъ фвріа попорвлві ѫп коптра вчігъторілорв пріп зпв кввъптв че ціпв ѫп форв ла фвпераліле лві Чесаре. Ѫп вртарea ачестеіа вчігъторії лъссаръ Рота ші се dвсеръ ѫп провіпцеле че ле dеdессе Чесаре: Dечітв Брвтв ѫп Галліа чісалпіпъ, М. Брвтв ѫп Мачеdопіа, К Кассів ѫп Сіріа. Dвпъ ачееа Аптопів се фолосі de хъртііле лві Чесаре, пре карі пвсессе тъпъ ѫпdатъ dвпъ вчіdерea лві, спре а фаче челв таі таре абвсв, претіпзіпdвкъ лвкреzъ dвпъ dіспвсечівпіле лві Чесаре, къпdв ѫтпърціа саv віпdеа dрегъторії, провіпце, пропріетъці, прівілеціе, dрептврі de четъціапі, dвпъ бвпъ плъчерea са. Ѫпсъ кврръпdв і се опвсе Октавіапв, пепотвлв ші фіівлв аdоптівв алв лві Чесаре, зпв ціпе de 18 аппі, каре се зпі таі ѫптъів кв арістокраціа ші се ѫптърі ѫп серві́цвлв еі, апоі ѫп легътвръ кв Аптопів о пітічі, ші ѫп фіпе ѫпвіпсе ші пре ачеста.—

Antoniŭ voindŭ съ аibъ о арmатъ шi о провiнцъ ꙟн вечiнътатеа Romeĭ, кътŭ авsссе оdатъ Чесаре, фъкŭ ла попорŭ ка съ i се dea лsĭ Галлia чiсалпiнъ, D. Брsтs съ се трiмiтъ ꙟн Мачеdопia, шi Марксs Брsтs ꙟн Крета. Dаръ D. Брsтs ресsсъ de a се сsпsнe sнsĭ конклsсŭ алŭ попорsлsĭ каре нs с'аŭ ꙟнтърiтŭ de кътръ сенатŭ, шi din касса ачеаста се пъскŭ **ресбеллsлŭ чiвiл** ꙟнтре М. Аntoniŭ шi D. Брsтs, ла аннsлŭ R. 709. Antoniŭ ꙟmпрессsръ пре аdверсарisлŭ съŭ ꙟн **Мsтina**, сенатsлŭ iнстiгатŭ de Чiчероне (прiн квiнтеле фiлiппiче) ꙟлŭ dекiеръ de iнimiкŭ алŭ патрiеĭ, шi атъndоĭ консsлiĭ din аннsлŭ R. 710, Папса шi Ирцiв, ꙟнсоцiцĭ de Октавiанŭ (ꙟн калiтате de пропреторiŭ), пsрчессеръ лsĭ D. Брsтs ꙟнтр' ацisторiŭ; Папса къзs ꙟн чеа dintъiŭ лsптъ, ассеminé шi Ирцiв, ꙟн бътаiа de ла **Мsтina**, sнde Аntoniŭ фs бътsтŭ, шi Октавiанŭ ремасе сiнгsрŭ dsче алŭ арmатеĭ. Фiindŭ къ ачеста веdea biне къ елŭ нs пóте съ се цiнъ ꙟн контра лsĭ Аntoniŭ шi ꙟн контра пsтереĭ концiврацiлорŭ, de ачееа кsцетъ съ пimiчéскъ ꙟнтъiŭ пре ачештiа, шi аша нs пéрсекsтъ пре Аntoniŭ кънdŭ фsцiа ꙟн Галлia, maĭ алессŭ пентрs къ сенатsлŭ нs лŭ ꙟнсърчiнассе пре dънсsлŭ кs ачеаста, чi пре D. Брsтs.

XIX. Октавiанs плекъ спре Roma, шi прiн пsтереа арmатъ ꙟшĭ прокsръ консsлатsлŭ, шi фъкs ка попорsлŭ съ ꙟнкsвiinцеze а фаче о черчетаре асsпра sчiгъторiлорŭ лsĭ Чесаре, ꙟн контра аmнестiеĭ че се пронsнцiассе de кътръ сенатŭ. Апоĭ пsрчессе ꙟн Галлia чiсалпiнъ префъкънds-се къ merце ꙟн контра лsĭ Аntoniŭ, кs каре негоцiассе deцia прiн М. Еmiлis Лепidv, пропреторiвлŭ Галлiеĭ, констрiнсе пре сенатŭ а ревока dекретеле сале ꙟн контра лsĭ Аntoniŭ, шi се

ɤнi ҂нтр' о iнсɤлъ ла Bононiа кɤ Антонiɤ шi кɤ Лепiдɤ спре адminiстрареа репɤблiчеї пре 5 аннї шi спре естерminареа партiтеї лɤї Брɤтɤ шi а лɤї Кассiɤ,— ачеста фɤ алɤ̆ doiле Трiɤmвiратɤ̆. Попорɤлɤ̆ фɤ констрiнсɤ̆ а аппрова трiɤmвiрiлорɤ̆ потестатеа аррогатъ пре 5 аннї. ҂нсъ maї ҂наiнте de а ҂нчепе ресбеллɤлɤ̆ ҂н контра ɤчiгъторiлорɤ̆ лɤї Чесаре, еї воiръ съ се десфакъ de inimiчiї лорɤ̆ чеї maї ҂нсеmнацї din Роmа, ка ачештiа съ нɤ потъ кiеmа ҂н авсенца лорɤ̆ пре С. Помпеiɤ каре се цiнеа ҂н Сiчiлiа. Din ачеастъ каɤсъ еї ре҂нноiръ проскрiпчiɤнiле, шi сɤптɤ̆ претестɤ̆ de а ръсбɤна mортеа лɤї Чесаре шi de а рестабiлi пачеа ҂н репɤблiкъ, проскрiссеръ maї бiне de 100 de сенаторї шi de 1000 de кълларї, -а кърора авере требɤiа съ ле прокɤре лорɤ̆ банї спре пɤртареа ресбеллɤлɤї. ҂нтре чеї че се оmоржръ атɤнчї фɤ шi М. Тɤллiɤ Чiчероне. Дɤпъ ачеаста Антонiɤ шi Октавiанɤ пɤрчессеръ ҂н Мачедонiа асɤпра лɤї Брɤтɤ шi Кассiɤ, карi дɤпъ еспедiцiɤнiле лорɤ̆ din Асiа (҂н контра Сiрiеї шi а Родɤлɤї) се ҂нторсессеръ ҂н Трачiа. Арmателе респектiве се ҂нтimпiнаръ ҂н доɤе бътъї ла Фiлiппi, а. R. 710 чеа dinтъiɤ̆ ръmасе фъръ ресɤлтатɤ̆ фiindɤ̆ къ Брɤтɤ бътɤссе остеа лɤї Октавiанɤ̆, еаръ Антонiɤ̆ ҂нвiнсе пре Кассiɤ̆, каре шї скɤртъ вiеаца прiн mъна ɤнɤї сервɤ̆; даръ ҂н а доɤа ҂нвiнсе Антонiɤ̆ шi пре Брɤтɤ, каре десператɤ̆ се стръпɤнсе кɤ спата. Дɤпъ че се терminъ бътаiа, се деспърцiръ ҂нвiнгъторiї: Антонiɤ съ сторкъ din церiле лɤате de ла ɤчiгъторiї лɤї Чесаре, банiї че саɤ̆ проmiссɤ̆ miлiцiеї, Октавiанɤ̆ съ ҂нпартъ ветеранiлорɤ̆ агрi ҂н Iталiа.

Антонiɤ̆ кiеmъ пре Клеопатра ҂н Тарсɤ ка съ рес-

пънdъ пентрȣ ацiȣторiȣлȣ че dedesse ачеаста лȣї Кассiȣ, ꙟпсъ елȣ се прiнсе de грацiеле еї, шi се dȣссе dȣпъ dъпса ꙟп Егiптȣ. Фȣлвiа, социа лȣї, черкъ прiн о лȣптъ ꙟп Iталiа съ лȣ констрiнгъ а се ꙟнтóрче ла Рома. Октавiанȣ ꙟнтъмпiнъ марї грeȣтъцї ла ꙟмпърцiреа агрȣлȣї. Фȣлвiа скȣлъ пре кȣмнатȣ-съȣ Л. Антонiȣ кȣ поссессорiї агрȣлȣї ꙟп контра лȣї Октавiанȣ, ꙟпсъ Лȣчiȣ пердȣ шi фȣ констрiнсȣ а се сȣпȣне ꙟп Перȣсiа a. R. 713.

XX. M. Антонiȣ се ꙟнтóрсе ꙟп Iталiа шi ꙟнчепȣ съ трактеze кȣ Сестȣ Помпеiȣ каре оккȣпассе Сiчiлiа, ꙟп контра лȣї Октавiанȣ. Dаръ мȣрiндȣ Фȣлвiа, трiȣмвiрiї се ꙟмпъкаръ; Антонiȣ се късъторi кȣ Октавiа, сора лȣї Октавiанȣ, шi ꙟмпърцiръ iмперiȣлȣ ꙟнтре сiне. Октавiанȣ лȣъ провiнцеле оchiдентале, Антонiȣ челе орiентале, Лепiдȣ цiнȣ Африка. ꙟпсъ С. Помпеiȣ оккȣпъндȣ шi Сардiнiа, тъiъ коммȣнiкъчiȣнеа ꙟнтре ачесте дóȣе iнсȣле (Сiчiлiа шi Сардiнiа) кȣ Iталiа, шi аменiнцъ Рома кȣ фóмете. Трiȣмвiрiї ꙟнкеiаръ кȣ dънсȣлȣ ȣнȣ армiстецȣ ла Мiсенȣ, ꙟп ȣрмареа къръiа С. Помпеiȣ съ цiнъ iнсȣлеле iталiче ꙟмпреȣнъ кȣ провiнца Ахаiа, съ прiмéскъ консȣлатȣлȣ шi съ се dесdамнеze пентрȣ авереа пърiнтéскъ чеа пердȣтъ; еаръ елȣ съ провiсiонеze Iталiа кȣ бȣкате. Dаръ пъскъндȣсе плънцерї шi de о парте шi de алта къ трактатȣлȣ нȣ се пȣне deплiнȣ ꙟп лȣкраре, dedеръ мотiвȣ ла ресбеллȣлȣ Сiчiлiанȣ ꙟнтре Октавiанȣ шi С. Помпеiȣ (a. R. 715--717). Октавiанȣ нȣ къпътъ ацiȣторiȣлȣ черȣтȣ de ла чеiлалцї трiȣмвiрi шi пȣртъ ресбеллȣлȣ кȣ фóрте ръȣ сȣчессȣ ла ꙟнчепȣтȣ, пънъ кьнdȣ M. Вiпсанiȣ Агрiппа компȣсе о пȣтере навалъ ꙟнсемнатъ, ла каре adaȣсе

маї ꙟп вртъ ші Аптопіȣ о парте а флотеї сале, ші бътȣ de dóѹе орї пре Помпеіѹ (717) каре фѹџі ꙟп Асіа тікъ ші се ѹчісе ла Мілетȣ. Лепіdȣ ꙟпкъ dескълекассе ꙟп Січіліа, ші претіпсе ка съ і се лассе лѹї іпсѹла чеа оккѹпатъ, dаръ Октавіапȣ къштігъ міліціа лѹї, ꙟї лѹъ провіпцеле ші demпітатеа de тріѹмвірȣ, ші лȣ трімісе ла Чірчеії (ѹпdе тръї ачеста ка Поптефіче тассімȣ пъпъ ла аппѹлȣ R. 741). Кѹ тоdѹлȣ ачеста, Октавіапȣ сърръпъ пре doї рівалї, ші къштігъ търіе спре а се пѹте лѹпта кѹ сѹчессȣ кѹ алȣ треіле. Спре а шї оккѹпа леџіѹпіле ші а шї ѹмплé тесаѹрѹлȣ беллікȣ, елȣ ꙟптрепрінсе маї мѹлте еспеdіціѹпї ꙟп коптра попóрълорȣ dіп Алпії Іѹліапї ші de лъпгъ кóста іллѹрікъ карі ꙟпкъ пѹ се сѹппѹсессеръ deплі пȣ; Іапѹдії, Паппопії ші Dалмацїї се сѹбџіѹгаръ.

XXI. ꙟптре ачестеа Парцїї de ла ръсърітȣ копрінсессеръ Сіріа, Палестіпа, Фепічіа ші Асіа антеріóре. Аптопіȣ тріміce ꙟп коптра лорȣ пре локѹціїторіѹлȣ съȣ Вептіdіѹ а. R. 714 каре і респіпсе престе Еѹфрате; апоï се арръть елȣ ꙟпсѹшї ꙟп Асіа спре а терміпа ресбеллѹсȣ, dопъ Клеопатреі о парте маре dіп Асіа ромапъ (Фепічіа, Челесіріа, о парте dіп Чілічіа ші dіп Іѹdеа), ші ꙟп аппѹлȣ R. 717 ꙟптрепрінсе, ꙟп ѹпіре кѹ Артавасdе реџеле Арmепіеї о еспеdіціѹпе ꙟп коптра Парцілорȣ, пътрѹпсе пъпъ ꙟп Меdіа мікъ ꙟп фóрте скѹртȣ тімпȣ; ꙟпсъ ліпса de провісіѹпї, апропріареа іерпеї ші dефекціѹпеа Армепілорȣ ꙟлȣ копстрінсеръ а се ꙟптóрче ꙟпапоï. Маї ꙟп ѹртъ (719) прінсе пре репегатѹлȣ реџе алȣ Армепілорȣ ші лȣ dѹсе ла Алессапdріа ꙟп тріѹмфȣ; тотȣ de оdатъ dекіеръ пре Чесаріоп (фіїѹлȣ Клео-

патреї) de фііѕ леџітімѕ алѕ лѕї Чесаре (спре а німічі претенсіѕніле лѕї Октавіанѕ, фіїѕлѕї adoптівѕ), ші пѕџінѕ dѕпъ ачееа (R. 721) трімісе Октавіеї карте de desпърціре.— Сенатѕлѕ възъndѕ къ Антоніѕ есте каптіватѕ de Клеопатра, кареа спера съ ші сѕпѕнъ пріn dънсѕлѕ імперіѕлѕ романѕ, ꙟї декіеръ ресбеллѕ Антоніѕ, ꙟn локѕ de a се репезі іѕте ꙟn Італіа ші de a сѕппрінdе пре adверсаріѕлѕ челѕ ꙟнкъ неармата, nерdѕ челѕ маї бѕнѕ тімпѕ ꙟn deсфрънърі кѕ Клеопатра, каре лѕ ꙟнсоцї ꙟn Гречіа, ші къndѕ Октавіанѕ се аръть пре мареа іонікъ кѕ о флотъ конdѕсъ de Агріпа, детермінъ dѕпъ воінца Клеопатреї съ се батъ пре апъ. М. Агріпа къштігъ пентрѕ Октавіанѕ decicівa бътаіе de ла промонторіѕлѕ Акціѕ (2 Септ. 722). Клеопатра ші Антоніѕ фѕџіръ ꙟn Еџіптѕ ꙟnaінте de a се deчіde бътаіа, флота лорѕ се арсе, армата de пре ѕскатѕ се сѕпѕсе ꙟнвінгъторіѕлѕї; Октавіанѕ трекѕ ꙟn Сіріа (723), аттъкъ din партеа ачееа Еџіптѕлѕ, ші ꙟndѕплекъ віарѕ пре Клеопатра съ лѕ лібере de adверсаріѕлѕ съѕ. Клеопатра трімісе съ спѕнъ лѕї Антоніѕ каре фѕ de лъсатѕ de кътръ флота ші кълърімеа са, къ еа с'аѕ ѕчісѕ, ꙟn ѕрма къреіа се стръпѕнсе, елѕ ꙟнсѕші. Клеопатра пѕсе ꙟn лѕкраре тотъ артеа са спре а прінdе ші пре Октавіанѕ кѕ граціеле сале. ꙟнсъ възъndѕ къ ꙟn deшертѕ се фатігъ, ші ꙟнцелегъndѕ къ Октавіанѕ аре de скопѕ съ о dѕкъ ла Рома ꙟnaінтеа кaррѕлѕ de тріѕмфѕ, ꙟшї лѕъ ші еа віеаца пріn венінѕ. Еџіптѕлѕ се префъкѕ ꙟn провінцъ Романъ, a. R. 723,

Секціѕпеа С.

De ла префачереа репѕвлічеї ꙟп топархіе пъпъ ла декінареа імперіѕлѕї сѕпт Аѕреліѕ Коттодѕ.

КАРТЕА I.

De ла ꙟптетеіареа тонархіеї прін Октавіанѕ пъпъ ла Doтіціанѕ.

I. Октавіанѕ ꙟпторкъпdѕсе ла Рота ꙟп аппѕлѕ R. 724 сервъ ѕпѕ тріѕтфѕ ꙟптреітѕ пептрѕ вікторіеле din Dалтаціа (ші церіле вечіпе), de ла Акціѕ ші din Еџіптѕ, къпътъ тітлѕлѕ de Імперъторіѕ (imperator), de Прінчіпе сепатѕлѕї (princeps senatus), ші апої de Аѕгѕстѕ (Augustus), adекъ алессѕ de zeітате, прін каре кредеа а da óре каре леџітітітате потестъцii ѕсѕрпате. Лѕпа лѕї Сестіле (Sextilis) ꙟп каре се ꙟпторсе Аѕгѕстѕ ла Рота, ꙟпкъ се пѕті кѕ ачестѕ пѕте сѕпервѕ. Елѕ плекъ пре сепатѕ ка съ лѕ ꙟпвестéскъ пре dъпсѕлѕ кѕ тóте dрегъторііле челе таї ꙟпалте, апої съ і се dea кіарѕ ші пѕтереа леџіслатівъ, ші съ лѕ скѕтéскъ de облігъчіѕпеа леџілорѕ.

Потестатеа сѕпретъ, сѕптѕ тodестѕлѕ пѕте de прінчіпатѕ, ѕпѕіа ꙟп сіпе ѕртъторееле dрептѕрї deрівате: 1) din тітлѕлѕ de Імперъторіѕ, dрептѕлѕ de а стрінџе óсте de а пѕпе коптрівѕціѕпе, de а фаче ресбеллѕ ші de а ꙟпкеіа паче, de а коттъпdа престе тóте леџіѕпіле, ші dрептѕлѕ de віеацъ ші de тóрте; 2) din імперіѕлѕ прокопсѕларіѕ (*imperium proconsulare*) че і се dedecce пре віеацъ, інспек-

џіѕпеа асѕпра administръчіѕпеї тѕтѕрорѕ провінџелорѕ, кіарѕ ші ачелорѕ сепаторіе, ші прімірea de аппелъчіѕпі din провінџе, 3) потестатеа ченсоріъ ші 4) трібѕпіџіъ, карі ассекѕра імперъторіѕлѕї певътъмареа персопеї, ꙟї da дрептѕлѕ de а копвока попорѕлѕ ші сепатѕлѕ, de а ꙟптерчеdе ꙟп коптра декретелорѕ сепатѕлѕї ші а копклѕселорѕ попорѕлѕї, ші маї вързтосѕ дрептѕлѕ deріватѕ din аџіѕторіѕлѕ трібѕпіџіѕ (auxilium tribunicium) de а пріmі аппелъчіѕпі de ла тóте аѕторітъџіле ѕрбапе (але четъџілорѕ) каре девепі фъптъпа џіѕрісdікџіѕпеї сѕпреме; 5) dірепчіѕпеа лѕкрѕрілорѕ реліџіóсе, кѕ тітлѕлѕ de Попте фіче massimѕ, каре лѕ фъчеа капѕ коллеџіѕлѕї поптефічелорѕ ші темѕрѕ алѕ челорѕ лалте коллеџіе сачерdотале, ші 6) леџіслаџіѕпеа, къчї edіктеле ші ордіпъчіѕпіле лѕї авеа пѕтере ка леџіле ші сепатѕскопсѕлтеле. Алеџереа сѕчессоріѕлѕї се фъчеа пріп ѕпѕ декретѕ алѕ сепатѕлѕї ші ѕпѕ копклѕсѕ алѕ кѕріелорѕ (lex regia), кѕ тóте ачестеа ꙟп челе dіптъїѕ dóѕе чептеппіе, сѕчеdеа регѕлатѕ ачела пре каре лѕ desemnassе предечесоріѕлѕ пріп adопџіѕпе саѕ пріп коллаџіѕпеа тітлѕлѕї de Чесаре саѕ пріп коoптаџіѕпеа de коллегѕ. Оккѕпареа тропѕлѕ імперіал пріп преторіапі ера о лѕкраре ꙟп коптра леџії.

II. Сепатѕлѕ се рестріпсе de кътръ Октавіапѕ ка ченсоріѕ, ла пѕмърѕлѕ de 600 de memѕpi плебаџї лѕї, карі ші маї търziѕ се пѕміръ de кътръ прінчіпе пѕ пѕмаї dintre Романі, чі ші dintre Італічї ші Провінџіалї, ꙟпсъ требѕіа съ аррете къ поссеdѕ ченсѕлѕ de 1,000,000 de сестерџії, ші къ съптѕ de 25 de аппї. Комiџіелорѕ се лѕъ потестатеа сѕпремъ (маіестатеа, сѕверапітатеа) ші се deде de о камѕ dатъ

сенатului, (ꙟнкъ пѹ ꙟмперъторiꙋлꙋi). Прiн ꙋрмаре сенатꙋлꙋ, пре лъngъ admiнiстрацiꙋнеа iнтересселорꙋ dinaфаръ шi din лъѹнтрꙋ, кънътѣ актꙋ шi dрептꙋрiле сꙋпреме але попорꙋлꙋi; алецереа dрегъторiлорꙋ, лецiслацiꙋнеа шi цiꙋdекътꙋра сꙋпремъ. Кꙋ тóте ачестеа сенатꙋлꙋ аттърна ꙟн фаптъ de ла iмператорiꙋ, къчi ачеста авеа dрептꙋлꙋ de а алеце пре сенаторi (lectio senatus) шi iнiцiатiва ꙟн тóте adꙋнърiле. Прiн ачеаста ръмасе ꙟн пꙋтереа iмператорiꙋлꙋi de а determina, че шi кътꙋ съ лассе сенатꙋлꙋi спре deчidере; iмперъторiꙋлꙋ adece орi конвока ла консꙋлтꙋ ꙟн касе тemонтóсе, ꙟн локꙋлꙋ сенатꙋлꙋi, нꙋмаi ꙋнꙋ консiлiꙋ прiватꙋ (consilium principis) компꙋсꙋ din персонеле лꙋi челе маi de апрóпе (amici et comites).— Комiцiеле се стрiнцеа нꙋмаi ка съ лi се коммꙋнiче декретеле прiнчiпелꙋi шi але сенатꙋлꙋi шi ка съ ꙟнтърéскъ прiн акiемъчiꙋне пре dрегъторiй чеi алешi de кътръ сенатꙋ. — Мацiстратꙋреле репꙋблiкане ле лъссѣ Октавiанꙋ тóте ꙟн фiiнцъ кꙋ нꙋмеле, даръ ле лꙋѣ тóтъ пꙋтереа шi тóтъ ꙟнфлꙋiнца, елꙋ dede admiнiстръчiꙋнеа саꙋ ꙟн мъ н i л е н о i л о р ꙋ d р е г ъ т о р i кари нꙋ се нꙋнеа dinтре сенаторi, саꙋ о лꙋѣ dea dрептꙋлꙋ ꙟн мъ н i л е сале. Iмператорiꙋлꙋ се фъчеа к о н с ꙋ л ꙋ, шi пꙋрта ачеастъ dрегъторiе маi мꙋлцi анi ꙋнꙋлꙋ dꙋпъ алтꙋлꙋ, еаръ челорꙋ лалцi ле скꙋрта тiмпꙋлꙋ прiн сꙋффекцiꙋне ла фiе каре dóꙋе лꙋнi. Консꙋлiй маi авеа нꙋмаi прешеdiнца ꙟн сенатꙋ шi óре каре парте ла цiꙋрiсdiкцiꙋне; преторiй, едiлiй шi трiбꙋнiй контенꙋаръ а фꙋнкцiона кꙋ óре кари префачерi шi рестрiнцерi але пꙋтерiй лорꙋ; ченсорiй ꙟнчетаръ кꙋ репꙋблiка, шi iмперъторiй лꙋаръ асꙋпра са *ꙟнсъшi ачеа dрегъторiе*; честорiй се ꙟмпърцiръ ꙟн

честоріѕлѕ̆ прінчінелѕі, честорії ѕрбані ші честорії провінцелорѕ̆, челѕ̆ dintъіѕ̆ пѕтеа ꙟndатъ dѕпъ честѕръ съ ацінгъ ла преторъ, ꙟнсъ ера daторіѕ̆ a da цiокѕріле пѕміте честоріане.— Ꙟn градѕлѕ̆ ачела ꙟn каре маџістраціі репѕбліканї пердѕръ din demnitатеа лорѕ̆, се ꙟнълцаръ dрегъторії чеї поі, пъміцї de кътръ імператоріѕ̆ ші dенепdінцї de ла dъпсѕлѕ̆. Челѕ̆ маї ꙟнсемнатѕ̆ dintре dрегъторії ачештіа ера **Префектѕлѕ̆ ѕрбеї** (praefectus urbi) каре авеа тóтъ пѕтереа нечессаръ пентрѕ свсцінереа пачеї пѕбліче (ші маї въртосѕ̆ пѕтереа поліціанъ а edililорѕ̆), ші ꙟмпреѕнъ кѕ консіліѕлѕ̆ съѕ̆ авеа цiѕрісdікціѕпéа ꙟn каѕсе кріміnале (ла ꙟнчепѕтѕ̆ пре лъпгъ quaestiones), прекѕмѕ̆ ші апеллъчіѕпеа імперіалъ. **Префекції преторіѕлѕї** (praefecti praetorio) пре ла ꙟнчепѕтѕ̆ пѕмаї коммаndанцї аї челорѕ̆ 10 коорцї преторіане органісате de Октавіанѕ̆ спре кѕстоdia са, ші ста ꙟn аѕторітате кѕ мѕлтѕ̆ маї пре цiосѕ̆ de кътѕ̆ префектѕлѕ̆ ѕрбеї: ꙟнсъ ꙟn скѕртѕ̆ тімпѕ̆ се фъкѕръ челе dintъіѕ̆ персоне dѕпъ імперъторіѕлѕ̆: фіінdѕ̆ къ пѕ пѕмаї тóтъ аdміністръчіѕпеа мілітаръ трекѕ ꙟn мъпіле лорѕ̆, чі прін deселе абсенце а ле імперъторілорѕ̆, еї къпътаръ прешеdінца ꙟn консіліѕлѕ̆ імперъторіѕлѕї, ші аша цiѕdекътѕра свпремъ, ла каре се маї аdаѕсе маї тързіѕ̆ ші аdміністръчіѕпеа ераріѕлѕї ші а провінцелорѕ̆, аша ꙟn кътѕ̆ потестатеа свпремъ аdміністратівъ се копчентра ꙟn dрегъторіа ачеаста.

III. Din тімпѕлѕ̆ de кънdѕ̆ тоцї Італії къпътаръ dрептѕлѕ̆ de четъціанї, **Рома** пѕ маї фѕ комплесѕлѕ̆ статѕлѕї, чі пѕмаї капітала ачестѕіа. Октавіанѕ̆ ꙟмпърці четатеа каре о ꙟнфрѕмсецъ фóрте, ꙟn 14 реџіѕпї, ші Італіа пънъ ла Алпї ꙟn 11 реџіѕпї. Че-

тъціле партікѕларе контінѕаръ а пѕрта нѕмеле dicтінктіве de mѕnічіпіе, de колоніе шi префектѕре; ꙟнсъ конституціѕnеа лорѕ чеа інтернъ ера ꙟн ессінцъ тотѕ ачееашї. ꙟн фрѕнтеа ѕнеї коmmѕnітъції четъціане ста mаџістраціі аnnѕалї шi ѕнѕ сенатѕ саѕ ordo decurionum. — Провінцеле се ꙟmпърціръ de Октавіанѕ a) ꙟн провінцеле прінчіпелѕї (provinciae principis), карі ера челе mаї іmпортанте, ѕnde ста о пѕтере mілітаръ ꙟнсеmнатъ, алѕ кърорѕ гѕвернаторіѕ се конcidера а фі ꙟнсѕшї іmперъторіѕлѕ, шi ꙟн карі трімітеа нѕmаї локѕціїторї (legati), кѕ пѕтере преторіалъ (нѕmіції mаї ꙟн ѕрmъ praesides шi correctores), b) ꙟн провінцеле сенатѕлѕї (provinciae senatus), карі нѕ авеа ліпсъ de о пѕтере mілітаръ mаре, шi се adminicтра de проконсѕлї кѕ ацівторіѕлѕ легацілорѕ шi алѕ честорілорѕ. — Провінцеле афаръ de Італіа ера: 1) ꙟн Еѕропа: Січіліа, Сардініа шi Корсіка; Ахаіа (Гречіа пропріѣ), Мачеdonia, Трачіа, Мecia, Іллѕріа (Dалmація), Паnnonia (цінѕтѕлѕ din dрéпта Dѕнъреї de ла Сава пънъ ла mѕнтеле Чеціѕ); Noрікѕлѕ, Реціа шi Вindеліція (цінѕтѕріле de ла mѕнтеле Чеціѕ пънъ ла оріџінеа Dѕнъреї, ꙟнтре Алпї шi Dѕнъре): Галліа, Іспаніа шi Лѕсітаніа; 2) ꙟн Афріка: Маѕретаніа, Nѕmidia шi Афріка пропріѣ ꙟн партеа de кътръ аnпѕсѕ; Чіренаіка шi Еџіптѕлѕ ꙟн партеа de кътръ ръсърітѕ; 3) ꙟн Асіа: Сіріа кѕ Пелестіна, Чілічіа, Бітѕніа, Асіа mікъ, шi інсѕла Крета. Арmата роmанъ се органісѣ din ноѕ de Октавіанѕ шi се трансформъ ꙟн mіліціе стабілъ, 25 de леџіѕnї (de къте 6100 педестрі шi 726 кълари) се ашезаръ ꙟн кастре статіве (castra stativa) ла Рeнѕ, ла Dѕнъре шi ла Еѕфрате спре апъраrea mарџінілорѕ іm-

періклві: dóве ла Репклѣ de џіосѣ, треї ла Репклѣ de свсѣ, впа ꙟп Реџіа, впа ꙟп Норікѣ, патрв ꙟп Пап-попіа, треї ꙟп Месіа, dóве ла Еѵфрателе de свсѣ ꙟп Чілічіа, шéссе ꙟп Сіріа, впа ꙟп Еџіптѣ, впа ꙟп Афріка, впа ꙟп Іспапіа.—Пре лъпгъ е р а р і в л ѣ с т а т в л в ї Октавіапѣ maї фвпdъ впѣ е р а р і ѣ m і л і т а р і ѣ din коптрібвціѹпіле челе пóве ші din алте фъптъпї, ші впѣ ф і с к ѣ (fiscus) саѣ тесаврѣ пріватѣ алѣ пріпчіпелвї.

IV. Dвпъ свппвпереа Мачеdопіеї, Романії фъкоръ рапіdе прогрессе ла Dвпъреа de џіосѣ, ші свбџівгаръ фъръ mapї гревтъцї пре попóръле челе de a dрéпта ачествї ржѣ; ꙟпсъ тóте ꙟпчеркъріле de a ꙟпфрънa пре беллікошії D а ч ї, dea стъпга Dвпъреї, ръmaсеръ фъръ ресвлтатѣ.—Фііпdѣ къ атѣ ацівпсѣ ла коптактвлѣ челѣ mape алѣ ачесторѣ попóръ кв Романії, креdemѣ a фі de іптерессѣ, de a перкврџе ꙟп скврт історіа ачестора, ꙟпчепъпdѣ din тіmпвріле челе maї векї пъпъ ꙟп епоха de аквтѣ.— Партеа Dвпъреї de џіосѣ пре тіmпвріле реџілорѣ Романї, ера локвітъ de a dрéпта ачествї ржѣ de Ц е ц ї, попорѣ беллікосѣ каре ꙟпвъцасе креdінца ꙟп впѣ D z е ѣ ші ꙟп п е m в р і р е а с в ф л е т в л в ї de ла впѣ філософѣ алѣ съѣ, а пвme Z а л m о с с е; чea dea стъпга Dвпъреї, вnde кврџѣ ржвріле Олтвлѣ, Арџешвлѣ, Првтвлѣ, Твра (Dвпастрв), Борвстепеле (Dвпапрв) ші Tапаiделе (Dвпвлѣ), пре лъпгъ поптвлѣ еѵссіпѣ (mapea пéгръ) пъпъ ꙟп Асіа, ера локвітъ de С к в ц ї, попорѣ пomadѣ de віцъ асіатікъ; еаръ ціпвтвлѣ Мврешвлвї ші алѣ Партіссвлвї (Тісса) ера локвітѣ de А г а т в р с ї, попорѣ квраџіосѣ, аmаторіѣ de лавтецъ каре пврта орпamепте de аврѣ. Скiцiї пріп ꙟпкврсіѹпіле лорѣ ꙟп

Асіа ꙟпторръжтассеръ пре Першї асȣпра са. Dаріȣ, фіiȣлȣ лȣї Ȣсdасне, рецеле Першілорȣ, dетермінѣ се ꙟнфрънгъ пȣтереа лорȣ, шї плекѣ din Асіа кȣ о арматъ пȣтерóсъ, аџiȣнгънdȣ ла Еллеспонdȣ фъкȣ подȣ dе летнȣ престе маре, шї трекȣ кȣ тóте оштіле сале ꙟн Еȣропа. ꙟнаінтънdȣ пріn Трачіа кътръ Апполонія. Салмidессȣ шї Месемвріа, dеdе престе Џеџї карї ꙟнкрезindȣсе ꙟн църіа са, ръdікаръ армеле асȣпра оштілорȣ челорȣ непȣмерате але лȣї Dаріȣ; ꙟнсъ еї фȣръ ꙟнвінші шї констрінші а врма пре рецеле ꙟн еспеdіціȣнеа са. Din цеара Џеџілорȣ пȣрчессе Dаріȣ спре мéзъ-нóпте, шї трекȣ Dȣнъреа (Істрȣ) престе вnȣ подȣ dе навї. Скȣціï ꙟнцелегъndȣсе кȣ гречії карї ръмъсесеръ ла подȣ, ка ачештіа съ арdъ подȣлȣ, еї се ретрассеръ пріn dешертеле лорȣ челе аренóсе шї лінсіте dе апъ, кȣ скопȣ ка аколо съ ꙟмпрессȣре шї съ німічéскъ армата лȣї Dаріȣ. Першії лȣъndȣсе dȣпъ dъншії, се ꙟнфȣndаръ ꙟн ачеле локȣрї некȣноскȣте, шї авіа се dештептаръ din ꙟншелъчіȣне, кънdȣ афларъ dе ла Ȣстіеȣ, domнȣлȣ Мілетȣлȣї, планȣріле скȣціlорȣ. Атȣнчї Dаріȣ се ꙟнтóрсе фъръ перdере dе тімпȣ престе Dȣнъре ꙟнапої, шї лъссѣ пре Џеџї а касъ, съ тръéскъ ꙟн паче, dȣпъ леџіле шї ȣсанцеле лорȣ, а. R. 243. Dȣпъ ачеастъ епохъ, Џеџіі ремасеръ ꙟн цеара лорȣ пȣртънdȣ дессе ресбелле ꙟмпреȣнъ кȣ Трачії ꙟн контра Мачеdонілорȣ пънъ пре тімпȣріле лȣї Філіппȣ II, реџелȣї Мачеdоніеї, кънdȣ ꙟмпінші dе Мачеdоні, трекȣръ Dȣнъреа шї окȣпаръ локȣріле скȣціlорȣ пънъ ла Борȣстене, (а. R. 410, аdекъ пре ла ꙟнчепȣтȣлȣ ресвеллелорȣ самнітічe).—Dȣпъ мóртеа лȣї Філіппȣ, во*indȣ Трачії шї* Тріваллії сȣнтȣ рецеле Сірмȣ съ

скътуре цісгулӱ Мачеdонілорӱ, фурь дпвіпші de Алессапdрѹ (а. R. 418) ші' алупгаці кътръ Dупъре, de ѹпde трекуръ дп іпсула Певче, чеа dіптре гуріле ачестуі ржӱ. Алессапdрѹ пеавъпdӱ ла сіпе аппарателе печессаре спре а дтпрессура локулӱ ачеста, длӱ лъсъ, ші detерміпъ съ трекъ Dупъреа дп коптра Цецілорӱ, de ші de чеалалтъ парте ста патру міі de късларі ші жече міі de педестрі џетічі. Спре а пу фі вълзутӱ, елӱ алессе упӱ локӱ ѹпde кътпіі ера акоперіці de сътъпътурі, ші треку дтпреупъ ку dучіі съі пре віпте паві але пегуцъторілорӱ de ла Візапцӱ еаръ остеа треку пре лупріле пескарілорӱ џетічі ші але пірацілорӱ, че се афла аколо, пре кутӱ ші пре фоллі de пеле de кортуріле міліtаре, умплуці ку паіе. Цецій възъпdусе аттакаці de фаланга мачеdопікъ пре пеаштептате, луаръ фуга кътръ четатеа лорӱ чеа de летпӱ, ѹпde се копчептраръ ші detерміпаръ ка de аколо съ іррутпъ дп оштіле луі Алессапdрѹ, dаръ обсервъпdӱ къ Алессапdрѹ умблъ ку плапулӱ de а і дтпрессура дп четате, луаръ фетеіле ші копііі ку сіпе ші се ретрассеръ дп dешертеле лорӱ. Dупъ ачеаста, веніръ depутаці dіп церіле вечіпе ла Алессапdрѹ; дп аудііпцъ дптребъпdӱ регеле пре depутаціі челцілорӱ аdріатічі, de чіпе се темӱ еі маі таре? респупсеръ ачештіа: къ пумаі de черӱ, съ пу казъ пре еі. Респупсулӱ ачеста, пекупоштіпца локурілорӱ челорӱ dешерте, рескола че се пъскуссе дп Іллуріа пріп Клітӱ ші дп Гречіа пріп Тебапі, фъкуръ пре Алессапdрѹ съ се дпторкъ дп Мачеdопіа, ші съ ласе пре Цеці дп паче.

V. Dупъ мортеа луі Алессапdрѹ, Лісімахӱ регеле Трачіеі супупъпdуші тоте попореле пъпъ ла Dупъре

трекꙋ ші престе ачестꙋ рѫꙋ ꙟн контра Ц е ц і л о р ꙋ карі авеа атꙋнчі реџе пре D р о м і х е т е (а. R. 434 адекъ пре тімпꙋлꙋ ресбеллꙋлꙋї алꙋ dоіле самнітікꙋ). Dромiхете прін стратаџемателе сале трассе пре Лісімахꙋ ꙟн ніште локꙋрі стерпе ші неꙋмблате, апоі лꙋ ꙟнконџіꙋръ ші лꙋ прінсе кꙋ то́тъ о́стеа са. Цеції стрігаръ, съ лꙋ ꙋчідъ ка пре ꙋнꙋ dескіератꙋ інімікꙋ каре аꙋ венітꙋ кꙋ армеле асꙋпра лорꙋ; ꙟнсъ Dромiхете прін кꙋвінте ꙟнцелепте, ꙟі ꙟндꙋплекъ съ лꙋ трактезе оменеште ка съ ші факъ атічі пре вечінії Македоні ші Трачі. Елꙋ сървтꙋ ꙟн пꙋблікꙋ пре Лісімахꙋ, ꙟлꙋ нꙋмі пъріпте ші лꙋ дꙋссе ла капітала Цеціловꙋ, Е л і а; аколо dеdе ꙋнꙋ оспъцꙋ помпосꙋ лꙋї Лісімахꙋ ші dꙋчілорꙋ лꙋї, еаръ елꙋ кꙋ Цеції съі мъпкъ сімпле бꙋкате орdінаре. Dꙋпъ че аръте кꙋ модꙋлꙋ ачеста лꙋї Лісімахꙋ, къ Цеції кꙋноскꙋ лꙋсꙋлꙋ, ꙟнсъ лꙋ dеспреџꙋескꙋ ка ніште омені фрꙋгалі ші інімоші, ꙟі dеdе лібертатеа фъръ преџꙋ dе рескꙋмпъраре. Мꙋріndꙋ Лісімахꙋ (а. R. 471, аdекъ пре тімпꙋлꙋ ресбеллꙋлꙋї тарентінꙋ), Галлії ꙟнкꙋрсаръ Гречіа сꙋптꙋ dꙋчеле Бреннꙋ, лъссъndꙋ ла Dꙋпъре 1500 dе пеdестрі ші 3000 dе къларі, карі съ ле ассекꙋрезе ретраџереа; ꙟнсъ Бреннꙋ фꙋ ꙟнвінсꙋ ші німічітꙋ кꙋ тотꙋлꙋ dе кътръ гречії ꙋніції (а. R. 475). Атꙋнчі чеі dе ла Dꙋпъре не маї прімінdꙋ штіре dеспре со́ртеа соцілорꙋ лорꙋ, аттъкаръ пре Цеції ші пре Тріваллі, ші пꙋрчессеръ пънъ ꙟн Македоніа ꙋнdе фꙋръ бътꙋції dе Антігонꙋ. О парте dінтр'жншії скъпъ ші се ашезъ ла Dꙋпъре ꙟн ціпꙋтꙋлꙋ ꙋнdе се варсъ Сава, сꙋптꙋ нꙋмеле dе Скорdісчі. Еі еdіфікаръ Таꙋрꙋнꙋлꙋ, Сінџіdꙋнꙋлꙋ ші алте четъції.— Кътръ анꙋлꙋ R. 582 Цеції ꙟмпреꙋнъ кꙋ челелалте націꙋні бореале фꙋръ віетаці dе Персеꙋ, реџеле Македонієї, съ мергъ съ

dea ацівторій ꙟн коатра Romaniлорꙋ; ꙟнсъ Цецii нꙋ се dꙋсеръ. Ороле, регеле Цецiлорꙋ, ера пре атꙋнчi оккꙋпатꙋ ꙟн ресбелꙋ кꙋ Бастарнii, вечiнi de кътръ mеꙁъ-ноапте. Ꙟн ꙋна din бътъiле ачестеа Цецii се пꙋртаръ форте рꙋꙋ; Ороле i kondemnъ ка кънdꙋ ворꙋ dорmi, съ се кꙋлче кꙋ капꙋлꙋ ꙟн локꙋлꙋ пiчiорелорꙋ, шi се сервескъ ei пре фемеi. Ачесте тъсꙋрi ꙋmiлiторе решасеръ ꙟн вiгоре пънъ че ei прiн о нꙋоъ фаптъ бърбътескъ штерсеръ рꙋшiнеа пъцiтъ. Dꙋпъ че Romanii шi сꙋпꙋсеръ Маcedonia, Трачii трiбꙋтарii чеi векi аi Маcedonilорꙋ, ꙟнченꙋръ а ребелла шi а ꙟнкꙋрса церiле вечiне, кiарꙋ шi пънъ ла mарea adрiатiкъ. Romanii пъцiръ maї mꙋлте nерdерi атътꙋ de ла Трачi кътꙋ шi de ла Скорdicчi; ꙟн фiне Маркꙋ Didiꙋ фрънсе пре dевастъторii Трачi шi i респiнсе ꙟнтре marцiniле церeї лорꙋ (а. R. 640, adекъ пре timпꙋлꙋ ресбелꙋлꙋi чimбрiкꙋ), Лiвiꙋ Dрꙋсꙋ, консꙋл, mерсе шi maї deпарте, ацiꙋнсе пънъ ла Dꙋнъре шi пꙋсе терmiнꙋ тречiрiлорꙋ престе ачестꙋ рꙋꙋ (а. R. 641). Атꙋнчi Romanii фъкꙋръ пентрꙋ ꙟнтъia оаръ кꙋноштiнцъ кꙋ Цецii, ꙟнсъ ла фъшii лꙋmiї локꙋiторii din цiосꙋ de катарактеле Dꙋнърii се нꙋmeсꙋ кꙋ ачестꙋ нꙋmе: чеi din сꙋсꙋ de катаракте din цiнꙋтꙋлꙋ Партiссꙋлꙋi шi алꙋ Мꙋрешꙋлꙋi, се ꙁiкꙋ Dачi, maї пре ꙋрmъ нꙋmеле ачеста се цeнepaлiceꙁъ, шi тотъ цеара din стънга Dꙋнърeї, ꙟнчепънdꙋ de ла рꙋꙋлꙋ Марꙋ (Морава), терmiнꙋлꙋ Цермaniei, пънъ ла Борꙋстене, се кiamъ Dачiа.— Ла аnнꙋлꙋ Romeї 645, Маркꙋ Мiнꙋчiꙋ бътꙋ пре Трачi ꙟн тотꙋ коmрiнсꙋлꙋ Еврꙋлꙋi, шi аттъкъ пре Скорdicчi шi пре Трiбаллi. Dачii венiръ Скорdicчiлорꙋ ꙟнтр' ацiꙋторiꙋ, ꙟнсъ сnецiалꙋ de спеттꙋлꙋ тꙋбелорꙋ romane че ресꙋнъ прiн mꙋнцi.

лѕаръ фѕга*)— К. Скрібоніѕ Кѕріоне сѕпѕсе пре Dардані ші пре Месі (а. R. 667) ші терсе пъпъ ла Dѕпъре, трекѕ ші ꙟп Dачіа, ꙟсъ пѕ кѕтезъ а ꙟптра ꙟп селвеле челе ꙟптѕнекóсе. Аппіѕ Клаѕdіѕ проконсѕлѕ ꙟнаінтъ пъпъ ла Сартаці, Лѕкѕлѕ пътрѕнсе пъпъ ла терміпѕлѕ націѕпілорѕ кѕноскѕте, ла Танаіdе ші ла лакѕлѕ меотікѕ. ꙟсъ тоці ачештіа воіръ маі біне а веdé пре Dачі de denарте de кътѕ а се бате кѕ дъншії.

VI. Кътръ аппѕлѕ Ромеі 696—706 domnia престе Dачі реџеле Боіребісте (Boiorum victor?) каре авеа лъпгъ сіне пре Чепеѕ філософѕлѕ ꙟп калітате de профетѕ саѕ de архіереѕ. Ачестѕ філософѕ свътѕі пре Dачі съ стърпéскъ віцеле de віе, ші еі аскѕлтаръ фъръ оппѕсечіѕне. Боіребісте dенрінсе пре Dачі ла ресбелѕ; ші сѕпѕсе пѕ пѕмаі пре націѕніле вечіне de а стъпга Dѕпъріі, чі трекѕ ші престе рѫѕ dінколо, dевастъ Трачіа, Мачеdonia ші Іллѕріа, кътѕ пре Галліі чеі местекаці кѕ Трачі ші кѕ Іллѕрі, ші стінсе маі кѕ тотѕлѕ пре Боі ші пре Таѕрісчі ꙟп Паппоніа; елѕ копрінсе ші четъціле гречілорѕ de пре лъпгъ попитѕлѕ еѕсcінѕ пъпъ ла Борѕстене.—Ескѕрсіѕніле челе dесе але лѕі Боіребісте ꙟп Трачіа, Іллѕріа ші челелалте провінце вечіне але Романілорѕ, аша de таре сѕппераръ пре Іѕліѕ Чесаре, ꙟп кътѕ ачеста, dѕпъ че ꙟпвінсе пре Помпеіѕ ші пре

---

*) Minucius Rufus imperator, quum a Scordiscis, Dacisque premeretur, quibus impar erat numero, praemisit fratrem et paucos equites unacum aeneatoribus, praecepitque, ut, quum vidisset contractum proelium, subitus ex diverso se ostenderet, juberetque aeneatores concinere. Sonantibus montium jugis species ingentis multitudinis obfusa est hostibus, qua perterriti terga dedere. Frontonius lib. II. cap. IV, 3.

Помпеіапі, ші се лпторсе ла Рома, детерміпъ съ порпéскъ ресвеллȣ лп коптра лорȣ, ші апоі съ трéкъ лп Асіа лп коптра Парціслорȣ. Ачесте препаратіве се фъкȣръ кȣ атъта рȣмóре, лп кътȣ Іллȣріі тетъпдȣсе де тречереа лȣі Чесаре пріп церіле лорȣ, трімісеръ депȣтаці кȣ діверсе допȣрі ка съ лȣ лмпаче. Пре тімпȣлȣ ачеста трімісессе Чесаре пре ціȣпеле Октавіапȣ ла лпвъцътȣръ ла Аполлопіа, кȣ скопȣ ка маі пре ȣрмъ съ лȣ іее кȣ сіпе ла ресбеллȣлȣ дачікȣ ші партікȣ. Лпсъ мóртеа лȣі Чесаре (а. R. 709) тъптȣі пре Іллȣрі, пре Дачі ші пре Парці де періреа кȣ каре ера амепіпцаці. — Дȣпъ мóртеа лȣі Чесаре се ръспъпді фама, кȣ Дачіі, лпфорлаці деспре ачеаста, арȣ фі лпкȣрсатȣ Мачедопіа. Маркȣ Антопіȣ черȣ óсте де ла сепатȣ ка съ мéргъ лп коптра лорȣ спре а і лпфръпа. Сепатȣлȣ лȣъпдȣ черереа лȣі М. Антопіȣ пȣмаі де ȣпȣ претестȣ ка ачеста авъпдȣ оккасіȣпе съ ші формезе о армата спре а аппъса репȣбліка, трімісе óмепі карі съ вазъ, дакъ лпадевърȣ лȣкрȣріле стаȣ аша. Лптре ачестеа Антопіȣ лпшелъ пре сепатȣ де се пȣмі капȣ оштілорȣ мачедопіче, ші еспеді пре фрате-съȣ, Каіȣ Антопіȣ кȣ декретȣлȣ сепатȣлȣі ла óстеа чеа дін Мачедопіа, компȣсъ дін шессе легіȣпі. Трімішії сепатȣлȣі лпторкъпдȣсе а касъ, спȣсеръ къ п'аȣ възȣтȣ Дачі лп Мачедопіа, лпсъ адаȣсеръ (дȣпъ мопітȣлȣ лȣі Антопіȣ), къ есте де темȣтȣ къ Дачіі ворȣ лпкȣрса провінца, дакъ с'арȣ мішка óстеа де аколо. Пȣціпȣ дȣпъ ачееа Антопіȣ трекȣ кȣ оштіле лп Італіа ші дȣссе лȣкрȣлȣ пріп о факціȣпе ка фрате-съȣ Каіȣ Антопіȣ съ се трімітъ прокопсȣлȣ лп Мачедопіа. Ачеста се пȣртъ аша де ръȣ, лп кътȣ ромапі

вътѫтȣ de Бастарні, карі венісеръ Месілорȣ ѫнтр'а-цівторіȣ, ла четатеа Істріанілорȣ. Ла ачеастъ вътае-іе лȣаръ парте ші Dачії, прекȣмȣ се веdе dін семнеле мілітаре але лȣі Антоніȣ, карі с'аȣ афлатȣ маі пре ȣрмъ ѫн калтрълȣ Dачілорȣ Ценȣкла. — Пре кѫнdȣ трівмвіратълȣ гȣверна репȣбліка, Романії ѫнчетаръ пȣцінтелȣ de а се оккȣпа кȣ лȣкрȣріле Dачілорȣ. Dаръ пре ла аннȣлȣ Ромеї 720, ребелъндȣ Dалмаціі ѫн соціетате кȣ Панноніі, Октавіанȣ вені ла Сецеста (Siscia) ші се апекъ аколо, ка de ачі съ ѫнтрепрінdъ ресбелълȣ ѫн контра Dачілорȣ ші а Бастарнілорȣ. Елȣ ѫнчепȣсе съ факъ ші наві пре Сава кȣ карі съ dȣкъ провісіȣні кътръ Dȣнъре, ѫнсъ спре а се ассекȣра de ла спате, аттъкъ de поȣ пре Dалмаціі чеі неастъмпъраці; ла Сетонія въпътѣ о плагъ ші се лъссъ de а маі пȣрта ресбеллȣ ѫн контра ачесторȣ попоръ черȣікосе; ѫнторкъндȣсе ла Рома Октавіанȣ dede командълȣ престе оштї лȣі Маркȣ Статіліȣ Таȣрȣ.—Ѫнтре ачестеа, Боіребісте реџеле Dачілорȣ аȣзіндȣ de аппарателе челе марі але романілорȣ ші de фаптеле челе валоросе але лȣі Октавіанȣ, трімісе dепȣтаці ла dънсълȣ ка съ факъ паче, ѫмбіъндȣлȣ кȣ аџісторіȣ ѫн контра лȣі Антоніȣ. Dаръ dепȣтаціі черъндȣ тȣате лȣкрȣрі карі нȣ се ааніа кȣ dемнітатеа романъ, фȣръ констрінші а се ѫнтóрче а касъ фъръ сȣчессȣ. Атȣнчі Боіребісте dетермінъ съ се апéскъ кȣ Антоніȣ, ѫнсъ о ресколъ че се пъсаȣ ѫнтре Dачї, ѫн каре періі ші елȣ ѫнсȣші, нȣ лȣ лъссъ съ ші пȣнъ планȣлȣ ѫн лȣкраре.

VII. Dȣпъ мóртеа лȣі Боіребісте імперіȣлȣ dачікȣ се dесфъкȣ ѫн маі мȣлте пърці, ші се фъчȣ прін *[illegible]ърі мъръле*, аша ѫн кътȣ Dачії нȣ путеа ѫнар-

ма ꙟн контра Романілорꙋ маі мꙋлтꙋ de 45,000 пѫ-
пъ ла 50,000 de óменї. Ꙋнꙋлꙋ dінтре капіі Dачілорꙋ,
Ороле, възъндꙋ къ попорꙋлꙋ романꙋ еҫте ꙟнкꙋр-
катꙋ ꙟн ресбелꙋлꙋ чівіл ші къ престе пꙋціпꙋ тімпꙋ
аре съ се ꙟнтъмпле о бътаіе каре ва deчіde сóртеа
лꙋмеі, кꙋ тóте ачестеа пꙋ афлъ кꙋ кале de а аттъка
пре Романі, фіїndꙋ къ пріп ꙋпꙋ ресбеллꙋ dінафаръ
Романії deсвінаці арꙋ пꙋтé съ се ꙋпéскъ ꙟнтре сі-
не, ші ка съ аррете ачеаста паціопалілорꙋ съї, аdꙋс-
се ꙟнаінтеа Dачілорꙋ doї къпї карі се ꙟнкъіеаръ
ꙟнтре сіне, dаръ къndꙋ се тъпка сї маї таре, ле
арретъ ꙋпꙋ лꙋпꙋ: къпіі ꙟнdатъ че лꙋ възꙋръ, се лъс-
саръ de чеартъ ші се лꙋаръ dꙋпъ dъпсꙋлꙋ. Атꙋпчї
Ороле зіссе кътръ Dачї: аша потꙋ съ факъ ші Ро-
манії къndꙋ пе ворꙋ веdé пре поі: dечї маі віпе съ-ї
лъссъмꙋ съ се фрече еї ꙟнтре сіне. Dаръ чеїалалці
капї аї Dачілорꙋ фꙋръ de алтъ пърере, еї се ꙋпіръ
кꙋ Іазꙋціі, кꙋ Сармаціі ші кꙋ Бастарпії, ші прѣdаръ
пре Месї, пре Трібаллї ші пре Dарdанї, апої трекꙋ-
ръ Емꙋлꙋ, вътꙋръ ші deспоіаръ пре Dептелеці, по-
порꙋ трачікꙋ, сꙋппꙋсꙋ Романілорꙋ. Кътръ аппꙋлꙋ Ро-
меї 724, Статіліꙋ Таꙋрꙋ ꙟмпіпсе пре Dачї пре-
сте Dꙋпъре, прінсе пре мꙋлці ші ї dꙋссе ла Рома,
ꙋndе-ї бъгъ ꙟн театрꙋ ка съ се лꙋпте кꙋ Сꙋевії.
ꙟнсъ Сіта реџеле Dептелеціілорꙋ, ші алції соцї аї Ро-
манілорꙋ, череа о ръсбꙋпаре маї маре. Атꙋпчї М.
Лічініꙋ Крассꙋ, каре коммъпdа ꙟн Гречіа ші ꙟн Ма-
чеdоніа, пріїмі орdіне de ла Октавіанꙋ ка съ пꙋпéс-
къ пре реџії ші пре попóръле карі ціпꙋръ кꙋ Анто-
ніꙋ ші се аппере пре чеїлалці; ачеста пересекꙋтъ ші
пре Бастарпї ꙟн Месіа (a. R. 725), аппрóпе de Dꙋ-
пъре ї фрекъ фóрте, ші ꙟмпрессꙋръ локꙋлꙋ ꙋnde са

ретръсессеръ de ла бътаie. Ла ачеаств ꙟпрессꙋ-
ръꙋръ Ороле dede аџiꙋторiꙋ̆ Ромапiлорꙋ̆. Крассꙋ,
dꙋпъ че копрiпсе локꙋлꙋ̆, трiмiсе кꙋ ревомтъпdъчiꙋпi
пре Ороле ла Октавiапꙋ̆, de кътръ каре се пꙋмi а-
мiкꙋ̆ шi соцꙋ̆ алꙋ̆ Ромапiлорꙋ̆. Ꙟпсъ Краꙋ-
сꙋ ретръгъпdꙋсе ла iерпатiкꙋ̆ прiп Трачiа, фꙋ аттъ-
катꙋ̆ de iпiмiчi шi бътꙋтꙋ̆ аша de таре, ꙟп кътꙋ̆ de-
термiпъ съ се лассе de атарi еспеdiџiꙋпi. Кꙋ тóте
ачестеа ла аппꙋлꙋ̆ Romeï 726, de о парте iпсолiпџа
Бешiлорꙋ̆, а Трачiлорꙋ̆ шi а Бастарпiлорꙋ̆, de алтъ
парте мiссiꙋпеа че вепiссе de ла Ороле, каре лꙋ̆ кiе-
ма ꙟптр' аџiꙋторiꙋ̆ ꙟп коптра лꙋï Dапꙋџе, алтꙋ̆ капꙋ̆
алꙋ̆ Dачiлорꙋ̆, фъкꙋ пре Крассꙋ съ аппꙋче еаръшï ар-
меле. Dꙋпъ че вътꙋ пре Бешï, елꙋ̆ трекꙋ ꙟп Dачiа,
шi ла чеа dintъiꙋ̆ колпiтꙋръ пꙋсе ꙟп dicopdine пе-
dестрiмеа iпiмiчiлерꙋ̆ шi о ꙟппiпсе асꙋпра кълърiмеï
de ꙋпde ꙋртъ о ꙟпкꙋркътꙋръ, каре се фiпi кꙋ пер-
dереа Dачiлорꙋ̆. Чеï че скъпаръ се ретрассеръ ꙟп-
тр'ꙋпꙋ̆ кастеллꙋ̆, ꙋпde ï вълdꙋ ꙋпꙋ̆ мiлiтарiꙋ̆ грекꙋ̆
каре въгъ пóптеа пре Ромапï ꙟп кастеллꙋ̆. Dачiï
възъпdꙋсе въпdꙋџï, се ꙋчiсеръ ꙋпiï пре алџiï ка съ
пꙋ кazъ ꙟп мъпiле Ромапiлорꙋ̆; ꙟптре ачештiа пepi
шi Dапꙋџе. Пре фрателе лꙋï ꙟлꙋ̆ прiпсе Крассꙋ шi
лꙋ̆ dimice еаръшï фър' de а i фаче вре ꙋпꙋ̆ ръꙋ̆. Dꙋ-
пъ ачестеа dꙋссе óстеа ла о спелꙋпкъ маре, шi ꙟп-
търiтъ фóрте, пꙋмiтъ Чiра, ла каре се ziче къ фꙋ-
џiссеръ Тiтапiï къпdꙋ̆ фꙋръ ꙟпвiпшï de zeï. Ачеаста
ера оккꙋпатъ de Dачï карi dꙋссеръ аколо тóте вiте-
ле шi лꙋкрꙋрiле лорꙋ̆ челе маï преџióсе. Крассꙋ ꙟп-
кiсе тóте ꙟптрърiле шi ешiтꙋрiле ачестеï спелꙋпче,
шi копстрiпсе пре óменï прiп фóме ка съ се сꙋп-
пъ. Dꙋпъ ачесте ꙋчiсе Крассꙋ пꙋрчессе ꙟп коп-

тра челорлалці Dачї ші ацїнсе ла каструлŏ Ценукла, каре ера челŏ маї таре dintре тóте къте ста сунтŏ потестатеа луї Zурассе, алтŏ капŏ алŏ Dачілорŏ, фіindŏ къ аузіссе къ аколо се ціпŏ семпеле мілітаре карі ле луассеръ Бастарпії de ла К. Антопіу ла четатеа Істріапілорŏ. Крассу вътъ ачестŏ каструу de пре ускатŏ ші deспре апъ (къчї Ценукла ера edіфікатъ лъпгъ Dупъре) ші лŏ луъ пу dупъ мултŏ тімпŏ, dаръ ку dестулъ греутате, ку тóте къ Zурассе пу ера ачі, фіindŏ къ се dуссессе ꙟп Скуціа ка съ чеаръ аціуторіŏ de аколо. М. Лічініу Крассу се ꙟпторсе ꙟп Трачіа, ші de ачі се dуссе ла Рома, unde ціпу тріумфŏ deспре Трачї ші deспре Dачї, IV Non Iul. a. R. 727.— Къпdŏ Лічініŏ Крассу тріумфа ла Рома, Dачії лъссъпdŏ deсвіпъріле ші черціле ꙟптре сіпе, се adупаръ ші шї алессеръ реце пре Котусопе, суптŏ каре ꙟпчепуръ еаръшї а трече Dупъреа престе гіацъ, ші а пръdа провінціеле Ромапе.

VIII. De партеа ръсърітулуї се ассекураръ марціпіле імперіулуї пріп о еспеdіціупе ꙟп коптра Парціlорŏ; реціле ачестора ку пумеле Фраате, аузіпdŏ de веніреа луї Октавіапŏ ꙟп Сіріа, dімісе пре каптівї ші dede ꙟпdъръптŏ Ромапілорŏ семпеле мілітаре челе ръпіте de ла армата луї Крассу, a. R. 733 De кътръ аппусŏ, Агріппа супусе пре Каптабрі ші пре Астурі карї ретъсессеръ пъпъ акумŏ ꙟпкъ пеdомітаці, ші ку модулŏ ачеста пачіфікъ Іспапіа, a. R. 734.— Спре а аппъра Галліа ші Італіа ꙟп коптра інкурсіупілорŏ попóрълорŏ цермапе, Друсу ші Тіберіу, фіії вітрічї аї луї Октавіапу, супусеръ пре попóръле алпестре din Реціа, Віпdелічіа ші din Норікŏ пъпъ ла Dупъреа de сусŏ, a. R. 738.— Ла

Dѫпърea de ціосѫ Кneis Лeптѫлѫ ꙟвіnce пре Daчї престе ачестѫ ръѫ, бътѫ ші пре Сарматї ші констръі кастре стратіве пре рѫпа Dѫпъріі ꙟn карі пѫсе пресіdіе міліtаре, ꙟnсъ пѫ ꙟnфрънсе пре nічї ѫпѫлѫ dinтре ачесте попоръ. Dачіі аттакаръ de нoѫ пре Романї, Лептѫлѫ се сѫлъ а dóѫа óръ асѫпра лорѫ, ꙟnсъ акѫмѫ і бътѫ ꙟnфрікошатѫ, ѫчісе треї dѫчї de аї лорѫ, ꙟnтре ачештіа ші пре реџеле Котѫсоне. Ачеастъ перdере пѫ decinimъ пре Dачї: dѫпъ чінчї аnnї de zіле еї консніраръ кѫ Паnnoniї, кѫ Бешії ші кѫ Сарматії ꙟn контра Романілорѫ, ші авіа се астъмпъраръ de армеле лѫї Тіверіѫ, а. R. 743. ꙟn аnnѫлѫ ѫрмъторіѫ ꙟнкѫрсаръ Паnnoнia ші пръdаръ провінціа романъ, ші кѫ modѫлѫ ачеста ꙟмпеdекаръ пре Октавіаnѫ de а ꙟnкіde темплѫлѫ лѫї Іаnѫ, прекѫмѫ dорісе.— Drѫсѫ ꙟnтрепрінсе din Галліа о еспеdіціѫне ꙟn Џерманіа (741—744): dѫпъ мóртеа ачестѫіа контіпѫъ фрате-съѫ Тіверіѫ ресбеллѫлѫ ꙟn контрá Џерманілорѫ (745—746, ші 748—749), копрінсе цінѫтѫлѫ dinтре Reнѫ ші Албіа, ші лѫ префъкѫ ꙟn провінцъ романъ; dаръ пре кънdѫ се препара съ мéргъ ꙟn контра лѫї Маробоdѫ, domnѫлѫ Маркоманілорѫ, каре фѫnдасе монархіа Свевілорѫ (ꙟnтре Dѫпъре, Албіа ші Вістѫла), се пъскѫ о ресвóлъ маре din партеа попóрълорѫ іллѫріче ші паnnoніче, ші констрінсеръ пре Тіверіѫ а се ꙟнтóрче асѫпра ачестора. Еліѫ Катѫ (конс. а. R. 757) се трімісе ꙟn контра Dачілорѫ, каре стрътмѫтъ 50,000 de óмеnї din веčіпътатеа Dѫпъріі ꙟn Грачіа. ꙟn ръсколa џенералъ а Іллѫрілорѫ ші а Паnnoнілорѫ, Чечіnа Северѫ префектѫлѫ Месіеї пѫ пѫтѫ съ ръмъnъ мѫлтѫ тімпѫ кѫ оштіле ꙟn Паn*нонія, фіinдѫ* къ Dачіі ші Сарматії ꙟnкѫрсa пемѫче-

тать Мъсіа. Наппопіа се пачіфікъ ла аппъль R. 761; дпсъ пъ фъ къ пятіпцъ а ппе капътъ ръпітъріловъ ачесторъ попоръ сълбатіче. Поетълъ Овідіъ каре се афла пре атъпчі релегатъ ла Томі лъпгъ тареа пéгръ (пъ департе де ла гъра Дъпърії) лаъдъ пре Помпопіъ Флаккъ пропреторіълъ, каре аппъръ ръпа Дъпъреі, дпсъ търтъріседие ші кътъ дпкъръса Цеції ші Сартації педпчетатъ провінцеле ротапе, де къте орі дпгіеца Дъпъреа.— Дп Цертапіа адтіністръчіъпеа чеа апиъсъторе а лъї Л. Чіптіліъ Варъ дедо тотівъ ка Херъсчії, Бръктерії ші Марсії съ се ъпéскъ съптъ Арітіпіъ, фіілъ ъпъіа діптре домпії Херъсчілоръ. Ръспъпдіпдъсе фата къ ъпъ попоръ Цертапъ дін локъріле челе таї депъртате аръ фі аппъкатъ арт'еле, Варъ се дпшелъ а дптрепріпде о еспедіціъпе пріп ціпътъріле челе пеътблате дін пъдъреа Теътобъргълъї; аколо дедеръ престе дъпсълъ Херъсчії ші чеілалці Цертапі къ Арітіпіъ, ші пітічіръ треі легіъпі діптре челе таї бъпе а. R. 762. Пріп ачеастъ калатітате Ротапії пердъръ еаръші цеара діптре Репъ, Албіа ші Дъпъре. — Афаръ де ачесте десастре че веніръ престе ітперіълъ ротапъ пре тітпълъ лъї Октавіапъ, ітперъторіълъ фъ форте пеферічітъ ші дп фатіліа са: елъ авъ о фііе пътітъ Іъліа (дін а доъа соціе Скрібопіа) каре пріп десфръпъріле сале атъръ віеаца пърітелъї, ші о а треіа соціе, Лівіа, каре пъсе тоте тачіпіле дп лъкраре спре а проКъра фіілъї съъ Тіберіъ съчессіъпеа дп ітперіъ. Октавіапъ адопть дп фііе пре ачеста ші лъ лъъ де корреціпте. Елъ търи ла Нола, а. R. 767 (Хр. 14) дп етате де 76 де аппі, дъпъ че аъ доппітъ де ла бътаіа де ла Акціъ, 45 де аппі.

IX. Тіберіѕ ера ѫпѕ омѕ кѕ маре капачітате, ѫпсъ плінѕ de invidie, diffidinцъ, апплекатѕ спре крѕzіме ші форте префъкѕтѕ. Dѕпъ черереа мѕмеї сале (Лівіа) елѕ adоптассе пре непотѕлѕ съѕ de фрате, Цермапікѕ, ші de фріка ачестѕї dѕче пѕтінте каре авеа о аѕторітате пемъргініmъ ла легіѕпї, ѫмплініпї тоте daторііле ѕпѕї імперъторіѕ ѫпцелептѕ ѫп чеї dінтъіѕ онтѕ аппї аї domnіеї сале, ѫпсъ пѕ`ѫпчетъ de а фаче тотѕ че пѕтѕ спре а лѕ ѫпльтѕра. Мішкатѕ de неѫпкредере ревокъ din Цермапіа пре Цермапікѕ, кѫпdѕ ачеста бътѕсе пре Аріміпіѕ (ла Idictавіеѕ) ші ера ѫп пѕптѕлѕ de a реставілі ѫп Цермапіа domnіа Романілорѕ чеа фѕпdатъ de татъ-съѕ Drѕсѕ. Елѕ се трімісе акѕмѕ ла ръсърітѕ, ѕпdе префъкѕ Каппаdочіа ші Коммацепеа ѫп провінце роміане, ѫпсъ кѕррѫпdѕ dѕпъ ачееа мѕрі (de венінѕ, прекѕмѕ се пресѕпппѕпе). Пентрѕ секѕрітатеа са персопалъ Тіберіѕ стрінсе ла Рома пре мілітарії преторіанї чеї ръсіпіцї пріп Італіа, ші префектѕлѕї лорѕ, Сеіапѕ, ѫї dede маре ѫпфлѕінцъ асѕпра гѕвернѕлѕї, каре лѕъ акѕмѕ ѕпѕ карактерѕ кѕ тотѕлѕ deспотікѕ. Dаръ ѫп скѕртѕ тімпѕ штіѕ Сеіанѕ съ пѕтрескъ аша de маре фріка тіраппѕлѕї, ѫп кѫтѕ ачеста лъссъ Рома ші се dѕссе ла інсѕла Капрее ѕпdе пѕтеа маї коммоdѕ ші невъzѕтѕ de лѕме съ се dea desфрѫпърілорѕ, пре кѫпdѕ Сеіапѕ ка локѕціторіѕ алѕ съѕ, фъчеа тоте крѕdелітъціле ла Рома ші ѫп Італіа, ѫп кѕрсѕ de 9 аппї de zіле, пѫпъ кѫпdѕ пріп плапѕлѕ de a ръпі ла сіпе імперіѕлѕ, dештептъ сѕспічіѕпеа імперъторѕлѕї, ші къшѕпъ кѫdереа са. Тіберіѕ ѫшї сътѕръ акѕмѕ сетеа de сѫпце персекѕтѫпdѕ пре амічії лѕї Сеіапѕ, пѫпъ *кѫпdѕ пріп* інстігъчіѕпеа лѕї Калігѕла, се сѕффокъ

ꙟн патѫ кѫ періні, ла Місенѫ, а. R. 790 (Хр. 37), dѫпъ че domni 23 de annĭ maĭ мѫлтѫ ка ѫнѫ deспотѫ asiatікѫ de кътѫ ка ѫнѫ imперъторіѫ romanѫ.

X. Каіѫ Калігѫла, фііѫлѫ лѫї Џерmanікѫ, dѫпъ че ѫчісе пре Тіберіѫ, ѫрmъ ꙟнсѫші ꙟн imперіѫ; ꙟн аnnѫлѫ dінтъіѫ елѫ ръсіпі тесаѫрѫлѫ челѫ mаре алѫ лѫї Тіберіѫ, оспътънdѫ пре попорѫ, dънdѫ тотѫ џепѫлѫ de џіокѫрі сплеndіde, ръdікънdѫ edіфіџе фъръ de скопѫ, ші алтеле асеmine. Dѫпъ че сѫффері de о бóлъ ꙟші перdѫ кѫ ꙟпчетѫлѫ mintea, ꙟнсъ пре лънгъ тóте фаптеле сале челе арбітраре ші крѫdе, къzѫ пѫmaĭ dѫпъ патрѫ annĭ de zіле прін о конспірърчіѫне а преторіапілорѫ. Сепатѫлѫ воі съ реставіѣскъ репѫбліка, ꙟнсъ преторіапії ꙟнълџаръ imперъторіѫ пре стѫпіdѫлѫ Клаѫdіѫ, ѫпкіѫлѫ лѫї Калігѫла ші фрателе лѫї Џерmanікѫ.— Клаѫdіѫ абіа апѫкъ фръпеле гѫверпѫлѫї ꙟн mъпї, ші ле лъссъ кѫ тотѫлѫ mалопестелорѫ сале mѫіерї Мессаліпа ші Агріппіпа, ші очелераџілорѫ съї ліберџї Поліbіѫ, Нарчіссѫ ші Паллаdе. Сѫптѫ dънсѫлѫ ꙟпчепѫръ копчеріріле Romaпілорѫ ꙟн Брітаппіа, ѫпdе ꙟптрепрінсе кіарѫ Клаѫdіѫ о еспеdіџіѫне; Маѫретапіа, Лѫчіа, Тračіа се префъкѫръ ꙟн провінџе romane, ші Іѫdéа dѫпъ mórтеа лѫї Ероdе Агріппа вені еаръші сѫптѫ adminістръчіѫпеа прокѫраторілорѫ romanĭ.— Dѫпъ ѫчіdереа Мессаліпеї абіа се кѫпѫпассе Агріппіпа кѫ ѫпкіѫлѫ съѫ Клаѫdіѫ, ші ꙟпdѫплікъ пре ачеста съ adоптеzе пре фііѫлѫ еї Нероне ші съ лѫ dестіпе de сѫчессоріѫ ꙟн локѫлѫ пропріѫлѫї съѫ фііѫ Брітаппікѫ, апої ꙟпвепіпъ пре бърбатѫ (а. R. 807, Хр. 54) ка съ пóтъ domni еа кѫ пѫтере абсолѫтъ сѫптѫ пѫmеле фііѫлѫї съѫ.

XI. Domiпіѫ Нероне копdѫссѫ de префектѫлѫ

Веспасіанѕ кіемъ ꙟп Італіа óстеа din Іллѕрікѕ ші din Паппопіа. Сармацїї Іазѕџї се оффеpіръ Ромапілорѕ ꙟнтр' аџіѕторіѕ; реџіі Свевілорѕ ші аї Квазілорѕ се къштігаръ ꙟп партеа Ромапілорѕ. *) Кѕ тóте ачестеа Дачії възъпdѕ лѕкрѕріле тѕрбѕрате трекѕръ Дѕпъреа dѕпъ datiна лорѕ, ші копрінсеръ кастреле когорцілорѕ ромапе, ꙟпсъ кънdѕ ера съ оккѕпе ші але леџіѕпілорѕ, аџіѕпсе Мѕчіапѕ кѕ леџіѕпеа VI, ші пѕціпѕ dѕпъ ачеeа вепі Фоптеіѕ Агріппа din Асіа, каре се пѕмі пропреторіѕ Меcіеї.

XIII. Т. Флавіѕ Веспасіапѕ лѕъ тóте тъсѕріле спре а ръdіка еаръші імперіѕлѕ челѕ малтрактатѕ de кътръ ѕсѕрпаторї. Елѕ рестабілі dісчіпліпа ꙟнтре мілітарї ші ordinea ꙟп фіпапце, фіпі рестаѕрареа четъцїї каре о маї ꙟпфрѕмѕсеџъ прін edіфіце ꙟпсемпате (прекѕмѕ е колоссеѕлѕ); рестітѕі сепатѕлѕї dрептѕріле сале челе векї, ші тъpі аѕторітатеа лѕї прін ꙟмпѕлціреа мембрілорѕ ші deпъртареа челорѕ пеdemnї; фаворісъ тóте челе фолосітóре, ꙟпаіптъ артіле ші штіінцеле (саларісъ професcорії de реторікъ), елѕ ꙟпсѕшї dede ессемплѕ de моралітате рігорóсъ ші de парсімопіе аша de маре ꙟп кътѕ ачеаста маї въ dеџеперъ ѕпеорї ꙟп аваріціе.—Веспасіапѕ ꙟпсърчіпъ пре фііѕлѕ съѕ Тітѕ съ domiteze ръскóла Џіѕdапілорѕ карі аппѕкасеръ армеле ꙟпкъ сѕптѕ domnia лѕї Nероне; ачеаста се терміпъ прін dъpжмареа Іерѕсалімѕлѕї ла аппѕлѕ Ромеї 823 (Хр. 70). Ръскóла

---

*) Superiora autem inter Danubium et Hercynium saltum usque ad Pannonica hiberna Carnunti, Germanorumque ibi confinium, campos et plana Iazyges sarmatae tenent, montes vero et altus pulsi ab his Daci ad Parthissum amnem a Maro, sive Duria est a Suevis regnoque Vanniano dirimens eos. Plinius Nat. hist. Lib. IV, 25.

Батавілорȣ сѫптȣ кондȣчереа лȣї Клаȣdiȣ Чівіле, ла каре лȣаръ парте ші сетінцеле цертане челе de a стънга Ренȣлȣї ші кіарȣ попóръле галліче, н'авȣ сȣчессȣ dȣрърторіȣ, din ліпса ȣпіреї ші а ꙟпцелецереї. Ресбеллȣлȣ ꙟп Брітаппіа се реꙟппоі de кътръ Іȣліȣ Агрікола, каре къштігъ пре Брітаппі прін блъпdеце ші dрептате ка съ пріméскъ кȣлтȣръ ротапъ. Веспасіапȣ тȣрі ꙟп аппȣлȣ R. 832 (Хр. 79) ші лъссъ de сȣчессорiȣ пре фіїȣлȣ съȣ Тітȣ, отȣ dотатȣ de ла патȣръ кȣ челе таї фрȣтóсе калітъці, карі ле dесволтъ de ла сȣіреа са пре тропȣ, ші ші терітъ пȣтеле de amor et deliciae generis humani (атóреа ші desфътареа цепȣлȣї отепескȣ); елȣ фȣ імперъторіȣлȣ челȣ таї ꙟпцелептȣ ші таї побіл алȣ Romeї, dаръ пȣ domni таї тȣлтȣ de doї anni ші тȣрі. Пре тітпȣлȣ лȣї ерȣпсе Весȣвіȣлȣ препаштептате, ші каȣсъ чеа таї террібілъ стрікъчіȣпе, акко-перi кȣ лавъ четъціле Потпеіі ші Еркȣлапȣлȣ; ꙟп Рота се ескъ ȣпȣ inчendiȣ каре ціпȣ треї zіле, ші тотȣ атȣпчї се пъскȣ ꙟп четате о пестіленцъ ȣрꙟтъ каре скȣртъ ші віеаца лȣї Тітȣ.

XIV. Dȣпъ тóртеа лȣї Тітȣ ȣртъ ꙟп імперіȣ фрате-съȣ Domiціапȣ, каре ла ꙟпчепȣтȣ domni dесттȣлȣ de біне, ꙟпсъ ꙟп періоdȣлȣ таї de пре ȣртъ реdȣссе тітпȣріле лȣї Nepone. Кȣ о dешертъчіȣпе копілърéскъ ȣпі о ръсіпіре петърціпітъ каре лȣ dȣсе ла оппрессіȣпі ші ла крȣzітi; перdȣ тітпȣлȣ ȣчігъпdȣ тȣште, ші кȣ о сȣпербіе ридікȣлъ претіпсе ка съ се пȣтéскъ domnȣ ші zeȣ (dȣтпе-zeȣ). Агрікола префъкȣссе Скоціа ꙟп провінцъ ротапъ пъпъ ла Edinбȣргȣ, кѫпdȣ се ревіетъ de Domiціапȣ челȣ росȣ de сȣспічіȣпе. Тіраппȣлȣ ꙟпсȣші ꙟптрепріпсе о еспе-

dinine ꙟн Цермаnia ꙟн каре префъкꙋ ꙟн провinцъ Сꙋевiа чеа de тꙋлтꙋ конфедератъ кꙋ Романiй, шi констрꙋi валлꙋлꙋ търцiнарiꙋ ꙟнтре Ренꙋ шi Dꙋнъре. Кꙋ маї ръꙋ сꙋчессꙋ се бътꙋ ꙟн контра Dачiлорꙋ карi ꙟнфестаръ de поꙋ марцiнiле iмперiꙋлꙋi сꙋнтꙋ рецеле лорꙋ Dꙋра. Ачеста воindꙋ а опнꙋне Романiлорꙋ ꙋнꙋ брацꙋ маї таре шi маї ꙟнтрепрinзеторiꙋ се лъссъ de domnie, шi ꙟнвестi кꙋ dънса пре Dечевалꙋ, омꙋлꙋ челꙋ маї аперꙋ шi маї прiчепꙋтꙋ ла ресбеллꙋ dintre Dачї. Dечевалꙋ се ꙟнцелессе кꙋ Пакорꙋ, рецеле Парцiлорꙋ, шi се ꙋнi кꙋ Сармацiї шi кꙋ Кацiї ꙟн контра Романiлорꙋ. Domiцianꙋ трimiсе пре консꙋларiꙋлꙋ Оппiꙋ Сабiнꙋ ꙟн контра Dачiлорꙋ, ꙟнсъ ачеста фꙋ бътꙋтꙋ шi нiмiчiтꙋ de кътръ Dачї. Dꙋпъ dънсꙋлꙋ трimiсе пре Фꙋскꙋ, префектꙋлꙋ корцiлорꙋ преторiане, каре авꙋ тотꙋ ачееашї сорте,—се ꙟнгропъ ꙟнтр'о пъdꙋре dачiкъ.—Аꙋꙋтꙋ Domiцianꙋ ꙟнтърржтатꙋ прin атъте перdерї детерminъ съ плече ꙟн персонъ ꙟн контра ферошiлорꙋ inimiчї, ꙟнсъ мерсе нꙋмаї пънъ ꙟн Месiа, шi аколо се аррꙋнкъ ꙟн брацеле плъчерiлорꙋ шi але десфрънърiлорꙋ, шi есneдi кꙋ оштiле пре Iꙋлiанꙋ асꙋпра Dачiлорꙋ. Ачеста орdinъ ка фiе каре мiлiтарiꙋ съ шї скрiе нꙋмеле пре скꙋтꙋ ка съ се кꙋноскъ тотꙋ iнсꙋлꙋ кꙋмꙋ се портъ. Dꙋпъ ачеса трекꙋ ꙟн Dачiа шi аттъкъ пре остеа чеа нꙋмеросъ ꙟн Тапе, шi о тъiъ ꙟнфрiкошатꙋ. Везiна каре ера алꙋ doiле dꙋпъ Dечевалꙋ, възъndꙋ къ нꙋ поте скъпа вiꙋ, се префъкꙋ мортꙋ, шi апої нонтеа фꙋцi ла аї съї. Dечевалꙋ темъndꙋ-се ка Романiї съ нꙋ ї оккꙋпересidinца, орdinъ съ таiе арборiї пънъ ꙟн трꙋнкiꙋ шi съ ле ꙟмбꙋнъ арме, ка аша *Романiї din* депъртаре съ кредъ а фi мꙋлцiме de

mілітарї, шї съ пȣ кȣтеze а се апропіа. Стратаџема ачеаста авȣ сȣчессȣ: Романії се ретрассеръ.

XV. Domiціанȣ сȣппъратȣ пре Кваzї шї пре Маркоmанї, къчї пȣі аȣ datȣ аціȣторіȣ ꙟн контра Dачілорȣ, ȣчісе пре deпȣтаціі ачестора, карі венісеръ ꙟн Паннонiа съ чеаръ паче. Атȣнчї Маркоmанiї ꙟнтърржтацї ꙟmпрессȣраръ шї бътȣръ пре Domiціанȣ. Елȣ възънdȣсе стрьmторатȣ трimісе пенціі ла Dечебалȣ ка съ лȣ кіеmе съ факъ паче. Dечебалȣ трimісе пре фрате-съȣ Dieці съ трактеze кȣ іmперъторіȣлȣ. Ачеста pedede Романілорȣ пре къцї-ва каптівї, шї черȣ о mаре съmmа de банї, афаръ de ачеаста mаї mȣлцї фабрікаторї de арmе шї de алте лȣкрȣрї нечессаре пентрȣ ресбелȣлȣ шї пентрȣ комоdітъціле віеціі, шї ȣнȣ стіпенdiȣ аннȣал форте ꙟнсеmнатȣ. Domiціанȣ се ꙟнвоі ла тоте ачестеа, ба dede реџелȣї шї о diadimъ, ка шї кȣmȣ елȣ л'ар ꙟнкорона шї і ар лъсса цеара din граціа са. Dȣпъ ачеса се ꙟнторсе ла Рома, тріȣmфъ de Dачї шї de Кацї, шї лȣъ пȣmеле de Dачікȣ (ꙟнвінгъторіȣлȣ Dачілорȣ). Insолінца ачеаста а тіраннȣлȣї афлъ dестȣї лінгȣшіторї карі съ лȣ mъреаскъ, dаръ шї сатірічї карі съ лȣ батціокореаскъ, a. R. 847 (Хр. 94). Dȣпъ mаї mȣлте фапте крȣnте Domiціанȣ шї пропȣсе съ ȣчідъ шї пре соціа са Domiціа, ꙟнсъ ачеаста dесконері лȣкрȣлȣ шї къшȣнъ стінџереа лȣї; елȣ се ȣчісе ꙟн 18 Септеmвріе a. R. 849 (Хр. 96) ꙟн етате de 45 de аннї, dȣпъ че аȣ domнітȣ 15 аннї, mаї mȣлтȣ ка тіраннȣ сффеmінатȣ шї фрікосȣ, de кътȣ ка іmперъторіȣ. Кȣ dъпсȣлȣ се стінсе фаmіліа Флавіілорȣ.

КАРТЕА II.

De ла мóрtea лui Domiціanȣ пънъ ла deкinapea imnepiȣлui сȣntȣ Авpeлiȣ Коmmodȣ.

I. Dȣпъ ȣnȣ nepiodȣ de 80 de anni ꙟn каре imnepiȣлȣ romanȣ, de ла мóртea лui Октaвianȣ, фȣ гȣвepнатȣ mai тотȣ de ómeni ръi шi флачi (къ націне есчепціani, a лui Вecпacianȣ шi a фii лui съȣ Tit.). хpmъ ȣnȣ nepiodȣ de o річipe сынтȣ чinчi imnepъторi ꙟnцeлeпцi, валiнцi шi amaтopi de ȣmanitate. La мóртea лui Domiціanȣ конціȣpaцi прекȣm масce, ъ imnepъторiȣ пре бътрънȣлȣ сenaторiȣ. -Mаркȣ Кочeiȣ Nepвa, сenатȣлȣ лȣ ꙟnтъpi. Nepвa гȣвернъ imnepiȣлȣ кȣ ꙟnцeлenчiȣne шi кȣ бънътате. ꙟnсъ npin napcimonia ca deштeптъ nemȣлцеmipe ꙟntpe nonopȣ шi ꙟntpe npeтopiani; eлȣ npeвeni еpȣnчiȣnea adonтъndȣ de фiiȣ шi de сȣчeccopiȣ пре M. Ȣлпiȣ Траianȣ челȣ плъкȣтȣ ла armatъ, шi mȣpi ꙟn 27 Ianȣapiȣ, a. Romei 851 (Хр. 98).

II. Маркȣ Ȣлпiȣ Траianȣ, нъскȣтȣ ꙟn Icnania *), omȣ кȣ mapi тaлeнтe атътȣ nентpȣ пaче кътȣ шi nentpȣ pесбелȣ, консекръ вieaцa ca атътȣ ꙟntpȣ ꙟndpeптapea adminicтpъчiȣnei iнтерne ꙟn тóте рamȣpi-

*) ꙟn четатеа Italika ꙟn 18 Centemвpie a. R. 806, фъкȣ zeче есnediцiȣni ка tpiбȣnȣ ла Eȣфpate шi ла Penȣ, се nȣmi npetopiȣ a. R. 839, консȣл a. R. 844. Dȣnъ ачeea се ꙟntóрce ꙟn Icnania, de aколо ꙟn Цepmania de цiocȣ, пре каре о пaчiфiкъ шi о гȣвepnъ пънъ ла annȣлȣ 850. ꙟn tómna annȣлui ачeлtȣia Nepвa лȣ кieмъ ла Рoma, л'adonтъ de фiiȣ, dȣпъ ачeea лȣ nȣmi Чecape, шi ꙟn скȣpтȣ timnȣ консȣл de a doȣa оpъ. ꙟnвecтitȣ кȣ атъte onopi Траianȣ се ꙟntóрce eаpъшi ꙟn Цepmania, ȣnde ꙟmnȣce pecneкtȣ вapвapiлopȣ, ꙟnсъ ла 851 фȣ pекiematȣ ла Рoma спре a лȣa ꙟn mъnъ фpъnеле *гȣвepnȣлui*.

ле еї, кътѣ ші ꙟптрȣ ꙟптіndереа імперіȣлȣї, ші ꙟпі-
фрȣмѫсецареа лȣї прін edіфіцє грапdіóсе. Ꙟп dатъ че
се пȣтї імперъторіȣ, ꙟпчепȣ съ факъ препаратіве
спре а стерџе пата чеа пȣсъ de Domiціапȣ пре пȣ-
меле Ромапȣ прін трібȣтȣлȣ dачікȣ, ші кътръ фіні-
тȣлȣ лȣї Септемврiе а. R. 953 (Хр 100) плъкъ ꙟп
контра Dачілорȣ. Dечевалȣ аȣзіndȣ de ачеастъ ꙟп-
треприndере, се сперіъ фóрт, штіindȣ преа-біне къ
маї ꙟпаінте п'аȣ ꙟпвінсȣ пре Ромапї, чі пре Domi-
ціапȣ, еаръ акȣмȣ аре de а фаче кȣ попорȣлȣ ро-
мапȣ ші кȣ імперъторіȣлȣ Траіапȣ, пре каре лȣ рес-
пекта ꙟпкъ de пре тімпȣлȣ кѫпdȣ гȣверпа Џерманіа.
Іарпа о петрекȣ Траіапȣ ꙟп Mecia, dȣпъ ачееа ꙟп
прімъвара аппȣлȣї R. 854 (Хр. 101) трекȣ Dȣпъреа
пре паві. Кѫпdȣ аџіпсе ла Тапе, і се adȣсе ȣпȣ
бȣрете фóрте маре, пре каре се афла скріссȣ кȣ лі-
тере латіпе: „Бȣррії кȣ тоції соції спȣпȣ лȣї Траіапȣ
съ се ꙟптóркъ а касъ ші съ ціпъ пачеа." Траіапȣ
пȣ лȣъ ꙟп консіdеръчіȣпе кȣвіптеле ачестеа, чі пȣрчес-
се ꙟпаінте ші ꙟптъмпіпъndȣ пре Dачї, ꙟпчепȣ бътаіа
кȣ dъпшії. Dечевалȣ ремасе ꙟпвінсȣ; елȣ тріміce de-
пȣтаціі de рапгȣлȣ de ціосȣ, комацї, ка съ чеаръ
паче. Траіапȣ пȣ се ꙟпвоі, чі пȣрчесе маї dепарте,
ші бътȣ а dóȣа óръ пре Dачї ші пре Сармацї, карі се ꙟп-
социссеръ кȣ dъпшії. Алтъ dепȣтъчіȣпе de Dачї комацї
віпе ла Траіапȣ, ꙟпсъ фъръ ефектȣ; се фаче а треіа
бътаіе каре се терміпъ пȣмаї прін греȣтъціле іерпеї.

III. Ꙟп прімъвара аппȣлȣї Ромеї 855 (Хр. 102)
Траіапȣ аттъкъ de поȣ пре Dачї; Dечевалȣ тріміce
ла dъпсȣлȣ dепȣтаціі de рапгȣлȣ dіптъіȣ, пілеаціі (кȣ
пълъріі), карі лȣ рȣгаръ ка съ факъ паче, ші пепт
ꙟпцелецереа маї de апрóпе съ се dепȣтéскъ ші

вътръ імперъторіълъ върбації ла конферінцъ. Dечї се трімісеръ dintре Романї Охра ші Клаоdіо Лівіано префестълъ преторіълъї; dаръ Dечебалъ по вътезъ а вені ла конферінцъ, чі трімісе алції dепотації ла Траіанъ. Імперъторіълъ жнцелегъndъ къ Dечебалъ каотъ нумаї міжлоче de а скъпа de невоіе ші de а жншела, комітъndъ ла бътаіе. Атопчі се пъско о лоптъ кроптъ жнтре амъndове оштіле. Романії жнвінсеръ, dаръ къщътаръ атъте плаце, жн кътъ по ле ажіопцеа матеріа ко каре съ ле леце. Траіанъ жші тъіъ вештмінтеле спре а ле фаче легътърї. Dопъ бътаіе Романії окко-паръ кастреле Dачілоръ челе de пре мопції, жн карі афларъ арме ші алте лоокрърї de ресбеллъ, опъ по-мъръ de каптівї романї ші семнолъ мілітаріо каре лъ лоасеръ Dачії de ла Фоско. Тотъ de о dатъ Масcімъ оккопъ опъ кастеллъ онdе се афла сора лої Dечебалъ, пре каре о лоъ каптівъ. Dопъ ачеаста се жмпърці бстеа ші оккопъndъ маї мълте dеалорї вені dinaintea pecidinцeї лої Dечебалъ. Лосіо Чіетъ Мавро аттъкъ пре Dачї de алтъ парте, жї бътъ ші прінсе форте мълції dintре dъншії. — Жн ачесте жмпрецію-ръръ Dечебалъ dеснератъ, трімісе о dепотъчіопе фор-те жнсемнатъ de бменії чеї маї de фроnтe, ко мъіерї ко копії, ка съ роџе пре імперъторіълъ de іер-таре ші съ чеаръ паче сuптъ верче конdіціопе. Тра-іанъ пріімі черереа лоръ ко конdіціопеа ка съ dea жн мъніле Романілоръ пре тоції артефічії чеї трімішї лоръ de Dоміціано, ші пре тоції фоварії, ші тоте мачінеле белліче, съ стріче тоте кастеллеле ші съ рекопоскъ de амічї ші de інімічї пре ачеіа карі сънт ші аї по-поролої Романъ. Dечебалъ се сопопсе ла тоте, ші трі-місе dепотації ла Рома спре а арръта ші жнаіптеа

сеnатȣлȣї сȣпȣnерea са шї а цереї сале. Траіаnȣ ꙟnторкъndȣсе ꙟn Італіа ла аnnȣлȣ Romeї 856 (Хр. 103) тріȣmфъ шї лȣъ nȣmеле de Dачікȣ.

IV. Dаръ nȣцinȣ тіmпȣ трекȣ dȣпъ ачеастъ ꙟmпъкъчіȣnе, шї веnі фата ла Roma, къ Dечебалȣ nȣ обсервéзъ condіціȣnіле, чі препаръ арmе, рестаȣрéзъ кастелле, пріmеште фȣгарї, провóкъ пре націȣnіле вечіnе ла ресбеллȣлȣ шї іnфестéзъ пре чеї че ціnȣ кȣ Romanії. Deчї Траіаnȣ ꙟnформатȣ de тóте ачестеа, detерmіnъ а плека de noȣ ꙟn коnтра Dачілорȣ, іеа кȣ сіnе пре Adріаnȣ, префектȣлȣ леџіȣnеї Mіnервіс, пре Лȣсіȣ Чіетȣ Маȣрȣ, шї пре алцї dȣчї ꙟnсеmnаці, шї віnе ла Dȣnъре кȣ ꙟnчепȣтȣлȣ аnnȣлȣї R. 857 (Хр. 104). Акȣmȣ detерmіnъ Траіаnȣ съ сȣпȣnъ кȣ тотȣлȣ пре Dачї шї цеара лорȣ съ о префакъ ꙟn провінцъ роmаnъ. Ка съ пóтъ dȣче ресбеллȣ кȣ mаї mаре секȣрітате, ꙟnсърчінъ пре архітектȣлȣ Аполлоdорȣ Dаmасчеnȣлȣ съ коnстрȣéскъ ȣnȣ поdȣ de пéтръ престе Dȣnъре, dіn џосȣ de катаракте, ꙟnтре Тіерnа шї Еџета *) ꙟn тіmпȣлȣ лȣкръріі ачестеіа, Траіаnȣ ръmасе ꙟn Месіа шї тріmісе престе Dȣnъре nȣmаї о парте dіn óстеа са ка съ аппере локȣлȣ Dечебалȣ ꙟnвіnъ пре націȣnіле вечіnе ла арmе, ка кȣ пȣтерї ȣnіте съ фръnгъ пре Romanї, шї съ шї ассекȣре zе лібертатеа; елȣ аттъкъ пре апъръторіі поdȣлȣї, ꙟnсъ ачештіа коnстрȣісеръ кастелле dіn карі реꙟmпінсеръ пре Dачї. Dечебалȣ черкъ акȣmȣ алтȣ mіzлокȣ ка съ скапе de Траіаnȣ. Елȣ тріmісе ла dъnсȣлȣ пре nіште фȣгарї префъкȣцї ка съ лȣ ȣчіdъ: ꙟnсъ ачештіа се deскоперіръ шї пльтіръ кȣ віеаца аттеnтатȣлȣ лорȣ.

---

*) *Bezi Magazinȣлȣ історікȣ* Тоmȣ I. паџ. 16, шї Тоmȣ II. паџ. 110

V. Пънъ ла аппвлъ R. 858 (Хр. 105) се фіні подвлъ, шi Траіанъ трекв кв тóтъ армата романъ пре пътънтвлъ Dачіеі. Аквтъ се ꙟнчепв ресбелллвлъ ꙟн тóтъ фврóреа са; твлте фанте demne de memopie фъквръ ачі imперъторівлъ, dвчії, шi miлітарії романі. Лонџінъ dвчеле внеі леџівні, ꙟнвінсе de maї твлте орї пре Dечевалъ, ꙟн фіне ачеста префъкъndвсе къ ва съ се свпнвнъ лвї, ꙟлъ кіетъ ла сіне ка съ се ꙟнцелéгъ. Dвпъ че лъ атъџі, ꙟлъ прінсе шi лъ ꙟнтревъ deспре інтенџівніле лвї Траіанъ, dаръ нв пвтв свóте din гвра лвї німіка. Dвпъ ачееа тріміce ла Траіанъ внъ deпвтатъ ка съ ї спвнъ къ лъ ва da ꙟнапоі, dакъ imперъторівлъ се ва ретраџе din Dачіа шi ва плъті спеселе ресбелллвлвї. Траіанъ респвнсе аша ꙟн кътъ се възв din ворбеле лвї, къ нічі нв пвне mаре прецъ пре Лонџінъ, нічі нв і ар пъре біне de періреа лвї. ꙟнтре ачестеа Лонџінъ ꙟшї проквръ венінъ прін внъ лібертъ алъ съв, шi тріміce пре ачеста ла Траіанъ свптъ претестъ de а лъ ꙟнпъка кв Dечевалъ. Dечевалъ възъndвсе ꙟншелатъ тріміce пре чентвріонеле каре ера прінсъ кв Лонџінъ ꙟнпревнъ, ка съ чеаръ ꙟнапоі пре лібертъ, офферіndв-ї корпвлъ лвї Лонџінъ шi ꙟнкъ zече каптіві. De ла ачештіа ꙟнцелессе Траіанъ тóте інтенџівніле лвї Dечевалъ, ꙟнсъ крезв а фі ꙟн контра demnітъцїї пвтелвї Романъ а ї mаї da ꙟнdъrътъ барбарвлвї пентрв каdаверелвї лвї Лонџінъ. Пентрв ачеаста се ꙟнтъръжтъ Dечевалъ аша de тáре, ꙟн кътъ спънzвръ de о пертікъ корпвлъ лвї Лонџінъ ꙟн фаца Романілоръ карі се аппроніассеръ de pecidніцъ. Траіанъ шi чеілалці Романі, ла спектаклвлъ ачестеї крвzimї се апрінсеръ de фврóре *ꙟн контра Dачілоръ*; ꙟнпрессврáръ pecidінца, шi кв

тълтъ перdере ꙟн фіне о лварь ші о dedеръ флакърeї. Dачії парте се вчісеръ еї ꙟнтре сіне, парте беръ венінв, парте пікаръ ꙟн тініле Романілорв. Dвпъ ачестъ свчессв Романії пврчессеръ ꙟнаінте ші оккупаръ тотъ царa. Dечебалв dвпъ че възв къ і с'ав лватв ресіdінца ші цeaра с'ав купрінсв de Романі, ші къ пре елв ꙟнсвші ꙟлв атепінцъ періклвлв, ка съ нв каdъ віѣ ꙟн тъніле ꙟнвінгъторілорв, се вчісе кв тъніле сале. Ассетене фъквръ таї тълці Dачї ꙟнсетнаці, се оторжръ еї ꙟнтре сіне. Корпвлв лвї Dечебалв се dвсce ла Рома, тесаврелe лвї карі ле асквнсессе свптв албіа ржвлвї Сарцеців, се deскоперіръ de Бічіле, социвлв ші фатіліарівлв лвї Dечебалв. Кв тоdвлв ачеста се фіні ресбелллвлв Dачікв. Траіанв префъкв цеара ꙟн провінцъ Романъ, ашеzъ ꙟнтр'жнса dове леціvні, а V тачеdонікъ ші а XIII цетінъ, ші о колонісъ кв непвтератъ твлціте de омені din тотв імперівлв романв *). Елв ꙟнсвші се ꙟнторсе ла Рома ꙟн аннвлв R. 859 (Хр. 106), се прокіетъ імперъторів de a V оръ, ші се ꙟнвесті кв потестатеа трібвніціе de a IX оръ. Мілітарії ші трібвнії dвпъ фінітвлв ресбелллвлвї се dекораръ кв короне, ланчіе, коллане, артілле, фалере, ші алте семне de dістінкціvне пентрв валінца лорв.

VI. ꙟнтрв теторіа вікторієї репвртате асвпра Dачілорв се ръdікъ ла Рома колвтна лвї Траіанв, ші ꙟн Месіа лъпгъ Іатрв се еdіфікъ Нікополіа, ші таї спре ръсърітв Марціанополіа, ꙟн онореа свроріи лвї Траіанв. ꙟн Трачіа се еdіфікъ Траіанопо-

*) Trajanus victa Dacia ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et urbes colendas. Dacia enim diuturno bello *Decebali viris fuerat* exhausta. Eutropius libr. VIII. cap. 6.

ліа ꙟп опόреа лѕї Траіанѕ, ші Плотінополіа ꙟп опόреа соцієї лѕї. Пре лъпгъ ржпа дрéптъ а Dѕпърей се еdіфікаръ саѕ се репъраръ маї тѕлте четъцї, ші а нѕме: Сіпцідѕпѕ ла гѕра Савеі, Трікорніѕ, Маргѕ ла гѕра Маргѕлѕї, Вітіпацѕ, Тапате, (ла гѕра Пъръѕцѕлѕї), Попції ла капѕлѕ поdѕлѕї лѕї Траіанѕ, Ецета (ла котѕлѕ Dѕпърей), Dортікѕ ла гѕра Тітакѕлѕї, ad Malum (маї търzіѕ Вопопіа, ѕпdе е акѕмѕ Bidinѕ), Рацїаріа ла гѕра Рацїаріѕлѕї, Алтѕ ла гѕра Алтѕлѕї, Чіаврѕ ла гѕра Чіаврѕлѕї, каре деспърціа Месіа сѕперіόре де чеа інферіόре; аноі Аѕгѕста, Рецїапѕ (din контра върсърії Цініѕлѕї ꙟп Dѕпъре), Ескѕ ла гѕра Ескѕлѕї, Ѹтѕ ла гѕра Ѹтѕлѕї, Ескатѕ (маї ꙟп ѕртъ Асатѕ ші апої Апасатѕ) ла гѕра Ескатѕлѕї, Dіпѕ (кѕ Quintodinum ші Sextodinum, ѕпdе е акѕмѕ Сістовѕ), Нове, Іатрѕ ла гѕра Іатрѕлѕї, Тріттатіѕ, Апніаріа, Траттаріска (din контра върсърії Арџешѕлѕї ꙟп Dѕпъре), Dѕросторѕ, ѕпdе стаціопа леціѕпеа І італікъ, Сѕчідава, Аксіопол, Каліdава, Карсѕ (din контра върсърії Галѕїпѕлѕї ꙟп Dѕпъре), Тросмі (ѕпdе е акѕмѕ Мачінъ). Dіпоцеціа (din контра върсърії Серетѕлѕї ꙟп Dѕпъре). Новіоdѕпѕ (ѕпdе е акѕмѕ Ісакчіа), Еџіссѕ (акѕмѕ Тълчеа), Істрѕ саѕ Істрополі, лъпгъ мареа нéгръ.

VII. Dачіа dѕпъ тѕпції Карпаці се ꙟпіпърці ка ші Месіа, ꙟп Dачіа сѕперіόре ші ꙟп Dачіа іпферіόре. ꙟп чеа сѕперіόре се тречеа de ла Вітіпацѕ ла Леdерата, четате лъпгъ Dѕпъре ла гѕра Апѕлѕї саѕ а Крашѕлѕї, de ѕпdе dѕчеа dрѕтѕлѕ dеа dрептѕлѕ кътръ тéзъ-пόпте пріп Арчідава, Чептѕтпѕцеа, Берсовіа, Azizi (Inde Bersobim, de-

inde Aixi processimus, zіче Траіанѕ ꙟн комментаріеле чітате de Прісчіанъ), ші пріn Канѕ-боѕлѕї, ла тѕнічініѕлѕ Тівіскѕ лъпгъ ржѕлѕ Tiviscus (Темішѕ, ѕnde есте астъzї Темішо́ра). Алтѕ drѕмѕ тречеа de ла Тапате ла гѕра ржѕлѕї Тіерпа, ѕnde се ашеzъ о колоnіе de ꙟnсѕшї ітперъторіѕлѕ Траіанъ*) ші терцеа ассетіне спре ме́zъ-по́пте пріn Media, Преторіѕ, ad Pannonios, Гагапі, Маскліапі (Събешѕ), ла тапсіѕпеа Тівіскѕ (акѕтѕ Каверанѕ). Ачі се ѕnіа атъndо́ѕе drѕтѕріле (челѕ de ла тѕнічініѕлѕ кѕ челѕ de ла тапсіѕпеа Тівіскѕ, ші апої се ꙟnторчеа спре ръсърітѕ пріn Adnова, престе Ponte Augusti (scilicet Traiani), ші веnіа ла Carтіzецетѕzа, резіdінца лѕї Dечевалѕ, каре се реedіфікъ ші се dекоръ кѕ епітетѕлѕ de Ѕлпіа Траіапа Аѕгѕста (лъпгъ ржѕлѕ Сарцеdѕ). De ла Сартіzецетѕzа, dѕчеа drѕтѕлѕ ла Апе (Aquae, Hydata, акѕтѕ Сарцеdѕ, саѕ Хацегѕ), ші de ачі ꙟn сѕсѕ спре Мѕрешѕ ла Zертіzірга (Орештіа). ла Бландіапа, ла Апѕлѕ (de a dре́пта Мѕрешѕлѕї ла гѕра ржѕлѕї Апѕлъ), ла Брѕкла (Aiѕdѕ), ла Саліпе (Тѕрdа), ла Патавісса, ла Naпока (Герла), ла Пароліссѕ (Deшіѕ). Алѕ треіле́ drѕтѕ тречеа престе поdѕлѕ лѕї Траіапѕ ꙟn Dачіа аѕстралъ, ші dѕчеа ла Фратеріа, ла Атѕтріѕ, Целеndава, ла Кастра-пова, тречеа престе Олтѕ, кътръ Ротѕла (Кътпѕ-лѕпгѕ) ші апої престе тѕнці ꙟn Dачіа сѕперіо́ре ла Рѕсіdава, ла Кастра-Траіапі, Преторіа Аѕгѕсті, ші се ꙟnторчеа пріn Степа (стрімторї) кътръ

---

*) In Dacia quaque Zernensium colonia a Divo Trajano deducta, *juris italici est. Digest. De cens. L. §. 8.*

Ап в л в. Афаръ de ачесте четъцї, maї ера: ꙟп Dачia аострал Dрввете, Арцidава, Арчiппа, Пiпв, Сорпв, Пiрв, Komidава, Тiасв, Netindава; ꙟп Dачia орiенталъ: Палоdа, Zвсidава, Ѹdidава, Candaва, Петроdава, Карсidава, Патрidава, Трiфвлв, (честе 4 din връть ꙟп рецiвпеа de свсв а Првтвлвї); ꙟптре Првтв шi Тврa (Dвпастрв): Zарцidава, Тamacidава Пiробаридава *), Nikonis, Офiвсса, Твра оппidвлв, (честе 3 din връть пре лъпгъ Dвпастрв), Ертопактв (ла гвра Dвпастрвлвї) шi Арпiа (пв dепарте de гвра бореалъ а Dвпърeї). ꙟп Dачia чептралъ (свперiópe) афаръ de челе maї свсв пвтерате, maї ера: Сарцidава, Ѹлпiапв, Рвкопiв, Dочidава, шi ꙟп чеа очidенталъ Zвробара.— Попврвчiвпеа Dачieї romane крескв ꙟп скврть тimпв ла впв пвтървь ꙟпсетпатв, се фъкврь dрвтврї аштерпвте кв пeтръ, се констрвiръ апеdвкте, се edіфiкаръ темпле, театре шi аmфiтеатре, се лвкраръ салiпеле шi minepeле de аврв шi de арцiптв, шi ꙟп скврть тimпв цеара deвeпi впа dintре челе maї фрвтóсе провiпце але imперiвлвї Romanв.

VIII. Ла ръсърiтв, Косрое рецеле Парцiлорв, копрinzindв Арmenia, пвсессе реце престе ачеастъ цеаръ пре фрате-съв Партаmiсiрв. Траiапв плекъ ꙟп контра лвї, ла аппвлв Romeї 866 (Хр. 113) вътв пре Парцї, depвсе пре Партаmiсiрв, префекв Арmenia, Месопотаmia шi Ассiрia ꙟп провiпце romane, копрiпсе кiарв шi pecidinца партiкъ, Ктесiфоп, шi

*) De ла Барiдава, се веdе а се фi пъсквтв Бассарава, шi апоi Бассаравiа.

dede Парцiлорŭ реце пре Партамаспатŭ. Траiанŭ трекŭ кѫ оштiле сале ꙟн Аравiа шi ацiѫнсе пънъ ла сiнѫлŭ персiкŭ. Пропреторiѫлŭ Сiрiеĭ копрiнсе маĭ мѫлте локѫрĭ din Аравiа; кiарŭ шi Nѫбiа вепi сѫптŭ domнiа Романiлорŭ шi ремасе сѫптŭ dънса маĭ бiне de ѫнŭ секлѫ de анпĭ. Ꙟнторкъndѫсе din Персiа, Траiанŭ абiа ацiѫнсе пънъ ла Салiнѫнтŭ ꙟн Чiлiчiа, шi болпъвindѫсе мѫрi аколо ꙟн 10 Аѫгѫстŭ а. R. 870 (Хр. 117) ꙟн етате de 61 de анпĭ, dѫпъ че аѫ ꙟмпъръцiтъ кѫ чеа маĭ маре глорiе 19 анпĭ. 4 лѫпĭ шi 27 de зiле. Бѫпътатеа лѫĭ ръмасе de ессемплѫ. Ꙟн кътŭ сепа ѫлŭ романŭ dѫпъ ачеса кѫndŭ ферiчiта пре iмперъторiŭ, зiчеа: Sis felicior Augusto, melior Traiano (съ фiĭ маĭ ферiчiтŭ de кътŭ Аѫгѫстŭ (Октавiанŭ), шi маĭ бѫпŭ de кътŭ Траiанŭ.)— Сѫптŭ dънсѫлŭ еаръшi ꙟнчепѫ съ ꙟнфлорéскъ артеа романъ, шi ацiѫнсе ла челŭ маĭ ꙟналтŭ градŭ de перфекцiѫпе. Елŭ фъкѫ кътева страте мiнѫпате, термiпъ калеа Аппiанъ (via Appia), секъ палѫзiле помптiпе, пънъ ѫndе се пѫтѫ, констрѫi портѫрi пóѫе, репъръ челе векi, едiфiкъ форѫлŭ Ѫлпiѫ (forum Ulpium) ꙟн Рома, ка о пóѫъ четате de палаце, ꙟн алŭ кърѫiа мiзлокŭ се ꙟпълца колѫмпа лѫĭ Траiанŭ. Елŭ аdопrасе пре компатрiотѫлŭ съŭ челŭ ꙟнвъцатŭ, dаръ реш ертŭ шi педанте, Adpiaпŭ, каре ĭ ѫрмъ пре тропѫлŭ Чесарiлорŭ.

IX. Пѫблiѫ Елiѫ Adpiaпѫ, целосŭ de глорiа лѫĭ Траiанŭ, ꙟndатъ пъръсеi треĭ провiнце карi ле аdаѫсе Траiанŭ iмперiѫлѫĭ Романŭ, шi ревокъ мiлiцiа din Армепiа, Месопотамiа шi Ассiрiа, шi фъкѫ рѫѫлŭ Еѫфрате маррiпе iмперiѫлѫĭ романŭ de кътръ ръсърiтŭ. Ассеминé воi съ факъ шi кѫ Dачiа, ꙟнсъ лŭ dес-

тъnтаръ атічії ка съ nȣ лассе ꙟn тъnіле барбарілорȣ пре атъціа четъціаnі роmаnі. Кȣ тóте ачестеа, пеnтрȣ ка съ miкшореzе глоріа лȣі Траіаnȣ, стрікъ podȣлȣ челȣ dе престе Dȣnъре, сȣnтȣ претестȣ къ сервеште nȣmаі спре а фачіліта барбарілорȣ тречереа ꙟn Месіа, пре кънdȣ елȣ ар фі фостȣ dаторіȣ съ лȣ аппере. Се паре къ Аdріаnȣ аȣ фъкȣтȣ ачеаста, кънdȣ кълъторіа пріn церіле імперіȣлȣі, къчі атȣnчі вісітъ елȣ ꙟnтърітȣріле фіс-къреі провінце, dърѫmъ ȣnеле кастелле, ші стрътȣтъ алтеле ꙟn локȣрі mаі аккоmоdате. Афаръ dе ачестеа, mілітарії ера аша dе біnе есерчітаці, ꙟn кътȣ кълъріmеа батавъ тречеа Dȣnъреа ꙟnnотъndȣ. Барбарії възъndȣ ачеаста, се пътрȣnсеръ dе фрікъ dе Роmаnі, ші nȣ mаі кȣтеzаръ а тȣрбȣра Dачіа, чі фъкȣръ пре Аdріаnȣ ріȣdекъторіȣ алȣ черцілорȣ ші dіспȣтелорȣ лорȣ. Din ачесте кассе Dачіа ꙟn інскріпчіȣnі се nȣmеште феріче сȣnтȣ Аdріаnȣ, ші пре о mоnетъ елȣ се ꙟnскріс Рестаȣрърторіȣлȣ Dачіеі. Ла ꙟnчеnȣтȣ nȣсе nȣmаі ȣnȣ пресіdе престе Паnnонія ші престе Dачіа, пре Марчіȣ Тȣрбіnе, dȣпъ ачеа nȣсе сінгȣрȣ престе Dачіа пропреторіȣ пре Кn. Паnіріȣ Еліаnȣ, каре фъкȣ аnеdȣктеле ла Сарmіzеџетȣса, ла аnnȣлȣ R. 885 (Хр. 132), прекȣmȣ се аdеверéзъ din інскріпчіȣnі *). Іmперъторіȣлȣ Аdріаnȣ dеdе dреnтȣлȣ dе четъціаnі роmаnі ла mаі mȣлці mілітарі карі фъкȣсеръ 25 ші mаі mȣлте еспеdіціȣnі, ші се афла ꙟn Dачіа інферіóре, сȣnтȣ Плаȣціȣ Чесіаnȣ, ла аnnȣлȣ R. 882 (Хр. 129) **). Пре тіmпȣлȣ ачеста

*) Везі Інскріпчіȣnіле ла фіnітȣлȣ кърцеі.

**) *Везі Магазinȣ істоpікȣ* Томȣ I. паџ. 24.

четъціаніі колоніеі Ескулуі пусеръ статкъ de аратъ луі Іуліу Капітоне пропреторіулуі Іллуріkулуі, dекуріонелуі Колонієі Траіане Сармігеџетуса, din Dачіа суперіоре, dуумвірулуі муніціпіулуі Ромула, ші Патронулуі колоніеі Ескулуі. *)

X. Adріанъ консекръ тотъ активітатеа са ꙟпdрептърії adміністръціуnеі interne. Елъ куноскъ ꙟптъіаші dатъ пусечіунеа імперъторіулуі роману, ка Domnъ алъ лумеі, ші пу ші търџіні соліцітудінеа са асупра Romeї ші а Італієі, чі ші о ꙟптінсе асупра ꙟнтреџії лумі романе. Din ачеастъ каусъ елъ кълъторі пріn тоте провінџеле імперіулуі, маі тотъ пре џіосъ, ꙟнфрумусеџъ четъціле капітале, прекумъ Атена, каре пріn аморea луі чеа ентусіастікъ пентру тотъ че е греческу, се аіаусе ку о парте нову, Adріана; елъ рыdікъ монументе, прекумъ маусолеулъ de ла Рома каре портъ нумеле луі (moles Hadriani), фортіфікъ марџініле імперіулуі, пріn кастелле, фъкъ ꙟн Брітаnnіа валлулъ de пъмъптъ ꙟп контра Пікціlорь, пусе пре Салвіу Іуліанъ съ куллегъ леџіле чівіле din edіктеле преторілорь, каре коллектъ пъпътъ нумеле de edіктъ перпетуъ (edictum perpetuum), формъ маі тотъ din џіуріскопсулџі консісторіулъ імперіал (consistorium principis), ла каре трекъ тотъ потестатea леџіслатівъ ші џіоdекъторескъ а сенатулуі, елъ dede о нову органісъціуне dрегъторіілорь статулуі, каре ціпу пъпъ ꙟп тімпуріле челе маі din урмъ але імперіулуі (officia palatina, publica et militaria). — Тімпулъ domnieї луі трекu маі фъръ de ніці уnъ ресбеллъ; нумаі ꙟптемеіареа упеі колоніі романе, Aelia

---

*) Безі Маrazinu ictopіkу Tomъ II. паџ. 84.

Capitolina) кȣ ȣнȣ темплȣ dedікатȣ лȣї Џіос капіто-
ліnȣ, пре рȣіnеле Іерȣсалімȣлȣї, аџіцѣ о ресколъ тер-
рібілъ ꙟнтре Џіȣdanї, каре се domітѣ нȣмаї dȣпъ ȣнȣ
ресбеллȣ форте чербікосȣ dе треї аnnї dе zіле (a. R.
884—886). Дȣпъ че ꙟмпъръцї 20 dе аnnї шї 10
лȣnї, елȣ мȣрі ла Баіе ꙟn 10 Іȣлїȣ a. R. 891 (Хр.
138), ꙟn етате dе 61 dе аnnї, лъссъndȣ dе сȣчес-
соріȣ пре adоптатȣлȣ съȣ фіїȣ,

XI. Т. Еліȣ Антоnіnȣ Пїȣ, (nȣмітȣ маї ꙟnаіnте Т.
Аȣреліȣ Фȣлвȣ), каре фȣ шї маї аматоріȣ dе паче dе
кътȣ Аdріаnȣ: елȣ се оккȣпѣ тотъ віеаца са кȣ adміnі-
стръчіȣnеа інтернъ: ȣманітатеа шї dрептатеа лȣї фъръ
ессемпларе, ꙟn кътȣ варбарії dіn церіле челе маї
dепъртате (dіn India, Бактріаnа, Ȣркаnіа) dеnȣnъndȣ
армеле се adресса ла dънсȣлȣ кȣ кавселе лорȣ. Аn-
тоnіnȣ шї мерітѣ nȣмеле челȣ глоріосȣ dе пърінте
алȣ цеnȣлȣї оменескȣ. Ресбелле неꙟnсемнате
кȣ цермаnії се фініръ ȣшорȣ шї фъръ мȣлтъ вър-
саре dе сънџе. Кȣаzії пріміръ реџе dе ла dъnсȣлȣ.
Ꙟn Брітаnnіа шї Маȣретаnіа ніште ресколле мічї се
стъмпърарь кȣрръndȣ. Dачіа фȣ ꙟn паче сȣптȣ dom-
nіа лȣї, прекȣмȣ търтȣрісескȣ іnскріпчіȣnіле. Аnтоnіnȣ
ꙟмпъръцї 22 dе аnnї шї 3 лȣnї, шї мȣрі ла Лорі ꙟn Етрȣ-
ріа, ла аnnȣлȣ Romeї 914 (Хр. 161) ꙟn етате dе 75 dе
аnnї, лъссъndȣ dе сȣчессоріȣ пре џінере-съȣ Маркȣ Аȣ-
реліȣ, пре каре лȣ adоптассе ꙟnкъtръndȣ Аdріаnȣ.

XII. Маркȣ Аȣреліȣ Аnтоnіnȣ Філософȣлȣ,
ꙟndатъ че се сȣї пре тронȣ, ꙟшї лȣѣ dе соцȣ пре
Лȣчіȣ Верȣ (ассеміnе adоптатȣ dе Аnтоnіnȣ Пїȣ)
кȣ каре domnі ꙟмпреȣnъ оптȣ аnnї dе zіле. Лȣчіȣ
Верȣ, омȣ ефемінатȣ, се ꙟnсъръчіnѣ кȣ ресбеллȣлȣ
ꙟn контра Парцілорȣ, карі ꙟnкȣрсассеръ пріn

Armeniа провінцеле romane de ла ръсъріtš шi фъквссеръ тоате пръdъчівnі ꙟнтр'жнселе; ꙟнсъ Верв лъсъ пре локвціторії съї съ порте ресбеллвлš, шi елš, maї вѣртосš dвпъ ꙟнторчереа са de ла оріенте, се dеde кв тотвлš dесфрънърілорš. Локвціторії фініръ кв бвнš свчессš ресбеллвлš партікšлš; ꙟнсъ пънъ кънdš ціnea ꙟнкъ ачела, се сколаръ Маркоmanії, Квазії, шi алте понорѣ цермане шi сарматіче, шi dевастаръ провінцеле romane челе de а dреапта Dвнъреї, ва кътезаръ а шi ꙟнтinde ескврсівnіле лорš пънъ ла Ачілеia (Aquilcia). Аша се пъсвв ресбеллвлš m a р- к о m a n i к š челš mаре, ла анвлš R. 919 (Хр. 166) каре ціnв 14 annї, шi каре лš пвртъ ꙟнсвші іmnеръторівл M а р к в А в р е л і š. Евтропіš комnаръ кв dреnтвлš ачестš ресбеллš кв челе пвnіче. Кв mаріле каламітъцї але ресбеллвлвї челвї террібіл, се ꙟнсоціръ шi алте dесастре карі веніръ асвпра іmnерівлвї, adекъ: квтремвре de пъmънтš прin каре се рвінаръ четъцї, ꙟнвmidъчівnї de апе, локвсте, фоmете, пестілінцъ, аша ꙟн кътš періръ оштї ꙟнтрецї. Кв внš кввънтš, аша dе ръš ста атвнчї лвкрвріле ꙟн іmnерівлš romanš, ꙟн кътš се пърса къ de odатъ ва съ каdъ кв тотвлš, dакъ din феріčітате. Маркв Аврелів n'арš фі венітš пре лвmе, шi n'арš фі тръітš кіарš ꙟн ачелš тіmnš. Маркоmanії шi Квазії кооріnсессеръ Norіквлš шi Паnnonіа, шi ꙟнmnрессвра Ачілеіа, ꙟнсъ кънdš се арръмаръ аmъndoї іmnеръторії, іnіmіčії се сперіаръ шi нвmaї de кътš dешертаръ ачесте церї, шi черврѣ паче de ла Romanї. Лвчів Верв ꙟнторкъndвсе кътръ Roma періі ла А л т і n š, атъкатš de апоплессіе а. R. 922 (Хр. 169). Dвпъ ачеаста се стъмпераръ варварії кътš-ва тіmnš, ꙟнсъ

пв се лъссаръ de плапврілe лорв. Еліє Бассв гвверпъторівлв Паппопіеі ръпорта педпчетатв къ тóте пацівпіле de пре лъпгъ Dвпъре съптв дп тішкаре. Маркв Аврелів пептрв ка съ превіпъ ачеастъ фортвпъ атепіпцетóре, връсъ ші аверea са пріватъ дп ерарівлв пвблікв, ші пврчессе ла Dвпъре впde се дпчепвссеръ лвптеле. Спре а комплета армата дп челв маі скврт тімпв, се лвaръ ші сервіі ла міліціе, ка дп ресбеллвлв пвпікв; се кіемаръ латропіі din Dалмаціа ші Dардапіа, се дпармаръ гладіаторіі, се квмпъраръ цермапі ка съ се батъ дп коптра цермапілорв. Комплетъпdвсе óстеа кв modвлв ачеста, дпчепвръ бътъіле челе формidaбіле, мілітарії се лвптаръ кв о валіпцъ пекрезвтъ. Маркоманії ші Іазвцїї се ціпвръ бърбътеште, dаръ dвпъ маі мвлте бътъі червікóсе, кіарв ші пре гіаца Dвпъреі, се дпвіпсеръ; Квazii се дптпръштіаръ dвпъ меморабіла бътаіe, дп каре се zіче къ леціvпеа фвлтіпатъ, дп сечета чеа маре ар фі кыпътатв плóіе de ла Хрістос, a. R. 927 (Хр. 174).

XIII. Dвпъ ачеастъ вікторіе імперъторівлв Маркв Аврелів ремасе дп Паппопіа ка съ dea респвпсв ла deпвтацїі варбарілорв, кърі впіі череа а се пріmi дп соцієтатеа Ромапілорв, свптв dвчеле Ватарів, копілв de 12 аппі; ачестора се deдеръ ші бапі пептрв ка съ ціпъ дп фръв пре Тарбв, алтв dвче вечіпв лорв каре дптрассе дп Dачіа, ші дпчепвссе а атепіпца кв ресбеллв, dакъ пв і се ва da ші лві о свтмъ de арџіптв. Квazілорв ші Маркоманілорв се копчессе пачe, дпсъ свптв kondiцівпеа ка съ стea 36 de stadie *deпарте de* Dвпъре; Іазвцілорв се пвсе о dістапцъ de *dóве орі маі маре*, ші се опріръ de a ціпе пaвi про-

ѝріе, ші de a кълка пре інсѕлеле Dѕнърeї, афаръ de ачестеа се черѕръ de ла dѣншії 8000 de кълapi сѕнтѣ вѕтеле de с о ц ї, ші се прімірѣ ӂнапої 10,000 de' каптіві карі ера ла Іаzѕцї.—Ӂн ѕрмъ веніръ ла імперъторіѕлѣ dепѕтаці черъndѣ ка се dea барбарілорѣ пътъпtѣ ӂн провінцеле ромапе. Астінціі сѕнтѣ domniї лорѣ Раос ші Раптос черѫръ съ лі се dea пътъптѣ ӂн Dачіа, ӂнсъ пѕ къпътаръ, eї лъссаръ мѕіеріле ші копііі ла Клементе гѕверпъторіѕлѣ Dачіеї, ші плекаръ ӂн контра Кѕстобочілорѣ пре карі ӂї бътѕръ ші ле лѕаръ цеара. Атѕнчї вечініі Dакріці теmъndѕсе ка съ пѕ пацъ ші eї ассемене, се скѕларъ ӂн контра лорѣ, ші аттъкъndѕї пре неашептате, ӂї бътѕръ. Ачештіа фъкѕръ апої легътъптѣ кѕ імперъторіѕлѣ, ка елѣ съ ле dea бані, ші eї съ батъ пре інімічії вечінї.—Маї ӂн ѕрмъ се копчессо ші Іаzѕцілорѣ съ локѕéскъ лъпгъ Dѕнъре, ӂнсъ навї пѣ лі се іертаръ, нічї пѕ се лъссаръ ла інсѕлеле Dѕнъреї, dаръ лі се dede воіе de а трече прін Dачіа кътръ цеара Росоланілорѣ пептрѕ коммерцѣ, de къте орї ва афла кѕ кале гѕверпъторіѕлѣ провінцеї. Тотѣ ӂп ачестѣ тімпѣ вені фама dін Сіріа deспре ребелліѕпеа лѕї Авіdіѕ Кассіѕ. Імперъторіѕлѣ ӂнтъpi кастеллеле de пре ржпа чеа dінколо а Dѕнъреї кѕ 20,000 de мілітарї, ші пѕрчессе ӂп Асіа. Кѕаzії ші Маркоманії въzъndѣ ачеаста, апѕкаръ саръшї армеле. Марк Аѕрелїѕ компѕсе лѕкрѕріле ӂп Асіа, ші се ӂnтóрсе ла Рома, ѕnde петрекѕ фóрте пѕцінѣ тімпѣ dін каѕса ребаштереї ребеллїѕнеї ла Dѕнъре, ші плекъ ӂп Паппопіа, вені ла Карпѕнтѣ, апнѕлѣ R. 930 (Хр. 177), ші петрекѕ треї аннї de zіле ӂп пърціле ачелеа, пѕртъndѣ ребеллѣ пеӂпчетатѣ ӂп ко-

тра Квazілорꙋ̆, Маркоmанілорꙋ̆, Ерmꙋndꙋрілорꙋ̆ ші а Сарmаціlорꙋ̆; елꙋ̆ і бътꙋ аша de mаре ꙟn кътꙋ̆ mаї къ ера съ стінгъ, дакъ с ар ф пꙋтꙋтꙋ̆ контінꙋа ресбеллꙋлꙋ̆ ꙟnкъ ꙋnꙋ̆ аnnꙋ̆, ꙟnсъ іmперъторіꙋлꙋ̆ mꙋрі ꙟn 17 Марціꙋ̆ а. R. 933 (Хр. 180) ꙟn етате de 59 de аnnї, dꙋпъ че domnі ка філософꙋ̆ ші аппъръ іmперіꙋлꙋ̆ ка ероꙋ̆ ꙟn кꙋрсꙋ̆ de 19 аnnї, лъссъndꙋ̆ de сꙋчесоріꙋ̆ пре фііꙋлꙋ̆ съꙋ̆.

X. Маркꙋ Аꙋреліꙋ̆ Коmmоdꙋ̆ се декіеръ іmперъторіꙋ̆ ꙟnкъ ꙟn кастреле de ла Карпꙋnтꙋ̆ ꙋnde ера кꙋ татълꙋ̆ съꙋ̆; ꙟndemnатꙋ̆ de ачеста ка съ пꙋрчédъ ꙟnаіnте ші съ фрънгъ кꙋ тотꙋлꙋ̆ пꙋтеріле варварілорꙋ̆, елꙋ̆ фъкꙋ паче кꙋ Квazії ші кꙋ Маркоmанії, кꙋ Бꙋррії се ꙟnвоі ка ачештіа се dea Роmанілорꙋ̆ ꙟndъртꙋ̆ пре каnтіві; дрептꙋ̆ секꙋрітате къ нꙋ ворꙋ̆ рьdіка арmеле съ dea остатічї, ші се цісре къ нꙋ ворꙋ̆ ꙟnтра nічі оdатъ ꙟn цінꙋтꙋріле Dачіеї, ші нꙋ се ворꙋ̆ аппропіа de ачестеа mаї mꙋлтꙋ̆ de 5 mіліаре. Фііndꙋ̆ къ dꙋпъ ачесте конdіціꙋnї 12 Бꙋррї требꙋеа съ dешерте локꙋлꙋ̆, Сабініаnꙋ̆ теmъndꙋсе ка съ нꙋ се ꙋnéскъ кꙋ алці варварї ші съ тꙋрбꙋре цеара, ле кончессе локꙋрї ꙟn Dачіа. Dаръ націꙋnіле челе dінколо de Dачіа, mаї алессꙋ̆ Сарmації, ръmасеръ неꙟnфръnте ші nеnачіфікате, dіn ачеастъ каꙋсъ Коmmоdꙋ̆ орdінъ dꙋчілорꙋ̆ съї съ се рьdіче ꙟn контра лорꙋ̆ ші съ ле сꙋnꙋnъ. Албіnꙋ ші Nегрꙋ ші фъкꙋръ mаре нꙋmе ꙟn ачеастъ еспеdіціꙋnе. Коmmоdꙋ̆ ꙟn ꙋрmареа вікторіелорꙋ̆ репꙋртате de dъншії, се прокіемъ іmперъторіꙋ̆ de а V оръ, ші лꙋъ тітлꙋлꙋ̆ de Сарmатікꙋ̆.—Оmеnії чеї dіn преціꙋрꙋлꙋ̆ ціꙋnелꙋї іmперъторіꙋ̆ се фолосіръ de іmбечілітатеа лꙋї спре алꙋ̆ сеdꙋче ла челе mаї бассе есчессꙋрї, ші de dіфіden-

ца лві чеа пвтрітъ ші крескєтъ прінdескоперіреа de конспіръчівні, спре а лв фаче съ комітъ челе маі сълбатіче крвзімі. Елв лъссъ гвверпвлв ѫн тъпіле префектвлві преторівлві, ші се окквпъ продвкъndвсе ѫн амфітеатрв ка Еркхле Романвлв ѫн лвпте кв гладіаторії ші кв фереле сълбатіче. Кънdв ѫн фіне крвзімеа лві дедеперъ ѫн фвріе ші аменінцъ кіарв пре конфідінції лві чеі маі de апрóпе, атвнчі ачештіа спре аш тъптві віеаца са пропріе ѫлв вчісеръ ші прокіемаръ імперъторів пре префектвлв врвеі, Пертіначе, омв плъквтв сенатвлві, кв внв карактерв інтегрв ші северв. а. R. 945 (Хр. 192).— Аша дедеперъ ші се стінсе прін Коммоdв фаміліа Антонінілорв, прекхмв dеденерассе а лві Авгвств прін Нероне ші а Флавіілорв прін Доміціанв. Імперівлв ѫнчепв а декіна de ачі ѫнаінте.

Секціѕнеа D.

De ла деківареа імперіѕлѕї ѕпіtѕ Авреліѕ Коmmodѕ пъпъ ла къдереа лѕї ѕпіtѕ Авгѕѕtѕлѕ.

КАРТЕА I.

De ла декіпареа імперіѕлѕї ѕпіtѕ Коmmodѕ пъпъ ла Копсtапtіпѕ челѕ Маре.

I. Кѕ Антопіпії ꙟпчетъ періоdѕлѕ челѕ ферічітѕ алѕ імперіѕлѕї Romanѕ. De ачі ꙟпаіпте ꙟпчепѕ деспотісмѕлѕ мілітаріѕ. Преторіапії віпдеа тропѕлѕ ла челѕ че ле dа ші ле ꙟпdѕлџеа маї мѕлтѕ, ші скімба пре імперъторіѕ dѕпъ капріцѕ, рарї ómeпї се афла каре съ ле пѕпъ фръѕ. Елвіѕ Пертіпаче ꙟпчеркъ ꙟпdешертѕ пріп о северітате ріџіdъ съ търџіпескъ ессчеселе лорѕ; елѕ пері престе 3 лѕпї de zіле, ѕчісѕ de дъпшії, ші тропѕлѕ се dede лѕї Dіdіѕ Iѕліапѕ каре оффері маї мѕлтѕ преторіапілорѕ (25,000 de сестерџії пептрѕ фіе-каре преторіапѕ). Ꙟп 3 провіпџе се декіераръ леџіѕпіле тотѕ de оdатъ ꙟп коптра лѕї, ші прокіемаръ імперъторї пре dѕчії лорѕ. Челе dіп Iллѕрікѕ прокіемаръ пре Септіміѕ Северѕ, каре веніndѕ маї ꙟпаіпте de чеілалџї ꙟп Iталіа, dѕпъ ѕчіdереа лѕї Iѕліапѕ се рекѕпоскѕ de кътръ сепатѕ, ші ꙟпвіпсе пре тоџї компеџіторії съї. Северѕ, ꙟптрепріпсе dóѕе еспеdіџіѕпї ꙟп оріенте, ші фъкѕ Аdіавепеа трівѕтаріе; Аравіа ші Месопотаміа рекѕпоскѕръ сѕпрематіа Ромеї, кѕ тóте ачестеа шї џіпѕръ реџії лорѕ. Тіmпѕлѕ ꙟп каре пѕ фѕ оккѕпатѕ кѕ еспеdіџіѕпіле сале челе пеꙟпчетате, ꙟлѕ консекръ Северѕ спре dесфіінџареа авѕсѕрілорѕ, ші кѕ

ацізторіблб цізрісконсблцілорб Папініанб, Паблль ші Бліпіанб, ꙟпдрептъ цізріспрbdінца романъ. Фіindб ꙟн-къ ꙟнаінтатб ꙟн аппі, ꙟнтрепринсе о еспеdіцізне ꙟн Брітапіа кб фіїї съї Цета ші Каракалла, пентрб къ Скоцїї мбптепї стрікассеръ валлблб лбї Adріапб; елб ꙟнаінтъ пънъ ꙟн цінбтбріле челе maї depъртате але Скоцілорб, ꙟнтърі пріп зпб мбрб валлблб челб de mai ꙟнаінте, ші мбрі ла Еборакб, парте de съпъраре пре фіїї съї чеї deцеперацї, карі ї зрмаръ ꙟн імперіб а. R. 964 (Xp. 211).

II. Antoninб Каракалла авіа се сзі пре тропб ші зчісе пре фрате себ Цета ꙟн брацеле мбмеї сале Ізліа Dômna, апої пзсе de тъіаръ ла 20000 de бър-бацї, фемеї, копії, карі ціпбръ кб dъпсблб, — ꙟнтре ачештіа ші пре цізріскопсблтблб Папініапб, фіindб къ пз воі съ аппере dіпаіптеа лецїї оморблб de фрате. Спре а пзте контепта авіdітатеа мілітарілорб, ші а ші прокзра мізлôчеле пентрб ръсіпіріле сале, dзпъ че dешертассе тесазреле лъссате de татъ съб, кон-dемпъ ла мôрте пре чеї maї авзцї, dеdе тзтзрорб про-вінціалілорб dрептблб de четъціанї Pomanї (consti-tutio Antoniniana de civitate) спре еї съппзне ла кон-трібзцізне, ші перкзрсе провінцеле спре а ле стôрче; ꙟн аппблб Romeї 968 (Xp. 215) трекб ла Карпзнтб, ші петрекб кб вечіпії цермапї deсфъттъndзсе ла въ-патб ші ла азрігатб, ші імітъndб кіарб ші вештмін-теле лорб. Азzіndб къ Гоцїї аб іррзптб ꙟн імпе-рілб Romanб ші ꙟнфестézъ Dачіа (пентрз ꙟнтъіа ôръ), плéкъ кб оштіле ꙟнтр'аколо ші бътз пре іпі-мічї ꙟн лзпте тзмзлтзаре. De ачі пзрчессе кътръ ръсърітб (аррътъndзсе ꙟн Maчеdônia ка Алессан-dрб, ꙟн Асіа ка Ахілле). ꙟн Алессаndріа фіindб

батціокорітȣ ꙟші ресбȣнъ оторъndȣ ȣнȣ mаре нȣ-mъръ de лоȣȣіторі. Dȣпъ о ꙟпкȣрсъ devъстътóре ꙟп регатȣлȣ партіȣȣ, се ȣчісе пріп інстігъчіȣпеа префектȣлȣі преторіȣлȣі Макрінȣ а. R. 970 (Хр. 217). Ачеста прокіемъпdȣсе імперъторіȣ кътпъръ пачеа de ла парці, карі трекȣръ престе марџініле імперіȣлȣі, спре а ресбȣпа ꙟпвасіȣпеа лȣі Каракалла чеа фъкȣтъ ꙟп џеара лорȣ. Макрінȣ dede dрегъторііле пȣбліче ла óменії чеі фъръ de нічі ȣнȣ мерітȣ. Пре ȣнȣ Марчіȣ Агріппа каре фȣссе фріссоріȣ ла Roma, ꙟлȣ трімісе гȣвернаторіȣ ꙟп Паппонія, апоі ꙟп Dачіа, ші кіемъ ꙟпdъръптȣ пре Сабінȣ din Паппоnia ші пре Крістінȣ din Dачіа, сȣптȣ претестȣ къ ар авé ліпсъ de еі ла Roma, саръ ꙟп аdевъръ пентрȣ къ се темеа de dъпшії, ка de ніште óменї кȣ аȣторітате, ші карі аȣ фостȣ амічі лȣі Каракалла. Фіindȣ къ елȣ скȣртассе міліціеі ȣпеле фолóсе че ле авȣссе ачеаста пъпъ акȣмȣ, армата din Сіріа прокіемъ імперъторіȣ пре Бассіанȣ Еліогабалȣ (преотȣлȣ сóрелȣі, челȣ de 14 аnnї), каре се зічеа а фі фіїȣ алȣ лȣї Каракалла; Макрінȣ фȣџі din бътаіа de ла Antioxia, dаръ се прінсе ꙟп Бітȣніа dimпреȣнъ кȣ фіїȣлȣ съȣ, ші се ȣчісеръ амъndoї. Еліогавалȣ се dede тȣтȣрорȣ есчесселорȣ, віціелорȣ ші пебȣніелорȣ че се пȣтеа кȣџета, прекъndȣ мȣма ші авȣпа лȣї гȣверпа статȣлȣ ші се аррътa кіарȣ ші ꙟп Сепатȣ. Елȣ се ꙟпdȣплекъ а аdопта пре върȣлȣ съȣ Алессаndрȣ Северȣ, челȣ віпе крескȣтȣ, dаръ къndȣ сімці маі пре ȣрмъ къ ачеста ї есте рівалȣ, ꙟпчеркъ съ се dесфакъ de dъпсȣлȣ, ꙟпсъ пъці ꙟпчеркареа кȣ віеаца са., а. R. 975 (Хр. 222).

III. Алессаndрȣ Северȣ, коndȣсcȣ de мȣма

са чеа demnъ, Mammea, ші de ȣnȣ консіліȣ de 18 сенаторі (сȣптȣ прешеdinца лȣі Ȣлпіанȣ), гȣвернѣ imперіȣлȣ кътȣ се пȣтȣ mаі біне ꙟн ачеле тimпȣрі тȣрбȣрате прін деспотісmȣлȣ міліmаріȣ, ꙟнсъ прін северітатеа са кътръ mіліmарі оккасіонѣ dece револте ꙟнтре леџіȣні (карі ȣчісеръ ші пре Ȣлпіанȣ кіар ꙟн палацȣлȣ imперъторіȣлȣі). ꙟн Паннонia Dione Кассіȣ се аdоперѣ ꙟнdешертȣ съ рестітȣеаскъ dісчіпліна mіліmаръ. Кȣ тóте ачестеа Маркоманії ші Кȣаzії се реꙟмпінсеръ de кътръ Варіȣ Макрінȣ пресіdеле Паннонiеі, а. R. 981 (Хр. 228). Ла оріенте се десфъкȣссе прін Перші imперіȣлȣ партікȣ (а. R. 979; Хр. 226), ші се ꙟнфііпцассе регатȣлȣ неоперсікȣ сȣптȣ коmmъndȣлȣ лȣі Арцірȣ, пре каре гречії лȣ пȣmескȣ Артаксерсе, ші каре се глоріа кȣ трацереа de ла векії реџі аі Персіеі. Ноȣлȣ реџе воindȣ съ dea регатȣлȣі сѣȣ ꙟнтіndереа каре о авȣссе imперіȣлȣ челȣ векіȣ алȣ Першілорȣ, черȣ ка Романії съ dешерте тóте церіле пънъ ла mареа Ецеъ ші ла Пропонтіdе, ші трекъndȣ престе marџініле imперіȣлȣі Романȣ, ꙟнаінтѣ пънъ ꙟн Каппаdочіа. Алессанdрȣ Северȣ ꙟнтрепрінсе атȣнчі о еспеdіціȣне ла оріенте, ші dȣпъ че ассекȣрѣ marџініле imперіȣлȣі, се ꙟнтóрсе еаръші ꙟн Еȣропа. ꙟнкȣрсіȣніле Цермаnілорȣ фъкȣте ꙟн Галліа лȣ кіеmаръ ла Ренȣ, ȣнde рігóреа лȣі чеа mаре ꙟнтърръ тъ пре леџіȣніле Галліче асȣпра са, de кътръ карі се ȣчісе ꙟmпреȣнъ кȣ mȣmъ-са, каре лȣ петречеа пре totindine, пентрȣ ка съ пóтъ domni ꙟн пȣmеле лȣі а. R. 988 (Хр. 235). De ачі ꙟнаінте ꙟнчепȣ а къdе imперіȣлȣ Романȣ тотȣ mаі mаре, атътȣ din каȣса інкȣрсіȣнілорȣ челорȣ неконтеніте але варварілорȣ de ла marџіні, *ші анȣme але* Цермаnілорȣ, прекȣmȣ ші din каȣса

desбinъріlорȣ din лъȣнтрȣ, ꙟn ȣрmарса кърора се ръdікаръ контра-іmперъторі, карі boindȣ съ се ꙟналце пре sine, сфъшіаръ іmперіȣлȣ.

IV. Dȣпъ ȣчidереа лȣі Ал. Северȣ, леџіȣnіле проkіеmаръ іmператоріȣ ла Могȣnџіа пре Массіmіnȣ, ȣnȣ пъсторіȣ din Трачіа, de o търіmе ші търіe џігаntікъ, каре сервindȣ ꙟn арmата Роmаnъ аџіȣnсессе пънъ ла челе mai ꙟналте граdе mілітаре. Ачеста пачіфікъ Џерmаніа, nȣmі чесаре пре фііȣлȣ съȣ Массіmȣ I, апоі се ашезъ ла іерnatікȣ ꙟn Сірmіȣ, ȣnde се препъръ спре а плека ꙟn контра Сарmаціlорȣ, авънdȣ de кȣџетȣ съ пътрȣnдъ пънъ ла очеаnȣлȣ mеріnопціал; ꙟnсъ фȣ ꙟmпеdекатȣ пріn mішкъріле іnтестіnе, къчі ꙟn Афріка се прокіеmаръ іmператорі Гордіаnȣ I. ші фііȣлȣ съȣ Гордіаnȣ II, dаръ ачештіа фȣръ бътȣці de пропреторіȣлȣ Маȣретаnіеі, фііȣлȣ къзȣ ꙟn бътаіе, татълȣ се ȣчісе кȣ mъnіле сале. Сеnатȣлȣ каре авȣссе кȣраџіȣлȣ de а рекȣnоаште пре Гордіаnі, алессе акȣmȣ (фііndȣ ꙟmпърџітȣ ꙟn doȣе факціȣnі) пре сеnаторіі Пȣпіеnȣ ші Балбіnȣ іmперъторі, ші dȣпъ черереа попорȣлȣі nȣmі чесаре пре Гордіаnȣ III (nепотȣлȣ лȣі Гордіаnȣ I). Массіmіnȣ се ȣчісе ла ꙟmпрессȣрареа Ачілеіі кіарȣ de кътръ mілітарііі съі карі сȣфферіа de ліnсъ; еаръ Пȣпіеnȣ ші Балвіnȣ се ȣчісеръ ꙟn палацȣ de кътръ преторіаnі карі лȣ аппроба алеџереа лорȣ, фііndȣ къ n'аȣ лȣатȣ парте ла dъnса, a. R. 991 (Хр. 238). Гордіаnȣ III domnі біnе сȣnтȣ коndȣчереа сокрȣлȣі съȣ; кълъторіndȣ пріn Паnnоnіа ші Месіа бътȣ пре Сарmаці ші пре Гоці, апоі трекȣ кътръ ръсърітȣ ꙟn контра Першілорȣ, пре карі і ꙟnвіnсе; dаръ ꙟnторкъndȣсе din ачеа еспеdіціȣnе, се ȣчісе de кътръ префектȣлȣ пре-

тоорівлъ, аравълъ Філіппъ I. a. R. 997 (Хр. 244). Філіппъ прокіетъndъсе імперъторіъ фъкъ паче къ Сапоре I. регеле Перcілоръ, ші лпторкъndъсе de ла ръсърітъ, бътъ пре Карпі, карі лпкърсессеръ лп Dачіа, апоі мергъndъ ла Roma пъмі чесаре пре фіівлъ съъ Філіппъ II, ші ла аппълъ Romeі 1000 (Хр. 247) сербъ Міленпіълъ Romeі, къ форте маре помпъ. Сънтъ dъпсълъ лпчепъръ а се бате бапі лп Dачіа къ аппіі de ла къръцірса барбарілоръ dіптр'жпса.

V. Doi аппі dъпъ лпкеіареа Міллепіълъі Romeі се револтаръ легіъпіле лп Месіа, валоросълъ Dечіъ, омъ пъскътъ лп Паппопіа ла Чівале апроне de Сірміъ, се трімісе лп Месіа ка съ стъмпере ресвола; мілітаріі седіціоші ллъ копстрінсеръ а пріті імперіълъ, ші а і копdъче лп Італіа; Філіппъ еші лпаіптеа лъі ла Верона ші къзъ лп бътаіе, a. R. 1002 (Хр. 249). Dечіъ ајіъпгъndъ імператоріъ лп контра воіпцеі сале, се пъртъ ка' ъпъ бървамъ demnъ de a гъверпа імперіълъ Romanъ. Елъ рестітъі сепатълъі тоте тітлъріле репъблікапе карі ле окъпасеръ Чесаріі de маі лпаіпте, бътъ de маі мълте орі пре Гоці, ші къръці Dачіа de барварі, прекътъ се веde dін інскріпціъні. Лп аппълъ R. 1003 (Хр. 250) релтпіпсе пре Гоці de ла четатеа Nікопола каре о лтпресеърасеръ ачештіа; лпсъ лп аппълъ ърмъторіъ, dъпъ че і ар-ъпкъ престе Dъпъре, фъгъріndъ-і къ мълтъ ардоре ші фъръ десттълъ аттепціъпе, се копфъndъ лп віште локърі літосе, ші пері аколо, a. R. 1004 (Хр. 251). Легіъпіле прокіемаръ імперъторіъ пре dъчеле лоръ Тревопіапъ Галлъ, каре фъкъ паче ръшіпосъ къ Гоції, проміцъndъле трівътъ аппъал. Dаръ Еміліапъ префектълъ Месіеі съпъпсе пре Гоці, ші ла лъъ

прada, din каре касъ се провіетъ імперъторіŏ; Галлŏ ӂтпреѹнъ кѹ фіівлŏ съŏ Волѹсіанŏ късърь ӂп бъ-таia de ла Інтерамна. Еmiліанŏ се ѹчісе de ӂnсішi мілітарії съї, dѹпъ ѹнŏ імперіŏ de 4 лѹнї, а. R. 1006 (Хр. 253). Пѹвліŏ Корнеліŏ Валеріанŏ префек-тѹлŏ леџіѹнілорŏ din Галліа венindŏ кѹ оштіле сале ӂп Італіа спре а ресвѹна мóртеа лѹї Требоніанŏ, се провіетъ імперъторіŏ, ші пѹмі чесаре пре фііѹлŏ съŏ Галліенŏ, еаръ dѹпъ ачееа лŏ фъкŏ аѹгѹстŏ. Пре тіmпѹлŏ domnieї лѹї, ӂнчепѹръ варварії кѹ гросслŏ а ӂнкѹрса імперіѹлŏ, Франчії, Алеманії, Гоції, Пер-шії, ші алте џінцї, оккѹпаръ провінцеле de ла мар-џінї. Аѹреліанŏ префектѹлŏ Іллѹрікѹлѹї ші алŏ Тра-чіеї, бътѹ пре Гоцї ші пре Карпї ла аннѹлŏ R. 1010 (Хр. 257) ші'ї алѹнгъ пънъ ӂн цінѹтѹріле лорŏ, de ѹnde се ӂнтóрсе ӂнкъркатŏ de трофее, ассеmine ші Провѹ аррѹнкъ ші фѹгърі пре Сарmацї ші пре Кѹаzї; dаръ Валеріанŏ мергъndŏ ӂн контра Першілорŏ, късŏ ӂн мъніле лѹї Сапоре, а. R. 1013 (Хр. 260) ші dѹпъ о прінсóре de 10 аннї, мѹрі ӂнтре челе маї терріжіе крѹчіате.

VI. Алеmанії се върсаръ престе Італіа, Гоції de-вастаръ Месія, Понтѹлŏ, Маchedonia ші Гречіа, Сар-маціі ші Кѹаzії Паннонia, еаръ Dачіа се кѹпрінсе de варварї. Ӂн контра лѹї Галліенŏ, фііѹлŏ челŏ еффеmінатŏ алŏ лѹї Валеріанŏ, се скѹларъ 30 de ті-раннї. Ѹнѹлŏ dintре ачештіа фѹ Ч. Nonіѹ Реџіл-ліанŏ, пъсктŏ ӂн Dачіа, імперъторіŏ валіdŏ, каре кърьцї de маї тѹлте орї патріа са de Сарmацї ші de алцї варварї, ӂнсъ маї пре ѹрмъ (а. R. 1016; Хр. 263) се ѹчісе de кътръ мілітарї. Ассеmine періръ *чеї маї мѹлцї* dintре dъншії: Тетрікŏ се ціnѹ

ꙟн Галліа шi ꙟн Іспаніа; Odenatȣ de ла Палтіра dȣпъ о вікторіе ръпȣртатъ асȣпра Першілорȣ, къпътъ imперіȣлȣ престе ръсърітȣ ка коллегȣ алȣ лȣі Галліенȣ. Dȣпъ че се ȣчісе Odenatȣ ꙟн а. R. 1020 (Хр. 267), ръсърітȣлȣ вені сȣптȣ соціа са, Zеновіа. Палтіра сȣптȣ ачесте doȣе domniї се ꙟнълцъ шi се фъкȣ ȣна dintre челе maї стрълȣчіте четъці а ле орієнтелȣі. Галліенȣ ꙟmпрессȣръndȣ ꙟн Mediоланȣ пре Аȣреолȣ каре се прекіеmассе imперъторіȣ de кътръ леџіъніле іллȣріче, се ȣчісе прін сікарї, а. R. 1021 (Хр. 268). Лȣї ȣрmъ ꙟн imперіȣ фортіссimȣлȣ Клаȣdiȣ II, каре лȣъ Mediоланȣлȣ шi ȣчісе пре Аȣреолȣ; елȣ препъръ каллеа спре рестаȣрареа imперіȣлȣї, фрънгънdȣ пȣтереа барбарілорȣ прін о вікторіе ръпȣртатъ асȣпра Алеmанілорȣ карі ꙟнкȣрсессеръ ꙟн Італіа, шi прін треї бътъї естерmінъторе ꙟн контра Гоцілорȣ шi а алторȣ націȣнї ȣніте кȣ dъншії, nimічindȣ шi флота лор.*) Клаȣdiȣ mȣрі de пестіленцъ а. R. 1023 (Хр. 270) dȣпъ че рекоmmъndассе пре Аȣреліанȣ de сȣчессоріȣ, пре каре лȣ рекȣноскȣ атътȣ mіліціа кътȣ шi сенатȣлȣ.

VII. Аȣреліанȣ афлъ imперіȣлȣ ꙟmпърцітȣ; Тетрікȣ domnia ла апȣсȣ, шi Zеновіа ла ръсърітȣ престе тотȣ регатȣлȣ сіріакȣ шi челе maї mȣлте провінце але Асіеї mічї. Прін рестабілірea ȣнітъції, елȣ шi къштігъ пȣmеле de Рестітȣіторіȣ алȣ imперіȣлȣї (restitutor imperii). Аȣреліанȣ бътȣ пре Гоцї

*) Delevimus trecenta viginti millia Gothorum, duo millia navium mersimus. Tecta sunt flumina scutis, spathis et lanceolis omnia littora operiuntur. Campi ossibus latent tecti; nullum iter purum est; ingens carrago deserta est. Tantum mulierum cepimus, ut binas et ternas mulieres victor sibi miles possit adjungere. Epistola Imperatoris apud *Treb. Pollionem* in Claudio.

шї ї алȣнгъ din Dачїа, ассеmїне бътȣ шї пре Маркоmанї, еаръ пре Алеmанї карї ꙟнкȣрсассеръ Iталїа пънъ ꙟн Ѹнгрїа, dȣпъ memoрабїла вїкторїе de лънгъ Меmаȣрȣ̆, ꙟї персекȣтъ пънъ ꙟн цеара лорȣ̆, шї ассекȣръ Roma прїн ȣнȣ̆ mȣрȣ̆ ноȣ̆ ꙟн контра барбарїлорȣ̆. Dȣпъ ачееа плекъ кътръ ръсърїтȣ̆ ꙟн контра Zеновїеї, шї ꙟн merсȣлȣ̆ съȣ̆ бътȣ̆ de ноȣ̆ пре Гоцї; ацїȣнгъndȣ̆ ꙟн Асїа кȣръцї провїнцеле челе кȣпрїнсе de Сїрї, ла Антїохїа шї ла Емеса ꙟнвїнсе de dоȣе орї пре Zеновїа, каре се ретрассе апої ла Палmїра. Аȣрелїанȣ̆ ꙟmпрессȣръ ачеастъ капїталъ, реџїна воїndȣ̆ съ скапе, фȣџї din четате, ꙟнсъ фȣ прїнсъ de Romанї шї dȣсъ ла Roma ꙟнаїнтеа каррȣлȣї de трїȣmфȣ̆. Палmїра се крȣцъ ꙟнтъїашї dатъ, фїїndȣ̆ кȣ dескїсессе ꙟнвїнгъторїȣлȣї порцїле dȣпъ че се прїнсессе реџїна; dаръ dȣпъ плекареа лȣї de аколо, локȣїторїї ȣчїсеръ прешеzȣлȣ̆ romанȣ̆, шї прїн ачеаста ꙟнтъррѫтаръ пре ꙟнвїнгъторїȣ̆ ꙟн контра са. Аȣрелїанȣ̆ се ꙟнтóрсе ꙟнdърътȣ̆, тъчелърї чеа маї mаре парте de локȣїторї шї dърѫтъ четатеа кȣ темплеле шї палацеле сеї челе помпóсе. Dȣпъ че сȣпȣсе шї Еџїптȣлȣ̆, шї кȣ modȣлȣ̆ ачеста рекъштїгассе орїентеле, Аȣрелїанȣ̆ пȣрчессе ꙟн Галлїа ꙟн контра лȣї Тетрїкȣ̆, каре се сътȣрассе ꙟнсȣшї de domнїе шї се теmеа съ нȣ шї пеrdъ шї вїеаца ꙟнтре mїлїтарїї чеї револȣцїонарї; ꙟн бътаїа din кѫmпїї Каталаȣнї, Тетрїкȣ̆ се лъсъ de лȣ̆ прїнсе Аȣрелїанȣ̆, de кътръ каре се dȣсе ла Roma ꙟн трїȣmфȣ̆ ꙟmпреȣнъ кȣ Zеновїа, еаръ dȣпъ ачееа се пȣсе гȣвернаторїȣ̆ престе Лȣканїа а. R. 1026 (Хр. 273).

VIII. Аȣрелїанȣ̆ рестабїлїndȣ̆ кȣ modȣлȣ̆ ачеста тотȣ̆ *ꙟmперїȣлȣ̆ romанȣ̆*, dетерmїнъ съ плече а dóȣа óръ

кътръ ръсъріtȣ спре а бате шi пре Першi; ꙟпсъ въ-
zъndȣ къ варварiї de ла mареа нéгръ нȣ ꙟпчетézъ
de а inфеста Dачia, шi къ прiп mȣлтеле ресвеле
Mесia шi Iллȣрiкȣлȣ с'аȣ deвастатȣ, елȣ стръmȣтъ ле-
џiȣпiле din Dачia кȣ о mаре парте de локȣiтoрi, шi
ле ашеzъ престе Dȣпъре ꙟп Mесia de mizлокȣ, пре
каре апоi о пȣmi Dачia пóȣъ, ꙟmпърџindȣ-о ꙟп
dóȣе пърџi: Dачia ржпеапъ, чесе ꙟпtindea пре лъп-
гъ ржпа dрéптъ а Dȣпърei de ла Маргȣ пъпъ ла Е-
скатȣ, кȣ капiтала Рацiарiа, шi ꙟп Dачia mе-
diтерранъ, че се ꙟпtindea пъпъ кътръ mȣнцii
Трачiеi шi аi Mачеdoniei, кȣ капiтала Сарdiка, а.
R. 1027 (Хр. 274). Dаръ чеа маi mаре парте de
Romanї din Dачia лȣi Траiанȣ, фiindȣ легацї de фа-
miлiiле, de авeрiле лорȣ шi de пъmъпtȣлȣ паштереi каре
ера акȣmȣ патрia лорȣ, воiръ маi віне а сȣферi domнiа Гоџiлорȣ, de кътȣ есciлiȣлȣ; din каре кaȣсъ, еi
нȣ ȣрmаръ леџiȣпiлорȣ лȣi Аȣрелiанȣ, кȣ фрацii лорȣ
чеi маi пȣцiпȣ авȣцi карi пȣ пеrdea пimiка стръmȣ-
тъпdȣсе de аiчi ꙟп Mесia. ꙟпсъ пiчi domпiа Гоџi-
лорȣ пȣ фȣ атътȣ de аспръ; къчi ачештiа ка пiштe
варварi карi тръiа din праdеле ресвелелȣi de астъzi
пъпъ mъне, възъпdȣсе ꙟп поссессiȣпеа церсi, пȣ
пȣmаi къ пȣ тȣрвȣра пре ачештi локȣiторi пачiфiчi,
чi ꙟпкъ i шi апъра ꙟп контра тȣтȣрорȣ ꙟпкȣрсе-
лорȣ, шi i inima ка съ кȣлтiвеzе агрiї, de ȣnde съ шi
пóтъ авé шi еi пȣтрiтъпtȣлȣ, пептрȣ сполiеле че
къштiга кȣ арmеле din алте церi *). Romanii din Dа-
чiа се фаmiлiарiсассеръ кȣ dъпшii прiп ȣпȣ kom-
merџȣ de dóȣеzечi de аппi; еi кȣпоштеа преа-віне

*) Gibbon's The History of the decline and fall of the Roman Empire Chap. XI.

старea лвmeĭ de атвпчĭ, пентрв ка съ се ꙟndвплече а шĭ скітба патріа кв сперанца de o секврітате маĭ маре, кънdŏ веdea въ тóте церіле de пріп прецiврŏ сънт асеmine еспвсе іпвасівпілорŏ, шi къ кв пвцінŏ тіmпŏ маĭ ꙟпаіпте, Алеmапіĭ ꙟпкврсассеръ кіарŏ Італіа, чептрвлŏ іmперівлвĭ; афаръ de ачестеа dеспотіствлŏ mілітарiŏ din провінце ера маĭ пвцінŏ de свферітŏ de кътŏ гвверпвлŏ барбарілорŏ; пічĭ пв се пвтеа кредета пре лъпгъ тóтъ рігóреа лвĭ Аврелiапŏ, къ mіліціа се ва ціпé ꙟп dісчіплінъ, пресвппвсечівпе че се шi аdеверi, кьчĭ іmперъторівлŏ, mергъпdŏ спре ръсърітŏ се вчіссе de mілітарĭ ла Чепофрврiŏ ꙟп Трачіа, ꙟптре Ераклеа шi Бiзапцŏ, a. R. 1028 (Хр. 275), dвпъ че гвверпассе іmперівлŏ чінчĭ аппĭ шi цівтътате.

IX. Dвпъ вчіdереа лвĭ Аврелiапŏ, сепатвлŏ пвmi іmперъторiŏ пре M. Клавdiŏ Тачітŏ, каре mврi престе 6 лвпĭ de зіле; фрате-съŏ Флоріапŏ всврпъ тропвлŏ dвпъ dъпсвлŏ, dаръ пері престе dóве лвпĭ ла Тарсŏ. Леціввіле de ла ръсърітŏ провіетаръ іmперъторiŏ пре M. Аврелiŏ Пробŏ, Роmапŏ de mікъ оріціпе, пъсквтŏ ла Сірmів ꙟп Паппопіа, omŏ квпосквтŏ пептрв віртвціле сале mілітаре ꙟпкъ de пре тіmпвлŏ лвĭ Клавdiŏ шi алŏ лвĭ Аврелiапŏ Пробв de шi прimi іmперівлŏ ꙟп коптра воінцеĭ сале, dаръ се пвсе кв тóтъ енерціа спре a рестврілi dісчіпліпа mілітаръ, шi ꙟптъmпіпъ кв кврацiŏ шi кв свчессŏ іпвасівпіле Цермапілорŏ (Бвргвпdілорŏ, Алеmапілорŏ, Bапdалілорŏ, Фрапчілорŏ) асвпра провінцелорŏ роmапе. Елŏ пътрвпсе ꙟп Цермапіа пъпъ ла Албіа, фъкв 9 прінчіпĭ тріввтарĭ Роmапілорŏ, ꙟптърі валлвлŏ de ла Репŏ пъпъ ла Dвпъре, шi коПскріссе впŏ mаре пвmерŏ de цермапĭ ꙟп леціввіле роmапе. Dвпъ

о еспедіціȣне ла ръсърітȣ ші dȣпъ ȣнȣ тріȣмфȣ помпосȣ, черкъ съ попȣлеze провінціеле челе dевастате кȣ колонії стреіне, маї въртосȣ цермане; ꙟн Трачіа ашезъ пре Бастарні, еаръ пре мілітарі ї пȣсе съ плънте вії, съ сапе канале, съ аштерне dрȣмȣрі, ш. а. din каре каȣсъ ачештіа се револтаръ ші лȣ ȣчісеръ ла Сірміȣ а. R. 1035 (Хр. 282) ші ръdікаръ імперъторіȣ пре префектȣлȣ преторіȣлȣї. К а р ȣ, каре лъсъ dе коллецї пре фіії съї Карінȣ ші Нȣмеріанȣ, ꙟнвінсе пре Сармаціï карі ꙟнкȣрсасеръ Іллȣрікȣлȣ, ші перí ꙟн еспеdіціȣнеа ꙟн контра першілорȣ (dе фȣлцерȣ саȣ маї аdевъратȣ dе мъна сікаріȣлȣї) а. R. 1036 (Хр. 283). Нȣмеріанȣ се ȣчісе кіарȣ dе кътръ сóкрȣлȣ съȣ Апрȣ, кънdȣ се ꙟнторчеа dе ла еспеdіціȣнеа din Персіа, ші фіindȣ къ К а р і н ȣ се dесфъта ла Рома нȣмаї кȣ лȣксȣріа ші кȣ помпа ціóкȣрілорȣ пȣбліче, dе ачееа мілітарії нȣміръ імперъторіȣ пре dȣкторіȣлȣ оштілорȣ dоместіче, D і о к л е ц і а н ȣ. Карінȣ мерсе ꙟн контра лȣї, ші къзȣ ла Маргȣ ꙟн Месіа dе сȣсȣ, а. R. 1037 (Хр. 284).

X. D і о к л е ц і а н ȣ прімі dе коллегȣ ꙟн імперіȣ пре соцȣлȣ съȣ М а с с і м і а н ȣ, ші ї ꙟнкреdінцъ церіле dе ла апȣсȣ; елȣ ші лȣъ епітетȣлȣ dе І о в і ȣ (Iovius) ші се ашезъ кȣ ресіdінца ла Нікомеdіа, ȣнdе ꙟнтроdȣсе черемоніїле оріентале ла кȣртеа са; еаръ лȣї Массіміанȣ ї dеdе епітетȣлȣ dе Е р к ȣ л і ȣ (Herculius), каре се ашезъ ла Меdіоланȣ. Din каȣса dеселорȣ аттакȣрі din партеа попóрълорȣ цермане ла Ренȣ ші ла Dȣнъре, еї ші маї лȣаръ къте ȣнȣ чесаре: пре Констанціȣ (ла Ренȣ) ші пре Галеріȣ (ла Dȣнъре); ші ачештї патрȣ dомніторі, фіе-каре кȣ къте ȣнȣ *префектȣ алȣ* преторіȣлȣї, ꙟші ꙟмпърціръ аd-

miniстръчіꙋnса провінцелорꙋ ші аппърарса марџіні-лорꙋ. Кꙋ тоте ачестеа, ꙟн пърціле сстреме але im-періꙋлꙋї се скꙋларъ алцї imперъторї (ꙟн Брітаnia Ка-равсіꙋ, апоï Аллектꙋ, ꙟн Еџіптꙋ Ахіллеꙋ), ші се ці-нꙋръ маї мꙋлцї аnnї. Ꙟпсъ ірꙋпчіꙋніле барваріlорꙋ чіркꙋnвечіnї се ꙟмпеdекаръ кꙋ сꙋчессꙋ, Галерiꙋ бъ-тꙋ пре Бастарnї ші пре Карпї, апоï пре Сармацї ла Ачінкꙋ (Бꙋda) ꙟн Паnnonia a. R. 1047 (Хр. 294), dꙋпъ ачеса порпіndꙋ ресбеллꙋ ꙟп коптра першілорꙋ пептрꙋ оккꙋпареа тропꙋлꙋї Арменіеї, лꙋъ de ла першї чінчї провінце dinколо de Тігре, ші копстрінсе пре ачештіа de a репꙋпціа претепсіꙋпілорꙋ асꙋпра Месо-потамiеї. Dioклеціанꙋ ꙟпdꙋплекатꙋ de Галеріꙋ опрі ессерчіцꙋлꙋ реліџіꙋпсї крештіпе ші оккасіопъ о пер-секꙋціꙋпе съпцерось асꙋпра крештіпілорꙋ din тотꙋ im-періꙋлꙋ a. R. 1055 (Хр. 302). Dꙋпъ че сꙋфферіссе de о болъ греа, сімціndꙋсе преа флакꙋ de a маї dom-пі, Dioклеціаnꙋ абdікъ тотꙋ de odатъ кꙋ Массіміаnꙋ a. R. 1058 (Хр. 305), ші се ретрассе ла Салопа ꙟп Dалмаціа, патріа са, ꙋnde се оккꙋпъ кꙋ гръdінъріа пъпъ ла фіпітꙋлꙋ віецеї.

XI. Amъndoï чесаріï Галеріꙋ ші Копстапціꙋ се фъкꙋръ Аꙋгꙋстї, ачела ла ръсърітꙋ ші ачеста ла апꙋсꙋ, ші пꙋміръ чесарї пре Фл. Северꙋ ші пре К. Массіміnꙋ, ціпъпdꙋ ꙟпвоірціреа фъкꙋтъ de Di-оклеціапꙋ. Dаръ Копстапціꙋ мꙋрі ꙟп аппꙋлꙋ R. 1059 (Хр. 306) ла Еворакꙋ, ші остеа din Брітаnnia про-кіемъ imперъторіꙋ пре фіiꙋлꙋ съꙋ Копстаптіпꙋ, каре кіарꙋ атꙋпчї фꙋџіссе de ла куртеа лꙋї Галеріꙋ. Тотꙋ de odатъ леџіꙋпіле din Італіа прокіемаръ пре Массепцꙋ, флакꙋлꙋ фііꙋ алꙋ лꙋї Массіміапꙋ. Га-леріꙋ тріміте пре Северꙋ ꙟп контра лꙋї, ꙟпсъ аче-

ца съ прінсъ ші учісъ de бътрънулъ Массіміанъ, каре фіindъ кіематъ de фіюлъ съъ, луассе еаръші пурпура імперіалъ. Галеріъ дупъ мортеа луі Северъ луъ de коллегъ пре амікулъ съъ Лічініъ, de алтъ парте Массіминъ (фостулъ чесаре) ꙟнкъ ші аррогъ тітлулъ de Аугустъ, ші аша ꙟн аннулъ R. 1061 (Хр. 308) фуръ 6 Аугусті ші нічі унъ чесаре. Константінъ дескоперіndъ къ сокрулъ съъ Массіміанъ аре de куцетъ съ лъ учідъ, ꙟлъ конструінсе ла Массіліа а се спънзура пре сіне ꙟнсуші ꙟн секретъ а. R. 1063, (Хр. 310), ꙟнвінсе пре фіюлъ луі ші кумнатусъ съъ Массенцъ (каре кътъ ꙟнdешертъ съ ръсбуне мортеа пърінтелуі съъ) ꙟн 3 лупте (ла Тауріnъ, ла Верона ші ла Петра-рошіъ лънгъ Тібере), Массенцъ се ꙟнекъ ꙟн апа Тіберелуі. Галеріъ мурі ꙟн урмареа есчессурілоръ сале ла Сардіка (а. R. 1064; Хр. 311), Массіминъ фіindъ бътутъ de Лічініъ (ꙟнтре Ераклеа ші Адріанополі) се адъпъ ку венінъ ші мурі ла Тарсъ (а. R. 1066; Хр. 313). Ку мортеа ачеста ръмасеръ імперъторі Константінъ ші кумнатулъ съъ Лічініу. Даръ нічі ꙟнтре ачештіа ну ціну мултъ пачеа. Константінъ черу de ла кумнатулъ съъ, ка съ ꙟмпартъ церіле че купрінсесе ачеста дупъ стінгереа луі Массіминъ, ꙟнсъ Лічініъ ну се ꙟнвоі; deчі се бътуръ ла Чібале ꙟн Паннонія; Константінъ ꙟнвінсе ші купрінсе тотъ Іллурікулъ. Лічініу ші стрінсе оштіле ꙟн Трачія, ку скопъ de а се оппуне прогресселоръ луі Константінъ, ꙟнсъ десперъndъ de сучессулъ арміелоръ, фъку паче ку кондіціунеа de а се мънцені ку провінцеле асіатіче ші ку Трачія ші Месіа de цiосъ din Европа, а. R. 1067 (Хр. 314).

XII. Авіа ꙟнчетассеръ ресбеллеле чівіле ꙟнтре

Romanĭ, шi варварiĭ de ла Dꙋнъре ꙟпкꙋргꙋ еаръшĭ провiнцеле romane. Константiнꙋ, бате пре Раꙋсimꙋndꙋ реџеле Сарmaцiлорꙋ ꙟн Pannonia, шi рeтпiнџе пре варварi престе Dꙋнъре, a. R. 1069 (Хр. 316), апоĭ тре-кѫndꙋ ꙟнсꙋшĭ Dꙋнъреа, бате пре Гоцĭ ꙟн цeрiле Сарmaцiлорꙋ aшa de тare, ꙟн кѫтꙋ iсторiкꙋлꙋ Оросiꙋ ziче къ iaꙋ стiнсꙋ de пре фаца пъmѫнтꙋлꙋi, шi копрinde eаръшĭ Dачiа лꙋĭ Траiанꙋ a. R. 1072 (Хр. 319). ꙟн а трeiа еспedițiꙋне ꙟн контра ачесторꙋ варварĭ, ꙋчide пре Раꙋсimꙋndꙋ реџеле лорꙋ шi копчеde паче Сарmaцiлорꙋ, a. R. 1074 (Хр. 321). Dꙋ-пъ че пачiфiкъ цeрiле de ла Dꙋнъре, Константiнꙋ ръ-dікъ armеле eаръшĭ асꙋпра кꙋmнатꙋлꙋĭ съꙋ Лiчiнiꙋ, шi лꙋ вѫтꙋ mаĭ ꙟнтѫiꙋ пре ꙋскатꙋ ла Adрiанополi, апоĭ пре mаре ла Калчedone, ꙟн ꙋрmъ лꙋ ꙟmпрес-ꙋръ ꙟн Nikomedia. Лiчiнiꙋ реnꙋнцiъ iмперiꙋлꙋĭ кꙋ kondițiꙋнеа ка Константiнꙋ съ лꙋ iерте шi съ пꙋ i фа-къ нiчi ꙋнꙋ ръꙋ. Константiнꙋ се плекъ ла черереа сꙋрореi сале Констанца, шi проmiсе amnестiе кꙋm-натꙋлꙋĭ съꙋ, ꙟнсъ dꙋпъ ачееа офферинdꙋiсе оккасiꙋ-неа de а лꙋ ꙟнкꙋлпа, ꙟлꙋ тъiъ ꙟmпреꙋнъ кꙋ тоцĭ чеĭ че цiнꙋръ кꙋ dѫнсꙋлꙋ, шi aшa реmасе сiнгꙋрꙋ imпе-ръторiꙋ, a. R. 1077 (Хр. 324).

КАРТЕА II.

De ла Konstantinȣ челȣ Mape пънъ ла къdерea imперiȣлȣi Romanȣ de ла anпȣсȣ.

I. Ф л а в і ȣ В а л е р і ȣ К о n с т а n т і n ȣ konрinzъndȣ ші ръсъріtȣлȣ ші реставръndȣ ȣnітатеа imперiȣлȣї determinъ съ фȣndeze о нóȣъ капіталъ, maї апрóпе de ръсърітȣ ші ꙟntр'ȣnȣ локȣ maї kommodȣ пentрȣ комȣnікъчіȣnеа ꙟn dіверселе dіреnчіȣnї але провінцелорȣ imперiȣлȣї, спре скопȣлȣ ачеста алȣ алессе Б і z а n ц ȣ л ȣ лъnгъ Босnорȣ, ші edіфікъ о четате грandіóсъ, каре ла dedікареа еї ꙟn a. R. 1083 (Хр. 330) се nȣmi N ó ȣ а Р о m ъ, ші maї ꙟn ȣрmъ К о n с т а n т і n о п о л і, dȣпъ nȣmеле фȣndаторіȣлȣї; четатеа се adорnъ кȣ челе maї фрȣmóсе monȣmente din тóте ȣрбіле imперiȣлȣї, ші се ꙟmпопȣръ кȣ фаmілії ꙟnсеmnате че се стрътȣтаръ (парте de nевоіе) din векеа капіталъ, се ꙟnфііnцъ ꙟntр'ꙟnса ȣnȣ сеnатȣ кȣ demnетате de о mъсȣръ кȣ челȣ din Roma, се nȣmi ȣnȣ префектȣ алȣ ȣрбеї, ші се ꙟntроdȣссе ȣсȣлȣ ка ȣnȣ консȣлȣ съ се алéгъ dintре nотабілії nóȣеї капітале.—Спре ассекȣрареа пърцілорȣ de ла mézъ-nóпте Константінȣ констрȣі ȣnȣ подȣ престе Dȣnъре, ꙟntре Е с к ȣ ші С і ч і в і d а, din сȣсȣ de гȣра Олтȣлȣї, ші трекъndȣ ꙟn Dачіа лȣї Траіаnȣ ла аnnȣлȣ R. 1083 (Хр. 330) кȣ тóтъ пȣтереа imперiȣлȣї, бътȣ пре Гоції ші ї алȣnгъ престе Dȣnастрȣ. Dачіа веnі еаръші сȣпtȣ потестатеа imперъторілорȣ. Константінȣ ꙟnсȣші edіфікъ maї mȣлте четъції ꙟntр'ꙟnса, ꙟntре алтеле К о n с т а n ц і о л а ші Р е ч і d ȣ а ꙟn Temшапа, С і ч і в і d а ші D а ф n е (maї ꙟn ȣрmъ Коn-

станціа) ла гѹра Арцешѹлѹї ꙟн Dачіа аѹстралъ. Тотъ цеара ачеаста се ꙟмпърці ꙟн Dачіа пріма ші секѹнdа *), ші се ꙟнълцѣ еаръші ла флореа чеа de маї ꙟнаінте. Реліціѹнеа крештінъ, каре се семънассе ꙟн Dачіа, dѹпъ кѹвінтеле лѹї Тертѹлліанѹ ꙟнкъ din секлѹлѹ II **), се рекѹноскѹ акѹмѹ ка реліціѹне а статѹлѹї. Барбарії ꙟнсіші карі ремасеръ ꙟн провінцеле романе, фъръ констрінші а се баптеza***). Пѹцінѹ тімпѹ dѹпъ вікторіа чеа маре асѹпра Гоцілорѹ, се ресколаръ сервіі чеї ꙟнармаці ꙟн контра інімічілорѹ de кътръ Сармаці, асѹпра domнілорѹ съї ші ї алѹнгаръ din цеара лорѹ. Сармаціі фѹціръ престе Dѹнъре ꙟн провінцеле романе, ѹnde се пріміръ de кътръ Константінѹ парте ꙟн міліціе, парте се ашеzаръ ꙟн провінце а. R. 1087 (Хр. 334) †).

II. Константінѹ ꙟмпърці тотѹ імперіѹлѹ ꙟн 4 префектѹрї, ші ачестеа ꙟн 13 dіечесе саѹ віче-префектѹрї; челе патрѹ префектѹрї ера: а) префектѹра Галлієї кѹ 3 dіечесе: Галліа (кѹ капітала Тревірї), Брітаніа ші Іспаніа, (de каре се цінеа ші Афріка Тінгітана); b. префектѹра Італієї кѹ 3 dіечесе: Італіа (кѹ капітала Roma ††), Іллѹрікѹлѹ (кѹ капітала Сірміѹ †††), Афріка (de ла рѫѹлѹ Малва пънъ ла Сір–

---

*) Anonymus Ravennas Geograph. cap XIV. pag. 61.

**) Bezї Marazinѹ ictop. Tomѹ III. пacina 97.

***) Bezї Marazinѹ ictop. Tomѹ III. пacina 98.

†) Eusebius in vita Constantini Magni. lib. IV cap. 6.

††) De dієчеса Italieї се цinea ші Реціа npima ші секѹnda, de асѹпра Алпілорѹ, de ла оріцinea Dѹнъреї пънъ ꙟнфлѹссѹлѹ Енѹлѹї.

†††) Іллѹрікѹлѹ се лѹа а) de провінцъ лънгъ Мареа Adpiatікъ пънъ ла ꙟнфлѹссѹлѹ Dpiллѹлѹї, в) de dієчесъ каре кѹпрindea провінцеле Іллѹрікѹлѹ, Pannonia ші Норікѹлѹ, ші се цinea de префектѹра Італієї, c) de префектѹръ, Illyricum orientale, ꙟмпърцітѹ ꙟн dієчеселе Dачіа ші Македоніа.

теа маре, кꙋ капітала Картаџіне); c) префектꙋра Ілꙋрікꙋлꙋї кꙋ 2 dіечесе: Dачіа ші Мачеdоніа de каре се џінеа ші Гречіа ꙟмпреꙋнъ кꙋ Пелопоннесꙋлꙋ (кꙋ капітала Тессалоніка *); d) префектꙋра орієнтелꙋї кꙋ 5 dіечесе: Трачіа (кꙋ капітала Константінополі), Понтꙋлꙋ (кꙋ капітала Чесареа), Асіа (кꙋ капітала Ефесꙋ), Ръсърітꙋл (кꙋ капітала Антіохіа), ші Еџіптꙋлꙋ (кꙋ капітала Алессанdріа), de dъпсꙋлꙋ се џінеа ші Чіренаіка пънъ ла Сіртеа маре. Dіечесселе се сꙋнт ꙟмпърџіръ ꙟн провінџе; престе тотꙋ ꙟн нꙋмърꙋ de 116.— Престе фіекаре префектꙋръ се нꙋмі ꙋнꙋ префектꙋ алꙋ преторіꙋлꙋі, кꙋ тітлꙋлꙋ de Іллꙋстрꙋ, ꙟнсърчінатꙋ кꙋ аdміністръчіꙋнеа чівілъ ші кꙋ џіꙋрісdікџіꙋнеа; пꙋтереа міліtаръ се сепъръ кꙋ тотꙋлꙋ de чеа чівілъ, престе міліџіе се нꙋміръ патрꙋ маџістрі міліtарї, саръ dꙋпъ ачееа 4 маџістрі de пеdестрі ші алџї 4 de кълăрї, ассеміне кꙋ тітлꙋлꙋ de Іллꙋстрі. Престе фіе-каре dіечесъ се нꙋмі ꙋнꙋ вікаріꙋ (саꙋ віче-префектꙋ) кꙋ тітлꙋлꙋ de спектабіл, пентрꙋ аdміністръчіꙋнеа чівілъ, ші ꙋнꙋ Коміте пентрꙋ чеа міліtаръ, ассеміне кꙋ тітлꙋлꙋ de спектабіл; провінџеле се аdміністраръ de Ректорї кꙋ тітлꙋлꙋ de кларіссімї (гꙋвернаторії ꙋнорꙋ провінџе џінꙋръ ꙟнкъ векіле нꙋмірі de прокконсꙋлї, консꙋларї, пресіdї, алџії се zіссеръ корректорї); коммандандџії міліtарї се нꙋміръ Dꙋчї, ассеміне кꙋ тітлꙋлꙋ de кларіссімї. Dрегъторії інферіорї се ꙟнтітꙋларъ перфектіс-

*) Лініа de ла върсътꙋра Несꙋлꙋї трассъ кътръ ꙟнфлꙋссꙋлꙋ Ескамꙋлꙋї деснерџіа dіечеса Трачіеї de a Dачіеї; прекꙋмꙋ лініа de ла гꙋра Dрілꙋлꙋї dꙋссъ кътръ ꙟнфлꙋссꙋлꙋ Dрінꙋлꙋї ꙟн Сава desпепџіа dіечеса Ілꙋрікꙋлꙋї de префектꙋра Ілꙋрікꙋлꙋї, ші маї ꙟн ꙋрмъ ачеасть лініе, прелꙋнџітъ пре меріdіанꙋлꙋ 37 пънъ ла Сіртеа маре ꙟн Афріка, форма desпърџітꙋра ꙟнтре імперіꙋлꙋ орієнтал ші оchіdентал.

сiмi, шi чеї маї de цiосѣ егрецii. Армата се ꙟмпърцi ꙟн 132 de лецiѣнї шi маї мѣлте чепте de коорцї сепарате; мiлiтарiї dѣпъ апплiкъчiѣнea шi dѣпъ локѣлѣ стацiѣнеї лорѣ се нѣмiръ палатiнї шi лiмiтанеї, чеї dintъiѣ кѣстодia палацiѣлѣ iмперiал, чештї din ѣрмъ марцiнiле iмперiѣлѣї.

III. Константiнѣ шi формъ ѣнѣ мiнiстерiѣ de 7 iошї, ꙟнсърчiнацї парте кѣ iнтересселе статѣлѣї, парте кѣ але прiнчiпелѣї: 1) Препосiтѣлѣ камереї iмперiале (praepositus sacri cubiculi) каре прiвiгеа асѣпра iнтернѣлѣї палацiѣлѣї; 2) мацiстрѣлѣ оффiцелорѣ (magister officiorum) каре пѣрта цiѣрiсdiкцiѣнеа престе тоцї dрегъторiї кѣрцiї, шi регѣла пресентъчiѣнiле челе соленнале ла iмперъторiѣлѣ; 3) честорiѣлѣ палацѣлѣї (quaestor sacri palatii), каре редiцеа лецiле, мiзлочеа dечiсiѣнеа сѣпплiчелорѣ че се da ла iмперъторiѣлѣ, шi контрасемна орdiнъчiѣнiле iмперiале; 4) префектѣлѣ тесаѣрѣлѣї пѣблiкѣ (comes sacrarum largitionum); 5) префектѣлѣ тесаѣрѣлѣї iмперiал прiватѣ (comes rei privatae); шi 6) doї префекцї аї мiлiтарiлорѣ domестiчї (comites domesticorum) карї се пѣсеръ акѣмѣ ꙟн локѣлѣ преторiанiлорѣ. Ачештї 7 мiнiстрi ꙟмпреѣнъ кѣ префектѣлѣ преторiѣлѣї din локѣ, кѣ префектѣлѣ ѣрбеї (каре акѣмѣ цiнеа шi локѣлѣ iмперъторiѣлѣї фацъ кѣ сенатѣлѣ) шi кѣ комiцi консiсторiанi (comites consistoriani), форма консiлiѣлѣ (consistorium) статѣлѣї, пре каре лѣ консѣлта iмперъторiѣлѣ de къте орї афла de кѣвiiнцъ, маї алессѣ ла фачереа лецiлорѣ. Diнтре нотавiлiї iмперiѣлѣї, нѣмi ѣнѣ нѣмерѣ de Патрiчiї пре вiеацъ, кѣ скопѣ de а редѣвiа ѣмбра векiї новiлiтъцї, каре се deсфiiнцассе de

деmѫлтѣ. Пре лѫнгѫ ачестеа, се пѫстраръ шi деm-нiтѫцiле челе векi фѫръ ꙟнфлѫiнцъ полiтiкъ, ꙟнсъ ѫнiте кѫ mарi спесе, прекѫmѣ: 2 консѫлi, преторi. честорi. Тоцi ачештi деmнiтарi пѫрта тiтлѫлѣ де Iлѫстрi, даръ консѫлатѫлѣ се консiдера ꙟнкъ тотѣ ка челѣ mаi ꙟналтѣ градѣ, дѫпъ каре ѫрmа ꙟндатъ патрiчiiї кѫ рангѫлѣ пре вiеацъ. Чеї mаї mѫлцi дiнтре дрегъторiiї iллѫстрi кѫндѣ ешiа дiн оффiцѣ, ꙟнтра ꙟн класса патрiчiлорѣ, шi'шi пѫстра iллѫстрiтатеа, шi лѫа парте ла консiсторiѣ. Атътѣ ꙟн Roma кѫтѣ шi ла Константiнополi ессiстеа ꙟнкъ ѫнѣ сенатѣ, каре се mаї консѫлта кѫте одатъ асѫпра лецiлорѣ, саѣ се ꙟнсърчiна кѫ цiѫдекареа каѫселорѣ крiminале ꙟн касѫрi momentóсе.— Венiтѫрiле статѫлѫї се компѫнеа: 1) дiн о контрiбѫцiѫне аннѫалъ, пѫсъ пре пъmънтѣ шi пре капѣ, дѫпъ ченсѫлѣ каре се реꙟнноiа тотѣ ла 15 аннi шi се пѫблiка прiн ѫнѣ едiктѣ iмперiал (indictio); ачеастъ контрiбѫцiѫне се стрiнцеа парте ꙟн продѫкте натѫрале *) парте ꙟн банi; 2) дiн тассе пѫсе пре негѫцiторi, 3) дiн венiтѫлѣ портѫрiлорѣ, дрѫmѫрiлорѣ, miнерелорѣ, monетелорѣ, шi алѣ фабрiчелорѣ iмперiале, 4) дiн коро́неле де аѫрѣ (aurum coronarium) карi се да iмперъторiѫлѫї дрептѣ онорарiе ла соленнiтъцi.

IV. Константiнѣ фѫ mаї неферiчiтѣ ꙟн фаmiлiа са, де кѫтѣ Аѫгѫстѣ; елѣ се пъскѫссе ла Naissѣ ꙟн Dačia mediterranъ пре тiмпѫлѣ лѫї Аѫрелiанѣ, шi се едѫкассе де mѫmъса Елена кътръ каре елѣ авѫ о пiетате дiстiнсъ. Татъ съѣ Констанцiѣ ацiѫнгъндѣ чесаре се деспърцi де дънса, шi се ꙟнсѫръ кѫ Теодора

---

*) Продѫктеле натѫрале ꙟнкъ се естimа adecseopi ꙟн банi, adaerabantur, de ѫnde adaeratio.

фiiа Августулуї Массimianŭ. Константiнŭ се късъторiссе maї ънтъiŭ кu Minервiна de ла каре авu фiiŭ пре Крiспu, dаръ mурindŭ ачеаста се ънсуръ adоuа оръ шi din полiтiка луъ пре Фауста, фiiа луї Массimianŭ din а dоuа късъторie. Крiспu къзu сuптŭ сuспiчiuне de а umбла кu iнтенцiuнї de а uсurпа тронuлŭ. Фауста контрiбuї ла ънтъррътареа бърбатuлuї асuпра фiiастрuлuї еї, шi Константiнŭ авu крudелiтатеа de а uчide пре фiiuлŭ съŭ Крiспu, шi пре ненотuлŭ съŭ din соръ, Лiчiнiu. Dаръ кuррънdŭ duпъ ачееа Еленаdесконерi mачiнъчiuнiле нuрорiї, шi ънпърътесса Фауста плътi кu вiеаца фалселе сале акuсъчiuнї. Din adоuа късъторie авu Константiнŭ треї фiї, пре Константiнŭ II, пре Констанцiŭ II шi пре Константе, пре карi ї нuмi чесарї, шi пuсе пре челŭ dinтъiŭ престе апuсŭ, пре алŭ dоiле престе ръсърiтŭ шi пре алŭ треiле престе церiле din mijлокŭ. Елŭ mурi ън 22 Маiŭ а. R. 1090 (Хр. 337) ън етате de 65 de аннї, duпъ че ънпъръцi 30 de аннї, лъсънdŭ пре фiiї съї de сuчессорї.

V. Duпъ mортеа луї Костантiнŭ армата прокiемъ Imперъторї пре фiiї луї, шi сенатuлŭ ле dеde тiтлuлŭ de Аuгuстї; ачештiа iмпърцiръ iмперiuлŭ ънтре сiне duпъ dicпосiцiuнеа пъртiнтелuї лорŭ, ънсъ конкордiа нu цiнu muлтŭ тiмпŭ ънтре dъншiї; еї се сфъшiаръ ка тiгрiле ънтре сiне. Константiнŭ II. немулцъmiтŭ кu апuсuлŭ, венi кu армеле асuпра фрателuї съŭ Константе ка съ iее шi Iталiа, ънсъ перdu вiеаца; Константе се uчiсе de Магненцŭ. Ла рупа Duнереї ънбръкъ порпора Ветранiоне, префектuлŭ Паннонiеї, de каре лŭ dесбръкъ Констанцiŭ, фъръ върсаре de сънце. Ънсъ ън контра луї Магненцŭ, ън

теторабіла бътаіе de ла Мѫрса (лънгъ Drава) се дпнпdаръ бътаіі Паппоніеі кѫ сънџеле Романілорѫ челорѫ desбінаці ѫнтре-сіне пентрѫ інтрічіле прінчіпілорѫ. Ammianѫ zіче, къ ѫнтр'о zі къzѫръ атъціа мілітарі, кѫці арѫ фі фостѫ ѫп старе съ батъ ші съ сѫпнѫнъ тóтъ лѫмеа, a. R. 1104 (Хр. 351).— Констанціѫ II. dѫпъ че тріѫмфъ de Маrненцѫ, трекѫ Dѫнъреа de міzлокѫ ші бътѫ пре Кѫаzі ші, ші'і сѫпнѫсе імперіѫлѫі лъѫпdѫші тітлѫлѫ de сарматікѫ; апоі пѫрчессе ла ръсърітѫ ѫнконтра Першілорѫ, кѫ карії пѫрта ресбеллѫ ѫнкъ dе пре тімпѫлѫ татъ-съѫ.

VI. Ѫп контра Алеманілорѫ ші а Франчілорѫ карі ѫнкѫрсеръ ѫп Галліа трімісе Констанціѫ пре непотѫлѫ съѫ de връ, Іѫліанѫ, каре ремпінсе пре Алемані, ші о парте din Франчі престе Ренѫ, ші dede локѫінце ѫп Белціа Франчілорѫ саліані, карі се фъкъръ сѫпѫші романі. Глоріа мілітаръ ші adміністръчіѫпеа чеа есчелліnте а лѫі Іѫліанѫ ѫп Галліа deштептаръ џелосіа імперъторіѫлѫі, каре се бътеа фъръ de сѫчессѫ ѫп контра Першілорѫ; елѫ лѫъ dе претестѫ нечессітатеа ресбеллѫлѫі din оріенте, спре а сѫбтраџе de ла Іѫліанѫ маі мѫлте леџіѫні. Ѫнсъ ѫп локѫ de а терџе ла оріенте леџіѫнілe галліче прокіемаръ пре Іѫліанѫ Імперъторіѫ ла Парісі, ші Констанціѫ мѫрі ѫп Чілічіа, плекънdѫ кѫ алe сало ѫп контра лѫі Іѫліанѫ, каре аџіѫнсессе ѫп Dачіа. a. R. 1114 (Хр. 361). Іѫліанѫ, стрънепотѫ din фрате алѫ марелѫі Константінѫ, фѫссе edѫкатѫ ѫп реліџіѫнеа крештінъ, ѫнсъ прін стѫdіѫлѫ літератѫреі гречешті ші прін конверсъчіѫнеа кѫ ѫнвъцаціі пъгъні, къштігъ о преділекціѫне спеціалъ пентрѫ пъгънісмѫ, ші възънdѫ dісѫтеле dогматіче ѫнтре крештіні, чер-

къ съ реставілéскъ Реліџіѕпеа пъгъпъ; din ачеастъ каѕсъ і се dede пѕмеле de Апостатѕ. Ꙟп еспеdiџіѕпеа ꙟп коптра Перш͡ілорѕ, кѕ карі пѕ воі а фаче пѧче, ꙟпаіптъ пъпъ престе ржѕлѕ Тігре, ші'і ꙟпвіпсе ꙟптр'о бътаіе (ла Ктесіфоп), dаръ ла ретраџере къпътъ о плагъ мортал͡ъ, ꙟп ѕрма кърeі ші мѕрі а. R. 1116 (Хр. 363). Армата прокіемъ імперъторіѕ пре Флавіѕ Іовіапѕ пъсксѕтѕ din Сіпџіdѕпѕ. Ачеста ачепть пачеа пропѕсъ de Перші, dede ꙟпапоі челе чінчі провінџе de din коло de Тігре, кончеріте сѕптѕ Діоклеџіанѕ, ші лъсеъ Арменіа сорџії сале. Іовіапѕ авіа domni ѕпѕ аппѕ ші мѕрі ꙟпторкъпdѕсе de ла ръсърітѕ; ꙟп локѕлѕ лѕі армата алесее імперъторіѕ пре Валептініапѕ, комітеле domестічілорѕ, а. R. 1117 (Хр. 364).

VII. Флавіѕ Валептініапѕ I, пъсксѕтѕ din Чівале ꙟп Паппопіа, лѕъ de коллегѕ ꙟп імперіѕ пре фрате съѕ Валіпте, кърѕіа і dede ръсърітѕлѕ, еаръ елѕ џіпѕ аппѕсѕлѕ despърџітѕ пріп лініа de ла гѕра Дріллѕлѕі ла ꙟпфлѕссѕлѕ Дріпѕлѕі; четатеа Сірміѕ форма терміпѕлѕ, ѕпde фраџії імперъторі ꙟмпърџіръ кіарѕ ші каселе ꙟп тре сіне. Din тімпѕлѕ ачеста імперіѕлѕ ръмасе пѕрѕре ꙟмпърџітѕ ꙟп оріентал ші очіdептал. Валептініапѕ фѕ оккѕпатѕ ꙟп тотѕ тімпѕлѕ domnieі сале кѕ ресбеллѕлѕ ꙟп коптра Алеманілорѕ, карі dеваста Галіа ші Реџіа; елѕ і респіпсе престе Репѕ, ꙟі комбътѕ маі мѕлџі аппі ꙟп џеара лорѕ, ші edіфікъ фортъреџе пре лъпгъ Репѕ ші Некарѕ.— Ꙟп коптра лѕі Валіпте се скѕлъ Прокопіѕ ші кіемъ пре Гоџіі de ла Дѕпастрѕ ꙟптр'аџіѕторіѕ. Валіпте ꙟпџелегъпdѕ de проdіџіѕпеа фъкѕтъ пріп dѕчеле съѕ, пѕрчессе de ла ръсърітѕ ꙟп коптра Гоџілорѕ челорѕ че трекѕссеръ

Dѫпърea, ꙟї respinse престе ачестѫ рѫѫ. апоï тревѫ елѫ ꙟпсѫшï кѫ армата са престе рѫѫ ꙟн контра варварілорѫ, кondѫшï de регеле лорѫ Атанарікѫ. Гоціі се ascѫпсеръ прін селвеле Dачіеï аѫстрале, Валінте adѫпъ пре локѫіторіï церіï шi ле promise пентрѫ фіе каре капѫ dе готѫ о сѫтъ de ванï. Ачештіа пѫ ꙟнтързіаръ, шi стръбътъndѫ прін тóте локѫріле, ѫчісеръ тѫлціme de варварï, ꙟнкътѫ Атанарікѫ възъndѫ пердереа ómeпілор съï, фѫ конетрінсѫ а чере паче de ла імперъторіѫлѫ, каре i се шi dede, ꙟнсъ кѫ коndіціѫпеа ка съ пѫ maï кѫтеze a ꙟнтра ꙟн ціпѫтѫріле Romanілорѫ, а. R. 1122 (Хр. 369)(*)— Валентініанѫ пѫmi Аѫгѫстѫ пре фіїѫлѫ сеѫ Граціанѫ шi лѫ трimise ꙟн Галліа, еаръ пре Теоdосіѫ ꙟн Брітанія, каре вътѫ пре Пікцï шi пре Скоцï, шi фортъ провінца Валенціа din пърціле кѫпрінсе de ла ачештіа; еаръ елѫ плекъ ꙟн Паппонія шi respinse престе Dѫпъре пре Кѫаzï шi пре Сармацï; ꙟнсъ ꙟнтр'о копферінцъ кѫ deпѫтаціï Кѫаzілорѫ, вепі ꙟн фокѫ шi стрігъ аша de таре кътѫ ꙟнчепѫ съ версе сінце din каре шi mѫрі ла Брегеціоне, а. R. 1128 (Хр. 375.) Арmата проклеmъ ла Ачінкѫ імперъторіѫ пре алѫ doiле фіїѫ алѫ съѫ Валентініанѫ II.

VIII. Гоціï, кѫ тóте къ промісеръ лѫï Валінте de a пѫ maï ꙟнтра ꙟн ціпѫтѫріле Romaпілорѫ, еï се ꙟнтінсеръ престе Dачіа оріенталъ; dаръ кѫрръndѫ dѫпъ ачеeа ле веніръ ꙟн спате Хѫппіï, націѫпе калmѫкъ, чеï maï сълватічï dintre тóте ціпціле, къте се поmепескѫ ꙟн історіе. Ачештіа вътъndѫ пре Гоцï, ꙟї констрінсеръ съ трéкъ Dѫпъреа, ѫnde i прimi імперъторіѫлѫ Валінте ка пре пішtеóсп еці родѫші ла

(*) *Ammianus Marcellinus libro* XXVII. cap. 5.

чеа маї маре місеріе, ѫнсъ кѹ стрікъчіѹнеа імперіѹлѹї. Хѹнніі кѹпрінсеръ тотъ Dачіа лѹї Траіанѹ ла аннѹлѹ R. 1130 (Хр. 377). Романії, векії локѹіторі аї церії, легаці de пътъnтѹлѹ наштерії лорѹ, ші ѫнвъцаці пріn лѹnціле фаталітъції а тръі ѫn паче ѫn мізлокѹлѹ барбарілорѹ, нѹ се пѹтѹръ ѫndѹnлека нічї de ачешті барбарі ферочї ка съ'ші пъръсéскъ патріа, прекѹмѹ мъртѹрісеште Тѹроцѹ *). — Гоції чеї че трекѹссеръ престе Dѹnъре ѫn провінціле Романе, се скѹларъ кѹ армеле ѫn контра лѹї Валінте, ші ръмъnѫndѹ ѫnвінші de Романї, кіемаръ пре Хѹннї ші пре Аланї ѫnтр'аціѹторіѹ, ші пръdаръ Трачіа, Месіа ші Dачіа лѹї Аѹреліанѹ, ші бътѹръ пре Валінте ла Аdріанополі ѹnde ші къzѹ ачеста ѫmпреѹnъ кѹ dоѹе треімї din óстеа са, а. R. 1131 (Хр. 378).

IX. Граціанѹ ѫnвінсессе пре Алеманї ла Колмаріѹ, ші аѹzіndѹ de мóртеа ѹнкіѹлѹї съѹ Валінте, кіемъ пре Теоdосіѹ челѹ тънърѹ din Іспаніа, ші лѹ трімісе ла ръсърітѹ. Ачеста респінсе пе Гоції карі пътрѹнсессеръ пънъ ѫn сѹбѹрбіеле Константінополії, шії бътѹ ѹржтѹ, dаръ маї пре ѹрмъ фъкѹ паче кѹ dъншії, dъndѹле локѹрі ѫn Месіа, Трачіа, Фріціа ші Лідіа. Мънтѹindѹ імперіѹлѹ de Гоці, Теоdосіѹ се пріmі de коллегѹ ѫn імперіѹ de кътръ Граціанѹ, ші кѫпътъ de ла ачеста ръсърітѹлѹ. Граціанѹ фаворіndѹ пре барбарї, се фъкѹ ненъкѹтѹ Романілорѹ; леціѹніле din Брітаніа прокіемаръ пре Массімѹ імперъторіѹ ѫn контра лѹї, ші Граціанѹ періі ла Лѹгdѹnѹ фѹгіndѹ ла ачеастъ четате, а. R. 1136 (Хр. 383). Массімѹ domni маї мѹлці аннї ѫn Галліа, ѫnсъ dѹпъ че ѫnтръ ші ѫn Італіа, ші Валентініанѹ II фѹці ла Теоdосіѹ, се ѫn-

(*) *Thurotius, Chronica Hungarorum*, parte I. 1 7·

віnче ші се ѹчісе de кътръ ачеста. Кѹ moduлѹ ачеста Валеntinianѹ ремасе сінгѹрѹ імперъторіѹ ла апѹсѹ, ѫнсъ фрънкѹлѹ Арвогасте каре кѹпрінсесе Галліа пентрѹ Теоdocіѹ, ціnѹ administръчіѹнеа, ші ѹчісе пре Валентініанѹ II, кѫndѹ ачеста воі съ о іее din тъпіле лѹі, a. R. 1145 (Хр. 392). Ѹчігъторіѹлѹ нѹ лѹъ demnітатеа імперіалъ пентрѹ сіне, чі о dede лѹі Еѹџеніѹ maџістрѹлѹ оффіцълорѹ, каре фѹ ѫнвінсѹ ші ѹчісѹ de Теоdociѹ, ѫн ѹрма кърѹіа се ѹчісе ші Арвогасте кѹ ѫнсеші тъпіле сале. Аша Теоdociѹ ремасе сінгѹрѹ domnіторіѹ престе тотѹ імперіѹлѹ Romanѹ a. R. 1147 (Хр. 394); елѹ лѹ ѫмпърці ѫнтре чеі doі фіі аі съі, Аркаdiѹ ші Оноріѹ, dѫndѹ ачелѹіа ръсърітѹлѹ, ачестѹіа апѹсѹлѹ, ші мѹрі ѫн аннѹлѹ Romeі 1148 (Хр. 395), лъсѫndѹ de тѹторі фіілорѹ съі челорѹ тінері: пре Рѹфінѹ лѹі Аркаdiѹ ла Константінополі, ші пре Стілікоnе лѹі Оноріѹ ла Roma.

X. Прін інтрічіле ачесторѹ miniстрі ръі (Рѹфінѹ ші Стілікоnе) се наскѹ diскорdie ѫн імперіѹ. Рѹфінѹ сѹпъратѹ пре џінереле ші пѹпіллѹлѹ съѹ Аркаdiѹ, ніcmъ пре Хѹнні ѫн Асіа, ші пре Гоці сѹтѹ Аларікѹ ѫн Маchedonia. Аларікѹ праdъ Маchedonia ші Гречіа, ші ѫнчепѹ съ ameninце кіарѹ Італіа. Стілікоnе веnі некіематѹ ѫнтр'аџѹторіѹлѹ Пелопоnnесѹлѹі, кѹ о mікъ флотъ, ѫн ѹрма кърeіа Аларікѹ се ретрасе ѫн Іллѹрікѹ. Аічі стрінсе оштí ноѹе ші ѫн аннѹлѹ Romeі 1155 (Хр. 402) се арѹнкъ кѹ тотъ пѹтереа са ѫн Італіа de сѹсѹ, ші dѫnъ о бътаіе неdечісівъ ла Полленціа, къпътъ гѹвернѹлѹ престе тотѹ Іллѹрікѹлѹ.— Стілікоnе мѫнтѹі ші Італіа de о ірѹпчіѹне de dincпре попоръ цермане сѹтѹ Raдагаіс; елѹ лъсъ пре варварі съ ѫнаінтеzе пѫнъ ла Флоренціа, ші кѹ аџіто-

рiвлѕ алторѕ барбарї ї ꙟпрессѕръ аша de біне ꙟпкътѕ чеа маї маре парте перi саѕ се сѕпѕсе Романiлорѕ. — Фiindѕ къ Стiлiконе біемассе легiѕнiле din Брiтаннia шi de ла Ренѕ спре аппърареа Iталiеї, попóрѣле цермане ꙟптраръ неꙟпиеdекате ꙟп провiнцеле оvidентале: Алеманiї ꙟп Алсацiа, Фрънчiї ꙟп Галлiа аппѕсанъ de кътръ мéзъпóпте, Бѕргѕndiї ꙟп цiнѕтѕлѕ Iѕреї, Вандалiї, Аланiї, Сѕевiї ꙟп Iспанiа; еаръ церiле de ла Dѕпъре челе dешертате de ачештiа ле оккѕпаръ Цепiзiї, Сармацiї, шi маї вътосѕ Хѕпiї карi купрiнсеръ Паннонiа. — Ла ръсърiтѕ мѕрi Аркаdiѕ ꙟп а. R. 1161 (Хр. 408) лъсъпdѕ de сѕчессорiѕ пре тепърѕлѕ съѕ фiiѕ Теоdосiѕ II, сѕптѕ тѕтела лѕї Антiон шi алѕї Антемiѕ.—Стiлiконе фiiндѕ аккѕсатѕ, къ стъ ꙟп ꙟпцелецере кѕ варварiї (ꙟп спецiе кѕ Аларiкѕ), се ѕчiсе. Атѕнчї Аларiкѕ плекъ асѕпра Ромеї, ꙟппрессѕръ четатеа, шi ꙟппѕсе сѕмме еnорме пентрѕ ръскѕмпъраре. Онорiѕ кѕ кѕртеа са петречеа ла Равенна пъпъ кънdѕ Рома сѕфферiа de оппрессiѕнеа барварiлорѕ. Аларiкѕ ꙟпцелегъndѕ къ Онорiѕ рекѕсъ черерiле сале, ꙟпdѕплекъ пре Атталѕ префектѕлѕ ѕрбеї съ ачентеze de ла dънсѕлѕ dемпiтатеа iмперiалъ, ꙟпсъ dѕпъ ачеея лѕ dестiтѕi еаръшї, шi ꙟптръ de поѕ ꙟп негоцiацiѕнї кѕ кѕртеа de ла Равенна. Dѕпъ о iррѕнчiѕне ꙟпшелътóре ла Равенна, Аларiкѕ ꙟппрессѕръ de аdоѕа óръ Рома, шi о лѕъ прiн продiцiѕне, шi ꙟп кѕрсѕ de шессе зiле о пръdъ ꙟп моdѕлѕ челѕ маї барбарѕ, а. R. 1163 (Хр. 410). Пре каллеа кътръ Iталiа de цiосѕ мѕрi Аларiкѕ ла Консенцiа, лъсъпdѕ de сѕчессорiѕ пре кѕмнатѕлѕ ръѕ Атаѕлфѕ каре ꙟпкеiъ паче кѕ Онорiѕ (лѕъndѕ *се соцiе пре Плачiдiа* сора лѕї Онорiѕ), шi kondѕсе

пре Вісіговї ꙟп Галліа (R. 1165; Хр. 412), de ѕnde лѕ̆ алѕпгѣ ꙟп Іспапіа dѕчеле Romanѕ̆ Констапціѕ̆, каре апоі се късъторі кѕ Плачіdіа, ші се пѕші Аѕгѕстѕ̆ de кътръ кѕшпатѕл съѕ̆ Опоріѕ̆, din каре каѕсъ се пъскѕ dіскордіе ꙟптре імперъторії de ла ръсъріт ші de ла аппѕсѕ̆. Констапціѕ̆ шѕрі ꙟп аппѕлѕ̆ R. 1174 (Хр. 421); Опоріѕ̆ шѕрі ꙟп 15 Аѕгѕстѕ̆ а. R. 1176 (Хр. 423).

XI. Dѕпъ шóртеа лѕї Опоріѕ̆, ѕсѕрпъ імперіѕлѕ̆ de ла аппѕсѕ̆ Іоаппе тіраппѕлѕ̆; ꙟпсъ кѕртеа de ла Копстапtіпополї пѕші пре Валептіпіапѕ̆ III, фіілѕ̆ лѕї Копстапціѕ̆ III, копіллѕ̆ ꙟп етате de 6 аппї, сѕпт ꙟпѕтела шѕшеї сале Плачіdіа, каре dede лѕї Аецiѕ̆ пѕтереа сѕпреш престе аршатъ ші локѕлѕ̆ dіптъіѕ̆ ꙟп копсіліѕлѕ̆ статѕлѕї. Ачеста пріп іптрічіле сале сешъпъ dіскорdіе ꙟптре імперътéсса ші ꙟптре Бопіфачіѕ̆, гѕверпъторіѕлѕ̆ Афрічеї, ꙟпdѕплекъпdѕ̆ пре імперътéссъ съ кіеше пре гѕверпъторіѕ̆ ꙟп Італіа, спре а ї черка кредіпца, еаръ пре ачеста лѕ̆ аdшопі съ се ферéскъ de а ꙟшплiпі кіешареа. Бопіфачіѕ̆ ка съ се ціпъ ꙟп поссессіѕпеа Афрічеї, фііпdѕ̆ акѕшѕ̆ ꙟшпеціtѕ̆ ші de óрdеле Афрікапе, кіешъ ꙟптр'аціѕторіѕ̆ пре Цепсерікѕ̆ рецеле челѕ̆ крѕdѕ̆ ші селватікѕ̆ алѕ̆ Ваndалілорѕ̆, а. R. 1182 (Хр. 429). Варварії dѕпъ че dескълекаръ ꙟп Афріка пѕ шаї кѕпоскѕръ діферіпцъ ꙟптре атікѕ̆ ші іпітікѕ̆, еї копріпсеръ кóста шерідіопаль а Афрічеї, ші фѕпdаръ регатѕлѕ̆ ваndалѕ̆ кѕ капітала Картаціпеа, (Маѕретапіа ші Nѕшіdіа ретасеръ ротапе); de ѕпdе апоі ꙟпфестаръ тареа ші о фъкаръ кѕ тотѕлѕ̆ пéсекѕръ.—Врітаппіа dѕпъ ретрацереа легіѕпілорѕ̆ Romane, къзѕ ꙟп шъпіле варварілорѕ̆: Сассопії ші Апглії кіешаці de ѕпѕ̆ пріпціпе врітаппѕ̆, тре-

[illegible]

спре а се ,ntinde тотъ maï denарте.

[illegible]

лорѣ ші [illegible] ла [illegible] dar регії Хvnnілорѣ се [illegible] Хvnnії [illegible] ынъ [illegible] [illegible] Romanilorѣ [illegible] [illegible] сепе, [illegible] [illegible] Хvnnії [illegible] [illegible] Сингідунулѣ, ші Naissulѣ ші [illegible] (R. 1194; Хр. 441). Дупъ ачеа се върсаръ ынпесте Македонія ші Ѳресія, Гранія [illegible] ынъ четате [illegible] капітала Daціеі [illegible] патрія [illegible] стрікъндѣ ші прьдъндѣ пьтъ ла Ѳермополі, ші [illegible] тотъ Daція луі Аврелianъ пънъ ла Nове ші пънъ ла [illegible] Іатрулѣ ші [illegible] ла Naissъ (R. 1200; Хр. 447).

XIII. Дупъ ачеа Хvnnії трімісеръ депутаці ла Константінополі пре Edекон Хvnnулѣ ші пре Ореcте Романулѣ ка съ череъ пре фугарії лорѣ де ла імператорівлѣ Теодосіѣ II, каре съ трімітъ депутаці ла Сардіка (капітала Daціеі медітерранеі) унде ва вені ші Аттіла ка съ се ынцелеагъ десепре маргініле стателорѣ респектіве. Къ ачеастъ оккасіуне мініструлѣ луі Теодосіѣ, евнухулѣ Хрісафіѣ, се ынцелесе ку Edекон ші ку Вігіла (ынъ Роман каре маі фусесе ла Аттіла), ка пентру о сумъ де 50 де лібре де аурѣ съ оморе пре Аттіла. Максімінѣ се трімісе депутатъ дін партеа імператорівлуі ка съ трактеzе ку Аттіла асупра контроверсіелорѣ кунoскуте. Вігіла [illegible] ка інтерпрете, съ [illegible] [illegible] ку Edекон. Еі трекуръ Dунъреа ла Тіміш [illegible] ші се duсеръ ла кастреле луі Аттіла.

1) [illegible]

Барварꙋлꙋ прімі аспрꙋ пре Романі, ші ордінъ лꙋі Віџіланте съ се ꙟнтóркъ ла Константінополі ші съ спꙋнъ імперъторіꙋлꙋі съ ꙟі трімітъ пре тоці фꙋгарііі. Пре Массімінꙋ ші пре депꙋтаціі карі веніссеръ де ла Рома ꙟн каꙋса Сірміꙋлꙋі челꙋі дъръматꙋ де Хꙋнні, ꙟі ꙟнвітъ ла масъ, ꙟнсъ нꙋ дескꙋркъ кꙋ дъншіі нічі о честіꙋне, чі черꙋ ка імперъторіꙋлꙋ Теодосіꙋ съ трімітъ алці депꙋтаці. Віџіланте ꙟнторкъндꙋсе де ла Константінополі адꙋссе челе 50 де лівре де аꙋрꙋ спре а плъті пре ессекꙋторіі лꙋі Аттіла, ꙟнсъ Еде-кон ꙟлꙋ дескоперіссе. Аттіла лꙋ аррꙋнкъ ꙟн ферръ; ші нꙋ лꙋ лъссъ пънъ че нꙋ маі стóрсе алтъ сꙋммъ де 100 лівре де аꙋрꙋ. Ноіі депꙋтаці, Анатоліꙋ ші Номꙋ, ꙟмпъкаръ ꙟн фіне пре варварꙋ. Елꙋ џіꙋръ къ ва обсерва трактатꙋлꙋ ꙟнкеіатꙋ де маі ꙟнаінте, ші къ ва лъсса Романілорꙋ тотꙋ пъмънтꙋлꙋ дін дрéп-та Дꙋнърей, промітъндꙋ къ нꙋ ва маі сꙋппера пре імперъторіꙋ пентрꙋ фꙋгарі, нꙋмаі ші елꙋ съ ші деа кꙋвънтꙋлꙋ, къ нꙋ ꙟі ва маі прімі ꙟн провінціеле сале, а. R. 1202 (Хр. 449). Дꙋпъ ачеастъ ꙟмпъкаре маі мꙋлтꙋ префъкꙋтъ де кътꙋ сінчеръ, Аттіла плекъ кꙋ Хꙋнніі съі ꙟн контра імперіꙋлꙋі очідентал, даръ фꙋ бътꙋтꙋ де Аеціꙋ ꙟн къмпіі каталаꙋнічі ꙟн Галліа; ꙟнторкъндꙋсе дін Галліа стрінсе нóꙋъ óсте ші пꙋр-чессе кътръ Італіа, префъкꙋ ꙟн рꙋіне Ачілеіа, ші пръдъ тóтъ Італіа пънъ ла Рома, ꙋнде фꙋ ꙟнтъмпі-натꙋ де кътръ понтефічеле Леоне, каре прін ело-чінца са лꙋ ꙟндꙋплекъ се крꙋце ачеастъ капіталъ. Аттіла пръдъндꙋ се ꙟнтóрсе ла Тісса ꙋнде ші авеа ресідінца, ші мꙋрі де еморагіе, ші съпъ лꙋмеа де фла-џеллꙋлꙋ лꙋі Dzeꙋ, къчі ачестꙋ нꙋме ші дедессе вар-*варꙋлꙋ, а. R. 1206* (Хр. 453). Дꙋпъ мóртеа лꙋі Ат-

тіла, фііі лȣі ꙟnчепȣръ а се dіспȣта ꙟнтре сіне, ші ачеаста оккасіоne къdереа лорŭ. Еі фȣръ бътȣці ꙟn Dачіа оvіdенталъ de Џепіzі, націȣne џерманъ, каре копрінсессе цінȣтȣлŭ Тіссеі ші алŭ Сірмȣлȣі, ші ꙟn Dачіа оріенталъ de Остроґоці. *)

XIV. Теоdосіŭ II, флавȣлŭ непотŭ алŭ лȣі Теоdосіŭ челŭ маре, мȣрі ꙟn 20 Іȣліŭ а. R. 1203 (Хр. 450), сорȣ-са Пȣлхеріа се мърітъ dȣпъ Флавіŭ Марчіанŭ, ші dевіеръ пре ачеста de імперъторіŭ. Ла anпȣсŭ Аеціŭ къзȣ ꙟn свспічіȣне къ аре de скопŭ съ ѕȣрнеzе тропȣлŭ пентрȣ фамілія са, ші се ȣчісе кіарŭ de мъна лȣі Валентініанŭ III; ꙟnсъ ші ачеста віолъndȣ ші натȣлŭ сенаторіȣлȣі Петроніŭ Массімŭ, ꙟnтъръртъ пре Романі асȣпра-са, ші къзȣ ꙟn къмпȣлŭ лȣі Марте сȣптŭ колпітȣріле амічілорŭ лȣі Аеціŭ. а. R. 1208 (Хр. 455). Массімŭ се прокіемъ імперъторіŭ, ші констрінсе пре Еȣdоссіа, въdȣва імперъторіȣлȣі челȣі ȣчісŭ пріn іnстігъчіȣnеа са, ка съ лŭ іее de барбатŭ, пентрȣ ка кȣ моdȣлŭ ачеста съ ші къштіџе ꙟn апаріnцъ ȣnŭ dрептŭ ла тропŭ. Еȣdоссіа ꙟnвітъ пре Џенсерікŭ реџеле ваndалілорŭ съ віnъ съ о ръсбȣне, каре ꙟnтръ кȣ о флотъ пре ґȣра Тібереlȣі, връdъ Рома ші тóтъ кóста Італіеі de ла Тівере пънъ ла Nеаполі, ꙟn спаціŭ de 14 zіле, dȣссе кȣ сіне ꙟn Афріка тесаȣре немъсȣрате ші пре чеі маі ꙟnсемнаці Романі, de ла карі спера къ ва къпъта марі сȣмме de бані пентрȣ ръскȣмпъраре. Массімŭ мȣрі ȣчісŭ ꙟn фȣґъ, кіарŭ de кътръ óменії съі а. R. 1208 (Хр. 455). Dȣпъ Массімŭ ȣрмъ Авітŭ, dȣчеле сȣпремŭ алŭ леџіȣnілорŭ романе din Ґалліа, каре се фъкȣ кȣноскȣтŭ пріn ессчесселе сале, ші ꙟn ȣрма кърея

*) Вёзі Мȣразіȣ істоpіа Томȣлŭ V, паџіна 187 еt seqq.

ревоїте [illegible] троно[illegible] R. 1209 (Хр. 456) [illegible] Дѫпъ [illegible] Интерреџно [illegible] каре [illegible] [illegible] ꙟмперъторꙋлꙋї [illegible] ръсъріт[illegible], [illegible] [illegible] імперъторі[illegible] Маїо[illegible] челе сꙋпреме але [illegible] ръсърі[illegible] [illegible] Марчіан[illegible] [illegible] Імперъторі[illegible] [illegible] Маїоріано [illegible] [illegible] [illegible] Галліа [illegible] [illegible] Річімеръ [illegible] [illegible] [illegible]

R. 1214 (Хр. 461).

XV. Дѫпъ оучідереа лꙋі Маїоріано, комит Річімеръ ꙟн локꙋл Імперъторіꙋлꙋї нꙋмі Северꙋ; Марчелліно ꙟн Далмаціа ші Еџідіо ꙟн Галліа нꙋ рекꙋноскꙋръ пре Северꙋ, каре се ші ꙋчісе де Річімеръ ꙟн аннꙋл R. 1218 (Хр. 465). Дѫпъ моартеа лꙋї Северꙋ домні Річімеръ ꙟн нꙋмеле Імперъторіꙋлꙋї, Леоне де ла ръсъріт, пънъ кънд ачеста дѫпъ [illegible] кꙋ воіреа лꙋї Річімеръ трімісе Імперъторꙋ ла аппꙋсꙋ пре Антеміо, а. R. 1220 (Хр. 467). Антеміо ꙟмпрꙋнъ кꙋ Леоне ꙟмпреꙋнъ о флотъ маре спре рекꙋперареа Афрічеї, каре се німічі де Џенсерікꙋ. Десбінъндꙋсе Антеміо кꙋ Річімеръ, а. R. 1225 (Хр. 472) ачеста [illegible] проклямъ ꙟмпъратꙋ пре Олібріо, ші копрінсе Рома пентрꙋ сіне. Антеміо фꙋ [illegible]; дарь [illegible] нꙋмаї [illegible] ꙟн ачеї [illegible]

Річімеръ ші Олібріо [illegible] (* Ꙟн

аппѕлѕ R. 1226 (Хр. 473) лѕъ Глічеріѕ тітлѕлѕ de імперъторіѕ фъръ воіа лѕі Леопе de ла ръсърітѕ, ꙟпсъ ꙟп аппѕлѕ ѕрмъторіѕ Леопе пѕмі пре Іѕліѕ Nепоте імперъторіѕ аппѕсѕлѕі ші пре Леопе II фіiѕлѕ лѕі Zепопе, імперъторіѕ ръсърітѕлѕі, еаръ елѕ мѕрі ꙟп 13 Фебрѕаріѕ а. R. 1227 (Хр. 474). Леопе II пѕмі Аѕгѕстѕ пре татълѕ съѕ Zепопе, ші мѕрі ꙟп ачелаші аппѕ. Іѕліѕ Nепоте се dестропъ а. R. 1228 (Хр. 475) de dѕчеле Оресте каре пѕмі імперъторіѕ пре фіiѕлѕ съѕ Ромѕлѕ Аѕгѕстѕлѕ. Партісапії лѕі Іѕліѕ Nепоте кіемаръ ꙟп Італіа пре dѕчеле Ерѕлілорѕ, Odoакрѕ, ꙟп коптра лѕі Оресте, каре веніпdѕ ꙟмпрессѕръ пре Оресте ꙟп Тічіпѕ, ші dѕпъ че лѕъ четатеа кѕ ассалтѕ, ꙟлѕ ѕчісе, еаръ пре Ромѕлѕ Аѕгѕстѕлѕ ꙟлѕ dестропъ, ші пре сіпе се пѕмі Реџе алѕ Італісі а. Р. 1229 (Хр. 476). Аша къzѕ імперіѕлѕ Ромапѕ пріп фълчіре іптерпъ ші пріп ꙟпвасіѕпіле чело марі але варварілорѕ dіп афаръ, dѕпъ че стетессе 1229 de аппі de ла фѕпdареа лѕі пріп Ромѕлѕ, 985 de ла ꙟпфііпцареа репѕблічеі, ші 505 de ла префачереа ꙟп мопархіе сѕптѕ Октавіапѕ Аѕгѕстѕ

Фініtѕлѕ пърцiі I.

ERRATA.

Ла Партea I.

Паџiна;	Лiнiа;		Ѫn локȣ de:	Чiтемte:
5.	7.	џ.	Iuniorus	Iuniores
7.	4.		кътаткл̆ȣ	кънтатȣлȣ.
13.	12.		порȣлȣї	попорȣлȣї
13.	3.	џ.	caccї	accї
15.	10.		ла тiне	латiне
15.	12.		нiшiчiръ	нiмiчiръ
17.	11.		прова	провъ;
25.	2.		прincóнea	прincópea
27.	9.		еснеdiџiȣнea	еснеdiџiȣнea
30.	9.	џ.	лiсертатea	лiбертатea
36.	21.		Ларiȣлȣї	Лiрiȣлȣї
43.	3.		(30 тiлiape	(18 тiлiape
53.	6.		аџiȣгънdȣ	аџiȣнгънdȣ
53.	19.		Фрамiнiȣ	Фламiнiȣ
57.	12.		скóсcepъ	скоссесce
58.	5.	џ.	Ремaнiї	Ромaнiї
59.	6.	џ.	сентатȣлȣ	сенатȣлȣ
64.	7.		iнчеdiȣ	iнчеndiȣ
66.	10.		попорȣсȣ	попорȣлȣ.
68.	18.		óт нї	óменї
69.	16.		перпетȣе	перпетȣе
83.	5.		партiтa	партiтa
88.	7.	џ.	ънъть	кънъть
104.	15.		Ianȣџiї,	Ianoziї,
107.	8.	џ.	ътръ	кътръ
112.	6.		Европа	Еȣропа
112.	3.	џ.	Ѫнчепȣтȣлȣ	Ѫнчепȣтȣлȣ

Пациna;	Лinia;	Дn локȣ de:	Чitешte:
117.	13.	кв Dачїї	къ Dачїї
118.	2.	Iстрїanілоцȣ	Iстрїanілорȣ.
118.	5.	калтрвлȣ	кастрвлȣ
120.	16.	dестрimea inimiчiлерȣ	dестрimea ini-miчiлорȣ.
120.	18.	перdерер	перdерea
122.	3.	стратїве	статїве
127.	9. ц.	дn топтра	дn коптра.
132.	свсȣ.	(Хр. 89.)	(Хр. 98.)
133.	6.	плъкъ	плекъ
133.	8.	фóрт	фóрте
133.	6. ц.	са	се
134.	3.	префествлȣ	префектвлȣ
136.	3. ц.	residniцъ	residiнцъ.
142.	15.	кътезвръ	кътезаръ
155.	1.	претопрївлвї	преторївлвї
167.	5. ц.	Nесвлвї	Nествлвї
270.	10.	ЛiчiniвD. аръ	Лiчiniв. Dаръ
171.	16.	фъкъръ	фъкъръ
176.	2. ц.	ръв	съв

ISTORIA ROMANILORU

de

A. TREB. LAURIANU.

INCПЕКТОРІЎ ЏЕNЕРАЛ АЛЎ СКОЛЕЛОРЎ DIN ПРІNЧІПАТЎЛЎ МОЛDАВІЕІ,

---

ПАРТЕА II.

De ла къdерea імперіўлўі Романў de ла аппўсў пъпъ ла лўареа Константінополі прін Тўрчі.

Іашi

1853

ІСТОРІА РОМЪНІЛОРЪ.

Партеа II.

Пацina.

Секціънеа C.

Секціънеа D.

ІСТОРІА РОМЪНІЛОРȢ.

ПАРТЕА II.

De ла къdереа іmперіȣлȣї Romanȣ de ла аппȣсȣ пънъ ла лȣареа Коnстаnтіnополії пріn Тȣрчї.

СЕКЦІȢNЕА А.

De ла къdереа іmперіȣлȣї Romanȣ de ла аппȣсȣ пънъ ла Крȣтȣ Domnȣлȣ церілорȣ de ла Dȣпъре ші ла Карлȣ челȣ Маре Іmперъторіȣлȣ аппȣсȣлȣї.

КАРТЕА 1.

De ла къdереа іmперіȣлȣї Romanȣ de ла аппȣсȣ пънъ ла веніреа Бȣлгарілорȣ ші ашезареа лорȣ ла Dȣпъре.

I. Пре тіmпȣлȣ кънdȣ къзȣссе Roma ꙟп тъпіле варварілорȣ, domnіа ла ръсърітȣ Zenone Іmперъторіȣлȣ каре се сȣіссе пре тропȣлȣ Коnстаnтіnополітаnȣ ꙟп аппȣлȣ Romeї 1227 (Хр. 474), аdекъ кȣ doї аппї ꙟпаіnте de лȣареа Romeї. ꙟп Месіа ші Іллȣрікȣ се ашезассеръ Острогоції сȣптȣ mаї mȣлці реції, ла Партісȣ ші ꙟп Dачіа очіdеnталъ Цепізії, ꙟп Dачіа орієnталъ ші пре лъпгъ mареа пéгръ mестекътȣръ de Хȣппї, de Бȣлгарї ші de Словаnї, ръmъшіце але регатȣлȣї Хȣппескȣ челȣї спартȣ. Romъnії din аmъndове Dачііле, атътȣ а лȣї Траіаnȣ кътȣ ші а лȣї Аȣреліаnȣ сȣспіпа сȣптȣ ціȣгȣлȣ варварілорȣ, ꙟпсъ ресȣфла de кънdȣ ꙟп кънdȣ пріп черціле ші dевілітъріле речіпроче але ачестора. ꙟп аппȣлȣ R. 1232 (Х р. 479) сȣчессе ꙟmперъторіȣлȣї Zenone а аціца пре Teodoрікȣ

Аталѕ̆ реџеле Острогоџілорѕ̆ ꙟп коптра фіілорѕ̆ лѕі̆ Тріаріѕ̆, domnitorі̆ аі̆ ачелеіашї паџіѕпї, шi кѕ modѕлѕ̆ ачеста фъкѕ ка Гоџїї съ се фрече ꙟптре сіne шi съ се пітічéскъ ѕпѕлѕ̆ пре алтѕлѕ̆. Еаръ престе zече аппї ꙟпdѕплікъ пре Теоdорікѕ̆ съ трéкъ ꙟп Італіа, съ бать пре Odoакрѕ, съ іее Рома de сѕптѕ̆ domnia лѕі̆, шi съ кѕпріndъ елѕ̆ ꙟпсѕші̆ Італіа. Теоdорікѕ̆ ꙟп тіzлокѕлѕ̆ іерпеі̆ аппѕлѕі̆ R. 1243 (Хр. 490) ессе din Месіа, ѕрматѕ̆ de тотѕ̆ попорѕлѕ̆ готікѕ̆, кѕ тѕіеріле шi кѕ копіїі, шi кѕ тóте аверіле лорѕ̆; Odoакрѕ аѕzіndѕ̆ dеспре веніреа Гоџілорѕ̆ ꙟпвітъ пре Џепіzі̆ шi пре Бѕлгарі̆ ꙟп коптра лорѕ̆, ка съ-і ꙟтпеdече de ла тречереа ꙟп Італіа, dаръ Теоdорікѕ̆ бътѕ̆ шi тъіъ пре реџіі ачесторѕ̆ паџіѕпі, шi 'ші dескісе dрѕтѕлѕ̆ кътръ Італіа, ла ржѕлѕ̆ Сопџіѕ̆ (пре каре фѕссе ѕпdать векеа Aquileia), бътѕ корпѕлѕ̆ челѕ̆ dinainte алѕ̆ Ерѕлілорѕ шi окѕпъ кастреле ꙟп 28 Марџіѕ; а doѕа бътаіе се фъкѕ ла Верона, ѕnde перdѕ̆ еаръші Odoакрѕ, шi Теоdорікѕ̆ лѕъ пѕтеле de Веронесѕ̆; а треіа се фъкѕ̆ ла ржѕлѕ̆ Аbdѕа асетіne кѕ перdереа лѕі̆ Odoакрѕ. Ачеста dесператѕ̆ фѕџі ла Рома, ꙟпсъ Ромапії̆ ꙟі̆ ꙟпкісъръ порџіле; de аколо фѕџі ла Равенна, ѕnde афлъ асетіne порџіле ꙟпкісе, чі Odoакрѕ ꙟп 10 Іѕліѕ, ꙟші̆ dескісе dрѕтѕлѕ̆ кѕ сабіа, шi ꙟп фіne кѕпріnсе четатеа. Кътръ фіпітѕл аппѕлѕі̆ Теоdорікѕ̆ ꙟтпрессъръ Равенна, шi о џінѕ̆ треі̆ аппї ꙟтпрессѕрать; пъпъ къпdѕ̆ ꙟпшелъ пре Odoакрѕ съ факъ паче, кѕ konditiѕnea de a domni ꙟтпреѕпъ престе Італіа, еаръ апоі̆ ꙟлѕ̆ ꙟпвітъ ла оспъџѕ̆ шi'лѕ̆ ѕчіссе, dѕпъ че domniсce 17 аппї престе Італіа; de атѕпчі̆ ачеасть џеаръ вепі сѕптѕ̆ domnia Острогоџілорѕ̆.— Імперъторіѕлѕ̆ Zenone ꙟпкъ тѕрі ꙟп 9 Апріле а. R. 1244

(Xp. 491); Імперътéсса Аріаdna търітъndѕсе dѕпъ Анастасіѕ Dіиорѕ, ѫпъльъ пре ачеста пре тропѕлѕ Константінілорѕ.

II. Прін стрътѕтареа Гоцілорѕ ѫn Італіа, Месіа ші кѕ dънса din преѕпъ Dачіа лѕі Аѕріліанѕ, вені еаръші сѕптѕ імперіѕлѕ Романѕ de ла ръсърітѕ, ѫнсъ Dѕпъреа пѕ се пѕтѕ аппъра ѫn контра ѫнкѕрселорѕ ціпцілорѕ варваре de ла тареа нéгръ, прін ѕртаре пѕ пѕтаї Dачіа лѕі Траіанѕ, чі кіарѕ ші а лѕі Аѕреліанѕ, къzѕ еаръші прадъ варварілорѕ. Ѫn аппѕлѕ R. 1252 (Xp. 499), Арістѕ префектѕлѕ оштілорѕ din Іллѕрікѕ аттакъ пре варварії карі пръdа Трачіа, кѕ 15,000 de тілітарі, авъndѕ кѕ сіне ші 500 de карръ ѫнкъркате кѕ арте ші алте лѕкрѕрі печессаре пептрѕ ресвеллѕ. Бътаіа се фъкѕ ла ржѕлѕ Zѕрта, ѕnde къzѕръ ла 4000 de Романі, ѫтпреѕпъ кѕ котіції Нікостратѕ, Іппоченціѕ ші Ачілінѕ. Аппії ѕртъторі фѕръ ассетіне ѫntрістъторі пептрѕ пръdъчіѕпіле варварілорѕ. Імперъторіѕлѕ Анастасіѕ, каре de ла ѫнълцареа са пре тропѕ фѕ тѕрвѕратѕ ші фльчітѕ прін ресколе din партеа рівалілорѕ съї, непѕтъndѕ ѫнфръна пре варварі ле оффері dарѕрі ші і ѫndетнъ съ се ѫntóркъ спре аппѕсѕ, карі аскѕлтъndѕ трекѕръ ѫn Паппопіа ші кѕпрінсеръ Сіртіѕлѕ, ѫтпінгъndѕ пре Гоці ѫn стрътторіле Паппопіеі de сѕсѕ. (a. R. 1255; Xp. 502). Теоdорікѕ рецеле Гоцілорѕ ші dотпіторіѕлѕ Італіеі песѕферіndѕ лѕареа Сіртіѕлѕі, каре се цінеа de префектѕра Італіеі, ші ла каре елѕ креdеа а таі авеа ші алтѕ dрептѕ спеціалѕ de кънdѕ бътѕсе пре Цепіzі, трітісе пре котітеле Пеца ѫn контра варварілорѕ, каре вътѕ ші ѕчіссе пре реції Бѕлгарілорѕ ші аі Пепіzілорѕ, ші оккѕпъ Сіртіѕлѕ. Ѫn аппѕлѕ R. 1258

(Хр. 505) Mъndon, dъчеле Гоцілорŏ каре таї ръ-тъсессеръ ꙟп Dачіа веке, се скълъ асъпра лъї Anaстасіъ ші пръdъ Мачеdонія ші Тессаліа; din партеа ꙟтперъторіълъї се трітісе Савіціапŏ ꙟп контра Гоцілорŏ, ꙟпсъ перi ꙟп бътаіе къ óстеа din преъпъ. Dечї Anaстасіŏ пе таї пътъndŏ ꙟпфръпа къ арmеле пре ачещтї пръdъторі аї ітперіълъї, ші-і рекончілiъ прin вапї, ші къ тоdълŏ ачеста прокъръ паче ші лініtате церілорŏ сале.

III. Dаръ фіindŏ къ Anaстасіŏ атестекъndъ-се ꙟп dіспътеле реліціóсе, ꙟп аnпълŏ R. 1264 (Хр. 511), скосессе din скаъпŏ пре патріархълŏ Мачіdопіŏ ші пре алцї Епіскопї. Ротъпії ортоdоссї din Месіа ші Dачіа лъї Аъреліапŏ, сътŏ котъndълŏ лъї Віталіапŏ се скъларъ къ арmеле асъпра Іmперъторіълъї, бътъръ пре Іпаціŏ ші тъіаръ ла 65,000 de тілітарї din óстеа ітперіалъ, прінсеръ карръле челе ꙟпкъркате къ арте, провісіъпї, ші къ о петъсъратъ сътть de вапї, че ера dестіпатъ пентръ стіпеndіълŏ тілітарілорŏ, оккъпаръ четъціле Апхіалълŏ ші Оdессълŏ, ші пръdаръ тóте пъпъ ла Копстаптіпополі, апоï прінсеръ ші пре Кърілълŏ тацістрълŏ тілітарілорŏ din Трачіа, ші къ тоdълŏ ачеста копстрінсеръ пре Іmперъторіълŏ съ копвóче сіпоdŏ ꙟп Ераклеea, пентръ dесбатереа артіклілорŏ de коптроверсъ, ші съ реставілéскъ пре патріархъл Мачеdопіŏ, ші пре епіскопії чеї скошї din скаъпеле лорŏ. Іmперъторіълŏ ꙟтпреъпъ къ сепатълŏ ціъръ къ ва стріпце сіпоdŏ ші ва ꙟтпліні челе черъте de Ротъпї ші de Віталіапŏ dъчеле лорŏ; ꙟпсъ стріпгъndъ-се сіпоdŏ ꙟп а. R. 1267 (Хр. 514) елŏ щтіŏ съ паріліcезе тотŏ лъкрълŏ. Din каъса ачеста ꙟп аппълŏ ъртъторіŏ Віталіапŏ къ Ротъпії

аппѹкъ еаръшї артеле. Апастасiѹ креzіndѹ къ ва пѹтé ꙟтпъка черціле пріп о копсѹлтъ кѹ епіскопії, кіатъ ла сіпе ꙟп аппѹлѹ R. 1269 (Хр. 516) пре маї мѹлці Архіереї, ші ꙟптре ачештіа пре Ромъпії: Domnion de ла Сардіка, Гаіапѹ de ла Naiccѹ, Алчісе de ла Nікополі, ші пре Еванцелѹ de ла Пѹталіа; чі пре Domnion ші пре Еванцелѹ ꙟпdатъ і-аѹ лъсатѹ съ се ꙟпторкъ еаръшї а касъ, фіindѹ къ се темеа de міліціа чеа ортоdоссъ din Іллѹрікѹ. Dаръ фіindѹ къ Апастасіѹ пѹ се лъса de фаптеле сале челе перфіde, Віталіапѹ коптіпѹъ ші ꙟп аппѹлѹ ѹрмъторіѹ ресістепца ꙟп коптра лѹї, пръdъ Мачіdоnіа ші Тессаліа ші ацiѹпсе пъпъ ла Термопіле ші ла Епірѹ, ші пріпсе атъціа міліtарї din óстеа імперіалъ, кѫці пѹ пѹтѹ ръскѹмпъра імперъторіѹлѹ кѹ 1000 de лівре de аѹрѹ. Пептрѹ феріvіреа імперіѹлѹї, Апастасiѹ мѹрі ꙟп 9 Іѹлiѹ а. R 1271 (Хр. 518), ловітѹ de фѹлцерѹ, ꙟп етате de 88 de аппї, dѹпъ че аѹ domnітѹ 27 de аппї, ші 3 лѹпї. ꙟп локѹлѹ лѹї óстеа ші сепатѹлѹ алесеръ пре Іѹстіпѹ І, омѹ de рѫпdѹ пъскѹтѹ ꙟп Іллѹрікѹ, dаръ десѹлѹ de капабілѹ ші de ꙟпцелептѹ. Віталіапѹ depѹсе артеле ші ръскóла чеа лѹпгъ ші фаталъ се астъмпъръ, ꙟпсъ ꙟп аппѹлѹ ѹрмъторіѹ Віталіапѹ фѹ ѹчісѹ de Копстаптіпополітапї, карі ера мъпіошї пре dъпсѹлѹ пептрѹ ѹчіdеріле челе мѹлте фъкѹте ꙟп тімпѹлѹ ръскóлеї.

IV. ꙟп Італіа Теоdорікѹ каре гѹверпассе цеара десѹлѹ de ꙟпцълепцеште, кѹлтівассе артіле ші штіiпцеле, ѹчіde ꙟп аппѹлѹ R. 1277 (Хр. 524) пре Боеціѹ, еаръ ꙟп аппѹлѹ ѹрмъторіѹ пре Сѹммахѹ сокрѹлѹ лѹї Боеціѹ, óмепії чеї маї ꙟпсемпаці din Рома; ꙟпсъ ꙟп аппѹлѹ R, 1279 (Хр, 526) мѹстратъ de кѹцетѹ

пентрꙋ ачесте фъръ de леџі, ꙟші перde тінтеа, ші море ꙟн 30 Аꙋгꙋстꙋ, ꙟн етате de 70 de anni, лъсъndꙋ сꙋчессоріꙋ пре непотꙋлꙋ съꙋ Аталарікꙋ, сꙋптꙋ тꙋтела фіеі сале Amаласꙋnda. Imперъторіꙋлꙋ Iꙋстінꙋ I ꙟнкъ тꙋрі ꙟн anпꙋлꙋ R. 1280 (Хр. 527) ꙟн етате de 77 de anni, dꙋпъ че пꙋтіссе de коллегꙋ пре непотꙋлꙋ съꙋ din соръ, Iꙋстініanꙋ I, каре і ші ꙋрмъ апоі ꙟн імперіꙋ. — Пре тімпꙋріле ачестеа тꙋлціме de барбарі: Хꙋнні, Бꙋлгарі, Anці ші Словані, се аккꙋмꙋрасеръ ла mареа неагръ, de ла Dꙋнꙋ, пріn ціnꙋтꙋлꙋ Dꙋnапрꙋлꙋі ші алꙋ Dꙋnастрꙋлꙋі, пънъ ла Dꙋнъре, ші ꙟнченꙋссеръ а фаче тарі ші dece ꙟнкꙋрсіꙋні ꙟн пърціле імперіꙋлꙋі din dрéпта Dꙋнъреі. De аіче ꙟnaіnте націꙋніле Бꙋлгаріlорꙋ ші Словаnілорꙋ се факꙋ тотꙋ таі кꙋноскꙋте Коnстантіnополітаnілорꙋ; еле се аратъ тотꙋ кꙋ таі тꙋлте ноте характерістіче але націоналітъціі лорꙋ; Історікꙋлꙋ Прокопіꙋ спꙋне, къ de кънdꙋ Iꙋстініanꙋ е'аꙋ сꙋітꙋ пре тронꙋ, ачешті барбарі аꙋ трекꙋтꙋ неꙟнчетатꙋ Dꙋнъреа, ші аꙋ фъкꙋтꙋ стрікъчіꙋні непꙋмерате, ꙟнсъ Џерmаnꙋ, непотꙋлꙋ ꙟmперъторіꙋлꙋі ші маџістрꙋлꙋ мілітаріlорꙋ din Трачіа, і аꙋ бътꙋтꙋ ші і аꙋ тъчелърітꙋ, ꙟнкътꙋ таі къ і аꙋ стінсꙋ *).

V. Imперъторіꙋлꙋ Iꙋстініanꙋ, каре авꙋсе о edꙋкъчіꙋне dестꙋлꙋ de ꙟnгріџітъ, ші кꙋлтіваесе штііnцеле кꙋ mаре трачере de іnіmъ, mаі алесꙋ Џіꙋріспрꙋdenца, ꙟndатъ че се възꙋ сінгꙋрꙋ dоmnіторіꙋ, проіектъ грandіосꙋлꙋ планꙋ de а кꙋлеџе леџіле Роmаnе ші de але пꙋбліка сꙋптꙋ о формъ сістематікъ, ꙟнтр' ꙋнꙋ кꙋпрінсꙋ ꙋшорꙋ de къштігатꙋ. Елꙋ коmпꙋсе о комміссіꙋне de zече ꙟnвъцаці (dꙋпъ ессеmплꙋлꙋ dечеmвіріlорꙋ) сꙋптꙋ пресеzꙋлꙋ лꙋі Тріbоніanꙋ, kареа пре-

*) *Procopius de bello Gothico* lib, 3. cap. 40.

лвкръ Кodічеле Івстініанеѕ, ші 'лѕ пвблікъ ꙟп а. R. 1282 (Хр. 529), ꙟпсъ dвпъ шессе аппї ꙟлѕ свпвсе ла о пóвъ ревісівне; ла ачеста се аdавссеръ апоі елементеле dрептвлвї свптѕ пвмеле de Іпстітвціяпї, ші о колекціяпе de dечісівпї ші есплікъчіяпї але dрептвлвї din вреo 40 de Цівріскопсвлцї, свптѕ пвмеле de Папdекте саѕ Dіџесте; ꙟп фіпе о серіе de леџї пóве фъквте de Івстініапѕ свптѕ пвмеле de Новелле. Тóтъ ачеастъ лвкраре къпътѣ пвмеле џепералѕ de Corpus juris civilis. — Свптѕ Івстініапѕ се тврбвръ пачеа din лъвптрв пріп факціяпіле спектаторілорѕ din іппоdромѕ, верzії ші віпеџії, карі факціяпї ꙟп врмъ се впіръ ꙟп коптра гввернвлвї, dаръ се аппъсаръ пріп врацвлѕ челѕ маре алѕ лвї Белісарѕ вчігъпdвсе ла 30,000 de копстантіпополітапї. a. R. 1285 (Хр. 532.) ꙟп ачеастъ ресколъ се стрікассе палацівлѕ імперіалѕ, ші вісеріка Съптеї Софіе, чеа edіфікатъ de Копстаптіпѕ челѕ маре, се арсесе; Івстініапѕ ле ръdікъ din поѕ ші ле фъкѕ кв мвлтѕ маї помпóсе. Ла ръсърітѕ Белісаріѕ бътѕ пре Першї; Нарсе џепераріялѕ ачестора трекѕ ꙟп партеа Ромапілорѕ. Косрое реџеле Першілорѕ ꙟпкеіѣ паче кв Івстініапѕ, a. R. 1286 (Хр. 533). Белісаріѕ трекъпdѕ ꙟп Афріка бътѕ пре Вапdалї ревъ Картаџіпеа, ші desфііпцъ domпіа Вапdалілорѕ. Івстініапѕ префъкѕ Африка ꙟп префектвръ Ромапъ (a. R.1287; Хр. 534). Dвпъ ачееа Белісаріѕ трекъпdѕ ꙟп Італіа копріпсе Неаполіа ші Рома (a. R.1289, Хр. 536). Гоцїї ꙟпфвріяцї пре реџеле лорѕ Теоdатѕ (бърбатвлѕ Амаласвпdеї, каре dвпъ кvпвпіе фв оморжтъ de dъпсвлѕ,) пентрв тікълошіа лвї, ꙟлѕ тъіаръ, ші пвсеръ ꙟп локвлѕ лвї пре Вітіџе, каре ціпѕ маї мвлте бътъї крвпте кв

Белісаріѕ, dаръ ꙟп фіпе фѕ ꙟпкѕпџъратѕ de кътръ ачеста ꙟп Равенна, ші констрінсѕ а се dа прінсѕ (a. R. 1293; Хр. 540). — Ла Dѕпъре ꙟп рестімпѕлѕ ачеста Бѕлгарії ꙟнкѕрсеръ маї adece орі ꙟп џінѕтѕріле імперіѕлѕї ші фъкѕръ марі стрікъчіѕпі, ꙟп фіпе фѕръ бътѕџї de dѕчеле романѕ Мѕndѕ (Џепідѕ de оріџіпе) ші реꙟмпіпші престе Dѕпъре. Іѕстініанѕ лѕъ din мъпіле барбарілорѕ маре парте а Dачіеї челеї векі, ші окквпъ четъџіле Ледерата ші Речідѕа ꙟп Темішана, Січібіda ші Dафпе ꙟп Dачіа Аѕстралъ, edіфікъ о сѕмъ de кастелле, ші репъръ маре пѕмърѕ de четъџї пре амъndoѕе рѫпеле Dѕпъреї, ꙟнчепъndѕ de ла гѕра Савеї кѕ Сінџіdѕпѕлѕ, пъпъ ла върсареа Dѕпъреї ꙟп мареа пéгръ. Ассеміне edіфікъ маї тѕлте четъџї ꙟп лъѕптрѕлѕ імперіѕлѕї, ші dede ла тѕлте пѕмеле de Іѕстініана, ꙟнтре алтеле ꙟп dіечесеа Dачіеї, ꙟп локѕлѕ паштерії сале, edіфікъ Пріма Іѕстініанъ, ші пре епіскопѕлѕ de аколо ꙟлѕ ꙟпълцъ ла рапгѕлѕ de Архіепіскопѕ сѕппѕindѕ лѕї пре тоџї мітрополіџії ші епіскопії din амъndoѕе Dачіеле, Паппоніа Секѕndа, Мачеdѕпіа Пріма, ші din Dарdапіа.—

VI. Пъпъ къndѕ џіпѕ ꙟпкъ ресбеллѕлѕ ꙟп Італіа, Косрое реџеле Першілорѕ аџіџатѕ фііndѕ de Вітіџе, реџеле Гоџілорѕ, рѕпсе пачеа кѕ Романії, ші арсе четъџіле Сѕра, Берсеа, ші Антіохіа. Белісаріѕ фѕ трімісѕ ꙟп контра Першілорѕ, пре карі і ші алѕпгъ din конфіпііле імперіѕлѕї; ꙟнсъ Тотіла поѕлѕ реџе алѕ Гоџілорѕ бътѕ пре Романї ꙟп Італіа. Белісаріѕ лъсъ пре Мартіпѕ ла ръсърітѕ ші елѕ алергъ ла аппѕсѕ, ші релѕъ Рома din мъпіле лѕї Тотіла (a. R. 1300; Хр. 547); dаръ перzindѕ кълъріmеа, трекѕ ꙟп Січіліа.— Dѕпъ ешіреа лѕї Белісаріѕ din Італіа, Тотіла кѕпрінсе еаръші Рома, ꙟнсъ ꙟп аппѕлѕ R. 1305 (Хр. 552)

фѹ бътѹтѣ ші ѹчісѹ de Nарсе Персѹлѹ, dѹчеле оштілорѹ Романе, челѹ тріміcѹ ꙟн локѹлѹ лѹї Белісаріѹ, dѹпъ каре катастрофъ Nарсе гѹвернѣ Італіа ꙟн кѹрсѹ de 15 аннї.

Ла Dѹнъре Іѹстіанѹ ꙟнкеіассе паче кѹ Анцiї (а. R. 1300; Хр. 547) ші ле dedecce Тѹрнѹлѹ, четатеа чеа веке фѹнdатъ de Траіанѹ ꙟмпъръторіѹлѹ de а стънга Dѹнъреї (се пare а фі фостѹ апрóпе de Галацї), каре de маї мѹлцї аннї ера dешартъ, фіindѹ пръdатъ de барбарії речінї.— Џенізії, конфеdерацiї Романілорѹ, пръdаръ Сірміѹлѹ ші ассервіръ фóрте мѹлцї Романї. Лонгобарзії оккѹпаръ Паннонія кѹ воіа ꙟмперъторіѹлѹї Іѹстініанѹ.

Еаръ ла аннѹлѹ R. 1310 (Хр. 557) веніръ ла Константінополі deпѹтацї Аварї, óменї кѹ тотѹлѹ некѹноскѹцї пънъ ачі, рѹгънdѹ пре Іѹстініанѹ ка съ'ї пріméскъ ꙟн ціпѹтѹлѹ імперіѹлѹї. Ачешті варварї ꙟнсоцiцї кѹ алцiї се апропіе ла Dѹнъре ші кѹпрindѹ Dачіа. De аічї ꙟнаінте алте каламітъцї престе Ромънії din церіле нóстре. Белісаріѹ ꙟї бътѹ ла аннѹлѹ R. 1312 (Хр. 559), кѹ тóте ачестеа Іѹстініанѹ спре а се ассекѹра de кътръ dъншії, кѹмпъръ пачеа кѹ банї.— Ла конціѹръчіѹнеа фъкѹтъ ꙟн контра лѹї Іѹстініанѹ, Белісаріѹ къзѹ сѹптѹ препѹсѹ ка ѹнѹлѹ че ар фі лѹатѹ парте ла dънса, ші фѹ лінсітѹ de demнітъціле сале. Dаръ престе doї аннї се кѹноскѹ інночента мареlѹї ероѹ, елѹ фѹ реставілітѹ ꙟн тóте dрегъторііле сале ꙟн аннѹлѹ R. 1318 (Хр. 565), ꙟнсъ нѹ мѹлтѹ dѹп'ачееа мѹрі de бътръпеце, ші ꙟн 13 Noембріе але ачелѹіаші аннѹ, ꙟлѹ ѹрмъ Іѹстініанѹ, ꙟн етате de 83 de аннї, dѹпъ че аѹ ꙟмпъръцітѹ 38 de анї, 3 лѹнї ші 13 зіле.

VII. Лѕї Іѕстініанѕ ѕрмѣ ꙟп імперіѕ Іѕстінѕ II, фіїѕлѕ сѕрореї сале. Іѕстініанѕ авѕссе неферічіреа de а авé de соціе пре Теоdора, мѕіере амбіціóсе, каре прін амесмекареа са ꙟп лѕкрѕріле пѕбліче каѕсассе мѕлте ші марї ꙟнкѕркъмѕрї; непотѕлѕ съѕ Іѕстінѕ II, авѕ о ассеміне соціе, пре Софіа, кареа непѕтъпdѕ сѕфері пре Nарсе, ꙟпdѕплекъ пре ꙟмперъторіѕлѕ съ'лѕ ревіеме dін Італіа ші съ'лѕ пѕпъ ла фѕсѕ съ тóркъ кѕ фемеіле. Nарсе ꙟнцелегъпdѕ інтрічіле че се факѕ ла Копстантінополі асѕпра са, deтермінъ а тóрче фаталѕлѕ гіемѕ пре каре пічї Іѕстінѕ пічї алцї ꙟмперъторї пѕ'лѕ пѕтѕръ ръсѕчі: елѕ кіемъ пре Албоінѕ кѕ Лопгобарzії ꙟп Італіа. Атѕпчї Аварії dѕпъ трактатѕлѕ фъкѕтѕ кѕ Лопгобарzії кѕпрінсеръ Папонiа; Бѕлгарії ꙟнкѕрсеръ ші пръdаръ Трачіа, ꙟнсъ фѕръ бътѕцї de Тіберіѕ ші респінші престе Dѕпъре, (а. R. 1322. Хр. 569). Dѕпъ чінчї аннї de zіле, Аварії пръdаръ цеpіле de лъпгъ Dѕпъре, Тіберіѕ фіїнdѕ тріміссѕ ꙟп коптра лорѕ ціпѕ о бътаіе, ꙟп каре перdѕ фóрте мѕлцї мілітарї. Імперъторіѕлѕ Іѕстінѕ пре лъпгъ челелалте каламітъцї авѕ неферічіреа de ашї перdе мінтеа. Елѕ мѕрі ꙟп 5 Октомвріе а. R. 1331 (Хр. 578), лъссъпdѕ de сѕчессоріѕ пре Тіберіѕ II. каре пѕ авѕ маї бѕпъ сóртеа ꙟп dомніе. Сѕпмѕ dъпсѕлѕ Аварії кѕпрінсеръ Сірміѕлѕ de ла Цепізї. Тіберіѕ пѕ dомні патрѕ аннї dеплінѕ ші мѕрі ꙟп 14 Аѕгѕстѕ а. R. 1335 (Хр. 582).

VIII. Маѕріціѕ ѕрмъторіѕлѕ лѕї Тіберіѕ II, авѕ ꙟпкъ ші маї марї ꙟнкѕркъмѕрі кѕ Аварії. Ачешті варварї трекѕ еаръші Dѕпъреа ꙟп аппѕлѕ R. 1340 (Хр. 587), стрікъ четъціле Месіеї пъпъ ла мареа пéгръ. Dѕчії *ромапї* Комепціолѕ, Мартінѕ ші Кастѕ ле ессѕ ꙟп-

аinте, се батȣ̆ кȣ dъпшiї ꙟп mаї mȣлте локȣрї, dȣ-п'ачееа се ретрагȣ̆ ꙟп mȣпțеле Еmȣлȣ̆ї; Кастȣ̆ каdе ꙟп мъпiле inimiчiлорȣ̆; Коmenџiолȣ̆ шi Мартinȣ̆ въzindȣ̆ пре Аварї рeсiпiџї прiп Трачiа, ессȣ̆ din пъdȣрї decdedimineџъ шi пȣрчеdȣ̆ ꙟп коптра лорȣ̆. Ачi ера съ стiпгъ пре барбарї, dакъ о ꙟптъmпларе комiкъ-п'ар фi ꙟпкȣркатȣ̆ лȣкрȣрiле, кънчi, mергъndȣ̆ ȣпȣ̆ оmȣ̆ кȣ катжрȣлȣ̆ de фржȣ̆, късȣ̆ сарчiпа de пре апimалȣ̆, фъръ ка оmȣлȣ̆ съ ваџе de сеаmъ; ȣпȣ̆ miлiтарiȣ̆ каре възȣ̆ ачеаста, стрiгъ ꙟп лimба Роmъпéскъ: Ретóрпъ, ретóрпъ, фратре! Dаръ челȣ̆ че dȣчеа катжрȣлȣ̆ п'аȣ̆ аȣzitȣ̆, ꙟпсъ militарiї л'аȣziръ, шi креzindȣ̆ къ inimiчiї i ꙟmпрессóръ, ꙟпчепȣръ а фȣџi стрiгъпdȣ̆: Ретóрпъ, ретóрпъ! Барбарiї ꙟпкъ се спъїmъптаръ шi лȣаръ фȣга, шi аша фȣџiръ шi Роmапiї шi Барбарiї, фъръ съ фiе персекȣтаџї de чiпева *).

Ꙟп аппiї ȣрmъторї Аварiї еаръшї пръdаръ Dачiа лȣї Аȣрелiапȣ̆, шi трекȣръ пъпъ ла Перiптȣ̆ ꙟп Трачiа, оккȣпъпdȣ̆ шi стрiкъпdȣ̆ mаї mȣлте четъџї.— Преторiȣлȣ̆ Трачiеї Прiскȣ̆ трекȣ̆ Dȣпъреа ꙟп dóȣе ръпdȣрї ꙟп Dачiа Аȣстралъ, шi бътȣ̆ пре Слованї, dȣп'ачееа iерпъ ꙟп Dачiа, din ordinea ꙟmперъторiȣлȣї. Ассеmine трекȣ̆ ꙟп Dачiа шi Петрȣ ȣрmъторiȣлȣ̆ лȣї Прiскȣ ꙟп dрегъторiе, шi бътȣ̆ аспрȣ пре Слованї.

IX. Ꙟп аппȣлȣ̆ R. 1351 (Хр. 598) Прiскȣ̆ adȣпъпdȣ̆ оштiле сале пȣрчессе ла Dȣпъре ла четатеа Nове (de сȣсȣ̆) ꙟп коптра Аварiлорȣ̆. Каганȣлȣ̆ (domnȣлȣ̆) Аварiлорȣ̆ ꙟпџелегъпdȣ̆ ачеаста трimiсе ла Прiскȣ̆ ка съ'лȣ̆ ꙟптребе кȣ че скопȣ̆ аȣ̆ венiтȣ̆? Прiскȣ ꙟї респȣпссе к'аȣ̆ венiтȣ̆ ла вънатȣ̆. Каганȣлȣ̆ ꙟї реплiкъ къ пȣ се каdе а въпа

*) Theophilactus, cap. 10 et seq.

пре пътъптьлѣ алтѣіа, Пріскѣ dіп контра ссціпѣ къ локѣлѣ ачеста е алѣ Ромапілорѣ. Каганѣлѣ сепъратѣ ордіпъ ла аї съї съ трекъ Dѣпърea; ачештіа ші стрікаръ тѣрѣлѣ Сіпціdѣпѣлѣі. Пріскѣ љпцелегъпdѣ ачеастъ ръѣтате а барбарілорѣ, трекѣ ла іпсѣла Dѣпъреі, ші лѣъпdѣ кѣ сіпе къціва коларі терсе ла Коnстапціола (љп Темешапа), ѣпdе ера Каганѣлѣ, ка съ ворбéскъ кѣ dъпсѣлѣ. Вепіпdѣ Каганѣлѣ ла ржпа Dѣпъреі, Пріскѣ се плъпсе кѣ љптрістаре пептрѣ стрікъчіѣпеа фъкѣтъ; еаръ Каганѣлѣ zіссе: Аскѣлтъ Пріске! че аї тѣ кѣ цеара теа, аѣ dóръ веї съ о іеї dіп тъпіле меле? Ціѣdече Dzеѣ љптре тіпе ші љптре љтперьторіѣлѣ Маѣріціѣ, ші чéръ съпцеле оштії Ромапе ші алѣ оштії меле dіп тъпіле лѣї. Пріскѣ репликъ: Dъ љпапої Ромапілорѣ четатеа Сіпціdѣпѣлѣі! Каганѣлѣ респѣпсе ла ачестеа: Тѣ веї съ іеї dе ла тіпе о четате, љпскѣртѣ тітпѣ веї веdé чіпzечі dе четъці Ромапе сѣпѣсе Аварілорѣ! Пріскѣ се љптóрсе престе Dѣпъре, релѣъ Сіпціdѣпѣлѣ, ші бътѣ пре барбарії dіптр'жпсѣлѣ*) Dіп кѣвіптеле ачестеа се љпцелеце къ пеrоцъчіѣпіле ачестеа се фъкѣръ љп Dачіа Тетішапъ, каре dітпреѣпъ кѣ чеа Аѣстралъ, ера пътъптѣ dе dіспѣтъ љптре Ромапі ші љптре Аварі.— Љп аппѣлѣ ѣрітъторіѣ Пріскѣ еаръші аттъкъ пре барбарі ла Сіпціdѣпѣ. Ачі се петрекѣ о чепъ кѣ тотѣлѣ кѣріóсъ љптре Ромапі ші барбарі, каре трече престе ѣсапцеле тітпѣрілорѣ dе атѣпчі. Каганѣлѣ каре се афла ла Сірміѣ (dѣпъ че-і бътѣссе Пріскѣ óстеа dе аdреапта Dѣпъреі,) љпцелегъпdѣ къ крештіпії аѣ съръбъторіле Пашті лор, љпсъ ле ліпсескѣ пѣ-

*) Historia Miscellanea, libro 17.

тріmіnтеле кꙋ каре арꙋ пꙋтé съ ле петрéкъ dꙋпъ datina лорꙋ, скріссе лꙋї Пріскꙋ съ-і тріmітъ карръ ка съ ле dea бꙋкате. Пріскꙋ тріmіce 40 de карръ, ші Каганꙋлꙋ ле ꙟнкъркъ кꙋ бꙋкате, пентрꙋ каре Пріскꙋ і тріmіce din партеа са dіверсе аромате de але ръсъріꙋлꙋї. Ші аша петрекꙋръ паштіле ꙟmпреꙋнъ кꙋ варварії, фъръ de a сꙋпъра ꙋнії пре алції. Dꙋпъ паштї ꙟнчепꙋръ еаръші праdеле ші бътъіле.

X. ꙟн аннꙋлꙋ R. 1354 (Хр. 601) се ꙟнтóрсе Коmенціолꙋ din Аcia, пꙋрчессе ла Dꙋнъре, ші ꙋні оштіле сале кꙋ але лꙋї Пріскꙋ ла Сінціdꙋнꙋ, de аколо терсеръ ші се ашезаръ ла Віmіnаціꙋ. Каганꙋлꙋ тріmіce пре патрꙋ фіїї аї съї съ трéкъ Dꙋнъреа ꙟн контра Роmаnілор; dаръ Роmаnії фъкꙋръ лꙋнтрі ші бътꙋръ пре фіїї Каганꙋлꙋї; ачі къзꙋръ ла 4000 de варварї. Престе dóꙋе zіле се ꙟнекаръ ꙟн апа Dꙋнъреї mꙋлціmе de Аварї, ꙟнтре карі періръ ші фіїї Каганꙋлꙋї. ꙟн о а треіа бътаіе ꙟнвінсеръ кіарꙋ ші пре Каганꙋ. Пріскꙋ трекꙋ ꙟн ціnꙋтꙋріле Аварілорꙋ, ꙟнаінтъ пре Тісса ꙟн сꙋсꙋ, dꙋпъ ачеea трекъndꙋ ачестꙋ рꙋꙋ, аттъкъ пре неаштептате пре варварї. ші ꙋчісе ла 30,000 de Ценіzї ші de алції варварї. Каганꙋлꙋ ꙟнцелегъndꙋ ачеаста, ꙟші стрінсе тóте пꙋтеріле ші пꙋрчессе ла Dꙋнъре, ꙋndе'лꙋ аштепта Роmаnії, каре парте ꙋчіссеръ, парте ꙟнекаръ, парте прінсеръ віі пре варварї. Dінтре чеї прінші се афларъ 3000 Аварї, 800 Словаnї, 3000 Ценіzї ші 2000 Бꙋлгарї ші алції варварї, Каганꙋлꙋ dесператꙋ тріmіce ла Маꙋріціꙋ ка съ факъ паче ші съ чéръ ꙟнапої пре Аварії чеї прінші *). Dꙋпъ вікторііле лꙋї Пріскꙋ, Коmенціолꙋ а-

*) Historia Miscelanea libro 17.

лергъ ла Nове, ꙋnde adꙋnъ пре четъціanії чеї maї ꞁпсетпаці, ші черꙋ de ла dъпшії конdꙋкторії карії съ'лꙋ dꙋкъ престе Dꙋпъре, пре dрꙋтꙋлꙋ челꙋ фъкꙋтꙋ de Траіanꙋ прin Dачіа, zікъndꙋ къ вреа съ акконере кꙋ чепꙋшъ тóтъ цеара Аварілорꙋ. Четъціaпії zікъndꙋ къ n'аꙋ конdꙋкторі съ-ї dea, тꙋрбꙋраръ пре Коmenціолꙋ аша de таре, ꞁпкътꙋ ачеста тъїъ капꙋлꙋ ла doї dintре dъпшії. Сперіаці de ачеастъ фꙋріе, еї се аррꙋнкаръ ла пічіóре лꙋї, ші-ї zісеръ къ nimine din Nове пꙋ кꙋпóште ачелꙋ dрꙋтꙋ, dаръ къ ꞁп dістапцъ de 11 miліаре шéde ꙋпꙋ бътръпꙋ de 112 аппї, каре штіе фóрте біпе аптічітъціле церeї, ші каре пóте съ і dea ꞁпфортъчіꙋпї dеспре ачелꙋ dрꙋтꙋ. Коmenціолꙋ пліпꙋ de imпаціепцъ се dꙋссе ꞁпсꙋші ла бътръпꙋ ꞁп персóпъ, ші'лꙋ ꞁпвітъ съ méргъ съ-ї сервéскъ de конdꙋкторіꙋ. Бътръпꙋлꙋ се аппъръ zікъndꙋ къ dрꙋтꙋлꙋ ачеста пꙋ е преа-ꙋmблатꙋ, къ страта е стрікатъ ꞁп miї de локꙋрї, ші трече престе mꙋпції ꞁпалції, прin въї профꙋndе, ші прin локꙋрї лimóсе; къ de поꙋеzечї de аппї е пъръсітꙋ кꙋ тотꙋлꙋ ші къ акꙋmꙋ аппропііndꙋсе іарпа, тóтъ цеара е акконерітъ кꙋ пінсóре ші кꙋ гіацъ. Коmenціолꙋ п'аскꙋлтъ de кътꙋ пꙋmaї de ардóреа са чеа temерaръ, ші се ꞁптърі ꞁп пропꙋсꙋлꙋ сꙋꙋ; dаръ фрігꙋлꙋ челꙋ mаре ші въптꙋріле челе аспре, апоï греꙋтъціле челе пеdеспърціте de ꙋпꙋ ассеmіпе mерсꙋ, фъкꙋръ de періръ mꙋлціmе de mілітарї ші maї тóте вітеле кꙋ сарчіпе. Dечї елꙋ се възꙋ констрінсꙋ а се ꞁптóрче ꞁпdъръtꙋ, ші а конdꙋче арmата ла Філіппополі ꙋnde о лъссъ ла іерпатікꙋ, ші елꙋ се dꙋссе ла Констаптіпополі.— —Цiꙋdeкъndꙋ dꙋпъ пꙋсъчіꙋпеа локꙋрілорꙋ, ачеастъ *ескꙋрсіꙋпе аꙋ* требꙋітꙋ съ се факъ пре dрꙋтꙋлꙋ de ла

Тіерпа кътръ Маскліані, апоі кътръ Сартіzецетьса, пóте къ ꙟтóрчереа фь пре Олтꙋ ꙟп ціосꙋ, пріп Dачіа Аьстралъ.

XI. ꙟп аппꙋлꙋ ꙋртъторіꙋ Маьріціꙋ еаръ ордіпъ преторіꙋлꙋі Петрꙋ съ трéкъ ꙟп Dачіа Аьстралъ, ші съ іерпеze аколо. Ачеаста dede тотівꙋ de пемꙋлцъміре тілітарілорꙋ, карі се револтаръ ші прокіетаръ ꙟтперъторіꙋ пре чептꙋріопеле Фока. Петрꙋ ꙟпцелегъпdꙋ ачеастъ тішкаре перікꙋлóсъ, пъръсі кътпꙋлꙋ ші фꙋџі ла Копстаптіпополі спре а ꙟпштіінца пре ꙟтпъръторіꙋлꙋ. Маьріціꙋ сперіатꙋ фꙋџі ꙟп Капаdочіа. Тіраппꙋлꙋ Фока'лꙋ прінсе ꙟтпревпъ кꙋ фіїі съі, ші ꙋчісе таі ꙟптъіꙋ пре фіі апоі пре пъріпте, ꙟп 27 Nоетвріе а. R. 1355, (Хр. 602), еаръ престе треі аппі ꙋчісе ші пре ꙟтперътéсса Копстаптіпа, ꙟтпреꙋпъ кꙋ треі фете але еі; ассетіпе ꙋчісе ші пре dꙋчеле Nарсе, ші пре таі тꙋлці óтепі ꙟпсетпаці. Пріп тіръпііле ачестеа, Фóка трассе ꙋра џепералъ асꙋпра са; ꙟпсꙋші џіпереле съꙋ, Пріскꙋ, репꙋтітꙋлꙋ преторіꙋ, се възꙋ реdꙋссꙋ ла печессітатеа de а пꙋпе фіпітꙋ dотпіеі лꙋі, ші кіетъ пре Ераклꙋ dіп Афріка, каре вепіпdꙋ ꙟпвіпсе ші тъіъ пре Фока, ꙟп 5 Октотвріꙋ а. R. 1363 (Хр. 610), ші се dекіеръ ꙟпсꙋші de Ітперъторіꙋ.

XII. ꙟпкъ сꙋптꙋ dотпіа тіраппꙋлꙋі Фока, се скꙋлассеръ Першії кꙋ реџеле лорꙋ Косрое ꙟп коптра Ротапілорꙋ сꙋптꙋ претестꙋ de а ръсꙋпа тóртеа лꙋі Маьріціꙋ; ꙟпсъ ꙟп фаптъ спре а оккꙋпа провіпціеле Ротапе dіп Асіа. ꙟпdатъ ꙟп челꙋ dіптъіꙋ аппꙋ алꙋ dотпіеі лꙋі Ераклеꙋ, еі кꙋпрінсеръ Еdесса ші Апатеа, еаръ ꙟп а. R. 1367, (Хр. 614), кꙋпрінсеръ Іерꙋсалітꙋлꙋ, ші лꙋаръ Крꙋчеа (Палладіꙋлꙋ крештіпілорꙋ)

шi о dвсеръ ꙟп Порсia.— Пре тiмпвріле ачестеа Словапiй кѫпрiпсеръ Dалмацiа, шi dеdеръ мотiвъ Аварiлоръ dе а се оквпа кв dѫпшiй, шi dе а лѫса ꙟп паче пре Ромапй. Ꙟпсъ перфiзiй dе барбарi кѫпdъ пв пвтеа сѫ ꙟптребвiпцеzе пвтере пре фацъ, ꙟшi лва скѫпареа ла ꙟпшѫлѫчiвпе; Каганвлъ префѫкѫпdвсе кѫ ва сѫ ꙟпкеiе паче форшалѫ кв Ераклiв, черъ dе ла dѫпсвлъ сѫ dетерміне впъ локъ вnde сѫ се адвпе спре ачестъ скопъ. Ераклiв dефiпсе четатеа Ераклееа пептрв локъ dе адвпаре. Каганвлъ плекъ кв óсте пвтерóсѫ ла ачеастѫ адвпаре dе паче, шi ꙟп локъ dе а венi ка сѫ тракmеzе dеспре челе че фвссе ворва, ꙟшпрессвръ четатеа, шi ꙟшперѫторiвлъ абiа шi скѫпъ вiеаца кв фвга. Барбарiй прѫdаръ церiле dе прiп прецiвръ шi лваръ кв сiпе пѫпѫ ла 270,000 dе ωрiпшi (a. R. 1372; Хр. 619).— Кв тóте ачестеа Ераклiв плекѫпdъ ꙟп коптра Першiлоръ (a. R. 1373. Хр. 620) ꙟпкеiъ паче кв Каганвлъ, шi'лъ пвшi тvторiв фiiлоръ сѫй, пѫпѫ че се ва ꙟптóрче dе ла ресбеллвл кв Першiй. Каганвлъ цiнъ ачеаста пѫпѫ кѫпdъ i венi бiпе, шi вѫzindъ пре Ераклiв ꙟпквпцiвратъ dе Першi, плекъ кв о арматѫ таре шi маре пре апѫ шi пре вскатъ кѫтрѫ Копстаптiпополi, шi ꙟшпрессвръ четатеа, (a. R. 1379; Хр. 626); dе ла рѫсѫрiтъ венi Сарбаръ кв Першiй. Ꙟпсъ Ераклiв фв аша dе ферiчiтъ, ꙟпкѫтъ бѫтъ шi пре Першi шi пре Аварi; шi барварiй фвръ копстрiпшi а се ꙟптóрче а касѫ кв рвшiпе. Dвпъ doй аппй dе зiле, Сiрое, Фiiвлъ лвй Косрое, рецеле Першiлоръ ꙟпкеiъ паче кв Ромапiй, шi dеdе Крвчеа ꙟпапой, кареа Ераклiв о dвсcе кв трiвмфъ ла Iервсалiмъ (Ꙟпѫлцареа Крвчей.). —Dе *атвпчй ꙟпколо* Аварiй ꙟпчетаръ dе а май прѫda шi

deвъста провінцеле romane de a dréпта Dъпърей. De ла ръсърітȣ ꙟі ꙟndesaръ Бȣлгарії; ла Сава ꙟі оккȣпаръ Словапії (Корваціі ші Сервіі.)

XIII. Сȣптȣ ꙟmперъторіѹлȣ Ераклїȣ се аррътъ ѹпȣ поѹ фепоmепȣ ꙟп Аравіа: Махоmede ꙟпчепȣ съ предіче о пóѹъ реліціѹпе кареа апоі елȣ о пропъгъ кѹ артеле. Ꙟп 16 Іѹлїȣ а. R. 1375 (Хр. 622) Махоmede фѹџі de ла Мека ла Medina, ші пріп ачеаста dede ꙟпчепѹтȣ ерей Махоmedane (Хецірей); еаръ ꙟп а. R. 1385 (Хр. 632) mѹрі лъссъпdȣ ꙟп локѹлȣ съȣ de Каліфȣ пре Акбѹбекрѹ, каре пѹ тръі maї mѹлтȣ de doї annї dѹп'ачеаста, ші фъкȣ локȣ лѹї Omaрȣ каре лѹъ de ла Romanї Damaскѹлȣ, Фенічіа ші Еџіптѹлȣ, бътȣ пре Першї, ші скіmбъ фаца Оріептелѹї пріп лъціреа поѹей реліціѹпї ші ꙟптеmеіарса ѹпѹї поѹ imперіȣ. — Ераклїȣ dѹпъ че domnісе 30 de annї, mѹрі ꙟп 11 Феврѹаріȣ а. R. 1394, (Хр. 641.) ꙟп етате de 66 de annї, лъссъпdȣ ꙟп ѹрmа са doї фіі: пре Копстаптіпȣ III пъскѹтȣ din Еѹdокіа, ші пре Ераклеопа пъскѹтȣ din Мартіпа, a dóѹа mѹіере. Копстаптіпȣ се ꙟпвепіпъ de вітріга са Мартіпа, еаръ Ераклеопа се ессіліъ de кътръ сепатȣ, ші Копстапте II, фіiѹлȣ лѹї Копстаптіпȣ III, се пѹmі ꙟmперъторіȣ.

Ачестȣ пепотȣ пеферічітȣ алȣ mарелѹї Ераклїȣ пердѹ ла аппѹлȣ R. 1400 (Хр. 647) Афріка, каре се оккѹпъ de кътръ Аравї, ѹчісе пре фрате съȣ Теоdосіȣ (R. 1412; Хр 659), апоі аппѹкатȣ de фѹрії, ꙟшї стрътѹтъ residenца ла Сіракѹса, ꙟп Січіліа, ѹnde пері ꙟп бъі, фіiпdȣ токатȣ ꙟп капȣ de ѹпȣ апѹmе Andreiȣ, (a. R. 1421 Хр. 668) лъссъпdȣ de сѹчессоріȣ пре фіiѹлȣ съȣ Копстаптіпȣ IV Погопатȣ.

КАРТЕА II.

De ла ашезареа Българілорŏ ꙟн цеpiле de ла Dнъре пънъ ла Крѹтŏ domнълŏ ачесторŏ цері, пре timпълŏ лѹі Карлŏ челŏ Маре.

I. Ꙟнкъ de пре тimпълŏ лѹі Ераклiŏ, Българіі сѹптŏ dѹчеле лорŏ Кѹбратŏ формассеръ о domnie ꙟнсемнатъ ла Dѹнŏ. Ачестŏ domnіторіŏ алŏ Българілорŏ мѹрі ла аннѹлŏ R. 1419 (Хр. 666), ші лъссъ чінчі фіі: пре Бѹтаіа, Контрагŏ, Аспарѹхŏ, Реанŏ ші Алzекŏ, сфътѹindѹ-ĭ пъріnтеште съ нѹ се desпартъ, чі съ шаdъ ші съ domнéскъ ꙟмпреѹнъ. Абіа ꙟнкісессе вътрънѹлŏ окіĭ, ші фііі ꙟнченѹръ а се desбіна. Nѹmаĭ Бѹтаіа ръмасе ꙟн локѹлŏ ѹnde аŏ ръпосатŏ татълŏ лорŏ, Контрагŏ трекѹ Dѹнълŏ ꙟн Асіа, чеіалалці треĭ плекаръ кътръ апнѹсŏ, Аспарѹхŏ се стабілі ꙟнтре Dѹнастрѹ ші ꙟнтре Dѹнъре (ꙟн Dачіа оріенталъ), Реанŏ трекŏ ꙟн Панонія ші се сѹпнѹссе Аварілорŏ, Алzекŏ ꙟнаінтъ пънъ ꙟн Італіа ѹnde се сѹпнѹсе Лонговарzілорŏ. Ꙟн аннѹлŏ R. 1433 (Хр. 680). Българіі din Хонглон (цінѹтѹлŏ dintre Прѹтŏ, Dѹнъре ші mареа нéгръ) трекŏ Dѹнъреа сѹптŏ kondѹчереа лѹі Аспарѹхŏ, ші кѹпрinдŏ атъndóѹе Месіеле. De ачі ꙟнаінте се рѹmпе тотŏ комерцѹлŏ Ромънілорŏ din атъndóѹе Dачіеле кѹ imперіѹлŏ Бізаntinŏ; ачеста ші ꙟнчетézъ de а maĭ фі imперіѹ Романŏ. Тоці Ромъніі къці maĭ ворбескŏ лімба пърінцілорŏ нѹmаĭ сънтŏ сѹптŏ счентрѹлŏ Константінополітанŏ, чі сѹптŏ потестатеа барбарілорŏ, чеĭ din dрéпта Dѹнъреĭ ші din Dачіа інферіóре сѹптŏ а Българілорŏ, чеĭ din Dачіа сѹперіóре сѹптŏ а Аварілорŏ, пънъ ла аннѹлŏ Ромеĭ *1550* (*Хр.* 797), кънdŏ ачештіа се батŏ de къ-

тръ Карлŏ челŏ Маре, шi се ретрагŏ ла мŏнтеле Каŏкасŏ пентрŏ тотŏ dé-ŏна.— Бŏлгарiï се ꙟтindŏ престе църiле din dрéпта Dŏнърiï, апоï трекŏ мŏнтеле Емŏлŏï шi праdъ Трачiа, iмперъторiŏлŏ Константinŏ се веdе констрiнсŏ а кŏмпъра de ла dъншiï пачеа кŏ банï. Dаръ ꙟн аннŏлŏ R. 1436 (Хр. 683) мóре Аспарŏхŏ dŏчеле лорŏ, Бŏлгарiï алегŏ ꙟн локŏлŏ лŏï пре Тербеллiŏ; Константinŏ IV Погонатŏ ꙟнкъ мóре ꙟн аннŏлŏ R. 1438 (Хр. 685), лъссъndŏ de сŏчессорiŏ пре фiiŏлŏ съŏ Iŏстiнiанŏ II, ꙟн етате de 16 аннï.

II. Dŏпъ че се сŏi пре тронŏ Iŏстiнiанŏ II, ꙟнdатъ ꙟнчепŏ съ факъ препаратiве асŏпра Бŏлгарiлорŏ, шi ꙟн алŏ треiле аннŏ алŏ ꙟмпъръцieï сале (а. R. 1440; Хр. 687) стрiнсе тóте оштiле ꙟн Трачiа шi трiмiсе кълърiмеа кътръ Тессалонiка, ŏнde се ашеꙁассеръ Словенiï чеï венiцï кŏ Бŏлгарiï; ꙟн скŏртŏ тiмпŏ шi фъръ мŏлтъ върсаре de сънџе сŏпŏсе пре ачештï варварï шi формъ dintр'ꙟншiï 30,000 de мiлiтарï, пре каре i трiмiсе апоï ꙟн контра Арабiлорŏ че iнфеста цериле de ла ресърiтŏ; елŏ ꙟнсŏшi пŏрчессе ꙟн контра Бŏлгарiлорŏ шi i ꙟмпiнсе престе мŏнтеле Емŏлŏï, dаръ кънdŏ ера съ се ꙟнтóркъ ла Константiнополi ꙟï ешiръ Бŏлгарiï ꙟн drŏмŏ ꙟн стръмторiле Емŏлŏï, шi 'лŏ бътŏръ фóрте ръŏ, аша ꙟнкътŏ чеï маï мŏлцï мiлiтарï саŏ къꙁŏръ ŏчiшï саŏ скъпаръ плъгiцï, iмперъторiŏлŏ ꙟнсŏшï абiа се мънтŏi кŏ фŏга. Ачеастъ ꙟнтъмпларе нŏ deсinimъ пре цiŏнеле Iŏстiнiанŏ, елŏ континŏъ нланŏлŏ съŏ de а фаче ресбеллŏ шi кŏ Арабiï, dаръ нiчï ачеста н'аŏ авŏтŏ ресŏлтатŏ фаворабiлŏ петрŏ dънсŏлŏ; óстеа iмперiалъ фŏ ꙟнвiнсъ, Арабiï кŏпрiнсеръ Картацiнеа шi

деmолiръ фортiфiкъчiвнiле ei; аnnвлš Ромеi 1444 (Хр. 691).— Iвстiнiанš нв фв mаї ферiчiтš а касъ декатš ꙟн ресбеллš, елš нвmiссе честорiš пре Теодотš шi Едiле пре Стефанš, фаворiцiї съї, карi се пвртаръ кв атъта крвдiлiтате ꙟн дрегъторiiле сале, ꙟнкътš дештептаръ петвлцъmiре џенералъ ꙟн попорš шi ꙟн сенатš. Дечї сенатвлš ацiътатš де попорš декрiтъ скóтереа лвi Iвстiнiанš, шi нвmi iмперъторiš пре патрiчiвлš Леонцiš, каре ꙟндатъ вчiссе пре Теодотš шi пре Стефанš, еаръ лвї Iвстiнiанš ꙟї тъiъ пасвлš (де вnде i ръmасе нвmеле де Рiнотmетš), шi'лš ессiлiъ ꙟн Херсона (саš Крiмерia). аnnвлš R. 1448 (Хр. 695).—Леонцiš бътв пре Аравï шi релвъ Картаџiнеа дiн mънiле лорš, ꙟнсъ нв о пвтš цiне внš аnnš де зiле, шi о пердš еаръшї. Прiн ачеаста'шї пердš шi кредiтвлš ла óсте, каре се револтъ шi ръдiкъ iмперъторiš пре Тiберiв III. а. R. 1451. (Хр. 698.). Ачеста тъiъ пасвлš лвi Леонцiš шi'лš ꙟнкiсе ꙟн mонастерiвлš сънтвлвї Делmацiš; ꙟн контра Аравiлорš фв mаї ферiчiтš де кътš предечессорiї съї, прiн фрате съš, Ераклiš, кврвцi Сiрiа пънъ ла Самосата шi тъiъ ла 200,000 де Аравï.

III. Iвстiнiанš II петрекš ꙟл ессiлiš зече аnnї де зiле, пврвреа оккнпатš кв iдéа де а шï рекъштiга скаvнвлš ꙟmпъръцiеi. Херсонiцiї ꙟнцелегъндš ачеаста се консвлтаръ ꙟнтре сiне саš съ'лš вчiдъ саš съ'лš трiмiтъ вiš ла Константiнополi. Даръ Iвстiнiанš десконерi iнтенцiвнеа лорš, шi фвцi ꙟн Дара, четатеа Казарiлорš, вnде фв прiмiтš кв mаре онóре де Каганвлš каре кvноштеа стареа шi сóртеа лвi. Iвстiнiанš се късъторi кв Теодора фiiа Каганвлвї, шi кв двnса ꙟmпревнъ се дvссе де локвi ꙟн Фанагорiа

Тіберіѕ III аѕzindѕ ачеаста ші темъндѕсе-се ка нѕ кѕмва Іѕстініанѕ съ вінъ кѕ аџіѕторіѕ стръінѕ съ і ръпéскъ ѫмпъръціа, трімісе ла каганѕлѕ ші-ї промісе мѕлте ші марї dарѕрї, dакъ ї ва dа пре Іѕстініанѕ ѫн мъніле сале, саѕ ѫї ва трішіте капѕлѕ лѕї. Барбарѕлѕ се плекъ ла ачеастъ черере тіръпéскъ, ші трімісе омені ла Іѕстініанѕ, сѕнтѕ претестѕ de а лѕ апъра ка съ нѕ і се ѫнтъмпле вре-ѕнѕ пеpікѕлѕ, еаръ гѕвернаторіѕлѕї цінѕтѕлѕї ачестѕїа кошъndъ ка съ фіе кѕ лѕаре амінте, ші къndѕ-і ва dа оpdіне, съ ѕчіdъ пре Іѕстініанѕ. Теоdора dескоперіndѕ планѕлѕ ачеста de ла ѕнѕ сервѕ алѕ каганѕлѕї, л'аѕ спѕсѕ бърбатѕлѕї съѕ. Атѕнчї Іѕстініанѕ ѫпвітъ ла сіне пре гѕвернаторіѕ, сѕнтѕ претестѕ de а ворбі кѕ dъпсѕлѕ dеспре ніште лѕкрѕрї секрете, ші пѕсе de'лѕ сѕгрѕмаръ, еаръ пре Теоdора о трімісе ѫн Каzарія, ші елѕ се сѕі пре наве ші вені ла Сімболѕ. De аколо трімісе de кіемаръ пре Стефанѕ, Теофілѕ ші алцї кѕноскѕцї аї съї din Херсона, ші кѕ dъншії ѫмпреѕнъ плекъ кътръ гѕра Dѕнъреї. Пре маре се ръdікъ о фортѕнъ греа, ѫнкътѕ тоцї навігъторії ѫнчеѕръ а dеспера dеспре мънтѕіреа са; ѕнѕлѕ dіntре dъншії се аdресъ кътръ Іѕстініанѕ ші'лѕ ѫndемнъ съ се рóџе лѕї Dѕмпеzеѕ ші съ промітъ къ dакъ се ворѕ мънтѕі de фортѕнъ ші елѕ ва къштіга еаръші ѫмпъръціа, нѕ'ші ръсбѕна асѕпра інімічілорѕ съї. Атѕнчї Іѕстініанѕ ѫн фѕріатѕ zісе: De воіѕ іерта пре ѕнѕлѕ dіntре dъншії, ѫн локѕлѕ ачеста съ мъ ѫнпече Dѕмпеzеѕ! Фортѕна се алінъ ші еї венірь ла гѕра Dѕнъреї. De аколо Іѕстініанѕ трімісе пре Стефанѕ ла Тербеллієѕ domнітоpіѕлѕ Бѕлгарілорѕ ка съ-ї dеа аџіѕторіѕ, пентрѕ ка съ'ші потъ рекѕпера ѫмпъръціа чеа пъріnтéскъ, промі-

тъndȣ dарȣрĭ ꙟсемnате шi алте фачерĭ de біnе. Тервеллiȣ прiмi кȣ бȣкȣрiе ꙟпвiтареа лȣĭ Iȣстiнiанȣ, шi стрiнгъndȣ ѡсте ꙟп аннȣлȣ Ромеĭ 1458 (Хр. 705) аȣ пȣрчессȣ ꙟтпреȣнъ кȣ Iȣстiнiанȣ асȣпра Копстантiнополiĭ шi аȣ ашезатȣ кастреле ла пѡрта Карсiȣлȣĭ, шi аȣ трiмiссȣ ꙟп четате черъndȣ ка съ се сȣпȣнъ iмперъторiȣлȣĭ челȣĭ леџiтiмȣ. Копстантiнополiтанiĭ ръспȣпсеръ бътъndȣшĭ џiокȣ de dъпсȣлȣ; ꙟпсъ Iȣстiнiанȣ ꙟптрѣ прiп апеdȣктȣ шi лȣѣ четатеа, апоĭ прiпсе пре Леопцiȣ шi пре Тiберiȣ рiвалiĭ съĭ, шi i ȣчiсе ꙟп мiзлокȣлȣ черкȣлȣĭ, еаръ Патрiархȣлȣĭ Калiнiкȣ ꙟĭ скѡсе овiĭ шi'лȣ трiмiссе ꙟп ессiлiȣ. Лȣĭ Тервiллiȣ ꙟĭ dеdе мȣлте шi марĭ dарȣрĭ, ꙟлȣ пȣмi Чесаре, шi'лȣ dimice ꙟп џеара са. a. R. 1458 (Хр. 705).

IV. Dȣпъ че Iȣстiнiанȣ II (Рiнотметȣ) с'аȣ ашезатȣ а dѡȣа ѡра пре тропȣлȣ ꙟмперiал, кȣръndȣ ш'аȣ ȣiтатȣ de фачереа de біне а лȣĭ Тервеллiȣ, шi ꙟп a. R. 1461 (Хр. 708) adȣпъndȣ оштiле ꙟп Трачiа, пȣрчессе пре маре шi пре ȣскатȣ, шi венi dinaintea Odессȣлȣĭ, ȣndе пȣсе кастреле, еаръ пре кълăрĭ ꙟĭ dimice съ факъ ескȣрсiȣнĭ прiп преџiȣрȣ, съ adȣне пȣтреџȣ шi провiсiȣнĭ. Бȣлгарiĭ се репезiръ асȣпра лорȣ шi ꙟĭ мъчiлърiръ ꙟп моdȣлȣ челȣ маĭ кȣмплiтȣ, ле лȣаръ прada шi арmеле. Iȣстiнiанȣ абiа скъпѣ ꙟп Апхiалȣ кȣ пȣцiнĭ мiлiтарĭ. Бȣлгарiĭ ꙟмпрессȣраръ Апхiалȣлȣ ресолȣцĭ de а лȣ лȣа прiп фѡме. Iȣстiнiанȣ въzꙟndȣ ачеаста, тъiѣ вiпеле калȣлȣĭ съȣ шi комъndѣ ла тоцĭ съ факъ аша, апоĭ ашезѣ мачiнеле белліче пре мȣрiĭ четъцiĭ, ка шi кȣмȣ ар воi съ о апнере пъпъ ла чеа din ȣрмъ пiкътȣръ de сънџе; ꙟпсъ пѡпте се сȣi ꙟптр'о пȣвiчеа шi фȣџi пре маре ла *Копстантiнополi.* — Dȣпъ ачеастъ катастрофъ пефе-

річітъ Іѕстініанѕ фѕ констрінсѕ съ плѣтѣскъ трібьтѕ лѕї Тербеллїѕ, кѣчї ачеста ꙟшї ꙟнтіndea скѕтѕлѕ шї флацеллѕлѕ пре пъмъптѕ, шї череа ка съ ле конере амъndóѕе кѕ банї, кънdѕ-шї ꙟmплъпта лапчеа ꙟн пъмъптѕ, требѕіа съ о ꙟнвълéскъ пъпъ сѕсѕ кѕ вешт-мінте de мътасъ, мілітарілорѕ требѕіа съ ле ѕмпле мъна dрéптъ кѕ аѕрѕ шї чеа стъпгъ кѕ арцінтѕ *).
a. R. 1462 (Хр. 709).— Nестъмпъратѕлѕ Іѕстініанѕ воіndѕ съ'шї ресбѕне асѕпра Херсоніцілорѕ пентрѕ кѕрса че і тінсеръ ачештіа кънdѕ елѕ се афла ꙟн ессілїѕ, плекѣ ꙟн анпѕлѕ R. 1463 (Хр. 710), ꙟн контра лорѕ, кѕпрінсе чєтатеа, фрінсе de вїї пре побілї, шї ꙟнпекѣ ла 87,000 de копії. Херсоніцїї ꙟн-търрѫтацї прін ачеастъ крѕdелітате алергаръ ла Ка-zарї шї кѕ ацїѕторіѕлѕ ачестора прокіемаръ імперъ-торїѕ пре Філіппікѕ din Пергамѕ. Ачеста пѕрчессе кѕ о армать de барбарї асѕпра Константінополії, de-стропѣ шї тъїѣ пре Іѕстініанѕ II, шї трімісе капѕлѕ лѕї прін тóте четъцїле ка съ'лѕ вадъ, шї съ се ꙟн-кредінцеzе deспре періреа лѕї. a. R. 1464 (Хр. 711). Аша се фіпі пеферічітѕлѕ Іѕстініанѕ II, ꙟн етате de 42 de аппї, шї кѕ dъпсѕлѕ dimпреѕпъ се стінсе фа-мілія лѕї Ераклїѕ, каре dominісе ла Константінополі ѕпѕ чептеппїѕ ꙟнтрегѕ.

V. Філіппікѕ ꙟнкъ пѕ авѕ domnie петѕрвѕратъ, din афаръ се скѕларъ Арабії шї лѕаръ Місіа чеа din А-сіа, Бѕлгарії ꙟнкѕрсеръ пъпъ ла Константінополі шї фъкѕръ ꙟнфрікошате стрікъчіѕпї, din лъѕнтрѕ се ꙟн-кѕркѣ елѕ ꙟнсѕшї ꙟн ересѕріле монотеліцілорѕ, din каре каѕсъ шї перdѕ тропѕлѕ ꙟн аппѕлѕ алѕ doiле,

*) Suidas, Eclog. hist. de rebus byzant. p. 37.

ръdікъndъсе імперъторіъ Анастасіъ II, каре'лъ лінсі de вidереа окілоръ. Dаръ нічі Анастасіъ нъ о dъссе маі мълтъ de треі анні, елъ фъ dестронатъ прін Теоdосіъ III. пре каре'лъ прокіемъ імперъторіъ армата de ла Роdъ, dъпъ че ъчісе пре dъчеле Іоанне. Сънтъ ачесте скімбърі de тронъ інімічії dін афаръ, Арабії dін Асіа ші Българії dін Еъропа, къштігаръ тотъ маі мълтъ терренъ. Ꙟн фіне Теоdосіъ III ꙟнкеіъ ънъ легъмънтъ къ Българії сънтъ коndіціъніле: ка Мелеонълъ Трачіеі съ формезе марціnea ꙟнтре амъndоъе стателе, фъгарії съ се ꙟнторкъ ꙟнапоі de фіе каре парте, негъцъторіа съ фіе ліберъ, dаръ імперъторіълъ съ deа dомнълъі Българілоръ пре тотъ аннълъ вештмінте ші неі рошії ꙟн прецъ de 50 de лібре de аъръ. Арабії бътъръ ші лъаръ Пергамълъ, ші сънтъ коndъчереа лъі Марdасан веніръ ші ꙟмпрессъраръ Константінополіа. Ꙟн ачесте ꙟмпреціъръръі фатале, флакълъ імперъторіъ deсперъ de а маі нъте нърта счептрълъ ші аннъра ꙟмпъръціа, елъ се лъссъ de бъnъ воіе ші се кълъгърі ꙟмпреънъ къ фіілъ съъ, апоі трекъ ꙟн Ефесъ, ші аколо'ші фіні віеаца. Ꙟн локълъ лъі се нъсе імперъторіъ Леон III dін Ісаъріа, ші deдe ꙟнченътълъ ънеі ноъе dінастіе, а. R. 1470 (Хр. 717).

VI. Леон III ꙟndатъ че се ꙟнълцъ ла dемнітатеа імперіалъ ꙟнченъ съ батъ пре Арабі, пре анъ ші пре ъскатъ, ле арсе мълціме de наві, саъ ле кофънdъ ꙟн маре, ші і констрінсе съ лассе ꙟмпрессъраpea Константінополії. Арабії dъпъ о ꙟнчеркаре deмартъ de doі анні de zіле. се трассеръ de ла Константінополі, ші'ші ꙟнторсеръ армеле асъпра Българілоръ ші а Ромъnілоръ челоръ ъніці къ dъншії; ꙟнсъ нічі dін *нартеа ачеаста* н'аъ фостъ маі феріціці, еі пердъръ

22,000 de óменї, ꙟн фіне десперацї de a се маї пъте цїне ꙟн Еꙋропа, се сꙋїръ пре наві ші плекаръ кътръ Асіа; о фортꙋнъ че се рьdікъ пре маре ꙟнекъ форте мꙋлцї dintре dъншії, аша ꙟнкътꙋ нꙋ ньмаї óменії, чі ші натꙋра се пъреа а се фі' конціꙋратꙋ ꙟн контра лорꙋ. a. R. 1471 (Хр. 718). Імперъторіꙋлꙋ Леон, ꙟнвінгъторіꙋ алꙋ Арабілорꙋ, тръі ꙟн бꙋнъ ꙟнцелецере кꙋ Бꙋлгарії, dаръ ꙟн dіснꙋтеле пентрꙋ венерареа ікóнелорꙋ се dекіеръ ꙟн котра ачестора, din каре каꙋсъ къпътъ ші нꙋмеле de Ікономахꙋ, пєрсекꙋтъ пре нартіта adверсаръ, ші тꙋрбꙋръ елꙋ ꙟнсꙋші пачеа імперіꙋлꙋї.— Ла анꙋлꙋ Ромеї 1480 (Хр. 727), мꙋрі Тербелліꙋ domнꙋлꙋ Бꙋлгарілорꙋ, dꙋпъ че конdꙋсессе ачеастъ націꙋне 44 de анї, лъсъndꙋ ꙟн локꙋлꙋ съꙋ пре Кормесіꙋ, каре domni de ачі ꙟнаінте 33 de анї, ші нꙋ фъкꙋ маї пꙋцінъ стрікъчіꙋне імперіꙋлꙋї бізантінꙋ de кътꙋ предечессоріꙋлꙋ съꙋ.— Леон III ꙟнкъ мꙋрі ла анꙋлꙋ R. 1494 (Хр. 741), ші лъссъ de сꙋчессоріꙋ пре фііꙋлꙋ съꙋ Константінꙋ V, кꙋ епітетꙋлꙋ Копронімꙋ, (фііndꙋ къ спꙋркассе баптістеріꙋлꙋ къndꙋ се бъптізъ.)

VII. ꙟнчепꙋтꙋлꙋ ꙟмпъръціеї лꙋї Константінꙋ V, се тꙋрбꙋръ пріn Артабастꙋ капꙋлꙋ венераторілорꙋ de ікóне, каре ꙟн фіне се dесармъ ші перdꙋ веdереа окілорꙋ, елꙋ ꙟмпрекꙋнъ кꙋ фіії съї. Спре а ꙟнтърі імперіꙋлꙋ Константінꙋ еdіфікъ четъцї пріn Трачіа ші ле ꙟмпопꙋръ кꙋ Сірї ші кꙋ Арменї аdꙋшї din Асіа. Къndꙋ Бꙋлгарії възꙋръ ачестеа, трімісеръ ла dъпсꙋлꙋ ка съ чеаръ поꙋ трібꙋтꙋ, апоі възъndꙋ къ черереа лорꙋ се деспреціꙋеште ші dепꙋтації се батціокорескꙋ, плекаръ кꙋ о пꙋтере біне армать асꙋпра Константінополії ші аціꙋнсеръ пъпъ ла мꙋрꙋлꙋ челꙋ лꙋнгꙋ dinain-

теа четъцii, шi dвпъ че пръdаръ шi вчiсеръ твлцiте de отенi, се ꙟпторсеръ а касъ, dвкъndв ꙟп сервiтвте впв пвтерв форте таре. а. R. 1508 (Хр. 755). Ꙟпсъ ꙟп аппвлв врттторiв iтперъторiвлв ꙟптр'артъ о флотъ de 500 de навi, шi пре вскатв пвсе ꙟп тiшкаре о ассетiне осте, шi плекъ ꙟп коптра Бвлгарiлорв. Флота пре тареа негръ ацiвнсе пъпъ ла Dвпъре шi de аколо ꙟпчепв а пръdа цiпвтвpiле Бвлгарiлорв шi а прinde пре локвiторi. Ла Марчелле ꙟтперъторiвлв ꙟпсвшi аттъкъ остеа барбарiлорв шi бътъndвсе кв твлтъ валенцъ, вчiсе впв таре пвтерв dinтре dъншiї, шi пре чеiлалцi ꙟi фвгърi ꙟп тоте пърцiле. Бвлгарiї възъndв ачеастъ пердере а лорв трiтiсеръ ла iтперъторiвлв спре а чере паче dъndв пре фiiї лорв остатiчi. Dаръ пачеа ачеаста абiа цiпв треї аннi de ziле, шi iтперъторiвлв Константiнв dекiеръ еаръшi ресбеллв Бвлгарiлорв. Ачештiа ꙟптътпiнаръ остеа iтперiалъ ла квртътвра Етвлвi, шi фъквръ впв таре тъчеллв ꙟптр'жпса; ꙟптре алцiї късвръ патрiчiвлв Леоп dвчеле оштiлорв din Трачiа, шi Леоп префектвлв Табелларiлорв. Бвлгарiї ле лваръ арттеле, еаръ остеа iтперiалъ се ꙟпторсе рвшiпатъ ла Константiнополi, а. R. 1512 (Хр. 759).

VIII. Dвпъ ачеастъ вiкторiе Кортесiв абiа таї тръi впв аннв de ziле; Бвлгарiї се револтаръ шi вчiсеръ пре domniї съї, шi ръdiкаръ dвче пре Теллесiнв. Словапiї трекзръ ла iтперъторiвлв, пре каре елв i ашезъ ꙟп Артапа, шi пврчессе кв осте спре Трачiа, трiтiцindв пре тареа негръ о флотъ de 2000 de навi. Теллесiнв авzindв къ iтперъторiвлв с'ав препаратв спре а венi ꙟп коптра лвї пре таре шi пре *вскатв*, кiетъ ꙟптр'ацiвторiв пре нацiвнiле вечiне шi

артѣ 20,000 de ómenĭ шi i ꙟтпърцi прiп локѕрiле ꙟптърiте, елѕ ꙟпсѕшĭ се ꙟпкiсе ꙟптр'о фортъре́цъ, ꙟп 30 Iѕпiѕ еші кѕ тóте оштiле че авеа ꙟптр'ацiѕторiѕ шi пѕрчессе асѕпра Апхiалѕлѕi ѕпde се ашеzас-се iтперъторiѕлѕ; аколо се ꙟпчiпсе о бътаiе крѕптъ de атъпdóѕе пърцiле пъпъ къпdѕ се плекѣ óстеа лѕĭ Теллесiпѕ шi елѕ ꙟпсѕшĭ лѕъ фѕга. Цiпѕт'аѕ бътаiа de ла чiпчĭ óре пъпъ сéра, шi преа тѕлцĭ Бѕлгарĭ аѕ пiкатѕ ꙟптр'жпса, тѕлцi с'аѕ прiпсѕ, еаръ алцiĭ de бѕпъ воiа лорѕ аѕ трекѕтѕ ла iтперъторiѕлѕ. Копстап-тiпѕ ꙟптрѣ кѕ трiѕтфѕ ꙟп Копстаптiпополi, dѕкъпdѕ ꙟпаiптеа са пре Бѕлгарĭ легацĭ, еаръ dѕпъ ачееа ꙟĭ скóссе dinaiптеа порцiĭ de аѕрѕ шi аколо dede opdine четъцiапiлорѕ съ ле таiе капетеле. a. R. 1516 (Хр. 763). Dѕпъ ачеастъ ꙟптътпларе трiстъ пептрѕ dъпшiĭ Бѕлгарiĭ се револтаръ ꙟп коптра лѕĭ Теллесiпѕ, шi'лѕ ѕчiсеръ ꙟтпреѕпъ кѕ тоцĭ тiпiстрiĭ лѕĭ, шi ръdiкаръ сiе'шĭ dѕче пре Савiпѕ цiпереле лѕĭ Кортесiѕ, (Ротъпѕ прекѕтѕ се веde din пѕтеле лѕĭ). Ачеста ꙟпdатъ трi-тiсе пѕпцiĭ de паче ла iтперъторiѕлѕ, ꙟпсъ Бѕлгарiĭ сiтцiпdѕ лѕкрѕлѕ се ресѕкларъ асѕпра лѕĭ. Савiпъ фѕцi ꙟп Месетвpiа шi de аколо се dѕсе ла iтперъторiѕлѕ, еаръ Бѕлгарiĭ ръdiкаръ domпѕ пре Пагапѕ (ассетiпе пѕте Ротъпѕ). Ачеста ꙟпкъ воi съ факъ паче кѕ iтперъто-рiѕлѕ, шi спре таĭ de апрóпе ꙟпцелецере черѕ съ i dea секѕрiтате пептрѕ ка съ пóтъ вепi съ ворбéскъ ꙟп пер-сóпъ кѕ dъı сѕлѕ. Прiтiпdѕсе ачеаста шi dъпdѕiсе секѕ-рiтате, Пагапѕ плекѣ кѕ тiпiстрiĭ съĭ шi се dѕсе ла iтперъторiѕлѕ. Копстаптiпѕ ꙟĭ прiтi шеziпdѕ пре тропѕ кѕ Савiпѕ лъпгъ dъпсѕлѕ, шi ле ꙟтпѕтѣ ръѕ-татеа кѕ каре трактаръ пре Савiпѕ, ꙟпсъ апоĭ фъкѕ паче dолóсъ кѕ dъпшiĭ; еаръ пре аскѕпсѕ трiтiсе

de прінсеръ пре Северȣ дȣчеле Словапілорȣ каре фъкȣсе тȣлте реле ꙟп Трачіа, ассетіне прінсеръ ші пре Крістінȣ (тотȣ пȣте Ротъне), кърыіа пȣсе de і тъіаръ тъпіле ші пічіóреле, апоĭ ꙟлȣ dede пре тъпіле medічілорȣ ка съ черчетеze органістъȣлȣ ѡтенескȣ, ші dȣпъ ачеа'лȣ арсе. Престе ачестеа, ітнеперъторіȣлȣ еші пре песіпціте din Констатінополі, ꙟпаіптѣ іȣте пріп Трачіа, трекȣ пріп кȣртъторіле Етȣлȣĭ, афлъпdȣ пре Бȣлгарі пепрепараці ла бътаіе din каȣса пачеĭ челеĭ dолóсе, ші пътрȣпсе пъпъ ла Zіте, арсе кȣрціле, апоĭ се ꙟптóрсе саръшĭ а касъ фъръ de алтȣ фолосȣ *). а. R. 1518 (Хр. 765). Daръ ꙟп аппȣлȣ ȣрт̃ъторіȣ плéкъ кȣ о таĭ таре пȣтере пре апъ ші пре ȣскатȣ, ші вепі ла Апхіалȣ. Бȣлгаріĭ сперііпdȣсе de ачеаста ꙟпчепȣръ а се рȣга de паче, ꙟпсъ пъпъ а фаче пачеа, се ръdікъ о фортȣпъ deспре тéзъ-поапте ші ꙟппекъ тóтъ флота ітперіалъ. Константінȣ копстерпатȣ de ачеастъ фаталітате се ꙟптóрсе ларесіdепцъ фъръ de пічĭ ȣпȣ алтȣ ресȣлтатȣ.

IX. ꙟп аппȣлȣ Ротеĭ 1523 (Хр. 770). тȣрі Паганȣ dотпȣлȣ Бȣлгарілорȣ ші алȣ Ротъпілорȣ, ꙟптрȣ алȣ кърыіа локȣ се алессе Телерікȣ. Констаптінȣ пȣ пердȣ кȣраціȣлȣ пріп калатітъціле аппілорȣ трекȣцĭ, елȣ фъкȣ ші таĭ таре препаратіве асȣпра Бȣлгарілорȣ, ші ꙟп аппȣлȣ R. 1527. (Хр. 774 плекъ) кȣ о флотъ de 2000 de васе пре тареа пéгръ, кȣ скопȣ de а терце пъпъ ꙟп Dȣпъре, ші de а аттъка пре Бȣлгарĭ de ла спате, саръ тіліціа кълаге о трітісе ла кȣртъторіле Етȣлȣĭ, ка de аколо съ ꙟптре ꙟп Бȣлгаріа, ші кȣ тоdȣлȣ ачеста съ і стръпторезе ші съ і батъ de dоȣе пъцĭ. ꙟпсъ dȣпъ че аціȣпсе кȣ фло-

*) Historia Miscellanea lib. 22.

та пънъ ла Оdессъ, ꙟчепъ а къцета mai серіосъ асъпра ресълтатълъї че поте аве ачеасть ꙟтрепрінdере, ші вреа съ се ꙟтоаркъ еаръші ꙟнdъръатъ. Българії din партеа лоръ темъndъсе de армеле імперіале, трімісеръ пъnції de паче ла dъпсълъ, Константінъ се бъкуръ de оккасіъне, ші фъкъ трактатъ de паче ꙟн скрісъ, ціъръndъ de амъndоъе пърціле къ нъ воръ търбъра впії пре алції, ші нъ се воръ маї скъла впії асъпра алтора, dъпъ каре се ꙟнтоарсе ла Константінополі, еаръ пре кълярі і ашезъ ꙟн четъціле din Трачіа челе фъкъте de dъпсълъ. Ꙟн лъна лъї Октомвріе вені штіре імперъторіълъї къ Телерікъ се препаръ ка се трімітъ 12,000 de омені, сънтъ комъndълъ ънъї боіарів, съ праdе Берzіціа ші пре локъіторі съ і прінzъ ші съ і аdъкъ ꙟн Българіа; кіаръ атънчі венісеръ ші пънції Българі ла Константінополі. Ꙟмперъторіълъ ꙟї прімі фъръ съ арръте вре ънъ семнъ de немълцъміре, ꙟнсъ dісеъсе тоте челе печессаре пентръ ресбелъ, префъкъndъсе къ ва съ мергъ асъпра Аваріелоръ, апоі dімісе пре пънції ші dъпъ че се dепъртаръ ачешті, стрінсе ла 80,000 de армаці, плекъ ꙟн контра Българілоръ, ші аціъпгъndъ пънъ ла локълъ че се кіамъ Літеоріа, аттъкъ пре неправъzъте пре ачеіа карі ера трімішї асъпра Берzіціеї, ꙟї фрекъ, пре мълції прінсе, еаръ пре чеіалалції ꙟї фъгъpі, ші се ꙟнтоарсе а касъ къ маре праdъ ші къ мълціме de каптіві. Ꙟн аннълъ R. 1528 (Хр. 775), ꙟнчеркъ Константінъ алтъ еспеdіціъне пре маре ꙟн контра Българілоръ ꙟмбъркъndъ ла 12,000 de кълярі, dаръ ші de ачеасть dатъ авъ фортъна ꙟн контра са, павіле се стрікаръ, мълціме de мілітарі се ꙟнпекаръ, ші імперъторіълъ се възъ констрінсъ а се

ꙟпторче а касъ. Телерікꙋ обсевъndꙋ къ імперъторівлꙋ аре мълці спіоні ꙟптре Българі, ші къ пріп тръжпшії і се dескопере тóте плапвріле лвї, се префъкв къ ар воі съ лассе domnia ші съ фвгъ ла Константінопол, скрісе імперъторівлвї черъndꙋ ка съ-і dea секврітате ші съ'лꙋ ꙟпштіінцеze пре чіпе аре амічї ꙟптре Българі, ка ꙟпврезжпdвсе ачестора съ трéкъ кв dъпшії ла імперъторіꙋ. Константінꙋ къzв ꙟп кврсъ ші ꙟї трімісе пвмеле твтврорꙋ партісанілор съї, Телерікꙋ ꙟпdатъ че і кvпоскв, ꙟї вчісе пре тоцї, Константінꙋ de съпъраре ꙟшї стрлсе перълꙋ, ші мврі ꙟп 13 Септемвріе а. R. 1528 (Хр. 775), ꙟп етате de 56 анні, dвпъ че аꙋ domnітꙋ 34 de анні, лъсъndꙋ de свчессорівꙋ пре фіілꙋ съꙋ Леоп IV.

X. Телерікꙋ domnвлꙋ Българілорꙋ dвпъ че ꙟпчеркассе ꙟпdешертꙋ съ'шї къштіце фавóреа попорвлвї пріп вчіdерса челорꙋ че цінеа кв Візантінії, фв констріпсꙋ ꙟп фіпе а пъръссі domnia ші а фвці ла Константінополі. Леоп ꙟлꙋ пріmі кв бвкврíе, ꙟлꙋ бъптезъ, ꙟлꙋ фъкв патрічіꙋ, ші-і dede ꙟп късъторíе пре вара ꙟмпърътессеї Іренеї (a. R. 1530; Хр. 777). ꙞП локвлꙋ лвї, Българії алессеръ domnꙋ пре Карdамꙋ, каре domni престе цеpіле ші попóръле de ла Dвпъре треіzечї de анні. Ꙟмперъторівлꙋ Леоп din контръ абіа domni чінчї анні, ші мврі ꙟп 8 Септемвріе a. R. 1533 (Хр. 780), лъсъndꙋ впꙋ фііꙋ кв пвмеле Константінꙋ VI, ꙟп етате de 10 анні, свптꙋ спітропіа соціеї сале ꙟмпърътесеї Іренеї. Фраціі лвї Леоп карі претіndea імперівлꙋ се deсартаръ de кътръ Ірепа, dаръ Арабії карі ассеміпе ръdікассеръ армеле, ꙟї вънdвръ пачеа пре авръ. Спре ꙟмпъкареа *черцілорꙋ реліціóсе* ꙟмпърътéсса стрінсе алꙋ doіле

cinodȣ ла Nічеea, каре е ꙟнтре cinóделе челе екȣменіче алȣ шéптеле, ші ескоминікъ пре іконоклacтї (стрікъторії de ікóне). Ла ачестȣ cinodȣ фȣ de фаць ші Ȣрсȣ епіскопȣлȣ Абрітȣлȣї din Mecia de ціосȣ, саȣ алȣ Ромъпілорȣ din цеpіле de ла Дȣнъре, Ромъпȣ de віць елȣ ꙟнсȣші, прекȣмȣ се веde din нȣмеле лȣї. Прin черчіле реліціóсе асȣпра венеръриї ікóнелорȣ, карі ꙟнченȣссеръ ла Константінополі de пре тімпȣріле лȣї Ераклїȣ, ші продȣссеръ атъта върсаре de съпџе ꙟнтре крештіні, се стрікаръ фóрте мȣлте пікторї, ші артеа нътімі пердере ꙟнсемпатъ, еа къзȣ кȣ тотȣлȣ de атȣнчї ꙟн кóче ꙟн пърціле ръсърітȣлȣї. Пънъ кънdȣ Константінȣ VI фȣ ꙟнкъ мінореппе, ші ціпȣ фръпеле імперіȣлȣї мȣмъ са Ірена, пȣ се тȣрбȣрѣ пачеа ꙟнтре Бȣлгарї ші Bizaнтінї, dаръ ла аппȣлȣ R. 1543 (Хр. 790), Константінȣ ꙟн етате de 20 de аппї, лȣъ ꙟнсȣші гȣверпȣлȣї ꙟн мъпї ші депъртѣ пре мȣмъ са de ла тревіле статȣлȣї, ші ꙟнdатъ dекіеръ ръсбелȣ Бȣлгарілорȣ.

XI. Карdамȣ домнȣлȣ Бȣлгарілорȣ аȣzindȣ deспре віпіреа імперіалілорȣ, стрінсе оштіле сале ші еші ла Пробатȣ ꙟнаінтеа ачелора, къръ сеаръ се ꙟнчепȣ бътаіа ꙟнтре амъпdóȣе армателе, Бȣлгарії ꙟнвінсеръ, еаръ імперіалії пердȣръ ініма ші се ретрассеръ пóптеа. Ачестȣ ресȣлтатȣ ръȣ кȣ тóте ачестеа пȣ стȣлсе сперанца лȣї Константінȣ, алȣ доіле аппȣ елȣ фъкȣ маї маре препаратіве, пȣрчессе кȣ армата ла Марчеле ші репъръ ꙟнтърітȣріле ачестеї четъцї de ȣnde спера съ dіреnтеze оперъчіȣпіле; аколо ꙟї еші ꙟнаінте Карdамȣ кȣ тóтъ пȣтереа са ші се пȣсе ꙟн кастре. Імперъторіȣлȣ челȣ сȣперстіціосȣ лȣассе кȣ сіне пре ȣпȣ *презікъторіȣ*, апȣме Панкрацїȣ, ачест

ꙟї zice съ аттаче пре іnіmічї къ і ва ꙟnвіnџе de секврȣ. Констаnтіnȣ комъndъ ла бътаіе; се ꙟnчіnсе о лвnтъ фъръ планȣ шi фъръ ordіnе, Вizаnтіnії перdвръ пре маџістрвлȣ Міхаіл Лахаnоdракоn, пре патрічівлȣ Барdа, пре протоспътарівлȣ Стефаnȣ, пре преторії Nічіта ші Теогностȣ, ші фóрте маре мвлџіmе de mілітарї. Аколо аȣ перітȣ ші презікъторівлȣ Паnкраціȣ. Еаръ Бвлгарії ръпіръ тóте сарчіnіле арматеї іmперіале, кіаръ ші свлеле de кврте кв мвлџіmе de баnї, ші вnȣ маре пвтъръ de каі, a. R. 1544 (Хр. 791). Dвпъ чіnчї аnnї de ла ачеастъ катастрофъ, Карdаmȣ трімісе ла іmперъторівлȣ съ чеаръ de ла dъnсвлȣ челе че і промісессе ꙟn аnnії треквџї, аmеnіnџіndȣ къ алтміnтереа ва ꙟnтра кв óсте ꙟn Трачіа ші ва стріка тóтȣ пъnъ ла пóрта de аврȣ. Констаnтіnȣ ꙟї трімісе стеркȣ de калȣ ꙟnтр'вnȣ съквлецȣ zікъndȣ: че промісссівnї аm џівdекатȣ а се кввіnі џіе, ц'аm трімісȣ, ꙟnсъ фііndȣ къ ешті бътръnȣ, nв воіȣ ка тв съ остепешті пъnъ ла пóрта de аврȣ, чі воіȣ мерџе ꙟnсвmї пъnъ ла Марчелле, ші аколо пвтетȣ съ не ꙟnтълnіmȣ. Аnоі стріnгъndȣ óстеа чеа de престе маре аȣ ешітȣ dіn Констаnтіnополі ші аȣ веnітȣ пъnъ ла Берzіџіа. Карdаmȣ ꙟnкъ аȣ мерсȣ пъnъ ла пъdвреа Арворева; ші темъndвсе de а мерџе маї de парте аȣ стаціоnатȣ аколо. Іmперъторівлȣ dіn контръ авzіndȣ къ ачела nв се mішкъ dіn пъdвре, пърчессе ꙟnсвшї ꙟnтр'аколо, ші веnіndȣ ꙟn апроnіаре, ꙟлȣ провокъ ла лвnтъ. Карdаmȣ nв кvтеzъ а еші, чі се ꙟnтóрсе фвџіndȣ, ла але сале *). Dвпъ ачеастъ ꙟnтъmпларе Констаnтіnȣ кіаръ къndȣ се ведеа dестvлȣ de ꙟn-

*) *Historia Miscellanea* lib. 23.

темеіатѕ пре тронѕлѕ сеѕ, перdѕ ꙟмперъціа пріи інтрічіле мѕмеі сале, ꙟмпърътессеі Іренеі, каре спре а нѕте domni сінгѕръ, скосе окії фііѕлѕі сеѕ. a. R. 1550 (Хр. 797).

XII. Пре тімпѕріле ачестеа ꙟн пърціле апѕсѕлѕі ꙟнчепѕссе а кеdé пѕтереа Моровінціілорѕ, реџілорѕ франчешті, пріи препонdеранца maiорdomiлорѕ, карі штіѕръ пріи ꙟнфлѕіінца лорѕ чеа маре съ трагъ тóтъ administрьчіѕнеа ла сіне, ші ꙟн фіне съ се сѕіе еі пре тронѕ. Карлѕ Мартеллѕ dede ꙟнчепѕтѕлѕ dinастіеі Кароліnцілорѕ алѕ кърѕіа фііѕ Піпінѕ окѕпъ тронѕлѕ Франціеі. Карлѕ фііѕлѕ ачестѕіа бътѕ пре Decideріѕ челѕ din ѕрмъ реџе алѕ Лонгобарzілорѕ, ші лѕъ тітлѕлѕ de реџе алѕ Італіеі, бътѕ пре Віттекіnd dѕчеле Сассонілорѕ, сѕпѕсе Џерманіа ші ꙟнтроdѕссе крештінісмѕлѕ ꙟнтр'жнса, бътѕ пре Арабії карі кѕпрінсессеръ Спаніа, бътѕ пре Тассілон dѕчеле Бавареі ші аdѕсе ла реџатѕлѕ сеѕ ачеастъ џеаръ, бътѕ пре Аварії de ла Dѕнъреа de mizлокѕ, ші ꙟнтемеіъ марка Аѕстріеі пріи колонісаре кѕ Џермані. ꙟн аnнѕлѕ Ромеі 1553 (Хр. 800), фіінdѕ кіематѕ de понтефічеле Леон III ꙟн контра ѕнеі партіте репѕблікане, мерсе ла Рома ші dѕпъ че рестабілі пачеа къпътъ de ла ачеста ꙟн zіѕа de Кръчіѕнѕ корона ші тітлѕлѕ de Імперъторіѕ алѕ Романілорѕ. ꙟн аnнѕлѕ Ромеі 1555 (Хр. 802) воінdѕ ка съ ѕнéскъ ꙟмперъціа апѕсѕлѕі кѕ а ресърітѕлѕі, черкъ съ се кѕсъторéскъ кѕ ꙟмпърътéсса Ірена; чі лѕкрѕлѕ се ꙟмпеdекъ пріи Аеціѕ каре авеа de скопѕ съ факъ імперъторіѕ ла Константінополі пре фрате сеѕ Леон. Dаръ нічі Аеціѕ нѕ ш'аѕ ацінсѕ dорінца, фіінdѕ къ партеа чеа маі маре аѕ алесѕ імперъторіѕ пре Nічефорѕ І, каре

пентрꙋ ка съ пóтъ domni maĭ секꙋрꙋ̆, аꙋ̆ ессіліатꙋ̆ пре Ірена ꙟп інсꙋла Лесбꙋлꙋї, ꙋnde ші тꙋрі нефе-річіта ꙟтпърътéссъ ꙟп скꙋртꙋ̆ тimпꙋ̆. Кардатꙋ̆ dom-пꙋлꙋ̆ Бꙋлгарілорꙋ̆ ꙟпкъ тꙋрі ꙟп аппꙋлꙋ̆ Ромеї 1560 (Хр. 807), ші ꙟп локꙋлꙋ̆ лꙋї ꙋрmъ Крꙋтꙋ̆.

СЕКЦІꙋNЕА В.

De ла Крꙋтꙋ̆ domпꙋлꙋ̆ церілорꙋ̆ de ла Dꙋпъре пъпъ пре tim-пꙋлꙋ̆ еспеdіціꙋпілорꙋ̆ Крꙋчеферілорꙋ̆.

КАРТЕА I.

De ла Крꙋтꙋ̆ пъпъ ла Петрꙋ реџеле Бꙋлгарілорꙋ̆ ші алꙋ̆ Ромъпілорꙋ̆, пре timпꙋлꙋ̆ лꙋї Konctantinꙋ̆ VII Порфіроџеnitꙋлꙋ̆ імперъторіꙋлꙋ̆ Konctantinополії.

I. Nічефорꙋ̆ імперъторіꙋлꙋ̆ dꙋпъ че аꙋ̆ ꙟпвінсꙋ̆ пре рівалії съї, ꙟп алꙋ̆ чінчіле аппꙋ̆ алꙋ̆ ꙟтпъръціеї сале deкіеръ ресбелꙋлꙋ̆ Бꙋлгарілорꙋ̆ а. R. 1560 (Хр. 807), ші пꙋрчессе кꙋ оштіле пъпъ ла Andріанополі, ꙟпсъ ачі ꙟї вепі штіре къ а касъ с'аꙋ̆ ескатꙋ̆ тішкърі ꙟп контра лꙋї, ші аша се ꙟптóрсе спре а ле ашеza. Тре-къпdꙋ̆ doї апї de zіле Бꙋлгарії веніръ престе попо-рꙋлꙋ̆ челꙋ̆ аdꙋпатꙋ̆ ла рꙋꙟлꙋ̆ Стрітоп, кіарꙋ̆ ꙟп mі-пꙋтꙋлꙋ̆ къпdꙋ̆ се ретꙋпера попорꙋлꙋ̆, ꙋчіссеръ пре Преторіꙋ̆ кꙋ таре пꙋтърꙋ̆ de óтепї, ші ръпіръ ла 1100 de лівре de аꙋрꙋ̆.— Крꙋтꙋ̆ кꙋпрінсе Сарdіка кꙋ ꙟпшълъчіꙋпе, ші афаръ de тꙋлціmеа четъціапі-лорꙋ̆ тъїъ ла 6000 de mілітарї. Nічефорꙋ̆ ꙟпчеркъ съ ръсбꙋпе ачеастъ перdере, dаръ ꙟп аппꙋлꙋ̆ ачела пꙋ і ꙋꙋчессе. Dꙋпъ препаратіве maї mарї аdꙋпъпdꙋ̆ mіліціа *din Acia ші din* Еꙋропа плекъ ꙟп а. R. 1564 (Хр. 811)

асвпра Бвлгарілорв. Ла Марчелле ꙟі веni Крвтв ꙟnaінте, ші се рвгъ de паче. Nічефорв респінсе тóте кondіціvніле, ші ꙟntръ ꙟn ціnvтvріле Бвлгарілорв неаскvлтънdв консілівлв алтора афаръ нvmai de алв фіівлві съв Ставрачів. Din Марчелле фвџі Бізаців сервvлв челв mai фаворітв алв ітперъторівлві, лвъndв кв сіне вештmінтеле ітперіале ші 100 de лівре de аврв, ші трекв ла Крвтв. Nічефорв аппрінсе вvртеа ші лвъ тóте тесаvреле лві Крвтв. Ачеста се плекъ а dóва óра ші лв рvгъ съ факъ паче; dаръ сóртеа чеа трістъ а імперъторівлві ꙟлв конфіртъ ꙟn чербічіа са. Крвтв deспeратв, ші ꙟnфvріатв асvпра лві Nічефорв, пvсе de ꙟnкісеръ тóте къіле кв арборі тъіаці, ші престе пóнте аттъкаръ кастреле de тóте пърціле. Аколо пері Nічефорв, патрічівлв Аецв, Петрв, Сісінів, Теоdосів, Салівора, преторівлв ръсърітвлві, mai мвлці протоспътарі, спътарі, dвкторі, dотестіквлв вегіелорв, dрвнгарівлв вегіеі імперіале, dвчеле Трачіеі ші mai твлці прочері ші гvвернаторі de провінце, кв непvтератъ твлціте de тілітарі. Крвтв спънзvръ капvлв челв тъіатв алв лві Nічефорв пре впв летпв ші лв ціnv аша mai твлте zіле, спре а лв аръта dіверселорв цінці, каре вініа ла dънсвлв; dvпъ ачеса лв лвъ ціосв ші лв вvръці, апоі лв ꙟнвълі ꙟn арціnтв, ші аdъпа кв dънсвлв пре dотпіі Словапілорв.

II. Dvпъ перірея лві Nічефорв, Констаnтіnополітапіі рыdікаръ імперъторів пре Міхаіл I, кв свпрапвтеле Рапкабе џінереле ръпосатвлві, ꙟn контра воінцеі сале. Ачеста ꙟndрептъ твлте лvкрvрі ꙟnкvркате de сокрv съв. Трітісе ші dопвтаці ла Карлв челв таре реџеле Франчілорв ка съ ꙟnкеіе паче кв dънсвлв. Ассетіnе скріссе ші Патріархвлв Nічефорв епістола

сінодіче ла Леон III Папа de ла Рома, ші кв модвлв ачеста се аdоперарт Імпертторівлв ші Патріархвлв а се пвне ꙟн легттврт кв анпвсвлв. Ꙟнст ꙟн анпвлв алв doiле, ꙟнdемпатв de соціа са Прокопіа, Міхаіл девіерт ресбеллв Бвлгарілорв, ші лвтndв кв сіне пре Прокопіа пврчессе пжпт ла Цврвлв. Ꙟнтре ачестеа Крвтв ꙟтпрессврт Девелтвлв ші лвтndв пре четтцiапi ꙟтпревнт кв епіскопвлв лорв, ꙟi dвссе ші і трекв престе Двпжре (ꙟн Дачiа лвi Траiанв). Міліціа лвi Міхаіл ꙟнтжрржтатт прін оффіціарiі чеi рті, ꙟнчепв а се тврбвра ші а се револта, ші пвмаi прін dарвріле імпертторівлвi се астжмпжрт. Бвлгарiі ꙟнцелегтndв ачеаста, ші крезтndв кт міліціа імперіалт се тврбврт пвмаi de фріка de а ціне бжтаie, прtdарт Трачiа ші Мачеdопiа. Двпт мвлте прtdжчівпi Крвтв трімісе ла Константінополі пре Драгомерв черtndв ка сt се ціпт кондіціvпіле фжквте ꙟнтре Кормесів ші Теоdосів III, чi пв с'ав прімітв пропвнереа лвi. Дечi Крвтв ꙟнквпцiврт Месемврiа ла мiзлоквлв лвпеi лвi Октомврiе, ші пе афлжndв вре о ресiстенцт, о ші лвт кжтрт фіпітвлв лвпеi. Ꙟн вара анпвлвi врмттторiв, Крвтв ꙟнсвпервiтв de свчесселе че авvсе пжп'ачi, еартшi се свлт асвпра імперiвлвi оріетал. Міхаіл ꙟнштiiнцатв deспре планvріле лвi, плект кв όсте віне ꙟнармат; ші вені пжпт ла Аndріанополi, ачi міліціа десертт пре імпертторівлв. Крвтв ціпв фвга імперiалілорв маi ꙟнтжiв de стратацемт, ꙟнст двпт че квпоскв аdевжрвлв ꙟнчепв а се лва двпт džпшiі, ші фжкв маре прadт ші стрiкжчiвпе. Міхаіл deсператв ші амжржтв, deде порфіра лвi Леоп V Арменвлв, dвчеле Оріептелвi, ші слв ꙟнтрт ꙟнтр'вnв мопастерiв.

III. Крвтв двпт вікторiа рtпортатт асвпра мілі-

ціеї челеї ребелле а лѹї Міхаіл, лъссъ пре фрате съѹ съ ꙟтпресѹре Andріанополіа, еаръ елѹ пѹрчессе ꙟп контра Констастінополії, ші ꙟпкѹпціѹръ четатеа de тóте пърціле. Леоп възъпdѹ енерціа кѹ каре лѹкрéзъ Крѹтѹ, ші некрезъпdѹ къ лѹ ва пѹтé dепърта de ла тѹрії четъції кѹ пѹтереа, ꙟші лѹъ скъпареа ла ꙟпшелъчіѹне, ші трімісе ла dъпсѹлѹ съ лѹ кіеме ла цертѹрії търії, ѹпdе ва вені ші dъпсѹлѹ кѹ лѹптреа пеармата, пептрѹ ка съ трактезе de паче. А доѹа zі веніръ ла маре de о парте Крѹтѹ кѹ треї алції, еаръ de алтъ парте четъціанії че воіа съ трактезе кѹ dъпсѹлѹ. Dѹпъ кътева мінѹте ѹпѹлѹ din четате dede семпѹ ка съ прінdъ ші съ ѹчіdъ пре Крѹтѹ; ꙟпсъ ачеста прічепѹ ші ꙟпкълекъ пре калѹ, ші фѹџі de ла конферінцъ. Ꙟпфѹріатѹ пептрѹ ачеастъ продіціѹне Крѹтѹ коммъпdъ de ѹрсеръ тóте сѹбѹрбіеле, каселе ші монастеріеле de прін преціѹрѹ, апої апрінсе партеа чеа dрéптъ а четъції de кътръ ръсърітѹ, ші арсе тóте de ла пóрта чеа de аѹрѹ пъпъ ла кѹртеа імперіалъ. De ачі мергъпdѹ ла Атора аѹ стрікатѹ кастелѹлѹ, ассеміпе аѹ фъкѹтѹ ші ла Селібріа ші ла Daon, апої dѹкъпdѹсе ла Ераклéа аѹ арсѹ сѹбѹрбіеле, ла Редестѹ аѹ стрікатѹ кастеллѹлѹ, ші аѹ ѹчісѹ тóтѹ попорѹлѹ. De аколо пѹрчезіпdѹ аѹ стрікатѹ, аѹ арсѹ, ші аѹ прѣdатѹ тóте пъпъ ла Adріанополі, ші ꙟтпрессѹръпdѹ четатеа, ꙟп фіпе о аѹ лѹатѹ прін фóме, пре четъціанї і аѹ прінсѹ ші і аѹ dѹссѹ de і аѹ трекѹтѹ престе Dѹпъре ꙟп Dачіа лѹї Траіапѹ, ꙟп пѹмъръ de 12,000 de бърбаці, афаръ de фемеї. *). — Ꙟп аппѹлѹ Ромеї 1567 (Хр. 814), Крѹтѹ ꙟптръ ꙟп Трачіа кѹ 30,000 de мілітарі ꙟм-

*) Contin. S. Theophanis ad annum primum Leonis Armeni.

бръкацї ⴕп феррѹ, шї трекънdѹ ржѹлѹ Рецїапа терсе пъпъ ла Аркаdїополї, шї пръdънdѹ четатеа прїнсе ла 50,000 de óменї кѹ фетеї шї кѹ копїї кѹ тотѹ, шї ї dѹссе кѹ сїне ⴕп Бѹлгарїа, ⴕтпреѹпъ кѹ тѹрте de оï шї de боï.— Dѹпъ атътеа стрїкъчїѹпї фъкѹте їмперїѹлѹї бїzантїнѹ, Крѹтѹ тѹрї ⴕп аппѹлѹ R. 1573 (Хр. 820), шї ⴕп локѹлѹ лѹї ѹртъ Крїтагоп, каре фѹ шї маї кѹмплїтѹ. Тотѹ ⴕптр'ачестѹ аппѹ ⴕп 25 Dечемврїе, фѹ ѹчїсѹ ⴕп бїсерїкъ Леоп V Арменѹлѹ, ⴕп алѹ кърѹїа локѹ се цѹсе Мїхаїл II, Балбѹлѹ.

IV. Noѹлѹ ïмперъторїѹ Мїхаїл воїнdѹ съ шї факъ амїчї шї пре ортоdошї шї пре їкопомахї dede мотївѹ ла ѹпѹ а пѹме Тома, съ се пѹпъ ⴕп фрѹнтеа малкоптепцїлорѹ, шї съ ⴕтпрессѹре Копстантїпополїа. Крїтагоп domпѹлѹ Бѹлгарїлорѹ аѹzїнdѹ deспре ачеаста, венї de бѹпъ воїа са кѹ óсте ка съ deсчїнгъ четатеа, шї съ скапе пре ïмперъторїѹлѹ. Тома фѹ бътѹтѹ; елѹ фѹцї ла Аdрїапополї, ѹпde четъцїапїї лѹ прїцсеръ шї лѹ dederъ пре мъпїле лѹї Мїхаїл, еаръ Бѹлгарїї се ⴕнтóрсеръ а касъ кѹ марї пръdъчїѹпї.—Крїтагоп воїпdѹ съ шї ⴕптїпzъ ⴕтпъръцїа шї de кътръ аппѹсѹ, трїмїсе ⴕп аппѹлѹ Ромеї 1577 (Хр. 824), deпѹтацї ла Лѹdовїкѹ ïмперъторїѹлѹ аппѹсѹлѹї каре петречеа ла Франкофѹртѹ, сѹптѹ претестѹ de а форма легъмъптѹ de амїчїцїе кѹ dъпсѹлѹ, ⴕпсъ ⴕп аdевърѹ спре а спїопа пърцїле аппѹсапе. Тотѹ пре ачестѹ тїмпѹ аѹ терсѹ ла Лѹdовїкѹ deпѹтацї de ла Аботрїцї, карї локѹїа ⴕп Dачїа лъпгъ Dѹпъре, спре а се плъпце ⴕп контра Бѹлгарїлорѹ, шї а чере аціѹторїѹ асѹпра лорѹ *).— Престе треї аппї Бѹлгарїї

*) Annales Fuldenses ad an. 824.— Цїорцїѹ Шїпкапѹ е de пърере къ *Аботрїцїї аѹ фостѹ* Ромъпї.

се скѫларъ асѫпра Словапілорѫ din Паппопіа, ші de-вастаръ џеара кѫ фокѫ ші кѫ савіе, ші ашеzаръ ако-ло dрегъторі Бѫлгарі, ка кѫ шоdѫлѫ ачеста съ de-скidъ ресбелѫлѫ кѫ Лѫdовікѫ; ассеміне фъкѫръ ші ꙟп Dалмаџіа.— Ла ръсърітѫ мѫрі Міхаіл II, ꙟп аппѫлѫ R. 1582 (Хр. 829), лъссъпdѫ ꙟп локѫлѫ съѫ пре Тео-філѫ фіiѫлѫ съѫ.— Крітатоп въzъпdѫ къ Бѫлгарії пріп коммерџѫлѫ кѫ Ромъпії, пре ꙟпчетѫ се факѫ креш-тіпі, кіемѣ ла сіпе пре Емапѫіл епіскопѫлѫ Аdріа-пополії (челѫ трекѫтѫ престе Dѫпъре сѫптѫ domnia лѫі Крѫмѫ), ші лѫ копсіліѣ съ се лассе de кредіпџа крештіпéскъ, dѫп'ачеea сімџіпdѫ къ пѫ се плéкъ пічі ла проміссіѫпі пічі ла аммепіпџъри, ꙟлѫ пѫсе ла тортѫръ ші лѫ оморж ꙟмпреѫпъ кѫ соџії лѫі.

V. Престе къџі-ва аппі пері ші тіраппѫлѫ Крітагоп, еаръ ꙟп локѫлѫ лѫі ѫрмѣ Богорѫ пепотѫлѫ лѫі Крѫмѫ. Сѫптѫ domnia ачестѫіа, пре ла аппѫлѫ Ромеі 1588 (Хр. 835), Корdоле маџістрѫлѫ мілітаріѫ алѫ Ромъ-пілорѫ челорѫ трекѫџі de a стъпга Dѫпъреі, лъссѣ пре фіiѫлѫ съѫ Барdа съ гѫверпеzъ пре попорѫ, еаръ елѫ се dѫссе ла Копстаптіпополі пре аскѫпсѫ, ші рѫгѣ пре іmперъторіѫлѫ Теофілѫ съ трімітъ паві пре ма-реа пéгръ ла Dѫпъре, ка Ромъпії стръплъптаџі съ се пóтъ ꙟптóрче а касъ, чееа че се ші фъкѫ. Богорѫ domпѫлѫ Бѫлгарілорѫ мерсесе атѫпчі спре Тессало-піка, ꙟпсъ коміtеле џіпѫтѫрілорѫ de ла Dѫпъре об-сервъпdѫ ꙟпчеркъріле Ромъпілорѫ, трекѫ ржѫлѫ ші ꙟпчепѫ а се бате кѫ dъпшії. Ромъпії сѫптѫ копdѫ-череа лѫі Корdоле ші Џапџа бътѫръ асѫпрѫ пре Бѫл-гарі; ачештіа пепѫтъпdѫ фѫџі ꙟптр'алтъ парте, тре-кѫръ ла Ѫпгѫрі, карі de кѫрръпdѫ се аппропіассеръ ла мареа пéгръ, ші і кіемаръ ꙟптр'аџіѫторіѫ, ꙟп-

тр'ачеастеа соссіръ ші павіле імперіале, ꙟпсъ венірь ші Ѹпгѹрії, се ꙟпчіпсе о лѹптъ съпцеросъ ꙟптре Ромъпії че се препара ла дрѹмѹ, ші Ѹпгѹрії че воіа съ-і деспóіе; ꙟп фіпе Ромъпії фрънсеръ ші алѹпгаръ пре Ѹпгѹрі, ші 'сѹіпдѹсе пре паві се ꙟптóрсеръ ла Копстантіпополі, ші де ачі треѹѹръ ꙟп патріа лорѹ.— Фост'аѹ ꙟп ачеастъ стръплъптаре а Ромъпілорѹ ші копіллѹлѹ Васілїѹ Мачедопіѹ каре маї ꙟп ѹрмъ с'аѹ фъкѹтѹ імперъторїѹ, ꙟмпреѹпъ кѹ алцї óмепї ꙟпсемпаці.— Локѹлѹ ѹпде се ашезассе ачеастъ колопіе, се паре а фі фостѹ апрóпе де гѹра Сіретѹлѹї ші а Прѹтѹлѹї.— Ѹпгѹрії се арратъ пептрѹ ꙟптъіаші датъ пре счепъ; дѹчеле сѹпермѹ алѹ лорѹ (воеводѹ) се пѹміа Леведіа, ші ста сѹптѹ сѹзерапітатеа Казарілорѹ. De ачі ꙟпаінте ꙟї вомѹ ведé фігѹръпдѹ ꙟп історіе.

VI. Ла аппѹлѹ Ромеї 1595 (Хр. 842), мѹрі імперъторіѹлѹ Теофілѹ кѹпрінсѹ де ꙟптрістаре пептрѹ пердереа чеа маре сѹферітъ де ла Арабі, лъссъпдѹ де сѹчессорїѹ пре тъпърѹлѹ съѹ фіїѹ Міхаіл III, сѹптѹ тѹтела мѹмеї ꙟмпърътессе Теодора. Ачеаста ꙟп датъ ꙟпкеїѣ паче кѹ Богорѹ, домпѹлѹ Бѹлгарілорѹ, каре възъпдѹ къ ꙟптре коппаціопалії съї се лъцеште кредінца крештінéскъ, се іпіцїѣ, ші елѹ ꙟпсѹшї ꙟптр'жпса прін каптівѹлѹ Ромъпѹ Теодосїѹ Кѹфара, ші се ꙟптърі апої прін сорѹса каре фѹссе каптівъ ла Копстантіпополі. О пестілепцъ каре се лъціссе ꙟп Бѹлгаріа, ꙟпкъ коптрібѹї ла копвертіреа лѹї Богорѹ, ꙟпчетъпдѹ де а а маї гръсса ꙟп попорѹ дѹпъ че се кіемассе ꙟптр'аціѹторїѹ Дѹмпезеѹлѹ крештіпілорѹ. Алтъ каѹсъ фѹ піктѹра кълѹгърѹлѹї ромъпѹ Методїѹ, каре дѹпъ комъпдѹлѹ лѹї Богорѹ де а і зѹгръфі каса кѹ тотѹ че ва шті маї ꙟпфрікошатѹ, фъкѹ цїѹдеката чеа де пре

вршъ, каре лвкрѣ аша de таре асвпра фантасіеї лвї, ꙟнкътъ ꙟнdатъ се бъптезѣ, ші лвѣ нвмеле крештінескв de Міхаіл (dвпъ нвмеле імперъторівлвї). a. R. 1600 (Хр, 847). Фраціі Методів ші Квріллв пропагаръ кв маре свчессв крештінісмвлв ꙟнтре Бвлгарї, dвпъ ачееа пъскъndв-се dісnвте ꙟнтре бісеріка de ла Рома ші чеа de ла Константінополі, din кавса свпрематіеї, еї трекvръ ꙟн Паннонія ші бъптезаръ пре Словані; еї се зікв а фі ші ꙟнвенторії алфабетвлвї квріллікв, челв компвсв din літереле грече ші латіне, пентрв лімбіле Словане.— О ръскоалъ аціцатъ асвпра крештінатвлвї реце Міхаіл, din партеа пъгънілорв, фв апnъсатъ кврръндв; 52 de ребеллї прімарї пердвръ капетеле. Dвпъ ачеаста Міхаіл трімісе депвтаці ла Лвdовікв імперъторівлв Цермаnіеї ші ла Nіколаѵ Патріархвлв Ромеї ка съ чеаръ епіскопї ші преоцї крештінї. Апостолії de ла Рома веніръ пвмаї de въдъ, ші ꙟн сквртв тімпв бъптезаръ пре тоцї Бвлгарії; кънdв се арръмаръ епіскопії ші преоції трімішї de Лвdовікв, афларъ пре Ромаnї лвкръndв ꙟн віеа Domnвлвї, ші се ꙟнтóрсеръ еаръшї а касъ.

VII. Міхаіл III. dвпъ че ꙟмпъръціссе 15 аннї свнтв твтела мвмеї сале Теоdора, ші алцї 10 сінгврв, фв вчісв ꙟн анnвлв Ромеї 1620 (Хр. 867), de чесареле Васілів Макеdоnів, каре оквпѣ тронвлв імперіал ші dede ꙟнчепвтвлв вnеї нове dinастіе. Свнтв ачеста се аdвнѣ алв оптвле сінодв еквменікв ла Константінополі, ла аnнвлв R. 1622 (Хр. 869), ꙟн каре се ескомвнікѣ Фотів, пентрв къ ръпіссе скавнвлв патріархал пънъ кънdв легітімвлв Патріархв, Ігнацiв, ера ꙟн віеацъ. Товв ꙟн ачествв сінодв се dефіні ка Бвлгаріа (саѵ Мосіа) съ стеа свнтв Патріархатвлв

Копстантінополітанȣ, ꙟп врта къреіа, Ігнацiȣ копсекрѣ епіскопȣ пептрȣ църіле de ла Dȣпъре, пре лъпгъ тóтъ опȣпереа лȣї Adріапȣ II, Поптефічелȣї Ромеї: deчї Сілвестрȣ кȣ чіслалцї епіскопї шї преоцї Італіанї ешіръ din Бȣлгаріа лъссъпdȣ пре Гречї ꙟп локȣлȣ лорȣ.— ꙟп аппȣлȣ R. 1630 (Хр. 877) мȣрі Патріархȣлȣ Ігнацiȣ, шї імперъторiȣлȣ кȣ сіпоdȣлȣ пȣсе пре Фотiȣ, ꙟп коптра воінцеї аппȣсапілорȣ.— Nȣ dȣпъ мȣлтȣ тімпȣ, Міхаіл реџеле Бȣлгарілорȣ шї алȣ Ромъпілорȣ се фъкȣ кълȣгърȣ, шї лъссѣ domnia фііȣлȣї съȣ челȣї маї маре; ꙟпсъ апоï възъпdȣ къ фііȣлȣ съȣ воіа съ се ꙟпторкъ ла пъгъпісмȣ, еші din мопастерiȣ шї ꙟпчіпсе еаръшї сабіа, прінсе пре фііȣ, ꙟї скóссе окії, шї лȣ аррȣпкѣ ла ꙟпкісóре, dȣпъ ачеел фъкȣ реџе пре Сімеоп фііȣлȣ съȣ челȣ маї тъпърȣ, шї ꙟмбръкѣ еаръшї расса кълȣгърéскъ, ка̄реа о пȣртѣ апоï пъпъ ла фіпітȣлȣ віеџеї.

VIII. Імперъторiȣлȣ Васілiȣ Мачеdопiȣ, каре ꙟпчепȣссе съ реџéгъ корпȣлȣ леџілорȣ, мȣрі ꙟп аппȣлȣ R. 1639 (Хр. 886), лъссъпdȣ de сȣчессорiȣ пре фііȣлȣ съȣ Леоп VI, кȣ сȣпрапȣмеле ꙟпцелептȣлȣ, каре комплііні опера ꙟпчепȣтъ de татъ съȣ шї о пȣблікъ ꙟп LX de кърцї сȣптȣ пȣмеле de Васіліче. Леоп скóссе пре Фотiȣ din Патріархатȣ шї пȣсе ꙟп локȣлȣ лȣї пре фрате съȣ Стефапȣ.— Пре тімпȣлȣ ачеста Ȣпгърії фȣръ алȣпгацї de къtръ Пачіпацї din ціпȣтȣлȣ de ла Dȣпȣ кътръ аппȣсȣ, еї се стабіліръ лъпгъ апеле Dȣпапрȣ, Dȣпастрȣ, Прȣтȣ шї Серетȣ.— Пачеа ꙟптре Бȣлгарї шї Візаптіпї се тȣрбȣрѣ din каȣса пегоцȣлȣї челȣї аппъсатȣ de кътръ dрегъторії імперіалї пріп ꙟп.търкареа кȣ трібȣтȣ греȣ. Сімеоп *реџеле* Бȣлгарілорȣ шї алȣ Ромъпілорȣ се скȣлѣ кȣ

арте асѹпра імперіѹлѹї, ші бътѹ ѹржтѹ армата імперіалъ, Казарілорѹ карі веніссеръ ѫптр'аџіѹторіѹ бізантінілорѹ, ле тъїъ пасѹріле ші аша ѫї трімісе ла Константінополі. Леон възъндѹ ачеастъ батџіокѹръ, трімісе пре дѹчеле Склерѹ кѹ лѹнтрі ла Дѹнъре, съ дѹкъ дарѹрї Ѹнгѹрілорѹ, ші съ і аџіце ѫп контра лѹї Сімеон. Склерѹ фъкѹ легътъптѹ де аџіѹторіѹ кѹ Арпадѹ ші кѹ Кѹсанѹ дѹчії Ѹнгѹрілорѹ; ѫп ѹрмареа ачестѹіа Ѹнгѹрії кондѹшї де Леѹнтіка фечіорѹлѹ лѹї Арпадѹ, трекѹръ Дѹнъреа ші аттъкаръ пре Сімеон де ла спате, пре къндѹ дрѹнгаріѹлѹ Еѹстаџіѹ опера кѹ флота пре маре, ші преторіѹлѹ Нічефорѹ Фока ѫнаінта кѹ міліџіа бізантінъ пре ѹскатѹ. Сімеон фѹ стрѫмторітѹ ѫп Дѹросторѹ, ші пріп дрѹнгаріѹлѹ Еѹстаџіѹ фъкѹ паче кѹ імперъторіѹлѹ; еаръ Ѹнгѹрії дѹпъ че вѫндѹръ Бізантінілорѹ пре Бѹлгарії чеї пріншї ѫп бътаіе, се ѫнтóрсеръ престе Дѹнъре ѫнdъръпѹ. Сімеон мъпіатѹ пре Ѹнгѹрї, трімісе депѹтаџї ла Пачінаџї, ші фъкѹ легътъптѹ кѹ дъншії, съ се скóле асѹпра ачесторѹ вечіпї перікѹлошї ші съ-і стéргъ де пре фаџа пъмънтѹлѹї. Къндѹ Ѹнгѹрії ера дѹшї ла ресбелѹ ѫп алте џері, Пачінаџії де о парте ші Сімеон кѹ Бѹлгарії де алта, ѫнкѹрсеръ ѫп џінѹтѹлѹ лорѹ, ші ѹчісеръ тóте фаміліеле, фѹгъріндѹ де аколо пре чеї че ръмъсессеръ спре кѹстодіреа локѹлѹї, престе мѹнџї ла оріџінеа ръѹрілорѹ Олтѹлѹї ші Мѹрешѹлѹї, ѹнде се ашезаръ ачештіа сѹптѹ нѹмеле де Секѹі. Чеілалџї Ѹнгѹрї ѫнтóркъндѹ-се де ла ресбелѹ ші афлъндѹ џеара дешартъ ші девъстатъ, трекѹръ пре Прѹтѹ ѫп сѹсѹ, ші се дѹсеръ ѫп Галліџіа. Дѹчеле Рѹтенілорѹ ѫї пріміі омепеште ѫпсъ ѫї ѫндемнъ съ тре́къ престе Карпаџї ѫп џінѹтѹлѹ Тіссеї, Мѹрешѹлѹї,

Крішълві, Тетішълві ші алѣ Dъпърей, ѫnde ловвескѣ акътѣ Влахї (Романї), Българї, Словані ші пъсторії Романілорѣ, лъѫdъndѣ цеара ачееа къ есте пре бѫнъ, ші аѣ фостѣ о dатъ цеара лві Аттіла. Ѫпгѫрії трекѫръ мѫnцii ла Мѫnкачіѣ, ѫn anпълѣ Ромеї 1642 (Хр. 889), еаръ ѫn локълѣ лорѣ, ѫn Dачіа оріенталъ се ашеzаръ Пачінацiї.

IX. Пре тімпълѣ кѫndѣ трекѫръ Ѫпгѫрії ла Тісса ші Dъпъреа de міzловѣ, ѫn Dачіа чентралъ, каре de пре атѫnчї ѫnчепѫссе а се пѫmi Трапсілванiа, domnia Целліѣ dѫчеле Ромъпілорѣ; еаръ ѫn цінѫтълѣ Крішълві ѫnтре ръѫріле Самешълві de цiосѣ, ѫnтре Тісса de міzловѣ ші Мѫрешълѣ de цiосѣ domnia алтѣ dѫче алѣ Ромъпілорѣ, a пѫme Маріотѣ, каре ередітассе ачеа цеаръ din тімпѫріле челе маї векі, пре алѣ кърѫіа стръбѫпѣ ѫлѣ оморжссе Аттіла, dѫпъ спѫпереа Ѫпгѫрілорѣ; ѫn цінѫтълѣ Тетішълві ѫnтре ръѫріле Мѫрешълѣ ші Тісса de цiосѣ ші ѫnтре Dѫпъре пъпъ ла Тіерна (каре de пре атѫnчї се пѫміа Ръшава) domnia алѣ треіле dѫче Ромъпѣ, Клаѫdiѣ. Цінѫтълѣ dintре Тісса ші Dѫпъре се гѫрверпа de Саланѣ стрънепотълѣ лві Реанѣ, domпълѣ Българілорѣ. Паппопiа ера сѫптѣ потестатеа лві Свіатополкѣ каре формассе регатълѣ Моравіеі марї. Ачесте попóръ ловѫindѣ ѫn паче de ла ръсіпіреа Аварілорѣ, пѫ се афларъ препарате спре а ѫnтъмпіпа ѫпѣ аттакѣ de о пѫтере мілітаръ органісатъ ші пѫтерóсъ. Ѫпгѫрії ѫn кѫрсѣ de zече аппї de zіле кѫпрінсеръ цінѫтълѣ de ла Тісса de сѫсѣ пъпъ ла Шіеѣ ші ла пóрта Месешълві.

X. Ла аппълѣ Ромеї 1657 (Х. 904), ѫпълѣ dintре dѫчії Ѫпгѫрілорѣ, апѫме Тѫхѫтѫ, татълѣ лві Хорка, *omѣ астѫтѣ*, аѫzindѣ de ла ловѫіторі къ пъмъп-

тȣлȣ din коло de пъdȣре, ȣnde domnemте Ромънȣлȣ Целліȣ, есте бȣнȣ, аȣ Ꙟчепȣтȣ а dорі ка dакъ с'ар пȣте́ пріn воіа лȣі Арпаdȣ dȣчелȣі сȣпретȣ, съ окȣпе цеара ачееа пентрȣ сіне ші пентрȣ ȣрmъторії съї, лȣкрȣ че се ші Ꙟптъmплѣ mаї Ꙟп ȣрmъ.— Тȣхȣтȣ трекȣ́ dinкqло de пъdȣре спре ръсърітȣ Ꙟп контра лȣі Целліȣ dȣчелȣі Ромънілор; еаръ Целліȣ аȣzindȣ de венїреа лȣі, аdȣнѣ о́стеа са, ші пȣрчесе Ꙟнаіnтеа лȣї къларе ка съ лȣ опре́скъ de а Ꙟнтра пріn порціле Месешȣлȣі. Ꙟнсъ Тȣхȣтȣ трекȣ́ пъdȣреа Ꙟнтр'о zі ші ацїȣнсе ла рѫȣлȣ Алmашȣ. Атȣнчї се Ꙟнтъmпінаръ аmъndо́ȣе оштіле лънгъ рѫȣлȣ че ле dеспърціа, ші Целліȣ се пȣсе кȣ съцетъторії съї съ опре́скъ пре Ȣнгȣрі de а трече апа, Ꙟнсъ dimіне́ца Ꙟнаінте de върсатȣлȣ zіорілорȣ Тȣхȣтȣ dеспърці о́стеа са Ꙟп dо́ȣе пърцї, ші тріmісе о парте чева mаї сȣсȣ, ка трекъndȣ рѫȣлȣ пре несіmціте съ Ꙟнче́пъ бътаіа кȣ Ромънії. Кȣ modȣлȣ ачеста трекȣръ ші чеілалцї, ші аmъndо́ȣе оштіле веніръ ла лȣптъ, ші се бътȣръ крȣнтȣ Ꙟнтре сіне; Ꙟнсъ mіліціа лȣі Целліȣ се Ꙟнвінсе, парте се ȣчісе, еаръ парте се прінсе. Къndȣ Целліȣ възȣ́ ачеаста, лȣѣ фȣга кȣ пȣцінї dintре аї съї, Ꙟнсъ фȣціndȣ кътръ кастеллȣлȣ съȣ челȣ de лъnгъ Саmешȣ, Ꙟлȣ ацїȣнсеръ mілітарії лȣї Тȣхȣтȣ ші лȣ ȣчісеръ лънгъ рѫȣлȣ Капȣшȣ. Атȣнчї локȣіторії цереї възіndȣ mо́ртеа domнȣлȣї лорȣ, dedеръ dре́пта de бȣнъ воіа лорȣ, ші шї алесеръ domнȣ пре Тȣхȣтȣ, татȣлȣ лȣі Хорка, ші Ꙟп локȣлȣ ачела каре се zіче Ескȣлеȣ Ꙟнкеіаръ кредінца кȣ цїȣрътъnтȣ, ші din zіȣа ачееа локȣлȣ ачела с'аȣ нȣmітȣ Ескȣлеȣ (цїȣрътъnтȣ), фііndȣ къ аȣ цїȣратȣ аколо. Еаръ Тȣхȣтȣ din ачееа zі аȣ къштігатȣ ачеа цеаръ,

ші аȣ domnітȣ ꙟптр'жнса кȣ. паче ші кȣ феречіре, ші вртъторії лȣї о аȣ ціпȣтȣ пъпъ пре тіmпȣріле лȣї Стефапȣ. *) Кȣ modȣлȣ ачеста Ȣпгȣрії кȣпрінсеръ ціпȣтȣлȣ Сатешȣлȣї; ꙟпсъ ціпȣтȣлȣ Мȣрешȣлȣї ші алȣ Олтȣлȣї ръmасе лȣпгȣ тіmпȣ ꙟпкъ ꙟп тъпіле Роmъпілорȣ, ȣndе ачештіа ші авеа dȣкії съї (пȣmіції dȣпъ ȣсапца тіmпȣлȣї de атȣпчї воевоzї саȣ кпézї.)

XI. Тотȣ ꙟп ачестȣ тіmпȣ Ȣпгȣрії кȣпрінсеръ ціпȣтȣлȣ лȣї Салапȣ dіптре Dȣпъре ші Тісса, апоï deкіераръ ресбеллȣ лȣї Маріотȣ каре се аппъръ кȣ mȣлтъ валепцъ ꙟп коптра лорȣ, ꙟпсъ mаï пре ȣрmъ възъпdȣ къ ачештіа аȣ кȣпрінсȣ тóте ціпȣтȣріле de пріп преціȣрȣ, ꙟпкеіъ трактатȣ кȣ Арпаdȣ, ші dъпdȣ пре фіїъ са ꙟп късъторіе лȣї Zолтапȣ фіїȣ лȣї Арпаdȣ, mȣрі фъръ фіїȣ (de съmъпцъ бърбътéскъ ші лъссъ dȣкатȣлȣ съȣ ꙟп паче ціперелȣї съȣ Zолтапȣ. **). Кȣ тóте ачестеа ші ꙟп ціпȣтȣлȣ Крішȣлȣї се афлъ mȣлтȣ тіmпȣ ꙟпкъ dȣчі Роmъпї, сȣптȣ сȣzерапітатеа Ȣпгȣрілорȣ.—' Dȣпъ оккȣпареа ціпȣтȣлȣї dіптре Dȣпъре ші Тісса, треї dȣчї Ȣпгȣрї: Zȣарdȣ, Каdȣша ші Боіта, трекȣръ Тісса ꙟп коптра лȣї Клаȣdіȣ; ла ржȣлȣ Теmішȣ ꙟптъmпіпаръ óстеа dȣчелȣї Клаȣdіȣ, чеа коmпȣсъ dіп Роmъпї, Бȣлгарї ші Пачіпаці. Zȣарdȣ коmmъпdъ фрате съȣ Каdȣша, ка кȣ цїȣmътате óстеа съ трéкъ ржȣлȣ чева mаї ꙟп ціосȣ, фъкъпdȣсе ачеаста Ȣпгȣрії de аmъпdóȣе пърціле ржȣлȣї ꙟпчепȣръ а сȣпа тȣбеле ші а се бате кȣ асïріmе: чіпчї dȣчї dіп арmата лȣї Клаȣdіȣ къzȣръ, елȣ ꙟпсȣшї скъпъ кȣ фȣга ꙟп четатеа Кіаве (Кевее, Копстапціола чеа веке, акȣmȣ Кȣвіпȣ). А треіа zі Ȣпгȣрії аmъ-

---

*) *Anonymus Belae* Regis Notarius, historia hungarica cap. 24, 26 27.
**) *Anonymus Belae* R. Notarius cap. 50, 51.

карѣ четатеа, еарѣ Клаѕdiѕ песimцindѕсе dестѕлѕ de таре трimiсе dепѕтацї ла dѣншiї, шi ле пропѕсе пачеа оффериndѕле четатеа de бѕпѣ воia са. De ачi Ѹпгѕрiї терсерѣ шi лѕарѣ кастеллѕлѕ Рѕшава, шi рѣтасерѣ аволо о лѕпѣ de zіле, пре Боiта ꙟлѕ трimiсерѣ ла Апарdѕ кѕ а треiа парте din осте шi кѕ фiiї локѕiторiлорѕ остатiчї, черѣпdѕ de ла dѣпсѕлѕ воie de а трече Dѕпѣреа ꙟп контра Бѕлгарiлорѕ шi а Бizaптiпiлорѕ. Кѕ modѕлѕ ачеста Темiшапа девепi трiвѕтарѣ Ѹпгѕрiлорѕ ка шi Крiшапа, ꙟпсѣ рѣмасе сѕптѕ гѕверпѕлѕ лѕї Клаѕdiѕ шi алѕ ѕрмѣторiлорѕ лѕї, пѣпѣ пре тimпѕлѕ лѕї Стефапѕ.— Ѹпгѕрiї трекѣпdѕ Dѕпѣреа dесфiiпцарѣ Моравiа маре шi префѣкѕрѣ Паппопiа кѕ цiпѕтѕлѕ din стѣпга Dѕпѣреї, ꙟп цеарѣ Ѹпгѕрéскѣ.

XII. Ла аппѕлѕ Ромеї 1660 (Хр. 907) мѕрi Арпаdѕ dѕчеле Ѹпгѕрiлорѕ, шi ꙟп локѕлѕ сѣѕ се пѕсе Zолтапѕ цiпереле лѕї Марiотѕ. Пре тimпѕлѕ ачеста се веde а фi фостѕ паче шi лiпiтате ꙟп цiпѕтѕрiле Dачiеї. ꙟп аппѕлѕ R. 1664 (Хр. 911) мѕрi Леоп ꙟпцелептѕлѕ, imперѣторiѕлѕ рѣсѣрiтѕлѕї, шi Лѕdовiкѕ III, imперѣторiѕлѕ аппѕсѕлѕї ꙟп каре се стiпсе фамiлiа Каролiпгѣ. ꙟп локѕлѕ лѕї Леоп се пѕсе фрате сѣѕ Алексапdрѕ II, каре абiа ꙟмпѣрѣцi ѕпѕ аппѕ, шi мѕрi лѣссѣпdѕ de сѕчессорiѕ пре пепотѕ-сѣѕ Копстапtiпѕ VII Порфiроцепiтѕлѕ, фiiѕлѕ лѕї Леоп ꙟпцелептѕлѕ, сѕптѕ тѕтела лѕї Ромапѕ Лакапепѕлѕ, сокрѕлѕ тѣпѣрѕлѕї imперѣторiѕ, каре маї пре ѕрмѣ се пѕмi Чесаре шi апої Аѕгѕстѕ (соцѕ ꙟп imперiѕ цiпереллѕї сѣѕ). Ачеста лѕѣпdѕ тóтѣ пѕтереа ꙟп мѣпа са, фѣкѕ шi пре фiiї сѣї Хрiстофорѕ, Стефапѕ шi Копстапtiпѕ Аѕгѕстi, аша ꙟпкѣтѕ аѕѕмѕ imперiѕлѕ Бizaпtiпѕ

авеа чінчї імперъторї, ꙟтре карі Романѕ ера челѕ че domnia ꙟн аdевърѕ, еаръ Константінѕ Порфірочепітѕлѕ се пѕсе кѕ тотълѕ пре літератѕръ, скріссе історіа, політіка ші черемоніііле кѕрцеї візантіне каре аѕ ацінсѕ пънъ ла ноі.— Ꙟн пърціле Dачіеї оріентале, dѕпъ алѕнгареа Ѹнгѕрілорѕ, се стабіліръ Пачінацїї. Сімеон рецеле Бѕлгарілорѕ ꙟнкѕрсе маї аdесе орї асѕпра імперіѕлѕї візантінѕ, ші фъкѕ мѕлте стрікъчіѕнї. Ачеаста dede мотівѕ імперторілорѕ съ ꙟнтре ꙟн легътъптѕ кѕ Пачінацїї спре а оккѕпа пріптр'жпшії пре Бѕлгарї. Din партеа Dѕнъреї de мізлокѕ ꙟнкѕрсеръ маї аdесе орї Ѹнгѕрії пріп Месіа ші Трачіа пънъ ла Константінополі. Пріп політіка лорѕ de а се ѕні кѕ попóръле de ла мéзъ-нóпте ꙟн контра вечінілорѕ, імперъторіі Бізантінї фъкѕръ еррорї престо еррорї, ші аккѕмѕларъ пре варварї ꙟмпреціѕрѕлѕ Константінополії.

XIII. Сімеон рецеле Бѕлгарілор ші алѕ Ромъпілорѕ челорѕ de а dрéпта Dѕнъреї, dѕпъ пенѕмерате реле че фъкѕссе Бізантінілорѕ, мѕрі ꙟн аппѕлѕ R. 1680 (Хр. 927), лъссъndѕ de сѕчессоріѕ пре фіілѕ съѕ Петрѕ; ачеста фъкъndѕ паче кѕ імперіѕлѕ се dѕссе ла Константінополі, ші се ꙟнсѕрѣ кѕ Маріа фііа Аѕгѕстѕлѕї Хрістофорѕ ші непóта імпъторіѕлѕї Романѕ Лакапенѕ, dѕпъ че се ꙟнтóрсе акасъ ꙟппекѣ о революціѕне че се ескассе асѕпра лѕї пріп фрацїї съі Іоанне ші Міхаіл, ші кѕлтівѣ пачеа кѕ соврії ші кѕмнацїї съї візантіні. Dintре ачештіа Хрістофорѕ мѕрі ла a. R. 1684 (Хр. 941), еаръ Романѕ бътрънѕлѕ се трімісе ꙟн ессіліѕ de фііѕ-съѕ Стефанѕ. Константінѕ Порфірочепітѕлѕ се фолосі de ачеастъ *оккасіѕне, лѕѣ ꙟнсѕші ꙟн мъпъ фржпеле гѕверпѕлѕї,*

бъгъ ꙟn monacmepiȣ пре кȣmnaцiї съї, шi nedenci асnрȣ пре чеї че кътежаръ а се скȣла асȣпра са din партiта Лакапенiлорȣ. (а. R. 1698; Хр. 945).— Ачестȣ imnеръторiȣ се пȣсе ꙟn бȣнъ ꙟnцелецере шi кȣ Ȣнгȣрiї; ла аnnȣлȣ R. 1700 (Хр. 947), венi ла Константiнополi ȣнȣ Ȣнгȣрȣ de фрȣнте, а нȣme Болосȣdȣ, шi се бътезъ: ꙟнсȣшї imnеръторiȣлȣ ꙟї фȣ нашȣ, dȣпъ ачееа ꙟлȣ фъкȣ патрiчiȣ, ꙟлȣ ꙟнкъркъ de dарȣрї, шi аша лȣ трimice а касъ. Nȣ dȣпъ mȣлтȣ тimпȣ mерсе ла Константiнополi, Цiȣла (фiiȣлȣ лȣї Хорка dȣчеле Трасiлванiеї), каре ассешiне се бътезъ, апої ꙟнторкъndȣсе а касъ, лȣъ кȣ сiне пре ȣнȣ monaхȣ анȣmе Iеротеiȣ, фаmосȣ. пентрȣ евлавiе, пре каре лȣ хiротонi Патрiархȣлȣ Теофiлактȣ, de епiскопȣ Ȣнгȣрiлорȣ. Ачеста mергъndȣ кȣ Цiȣла пре фóрте mȣлцi Ȣнгȣрї i аȣ ꙟнторсȣ ла кредiнцa крештiнъ.— Din тimпȣл ачеста аȣ ꙟнченȣтȣ а се лъцi крештiнiсmȣлȣ ꙟнтре Ȣнгȣрї, шi maї алесȣ ꙟнтре Ȣнгȣрiї din Трасiлванiа, прiн преоцї de рiтȣлȣ орiентал. Кȣ modȣлȣ ачеста легътȣра полiтiкъ ꙟнтре Роmънї шi Ȣнгȣрї се фъкȣ шi maї стрiнсъ прiн хнiреа кредiнцеї.

КАРТЕА II.

Dа ла Пеtрѕ рецеле Бѫлгарілорѕ ші алѕ Ромѫнілорѕ пѫнѫ пре tімпѕлѕ еспеdіціѕнілорѕ Крѕчеферілорѕ.

1. Кѫтрѫ аннѕлѕ Ромеї 1702 (Хр. 949), мѕрі Zолтанѕ dѕчеле Ѫнгѕрілорѕ, ꙟн локѕлѕ кѫрѕіа ѕрмѣ фіїѕлѕ сѣѕ Токсѕ; сѕнтѕ domnia ачестѕіа Ѫнгѕрії ꙟнкѕрсерѫ de doѕe орї пѫнѫ ла Константінополі ші кавсарѫ мѕлте ші марї стрікѫчіѕні, ꙟнсѫ фѕрѫ бѫтѕцї de dѕчії Нітѕ ші Маріанѕ Арціpѕ ꙟн аннѕлѕ R. 1712 (Хр. 959). Тотѕ ꙟн ачестѕ аннѕ мѕрі Константінѕ Порфіроценітѕлѕ, лѫссѫndѕ de сѕчессорїѕ пре фіїѕ-сѣѕ Романѕ II, пре каре ꙟнкѫ маї ꙟнаінте ꙟлѕ фѫкѕсе Авгѕстѕ. Dарѫ ачестѕ імперѫторїѕ флакѕ ꙟнкоронѣ пре фіїѕ-сѣѕ Васілїѕ, ꙟнкреdінцѣ фрѫнеле гѕвернѕлѕї лѕї Іосіфѕ Брінга, ші елѕ се dеdе desфрѫнѫрілорѕ ші бевѕтѕреї.— Петрѕ рецеле Бѫлгарілорѕ ші алѕ Ромѫнілорѕ мѕрі ла аннѕлѕ R. 1716 (Хр. 963); Dавіdѕ, Моісе, Аарон ші Самѕіл, фіїї ѕнѕї Коміте (Комітопѕлі) Ромѫнѕ кѕ фѡрте маре аѕторітате, се фѫкѕрѫ domnї престе цѫріле din dрепта Dѕнѫреї. Тотѕ ꙟн ачелѕ аннѕ мѕрі ші Романѕ II, ꙟн 15 Марцїѕ, ꙟн етате de 24 de аннї. Армата проклемѣ імперѫторїѕ пре Нічефорѕ Фока каре се ꙟнсѕрѣ кѕ Таофаніна вѫdѕва лѕї Романѕ ші мѕма коніілѕлѕї Васілїѕ, ші се бѫтѣ кѕ сѕчессѫ бѕнѕ ꙟн контра Аравілорѕ.— Візантінії аѕzindѕ de мѡртеа рецелѕї Петрѕ ші de скѕларea Комітопѕлілорѕ, кѕрѫndѕ трімісерѫ de ла Константінополі пре Борісе ші пре Романѕ, фіїї рѫпосатѕлѕї Петрѕ, (карі ера аколо остатічї, de ла мѡртеа мѕмеї лорѕ Маріа), ка *сѫ кѕпрінзѫ тронѕлѕ.* Ла аннѕлѕ Ромеї 1720 (Хр. 967),

Nічефорȣ скрісе лȣї Борісе ка сь аппере Дȣнърea, ші сь нȣ лассе пре Ȣнгȣрі сь трékь престе dъпса, ка сь ꙟпкȣргъ ꙟп ціпȣтȣріле імперіȣлȣї. Борісе пȣ аскȣлтъ; аткнчї Nічефорȣ трімісе ла Свіатославȣ dȣчеле Рȣшілорȣ de ла Dȣпаирȣ, ші і ꙟпвітъ асȣпра Бȣлгарілорȣ, карі венінdȣ пръdаръ църіле de ла Dȣнъре, ші прінсеръ пре Борісе ші пре Романȣ.

II. Ꙟп челе din ȣрmъ зіле (11 Dек.) але аппȣлȣї R. 1722 (Хр. 969), се оморж Nічефорȣ de въръ-съȣ Ioanne Zemіска каре оккȣпъ тропȣлȣ ꙟп локȣлȣ лȣї. Ачеста провокъ пре Рȣшї сь éссь din Месіа ші сь трékь престе Dȣнъре, ші възіndȣ къ пȣ ворȣ сь аскȣлте, кіемъ оштіле de ла ръсърітȣ ші рънdікъ арmеле асȣпра лорȣ. Рȣшіі се ȣпіръ кȣ Бȣлгаріі ші кіетаръ пре Пачінацї ші пре Ȣнгȣрі ꙟптр'аціȣторіȣ ші формаръ о пȣтере de 308,000 de арmацї, кȣ ачеаста трекȣръ Еmȣлȣ, пръdаръ Трачіа ші се ашезаръ лъпгъ Аdріанополі. Імперъторіȣлȣ трімісе асȣпра лорȣ пре Бардa Склерȣ, каре сь бътȣ кȣ бȣпȣ сȣчессȣ ꙟп коптра лорȣ, ꙟпсъ о ръскóлъ кабсатъ пріп Бардa, фіiȣлȣ лȣї Фокa, копстрінсе пре Склерȣ а лъсса пре Рȣшї ші а шї ꙟпторче арmеле асȣпра інсȣрџенцілорȣ. Треї а ппї de зіле пръdаръ варварії џеріле de ла Dȣнъре, ꙟп фіne імперъторіȣлȣ Ioanne възіndȣшї тропȣлȣ ассекȣратȣ, плекъ ꙟп персóпъ кȣ 8000 de пedестрі ші кȣ 4000 de кълăрї, ші трекъndȣ Еmȣлȣ кȣ тересȣрї репеde, пȣсе ꙟп копфȣсіȣпе пре інімічї, ші вені ла Марчіанополі, каре четате о лȣъ фъръ маре греȣтате, прінсе мȣлціме de óменї, ші кȣ ачештіа dimпреȣпъ ші пре рецеле Борісе. De ачі пȣрчессе спре Dоросторȣ ȣnde се афла Свіатославȣ кȣ *Рȣшії*, ші ꙟпіпрессȣръ четатеа ꙟп

кѫрсѫ de 65 de zile. Ꙟn фine, Сviатославѫ перzѫndѫ сперанца de a се mai пѫтé aпѫра, се сѫпѫсе кѫ kondiцiѫnea de a i се кончede тречере лiберъ кѫ Рѫшiĭ съĭ ꙟn патрiа са, прin цinѫтѫлѫ Пачinацiлорѫ. Черереа ачеаста се прimi din партеа imперътoрiѫлѫĭ, ꙟnсъ Пачinацiĭ nѫ пермiсеръ ка Рѫшiĭ карi аѫ фъкѫтѫ паче фъръ de штiреа шi воia лорѫ, съ тpéкъ прin цinѫтѫрiле лорѫ. Dечĭ Рѫшiĭ се ꙟmбъркаръ шi плекаръ пре mаре кътръ гѫра Dѫnапрѫлѫĭ. Пачinацiĭ ле пѫсеръ кѫрсъ кѫndѫ се ꙟnторчеа а касъ, шi тъiаръ пре Рѫшĭ ꙟmпреѫnъ кѫ dѫчеле лорѫ Сviатославѫ. Кѫndѫ imперътoрiѫлѫ ꙟmпрессѫра Dѫросторѫлѫ, вenipъ ла dъnсѫлѫ dепѫтацĭ de ла Констанцiа (саѫ Dафne, ла гѫра Арџешѫлѫĭ), шi de ла алте четъцĭ de престе Dѫnъре, черъndѫшĭ iертъчiѫne пentрѫ рѫdiкареа армелорѫ, шi сѫпѫnъndѫсе пре сine ꙟmпреѫnъ кѫ четъцiле сале, imперътoрiѫлѫ i прimi кѫ ѫmаnitate шi тримiсе delегацĭ карi съ iее четъцiле, шi прешézе miлiтаре карi съ ле цinъ *). Кѫ mоdѫлѫ ачеста, Рomъnii кѫ четъцiле лорѫ din Dачia Аѫстралъ, вenipъ еаръшĭ ꙟn легътѫръ кѫ imперiѫлѫ. a. R. 1725 (Xp. 972). Тотѫ ꙟn ачестѫ аnnѫ mѫрi шi Токсѫ, dѫчеле Ѫnгѫрiлорѫ, ꙟn алѫ кърѫiа локѫ се пѫсе Џеiza, татълѫ лѫĭ Воiкѫ саѫ Стефаnѫ.

III. Ꙟn 10 Iаnѫарiѫ a. R. 1729 (Xp. 976) mѫрi Ioanne Zemiска, шi Васiлiѫ II, фiiѫлѫ лѫĭ Рomаnѫ II, каре се ꙟn коронассе ꙟnкъ de татъ-съѫ, се сѫi пре тронѫ шi лѫъ ꙟn mъnъ фрѫnеле гѫверnѫлѫĭ. Рomъnii ꙟmпреѫnъ кѫ Бѫлгарiĭ ꙟndатъ рѫdiкаръ армеле сѫnтѫ коndѫчереа фрацiлорѫ (Komiтоnѫлi) Dаbid,

*) *Georgius Cedrenus* ad an. 2 Imp. Ioannis Zemiscae.

Moice, Аарon шї Самвiл. Bizantinii авzindȣ decпре ачеаста, еаръшї dimiceсъ пре Борice шї пре Романȣ фiii лвї Петрв, ꙟнсъ челȣ dinтъiȣ перi трекъndȣ прin о пъdвре, еаръ челȣ din врmъ скъпъ кв вiеаца шї се ꙟнтóрсе ла Константinополi. Dаръ шї dinтре Комiтопвлi, David мврi престе пвцinе ziле, Moice пiкъ ловiтȣ de о пéтръ къndȣ бътеа четатеа Серра; Аарon фiindȣ свспектȣ къ цiне кв Bizantinii, се вчiсе de Самвiл; нвмаї Iоаnне фiiвлȣ лвї Аарon с'аȣ мънтвiтȣ прin ацiвторiвлȣ лвї Романȣ фiiвлȣ лвї Самвiл. Кв modвлȣ ачеста регатвлȣ Бвлгаро-Ромънȣ венi еаръшї ꙟн мънiле внвї сiнгврȣ domnitорiȣ. Самвiл нв нвмаї къ кврinсе тóте цeрiле de ла Dвнъре, чi ꙟнкврсе престе Емȣ шї пръdъ Трачiа, Маcedonia, Тессалiа, Гречiа шї Пелопонесвлȣ, оккȣпъndȣ мвлте четъцї, dinтре карi чеа маї de фрвнте ера Ларiсса, пре аї къреia ловiторï кв тóте фамiлiiле лорȣ i аȣ трекȣтȣ ꙟн Мecia, шї аȣ форматȣ dinтр'жnшiї внȣ корпȣ de мiлiцie кв каре се сервi апоï ꙟн контра iмперiвлвi. Васiлiȣ нв i се пвтȣ опнвне кв артеле, фiindȣ окквпатȣ кв Барdа Склерȣ, каре се револтассе ꙟн контра лвї, пънъ къndȣ ачеста dвпъ треї аnnї de zиле фв ꙟнвiнсȣ шї констрiнсȣ а фвцi ла Хосрое. Атвnчï Васiлiȣ adвнъndȣ тóте оштiле сале ꙟн аnнвлȣ R. 1734 (Хр. 981), нврчеесе пре албiа ржвлвї Еврȣ прin цiнвтвлȣ мвнтелвї Rodone, лъсъ пре Мацiстрвлȣ Леон Мелiссенвлȣ ка съ кустоdéскъ стржмторiле, еаръ елȣ трекȣ пънъ ла Сарdiка. Афлъndвсе аколо, Стефанȣ domестiквлȣ скóлелорȣ аккȣсъndȣ пре Леоn Мелiссенвлȣ ꙟлȣ ꙟ шъль de се ꙟнтóрсе кв тóтъ армата ла Константinополi. Атвnчï Самвiл се лвъ dвпъ dънсвлȣ шї лȣ фрекъ фóрте в-

ржтȣ, прінсе тóте сарчініле пъпъ шї стешеле імперіале; Васілїȣ de авіа скъпъ ла Філіппополї. Ла анпȣлȣ Ромеі 1740 (Хр. 987) се скȣлъ Барda Фока асȣпра імперъторіȣлȣї Васілїȣ, шї'лȣ ѫпкȣркъ doї аппї de zіле; ѫп фіпе тȣріпdȣ ачеста, Васілїȣ плекъ еаръшї ѫп коптра лȣї Самȣіл, шї мергъпdȣ пъпъ ла Тессалопіка лъссъ аколо пре маџістрȣлȣ Грегорїȣ Таропітȣлȣ ка съ ѫмпеdече ѫпкȣрсіȣпіле лȣї Самȣіл, еаръ елȣ се ѫптóрсе шї се dȣссе ѫп Іберіа каре о шї кȣпрінсе ла аппȣлȣ R. 1743 (Хр. 990).

IV. Самȣіл dȣпъ ȣпȣ ръпаȣсȣ de чіпї аппї de zіле детерміпъ се іее Тессалопіка, шї ѫмпърџіпdȣшї ошііле, комъпdъ ла о мікъ парте dіптр'жпселе съ ѫпкȣргъ пъпъ ла пȣміта четате, маџістрȣлȣ Грегорїȣ Таропітȣлȣ аȣzіпdȣ de веніреа лȣї Самȣіл, трімісе пре фіїȣлȣ съȣ Асотȣ ка съ черче мȣлџімеа іпімічілорȣ. Ачеста ѫптъмпіпъпdȣ корпȣлȣ челȣ мікȣ каре мерџеа ѫпаіпте, ѫпчепȣ алȣ фȣгърі, шї къzȣ ѫп кȣрсъ. Грегорїȣ ѫпџелегъпdȣ de ачеастъ ѫптъмпларе, проперъ съ віпъ ѫптр'аџіȣторїȣ фііȣлȣї съȣ, ѫпсъ шї елȣ фȣ ѫпкȣпџіȣратȣ de арміата лȣї Самȣіл, шї dȣпъ о аппъраре кȣраџіóсъ къzȣ сȣптȣ колпітȣріле іпімічілорȣ. Ѫп локȣлȣ ачестȣіа, імперъторіȣлȣ Васілїȣ трімісе пре Нічефорȣ Ȣрапȣ, каре трекъпdȣ пріп Тессаліа вені ла ржȣлȣ Сперхїȣ ȣпdе ѫптъмпіпъ пре Самȣіл челȣ че девъстассе тóтъ Гречіа, шї акȣмȣ се ѫпторчеа ѫпапоï, шї сȣппріпzіпdȣ пóптеа пре іпімічї, тъїъ маре мȣлџіме dіптре dъпшії. Самȣіл авіа скъпъ кȣ фііȣлȣ съȣ Романȣ пріп мȣптеле Піпdȣ. Ѫпторкъпdȣсе а касъ Самȣіл dімісе dіп прінсóре пре Асотȣ Таропітȣлȣ, ѫї dede пре фіїъ-са de соџіе шї'лȣ фъкȣ *префектȣ Dȣррачіȣлȣї*; ѫпсъ ачеста фȣџі de аколо ла

Константінополі ꙟтпреꙋпъ кꙋ консóртеа са.— Dꙋпъ патрꙋ аnnі de zіле. Самꙋіл пердꙋ Марціанополіа, Беррéа ші Сервіа (четатеа).— Ꙟn аnnꙋлꙋ R. 1754 (Хр. 1001) імперъторіꙋлꙋ Валілїꙋ ꙟmпрессꙋръ Bidinꙋлꙋ (векеа Bononia) ші dꙋпъ о батере de оптꙋ лꙋnї de zіле лꙋ лꙋъ кꙋ пꙋтереа, ꙟnсъ пъnъ кънdꙋ елꙋ нетречеа dinaintea ачестеї четъцї, Самꙋіл ꙟnкꙋрсе ꙟn Трачіа ші пръdъ Adріанополіа ꙟn zіꙋа de Сънтъ-Мъріе. Імперъторіꙋлꙋ Васілїꙋ dꙋпъ че ꙟnтърі Bidinꙋлꙋ, плекъ съ се ꙟntóркъ ла Константінополі, ші пре drꙋmꙋ бътꙋ ші сꙋпꙋсе тóте четъцїле, апої венindꙋ ла Скꙋпі аꙋzі къ Самꙋіл есте dinколо de ржꙋлꙋ Acciꙋ, каре се върсассе ші ера а невоіе de трекꙋтꙋ, ші трекꙋ престе аштептате прin ꙋnꙋ вadꙋпꙋ цinꙋ кꙋnоскꙋтꙋ. Самꙋіл ші óстеа лꙋї спъїмъnтъndꙋсе, лꙋъ фꙋга ші лъссъ тóте сарчінеле ꙟn мъніле Bizantinілорꙋ. Романꙋ фііꙋлꙋ лꙋї Петрꙋ рецелꙋї, ші фрателе лꙋї Борісе, акꙋмꙋ префектꙋлꙋ четъцїї Скꙋпі, dede ші четатеа, ші се сꙋпꙋсе лꙋї Васілїꙋ, каре лꙋ пꙋмі патрічїꙋ, ші лꙋ пꙋсе префектꙋ Abodꙋлꙋї.

V. Ла Dꙋпъреа de mizлокꙋ Цеіzа dꙋчеле Ꙋngꙋрілорꙋ, ціпереле лꙋї Цiꙋла, ꙟndemnатꙋ фііndꙋ de Саролта мꙋіереа са, прімі реліціꙋпеа крештіпъ (dꙋпъ рітꙋлꙋ оріентал); еаръ ла аnnꙋлꙋ R. 1750 (Хр. 997) мꙋрі ші лъссъ de сꙋчесоріꙋ пре Фііꙋ съꙋ Воікꙋ. Ачеста вътꙋ пре Кꙋпа dꙋчеле Сімецієї, каре воіа съ се късъторéскъ кꙋ въdꙋва лꙋї Цеіzа, din а doꙋа кꙋпꙋпіе; еаръ ла аnnꙋлꙋ R. 1753 (Хр. 1000) din орdinea понтефічелꙋї Романꙋ Сілвестрꙋ II. се ꙟnкоронъ *реце сꙋптꙋ пꙋмеле de Стефꙋпꙋ I, ші кꙋ тітлꙋлꙋ прімі ші рітꙋлꙋ очіdентал. Dꙋпъ ачеаста се пꙋсе кꙋ тóтъ пꙋтереа съ вънтезе пре Ꙋngꙋрі ші съ-ї сꙋпꙋпъ вісерічеї Ромеї. Цiꙋла челꙋ тъпъръ, фііꙋлꙋ лꙋї Чꙋворꙋ nепотꙋлꙋ

лѕї Џіѕла челѕї вътрънѕ, пѕ се ӂпдѕплекъ а пріті рітѕлѕ очіdептал, dіп каре каѕсъ Стефапѕ (пепотѕлѕ сѣѕ) рѣdікъ арте асѕпра лѕї, ші вътъпdѕ-лѕ ӂлѕ прінсе ші'лѕ арѕпкъ ла ӂпкісóре ѕпdе рътасе ачеста пъпъ ла мóрте; апоі вътѕ ші ѕчісе пре Кеапѕ, алтѕ dѕче алѕ пърџілорѕ мѕптóсе, ші ӂп локѕлѕ лѕї ашезъ пре ѕпѕ копсъпџепѕ алѕ сѣѕ, пѕте Zолтапѕ; ассеміпе стінсе ші пре Оптѕтѕ, стръпепотѕлѕ лѕї Клаѕdіѕ. Ачестѕ dѕче пѕтіпте domnia престе џіпѕтѕлѕ dіптре Крішѕ, Тісса ші Dѕпъре, авеа мѕлџіме de аверї, кѕрџі, віте, каї, ѕпѕ маре пѕмърѕ de повілї ші de мілітарї, кѕ каре dеспекта ші аѕторітатеа реџелѕї Стефапѕ, елѕ пѕсе трівѕтѕ пре сареа че се аdѕчеа пре Мѕрешѕ dіп Трасілвапіа пептрѕ реџеле Ѹпгѕрілорѕ. Оптѕтѕ се вѣптезассе ӂп Вidіпѕ dѕпъ рітѕлѕ оріептал ші шеdеа ӂп четатеа Мѕрешапа, кѕ віпезічерса епіскопілорѕ гречї копстрѕіссе ӂп четатеа Мѕрешапа ѕпѕ мопастеріѕ ӂпкіпатѕ съптѕлѕї Іоапе Бaптезъторіѕлѕї, ші пѕсе ӂптр'жпсѕлѕ ѕпѕ егѕмепѕ ші кълѕгърї de рітѕлѕ грекѕ. Оптѕтѕ авеа ѕпѕ офіџіарѕ фóрте стіматѕ de dъпсѕлѕ, пѕте Чіпаdѕ. Ачеста фѕ аккѕсатѕ ла dъпсѕлѕ кѕ о кѕлпъ фóрте греа пептрѕ каре воіа съ лѕ пéрзъ. Dаръ Чіпаdѕ ӂпџелессе кѕџетѕлѕ domпѕлѕї сѣѕ, ші фѕџі ла Стефапѕ. Реџеле dескоперіпdѕ de ла dъпсѕлѕ тóте секретеле лѕї Оптѕтѕ, ӂлѕ вѣптезъ (dѕпъ рітѕлѕ очіdептал), ші лѕ пѕсе къпітапѕ престе ѕпѕ корпѕ de повілї ші de мілітарї, ші лѕ трімісе асѕпра лѕї Оптѕтѕ. Трекъпdѕ Чіпаdѕ кѕ Ѹпгѕрії престе ржѕлѕ Тісса ӂпчепѕ вътаіа каре џіпѕ пъпъ ла мéзъ зі, ӂп фіпе óстеа Ѹпгѕрéскъ лѕъ фѕга ші се ретрассе ӂп Капіша; пóптеа dѕпъ ѕпѕ вісѕ естраорdіпаріѕ се скѕлъ Чіпаdѕ ші аттъкъ пре пеаштептате кастреле

лȣї Оптȣmȣ, mіліціа ачестȣіа венї ꙟн конфесіȣне, ꙟн mъчелълȣ че се фъкȣ, къzȣ ші dȣчеле Оптȣmȣ. Реџеле Стефанȣ dрептȣ рекоmпенсъ dede лȣї Чінаdȣ тóте аверіле лȣї Оптȣmȣ, ші пре dънсȣлȣ ꙟлȣ нȣmі коmіте престе џеара ріваліȣлȣї сѣȣ, еаръ четъцїї Мȣръшане ꙟї пȣсе нȣmеле de Чінаdіна. *)

VI. Іmперъторіȣлȣ Васілїȣ ꙟшї пропȣсе съ батъ пре Саmȣіл ші съ desфіінџеzе реџатȣлȣ Бȣлгаро-Роmънȣ din dрéпта Dȣнърeї; ꙟн аннȣлȣ Роmеі 1766 (Хd. 1013), стрінгънdȣ-шї тóте оштіле пȣрчессе кȣ dъпеселе спре mȣнцї Еmȣлȣлȣї кȣ скопȣ de а трече ꙟн Месіа, ꙟнсъ Саmȣіл аȣzінdȣ de веніреа лȣї пȣсе de ꙟнкісеръ стрѫмторіле de ла Чіmба, Лонгȣлȣ ші Клеndіȣ, пре ȣnde штіеа къ ꙟнтръ de коmȣне оштіле візантіне, ші кънdȣ се аппропіаръ ачестеа dede а-сȣпра лорȣ din локȣріле челе mаї ꙟналте ші ле вътȣ фóрте ȣрѫтȣ. Dаръ Нічефорȣ Сіфіа префектȣлȣ Філіпополії dеспърџі корпȣлȣ сѣȣ de алȣ іmперъторіȣлȣї, ші ꙟнкȣнџіȣръ шȣнтеле челȣ ꙟналтȣ каре се нȣmеште Балатіста, ші ꙟн 29 Іȣлїȣ аттъкъ de ла спате пре Бȣлгарї пре неаштептате. Ачешт а сперїънdȣ-се ꙟнчепȣръ а фȣџі; dаръ іmперъторіȣлȣ стрікънdȣ барікателе се лȣъ dȣпъ dъншії, ȣчісе ȣнȣ нȣmерȣ ꙟнсеmнатȣ, ꙟнсъ прінсе ші mаї mȣлџі. Саmȣіл скъпъ нȣmаї кȣ аневоіе пріn аџіȣторіȣлȣ фіїȣлȣї сѣȣ, каре се арръпкъ ꙟн-аінтеа іmперіаліоло рȣ, опрі пре персекȣторї, ші пȣнънdȣ пре калȣ пре татълȣ сѣȣ, ꙟлȣ dȣсе ꙟн кастелȣлȣ Прілапȣ. Іmперъторіȣлȣ челȣ ꙟнвершȣнатȣ скóсе окії Бȣлгарілорȣ челорȣ че къzȣсеръ ꙟн прінсóре (карї се zікȣ а фі фостȣ ла 15,000), лъссънdȣ

*) Acta S. Gerhardi Eppi Chanadiensis. Bezi Mar. ist. Tom. V. p. 220 seqq.

din фie каре чептsрie къте sпsлš кs sпš okiš ка съ копdsкъ пре чеї орбiцї, шi аша i трimice ла Самsiл. Възъпds-ї Самsiл ɉп ачеастъ старе deплорабiлъ, ammeцi de сsпъраре шi къzš цiосš, dsпъ че се sdѣ кs апъ de кътръ комiцiї съї, ɉшї вепi еаръшї ɉп фiре, шi черš апъ рече de бътš, din каре бътsръ кълътѣ кардiагmъ шi мsрi dsпѣ dóse zile. Фiindsсе кs modsлš ачеста Самsiл, се пsсе ɉп локsлš лsї фiisлš съš Романš, ɉп 13 Септемврie. Ачела ера ɉпкъ шi маї маре de кътš Самsiл, ɉпсъ кs маї псцiпъ ɉпцелепчisпe.

VII. Кs ɉпчепsтsлš прiмъверeї аппsлsї Ромеї 1764 (Хр. 1014), iмперъторisлš Василiš еаръшї пsрчессе асsпра Бsлгарiлорš, шi венindš пъпъ ла Видinš аš лsатš чътатеа, шi пре локsiторї i аš стръпльпmатš ɉп Волерiš. De аколо с'аš ɉпторсš ла Тессалопiка, sпde вепi Романš Хiротметš трimicš din партеа рецелsї Романš, кs пропsперї de паче шi de сsпsпере, Василiš лsѣ ачеаста de стратацемъ, шi трimice óсте ɉп цiпsтsлš Маглепiлорš, маї пре sрмъ плекѣ шi елš ɉпсsшї, лsѣ четатеа Nоцiа, прiпсе пре Domiцiaпš Кавкапš Консiлiарisлš лsї Романš шi пре Елiце domпsлš Моглепiлорš кs маї мsлцї пobiлї шi мiлiтарї, стрьмsтѣ пре чеї sпї de а пsрта арме ɉп Аспрокапiа, еаръ пре чеiлалалцї i прѣdѣ de аверї, шi арсе четатеа Nоцiа. А чiпчеа zi dsпъ ачеаста, вепi Романš Хiротметš кs сервiї лsї Ioaппe фiisлš лsї Аароп ла iмперъторisлš, adsкъпdš о скрiсópe din партеа лsї Ioaппe, прiп каре ɉпштiiпца пре Василiš, къ елš аš стiпсš вieаца лsї Романš шi аš лsатš ɉпсsшї demпia Бsлтарiеї, промiтъпdš кредiпцъ шi сsпsпере iмперътпрisлsї. Dsпъ че Василiš четi скрiсó-

реа, ръспвисе прінтр'о ʤіплотъ сіціллатъ кв бвлљ ʤе аврȣ. Престе пвціне zіле се рєꙟпторсе Хіротметȣ кв ʤокȣменте ʤе свпнвнере ʤіn партеа лвї Іоанне ші а ʤоmпілорȣ Бвлгаріеї. Ʌаръ свспіціосвлȣ іmперъторіȣ неꙟкрезіnʤв-се ачеастора, пврчессе ʤе новȣ ꙟп Бвлгаріа, ші пръʤъnʤȣ кътпіі Пелагопіеї, прінсе твлціте ʤе Бвлгарї кърора ле скоссе окії, апоі мергъnʤȣ пъпъ ла Ахріʤа вnʤе ера скаввнвлȣ реџілорȣ Бвлгаро-Ромъпї, лвъ четатеа; ʤе аколо ші пропвсе съ мергъ ла Ʌвррацїȣ каре четате ера ꙟmпрессвратъ ʤе Іоанне Аароп, ꙟпсъ авzіnʤȣ къ ʤвчії съї Џеорџїȣ Гопіџіатȣ ші Оресте Протоспътаріȣлȣ с'аȣ тъіатȣ ʤе Іваца ʤвчеле челȣ фатосȣ алȣ Бвлгарілорȣ ꙟп шесвріле Пелапопісї, лъссъ ачеастъ ꙟптрепріnʤере ші се ꙟпторсе ꙟп Пелагопіа, ші фвгъріnʤȣ пре Іваца вепі ла Тессалопіка ші апоі ла Мосіпополі, ʤе аколо трімісе оштї ʤе лварь маї мвлте четъцї але Месіеї.

VIII. Ꙟп аппвлȣ врмъторіȣ Васілїȣ ешіnʤȣ ʤіn Константіпополі мерсе ла Сарʤіка, ші ꙟmпресвръnʤȣ фортърéца Перпіпоп, о бътȣ ꙟп кврсȣ ʤе 88 ʤе zіле, ші пепвтъnʤв-о лва се ʤвссе ла Мосіпополі. Прімъвара еаръші аȣ ꙟптратȣ ꙟп Бвлгаріа, ші ʤвпъ маї мвлте пръʤъчівпї фъквте пріп Пелагопіа, мерсе пъпъ ла Касторіа вnʤе ꙟпчеркъ ꙟпʤешертȣ съ іее четатеа, ші се ꙟпторсе ꙟпʤъръптȣ, пріміnʤȣ тотȣ ʤе о ʤатъ штіре ʤе ла Zіzічїȣ префектвлȣ Ʌоросторвлвї, къ Крака аȣ стрінсȣ форте маре осте ші с'аȣ впітȣ кв Іоанне Аароп, ші аȣ кіематȣ ꙟптр'аџівторіȣ ші пре Пачіпацї, кв скопȣ ʤе а ꙟпкврџе ꙟп ціпвтвріле імперівлвї. Васілїȣ свпвпъратȣ ʤе ачесте штірї арсе Босограʤа, ꙟптърі Берреа, ші расе кастелеле ʤіmпреџів-

рȣлȣ̆ Моліскȣлȣї. Ачі ꙟі венї алтъ штіре къ Крака н'аȣ̆ къпътатȣ̆ аціȣторіȣ̆ de ла Пачінаці, ші къ кȣ mоdȣлȣ̆ ачеста ꙟнкȣрсіȣнеа с'аȣ̆ ꙟmпеdекатȣ̆.— Dȣпъ ачеаста ш'аȣ̆ ꙟнторсȣ̆ арmеле асȣпра лȣї Іоанне Аарон, ші трімісе ꙟнаінте пре Константінȣ̆ Dіоцене кȣ корпȣлȣ̆ оштілорȣ̆ de ла апȣсȣ̆, каре ера пре ачі съ каdъ ꙟн кȣрселе лȣї Іоанне. Імперъторіȣлȣ̆ аȣzінdȣ̆ ачеаста mерсе de се пȣсе ꙟнсȣші ꙟнаінтеа оштілорȣ̆, стрігънdȣ̆: чіне е mілітаріȣ̆, вінъ dȣпъ mіне! Армата лȣї Іоанне възънdȣ̆ аȣdачіа імперъторіȣлȣї се тȣрбȣръ, ші стрігънdȣ̆: Веdеці пре Чесар! лȣъ фȣгъ ꙟmпреȣнъ кȣ Іоанне. Dіоцене кънътъ кȣраціȣ̆ ші ꙟнчепȣ̆ а персекȣта пре інimічї, ші прінсе ла 200 de къларї лорікаці кȣ ферȣ̆, mȣлціmе de каї ші tóте сарчінеле лȣї Іоанне dimпреȣнъ кȣ върȣлȣ̆ ачестȣіа. Імперъторіȣлȣ̆ dȣпъ ачеастъ вікторіе се ꙟнтóрсе ла Воdена ші de аколо ла Константінополі, ꙟн 9 Іанȣаріȣ̆, а. R. 1770 (Хр. 1017).

IX. Іоанне Аарон скъпънdȣ̆ de ачестȣ̆ перікȣлȣ̆, се dȣсе апої съ батъ Dȣрраціȣлȣ̆, dаръ авіа ꙟнчепȣ̆ ресбелȣлȣ̆ ші се оморж de ȣнȣ̆ некȣноскȣтȣ̆, dȣпъ че аȣ̆ dоmнітȣ̆ 2 аннї ші 5 лȣнї. Прімінdȣ̆ імперъторіȣлȣ̆ ачеастъ штіре de ла префектȣлȣ̆ Dȣрраціȣлȣї, Нічефорȣ̆ Погонітȣ̆, плекъ ꙟнdатъ de ла Константінополі, ші аціȣнгънdȣ̆ ла Аdріанополі фȣ ꙟнтъmпінатȣ̆ de фрателе ші фіiȣлȣ̆ лȣї Крака, карі веніръ съ се ꙟнкіне лȣї кȣ 36 de четъці, Васіліȣ̆ пріmі кȣ онóре пре пȣнції, ші апої трекȣ̆ ла Мосінополі. ȣнdе веніръ deпȣтаці dін Пелагоніа, Моліскȣ̆, ші dін Ліненіȣ̆ спре а сȣпȣне імперъторіȣлȣї четъціле лорȣ̆. De аколо се dȣсе ла Серра ȣнdе пріmі пре Крака ші пре Dрагоmȣсȣ̆, ші і фъкȣ̆ пре аmънdої патрічії. Мергънdȣ̆ *апої ла Стрȣmніца* пріmі пре Dавid архіепіскопȣлȣ̆,

шi пре Богdанȣ dоmпȣлȣ четъцiлорȣ челорȣ dinлъȣнтрȣ, кърȣiа ассеmine i dede тiтлȣлȣ de патрiчiȣ. Апоi трекъпdȣ прiп Скопiа пȣрчессе ла Ахрida капiтала регатȣлȣi Бȣлгаро-Ромъпȣ шi решеdinца рецiлорȣ, ȣnde афлъ тесаȣреле регале, сȣmme de бапi, короне кȣ петрi прецióсе, вешmiпiте ʌптраȣрiте, шi 100 de чептепарiе de аȣрȣ. Лъссъпdȣ ʌп четате перефектȣ пре патрiчiȣлȣ Еȣстацiȣ Dафпошелȣ кȣ ȣпȣ прешеzȣ miлiтарiȣ, ешi ʌп кастре шi прiмi пре Марiа въdȣва лȣi Iоапnе Аароп кȣ треi фiii шi шессе фете, ʌmпреȣпъ кȣ ȣпȣ фiiȣ пȣтȣрал алȣ лȣi Самȣiл, шi кȣ чiпчi фiii шi doȣе фете але лȣi Ромапȣ.— Маi авеа Марiа ʌпкъ треi фii, карi фȣцiссеръ ʌп mȣпцii Чераȣпiчi, карi dȣпъ о ʌmпрессȣраре ʌпdелȣпгатъ, пеmаi пȣтъпdȣсе цiпé, черȣръ секȣрiтате de ла iмперътоpiȣлȣ промiтъпdȣ къ се ворȣ сȣппȣпе шi еi, шi венiпdȣ ʌп Diаволi се ʌпкiпаръ лȣi. Челȣ mаi mаре фрате, Прȣсiапȣ, се опоръ кȣ тiтлȣлȣ de mацiстрȣ, еаръ чеiлалцi doi се фъкȣръ патрiчii. Марiа mȣmа лорȣ къпътъ тiтлȣлȣ de Zостъ.— Кȣ modȣлȣ ачеста Васiлiȣ II, десфiiпцъ регатȣлȣ Бȣлгаро-Ромъпȣ, шi ʌптiпсе марцiпiле iмперiȣлȣi вizaптiпȣ пъпъ ла Dȣпъре шi mареа Аdрiатiкъ, кȣmȣ фȣссе ʌпаiпте de венiреа Бȣлгарiлорȣ. Елȣ шi мерiтъ пȣmеле de Бȣлгароктопȣ (естерmiпътърiȣ алȣ Бȣлгарiлорȣ), шi лъссъ кȣ тестаmептȣ, ка de с'ар скȣла къпdȣ-ва Ромъпii, съ лȣкреzе кȣ dъпшii, кȣmȣ аȣ лȣкратȣ елȣ кȣ Бȣлгарii. а. R. 1772 (Хр. 1019).

X. Васiлiȣ Бȣлгароктопȣлȣ mȣрi ла аппȣлȣ Ромеi 1779 (Хр. 1026), шi лъссъ тропȣлȣ вizaптiпȣ лȣi Копстаптiпȣ VIII. Пачiпацii din стъпга Dȣпъреi пеmаi възъпdȣ-се ʌmпеdiкацi de арmеле Бȣлгарiлорȣ шi а-

ле Ромъпілорꙋ, трекꙋръ Dꙋпърea шi каꙋсаръ марї dевастацiꙋпї; спре ꙟпфрънарея ачестора Копстаптiпꙋ VIII, пꙋмi dꙋче престе Месiа шi цeрiле вечiпе пре Копстаптiпꙋ Dioцене префектꙋлꙋ Сiрмiꙋлꙋї, каре вътъпdꙋ-се маї de тꙋлте орї кꙋ Пачiпацiї, ꙟп фiпе i констрiпсе а се ретраџе престе Dꙋпъре ꙟпапоï. Dаръ ачештiа пꙋ се стъмпърарь, чi фъкꙋръ dесе ꙟпкꙋрсiꙋпї атътꙋ престе мꙋпцï ꙟп Dачiа сꙋперióре, кътꙋ шi престе Dꙋпъре ꙟп цiпꙋтꙋрiле iмперiꙋлꙋї, шi каꙋсаръ тꙋлте калаштiтъцї Ромъпiлорꙋ. ꙟп аппꙋлꙋ Ромеï 1789 (Хр. 1036), трекꙋръ de треï орї Dꙋпърea, dевастаръ цiпꙋтꙋлꙋ, ꙋчiсеръ шꙋлцiме de óшепї фъръ dicтiпкцiꙋпе de етате, шi прiпсеръ чiпчї dꙋчї iмперiалї: пре Iоаппе Dꙋрмокаiтꙋ, Бардa Пецꙋ, Леоп Калкотꙋва, Копстаптiпꙋ Птеромꙋ шi пре Мiхаiл Стравотрiкарiꙋ.— ꙟп Ꙋпгарiа мꙋрi Стефапꙋ I ла аппꙋлꙋ R. 1791 (Хр. 1038), шi ꙟп локꙋлꙋ лꙋї се фъкꙋ реџе Петрꙋ Алеманꙋлꙋ прiп iптрiчiле реџiпеї ведꙋве Џiселеї, челеї din фамiлiа Бꙋргꙋпdiлорꙋ.— Ла Копстаптiпополi мембрiї de фамiлiе регалъ карi се сꙋппꙋсесе iмперъторiꙋлꙋї ꙟп аппiї трекꙋцї, фꙋръ малтрактацї din diверсе препꙋсꙋрї. Прꙋсiапꙋ акктꙋсатꙋ къ ар авеа de скопꙋ съ ꙋсꙋрпеꙁе тропꙋлꙋ фꙋ арꙋпкатꙋ ꙟптр'ꙋпꙋ мопастерiꙋ, апоï орбiтꙋ шi маї ꙟп ꙋрмъ кълꙋгърiтꙋ; мꙋмъ-са Марiа фꙋ ессiлiатъ din Копстаптiпꙋполi. Ла Dꙋпъре цeрiле сꙋппꙋсе се ассꙋпрiръ de гꙋверпаторiї iмперiалї шi се пръdаръ de стръiпї. Тóте ачесте каꙋсе копмрiбꙋiръ ла рескꙋларея локꙋiторiлорꙋ.

XI. ꙟп аппꙋлꙋ Ромеï 1792 (Хр. 1039), фꙋџiпdꙋ din Копстаптiпополi Ромъпꙋлꙋ Петрꙋ Dелеапꙋ, трекꙋ ꙟп Месiа шi се dꙋсе пъпъ ла Маргꙋ шi ла Сiпџidꙋпꙋ (*Белградꙋ*), шi револтъ пре Ромъпї ꙟп контра

імперіѕлѕї бізантінѕ; de аколо се ꙟтóрсе ла Naiccѕ, ші апої мерсе ла Скопіа, deвіаръndѕсе пре тѕтіndене de фіїѕ алѕ лѕї Романѕ ші непотѕ алѕ лѕї Самѕіл: локѕіторії ꙟлѕ рекѫноскѫръ de реџе ші ꙟчепѕръ а ѕчіde пре тоцї Гречії. Префектѕлѕ Dѕррацієлѕї Васілїѕ Сіnadeмѕ стрінсе оштіле сале ші плекъ асѕпра лѕї Dелеанѕ, ꙟнсъ чертъndѕсе кѕ трівѕнѕлѕ Міхаіл Dерміокаітѕ, фѕ аккѕсатѕ ла імперъторіѕлѕ къ ѕмблъ съ ръпéскъ тропѕлѕ, ꙟп ѕрма къреіа фѕ скосѕ din demnітате ші пѕсѕ ла ꙟнкіпóре. Dерміокаітѕ каре ръмасе ꙟп локѕлѕ лѕї, deштептъ петѕлцъміре џенеpалъ кіарѕ ꙟнтре аї съї, din каре каѕсъ ачештіа лѕ пъръсіръ, ші ѕпіndѕсе кѕ локѕіторії локѕлѕї, ръdікаръ реџе пре ѕпѕ міліторіѕ, анѕме Тіхомерѕ. Аѕzіndѕ Dелеанѕ de ачеаста, кіемъ ла сіне пре Тіхомерѕ, ші ѕпіndѕ амъndóѕе оштіле пропѕсе ка ачестеа съ рекѕнóскъ пре ѕпѕлѕ dінтре dъпшії de реџе. Атѕнчї тоцї стрігаръ къ еї воіескѕ пре Dелеанѕ, ші ѕчісеръ кѕ петрі пре Тіхомерѕ. Ръмъпъndѕ акѕмѕ Dелеанѕ сінгѕрѕ domnѕ плекъ кѕ армата са спре Тессалопіка контра імперъторіѕлѕї. Ачеста пѕ кѕтеzъ а ста ла бътаіе, чі се ретрасе кътръ Копстантінополі ꙟп чеа маї маре dісорdіне, лъсъndѕ пре domестікѕлѕ Манѕіл Іваць кѕ сарчепіле ші кѕ скѕлеле імперіале ка съ віпъ ꙟп ѕрма лѕї. Іваць лѕъndѕ тóте ачестеа кѕ сіне, трекѕ ла Dелеанѕ.— Dелеанѕ трімісе пре Каѕканѕ de лѕъ Dѕррацієлѕ, ші пре Антімѕ de бътѕ пре Тевані. Nікополітапії сътѕраці de стóрчереа dрегъторілорѕ імперіалї, трекѕръ de бѕпъ воіа са ла Dелеанѕ.

XII. ꙟп аппѕлѕ R. 1793 (Хр. 1040), фѕџі din Копстантінополі патрічіѕлѕ Алѕсіанѕ префектѕлѕ Тео-

dociono.lii, алŏ doiле фiiŏ алŏ лui Аарон (фрателе лui Самuiл), шi трекŏ ла Dелеанŏ. Ачеста ꙟndатъ лŏ прiмi коллегŏ ꙟn domnie, шi dъndu-i 40,000 de мiлiтарi: ꙟлŏ трiмiсе съ батъ Тессалонiка, unde комъnda атunчi Константiнŏ върuлŏ iмперъторiuлui Мiхаiл. Аџiunгъndŏ аколо Алuсiанŏ ꙟмпрессuръ четатеа ку фоссате, шi adukъndŏ мачiне белiче ꙟнчепŏ а о бате. Dупъ о лuптъ de шессе зiле четъцiанii фъкuръ о iрruпцiune ꙟнтр'о ноnте шi алunгаръ пре ꙟмпресuрътори; Алuсiана фuџi ла Dелеанŏ. Буна ꙟnцелецере dupъ ачеаста пu џiнŏ мuлтŏ ꙟнтре ачештi doi domni; еi ꙟнчепuръ а сuспекта unuлŏ пре алтuлŏ. Алuсiанŏ темъndu-се ка съ nu лŏ превiнъ Dелеанŏ, фъкŏ unŏ оспъцŏ шi ꙟнвiтъ пре ачеста ла dъnсuлŏ. Dупъ че се скuларъ de ла масъ, пuсе мъна пре Dелеанŏ (каре се ꙟмбътассе), шi i скóссе окiй, апоi фuџi ꙟn Мосiнополi ла iмперъторiuлŏ. Ачеста фъкŏ мацiстрu пре Алuсiанŏ шi лŏ трiмiсе ла Константiнополi, саръ елŏ трекŏ ꙟn Бuлгарiа шi прiнсе пре Dелеанŏ, шi лŏ еспедi ла Тессалонiка; de аколо мергъndŏ маi ꙟнлъuнтрu стрiкъ баррiкателе фъкuте de Iванъ, шi ресiпi adunареа Бuлгарiлорŏ шi а Ромъпiлорŏ. ꙟn фiне прiнсе шi пре Iванъ, шi се ꙟнтóрсе ку dъnсuлŏ ла Константiнополi: ку моduлŏ ачеста церiле din dрéпта Dunъреi венiръ а треiа óръ супtŏ вiзантiнi, а. R. 1794 (Хр. 1041).

XIII. Ла Dunъреа de мiзлокŏ Ŭнгuрii немuлцъмindu-се ку Петрu Алеманuлŏ, каре dеспрецuindŏ пре ачештiа dedессе тóте dрегъторiiле челе маi марi Цермапiлорŏ шi Iталiанiлорŏ, се револтаръ асupра лui шi лŏ dестронаръ, шi ръdiкаръ реџе пре Палатiнuлŏ *Ава. Петрu фuџi* ꙟn Бавария ла iмператорiuлŏ Енрiкŏ III,

каре лѣ пріші ла сіне кѣ тóтъ ꙋманітатеа, ꙟнсъ пріи ачеаста ꙟнтърржтъ пре Ѹнгѣрї асѣпра са, карї пръдаръ Австріа ші Баваріа. Dаръ нічї Ава нѣ dомні маї мѣлтѣ de треї аннї, ші фѣ ѣчісѣ de Ѹнгѣрї. Петрѣ се реставілі пріп ацівторіѣлѣ Цертапілорѣ. Ꙟн анпѣлѣ R. 1800 (Хр. 1047) се револтаръ deноѣ Ѹнгѣріï асѣпра лѣї, тъіаръ пре тоцї dрегъторії стръіні, ші кіешаръ ла тропѣ пре Andреїѣ I, каре фѣџіссе ꙟн Полоніа ꙟнкъ пре тімпѣлѣ лѣї Стефапѣ. Петрѣ се ѣчісе кѫнdѣ ера съ фѣгъ ꙟн Австріа.— Ла Константінополі dѣпъ шóртеа лѣї Копстантінѣ VIII. (а. R. 1781 (Хр. 1028), пріп інтрічіле фіїелорѣ сале Zое ші Теоdора, карї ціпѣръ тропѣлѣ 30 de аннї, се скімбаръ 5 імперъторї: Ромапѣ III Арџірѣ, Міхаіл IV Пафлагопіѣ, Міхаіл V Калафатѣ, Копстантінѣ IX Мономахѣ, Міхаіл VI Стратіотікѣ.— Пре тімпѣлѣ лѣї Копстантінѣ Мономахѣ пре ла анпѣлѣ Ромеї 1803 (Хр. 1050), кѫнdѣ престе Пачінаці dомніа Тірахѣ, трекѣ престе Dѣпъре dѣчеле Кегенѣ кѣ dóѣе тріѣѣрї de Пачінаці (ꙟн пѣмърѣ de 12,000), се сѣпѣсе імперіѣлѣї, ші се ботезъ. De ачі се репеzі а dече орї асѣпра челорѣ лалці Пачінаці dін стъпга Dѣпъреї карї ера сѣптѣ Тірахѣ. Ачеста ꙟншіѣтъ маї de мѣлте орї імперъторіѣлѣї пентрѣ че перміте ка сѣпѣшії лѣї съ праdе цінѣтѣріле алтора, dаръ некъпътъпdѣ сатісфакціѣне трекѣ кѣ 800,000 de Пачінаці престе Dѣпъре, ші пръdъ церіле імперіѣлѣї. Кегенѣ ꙟмпреѣнъ кѣ Копстантінѣ Аріапітѣ, префектѣлѣ Аdріанонолії, кѣ Васілїѣ dѣчеле Бѣлгаріеї ші кѣ Міхаіл префектѣлѣ Dѣросторѣлѣї, аѣzіndѣ къ Пачінаціі zакѣ тоцї беці de medѣ, dеdеръ престе dъпшії ші і dесаршаръ, dѣпъ ачееа і колонісаръ ꙟн цінѣтѣріле Сарdічеї, але Naïс-

сълві ші але Еѵцапелълві. Тірахъ къ 140 de іпші се dъссе ла Копстаптіпополі, ші се бъптежъ. Ѧп аппълъ ѕртъторіъ авъпdъ візаптіпії ресбелльъ къ търчії de ла ръсърітъ, імперъторіълъ ѧпартъ 15,000 de пачіпаці ші і трімісе ѧп Асіа. Пачіпацїї мергъпdъ пъпъ ла Dамартіпъ, се ѧптѡрсеръ ла стрътѡреа търеї, ші пре ла мопастеріълъ съптълві Тарасіъ трекъръ мареа ѧппотъпdъ къ каії, ші се dъсеръ ѧп ціпътълъ пачіпацілоръ. Аколо ѕпіпdъ-се къ чеілалці, ѧші ѧптіпсеръ кортъріле лъпгъ Dъпъре, ші трекъпdъ престе ачестъ ржъ пръdаръ Месіа, Трачіа ші Мачеdопіа. Маї пре ѕртъ фъкъръ паче пре 30 de аппї къ імперъторіълъ; ші аша се фіпі ресбелльълъ къ Пачіпацїї, ла аппълъ R. 1804 (Хр. 1051).

XIV. Ѧп аппълъ Ромеї 1810 (Хр. 1057), се съї пре тропълъ візаптіпъ Ісачіъ Компепъ. Пре тімпълъ ачествіа Ѹпгърії стрікаръ пачеа къ імперіълъ, тотъ de оdатъ се скъларъ ші пачіпацїї. Імперъторіълъ пърчессе къ оштіле сале ла Сарdіка, ѕпde веніпdъ deпътаці de ла Ѹпгърї, ѧпкоіъ паче de поъ къ dъпшії, dъпъ ачеса плекъ ѧп коптра Пачіпацілоръ, аї кърора dъчї се плекаръ къ тоцїї імперъторіълві, афаръ de ѕпълъ Селте, каре се ѧптърі ѧп локъріле de лъпгъ Dъпъре, ші се аппъръ кътъ-ва тімпъ, ѧпсъ маї пре ѕртъ фъ копстріпсъ а лъа фъга.— Ісачіъ Компепъ dъпъ doї аппї de зіле се лъссъ de ѧмпъръціе, ші пъмі ѧп локълъ съъ пре Копстаптіпъ X Dъка, а. R. 1812 (Хр. 1059).— Тотъ ѧп ачестъ аппъ се dестропъ Аndреіъ I рецеле Ѹпгаріеї de фрате съъ Бела I. Ачеста абіа domпі патръ аппї de зіле, ші късъпdъ de пре тропълъ челъ ѧпалтъ каре ші лъ фъкъссе ла Dемешъ, перї. Ѹпгърії ѧпълцаръ ѧп локълъ лъї пре Саломоп фіілълъ лъї Аndреіъ, а. R.

1816 (Хр. 1063). Асвпра лвї се свларъ апої Џеiza шi Ладславв, фiii лвї Бела I, ꙟпсъ таї пре врѫъ се ꙟтпъкаръ шi къпътаръ а трeia парте din регатв.— Пре тiтпвлв ачеста вепiръ Котапiї шi се ашеzаръ ла Dвпастрв ꙟп локвpiле челе оккvпате пъпъ ачi de Пачiпаџi, кв карi фiindв de впв съпџе шi de о лiтбъ, се аместекаръ форте лесне; ꙟп аппвлв Ромеї 1818 (Хр. 1065), трекvръ Dвпъреа шi бътвръ прешеzеле iтперiале. Копстаптiпв Dвкъ трiтiсе таї ꙟптъїв пвпцiї de паче ла dъпшiї, dаръ възъndв къ варварiї ꙟпсвпервiџi de твлџiтеа лорв, пв ворв съ ꙟпџелéгъ, се ꙟптраршъ асвпра лорв; ꙟпсъ къпdв ера съ плече венi штiре къ dвчiї с'аѹ ꙟпторсв престо Dвпъре ꙟпdъpътв, еаръ чеї ръташї с'аѹ вчiсв de локвiторї, de фóте шi de пестiлепцъ. Есте de ꙟпсетпатв пептрв iсторiа пóстръ, къ de aiчi ꙟпaiпте adece орї се аместекъ пвтеле Пачiпаџiлорв шi Котапiлорв кв пвтеле Ромъпiлорв.

XV. Копстаптiпв Dвка тврi ла аппвлв Ромеї 1820 (Хр. 1067,) лъсъndв треї фiii, пре Мiхаiл, Апdропiкв шi Копстаптiпв свптв епiтропiа ꙟтпърътессеї Евdокiа, каре се търiтъ dвпъ Ромапв IV Dioџепе, шi лв фъкв iтперъторiв. Ромапв се dестропéзъ dвпъ 3 аппi de Мiхаiл VII Парапiпакв.— Котапiї свптв копdвчереа лвї Освлв тревв Месешвлв ꙟп Ѹпгарiа, шi рътъпв бътвџi de Саломоп, Џеiza шi Ладiславв. Ачештiа батв шi пре Кazарв dвчеле Пачiпаџiлорв, шi копрiпdв Сiпџidвпвлв. Dаръ ꙟп аппвлв R. 1827 (Хр. 1074) се чеартъ еї ꙟптре сiпе; Саломоп фvџе ꙟп Стiрiа, еаръ Џеiza се коропéзъ реџе; Сербiї се скóлъ асвпра iтперiвлвї, ꙟпсъ пв се потв џiпé, шi свптв копстрiпшї а се ретраџе ꙟп Корваџiа.— Вестархвлв Nе-

сторꙋ dꙋчеле de ла ржпа Dꙋнърей ꙟцелегъndꙋсе кꙋ Татꙋ, dꙋчеле иачінацілорꙋ, рьdікъ арmеле ші віне diнаінтеа Константінополії; фіindꙋ провокатꙋ de імперъторіꙋлꙋ съ dепꙋнъ арmеле, черꙋ ка съ-і се dea ꙟн mъні Nічефорꙋ Логотетꙋлꙋ, пестіленца імперіꙋлꙋї, апої възънdꙋ къ нꙋ і се ꙟmпліпеште черереа, прьdъ Трачіа ші Мачеdonіа, ші трекꙋ ла пачінаці.— ꙟн анꙋлꙋ R. 1830 (Хр. 1077), mꙋрі Цеіза, ꙟн алꙋ къріа локꙋ Ꙋнгꙋріі алессеръ реце пре фрате съꙋ Лаdіславꙋ; ꙟн анꙋлꙋ ꙋmпъторіꙋ Міхаіл VII абdікъ, dꙋпъ че Nічефорꙋ II Ботоніатꙋ се прокіеmассе імперъторіꙋ. Сꙋпtꙋ ачеста, Коmанії еаръші трекꙋ Dꙋнъреа; Леон Dіаватенꙋ, префектꙋлꙋ Месеmбріеї, фаче паче кꙋ dъншії. Nічефорꙋ mъріtъ пре Сіnоdена, фііа сорорії сале, dꙋпъ Лаdіславꙋ реџеле Ꙋнгꙋрілорꙋ, ꙟпсъ ꙟн анꙋлꙋ R. 1834 (Хр. 1081), перde ꙟmпъръціа пріn Алессіꙋ I Коmненꙋ.— Саломон, фостꙋлꙋ реџе алꙋ Ꙋнгꙋрілорꙋ, dꙋпъ diверсе ꙟнчеркърі de а ші рекъштіга тронꙋлꙋ, се dꙋче ла Кꙋтенꙋ dꙋчеле Коmанілорꙋ ші чере de ла dъпсꙋлꙋ аџіꙋторіꙋ, проmіtъndꙋ-і Трасілваніа dрептꙋ рекоmпенсъ. Кꙋтенꙋ ꙟнтръ кꙋ mаре пꙋтере de Коmані ла анꙋлꙋ R. 1849 (Хр. 1087) ꙟн Ꙋнгаріа, ꙟпсъ фъръ de сꙋчессꙋ; елꙋ ръmъне вътꙋтꙋ ші есте констрінсꙋ а се ретраџе ꙟmпреꙋнъ кꙋ Саломон. Ачеста фаче апої алтъ ꙟнчеркаре асꙋпра імперіꙋлꙋї кꙋ Коmанії, ꙟпсъ ші кꙋ mаї пꙋцінꙋ фолосꙋ; Коmанії каdꙋ сꙋптꙋ сабіе, Саломон абіа скапъ de móрте, ші апої се фаче ереmікꙋ.

XVI. Імперъторіꙋлꙋ Алессіꙋ Коmненꙋ, сꙋпъратꙋ пентрꙋ mꙋлтеле стрікъчіꙋні фъкꙋте de пачінаці, detерmінъ съ-і ꙟnфрънезе, ші плекъ елꙋ ꙟпсꙋші ꙟн контра лорꙋ а. R. 1841 (Хр. 1088) кꙋ óсте пре ꙋскатꙋ,

еар пре Џіорџіѕ Еѕфорвенѕ ꙟлѕ трімісе кѕ флота пре маре ка съ ꙟнтре пре гѕра Dѕнърії. Dѕпъ че аџіѕнсеръ ла Dѕросторѕ, се ꙟнчіпсе бътаіе ꙟнтре пачінаџї ші оштіле імперіале. Пачінаџії ꙟнвінсеръ, ші ꙟнкъркаџї de прьзі трекѕръ престе Dѕнъре. Аколо сосѕі ші Татѕ кѕ аџіѕторіѕ de ла Команї, каре възъндѕ прада чеа маре адѕсъ de пачінаџї, черѕръ de ла ачештіа съ о ꙟмпартъ кѕ dънші, dін каре казъ се пъскѕ dіспѕтъ ꙟнтре амъндоѕе џінџіле. Пачінаџії се стрімторіръ ла лакѕлѕ Озолімна (ꙟнтре гѕра Прѕтѕлѕї ші а Dѕнастрѕлѕї), de ѕнde нѕ пѕтѕръ Команії съ-і скóтъ, ші аша се ꙟнтóрсеръ ла каселе лорѕ.— Тотѕ ꙟн ачестѕ аннѕ се свѕларъ Команії ші асѕпра Ѹнгѕрілорѕ, ші мергъндѕ пънъ ла Тісса мѕлтѕ аѕ пръdатѕ ші ассервітѕ, маї въртосѕ фете ші мѕіері. Ладіславѕ і аџіѕнсе ла ржѕлѕ Темешѕ, ші бътъндѕ-і комплітѕ ле лѕѣ тóтъ прада ші ліберѣ пре тоџї прінші, аколо къзѕ ші Котѕлкѕ, dѕчеле Команілорѕ.— Пачінаџії възъндѕсе мъптѕіџї de Команї ла Озолімна трекѕръ еаръшї Dѕнърea ші пѕрчессеръ пънъ ла Марчелле, ѕнde фѕръ ꙟнтъмпінаџї de Сінссіѕ, каре фъкѕ паче кѕ dъншії ꙟн пѕмеле імперъторіѕлѕї. Команії се офферіръ съ мергъ асѕпра лорѕ съ і батъ, ꙟнсъ імперъторіѕлѕ нѕ ачептѣ сервіціѕлѕ лорѕ. Пачінаџії ꙟнкъ възъндѕсе секѕрі, пръdаръ џеріле de прін преџіѕрѕ ꙟн котра легътѕреї de паче.— Ла аннѕлѕ R. 1843 (Хр. 1090) възіndѕ імперъторіѕлѕ Алессіѕ къ Џака Тѕркѕлѕ ва съ ꙟнкѕргъ ꙟн џеріле de ла аппѕсѕ, орdінѣ чесаріѕлѕї Нічефорѕ съ мергъ ла Епѕ кѕ леџіѕніле de кѕръндѕ компѕсе, фіінdѕ къ і ордінассе маї ꙟнаінте съ стрінгъ кътѕ маї мѕлџї мілітарї, нѕ dін чеї вътрънї, че поі ші неdепрінші кѕ бътаіа, спѕ-

пънdѣ кѕ de атърнътѕлѣ ші ценѕлѣ din каре ар воі съ се стрінгъ ачештіа, adекъ din Бѕлгарї ші ціннії чеї daцї спре пъсторіе, каре н'аѣ локѕінце ставіле, ші de комѕне се нѕмескѣ Влахї *).— Аічї пентрѕ ѫнтъіашї datъ се аратъ Ромъніі сѕптѣ ачестѣ нѕме (Влахї) ла авторіі візантінї.— Ne ѫнчетънdѣ пръзіле ші стрікъчіѕніле пачінацілорѣ, Алессіѣ еаръшї нѕрчессе кѕ арме асѕпра лорѣ ші ацінгънdѣ пънъ ла Косренѣ, овсервъ къ вінѣ ші Команіі ѫн нѕмърѣ ка ла 40,000; імперъторіѕлѣ ѫнвітъ пре dѕчіі лорѣ ла сіне, ші dѕпъ че і тръктъ фórте омeнеште, апоі ле пропѕсе съ се батъ кѕ Пачінацii, Команіі прімірь, ші бътѕръ de стінсеръ пре Пачінацї. Dintре чеї прінші ѫн ачеа лѕптъ сънцерóсъ, ѕніі се тъіаръ de Сінесіѣ фъръ штіреа імперъторіѕлѕї, алцїї се колонісаръ ѫн Могленa. Команіі възънdѣ фапта лѕї Сінесіѣ, ші темънdѕсе ка нѕ кѕмва імперіаліі съ лѕкреzе ассеміне ші кѕ dъншії, се ѫнтóрсеръ нóпте кътръ каселе лорѣ, 30 Апріле ann. R. 1844 (Хр. 1091). Dаръ нѕ dѕпъ мѕлтѣ тімпѣ се револтаръ Ромъніі сѕптѣ конdѕчереа ѕнѕіа, каре се zічеа a фі фіiѕлѣ імперъторіѕлѣ Dioцене, ші кіемаръ пре Команї ѫнтр'аціѕторіѣ, ші кѕ ачештіа dімпреѕнъ deвастаръ ші пръdаръ Трачіа. Dioцене (фіiѕлѣ) се прокіемъ імперъторіѣ, ші перкѕрсе цеара ѫн ачеа калітате: ѫнсъ ѫнтрънdѣ ѫнт'о четате каре ціnea кѕ візантінії, се прінсе ші і се скóсеръ окії. Команіі карі скъпаръ віі се ѫнтóрсеръ ла локѕріле лорѣ.— Ла аннѕлѣ Ромеї 1849 (1096) мѕрі Ladіславѣ реџеле Ѹнгѕрілорѣ къръіа ѕрмъ Коломанѣ фіiѕлѣ лѕї Цеіzа.

---

*) *Anna Comnena in* Alexiade p. 226.

СЕКЦІѸNЕА С.

Dе пре timпѹлѹ Крѹчеферілорѹ пънъ ла Стефанѹ I Domпѹлѹ Молdавіеі.

КАРТЕА I.

Dе пре timпѹлѹ Крѹчеферілорѹ пънъ ла ꙟпчеркареа лорѹ dе а се стaвілі ꙟнѫ Dачіа

I. Dѹпъ че къzѹссе imперіѹлѹ Romanѹ dе ла апѹсѹ, се ръdікъ кѹ ꙟпчетѹлѹ алтъ аѹторітате ла Roma, аdекъ чеа еклесіастікъ, ші Понтефічіі Romanі аціѹнсеръ ꙟп шессе чентеппіе а фі ꙟп аdевърѹ domnii лѹmеі крештіne. Грегоріѹ VII ескоmѹнікъ пре Епрікѹ IV imперъторіѹлѹ Цермапіеі, ші лѹ dеспръкъ dе demnітатеа imперіалъ. Епрікѹ фѹ констрінсѹ а се dѹче ꙟп mеzѹлѹ іерпеі а. R. 1830 (Хр. 1077) ла Капосса, ѹnde петречеа Грегоріѹ, спре а се рѹга dе іертаре, ші абіа фѹ прімітѹ dѹпъ че фъкѹ треі zіле пеnітепцъ dіnaintea ѹшеі, ꙟп сакѹ ші dескѹлцѹ. Ачестѹ Понтефіче проіектъ скѹлареа апѹсѹлѹі крештіnѹ асѹпра ръсъртѹлѹі пъгъпѹ, спре ліберареа Іерѹсалімѹлѹі ші а челоралалте локѹрі съпте, dіn сервітѹтеа Тѹрчілорѹ; ꙟпсъ елѹ mѹрі ла аппѹлѹ R. 1839 (Хр. 1086), dѹпъ dъпсѹлѹ Вікторіѹ III абіа шеzѹ doі аппі пре скаѹпѹлѹ апостолікѹ. Сѹптѹ Ѹрбапѹ II се ꙟпторсе dіn Палестіпа еремітѹлѹ Петрѹ dе ла Аmіапѹ, ші пріп кѹвіnтеле ші dескріеріле сале, dеспре сѹферінцеле крештіnілорѹ dіn оріепте, аціцъ тоте іnіmеле асѹпра пъгъпілорѹ. Ѹрбапѹ аdѹнъ сіnоdѹ ла аппѹлѹ R. 1848 (Хр. 1095) ла Клермонт ꙟп Францiа, ѹnde се стрін-

серъ мълціме de óменї de тóте класеле din тóте церіле апиѕсвлѕ ꙟп карі се ворбіа лімба Романъ, ші провокъ пре креші́пї ла арме протітъndѕле іертаре de пъкате ші ремѕперъчіѕпе е ꙟп черіѕ. Мії de óменї се dекіераръ воіоші, карі кѕсъпdѕші о крѕче рошіе пре ѕмърѕлѕ челѕ dрептѕ, се ꙟпскрісеръ ꙟп óстеа чса сакръ, сѕптѕ пѕмеле de Крѕчеферї. Ꙟп прімъвара аппѕлѕї R. 1849 (Хр. 1096) плекаръ ла 300,000 de óменї кътръ ръсърітѕ, сѕптѕ condѕчереа еремітѕлѕї Петрѕ de Аміапѕ ші а къларіѕлѕї Валтерѕ Фър'dе-авере, трекѕръ пріп Цермапіа ші Паппопіа, ацiѕпгъпdѕ пъпъ ла Сіпцidѕпѕ, ꙟтпрессѕраръ четатеа ші ꙟпчепѕръ а пръdа Месіа. Nічета префектѕлѕ Сіпцidѕпѕлѕї і бътѕ ші і ꙟмпръштіѣ пріп пъdѕрї, локѕіторії церeї і ѕчісеръ кѕ міiле; чеілалцї ацiѕпсеръ кѕ condѕкторії лорѕ пъпъ ла Констаптіпополі, de аколо трекѕръ ꙟп Асіа, ꙟпсъ ла Nічеа періръ de армеле тѕрчілорѕ, авіа ръмасеръ ла 3000. Nічї чеї че плекаръ кѕ попа Гоdескалкѕ ші кѕ комітеле Еміко de Леіпіпгеп (dѕпъ че оморжръ пре ціѕdаuії din Цермапіа) пѕ авѕръ алтъ сóрте маї бѕпъ. Ꙟп ѕрмъ плекѣ Гоdофреdѕ de Бѕлліоп кѕ фрацiї съї Балdѕіпѕ ші Еѕстаціѕ ші кѕ ѕпѕ маре пѕмърѕ de кълларї біне армацї, пріп Паппопіа ші Месіа кътръ Констаптіпополі, еаръ комітеле Ѕгоп, фрателе рецелѕї Францiеї, пѕрчессе пре маре, прекѕмѕ ші Боемѕпdѕ фіiѕлѕ лѕї Робертѕ Гѕіскарdѕ каре лѕассе Dѕррацiѕлѕ, ꙟмпреѕпъ кѕ върѕ съѕ Тапкреdѕ. Ацiѕпгъпdѕ ла Констаптіпополі, цiѕраръ імперъторіѕлѕї Алессіѕ Комнепѕ, къ і ворѕ фі креdіпчіоші, ші къ і ворѕ da ꙟпапоі тóте четъцiле імперіѕлѕї оріептал. карі ле ворѕ лѕа de ла тѕрчї; dѕпъ ачеса трекѕръ *ꙟп Асіа*, ꙟп аппѕлѕ R. 1850 (Хр. 1097) въ-

търъ Nічea, каре се ӂпкінъ імперъторіѕлѕі; ӂп ап-пѕлѕ R. 1851 (Хр. 1098) лѕаръ Antioxia dѕпъ о ӂпт-прессѕраре de поѕе лѕпі de зіле, ші ӂп 15 Іѕлій a. R. 1852 (Хр. 1099) кѕпріпсеръ Іерѕсалімѕлѕ. Годофредѕ de Бѕлліоп се прокіемъ реџе, ӂпсъ абіа гѕверпъ Іерѕсалімѕлѕ ѕпѕ аппѕ de зіле ші тѕрі; фрате съѕ Балdѕіпѕ ѕрмъ ӂп локѕлѕ лѕі.

II. Dѕпереа пѕ се трекѕ de Комапі ӂп кѕрсѕ de doѕезечі de аппі, ӂпсъ ла аппѕлѕ Ромеі 1867 (Хр. 1114) се ръспъпdі фама ла Копстаптіпополі къ варварії ачеіа факѕ препаратіве спре а ӂпкѕрса провінџеле імперіѕлѕі,. Алессіѕ Компепѕ стріпгъпdѕші оштіле плекъ асѕпра лорѕ, чі Команії се ретрассеръ пъпъ къпdѕ імперъторіѕлѕ аџіѕпсе ла Dѕпъре. Ачі Алессіѕ алегъпdѕ пре чеі маі валізі din óстеа са, ӂі трімісе престе Dѕпъре съ персекѕте пре іпімічі. Ачештіа трекъпdѕ Dѕпърса алерraръ кътѕ аѕ пѕтѕтѕ маі таре треі зіле ші треі попџі dѕпъ іпімічі, ші маі пе ѕрмъ і възѕръ ла ѕпѕ ржѕ deастіпга Dѕпъреі къ трекѕ апа кѕ васеле, ші аша афлаеъ кѕ калле de а се ӂпторче ла імперъторіѕлѕ.— Алессіѕ мѕрі ла аппѕлѕ R. 1870 (Хр. 1117) лъссъпdѕ de сѕчессоріѕ пре фііѕлѕ съѕ Іоаппе Компепѕ. Сѕптѕ ӂмпъръџіа ачестѕіа, кътръ аппѕлѕ R. 1875 (Хр. 1122), пачіпаџії, карі маі ръмъсессеръ dea стъпга Dѕпъреі фъкѕръ о ӂпкѕрсъ ӂп Трачіа, ӂпсъ се бътѕръ кѕ тотѕлѕ de кътръ оштіле імперіале, чеі че пѕ се ѕчісеръ, се впъdѕръ, парте се лѕаръ ла міліџіе, парте се колопісаръ ӂп џіпѕтѕріле de кътръ аппѕсѕ — Колотапѕ реџеле Ѕпгѕрілорѕ deсвіпъпdѕсе кѕ фрате съѕ Алмѕ, ӂлѕ прінсе ші-і скóссе окії, лѕі ші лѕі Бела фііѕлѕі лѕі; еаръ апоі мѕрі (a. R. 1868; Хр. 1115), лъссъпdѕ ӂп локѕлѕ

съꙋ пре Стефанꙋ II, фіiꙋ съꙋ ꙟн етате de 14 аннї. De фріка ачестꙋіа (престе 10 аннї) фꙋџіръ Алмꙋ шi Бела ла Константінополі ла імперъторіꙋлꙋ Іоанне Комненꙋ, каре авеа мꙋіере пре Пріска фііа лꙋї Ладіслаꙋ І, нꙋміть Ірена de кътръ гречї. Стефанꙋ аꙋzindꙋ de ачеаста, скрісе імперъторіꙋлꙋї ка съ депъртезе пре Алмꙋ din џінꙋтꙋріле імперіꙋлꙋї. Імперъторіꙋлꙋ деспреџꙋі ачеастъ черере, Стефанꙋ трекꙋ Dꙋнъреа (a. R. 1879; Хр. 1126) бътꙋ шi стрікъ Сінџіdꙋнꙋлꙋ шi кꙋ петріле четъџії еdіфікъ апої Таꙋрꙋнꙋлꙋ (саꙋ Семнінꙋлꙋ, кꙋмꙋ се нꙋмі de ачі ꙟнаінте, dеа стънга Савеї). Кънdꙋ імперъторіꙋлꙋ ꙟнџелессе de ачестеа пꙋрчессе кꙋ тóтъ óстеа са кътръ Dꙋнъре, шi ажiꙋнгънdꙋ ла ачестꙋ ржꙋ, ꙟшї пꙋсе армата ꙟн ордіне de бътаіе, Стефанꙋ ера атꙋнчї морбосꙋ шi zъчеа ꙟн пърџіле de сꙋсꙋ але џереї, кꙋ тóте ачестеа dede ордіне съ се стрінгъ óстеа шi съ се опꙋнъ прогрессꙋлꙋї імперъторіꙋлꙋї, ꙟнсъ съ нꙋ трéкъ Dꙋнъреа. Ꙋнгꙋрії аскꙋлтаръ; еаръ імперъторіꙋлꙋ деспърџі оштіле аꙋссіліаре шi ле коммънdъ съ се ретрагъ de ла ржꙋ кътръ локꙋлꙋ че се нꙋмеште Темна, спре каре се ꙟнтinde ꙋнꙋ мꙋнте din џінꙋтꙋріле Ꙋнгꙋрілорꙋ пънъ ла ржꙋ, шi аколо съ трéкъ апа; еlꙋ ꙟнсꙋшї кꙋ чеалалтъ парте а оштії се ашеzъ din контра кастелꙋлꙋї Х р а м ꙋ *), шi се префъкꙋ ка шi кꙋмꙋ ар воі съ трéкъ ꙟнdатъ престе ржꙋ; кꙋ моdꙋлꙋ ачеста візантінії трекꙋръ фър'de вреo імпеdекаре, шi аттъкаръ пре ꙋнгꙋрі, карі нꙋ пꙋтꙋръ съ се џінъ нічї кіарꙋ ꙟн контра імпетꙋлꙋї dінтъiꙋ, чі лꙋаръ фꙋга кътръ Dꙋнъре, шi ꙟмбꙋлзънdꙋ-се пре поdꙋлꙋ че ера

*) Dꙋпъ алџії Haram саꙋ Horom лънгъ Dꙋнъре, ꙋнdе фꙋссе Lederata ла чеї векї, *Noua-Palanca,* din zілеле нóстре, ꙟн Теміmана.

престе рѫȣ, фiindȣ ꙟвiпшi dinaпоi de кътрѣ bizaптiнi, се рȣпсе подȣлȣ, шi чеĭ maĭ mȣлцi ȣпгȣрi се ꙟпекаръ ꙟп апъ, mȣлцi се прiпсеръ de bizaптiнi, ꙟптре ачештiа фȣръ maĭ ꙟпсемпацi Аксȣсе шi Челаde. (Dȣпъ скрiпторiĭ ȣпгȣрештi, бътаiа ачеаста се фъкȣ лъпгъ рѫȣлȣ Крашȣ ꙟп Темiшапа: „рѫȣлȣ Крашȣ се ȣmплȣ de съпџе отепескȣ, ꙟп кътȣ се пъреа ꙟп adевърȣ къ пȣ е ȣпȣ рѫȣ de апъ, чi de съпџе; зъчеа miлiтарiĭ лорiкацi ꙟп рѫȣ ка трȣпкiĭ, престе карi тречеа фȣгарiĭ шi персекȣторiĭ ка престе ȣпȣ подȣ; се ȣчiдеа ȣпгȣрiĭ ка боiĭ шi пȣ ера чiпе съ-ĭ mъптȣе de mъпiле гречiлорȣ“). Dȣпъ ачеаста imперъторiȣлȣ лȣѣ кастеллȣлȣ Храmȣ, шi ретреке Dȣпъреа ꙟп цiпȣтȣлȣ imперiȣлȣĭ, лъсѣ ȣпȣ премеzȣ miлiтарiȣ ꙟп четатеа Брапiшова сȣптȣ комъпdȣлȣ лȣĭ Кȣртiчiȣ, шi се ꙟптóрсе ла Копстаптiпополi. Dаръ пȣ dȣпъ mȣлтȣ тimпȣ Ȣпгȣрiĭ лȣаръ Брапiшова. Пептрȣ пердереа ачестȣĭ локȣ, атътȣ de таре се mъпiѣ imперъторiȣлȣ, ꙟпкътȣ кiemѣ пре Кȣртiчiȣ ꙟпаiптеа трiбȣпарiȣлȣĭ, шi лȣ копdemпѣ съ лȣ батъ ла спате кȣ флацелȣлȣ ка пре ȣпȣ продiторiȣ, кȣ тóте къ елȣ пȣ лъссасе mȣрiĭ четъцiĭ пъпъ че пȣ ꙟпкȣрсе inimiкȣлȣ кȣ óсте ꙟптр'ѫпса, шi аппрiпсе каселе.

III. Dȣпъ ачестȣ ресбеллȣ, се пъскȣ алтȣлȣ ꙟп апȣлȣ ȣрmъторiȣ din кавса Сербiлорȣ, карi ȣчiсеръ прешеzȣлȣ bizaптiпȣ шi копрiпсеръ кастеллȣлȣ Раса. Imперъторiȣлȣ челȣ iȣте ла mъпiе, трассе ла dаре de ръчiȣпi пре Крiтопȣлȣ кърȣiа ꙟпкредiпцассе ачелȣ кастеллȣ, шi ꙟmбръкъпdȣлȣ ꙟп вештmiпте mȣiерештi ꙟлȣ пȣсе къларе пре ȣпȣ асiпȣ, шi аша лȣ пȣртѣ прiп стрателе четъцiĭ ватџiокорiпdȣлȣ, ка съ фiе de ессемплȣ пептрȣ ачеiа кърора ле ꙟпкредiпцéзъ кȣстодiреа фортърецелорȣ, съ ле аппере кȣ maĭ mȣлтъ кър-

въціе. Апоі плекъ ла Бранішова каре о стрікассеръ Ѹнгѹрії ꙟн анннѹлѹ трекѹтѹ, ші пѹсе de dрессеръ локѹлѹ. Стефанѹ реџеле Ѹнгѹрілорѹ, аѹzindѹ de ачеаста, detерminъ съ трéкъ Dѹнъреа кътѹ maї іѹте, ші съ аттаче пре візантіні пре непревъzѹте. Ера атѹнчі ла Ѹнгѹрі о mѹіере de нацiѹне латінъ (Ромънъ) каре ꙟнтречеа пре челелалте кѹ аверіле ші кѹ нобілітатеа; ачеаста пріn пішпе трімішї аї съї, dескоперi імперъторіѹлѹї пропѹсѹлѹ ѹнгѹрілорѹ. Імперъторіѹлѹ некѹтеzъndѹ а се бате кѹ inimічії, пентрѹ къ бóлеле ші ліпса de провісiѹнї ꙟmнѹцінассеръ óстеа, аша елѹ ꙟнтъри четатеа кѹmѹ пѹтѹ, ші се ретрассе, ка съ нѹ фіе констрінсѹ а се бате кѹ оштіле ѹнгѹрешті *)— Пънъ къndѹ с'аѹ лѹнтатѹ імперъторіѹлѹ кѹ Ѹнгѹрії, аѹ mѹрітѹ Алmѹ: пре фііѹлѹ ачестѹіа, Бела II, л'аѹ лѹатѹ ѹнѹ нобіл ѹнгѹрескѹ, ші л'аѹ цінѹтѹ ла сіне аскѹнсѹ, пънъ че Стефанѹ въzъndѹ къ н'аре копії, detерminъ съ лѹ adoптеzе ші съ лѹ лассе сѹчессорiѹ ꙟн регатѹ, чеea че се ші фъкѹ, кънчі Стефанѹ II mѹрі ꙟн аннѹлѹ R. 1884 (Хр. 1131). Бела II авіа domni 9 аннї, ші mѹрindѹ фъкѹ локѹ фііѹлѹї съѹ Џеіzа II, копіллѹ ꙟн етате de 10 аннї. Ачеста adѹссе пре Саccї ꙟн Трасілванia ші-і колонісъ ꙟнтре Мѹрешѹ ші Олтѹ, de ла Орештіе пънъ ла Паролтѹ.

IV. ꙟн аннѹлѹ Ромеї 1896 (Хр. 1143) mѹрі Іоанне Комненѹ, кърѹіа ѹрmъ пре тронѹлѹ візантінѹ Манѹел I Комненѹ, ѹнѹлѹ dінтре чеї maї ꙟнсемнаці імперъторї.— ꙟн аннѹлѹ R 1900 (Хр. 1147) ꙟнчеnѹ a doѹa еспedіціѹне а крѹчеферілорѹ dѹпъ deштептареа спірітелорѹ фъкѹтъ пріn сънтѹ Бернарdѹ, імперъто-

---

*) *Ioannes Cinnamus* libro I. Historiae.

рівлŏ Конрадŏ, III шi рецеле Франціеї Лѕdовікŏ VII плекъпdŏ кѕ оштіле лорŏ, трекѕръ прін Паннонiа късътръ ръсърітŏ: Цертаnіï лѕï Конрадŏ се пѕртаръ ка прьdъторі ꙟп тречереа лорŏ, шi dedеръ каѕсъ ла петѫлцьтiре,- ꙟп Асіа фѕръ тъчелъріці de Тѕрчі, фбрте пѕціні аціѕнсеръ ла Іерѕсалімŏ, ꙟп стареа чеа таї тісерабілъ. Робертŏ рецеле Січіліеї прьdѣ інсѕлеле іопіче. Мапѕел плекъпdŏ ꙟп контра лѕï, терсе пъпъ ла Філіппополі, аколо пріті штіре къ Скѕціï (Kотапіï) аŏ трекѕтŏ Dѕпъреа шi аŏ лѕатŏ опnіdѕлŏ Deтпіzікŏ de лъпгъ Dѕпъре, шi факŏ таре стрікъчіѕпе ꙟп пърціле ачелеа. Dечі ітперъторіѕлŏ ш'аŏ ꙟпdрептатŏ кѕрсѕлŏ ꙟп контра ачестора, dъпdŏ орdіпе ка шi павіле съ плече кътрь Dѕпъре. Пъпъ че аціѕпсе ітперъторіѕлŏ, Скѕціï се ретрассеръ. Мапѕел възъпdŏ о лѕптре скобітъ de летпŏ, кіетъ пре лѕптраріŏ съ віпъ кѕ dъпса ла ржпъ, лѕптраріѕлŏ zіче: „Dакъ ітперъторіѕлŏ ар фі авѕтŏ гріце de лѕкрѕріле пбстре, барбаріï п'арŏ фі прьdатŏ пічі Deтпіzікѕлŏ, пічі авеpіле пбстре, шi пѕ ле арŏ фі dѕсеŏ, кѕтŏ ле аŏ плъкѕтŏ.“ Ітперъторіѕлŏ апрінсŏ de тъпіе, стрігъ: „Съ пѕ фіŏ еŏ ачела къръіа de ла Dѕтпеzеŏ с'аŏ dатŏ ітперіѕлŏ Ротапŏ, dакъ пѕ се ворŏ пеdепсі Скѕціï ꙟпdатъ.“ Dечі лъсъпdŏ чеалалтъ артатъ ꙟп кастре, се пѕсе пре плѕте (къчі паѕіле ꙟпкъ пѕ вепіссеръ) кѕ 500 de преторіапі, шi трекŏ Dѕпъреа; пѕрчегъпdŏ таї ꙟпаінте аціѕпсе ла dбѕе ржѕрі павігабіле, шi котъпdѣ ка съ се аdѕкъ лѕптріле dіп Dѕпъре спре а тречe престе dъпселе. Фъкъпdѕсе ачеаста, ꙟпаінтъ пре ѕпŏ шесŏ ларгŏ шi первепі ла тѕптеле Тепіхортŏ, каре е ꙟп тарціпеа Таѕроскѕціеї. Аколо афлъпdŏ deшерте кастреле Скѕцілорŏ, пептрѕ къ еї кѕ пѕціпŏ таї ꙟп-

наінте се dвсеръ de аколо, пврчессе маї dенарте, калле de о цівмътате de zi, ші неафлъndв пре німіне, трімісе ꙟнаінте пре Ціфаdв кв въці-ва скзці карі міліта ꙟн бстеа імперіалъ, ка съ мергъ ꙟн врма інімічілорв, ші съ ꙟнчеапъ а се вате кв dъншії, dакъ і ва афла. Ціфарdв нв въльторі мвлтв, ші dede престе інімічї, ꙟнсъ нв кbтезъ а се вате кв dъншії, фіindв еї мвлці, чі трімісе ла імперъторівлв съ і dea de штіре. Манвел ꙟndатъ плекъ кв аї съї, ші аттъкъ кастреле барбарілорв, вчісе мвлці dінтр'жншії, ші прінсе ка 100 de іншї, ꙟнтре карі фв ші Лагарв, внвлв dінтре dвчїї прімарї аї скзцілорв, пре чеілалці і-ав мътвітв фвга каілорв, ші deсімеа мвпцілорв челорв de аколо; еаръ імперъторівлв dвпъ че ав пръdатв тоте с'ав ꙟнторсв ꙟнапоі.*)

V. ꙟн аннвлв R. 1904 (Хр. 1151) се скблъ Бахінв Жвпанвлв Сербілорв, ші кіемъ пре Цеіга ꙟнтр'аціпторів ꙟн контра візантінілорв. Бътаіа се фъкв ла ржвлв Тара ꙟн Dачіа medітерранъ, вndе фвръ вътвці ші Єнгврії ші Сербії. Бахінв Жвпанвлв черв іертъчівне, ші імперъторівлв Манвел арръть dестvллъ вманітате прімінdвлв еаръші ꙟн граціа са.— Dаръ ачеастъ рвптвръ dін партеа Єнгврілорв се фъкв кавса внеї серіе de бътъї. ꙟн аннвлв врмъторів Манвел оккvпъ Тавръпвлв (Семнінвлв), прінсе тотв нрешезвлв мілітарів алв Єнгврілорв, ші стрікъ четатеа dін фвndаментв. Венінdв-ї штіре къ Цеіга се аnропіе кв о бсте непвмератъ, Манвел коммъпdъ ка армата съ трекъ ꙟнdъръптв престе Сава кв сарчініле de ресбеллв ші кв каптівії чеї пвмероші, ші съ стеа аколо;

---

*) *Ioannes Cinnamus* libro III. Historiae.

еаръ елȣ̆ кȣ о mъпъ de mілітарї алешї, алергъ іȣте Ꙟпконтра inimічілорȣ̆, de шi чеї maї mȣлцї dȣчї се оппȣпеа ачестеї Ꙟптрепрінdерї. Ȣпȣ̆ каптівȣ̆ грекȣ̆ каре скъпассе de ла Ȣпгȣрї, і adȣссе штіре къ Цеіzа се аппропіе. Мапȣел пȣсе Ꙟпdатъ óстеа са Ꙟп ordіпе de бътаіе кȣ скопȣ̆ de a Ꙟпчепе елȣ̆ Ꙟптъіȣлȣ̆ аттакȣ̆, Ꙟпсъ атȣпчї Ꙟпцелессе къ пȣ віпе реџеле, чі бапȣлȣ̆ Белосе каре е чеа dіптъіȣ̆ demпітате ла Ȣпгȣрї. Imперъторіȣлȣ̆ плекъ асȣпра лорȣ̆, чі фіindȣ̆ къ се аппропіа сеара, deскълекъ de пре калȣ̆, ші арmатȣ̆, кȣmȣ̆ ера, се кȣлкъ пре скȣтȣ̆, ші комъпdъ mілітарілорȣ̆ ка ші еї съ факъ аша. А dóȣa zi Белосе, аȣzіndȣ̆ къ імперъторіȣлȣ̆ і віпе Ꙟп контръ, се ретрассе кȣ óстеа, ші ка съ афле оккасіȣпе de a фȣџі, zіссе къ і с'аȣ̆ комъпdатȣ̆ de кътръ реџе ка съ се depъртеze dіп ачестȣ̆ локȣ̆, ші съ méргъ ла Брапішова, ка de аколо съ аттаче maї леспе пре бізаптіпї. Dаръ імператоріȣлȣ̆ персекȣтъпdȣ̆ пеꙞпчетатȣ̆ пре фȣгъторї, трекȣ̆ ржȣлȣ̆ ші вепі елȣ̆ Ꙟпсȣшї ла Брапішова. Пȣціпȣ̆ dȣпъ ачееа трімісе кȣ ȣпȣ̆ корпȣ̆ de mілітарї пре Боріцȣ̆ Ꙟп партеа ачееа ȣпdе е mȣптеле Темішȣ̆ (аdекъ Ꙟп Темішапа), ка съ праdе локȣріле вечіпе. Dȣпъ че аціȣпсе Ꙟп ачеле локȣрї, Ꙟmпрессȣръ ші бътȣ̆ сателе челе mарї, ші Ꙟптінсе dіп каȣса mȣлціmеї локȣіторілорȣ̆, ші пліпе de аверї. Апоï бътȣ̆ треї реџіmепте de Ȣпгȣрї карі креdеа къ Ꙟпсȣшї imперъторіȣлȣ̆ е Ꙟп фрȣптеа оштії, ші се Ꙟптóрсе Ꙟп кастре Ꙟпкъркатȣ̆ кȣ праdъ. Еаръ реџеле Ꙟпцелегъпdȣ̆ къ Боріцȣ̆, Ꙟпсъ пȣ імперъторіȣлȣ̆, фъкȣсе ачесте стрікъчіȣпі, къпътъ кȣраціȣ̆ ші Ꙟпчепȣ̆ а лȣ̆ персекȣта; dаръ пȣ пȣтȣ̆ съ аціȣпгъ пре Боріцȣ̆, фііndȣ̆ къ ачеста се ретрассе пóптеа ла лȣmіпа факлелорȣ̆, карі ле трі-

mісессе іmперъторіȣлȣ dіn кастре. Ръmъпъndȣ аколо кътȣва тіmпȣ, Боріцȣ dетерmіnъ съ тре́къ еаръші а-па, ші съ се батъ кȣ реџеле каре ні авеа кастреле пре чеалалтъ ржпъ. Реџеле въzъndȣ ачеаста ші теmъndȣсе dе ресȣлтатȣлȣ фортȣпеї, ка пȣ кȣmва съ пéрzъ Ȣпгȣрії, тріmісе dепȣтаці ла іmперъторіȣлȣ съ чеаръ паче. Іmперъторіȣлȣ ꙟпторкъndȣ-се ла Констаптіпополі тріȣmфъ, dȣкъndȣ ꙟпаіnтеа каррȣлȣї dе тріȣmфȣ пре каптівії Ȣпгȣрї ші Сербї. *)

VI. Цеіzа реџеле Ȣпгȣрілорȣ пентрȣ ка съ ші ръсбȣпе dе стрікъчіȣпіле каȣсате ꙟп ресбеллеле аппілорȣ трекȣці, аdȣпъ óсте ла аппȣлȣ R. 1906 (Хр. 1153) кȣ скопȣ dе а трече ꙟп ціпȣтȣріле іmперіȣлȣї. Мапȣел ꙟпdатъ че аȣzі dе ачеаста плекъ елȣ ꙟпсȣші кътръ Dȣпъре асȣпра Ȣпгȣрілорȣ. Реџеле въzъndȣ ȣпȣ аппаратȣ атътȣ dе mаре, пȣ кȣтеzъ а аштепта бътаіа, чі черȣ паче, кȣ коndіціȣпеа ка dіпtре каптівії ȣпгȣрї, іmперъторіȣлȣ съ ціпъ пȣmаї 10,000, чеілалці съ і dеа ꙟпdъртъtȣ.— Абіа се dепъртассе Мапȣел dе ла Dȣпъре, ші Цеіzа ꙟпчепȣ а фаче препаратіве спре а ꙟпкȣрса церіле іmперіȣлȣї. Мапȣел сіmціndȣ перфidіа Ȣпгȣрілорȣ, алергъ еаръші ла Dȣпъре. Цеіzа се ескȣсъ, ші реппоі пачеа. Dаръ ꙟп аппȣлȣ ȣрmъторіȣ еаръші о рȣпсе, ші ꙟmпрессȣръ Бранішова. Іmперъторіȣлȣ плекъ ꙟп контра лȣї, dаръ аціȣпгъndȣ пъпъ ла ȣпȣ локȣ че се кіаmъ Стела тріmісе пре ȣпȣ mілітаріȣ ка съ аррȣпче ꙟп четате о скрісóре легатъ dе ȣпȣ паръ, пріп каре ꙟпdеmпа пре Браніщовані съ се ціпъ бърбътеште къ óстеа ле віпе ꙟпtр'аціȣторіȣ. Ꙟпсъ mілітаріȣлȣ аррȣпкъ паръȣлȣ mаї dепар-

*) *Ioannes Cinnamus* libro III Historiae.

те девътȣ с'ар ші кȣвінітȣ, ші скрісóреа въzȣ ꙟн мъніле Ȣнгȣрілорȣ, карі сперіъндȣсе лȣаръ фȣга, ка съ трéкъ Dȣнъреа, даръ афларъ рѫȣлȣ десȣндатȣ din кавса плоілорȣ челорȣ мȣлте, ші аша фȣџіръ кътръ Сінџідȣнȣ. О парте а міліџії ȣнгȣрешті фȣ аррȣнкатъ ꙟн Dȣнъре де кътръ дȣчеле Васілїȣ. Чеілалці ꙟнцелегъндȣ къ імперъторіȣлȣ нȣ коммъндъ ꙟн персóнъ, чі Васіліȣ, се ꙟнтóрсеръ, ші атȣнчі се ꙟнчінсе о бътаіе ꙟн каре къzȣръ мȣлці де амъндóȣе пърціле, Іоанне Кантакȣzенȣ скъпъ кȣ тóте ачéстеа Сінџідȣнȣлȣ. Імперъторіȣлȣ се ретрассе кȣ óстеа ла Берреа. ꙟн аннȣлȣ R. 1908 (Хр. 1155) Манȣел тріміте пре маре ла гȣра Dȣнъреі о флотъ ка съ ꙟнтре ꙟн ачестȣ рѫȣ ші съ ꙟнаінтеzе пънъ ла Сінџідȣнȣ, еаръ прімъвара плéкъ елȣ ꙟнсȣші кȣ óстеа, ші тречe ꙟн ціпȣтȣлȣ Сірміȣлȣі. Џеіzа фіindȣ непрепаратȣ ла ресбеллȣ тріміте депȣтаці де паче, промітъндȣ къ дакъ імперъторіȣлȣ ва ꙟнчета де ла ресбеллȣ, елȣ і ва да ꙟнапоі пре тоці віzантінії карі с'аȣ прінсȣ ꙟн аннȣлȣ трекȣтȣ. Манȣел ꙟнцелегъндȣ къ din партеа Італіеі і се аменінцъ ȣнȣ ресбеллȣ поȣ, пріmі пачеа кȣ condiціȣнеа офферітъ де Ȣнгȣрі. De ачі ꙟнаінте Џеіzа нȣ маі авȣ рессбеллȣ кȣ віzантінії. Елȣ мȣрі ꙟн аннȣлȣ R. 1913 (Хр. 1160), лъссъндȣ реџе пре фіїȣлȣ съȣ Стефанȣ III.

VII. Фраціі лȣі Џеіzа II, нȣміці Стефанȣ ші Ладіславȣ, фȣџісеръ де маі мȣлці аннї ла Константінополі де фріка ачелȣіа; Манȣел ꙟндатъ че аȣzі де мóртеа лȣі Џеіzа, проперъ кътръ Ȣнгаріа кȣ Стефанȣ (пре каре лȣ ꙟнсȣрассе кȣ о непóтъ а са), ші ацінгъндȣ ла Сінџідȣнȣ, трімісе пре Алессіȣ кȣ Стефанȣ ꙟн Ȣнгаріа, ка съ факъ пре Ȣнгȣрі съ ꙟнкоронеzе пре а-

честа. Ѹпгѹрії тетъпдѹсе de ѹпѹ реџе кѹтпатѹ кѹ іmперъторіѹлѹ біzаптіпѹ, пічї пѹ прітіръ, пічї пѹ рекѹсаръ, чі ꙟпкоронаръ пре Ладіславѹ, фрателе ачестѹіа. Іmперъторіѹлѹ ꙟпкъ се арръть тѹлџъmітѹ, ші се ꙟп тóрсе а касъ. Ладіславѹ II пѹ domпі ѹпѹ аппѹ ші тѹрі. Атѹпчї Мапѹел пѹсе пре тропѹлѹ Ѹпгаріеі пре Стефапѹ IV. Dаръ Ѹпгѹрії пѹ се тѹлџътіръ кѹ dъпсѹлѹ, чі престе ѹпѹ аппѹ лѹ dестропаръ. Стефапѹ фѹџі ла Сардіка ла іmперъторіѹлѹ, каре лѹъпdѹлѹ кѹ сіпе вені ла Сіпџіdѹпѹ, ші ачі аѹzі къ Ѹпгѹрії аѹ пѹсѹ еаръші пре тропѹ пре Стефапѹ III; dечї пе таї сперъпdѹ къ ва пѹте ꙟптетеіа пре тропѹлѹ Ѹпгаріеї пре ѹпѹ отѹ алѹ съѹ, се ꙟптóрсе еаръші а касъ.— Стефапѹ III воіпdѹ съ ші ръсбѹпе асѹпра лѹї Мапѹел каре лѹ dестропассе din domпіа dіптъіѹ, ші късѹтассе ші ла аdоѹа алеџере съ лѹ ꙟтпеdече, ꙟпкеіѣ (a. R. 1917; Хр. 1164) ѹпѹ легътъптѹ кѹ Фрідерікѹ іmперъторіѹлѹ Џертапіеї ші кѹ Владіславѹ реџеле Боетіеї, ші стрiпгъпdѹ óсте ꙟптръ ꙟп џіпѹтѹлѹ Сіртіѹлѹї ші копрiпсе провiпџа,. Стефапѹ IV, ѹпкіѹлѹ, черъпdѹ аџiѹторіѹлѹ, de ла Мапѹел, пѹрчессе ꙟп коптра лѹї ка съ ші рекъштiџе регатѹлѹ перdѹтѹ. Стефапѹ III, пепотѹлѹ, аdѹпѣ оштї ші таї тарї, ші і еші ꙟпаіпте. Іmперъторіѹлѹ ꙟпкъ вепі ла Dѹпъре ші трекъпdѹ Сава пѹсе кастреле dіпаіптеа Тітеллѹлѹї. De аколо трітісе пре Апdропікѹ съ dеа аџiѹторіѹ лѹї Стефапѹ IV, къчї ачеста ера съ каdъ ꙟп тъпіле іпітічілорѹ; еаръ елѹ тішкъпdѹсе dіпаіптеа Тітеллѹлѹї, пѹрчессе таї depарте, ші вепі ла ѹпѹ локѹ пѹтітѹ Петрiкѹ (Петроварadіпѹ) ѹпde ашеzъ кастреле. Ачестѹ локѹ есте пассѹлѹ dіптъіѹ спре а тречe ꙟп Ѹпгаріа сѹперіóръ, *аџiѹпгъпdѹ аколо* Мапѹел скрiссе лѹї Стефапѹ, къ п'аѹ

венітȣ съ факъ ресбеллȣ, чі нȣтаі съ реститȣéскъ фрателвї съȣ Бела пропрієтатеа са (адекъ цінȣтȣлȣ dintре Сава ші Драва каре лȣ ередітассе Бела dе ла татълȣ съȣ Цеіza II; Бела ачеста се ҭнсȣрассе ла Константінополі ші се фъкȣсе цінере лȣі Манȣел.) Ші фъръ съ аштенте ръспȣнсȣ, плекъ ҭнаінте, ші кънdȣ ацінсе ла капітала Сірміȣлȣі пȣсе оштіле ҭн рънdȣ dе бътаіе, апоі трімісе ла Владіславȣ пре ȣнȣ отȣ каре штіа лімба боемікъ, съ лȣ ҭнтребе: „Кȣ че dрептȣ кȣтézъ елȣ а се скȣла ҭн контра съzерапȣлȣі съȣ, саȣ ш'аȣ ȣітатȣ dе челе че аȣ промісȣ?“ Кȣвінтеле ачестеа аȣ аттінсȣ таре пре боемȣ, къчі ҭн аdевъръ, елȣ промісессе фіdелітатеа лȣі Манȣел, кънdȣ трекȣ кътръ Палестіна, ші п'авȣ че съ ръспȣнzъ ҭнdатъ, dаръ dȣпъ че се консȣлтъ кȣ Стефанȣ, dеdе ȣрмъторіȣлȣ ръспȣнсȣ: „Noі п'амȣ венітȣ съ dескіеръмȣ ресбеллȣ тарелȣі імперъторіȣ, ші нічі нȣ не амȣ ȣітатȣ dе челе че не амȣ легатȣ кȣ dънсȣлȣ; чі ка съ ацівтъмȣ пре Стефанȣ челȣ аттъкатȣ кȣ недрептȣлȣ dе ȣнкіȣлȣ съȣ, ші рȣгъмȣ пре імперъторіȣлȣ съ протéгъ пре реџеле челȣ тънъръ; пентрȣ пропрієтатеа лȣі Бела вомȣ стърȣі кȣ пȣтереа съ і се dеа ҭнапоі.“ *) Імперъторіȣлȣ пріміndȣ ръспȣнсȣлȣ, маі ҭнтъіȣ се темȣ съ нȣ фіе вре о стратацемъ ла міzлокȣ, dечі трімісе алці dепȣтаці ла Владіславȣ черънdȣ ка съ ҭнтърéскъ пріп цїȣръмънтȣ тóте челе ziссе. Ачеаста се ші фъкȣ, ші dȣпъ пȣцінȣ трімісе ші Стефанȣ dепȣтаці ла імперъторіȣлȣ, карі съ dеа ҭнапоі пропрієтатеа лȣі Бела, ші съ се рóџе съ промітъ къ нȣ ва маі лъсса пре ȣнкіȣлȣ Стефанȣ съ

*) Ioannes Cinnamus libro V. Historiae.

тървъре цеара. Кѹ ачесте кондіціѹні се терміпѣ ресбеллѹлѹ, ші Манѹел се Ѫнторсе Ѫн церіле сале.

VIII. Кѹ тóте ачестеа Стефанѹ IV нѹ се стъмпъръ кътѹ-ва тімпѹ; ба ші непотѹлѹ сѣѹ Ѫнкъ ші скітбъ кѹцетѹлѹ, ші Ѫн анѹлѹ ѹрмъторіѹ оккѹпъ ціпѹтѹлѹ Сірміѹлѹі (пропрiетатеа лѹі Бела), Манѹел Ѫі скріссе атѹнчі съ се ретрагъ ші съ обсерве трактатѹлѹ Ѫнкеіатѹ, кѫчі алтміптере ва рѫдіка еаръші арміле асѹпра лѹі. Neаскѹлтъндѹ Стефанѹ, імперъторіѹлѹ адіцъ асѹпра лѹі пре Іерославѹ прінчіпеле Галліціеі, de кътръ мѣзъ-нóпте, ші трімісе ла Dѹнъреа пре Гавра ші пре Бріеніѹ кѹ арме пре апъ ші пре ѹскатѹ. Бътаіа се фъкѹ Ѫнпрещіѹлѹ Таѹрѹнѹлѹ челѹі Ѫнкѹнціѹратѹ de Ѹнгѹрі ші апъратѹ de бізантіні, din лъѹнтрѹ, ші de флота de пре Сава ші de пре Dѹнъре, din афаръ. Стефанѹ IV ера Ѫнкісѹ Ѫн четате, Ѹнгѹріі възъндѹ къ кѹ пѹтереа армелорѹ нѹ потѹ съ скапе de дъпсѹлѹ, коррѹмпѹ пре ѹнѹ сервѹ алѹ лѹі каре лѹ Ѫнвеніпéзъ. Dѹпъ ачестѹ оморѹ ѹржтѹ, чеі Ѫнкіші даѹ четатеа Ѫн мъніле Ѹнгѹрілор, карі аррѹнкъ корпѹлѹ лѹі Стефанѹ Ѫнаіптеа порцілорѹ.— Dаръ Манѹел адіѹнде кътръ фініто̀лѹ лѹі Іѹніѹ Ѫнсѹші ла Dѹнъре, ші аттакъ четатеа Таѹрѹнѹлѹ. Іоанне Чінамѹ каре с'аѹ афлатѹ de фацъ ла ачеастъ Ѫнпрещіѹраре, фаче о dескріпчіѹне мінѹпціóсъ ші фóрте інтерессантъ, ші аратъ ѹпѹ кѹраціѹ песпѹсѹ Ѫн пептѹлѹ лѹі Манѹел. Dѹпъ о батере de маі мѹлте зіле, бізантінії лѹаръ четатеа кѹ ассалтѹ. Стефанѹ трімісе dепѹтаці ла імперъторіѹлѹ ка съ факъ паче, чедъндѹ бізантінілорѹ Таѹрѹнѹлѹ кѹ ціпѹтѹлѹ Сірміѹлѹі. Імперъторіѹлѹ се търбѹрѣ de ворба чеdере, ка ші кѹмѹ нѹ ле ар фі *лѹатѹ елѹ; кѹ тóте* ачестеа маі пре ѹрмъ пріімі съ

се факъ паче. Даръ тотȣ de odатъ Іоанне Дȣка ок-
кȣпассе Далмаціа ші челе маї мȣлте четъці din Кор-
ваціа; Стефанȣ се темеа ка нȣ кȣмȣ-ва віzantinii
din партеа ачееа съ ꙟпвадъ Ȣнгаріа. Аша даръ нȣ
трекȣ мȣлтȣ, ші рȣпсе пачеа (а. R. 1919; Хр. 1166),
ші трімісе пре ȣнȣ Dionisiȣ кȣ óсте, съ ꙟнтре ꙟн
цінȣтȣлȣ Сірміȣлȣї. Дȣчії арматеї віzantine воindȣ съ
ꙟншеле ȣнȣлȣ пре алтȣ, пердȣръ бътаіа.

IX. Мапȣел ꙟнцелегъndȣ de ачеастъ пердере се
тȣрбȣрѣ фóрте, ші детермінѣ съ плече еаръ ꙟн Ȣн-
гаріа, ші ка съ dea inimічілорȣ о мȣстръ de вітеzia
ромапъ, dіспȣсе лȣкрȣлȣ аша Пре Алессіȣ dȣпъ ка-
ре шї деспȣнсессе пре фііа са, ꙟлȣ трімісе кътръ
Дȣпъре кȣ мȣлте оштї (пре каре ле команdaссе А-
лессіȣ протоспъташіȣлȣ) ка кȣ ачестеа съ амъцéскъ
пре Ȣнгȣрї, ка ші кȣмȣ ар воі съ і аттаче еаръші
din локȣріле ȣсітате; еаръ пре Леоп кȣ сȣпранȣмеле
Батаце ꙟлȣ трімісе dінтр'алтъ парте кȣ о óсте фóрте
маре, даръ маі кȣ сéмъ кȣ о непȣмератъ мȣлціме
de Ромъні (Влахї) карі се zікȣ а фі фостȣ óрекъndȣ
колопї din Італіа, ші коммъndъ ка съ ꙟпвадъ Ȣнга-
ріа din локȣріле челе апрóпе de мареа пéгръ, din ка-
ре парте німіне п'аȣ маї венітȣ асȣпра лорȣ din тім-
нȣріле челе маї векї. Аша даръ Алессіȣ ші чеалал-
тъ óсте ажіȣнгъndȣ ла Дȣпъре, ꙟнчепȣръ а ꙟнфрі-
коша пре Ȣнгȣрї, ка ші кȣмȣ арȣ воі съ трéкъ ꙟн-
датъ рѫȣлȣ; еаръ Батаце іррȣмпъndȣ din локȣріле
каре ле амȣ пȣмітȣ, ꙟнчепȣ а девъста тóте че і ві-
неа ꙟnaінте, ȣчісе о мȣлціме de óменї, ші прінсе ꙟн
къ ші маї мȣлцї, лȣѣ тȣрме de воі, de oi, de каї ші
de алте віте ші се ꙟнтóрсе ла імперъторіȣлȣ *). Даръ

*) Ioannes Cinnamus. Beal Mag. ist. Tomȣ I. паг. 39.

елѕ voindѕ a ле maĭ фаче ші алтъ стрікъчіѕпе, трімісе асѕпра лорѕ ощтї нове, ші коmmъndѣ съ іррѕmпъ пріn локѕріле maĭ din сѕсѕ ші съ аттаче пре Ѹнгѕрії карі локѕескѕ пре лъпгъ Таѕросквѕціа (Галліціа). Ачеле ощтї ле коmmъnda Andronікѕ Лаmпарda, Nічефорѕ Петраліфа, ші алції maĭ mѕлці; daръ коmmandѕлѕ сѕпремѕ ера лъпгъ Ioanne Dѕка; ачештіа пѕ перdѕръ тіmпѕ, ші трекъndѕ пріn локѕрї ꙟпtinсе ші пе ѕmблате, ші пріn церї maĭ deшерте de ómenĭ, ꙟптрѣ ꙟп Ѹнгаріа, ші dъndѕ de maĭ mѕлте сате фóрте локѕіте, фъкѕ о праdъ фóрте mаре, ѕчісе mѕлцї ómenĭ, daръ прімісе ѕпѕ пѕmърѕ ші maĭ mаре. Ші къndѕ ера съ éссъ de аколо, фъкѕ о крѕче de mеталлѕ ші о пѕсе ꙟп ачелѕ локѕ кѕ ачеастъ іnскріпчіѕпе:

Аічі Марtе ші врацѕлѕ челѕ tаре алѕ Романілорѕ,
Аѕ ѕчісѕ о пѕmерóсъ mѕлціmе de Ѹнгѕрї,
Пре къndѕ гѕверпа іmперіѕлѕ Романѕ
Мапѕел глоріа касеĭ Аѕгѕсtе а Комnеnілорѕ. *)

Ꙟптре ачестеа Енрікѕ dѕчеле Аѕстріеĭ венї ла Сарdіка ла іmперъторіѕлѕ, ші компѕсе пачеа ꙟптре дъпсѕлѕ ші ꙟптре Ѹнгѕрї. Кѕ тóте ачестеа ꙟп аппѕлѕ ѕрmъторіѕ Стефанѕ ꙟптрѣ ꙟп Dалmаціа, ѕnde рекѕперѣ maĭ mѕлте четъцї, dѕпъ ачеа трімісе óщтї ші престе Сава ꙟп ціпѕтѕріле іmперіѕлѕї. Мапѕел аѕzindѕ de перфіdіа Ѹнгѕрілорѕ, се репеzі ла Сарdіка ші de аколо трімісе пре Andronікѕ префектѕлѕ пѕтерілорѕ mарітіmе, каре съ трéкъ Сава ші съ ꙟптре ꙟп Таѕрѕпѕ. Стефанѕ трімісе пре Dionісіѕ кѕ óсте de Ѹнгѕрї ші de Цермапї. Се фъкѕ о бътаіе крѕпtъ ꙟп къmпії Сірmіѕлѕї, віzаптіпії ꙟпвіпсеръ, Ѹнгѕрії перdѕръ стéгѕлѕ лорѕ челѕ mаре, dѕсѕ пре ѕпѕ карѕ кѕ патрѕ боі. — Dѕпъ ачеастъ перdере Ѹнгѕрії перdѕръ

ші Dалмаціа.— Стефанꙋ III мꙋрі ꙟн аннꙋлꙋ R. 1926 (Хр. 1173) ші візантінії нꙋсеръ пре тронꙋлꙋ Ꙋнгаріеї пре Бела III, ціпереле імперъторіꙋлꙋї, каре ціꙋрѣ кредінцъ лꙋї Манꙋел. De ачі ꙟнаінте ꙟнчетéзъ черціле ꙟнтре Ꙋнгꙋрі ші Візантіні, Манꙋел ꙟнкъ мóре ꙟн аннꙋлꙋ R. 1933 (Хр. 1180.)

X. Dꙋпъ мóртеа лꙋї Манꙋел Комненꙋ, ꙋрмѣ пре тронꙋлꙋ візантінꙋ Алессіꙋ II Комненꙋ ꙟн етате de 12 анні; ꙟнсъ абіа domni треї анні, ші се dестронѣ de Andроnікꙋ I Комненꙋ, каре се ꙋчісе ла аннꙋлꙋ R. 1938 (Хр. 1185), ші фъкꙋ́ локꙋ лꙋї Ісачіꙋ Анцелꙋ. Мꙋрінdꙋ імперътéсса ла аннꙋлꙋ R. 1939 (Хр. 1186), Ісачіꙋ ші пронꙋсе съ се кѫсъторéскъ кꙋ о копілъ de 10 анні а лꙋї Бела III, рецелꙋї Ꙋнгаріеї, ші пентрꙋ аккоперіреа спеселорꙋ de нꙋнтъ, ꙟмпꙋсе трібꙋтꙋ пре четъцї ші пре цері. Ачеаста аціцѣ пре локꙋіторі асꙋпра лꙋї, ші маї вѫртосꙋ пре Ромънії din Месіа ші din мꙋнтеле Емꙋлꙋї. Doї фраці Ромънї, Петрꙋ ші Асанꙋ, карі се трѫціа din фаміліа рецелꙋї Самꙋел, мергъndꙋ ла Чінселле ла імперъторіꙋлꙋ, черꙋръ съ се прімéскъ ꙟн міліціе, ші dрентꙋ рекомпенсъ пентрꙋ серviціꙋ се лі се dea ꙋнꙋ локꙋ din мꙋнтеле Емꙋлꙋї. Черереа лорꙋ нꙋ се лꙋѣ ꙟн консіdеръчіꙋне, еї се ꙟнтóрсеръ батціокоріцї de візантінї, ші ресꙋларъ тотꙋ цінꙋтꙋлꙋ dінтре Dꙋнъре ші мꙋнтеле Емꙋлꙋї. Ісачіꙋ Анцелꙋ вѫзъndꙋ ачеастъ префачере неаштептатъ а лꙋкрꙋрілорꙋ, ꙟн фіне шї dескісе окії, стрінсе тóте оштіле ші нꙋрчессе асꙋпра лорꙋ прін мꙋнтеле Емꙋлꙋї. Ассанꙋ кꙋ óстеа са се ашезѣ ꙟн четатеа че се нꙋмеште Стрінавꙋ; ші кѫндꙋ еші імперъторіꙋлꙋ din мꙋнці нꙋ вѫзꙋ пре nimine, dечї елꙋ dевъстѣ цінꙋтꙋлꙋ ші арсе бꙋкателе челе adꙋнате але локꙋіторілорꙋ.

апоі ꙟпшълъпдѹсе пріп спѹперіле челе фалсе, къ Ромъпії арѹ фі трекѹтѹ Dѹпъреа, детермінъ съ се ꙟпторкъ ꙟпапоі. Ачі лѹ аттъкаръ Ромъпії, ші лѹ бътѹръ аша де ꙟпфрікошатѹ, ꙟпкътѹ абіа се мъптѹі елѹ сінгѹрѹ кѹ фѹга, лъссъпдѹ тоте сарчіпіле ші скѹлеле імперіале ꙟп мъпіле ачестора. а. R. 1939 (Хр. 1186). Спре а ацица ші маі таре ла арме пре Ромъпі ші пре Бѹлгарі, фраціі Петрѹ ші Асапѹ едіфікаръ о бісерікъ ꙟп опбреа марелѹі мартѹрѹ Dемитріѹ, ші бъгаръ ꙟптр'ꙗпса бтепі кѹпріпші де спіріте (демопіачі), карі профетізъпдѹ стріга: „Къ лѹі Dѹмпезеѹ і аѹ плъкѹтѹ ка падіѹпеа Ромъпілорѹ ші а Бѹлгаріілорѹ скѹтѹръпдѹ ціѹгѹлѹ Гречілорѹ съ ші черче лібертатеа, ші пептрѹ ачееа мареле мартѹрѹ Dемитріѹ аѹ пъръсітѹ Тессалопіка ші бісеріка Гречілорѹ, ші аѹ вепітѹ ла дъпшіі съ ле аціѹте, дечі съ апѹче арммеле ші съ ѹчідъ пре Гречі фъръ де пічі о крѹцаре.“ *) Пріп ачесте мъіестрії ші маі таре с'аѹ ꙟптърржтатѹ Ромъпії ші Бѹлгарії, еі кіемаръ ꙟптр'ацієторіѹ ші пре лок8ітор ії діп стъпга Dѹпърії. Ісачіѹ трімісе ꙟп коптра лорѹ пре ѹпкіѹлѹ съѹ, Іоаппе Себастократоріѹлѹ, ꙟпсъ маі пре ѹртъ сѹспектъпдѹлѹ къ ѹмблъ съ-і ръпескъ порфіра імперіалъ, ꙟлѹ деградъ, ші трімісе ꙟп локѹлѹ лѹі пре Іоаппе Каптакѹзепѹ Чесаріѹлѹ, каре фѹ аттакатѹ попотеа де Ромъпі, ші пердѹ тоте кастреле. Петрѹ ші Асапѹ се ꙟптоъркаръ ꙟп веммінтеле лѹі. Dѹпъ ачееа імперъторіѹлѹ трімісе ꙟп коптра Ромъпілорѹ пре Алессіѹ Брапа, каре възъпдѹсе ꙟп фрѹптеа оштії ꙟпторсе арммеле асѹпра лѹі Ісачіѹ, ꙟпсъ се тъіъ де Чесаріѹлѹ Копрадѹ, кѹмпатѹлѹ імперъторіѹлѹі. а. R. 1940 (Хр. 1187).

*) Nicetas Choniates lib. I. de imp. Isacio Angelo. cap. 5.

XI. Імперъторіѕлѕ Ісачіѕ Анџелѕ възъndѕ кътѕ de ръѕ тергѕ лѕкрѕріле ꙟп Месіа, детермінъ съ плечо еаръшї ꙟп персóнъ ꙟп контра Ромъпілорѕ карі кѕ аџіѕторіѕлѕ челорѕ de престе Дѕнъре се ашезассеръ ꙟп пърціле Агатонолії; дечї скѕлъndѕсе, се дѕссе ла Торокотѕ, апрóпе de Adріанополі, ші аколо аштентъ пънъ се ворѕ стрінџе оштіле, кіетъ ші пре Чесаріѕлѕ Конрadѕ ка съ віпъ кѕ аї съї, прекѕтѕ промісессе; ꙟпсъ ачеста се сѕі пре о паве, ші се дѕссе ꙟп Палестіна. Імперъторіѕлѕ алегъndѕ о міе de фечіорї кърора ле dede арме ші каї бѕпї, трімісе сарчіпеле ла Adріанополі, ші елѕ плекъ асѕпра Ромъпілорѕ ші вені пънъ ла Бастерпе, дѕпъ треї зіле пърчессе спре Беррea, ші ꙟптълні пре Ромъні, карі се ꙟнтóрчеа кѕ прадъ ꙟп цеара лорѕ. Ромъпії dederъ прадa ꙟп мъніле ѕпорѕ коорцї de але лорѕ, ші чеілалцї се пѕсеръ ла апъраре. Імперъторіѕлѕ абіа ліберъ пре кацївa каптіві, ші се ꙟнтóрсе кътръ Adріанополі. Ромъпії се репезіръ асѕпра Берреї; дечї імперъторіѕлѕ се възѕ констрінсѕ а алерга ꙟнтрѕ апърарея ачестѕі локѕ. Ромъпії се ꙟнтóрсеръ асѕпра Агатополії ші апої асѕпра Філіпнополії. Прін ачесте стратаџеме імперъторіѕлѕ фѕ певоітѕ а скімба локѕлѕ пе ꙟнчетатѕ; ꙟн фіне венindѕ ла Філіпнополі, de ачі трекѕ ла Сардіка, ші детермінъ ка de аколо съ опереze ꙟп контра інімічілорѕ, чі фііndѕ къ се апропіа іарна, діспѕсе ка оштіле съ іерпеze аколо, ші елѕ се ꙟнтóрсе ла ціокѕрї ꙟп Константінополі, а. R. 1941 (Хр. 1188). Кѕ ꙟнчепѕтѕлѕ прімъверeї ели еаръшї ꙟп контра Ромъпілорѕ ші бътѕ кастелѕлѕ Ловіцѕлѕї ꙟп кѕрсѕ de треї лѕпі de зіле, ꙟнсъ фъръ de а лѕ пѕтé лѕа; дечї се ꙟнтóрсе а касъ лъсъndѕ кѕ сіпе

остатікꙋ пре Іоанніцꙋ фрателе лꙋі Петрꙋ ші Асанꙋ.— Фрідерікꙋ Барбаросса імперъторіꙋлꙋ Церманіеі трекꙋ пріп Паннонія ꙟн анꙋлꙋ R. 1942 (Хр. 1189) спре а терце кътрѣ Палестіна, ші ацꙋнгъндꙋ ла Сінцідꙋнꙋ ꙟн 29 Іꙋніꙋ, фꙋ рѫꙋ прімітꙋ de локꙋіторіі Месіеі, ꙟнкътꙋ абіа пꙋтꙋ съ трекъ пріп ачеастъ цеаръ ꙟн доꙋе лꙋні de zіле; аша de таре фꙋ скъртъпатꙋ de Ромъні.— Ресбеллꙋлꙋ ꙟн контра візантінілорꙋ се контінꙋѣ de Ромъні кꙋ маре сꙋчессꙋ. Dꙋчеле Константінꙋ Асніатꙋ пердꙋ сперанца de а се маі пꙋте вате ші кꙋ dъншіі ші кꙋ фомеа, ші черꙋ de ла імперъторіꙋлꙋ ка съ плътескъ міліціеі стіпендіꙋлꙋ. Ачеста лꙋ депꙋсе dін demнітате, ші і скосе окіі, а. R. 1943 (Хр. 1190).

XIII. ꙟн аннꙋлꙋ Ромеі 1946 (Хр. 1193) детермінѣ Ісачіꙋ съ плече еаръші ꙟн персонъ ꙟн контра Ромънілорꙋ, ші трекъндꙋ Анхіалꙋлꙋ ꙟнаінтѣ пріп ꙟнкꙋркътꙋрі ꙟн мꙋнтеле Емꙋлꙋі, ші фъръ de а фаче вре ꙋнꙋ лꙋкрꙋ ꙟнсемнатꙋ, воіндꙋ съ се ꙟнторкъ, лꙋѣ дрꙋмꙋлꙋ кътрѣ Беррея. Ромъніі лъссаръ de трекꙋ корпꙋлꙋ dінаінте, даръ къндꙋ вені імперъторіꙋлꙋ кꙋ армата чеа маре, дедеръ асꙋпра лꙋі ші стрікаръ форте ꙋрѫтꙋ пре Гречі; Ісачіꙋ скъпѣ нꙋмаі пріп провіdінца dівінъ. Ромъніі къпътъндꙋ арме de ла Гречіі бътꙋці, ші ꙟнсꙋпербіці de сꙋчесселе лорꙋ, бътꙋръ Оdессꙋлꙋ (Варна), пръdаръ Анхіалꙋлꙋ, стрікаръ Сарdіка (Тріаdіца, маі ꙟн ꙋрмъ Софіа), бътꙋръ Стꙋпеіꙋлꙋ ші алꙋнгаръ пре Гречі dін тр'жнсꙋлꙋ, пръdаръ Naіссꙋлꙋ, прінсеръ мꙋлці омені ші dꙋсеръ мꙋлте віте dін тр'жнсꙋлꙋ. Ісачіꙋ ꙟнчеркѣ съ-і ꙟмпедече дрегъндꙋ ꙋнеле четъці ші прінzіндꙋ мꙋіеріле Ромънілорꙋ, ꙟнсъ ачештіа нꙋ се сперіаръ, чі контінꙋаръ

вътъiле шi кв maї mаре ꙟпвершвпаре. Ꙟп аппвлꙋ Ромеї 1948 (Хр. 1195) Iсачiꙋ черꙋ ацiвторiꙋ de ла сокрвлꙋ съꙋ Бела III рецеле Ꙋпгврiлорꙋ, каре i шi трimiсе miлiцiе впгврéскъ прiп Bidinꙋ; кв ꙟпчепвтвлꙋ лвпеї лвї Мартiꙋ лвъпdꙋ кв сiпе 1500 лiвре de аврꙋ шi 6000 лiвре de арцiнтꙋ пврчессе елꙋ ꙟпсвшi din Константiпополi спре а се пвпе ꙟп фрвптеа оштiлорꙋ, шi а пв се ꙟнтóрче пъпъ че пв ва пimiчi пре Ромъпї, ꙟпсъ сóртеа deчiсе din коптръ. Ромъпiї пimiчiръ пре Гречї.— Алессiꙋ фрателе лвї Iсачiꙋ прiпсе пре ачеста шi-ї скóссе окiї, фъкъпdвсе пре сiпе imперъторiвлꙋ. Ачеста ꙟпdатъ трimiсе deпвтацї ла Петрв шi ла Ассапꙋ ка съ факъ паче кв dъпшiї; Ромъпiї пропвсеръ копdiцiвпiле челе maї рвшiпóсе пептрв вizаптiпї, шi аша пеꙟпкеiпdвсе пimiка, коптiпваръ ресвеллвлꙋ, бътвръ лецiвпiле imперiале, прiпсеръ пре dвчеле Алессiꙋ Аспiатꙋ, шi оккепаръ maї твлте четъцї, ꙟп карi ашеzаре прешеzе Ромъпе, шi кв modвлꙋ ачеста се ꙟптърiръ шi maї твлтꙋ. Iмперъторiвлꙋ трimiсе кв алтъ óсте пóвъ пре Севастократорвлꙋ Iсачiꙋ, цiперелe съꙋ; dаръ шi ачеста фв вътвтꙋ de Ромъпї, шi прiпсꙋ къzꙋ ꙟп mъпiле лвї Ассапꙋ.

XIV. Dвпъ ачесте вiкторiї пв трекꙋ mвлтꙋ тimпꙋ, шi Ассапꙋ чертъпdвсе кв впꙋ върꙋ алꙋ съꙋ, пвmе Iвапкв, каре атъцiссе пре квmпатъса, фв вчiсꙋ de ачеста. Проditорiвлꙋ Iвапкв оккепъ четатеа Тжрпова шi скрiссе ла imперъторiвлꙋ Алессiꙋ ка съ-ї вiпъ ꙟптр'ацiвторiꙋ, къ елꙋ i ва свпвпе тóтъ Месiа. Алессiꙋ трimiсе maї търziꙋ пре Протостраторiвлꙋ Мапвел Катаце кв оштї. Ачеста плекъпdꙋ din Фiлiпополi, de авiа ꙟптръ ꙟп цiпвтвpiле Месiеї, шi се ꙟптóрсе ꙟпапої, пептрв къ miлiтарiї ꙟптрева кв пар-

тъ стрігънdѹ: ѹnde не dѹчі? ші кѹ чіне веі съ те ваці? — Кънdѹ терсе таі ꙟн ѹртъ ші імперъторіѹлѹ кѹ таі маре пѹтере съ ꙟнчерче лѹкрѹлѹ, пъці тотѹ ассетіне. ꙟнтр'ачестеа Петрѹ, фрателе лѹі Ассанѹ, ꙟші стрінсе оштіле сале ші се ꙟнтърі din zi ꙟн zi; Іванкѹ dесператѹ еші пре аскѹнсѹ din Тѫрнова ші фѹџі ла імперъторіѹлѹ. Аша венi dе поѹ тоатъ цеара сѹнтѹ domnia лѹі Петрѹ. Dаръ ачеста ꙟнкъ нѹ domni мѹлтѹ тімпѹ dѹпъ моартеа фрателѹі съѹ, чі се ѹчісе dе кътръ ѹнѹ консъценѹ алѹ съѹ; атѹнчі лѹъ domnia престе Ромъні ші Бѹлгарі алѹ треіле фрате, Іоанніцѹ, каре фѹссе остатікѹ ла Константінополі, ші dѹпъ ачееа фѹџіndѹ пре аскѹнсѹ се ꙟнтоарсессе ꙟн патріе, ші аціѹта пре фрате съѹ Петрѹ ꙟнтрѹ гѹвернареа ші апърареа статѹлѹі. Іоанніцѹ ачеста лѹъ нѹмеле dе Імперъторіѹ алѹ Ромъпілорѹ ші алѹ Бѹлгарілорѹ. Върѹлѹ съѹ, Іванкѹ, фѹџіndѹ ла Константінополі фѹ біне пріимітѹ dе імперъторіѹлѹ, каре лѹ dеспѹнсе кѹ фііа ръпосатѹлѹі Севастократоріѹ Ісачіѹ, чі елѹ атоpъndѹсе dе тѹма еі, въdѹва Анна, се ꙟнсоці кѹ ачеаста, ші dѹпъ ачееа се вътѹ ꙟн армата імперіалъ ꙟн контра Ромъпілорѹ, кѹ фоарте маре кѹраціѹ, a. R. 1950 (Хр. 1197). — Тотѹ ꙟн ачестѹ аннѹ фатал мѹрі ші Бела III реџеле Ѹнгѹрілорѹ, лъсъndѹ dе сѹчессоріѹ пре фіілѹ съѹ, Емерікѹ.

XV. Пре тімпѹлѹ кънdѹ се рескѹлассеръ фраціі Петрѹ ші Ассанѹ ка съ рекѹпере лібертатеа паціѹнеі сале, ѹнѹ алтѹ Ромънѹ вітеzѹ, анѹме Кроссѹ, се ръdікъ кѹ арме асѹпра лорѹ, префъкънdѹсе къ се лѹптъ пентрѹ імперіѹлѹ, ші ле фъкѹ мѹлте ꙟнкѹркътѹрі, dаръ таі ꙟн ѹртъ къzънdѹ сѹнтѹ сѹспіціѹнеа імперъторіѹлѹі, фѹ арѹнкатѹ ла прінсоаре; кѹ тоате аче-

стеа къштігънdѕші еаръ кредітѕлѕ фѕ трімісѕ съ апнере Стрѕмніца. Кроссѕ купрінсе четатеа, dаръ аноі о ціне пентрѕ сіне. Імперъторіѕлѕ се възѕ констрінсѕ а коммъnda арmата ꙟн контра лѕі, ші венindѕ ла Чінселле трекѕ ла Тессалоніка, ші dе аколо пърчессе асѕпра лѕі Кроссѕ; ꙟнсъ ачеста купрінсессе ші Просакълѕ кѕ ціністѕріле вечіне. Імперъторіѕлѕ пепѕнѕтъndѕ фолосі німіка ꙟн ачеастъ еспеdіціѕне, ꙟнкеіѣ наче кѕ Кроссѣ, лъссъnds-і локѕріле купрінсе ші dъnds-і dе соціе пре фата Протостраторіѕлѕі каре ера dеспърцітъ dе бърватѕ.— Тотѕ ꙟн тімпѕлѕ ачеста трекѕръ Команії Dѕнъреа, ші ѕніndѕсе кѕ Ромъній dіn Месіа ꙟнкѕрсеръ ꙟн Трачіа ші се dѕссеръ пръdъndѕ пънъ ла Реdестѕ лънгъ mаре; dаръ къndѕ ера съ се ꙟнтóркъ ꙟнdърътѕ, фѕръ купрінші dе óстеа імперіалъ каре аnпъра Бізѕа, ші періръ mѕлці dіn трѕпшії ꙟн скъртъnъторіле че авѕръ. Nѕ mѕлтѕ тімпѕ dѕпъ ачеа ꙟтпъ;ціndѕсе Команії ꙟн патрѕ пърці, пръdаръ тóтъ Маchеdоnіа.— Ла Філіпополі проdіторіѕлѕ Іванкѕ коmmъndъndѕ сѕнтѕ стéгѕлѕ імперіал, купрінсе тотѕ ціністѕлѕ dе прін преціѕрѕ ші ꙟнчепѕ а лѕкра dе капѕлѕ съѕ. Імперъторіѕлѕ трімісе ла dънсѕлѕ ѕnѕ аdmоніторіѕ; елѕ се ретрассе ꙟн mѕнтеле Еmѕлѕі, ші се нѕсе ꙟн легътѕрѣ кѕ Іоанніцѕ; імперъторіѕлѕ трімісе пре протостраторіѕлѕ Манѕел Катаце кѕ óсте асѕпра лѕі, ꙟнсъ Іванкѕ л'аѕ прінсѕ, арmата імперіалъ о аѕ ꙟтпръштіатѕ, ші аѕ купрінсѕ тотѕ ціністѕлѕ пънъ ꙟн Сантіа, mѕнтеле Пацеѣ ші Авdера. Dѕпъ ачеа плекѣ ꙟнсѕшѕ імперъторіѕлѕ асѕпра лѕі, ші венindѕ пънъ ла Степеmакѕ лъѣ четатеа, ші трімiціndѕ ла Іванкѕ, ꙟлѕ ꙟndѕплекѣ съ се сѕпѕнъ, ціѕръndѕ-і пре еванцеліѕ къ нѕ і ва фаче німік

ѕпȣ ръȣ. Dаръ dȣпъ че пȣсе тъпа пре dъпсȣлȣ л'арȣпкъ ла ꙟпкісóре, а. R. 1951 (Хр. 1198).— Коmапії пȣ ꙟпчета de а трече Dȣпърея ші dіmпреȣпъ кȣ Бȣлгарії ші кȣ Роmъпії а пръdа Трачіа, dаръ ꙟп аппȣлȣ Роmеї 1952 (Хр. 1199) се скȣлъ асȣпра лорȣ Роmапȣ dȣчеле Галліцієї, ші пръdъпdȣ цінȣтȣріле лорȣ de ла Dȣпастрȣ, ꙟmпеdекъ ꙟпкȣрсіȣпіле челе dесе че фъчеа ачештіа maї ꙟп тоцї а пиії ꙟп церіле din dреапта Dȣпърєї.— Іоаппіцȣ оккȣпъ четатеа Копстапціа din цінȣтȣлȣ mȣптелȣї Роdопе, dȣпъ ачеea бътȣ четатеа Оdессȣ (Варпа), ші ꙟп кȣрсȣ de треї zіле dържтъ фортіфікъчіȣпіле, ші апоï се ꙟптóрсе ꙟп Месіа.— Протостраторіȣлȣ Мапȣел Каmаце каре се афла ꙟп каптівітате ла Іоаппіцȣ рȣгъ пре іmперъторіȣлȣ Алессіȣ ка съ'лȣ ръскȣmпере, ші пепȣтъпdȣлȣ ꙟпdȣплека се аdресъ ла Кроссȣ, каре лȣ ръскȣmпъръ ші лȣ лȣъ ла сіпе, ші кȣ dъпсȣлȣ ꙟmпреȣпъ копріпсеръ Пелагопіа; еї ацідаръ ла ръскóлъ тóтъ Трачіа ші тотȣ Пелопопесȣлȣ. Іmперъторіȣлȣ ꙟшї лȣъ каллеа еаръші ла ꙟпmълъчіȣпї, трассе пре Кроссȣ ла сіпе пріп проmіссіȣпї, ші лȣ ꙟпсȣръ кȣ Теоdора спȣпса лȣї Іваикȣ, ші кȣ mоdȣлȣ ачеста рекъштігъ Пaлагопіа; лȣї Кроссȣ і dеdе Стрȣmпіца, еаръ кȣ Іоаппіцȣ іmперъторіȣлȣ Роmъпілорȣ ші алȣ Бȣлгарілорȣ фъкȣ паче. а. R. 1953 (Хр. 1200).

XVI. Скȣларея Роmъпілорȣ ші сȣчесселе лорȣ асȣпра іmперіȣлȣ візаптіпȣ фъкȣръ сгоmотȣ ꙟп тóтъ Еȣропа, сепtіmептȣлȣ лорȣ de лібертате ші de паціопалітате ацііȣпсе пъпъ ла Роmа. Поптефічеле Роmапȣ Іппочепцȣ III, dештептатȣ пріп атътеа фапте стрълȣчіте, трімісе ла Іоаппіцȣ пре Протопресвітерȣлȣ din *Брȣпdȣсіȣ, Dоmіпікȣ*, каре штіеа гречеште ші латі-

пеште кȣ о епістолъ фóрте ꙟпдȣлчітóре пріп каре арратъ къ Іоаппіцȣ кȣ тоці Ромъпії е пъскȣтȣ din съпцеле челȣ adевъратȣ алȣ векілорȣ Ромапі, ші'лȣ ꙟпdémпъ ка ꙟтпреȣпъ сȣппȣшіі съї съ аскȣлте de вісеріка Ромеї, промітъпdȣ-ї, къ de ва фаче ачеаста, ва тріміте ла dъпсȣлȣ алці deпȣтаці maї ꙟпсеmпаці. Іоаппіцȣ ръспȣпсе Поптефічелȣї къ е паратȣ а пріmі хпірірea кȣ вісеріка Ромеї, ші черȣ коропъ ші рекȣпоштіпцъ de іmперъторіȣ алȣ Ромъпілорȣ ші алȣ Бȣлгарілорȣ. Ꙟп аппȣлȣ Ромеї **1955** (**Хр. 1202**), Іппочепцȣ трімісе ла Іоаппіцȣ пре легатȣлȣ апостолікȣ Іоаппе Капеллапȣлȣ, каре пре Архіепіскопȣлȣ din Zагора ꙟлȣ фъкȣ пріmате ꙟп капітала Тжрпова, саръ пре епіскопії din Белесбȣлпȣ ші Преслава і фъкȣ mітрополіці. Іоаппіцȣ ціпръ kредіпцъ віссрічеї Ромапе, ші трімісе пре Бласіȣ епіскопȣлȣ din Бpanдізберȣ ꙟтпреȣпъ кȣ Іоаппе Капеллапȣлȣ ла Рома. Ꙟп скрісóреа че адрессéзъ кътръ Поптефіче, се плъпце къ ре- целе Ȣпгаріеї (Емерікȣ) іпфестéзъ марціпіле регатȣлȣї съȣ, ші къ аȣ оккȣпатȣ чіпчї епіскопате карі се ціпȣ de регатȣ. Ꙟп аппȣлȣ **R. 1956** (**Хр. 1203**) легатȣлȣ апостолікȣ Леоп Карdіпарівлȣ вепіпdȣ кȣ епіскопȣлȣ Бласіȣ тревъръ пріп Ȣпгаріа, ка съ mергъ ꙟп Бȣлгаріа съ ꙟпкоропезе пре Іоаппіцȣ. Емерікȣ і пріmі ꙟптъїȣ кȣ mȣлтъ опóре, ші ле dede копdȣктȣ ка съ трéкъ ꙟп Бȣлгаріа, dаръ кънdȣ аціȣпсеръ ачештіа ꙟп Томішапа ла кастрȣлȣ Кіаве, орdіпъ Кастеллапȣлȣї съ пȣ і лассе съ трéкъ, чі съ і ꙟптóркъ ла о четате de ꙟа каре се deпъртаасеръ калле de треї zіле, ші de аколо еї съ скріе лȣї Іоаппіцȣ ка съ віпъ ла о іпсȣлъ а Dȣпърсї ȣпdе съ се ꙟпцелéгъ кȣ реџеле Ȣпгаріеї deспре марціпіле стателорȣ. Карdіпарівлȣ

сȣппъратȣ de ачеастъ пȣртаре неотенбсъ рекȣсъ кȣ констанцъ de a da аскȣлтаре ла ассетіне пропȣнерї, шї скріссе ла адȣнареа ценералъ каре о стрінсессе Етерікȣ пентрȣ ка съ ӂнкоронезе пре фіїȣлȣ сеȣ Ладіславȣ. Атȣнчї Етерікȣ тетъндȣсе ка нȣ кȣтшȣ-ва Понтефічеле съ ӂмпедече коронареа фіїȣлȣї сеȣ din ачеастъ каȣсъ, dede воіе Кардінаріȣлȣї шї Епіскопȣлȣї съ трéкъ ӂн Бȣлгаріа ла Іоанніцȣ. Апої скріссе лȣї Інночендȣ III, плъгъндȣсе ӂн контра лȣї Іоанніцȣ ка а ȣнȣї ȣсȣрпъторіȣ алȣ церілорȣ че се ціпеа de регатȣлȣ сеȣ. Ла каре Понтефічеле і респȣнсе фóрте аспрȣ, іпструъндȣ-лъ de тінчіносȣ.— Кардінаріȣлȣ Леон ӂнкоронъ пре Іоанніцȣ реце алȣ Ромъпілорȣ шї алȣ Бȣлгарілорȣ, шї і dede ȣнȣ стéгȣ ӂнсемнатȣ кȣ кеіле сънтȣлȣї Петрȣ, сȣптȣ каре съ се лȣпте пентрȣ біceріка лȣї Хрістос. 8 Ноȣемвріе, а. R, 1956 (Хр. 1203,). *)

XVII. Фрънчії карі плекассеръ кътръ ръсърітȣ спре а кȣръці Палестіна de пъгъні, копрінсеръ Константінополіа ӂн 12 Апріліе а. R. 1957 Хр. 1204), шї пȣсеръ імперъторіȣ пре Балдȣінȣ Фландрȣлȣ. Іоанніцȣ Імперъторіȣлȣ Ромъпілорȣ шї алȣ Бȣлгарілорȣ трімісе ла дъншії депȣтаці ка съ се ӂнцелéгъ кȣ еї; ӂнсъ ачештіа респȣнсеръ кȣ сȣпербіе, къ Іоанніцȣ съ deшерте Месіа каре се ціне de імперіȣлȣ візантінȣ шї съ о чéдъ лорȣ. Din ачесте каȣсе се пъскȣ ресбелȣлȣ ӂнтре Ромъні шї ӂнтре Крȣчеферї, ла бътаіа de ла Адріанополі (Марціȣ а. R. 1958; Хр. 1205) Іоанніцȣ фрънсе пре Крȣчеферї, шї прінсе пре Балдȣінȣ. Дȣпъ ачеа Іоанніцȣ бътȣ пре Крȣчеферї ла

---

*) *Gesta Innocentii* III. Nro 65—81. Везї Маг. ict. Tom. I. пац. 51 et seq.

Серра, апоі ла Тессалоніка, ші кȣпрінсе Беррєа. Енрікȣ, фрателе лȣі Балdȣінȣ, скріссе понтіфічелȣі Іnночєнцȣ плъпгъndȣсе de калашітъціле че лі с'аȣ ꙟнтъмплатȣ, ші рȣгъ пре понтефіче съ міглочєскъ ліберарєа лȣі Балdȣінȣ. Іоанніцȣ фіindȣ провокатȣ de Іnночєнцȣ а се ꙟмпъка кȣ крȣчеферіі, ръспȣнсе къ Балdȣінȣ аȣ мȣрітȣ ꙟп прінсóре.— О парте de гречі се ашеȥассеръ ꙟп Аdріанополі ші промісеръ лȣі Іоанніцȣ къ і ворȣ da четатєа, dаръ мергъndȣ ачеста аколо ей ꙟнкісеръ порціле, dечі Іоанніцȣ стрікъ Філіпнополіа, Ераклєеа, Реdестȣлȣ, Харіополіа, Траіанополіа, Мȣкра, Клаȣdіополіа, Мосінополіа, Перітеорісȣлȣ ші алтеле, ші трекȣ пре локȣіторі ла Dȣнъре, ȣndе кȣ dъпшіі фъкȣ колоніі dъndȣле пȣмеле четъціхорȣ стрікате, ȥікъndȣ къ фаче ачєаста спре ръсбȣпарєа челорȣ фъкȣте de Васілїȣ Бȣлгароктопȣлȣ. а. R. 1959 (Хр. 1206).— ꙟп Ȣпгаріа, реџеле Емерікȣ мȣрі ꙟп скȣртȣ тімпȣ dȣпъ dієпта че авȣ кȣ Іоанніцȣ, еаръ ꙟп аппȣлȣ R. 1958 (Хр. 1205) мȣрі фіісȣлȣ сеȣ Ладіславȣ, кърȣіа ȣрмъ Аndреіȣ II фрателе лȣі Емерікȣ.— Іоанніцȣ імперъторісȣлȣ Ромъпілорȣ ші алȣ Бȣлгарілорȣ ꙟнкъ мȣрі ла аппȣлȣ R. 1960 Хр. 1207), кърȣіа ȣрмъ пепотȣлȣ сеȣ Флоріллъ. Іоанне фіісȣлȣ лȣі Ассанȣ фȣџі престе Dȣнъре ші се dȣссе ꙟп Галліціа ȣndе петрекȣ 14 анні de ȥіле.— ꙟп рестімпȣлȣ ачеста Аndреіȣ II dеdе къларілорȣ Іеросолімітапі цеара Бърсеі ка съ апере Трасілваніа ꙟп контра Команілорȣ, а. R. 1964 (Хр. 1211), еаръ ла аппȣлȣ R. 1970 (Хр. 1217) плекъ елȣ ꙟнсȣші ла Іерȣсалімȣ, ші dȣпъ че се ꙟнтóрсе а касъ dопъ de поȣ къларілорȣ Іеросолімітапі цеара Бърсеі кȣ *dіверсе привілеџіе*, ꙟнтре карі есте ші ачєаста: кȣ

dедесе орї, корѣ трече прін цеара Секвілорѣ саѹ прін цеара Ромѫнілорѣ (per terram siculorum aut per terram Blacorum) сѫ пѫ плѫтéскѫ нічї ѹнѹ трібѹтѹ, а. R. 1975 (Xp. 1222). Тотѹ ѫн ачестѹ аннѹ dede Андреїѹ нобілілорѣ ачеа діпломѫ ѫнсемнатѫ прін каре санкціѹнéзѫ дрептѹлѹ dе ресѹларе асѹпра регелѹї, dакѫ ачеста ва кѫлка конституціѹнеа есиреесѫ ѫн діпломѫ. Ѫн аннѹлѹ R. 1977 (Xp. 1224) dede Тевтонілорѣ din комітатѹлѹ Сібііѹлѹї дрептѹлѹ dе мѹнічіпалітате, ка тотѹ попорѹлѹ dе ла Орештіа пѫнѫ ла Паролтѹ сѫ форме҃zе ѹнѹ сінгѹрѹ попорѣ сѹптѹ комітеле Сібіцѹлѹї, сѫ шї аібѫ ціѹdекѫторії сѫї, сѫ плѫтéескѫ пре аннѹ 500 марче dе арцінтѹ шї сѫ dеа 500 dе мілітарї, еарѫ пѫdѹреа Ромѫнілор шї а Біссенілорѣ (silvam Blacorum et Bissenorum) сѫ о фолосéскѫ ѫмпреѹнѫ кѹ ачештіа.

§. XVIII. Коломанѹ фіїѹлѹ лѹї Андреїѹ II, ѫнсѹрѫндѹсе кѹ Соломіа фіца dѹчелѹї Галліціеї, се фѫкѹ dомнѹ престе ачеастѫ цеарѫ. Іоанне фіїѹлѹ лѹї Асанѹ, се кѫсѫторі кѹ сора лѹї Коломанѹ, шї лѹѫndѹ̆ашісторіѹ dе ла ачеста, трекѹ престе Дѹнѫре ѫн Месіа, бѫтѹ пре Флóрілѫ, шї се фѫкѹ імперѫторіѹ престе Ромѫні шї Бѹлгарї а. R. 1975 (Xp. 1222). Теоdорѣ Анџелѹ лѹї Тесеалоніка, копрінсе Мачеdонія шї се ѫнкоронѫ імперѫторіѹ dе Архіепіскопѹлѹ din Ахріdа; саѹ фѫкѹ легѫтѹрѫ dе паче кѹ Іоанне Асcанѹ, ѫнсѫ dѹпѫ ачеа воіndѹ сѫ копрінzѫ шї Трачіа, фѹ бѫтѹтѹ шї прінсѹ dе Іоанне, каре сѹпѹсе Аdріанополіа, Дімотікѹлѹ, Волерісѹлѹ, Серра, Пелагонія, Прілапѹлѹ шї Валахіа маре (dе лѫнгѫ мѹнції Тессаліеї) пѫнѫ ѫн *Ілѵрікѹ*. а. R. 1984 (Xp. 1231). Іоанне Асcанѹ лѹѹ *dóѹе ороте* ѹна *нѹтѹралѫ*, Марію, пре каре о мѫрітѫ

дѹпъ Еманѹел Анџелѹ, фрателе лѹі Теодорѹ, ші алта леџітімъ, Елена, пре каре о пъріть дѹпъ Теодорѹ фііѹлѹ лѹі Іоанне Батаце, че пурта тітлѹлѹ де імперъторіѹ, ші кѹ ачеста дімпреѹнъ лѹъ Калліполіа де ла Венеціані. а. R. 1988 (Хр. 1235).— Ѹпіреа Ромъніlорѹ ші а Бѹлгаріlорѹ кѹ бісеріка Ромеі нѹ ціпѹ мѹлтѹ. Џерманѹ сѹчессоріѹлѹ лѹі Васіліѹ ꙟн Прімаціа Търновеі, ꙟнцелегъндѹсе кѹ Константінополітаніі, рѹпсе ачеа легътѹръ ші пріімі де ла візантіні тітлѹлѹ де Патріархѹ ші дрептѹлѹ де аѹточефалѹ (індепендінте).— Даръ ꙟн Дачіа оріенталъ, понтефічіі Ромапі фѹндаръ ѹнѹ епіскопатѹ католікѹ сѹптѹ нѹме де епіскопіа Команіlорѹ. Ла анѹлѹ Ромеі 1987 (Хр. 1234) Грегоріѹ IX скрісе лѹі Бела IV, фііѹлѹі лѹі Андреіѹ II регелѹі Ѹнгаріеі, ка съ ꙟндѹкъ пре Ромъніі дін пърціле ачелеа а се ѹні кѹ біссерічеі Ромапе, ші спре а'ї фаче съ се ласе де епіскопії схісматічі (гречі), съ ле деа ѹнѹ епіскопѹ католікѹ каре съ фіе вікаріѹ епіскопѹлѹі Команіlорѹ, ші съ'ї факъ ѹнѹ веніtѹ кѹвіінчіосѹ. Ꙟн анѹлѹ R. 1991 (Хр. 1238) скрісе Грегоріѹ IX лѹі Бела съ порнеаскъ о еспедіціѹне крѹчіатъ ꙟн контра лѹі Іоанне Асанѹ, каре с'аѹ лъсатѹ де ѹніреа біссерічеі. Ꙟнсъ Бела IV ꙟі респѹнсе, къ нѹ се поате скѹла ꙟн контра лѹі, фіиндѹ къ ї есте кѹмнатѹ, ка ѹнѹлѹ че аѹ ціпѹтѹ пре ръпосата сорѹ-са, ші аре де ла дѹнса ѹнѹ фііѹ ередітаріѹ імперіѹлѹі Ромъніlорѹ ші алѹ Бѹлгаріlорѹ. Даръ Іоанніс Асанѹ къзѹтъ форте нецінѹ ла тоте ачесте лѹкрѹрі; елѹ се ꙟнсѹръ а доѹа оръ ші лѹъ де соціе пре Ірена, фііа лѹі Теодорѹ Анџелѹ, дѹпъ ачестіа ліберътатеа дін прінсоареа, ꙟн каре лѹ ціпѹсе нѹнѹ анѹлѹ...

XVX. Пре тімпȣлȣ ачеста веці ȣнȣ поȣ џенȣ de варварі ла марса-нéгръ, adéкъ Тътарії, карії ꙟndатъ че се аппропіаръ de Dачіа оріенталъ, ꙟнвърсеръ ꙟн Трасілваніа. Команії алȣнгаці de dъншії фȣџіръ ла Тісса сȣптȣ реџеле лорȣ Кȣтенȣ, ші къпътаръ de ла Бела IV џінȣтȣлȣ dінтре Dȣнъре ші Тісса; ꙟнсъ кȣррънdȣ dȣпъ ачеа се рескȣларъ ꙟн контра Ȣнгȣрілорȣ, ші ȣчісеръ пре мȣлці. Dін ачеастъ кавсъ, реџеле фȣ констрінсȣ а і ꙟмпърці ꙟн dіверсе локȣрі, ка съ нȣ маї пóтъ конспіра. Кȣ тóте ачестеа Кȣтенȣ възінdȣ-се вътъматȣ ші малтрактатȣ de Ȣнгȣрі, се zіче, къ ар фі кіематȣ ꙟнсȣші пре Тътарі ꙟн контра лорȣ, карі dȣпъ че аȣ пръdатȣ Рȣссіа ші Полоніа ꙟнвърсеръ ꙟн Ȣнгаріа сȣптȣ конdȣчереа лȣї Батȣ ꙟн нȣмърȣ de 500,000. Бела тріміѥе о мікъ óсте ꙟн контра лорȣ, каре се тъіѣ ꙟн бȣкъці de Тътарі. Бела авіа скъпѣ къларе ші фȣџі ꙟн Dалмаџіа, ші de аколо ꙟн інсȣла Вегліа. Тътарії купрінсеръ тóтъ Ȣнгаріа, тъіаръ óмені, фемеї, копії, бътръні, тінері, фъръ dістінкціȣне, апрінсеръ ші арсеръ сате, четъці, ші тотȣ че ꙟнтъмпінаръ, пръdаръ віте de тотȣ џенȣлȣ, ші префъкȣръ реџатȣлȣ ꙟн ȣнȣ dешертȣ, ꙟн спаціȣ de треї аннї de zіле. Тома Архіdіаконȣлȣ, ꙟн Історіа Салонітанъ, ші Роџеріȣ Канонікȣлȣ de ла Ȣрвеа-маре, ꙟн Miserabile Carmen, фаче о dескрінчіȣне ꙟнфіоръторе de варварііле ачесторȣ сълбатічі, кȣмȣ нȣ се маї чітескȣ ꙟн історіе.— ꙟн ачестȣ тімпȣ трістȣ мȣрі Іоанне Асканȣ (а. R. 1994; Хр. 1241) ші лъссъ de сȣчессоріȣ пре фіїȣлȣ съȣ Калліманȣ ꙟн етате de 14 аннї. Варварії de Тътарі dȣпъ че стінсеръ Ȣнгаріа ші џеріле вечіне, трекȣръ Dȣнъреа, ші прін Месіа се *ꙟнтóрсеръ ла м*ареа нéгръ dȣкъндȣ кȣ сіне мȣл-

цiме de каптiвi.— Тъпърȣлȣ iмперъторiȣ алȣ Ромъпiлорȣ шi алȣ Бȣлгарiлорȣ, Каллiманȣ, кȣрвiа скрiссе поптефiчеле Iопочепцȣ IV ка съ се ȣпéскъ кȣ бiсерiка Романъ, авiа domni 4 анi, шi мȣрiпdȣ фъкȣ локȣ фрателȣi сън, Мiхаiл.— Бела реџеле Ȣпгȣрiлорȣ се ѫпторсе din Dамацiа кȣ ацiȣторiȣлȣ кълiрiлорȣ Iеросолiмiтанi, шi атътȣ спре ремȣпоштiпцъ пептрȣ ачестȣ ацiȣторiȣ кътȣ шi спре ѫмпопȣрареа церей шi аппърареа eї ѫп контра ѫпкȣрсiȣпiлорȣ вiiторе, ле dъ ѫп анȣлȣ R. 2000 (Хр. 1247) цiпȣтȣлȣ Северiпȣлȣi, афаръ de Dȣкáтȣлȣ лȣi Лiпоiȣ каре ръмъпе ѫп поссесiȣпеа Ромъпiлорȣ, шi dinколо de Олтȣ тóтъ Комапiа афаръ de цеара лȣi Сепескȣ dȣчелȣi Ромъпiлорȣ, каре ръмъпе ассемiпе ѫп поссесiȣпеа лорȣ: Ромъпiї съ фiе dаторi а ста кълiрiлорȣ ѫптр'ацiȣторiȣ, спре аппърареа церей, кȣ тотȣ аппъратȣлȣ лорȣ de ресбеллȣ, шi ассемiпе шi кълiрiї съ фiе dаторi а цiȣта пре Ромъпi кȣ тóтъ пȣтереа лорȣ. *) Проiектȣлȣ ачеста пȣ с'аȣ пȣсȣ пiчi оdатъ ѫп лȣкраре, кълiрiї п'аȣ ѫптратȣ пiчi оdатъ ѫп поссесiȣпеа Dачiеї Трȣсалпiпе. Dаръ din diплома прiп каре се стiпȣлéзъ коndiцiȣпiле ачестȣi проiектȣ, се веde кiарȣ шi лȣмiпатȣ къ Ромъпiї din Dачiа авеа Dȣкателе лорȣ пропрii, еї авеа мiлiцiа лорȣ кȣ тóте аппарателе de ресбеллȣ. De аiчi ѫпаiпте пȣмеле Ромъпiлорȣ фiгȣрéзъ тотȣ маi мȣлтȣ шi маi мȣлтȣ ѫп Iсторiе; аппелъчiȣпiле de Комапi

*) Volumus etiam, quod memorati Olachi ad defensionem terrae et ad injurias propulsandas seu ulciscendas, quae ab extraneis nostrae ditioni non subjiectis inferentur, jam dictis fratribus cum apparatu suo bellico assistere, et e converso ipsi fratres in casibus consimilibus eis subsidium et juvamen juxta posse impendere teneantur. Diploma Belae IV a. 1247, quarto non. Iunii fratri Rembolde dom. hosp. Ierosolym. datum.

шї Пачінаці, сꙋнтꙋ карі се конфꙋнсерꙋ еї пънъ актꙋ, dіспарꙋ кꙋ ꙟпчетꙋлꙋ, історіа deвіне кꙋ тотꙋлꙋ на-ціоналъ.

КАРТЕА II.

De ла ꙟпчеркареа крꙋчеферілорꙋ de а се стабілі ꙟп Dачіа пънъ ла Стефанꙋ I Domnꙋлꙋ Маꙋродачеї.

I. Доꙋе mії de аннї трекꙋссерꙋ de ла фꙋпdареа Ромеї, 1140 de ла ашезареа Ромъпілорꙋ ꙟп Dачіа; ꙟп кꙋрсꙋлꙋ тіmпꙋлꙋї ачестꙋіа Dачіа се ꙟпфестꙋ de тотꙋ ценꙋлꙋ de варварї, карї dꙋпъ че шї цꙋкаръ ро-леле сале, dіспъръръ de пре фаца пъmъптꙋлꙋї. Ромънії, векії локꙋіторї аї церей, сꙋффеpірꙋ dіверсе шї греле каламітъцї, ꙟпсъ провеdінца dівінъ ꙟї mъптꙋі de періре. Dачіа чісалпінъ къzꙋ сꙋптꙋ ꙟпрꙋлінца Ꙋп-гꙋрілорꙋ, ꙟпсъ чеа трасалпінъ се кꙋръцї кꙋ ꙟпчетꙋлꙋ de стръінї, шї лꙋъ пꙋmеле de Ромъніа: чеа аꙋстра-лъ de Ромъніа mікъ (Valachia minor), шї чеа оріенталъ de Ромъніа mаре (Valachia major); ꙟп чеа чісалпінъ контінꙋаръ dꙋкателе Ромъне dіп цеара Ол-тꙋлꙋї, а Сарцецꙋлꙋї, Теmішꙋлꙋї, Крішꙋлꙋї, Мармꙋ-росꙋлꙋї, шї алтеле сꙋптꙋ сꙋzеранітътеа Ꙋпгꙋрілорꙋ; еаръ ꙟп чеа трасалпінъ се конченттраръ кꙋ ꙟпчетꙋлꙋ mічіле dꙋкате шї се формаръ dоꙋе стате Ромъне in-dепепdінте. Deаdрепта Dꙋпъреї ꙟпфлоріа іmперіꙋлꙋ Ромъно-Бꙋлгарꙋ сꙋптꙋ Міхаіл Ассанꙋ, каре ꙟпdатъ че ажіпсе ла mатꙋрітате ръdікъ арmеле шї вътꙋ пре кꙋmпатꙋлꙋ съꙋ Теоdорꙋ, шї рекꙋперъ четъціле dіп Тракіа шї Макеdоніа карї ле оккꙋпассеръ гречії. Треї аннї de zіле цінꙋръ лꙋпtеле ꙟптре ачештї dої іmпе-раторї, Міхаіл шї Теоdорꙋ. Міхаіл віетъ ꙟп...

R. 2010 (X. 1257), пре Ромъпії din стънга Dѹпъреї ꙟптр'ацівторіѹ, ші бътѹ форте ѹрѫтѹ пре гречї лъпгъ рѫѹлѹ Рецina; ꙟп фіпе фъкѹ паче кѹ dѣпшії прin сокрѹлѹ съѹ Росѹлѹ Ѹрошѹ, бапѹлѹ de Маковѹ, цінереле лѹї Бела IV, каре кѫпътѣ de ла Теоdорѹ 20,000 de солізі de аѹрѹ пептрѹ ачеастъ мiзлочiре. Dаръ ла аппѹлѹ R. 2011 (Хр. 1258), Міхаіл фѹ ѹчісѹ de върѹлѹ съѹ Калліманѹ II, каре спре а се пѹте́ ціпе́ ꙟп авторітате, се късъторі кѹ ꙟмпъръте́сса, соціа лѹї Міхаіл. Ꙟпсъ Росѹлѹ Ѹрошѹ веніndѹ кѹ осте асѹпра лѹї окѹпъ Тѫрпова ші ії лѹъ фата ꙟпапої. Калліманѹ пері ꙟп фѹгъ. Атѹпчї се adѹпаръ маї марії цереї ші алессеръ імперъторіѹ пре Мічеа, кѹмпатѹлѹ лѹї Міхаіл, R. 2012 (Хр. 1259), ꙟпсъ пемѹлцъміndѹсе кѹ пѹртареа лѹї чеа лъпedъ, ꙟпълцаръ імперъторіѹ пре Копстаптінѹ II, фіiѹлѹ лѹї Текѹ. Ачеста decпърціndѹсе de мѹіреа са, лѹъ пре о фатъ а імперъторіѹлѹї Теоdорѹ, ші трімісе пре фетеса са чеа dinтъіѹ ꙟп Нічеа ла імперъторіѹлѹ. Мічеа възъпdѹсе скоссѹ din domnie, кѫпътѣ inimъ ші се скѹлъ асѹпра лѹї Копстаптінѹ кѹ ацівторіѹлѹ Ѹпгѹрілорѹ, ꙟпсъ маї пре ѹрмъ фѹ копстрінсѹ а фѹці ла імперъторіѹлѹ Теоdорѹ.

II. Фръпчії пѹ пѹтѹръ съ се ціпъ мѹлтѹ тімпѹ ꙟп Копстаптіпополі. Балdѹінѹ II, ѹмблъ ꙟпdешертѹ ꙟп Італіа ші ꙟп Галліа dѹпъ ацівторіѹ. Міхаіл Палеологѹ, тѹторіѹлѹ лѹї Іоаппе фіiѹлѹї лѹї Теоdорѹ Ласкарѹ, лѹъ Копстаптінополіа ꙟп 25 Іѹліѹ, а. R. 2014 (Хр. 1261), ші се ꙟпкоропъ імперъторіѹ, апої скоссе окії пѹпіллѹлѹї съѹ Іоаппе. Ачестѹ ѹсѹрпаторіѹ алѹ імперіѹлѹї, възъпdѹсе ескомѹпікатѹ de Патріархѹлѹ, ші темъпdѹсе de о еспеdіціѹпе de Крѹче-

ферї асъпра са, трімісе deпътацї ла кончіліълъ de ла Лъгdънъ, ші ӂнкеїъ ъніре къ бісеріка апнъсапъ. — Імперъторіълъ Теоdоръ Ласкаръ авъссе din фата лъї Іоаппе Ассанъ треї фете ші ъпъ фечіоръ, апъте Іоаппе; пре фата чеа маї маре, Ірена, о мърітъ dъпъ Коnстаптінъ фііълъ лъї Текъ імперъторіълъ Ромъпілоръ ші алъ Българіілоръ; пре Теоdора о dede лъї Іоаппе фііълъї лъї Мічеа; еаръ пре а треіа о мърітъ Міхаіл Палеологъ dъпъ Светіславъ, domпълъ мъпт елъї Емълъї, каре ӂп ъпеле акте пóртъ пъмеле de імперъторіъ алъ Българіілоръ. *) — Ромъпії din Дачіа съперіóре ӂпсоцірь пре Бела IV ӂп коптра лъї Оттокаръ реџелъї Боіемієї, прекъмъ мъртърісеште ӂпсъші реџеле ӂп скріссóреа са кътръ попгіфічеле Алессапdръ. **); dаръ ӂпчеарта каре авъ Бела къ фііълъ съъ Стефапъ, dъчеле Трасілваніеї, стетеръ de партеа ачестъї din ъртъ. Персекътатълъ Стефапъ, бътътъ ӂп Ђпгаріа, фъџі ӂп Трасілвапіа, ші се ӂпкіссе ӂп кастелълъ Коdлеа (R. 2015; Хр. 1262), de ъпde трімісе ла Сарџеціанї dъпъ аџіъторіъ. Маї пре ъртъ се ӂмпъкъ татълъ къ фііълъ, маї мълџї Ромъпї се ремъпераръ de Стефапъ пептръ аџіъторіълъ dатъ ӂп коптра персекъторіілоръ. Дъпъ мóртеа бътръпълъї (R. 2033; Хр. 1270), Стефапъ V коптіпъ ресбелълъ къ Оттокаръ къ съчессъ варіатъ. Ачеста фъ челъ dintъїъ реџе ал Ђпгъріілоръ каре шї атрібъї тітлълъ de реџе алъ Българіеї, фіindъ къ і съчессе а скóте din Ђпгаріа пре Българії карї ӂпкърсессеръ пъпъ ла Рабъ, прекъмъ ші аттрібъіссе татълъ съъ тітлълъ de

*) Diploma Stephani V Regis Hung. de ann. 1271, V nonis Jul.
**) *Balbinus Miscell. Hist. Bohemiae, Decade I, libro 6.*

реџе алŏ Команіеі, пентрꙋ къ стрінсессе пре Команї ꙟн џеаръ дꙋпъ девастъчіꙋнеа Тъгарілорŏ.

III. Ꙟн анꙋлŏ Ромеі 2025 (Хр. 1272), се нъскŏ о фоmете форте mаре ꙟн тотъ Дачіа сꙋперіоре, дꙋпъ ачеа ꙋрmъ о пестіленцъ ꙟнфрікошатъ.— Тотŏ ꙟн ачестŏ анꙋ mꙋрі Стефанŏ V, къръіа ꙋрmъ фііꙋлŏ съŏ Ладіславŏ кꙋ сꙋпранꙋmеле Команꙋлŏ.— Пре тімпꙋріле ачестеа Ромънії дін Дачіа аꙋстралъ (ultra Alpes) сꙋнтŏ домнꙋлŏ лорŏ Лінойŏ ръдікаръ арmеле ꙟн контра Ꙋнгꙋрілорŏ карі џінеа Северінꙋлŏ, ші шї ревꙋнераръ локꙋріле лорŏ. Ладіславŏ трімісе пре Џіорџіŏ Сімоне кꙋ пꙋтере арmатъ асꙋпра Ромънілорŏ. Лінойŏ фꙋ ꙟнвінсŏ ші ꙋчісŏ; фрате съŏ, Барбатŏ, къзŏ ꙟн mъніле лꙋї Џіорџіŏ Сімоне, каре лŏ адꙋсе ла Ладіславŏ, ші абіа скъпъ дꙋпъ че денꙋсе о сꙋmmъ де банї ꙟнсеmнатъ *).— Кътръ анꙋлŏ R. 2030 (Хр. 1277), Тъгарії де ла mареа негръ ꙟнкꙋрсеръ ꙟн Дачіа оріенталъ, де аколо трекꙋръ Дꙋнъреа ші ꙟнченꙋръ а деваста Месіа. Імперъторіꙋлŏ Константінŏ пътімса де пічіоре, ші нꙋ ера ꙟн старе а ресісте барбарілорŏ. Ꙟн ꙟmпреџіꙋръріле ачестеа; се скꙋлъ Кꙋркꙋбъть, ꙋнŏ Ромънŏ каре фꙋссе пꙋркаріŏ, стрінсе mꙋлџіmе де џеранї, бътŏ пре Тъгарї, ші апоï ꙟнтóрсе арmеле ꙟн контра лꙋї Константінŏ; фрънсе оштіле лꙋї, ꙋчісе пре імперъторіŏ, ші копрінсе тóте четъџіле. Дꙋпъ ачеа се късъторі кꙋ імперътéсса Маріа (а доѹа mꙋіере а лꙋї Константінŏ, ші непóта лꙋї Міхаіл Палеологꙋ); трекꙋ престе Дꙋнъре ꙟн контра Тъгарілорŏ, ꙟнсъ фꙋ ꙟнвінсŏ де дънщії ꙟн Дачіа оріенталъ. Ꙟнтре ачестеа Міхаіл Палеологꙋ кꙋ-

*) Diploma Ladislai de anno 1282, apud Fejer, Cod. dpl. T. V. vol. 3. Nro. 274.

пѕпассе пре Іоанне III Ассанѕ̆ фіівлѕ̆ лві Мічеа кв Ірена, фііа са, ші лѕ̆ трімісе ла Тжрнова. Тжрновітанії прінсеръ пре Маріа імперътéсса, ші пре фіівлѕ̆ сї Міхаіл, ші і dedеръ ꙟн тъніле візантінілорѕ̆ карі і dѕссеръ ла Константінополі. Dаръ нв мвлтѕ̆ тімпѕ̆ dвпъ ачееа вені Кврквбвтъ, ші ꙟмпрессвръ Тжрнова. Іоанне Ассанѕ̆ фвџі ла імперъторіѕ̆, еаръ четатеа се апгъръ de квмнатв-съѕ̆ Џіорџіѕ̆ Тертере, каре лвъ ꙟнсвшї тітлвлѕ̆ de реџе. Кврквбвтъ бътѕ̆ ꙟн треї ржнdврї пре візантінї, ꙟнсъ непвтънdѕ̆ лва Тжрнова се dвссе ла Nога, хапвлѕ̆ Тътарілорѕ̆, съ чеаръ аџівторіѕ̆. Dаръ de алтъ парте Іоанне III Ассанв ꙟнкъ се dвссе ла ачелашї Ханѕ̆, пентрв ассемінé скопѕ̆. Ханвлѕ̆ ꙟн локѕ̆ de a da аџівторіѕ̆ претенdінџілорѕ̆, вчісе пре Кврквбвтъ, ші воіа съ факъ ассемінé ші кв Іоанне Ассанѕ̆, ꙟнсъ пре ачеста лѕ̆ скъпъ Евфросіна мвіереа хапвлві ші квмната лві Ассанѕ̆, (къчї ші ачеаста ера фата лві Міхаіл Палеологв). Ачестѕ̆ фінітѕ̆ траџікѕ̆ авѕ̆ Кврквбвтъ, внѕ̆ омѕ̆ ꙟн аdевървѕ̆ естраоdінаріѕ̆, каре domні треї аннї престе Ромъні ші престе Бвлгарї (а. Р. 2034; Хр. 1281).

IV. ꙟн Dачіа свперіóре, ші anвме ꙟн Трасілванія, саccії чеї аdвшї de Џеіза, ші dотаџї de Аndреіѕ̆ II, се револтаръ ꙟн контра вісерічеї, ші вчісеръ пре капонічії din Алба-Івліа ші фóрте мвлџї алџї óменї, арсеръ вісеріка чеа маре ші dевастаръ џеара. *)

ꙟн пърџіле Тіссеї Команії немвлџъміџї кв трактареа Внгврілорѕ̆, се ꙟнтóрсеръ свптѕ̆ Аldоінѕ̆ ꙟн џеара лорѕ̆, ꙟнсъ фвръ аџівпші de Ladіславѕ̆ ла Клвшіѕ̆, ші ꙟнвіпшї; внії фвџіръ ла тътарї, алџії фвръ реdвшї

*) *Diploma Ladislai de anno* 1285, Fejer Cod. dipl. Regni Hung.

ѫн сервітꙋте, R. 2035 (Хр. 1282).— Dорmанꙋ, domnꙋлꙋ Dачіеі оріентале, ѫнкъ аттъкъ пре Ꙋнгꙋрі ші ле фъкꙋ mꙋлтъ стрікъчіꙋне; еꙋ прінсе mаі mꙋлці баронi ꙋнгꙋрешті. Ladicлавꙋ трімісе пре Џіорџіꙋ Сіmоне кꙋ Трасілванії ші кꙋ Коmанії ѫн контра лꙋі Dорmанꙋ, каре кіеmассе ші пре Бꙋлгарі ѫнтр'аџіꙋторіꙋ; Ꙋнгꙋрії нꙋ фъкꙋръ нічі о вікторіе, кꙋ тóте ачестеа Џіорџіꙋ фꙋ ренꙋmератꙋ de кътръ реџе, пре кꙋmꙋ се веdе dін diплоmъ *). — Ѫнсъ престе треі анні, Коmанії карі се ретрассеръ ла mареа нéгръ, веніръ кꙋ тъгарії ші ѫнꙋнdаръ Ꙋнгаріа пънъ ла Пешта. De ачеастъ datъ сі фꙋръ респінші de ꙋнгꙋрі.— Ѫн Трасілванія еі се mъчелъріръ de кътръ секꙋі ла Тръскъꙋ пре апа Аꙋраріꙋлꙋі (R. 2038; Хр. 1285). — Реџеле Ladicлавꙋ, dóръ dін каꙋса къ mꙋmъ са фꙋ Коmанъ, ші пóте de рітꙋлꙋ оріентал, се арръть фóрте аплекатꙋ Коmанілорꙋ, петрекꙋ ѫнтре dъншії, ші dꙋссе о вісаџъ лібіdінóсъ кꙋ фемеіле лорꙋ, пентрꙋ каре фꙋ admonітꙋ mаі adecce орі de понтефічеле Роmанꙋ. Ѫнфіне ѫнсіші Коmанії лꙋ ꙋчісеръ ла анꙋлꙋ R. 2043 (Хр. 1290). Dꙋпъ móртеа лꙋі ꙋрmъ пре тронꙋлꙋ Ꙋнгаріеі Апdреіꙋ III, кꙋ сꙋпранꙋmеле Венетꙋлꙋ.

V. Пре тімпꙋріле ачестеа спꙋнꙋ кронічеле џереі Роmъненті къ трекꙋ Раdꙋ Негрꙋ, dꙋчеле Фъгъраншꙋлꙋі ші Аmлашꙋлꙋі, престе mꙋнџі ѫн Dачіа Аꙋстралъ, ші ші аmезезъ скаꙋнꙋлꙋ ла Кътпꙋ-лꙋнгꙋ, de ꙋnde се mꙋтъ апоі ла Арџішꙋ, еdіфікъ о резіdінџъ ші ꙋнꙋ mонастеріꙋ; сꙋнтꙋ dънсꙋлꙋ се ꙋніръ diверселе dꙋкате ѫн ꙋнꙋ прінчіпатꙋ. Раdꙋ Негрꙋ dom-

*) Diploma Ladislai, de anno 1282, apud Fejer cod. dipl. T. V. vol. 3. Nro. 274.

ni кꙋ тꙋлтъ глоріе 24 de anni.— Ла Фъгърашꙋ пре ла аnnꙋлꙋ R. 2044 (X. 1291) domnia тациструлꙋ Ꙋгрінꙋ, прекꙋтꙋ се bede din o diплотъ фóрте ꙟпсетпатъ, de ла регеле Andreiꙋ III, ꙟn каре се фаче чеа dintъiꙋ потеnіре deспре о adꙋnаре цепералъ а цереї, котпꙋсъ din побілї, ротъні, секꙋї шї саccї. Din каꙋса ꙟпсетпътъцiї, поï о пꙋпетꙋ аiчї din ворбъ ꙟn ворбъ: „Noї Andreiꙋ din грацiа лꙋї Dꙋтпеzeꙋ, реце алꙋ Ꙋпгаріеї, фачетꙋ кꙋпоскꙋтꙋ тꙋтꙋрорꙋ челорꙋ че се кꙋвіnе, къ фъкъndꙋ поï adꙋnаре кꙋ тоцï побілiї, Саccії, Секꙋiї шї Ротъпiї din пърцiле Трасілваnіеї ла Алба-Ιꙋліа, пеnтрꙋ ꙟndрептареа стърiї лорꙋ, din коnсіліꙋлꙋ тꙋтꙋрорꙋ прелацiлорꙋ шї баронілорꙋ регатꙋлꙋї ностру карi се афла атꙋпчї ꙟтпрецiꙋрꙋлꙋ ностру, тациструлꙋ Ꙋгрінꙋ, аматꙋлꙋ шї кредінчiосꙋлꙋ ностру, скꙋлъndꙋсе ꙟn adꙋnаре аꙋ черꙋтꙋ съ i се ꙟnтóркъ шї съ i се dea ꙟndъrътꙋ ніште посессiꙋnї але сале de лъngъ Олтꙋ, че се кіатъ Фъгърашꙋ шї Сътбътъ, карі с'аꙋ лꙋатꙋ кꙋ педрептꙋлꙋ de ла dъпсꙋлꙋ, аррътъndꙋ deспре ачеаста dокꙋтеnтеле шї прівілецiеле сале; шї поï ꙟnкъ воindꙋ а не коnвіnце таї таре deспре старea zіcселорꙋ поссессiꙋnї, dакъ аꙋ фостꙋ але тациструлꙋї Ꙋгрінꙋ саꙋ nꙋ, атꙋ фъкꙋтꙋ съ се черчетеzе кꙋ deadinсꙋлꙋ de ачеiашї побілї, Саccї, Секꙋї шї ротъпї, óре zіcселе поссессiꙋnї се кꙋпоскꙋ кꙋ dрептꙋлꙋ шї dꙋпъ леце а фі але тациструлꙋї Ꙋгрінꙋ шї але аnтечессорiлорꙋ лꙋї. Dечї поï възъndꙋ шї кꙋпоскъndꙋ къ поссессiꙋnіле се цінꙋ кꙋ dрептꙋлꙋ шї dꙋпъ леце de тациструлꙋ Ꙋгрінꙋ, ле атꙋ ꙟnторсꙋ шї ле атꙋ dатꙋ ꙟndъrътꙋ ачелꙋiашї тациструлꙋ Ꙋгрінꙋ, кꙋ тóте *фолóселе шї* пертіпіnцеле, шї прin dъпсꙋлꙋ ерезiлорꙋ

ші ѫртъторілорѕ сребілорѕ лѕі, ка съ ле посседъ de а пѫрѫре фъръ de а се пѫте лѫа ѫndъретѕ, кѫ ачелѕ modѕ ші ачеа плініме de dрептѕ, кѫ каре ле аѕ авѫтѕ ші ле аѕ ціпѫтѕ антечессорії лѕі. Датѕ ѫп Алба-Іѫліа ѫп Дѫмінека Invocavit, аппѫлѕ Domnѫлѕі 1291. *)

VI. Старea екклесіасстікъ de пре тімпѫріле ачестеа, ѫпкъ меріть аттенціѫне. Понтефіції Романі, de кънdѕ се пъскѕ схісма ѫптре крештінії ръсърітані ші аппѫсані пріп Фотіѕ, се adоперарь пеѫпчетатѕ а ѫнтóрче пре ръсърітані ла ѫпіреа кѫ Рома. Нъпъ ла ѫпчепѫтѫлѕ еспеdіціѫпілорѕ крѫчéферілорѕ, лѫкраръ пѫмаі пріп міссіопарі, de ачі ѫпаінте ші

---

*) Nos Andreas, Dei Gratia, Rex Hungariae, memoriae commendantes significamus quibus expedit universis: quod cum nos universis Nobilibus, Saxonibus, Syculis et Olachis, in partibus transilvanis, apud Albam Jule, pro reformatione status eorumdem congregationem cum iisdem fecissemus, de consilio omnium praelatorum regni nostri eo tempore nobis assistentium, magister Ugrinus, dilectus et fidelis noster, quasdam possessiones suas, Fogros et Zumbothel vocatas, juxta fluvium Olth existentes, asserens a se indebite alienatas, surgendo in ipsa congregatione nostra, sibi per nos reddi et restitui postulasset, et super hoc instrumenta ac privilegia sua exhibuisset; tandem nos de facto dictarum possessionum magis certificare volentes, utrum ipsius magistri Ugrini fuerint nec ne? ab iisdem nobilibus, Saxonibus Syculis et Olachis diligenter inquiri fecimus, si dictae possessiones ad ipsum magistrum Ugrinum dignoscantnr juste et legitime pertinere, qui quidem universi et singuli praedictas possessiones Fogros et Zumbothel vocatas, ipsius magistri Ugrini, et suorum antecessorum esse et fuisse retulerunt; nos igitur quia possessiones ad ipsum magistrum Ugrinum juste et legitime audimus et scimus pertinere, cum omnibus utilitatibus earum et pertinentiis reddidimus et restituimus ipsi magistro Ugrino, et per eum suis haeredibus, haeredumque suorum successoribus jure perpetuo et irrevocabiliter possidendas, eo modo et ea plenitudine, quemadmodum per ipsius antecessores dictae possessiones habitae extiterunt, et possessae. Datum apud Albam Jule in Dominica Invocavit. Anno Domini M.C.C. nonagesimo primo. *Georg. Fejer Cod. diplomat. Hung. eccles. et civ. Tomo. VI. vol. I. Budae 1830.*

прін арме: внірea Ромъnілорь ші a Бвлгаріловъ свнтв Іоанніцв, лвареа Константінополії прін Фрънчі, стървінцеле лві Андреів II ші Бела IV пентрв крештінареа Команілорв ші вніреа Ромъnілорв din Дачіа свперіоре, deскісе впв кымпв ларгв бісерічеї Романе кътръ ръсърітв; dаръ лъпцezimea лві Ладіславв нв фв фаворіторе прогресселорв ей. Ніколаов понтефічеле Романв, dвпъ че трімісессе ꙟн аннвлв трекитв о епістолъ енерцікъ кътръ рецеле Вигарієї пентрв ꙟнтoрчерea пъгънілорв ші a еретічілорв ла бісеріка католікъ, adрессъ ꙟн аннвлв R. 2044 (Хр. 1291) треї скрісорі ꙟн кавса вніреї, вна лві Џіорџів Тертере імперъторівлві Ромъnілорв ші алв Бвлгарілорв, алта лві Іоахімв Архіепіскопвлві Търновеі, прін каре і adвче амінте къ і ав промісв ꙟнаінтеа імперъторівлві Міхаіл Палеологвлв, кындв се афла амъndоі ла Константінополі, (Ніколаов ꙟн калітате de легатв апостолікв), къ нв се ва ретраџе de ла вніре; ші a треіа Еленеї фіїеї domнвлві цереї Ромъпешті ші реџінеї Сервіеї, прін каре о ꙟndемнъ ка съ стеа de капії бісерічешті ші політічі аї Ромъnілорв ші аї Бвлгарілорв спре а пвне ꙟн лвкраре вніреа екклесіастікъ *). Dаръ ачесте стъръінце нв се парв къ арв фі аввтв кре внв ресвлтатв, din кавса къ ꙟн аннвлв R. 2045 (Хр. 1292) тътарії Ногаї, ꙟмпініші фіindв de Моголї, трекиръ Dвнъреа ꙟн Месіа, ші тврбвраръ цеара. Џіорџів Тертере фвџі ла Adріанополі. Dаръ ші ханвлв тътарілорв фв вчісв de Моголї. Dвпъ ачееа Чіака фіівлв Ханвлвї ші џінереле лві Тертере, оквпъ цеара; ꙟнсъ ꙟн аннвлв врмъторів

*) *Aloisius Guerra in epit. const. pontif.* Tomo II. pag. 530 et 531.

се dестронъ dе кътръ Светіславȣ, кȣмпатȣлȣ съȣ ші фіȣлȣ луі Џіорџіȣ Тертере. Ачеста бътȣ пре тъ-таріі луі Чіака dе і стінсе; ассеміne бътȣ ші пре ім-перъторіȣлȣ Аndронікȣ Палеологȣлȣ каре ціnеа прінсȣ пре татъ съȣ Џіорџіȣ, ші скъпъ ші пре ачеста dіn прінсóре, ѫнсъ нȣ і маі dеdе тронȣлȣ, чі лȣ ресер-въ пентрȣ сіне ші лȣ ціnȣ треіzечі dе аnnі.

VII. Ѫn Ȣнгаріа ла аnnȣлȣ R. 2053 (Хр. 1300) мȣрі Аndреіȣ III, Венетȣлȣ, ші кȣ dънсȣлȣ се стінсе віца Арпаdіанъ. De ачі ѫnаінте ȣрмаръ тотȣ реџі стреіні ѫn регатȣлȣ каре ціnȣ ші маі ѫn ȣрмъ нȣмеле dе Ȣнгаріа. — Карлȣ Робертȣ dіn Січіліа фȣ кіематȣ ла тронȣ, ѫнкъ пънъ кънdȣ тръіа Аndреіȣ. Елȣ авȣ а се лȣпта оптȣ аnnі dе zіле кȣ алці doі претенdінці, Венчеславȣ реџеле Боеміеі ші Оттоне dȣчеле Баваріеі. Оттоне спре а къштіга граціа Ȣнгрілорȣ, се деспȣнсе кȣ фата луі Ладіславȣ префектȣлȣ Трасілваніеі, ші ѫнтрепрінсе а кълъторіе прін цеаръ, лȣъndȣ ші коропа кȣ сіне, каре о скоссесе кȣ тоате мъіестріі dіn мъніле луі Венчеславȣ Боемȣлȣ, ѫnсъ ѫn Трасілваніа фȣ прінсȣ dе префектȣлȣ цереі Ладіславȣ, каре ассеміне ȣмбла dȣпъ dомніе, ші а-віа рекъштігъ лівертатеа (R. 2061; Хр. 1308) dȣпъ че лъсъ коропа ѫn мъніле луі Ладіславȣ проміцъndȣ къ ва ренȣнціа претенсіунеі dе а се фаче реџе. Маі пре ȣрмъ Ладіславȣ ѫнкъ фȣ ѫnвінсȣ dе Карлȣ ші констрінсȣ dе а dа коропа ѫndъръmъ. Карлȣ се коропъ ла Алба-регалъ ѫn 27 Аȣгȣстȣ R. 2063 (Хр. 1310). — Карлȣ фȣ ȣнȣ омȣ кȣлтȣ, ѫнтрепрінзъторіȣ ші форте амвіціосȣ: елȣ бътȣ пре Венеціані ші ле лȣъ Dалмаціа (R. 2066; Хр. 1313); бътȣ пре ребеллȣлȣ *палатінȣ* Матеіȣ dе Тренчінȣ (R. 2071; Хр.

1318); вътѣ пре Мілѫтінѣ Ѹрошѣ реџеле Сербіеі, (R. 2074; Хр. 1321) ші лѣ adѫсѣ ла аскѫлтаре. Ревоата аџіцатъ ꙟп коптра лѫі de Петрѫ фіілѫлѣ лѫі Петеѣ, се пачіфікѣ de кътръ Dоѫша префектѫлѣ Трасілваніеі. Ревеллівпеа сассілорѣ сѫптѣ коndѫчереа лѫі Хеnnіnг din Петерсdофѣ, се астъмпърѣ пріп армеле Команілорѣ карі ѫчісеръ маре парте dінтр'жпшії ꙟмпреѫпъ кѫ капѫлѣ лорѣ, Хеnnіnг, а. R 2077 (Хр. 1324).

VIII, ꙟп Dачіа аѫреліапъ мѫрінdѣ Светіславѣ ла аппѫлѣ R. 2075 (Хр. 1322), ѫрмѣ пре тропѣ фіілѫлѣ съѣ Џіорџіѣ II Тертере, каре вътѣ форте пре бізаптіні ші ле лѣ маі мѫлте четъці, ꙟпсъ мѫрі престе ѫпѣ аппѣ de zіле. Атѫпчі Боіславѣ, фіілѫлѣ лѫі Џіорџіѣ I Тертере, воі съ копріnдъ регатѫлѣ; Ромъпії ші Бѫлгарії ꙟпцелегъndѣ къ ачеста џіпе кѫ бізаптінії, ръdікаръ реџе пре Міхаіл IV, фіілѫлѣ лѫі Страціміерѣ префектѫлѣ Віdinѫлѫі. Ачеста кіемѣ пре Ромъпії din Dачіа інферіоре ꙟнтр'аџіѫторіѣ, вътѣ пре бізаптіні, ші рекѫперъ четъціле, карі се ꙟпкінассеръ ачестора; маі пре ѫрмъ се ꙟмпъкѣ кѫ dъпшії, късъторіndѫсе кѫ Теоdора, сора лѫі Апdропікѣ Палеологѫлѣ челѣ тепърѣ, ші аџіѫтѣ пре ачеста съ ръстóрпе de пре тропѣ пре аѫѫпѫлѣ съѣ Апdропікѣ челѣ бътръпѣ. а. R. 2081 Хр. 1328). Міхаіл аѫѫссе de соціе пре Nеdеа сора лѫі Стефапѣ реџеле Сербіеі, ші се dеспърціссе de dъпса спре а пѫтé лѫа пре Теоdора. Фапта ачеаста ꙟптъррѫтѣ пре Стефапѣ асѫпра лѫі; Міхаіл воіndѣ съ превіпъ перікѫлѫлѣ, аџіцѣ пре Апdропікѣ ꙟп коптра Сербілорѣ, еаръ елѣ стрінсе о *артатъ* de 12000 de Ромъпі ші de Бѫлгарі din Me*сіа ші de 3000* de Ромъпі din Dачіа, кѫ мерчеdе, ші

ꙟнтрънdѫ ꙟн цінѹтѹріле лѹі Стефанѫ пре ла оріџінеа рѫѹлѹі Стрімоне, патрѹ зіле аѫ прѫdатѫ шi аѫ арсѫ тóте кѫте i аѫ венітѫ ꙟнаінте. Ачінчеа зі се арѫтѫ Стефанѫ кѹ фóрте маре пѹтере de сербі шi кѹ 1000 de кълари фрънчешті, марі ла корпѫ, тарі ла брацѫ шi фóрте deпрінші ла бътаіе. Стефанѫ орdінѫ армата са ла бътаіе шi елѫ кѹ чеі 1000 de кълари фрънчешті се репезі асѹпра стéгѹлѹі лѹі Міхаіл, шi adѹссе óстеа ачестѹіа ꙟн чеа маі маре конфѹсіѹнеа. Міхаіл се прінсе віѫ dаръ нлъцітѫ, чеа маі маре парте dінтре аі съі черіръ; кьці се прінсеръ, се dесармаръ шi се dеспоіаръ шi аша се dіміcеръ а касъ. Міхаіл мѹрі а 4 зі dѹпъ ачеастъ бътаіе неферічітъ, a. R. 2083 (Хр. 1330), Ромънії шi Бѹлгарії алеcсеръ ꙟн локѹлѫ лѹі пре Алессандрѹ, върѹлѫ лѹі Міхаіл.

IX. Пре тімпѹлѫ, пре кънdѫ Міхаіл ера ꙟнкѹркатѫ ꙟн ресбеллѫ кѹ Стефанѫ реџеле Сербіеі, Карлѫ Робертѫ се скѹлѫ кѹ армеле ꙟн контра лѹі Міхаіл Бассарабъ domнѹлѫ цереі Ромънешті (Dачіеі аѹстрале) фъръ de ніч о каѹсъ; óстеа ѹнгѹрéскъ се adѹнъ ꙟн Темішана, de ѹнde трекѫ ꙟн цінѹтѹлѫ Medінцілорѫ, шi окѹпъ кастеллѹлѫ Северінѹлѹі. Карлѫ ера ꙟн фрѹнтеа оштії; ла Северінѫ веніръ deпѹтаці dін партеа лѹі Міхаіл Бассарабъ, рѹгънdѹлѫ ка съ éссъ dін цеара ѹнѹі прінчіпѫ каре нѹ л'аѫ сѹпъратѫ ꙟнтрѹ німіка, къчі алтміntерé нóте съ пацъ рѫѫ шi съ éссъ кѹ рѹшіне. Карлѫ нѹ пріші ачеесте пропѹнері, чі ꙟнаінтъ ꙟн контра Ромънілорѫ. Ромънії възънdѫ перікѹлѹлѫ се ретрасеръ шi аппрінсеръ тóте сателе ка съ ліпсéскъ óстеа ѹнгѹрéскъ de провісіѹні. Карлѫ ремънънdѫ ꙟн фіне фъръ мізлóче de а ші ціне óстеа, шi възънdѫ фóметеа че амеnінцъ пре мілітарі, се сілъ

пьрѣ, ші трімісе депȣтаці ла Міхаіл промітьндȣі къ ва прімі тоте ачеле пропȣсе де дъпсȣл, нȣмаі съ і деа кондȣкторі карі съ ле скотъ пре дрȣмȣл чел маі скȣртȣ дін царъ. Міхаіл трімісе кондȣкторі карі лъгаръ пре ȣнгȣрі ꙟнтре мȣнції Карпаці ші і ꙟнфȣндаръ ꙟнтр'о вале стрімторатъ дін тоте пърціле. Атȣнчі Ромьній карі се афла аскȣнші пре кȣлміле мȣнцілорȣ, ꙟнчепȣръ а аррȣнка кȣ петрі ші кȣ арме ꙟн контра Унгȣрілорȣ, ȣнде і оморжръ пре тоці ꙟн патрȣ zіле. Регеле нȣмаі штііндȣ че съ факъ, ꙟші скімбъ вештімінтеле, ші ꙟмбръкъ кȣ дънселе пре ȣнȣ Деміе, пре каре ꙟл ȣчісеръ Ромьній, креzъндȣ къ есте регеле; іаръ Карлȣ скъпъ кȣ мȣлтъ невоіе ꙟнсоцітȣ де треі патрȣ, ші фȣџі ла Темішоръ, ші де аколȣ ла Вішеградȣ, ȣнде мȣлцъмі лȣі Дȣмнеzеȣ пентрȣ пъстрареа віеції. *) а. R. 2083 (Хр. 1330).

X. Дȣпъ ачеастъ калаmітате, ꙟнкȣрсеръ тътарії престе Трансілванія ші Унгарія ꙟн доȣе рънддȣрі, (R. 2084-2088), ꙟнсъ фъръ бȣцці де амъндоȣе орі.— Міхаіл Басарабъ мȣрі ла аnnȣлȣ R. 2086 (Хр. 1233) лъсъндȣ ꙟн ȣрмъ пре фіінлȣ съȣ Алессандрȣ, банȣ алȣ Северінȣлȣі; ꙟн локȣл лȣі ꙟнсъ се алесе домнȣ церії Данȣ I.— Андронікȣ челȣ тънърȣ, імперъторіȣлȣ Константінополії ꙟнкъ мȣрі ꙟн аnnȣлȣ Ромеі 2094 (Хр. 1341) лъсъндȣ де сȣчесоріȣ пре фіінлȣ съȣ Іоанне V Палеологȣлȣ, ꙟн етате де 9 аnnі, сȣптȣ ȣnтроніе ꙟмпърътесеі Анна, мȣма лȣі, ші а марелȣі доместікȣ Іоанне Кантакȣzенȣ, каре ꙟндатъ аȣ рȣптȣ ꙟмпъръціа де ла пȣпіллȣлȣ съȣ. Адріанополітанії карі ціnеа кȣ фамілія імперіалъ нȣ воіръ а се

*) Thurocz, Chronica Hungarorum, Parte II, cap. 97.

съпȣне, ші чіемаре ѧнтр'аџіоторіȣ пре Алессандрȣ реџеле Ромѫнілорȣ ші алȣ Бȣлгарілорȣ, каре ші мерсе кȣџетѫндȣ кѫ кȣ оккасіȣнеа ачеаста ва сȣпȣне сіеші ші Adріанополеа; ѧнсѫ Adріанополітанії сімцірѫ скопȣлȣ лȣі, ші нȣ лȣ пріміръ ѧн четате, зікѫндȣ: кѫ лорȣ ле требȣе сонȣ, нȣ домнȣ. Алессандрȣ се трассе ла Dімотікȣ, dарѫ перdȣ мȣлці міліtарі; кѫчі Кантакȣzенȣ кіемѫ пре Тȣрчі din Асіа ѧнтр'аџіоторіȣ ѧн контра лȣі Алессандрȣ (R. 2095; Хр. 1342). Ачеастѫ фаптѫ неѧнцелептѫ а ȣсȣрпѫторіȣлȣі Кантакȣzенȣ трассе dȣпѫ сіне челе маі фȣнесте ȣрмѫрі, нȣ нȣмаі пентрȣ імперіȣлȣ візантінȣ, чі пентрȣ тоѫтѫ Еȣропа оріенталѫ. Алессандрȣ вѫzѫндȣ ачеаста, трімісе deпȣтаці ла dѫнсȣлȣ, ші ѧнкеіѫ паче.

XI. Карлȣ Робертȣ ѧнкѫ мȣрі ѧн аннȣлȣ R. 2095 (Хр. 1342) лѫссѫндȣ ѧн ȣрма са doi фіі, пре Андреіȣ реџеле Січіліеі ші пре Лȣdовікȣ реџеле Ȣнгаріеі. Челȣ dінтѫіȣ се ȣчіссе de соціа са, Іоанна Реџіна, din каре каȣсѫ се нѫскȣ форте маре ресвеллȣ ѧн Італіа. — Ѧн Трасілванія се револтарѫ Саssії ѧн челȣ dінтѫіȣ аннȣ алȣ домніеі лȣі Лȣdовікȣ, ші ракȣсарѫ контрібȣціȣнеа; реџеле ї фрѫнсе ші ї аdȣсе ла аскȣлтаре, еарѫ dȣпѫ ачеа ї ертѫ. Ѧнкѫ фіindȣ Лȣdовікȣ ѧн Трасілванія, вені ла dѫнсȣлȣ Алессандрȣ Бассарабѫ, домнȣлȣ цереі Ромѫнешті челеі din dреапта Олтȣлȣі, саȣ маі біне, банȣлȣ Северінȣлȣі, ші легѫ аміціціе. *) — Тома префектȣлȣ Трасілваніеі стрінсе adȣнаре џенералѫ ла Тȣрdа, ѧн каре се ашезѫ џȣрісdікціȣнеа нобіліілорȣ престе церані. Ла аннȣлȣ Ромеі 2097 (Хр. 1344)

*) Тȣроцȣ ȣнгȣрȣлȣ зіче кѫ і'ар фі проміссѫ сȣпȣнере, ѧнсѫ ачеаста нȣ е de *крезȣтȣ, прекȣмȣ* се ва веdé маі ѧн ȣрмѫ.

еаръ вепі Лȣdовікȣ ꙟп Трасілванia, ші ашезъ марџініле ꙟптре џюрісdікціънеа секъларъ ші чеа екклесіастікъ. Ꙟп анпȣлȣ ȣрмъторіȣ плекъ ꙟп контра Літȣапілорȣ, ꙟпсъ фъръ de а ръпорта вре ȣпȣ сȣчессȣ; еаръ ла анпȣлȣ Ромеі 2100 (Хр. 1347) се dȣссе ꙟп Італіа кȣ Стефапȣ префектȣлȣ Трасілванієї спре ръсбȣнареа морџії фрателȣі съȣ Аndреіȣ. Реџіна Іоанна скъпъ кȣ фȣга, чеілалџї комплічї аі оморȣлȣї се прінсеръ, ші парте се аррънкаръ ла ꙟнкісбре, парте се ȣчісеръ. Лȣdовікȣ трімісе ꙟп Ȣнгаріа пре непотȣлȣ съȣ Карлȣ, фііȣлȣ лȣї Аndреіȣ, апої пȣмі гȣверпъторіȣ престе регатȣлȣ Neаполітапȣ пре Стефапȣ Ласкȣ префектȣлȣ Трасілванієї, ші се ꙟнтồрсе ꙟп Ȣнгаріа. Neаполітапії се ръскȣларъ ꙟп абсенџа лȣї Лȣdовікȣ, ші престе doї анпї елȣ еаръші фȣ невоітȣ а тречe ꙟп Італіа; dȣпъ че реставілі пачеа лъссъ ла Neаполі маї ꙟнтъіȣ пре Nікблъ, апої пре Аndреіȣ Ласкȣ префекціі Трасілванієі, ꙟнсъ фъръ сȣчессȣ мȣлџъміторіȣ.

XII. Ꙟп анпȣлȣ R. 2105 (Хр. 1352) Тътарії еаръ ꙟпкърсеръ ꙟп Трасілванia, префектȣлȣ џереі Аndреіȣ Ласкȣ ї респінсе престе мȣнџі. Клементе понтефічеле Ромапȣ dъ лȣї Лȣdовікȣ факȣлтатеа de а кȣпрінde џеріле пъгъпілорȣ ші але схісматічілорȣ, кȣ кондіціȣпеа de але аdȣче ла аскȣлтареа бісерічеї католіче *). Алессапdрȣ реџеле Ромъпілорȣ ші алȣ Бȣлгарілорȣ мȣрі ла анпȣлȣ R. 2106 (Хр. 1353), dȣпъ че domпі 23 de анпї, пȣрȣрé ꙟп лȣптъ кȣ Кантакȣzепȣ, ші din каȣса ачестȣіа кȣ Тȣрчії ші кȣ Тътарії. Лѵї ȣрмъ ꙟп регатȣ фііȣ съȣ Сісманȣ, каре

*) *Везі Магазинȣ* Історікȣ томȣ III. пациna 124.

фъкѹ пре фрате съѹ Страцімерѹ domnѹ престе Bidinѹ, лѹї Асçанѹ ї dede Преслава кѹ Трачіа, шї ла алтѹ фрате Dобродічіа, еаѹ ѫпсѹшї ціпѹ Тжрпова шї Dѹросторѹлѹ. Іоапне Кантакѹzепѹ фатігатѹ de тѹрбѹрърї шї de валлѹрї (шї пóте тѹстратѹ de копштіінцъ, къ аѹ adѹссѹ пре тѹрчї ѫп Еѹропа), се кълѹгърі ла аппѹлѹ R. 2108 (Хр. 1355). — Сістанѹ се късъторі кѹ о фатъ а лѹї Аmѹратѹ, сѹлтапѹлѹ тѹрчілорѹ; Andропікѹ Палеологѹлѹ фіїѹлѹ лѹї Іоапне imперъторіѹлѹ лѹассе пре чеалалтъ фатъ а сѹлтапѹлѹї. Кѹ modѹлѹ ачеста Сістанѹ легъ аmічіціе шї кѹ грецїї шї кѹ тѹрчії; кѹ тóте ачестеа пѹ се пѹтѹ пресерва ѫп кóптра сорцїї челеї тристе каре лѹ аштепта.

XIII. Страцімерѹ domпѹлѹ Bidinѹлѹї, лѹъ тітлѹлѹ de imперъторіѹ, се късъторі кѹ фііа лѹї Алессаndрѹ Бассарабъ domпѹлѹї Роmъпіеї, шї кѹ аџіѹторіѹлѹ Роmъпілорѹ се пѹсе пре пічіорѹ de аппъраре ѫп коптра Ѹпгѹрілорѹ. Лѹdовікѹ плекъ ла аппѹлѹ R. 2109 (Хр. 1356) ѫп Сервіа, ѫп коптра лѹї Ѹрошѹ, dѹпъ ачееа се ѫптóрсе спре Bidinѹ ѫп коптра лѹї Страцімерѹ; Роmъпії алергаръ Бѹлгарілорѹ ѫптр'аџіѹторіѹ; Лѹdовікѹ тріmісе алтъ арmатъ ѫп цеара Роmъпéскъ ѫп коптра лѹї Алессапdрѹ Басарабъ, каре револтézъ пре о парте de боіарї ѫп коптра domпѹлѹї лорѹ; ѫпсъ Алессапdрѹ ї бате шї шї ї скóте din цеаръ. — Лѹdовікѹ въzъпdѹ сѹчессѹлѹ челѹ ръѹ, ѫптóрче акѹmѹ арmеле ѫп коптра Венеціапілорѹ *), карі копрінсессеръ Dалmаціа, шї іеа de ла dъпшії ачеастъ провінцъ. Dѹпъ репѹртареа вікторіеї, Лѹdовікѹ dопъ пре боіарії Роmъпї фраціі Крепатѹ, Стапѹ, Néгѹ, Влаікѹ,

---

*) Везї Magazinѹ історікѹ tomѹ III. пацина 128.

Nікóлъ, шi Владȣ, кȣ поссесеiȣнеа Ръкашȣ, dim-
преȣнъ кȣ сателе Сентелек, Вашахаzа, Ȣiтнъламаd, ш. а. лънгъ ржȣлȣ Темiшȣ, фiindȣ къ аȣ цiнȣтȣ кȣ dънсȣлȣ ꙟн контра лȣi Алессаndрȣ Бассарабъ, шi с'аȣ dicтincȣ ꙟн бътаia de ла Iadepa din Dалмацiа *).— Ачеастъ лȣкраре пеꙟнцелеасъ а лȣi Лȣdовiкȣ, de а се черта кȣ Романii, кȣ Бȣлгарii, кȣ Сербii шi кȣ Венецianii, шi de а лъсса цioкȣ лiберȣ тȣрчiлорȣ, стрiкъ форте мȣлтȣ каȣсеi комȣне а крештiнiлорȣ, шi фачiлiтъ тȣрчiлорȣ ꙟнтindерea шi ашезарea лорȣ ꙟн Еȣропа. Лȣdовiкȣ фȣ провокатȣ de doi понтефiчi Романi а се скȣла ꙟн контра тȣрчiлорȣ; iмперъторiȣлȣ Ioанне Палеологȣлȣ шi фiiȣлȣ съȣ Манȣел ꙟлȣ ꙟнвiтаръ съ се ȣнескъ кȣ dъншii ꙟн контра iniмiкȣлȣi комȣнȣ; ꙟнсъ Лȣdовiкȣ шi перdȣ тiмпȣлȣ сътъръndȣшi мескiна целосie ꙟн фрекърi кȣ вечiнii съi, шi непъсеъndȣ-i de ȣнȣ iniмiкȣ ꙟн depъртаре. ꙟнтре ачестеа тȣрчii контiнȣаръ а купрinde тотȣ маi мȣлтȣ локȣ ꙟн Еȣропа, пънъ кънdȣ Амȣратȣ окȣпъ Аdрiанополiа ла анȣлȣ R. 2114 (Хр. 1361) шi о префъкȣ ꙟн речiдiнцъ а са. De ачi ꙟнаiнте ꙟнчепȣ лȣнтеле челе марi ꙟнтре тȣрчi шi крештiнii de ла Dȣнъре.

*) Fejer, Codex diplomatcus Regni Hung. tomo IX. vol. 3.

Секціунеа D.

De ла Стефанў I Domnулў Молdавіеі пънъ ла луареа Константінополії прін Турчі.

КАРТЕА I.

De ла Стефанў I Domnулў Молdавіеі пънъ ла Алессандрў челў Бунў.

I. Ꙟn Dачіа оріенталъ,—каре de ла рѫулў Молdава че ꙟнтрѫ ꙟn Серетў, се нумі Молdавіа,—domnia de унў шірў de анні Стефанў I, а кърvіа історіе, din ліпса dокументелорў літераре de пре тімпуріле ачелеа, не есте пуціnў куноскутъ. Ачеста мурі ла аннулў Ромеі 2112 (Хр. 1359), лъсъndў doі фіі ꙟn урма са, пре Стефанў II ші пре Петру I, ꙟнтре карі се наскў маре dіспутъ пентру сучессіунеа ꙟn domnie. Петру, de ші маі тенърў, фііndў омў ацерў ла мінте ші плінў de інімъ, къштігъ пре чеі маі мулці боіарі аі цереі ꙟn партеа са, се dекіеръ domnў, ші алунгъ пре фрате съў Стефанў ші пре чеі че ціnea ку dънсулў. Стефанў фуџі ла Касемірў реџеле Полонієі, de ла каре черў ацюторіў, промітъndу-і, къ dакъ ші ва рекъштіга скаунулў, ва ꙟнкіна цеара Полонілорў. Касемірў din консіліулў маі маріlорў регатулуі, стрінсе óсте din Краковіа, Сандоміrў, Лувлінў ші Руссія, ші о трімісе ку Стефанў ꙟn Молdавіа. Óстеа ачеаста ацюнгъndў ꙟndатъ dупъ Сънпетру ла марџініле цереі, ꙟнчепў а се бате ку Ромъніі, еаръ ачештіа се ретрассеръ ꙟn пъdурі din цінутуріле Сепеніkулуі, карі се нумеа Плонінії, ші тъіаръ арборії de амъndове латуріле пре лънгъ кале, ꙟнсъ аша ꙟнкътў решаeрінпетьndu-

пре тръпкіŭ. Къndŭ ⱀntrаръ аноĭ Полопії ка съ пер-секвте пре Ромъпі, ачештіа ⱀtпінсеръ арборії чеĭ din dъrътŭ, ші арборії къzъndŭ внії престе алцii, втплвръ калеа, ші оторжръ пв пвтаĭ пре ómenĭ, чі ші пре каĭ; пре таі твлцĭ вътъmаръ ші ле фръпсеръ тетбреле, чеілалцĭ се dеdеръ прінші. Прada каре о къштігаръ Ромъпії, ле фв кв атътŭ маĭ плъквтъ, кв кътŭ фв ⱀптрéгъ; къчі, de ші каії чеĭ таĭ твлцĭ ера стръчіцĭ de арборĭ, ⱀпсъ арmеле, вештmіnтеле, іnстрв-тіnтеле с'аŭ коnрінсŭ тóте de ⱀпвінгъторĭ, фiindŭ кв nimine n'аŭ пвтвтŭ скъпа саŭ лва чева кв sine. Авzindŭ рецеле Касетірŭ de перdереа ачеаста, трі-тісе пре внії dintре аĭ съĭ, съ ръсквтпере пре чеĭ прінші; ші къпътъndвi de ла Ромъпі пре вшорŭ, кв тікŭ прецŭ ръсквтпъраръ ші пре тіліtарĭ ші пре чеалалтъ твлціте de ómenĭ. Ⱀп ачеастъ вътаіе ав періть пентрв Полопі, ее пріnсессе ші Свігпевŭ de Олесніца, din фатіліа Dашвпо, авввлŭ лвĭ Свігпеŭ, карdіпарівлŭ ші епіскопвлŭ Краковіеĭ, каре аŭ скіцвт-татŭ пъпъ ла тóрте de вътъmареа слверіlорŭ пітіé-релорŭ че і се ⱀптътплассе атвпчі. Навоцiв de Та-чіпŭ, фіівлŭ лвĭ Andреіŭ de Тачіпŭ Палатіnвлŭ Кракo-віеĭ, съпъпdŭ кв фвга de тъпіле Ромъпілорŭ, с'аŭ ръшіпатŭ а таĭ da фацъ кв татъ съŭ ші кв атічії, ші de аколо с'аŭ dвсŭ de аdрептвлŭ ла Рота, ші с'аŭ фъкктŭ преотŭ, еаръ таĭ ⱀп врть ⱀпторкъndвсе ⱀп патріе аŭ ⱀпаіnтатŭ ла dеканатвлŭ Краковіеĭ. Пъdа-ріле ачелеа кв тітпŭ с'аŭ тъіатŭ ші с'аŭ префъквтŭ ⱀп къmпарĭ. Кваpреzече стéгарĭ с'аŭ прінсŭ de ла Полопі, треĭ рецале, adекъ челŭ de ла Краковіа, de ла Саndотірŭ ші de ла Лвблінŭ, поzе тілітаре, adекъ: 1. віnеппівлŭ ръdікатŭ de Навоцiŭ, 2. de Лілiва,

3. въліпівлъ, 4. алъ Равіціілоръ, 5. алъ Гріфопілоръ, 6. алъ Стрепіавіціілоръ, 7. алъ Хабdапчілоръ, 8. алъ Полъкошіілоръ, 9. алъ Стрепелоръ. *)

II. Ла ачеастъ теторавілъ бътаіе а Ротъпілоръ din Молdавіа кв Полопії, ъбаръ парте ші Трасілванії ші Мартърошіапії, прекътъ търтърісескъ скріпторії полопі, ші прекътъ се веde din diплота лъї Лvdовікъ de ла аппълъ R. 2113 (Хр. 1360), dатъ лъї Драгошъ de Мартърошъ фіівлъ лъї Іъла, пептръ терітеле къштігате ъп Молdавіа, пріп каре diплотъ ї dъ лъї шéссе сате ъп Марштърошъ, ші пріп dъпсълъ фіілоръ лъї, Іъла ші Ладъ, ерезілоръ ші върттъторілоръ лоръ **). Фóрте ъпсетпатъ е о dіплотъ а лъї Лъdовікъ din аппълъ R. 2118 (Хр. 1265), dатъ

---

*) Ioannis Dlugossii historiae Polonicae libro IX, de anno 1359. — Martini Cromeri de origine et rebus gestis Polonorum, libro IV, de anno 1359.

**) Ludovicus, Dei gratia, Hungariae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque Rex, Princeps Salernitanus, ac Honoris montis sancti Angeli Dominus, omnibus Christi fidelibus praesentibus pariter et futuris, praesentium notitiam habituris, salutem in omnium salvatore. Regia Celsitudo solet sibi subiectos ad gradum provehere altiorem, ut exinde corona et thronus regalis attolatur, numerusque fidelium augeatur. Proinde ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire: quod nos multimodis fidelitatibus et fidelium obsequiorum praeclaris meritis Dragus, filii Gyulae fidelis Olachi nostri de Maramusio, in memoriam nostrae Celsitudinis reductis, quae servitia in plerisque nostris negotiis et expeditionibus sibi commissis et confisis, specialiter autem in restauratione terrae nostrae Moldavanae, plures Olachos rebellantes a via debitae fidelitatis deviantes, juxta suam industriosam virtutem ad constantem fidelitatem regiae coronae observandam, vigili cura et indefessa sollicitudine reducendo, juxta sui status et possibilitatis exigentiam, nostrae exhibuisse et impendisse cognovimus Maiestati; volentes eidem pro praemissis suis obsequiosis meritis, regio occurrere donativo, ut caeteri hoc viso ad debitae fidelitatis opera exercenda facilius invitentur, discantque sub Principe glorioso devotius famulari, in con-

лꙋї Балкꙋ Воївѡдꙋлꙋ de Марꙮꙋросꙋ, фїꙋлꙋ лꙋї Сассꙋ дїн Молдавїа, пентрꙋ мерїтеле кѫщїгате ꙟн сервїцеле рецелꙋї, шї маї алессꙋ ꙟн Молдавїа, кꙋ върсареа сѫнцелꙋї сѫꙋ, алꙋ фрацїлорꙋ шї ѡменїлорꙋ сѫї, de ꙋнde елꙋ лъсѫндꙋшї пре пѫрїнцї шї пре консѫн-

---

dignam retributionem servitiorum aliqualem, quasdam villas nostras Olachales, Zalatina, Harpatokfalva, Kopacsfalva, Deszefalva, Hernershaza, et Sugatagfalva vocatas in Marmarusio existentes, cum omnibus earum fructuositatibus, proventibus nostris quinquagesimalibus, collectis debitis et aliis utilitatibus universis, novae donationis nostrae titulo dedimus, donavimus, contulimus praefato Dragus, et per eum Gyulae et Lad filiis suis, eorumque haeredibus, et posteritatibus quibuslibet, jure perpetuo et irrevocabiliter possidendas, tenendas, et habendas; imo damus et conferimus praesentis pivilegii nostri patrocinio mediante, salvis juribus alienis; volentes et regia authoritate committentes, ut dictus Dragus, et filii sui, ipsorumque haeredes cum dictis villis ipsorum omni eo jure nobilitatis titulo, quo ceteri viri primi et naturales rigni nostri nobiles sub vexillo regio exercituantes, uti dignoscuntur, perpetuis temporibus gandeant et fruantur; ita tamenquod idem Dragus et filii sui eorumque haeredes universi, sincerae fidelitatis homagium invariabili fidelitate nobis nostrisque successoribus perpetuo tenerentur observare. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentis et anthentici sigilli nostri duplici munimine roboratas. Datum per manus venerarabilis in Christo patris Domini Nicolai, Dei et apostolica gratia Archiepiscopi Srigoniensis locique eiusdem, Comitis purpetui, aulae nostrae Cancellarii, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini Millesimo trecentesimo sexagessimo, tredecimo Calendas Apriles. Regni autem nostri anno decimo nono. Venerabilibus in Christo Patribus et Dominis eodem Nicolao Strigon. Toma Calocen. Ugolino Spalaten. Nicolao Iadren. Archiepiscopis; Nicolao Agrien. Demitrio Varadien Fratribus Stephano Pharen. Valentino Makarien. Marco Sibiniceu Michaele Schardonen. Portivo Senien. et Radoslao Corbavien. Ecchesiarum Episcopis, Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Magnificis viris Nicholao Konth Palatino, Dionysio Vajvoda Transilvano. Leustachio Schavoniae, Nicholao de Zeech totius Dalmatiae et Croatiae Nicolao de Machov, Banis; Emerico magistro Agasonum nostrorum, e magistro Simone Comite Posonien. aliisque quam plurimis comitatus regni nostri tenentibus et honores. *Fejer, Cod. diplomat. Hung Tomo IX. vol. 2. Nro. 72. pag. 159.*

цені, ші тóте аверіле сале, аȣ веніт ꙟн Ȣнгаріа, прін каре dіплотъ ꙟі dъ поссессіȣнеа Копіа ші алте оптȣ сате ꙟн Мартороcȣ,— каре сате ле къ-пътассе Богdанȣ Воівоdȣлȣ de Мартȣросȣ de ла реџіна Елісабета тȣта лȣі Лȣdовікȣ, еаръ апоі трекȣ пре аскȣнсȣ dін Ȣнгаріа ꙟн Молdавіа, ші копрінсе ачеа џеаръ пентрȣ сіне,— ачесте сате лъндȣсе de ла фаміліа лȣі Богdанȣ се dаȣ лȣі Балкȣ воівоdȣлȣ ші прін dънсȣлȣ лȣі Dрагȣ, Dрагомерȣ ші Стефанȣ фраџілорȣ лȣі, ереzілор ші ȣртъторілорȣ лорȣ.*)

III. Dін ачеастъ фамíліе Ромънъ се нъскȣ о серіе de ómенї тарї, карі се dістінсеръ прін тȣлте фапте стрълȣчіте, къштігаръ фóрте тарї поссессіȣнї, ші се ꙟнълџаръ ла челе таї ꙟнсетнате dетнітъџї але регатȣлȣї Ȣнгаріеї. Фраџії Балкȣ, Dрагȣ ші Іоанне пре лънгъ Копіа ші челелалте оптȣ сате, таї къштігаръ ꙟн аннȣлȣ 1373 ꙟнкъ алте патрȣ ꙟн Мартȣросȣ **).— Ꙟн аннȣлȣ 1383 къштігаръ Кастеллȣлȣ Араніосȣ ꙟн dістріктȣлȣ Селаџіȣлȣї; Балкȣ ера атȣнчї котіте престе котітатȣлȣ Сатȣ-таре ***). Ꙟн аннȣлȣ 1387, Іоанне фіїȣлȣ лȣї Dрагомерȣ къштігъ de ла Сіџісмȣнdȣ dóȣе сате лънгъ кастеллȣлȣ Хȣстȣ пентрȣ терітеле сале ші але татъ съȣ Dрагомерȣ ші але фрате съȣ Tатамерȣ, карі къzȣръ ꙟн неферічіта бътаіе de ла Bidinȣ сȣнтȣ реџеле Лȣdовікȣ. Балкȣ ші Dрагȣ ꙟнтре челелалте dетнітъџї але лорȣ ера ші котіџї аї Секȣілорȣ ****). — Ꙟн аннȣлȣ 1390 фраџії Балкȣ ші Dрагȣ къпътаръ de ла Сіџісмȣнdȣ

*) Carolus Wagner in dissertatione de Cumania Nro. 4. Ла Џіорџіȣ Шінкаїȣ се афлъ трadȣсъ ачеастъ dіплотъ ла аннȣлȣ 1359. пац. 326.

**) Fejer Cod. diplom. regni Hung, Tomo IX. vol. 4. Nro. 306 pag. 528.

***) Fejer Cod. diplom. regni Hung. Tomo X. vol. 2. Nro. 50 pag. 169.

****) Fejer Cod. diplomat. regni Hung. Tomo X. vol. 1. Nro. 206.

кастрѕлѫ de Пéтрѫ (Kövar) din komitatѕлѫ Саліnікѕлѕї interiope, челѫ donatѫ лорѫ ꙟпкъ de ла Лѕdовікѫ *) — Ла аппѕлѫ 1391 Балкѫ шi Dрагѫ фѕпdаръ ѕпѫ monастеріѫ ꙟп Мармѕросѫ ꙟп опóреа лѕї Міхаіл Архапгелѕлѫ, шi лѫ dотаръ кѕ 7 сате, апоі се dѕссеръ ла Копстаптіпополі, ꙟлѫ сѕппѕсеръ immediate протекціѕпеї патріархѕлѕї Аптопіѫ II шi сѕчесорілорѫ лѕї **). — Dрагѫ авѫ фіїѫ пре Nікóлъ Dрагфі, ачеста пре Вартоломеѕ, ачеста пре Сапdріпѫ; еаръ ачеста пре Міхаіл Dрагфі, прекѕмѫ се веdе din скрісóреа реџелѕї Матіа din аппѕлѫ 1476, datъ ꙟп Бѕdа feria quarta proxima ante festum beatae Margarettae virginis.

IV. Мопастеріѕлѫ челѫ фѕпdатѫ de фраціï Балкѫ шi Dрагѫ есте ꙟпсеmпатѫ ꙟп історіа еклесіастікъ а Ромъпілорѫ. Теоdорѫ Коріатовічї Dѕчеле Поdоліеї, каре вепіссе ꙟп Ѫпгаріа пре тіmпѕлѫ лѕї Карлѫ Робертѫ, шi къпътассе de ла dъпсѕлѫ Мѕпкачіѕлѫ, фѕпdѣ ꙟп аппѕлѫ R. 2113 (Хр. 1360) ꙟп ачелѫ локѫ ѕпѫ mопастеріѫ de рітѕлѫ орієптал, ꙟп опéреа съптѕлѕї Nіколаѫ ***). Кътръ аппѕлѫ Хр. 1490, ѕпѫ mопахѫ Рѕсціакѫ, апѕmе Іоаппе, din ачелѫ mопастеріѫ се фъкѫ епіскопѫ (елѫ пептрѕ ꙟптъіа óръ ꙟп ачелѫ локѫ, de ла каре шi трагѫ ꙟпчепѕтѕлѫ епіскопії Мѕпкачіѕлѕї). Ачестѫ епіскопѫ арръташdѕсе ꙟпаіптеа реџелѕї Вlаdіславѫ, шi mіпціпdѫ къ шеdе ꙟп mопастеріѕлѫ съптѕлѕї Міхаіл din Мармѕросѫ, de óръ че шеdеа ꙟп mопастеріѕлѫ съптѕлѕї Nіколаѫ din Мѕпкачіѫ, черѫ ка вепітѕріле mопастеріѕлѕї din Мармѕросѫ съ і се

---

*) Fejer Cod. diplomat. regni Hung. Tomo X. vol, 1; Nro. 350.

**) Магазінѫ історікѫ Томѫ III. паџіпа 173.

***) Fejer Cod. diplomat. regni Hung. Tvmo IX. vol. 2. Nro 93. pag. 196.

dea лȣĭ dȣпъ векеа ȣсанцъ. Владіславȣ opdinъ (1491) ка преоцiĭ шi секȣларiĭ de рітȣлȣ оріентал din Мартȣросȣ съ ръспанdъ кѫdінцеле епіскопȣлȣĭ ка ȣнȣĭ капȣ алȣ лорȣ, прін ȣрmаре шi преоцiĭ шi секȣларі din локȣріле че се џінеа de monacтеріȣлȣ ст. Міхаіл. Іларіȣ егȣменȣлȣ monacтеріȣлȣĭ ст. Міхаіл ꙟцелегъndȣ къ епіскопȣлȣ аȣ скосȣ прін ꙟшелъчіȣне ȣнȣ атаре декретȣ, алергъ ла реџе шi лȣ ꙟфорmъ deспре dрептȣріле monacтеріȣлȣĭ къштігате de ла патріахȣлȣ Антоніȣ II, прін фȣndаторiĭ Балкȣ шi Драгȣ. Реџеле конвінгъndȣсе deспре dрептеле претенсiȣнĭ але лȣĭ Іларіȣ, ꙟтърі прівілеџеле monacтеріȣлȣĭ, ꙟсъ аша ка егȣменȣлȣ съ аррете кȣвініта реверінцъ епіскопȣлȣĭ din Мȣнкачіȣ, еаръ Мітрополітȣлȣĭ din Трасілванiа сȣпȣнере шi аскȣлтаре. Епіскопȣлȣ Іоанне кȣ тóте ачестеа нȣ ꙟчетъ de а фаче претенсiȣнĭ асȣпра венітȣрілорȣ monacтеріȣлȣĭ, ръзімъndȣсе пре декретȣлȣ маĭ сȣсȣ memopатȣ, din каре каȣсъ егȣменȣлȣ Іларіȣ фȣ невоітȣ а се плъnџе de ноȣ ла реџе. Владіславȣ чітъ ꙟнаінтеа са пре епіскопȣ шi пре егȣменȣ, ꙟсъ епіскопȣлȣ нȣ кȣтезъ а се арръта ꙟнаінтеа реџелȣĭ челȣĭ ꙟшелатȣ de дънсȣлȣ, еаръ егȣменȣлȣ фȣ de ноȣ ꙟтърітȣ ꙟн dрептȣріле сале *). Мартȣрошіанiĭ стетеръ din векіме сȣптȣ епіскопȣлȣ din Трасілванiа шi нȣ се сȣпȣсеръ челȣĭ de ла Мȣнкачіȣ дȣпъ ꙟфііnцареа ачестȣiа. Мітрополіцiĭ de ла Алба-Іȣлiа се нȣмескȣ еспрессіве Епіскопĭ аĭ Мартȣросȣлȣĭ **). Џіорџіȣ II Ракоці пȣне а нȣме

*) Везĭ магазінȣ історікȣ Томȣ III. пацина 165 et seqq.

**) Stephanus Simonovicius Dei gratia Archiepiscopus Belegradiensis, Vadiensis, Marmarosiensis, totiusque Transsilvaniae catholicae atque apostolicae religionis graeci ritus Episcopus. Anno 1651. Mag. ist Tom. III. pag. 251.

Мармȣросȣлȣ, ꙟтре цінȣтȣріле престе карі се ꙟтінде цірисдікціѹнеа епіскопȣлȣї din Трансілванія *). Ла Сінодȣлȣ din 4 ші 5 Септемвріе 1700, de ла Алба-Іȣлія фȣрь de фаць ші протопопії din Мармȣросȣ, ші сȣбскрісеръ ȣніреа ꙟпреѹнь кȣ чеї din Трансілванія **). Мармȣросȣлȣ ремасе сȣпть епіскопатȣлȣ Трансілваніа пънъ ла Марія Тересія. Інночендіѹ Клаінȣ ера ꙟкъ епіскопȣ престе Мармȣросȣ.

Пре тімпȣлȣ лȣї Балкȣ ера Воіводȣ ꙟн Мармȣросȣ. Іоанне de Белікшȣ ера Воіводȣ ꙟн цінȣтȣлȣ Крішȣлȣї. Капітȣлȣлȣ de Ѹрбеа-маре не аȣ пъстратȣ меморія лȣї ꙟн ȣнȣ трактатȣ de паче фъкȣтȣ ꙟнаінтеа ачелȣї капітȣлȣ, ꙟнтре фраціі Іоанне Воіводȣлȣ, Бокȣ ші Балкȣ de Белікшȣ, ші ꙟнтре Ніколаȣ, Блашіȣ, Ладіслаȣ, Татамерȣ ші Стоіанȣ фііі лȣї Кȣнde de Златна, пентрȣ ȣчідереа лȣї Біначіȣ ші Романȣ консъгненілорȣ лорȣ ***). — (Ꙟн цінȣтȣлȣ ачеста ꙟнкъ пре ла аннȣлȣ Хр. 1205 ера ȣнȣ епіскопȣ de рітȣлȣ греческȣ.) — Тотȣ пре тімпȣлȣ ачесторȣ воівоаї dede Лȣdовікȣ сатȣлȣ Салаштȣ de лънгъ Deва „кредінчіосȣлȣї сеȣ Ромънȣ Комітелȣї Ладіслаȣ фіїȣлȣ лȣї Мȣшатȣ de Алмашȣ, пентрȣ фаптеле лȣї меріте ші але антечессорілорȣ лȣї, ші прін dтінсȣлȣ лȣї Петрȣ, Іоанне, Ласкȣ ші Мȣшатȣ фіілорȣ лȣї;“ ші ордінъ префектȣлȣї Діонісіѹ съ лȣ ꙟнтроdȣкъ ꙟн ачеа поссессіѹне ****). Ладіслаȣ се ꙟнтроdȣсе ꙟн аннȣлȣ Хр. 1363 de кътре префектȣлȣ церей Петрȣ ꙟн поссессіѹнеа dонатъ, кȣ

*) Везі Магазінȣ історікȣ Томȣ III. пагіна 253.
**) Везі Магазінȣ історікȣ Томȣ III. пагіна 311.
***) *Fejer Cod.* diplomat. regni Hung. Tomo IX. vol. 2. Nro 191. pag. 364.
****) *Fejer Cod, diplomat,* regni Hung. Tomo IX. vol. 2. Nro 151. pag. 302.

тоте къ Кnezii Стріоіа ші Zeik контразіссеръ *). Кв datърі deспре кnezіателе Ромънілорŭ, din diверселе пърці але Daчіеі съперіоре, есте плінъ історіа Трансілваніеі; ноі нъ не маі пътемŭ оккъпа кв ачесте партікъларітъці, чі тречемŭ ла върсълŭ ценерал алŭ історіеі Ромънілорŭ ші алŭ церілорŭ de прін прецюрŭ.

VI. Ꙟн аппълŭ Ромеі 2116 (Хр. 1363) імперъторіълŭ Цермапіеі, Карлŭ IV, мергъndŭ ла Краковіа, аколо фъкŭ легътътŭ ꙟн контра търчілорŭ кв Касеміръ рецеле Полопіеі, кв Лъdовікŭ рецеле Ўнгаріеі, ші кв Валdемаръ рецеле Danieі, ші кв Петрŭ алŭ Кипрълъі, dintre карі ачестŭ din връмъ мерсе пре маре ші пре Dъпъре ꙟпсъсŭ, апоі трекŭ пре ъскатŭ прін Молdавіа ші прін Рассіа ші се dъссе ла Краковіа **). Даръ Лъdовікŭ каре къцета тотŭ ꙟнтр'ъпа съ оккъпе цеара Ромънéскъ ші Българіа, лъссъ пре търчі ꙟн паче, ші ꙟн апіъпълŭ вантестълъі аппълъі R. 2118 (Хр. 1365) пъблікъ скълареа ценераль ꙟн Ўнгаріа ꙟн контра лъі Владŭ домнълъі Ромъпіеі, каре dъпъ мóртеа татъ съŭ, Алессаndръ, аппъкассе фръпеле гъверпълъі ꙟн мъніле сале, фъръ de воіа лъі Лъdовікŭ, каре претіndea а фі съзеранŭ алŭ ачелеі церi. Терміпълŭ се пъсе пре сервъторea сфътълъі Апостолŭ Матіа, ші локълŭ de концентраре Темішóра ***). Dъпъ че се стрінсе óстеа, Лъdовікŭ трекŭ Dъпъреа, ші прін Сервіа мерсе de вътŭ Bidinълŭ, ші прінсе пре Страцімерŭ, префектълŭ четъцiі ꙟнсъ пъ вътŭ съ трекъ ꙟн цеара Ромънéскъ. Dечі лъссъ аколо пре Dionісіŭ префектълŭ Трасілваніеі, ші се ретрассе

*) Fejer Cod. diplomat. regni Hung. Tomo IX. vol. 2. Nro 207. pag. 380.
**) Henricus Spondanus ad annum 1363. Nro 3.
***) C. Wagner in Miss. dissertatione de Cumania, Nro 3.

ꙟn Корваџia, лȣъndȣ кȣ сiue пре џрiнсȣлȣ Страџi-
merȣ пре каре nȣ dȣпъ mȣлтȣ тimnȣ еаръшi лȣ di-
mice *). Ꙟn 15 Decemвpie a. R. 2120 (Хр. 1367)
Лȣdoвiкȣ пȣвлiкъ еаръшi скȣларе џенералъ, adъȣгъndȣ
iТрасiлванiлорȣ ка съ фie пapaџi спре а пȣтé плека
къndȣ се ва аръта елȣ ꙟn miзлокȣлȣ лорȣ. Ачеасть
а dóȣa скȣларе ꙟпкъ се веde а фi фостȣ decтiнaтъ
ꙟn контра лȣi Владȣ domнȣлȣi џерei Роmъпештi, кȣ
каре nȣ о пȣтȣссе скóте ла кале кȣ doi anнi ꙟnainte.
Ꙟnсъ din dinлoma лȣi Владȣ, dатъ негȣџiторiлорȣ
din Брашовȣ ла аnнȣлȣ R. 2121 (Хр. 1368) спре а
пȣтé негоџia еi шi кълъторi ꙟn џеара Роmъпéскъ
плътindȣ вектiгареле кȣвiniте, се веde а се фi ꙟп-
кеiатȣ паче ꙟnтре dъпшii шi а пȣme прin maџiстрȣлȣ
Demeтpiȣ Лепешȣ. Ꙟn ачеасть dinлomъ Владȣ се
пȣmеште воiводȣ Трасалпiнȣ шi банȣ de Северiнȣ **).
Ꙟn алтъ dinлomъ de ла аnнȣлȣ R. 2122 (Хр. 1369)
Владȣ рекоmъndъ католiчiлорȣ din Роmъпia пре сȣф-
фраганȣлȣ епiсконȣлȣi Demeтpiȣ din Трасiлвания. Ꙟn
ачеаста се пȣmеште пре сiне воiводȣ Трасалпiнȣ,
банȣ de Северiнȣ шi dȣче de Фъгърашȣ ***).

VII. Даръ ачеасть ꙟnџелеџере nȣ џiнȣ mȣлтȣ ꙟn-
тре Владȣ шi Лȣdoвiкȣ, къчi тотȣ ꙟn ачестȣ аnнȣ
трекȣ Владȣ Дȣпъреа ла Bidinȣ, шi бътȣ пре пресi-
diapii Ȣнгȣрештi din четате, еаръ пре кълȣгърii ка-
толiчi i ȣчiсе, шi реставiлi ꙟn domnie пре кȣmпатȣ
съȣ Страџimерȣ ****). Лȣdoвiкȣ сȣппъратȣ пентрȣ а-

*) Thurotius, Chronica Hung. Parte III. car. 34.

**) Ladislaus Waiwoda Transalpinus et Banus de Zeurine, Fejer Tom IX. v. 4. Nro 75.

***) Ladislaus Wajwoda Transalpinus et Banus de Zewerino nec non Dux de Fogaras. Fejer Tomo IX. vol. 4. nro 118.

****) J. Christ. Engel's ältere Geschichte der Walachey 1. B. S. 854.

чеастъ фаптъ стрінсе óсте маре din тóте пърціле, детермінъ съ стінгъ пре Владȣ, ші алесъ din Темішора ꙟн Сербіа кътръ Bidinȣ, ка елȣ съ аттаче ꙟнтр'аколо пре Ромъні; еаръ пре Nіколъ префектȣлȣ Трансілванієї ꙟлȣ trimise кȣ секвії ші кȣ нобілії din пърціле Трансілваніе, ка пре аколо съ ꙟнтре ꙟн цеара Ромънéскъ, ші аша съ аттаче пре Владȣ de дóѣе пърці. Владȣ се стрінсе кȣ о парте de Ромъні ла Дȣнъре ка съ ꙟмпedече тречереа лȣї Лȣdовікȣ; еаръ пре Драгомерȣ кастеланȣлȣ de Дъмбовіца лȣ trimise ꙟн контра óштії лȣї Nіколъ. Ачештіа веніръ маї ꙟнтъїȣ ла бътаіе пре апа Галбініцеї. Драгомерȣ кȣ Ромънії се ретрассе кътръ мȣнці; Ȣнгрії ші Секвії се лȣаръ dȣпъ dъншії. Кънdȣ ажȣнсеръ ꙟн стрімторіле мȣнцілорȣ, Ромънії се репезіръ de тóте пърціле ші ȣчісеръ маї пре тоці Ȣнгрії. Аколо къзȣ префектȣлȣ Nіколъ, віче-префектȣлȣ Петрȣ, (Дешіȣ Вашȣ, Петрȣ Рȣссȣ кастелланȣлȣ четъції de Балтъ, Петрȣ ші Ладіславȣ къпітаніі секвілорȣ,) ші алції нобілі ші мілітарі ꙟнсемнаці. (Кадаверȣлȣ префектȣлȣї Nіколъ се лȣъ кȣ маре бътаіе din мъніле Ромънілорȣ, ші се дȣссе ꙟн Ȣнгаріа ла Стрігоніȣ. De партеа Дȣнъреї Владȣ аџȣнсе маре ръна кȣ съџетарії, ꙟнсъ Nіколъ de Гара, банȣлȣ de Маковȣ, аттъкъ кȣ ȣнȣ кȣраџіȣ неспȣсȣ de пре Дȣнъре ші deскісе тречереа óштілорȣ кȣ навіле. Ромънії се ретрассеръ, еаръ Ȣнгрії лȣаръ Северінȣлȣ, ші се ꙟнтóрсеръ а касъ фъръ de алтȣ ресȣлтатȣ *).

VIII. ꙟн аннȣлȣ R. 2123 (Хр. 1370) Понтефічеле Романȣ Ȣрбанȣ V скріе лȣї Владȣ о епістолъ

*) *Thurotius, Chronica Hungarorum,* Parte III, cap. 38.

Іоѳорте лінгушітѡре, прін каре лѫ лаѕдъ пентрѫ вітежіа кѫ каре се лѫптъ ꙟн контра тѫрнілорѫ, ші лѫ ꙟндемнъ съ пріімѣскъ кредінца католікъ, ші съ рекѫноскъ бісеріка Романъ *). Ассеменe скріе ші мітріней сале, Кларей, вѫдѫвей ръпосатѫлѫй Алессандрѫ, прін каре мѫлцъмеште пентрѫ донъріле трімісе вісарічей Романe, о лаѕдъ пентрѫ къ аѫ ꙟнторсѫ ла кредінца католікъ пре фііца ей, імперътѣсса Бѫлгаріеі (соціа лѫй Страцімерѫ), ші о ꙟндемнъ съ се адопере а ꙟнтѡрне ші пре чеалалтъ фііе, Анка, регіна Сербіей **). Дупъ ачестеа, Владѫ еаръ се ꙟмпъкъ кѫ Лѫдовікѫ, каре ꙟн аннѫлѫ ачеста, фіиндѫ къ мѫріссе Кассемерѫ, се алессе реџе Полоніеі. — Владѫ донъ ꙟн аннѫлѫ Ромей 2125 (Хр. 1372) сателе (Шеркаіа, Венеціа, Кѫчіолата, Апакалдъ ші Добка) дін цеара Олтѫлѫй, лѫй Владѫ консъпделѫй съѫ, (фіілѫ маџістрѫлѫй Іанѫсѫ ші непотѫлѫ бапѫлѫй Микед,) ші прін дѫнсѫлѫ фіілѫй съѫ Нікѡлъ, пентрѫ мерітеле кѫштігате ꙟн вътъіле ꙟн контра тѫрнілорѫ, ші ꙟн контра імперъторіѫлѫй Тѫрновей (Сісманѫ). Ꙟн діплома донатівъ Владѫ се нѫмеште Воівѡдѫ Трасалпінѫ, Банѫ де Северінѫ, ші Дѫче алѫ плъптъчіѫней нѡѫе де Фъгърашѫ ***).

IX. Ꙟн Дачіа оріенталъ саѫ Молдавіа пре тімпѫріле ачестеа домніа Ласкѫ, каре скріссе ла аннѫлѫ R. 2123 (Хр. 1370) лѫі Ѫрбанѫ V, къ елѫ ва сѫ ꙟмбръцішезе реліџіѫнеа католікъ, пентрѫ каре черѫ ꙟнвъцъторі, ші ѫнѫ епіскопѫ католікѫ, прекѫмѫ ші рідікареа де а ръдіка оппідѫлѫ Серетѫ ла демнітатеа де Мітрополіе. Ѫрбанѫ провокъ, ꙟн аннѫлѫ

*) Везі Магазінѫ історікѫ Томѫ III. пагіна 130.
**) Везі Магазінѫ історікѫ Томѫ III. пагіна 133.
***) *Ladislaus* Vajvoda Transalpinus, Banus de Zeurinio et Dux novae *plantationis* terrae Fugaras. Fejer Tomo IX. vol. 4. Nro 270.

R. 2124 (Хр. 1371) пре Архіепіскопꙋлꙋ̆ din Прага, ші пре епіскопії din Вратіславіа ші Краковіа ка съ трімітъ óменї idoneї съ черчетезе лꙋкрꙋлꙋ̆ ачеста, ші съ ꙟмплінéскꙋ dopinцеле domnꙋлꙋї церей, каре се лꙋптъ ꙟн контра інімічілорꙋ̆ Крꙋчії *). Ꙟн аннꙋлꙋ̆ R. 2125 (Хр. 1372) Грегоріꙋ̆ XI гратꙋлѣ пре Ласко пентрꙋ кредінца са чеа ферꙟінте, ꙟнсъ лꙋ̆ ꙟndemnѣ ка съ се adoцере а ꙟнтóрче ла віссеріка католікъ ші пре соціа са, кꙋ тóте ачестеа нꙋ-ї dede воіе деї а о ленъда къndꙋ̆ еа ар персевера ꙟн векеа еї кредінцъ **). Ласкꙋ тꙋрі ла аннꙋлꙋ̆ R. 2127 (Хр 1374) фъръ съ пóтъ ꙟнтроdꙋче католічісмꙋлꙋ̆ ꙟн Молdавіа, ші ꙟн локꙋлꙋ̆ лꙋї ꙋрмѣ Петрꙋ II. Тотꙋ̆ пре тімпꙋлꙋ̆ ачеста тꙋрі ші Владꙋ̆ domnꙋлꙋ̆ Ромънієї, ші ꙟн локꙋлꙋ̆ лꙋї ꙋрмѣ Danꙋ II. — Ла аннꙋлꙋ̆ R. 2127 (Хр. 1374) скріе Раіналdꙋ̆: „Ка съ ꙟн тꙋлцéскъ ші ꙟн Ромънїа кредінца католікъ, Грегорі XI детермінъ съ факъ ꙟнтр'жнса скаꙋнꙋ̆ епіскопескꙋ̆ фііndꙋ̆ къ пꙋціні преоцї ꙋнгꙋреште сервіа містеріїле ла Ромънї, ші ачеїа ꙟнкъ нꙋ конскна ꙟн лімбъ ші ꙟн ꙋсанце кꙋ Ромънії, de ꙋnde ꙋрма, къ глоріа лꙋ Dzeꙋ̆ нꙋ се пꙋтеа лъці ꙟнтре націꙋнеа ачееа, ші ма мꙋлтꙋ̆ се спера de лі се ва da ꙋнꙋ̆ епіскопꙋ̆ кꙋ фріка лꙋї Dzeꙋ̆ ші кꙋ ꙟнвъцътꙋръ, ші каре съ штіе лімба Ромънéскъ. Dрептꙋ̆ ачееа скріссе Архіепіскопілорꙋ̆ din Стрігоніꙋ̆ ші din Колочіа, ка ꙟнцелегъndꙋ се кꙋ Лꙋdовікꙋ̆ реџеле Ꙋнгарієї, съ черче ꙟн че четате съ се пꙋнъ скаꙋнꙋлꙋ̆ епіскопал, че ꙟнтіndере с се dea епіскопатꙋлꙋї ші сꙋнтꙋ̆ каре Мітрополітꙋ̆ с фіе, ші съ репóрте daкъ мінорітꙋлꙋ̆ Антоніꙋ̆, di

*) Веzї Маrазінꙋ̆ істоpікꙋ̆ Томꙋ̆ III, пацина 135.

**) Веzї Маrазінꙋ̆ істоpікꙋ̆ Томꙋ̆ III. пацина 140.

Спалатъ, каре тътъ се адѡнеръ ꙟтръ ꙟтѡрчереа Ромъніlорꙋ, ар фі антъ спре а пъртa сарчіна епісконалъ *). — Ла аннълъ R. 2130 (Хр. 1377) Лꙋdовікꙋ скріе Брашованіlорꙋ съ едіфіче кастеллълъ Тіdерікъ (Бранꙋ) прекꙋмъ аꙋ проміссꙋ, ші ле фаче сперанцъ къ дакъ цеара Ромънѣскъ ва вені ꙟн мъніле сале, елꙋ ва орdіна ка трібꙋтꙋлꙋ че се dъ ла Арбꙋреле рошꙋ, съ се кꙋлѣгъ ла пꙋтітꙋлꙋ кастеллꙋ поꙋ **). — Din каре се веdе рѣꙋа інтенціꙋне а лꙋі Лꙋdовікꙋ, ꙟнсъ ші dешарта сперанцъ de а оккꙋпа цеара Ромънѣскъ.

X. Лꙋdовікꙋ нꙋ пꙋтꙋ съ ші аціꙋнгъ скопꙋріле сале, къчі мꙋрі ꙟн аннълъ R. 2135 (Хр. 1382) лъсъндꙋ ꙟн ꙋрмъ пре въдꙋва реџінъ Елісавета ші дꙋѡе фете: Еdвіга каре се мъріть dꙋпъ Владіславꙋ Іацеллон мареле dꙋче алꙋ Літꙋаніеі ші апоі реџеле Полоніеі, ші Маріа каре се спꙋнсессе ꙟнкъ маі ꙟнаінте dꙋпъ Сігісмꙋнdꙋ de Бранdебꙋргꙋ. — Ꙟн Ромъніа къzꙋ Danꙋ II ꙟн бътаіа кꙋ Сісманꙋ dомнꙋлꙋ Dꙋросторꙋлꙋі (а. R. 2136; Хр. 1383); фрате сꙋꙋ Мірчеа ꙋрмъ ꙟн прінчінатꙋ, каре трекъндꙋ Dꙋнъреа лꙋъ тѡте четъціле de адрѣнта ачестꙋі рꙋꙋ пънъ ла мареа нѣгръ, ꙟмпреꙋнъ кꙋ Добродічіа. — Dꙋпъ мѡртеа лꙋі Лоdовікꙋ ꙋнгꙋріі коронассеръ реџе пре копіла Маріа, сꙋптꙋ епітропіа мꙋмеі сале Елісавета, dаръ пꙋціпꙋ dꙋпъ ачеаста лі се фъкꙋ непльквтꙋ гꙋвернꙋлꙋ фемепінꙋ; еі се револтаръ авъндꙋ ꙟн фрꙋнтѣа лорꙋ пре Іоанне Корватꙋ, ші декіараръ реџе пре Карлꙋ II din Січіліа а. R. 2138 (Хр1385.) Ачеста веніндꙋ ꙟн Ꙋнгаріа фꙋ ꙋчісꙋ кіарꙋ ꙟн каса реџінеі Елісаветеі. Реџінеле амъндѡѣ се прінсеръ de кътръ малконтенції. Еліса-

*) *Raynaldus in continuatione* Baronii ad annum 1 71. nro 9.
**) *Fejer Cod. diplomat.* Regni Hung. Tomo IX vol. 5. nro 74.

вета тЅрі, еаръ Марiа фЅ dЅссъ ꙟп кастеллЅлЅ Noвоградъ ꙟп Dалмацiа. Сiџiсmъndъ алергъ кЅ Боетiї ꙟптр'ажюторiЅлЅ спЅпсеї сале, о ліберъ din прiпсóре. шi се фъкЅ пре сiпе реџе, а. R. 2140 (Хр. 1387). КорватЅ кЅ партiта са се ꙟптърi ꙟп Темiшапа шi фъкЅ dinтр'жпса пЅптЅлЅ прiпчiпал алЅ ескЅрсiЅпiлорЅ сале пъпъ къndЅ Nікóлъ Гара, ациЅтатЅ de ПетрЅ фiiЅлЅ лЅї DапЅ шi de вiтречiї фраџї ХрiстофорЅ шi Мiхаiл (Ротъпi) ꙟлЅ бътЅ шi лЅ скóссе de аколо *). — ПетрЅ domпЅлЅ Молdавiеї фiinдЅ ꙟп лЅпте неꙟпчетате кЅ Тътарiї, шi темъпdЅсе de претепсiЅпiле Ѹпгърiлорѣ, dЅпъ че Сiџiсmъndъ се ꙟпкоропассе реџе, фъкЅ ꙟп аппЅлЅ R. 2140 (1387) ЅпЅ легътЅптЅ кЅ Владiслав реџеле Полопiеї. ꙟп 10 Dечетврiе а. R. 2142 (1389) dепЅтацiї лЅї Мiрчеа domпЅлЅї џереї Ротъпештї, МапiЅ шi РоmапЅ, шi DЅгоiЅ спътарiЅлЅ лЅї ПетрЅ domпЅлЅї Молdавiеї, ꙟпкеiаръ ꙟп Раdоmъ ЅпЅ трактатЅ оффепсiвЅ шi dефепсiвЅ ꙟп пЅмеле прiпчiпiлорЅ лорЅ кЅ Владiслав реџеле Полопiеї, ꙟп коптра тЅтЅрорЅ inimiчiлорЅ лорЅ, таї алессЅ ꙟп коптра лЅї Сiџiсmъndъ реџелЅї Ѹпгарiеї. АчестЅ трактатЅ прелiminарiЅ се ꙟптърi de Мiрчеа ꙟп 20 Iапнарiѣ а. R. 2143 (Хр. 1390) ꙟп ЛЅблiпЅ. ꙟп dinлота de ꙟптърiре Мiрчеа се пЅтеште: Воiвоdъ ТрасалпiпЅ, DЅче алЅ ФъгърашЅлЅї шi алЅ АтпашЅлЅї, бапЅлЅ СеверiпЅлЅї, DеспотЅлЅ џерiлорЅ Dобродiчiеї шi domпЅлЅ DЅросторЅлЅї **).

*) ꙟп аппЅлЅ 1387, Стефапъ de Лолопцъ бапЅлЅ СеверiпЅлЅї шi комiтеле Темiшóреї dede ачестора треї фраџї ЅпЅ сатЅ dреатъ рекотпепсъ, везї Pray Annales Reg. Hung. Parte II. Lib. 3, pagina 177 ш 128.

**) Miricius Dei gratia Woiwoda Transalpinus, Fogoras et Omlas dux. Severini Comes, Terrarum Dobrodicii Despotus et Tristri Dominus etc. Magaz. ist, Tomu I. pagina 332.

XI. Рівалітъціле че domnia ꙟптре прінчіпії церілорꙋ de ла Dꙋпъре ші фъчіреа сꙋчесеівъ а імперіꙋлꙋї бізантінꙋ каре нꙋ къпъта аџіхторіꙋ de ла крештіні, фачілітаръ тꙋрчілорꙋ ꙟтіndереа ꙟп Еꙋропа ші апропіареа лорꙋ кътръ Dꙋпъре. Мірчеа възъndꙋ перікꙋлꙋ фъкꙋ ꙋпꙋ легъмъпꙋ defensівꙋ кꙋ Лазарꙋ despotꙋлꙋ Сербіеї, кꙋ domпꙋлꙋ Албаніеї ші кꙋ реџеле Боспіеї, ші се ꙟнармаръ кꙋ тоції ꙟп контра лꙋї Амꙋратꙋ, іпімікꙋлꙋї коммꙋпꙋ. Ꙋпгꙋрії ꙟпкъ веніръ ꙟптр'аџіхторіꙋ сꙋнтꙋ коммъпdꙋлꙋ лꙋї Nікóлъ Гара. Бътаіа се фъкꙋ ꙟп къмпꙋлꙋ Мерлеї (Коцова) лъпгъ рꙋꙋлꙋ Маргꙋ, ꙟп 15 Іꙋніꙋ а. R. 2142 (Хр. 1389). Тꙋрчії перdꙋръ маї ꙟптъіꙋ; dꙋпъ ачеа пріп ꙟпкꙋраџіареа лꙋї Баіазетꙋ, фіілꙋлꙋ Сꙋлтанꙋлꙋї, се ціпꙋръ пъпъ сéра ꙟп контра армелорꙋ ꙋпіте але крештіпілорꙋ. Атꙋпчї ꙋпꙋ сърбꙋ, Мілошꙋ Кобіловічї, стръбътꙋ прінтре тꙋрчї пъпъ ла локꙋлꙋ ꙋnde ера Амꙋратꙋ, зікъndꙋ къ аре съ-ї коммꙋпіче ꙋпꙋ секретꙋ; аџіꙋпгъndꙋ ла dъпсꙋлꙋ, ꙟї трасе кꙋ ꙋпꙋ кꙋцітꙋ ꙟп пъптече, ші лꙋ ръстꙋрнъ ла пъмъптꙋ, апої воіndꙋ съ фꙋгъ, фꙋ прінсꙋ de іапічіарї ші ꙋчісꙋ. Ꙟптре ачестеа къзꙋ Лазарꙋ ꙟп мъпіло тꙋрчілорꙋ; елꙋ фꙋ dꙋсꙋ ꙟпаінтеа Сꙋлтапꙋлꙋї, каре ꙟпаінте de а ші da сꙋфлетꙋлꙋ, пꙋсе de ꙟї тъіаръ капꙋлꙋ. Оштіле крештіпілорꙋ се ретрасеръ бътꙋте. Баіазетꙋ купрінсе тóтъ Месіа; Сісманꙋ се ꙟпкісе ꙟп Nікополі, dаръ маї ꙟп ꙋрмъ възъndꙋсе копстріпсꙋ de кътръ Алі-паша се dede прінсꙋ. Ачеста лꙋ трімісе ла Філіпополі; Баіазетꙋ лꙋ ꙋчісе ші префъкꙋ Бꙋлгаріа ꙟп Сапџіакꙋ тꙋрческꙋ, а. R. 2145 (Хр. 1392). Вътръпꙋлꙋ імперъторіꙋ Іоанне Палеологꙋ копстріпсꙋ de а плъті трібꙋтꙋ тꙋрчілорꙋ, мꙋрі

ꙟн анꙋлꙋ R. 2144 (Хр. 1391) лъссъндꙋ ꙋмбра імперіꙋлꙋі Бꙋзантінꙋ фіꙋлꙋі сꙋꙋ Манꙋел II.

XII. Ꙟнтре ачестеа тꙋріссе ші Петрꙋ II домнꙋлꙋ Молдавіеі; ꙟн локꙋлꙋ лꙋі фръцѣсе Стефанꙋ III, каре, прекꙋмꙋ се веде, ꙟнкъ се ꙟнвоіссе ла трактателе ꙟнкеіате ꙟнтре предечессорівлꙋ сꙋꙋ, ші ꙟнтре Мірчеа ші Владіславꙋ ꙟн контра ређелꙋі Ꙋнгаріеі. Сіџісмꙋндꙋ ꙟнцелегъндꙋ деспре ачестеа, се ꙟнтр'армъ ꙟн контра Ромънілорꙋ, ші плекъ кꙋ осте нꙋмеросъ асꙋпра лорꙋ. Венindꙋ ꙟн Трасілваніа, трімісе пре Ладіславꙋ префектꙋлꙋ ꙟн контра лꙋі Мірчеа, еаръ елꙋ ꙟнсꙋші ꙟнтръ пре ла Оітꙋзꙋ ꙟн Молдавіа. Стефанꙋ стрінсе кътꙋ нꙋтꙋ мині ѣте пре аі съі, ші се пꙋсе ла апъраре. Ачі се нъскꙋ о лꙋптъ сънџеросъ ꙟнтре Ꙋнгꙋрі ші Ромъні; Сіџісмꙋндꙋ ажꙋнсе ла десперате, кꙋндꙋ Стефанꙋ де Каніша комітеле Секꙋілорꙋ стръбътꙋ прінтре мꙋнці де алтъ парте, ꙟнчепꙋ съ таіе ші съ стріче тотꙋ, съ арзъ сате ші бꙋкате, ші съ праде віте ші алте лꙋкрꙋрі; кꙋ модꙋлꙋ ачеста елꙋ дескісе калеа лꙋі Сіџісмꙋндꙋ. Домнꙋлꙋ цереі възъндꙋсе стрімторатꙋ де тоте пърціле се ретрассе. Армата ꙋнгꙋрескъ ꙟнаінтъ пънъ ла ресідінца лꙋі, ші ръспънді терроре прін цеаръ. Стефан III се плекъ атꙋнчі ші черꙋ паче де ла Сіџісмꙋндꙋ, каре се ші ꙟнторсе ꙟндатъ ꙟн Трасілванія, а, R. 2148 (Хр. 1390) *). — Мірчеа домнꙋлꙋ Ромъніеі фꙋ маі фортꙋнатꙋ; елꙋ бътꙋ пре Ладіславꙋ префектꙋлꙋ Трасілваніеі ші лꙋ констрінсе ла ретраџере. Даръ темъндꙋсе кꙋ Сіџісмꙋндꙋ съ нꙋ вінъ кꙋ маі марі пꙋтері асꙋпра са, трімісе депꙋтаці, пре Ро-

*) Diploma Sigismundi Stephano de Kanisa datum in Feketehalom 1395. Fejer Cod. dipl. Tomo X vol. 2. Nro. 156

тапѫ ші Калдѫ, ла Сѫчеава ꙟп Молдавіа, карі ѫпіпдѫсе кѫ депѫтацій полопі, Цервасіѫ de Доловецѫ ші Бенсоне de Zабокрѫцѫ ꙟп 15 Noвемвріе. a. R. 2143 (Хр. 1390) ꙟпкеіаръ: "Ка рецеле Полоніеї съ пѫ ꙟпчéпъ нічї о чеартъ ші нічї о бътаіе ꙟпкоптра рецелѫї Ѫпгаріеі ші а сѫпѫшілорѫ лѫї, фъръ de а фаче кѫпоскѫте маї ꙟпаіпте Домпѫлѫї Ромъніеї ші консіліѫлѫї сѫѫ тóте калітъціле ачелорѫ черчї ші бътъї, ші фъръ de a фі ачелеа апровате пріп копсіліѫлѫ рецелѫї; еаръ даkъ се ворѫ фі ꙟпкеіатѫ алте трактате de паче, арmістецѫ с'аѫ копкордате ꙟптре домпѫлѫ Ромъніеї ші ꙟптре рецеле Ѫпгаріеї пептрѫ ѫпѫ тімпѫ детерmінатѫ саѫ пептрѫ тотѫ déѫпа, афлъпдѫсе рецеле Полоніеї ꙟпкісѫ ꙟптр'жпселе, атѫпчї рецеле ва требѫі съ ле апровеze, съ ле ꙟптърéскъ ші съ ле ціпъ de бѫпе ꙟп тóте пѫптеле ші клаѫселе лорѫ; ші пептрѫ ка ачелѫ легъмъптѫ съ ръмъпъ пеꙟпфръптѫ ꙟп тóте копdіціѫпіле лѫї, с'аѫ декретатѫ ка верчіпе діптре конфеdераціі пріміці ꙟп ачелѫ легъмъптѫ с'ар абвате de ла копdіціѫпіле лѫї, атѫпчї челелалте пърці ѫпіте, аdmonindѫлѫ маї ꙟпаіпте, потѫ ші требѫе съ лѫ копстрінгъ а ꙟmплiні ші а ціпé проmіссіѫпіле пеѫътъмате. Артікліі ачеuтіа требѫе съ се ратіфіче de прінчіпіі респектіві ла сърбъторea Сѫптѫлѫї Іоапне баптізъторіѫлѫ, еаръ трактателе de маї ꙟпаіпте съ се ретрагъ." Даръ Мірчеа възъпdѫ маї ꙟп ѫрmъ къ Сіціслюпdѫ пѫ е ꙟп старе de а ї декіера ресбелѫ, репоі ꙟп 6 Іѫліѫ 1391, трактатѫлѫ сѫѫ челѫ dіптъіѫ *),

XIII. Сіціслюпdѫ dескопері поѫлѫ легъмъптѫ фъ-

*) Bezï Maгazinѫ iсторікѫ Томѫ I пациnа 334 et se qq.

кȣтȣ ꙟн контра са, ші dетермінъ съ шї ръсбȣне асȣпра лȣї Мірчеа; елȣ ꙟнартъ о міліціе валідъ ші іррȣпсе ꙟн цеара Ромънéскъ. Мірчеа се ретрассе, ші ȣнгȣріі аціȣнсеръ пънъ ла Dȣнъре; ачі аттъкаръ Тȣрнȣлȣ (нȣмітȣ de еї Nікополіа мікъ, minor Nicopolis) ші лȣ лȣаръ кȣ ассалтȣ. De аколо ꙟнторкъндȣсе ꙟнапоі, кънdȣ ера съ трéкъ престе мȣнтеле Пассереа (Pazara), Ромъніі се арȣнкаръ престе Сіціемȣndȣ ші лȣ бътȣръ ка пре Карлȣ ші ка пре Лȣdовікȣ, deȣnde реџеле авіа скъпъ кȣ аціȣторіȣлȣ лȣї Гара, перзъndȣ о мȣлціме непȣмъратъ dintре аї съї *). Кȣ тóте ачестеа Мірчеа възъndȣсе ꙟмпресȣратȣ ші de тȣрчі карі ї лȣассеръ тóте четъціле de пре ржпа dреаптъ а Dȣнърей, апоі ѡккȣпасссеръ Сербіа пънъ ла Сіціdънȣ ші ꙟнкȣрсеръ кіарȣ ші ꙟн ціпȣтȣлȣ Сірміȣлȣї, се ꙟнdȣплекъ а ꙟнкеіа кȣ Сіціємȣndȣ ȣнȣ трактатȣ de апъраре комȣнъ ꙟн контра пъгънілорȣ, а. R. 2148 (Хр, 1395) **). — ꙟнтре ачестеа Романȣ ші Івaскȣ фііі лȣї Петрȣ II ръпосатȣлȣї Domнȣ алȣ Молdавіеі, dімпреȣнъ кȣ о фaкціȣне de боіарі немълконтенці кȣ Стефанȣ III, пентрȣ къ ачеста се сȣпȣсессе лȣї Сіціємȣndȣ, промісеръ лȣї Владіславȣ къ ї ворȣ ꙟнкіна цеара, dакъ ачеста ле ва dа аціȣторіȣ ꙟнконтра лȣї Стефанȣ, — інїрікъ фȣнестъ ші фънтънъ de непȣмерате каламітъці пентрȣ прінчіпателе Ромъне. — Романȣ се dекіеръ domнȣ ꙟн аннȣлȣ R. 2146 (Хр. 1393), Стефанȣ кȣ аціȣторіȣлȣ лȣї Мір-

*) Diploma Sigismundi de anno 1408 apud Pray, Annales Regum Hung. parte II. 3. pag. 191,

**) Nos Mirchya Vajvoda Transalpinus, Dux de Fagaras et Banus de Zewrin, etc. datum Brassoviae in Dominica Reminiscere. Anno Domini MCCCXCV. Fejer Cod. dipl, Tomo X. vol. 2. Nro. 135.

чеа лѹ алѹнгъ din цеаръ; еаръ ꙟn annѹлѹ Romeĭ 2148 (Хр. 1395) ꙟnкеіъ елѹ ꙟnсѹшĭ легъmъnтѹ кѹ Владіславѹ реџеле Полоніеĭ.

XIV. Џіџісmѹndѹ deскісе ꙟn фіne окіі, шĭ вѫзѹ къ іnіmічіі чеĭ adeвъраці аĭ луĭ шĭ аĭ тѹтѹрорѹ крештіnілорѹ сѫnтѹ турчіі; елѹ декретъ о еспеdіціѹne џеnералъ ꙟn контра ачестора, черъndѹ аџіѹторіѹ de ла поnтефічеле Romanѹ шĭ de ла реџеле Франціеĭ. Dѹпъ mаĭ mѹлте лѹпте de miкъ ꙟnсъmnътате, се фъкѹ бътаіа чеа mеmорабілъ ꙟn 28 Сеnтеmвріе а. R. 2149 (Хр. 1896) ла Nікополіа din Mесіа. Остеа крештінъ коmпѹсъ din Ѹnгѹрĭ, Romѫnĭ, Босніĭ, Џерmаnĭ, Белџĭ шĭ Фрѫнчĭ, пѹтера ла 60.000 de mілітарĭ сѹптѹ коmmъndѹлѹ луĭ Џіџісmѹndѹ. Турчіĭ ера ла 200.000 сѹптѹ коmmъndѹлѹ луĭ Баіазетѹ. Іmпаціенца кълѫрілорѹ фрѫnчештĭ de а аттъка сĭ mаĭ ꙟnтѫіѹ пре турчĭ, кѹсъ пердереа крештіnілорѹ. Остеа чеа фѹmосъ се десфъкѹ, чеа mаĭ mаре парте се ѹчісе de турчĭ, чеа лалтъ скъпъ кѹ фѹга. Џіџісmѹndѹ абіа се mѫнтѹі пре о баркъ, фѹџіndѹ пре Dѹнъреа ꙟn џіосѹ ла Коnстаnтіnополі, de ѹnde трекѹ ꙟn Dалmаціа, шĭ de аколо ꙟn Ѹnгаріа. — Dѹпъ пердереа бътъіеĭ de ла Nікополі, Стефаnѹ Ласкѹ префектѹлѹ Трасілваніеĭ, ꙟmпреѹnъ кѹ Стефаnѹ III domnѹлѹ Молdавіеĭ, шĭ кѹ Mірчеа domnѹлѹ Romъnіеĭ, формаръ ѹnѹ легъmъnтѹ ꙟn контра луĭ Џіџісmѹndѹ, шĭ се скѹларъ кѹ арmеле спре алѹ деструпа, шĭ кіеmаръ ꙟn Ѹnгаріа пре Ладісллавѹ реџеле Neаполіі. De ачі се нъскѹ о револѹціѹne ꙟnфрікошатъ; Стефаnѹ Ласкѹ се ѹчісе, dаръ шĭ Џіџісmѹndѹ къзѹ ꙟn прінсоре, din каре абіа скъпъ престе 18 сеnтъmъnĭ. а. R. 2150 (Хр. 1367). — Баіазетѹ ꙟnфѹріатѹ асѹпра луĭ Mірчеа пеnтрѹ аџіѹторіѹлѹ dатѹ

крештініlорӯ ла Nікополі, тревӯ Dѹпъреа ꙟп цеара Ромъпéскъ, ші ꙟпаінтъ пънъ ла Ровіпе, ꙟп ціпѹтѹлӯ Галвіпіцеі, ѹnde лӯ аштепта óстеа Ромъпéскъ. Ачі Мірчеа лӯ атъкъ кѹ імпетѹосітате, ші фрънгъndѹ-і óстеа, лӯ копстрінсе а се ретраце спре Dѹпъре; сéра че сѹпервепі, пъвтѹі пре тѹрчі de періре. А dóѹа зі Ромъпії атъкаръ de поѹ пре тѹрчі ла Dѹпъре, ші ачештіа трекѹръ пѹмаі кѹ маре dіфікѹлтате ꙟп Месіа. Кѹ тóте ачестеа Мірчеа копсіdеръndӯ пѹсечізпеа цереі, амвіціѹпеа чеа тікълóсъ а лѹі Сіціспѹпdӯ, ші пѹтереа чеа маре а тѹрчілорӯ, dекретъ съ ꙟпкеіе ѹпӯ трактатӯ кътӯ се ва пѹтé маі фолосіторіӯ пептрѹ цеаръ, рекѹпоскъпdӯ сѹпрематіа порцііі оттомапе. Баіазетӯ гараптéзъ аѹтопоміа цереі: "цеара съ се адміпістреzе dѹпъ лециле еі; domпѹлӯ еі съ аівъ dрептѹлӯ de а фаче ресвелӯ ші de а ꙟпкеіа паче кѹ пѹтеріле вечіпе; елӯ съ се алéгъ de кътръ мітрополітѹлӯ ші воіаріі цереі, ꙟпсъ ка васалӯ алӯ порціі оттомапе съ плътéскъ ачестеіа 6000 аспрі роші de чеі din цеаръ, саѹ 500 de арціпі тѹрчешті, пре аппӯ. Датӯ ꙟп Nікополі 805, лѹпа лѹі Рабіел-еввел." *)

---

*) Διονυσίου Φωτεινοῦ Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας Τομ. α. σελ. 369.

КАРТЕА II.

De ла Алессандрȣ челȣ Бȣнȣ пънъ ла лȣарea Constantinopolii прін Тȣрчі.

I. Мȣрінdȣ Стефанȣ III domnȣлȣ Молdавіеі ші a-тікȣлȣ лȣї Мірчеа, ȣрmъ ꙟn domnie фіїȣлȣ съȣ Петрȣ III. Романȣ черкъ атȣнчі de нoȣ съ се ꙟнтроdъкъ ꙟn прінчіпатȣ. Світрігілȣ domnȣлȣ Подоліеі лȣ прінсе ші лȣ трімісе ла фрате съȣ Владіславȣ реџеле Полоніеі. Івасȣȣ фрателе лȣї Романȣ ші Васілкȣ върȣ съȣ се рȣгаръ съ лȣ dimітъ лъъndȣлȣ сȣптȣ ръсвъndерea са. Романȣ промісе кредінцъ лȣї Владіславȣ реџелȣї Полоніеі ші лȣї Вітолdȣ dȣчелȣї Літȣаніеі, dакъ ва рекȣпера domnia пърінтéскъ, donъ реџелȣї ші регатȣлȣї Полоніеі цеара Шепенікȣлȣї, ші релъссъ сȣmmа de банї каре о ꙟmпрȣmȣтáссе реџелȣі a. R. 2153 (Хр. 1400). Кȣ тóте ачестеa Романȣ нȣ маї пȣтȣ рекȣпера domnia Молdавіеі; ꙟнсъ фрате съȣ, Іȣга, окȣпъ пърціле цереї de жіосȣ, ші констрȣі фортъреце пре лънгъ Dȣнъре ші mареа-нéгръ; dаръ маї пре ȣрmъ се прінсе de Мірчеа ші се dȣссе ла Арџешȣ. Атȣнчі Алессандрȣ I. каре копрінсессе цеара de сȣсȣ dȣпъ móртеа лȣї Петрȣ III, ремасе сінгȣрȣ domніторіȣ ꙟn тóтъ Молdавіа, a. R. 2154 (Хр. 1401).— Ꙟn імперіȣлȣ тȣрческȣ Баіазетȣ авъndȣ ресбелȣлȣ ꙟn Асіа кȣ Таméрлан Ханȣлȣ Тъта-рілорȣ, фȣ прінсȣ de ачеста ꙟn аннȣлȣ Ромеі 2155 (Хр. 1402); фііі лȣї веніръ ла челртъ пентрȣ окȣпареа тронȣлȣї. Мȣса персекȣтатȣ de фрате съȣ Солі-манȣ, фȣџі ла Мірчеа ꙟn Ромъніа, каре лȣ лȣъ сȣптȣ протекціȣнеа са, стрінсе о арmатъ нȣmерóсъ сȣптȣ комmъndȣлȣ лȣї Danȣ, непотȣлȣї съȣ din фрате, ші о

трімісе ꙟн Тꙋрчіа. Dꙋпъ маі мꙋлте бътъі кꙋ сꙋчессꙋ дiверсꙋ, Мꙋса ꙟнвінџе пре Солiманꙋ, ші се сꙋі пре тронꙋлꙋ сꙋлтанiлорꙋ. Мірчеа възъндꙋ акꙋмꙋ пре ашiкꙋлꙋ съꙋ iмперъторiꙋ тꙋрческꙋ, се креzꙋ секꙋрꙋ ꙟн контра Ꙋнгꙋрiлорꙋ; елꙋ ꙟнкеіѣ ꙟн анꙋлꙋ R. 2164 (Хр. 1411) ꙋнꙋ трактатꙋ поꙋ кꙋ Владiславꙋ реџеле Полонiеі ꙟн контра лꙋі Сiџiсмꙋндꙋ, ꙟн каре се ворбеште ші de о кꙋмпъцiе ꙟнтре ачешті doі прінчіпі *). Ассемiне фъкꙋ ші Алессандрꙋ, domнꙋлꙋ Молdавiеі, тотꙋ ꙟн ачелꙋ анꙋ, dъндꙋ тотꙋ de odатъ лꙋі Владiславꙋ ꙋнꙋ ꙟмпрꙋмꙋтꙋ de 1000 de рꙋбле саꙋ талерi de арџiнтꙋ, пентрꙋ каре Владiславꙋ ꙟі ꙟмпеморъ Спiатiнꙋлꙋ, Колꙋмеiа ші тотъ Покꙋцiа **).

II. Dаръ ꙟн анꙋлꙋ ꙋрмъторiꙋ се ꙟмпъкъ Сiџiсмꙋндꙋ кꙋ Владiславꙋ, ші ꙟн ꙋнꙋ трактатꙋ секретꙋ din 15 Мартiꙋ а. R. 2165 (Хр. 1412) се ꙟнвоі кꙋ дънсꙋлꙋ: „Ка domнꙋлꙋ Молdавiеі съ dеа аџiꙋторiꙋ лꙋі Сiџiсмꙋндꙋ кꙋ тотъ пꙋтереа са, къндꙋ ачеста ва аве бътаiе кꙋ тꙋрчіі; dакъ н'ар венi, саꙋ фiiндꙋ волнавꙋ н'ар трімiте армата са, атꙋнчі ꙟмбіі реџі (Сiџiсмꙋндꙋ ші Владiславꙋ) съ ірꙋмпъ кꙋ пꙋтереа ꙟн Молdавiа, съ скоцъ пре domнꙋ, ші съ ꙟмпартъ цеара ꙟнтре сiне, аша ка лꙋі Владiславꙋ съ і вiнъ партеа de кътръ Поdолiа кꙋ Iашіі ші четатеа Албъ, іаръ лꙋі Сiџiсмꙋндꙋ партеа de кътръ Трасiлвапiа кꙋ Бърладꙋлꙋ ші Кiлiа. Dаръ dакъ domнꙋлꙋ Молdавiі ар ꙟмплiнi ачеле кондiцiꙋнi, атꙋнчі цеара съ ръмъпъ сꙋптꙋ дънсꙋлꙋ, кiарꙋ ші ꙟн казꙋлꙋ къндꙋ ꙋнꙋлꙋ dintре реџі

*) Везі Маgazinꙋ iсторiкꙋ Томꙋ I. пацiна 340.

**) Martinus Cromerus de origine et rebus gestis Polonorum libro XVII pagina 278, et Engel's Geschichte der Moldau pag. 116.

ар мѕрї. Даръ престе чінчї аннї съ се черчетеze шї съ се determine ла каре регатѕ, Ѹнгарїа саѹ Полонїа, съ віпъ ачеастъ цеаръ“ *). — (Міхаилѕ de Владїславѕ фѕкѕ аічї кѕ ꙟтрепеле de Сігїсмѕndѕ о влестъмъціе каре мерітъ а фі ꙟсемнатъ ꙟн історіе кѕ колорї негре; еа нѕ авѕ ꙟн аdевъръ нічї о ѹрмаре пентрѕ прїнчіпатѕлѕ Молdавіеї, ꙟнсъ deae есемплѕ че съ се факъ маї тързіѕ кѕ регатѕлѕ Полонїеї. Перфідїа нѕ ръмѫне невътътъ de Дzеѕ. Че путере маре, че мѕрѕ таре нѕ ера атѕнчї съ се ꙟнтемеіеzе ꙟн ръсърітѕлѕ Еѹропеї, dакъ фіекаре dintре ачештї прїнчіпї: Сігїсмѕndѕ, Владїславѕ, Алессандрѕ шї Мірчеа, арѕ фі лѕкратѕ кѕ сінчерітате, шї ꙟн локѕ de a ꙟншела ѹнїї пре алцїї, с'арѕ фі пѕсѕ кѕ путерї ѹніте съ скоцъ пре тѕрчї din Еѹропа, шї съ факъ съ ꙟнфлорéскъ статѕле лорѕ респектіве.)

III. Мѕса, амікѕлѕ лѕї Мірчеа, нѕ шеzѕ мѕлтѕ пре тронѕлѕ Сѕлтанілорѕ; ѹнѕ алтѕ фрате алѕ съѕ, Махомеdе, вені ꙟн контра лѕї, ꙟлѕ бътѕ шї лѕ ѹчісе (R. 2166, Хр. 1413). Dаръ ачеса ꙟнчепѕ съ факъ препаратіве съ трекъ ꙟн Дачіа, шї съ пеdеnсéскъ пре Мірчеа пентрѕ ацїюторіѕлѕ че dеdесе фрателѕї съѕ Мѕса. ꙟн аннѕлѕ Ромеї 2169 (Хр. 1416) трекѕръ тѕрчїї Dѕнъреа, шї ꙟнчепѕръ а прѕda шї а deваста цеара, лѕаръ Цѕрцїѕлѕ шї Тѕрнѕлѕ de лѫнгъ гѕра Олтѕлѕї (minor Nicopolis), шї ꙟнтъріръ ачесте локѕрї кѕ фортіфікъчїѕнї, шї ашеzаръ ꙟнтр'ꙟнселе прешеzе мілітаре. Ромънїї черкаръ ꙟнdешертѕ съ ї скоцъ din цеаръ, ꙟнсѕ фѕръ фрѫнцї de путереа чеа препоndеръторе а тѕрчілорѕ, шї нѕ ле ремасе алтѕ

*) *Dogiel, Cod. diplomat.* Regni Poloniae Tomo I. pagina 46.

чева, de кътȣ саȣ съ моаръ саȣ съ пердъ лібертатеа. Мірчеа determinъ съ плътéскъ ȣнȣ трібȣтȣ ші съ мънтȣе віеаца націȣнеі сале. Сȣлтанȣлȣ се аръ̆тъ дестȣлȣ de ненросȣ черъndȣ нȣмаі 200 de леі, ші ȣнȣ фіiȣ алȣ прінчіпелȣі, dрептȣ остатікȣ. — Dȣпъ ачеастъ катастрофъ Мірчеа нȣ domnі маі мȣлтȣ de треі anni, ші мȣрі плінȣ de zіле, a. R. 2172 (Хр. 1419). Елȣ фȣ ȣнȣ опȣ маре ѧн тоте респектеле, ѧнсъ ѧмпрецiȣръріле челе грелe, ші маі алессȣ перфідіа лȣі Сігісмȣndȣ, нȣ лȣ лертаръ съ ші десідъ окіі мȣлцъмітȣ. Елȣ ѧнтроdȣссе мȣлте ші марі реформе ѧн administръціȣнеа цереі, органіеъ о армать регȣлатъ, формъ о міліціе стабілъ, неатрȣ ѧнтъіа оръ ѧн тотъ Еȣропа, едіфікъ монастеріȣлȣ de ла Kozia ші de ла Kodmena, мътъ резіdенца de ла Арџішȣ ла Тѫргȣвешті, ші едіфікъ кȣртеа domнеаскъ de ла Бȣкȣрешті, ѧмпърціndȣші тімпȣлȣ аша, ѧнкътȣ вара шеdea ѧн Тѫргȣвешті, еаръ іарна ѧн Бȣкȣрешті.

IV. Dȣпъ мортеа лȣі Мірчеа челȣ Маре, се паскȣ о революціȣне ѧнсемнатъ ѧн історіа Dачіеі din каȣса сȣчессіȣнеі. Мірчеа авȣссе маі мȣлці фіі натȣралі; din фамілia фрателȣі съȣ Danȣ, прекȣмȣ ші din a лȣі Бассарабъ, тръіа маі мȣлці фіі ші непоці кȣ аȣторітате ла Ромъні. Тоці ачештіа претіndеаȣ ла ȣрма ѧн прінчіпатȣ, ші фіекаре авеа партіта са ѧнтре боіарії цереі. Мірчеа II, фіiȣлȣ лȣі Мірчеа I, вътȣ пре Владȣ II Бассарабъ, ѧнсъ Danȣ III (непотȣлȣ челȣ вітезȣ алȣ лȣі Мірчеа I, din фрате съȣ Danȣ II) се скȣлъ ѧн котра лȣі; саръ непотинцілȣ ръсторна, кіемъ пре Тȣрчі ѧнтр ажіȣторіȣ. Мірчеа II алергъ з Ȣнгȣрі. Ачештіа пердȣръ бътаia, Стефанȣ de

сонцѣ, къпітанълъ лорѣ, ші Мірчеа II къзѣръ ꙟн mizлокълъ лѣптеі. а. R. 2173 (Хр. 1420). — Danѣ III ꙟнвінгъторіѣ ꙟнкърце кѣ тѣрчії ꙟн Трасілванія, бате Брашовълѣ, прінde пре тотѣ маџістратълѣ съсесcкѣ ші лѣ dѣче кѣ сіне. Dе алтъ парте тѣрчії батѣ ла Сарцедѣ пре Nікóлъ префектълѣ Трасілваніеі, dевастъ џінѣтълѣ Орештіеі, прadъ четатеа ші се ретрагѣ ꙟн къркаџі dе сполії. Ꙟн прімъвара аннѣлѣі R. 2174 (Хр. 1421) еаръші ꙟнтръ ꙟн Трасілванія, ші dевастъ цеара Бърсеі. Ꙟн 4 Іѣніѣ Сіџісмѣndѣ віне ла Съвешѣ ші провóкъ цеара ла арме: dінтре фіекаре doї нобілї ѣнѣлѣ, ші dінтре zече церанї ѣнѣлѣ съ се ꙟнармеze спре апъраpea цереі. Ꙟнсъ тѣрчії се ретрагѣ. Махомеdе мóре ла Adріанополі ꙟн аннѣлѣ R. 2175 (Хр. 1422). — Пре кѫndѣ кѣрцеа ачесте ꙟнкѣркърі ꙟн Романія ші ꙟн Трасілванія, Алессаndрѣ, domнѣлѣ Молdавіеі, контінѣа а лѣкра пентрѣ ꙟнфлоріреа прінчіпатѣлѣі съѣ. Dѣпъ мóртеа лѣі Мірчеа, елѣ формъ кѣ Владісълавѣ ѣнѣ трактатѣ dе апъраре коммѣнъ ꙟн контра амбіціоселѣі dе Сіџісмѣndѣ, саѣ маї біне реꙟнноі трактатълѣ челѣ ꙟнкеіатѣ кѣ онтѣ аннї dе zіле маї ꙟнаінте. Dаръ ші dе ачеастъ datъ рецiї се ꙟмпъкаръ ла Кассовіа. Мѣрindѣ соціа чеа dінтъіѣ а лѣї Алессаndрѣ, елѣ се ꙟнсоръ а dоѣа óръ ꙟн аннѣлѣ R. 2174 (Хр. 1421) ші лѣъ пре Рінгала, сора лѣї Владіславѣ. Фііndѣ къ dін късъторія dінтъіѣ ремасеръ копії, аша ла контрактѣлѣ dе късъторіе се ꙟнвоі еспрессе ші Елiа, фіілѣ челѣ маї маре, ка прінчінéсса съ поссédъ пре віеацъ, Серетълѣ, ші Рошковіцълѣ кѣ тóте венітѣріле, ші съ капете о пенсіѣне dе 600 dе галбенї. — Авъndѣ Владіславѣ ресбелѣ кѣ кълаpiї прѣсіанї ла аннѣлѣ R. 2176 (Хр. 1423), Алессаndрѣ ꙟї

трimiсе 400 de кълари Ромъні ꙟтр'аџiторiꙋ ла Мариенбꙋргꙋ. Кꙋ ачеастъ оккасiꙋне, Ромъниї dederъ о мꙋстръ de тактiкъ мiлiтаръ démнъ de ꙟсемнатꙋ. „Прекъndꙋ Ромъниї кꙋлеџа праdа сꙋптꙋ четате, кълариї теꙋтонiчi ессꙋ кꙋ маре мꙋлџiме din кастелꙋ шi се репеdꙋ асꙋпра лорꙋ. Ромъниї се ретрагꙋ ꙟн кꙋdрea вечiнъ, аколо сарꙋ de пре каї џiосꙋ, шi се пꙋнꙋ ла аппъраре ꙟнтре арборiї чеї deшi, dꙋпъ modꙋлꙋ лорꙋ челꙋ ꙋсiтатꙋ ꙟн бътаie. Сарꙋ шi Теꙋтонiї ка съ i скóтъ афаръ din аскꙋнзътꙋрiле лорꙋ, прекꙋмꙋ кꙋџета еї; ꙟнсъ ꙟndатъ се вꙋdꙋ акоперiџi de о плóie de съџеџi; чеї dinаинте кадꙋ морџi саꙋ прiншi, чеї din ꙋрмъ скапъ кꙋ фꙋга, ꙟнсъ шi ꙟн фꙋгъ фꙋръ маре фрекаџi de Ромъні каре i персекꙋта кꙋ вiоленџъ. Ꙟн ꙋрмъ Ромъниї iаꙋ праdа шi се ꙟнторкꙋ кꙋ прiншiї ꙟн кастреле лорꙋ“ *).

V. Ꙟн тꙋрбꙋрърiле че се нъскꙋръ ꙟн imперiꙋлꙋ тꙋрческꙋ dꙋпъ мóртеа лꙋї Махомеdе, фiiꙋлꙋ съꙋ Мꙋстафа, фiindꙋ персекꙋтатꙋ de фрате съꙋ Амꙋратꙋ II, фꙋџi ла Danꙋ III domнꙋлꙋ Ромънiei (R. 2176; Хр. 1423). ꙟнсъ ꙟнаинте de а трече Dꙋнарса се прiнсе шi се сꙋгрꙋмъ de óменiї лꙋї Амꙋратꙋ. Ачестꙋ Сꙋлтанꙋ, iнiмiкꙋ алꙋ лꙋї Danꙋ III, трimiсе ꙟн аннꙋлꙋ R. 2177 (Хр. 1424) пре Раdꙋ Калвꙋлꙋ кꙋ óсте тꙋрчéскъ ꙟн Ромънiа. Danꙋ се џiнꙋ; кꙋ тóте ачестеа маї пре ꙋрмъ се възꙋ реdꙋсꙋ ла нечессiтатеа de а рꙋга пре Сiџiсмꙋndꙋ пентрꙋ аџiꙋторiꙋ. Ачеста фiindꙋ оккꙋпатꙋ ꙟн Боснiа, скрiссе лꙋї Владiславꙋ съ трiмiтъ оштi ꙟн Молdавiа шi съ провóче шi пре Алессаndрꙋ, dꙋпъ трактатꙋлꙋ ꙟнкеiатꙋ ꙟнтре dъншiї, спре а бате пре

*) Mart. Cromerus de orig. et rebus gest. Polonor. libro XIX. p. 290.

тѕрчї, къ ші елѕ ва вепі ꙟп скѕртѕ тімпѕ. Владіславѕ трімісе 5000 de кълярі побілї din Рѕссіа меріdіопалъ кѕ кълітапѕлѕ Ковілепіѕ, карі трекъпdѕ пріп Молdа-віа, пѕсеръ кастреле ла Бръіла, ѕпdе се аdѕпаръ ші Ромъпії сѕптѕ арме, ші аштептаръ dóѕе лѕпї de zіле ꙟп dешертѕ; dѕпъ ачеа аѕzіndѕ къ Сіџісмѕndѕ е ꙟмпе-dікатѕ пріп черџіле кѕ Боемії, се ꙟпторсеръ а касъ *). — Кътръ фіпітѕлѕ аппѕлѕї Сіџісмѕndѕ віпе ꙟп Трасілвапіа, стрінџе óсте ші трімітe кѕ dъпса пре Іоаппе Маротѕ ꙟп Ромъпіа, каре бате пре тѕрчї ші пре Раdѕ; еаръ ꙟп прімъвара аппѕлѕї R. 2180 (Хр. 1427), ꙟптръ елѕ ꙟпсѕші ꙟп џеаръ, ші реашéзъ пре Daпѕ III ꙟп прінчіпатѕ; ꙟпсъ ꙟп аппѕлѕ ѕрмъторіѕ Сіџісмѕndѕ перdѕ бътаіа ꙟп Сервіа, ші пѕџіпѕ лінсі de пѕ перdѕ ші віеаџа ꙟп Dѕпъре. ꙟп аппѕлѕ R. 2182 (Хр. 1429) се аdѕпаръ Сіџісмѕndѕ, Владіславѕ ші Вітолdѕ ла Лѕскѕ ꙟп Полопіа, ѕпdе ꙟптре челелалте трактате че фъкѕръ, пропѕсе Сіџісмѕndѕ ꙟмпърџіреа Молdавіеї, ші скóтереа лѕї Алессаndрѕ, zікъпdѕ къ ачеста п'аѕ воітѕ съ лѕ аскѕлте ꙟп коптра тѕрчілорѕ. Владіславѕ арръть къ ачестѕ претестѕ п'аре локѕ, фіindѕ къ Алессаndрѕ л'аѕ аштептатѕ кѕ óстеа са ші кѕ Полопії dімпреѕпъ dóѕе лѕпї de zіле ла Бръіла ꙟпdешертѕ **).

VI. Мірчеа I ꙟптре чеіллалџї фії патѕралї аї съї авѕссе пре ѕпѕлѕ Владѕ III, каре кресkѕссе ла кѕртеа лѕї Сіџісмѕndѕ, dѕпъ ачеа фѕџіссе ла Коп-стaптіпополі, ѕпdе сервіа кѕ маї мѕлџї џіпѕпї Ромъпї ꙟп міліџіа преторіапъ а лѕї Мапѕел Палеологѕ. Ма-пѕел мѕрі ꙟп аппѕлѕ R. 2178 (Хр. 1425) ші ꙟп ло-

*) Martinus Cromerus de orig. et reb. gest. Polonor. libro XIX. p. 292.
**) *Ioannes Dlugossius Hist. Pol. libro XI. ad annum 1429.*

кълă лăї врmъ Ioanne VI Палеологăлă; Владă континъ а серві ші сăптă ачестă поă імперъторіă ꙟп тіmпă de чінчĭ annĭ de zіле. Ла anпăлă R. 2183 (Хр. 1430) лъъ кă сіne пре соцііĭ съĭ ші трекъndă ꙟп Ромъnia, окăпъ ăпă кастеллă, ші de аколо ресклъ тóтъ цеара ꙟп контра лăї Dană III. Ачеста къză прінсă ꙟп бътаіе, ші апоĭ се ăчісе din ordinea лăї Владă. Ꙟпсъ Амăратă трімісе еаръ пре Radă Калăлă кă тăрчĭ ꙟп цеаръ. Владă бътă ші пре ачештіа ші тъіъ пре Radă. Сіцісmăndă трімісе лăї Владă dóse стéгăрі кă крăчĭ ші ordinea dраконелăĭ, de ăndе апоĭ Владă къпътъ пămеле de Dракăлă. — Domnăлă ачеста се ꙟптітăлéзъ ка ші татъ сăă Dăче алă Фъгърашăлăĭ ші алă Аmпашăлăĭ, ші donéзъ ꙟп anпăлă R. 2185 (Хр. 1432) фраціилоръ Стефанă ші Романă маĭ măлте сате din цеара Олтăлăĭ. — Ꙟп ачестă аnпă (R. 2185; Хр. 1432) Владă бътă пре къларіĭ теăтопічĭ din Северінă ші ĭ алăнгъ din кастеллă, апоĭ пре ла Съп-Цівапне іррăпсе ꙟп цеара Бърсеĭ, пръdъ Брашовăлă, dіваstъ цеара Секăілоръ ші скаăпăлă Кохалmăлăĭ, прінсе măлціmе de саccĭ шіĭ dede тăрчілоръ ꙟп сервітăте.

VII. Ꙟп Літăанia măрісе dăчеле Вітолdă ла anпăлă R. 2183 (Хр. 1430). Свidріціллă сăчессорiăлă лăĭ, dеckiеръ ресбеллă лăĭ Владісăавă рецелăĭ Полопіеĭ, фіndă къ ачеста воіа съ ĭ ръпéскъ Podoлia. Алессапdрă, domnăлă Молdавіеĭ, се ăпі кă Свidріціллă вечінăлă сăă; еаръ Владіслаăă скăлъ пре Тътарі асăпра Літăапілоръ ші а Роmъпілоръ. Алессапdрă лăъ кастелелe Галіцăлă ші Каmепіца ші ле пръdъ de тóте аверіле; ꙟпсъ къndă ера съ се ꙟптóркъ ꙟпапоĭ, ꙟлă ꙟmпресăраръ татарі ші полоніі,

нътъръ пре Ромъні ші ле лзань сполеле. Алессандрз скъпъ кз маре невоіе, престе Днiестрз ън Молдавіа, ші дзпъ ачееа мзлт де тероре ън анзлз Р. 2185 (Хр. 1432). Алессандрз єз зпзлз дінтре чеі маі бзні прінчіпі аі Ромъні лорз, ънцелептз, бравз, інімосз, аматорiз de штiiнцъ, ънсъ авз амікз пре Владіславз каре лз вълдз лзі Сіцісмзндз. Ачеастъ фаптъ deскоперіndз-о елз маі ън зрмъ, се ші кз Сsidрінiлз, еаръ рецеле Полоніеі лз ънкаркъ кз търіїi, ші і атъръ віеаца. Постерітатеа ші dede нзмеле de Алессандрз челз Бзнз. Елз фзнз маі мзлте інститзте фолосітóре ші піетóсе, ънфііnцъ школе ші о академіе de штiiнце, edifікъ монастерiеле de ла Бістріца ші Молdaвiцa, епіскопiеле de ла Романз ші de ла Радъзці ші Мітрополіа de ла Сзчава. Імператзрiкзлз Іоанне Палеологзлз ъі dede нзмеле de Деспотз, понтіфічеле Романз нзміа цеара лзі, Regnum Moldaviae. Съптз domnia лзі веніръ Арменії ші Цiганії ън цеаръ.

VIII. Алессандрз челз Бзнз лъсеъ doi фіі леціtімі: пре Ілiа ші пре Стефанз, ші маі мзлці натзралі. Ілiа лзасе ън късъторіе пре Маріа сора Софiеі консортеі лзі Владіславз рецелзі Полоніеі. Днеа о маре парте de боіарі, прекзмз ші dóмна Марiна ера deчіерарь пентрз Стефанз каре ера маі deштептз ші кз інімъ маі маре. Ілiа ъппекъ пре [illegible]. Стефанз фзці ла Владз Дракзлз ън Романіа, de зnde се ънтóрсе кз ацізторіз ші [illegible] пре Ілiа. Ачеста фзці ън Полонiа ла кзмнатзлз сеъ Владіславз de ла каре черз ацізторіз ън [illegible]. Каsа ачеаста се лъъ ла deсба-[illegible] ън адзнареа џенералъ de ла Ленчічіа, ші

се deчісе ꙟп фавóреа лȣї Стефапȣ. Владіславȣ dede лȣї Стефапȣ цеара Херсоп ші Nіеміеловȣлȣ, ші терріторіȣлȣ ꙟптре Спіатіпȣ ші Сепепікȣ de ла рѫȣлȣ Полочіпȣ пъпъ ла Dȣпастрȣ. Лȣї Еліа се dedеръ поссессіȣпї ші вепітȣрї ꙟп Полопіа сȣптȣ коndіціȣпе съ пȣ се маї местече ꙟп лȣкрȣріле Молdавеї. Кȣ тóте ачестеа елȣ пȣ се тѫлцъмі, чі ꙟпчеркъ съ ꙟптре ꙟп цеаръ, ꙟпсъ фȣ бътȣтȣ ла Dормъпешті ꙟп септъмъпа алва, аппȣлȣ R. 2187 (Хр. 1434). Dȣпъ че скъпъ ꙟп Полопіа, Еліа воіпdȣ съ стрінгъ оштї ші а dóȣа оръ сȣре а ірръмпе ꙟп Молdавіа, фȣ прінсȣ ші ꙟпкісȣ ꙟп Сірраdіз, ꙟмпреȣпъ кȣ консóртеа са Маріа ші кȣ копіїї. — Стефапȣ бътȣ ꙟп ачестȣ аппȣ ші пре тътарї карі воіа съ праdе Подоліа ші Рȣссіа, ші къштігъ пріп ачеаста маре креdітȣ ла Владіславȣ. — ꙟп 31 Маіȣ а. R. 2187 (Хр. 1434), мȣрі Владіславȣ І; ꙟп локȣлȣ лȣї Полопії алессеръ пре Владіславȣ ІІ, фіїȣлȣ ачелȣіа, сȣптȣ епітропіа реціпеї Софіеї. Ачеаста пропȣсе ꙟп аппȣлȣ ȣрмȣторіȣ dіетеї de ла Сірраdіа съ dімітъ пре Еліа, кȣмпатȣлȣ еї. Dіета, лȣъпdȣ ꙟп копсіdеръчіȣпе карактерȣлȣ ші пȣсечіȣпеа лȣї Стефапȣ каре аппъра вітезеште цеара ꙟп коптра тȣрчілорȣ ші а тътарілорȣ, ва кіарȣ ші а Літȣапілрȣ, пре карі ї бътȣссе de кȣръпdȣ ла Бракловȣ, ле лȣассе кастеллȣлȣ ші четатеа, ші ле dedecce ꙟп мъпіле рецелȣї,— пȣ кȣтезъ съ се dетерміпе пептрȣ dімісcіȣпеа лȣї Еліа. Dȣпъ че се dесфъкȣ dіета, Еліа ꙟпчеркъ съ се аціȣте елȣ ꙟпсȣшї, ꙟпшелъ пре вегіеторіȣлȣ съȣ, Петрȣ Софрапієцȣ, ші фȣџі ꙟп Молdавіа, ȣпdе ресккълъ пре боіарії малкоптепцї кȣ Стефапȣ, ші тȣрбȣръ цеара. Dȣпъ маї мȣлте бътъї крȣпте, се ꙟпвоіръ фраці ꙟптре

вътъръ пре Ромъні ші ле лъаръ споліеле. Алеѯандрв съпъ кв маре невоіе, престе Двнастрв ꙟн Молдавіа, ші двпъ ачееа мврі de тероре ꙟн аннвлв R. 2185 (Хр. 1432). — Алеѯандрв фв внвлв dintре чеі маі бвні прінчіпі аі Ромъnілорв, ꙟнцелептв, дрептв, інімосв, аматорів de штіінцъ, ꙟнсъ авв амікв пре Владіславв каре лв вънdв лві Сіџісмвndв. Ачеастъ фаптъ deсконерindв-о елв маі ꙟн вртъ, се вні кв Свidріџіллв, еаръ реџеле Полоніеі лв ꙟнкаркъ кв тътаріі, ші і атърж віеаца. Постерітатеа ꙟі dede нвмеле de Алеѯандрв челв Бвнв. Елв фъкв маі мвлте інстітвте фолосітóре ші піетóсе, ꙟнфіінцъ шкóле ші о академіе de штііnце, едіфікъ монастеріеле de ла Бістерца ші Молdавіца, епіскопіеле de ла Романв ші de ла Ръdъвці ші Мітрополіа de ла Свчіава. Імперъторівлв Іоанне Палеологвлв ꙟі dede нвмеле de *Βασιλευς*, понтефічеле Романв нвміа цеара лві, Regnum Moldaviae. Свптв domnia лві веніръ Арменіі ші Цігании ꙟн цеаръ.

VIII. Алеѯандрв челв Бвнв лъсъ doi фіі леџітімі: пре Еліа ші пре Стефанв, ші маі мвлці натвралі. Еліа лвассе ꙟн късъторіе пре Маріа сора Софіеі консорціі лві Владіславв реџелві Полоніеі. ꙟнсъ о маре парте de боіарі, прекъмв ші dómna Рінгала се декіераръ пентрв Стефанв каре ера маі dештептв ші кв інімъ маі маре. Еліа ꙟнпекъ пре вітріка са Рінгала, Стефанв фвџі ла Владв Дракълв ꙟн Ромъніа, de вnde се ꙟнтóрсе кв аџівторів ші рестврнъ пре Еліа. Ачеста фвџі ꙟн Полоніа ла кътнатвлв съв Владіславв de ла каре черъ аџівторів ꙟн контра фрате съв. Кавса ачеаста се лъъ ла десбатере ꙟн адвнареа џенераль de ла Nеполемічіа, ші

се deчісе ꙟп фавбреа лві Стефанꙋ. Владіславꙋ dede лві Стефанꙋ деара Херсоп ші Nіеміеловвлꙋ, ші терріторіблꙋ ꙟптре Спіатіпꙋ ші Сепепікꙋ de ла ржвлꙋ Полочіпꙋ пъпъ ла Dвпастрв. Лві Еліа се dedеteрь поссессівпі ші вепітврі ꙟп Полопіа свптꙋ kondiдівпе съ пв се маі местече ꙟп лвкрвріле Молdавеі. Кв тóте ачестеа елꙋ пв се твлдъмі, чі ꙟпчеркъ съ ꙟптре ꙟп деаръ, ꙟпсъ фв бътвтꙋ ла Dоршъпешті ꙟп септъмъпа алва, аппвлꙋ R. 2187 (Хр. 1434). Dвпъ че скъпъ ꙟп Полопіа, Еліа воіпdꙋ съ стрінгъ ошті ші а dóва оръ спре а ірвмпе ꙟп Молdавіа, фв пріпсꙋ ші ꙟпкісꙋ ꙟп Сіррadіз, ꙟмпреъпъ кв консбртеа са Маріа ші кв копіі. — Стефапꙋ бътꙋ ꙟп ачестꙋ аппꙋ ші пре тътарі карі воіа съ прadе Подоліа ші Рвссіа, ші къштігъ пріп ачеаста маре кредітꙋ ла Владіславꙋ. — Ꙟп 31 Маіꙋ а. R. 2187 (Хр. 1434), мврі Владіславꙋ I; ꙟп локвлꙋ лві Полопіі алессеръ пре Владіславꙋ II, фііблꙋ ачелвіа, свптꙋ епітропіа редіпеі Софіеі. Ачеаста пропвсе ꙟп аппвлꙋ врмъторіꙋ dіетеі de ла Сіррadіа съ dімітъ пре Еліа, кꙋмпатвлꙋ еі. Dієта лъпdꙋ ꙟп копсіdеръчівпе карактервлꙋ ші пвсечівпеа лві Стефапꙋ каре аппъра вітезеште деара ꙟп коптра тврчілорꙋ ші а тътарілорꙋ, ва кіарꙋ ші а Літвапілрꙋ, пре карі і бътвссе de кврърпdꙋ ла Браклоꙋ, ле лвассе кастелвлꙋ ші четатеа, ші ле dedecce ꙟп мъпіле редевлі,— пв кътезъ съ се detерміпе пептрв dімісcівпеа лві Еліа. Dвпъ че се decфъкꙋ dієта, Еліа ꙟпчеркъ съ апізте елꙋ ꙟпсвші, ꙟпшелъ пре вегіеторівлꙋ съꙋ, Петрв Софрапіедꙋ, ші фвџі ꙟп Молdавіа, впde ресквлъ пре боіаріі малкоптепді кв Стефапꙋ, ші тврвръ деара. Dвпъ маі мвлтe бътъі кръпте, се ꙟпвоіръ фраџіі ꙟптре

сiне, ка Стефанš съ цiпъ четатеа Албъ шi портšрiле de ла тареа нéгръ, апоï Тiгiна, Кiлiа, Облšчiца; саръ Елiа Хотiнšлš, Сšчiава, Iашiï, Бърладšлš, Хšшiï, Текšчišлš, етс. Dšпъ ачеастъ ꙟпвоiре Елiа се dšссе ла Лембергš ла Владiславš II, шi се ꙟпкiнъ лšï, промiтъndš кредiнцъ шi ацiшторiš ꙟп контра тътšрорš iнiмiчiлорš. Владiславš лš съртъ, соцiлорš лšï ле dede тъпа, шi ꙟтпšсе лšï Елiа šпš трiбšтš de 200 de карре de šсонï (нештi), 100 de каï, 400 de катаче (цессетšрï de тътасъ рошiе) шi 400 de воï пентрš бšкътърiа рецелšï. Din партеа рецелšï се ассекšраръ лšï Елiа кастелланšлš Галлiцš, de кšтва с'ар ꙟптъмпла съ се скóтъ din domnie. Мiшелšлš de Елiа терсе шi маï deпарте, елš dede лšï Владiславš цеара Сепенiкšлšï кš кастелллеле Хотiнš, Чепiнš, Хмiеловš спре ръсърчiнареа dатпелорš фъкšте de татъ съš Алессаndрš ꙟп цiнšтšлš Коломеiï шi Спiатiнšлšï, ꙟпdаторiпdšсе de а рестiтši шi актеле асšпра локšрiлорš ачестора.

IX. Пре тiтпšлš ачеста ꙟп Трасiлванiа се ꙟптъмплъ о революцišне ꙟпсемпатъ ꙟп контра феšdалiсмšлšï. Ачеастъ сiстемъ барваръ ꙟптроdšссъ ꙟп Šнгарiа шi ꙟп Dачiа чiсалпiнъ de пре тiтпšрiле рецiлорš din фамiлiа арпаdiанъ, фъкšссе din церанiï лiверï кš поссессišпiле лорš челе ерезiте de ла тошï de ла стръмошï, сервï аï статšлšï, сервï аï бiсерiчеï шi сервi аï повiлiлорš партiкšларï, карi ера dрегъторiï лорš ꙟп паче шi коndšкторiï ꙟп ресвелš. Рецеле Лšdовiкš шi Сiцiсмšndš dedеръ маï тšлте орdiнъчišнï ꙟп респектšлš ачеста, шi фъкšръ церанiлорš diверсе šшšръръï, ꙟпсъ аппъсърiле терцеа кресkъndš

din zi ꙟn zi, аша ꙟкѫтꙋ церапії требꙋіа сѫ копсі-dере de о фаворе лівертатеа de а шї пꙋтé пѫрѫсі каса ші мошіа, ші de а шї кꙋта алтѫ сꙋбсістінцѫ. Ачесте пеdрептѫції din партеа арістокраціїлорꙋ аціцарѫ пре церапї, карї ꙟпчеркарѫ ꙟп маї мꙋлте рѫпdꙋрї а рꙋмпе катепеле севіртꙋцiї. Кꙋ оппресіꙋпіле феꙋdале се ꙋпірѫ челе реліціóсе ші челе паціопале, пѫпѫ кѫпdꙋ кꙋ ꙟпчетꙋлꙋ се dесволтѫ о оппꙋсечіꙋпе ꙟптре Ромѫпї ші копло кꙋіторії de алтꙋ сѫпце ші de алте секте. ꙟп аппꙋлꙋ R. 2127 (Хр. 1434) Ромѫпії din цеара Олтꙋлꙋї се скꙋларѫ ꙟп коптра сассілорꙋ ші тꙋрбꙋрарѫ тотꙋ ꙟмпрецірꙋлꙋ, маї алессꙋ цеара Бѫрсеї. ꙟп аппꙋлꙋ R. 2188 (Хр. 1435) кѫпdꙋ ꙟтрарѫ тꙋрчії ꙟп цеарѫ, префектꙋлꙋ Лаdіславꙋ Чіакꙋ пꙋ пꙋтꙋ сѫ рѫdіче пре царапї ꙟп коптра ачелора, кѫчї ачербітатеа лор ера маї маре ꙟп коптра арістокраціїлорꙋ. ꙟп аппꙋлꙋ R. 2189 (Хр. 1436) оппрессіꙋпіле епіскопꙋлꙋї католікꙋ Ціорціꙋ Лепетꙋ dеdерѫ оккасіꙋпе ла о рескꙋлкаре цеперадѫ. Ачестꙋ епіскопꙋ се ꙟп воіссе кꙋ побілії ші кꙋ алції Трасілвапї ка dечіміле карї і се кѫdеа dꙋпѫ леціле de атꙋпчї ꙟп патꙋрѫ, сѫ і се плѫтéскѫ ꙟп бапї. Ачеастѫ плѫтіре пꙋ с'аꙋ ꙟмплініtꙋ de кѫтрѫ ꙋпії, ші епіскопꙋлꙋ сѫ сімці ꙟпdемпатꙋ ка сѫ педепсéскѫ пре dебіторї кꙋ іптерdіктꙋ еклесіастікꙋ (оппріре de ла коммꙋпіꙋпеа кꙋ містерііеле бісерічещтї). Ешіndꙋ dешерте ачесте мѫсꙋрї, епіскопꙋлꙋ алергѫ ла аціꙋторіꙋлꙋ рецелꙋї. Сіціслмꙋndꙋ орdінѫ ла аппꙋлꙋ R. 2189 (Хр. 1436) ка óменії сѫ рѫспꙋпdѫ dечіма епіскопꙋлꙋї, амепіпцѫпdꙋ-ї кѫ dакѫ пꙋ ворꙋ респекта пꙋпіціꙋпіле бісерічещтї dіктате de епіскопꙋ, еї се ворꙋ п^dепсі de кѫтрѫ гꙋверпꙋ кꙋ пꙋпіціꙋпї пекꙋпіаре.

X. Ромъniї ші Ȣнгȣрії престе карі веніа ачеле пȣnіціȣnі, нȣ се мълцъміръ, чі апȣкаръ армеле сȣптȣ комъndȣлȣ лȣї Павлȣ Маглȣ ші Ладȣ Фъркашȣ. Дȣпъ черереа лорȣ монастеріȣлȣ де ла Клȣшіȣ ле формȣлъ плънџереа ꙟn терміnії ачештіа: „Ȣніверсітатеа Ȣнгȣрілорȣ ші а Ромъnілорȣ се плънџе къ епіскопȣлȣ католікȣ nевоindȣ съ ші іее деčіма каре і се кълеа ꙟn монетъ мікъ, ꙟn кȣрсȣ де треї аnnї, с'аȣ аккȣмȣратȣ ачеа сȣммъ, ші акȣмȣ о чере ꙟn монетъ маре, ші пȣне interdіктȣ екклесіастікȣ; маї ꙟnколо, къ омеnії карі локȣескȣ ꙟn поссессіȣnї повідітаре с'аȣ апъсатȣ кȣ тотȣлȣ, ші с'аȣ редȣссȣ ла стареа де серві, ка ші кȣмȣ ар фі ніште омеnї кȣмпъраці; nобілії nȣ ї ласъ съ се мȣте ꙟn алте локȣрї нічї кіарȣ деспоіаці де тóте аверіле лорȣ; еї ле аȣ ръпітȣ тóте дрептȣріле ші і'аȣ ꙟnгреȣіатȣ кȣ сарчіnї маї греле де кътȣ крȣчеа, карі nȣ ле маї потȣ пȣрта.“— Nобілії карі се плънсеръ пънъ акȣмȣ ꙟn комȣnе кȣ церанії ꙟn контра оппрессіȣnілорȣ клерȣлȣї, възъndȣ къ інтересселе лорȣ се деспартȣ де але церанілорȣ,— ші къ ачещті дін ȣрмъ сімціръ десȣлȣ де біne къ деспотісмȣлȣ е деспотісмȣ, оппрессіȣnеа е оппрессіȣne, віnъ де ла че персóne ва веnі клеріче саȣ лаіче,— се десфъкȣръ де дъnшії, ші воindȣ съ се асекȣреze ꙟn контра натȣреї челеї револтате ꙟn пеnтȣріле церанілорȣ, се ꙟмпъкаръ кȣ епіскопȣлȣ, ші кіемаръ пре секȣї ші пре сассї ꙟnтр'аціȣторіȣ, ші формаръ о ȣніре де апъраре комȣnъ ꙟn контра inimічілорȣ естерnї ші інтерnї (адекъ, а церанілорȣ), 17 Септемвріе а. R. 2190 (Хр. 1437). — Церанії nȣ се ꙟnтімідаръ де ловȣ прін ачеастъ конціȣръчіȣne а ассȣпріторілорȣ, чі се адȣнаръ ꙟn комітатȣлȣ Салін-

кȣлȣї, ла сатȣлȣ Пъретȣлȣ de џiосȣ, шi черȣръ съ лi се факъ dрептате, къчї алтмiнтерé шi о ворȣ фаче еї кȣ пȣтереа. — Се adȣнаръ шi нобiлiї кȣ префектȣлȣ лорȣ шi кȣ dеспанiї (комiџiї) секȣiлорȣ; вiнȣ ла арме амъndóȣе факџiȣнiле, тȣлџї каdȣ de о парте шi de алта. Ꙟн фiне ꙟчепȣ а негоџiа, шi ꙟн 6 Октомврiе а. R. 2190 (Хр, 1437) се ꙟнвоiескȣ ꙟнтре сiне: "Nобiлiї шi џеранiї съ трiмiтъ dепȣтаџї ла реџе, шi пънъ ва венi респȣнсȣлȣ, џеранiї съ dеа нобiлiлорȣ челе треї dонȣрї ла зiле марї карi с'аȣ ȣсiстатȣ а се dа маї ꙟнаiнте, шi съ плътéскъ ȣнȣ флорiнте саȣ о џiȣмътате, dȣпъ патȣра сессiȣнiї шi пȣмърȣлȣ вiтелорȣ, шi съ лȣкреzе о зi пе анȣ ла нобiлї, кънdȣ ле ва плъчé ачестора, шi съ ꙟнгрiжiаскъ de фачереа морiлорȣ; апоï съ аiбъ воiе ліберъ de а се мȣта, плътindȣ-шї террагiкȣлȣ шi dаторiеле. Nобiлȣлȣ каре ва кълка ачесте леџї съ се пеdепсéскъ de префектȣлȣ џереї кȣ пеdéпса кȣвенiтъ ȣнȣї кълкъторiȣ de џеръмънтȣ, еаръ џеранȣлȣ каре нȣ ле ва овсерва, съ се пеdепсéскъ de нобiлȣлȣ съȣ кȣ лȣареа тȣтȣрорȣ аверiлорȣ сале." — Dакъ мерсеръ ачештi dепȣтаџї ла Сiџiсмȣndȣ, шi dакъ мерџереа лорȣ авȣ вреȣнȣресȣлтатȣ, нȣ се штiе; Сiџiсмȣndȣ ера атȣнчї ꙟн Боемiа, шi пȣџiнȣ dȣпъ ачееа (ꙟн лȣна лȣї Dечемврiе) мȣрi ꙟн Моравiа.

XI. Dаръ фокȣлȣ челȣ акоперiтȣ прiн ачесте конdiџiȣнї de наче се апрiнсе еаръшї ꙟн џiнȣтȣлȣ Клȣшiȣлȣї шi пре Самешȣлȣ de џiосȣ, прекȣмȣ шi ꙟн џiнȣтȣлȣ Niрȣлȣї сȣптȣ конdȣчереа ȣнȣї Мартiнȣ. — Антонiȣ Магнȣ, конdȣкторiȣлȣ џеранiлорȣ трасiлванї се прiнсе ла монастерiȣ лънгъ Клȣшiȣ, шi се тъiъ ꙟн вȣкъџї; пóзе соџї аї лȣї се ꙟмџепаръ пре деалȣ dinaintea Тарdеї. Dаръ ꙟн фiне вiаръ нобiлiї dеспе-

таръ Aiвdвлȣ ꙟп 15 Dечемврie a. R. 2190 (Хр. 1437), din кaȣсa ꙟпътъmплърiлорȣ memоратe. Dаръ шi dȣпъ че се ȣчiсеръ ачеле капете але рескóлей, н'аȣ ꙟпчетатȣ церапiй а коптiпȣа фапта ꙟпчепȣтъ. Nobiлii adȣсеръ ацiȣтóре din Ȣпгарia, бътȣръ пре церапi ла Клȣшiȣ, шi оккȣпаръ четатеа кȣ пȣтереа ꙟп 9 Iапȣарiȣ 1438, шi скрiсеръ сассiлорȣ съ вiпъ шi ей ꙟптр'ацiȣторiȣлȣ; апой фъкȣръ adȣпаре ценераль ла Тȣрdа ꙟп каре побiлiй, секȣiй шi сассiй се ȣпiръ adóȣа óръ кȣ тóтъ солепiтатеа ꙟп коптра тȣтȣрорȣ iпimiчiлорȣ естерпi шi iптерпi, шi еспрессе ꙟп коптра церапiлорȣ. Тȣрdа ꙟп сербъторeа съптей Dоротееi ап. Хр. 1438 (6 Феврȣарiȣ). Dаръ пiчi ачеастъ копцiȣръчiȣпе а оппрессорiлорȣ пȣ фȣ ꙟп старе de а ꙟпфрiкоша пре церапi, ей пȣ се стъmпъраръ пъпъ че рецеле Албертȣ de Аȣстрia (цiпереле лȣй Сiцiсmȣпdȣ, каре ȣрmассе ꙟп регатȣ dȣпъ móртеа сокрȣлȣй съȣ), dede ȣпȣ декретȣ, ка церапiй плътiпdȣшi daторiiле лорȣ кътръ побiлi, съ се пóтъ mȣта ꙟп верче локȣ шi ꙟп верче тimпȣ ле ва плъче. Nобiлiй се тълцътiръ кȣ ачеастъ dicпȣсъчiȣпе, dаръ mай греȣ се аррътъ епiскопȣлȣ Цiорцiȣ Лепешȣ, каре фȣссе каȣса ачесторȣ тȣрбȣръpi. Ачеста пȣ воia de локȣ съ deа церапiлорȣ фаkȣлтатеа de а се mȣта, пъпъ че пȣ се admoni аспрȣ de рецеле Албертȣ, шi пъпъ къпdȣ префектȣлȣ церей Dioпiciȣ Лосопцȣ прiп аmепiпцъpi серióсе лȣ редȣссе ла аскȣлтаре ꙟп апȣлȣ Ромей 2192 (Хр. 1439).

XII. Пре къпdȣ кȣрцеа ачесте револȣцiȣпi ꙟп Dачia, поптефiчеле Романȣ Еȣцепiȣ IV се adопера кȣ тóте пȣтерiле съ реставiлéскъ ȣпiреа бiсерiчей ръсъ*рiтапе кȣ чеа аппȣсапъ*, шi съ ꙟптърéскъ католiчiс-

тълŏ. Пре ла анпълŏ R. 2189 (Хр. 1436) се афла ꙟн Ромъніа ѹнŏ епіскопŏ католікŏ de Мілковŏ, кѹ нѹтеле Грегоріŏ, ла каре скріссе Еѹџеніŏ ка съ стеа кѹ тóтъ deліџінца пентрѹ реѹніреа бісерічеї. Ꙟн Молdавіа прінчіпéсса Маріа, консóртеа лѹї Еліа, лѹкрѣ мѹлтŏ спре лъџіреа католічісмѹлѹї. Еѹџеніŏ IV воі се орdінеze ꙟн анпълŏ 2191 (Хр. 1438) ѹнŏ інчісіторіŏ (inquisitor) ꙟн прінчіпателе ромъпешті асѹпра еретічілорŏ. Ла анпълŏ R. 2192 (Хр. 1439), Февѹаріŏ 9, deскісе сіноdŏ ла Флоренца, ла каре мерсе ші Даміанŏ Мітрополітѹлŏ Молdавіеї, ꙟмпреѹнъ кѹ патріархѹлŏ Іосіфŏ ші кѹ Іоание Палеологѹлŏ Імперъторіѹлŏ Константінополії, ші сѹбскріссе ѹніреа бісерічеї *); ꙟнсъ Маркѹ de ла Ефесŏ се оппѹсе, ші пріп ачеаста німічі тотŏ еффектѹлŏ ѹніреї. Ꙟн Молdавіа кълѹгърѹлŏ Теоктістŏ проdѹссе о реакціѹне аша de маре ꙟн контра латінілорŏ, ꙟнкътŏ Ромънії арсеръ тóте кърціле скріссе кѹ літере латіне. Ꙟн Ромъніа епіскопѹлŏ de ла Мілковŏ, Грегоріŏ, dѹпъ ꙟнкеіареа сіноdѹлѹї, ла анпълŏ Ромеї 2125 (Хр. 1442), се скóссе din цеаръ, ші трекъndŏ ꙟн Ѹнгаріа петрекѹ аколо, прекѹмŏ се паре, пънъ ла анпълŏ R. 2199 (Хр. 1446).

XIII. Пре тімпѹріле ачестеа се афла ꙟн регатѹлŏ Ѹнгаріеї, ѹнŏ Ромънŏ естраорdінаріŏ, Іоанне Корвінŏ, алŏ кърѹіа татъ Воікŏ фіiѹлŏ лѹї Шербанŏ къпътассе de ла Сіџісмѹndŏ (1409) пентрѹ меріте ле сале кастеллѹлŏ Ѹніеdóра ші кѹ ачеста сѹпранѹмеле de Ѹніаdе **) Пріп фаптеле сале челе е–

*) Michael Le Quien in oriente christiano Tomo I. pagina 1253.

**) Diplomа Sigismundi, datum in Vissegrad in festo beati Lucae Evangelistae, anno Domini MCDIX. Fejer Cod. dipl. Tomo X. vol. 8 Nro 252.

роіче, Іоанне Корвінȣ се ꙟпълцассе de ла мілітаріȣ коммѫнȣ пънъ ла dȣче сѫпремȣ. De ачі ꙟнаінте історіа омѫлѫі ачествіа фаче парте а історіеі ѫніверсале. Ꙟн аннѫлȣ R. 2191 (Хр. 1438) пре кѫndȣ Іоанне Корвінȣ ера оккѫпатȣ ꙟн Сербіа кѫ аппърарea Сінцідѫнѫлѫі ші а ржпеі Dѫнъреі, Мечет-паша трекѫ пріп Ромънія ꙟн Трасілванія, ші ꙟмпрессѫръ Сібііѫлȣ, ші непѫтънdѫлȣ луа, deвъстъ тотȣ цінѫтѫлȣ пънъ ла Съвешȣ, апоі се ꙟнтóрсе кътръ Брашовȣ, арсе маі мѫлте сате, кіарȣ сѫбѫрбіеле Брашовѫлѫі. Префектѫлȣ цереі, Dіонісіȣ Ласонцȣ, стрінсе миліціе ші алергъ dѫпъ dъншіі, кѫ тóте ачестеа тѫрчіі dѫсеръ кѫ сіне ла 70,000 de прінші, ші трекѫръ пріп Ромънія престе Dѫнъре ꙟн Тѫрчіа. Ла ачестъ еспеdіціѫне се зіче къ ар фі лѫатȣ парте ші Владȣ Dракѫлȣ domнѫлȣ Ромънієі, каре кѫ патрѫ анні маі ꙟнаінте промісессе лѫі Амѫратȣ, къ лȣ ва dѫче кѫ оштіле ꙟн Цермапія ші ꙟн Рѫссіа. Ачестȣ domнȣ ꙟнчепȣ de ачі ꙟнаінте а domni тірънеште ꙟн цеаръ, персекѫтъ фамілія лѫі Danȣ. Треі фраці Danȣ, Владȣ ші Манѫілȣ de Арџешȣ фѫџіръ ꙟн Трасілванія de фріка лѫі Владȣ. Челȣ din ѫрмъ се късъторі кѫ Марina, сора лѫі Іоанне Корвінȣ. De ачі се пъскѫръ марі інімічіціі ꙟнтре Владȣ ші Корвінȣ, карі авѫръ ѫрмърі фóрте тристе. — Ꙟн аннѫлȣ R. 2193 (1440) Владȣ се dѫссе ла кѫртеа лѫі Амѫратȣ спре а лȣ комплімента. Везіріѫлȣ Фѫdѫлах ꙟлȣ аккѫсъ ꙟнаінтеа сѫлтанѫлѫі ші лȣ аррѫнкъ ла ꙟнкісóре ꙟн Калліполі. Владȣ се ліберъ dъndȣ остатічі пре доі фіі аі съі. карії фѫръ dѫші ла Nімфеѫ ꙟн Асіа. Ꙟнторкъndѫсе а касъ Владȣ, каре ера ші domнȣ *алȣ Фъгърашѫлѫі*, dede ѫнѫі плеванȣ din Тѫрговіштіі *абаціа de ла Кѫрца*

XIV. Іоanne Корвінȣ се нȣтіcce префектȣ Трасілванієї ші банȣ Северінȣлȣї. Прін стърѫінцеле ачествіа, dȣпъ мóртеа лȣї Албертȣ de Австріа, се кіемъ ла тронȣлȣ Ȣнгарієї Владіславȣ II, рецеле Полоніеї ꙟн аннȣлȣ R. 2193 (Хр. 1440 *). Тȣрчії веніръ кȣ mаре пȣтере ла Сінцідȣнȣ, ꙟнсъ фȣръ фръпції de Іоanne Корвінȣ ші de Нікóлъ de Віллакȣ, а. R. 2194 (Хр. 1441). Даръ ꙟн аннȣлȣ врмъторіȣ (R. 2195; Хр. 1442) ꙟнтрѣ Мезет-паша ѳаръ прін цеара Ромънéскъ ꙟн Трасілванія кȣ непȣмъратъ mȣлціme de тȣрчї. Іоanne Корвінȣ се афла атȣнчї ла Алба-Іȣлія; елȣ ле еші ꙟнаінте кȣ епіскопȣлȣ Џіорџіȣ Лепешȣ ла Сънт'-Імбрȣ, 18 Марціȣ, даръ фȣ бътȣтȣ, епіскопȣлȣ късȣ, спълъndȣші ꙟн сънџе пъкателе коmmісе ꙟн контра церанілорȣ. Корвінȣ нȣ пердȣ іnіma, чі стрінсе óсте нóȣъ, ші ꙟнкъ ꙟн ачеéаші лȣнъ аттъкъ пре тȣрчї кȣ атъта пȣтере, ꙟнкътȣ тъіѣ ла 15,000 de пъгъні, ꙟнтре карі ші пре Мезет-паша ꙟмпреȣнъ кȣ фііȣлȣ лȣї; ле лȣѣ тóтъ праdа ші тóте сарчінеле, ліберъ пре тоції пріншії ші кȣръції цеара de тȣрчї. Сȣлтанȣлȣ Амȣратȣ тȣрбатȣ de ресбȣнаре трімісе атȣнчї пре Шабатін кȣ 80,000 de тȣрчї ꙟн Трасілванія спре а ресбȣна пердереа пъцітъ сȣптȣ Мезет-паша, ꙟнсъ Корвінȣ фрънсе ші пе ачештіа ла Пóрта de феррȣ, ші ї арȣнкъ ꙟнdъртȣ. Дȣпъ ачесте калаmітъції Амȣратȣ се пȣсе съ факъ препаратіве џігантіче ꙟн контра крештінілорȣ, даръ Корвінȣ нȣ ле dеdе тіmпȣ. Елȣ

*) Ꙟн Dieta din 9 Марціȣ 1440, fiindȣ ворба deспре ꙟнвоіреа ꙟнтре Ȣнгȣрї ші Полонї, карі венія акȣmȣ сȣнȣ ȣнȣ реџе, пропȣсе реџіна Елісабета (въdȣва лȣї Албертȣ ші сцȣнса лȣї Владіславȣ): Ut Hungari sponte et bona fide antiquarent omnem actionem et jus, quod aut in Russia, aut in Podolia, aut in Valachia se habere crederent. *Callimachus de rebus gestis Vladislai.*

плекѣ кȣ Владіславȣ̆ ꙟп аппȣлȣ̆ R. 2196 (Хр. 1443) пріп Месіа, лȣѣ Сардіка ші Naіссȣлȣ̆, репȣртѣ таї тȣлте вікторії стрълȣчіте, ші прінсе пре Камбеі. Аппропіареа іерпеї фъкȣ̆ съ се ретрагъ ꙟп Темішапа, ȣпde фортіфікѣ четатеа. ꙟп аппȣлȣ̆ R. 2197 (Хр. 1444) се фъкȣ̆ паче кȣ тȣрчії пре 10 аппї. ꙟпсъ ітперъторіȣлȣ̆ Іоаппе Палеологȣлȣ̆, фатосȣлȣ̆ пріпчіпе алȣ̆ Епірȣлȣї, Џіорџіȣ̆ Кастріотȣ̆ Скепdербеі, попте фічеле Ротапȣ̆, ші тагпаџії чеї аdȣпаџі ла Сеџеdіпȣ̆ dетерміпаръ пре Владіславȣ̆ съ рȣтпъ пачеа. Реџеле плекѣ кȣ артата dіп Темішапа пріп Месіа; Іоаппе Корвіпȣ̆ трекȣ̆ пріп Ротъпіа фъръ пічї о dісчіплінъ, фъкȣ̆ тȣлтъ стрікъчіȣпе џереї, ші сȣпъръ фórте пре Владȣ̆. Атъпdоȣе корпȣріле се ȣпіръ ла Nікополі. Аколо се dȣссе ші Владȣ̆, dотпȣлȣ̆ Ротъпіеї, ші въzъпdȣ̆ óстеа чеа тікъ а ȣпгȣрілорȣ̆, dесвъствї пре реџе dе ла ачеасть ꙟптрепріпdере темераръ, ꙟпсъ пепȣтъпdȣлȣ̆ ꙟпdȣплека, ꙟї dеdе 4000 dе кълapї Ротъпї сȣптȣ̆ котъпdȣлȣ̆ фііȣлȣї съȣ̆ Владȣ̆. Артата ꙟпаіптѣ пъпъ лȣ̆ Варпа (векіȣлȣ̆ Оdессȣ̆). Аȣzіпdȣ̆ ачеаста Амȣратȣ̆ dіп Асіа, проперъ ꙟптрȣ ꙟптъмпіпареа лорȣ̆ кȣ о пȣтере кȣ тȣлтȣ̆ маї маре. Батаіа се ꙟпчепȣ̆ ꙟп 10 Noȣетвріе R. 2197 (Хр. 1444) ші џіпȣ пъпъ сеара, ва се коптіпȣѣ ші ꙟп zіоа ȣрмъторе; ꙟп чеа dіптъіȣ̆ сȣрржсе фортȣпа артелорȣ̆ креміпе, dаръ а dóȣа, dе ші Корвіпȣ̆ фъкȣ̆ тотȣ̆ че пóте міптеа, ініма ші брацȣлȣ̆ отепескȣ̆, фȣ фаталъ пептрȣ dъпшії; Владіславȣ̆ късȣ ꙟп ачеа zі съпџеросъ, Корвіпȣ̆ кȣ Ротъпії фȣџі спре Dȣпъре; къпdȣ̆ аџіȣпсе ꙟп Ротъпіа, Владȣ̆ ꙟп dеспеpъчіȣпеа къ пȣ *штіеа че се фъкȣссе* кȣ фііȣлȣ̆ съȣ̆, ꙟлȣ̆ прінсе, dаръ *пȣџіпȣ̆ dȣпъ ачееа* веніпdȣ̆ ші фііȣлȣ̆ съȣ̆, ꙟлȣ̆ dітісе

ші лȣ петрекȣ кȣ onópe пънъ ла Брашовȣ. Кънdȣ се аррътѣ Корвінȣ ꙟн Ȣнгаріа, афлѣ цеара ꙟн чеа maї mape конcтернъчіȣне, прececнца лȣї ꙟнсȣфлѣ inimъ ómeнілорȣ. Dаръ елȣ ꙟнсȣші сȣнпъратȣ нре Владȣ пентрȣ рȣшінеа че ї фъкȣссе ꙟн аннȣлȣ трекȣтȣ, стрінсе óстеа ші ꙟmпреȣнъ кȣ кȣmнатȣлȣ сѣȣ Danȣ IV, плекѣ ꙟн Romъніа ꙟн a. R. 2198 (Хр. 1445) ші бътȣ пре Владȣ. Ачеста се ретрассе ла mȣнці, еаръ тȣрчії фȣръ цінȣці ꙟн респектȣ прін флота понфітіка-лъ каре аціȣнсессе ла Nікополі. Пре кънdȣ Корвінȣ ꙟн лȣна лȣї Maiȣ a. R. 2199 (Хр. 1446) цінеа dieтъ ла Пешта (ꙟн каре елȣ се алессе de гȣвернаторіȣ алȣ регатȣлȣї пънъ кънdȣ ва креште Ladicлавȣ IV, кȣ сȣпранȣmеле Постȣmȣлȣ), Владȣ іррȣнсе ꙟн Трасілваніа, ші прѣdънdȣ цеара dȣссе ла 400 de ó-meнї ꙟн сервітȣте.

XV. ꙟн Молdавіа ꙟнкъ прорȣнсе dicкорdіа ꙟнтре фраціі domнї, Еліа ші Стефанȣ, ꙟн аннȣлȣ R. 2197 (Хр. 1444). Стефанȣ прінсе пре Еліа ші ї скóссе окії, din каре кaȣсъ ачеста mȣрі просте ȣнȣ аннȣ de зі-ле. Dómna Маріа (консóртеа лȣї Еліа) фȣці ꙟн Полоніа, ꙟнкрезънdȣ кастелле Хотінȣ, Черсон, ші Хmіеловȣ палатінȣлȣї Петрȣ Оdровацȣ. Стефанȣ провокатȣ de Danȣ IV спре a ї da аціȣторіȣ ꙟн контра лȣї Владȣ III, ꙟнтръ ꙟн Romъніа. De чеалалтъ парте Корвінȣ плекѣ din Трасілваніа, ші лȣаръ пре Владȣ ꙟнтре dóȣе фокȣрі, ꙟн лȣна лȣї Іȣліȣ a. R. 2199 (Хр. 1446). Владȣ къзȣ ꙟн mъніле лȣї Danȣ каре лȣ тъїѣ dimпреȣнъ кȣ фіїȣлȣ сѣȣ ꙟн mізлокȣлȣ Търгȣвештії. Dȣпъ ачеаста се ꙟнкеїѣ трактатȣ de паче ꙟнтре Стефанȣ, Danȣ ші Корвінȣ. Чеї dinтъїȣ се ші кȣсȣрі-ръ ꙟнтре сіне, dънdȣ Danȣ пре фіїъ са dȣпъ Петрȣ

фiiвлв лвi Стефанв. Ѫn аnnвлв Ромеi 2200 (Хр. 1447) Стефанв ѫnкеiѣ легътвнтв кв Касемiрв двчеле Лiтваniеi, дарь нв се вквръ твлтв тiмnв de фолбселе ачелорв легътврi амiкале, фiiндв къ се вчiсе de Романв, фiiвлв лвi Елiа. Атвнчi Петрв фiiвлв лвi Стефанв фвцi ла Корвiнв ѫn Вnгарiа, de ла каре се ѫнтбрсе кв оштi de ацiвторiв, шi скбсе din скавнв пре върв съв Романв. Ачеста фвцi ѫn Полонiа, шi рвгъ пре рецеле Касемiрв de ацiвторiв. Касемiрв стрiнсе арматъ спре а ѫnваde Молдавiа, ѫnсъ ѫnаiнте de а ацiвнџе ѫn Подолiа, ѫлв ѫнтъмпiнъ Марiа кв фiiвлв еi челв маi тънърв, Алессандрв, ѫnсоцiтъ de 200 de кълърi Молдавi, шi i спвсе къ фiiвлв съв Романв ав перiтв de венинв, ѫn 2 Iвлiв a. R. 2201 (Хр. 1448), шi къ еа ав фвџiтв ка съ нв пацъ ассемiне. Касемiрв dede dбмнеi Марiе кастелвлв Колвмеiа, еаръ елв се dвсе ла Каменiца, шi de аколо ѫнвiтъ пре Петрв съ вiнъ съ деnвнъ цiврътвнтвлв de кредiнцъ, шi тотв de о датъ съ деа афаръ пре прiнчiпеле Мiхаiл, фiiвлв лвi Сiџiсмвнdв dвчеле Лiтваniеi, каре персекvтатв de рецеле Полоnieі скъпасе ла домнвлв Молдавiеi. Петрв респвнсе, къ ачаастъ черере нв се вnеште нiчi кв демнiтатеа рецелвi, нiчi кв дрептвлв de оспiталiтате, шi тотв че пбте елв съ факъ, есте съ трiмiтъ пре прiнчiпе афаръ din цеара са, вnde ва воi елв съ се dвкъ. Касемiрв нв пвтв аштепта пре Петрв ла Каменiца, фiiндв къ лв кiемa лвкрврiле ѫn Лiтваniа, еаръ Мiхаiл се dвсе ла тътарi, ѫn фрвнтеа кърора ѫнтръ ѫn Подолiа шi фъкв мвлте стрiкъчiвнi полонiлорв. Кънdв *ѫnцелесе Касемiрв* деспре ачестеа се търбвръ фбрто *асвпра лвi Петрв*, шi ѫnкеiѣ легътвнтв кв хапвлв

тъгъреск҃ ꙟмпкоптра лꙋї. Реџії Полопіеї ера сꙋперві пъпъ ла іпсолїпцъ, ꙟисъ флачї престе тъсаръ, ші непꙋтъпдѹее ціпе кꙋ пꙋтереа, алерга пꙋрꙋре ла іптрікъ.

XVI. Ꙟп цеара Ромъпескъ пачеа ꙟпкъ пꙋ ціпꙋ лꙋпгꙋ тімпꙋ, къчї ꙟпdатъ ла аппꙋлꙋ R. 2200 (Хр. 1447) веpi Владꙋ, фіїꙋлꙋ лꙋї Владꙋ Dракꙋлꙋ, кꙋ тꙋрчї ꙟп цеаръ, ꙟисъ Dапꙋ IV ꙟлꙋ бътꙋ ші лꙋ респіпсе престе Dапъре ꙟпdъратꙋ.— Ꙟп аппꙋлꙋ R. 2201 Хр. 1448) dекретъ Корвіпꙋ съ ръсбꙋпе кладеа de ла Варпа, ші ꙟп ꙟпцелецере кꙋ Dапꙋ IV, de ла каре веnіръ 8000 de кълapї ꙟптр'аџіꙋторіꙋ, плекъ ꙟп Сербіа. Ꙟп къмпꙋлꙋ Мерлелорꙋ ꙟптълпі армата лꙋї Амꙋратꙋ чеа компꙋсъ din 80,000 de тꙋрчї. Ромъпії формаръ аріпа стъпгъ а арматеї крештіпе. Ꙟп 18 Октомкріе се фъкъ бътаіа чеа шеморабілъ, ꙟп каре пердꙋръ еаръ крештіпії. Ромъпії възъпdꙋ къ фортꙋпа пъръссіссе армеле лорꙋ, се плекаръ лꙋї Амꙋратꙋ. Ачеста ле промісе іертаре, ꙟисъ маї пре ꙋрмъ і ꙟпкꙋпџіꙋръ кꙋ 20,000 de іапічеарї, ші ї пъчелърі пре тоцї. Корвіпꙋ се прінсе de Џіорџіꙋ Вꙋковічї деспотꙋлꙋ Сербіеї, ші абіа къштігъ лібертатеа dꙋпъ че dedecce остатікꙋ пре фіїꙋлꙋ съꙋ Владꙋ. Ꙟисъ ꙟп аппꙋлꙋ ꙋрмъторіꙋ копстріпсе пре dеспотꙋ пріп копфіскареа поссессіꙋпілорꙋ лꙋї din Ꙋпгаріа, ка съ dімітъ пре фіїꙋлꙋ съꙋ Владꙋ.— Dапꙋ IV трактъ пептрꙋ паче кꙋ Амꙋратꙋ, ші се облегъ а-ї dа пре тотꙋ аппꙋлꙋ 3000 de съцецї, ші 4000 de скꙋте.— Ꙟп Молдавіа мꙋрі Петрꙋ ла аппꙋлꙋ R. 2202 (Хр 1449). Атꙋпчї Алессапdрꙋ кꙋ мꙋмъ са Маріа се ꙟптоарсе din Полопіа; dаръ Богdапꙋ, фіїꙋлꙋ патꙋрал алꙋ лꙋї *Алессапдрꙋ* челꙋ кꙋпꙋ, окꙋпассе скаꙋпꙋлꙋ dомпіеї

Ачеста ꙟптътпїнъ кꙋ тъпа арматъ пре Алессаndрꙋ шї пре партїта лꙋї ла Терпъшїанї, ꙟп 22 Апрїле а. R. 2203 (Хр. 1450). Аколо къzꙋръ боїарїї Аndроnїкꙋ, Костеа, Опчеа, ш. а; еаръ Алессаndрꙋ кꙋ тꙋтъ са фꙋџї еаръшї ꙟп Полонїа.— Реџеле конптъndъ лꙋї Сїепїевскї съ стрїнгъ осте шї съ реꙟптродꙋкъ пре Алессаndрꙋ ꙟп прїнчїпатꙋ. Полонїї ꙟптраръ ꙟп Молdавїа фъръ de ꙟтпеdекаре, ꙟпсъ dꙋпъ ретраџереа лорꙋ венї Боrdапꙋ шї алꙋнгъ пре Алессаndрꙋ а doꙋа оръ. Атꙋпчї реџеле стрїнсе о арматъ таї маре, компꙋсъ de Полонї, de Рꙋшї шї de Ротъпї, шї о еспеdї ꙟп Молdавїа ꙟп треї колꙋтпе: Алессаndрꙋ копdꙋчеа пре Ротъпї, Теоdорꙋ Бꙋzаџкї пре Полонї, Оdролаџꙋ пре Рꙋшї. Боrdапꙋ се ретрассе dїnaїнтеа лорꙋ спре Бърлаdꙋ ꙟп џїосꙋ, шї ꙟпчепꙋ съ трактеzе кꙋ Полонїї. Ачештїа ї протїсеръ епїтропїа престе тъпърꙋлꙋ Алессаndрꙋ шї гꙋверпꙋлꙋ џереї пъпъ кънdꙋ пꙋпїллꙋлꙋ ва аџїꙋпџе ла татꙋрїтате (кьчї Алессаndрꙋ ера пꙋтаї de 14 аппї); Боrdапꙋ се ꙟпвої, шї Полонїї ꙟпчепꙋръ а се ꙟпторче спре касъ. Атꙋпчї Боrdапꙋ пꙋрчессе ꙟп тоть репеџїꙋпеа кꙋ аї съї, шї окꙋпъ пассꙋлꙋ de ла сатꙋлꙋ Краспа, ꙋndе бътꙋ de стїпсе пре Полонї, ꙋчїсе пре копdꙋкторїї арматеї, Оdроваџꙋ, Бꙋчаџкї шї пре алџїї, кꙋ тꙋлџїте de мїлїтарї. Ꙋпꙋ пърꙋълавꙋ Ротъпꙋ dїn остеа лꙋї Алессаndрꙋ скъпъ de тотала перїре пре Полонї; Боrdапꙋ се ретрасе пре Бърлаdꙋ; еаръ Полонїї тꙋлџъширъ лꙋї Dzeꙋ къ п'аꙋ къzꙋтꙋ тоџї.

XVII. Dꙋпъ че се ꙟпторсе реџеле Касетїрꙋ dїп Лїтꙋапїа а. R. 2204 (Хр. 1451), dомпа Марїа ꙟтпреꙋпъ кꙋ фїїꙋлꙋ съꙋ Алессаndрꙋ се dꙋссе ла dъпсꙋлꙋ ла Сатборꙋ, шї лꙋ рꙋгъ съ ї deа аџїꙋторїꙋ ꙟп-

контра ѕсѕрпъторiѕлѕї de Богdанѕ, ꙟпсъ реџеле о ꙟпdрептъ ла diетъ. Ла Парчiовѕ diета dекретъ съ тримітъ ꙟп Молdавia о армать калidъ, сѕптѕ коммъпdѕлѕ а треї конdѕкторї ꙟпсемпаџї, ꙟпсъ пѕ ка съ скóтъ пре Богdанѕ, чi ка съ лѕ плече съ чеаръ iертъчiѕпе. Dаръ конdѕкторiї пѕміцї пѕ пропераръ кѕ пѕперea плапѕлѕї ꙟп лѕкраре. Ꙟптре ачестеа, Петрѕ Арон, омѕ de партiта лѕї Алессанdрѕ, каре се zічеа ассемiне а фi фiiѕ патѕрал алѕ лѕї Алессанdрѕ челѕ бѕпѕ, ꙟптръ пре аскѕпсѕ ꙟп Молdавia, шi формъ о факџiѕпе dестѕлѕ de маре ꙟп фавóреа лѕї Алессанdрѕ челѕ тъпърѕ, шi кѕпdѕ вѕџета, къ аѕ вепiтѕ тiмпѕлѕ, кiемъ пре ачестa съ вiпъ, ка ꙟмпреѕпъ съ ръстóрпе пре Богdанѕ. Петрѕ аттъкъ пре Богdанѕ кѕпdѕ ачеста zъчеа беатѕ ꙟп Ръшiапi, шi лѕ ѕчiсе, апоï се прокiемъ domпѕ пре сiпе ꙟпсѕшї а. R. 2205 (Хр. 1452). Алессанdрѕ възъпdѕ ачеастъ перфidie, фѕџi еаръшї ꙟп Полонiа, ѕпde шї компѕсе о арматъ, шi ꙟп аппѕлѕ R. 2206 (Хр. 1453) iррѕпсе ꙟп Молdавiа, копрiпсе о парте а ачестеї џерї, шi domпi треї аппї de zile, кѕпdѕ се ѕчiсе de Петрѕ Арон.— Ꙟп Ромъпiа мѕрi Dапѕ IV ла аппѕлѕ R. 2205 (Хр. 1452) лъсъпdѕ ꙟп ѕрма са пре ѕпѕ фiiѕ мiпорепнѕ, Dапѕ V, кърѕiа Корвiпѕ ї скóсе окiї, шi пѕсе ꙟп локѕлѕ лѕї domпѕ пре Влаdѕ IV, фрателе лѕї Dапѕ ръпосатѕлѕ.— Ла Констаптiпополi мѕрiссе Iоаппе VI Палеологѕлѕ а. R. 2201 (Хс. 1448), лъссъпdѕ de сѕчессорiѕ пре фрате съѕ Констаптiпѕ XI ꙟп iмперiѕлѕ бizaптiпѕ, каре се търџiпеа актѕ ла ꙟмпреџiѕрѕлѕ Констаптiпополiї; тóте челелалте цьрџї ера копрiпсе de тѕрчї. Амѕратѕ II, каре се лъссассе ꙟп dóѕе рѣпdѕрї de domпie ꙟп фавóреа фiiѕ

съȣ, ꙟпкъ мȣрі ла аннȣлȣ R. 2204 (Хр. 1451), лъс-съndȣ тронȣлȣ сȣлтанілорȣ фіїȣлȣї съȣ Махоmеdе II. Ачеста determinъ съ пȣпъ капътȣ imперіȣлȣї візантінȣ ші съ шї ашеzе тронȣлȣ ꙟн четатеа лȣї Константінȣ. Кȣ ȣнȣ кȣраџіȣ demnȣ de Романії чеї векї Константінȣ провокъ ла арmе пре четъџіанї ші ꙟmпреȣнъ кȣ 2000 de Џенȣесї коmmъndаџї de Іȣсті-ніанї, аппъръ четатеа 52 de zіле ꙟн контра пȣтереї челеї џігантіче а тȣрчілорȣ. Ꙟн фіне възъndȣ, къ пȣ-тереа оmенéскъ нȣ maї есте ꙟн старе de а мънтȣі ȣлтіmȣлȣ моnȣmентȣ алȣ imперіȣлȣї Романȣ се dȣссе нóптеа кȣ аmічії съї de се коmmȣнікъ ꙟн сънта Софіа, determinатȣ de а мȣрі ка ȣнȣ ероȣ пре рȣінеле im-періȣлȣї. Ꙟн 29 Маіȣ, Махоmеdе коmmъndъ ассалтȣ. Апперъторії de пре мȣрії четъџії се лȣнтаръ кȣ гло-ріе. Мȣлте mії къzȣръ dінтре барварії ассълтъторї. Ꙟнсъ пȣтърȣлȣ deвісе. Остеніџії Романї фъръ оръпџї. Іȣстініанї плъџітȣ фȣџі ꙟн четате прін о аппертȣръ а мȣрілорȣ; Тȣрчії стръбътȣръ dȣпъ dънсȣлȣ; Кон-стантінȣ dȣпъ о аппъраре ероікъ къzȣ сȣптȣ ар-mеле лорȣ, ші кȣ dънсȣлȣ dіmпреȣнъ се ꙟнгропъ im-періȣлȣ візантінȣ, аннȣлȣ Ромеї 2206 (Хр. 1453).

Фінітȣлȣ пърџії II.

ERRATA.

Ла Партеа II.

Пагіna;	Лініа;		Ап локв de:	Чітеште:
5.	12.		Мачіdonia	Мачеdonia
12.	6.		коларі	кълapі
14.	9.		пічіорс	пічіореле
15.	3.	џ.	Ерачлеъ	Ераклів
20.	2.		deвstв	deвътв
20.	5.		крвdілітате	крвdелітате
20.	7.		deврітъ	deкретъ
25.	9.		Ап вотра	Ап контра
25.	22.		Апчепвтлв	Апчепвтвлв
30.	1.		обсевъndв	обсервъndв
31.	7.		черчіле	черџіле
39.	7.		Крітатоn	Крітагоn
40.	13.		свпертв	свпретв
48.	9.		імперторілорв	імперъторілорв
48.	9.	џ.	імпъторівлві	імперъторівлві
49.	свсв		(Хр. 949.)	(Хр. 947.)
55.	14.		ваdвпв џінв	ваdв пвџінв
55.	4.	џ.	Стефвпв	Стефапв
57.	1.		Оптмв	Оптвмв
57.	11.		dъпеселе	dъпселе
57.	10.		швптеле	мвптеле
58.	2.	џ.	demnia	domnia
58.	1.	џ.	імперътпрівлві	імперъторівлві
59.	14.		Пелапопіеі	Пелагопіеі
59.	27.		префектввлв	префектвлв
61.	7.		переф скть	префектв
62.	12.		швлџіте	мвлџіте

Паџina;	Лinia;	Ꙟн локꙋ de:	Чiteшte:
62.	22.	аккτꙋсатꙋ	аккꙋсатꙋ
63.	10.	Ꙟнвiнóре	Ꙟнвiсóре
64.	18.	саръ	еаръ
84.	13.	Ꙟмпреџiꙋлꙋ Таꙋрꙋнꙋлꙋ	Ꙟмпреџiꙋрꙋлꙋ Таꙋрꙋнꙋлꙋй
86.	7.	ачештiа нꙋ перdꙋръ	ачеста нꙋ перdꙋ́
86.	12.	прiмiсе	прiнсе
87.	5.	Ꙋргꙋрiй	Ꙋнгꙋрiй
87.	11.	Анчелꙋ	Анџелꙋ
92.	3. џ.	iмперiꙋлꙋ	iмперiꙋлꙋ вizантiнꙋ
114.	18.	Ꙋнгꙋрiа	Ꙋнгарiа
114.	20.	(X. 1233)	(Хр. 1333)
115.	22.	ракꙋсаръ	рекꙋсаръ
116.	20.	(Хр. 1852)	(Хр. 1352)
121.	11.	dънсꙋлꙋ	dънсꙋлꙋ
121.	14.	(Хр. 1265)	(Хр. 1365)
122.	сꙋсꙋ	(Хр. 136)	(Хр. 1361)
124.	20.	онéрса	онóрса
130.	7.	вiсарiчей	вiсерiчей
136.	8.	чiрчi	чрџi
141.	4.	атiшꙋлꙋ	атiкꙋлꙋ
141.	19.	лꙋ търчiй	кꙋ търчiй
141.	21.	Влаdiслсвꙋ	Влаdiславꙋ
144.	6. џ.	вътъторiе	късъторiе
153.	11.	ꙋсiстатꙋ	ꙋсiтатꙋ
158.	17.	Јесвъствi	dесвътвi
158.	20.	лꙋ Варна	ла Варна

ВОКАБȢЛАРІȢ

De кȣвінтеле челе пȣцінȣ кȣноскȣте, ꙟнтребȣінцате ꙟн Історіа Ромънілорȣ.

А.

Авлегатȣ, тріміссȣ, солȣ, ꙟнсърчінатȣ кȣ о соліе.

Авентȣръ, ꙟнтъмпларе раръ норочітъ саȣ ненорочітъ.

Авентȣраріȣ, ȣнȣ омȣ каре трече прін deосебіте ꙟнтъмплърї норочіте ші ненорочіте.

Агрȣ, пъмънтȣ саȣ локȣ de аратȣ, огорȣ, царінъ, моші е.

Аграріȣ, че се ціне de пъмънтȣ саȣ de моші е; лецеа аграріе, лецеа пентрȣ ꙟмпърціреа пъмънтȣлȣї саȣ а моші ілорȣ.

Adверсаріȣ, протівнікȣ, ꙟмпротівіторіȣ, dȣшманȣ, рівал.

Adмоніре, a adмоні, a dожені, a сфътȣі аменінцъндȣ

Adоперарe, a ce adопера, a ce стръdȣі, a ce сілі, a ce сжргȣі.

Аккȣсарe, a аккȣса, a пжрж, a ꙟнвінȣі.

Аккȣмȣрарe, a аккȣмȣра, a гръмъdі, (кȣмȣрȣ, cumulus, гръмаdъ).

Алпї, мȣнцї ꙟналцї.

Алпестрȣ саȣ алпестре, мȣнтеанȣ, мȣнтенескȣ.

Алтернатівȣ, акȣмȣ ачеста апоі ачела, кънdȣ

dsпъ алтslš; кънdš de o порте кънdš de алта; пре скітвате.

Amnectic, sітаре de челе ґптъмплате, іертаре.

Annsnціаре, а annsnціа, а вестi, а ґнштiinца, (nuntius, вестiторiš).

Anтš, харпiкš, вредniкš, dестоiniкš.

Anedsктš, канал пентрs dsчерея апеі.

Аппаратš, прегътiре, de арме шi de алте лsкрsрі пентрs ръсвоiš.

Apmiллъ, арmiлле, брацелете.

Ármicтeцš, ґнчетаре de ла арме, de ла бътаiе, de ла ръсвоiš пре кътš-ва тiмпš.

Appendъ, appendape, a appenda, a da квiваі sнš лsкрs съ се фолосéскъ de dънсslš пре кътš-ва тiмпš пентрs sнš прецš хотърътš, п. е. о мошie; а da ґн поссессie, кsмš се zіче ґн Moldavia.

Appendaторisлš, челš че dъ ґн поссессie; Appendapisлš, челš че iea ґн поссессie.

Аррогаре, а шi арроги, а шi ґнсsшi чева кs пsтерея.

Arroganцъ, сsмецie, ґнсsшiре de калiтъцi.

Арте, мештешsгš; артефiче, мештерš; артефiцš, мештешsгš, вiкленie, intpiгъ.

Ассервiре, а ассервi, а робi, а сsпsне ла робie.

Астsтš, вiклеанš.

Астsцie, вiкленie.

Атаре, астфелiš, ассеминé.

Аттентатš, ґнчеркаре ла о фаптъ фъръ de леце, ґнсъшi фапта фъръ de леце.

Asdaчe, ґndръспецš, кsтезъторiš, обраzniкš.

Asdaчie, ґndръснéла, кsтеzаре, обръzнiчie.

Аврігъ, тъпъторіў de каї, візітіў, кочішў.

Авріґатў, тъпареа каілорў, ролвлў візітівлві.

Авспіціў, семпў бвпў аррътатў de Dzeitate.

Авсіліў, аціторіў кв орї че лвкрв, кв арте, кв бсте.

Авсіліаріў, аціттъторіў; бсте авсіліаръ, веніть ꙟптр'аціторіў.

Аффіцере, а аффіце, а акъца, а ліпі de чева, п. е. de пърете.

Аффектаре, а аффекта, а се префаче; аффектатў de остенелъ, de о болъ, копрінсў de остенелъ, апвкатў de болъ.

Ачепсў, (accensus), ла Ромапї се зічеа ачела каре авеа маї пвціпъ авере de 12,000 de ассї саў 36,000 леї, ꙟпсъ кв тóте ачестеа се пвтера ла класса а чінчіа а четъціапілорў; ачепсї (accensi), впў феліў de мілітарї вшорў ꙟпартаці, алешї dinтре четъціаніі чеї маї пвціпў аввці.

Ачербў, амарў, амържтў, амаръчіосў.

Ачербітате, тъхпіре, кътръпіре, амържчівпе.

Ачеръ (aquila), пажоръ (стрікатў din пасъре), ввлтвр.

Ачептаре, а ачепта, а пріmі.

Б.

Баптесмў, ботезў; а баптеза, а ботеза; баптезъторіў, ботезъторіў.

Беллў (bellum), ресбеллў, ръсбоіў; тотў коpсвлў бътъії регвлате ꙟптре оштіле протівпіче de ла ꙟпчепвтў пъпъ ла сфършітў.

Беллаторіў, ръсбоіторіў, челў че фаче саў двче ръсвоіў.

Белліkосў, ївбіторіў de ръсвоіў, ръсбоіпікў.

В

Валлŏ, рълікътŏрѣ де пъmъитŏ пре лъигъ ŏпŏ шаицŏ, ꙟитърітŏрѣ де пъmъитŏ саŏ де zідŏ ꙟmпреџіŏрълŏ ŏпеї четъцї.

Валідŏ саŏ **валінте**, таре, вітézŏ.

Валінцъ, търіе, бърбъціе, вітеzіе.

Вачілларе, а **вачілла**, а се клъті, а се клътіна.

Вегіаре, а **вегіа**, а превегіа, а стръжŏі.

Вегіа, стража, гŏардіа; вегіа дінаінте, авант-гŏардіа ла mіліціе.

Вегінцъ, превегіаре неадормітъ.

Венераре, а **венера**, а чінсті; а венера пре Dzеŏ, а се ꙟикіна лŏї Dzеŏ.

Верџіне саŏ **вергŏрѣ**, фечіóрѣ, фатъ неmърітатъ.

Вікторіе, ꙟивінџерс, бірŏінцъ; **вікторіосŏ**, плінŏ де бірŏінцъ.

Віктŏале, бŏкат?, лŏкрŏріле требŏінчіоасе пентрŏ храпъ.

Віоларе, а **віола**, а въmъmа, а фаче сілъ, а сілі, а сілŏї, а сіліпічі.

Віолентŏ, іŏте, сілŏіторіŏ; фаптъ **віолентъ**, кŏ сіла.

Віоленцъ, сілъ, сілŏіре, сіліпічіре.

Г

Гравате, пл. **граватінї**, ꙟигреŏіаре, плъпџере асŏпра греŏтъцілорŏ пŏсе.

Гладіаторіŏ, лŏптъторіŏ; **гладіаторї** ера ла Романї ніште óменї цінŏцї анŏmе ші ꙟивъцацї а *се лŏпта* ꙟи черкŏрі ꙟнаінтеа пŏблікŏлŏї.

Глоріе, *търіре*, славъ; **глоріосŏ**, търітŏ, славітŏ.

Глоріаре,- а се глоріа, а се фълі, а се слъві пре сіне.

Грассаре, а грасса, а domni, се zіче deспре о боль, кънdѣ оморъ мѹлці омені.

D

Dамнѹ, daѹнъ, пагѹбъ.

Dебіторіѹ, dаторіѹ, dаторнікѹ, ѫнкъркатѹ кѹ о dаторіе.

Dебіл, слабѹ; dебілітате, слъбічіѹне.

Dевастаре, а dеваста, а пѹстіі.

Dелъссаре, а dелъсса, а пъръсі.

Dекіераре, а dекіера, а спѹне, а вестi, а ѫнштіінца.

Dекінаре, а dекіна, а се плека, а слъбі, а шерце спре къdере; а ѫнковоіа, а ѫнкѹнціѹра п. е. ѹнѹ ръѹ; ѫн граматікъ се zіче а скімба ѹнѹ нѹме прін касѹрі.

Dекѹманѹ, челѹ че іеа dечіма саѹ dежма; агрѹ dекѹманѹ пъмънтѹ dе пре каре се dъ dечімъ; міліторіѹ dекѹманѹ, din а zечеа леціѹне.

Dемнѹ (dignus), вреdнікѹ.

Dемнітате, вреdнічіе, dрегъторіе, слѹжбъ пѹблікъ.

Dемоліре, а dемолі, а сѹрпа, а дъръма.

Dенѹнціаре, а dенѹнціа, а пъръ, а dа пе фацъ пре чінева.

Dесастрѹ, непорочіре.

Dесdамнаре, а десdамна, а десdъѹна, а деспъгѹбі.

Dесінімаре, а се десініма, а шi перdе іnіма, кѹраціѹл.

Dесонестѹ, нечінстітѹ.

Deconecтаре, а deconecта, а ръші чінстеа кȣіва.

Decпȣndере, а decпȣnde, а логоdi, decпȣnса, саȣ̆ спȣnса, логоdіта саȣ̆ логоdnіка.

Decпрессȣраре, а decпрессȣра, а ръdіка ꙟmпрессȣрареа ȣnȣĭ локȣ̆, ȣnеĭ четъцĭ, саȣ̆ а ȣnеĭ фортъреце.

Decчіndере, погорже, а decчіnde, а се погорж.

Decчеndіnте, челȣ̆ че се погоръ, се траџе dinтр'о фаmiліе.

Decчеndіnцъ, погоржреа, траџереа dinтр'о фаmiліе.

Decчіnџере, а decчіnџе, а decпрессȣра, а гоnі пре dȣшmanіĭ карі ціnȣ̆ ȣnȣ̆ локȣ̆ ꙟmпрессȣратȣ̆, саȣ̆ ꙟnчіnсȣ̆ кȣ осте.

Detepminape, а detepmina, а хотърж, а пȣnе ȣnȣ̆ термinȣ̆.

Deфіџере, а deфіџе, а ашеза, а търџіnі, а хотърж.

Deфекціȣnе, апостасіе.

Dечіdере, а dечіdе, а ꙟnкеіа, а хотърж, а лȣа о хотържре.

Dечісіȣnе, хотържре, ꙟnкеіаре.

Deџіа, лат. jam, італ. già, fr. déjà, adверbіȣ̆ прin каре се аратъ хотържтȣ̆ къ чева саȣ̆ ꙟnтъmплатȣ̆, пеnтрȣ каре n'авеmȣ̆ ȣnȣ̆ кȣвъnтȣ̆ ръспȣnzъторіȣ̆ ꙟn лimба роmъnéскъ.

Dіверџере, а dіверџе, а се depъртa ȣnȣлȣ̆ de ла алтȣлȣ̆.

Dіверџіnцъ, depъртареа саȣ̆ аббатереа ȣnȣĭ лȣкрȣ de ла алтȣлȣ̆, ȣnеĭ лinіĭ de ла алта.

Dіверсȣ̆, феліȣрітȣ̆ deосебітȣ̆. Dіверсітате, феліȣріmе.

Dіверсіȣnе, mішкаре mілітаръ спре а ꙟnкȣрка пре dȣшmanȣ̆.

Dieтъ, кȣmпътаре ꙟn тъпкаре шi веȣтȣръ; adȣnаре ценералъ а церeï.

Diліцinте, сiлiторiȣ, стръdȣiторiȣ, ꙟнгрiжiторiȣ

Diліцinцъ, сiлinцъ, стръdȣinцъ, сꙟргȣinцъ, ꙟн-грiжiре.

Dimiтере, а dimiте, а слобоzi н. е. din прinсóре, din робie, din слȣжбъ, din dреґъторie.

Dicкордie, decбinаре, неȣнiре, вражбъ.

Diспȣтъ, сiтваре de ворбе ꙟнтре maï mȣлте персone, чeартъ, сфаdъ.

Dicтinцере, а dicтinце, а deосеби; dicтinсȣ, deосебiтȣ.

Diфферіре, а diффери, а deосеби; а ꙟнтързiа ȣnȣ лȣкрȣ.

Diфферinте, deосебiтȣ, ȣnȣ лȣкрȣ че се deосебеште de алтȣлȣ.

Diфферinцъ, deосебiре; неȣнiре; чeартъ.

Diффidinцъ, неꙟнкреdере.

Dолȣ, вiклeнie, ꙟншелъчiȣне, реа креdinцъ.

Dолосȣ, вiклеанȣ, ꙟншелъторiȣ, кȣ реа креdinцъ.

Domiтаре, а domiта, а ꙟмблънzi, а ꙟнфрънa, а сȣпȣне, а adȣче ла аскȣлтаре.

Domiторiȣ, ꙟмблънziторiȣ, ꙟнфрънъторiȣ, сȣпȣнȣï-торiȣ.

Dонȣ, dарȣ.

Dонаре, а dона, а dърȣi.

Dонъчiȣне, dърȣiре.

E

Edифiцȣ, zidiре, клъdiре, касъ, бiсерiкъ. ш. а.

Edифiкаре, а edифiка, а zidi, а клъdi, а фаче *о касъ.*

Екал саŭ **егал**, de о тъсуръ, de о потрівъ.

Екалітате саŭ **егалітате**, старea de о тъсуръ саŭ de о потрівъ.

Екілівріŭ саŭ **ечілівріŭ**, старea dрéптъ а кътпенеі.

Елочінцъ, darулŭ de а ворбі фрутосŭ, ку кувінте біне ꙟптокміте; ворвіреа ꙟпсъші.

Ерapiŭ, вістіеріе, къшара статулуі.

Ереdе, моштеанŭ, моштенітopiŭ.

Ереdітapiŭ, моштенітopiŭ.

Ереdітате, моштеніре, лукрулŭ моштенітŭ.

Еремітŭ, пустнікŭ, съхастру.

Етате, върстъ.

Ескурсіуне, пъвъліреа унеі оштi пре пъмънтŭ стръінŭ.

Еспеdіре, а еспеdі, а трішіте іуте; а da друмулŭ.

Еспілъторiŭ, жефуіторiŭ; **еспілъчіуне**, жафŭ, жакŭ.

Ессачербатŭ, ꙟптърржтатŭ, атържтŭ, кътръпітŭ.

Ессемплу, пildъ, моdелŭ.

Ессемпларiŭ, вреdнікŭ de а слуці dрептŭ пildъ.

Есторсіуне, сто́рчере, жъфуіре, ꙟшпілъчіуне.

Есчеdінте, челŭ че фаче пекувіінце, фапте еппріте.

Есчессŭ, фаптъ пекувіпітъ, оппрітъ, deсфръпаре, пекувіінцъ.

Еффемінатŭ, ꙟифъшеіатŭ, молешітŭ.

I

Idонеŭ, dестоінікŭ, харпікŭ, вреdнікŭ.

Імпацієнцъ, перъбdаре.

Імпетŭ, ***порніре***, аттакŭ, пъвалъ, пъвъліре.

Імпецірe, а **імпецi**, а пъвълі, а аттака.

Iмпортанцъ, ꙟсемнътате, греꙋтате ꙟн кꙋмпънъ.
Inвidie, нісмъ.
Iнептꙋ, цехарнікꙋ, неdестоінікꙋ, тікълосꙋ.
Iнімаре, a інімa, a da іnima, a ꙟкꙋраціа.
Inімікꙋ, dꙋшманꙋ, връжмашꙋ, непрієтенꙋ.
Iніціаре, a ініціа, a ꙟчепе, a ꙟтроdꙋче пре чінева ла вре о лꙋкраре, ла містерії, a лꙋ ꙟнвъца.
Iніціатіва, мъсꙋра de a ꙟчепе, drептꙋлꙋ de a пропꙋне о леџе.
Iнсолінцъ, обръzнічіе.
Iнстігаре, a інстіга, a ꙟтърржта, a zъdърж.
Iнстігъторіꙋ, ꙟтърржтъторіꙋ, zъdържтъторіꙋ.
Iнстігъчіꙋне, ꙟтърржтаре, zъdържре.
Iнтерчессіꙋне, міzлочіре ꙟн фаворєа кꙋіва.
Iнфамꙋ, мършавꙋ, блестематꙋ, нечінстітꙋ.
Iнфестаре, a інфеста, a пъкъжі, a хърцꙋі, a нелініштi, a тꙋрбꙋра.
Iрреліціосꙋ, фъръ креdінцъ ꙟн Dzeꙋ.
Iрреліціосітате, некреdінца ꙟн Dzeꙋ, лꙋкраpea ꙋнꙋї омꙋ фъръ креdінцъ ꙟн Dzeꙋ.
Iррꙋмпере, a іррꙋмпе, a нъвълі фъръ de весте ꙟтр'о цеаръ.
Iррꙋпчіꙋне, нъвъліре фъръ de весте.

К.

Каdаверꙋ, трꙋпꙋ de омꙋ мортꙋ, саꙋ de анімале мóрте, мортъчінъ.
Каламітате, непорочіре, ꙟтъмпларе стрікъчіóсъ, пъгꙋбітóре.
Карістіе. скꙋмпете de бꙋкате.
Карпефіче, калъꙋ, гъdе, хінгіеріꙋ.
Карчере, прінсóре, темніцъ.

Кастеллꙋ, четъцꙋікъ, четъцѐллъ, фортърѐцъ тікъ.

Кастраментꙋ, четате de пътъптꙋ, ретраншаментꙋ.

Кастре, табъръ, лагърꙋ, локꙋлꙋ ꙟп къшпꙋ ꙋnde есте ашезатъ тіліціа.

Коллапъ, гердапꙋ de пꙋртатꙋ ла гътꙋ.

Колпіре, ловіре; колпітꙋръ, ловітꙋръ.

Коттітере, а коттіте, а фаче, а съвършi о фаптъ.

Котпꙋтꙋ, сокотѐлъ; а котпꙋта, а сокоті.

Kondemпаре, а kondemпа, а осъndi, а хотърж осъnda.

Копстерпаре, а копстерпа, а сперіа, а спъітъпта, а ꙋiті, а атеці.

Копстерпатꙋ, сперіатꙋ, спъітъптатꙋ, ꙋiтітꙋ.

Копстерпъчіꙋпе, спъітъптаре, ꙋiтіре, атеціре, пъказꙋ dесператꙋ.

Копстрінцере, а копстрінце, а сілі; копстрінсꙋ, сілітꙋ.

Копстрꙋіре, а копстрꙋі, а zidi, а клъdi.

Копстрꙋкціꙋпе, zidiре, клъdiре, ꙟптоктіре.

Коптептꙋ, тꙋлцъштітꙋ; а коптепта, а тꙋлцъті пе чіпева.

Коптроверсъ, dіспꙋтъ, чсартъ.

Копферіре, а копфері, а da чева ꙟп тъпіле кꙋіва, п. е. о deтпітате, етс.

Копфіртаре, а копфірта, а ꙟптърі, а ꙟпкꙋвіiпца ꙋпꙋактꙋ.

Копфліктꙋ, ловіре, чіокпіре.

Копчептраре, а копчептра, а стрінце ла ꙋпꙋ локꙋ.

Копчепере, а копчепе, а лега ꙟптр'ꙋпа, а пріті *ꙟп пъптече*, а лега idеі, а ꙟпцелеце, ашi фаче *о idee*.

Копчептȣ, idee, поціȣпе, о легътȣръ de ideï.

Копчепчіȣпе, прімірea ꙟп пъптече, прімірea ꙟп мінте.

Копчеdере, а копчеdе, а ꙟпгъdȣі, а лъсса dȣпъ алтȣлȣ.

Копчессіȣпе, ꙟпгъdȣіре, лъссаре dȣпъ алтȣлȣ, dърȣіре din dрептȣлȣ съȣ.

Копціȣраре, а копціȣра, а ціȣра кȣ алціï ꙟмпреȣпъ спре а фаче кȣіва ȣпȣ ръȣ; а фаче комплотȣ.

Копціȣръчіȣпе, саȣ копспіръчіȣпе, комплотȣ.

Коорте, батаlion, пȣмерȣ de 400-600 de мілітарï.

Корпȣ, трȣпȣ; корпȣ леціслатівȣ, adȣпаре de óменï меніцï спре а фаче леціï; корпȣ мілітаріȣ, adȣпаре de ȣпȣ пȣмърȣ ꙟпсемпатȣ de мілітарï сȣптȣ комъпdȣлȣ ȣпȣі dȣче.

Корпоръчіȣпе, о соціетате de óменï каре се окȣпъ кȣ ачелашï лȣкрȣ, п. е. de кроіторï, de кълцȣпарï, de съпȣпарï, etc.

Корреціпте, соцȣ ла domnie, коллегȣ, ꙟмпреȣпъ-domniторіȣ.

Крȣчіате, кіпȣрï.

Кȣлпъ, віпъ.

Кȣріе, о парохіе, о епоріе, ȣпȣ пȣмърȣ de четъціапï ȣпіцï ꙟптре сіпе прін легътȣрï реліціóсе саȣ політіче ꙟп ачелашï статȣ; локȣлȣ ȣпde се аdȣпъ ачеï четъціапï. Dекȣріе, ȣпȣ пȣмърȣ de зече іпшï. Чептȣріе, ȣпȣ пȣмърȣ de о сȣтъ de іпшï.

Кȣстоdіе, пазъ, стражъ, прінсóре.

Кȣстоdіре, а кȣстоdі, а пъzі, а ціпé ꙟпкісȣ.

Кълapï, кълърашï, кълъреціï, кавалерï; óменï *карï ȣтблъ кълapï фіе ла міліціе, фіе ꙟптр'алте тревï; маï пре ȣрмъ ȣпȣ рапгȣ політікȣ.*

Л.

Латроне саў лътрѕне. лотрѕ, тълхаріў.

Лівертў, ровў словоzітў din ровіе.

Лівертінў, омў пъскѕтў din ровў словоzітў.

Лікторіў, dорованцў, сателлітў.

Лімосў, локў лімосў, тлъштіносў, апътосў, глоdосў.

Лічепцъ, воіе, ѫнгъndѕіре; dесфръпаре.

Лорікъ, zеа, пептаріў de пеле, de ферру, de арамъ.

Лорікатў, ѫмбръкатў ѫн пептаріў, ѫн zеа de феррў, de арамъ.

Лѕссѕріе, dесфръпаре, кѕрвъсъріе.

М.

Маіоренне, челў че аў аџіѕнсў ла връстъ, върстнікў.

Маліціе, саў малецъ, ръѕтате.

Малконтентў, немѕлцъмітў.

Малопестў, саў desonestў, нечінстітў.

Мансіѕне, локў de конакў, de понасў.

Матронъ, фемее de рангў, фемее вреdнікъ de респектў.

Маџістратў, dрегъторіе чівілъ, dрегъторіў

Маџістратѕръ, dрегъторіе.

Маџістрѕ мілітаріморў, коммъndъторіѕлў сѕпремў, марешалў.

Маџістрѕ кълърілорў, коммъndъторіѕлў кълърімеі.

Меморіе, ціnере а мінте, adѕчере а мінте.

Меморавіл, вреdнікў de ціnѕтў а мінте.

Меморарe, а мемора, а помені, а adѕче а мінте.

Меморатў, поменітў.

Меркатŏ, тѫргŏ, бълчiŏ, локвлŏ ѹnde се вънdŏ шi се кѹmпъръ лѹкрѹрi, вънzареа шi кѹmпърареа.

Мерчеdе, леафъ, сimбрiе, платъ.

Мерченарiŏ, omŏ каре слѹцеште пентрѹ сiтврiе, сimврiешŏ.

Меridiонал, de кътръ mézъ-zi.

Мерiнопцiал, de кътръ mézъ-нопте.

Метъ, семнŏ de хотарŏ.

Мiлiтарiŏ, челŏ че аппъръ патрiа кѹ армеле.

Мiлiтаре, а miлiта, а фi miлiтарiŏ а серві ла mi-лiцiе.

Мiлiтанцi, чеi че сервескŏ ка miлiтарi, аппъръ патрiа.

Мiлiтанцi din алŏ съŏ, чеi че сервескŏ ка mi-лiтарi фъръ леафъ, кѹ банii съi.

Мiнеръ, локвлŏ de ѹnde се скотŏ miнерале шi метале, прекѹmŏ феррŏ, арамъ, арџiнтŏ, аѹрŏ.

Мiнорене, невърстнiкŏ, каре н'аŏ аџiѹнсŏ ла върстъ.

Мiсерiе, тiкълошiе.

Мiсерiкордiе, miлъ.

Мiссiѹне, трimiтере, ѫнсърчiнаре, кiемаре, венiре.

Морбŏ, болъ, **морбiдŏ**, болнъвiчiосŏ, **морбосŏ**, болнавŏ.

Мѹлктъ, глобъ, педéнсъ кѹ банi, кѹ вiте, бѹкате.

Мѹрŏ, zidŏ, пъреmе de пéтръ.

Мѹтiларе, скimоносiре, **мѹтiлатŏ**, скimоносiтŏ, чiонтiтŏ.

N.

Nаве, *корабiе*, васŏ пе апъ. *Nавiчела*, корабiе mікъ, *лѹнтре*.

Nавал, ресбеллѕ навал, бътаіе навалъ, пѕтере навалъ, кѕ коръбііле пе апъ.

Nавігаре, а навіга а плѕті, а ѕтбла кѕ коръбііле пе апъ.

Nаѕфрацiѕ, фрънџере de коравіе, че се ꙟтътплъ прін фѕртѕнъ.

Nегатівѕ, тъгъdѕіторiѕ.

Nеdомітатѕ, неꙟтблънzітѕ, неꙟнфрънтѕ, небірѕітѕ, неꙟнвінсѕ.

Nересолѕтѕ, нехотържтѕ.

Nефастѕ, zіле фасте, zілеле ꙟн каре ера іертатѕ а се ціне́ цiѕdекъцi; zіле нефасте, ꙟн каре нѕ ера іертатѕ а се ціне́ цiѕdекъцi; zіле реле, непорочіте.

Nечессарiѕ, тревѕінчіосѕ, неапъратѕ.

Nечессітате, тревѕінцъ неапъратъ, невоіе.

Nоптѕрнѕ, de но́пте, ꙟн тімпѕлѕ нопцii (ка zіѕрнѕ de zi, ꙟн тімпѕлѕ zілеі.)

Nѕнціѕ, вестіторiѕ.

O.

Oппidѕ, орашѕ, търгѕ.

Oппidанѕ, оръшіанѕ.

Oппрессіѕне, аппъсаре, ассѕпріре.

Oппѕнере, ꙟмпротівіре.

Oптіматѕ, четъціанѕ de фрѕнте, боіарiѕ маре.

O'рdіне, рънdѕ, рънdѕіалъ, тагмъ, порѕнкъ.

Oрdінаре, а орdіна, а оръndѕі, а порѕнчі.

Oрdінарiѕ, de рънdѕ.

Oстатікѕ, омѕ datѕ zълогѕ ꙟн о́сте саѕ ла бътаіе.

Oфферіре, а оффері, а ꙟмбіа, а da.

Oціѕ, *нелѕкраре,* тръндъвіе, лене.

Оціосꙋ, пелꙋкрътoрiꙋ, тръndавꙋ, леnешꙋ.

Оціосітате, віецꙋіре ꙟn пелꙋкраре, ꙟn тръndъвіе.

П.

Палiссатъ, ꙟnтърiтꙋръ кꙋ парi, кꙋ гардꙋ таре, ꙋmплꙋтꙋ de пъmъnтꙋ.

Палꙋdе, балтъ, mлаштinъ.

Папаверꙋ, macꙋ, (о флóре, о плаnтъ че ꙟnфлореште шi фаче сеmъnцъ.)

Параре, а пара, а гъта, а гъті; паратꙋ, гата.

Паріаре, а паріа, а плъті; паріатꙋ, плътітꙋ.

Парсimоnе, пъстраре, екоnоmiе, кꙋmпътаре ꙟn ꙟnтребꙋiнцареа аверiї.

Пассiꙋnе, патimъ, iꙋвiре mаре кътръ чiпева.

Пассiоnатꙋ, кꙋпрiнсꙋ de о патimъ пеnтрꙋ чева.

Патре, татъ, пърiнте; ла Роmъnї аша се nꙋmiа сеnаторiї.

Патрiчiꙋ, челꙋ че се тръцiа din сеnаторiꙋ; de ла Коnстаnтiнꙋ ꙟnкóче, ꙋnꙋ сimплꙋ тiтлꙋ.

Патрiчiатꙋ, demnitатеа de патрiчiꙋ.

Патрiчidꙋ, саꙋ паррiчidꙋ, ꙋчiгъторiꙋ de пърiнте.

Пекꙋnіъ, баnї, mоnетъ.

Пекꙋnіарiꙋ, бъnескꙋ, ꙟn баnї, ꙟn mоnетъ.

Пеmnꙋ, пеmnꙋрї, zълогꙋ.

Пеmnораре, а пеmnора, а zълоцi.

Пеnітеnцъ, къiнцъ, къiре.

Перiклꙋ, прimеждiе; перiкꙋлосꙋ, прimеждiосꙋ.

Перiклітаре, а перiклiта, а прimеждꙋi.

Перлꙋкраре, а перлꙋкра, а лꙋкра чева кꙋ de аmърꙋnтꙋлꙋ, din парте ꙟn парте.

Перкꙋрцере, а перкꙋрце, а ꙋmбла din локꙋ ꙟn *локꙋ, а трече* прin тотꙋ локꙋлꙋ.

Перпетвъ, вечнікъ, нещнтрерѕптъ, пентрѕ тотъ де-ѕна.

Персевераре, а персевера, а стърѕі, а ціне кѕ тоте пѕтеріле, а ръбда.

Персекѕтаре, а персекѕта, а прегоні.

Персістенцъ, стърѕінцъ.

Пертікъ, пръжінъ, пъргіе.

Пертіначе, нещндѕплекатъ, щндъртнікъ.

Пертінаціе, цінере таре нещндѕплекатъ, щндъртнічіе.

Перфідъ, вікленъ, щншелъторіѕ, кълкъторіѕ де кѕвънтъ.

Перфідіе, вікленіе, щншелъчіѕне, кълкаре де кѕвънтъ.

Пестіленцъ, чіѕмъ.

Піратъ, хоцъ де маре.

Піратікъ, че се ціне де хоціа де маре.

Піратъріе, хоціе де маре.

Плагъ, ранъ; а плъці, а ръні; плъцітъ ръnітъ.

Планъ, планъ, локъ планъ, шессъ, латъ, щнтінсъ, фъръ деалѕрі.

Плебе, попорѕ де рънdъ.

Плебеіѕ, омѕ де рънdъ, дін плебе.

Плебанъ, пресотѕлъ оменілорѕ де рънdъ, парохъ, енорíашѕ.

Посседере, а посседе, а стъпъні.

Поссессіѕне, стъпъніре, цінереа щн стъпъніре.

Поссессоріѕ, стъпъніторіѕ.

Потестате, пѕтере, стъпъніре, домніре.

Пресчедере, а пресчеде, а шеде щн фрѕнте, щнаінта челорѕлалці.

Пресчедінте, челѕ че шаде щн фрѕнте, щнаінтеа *челорѕлалці*.

Прешодінцъ, шедереа ꙟн фрꙋнте, ꙟнаінтеа челорꙟлалці.

Прешезꙋ мілітаріꙋ, ашезаре де мілітарі ꙟнтр'о четате пентрꙋ паза четъції ші пентрꙋ цінереа четъціанілорꙋ ꙟн лініште (garnison).

Прешедіарі саꙋ **пресідіарі**, мілітарі карі пъзескꙋ о четате.

Провінцъ, цеаръ къштігатъ прін пꙋтереа армелорꙋ, апоі орі че цеаръ ка парте а ꙋнꙋі імперіꙋ.

Продіторіꙋ, вънзъторіꙋ.

Продіціꙋне, вънзаре.

Прокꙋраре, а **прокꙋра**, а къштіга, а агонісі.

Прокꙋраторіꙋ, къштігъторіꙋ, агонісіторіꙋ, ꙟнгріжіторіꙋ.

Промітере, а **проміте**, а фъгъдꙋі.

Проміссіꙋне, фъгъдꙋінцъ.

Промонторіꙋ, мꙋнте ꙟналтꙋ прелꙋнцітꙋ ꙟн маре, капꙋ.

Промꙋлгаре, а **промꙋлга**, а вестi о леце.

Пропꙋнціаре, а **пропꙋнціа**, а зіче, а спꙋне, а рості.

Пропераре, а **пропера**, а гръві, а се гръві.

Пропꙋнере, а **пропꙋне**, а пꙋне ꙟнаінте, а ші пропꙋне, а ші фаче ꙋнꙋ планꙋ.

Пропꙋсꙋ, планꙋ, проіектꙋ, хотърꙟре.

Проскріере, а **проскріе**, а декіера пре чінева де лінсітꙋ де аппъраре а легілорꙋ, а да дрептꙋ ка орі чіне съ лꙋ прегонéскъ.

Проскрінчіꙋне, декіеръчіꙋне къ кꙋтаре омꙋ есте лінсітꙋ де аппъраре а леціілорꙋ, а лꙋ стерце дін ліста челорꙋ віі.

Проскріссꙋ, ꙟнсемнатꙋ ꙟнтре чеі че нꙋ маі сънт *аппъраці* де леці, ꙟнсемнатꙋ ꙟн ліста челорꙋ *морці* (де ші маі есте ꙟн віацъ.)

Пѫпіре, а пѫпі, а педепсі.
Пѫпіціѫпе, педéпсъ, педепсіре.

Р.

Ратіфікаре, а ратіфіка, а ꙟкꙋвіінца, а ꙟтърі.
Реіентаре, а реіента, а лъпъда, а аррꙋпка ꙟпdърътꙋ̆.
Рекомпенсаре, а рекомпенса, а ръсплъті.
Рекончіліаре, а рекончіліа, а ꙟмпъка.
Рекꙋпераре, а рекꙋпера, а рекъштіга, а редобъпdі.
Рекꙋсаре, а рекꙋса, а пꙋ пріmі, а пꙋ се сꙋпꙋпе.
Релегатꙋ̆, скоссꙋ̆ dіп цеаръ а фаръ, сꙋргꙋпітꙋ̆.
Релъчіѫпе, ръпортꙋ̆, легътꙋръ ꙟптре dóѫе саꙋ̆ mаі̆ mꙋлте лꙋкрꙋрі̆, аттърпареа лорꙋ̆ ꙋпꙋлꙋ̆ dе алтꙋлꙋ̆.
Ремꙋпераре, а ремꙋпера, а dърꙋі, а ръсплъті.
Ремꙋперъчіѫпе, dърꙋіре, ръсплътіре.
Репітенцъ, ꙟмпротівіре, ꙟпdърътпічіе.
Репъꙋсаре, а репъꙋса, а се оdіхпі.
Ресістере, а ресісте, а се ꙟмпротіві, а ста ꙟмпротівъ.
Ресістінцъ, ꙟмпротівіре.
Реставіліре, а реставілі, а рестаторпічі.
Рестанцъ, ръмъшіцъ.
Рестаꙋраре, а рестаꙋра, а рыdіка еаръші̆, а пꙋпе еаръші̆ ꙟп лꙋкꙋ̆.
Рігóре, цінере пеꙟпковоіатъ, аспріmе. стръжпічіе.
Рігіdꙋ̆, цеапъпꙋ̆, пеꙟпковоіатꙋ̆.
Рꙋпе, стъпкъ dе пéтръ.

С.

Саліпе, локꙋрі̆ ꙋпdе се скóте саре, саріпе, ꙋкпе.
Сапкціопаре, а сапкціопа, а сфіпці, а ꙟптърі кꙋ *сфіпцепіе.*

Сатісфачере, а сатісфаче, а фаче дестблй, а Ѫпдестбла, а мблцъмі.

Сатісфакціѹне, Ѫпдестбларе, мблцъміре.

Седіціѹне, ръскоолъ, тішкаре Ѫп статй, револбціѹне.

Седіціосй, ръскблъторій, револбціонарій.

Седбчере, а седбче, а амъці.

Секбранцъ, Ѫпкредінцареа къ пб се ва Ѫптъмпла вре бпй ръй.

Секбрітате, стареа фъръ Ѫпгріжіре де вре о прімеждіе.

Секбрй, фъръ Ѫпгріжіре де вре о прімеждіе, сігбрй, Ѫпкредінцатй.

Сепблкрй, мормъптй, локблй бпде се ашазъ мортблй.

Сепблтбръ, Ѫпмормъптаре.

Сервіре, а серві, а слбжі; сербіторій, слбжіторій.

Сервіцій, слбжбъ.

Сервітбте, робіе: Ѫпдаторіреа де а лъса пре вечінй съ факъ чева пре пропіетатеа са.

Сервй, робй: сервіл, ресбеллй сервіл, фъкбтй де кътръ робі.

Серіе, шірй. ръпдй; Ѫпсеріаре, а Ѫпсеріа. а Ѫпшіра.

Сікарій, бчігашй, (де ла сіка, стілетй, кбцітй де бчідере.)

Соллічітаре, а соллічіта, а стърбі прін черере саб прін Ѫпдемпй.

Соллічітбдіне, гріже, Ѫпгріжіре.

Спатъ, сабіе: де бпде віпе спътарій, чел че пòртъ сабіе.

Спекіб саб спекблб, огліндъ.

Спектаторій, прівіторій, спектаклб, лбкрб де прівітй.

Спелбпкъ, пештеръ.

Сперанцъ, нъdежdе, аштептаре ла ȣрмареа ȣнȣĭ біне.

Споліе, пръzĭ карі се іаȣ ꙟн ресбелло̆.

Спȣndере, а спȣnde, а фъгъdȣі, а ꙟнкредінца, а логоdі.

Спȣнсȣ̆, спȣнсъ, ꙟнкредінцатȣ̆, ꙟнкредінцатъ, логоdнікȣ̆, логоdнікъ.

Ставіліре, а ставілі, а ашеzа, а ꙟнтемеіа а статорнічі.

Стативе, кастре стативе, кастре стътъторе, локȣ̆ ȣнdе стаціонеzъ міліціа.

Статȣіре, а статȣі, а хотърж, а ашеzа съ се факъ чева.

Стіпендіȣ̆, леафъ міліtаръ.

Стратъ, калле астернȣтъ кȣ петрі, ȣліцъ.

Стȣлтȣ̆, небȣнȣ̆, стȣлтецъ, небȣніе.

Стȣпідȣ̆, фъръ мінте, тъмпітȣ̆, простȣ̆, пъроdȣ̆; стȣпідітате, простіе, пъроzіе.

Стȣпоре, ȣіміре, мірare престе мъсȣръ, каре апасъ кȣцетареа.

Стȣпраре, а стȣпра, а нечінсті, а сжлпічі о феmее.

Сȣбітȣ̆, сȣбітъ, de о dатъ, фъръ de весте, репеdе.

Сȣбсіdіȣ̆, аціȣторіȣ̆, осте de ресервъ, сȣбсіdіарĭ, осташĭ трімішĭ ꙟнтр'аціȣторіȣ̆.

Сȣккȣрсȣ̆, аціȣторіȣ̆ de осте, осте спріжінітоpе.

Сȣпервеніре, а сȣпервені, а вені пре неаштептате.

Сȣпербȣ̆, тъндрȣ, сȣпербіе, тъндріе.

Сȣппліčіȣ̆, саȣ сȣпліцȣ̆, кінȣ̆, пеdеапсъ греа, морте.

Сȣпрінdере, а сȣпрінdе, а апȣка пре чінева *фъръ de весте*, а фаче пре чінева съ се ȣімеаскъ.

Сȣспектȣ̆, *отѣ* кȣ препȣсȣ̆, бънȣітȣ̆.

Сѹспічіѹне, препѹсѹ, бънѹіалъ.

Сѹффокаре, а сѹффока, а ꙟнъдѹші, а ꙟнъвѹші, а ꙟнека, а фаче съ ші пе́ргъ рессѹфлареа: а сѹггрѹма.

Сѹфрацій, вотѹ, гласѹ че се дъ ꙟн адѹнъріле пѹбліче.

Сѹчедере, а сѹчеде. а ѹрма дѹпъ чінева, а моштені.

Сѹчессіѹне, ѹрмаре, моштеніре.

Сѹчессівѹ, ѹнѹлѹ дѹпъ алтѹлѹ, челѹ че ѹрме́гъ.

Сѹчессорій, ѹрмъторій, моштеніторій.

Счелікѹ, цікъторій пре счепъ, акторій, комедіант.

Т.

Тассъ, таксъ, вірѹ пѹсѹ пре ѹнѹ лѹкрѹ, даре, дажде.

Тассаре, а тасса, а пѹне о таксъ, ѹнѹ вірѹ пре ѹнѹ лѹкрѹ.

Темпестате, фѹртѹнъ, віфорѹ, бѹраскъ.

Терратікѹ, ембатікѹ, бестъ.

Тесаѹрѹ, вістіеріе, комо́ръ; тесаѹрарій, вістіарій; тесаѹраріатѹ вістіеріе, дрегъторіа тесаѹраріѹлѹі.

Тормепте, кінѹрі.

Трібѹ, деспърціторъ де попорѹ.

Трібѹнѹ, челѹ маі маре престе о деспърціторъ де попорѹ пѹмітъ трібѹ.

Трібѹнѹ мілітарій, колѹмнарій саѹ колопнелѹ, Oberst церм. Полковнік рѹсс. ezeredes ѹнг. Ага тѹрч. Про-трібѹнѹ саѹ віче-трібѹнѹ, віческолоннелѹ, Oberst-lieutenant, Подполковнік.

Тръмъндаре, а тръмънда, (ръѹ а тъмънда,) а прелѹнці, а ꙟнтързіа.

Тѹмѹлтѹ, тѹрбѹраре, мішкаре тѹрбѹратъ, ꙟпкѹркатъ.

Тѹтѹлтѹаріѹ, бътаіе тѹтѹлтѹаръ, фъръ регѹлъ, фъръ рънdѹіалъ, ꙟн массъ, кѹ глóта.

Тѹторіѹ, епітропѹ, челѹ че аѹ лѹатѹ ꙟнгріжіреа асѹпра алтѹіа.

Тѹтелъ, епітропіе, ꙟнгріжіреа асѹпра алтѹіа.

Ѹ.

Ѹрбе, четате, орашѹ.

Ѹрбанѹ, четъціанѹ, оръшанѹ: преторіѹ ѹрбанѹ, цiѹdекъторіѹлѹ четъціанілорѹ.

Ѹсанцъ, обічеіѹ.

Ѹсѹ, ꙟнтребѹінцаре: абѹсѹ, реа ꙟнтребѹінцаре.

Ф.

Факціѹне, партітъ, dесбінаре ꙟнтре четъціані; факціосѹ, омѹ каре фаче dесбінърі.

Фалере, орнаменте dе гътѹ, пресене че се спънзѹръ ла гътѹлѹ каілорѹ.

Фасте, zіле фасте, zіле ꙟн каре е іертатѹ dе а фаче цiѹdекъці, dе а ціне теркатѹ; zіле поровіте, zіле бѹне.

Фатігъ, остенéлъ: фатігаре, асé фатіга, асе остені.

Фаше, легътѹрі dе върцелле, dе беце.

Фашіне, легътѹрі dѹ нѹелле спре а астѹна ѹнѹ локѹ апътосѹ.

Фачілітате, ꙟнлеспіре; а фачіліта, а ꙟнлесні.

Фертъптаре, а фертъпта, а фербе, а dосні.

Фертъптъчіѹне, фербере, dоспіре.

Фецiалі, преоці карі dекіера ресбеллѹ, цiѹра трактателе dе паче ші легътінтеле ꙟнкеіате кѹ стръіпіі.

Фінтѹ, ꙟнфінтѹ (dе ла фіцере. ꙟнфіцере), ꙟнцепепітѹ.

Флакꙋ, славꙋ; **флачітате**, слъбічіꙋне, а флъчі, слъбі.

Флацеллꙋ, бічіꙋ, гърбачіꙋ.

Формідабіл, de темꙋтꙋ, de сперіатꙋ, de ꙟпрозітꙋ.

Фоссатꙋ, шанцꙋ, съпътꙋръ de пъмънтꙋ.

Фріссоріꙋ, челꙋ че арde ші ші ꙟпкреце ште пърꙋлꙋ ла омені саꙋ ла фемеї, челꙋ че фаче перꙋче, перꙋкіаріꙋ.

Фꙋлмінатꙋ, фꙋлцератꙋ, ловітꙋ de фꙋлцерꙋ.

Фꙋне, стрєнгꙋ, ацъ de легатꙋ, de спънзꙋратꙋ, de сꙋгрꙋматꙋ.

Фꙋнестꙋ, непорочітꙋ, рꙋꙋ кобіторіꙋ.

Фꙋнерале, черемоніа de ꙟпмормънтаре.

Ч.

Чентенніꙋ, тімпꙋ de о сꙋтъ de анні.

Чентꙋріе, пꙋмърꙋ de о сꙋтъ de іпші.

Чербіче, гътꙋлꙋ dinапоі.

Чербікосꙋ, таре ла гътꙋ, ꙟпdъръпнікꙋ.

Чербічіе, ꙟпdъръпнічіе, цінере таре ла ꙋпꙋ лꙋкрꙋ.

Честоріꙋ, ла ꙟпченꙋтꙋ черчетъторіꙋ алꙋ касселорꙋ кріміпале; апоі вістіаріꙋ; маі ꙟп ꙋрмъ міністрꙋ de ціꙋстіціе.

Чіве, мемврꙋ алꙋ ꙋнеі четъцї саꙋ алꙋ ꙋнꙋї статꙋ: маі ꙟп ꙋрмъ четъціанꙋ de старea de міжлокꙋ ꙟптре нобілї ші церанї.

Чівіл, четъценескꙋ.

Чівілісаре, а чівіліса, а рыdіка din старea чеа барваръ ла старea de четъціанꙋ, а кꙋлтіва.

Чівілісъчіꙋне, кꙋлтꙋръ соціалъ.

Чіркꙋнвалларе, а чіркꙋнвалла, а ꙟпмпрецꙋра кꙋ фоссатꙋ ші кꙋ валлꙋ, кꙋ съпътꙋръ ші *ръdікътꙋръ* de пъмънтꙋ.

Ꙟ.

Ꙟmпemпорарe, a ꙟmпemпора, a zълоцi.
Ꙟп-ваdере, a ꙟпваdе, a ꙟптра кȣ пȣтереа ꙟптр'о цеаръ.
Ꙟпвасiȣпе, ꙟптрареа ꙟптр'о цеаръ.
Ꙟпdȣлцере, a ꙟпdȣлце, a ꙟпгъdȣi.
Ꙟпкȣрцере, a ꙟпкȣрце, a пъвълi, a ꙟптра iȣте ꙟптр'о цеаръ.
Ꙟпкȣрсъ, ꙟпкȣрсiȣпе, пъвълiре.
Ꙟпсȣпербiтȣ̆, mъпdрiтȣ̆, ꙟпгъпфатȣ̆.
Ꙟпtimidаре, a ꙟпtimida, a сперiа, a ꙟпгрозi, a ꙟпфрiка.
Ꙟпфестаре, a ꙟпфеста, a пъкъжi, a тȣрбȣра, a хърцȣi.
Ꙟпфлȣссȣ̆, локȣлȣ̆ ȣпdе кȣрџе ȣпȣ̆ ржȣ̆ ꙟптр'алтȣлȣ̆.
Ꙟпфорmаре, a ꙟпфорmа, a ꙟпкȣпоштiпца, a da лъmȣрiре.

Џ.

Џенте саȣ̆ џiнте, пеаmȣ̆, семъпцъ, семiнцiе, вiцъ.
Џентiл, пеmешȣ̆, de пеаmȣ̆, боiарiȣ̆ de вiцъ.
Џiганте, ȣрiашȣ̆, omȣ̆ de о mърiме естраордiпаръ.
Џiгантiкȣ̆, ȣрiашȣ̆, форте mаре.
Џiпечеȣ̆, локȣлȣ̆ ȣпdе шеdȣ̆ фетеiле, сераiȣлȣ̆.

ISTORIA ROMANILORU

de

A. TREB. LAURIANU.

ІNСПЕКТОРІȢ ЏЕNЕРАЛ АЛȢ СКÓЛЕЛОРȢ DІN ПРІNЧІПАТȢЛȢ МОЛDАВІЕІ.

ПАРТЕА III.

De ла кѫdереа Konstantinoполіĭ пѫнѫ ꙟn zi-леле nóstре.

Іаші

1853.

Кꙋ воїа ценꙁꙋреї.

Ісtоріа ачеасtа а Romanілорꙋ̆ ꙟн tреї Пърцї, с'аꙋ̆ tіпърitъ̆ кꙋ келtꙋїала Dепаrtаmепtꙋлꙋї Аверіłор Бісерічещї ші ал ꙟнвъцъtꙋрілор.

(I.)

ІСТОРІА РОМЪНІЛОРЪ.

Партеа III.

De ла къdереа Константінополії пънъ ѫн zілеле нόстре.

ІСТОРІА РОМЪНІЛОРЪ.

ПАРТЕА III.

De ла къdереа Константінополії пънъ ꙟн zілеле нôстре

Секціѹнеа А.

De ла къdереа Konstantinoполії пънъ ла môрtea лѹї Петрѹ Рарешѹ.

КАРТЕА I.

De ла къdереа Konstantinoполії пънъ ла mortea лѹї Stefanѹ челѹ Маре.

I. Dѹпъ къdереа Константінополії Тѹрчії ꙟші ꙟнтінсеръ тôтъ лѹареа amінте асѹпра церілорѹ de ла Dѹнъре, прін а кърора сѹпѹнере кѹцета а'ші deschide drѹmѹлѹ спре челелалте пърці а ле Еѹропеі. Din неферічіре церіле ачестеа тръіа ꙟн discordie ꙟнтре сіне, ші се афла неꙟнчетатѹ тѹрбѹрате прін mішкърі din лъѹнтрѹ. Dаръ ꙟн пърціле Dачіеі сѹперіôре віеа ꙟнкъ бътръпѹлѹ ероѹ Іоанне Корвінѹ, терроrеа Тѹрчілорѹ. Ꙟн annѹлѹ Romeї 2206 (Хр. 1453) кънdѹ пікъ Константінополіа, Корвінѹ depѹсе demnітатеа de гѹвернаторіѹ алѹ Ѹнгаріеї; реџеле Ladіславѹ спре рекомпенсъ ꙟлѹ пѹmі Komіте перпетѹѹ алѹ Бістерцеї din Трасілваніа, ші Dѹче сѹпремѹ престе армaтъ. Корвінѹ се ашезъ ꙟн Temішôра, ші ꙟн annѹлѹ R. 2207 (Хр. 1454) бътѹ пре Тѹрчі ла Крѹсолаці ꙟн Месіа

de свсѕ, фрънсе о арматъ de 30,000 de inimічї, прінсе пре капвлѕ оштії ші пре маї мвлці пашї, dвп' ачееа пвргессе de стрікъ Bidinвлѕ (векеа Bononia). Апсъ ꙟп annвлѕ R. 2209 (Хр, 1456) плекъ Maxomede II кв о арматъ de 150,000 de Тврчї пре вскатѕ, ші кв внѕ маре пвтерѕ de павї пре Dвпъре, ші ꙟпопресвръ Сінцідвпвлѕ. Корвінѕ кв пвціпї крвчефері адвшї de miccionapівлѕ Іоаппе Капістрапвлѕ, ші кв 25,000 de мілітарї domectічї, аттъкъ пвтереа чеа маре а Твркзлвї ші о фрънсе кв тотвлѕ. Ла 20,000 de Тврчї ремасеръ пре кътпвлѕ de батаіе, чеілалці ꙟmпревпъ кв Maxomede, лвaръ фвга ꙟп чеа маї маре dicopdine. Ꙟп тімпвлѕ ачесторѕ оперъчівпї Владѕ IV Domнвлѕ Ромъпіеї аппъръ ржпа Dвпъреї, ꙟпкътѕ Тврчії пв пвтвръ трече съ ꙟпквпціpe пре Корвінѕ de ла спате, ші кв modвлѕ ачеста коптрібві ла вікторіа чеа ꙟпсемпатъ din лвпа лвї Авгвстѕ а. R. 2209 (Хр. 1456). Еровлѕ ачестеї zіле меморавіле, Іоаппе Корвіпв, пв се пвтв бвквра мвлтѕ de свчесселе сале, къчї ꙟп пвціпе zіле dвп' ачеаста, мврі de фрігврї ла Таврвпѕ, 11 Авгвстѕ.

II. Dвпъ ачеастъ катастрофъ, Владѕ V, фіівлѕ лвї Владѕ III Drаквлѕ, аціvтатѕ de Тврчї тревв Dвпъреа ꙟп Ромъпіа, бътв пре Владѕ IV, ꙟлѕ прінсе ші ꙟлѕ вчісе, ші пре сіпе се фъкв Domпѕ престе цеаръ. Ачестѕ прінчіпе тіраппѕ ꙟші формъ о пвтерóсъ міліціе преторіапъ, тъіе ла 500 de боіарї, ші вчісе ꙟп сквртѕ тімпѕ ла 20,000 de локвіторї, сvптѕ diверсе претесте, арсе ꙟптр'внѕ magazinѕ ла 400 de Впгврї ші de Caccї карї петречеа ꙟп цеаръ. Апої ꙟпквpce кв бсте ꙟп Трасілвапіа, аппрінсе Брашоввлѕ, ші ꙟпцепъ о мвлціме de Caccі dinaintea капеллеї Сънтвлвї

Іаковѕ, a. R. 2210 (Хр. 1457). Пептрѕ атарі фапте і се dede пѕтеле, de Цепешѕ. Елѕ domni кѕ о рігóре некѕпоскѕтъ пъпъ атѕпчі ꙟп прінчіпателе Ротъпе; ꙟпсѕфлѣ террóре ла тоці локѕіторії церей, ꙟпкътѣ ачештіа се темеа mai таре de dъпсѕлѕ de кътѕ de móрте. Deспотѕ ꙟп inima ші ꙟп пѕртареа са кътръ алцїї, ꙟпсъ аматорїѕ de indeпendinцъ паціопалъ ші кѕраціосѕ пъпъ ла темерітате, Владѕ детерmіпѣ съ сакріфіче тотѕ спре тъптѕіреа церей de ꙟтпѕперea цїѕгѕлѕі стръіпѕ. Спре ачестѕ скопѕ елѕ organizѣ тотѕ статѕлѕ mілітъреште, педенсі фъръ mісерікорdie орї че перфіdie, ші кѕ modѕлѕ ачеста ꙟптроdѕссе ꙟп цеаръ о секѕрітате пѕблікъ mai пъпъ ла некрезѕте.

III ꙟп Ѹпгаріа Владѕ, фіiѕлѕ челѕ mai таре алѕ лѕї Іоаппе Корвіпѕ, ѕчісе ꙟп dѕеллѕ пре Ѹлрікѕ Чіллі, miпістрѕлѕ прітарїѕ алѕ рецелѕї Ladіславѕ IV, іпіmікѕлѕ челѕ пеꙟтпъкатѕ алѕ фаmіліеі Корвіпіапе. Рецеле Ladіславѕ, кѕ тóте къ цїѕрассе ꙟп Теmішóра ꙟпаіптеа Елісаветеі, въdѕвеі лѕї Корвіпѕ, къ пѕ ва фаче пітіка ръѕ ачестеї фаmілії пліпе de meріте пептрѕ регатѕлѕ лѕї, dаръ dѕпъ че аціѕпсе ла Бѕda кѕ аmъпdоі фіїї лѕї Корвіпѕ, тъіе капѕлѕ лѕї Владѕ, еаръ пре Матіа, каре ера mai тъпъръ, ꙟлѕ аррѕпкѣ ла ꙟпкісóре. Ачеастъ фаптъ барваръ тѕрвѕрѣ цеара. Рецеле пътрѕпсѕ de фрікъ папікъ фѕці ла Віеппа, еаръ пре Матіа ꙟлѕ трімісе ла Прага сѕптѕ кѕстоdіа лѕї Ціорціѕ Podіевраdѕ, префектѕлѕ ачестеі четъці. Револѕціѕпеа каре ера съ се ꙟптъmпле атѕпчі, фѕ превепітъ пріп móртеа лѕї Ladіславѕ, каре перí ꙟп лѕпа лѕї Noemвріе, R. 2210 (Хр. 1457). Doi потептаці претіпdea атѕпчі *тропѕлѕ* Ѹпгаріеі, Фріdерікѕ III ꙟтпъръторіѕлѕ *Цертапіеі, ші* Касітірѕ II рецеле Полопіеі; ꙟпсъ V

лісавета ші фрателе еї, Міхаілѕ Сълъціанѕ, прін ꙟн-флѕінца лорѕ чеа маре, фъкѕръ ка адѕнареа џенера-лъ а церeї, каре се стрінсессе ла Бѕда, ꙟн 24 Іа-нѕаріѕ а. R. 2211 (Хр. 1458), съ прокіеме реџе пре Матіа Корвінѕ. Атѕнчї Подіебрадѕ дескісе ѕшіле прінсорії, Матіа еші дін прінсóре ші се сѕі пе тронѕ. Ꙟндатъ че Матіа се фъкѕ Реџе, ꙟн етате де 15 аннї лѕъ фръпеле гѕвернѕлѕї дін мъніле ѕнкіѕ-сеѕ, Міхаілѕ Сълъціанѕ, пѕмі пре ачеста Коміте перпетѕѕ алѕ Бістерцеї, еаръ пре Іоанн ші Севастіанѕ де Розгонѕ префекції аї Трасілваніеї, скоціндѕ пре Nікóлъ Ѕілакѕ дін ачеастъ демнітате, ші пре Ладісолавѕ Гара дін Палатінатѕ. Ачештіа ꙟнвершіѕнаці асѕпра лѕї Матіа, формаръ о факціѕне ꙟн контра лѕї, ші прокіемаръ реџе пре Фрідерікѕ III, де ѕнде апої се пъскѕ ѕнѕ ресбеллѕ каре ціпѕ пънъ ла анпѕлѕ R. 2216 (Хр. 1463).

IV. Ꙟн Молдавіа ꙟнкъ се пъскѕ револѕціѕне пре тімпѕлѕ ачеста. Стефанѕ, фіїѕлѕ лѕї Богданѕ ші не-потѕлѕ лѕї Алессандрѕ чел бѕнѕ, кѕ аџіѕторіѕлѕ Дом-пѕлѕї Ромъніеї бътѕ пре Петрѕ ѕсѕрпаторіѕлѕ ла са-тѕлѕ Дѕлчешті, ꙟн вінереа Паштілорѕ а. R. 2211 (Хр. 1458). Петрѕ ꙟшї рекѕлессе пѕтеріле, ꙟнсъ дѕпъ че ꙟнчеркъ алтъ бъмаіе каре фѕ ассемене фаталъ пен-трѕ дънсѕлѕ, фѕџі ꙟн Полонія ла реџеле Касімірѕ. Стефанѕ ꙟлѕ черѕ ꙟнапої, даръ Касімірѕ пѕ се ꙟн-воі ла атъта бассецъ. Атѕнчї Стефанѕ трекѕ кѕ óс-те ꙟн Подолія ші ꙟн Рѕссіа, ші фъкѕ маре стрікъ-чіѕне Полонілор. Касімірѕ се вълѕ констрінсѕ а ꙟм-пъка лѕкрѕлѕ прін ѕнѕ трактатѕ каре се ꙟнкеіе ꙟн *лѕна лѕї Апріле* R. 2212 (Хр. 1459). Прін ачестѕ *трактатѕ* се ашезъ паче ꙟнтре Полонія ші Молдавіа, *коммерцѕ* неꙟмпедекатѕ ꙟнтре лѕкѕіторії респектіві,

павігъчіѕпе ші тречере ліберъ престе Dѕпастрѕ; каѕселе локѕіторілорѕ респектіві съ се dечіdъ пріп коммісарі; Петрѕ фѕџітѕлѕ съ пѕ віпъ маі апрóпе de Стотріџѕ; Пріпчіпіі съ се аџіѕте ѕпѕлѕ пре алтѕлѕ ꙟп коптра іпімічілорѕ.

V. Ꙟп Трасілваніа Nобілії, Съкѕії ші Саксії реꙟппоіръ ѕпіреа лорѕ ꙟп коптра іпімічілорѕ іптерпі (а џерапілорѕ) ші естерпі ꙟп аппѕлѕ R. 2212 (Хр. 1459). Ꙟпсъ ꙟпdатъ ꙟп аппѕлѕ ѕрмъторіѕ вепі престе dъпшії Владѕ V кѕ Ромъпі ші кѕ Тѕрчі, ꙟпаіптѣ пъпъ ла Ампашѕ, фъръ de а ꙟптімпіпа ресістепџъ, девастѣ кѕ тотѕлѕ ачестѕ локѕ: каре фѕссе маі ꙟпаіпте алѕ Domпілорѕ din Ромъпіа, ші се ꙟптóрсе ꙟп џеара са ꙟпкъркатѕ de сполії, dѕкъпdѕ кѕ сіпе маре мѕлџіме de пріпші. Міхаілѕ Сълъџіапѕ стрінгъпdѕ óсте кѕръпdѕ алергѣ dѕпъ dъпсѕлѕ, ва трекѕ кіарѕ ші ꙟп Ромъпіа, ꙟпсъ ремасе бътѕтѕ, ші къзѕ ꙟп мъпіле Тѕрчілорѕ, карі ꙟлѕ dѕсеръ пріпсѕ ла Копстаптіпополі, ші аколо ꙟлѕ ѕчісеръ. Dѕп' ачеаста, Матіа ѕпі dістріктѕлѕ Бістерџеі кѕ алѕ Сібііѕлѕі, (dістріктѕлѕ Брашовѕлѕі ꙟлѕ ѕпіссе Сіџісмѕпdѕ, ꙟпкъ ла аппѕлѕ R. 2181 (Хр. 1428).

VI. Ꙟп аппѕлѕ R. 2214 (Хр. 1461) Владѕ V-ле Domпѕлѕ Ромъпіеі ꙟпкеіе легъмъптѕ кѕ Матіа ꙟп коптра Тѕрчілорѕ. Махомеdе ꙟпфѕріатѕ асѕпра лѕі, dede opdіпе лѕі Хамѕза Паша de ла Bidіпѕ съ ꙟптре кѕ óсте ꙟп џеаръ ші съ'лѕ скóтъ din Domпіе саѕ віѕ саѕ мортѕ. Ꙟпсъ Владѕ пріпсе пре Паша ші'лѕ трассе ꙟп џеапъ ꙟп міzлокѕлѕ челорлалџі Тѕрчі. Ꙟп аппѕлѕ ѕрмъторіѕ Владѕ трекѕ Dѕпъреа кѕ о пѕтере пѕтерóсъ, девастъ Месіа de џіосѕ, ші ѕчісе ла *25,000 de óміпі*. Махомеdе тѕрватѕ de мъпіе пеп-

трѕ ачесте фапте аѕdачї але лѕї Владѕ, стрінсе о армать de 250,000 de Тѕрчї ші пьрчессе ꙟн контра лѕї, detерmінатѕ de а'лѕ стінџе кѕ тотѕлѕ. Ꙟн ачесте ꙟmпреџіѕрърі крітіче Стефанѕ Domнѕлѕ Молdавіеї, воіndѕ се рекапете Кіліа de ла Владѕ, фъкѕ о ерроре неіертать; елѕ се ꙟнцелесе кѕ Тѕрчії спре а ѕтілі пре Владѕ, ачестѕ Прінчіпе тіранѕ ꙟн аdевъръ, dаръ аmаторіѕ de indeneding, ші іnimосѕ пънъ ла теmерітате. Махоmede ꙟmпресѕрѣ Кіліа de пре Dѕнъре, Стефанѕ de пре ѕскатѕ. Ꙟmпресѕраціі се аппъраръ кѕ ѕнѕ кѕраџіѕ некрезѕтѕ ші кѕ о търіе несnѕсъ. Владѕ трімісе пре ѕнѕ капітанѕ кѕ ѕнѕ корпѕ de Роmънї съ інфестезе Молdавіа. Стефанѕ фѕ констрінсѕ съ ласе ꙟmпресѕрареа Кіліеї ші съ'шї аппере цеара. Тѕрчіі арсеръ Бръіла. Владѕ коmmъndѣ оmінілорѕ de ла шессѕрї съ се ретрагъ ла mѕнџї кѕ тоть аверea лорѕ; еаръ елѕ се нѕсе ла аппъраре ꙟнфестъndѕ пре Тѕрчї неꙟнчетатѕ, ші ретръгъndѕсе кътръ Търгѕвесті. Ꙟнтр'о ноnте кънdѕ Тѕрчіі ера ашезаџї ꙟн кастре, Владѕ се ꙟmбръкѣ ꙟн вестmінте Тѕрчешті, ші спіонѣ тоть нѕсечіѕнеа Тѕрчілорѕ, апої ꙟнторкъndѕсе ла арmата са, detерmінѣ съ аттаче de а dреnтѕлѕ кортелѕлѕ Сѕлтанѕлѕї. Аттакѕлѕ се фъкѕ кѕ ꙟmпетѕосітате, ші Тѕрчії веніръ ꙟн чеа mаї mаре конфѕсіѕне, dаръ Владѕ рътъчі ꙟн ꙟнтѕнерікѕлѕ нопції, ші ꙟн локѕ de а се репезі асѕпра кортелѕлѕї Сѕлтанѕлѕї, dеde престе корпѕлѕ алторѕ doї Пашї, кѕ каре се лѕnтѣ пънъ diminеаца, апоі се ретрассе фъкъndѕ mаре стрікъчіѕне ꙟн Тѕрчї: ꙟнсъ ла 1000 de Роmънї къзѕръ ꙟн mъніле Тѕрчілорѕ, пре карі коmъndѣ Сѕлтанѕлѕ de'ї тъіаръ нѕmаі de кътѕ А-*џіѕнгъndѕ Владѕ* ла Търгѕвесті, лѕѣ пре локѕіторі

кв сіпе ла четатеа Поіепарії, чеа фвпdатъ dе дъпсвлб. Махотеdе веni ꙟп врта лвї, ші афлъпdб четатеа dескісъ, се пвсе ла кѫцете, темъпdвсе ка пв квтва съ фіе вре о стратацемъ ла тіzлокб, ші съ казъ ꙟп курсъ. Владб ордінъ ѕпвї къпітапб, ка кв 6000 dе кълареї съ обсерве тєрсвріле Търчілорб, съ'ї ꙟпфестеze пеꙟпчетатб, ꙟпсъ съ пв се ласе кв дъпшії ла бътаіе формалъ, еаръ елб пврчессе ꙟп контра лвї Стефапб. Къпітапвлб кълъріпеї се ꙟпшелъ пріп dетвстръчівпіле Търчілорб, фъкв ѕпб аттакб асвпра лорб, ші перdв ла 2000 dе ѡтіпї. Кв тѡте ачестеа Махотеdе въzіпdб къ пв пѡте фолосі пітіка се ретрасе спре Џівргів, dевастъпdб тотб ціпвтвлб кв фокб ші кв савіе, dеdе корпвлб dіпапоі свптб комтъпdвлб челві таї прічепвтб dіптре Пашії сеї, ка пв квтва съ'ї аттаче Владб пре пеаштептате ші съ'ї арвпче пре тоці ꙟп Dвпъре. Dвпъ ачееа трекв престе апъ, лъссъпdб ꙟп цеаръ пре Раdв челб фвртосб, фрателе лвї Владб, кв о партітъ dе воіарї, контраръ прінчіпелвї, ші ашеzъ лъпгъ Dвпъре ѕпб корпб dе Търчї каре съ аџівте пре Раdв ла ꙟптъмпларе dе перікль. Раdв dескріindб крвdелітъціле фрате сълб Владб, ші аръпъпdвле перікльлб ꙟп каре пвпе елб цеара пріп ꙟптъръжтареа Търчілорб, трассе пре чеї таї твлці ꙟп партеа са. Ачештіа аџівтаці dе Търчї dекіераръ Dоmпб пре Раdв. Атвпчї Владб въzіпdвсе пъръсітб dе аї съї, се ретрассе престе твпцї ꙟп Трасілвапіа ла рецеле Матіа (Септетвріе а. R. 2215, Хр. 1462). Рецеле Матіа протісе аџівторів лвї Владб, ꙟпсъ dвпъ ачееа ꙟлб лвъ кв сіпе ла Бвdа, ші ꙟлб пвсе свптб квстоdіе. Аша Раdв се ꙟптетеіе ꙟп dотпіа цереї кв аџівторвлб Търчілорб, dаръ се

пясе ꙟп вяпъ ꙟпцелецере ші кя рецеле Матіа. Ачестꙋ Domnꙋ тікълосꙋ плъті порцii 20,000 de галбіні трівꙋтꙋ апнꙋалꙋ. —Стефанꙋ Domnꙋлꙋ Молdавіеі рекꙋперъ Кіліа, кꙋпрінсе цінꙋтꙋлꙋ Пꙋтнеі, dꙋпъ ачееа лꙋъ четатеа Алвъ, ꙟнтърі амъndoꙋе фортърецеле, ꙟп Кіліа пꙋсе префектꙋ пре Ісаіа, ꙟп четатеа Алвъ пре Бꙋнта.

VII. ꙟп аnꙋлꙋ R. 2216 (Хр. 1463) Махомеde окꙋпъ ла 70 de кастеле ꙟп Босніа; Матіа трімісе пре Іоапне Панкрацiꙋ префектꙋлꙋ Трасілваніеі кꙋ óсте ла Сава ка съ ꙟмпеdeче тречереа Сꙋлтанꙋлꙋі престе ачестꙋ ржꙋ. Стефанꙋ іррꙋпсе ꙟп Трасілваніа ші фъкꙋ маре стрікъчіꙋне Съкꙋілорꙋ, din каꙋса къ ачештіа dedeccepъ ацiꙋторіꙋ лꙋі Владꙋ, ꙟп аппꙋлꙋ трекꙋтꙋ. ꙟп аппіі врмъторі фꙋ паче ꙟп церіле Dачіеі. Стефанꙋ се ꙟнсꙋръ ꙟп аппꙋлꙋ R. 2218 (Хр. 1465) лꙋъndꙋ de соціе пре Еꙋdокіа, прінчінéссъ de ла Кіевꙋ еаръ ꙟп аппꙋлꙋ R. 2219 (Хр. 1466) ꙟнкеіе трактатꙋ кꙋ Касімірꙋ рецеле Полоніеі спре лꙋкраре ші аппъраре комꙋнъ. —Dаръ ꙟп апꙋлꙋ R. 2220 (Хр. 1467) контрібꙋціꙋпеа чеа маре пꙋсъ пре Трасілвані, продꙋссе о револꙋціꙋпе ꙟп контра лꙋі Матіа, сꙋптꙋ конdꙋчереа лꙋі Бенеdіктꙋ Рошꙋ, Комітеле Сассілорꙋ, каре прокіемъ рeце пре префектꙋлꙋ цереі Іоаппе de Съптꙋ Ціорціꙋ, ꙟп контра воінцеі ачестꙋіа. Матіа аꙋzіndꙋ de ачеаста, проперъ кꙋ óсте ꙟп Трасілваніа; префектꙋлꙋ цереі, Іоаппе, се сꙋпꙋсе ші се іертъ de кътръ реце, еаръ Бенеdіктꙋ Рошꙋ фꙋці ꙟп Полоніа, челелалте капете а ле ребеллілорꙋ се тъіаръ, чеі маі пꙋціні кꙋлпавілі се ессіліаръ.

VIII. Dꙋпъ ачеаста, Матіа сꙋппъратꙋ пре Стефанꙋ *пентрꙋ ꙟпвꙋрселе* din аппіі трекꙋці, ші съсцектъndꙋ

къ ші револьціѕнеа din аннѕлѕ ачеста с'аѕ фъкѕтѕ пріn інстігареа лѕї, пѕрчессе ꙟn 25 Noемвріе пріn пасѕлѕ Оітѕzѕ ші Dітешѕ ꙟn Молdавіа, ші кѕ тарі греѕтъцї пътрѕnсе пънъ ла Романѕ, Стефанѕ спре а къштіга тімпѕ, ꙟнтрѣ ꙟn некоцііацііѕнї кѕ реџеле. Матіа арсе Романѕлѕ ші се ꙟнтόрсе кътръ Баіа. Аічеї dіскоперi ѕнѕ Секѕіѕ къ се афлъ ꙟn перікълѕ, фііndѕ къ Стефанѕ аѕ deтермінатѕ съ'лѕ аттаче пре ꙟнтѕнерікѕлѕ ноnцiї. Матіа фъкѕ dіспѕсечіѕніле неческаре пентрѕ аппъраре. Молdавії аппрінсеръ опиdѕлѕ de треї латѕрї, ші ла лѕміна флакърeї dedеръ престе Ѕнгѕрї din тόте пърціле, ші ѕчісеръ ла 10,000 de όмінї, Матіа ꙟнсѕші къпътѣ о сецеатъ ꙟn спате. Nікόлъ Банфі сѕсцінѕ колпітѕріле ꙟndрентате асѕпра реџелѕї, ші кѕ перікѕлѕлѕ віецеї сале ꙟлѕ скъпѣ de мόрте. Матіа плъцітѕ, рѕшінатѕ ші атецітѕ, фѕџі престе мѕнцї ла Брашовѕ, de а чі се dѕссе ла Клѕшѕ, ші спре ресбѕнаре ꙟn zіѕа de Сънтѕ-Стефанѕ, ѕчісе пре ѕнѕ офіціарѕ Ромънѕ, нѕме Міхаілѕ, прінсѕ ꙟn ватаіа de ла Баіа. Даръ Домнѕлѕ Молdавіеї, ꙟнвершѕнатѕ асѕпра лѕї Матіа, ꙟнтръ ꙟn Трасілванiа adоѕа όръ, ші бътѕ аспрѕ пре Секѕі. Матіа оккѕпатѕ ꙟn Ѕнгаріа кѕ Zаполіа, ші ꙟn Бостіа кѕ Подіебрadѕ, фъкѕ паче кѕ Стефанѕ кътръ ꙟнченѕтѕлѕ аннѕлѕї R. 2221 (Хр. 1468), ші dede ачестѕіа кастеллѕлѕ Чічеѕ ші четатеа de Балтъ ꙟn Трасілванiа.

IX. Тотѕ ꙟn ачестѕ аннѕ Стефанѕ бътѕ ꙟn треї рънdѕрї пре Тътарї ла Лінніцѕ пре апа Dѕнастрѕлѕї ші прінсе пре Карzікѕ фііѕлѕ Ханѕлѕї Маніакѕ. Ханѕлѕ трімісе ла dънсѕлѕ о denѕтъчіѕне de 100 de кълърї кѕ аменінцърї dіверсе, dакъ елѕ нѕ ва лъса ꙟndатъ пре фііѕлѕ съѕ. Еаръ Стефанѕ ка се аррете

къ нȣ се теmе de аmeninцъріле Ханȣлȣї, тъіе пре Карžікȣ ꙟнаінтеа окілорȣ depȣтацілорȣ, ші апоі трас-се ꙟн'цеапъ пре тоці ачеї depȣтаці Тътарі, лъсънdȣ нȣmaї пре ȣнȣлȣ кȣ насȣлȣ ші кȣ ȣрекіле тъіате, ка съ се dȣкъ съ спȣнъ Ханȣлȣї челе че с'аȣ ꙟнтъm-платȣ.—Dȣпъ че ꙟнсȣфлѣ респектȣ Тътарілорȣ, Сте-фанȣ авȣ ꙟн аннȣлȣ R. 2222 (Хр. 1469) алтъ бъ-таіе кȣ Трасілванії, къчї фȣціtȣлȣ Петрȣ Арон каре ꙟнчеркассе ꙟнdеmертȣ кȣ Матіа съ скóтъ пре Сте-фанȣ ші съ се рестабілéскъ пре сіне ꙟн скаȣнȣлȣ Domnieї, вені кȣ аціȣторіȣлȣ префектȣлȣї Трасілванієї аdоȣа óръ асȣпра лȣї; ꙟнсъ реmасе бътȣтȣ, ші къzȣ ꙟн mъніле лȣї Стефанȣ. Спре ꙟнфрънареа Секȣілорȣ ꙟнтрѣ апоі Стефанȣ а треіа óръ ꙟн Трасілванія, ші'ї пеdепсі северȣ пентрȣ аціȣторіȣлȣ dатȣ ріваллȣлȣї съȣ. —ꙟн аннȣлȣ R. 2223 (Хр. 1470) Стефанȣ фор-mѣ планȣлȣ de а бате пре Раdȣ din Роmънiа, ші de а ȣні аmъndоȣе прінчіпателе сȣптȣ Domnia са. ꙟн лȣна лȣї Феврȣарiȣ, пȣрчессе кȣ óсте ꙟн контра лȣї Раdȣ; ꙟнсъ ачеста се аппъръ кȣ тóтъ пȣтереа ꙟн maї mȣлте скъртъпътȣрі че се фъкȣръ ꙟнтре ꙟнше ар-mателе. Марці ꙟн септъmъна алъ Стефанȣ арсе Бръіла. Спре ресбȣнареа стрікъчіȣнілорȣ фъкȣте, Ра-dȣ ꙟн лȣна лȣї Марціȣ (R. 2224; Хр. 1471) іррȣп-се ꙟн Молdавіа, ꙟнсъ ла сатȣлȣ Сочї перdȣ тóте стéгȣріле ші mȣлціmе de ómінї. Прінші ї фȣръ траші ꙟн цеапъ, афаръ de Мірчеа ші de Станȣ Логофътȣл. —Dȣп' ачеастъ катострофъ Стефанȣ се пȣсе кȣ то-тȣлȣ спре ашеzареа ші ꙟнdрептареа статȣлȣї, ші кȣл-тівъ пачеа ꙟн спаціȣ de треї аннї de zіле.

X. Еаръ ꙟн аннȣлȣ Romeї 2227 (Хр. 1474) Сте-фанȣ се аппȣкѣ de нοȣ de планȣлȣ съȣ челȣ mаре de

а ѵпі прінчіпателе, ші кътръ то́тпъ пѫрчессе ꙟп Ромъніа ꙟп 15 Noemвріе вені ла бътаіе кѫ Радѫ ла Рътпікѫлѫ съратѫ. Ачеста перdѫ, ші фѫџіndѫ се ретрассе ла Бѫкѫрешті. Ꙟпсъ ꙟп 23 Noemвріе Стефанѫ аџіѫпсе пре пеаштептате dinaintea ачестеї капітале. Радѫ лъсъ тотѫ, ші фѫџі ла Тѫрчї. Стефанѫ кѫпрінсе реsidenџа кѫ то́те тесаѫреле domпешті, еаръ пре dо́mпа Маріа ші пре фііа еї, Воікіџа, ле трактѣ фо́рте omіпеште. Dаръ веніndѫ'ї штіре къ префектѫлѫ Трасілваніеї, Блашѫ, аѫ ꙟптратѫ ꙟп Молdавіа кѫ 6000 de армаџі, пѫсе Domпѫ ꙟп Бѫкѫрешті пре Лаіотѫ Бъсъраб, ші престе треї zіле се ꙟпто́рсе ꙟп прінчіпатѫлѫ съѫ лѫъпdѫ кѫ сіпе пре dо́mпа Маріа ші пре Воікіџа фііа еї, ші челе 28 de сте́гѫрї кѫпрінсе de ла Радѫ. Аџіѫпгъпdѫ ꙟп Молdавіа вътѫ пре Блашѫ ші'лѫ алѫпгъ престе mѫпџі, елѫ ꙟпсѫші тревѫ ꙟп Трасілваніа, окѫпъ ціпѫтѫріле Секѫілорѫ ші стрінсе dinтр'ѫпшії ѫпѫ корпѫ de mілітарї кѫ карі плекъ ꙟп коптра Тѫрчілорѫ. Кѫчї Радѫ веніse кѫ о́сте тѫрче́скъ de престе Dѫпъре ші алѫпгасе пре Лаіотѫ Бъсъраб dіп скаѫпѫлѫ domпіеї, ꙟп 15 Dекемвріе. Тѫрчії ꙟпкѫрсеръ de то́те пърціле, ꙟп Молdавіа ші ꙟп Трасілваніа, ші пътрѫпсеръ пъпъ ла Ѹрвеа-Маре. Пріп Молdавіа Солітапѫ Паша ꙟпаіптѣ пъпъ ꙟп валеа Раковеї апро́пе de Бърладѫ. Ачї'лѫ аштептѣ Стефанѫ кѫ 40,000 de Ромъпї, 2000 de Полопї ші кѫ 5000 de Секѫї. Ꙟп 17 Іапѫаріѫ R. 2228 (Хр. 1475) се фъкѫ ачеа батаіе memoраbілъ, ꙟп каре Стефанѫ фръпсе пре Тѫрчї кѫ тотѫлѫ, ѫчісе о пепѫmератъ mѫлціте de пъгъпї, ші ле лѫѣ престе 100 de сте́гѫрї. Патрѫ Пашї къzѫръ, пѫціпї Тѫрчї скъпъръ кѫ фѫга престе Dѫпъре, пріпшії фѫръ трашї ꙟп цеапъ. Ѹпъ а-

чеастъ вікторіе фаімбсъ, Стефанȣ трімісе пре върѕсъ ȣ Алесандрȣ ꙟн контра лȣі Радȣ ла Кръчіȣна; ꙟнсъ ачеста ремасе бътȣтȣ ші пердȣ ші віеаца. Атȣнчі Стефанȣ ꙟнсȣші плекъ кȣ аі съі ші респінсе пре Радȣ пънъ ла Ҁъмнікȣ, ȣнде се фъкȣ бътаіе маре ші сънцербсъ, ꙟн 24 Іанȣаріȣ, даръ маі пре ȣрмъ ꙟнвінсе Стефанȣ, еаръ Радȣ лȣъ фȣга. Атȣнчі боіарії дін Романіа се пȣсеръ ла мізлокȣ, ші фъкȣръ паче кȣ Стефанȣ, ашезъндȣ ка Мілковȣлȣ съ фіе марціне деспърцітбре ꙟнтре ꙟмбе прінчінателе (къчі пънъ атȣнчі фȣссе Тортȣосȣлȣ). Dȣпъ ачестȣ тріȣмфȣ Стефанȣ трімісе 36 де стéгȣрі ла Касімірȣ, ші кътева ла Матіа. Dаръ нȣ трекȣ мȣлтȣ тімпȣ ші іррȣнсеръ Казачії ꙟн Молдавіа, ꙟнсъ ачеастъ ꙟнчеркаре ле еші лорȣ фоарте ръȣ, еі фȣръ бътȣці ла Гръмъзешті, къпітанȣлȣ лорȣ Лободъ се прінсе, Жора се ꙟнекъ кȣ маі мȣлці алції ꙟн Dȣнастрȣ, Nаліваико скъпъ кȣ алції престе ачестȣ ржȣ.

XI. Dȣп' ачесте сȣчессе стрълȣчіте Стефанȣ дімісе дін прінсбре пре фіїȣлȣ ȣнȣі Пашъ тȣрческȣ, ші трімісе депȣтаці ла Сȣлтанȣлȣ ка се плънгъ де ꙟнкȣрселе Тътарілорȣ ші а ле Тȣрчілорȣ, прекȣмȣ с'аȣ ꙟнтъмплатȣ (зічеа елȣ) ꙟн еарна трекȣтъ, де аȣ ꙟнкȣрсȣ ꙟн Молдавіа пише брде де лотрі, пре карі елȣ і-аȣ бътȣтȣ ші і-аȣ педенсітȣ прекȣмȣ меріта еі. Dаръ Сȣлтанȣлȣ 'ꙟнцелессе префачереа лȣі Стефанȣ, тȣрбъ де мъніе, трактъ аспрȣ пре депȣтаці, апоі ле лȣъ каіі ші'і ретрімісе а касъ пре жіосȣ. Пре мареа нéгръ еспеді о флотъ кътръ Крімеріа, каре кȣпрінсе Каффа прін ꙟншелъчіȣне, ші ȣчісе пре тоці негȣцъторії Ромъні де аколо, дȣп' ачееа аттакъ четатеа Алвъ каре капітȣлъ, кȣ тóте ачестеа Тȣрчії о

dърътъръ. Dȣпъ че се реҭтбъркъ армата тȣрчéскъ Стефанȣ пȣрчесе кȣ пȣцiнъ óсте че авеа, шi кȣпрiнсе de поȣ четатеа Албъ, трекънdȣ прiп аскȣцiтȣлȣ сабiеi тотȣ прешеzȣлȣ тȣрческȣ de аколо. Акȣмȣ Махомеde ҭнчепȣ а фаче препарацiȣнi ҭнфрiкошате ҭн контра лȣi Стефанȣ. Ачеста трiмiсе пȣпцiï ла Касiмiрȣ шi ла Матiа, ҭнвiтънdȣ'i тотȣ de odатъ ла аппърare комȣнъ. Касiмiрȣ абiа се ҭнdȣплекъ съ трiмiтъ ȣпȣ пȣпцiȣ de паче ла Сȣлтанȣлȣ, каре мергънdȣ ҭлȣ ҭнтълнi ла Варна ҭнаiтънdȣ спре Молdавiа. Матiа авеа съ апере Dȣнъреа ҭн контра Тȣрчiлорȣ. Ҭнтре ачестеа Махомеde се апропiъ de Молdавiа ҭн аннȣлȣ R. 2229 (Хр. 1476), шi аррȣнкъ чiнчï поdȣрï престе Dȣнъре. De ла мареа нéгръ ipрȣнсеръ Тътарiï. Стефанȣ ҭï фрънсе шi'ï реҭмпiнсе dаръ вълzinдȣ пȣтереа чеа маре а лȣï Махомеde деваст de бȣнъ воiе тóтъ цеара de цiосȣ, шi се ретрасе кътръ мȣнцï, ҭнфестънdȣ неҭнчетатȣ óстеа тȣрчéскъ, аша ҭн кътȣ ле ȣчiсе ла 30,000 de iншï. — Ҭнтре ачестеа Матiа ҭнкъ се бътеа кȣ Тȣрчiï ҭн Темiшана, ҭнсъ Махомеde ера сегȣрȣ dinапоï, шi пȣрчеdеа ҭнаiнте фъръ темере. Ҭн 26 Iȣлiȣ, Стефанȣ ачепъ бътаiа ла валеа Албъ, ȣнdе се фъкȣ маре върсаре de сънџе, шi Стефанȣ се вълzȣ констрiнсȣ а се ретраџе ла мȣнцï. Спре мънтȣiреа крештiнiлорȣ, о фȣртȣнъ че се рьdiкасе пре мареа нéгръ, ръсiпi флота тȣрчéскъ каре аdȣчеа провiсiȣнi шi мȣнiцiȣне, ҭн кастреле тȣрчештï ҭнчепȣ о фóмете шi о пестiленцъ маре, de алте парте Махомеde се темеа ка нȣ кȣмва Стефанȣ съ'лȣ аттаче ҭн мizлокȣлȣ конфȣсiȣнеï шi съ'ï спаргъ армата. Аша елȣ афлъ de кȣвiiнцъ а dесфаче кастреле шi а се траџе

престе Dѣпъре ꙟпdъръптѣ. Ꙟп аdевърѣ Стефанѣ, ꙟп dатъ че сімці къ Тѣрчії се ретрагѣ, ꙟпчепѣ а'ї ꙟпфеста ші а'ї персекѣта пъпъ ла Dѣпъре, ѣчігъпdѣ тѣлці dintре dъпшії. Ла валеа Албъ аdѣпъ каdаверіле челорѣ къзѣці ꙟп бътъіе, фъкѣ ѣпѣ тѣтѣрѣ таре ші ръdікъ о бісерікъ ꙟптрѣ аdѣчереа амінте. De атѣпчї локѣлѣ ачела се пѣті Ръсвоіапі.

XII. Dѣпъ ретраџереа Търчілорѣ. Раdѣ Domпѣлѣ Ромъпіеї ꙟпкѣрсе кѣ оасте ꙟп Молdавіа, dевастъ цеара ші прінсе ла 30,000 de локѣіторі пре карі'ї dеdе ꙟп тъпіле Търчілорѣ. Стефапѣ сѣпѣратѣ de ачеастъ пѣртаре варваръ а сокрѣлѣї сеѣ, лепъdъ пре Воікіца ші се късеторі кѣ Маріа de ла Магоп. Dѣпъ ачеса венindѣ'ї аџіюторіѣ de ла Матіа сѣптѣ копdѣчереа лѣї Стефапѣ Баторі, кѣръці кѣ тотѣлѣ цеара de Тѣрчї, ші ꙟпкѣпџіѣръ de doѣе пърці пре Раdѣ din Ромъпіа, каре възіndѣсе ꙟп перікѣл, ші пеп'ѣтъпdѣ скъпа ꙟптр' алтъ парте de локѣ, фѣџі ла Брашовѣ. Четъцепії ꙟп контра dрептѣлѣї de оспіталітате, ꙟлѣ прінсеръ ші'лѣ dеdеръ ꙟп тъпіле лѣї Стефапѣ, de кътръ каре се ѣчісе пѣтаї de кътѣ. Атѣпчї Владѣ V, пре каре'лѣ dimicессе Матіа din прінсоаре, се реставілі ꙟп Domnia цереї Ромъпештї, (11 Noемвріе R. 2229, Хр. 1476).

Dѣп' ачеастъ префачере а лѣкрѣрілорѣ, прінчіпателе Dачіане се бѣкѣраръ de паче ꙟп кѣрсѣ de треї аппї de zіле. Ꙟп інтервалѣлѣ ачеста Стефапѣ се аплікъ кѣ тотѣлѣ ла ꙟпdрептареа стъреї din лъѣптрѣ а цереї, ші ла ꙟптъріреа еї ꙟп контра евептѣрілорѣ, dресе фортіфікъчіѣпіле de ла Кіліа ші чтатеа Албъ ші ле аdаѣсе ꙟптърітѣрї поѣе. Даръ ꙟп фаміліе вепіръ тарї dесастре престе Стефапѣ, къчї ꙟп аппѣлѣ

R. 2230 (Хр. 1477) ꙟї тѕрі ші а треіа соціе, Маріа; ꙟп аппѕлѕ R. 2232 (Хр. 1479) ꙟї тѕрі Фіїѕлѕ челѕ ꙟптъїѕ пъскѕтѕ, Богdanѕ, апоі ші а патра соціе, dѕпъ каре се късъторі кѕ о прінчіпéсъ de Москва.

XIII. ꙟп тómna аппѕлѕї Romeї 2232 (Хр. 1479) Тѕрчії сѕптѕ комъndѕлѕ лѕї Алібегѕ трекѕръ Dѕпъреа кѕ о армать de 100,000 de óміні, пръdаръ Цеара Romъnéскъ (din каре Bлаdѕ V фѕ певоітѕ а скъпа ꙟп Трасілваніа), ші апоі ꙟптраръ ꙟп Трасілваніа ші о deвастаръ кѕ фокѕ ші кѕ сабіе. Стефапѕ Баторі, префектѕл цереї, adѕпъ óсте de Romъnї, Саccї, Ѕпгѕрї ші de Секѕї, тотѕ de odать ꙟпштііпцъ ші пре Паѕлѕ Kinezѕ (Romъnѕ de віцъ) Комітеле Temішапеї, ші'лѕ кіетъ ꙟптр'аціѕторіѕ. ꙟптре ачестеа Алібегѕ ꙟпаіптъ кѕ Тѕрчії пъпъ ла Алба-Іѕліа, пръdъndѕ сате ші оппіdе, апої се ꙟптóрсе кътръ Орештіа. Ла апа Віперії вепі Стефапѕ Баторі кѕ Трасілванії ші се ашезъ ꙟп къмпѕлѕ de бътаіе: пре Саccї ші пре Romъnї ꙟї пѕсе ꙟп аріпа dрéптъ de кътръ Мѕрешѕ, пре Ѕпгѕрї ші пре Секѕї ꙟп аріпа стъпгъ de кътръ mѕпцї, елѕ кѕ лорікаціі се пѕсе ꙟп чептрѕ. Алібегѕ dinаinte, атъкъ кѕ mаре фѕріе amъndoѕе арініле, арѕпкъ маї пре тоцї Саccії ꙟп Мѕрешѕ, ꙟпфрънсе пре Секѕї; Romъnії ші Ѕпгѕрії се бътѕръ вітеzеште, ꙟпсъ къzѕръ сѕптѕ сабіа чеа крѕптъ а Тѕрчілорѕ. Атѕпчї Стефапѕ пъші ꙟпаіпте кѕ лорікаціі, о бътаіе съпцерóсъ се ꙟпчіпсе de amъndoѕе пърціле, ꙟпсѕшї Стефапѕ къпътъ шéссе плаце, калѕлѕ къzѕ сѕптѕ dъпсѕл, къndѕ еакъ къ аціѕпце Паѕлѕ Kinezѕ кѕ Temішапії, се арѕпкъ ꙟп спателе Тѕрчілорѕ ка ѕпѕ леѕ, ші ѕчіde пре Тѕрчї фъръ mісерікорdіе. Тѕрчії въzіndѕсе ꙟптре dоѕе Фокѕрї се апъръ кѕ чербічіе, ꙟпсъ маї

пре ȣрmъ iaȣ фȣга кътръ mȣнцї, крештiнiї dȣпъ eї, ꙟї тъчiлъреско фъръ de пiчї о крȣцаре. Алiбегȣ скапъ кȣ mȣлтъ греȣтате ꙟн mȣнцї, се стръвестеште ꙟн вештmiнте пъкȣрърештi, шi скапъ ꙟн Тȣрчiа. Крештiнiї кȣпрiндȣ кастреле кȣ тóте сполiеле, ꙟнтiндȣ mесе ꙟн miжлокȣлȣ къmпȣлȣї de бътаiе пре кadaверiле Тȣрчiлорȣ, шi чiнéзъ аколо. Се ꙟнчепе mȣсiкъ шi салтȣ, dȣчiї шi miлiтарiї салтъ de бȣкȣрiе, ꙟнсȣшi Кiнезȣ апȣкъ кȣ dinцiї кadaверȣлȣ ȣнȣї Тȣркȣ, шi фъръ съ'лȣ атiнгъ кȣ mънiле, салтъ кȣ dънсȣлȣ ꙟmпрецiȣрȣлȣ mесеї. А dоȣа zi аmъndоï dȣчiї ꙟнтраръ ꙟн трiȣmфȣ ꙟн Алва-Iȣлiа, апоï фъкȣръ dеспȣсечiȣнї пентрȣ ꙟmmормънтареа морцiлорȣ. Мȣлцї крештiнї zъчеа пре къmпȣлȣ вътълiеї, mȣлцї се ꙟнпекассеръ ꙟн Мȣрешȣ,—апа рѫȣлȣї ачестȣiа се ꙟнрошiссе de сънџе; dаръ шi Тȣрчї възȣръ апрóпе ла 30,000, пȣцiнї се прiнсеръ, шi mаї алессȣ dintре чеї mаї de фрȣнте*).

XIV. ꙟн 3 Маiȣ а. R. 2234 (Хр. 1481) mȣрi Махоmеdе II, шi ꙟн локȣлȣ лȣї ȣрmъ Баiazетȣ II. ꙟн тiмпȣ de патрȣ аннї de zиле, церiле de ла Дȣнъре ръсȣфларъ, ꙟн каре прiнчiпiї фъкȣръ mаї mȣлте ꙟнdрептърï iнтерне, ꙟн спецiе Стефанȣ, Доmнȣлȣ Молdaвiеї, пре лънгъ алте опере de пiетате шi de фолосȣ пȣвлiкȣ, ediфiкъ фортърéца Ст. Димiтрiе (Сmеdерова) de лънгъ Роmанȣ. Даръ ꙟн аннȣлȣ R. 2237 (Хр.1484) Баiazетȣ II се рediкъ кȣ тóтъ пȣтереа са ꙟн контра Молdaвiеї, шi трекъndȣ Дȣнъреа ꙟmпресȣръ Кiлiа (ꙟн каре коmъndа Iванкȣ шi Массimȣ), шi dȣпъ mȣлтъ лȣптъ кȣ mаре перdере din партеа Тȣрчiлорȣ, о лȣъ ꙟн 14 Iȣлiȣ, апоï аттъкъ четатеа Албъ (ꙟн каре коmъndа Цермаnȣ шi Iоане), шi о лȣъ ꙟн

*) Bonfinius Decade IV. lib. 6.

5 Авгвстъ. Dвпъ ачеа dепрьdъ цеара пънъ кънdъ ацiвпсе iарна каре ͡лптрервпсе еспеdiцiвпеа. Стефанъ се ретрассе кътръ мвпцi, шi dе аколо ͡лпфестъ пе-͡лпчетатъ пре Тврчi, аштептъпdъ ацiвторiъ dе ла Полонi шi dе ла Впгврi. Dаръ Матiа ера оквпатъ кв ресбелвлъ австрiакъ; Полонii промiсеръ ацiвторiъ, dакъ Стефанъ, каре бътвссе пре Впгврi, Тврчi, Тътарi шi пре Полонi, се ва ͡лпкiна лвi Касiмiръ. Стефанъ възъndв-се стръмторатъ dе Тврчi, се ͡лпdвплекъ а фаче о черемоnie ќпре мълцемiреа свпервiеi Полонiлоръ. ͡Лп аппвлъ R. 2238 (Хр. 1485), вепi Касiмiръ ла Коломеiа кв впъ комiтатъ dе 20,000 dе нобiлi шi dе серв iторi. Стефанъ се dвссе ла dъпсвлъ шi промiсе къ-i ва dепвпе цiвръмъnтвлъ ͡лп кортъ. Рецеле се ͡лпвоi; ͡лпсъ кънdъ ера съ се факъ черемоnia ͡лп 25 Септемврiе, dешертъчiвпеа полонiлоръ dесфъкв кортвлъ дрiп о махiнъ констрвiтъ спре ачестъ скопъ, шi dескоперi счепа ͡лпаiнтеа твтврорв челоръ че ера аколо кв рецеле. Ачеста лъ сървтъ шi лъ ͡лпвiтъ ле масъ ͡лтпреvпъ кв тоцi боiарii Молdавi; еаръ кънdъ вепi ворба dе ацiвторiъ, i се dеdеръ 3000 dе къларi свптъ коммъпdвлъ лвi Iоанне Карковскi. Кв ачестъ мiкъ свкврсъ, Стефанъ бътв пре ребеллiи карi се скълассеръ ͡лп контра лвi, пънъ кънdъ елъ цетречеа ла Коломеiа, прекъмъ шi орdеле тврчештi карi фъчеа ескврсiвпi шi пръdа цеара, ͡лпсъ пв фв ͡лп старе dе а скóте пре тврчi din Кiлiа шi din четатеа Албъ, впdе ачештiа се ͡лптърiссеръ фóрте.— Матiа каре пв воiссе а ацiвта пре Стефанъ ͡лп аппii трекъцi, свпъръпdв-се акъмъ пре dъпсвлъ пептрв легъмъптвлъ ͡лпкеiатъ кв Полонii, ͡лп аппвлъ R. 5239 (Хр. 1486) dеdе оштi ребеллилоръ Крáiовi

(каре фвџіссе ꙟн Трасілванiа), спре а ірр8мпе ꙟн Молdавiа ші а dестропа пре Стефанȣ. ꙟн 6 Мартiȣ се фъкв о лвптъ фóрте аспръ пре апа Серетвлвї, ꙟн каре Стефанȣ късв de пре калȣ, ші пвџінȣ ліпсі de пв веці ꙟн мъпіле лвї Кроіотȣ; ꙟнсъ маї пре врмъ ꙟнвіпсе пре ресбеллȣ, Кроіотȣ се прінсе ші перdв капвлв пентрв темерітатеа са.

XV. ꙟн 6 Апріле аппвлȣ R. 2243 (Хр. 1490) мврі Матiа, de апоплессіе, ꙟн Віенна, лъссъпdȣ ꙟн врма са пвмаї впȣ фiiȣ патврал, пре Іоапне Корвінȣ. Din кавса свчессівпеї се пъскоръ тврбвръръ ꙟн Впгарiа. Патрв компетіторї се аръптаръ: Массіміліанȣ Архідвчеле Австріеї, Владіславȣ реџеле Боеміеї, Албертȣ фрателе ачествiа ші фiiвлȣ лвї Касімірȣ реџелвї Полопiеї, ші Іоапне Корвінȣ спвріввлȣ; ꙟнсъ пріп інтрічіле реџінеї Беатріче, се алессе Владіславȣ din Боемiа. ꙟн аппвлȣ R. 2245 (Хр. 1492) мврі ші Касімірȣ реџеле Полопiеї, къръiа врмъ фiiвлȣ съȣ Албертȣ.— Стефанȣ авв desастрвлȣ de а перde ꙟн ачестȣ аппȣ пре алȣ треіле фiiȣ алȣ съȣ, Алессапdрв.— Інімосвлȣ Стефанȣ формъ плапвлȣ de о скварe џенерал а прінчіпілорȣ крештіні ꙟн контра тврчілорȣ, стріпсе о мілiџіе de 20,000 спре ачестȣ скопȣ, се пвсе ꙟн ꙟнџелеџере кв Стефанȣ Баторі амікклȣ съȣ, ші пріп ачеста ꙟнвітъ пре Владіславȣ ла ачеастъ ꙟнтрепріпdере комвпъ; ꙟнсъ ачестȣ реџе секȣ пв се мішкъ, dвпъ ꙟнтерчессівпеа лвї Баторі елȣ копфіръ лвї Стефанȣ поссессівпеа кастеллелорȣ четъџіі de Балтъ ші а Чічеввлвї, еаръ ꙟн лвпа лвї Dечемвріе ꙟнкеіъ впȣ трактатȣ секретȣ кв фрате-съȣ Албертȣ ка съ скóџъ пре Стефанȣ din Domnia Молdавіеї, ші съ пвнъ *domnȣ пре* фрателе лорȣ Сіџісмвнdȣ, трасфор-

тъndǒ прінчіпатълǒ ɉn провінцъ полонъ. ɉn annълǒ R. 2246 (Хр. 1493) Алессаndрв алǒ патрълé фрате алǒ рецілорǒ се късъторі кв Елепа, фііа лъї Іоаппе Васілієвічї, тарелъї прінчіпе de Москва, ші сора копсорцїї лъї Стефапǒ. Стефапǒ кредеа къ прін ачеастъ аффіпітате се ва ɉптемеіа о амічіціе dвравілъ ɉптре dъпсвлǒ ші фіїї лъї Касітірǒ, ɉпсъ рецїї персекътаръ плапвлǒ челǒ перфіdǒ ɉп контра лъї.

XVI. ɉптре ачестеа Търчїї ɉпчепǒ оперъчівпіле лорǒ ɉп тотǒ ɉптінсвлǒ Dъпърїї. Владǒ domnвлǒ Ротъпіеї ацівтатǒ de Ціорціъ Мореа, банълǒ Северінълъї, тречe Dъпъреа ші фаче таре тъчелъріе ɉптре Търчї. Мореа тріміте 20 de карре de капете de Търчї ла аdъпареа din лвпа лъї Апріле аппълǒ R. 2245 (Хр. 1492). ɉпсъ пв твлтǒ тітпǒ dвп' ачеаста віпе Баіаzетǒ ші ɉпппрессъръ Северінвлǒ. Павлǒ Кіпеzв плéкъ кв бстеа са de ла Тітішóра ші фрълце пе Търчї, npinde впǒ таре пвтърǒ dintre dъпшії пре карі ɉї таіе апої ла Тетішóра. Dаръ ɉп аппвлǒ R. 2246 (Хр. 1493) Търчїї ɉпвадǒ Ротъпіа кв пвтере армать. Владǒ каdе вчіссǒ de тъпіле впвї сервіторіǒ алǒ съǒ. Алібегǒ паша de ла Сетепdріа ɉптръ ɉп Трасілваніа, прадъ ші арdе тотǒ че-ї віпе ɉпаіпте dаръ воіпdǒ съ се ɉптóркъ пре ла Търпвлǒ рошв, ɉлǒ аціопџе Dрагфі префектвлǒ цереї (фіівлǒ лъї Dрагǒ Ротъпвлǒ din Марторосǒ), вчіdе ші арряпкъ ɉп Олтǒ ла 15,000 de Търчї. Ачеастъ перdере пв decinimézъ пре Търчї; ɉп лвпа лъї Октотвріе еї ɉптръ ɉп цеара Бжрсеї ші факǒ тарі стрікъчівпї.— ɉп Ротъпіа dвпъ къdереа лъї Владǒ, се пвпе Domпǒ Раdв V, фіівлǒ лъї Владǒ V.— Баіаzетǒ оперéзъ ла Сава. Павлǒ Кіпеzв тречe Dъпъреа ɉп аппвлǒ R. 2247 (Хр. 1494)

ші арde фортъреціле 'Тѕрчешті чеде de свптѕ коммъпdѕлѕ лѕі Алібегѕ, апоі алéргъ ла Сіпціdѕпцѕ, ѕnde deскопере о продіціѕпе, ші пѕпеште кѕ аспре свпплiціе пре продіторі. Реціле Владіславѕ ꙟлѕ пѕтеште Ціѕde алѕ кѕрцеі, ші пре Іоса de Сomѕ (асcеміпе Ромъпѕ) коміте Теміпапеі. Ꙟп къльторіа пріп Трапсілваніа, пѕтеште пре Ладіславѕ de Лосопціѕ ціѕde свпремѕ алѕ цереі, стріпце 60,000 de галбені, формéзъ о арматъ ші тріміте кѕ dънса пре Драгфі ꙟп Сервіа. Ꙟпторкъпdѕ-се апоі реціле пріп Теміпапа, dede орdіпе лѕі Павлѕ Кіпезѕ de а. терце съ се ѕпéскъ кѕ префектѕлѕ Трасілваніеі, спре а скóте пре Тѕрчі din Месіа. Кіпезѕ лѕъ Семепdріа; dѕпъ а dóѕа орdіпе а реціелѕі трекѕ Сава ші се ашезъ апрóпе de кастелдѕлѕ Ст. Клементе, аколо лѕ апѕкъ ѕпѕ морбѕ греѕ ші ꙟп пѕціпе zіле ꙟі фіні віеаца.— Драгфі ꙟпкъ фѕ ꙟпсърчіпатѕ de а трече ꙟп Сірміѕ ꙟп коптра лѕі Лаѕрепціѕ Ѹілакѕ каре се револтассе, dаръ престе пѕціпѕ тімпѕ се аdѕссе ла аскѕлтаре.— Раdѕ V domпѕлѕ Ромъпіеі се пѕсе кѕ тóте пѕтеріле спре а фаче паче ꙟптре Баіаzетѕ ші ꙟптре Владіславѕ, пріп але кърѕіа стърѕіпце се ꙟпкеіъ армістецѕ пре треі аппі, ꙟп лѕпа лѕі Апріле а. R. 2248 (Хр. 1495).— Владѕ VI фостѕлѕ domпѕ провісоріѕ ꙟпаіпте de че Раdѕ се сѕіссе пре тропѕ, се афла ꙟп Трасілваніа, ѕnde пѕ се пѕрта ка ѕпѕ ессаѕкторатѕ, чі ка ѕпѕ пріпчіпе ꙟп активітате, фъчеа марі свпиърърі сассілорѕ, ші diверсе ꙟпчеркърі de а реꙟптра ꙟп цеарѕ Ромъпéскъ. Ачеаста пѕтеа съ аібъ ѕрмърі греле. Реціле Владіславѕ ꙟі скрíссе съ се dѕкъ ла Теміпóра ла Комітеле Іоса de Сomѕ, ѕnde се пáре къ петрекѕ пъпъ ꙟп zіделе саѕ dіп ѕрмъ.

XVII. Ꙟn контра лȣï Стефанȣ din Молdавia, се персекȣтъ планȣлȣ перфidȣ din партеа лȣï Албертȣ шi Владiславȣ. Ачела се препъра пеꙟпчетатȣ сȣптȣ претестȣ de a пȣрчеde ꙟп контра Тȣрчiлорȣ; кȣ тóте ачестеа Стефанȣ челȣ аџерȣ ла веdере, ꙟï пътрȣнсе кȣџетȣлȣ. Префектȣлȣ Трасiлванiеï Драгфi, шi Комiтеле Темiшанеï Иоса къпътаръ ordine de ла Владiславȣ, съ стеа параџï спре а ꙟптра ꙟп пърџiле трасалпiне. Кȣ ꙟпчепȣтȣлȣ аннȣлȣï R. 2250 (Хр. 1497) Албертȣ провокъ пре Стефанȣ съ шï стрiнгъ оштiле спре a лȣкра ꙟп комȣне ꙟп контра Тȣрчiлорȣ, ка съ шi рекане Кiлiа шi четатеа Албъ. Ачеста се deкiеръ a фi паратȣ ла тóте. Кътръ фiнiтȣлȣ лȣï Iȣнiȣ Албертȣ плекъ кȣ армата са прiн Покȣцiа, еаръ нȣ прiн Каменiца, пре ȣnde ера калеа. Стефанȣ трiмiсе пре логофеџiï Петрȣ шi Iсакȣ съ лȣ ꙟптребе, къ de че нȣ пȣрчеde прiн Каменiца, къчï пре аколо е dрȣмȣлȣ кътръ Кiлiа шi четатеа Албъ? саȣ dóръ вiне ка iнiмiкȣ ꙟп Молdавiа? Албертȣ респȣнсе кȣ ворбе лȣчiï. Стефанȣ нȣ се мȣлцъмi, чi трiмiсе a dóȣа óръ deпȣтаџï ла реџе, ка съ-ï спȣнъ кȣратȣ, съ нȣ ꙟптре ꙟп џеаръ къ i ва пъре ръȣ. Атȣнчï реџеле пȣсе пре deпȣтаџï ꙟп фéрръ, шi i еспеdi ла Лембергȣ, еаръ елȣ пȣрчессе кȣ армата de a dрептȣлȣ ла Сȣчiава, ꙟпрессȣръ ачеастъ четате, шi о бътȣ треï лȣнï de zile, фъръ de a о пȣтé лȣа. Стефанȣ пȣсе óменï de спiонаръ пȣтереа Полонiлорȣ, шi афлъ къ сънтȣ ла 80,000, ꙟпсъ џiȣмътате сърчiнарï; елȣ трiмiсе ла Тътарï dȣпъ аџiȣторiȣ, аше съ óменï de окȣпаръ пассȣрiле, ꙟпedекъ adȣчереа de провiсiȣнï шi de мȣнiџiȣне, фрекъ пре Полонï ꙟп лȣпте мiчï, пънъ кънdȣ-ï adȣсе ла deсперарe. Ꙟ-

тѫнчї Полонії ꙟчепѫръ а ꙟртѫра ꙟн контра рецелѫї каре і адѫсее асѫпра Ромѫнілорѫ, ꙟн локѫ де а і дѫче асѫпра Тѫрчілорѫ. Рецеле тѫрбатѫ де мѫніе ші де сѫпъраре фѫ апѫкатѫ де фрігѫрї, атѫнчї ꙟнчепѫ а ші дескіде окії ші а ведé періклѫлѫ ꙟн каре се арѫнкассе, дечї фъръ де а перде тімпѫ се пѫсе ꙟн релъчіѫне де а тракта кѫ Стефанѫ, ші ꙟнкеїѣ армістецѫ ꙟн 9 Октомвріе, ші деде ордіне де ретрацере, тотѫ ꙟн ачеа зі. Ретрацереа се ꙟнчепѫ ꙟн адевъръ, ꙟнсъ нѫ пре калеа пре ѫнде веніссеръ, чі маї спре мѫнцї. Стефанѫ кѫноскъндѫ спірітѫлѫ Ромѫнілорѫ аръть лѫї Албертѫ къ се пѫне ꙟн періклѫ прін ачеле локѫрї, ѫнде Ромѫнії карї ардѫ де ресбѫнаре, потѫ съ лѫ німічéскъ кѫ тотѫлѫ. Даръ Албертѫ нѫ аскѫлтѣ, чі пѫрчессе спре пъдѫреа Космінеї. Вегіа дінаінте трекѫ фъръ вре о ꙟмпедекаре, ꙟнсъ чентрѫлѫ кѫ мітатѫлѫ рецелѫї фѫ аттъкатѫ де Ромѫні ꙟн міжлокѫлѫ пъдѫреї. Кѫррѫндѫ вені ші Стефанѫ кѫ міліціа са ші кѫ ацівторіѫлѫ де ла Тътарї, ші аррѫнкъ пре Полонї дін дѫрѫтѫлѫ кастрелорѫ челорѫ фъкѫте де карръ, аколо се нъскѫ о конфѫсіѫне ші о ларма ꙟнфрікошатъ ꙟн óстеа полонъ. Кълърімéа претоіанъ скѫпѣ пре реце; ачеста фѫцї аноі ла вегіа дінаінте; чеї дін кастреле формате де карръ се лѫаръ дѫпъ дъисѫлѫ ꙟн чеа маї маре дікордіне. Мѫлціме де полонї ші рѫші нобілї ші ордінарї періръ ꙟн ачеа фрекътѫръ деплорабілъ, маре парте къзѫръ ꙟн мѫніле Ромѫнілорѫ ші а ле Тътарілорѫ, карї дѫсеръ пре нобілї ꙟн каптівітате спре а стóрче банї де рескѫмпъраре. Ворнікѫлѫ челѫ маре тъїѣ ла Лѫчешті 600 де кълярї Масовї; тречереа престе Прѫтѫ *ші Дѫнастрѫ* кѫстѣ пре Полонї мѫлтъ върсаре де

съпце. Къпdŏ аціпсе реџеле кв ръпъшіцеле ꙟп Полопіа, і се пъре къ аŏ ꙟпвіiатŏ din торџі; deтораліzарса фв престе тъсвръ. Албертŏ deсфъкв тіліціа еа, ші о трітісе а касъ, еаръ елŏ се dвсе ла Краковіа, ші се dede deсфрънърілорŏ.

XVIII. Ачеастъ вѫпъ левџіѫпе ꙟпвъцѣ пре Албертŏ а кѫпóште таї віпе пре Ротъпі; Стефапŏ ꙟпкъ възв къ кв сечії de Полопі пв фаче пітіка ꙟп коптра Тврчілорŏ, іпітічілорŏ котвпі аі крештіпілорŏ. Dечі елŏ се ꙟтпъкѣ кв ачештіа ші спре а втілі таї таре пре Полопі, стріпсе впŏ корпŏ de Тврчі ші de Тътарі, ші ꙟптръ ꙟп Полопіа ꙟпdатъ ꙟп пріmъвара аппвлві R. 2251 (Хр. 1498), ші пврчессе пъпъ ла Капчіѫка ші ла апа Віслова, арсе четъціле Преmіславв ші Radziniтв, Преворскв, Лапчіѫкв, ші прінсе ла 100,000 de Полопі, пре карі апоі Тврчії і dвсеръ ꙟп сервітвте. Пъпъ кѫпdŏ Албертŏ копвокѣ пре побілії џереі ла Сапdотірŏ, спо.ііеле фѫръ dвсе ꙟп секврітате, ші аша възъпdŏ тоці къ е преа търzіŏ, се deсфъкв óстеа еаръ, ші се dвсе пре а касъ. Dвпъ ачеаста се пвсе ла тіzловŏ Владіславŏ, ші ꙟтпъкѣ пре Стефапŏ кв Албертŏ. ꙟпсъ ꙟп лвпа лві Noeтвріе, dвпъ легътъптвлŏ ꙟпкеіатŏ ꙟптре Стефапŏ ші Свлтапвлŏ, трекв Балісбеі кв 80,000 de Тврчі пріп Молdавіа ꙟп Рвссіа, ꙟп цінвтвлŏ Галліцвлві ші Сотборвлві, dаръ іарпа чеа греа фъкв de деџераръ ла 40,000 de Тврчі, чеілалці ꙟпторкъпdвсе пріп Молdавіа фѫръ аттакаці ші бътвці de Ротъпі, карі се ꙟтбръкассеръ ꙟп вештіпте Полопешті, ші аша абіа скапаръ ла 10,000 de іпші престе Dвпъре.—

ꙟп врта ачестеі deтвстръчівпі, се ꙟпкеіѣ легътвптŏ de паче етерпъ ꙟптре Молdавіа ші Полопіа,

ꙟп лsна лsї Апріле a. R. 2252 (Xp. 1499), dъndȣ кітърії тóтé челе ꙟптъmплате. Полоніа ассекsръ лsї Стефанȣ шї фаmіліеї лsї domnia eредітаръ ꙟп Молdавіа; се фъкs легъmъпtȣ de аппъраре коmmsпъ ꙟп контра Тsрчілорȣ ꙟтре прінчіпії Молdавіеї, Полоніеї шї Ȣпгаріеї; mаї пре sрmъ се легаръ шї ꙟп фавóреа лsї Радs Domпsлsї Роmъніеї ꙟп контра пъгъпілóрȣ. Ꙟп пsтереа трактатsлsї ꙟпкеіатȣ, Стефанȣ тріmісе dепsтацї ла аdsпареа de ла Петріковȣ, каре се цinѕ ꙟп аппsлȣ R. 2254 (Xp. 1501) кs черерéа ка Полопії сѣ dea афаръ пре претепdіптеле Петрs, каре тръіа ꙟп Полоніа, шї ꙟптріка ꙟп контрá domnieї лsї Стефанȣ. Полонії треmsраръ dinaintea ачестеї черерї, фіindȣ къ проmісеръ лsї Петрs azілȣ, апоі фрептsлȣ de оспіталітате. Neштіindȣ че съ факъ, кsmȣ съ шї скапе опóреа, шї съ пs dea mотівȣ de інsкатіsпе лsї Стефанȣ, тъіаръ лsї Петрs капsлȣ ꙟпаіптеа dепsтацілорȣ Молdавї. Атъта пsтере авéа кsвіптеле лsї Стефанȣ, пре каре полопії воіа съ лȣ факъ васалȣ, шї ла атъта лашітате аціsпсеръ полонії.

XIX. Алвертȣ mішелsлȣ mspі ꙟп 17 Isпіȣ (R. 2254 Xp. 1501), кърsіа sрmъ фрате-съȣ Алессапdрs, dsчеле Літваніеї. Ꙟпdатъ dsпъ móртеа ачестsіа ꙟптръ Стефанȣ ꙟп Покsціа чеа оксsпатъ de полопї. Алессапdрs рsгъ пре фрате-съȣ Владісłавȣ, съ mіzлочéскъ ка Стефанȣ съ шї ретрагъ трsпеле din ачестȣ цінsтȣ. Dsпъ mаї mѕлте ꙟпчеркърї dешерте, Владісłавȣ dedе фрате-съȣ копсілісłȣ салsтарісȣ, съ ласéé пре Стефанȣ ꙟп паче, ка шї елȣ съ dea паче Полопілорȣ шї Ȣпгsрілорȣ „ob utriusque nostrum quietem futuram“ +. Ꙟп аппsлȣ ачеста Тsрчії ꙟпчепsръ пегрѣчіsпіле ꙟпделіче ла Dsпъре шї ла Сава, ꙟпnpеs-

сэраръ Іаіца, unde фэръ бътэці de ціэполе Іоанне Корвінэ. Ѫn annэлэ алэ doiле трекэръ Dэпърса Іоаnne Корвінэ, Іоса de Comэ ші Петрэ de Сънтэ-Џіорџіэ префектэлэ Трасілваніеі, бътэръ Кладова, Bidinэлэ ші Nікополіа, ші се ѫnтóрсеръ ѫnкъркаці de сполії, dэкъndэ тэлціmе de Тэрчі прінші пре карі апоі і вънdэръ ка пре ніште віте.— Ѫn annэлэ R. 2256 (Хр. 1503) Аэгэстэ 20, се ѫnкеіѣ армістецэ кэ Тэрчії, ѫn каре ѫnтраръ ші прінчіпії церілорэ ромъnешті.— Мареле Стефаnэ mэрі ѫn 2 Іэлііэ а. R. 2257 (Хр. 1504), ші се ѫnmормъnтъ ла Монастерівлэ de ла Пэтпа челэ edіфікатэ de dъnсэлэ. Елэ лъсъ кэ тестаmenтэ фіівлэі съэ Богdаnэ, съ nэ ші пэnъ сперанца нічі ѫn эnгэрі карі сэnтэ ѫnгіціці de Тэрчі, нічі ѫn полоnі карі сэnтэ фъръ de коnстаnцъ, нічі ѫn џерmаnі карі сэnтэ desвінаці ші ѫnкэркаці ѫnтре сіnе; чі маі віnе съ се ѫnцелéгъ кэ Тэрчії карі сэnтэ ші маі тарі ші маі ѫnцелеnці, ѫnсъ аша ка цеара съ ші пъстреzе лівертатеа політікъ ші реліџіóсъ. Dаръ dакъ Тэрчії арэ чере алте коndіціэnі, прін карі ш'арэ перdе лівертатеа ші реліџіэnеа, атэnчі маі віnе съ móръ кэ тоції.

——•••——

КАРТЕА II.

De ла mópтea лȣĭ Стефанȣ челȣ Маре пъпъ ла mópтea лȣĭ Петрȣ Рарешȣ.

I. Dȣпъ mópтea лȣĭ Стефанȣ стрінгъndȣсе боіарії цереĭ ꙟmпреȣпъ кȣ Domnȣлȣ лорȣ **Богdанȣ**, се консȣлтаръ серіосȣ decпре старea цереĭ, шi трimiсеръ о deпȣтъчiȣпе ла Сȣлтанȣлȣ кȣ diверсе dарȣрi. Сȣлтанȣлȣ mȣлцъmiтȣ кȣ onópea рестiтȣi dарȣрiле промiтъndȣ цереĭ паче шi Молdавiлорȣ аmiчiцiе.— Ꙟп апнȣлȣ R. 2258 (Хр. 1505) Богdанȣ пецi de ла Александрȣ рецеле Полонiеĭ пре сорȣса Елiсса de сопцiе, ꙟпсъ mȣmа рецiпъ, прекȣmȣ шi прiпчiпécса рекȣсаръ късъторiа, фiindȣ къ Богdапȣ ера лȣскȣ. Dаръ рецiпа пȣ maĭ тръi mȣлтȣ шi mȣрi, атȣпчĭ Богdапȣ каре штiеа къ ачеа[illegible]ȣссе каȣса прiпчiпалъ de i се рекȣсассе mъпа [illegible]чiпессеĭ, реꙟпноi пецiчiȣпеа ꙟп аппȣлȣ алȣ doiле; ꙟпсъ къпътъndȣ шi акȣmȣ ръспȣпсȣ пегатiвȣ, iррȣпсе ꙟп Покȣцiа шi окȣпъ четъцiле de прiп прецiȣрȣ. Полонiĭ трimiсеръ 4000 de солdацĭ din Рȣссiа, карi ꙟптръndȣ ꙟп Молdавiа фъкȣръ mȣлте стрiкъчiȣпi, de ȣnde ȣрmаръ marĭ крȣdелiтъцĭ шi de о парте шi de алта. Кȣ тóте ачестеа полонiĭ пȣ пȣтȣръ съ iee Покȣцiа, шi аша венi лȣкрȣлȣ ла трактате. "Рецеле Полонiеĭ се ꙟпвоiеште ла късъторiа прiлчiпессеĭ Елiсса кȣ Богdапȣ, dакъ се ва ꙟпвоi шi Поптефiчеле Рomапȣ, ꙟпсъ ꙟп тотȣ modȣлȣ сь-i кȣпȣпе ȣпȣ преотȣ католiкȣ, Богdапȣ съ прiméскъ ꙟп цеара са ȣпȣ епiскопȣ католiкȣ, преоцĭ католiчĭ шi вiсерiче католiче, шi съ цiпъ кȣ *Полопiа шi кȣ* челелалте пȣтерĭ крештiпе ꙟп контра

Търчiлорꙋ.„—Ꙟn 19 Авгꙋстꙋ a. R. 2259 (Хр. 1506) mꙋрi Алесsandрꙋ реџеле Полопiеi, кърꙋiа ꙋрmѣ пре тропꙋ фрате-съꙋ Сiџiсmꙋndꙋ.— Богdanꙋ репеџi черерея са шi ла dъпсꙋлꙋ, ꙟпсъ шi ачеста къꙋтѣ modꙋрi de a amтъпа късъторiа.— Ꙟn Трасiлвапiа се adꙋпаръ ꙟn ачестꙋ annꙋ Nобiлiй, Секꙋiй шi Сассiй ла Тꙋрda, шi реꙟппоiръ цiꙋрътъптꙋлꙋ de ꙋпiꙋпе ꙟпtре сiпе.— Реџелꙋй Владiславꙋ се пъскꙋ ꙋпꙋ фiiꙋ, Лꙋdовiкꙋ; Секꙋiй рекꙋсаръ воꙋлꙋ de фрiптꙋръ, dꙋпъ векеа ꙋсанцъ, шi се револтаръ. Владiславꙋ трimiсе пре префектꙋлꙋ къларiлорꙋ Тоmа Тоmорi кꙋ армеле ꙟп коптра лорꙋ. Секꙋiй лꙋ бътꙋръ ла търгꙋлꙋ Мꙋръшꙋлꙋй; ꙟпсъ Тоmорi стрiпсе кꙋрръпdꙋ оѡсте maй mape, шi i съппꙋсе ꙟп фiпе.

II. Ꙟn annꙋлꙋ R. 2260 (Хр. 1507) къndꙋ Сiџiсmꙋndꙋ реџеле Полопiеi ера ꙟпкꙋркатꙋ ꙟп ресбеллꙋ кꙋ dꙋчеле de Москва, фрате-съꙋ Владiславꙋ ꙟпtърѫтѣ пре Раdꙋ, domпꙋлꙋ џереi Роmъпештi, асꙋпра лꙋi Богdanꙋ, пептрꙋ ка ачеста фiindꙋ оккꙋпатꙋ а касъ съ пꙋ се пóтъ скꙋла ꙟп коптра лꙋй Сiџiсmꙋndꙋ. Dаръ Богdanꙋ стрiпсе iꙋте óстеа са, шi венi ꙟп ꙟптъmпiпареа лꙋй Раdꙋ, каре dевастассе цiпꙋтꙋлꙋ Пꙋтпеi шi се ретрассессе. Богdanꙋ ꙟпаiптѣ пъпъ ла Мовiлле, шi пръdѣ ассеmiпе marџiпiле џереi Роmъпештi ꙟп кꙋрсꙋ de zече ziле. Атꙋпчй Раdꙋ кꙋпоскъпdꙋшй еррóреа, трimiссе о dепꙋтъчiꙋпе кꙋ Мiтрополiтꙋлꙋ Массimꙋ ꙟп фрꙋпте, спре а ꙟmпъка лꙋкрꙋрiле. Богdanꙋ dede ꙟпапоi локꙋрiле оккꙋпате, шi реашеzѣ терmiпiй прекꙋmꙋ фꙋссеръ сꙋптꙋ Стефапꙋ челꙋ Маре. Dꙋпъ ачестꙋ ресꙋлтатꙋ трiстꙋ, Раdꙋ темъпdꙋсе ка ꙟп ачесте тimпꙋрi крiтiче съ пꙋ се скóле шi Търчiй ꙟп коптра са, шi съ лꙋ скóтъ din прiпчiпатꙋ, фъкꙋ ꙟп 3 Dечеmврiе

a. R. 2261 (Хр. 1508) ȣнȣ трактатȣ кȣ Сассiї dін Трасілванiа, ка ла ассетiне ꙟнтъмпларе съ пóтъ афла азілȣ ла dъншii. Ꙟн аннȣлȣ ȣрмъторiȣ кълъторi ла Бȣdа, ȣнdе фȣ прiмiтȣ фóрте бiн de Владiславȣ шi de магнацiї Ȣнгȣрештi. Владiславȣ ꙟї dонъ кастеллȣлȣ Цiвацiȣ dін Трасілванiа, ȣнdе Радȣ еdiфiкъ ȣнȣ Монастерiȣ алȣ кърȣiа егȣменȣ се фъкȣ епiскопȣ маї ꙟн ȣрмъ. Dаръ ꙟнторкъndȣсе ꙟн прiнчiпатȣ нȣ маї тръi мȣлтȣ тiмпȣ, шi мȣрi. Ачестȣ domнȣ adȣссе пре фостȣлȣ Патрiархȣ алȣ Константiнополiї, Nifon, ꙟн цéара са спре а органiса бiсерiка, ꙟнсъ маї пре ȣрмъ се dесбiнъ кȣ dънсȣлȣ шi лȣ трiмiсе ла мȣнтеле Атон. Елȣ фȣndъ епiскопателе de ла Ръмнiкȣ шi de ла Бȣзеȣ, еdiфiкъ Монастерiȣлȣ dін Dеалȣ de лънгъ Търгȣвештi, шi фъкȣ маї мȣлте алте інстiтȣте фолосiтóре пентрȣ карi Романiї i dеdеръ нȣмеле de Маре.— Dȣпъ мóртеа лȣї се пȣсе domнȣ Мiхаiл III, фiiȣлȣ лȣї Dрачеа Армашȣлȣ, омȣ фóрте северȣ шi аплекатȣ спре фапте крȣнте, dін каре каȣсъ къпътъ нȣмеле de Мiхаiл челȣ Ръȣ. Nепȣтънdȣ сȣферi пре Мiтрополiтȣлȣ Массiмȣ, шi воindȣ а лȣ скóте кȣ modȣ кȣвiiнчiосȣ, ꙟлȣ трiмiсе кȣ скрiсорi ла рецеле Владiславȣ ꙟн Ȣнгарiа, de ȣнdе апоi Массiмȣ нȣ се маї ꙟнтóрсе.

III. Ꙟн Молdавiа Богdанȣ, dȣпъ че фъкȣ паче кȣ Радȣ, трiмiсе еаръшi ла Сiцiсмȣndȣ ꙟн Полонiа пентрȣ късъторiе, ꙟнсъ нȣ прiмi ръспȣнсȣ dечiсiвȣ, dін каре каȣсъ ꙟнтръ кȣ óсте ꙟн Рȣссiа, кътръ фiнiтȣлȣ лȣнеї лȣї Iȣнiȣ а. R. 2262 (Хр. 1509), бътȣ шi лȣъ Галлiцiȣлȣ, ꙟмпрессȣръ Лемвергȣлȣ ꙟн кȣрсȣ de треї зiле, праdъ бiсерiчеле, лȣъ Рохатiнȣлȣ, шi трiмiсе *клопотȣлȣ* челȣ маре ла Сȣчiава, мȣлцiме de нобiлi

полоні къзуръ прінші. Сігісмундў вързндў атъта стрікъчіуне, адунъ о арматъ de 60:000 de солдацї de dіверсъ аместе къторъ, ші порчессе ку еі ꙟн 26 Іуліў; ꙟнсъ апукъндулў о бóлъ, dede комъндулў престе арматъ луї Nік. Каменіецкі, каре трекъндў Dунаструлў ꙟн Молdавіа, арсе Черпъуціі, Dорохоіулў, Ботошіаніі, Стефъпештії, Хотінулў, ші алтеле, ші dевъстъ ціпутулў фóрте урѫтў, ꙟн курсў de 20 de зіле. Богdанў се ретрассе ла мунці ші пу воі съ се лассе ла вътаіе пънъ ла ꙟнтóрчереа полопілорў, каре се ꙟнтъмплъ ꙟн 14 Октомвріе. Атунчї фъку уnў аттакў асупра лорў пре апа Dунаструлуї, unde се ꙟнчінсе о вътаіе сънцерóсъ, ꙟнсъ фъръ ресултатў. Амъndóуе оштіле се ꙟнтóрсеръ ку марї пердерї. Din партеа Ромъпілорў къзуръ маї мулте чепте ꙟн прінсóре, ꙟнтре ачештіа треізечї de воіарї de ꙟнтъіа ордіне. Каменіецкі пусе de учіссеръ ла 50 de фії de воіарї молdавї спре ресбіареа морціі челорў 50 de боіарї полопі че тъіассе Богdанў ла Іеробоюў ꙟн аппулў трекутў.— Ла 2000 de деліï конdушї ку солdў ръмасеръ пре къмпулў de вътаіе.— Dупъ ачесте десастре de амъndóуе пърціле, се пусе ла міжлокў Владіславў рецеле Ўнгаріеї, ші ꙟн 23 Іануаріў а. R. 2263 (Хр. 1510) се амезаръ челе урмътóре: “Богdанў domnулў Молdовеї съ dea полопілорў ꙟнdъркътў спроліеле, съ репунціе претенсіунеї de късъторіе ку Елісса, ші съ реституéскъ актеле релатіве; пріншії съ се dimittъ de амъndóуе пърціле; daмпеле фъкуте съ се уіте, пентру Покуціа съ се пумéскъ о коммісіуне din 4 Ўнгурї, 4 Полонї ші 4 Ромъпї; прінчіпіі съ се аціуте упії пре алцїї, маї въртосў ꙟн контра Туркілорў; нічї упулў dintre еї съ пу dea аціуторіў ріваліліорў ші претенdінцілорў,

коммерцѕлѕ съ фіе лiберѕ ꙟтре Ромъпі ші Полопі.„

IV. Ꙟп цеара Ромъпéскъ боiарiї de ла Краïова, маї алессѕ Първѕлештiї, малкоптепцї кѕ гѕверпѕлѕ лѕї Міхаiлѕ III, трекѕръ Dѕпъреа, ші лѕъпdѕ ацiѕторiѕ Тѕрческѕ ревепiръ ꙟп прiпчiпатѕ, ші алѕпгаръ пре domпѕ din цеаръ. Міхаiлѕ фѕцi ла Сiбiiѕ, ѕпde фѕ ѕчiсѕ de ѕпѕ Сърбѕ, а пѕме Dimiтрiѕ Iакшiчї. Ꙟп цеаръ Първѕлештiї пѕсеръ domпѕ пре Влъdѕцѕ саѕ Владѕ челѕ тъпърѕ, а. R. 2263 (Хр. 1510).— Тотѕ ꙟп аппѕлѕ ачеста Комiтеле Счепѕсѕлѕї Ioanne Zaпoлiа се пѕмi префектѕ престе Трасiлвапiа. Ачеста аdѕпъ óсте ꙟп фавóреа лѕї Мiрчеа фiiѕлѕї фостѕлѕї domпѕ Міхаiлѕ, ші лѕ трiмiсе кѕ dъпса ꙟп цеаръ спре а се ашеzа ꙟп скаѕпѕ. Dаръ Мiрчеа фѕ бътѕтѕ de Първѕлештї, ші констрiпсѕ а фѕцi ла Копстаптiпополi. Влъdѕцѕ ꙟпкъ пѕ пѕтѕ мѕлтѕ тiмпѕ съ тръiéскъ ꙟп армопiе кѕ Първѕлештiї, din каре каѕсъ ачештiа фѕцiръ престе Dѕпъре, ші ꙟпцелегъпdѕсе кѕ Махомеdбеї се ꙟптóрсеръ кѕ óсте Тѕрчéскъ ꙟп прiпчiпатѕ. Къпdѕ се аѕzi ла Бѕкѕрештї de тречереа Тѕрчiлорѕ престе Dѕпъре, боiарiї ѕчiсеръ пре Влъdѕцѕ ші алессеръ domпѕ пре Néгѕ Бъссъраб, фiiѕлѕ спiрiтѕалѕ алѕ Патрiархѕлѕї Niфоп, омѕ кѕ марї калiтъцї, iпiмосѕ, цеперосѕ, релiцiосѕ, амiкѕ алѕ пъчеї ші алѕ артiлорѕ фрѕмóсе.

V. Ꙟп iмперiѕлѕ Тѕрческѕ лъпцеziпdѕсе Баiаzетѕ II, пѕмi сѕчессорiѕ пре фiiѕлѕ съѕ Ахмеdе. Селiмѕ челалалтѕ фiiѕ алѕ Сѕлтапѕлѕї, пемѕлцъмiтѕ кѕ ачеастъ dicпѕсечiѕпе фѕфi ꙟп Крiмерiа, се късъторi кѕ фiiа Хапѕлѕї Тътърескѕ, ші се ꙟптóрсе прiп Молdавiа кѕ маре пѕтере de Тътарї. Богdапѕ сперiатѕ *de ачеастъ* ꙟптрепрiпdере естраорdiпаръ, трiмiсе ла

Полонї шї вечінії Ұнгѹрї дѹнъ аџісторіѹ. Селімѹ бътѹ четатеа Албъ чеа копрінсъ шї апъратъ де Търчї, апої трекѹ Дѹнъреа, шї се бътѹ кѹ фрате-съѹ Ахмеде ла Адріанополї; елѹ авѹ неферічіреа де а перде бътаіа, шї фѹџі еаръшї ꙟн Кріmеріа, кѹ тоте ачестеа ꙟн анѹлѹ R. 2265 (Хр. 1512) ꙟї сѹчессе а се сѹі пре тронѹлѹ Сѹлтанілорѹ. Богданѹ въӡіндѹ къ Селімѹ нѹ аррътъ інтенџіѹнеа де а-ї фаче вре о стрікъчіѹне, трімісе де салѹтаръ пре нѹлѹ Сѹлтанѹ, шї къѹтъ де а се пѹне ꙟн бѹнъ ꙟнцелеџере кѹ дънсѹлѹ. ꙟн анѹлѹ R. 2266 (Хр. 1513) ѹнѹ деnѹтатѹ полонѹ mергъндѹ ꙟн Ұнгаріа фъкѹ пропѹсеніѹнї ка реџії Полоніеї шї Ұнгаріеї съ ꙟнкеіе арmістеџѹ кѹ Порта, шї ꙟнтр' ачеста съ копріндъ шї пре домнії прінчіпателорѹ Роmъне. Атѹнчї ачештіа възъндѹ ꙟнкътрѹ mергѹ лѹкрѹріле, ꙟнчепѹръ ꙟншішї а тракта кѹ Сѹлтанѹлѹ, шї mаї віртосѹ а се ассекѹра ꙟн контра Тъmарілорѹ, къчї шї ꙟн анѹлѹ ачеста ꙟнкѹрсе фіїѹлѹ Ханѹлѹї де дове пърџї ꙟн Молдавіа, шї прінсе ла 75,000 де оmенї. Спътаріѹлѹ Копачіѹ се лъѹ дѹпъ дъншії, ꙟнсъ нердѹ; Дѹнастрѹлѹ ꙟнгіџї шї пре Тътарї шї пре пріншії Роmънї, аколо нерї шї фіїѹлѹ Ханѹлѹї. А треіа ꙟнкѹрсъ а Тъmарілорѹ фѹ резꙟmпінсъ де Богданѹ шї фѹ десноіатъ де прада че дѹчеа. Богданѹ авеа mаре препѹсѹ къ ачесте девастъчіѹнї але Тътарілорѹ се факѹ прін ꙟндеmнѹлѹ лѹї Сіџісmѹндѹ, спре алѹ ꙟндѹплека ла ꙟmплініреа кондіџіѹнілорѹ трактатѹлѹї дін анѹлѹ Р. 2263 (Хр. 1510), къчї Богданѹ де шї се кѹсъторіссе кѹ о Роmънъ дін џеаръ, ꙟнсъ тотѹ нѹ дедессе ꙟнапої актеле релатіве ла кѹсъторіа кѹ Елісса, прекѹmѹ нічї челелалте лѹкрѹрї черѹте прін ачелѹ трактатѹ.— ꙟн mіӡлокѹлѹ іернеї анѹлѹї R. 2267 (Хр. 1514), ѹнѹ Тріфѹлѹ а-

dȣпъndȣ̆ ошті ꙟп Трасілваніа кȣ щіреа лȣі Ioanne Zаполіа, требȣ тȣпціі ші рескȣлъ џеара ꙟп контра лȣі Богdanȣ. Ачеста лȣ ꙟнтъмпінъ кȣ пȣтере арматъ ꙟп 27 Февръаріȣ ші лȣ бътȣ; ребеллȣлȣ Тріфъілъ кълкȣ ꙟп мъпіле domnȣлȣі, ші плъті кȣ мóртеа темерітатеа са.

VI. ꙟп Ȣнгаріа реџеле Владіславȣ кȣ Архіепіскопȣлȣ Тома копчеџȣръ планȣлȣ de о ресколаре џенералъ ꙟп контра Тȣрчілорȣ, карі се фъчіссеръ пріn тȣрбȣръріле intestine. Кардіналіȣлȣ Тома се дȣссе ла Рома спре а се ꙟпџелеџе кȣ Понтефічеле Леоn X, ші се ꙟнтóрсе кȣ ȣнȣ стéгȣ албȣ ꙟнсемнатȣ кȣ крȣче рошіе, ші кȣ о бȣллъ пріn каре се da іертаре пленаръ de пъкате тȣтȣрорȣ челорȣ че ворȣ лȣа армеле ꙟп контра пъгъпілорȣ. ꙟndатъ че се пȣблікъ бȣлла, се adȣнъ о мȣлціме непȣмератъ de џерані карі фȣџіа de тіраннія нобілілорȣ, ла Пешта, ȣnde лі се ассемнассе локȣлȣ кастрелорȣ, ші лȣаръ крȣчеа кȣ тоцій. Спре органісареа ші кондȣчереа мȣлцімеі, і се dede къпітанȣ џенераріȣ Џіорџіȣ Дожа, Секȣіȣ din Трасілваніа, омȣ вітéзȣ ші dепрінсȣ ꙟп арме. Кардіналіȣлȣ і ꙟнкредінцъ стéгȣлȣ челȣ adȣссȣ de ла Рома. Dȣпъ че се ръспъndi фама, къ Џіорџіȣ Дожа с'аȣ нȣмітȣ џенераріȣ крȣчеферілорȣ, ꙟнчепȣръ џеранії ші маі маре а лъсоа аратрȣлȣ ші а алерга ла кастре, аша ꙟнкътȣ се adȣнаръ сȣнтȣ арме престе 40,000 de óменi, афаръ de чеі че се adȣнассеръ ла Ȣрбеа-маре, ла Алба-регалъ, ла Колочіа ші ꙟп алте локȣрі вечіне. Нобілії възъndȣ къ лі се deшартъ сателе, ші темъndȣсе, ка съ нȣ ле ръмънъ пъмънтȣлȣ нелȣкратȣ, ꙟнчепȣръ а се опȣне ші а опрі пре џерані de а маі мерџе ла міліціе, а прінde ші

а лега пре чеї че і аппэка ꙟп фэгъ. Кънdэ Dожа ші тіліціа лэї чеа ꙟптрарматъ аэзіръ deспре лэкрэлэ ачеста, се апрінсеръ de тъпіе ꙟп коптра deспоцілорэ карі пэ воіа нічї съ аппэче артеле, нічї се лассе пре церапї съ се ꙟпартеze еї пептрэ тъптэіреа цереї. Dожа пэ пердэ тітпэ, чі се аррэпкъ асэпра побілілорэ челорэ din Бэdа ші din Пешта, эчіссе пре эпії, прінсе пре алції, ші апої і dede торції ꙟптре тортептеле челе таї ꙟпфрікошате. Апої ꙟпппърці остеа ꙟп треї пърці, пре Лаэрепцэ попа din Цегледэ ꙟлэ трітісе асэпра Агрієї, пре Варпава спре Бачіа, еаръ елэ плекъ кътръ Сеџеdіпэ; ші ꙟпчепэръ тоції de тоте пърціле а тъіа ші а эчіde ла побілї ші ла преоції фър' de нічї о крэцаре, ші а віола матропе ші верџіпі фър' de нічї о рэшіпе.

VII. ꙟпцелегъпdэ рецеле ші карdіпарієлэ лэкрэріле ачестеа, ші вързпdэ кэ овії лорэ сателе ші эрбіле ꙟп флакъръ, се пътрэпсеръ de стэпоре (кэ тоте къ эпії зікэ къ лэкрэлэ ачеста с'ар фі фъкэтэ кэ штіреа ші воіа лорэ). Карdіпарієлэ афектъ къ і паре ръэ пептрэ къ елэ аэ фостэ эрzіторієлэ эпеї катпапіе атътэ de трісте. Магпації карі се афларъ ꙟп локэ, се аdэпаръ ші статэіръ съ тріміть ла Іоаппе Zапоlіа, префектэлэ Трасілвапієї, ка съ і спэпъ съ аdэпе кътэ таї іэте тіліціа са, ші съ алерџе ꙟп коптра оштіреї челеї ꙟпфэріате а церапілорэ. Din Бэdа плекъ Іоаппе Борпетісса кэ тіліціа преторіапъ ші кэ побілії, карі фэџіа din тоте пърціле ла реsіdепцъ, елэ аттъкъ пре чеї че се афла ꙟп dісорdіпе пре лъпгъ Пешта, ші і ꙟпфръпсе, атътэ прін арте кътэ ші прін кэвіпте, къ рецеле і ва іерта.— Dожа формъ эпэ подэ de вэції комбіпатэ ꙟп эпэ модэ форте

артіфічіал, трекъ престе Тісса, ші пърчессе асъпра Тетішóреї, сперъndъ къ dакъ ва лъа ачеастъ четате, ва пъте съ се аппере къ секърапцъ, ші ва пъте контіпъа къ съчессъ ресбеллълъ ꙟп контра побілілоръ. Тетішóра ера пре атъпчі ꙟптърітъ къ dóъе рънdърі de валлърі ші de палісате, ші авеа de о парте упъ търпъ таре къ мърі тарі ші ꙟпалці карі скъdеа къ кътъ се аппропіа de кастеллъ. Іоаппе Корвіпъ фъкъссе ачесте ꙟптърітърі ка пріптр'жпселе съ аккопере ржълъ Бекъ. Акътъ Стефапъ Баторі фъкъ тóте dіспъсечівпіле печессаре спре а аппъра постълъ ші спре а вътъма кътъ маї мълтъ пре іпіміч. Валлъріле четъції ера провъзъте къ тъпърі de тóтъ спеціа, карі пімічіа лъкръріле ꙟмпрессъръторілоръ, ші пріп ескърсівпіле челе dесе dіп четате ꙟі пъпеа ꙟп dісорdіпе ші і фръпца. Dожа въzъndъ къ ачі пътъптълъ челъ апътосъ ші пертіпачіа ꙟмпрессъраціlоръ ꙟлъ ꙟмпеdекъ dе а пъте ꙟпаіпта, се dетерміпъ съ аттаче четатеа de партеа кастеллълъї, упdе се спалъ de ржълъ Бекъ ші упdе валлъріле челе пъціпъ ꙟпалте і се пъреа а пъ фі греъ dе сърітъ. Къ скопълъ ачеста ꙟші трассе óстеа ꙟптр'аколо, ші ꙟпчеркъ маї ꙟптъїъ съ dеріве ржълъ, пъпъпdъ парі ші фашіпе de пъеле ꙟп албіе, ка съ факъ съ трéкъ апа ꙟп капалълъ челъ ларгъ съпатъ dіптр'о парте. Баторі авъпdъ спіопі кіаръ ꙟптре óмепії карі лъкра къ Dожа ші веніа ꙟп четате пептръ лъареа пътрімептелоръ, ꙟпцелессе пропъсълъ лъї, ші стрікъ пóптеа тóте лъкръріле че ессекътассе ачела zіъа, аша ꙟп кътъ ржълъ се ꙟпторсе къ віолепцъ еаръші ꙟп албіа са.

VIII. Пъпъ къпdъ Баторі се аппъра къ моdълъ ачеста, Іоаппе Zаполіа веніа къ о арматъ dестълъ de

пвтерось спре а аттъка пре ⊥тпрессврътор, ші а десчіпце четатеа. ⊥п лвпа лві Івлів ші арівнсе ⊥а шессвріле Темішбреі. Дожа каре пв пвтеа аквм съ ⊥пквпціврe бътаіа, лвъ о пвсечівпе ⊥п кътъ, дакъ ва фі съ казъ, пвтеа ⊥пкаі спера къ ва къде фъръ рвшіпе, ка впв омв каре штіе съ се лвпте ⊥п контра інімічілорв. Елв алерга де ла впв стегв ла алтвлв, ініма пре чеі кврацішші, ші арръта челорв фрікоші, къ двпъ че еі с'ав скблатв о датъ ⊥п контра деспоцілорв, перзіндв бътаіа п'ав съ аштепте алтв чева де кътв мбрте ші торменте; къ пв маі е алтв мізловв ⊥п ачесте ⊥тпрецівръри, де кътв съ се лвпте пъпъ ла чеа дін вртъ свфларе, пв маі е сперанцъ афаръ де вікторіе. Zапоаліа дін контръ зічеа ла аі съі, къ еі ав съ ⊥пфрьпгъ пре нішт ребеллі карі, ⊥п локв де а пврчеде ⊥п контра тврчілорв, с'ав скблатв ⊥п контра пропріетарілорв лорв. Елв комъндъ маі ⊥птъів къларілорв ка съ аттаче де маі твлте пърці армата лві Дожа, ші съ о пвнъ ⊥п дісордіне; еаръ чеалалтъ мілціе о діспвсе аша ⊥п кътв пвтеа съ і аттаче ші дінаінте ші де о латвре. Дожа авеа пре чеі маі вкні дінтре аі съі ⊥п фрвнте, ші пре мвлцімеа чеалалтъ де ла каре пв пвтеа съ аштепте ресвлтате марі, дін дъръпт. Лвпта фв фбрте крвптъ; де амъпдбве пърціле се бътвръ кв о чербічіе ⊥п кътв вікторіа ръшасе мвлтв тімпв ⊥пдоіось, пъпъ къндв се декіеръ пентрв Zапоаліані. Церапії веніръ ⊥п дісордіне, маре пвмърв се вчісеръ, мвлці се прінсеръ, ⊥птре карі фв ші Дожа, каре кв пвціне зіле маі ⊥паінте лвасе ⊥п кастре тітвлв де реце. — Крвдітатеа церапілорв фвсесе ⊥нфрікошатъ ⊥п контра повілілорв, даръ ші свпліціклв челв інвентатв де кътръ ачештіа асвпра лві Дожа

шi асѹпра соцiлорѹ лѹi, пе чѣ оместрѣ ꙟпdестѹлѣ-тоpe dеспре варварiа ꙟпвiнгѣторiлорѹ. Dожа dеспо-iатѹ фѹ пѹсѹ пре ѹпѹ тропѹ dе феррѹ ꙟпрошiтѹ dе фокѹ, шi i се dеdе ѹпѹ ассемiне счептрѹ ꙟп мѫпѣ. Нове dинтре прiпшii соцi аi лѹi Dожа (ꙟптре ачештiа фѹ шi фрате-сѣѹ) dѹпѣ че сѹферiссерѣ фоmеа чiпчi спрезече зiле, фѣрѣ конструiпшi а мѫпка карпеа лѹi, че i о рѹпеа карпефiчеле кѹ клештеле dе пре корпѹ. Се зiче кѣ ꙟптре ачесте торменте Dожа пiчi н'ар фi есспiратѹ пѫпѣ че шi dеdе сѹфлетѹлѹ. Чеiлалцi прiпшi с'аѹ dатѹ пре мѫпiле цiганiлорѹ ка сѣ i тор-ментезе ꙟп dиверсе модѹрi пѫпѣ че i ворѹ ѹчiде.— Тотѹ ꙟп ачестѹ тiмпѹ се ꙟмпрѣштiарѣ dе Iаковѹ Ванфi шi ачеiа че мерсерѣ асѹпра Бачiеi, алцii се прiпсерѣ шi се оморжрѣ кѹ dиверсе модѹрi dе морцi варварiче, аша ꙟп кѫтѹ спѹпѹ кѣ ꙟп ачеа рѣсколѣ арѹ фi перiтѹ маi бiне dе 40,000 dе церанi. Кѹ мо-dѹлѹ ачеста се рѣсiпi ачеа фортѹпѣ а крѹчефiрiлорѹ пре карi i пѹмiрѣ Кѹрѹцi, кѫтрѣ фiнiтѹлѹ аппѹлѹi Ромеi 2267 (Хр. 1514).

IX. Dѹпѣ че се стѫмпѣрарѣ тѹрбѹрѣрiле ꙟп а-честѹ модѹ, се стрiпсе о аdѹпаре цепералѣ ла Бѹdа, ѹпdе се трактѣ dеспре пеdепселе карi сѣ се пѹпѣ а-сѹпра кѹлпавiлiлорѹ, шi dеспре мiжлочеле кѹ карi сѣ се цiпѣ церанii ꙟп фрѫѹ пре вiiторiѹ. Челе diнтѫiѹ фѹрѣ варбаре ꙟп челѹ маi ꙟпалтѹ градѹ, челе din ѹрмѣ трекѹрѣ престе марцiпiле верберѣеi тiраннii. Капетеле ребеллелорѹ шi вiолаторii dе матроне шi dе верцiнi се ѹчiсерѣ кѹ dиверсе сѹпплiцiе; еарѣ ѹрмѣ-торii лорѹ се dеспоiарѣ dе тоте dрептѹрiле шi се dекiерарѣ серви пентрѹ тотѹ dе-ѹпа. Dакѣ с'арѹ dес-копер' ѹрзiторii dаммелорѹ фѫкѹтеповiлiлорѹ, сѣ се

копстрінгъ а ле реџера. Тѕторѕ џераніlорѕ карі лѕ-ассеръ парте ла ачеа тіліџіе фаталъ, се ѫпшѕсеръ сарчіні таї греле de кътѕ пъпъ ачі кътръ реџе ші кътръ пропріетарі. Се оппрі ѫп џенере џераніlорѕ de а таї пѕрта арте, сѕптѕ педéпсъ de а ші перde тъпа чеа dреаптъ; се оппрі ассетіне de а се тѕта џераніі de ла пропріетаріі лорѕ ѫп алте локѕрі, кѕтѕ авеа dрептѕ таї ѫпаінте. Ші ка съ пѕ скапе de ачесте педепсе, се орdінъ ка чеї че аѕ фѕџітѕ ѫп џеріле вечіне съ се чеаръ ѫпапоі прін аѕторітатеа реџелѕї. Ѫп фіпе се атегъ ка ѫп фіе каре комітатѕ съ се ръdіче къте о фортърéџъ ѫп каре съ пóтъ скъпа побіліі кънdѕ с'арѕ таї паште о атаре ръскó-лъ; ѫпкъ ші побіліlорѕ партікѕларі се dъde воіе съ ші ѫпкѕпџіѕре каселе кѕ фоссате ші кѕ валлѕрі, dакъ таї ѫптъіѕ ворѕ чере лічепџъ de ла реџе.—Тотѕ ѫп ачеа аdѕпаре се ѫптъри ші коdічеле de леџі алѕ лѕї Вербечі, ѫп каре dрептѕріле челе векі але џераніlорѕ стаѕ ѫп челѕ таї таре коптрастѕ кѕ леџеа чеа пóѕъ, " къ џераnѕлѕ п'аре пітіка афаръ de терчеdеа пентрѕ лѕкрареа са „ (rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habet). Тоџі џераніі, фъръ dістінкџіѕне, dевеніръ сербі легаџі de глie (servi glebae adscripti), кѕлпабілі ші іппочепџі, ші пѕ пѕтаї еі, чі ші фііі, пепоџіі ші стръпепоџіі лорѕ. Ба че е таї тѕлтѕ, пѕ пѕтаї џераніі din Ѹпгаріа, чі ші чеї din Трасілваніа, карі пічі пѕ штіѕръ de ачеа ръскóлъ, къгѕръ сѕптѕ тотѕ ачеа педéпсъ; ші аша Ротаніі џерані сѕферіръ педéпса чеа dіктатъ Ѹпгѕріlорѕ. Ѫп аdевъръ таї таре педрептате пѕ се пѕтѕ фаче отепіреі.

X. Владіславѕ, ачестѕ реџе тікъdосѕ каре пріп ла-

mitатеа са, adȣcce атъта пеферічіре престе церіле de ла Dȣпъре, mȣрі ꙟп 12 Марціȣ а. R. 2269 (Хр. 1516) mi лъссъ ȣрmъторіȣ пре фіiȣ съȣ Лȣdовікȣ I, ꙟп етате de 10 аnnі. — Сȣлтапȣлȣ Селіmȣ II, пȣблікъ ꙟп прінчіпателе роmъпешті: "къ елȣ ва іерта ловȣіторілорȣ dареа de цінmътате mi о парте din тóте сарчініле пȣбліче, dакъ еі се ворȣ лъсса de domniі лорȣ mi се ворȣ ȣпі кȣ dъпсȣлȣ.„ Nérȣ, Domпȣлȣ цереі Роmъпешті, се ꙟпвоі съ плътéскъ пърціі оттоmапе 3000 de бапі роmпі (300 de талері) пре аnnȣ, mi съ dеа 600 de коniі ꙟп корпȣлȣ Іапічіарілорȣ. Бordanȣ, Domпȣлȣ Молdавіеі, скъпъ кȣ о сȣmmъ maі mікъ, ꙟпсъ елȣ mȣрі de сȣпъраре ꙟп 18 Апріле а. R. 2270 (Хр. 1517) ꙟп оппідȣлȣ Хȣші, mi фȣ ꙟпгропатȣ ла Пȣтпа. Лȣі ȣрmъ ꙟп domnie фіiȣлȣ съȣ Стефапȣ VI, каре се ȣпсе ла Сȣчіава de Мітрополітȣлȣ Теоктістȣ, mi фііndȣ ꙟпкъ minoрennȣ, і се dede de корреціnте mi de тȣторіȣ ȣпкіȣ съȣ Петрȣ (фіiȣ патȣрал алȣ лȣі Стефапȣ челȣ Маре). Ꙟndатъ dȣпъ аmеzареа тревілорȣ din лъȣптрȣ се трimісеръ deпȣтаці ꙟп Полопіа спре реꙟппоіреа трактателорȣ челорȣ векі кȣ ачестȣ регатȣ. Сіціcmȣndȣ пріmі кȣ mаре бȣкȣріе, ꙟпкеіъ ȣпȣ трактатȣ ꙟптъріторіȣ de челе maі dinainte, каре апої лȣ сȣппȣсе dіетеі спре ратіфікаре ꙟп 9 Маіȣ а. R. 2271 (Хр. 1518). Пріп ачестȣ трактатȣ се сапкціопъ " паче етерпъ ꙟптре Полопіа mi Молdавіа, аппъраре коmmȣпъ ꙟп контра тȣтȣрорȣ іnіmічілорȣ mi maі въртосȣ а Тȣрчілорȣ: кълdȣ се ворȣ скȣла Полопії mi Ȣпгȣрії ꙟп контра Тȣрчілорȣ, атȣпчі Стефапȣ, саȣ ȣпкіȣлȣ съȣ Петрȣ, съ се ръdіче кȣ тóтъ пȣтереа са ꙟптрȣ ꙟпфръпареа ачестора. „ — Абіа се аmеzаръ ачестеа, *mi хаnȣлȣ* тъгъръскȣ ꙟптръ ꙟп Молdавіа кȣ 50,000

de армаці. Спътаріѕлѕ Карабецѕ і ꙟпрессѕръ ꙟптр'о dimineцъ ла Прѕтѕ, ші і бътѕ ꙟпфрікошатѕ, прінсе пре тържії Тетѕшѕ ші Бікачіѕ, ші ꙟппекъ ѕпѕ маре пѕмърѕ ꙟп апа Прѕтѕлѕї че се ревърсассе. Хапѕлѕ къпътъ о плагъ, ші абіа се мъптѕі кѕ фѕга. Ла тречереа престе Dѕпастрѕ ꙟпкъ маї періръ ꙟп валлѕріле апеї, преа пѕціпї се ꙟптóрсеръ а касъ ꙟп старе фóрте deплорабілъ.—Ꙟп аппѕлѕ Ромеї 2272 (Хр. 1519) domnії ромъпешті тріміcеръ deпѕтаці ла Лѕdовікѕ II, ка съ ле dea аціѕторіѕ ꙟп коптра Тѕрчілорѕ карі стаѕ параці спре а ꙟпкѕрце ꙟп прінчіпате, ꙟпсъ Лѕdовікѕ се афла ꙟпсѕшї стръмторатѕ din каѕса апархіеї побіліlорѕ ші а сервітѕції церапілорѕ, елѕ рекоmmendъ каѕса лорѕ лѕї Сіцісмѕпdѕ рецелѕї Полопіеї каре ера accemine ꙟпкѕркатѕ кѕ вечіпії съї. — Ꙟп Трасілвапіа се револтаръ Секѕії асѕпра лѕї Іоаппе Zаполіа, dаръ ачеста і фрекъ фóрте ѕржтѕ ла Dарлоці ші ла Сътпаѕлѕ, ші педепсі кѕ мóрте капетеле ребеллісиеї. — Пре тімпѕлѕ ачеста се семъпъ ꙟп Трасілвапіа ꙟпвъцътѕра лѕї Лѕтерѕ пріп пегѕцъторії Сассї.

XI. Ꙟп аппѕлѕ R. 2273 (Хр. 1520) мѕрі Селімѕ кърѕіа ѕрмъ Солімапѕ. Ачеста ꙟпdатъ ꙟпчепѕ ресбеллѕ ꙟп коптра церілорѕ de ла Dѕпъре, маї алессѕ ꙟп коптра Ѹпгаріеї челеі тѕрбѕрате пріп апархіе ші сервітѕте інтерпъ; ꙟп 29 Аѕгѕстѕ а. R. 2274 (Хр. 1521) лѕъ Сіпціdѕпѕлѕ, ші се ꙟптóрсе ꙟп тріѕмфѕ ла Adріапополі. — Пре кънdѕ Солімапѕ се афла dinaintea Сіпціdѕпѕлѕї мѕрі Nérѕ, domпѕлѕ Ромъпіеї, лъсъпdѕ ѕпѕ фіїѕ, апѕме Теоdосіѕ, ꙟп етате de 7 аппі, сѕптѕ епітропіа фрате-съѕ Преdа, каре фѕ ꙟпсърчіпатѕ кѕ рецепца пъпъ ва креште копілѕлѕ.—

Ꙟn Ѹnгаріа, ꙟn Молdавіа шi ꙟn Romъnia domnia треї конії, пре кънdѫ ꙟn Тѫрчіа ꙟmпъръціа Солітанѫ челѫ ꙟnфрікошатѫ, аџерѫ ла тінте, шi таре ла брацѫ. Афаръ de ачестеа, крештінії ера тоці deсбінаці шi ꙟnкѫркаці ꙟnтре сіне. — Ꙟn Romъnia боіарії нѫ се тѫлцътіръ кѫ dіспѫсечіѫнеа ръпосатѫлѫї Nегѫ, чі алеесеръ domnѫ пре Раdѫ вългъръѫлѫ de ла Бѫзъѫ, шi трімісеръ depѫтаці ла сѫлтанѫлѫ пентрѫ ꙟnтъріреа лѫї. Сѫлтанѫлѫ ѫчісе пре depѫтаці, еаръ пре ꙟnсоціторії лорѫ і ретрімісе кѫ насѫріле шi кѫ ѫрекіле тъіате. Преda кіемъ ꙟnтр' аџіѫторіѫ пре Махоmedбеї de ла Nікополі, dаръ ачеста нѫ вепі. Ꙟnтре ачестеа се ꙟnпартъ елѫ ꙟnсѫшї кѫ аї съї ꙟn контра лѫї Раdѫ; ла Търгѫвештї пердѫ бътаіа шi віеаца. Ꙟnсъ нѫ трекѫ тѫлтѫ тімпѫ, шi вені Махоmedбеї кѫ Тѫрчії, шi dѫпъ че бътѫ ла Търгѫвештї пре Раdѫ, прінсе пре domnѫ шi пре боіарії чеї маї ꙟnсемнаці, шi і dѫссе кѫ сіне ла Nікополі, еаръ пре копілѫлѫ Теоdосіѫ ꙟлѫ трімісе ла Константінополі. Раdѫ фѫ dатѫ ꙟn мъніле комісѫлѫї Бъdікъ каре лѫ ѫчіссе спре ръсбѫнареа върѫлѫї съѫ Преda. Тънърѫлѫ Теоdосіѫ ꙟnкъ мѫрі ла Константінополі. Атѫнчї Махоmedбеї detермінъ съ префакъ цеара ꙟn пашалжкѫ Тѫрческѫ. Елѫ скрісе Сѫлтанѫлѫї ла Константінополі, черънdѫ ка съ лѫ пѫнъ пре dънсѫлѫ гѫвернаторіѫ, мінціndѫ къ лѫ воіеште шi цеара. Пре тімпѫлѫ ачела се афла ла Константінополі логофътѫлѫ Стоіка; ачеста сімціndѫ планѫріле Тѫрчілорѫ, фъкѫ ѫнѫ меморіалѫ кътръ Сѫлтанѫлѫ ꙟn каре арръть прівілеџіеле цереї de а шi алеџе domnѫ крештінѫ, шi скріссе тотѫ de о dатъ ла боіарії din прінчіпатѫ съ се аdѫне кѫрръndѫ, шi съ алеагъ domnѫ, кѫчї indепеndінца Romънілорѫ се афлъ

ꙟп періклȣ. Ачештіа пȣ пердȣръ тімпȣ, чі алессеръ пре Радȣ de ла Афȣмаџї, џінереле лȣї Нéгȣ, ші се армаръ ꙟп коптра Тȣрчілорȣ. Махомеdбеї ꙟпкъ ꙟптръ ꙟп џеаръ кȣ dепȣтіреа din партеа Сȣлтапȣлȣї. Ла Глȣвавї се ꙟптъмпінаръ оштіле Тȣрчештї ші Ромъпештї. Радȣ бате пре Махомеdбеї ші ачеста се ретраџе кȣ рȣшіпе престе Дȣпъре, ꙟпсъ апої се ꙟптóрче ші кȣ маї маре пȣтере. Се фаче а dóѹа бътаіе ла Клешіапї, ꙟп каре вікторіа се dекіаръ еаръші пентрȣ Ромъпї; ꙟпсъ а треіа е фаталъ пентрȣ dъпшії: Радȣ се веdе констрінсȣ а фȣџі кȣ аї съї ꙟп Трасілванія.

XII. Къпътъпdȣ ажіторіȣ de ла Zаполіа, Радȣ се ꙟптóрче ꙟп прімъвара аппȣлȣї ȣрмъторіȣ, ші бате пре Махомеdбеї ла Грȣмаџї: маре пȣмърȣ de deлії кадȣ сȣптȣ сабіа Ромъпілорȣ; Махомеdбеї фȣџе престе Дȣпъре, ші аdȣпъ алтъ óсте маї пȣтерóсъ, ші се ꙟптóрче ꙟп коптра лȣї Радȣ. А чіпчіа бътаіе се ꙟпчіпџе ꙟптре Тȣрчї ші ꙟптре крештіпї; Радȣ перdе, ші се ретраџе еаръші ꙟп Трасілванія. Zаполіа солічітéзъ пентрȣ dъпсȣлȣ ла реџеле Лȣdовікȣ каре і dъръеште сателе Вінџі ші Вълперȣ din Трасілванія. ꙟп ȣрмъ Zаполіа ꙟпартéзъ 30,000 de óменї ші ꙟптръ кȣ Радȣ ꙟп Ромъпія. Махомеdбеї се ретръсéсе ла Нікополі; Радȣ се ашезъ еаръші пре тропȣ, фъръ върсаре de съпџе, ші ꙟпdатъ кіемъ пре боіарї ла Бȣкȣрештї спре а се копсȣлта dеспре пачеа џереї. Тоџї афларъ кȣ кале ка ꙟпсȣші domпȣлȣ съ се dȣкъ ла Копстантіпополі ші съ рóџе пре Сȣлтапȣлȣ ка съ оппрéскъ пре Махомеdбеї de а маї търбȣра џеара. Радȣ прімі, ші плекъ кътръ Копстантіпополі, ꙟпсъ къпdȣ ажіȣпсе аколо, се реџіпȣ de Сȣлтапȣлȣ, каре dекретасе ȣр-

теа прінчіпатвлві, dаръ таї ꙟп връшъ, къпппъпіndв серіосв кврацівлв челв пеꙟпфрънтв алв Ротъпілорв карі пв се темеа de нічї впв тіzлокв спре а ші пъстра лівертатеа, пв кьтезъ а префаче цеара ꙟп пашалжкв, чі пвті domnв пре Владв Бъссъравъ, ші лв трітісе кв стéгв ла Бвкврешті. Боіарії, кв Барвв Краіовескв ꙟп фрвптеа лорв, алвпгаръ пре Владв престе Dвпъре. Ачеастъ фаптъ ꙟптъррятъ ші таї таре пре Солітапв ꙟп коптра Ротъпілорв; воіndв съ ші ръсввпе ватціоквра фъкзтъ de ачештіа, слв ші лвъ калеа ла перфідіе, ші трітісе пре впв капецівв кв семпеле de domnie пентрв Барвв Краіовескв, ꙟпсоцітв de 300 de кълярї Тврчї. Пріп ачеастъ стратацемъ Барвв къзв ꙟп кврсъ. Къndв Тврквлв ꙟптре челелалте семпе ера съ і dеа товвzвлв domпескв, ꙟї трасе кв ачела ꙟп пептв, чеї 300 de кълярї се арвпкаръ престе воіарї, вчісеръ ші deспоіаръ пре чеї таї ꙟпсетпаці, апої се ретрассеръ кв тоції ла Ціврців. Свлтапвлв сътвлв de ръсбвпаре, ꙟптърі пре Радв ꙟп domnie ші лв трітісе ла Бвкврешті. аппвлв Ротеї 2276 (Хр. 1523).

XIII. Стефапв VI domпвлв Молdавіеї веніndв ла татврітате, ꙟпчепв а се пврта тіръпеште. Свптв претеств de въпzаре вчісе пре Арбвре, отв кв таре авторітате ꙟп цеаръ, фъръ de а лв траце ла цівdекатъ, dвпъ ачеea авъndв препвсв пре фіїі лвї чеї тіперї, Теоdорв ші Нічета, ле тъіъ капетеле. Din каvса ачесторв крвdелітъці твлці воіарї фвціръ ꙟп Полопіа. Сіціствпdв трітісе о dепвтъчівпе ла Стефапв спре а лв рекопчіліа кв етіграції, ꙟпсъ фъръ de ресвлтатв. Молdавії ессачервації асвпра тірапвлвї *фортаръ* ꙟп аdевъръ впв комплотв, каре пророчесе

ꙟп 2 Септемвріе а. R. 2277 (Хр. 1524) къndꙋ се ціпъа меркатꙋ ла Ромапꙋ; ꙟпсъ Стефапꙋ фръпсе ребеллівпеа, ші тъїѣ пре логофеції Іоаппе, Коста ші Сіма, чеілалці се ꙟмпръштіаръ, маї мꙋлчї еміграръ.— Тотꙋ ꙟп ачестꙋ аппꙋ Стефапꙋ бътꙋ ла Прꙋтꙋ о тꙋрмъ de 40,000 de тътарї ші de 12.000 de тꙋрчї, карі се ꙟпторчеа din Полопіа ꙟпкъркаці кꙋ сполії. — Спірітꙋлꙋ рівалітъції каре аціта́ссе пре мареле Стефапꙋ, се deштептѣ ші ꙟп пептꙋлꙋ пепотꙋлꙋї, каре воіndꙋ съ іміteze пре ачелꙋ ероꙋ кіарꙋ ꙟп партеа чеа маї пꙋцінꙋ de лъꙋdатꙋ, се скꙋлѣ ꙟп коптра лꙋї Раdꙋ de ла Афꙋмаці, domпꙋлꙋ Ромъпіеї, ші deвъстѣ цеара пъпъ ла Тжргꙋвештї. Раdꙋ се сꙋпъръ форте de ачеастъ пекꙋвіінцъ, ꙟпсъ ꙟп локꙋ de а тріміте осте асꙋпра лꙋї спре а лꙋ аdꙋче ла ꙟпцелепчівпе кꙋ пꙋтереа армелорꙋ, єлꙋ трімісе о depꙋтъчівпе спре а лꙋ аdмопі ші а і аръта ръꙋлꙋ че фаче, пръdъпdꙋ цеара ромъпе́скъ, ꙟп локꙋ de а се ꙋпі кꙋ dъпсꙋлꙋ ꙟп коптра Тꙋрчілорꙋ іпімічілорꙋ комꙋпї. Ачеастъ ремꙋстръчівпе фолосі: ꙟптре амъпdоі прінчіпії се рестабілі пачеа, ші амъпdоі се пꙋсеръ ла аппъраре ꙟп коптра лꙋї Солімапꙋ, каре плека́ссе deціа асꙋпра Ꙋпгаріеї ꙟп аппꙋлꙋ Ромеї 2279 (Хр. 1526) кꙋ о армата de 100,000 de Тꙋрчї.

XVI. Стефапꙋ трімісе лꙋї Лꙋdовікꙋ оштї ꙟптр' аціꙋторіꙋ, карі лꙋаръ парте ла бътъіле че ꙋрмаръ. Раdꙋ ші препара́ссе пре аї съї спре а фаче о dіверсівпе ꙟп Месіа ші ꙟп Трачіа кꙋ Zаполіа dімпреꙋпъ, кѫпdꙋ ачестꙋ din ꙋрмъ пріми орdіпе de ла Лꙋdовікꙋ съ пропере кꙋ Трасілвапії ла Мохачї. Раdꙋ се възꙋ реdꙋссꙋ ла пеЧессітатеа de а ста пре локꙋ; еаръ Zаполіа плецѣ кътръ Сеседінꙋ кꙋ 40,000 de Трасілвапї,

Фрънцепъпе се пясе ꙟп тішкаре кв 15,000 de Корвацї. Ꙟпсъ реџеле Лвdовікв ꙟпчепв бътаіа кв Томорі Архіепіскопвлв de ла Колочіа, кв 25,000 de Ўнгврї, фър' de а аштепта пре Zаполіа шi пе Фрънцепъпе, ꙟп 29 Авгвств а. R. 2279 (Хр. 1526) ла сатвлв Мохачї, вnde се пітічі тóтъ óстеа Ўнгврéскъ; реџеле фвџіndв къларе, се кофвndъ ꙟптр' впв літосв шi пері аколо. — Фрънцепъпе авzіndв de ачеастъ ꙟнтъмпларе се ретрассе ꙟп Корвацiа, еаръ Zаполіа ремасе ла Сеџеdінв съ вазъ че ва фаче Солітапв. Ачеста лвъ Бвdа ꙟп 10 Септемвріе, пръdъ шi dевастъ џеара, шi се ꙟптóрсе кв марї споліï ла Adріанополі. Dвпъ ачеаста Zаполіа стрінсе аdвнаре џенералъ ла Алба-регалъ, шi се dекіеръ реџе ꙟп 10 Nоемвріе. Dаръ алтъ факціvне кіемъ пре Ферdіпаndв, Архіdвчеле Австріеї шi кvмпатвлв лвї Лвdовікв, ла тронвлв Ўнгаріеі. De ачі се пъскв впв ресвеллв фóрте ꙟнкврkатв ꙟнтре Zаполіа шi Фердінаndв. Zаполіа, ꙟпdатъ dвпъ коропареа са, пвмі префектв Трасілваніеї пре Петрв Перепні.

XVII. Ꙟп 14 Іанварів а. R. 2280 (Хр. 1527) мврі ла Хотінв Стефапв тіраппвлв, ꙟпвепіпатв de ꙟпсъші соціа са. Молdавії алессеръ ꙟп локвлв лвї пре Петрв Рарешв, фіів патврал алв лвї Стефапв челв маре, каре гвверпассе џеара свптв міпоренніа непотвлвї съв Стефапв алв VI. Кврръпdв dвпъ алеџереа лвї Петрв, трімісе Фердінаndв ла dъпсвлв пре Џіорџів Реіхерсdорф спре а се ꙟпцелеџе асвпра Ўнгаріеі, ꙟпсъ фър' de ресвлтатв. Сіџісмвпdв, реџеле Полопіеі, ꙟпкъ черкъ съ шi ашеzе тревіле кв dомпвлв Молdавіеі спре а пв пъці ка пепотвлв съв Лвdовікв реџеле Ўнгаріеі; шi ꙟпкеіъ кв Петрв впв трак-

татȣ пре пічіорȣ егал пентрȣ апъраре коmȣнъ ꙟн контра тȣтȣрорȣ inimічілорȣ. — Кȣ ꙟнчепȣтȣлȣ анȣлȣї ачествіа, ȣнȣ авентȣраріȣ, а нȣme Ioanne Negrȣ, adȣнъ ла Тісса όсте de Бȣлгарї, Сербї ші Romънї, ші ꙟнчепȣ а се бате ꙟн контра Тȣрчілорȣ ші ꙟн контра Ȣнгȣрілорȣ. Петрȣ Перенні пȣрчессе асȣпра лȣї, ꙟнсъ ретасе бътȣтȣ ла Сеџеdінȣ; dаръ Еmерікȣ Чівакȣ, епіскопȣлȣ Ȣрвеї-mарї ші коmітеле Теmішόреї, ꙟлȣ фрънсе, Валентінȣ Тȣркȣ (Török) ꙟлȣ прінсе ші лȣ ȣчісе. — Ферdinandȣ лȣъ Бȣdа ꙟн 20 Аȣгȣстȣ. Къпітанії лȣї Zаполіа перdȣръ dόȣе бътъї, ла Токаїȣ ші ла Агріа, din лȣна лȣї Сентеmвріе пънъ ла а лȣї Noȣеmвріе. Перенні трекȣ ꙟн партеа лȣї Ферdinandȣ ші і тръdede корона. Ферdinandȣ тріmісе пре Перенні ші пре Валентінȣ кȣ όсте ꙟн Трансілванiа; Zаполіа фȣџі ꙟн Полонія. — Кътръ ꙟнчепȣтȣлȣ анȣлȣї R. 2281 (Хр. 1528), Петрȣ, domнȣлȣ Молdавіеї, ірȣпсе ꙟн Трасілванiа, dевъстъ скаȣнеле Секȣілорȣ, бътȣ Брашовȣлȣ, спарсе арmата лȣї Ферdinandȣ; апої пре ла ꙟнчепȣтȣлȣ лȣї Феврȣаріе трекъndȣ пре ла Бістерџіа се ꙟнтόрсе ꙟнкъркатȣ de сполії ла Сȣчіава, ȣnde edіфікъ о бісерікъ. Zаполіа каре се афла ꙟн Полонia, се бȣкȣръ фόрте de ачеастъ deмȣстръчіȣне а лȣї Петрȣ, ші лȣ ꙟнтърі de ноȣ ꙟн поссессіȣнеа кастелелорȣ Чічеȣ ші четатеа de Балтъ din Трасілванiа. — Dȣпъ ꙟнчеркърї deшерте de а къпъта аџіȣторіȣ de ла Клеmенте VII ші de ла прінчіпії крештінї, Zаполіа тріmісе пре Албертȣ Ласкі ла Солімanȣ, ші ꙟнкінъ џеара Тȣрчілорȣ. Кънdȣ се ꙟнтόрсе Ласкі прін Бȣкȣрештї ꙟн 10 Апріле, ꙟнdрептъ о скрісόре провокътόре кътръ Ферdinandȣ, ші adȣнъ солdаџї (пре банї) ꙟн прінчіпате.

XVIII. Ꙟn прімъвара аппѕлѕі R. 2282 (Хр. 1529) Петрѕ ꙟntрѣ еаръшї ꙟn Трасілваніа, копрінсе скаѕнеле Секѕілорѕ, ле пръdѣ фъръ mісерікорdіе, ші се ꙟnтóрсе пре ла Бістерціа ла реsіdенца са. Ꙟn лѕна лѕі Іѕніѕ, кѫndѕ Солітаnѕ ꙟnаінта спре Ѹngаріа кѕ 150,000 de Тѕрчї, ꙟnкѕрсе а треіа óръ ꙟn цеара Бърсеї, ѕnde стаціона óстеа лѕї Ферdіnаndѕ сѕптѕ Валентінѕ Тѕркѕ komітеле Теmішóреї, Стефаnѕ Маілатѕ Ромъnѕлѕ konсіліаріѕлѕ лѕї Ферdіnаndѕ, Nікóлъ Геренdі епіскоnѕлѕ Албеї-Іѕліе, ші Маркѕ Пеmфлінгерѕ komітеле Сібіїѕлѕї, ꙟn 22 Іѕніѕ аттъкѣ, вътѕ ші фрънсе кѕ тотѕлѕ арmата цермаnъ, ла Фелdіóра, лѣѕ тѕnѕріле, mѕніціѕnеа ші провісіѕніле, ші се ꙟnтóрсе ꙟn тріѕmфѕ кѕ ачесте трофее ꙟn Молdавіа. Атѕnчї Zаполіа тріmісе о deпѕтъчіѕnе фортаmъ ла Петрѕ спре а-і mѕлцъmі ші алѕ рѕга ка съ-і стеа ꙟnтр' аціѕторіѕ ші de ачі ꙟnаінте. Dѕпъ ачеea плекѣ елѕ ꙟnсѕшї dіn Полоніа, mѕлцї Ѹngѕрї трекѕръ ꙟn партеа лѕї ші бътъndѕсе ла Касовіа ꙟmпръштіаръ арmата лѕї Ферdіnаndѕ. Ꙟn 18 Аѕгѕстѕ mергъndѕ ла Мохачї се ꙟnкінѣ Сѫлтаnѕлѕї, ші пѕmі пре Стефаnѕ Баторі префектѕ Трасілваніеї. Солітаnѕ оккѕпѣ еаръшї Бѕdа ꙟn 8 Сеnтеmвріе, лъссѣ пре Лѕdовікѕ Грітті (спѕріѕлѕ лѕї Аndреіѕ Грітті dоцеле Венеціеї) кѕ 3000 de Тѕрчї ла Zаполіа, ші пѕрчессе съ ꙟmпрессѕре Віеnnа (26 Септ.), ꙟnсъ аколо пеrdѕ ла 2000 de ómenї фъръ de ашї аціѕnце скопѕлѕ, апої се ретрассе ла Бѕdа ѕnde ашеzѣ пре Zаполіа пре тронѕ, (21 Октоmвріе), ші се ꙟnтóрсе ла Аdріаnополі. — Пре кѫndѕ Солітаnѕ ера dіnаінтеа Віеnnеї (Сеnтеmвріе ші Октоmвріе), Петрѕ стрінсе сенатѕлѕ ші се консѫлтѣ кѕ боіаріі, че арѕ фі de фъкѕтѕ ꙟn ачесте чер-

констанце крітіче, кьндŏ прінчіпії крештіні сьптŏ а-
ша de таре кьзуці, ші Турчії аŏ ацінсŏ ла атьта
путере. Се декреть: кь ару фі маї біне de а тракта
ку порта оттоманъ, суптŏ кондіціуні фаворітоаре, ші
трімісеръ пре логофьтулŏ Тьутŏ ла Соліманŏ, пре
каре лŏ ѫтьлпі ла Буda. Соліманŏ субскріссе ачестŏ
актŏ меморабілŏ пентру Молdавіа: „Порта прімеште
прінчіпатулŏ Молdавіеі суптŏ протекціунеа са, ку а-
честе кондіціуні: а) констітуціунеа цереі, леціле. ре-
ліціунеа ші веніturіле еі ръмьнŏ неаттінсе, b) Dom-
нулŏ цереі се ва алеце de боіарії цереі, с) Султа-
нулŏ ѫлŏ ва ѫнтьрі, ѫнсь ну ва путé нуне нічі о-
dать domнŏ фьръ de алецере, ші пре челŏ алессŏ ну
лŏ ва реісита, d) цеара ну се ва ѫнцелеце ку нічі
унŏ inimікŏ алŏ Порціï, е) чі ва da кьте dоуе миї de
оменї спре аціуторіŏ кьнdŏ Порта ва авé ресбелŏ,
f) еа ва da de бунъ воіе Порціï пре тотŏ аннулŏ
унŏ пешкешŏ de 4000 de галбенї, 40 de каї ші 24
de фалконі.“

XIX. Ѫн Трасілванія Стефанŏ Баторі стрінсе аdу-
наре ценіралъ ла Іерпутŏ, ла каре Сассіï, ка аdе-
рінці аï луï Ферdінанdŏ, ну трімісеръ dепутаці. Сте-
фанŏ ле dекіеръ кь dакъ ну ворŏ трімітe dепутаці,
елŏ ѫï ва аdуче ла аскултаре прін армеле луï Пе-
тру din Молdавіа, каре е ѫн мішкаре. Ѫн аdевьрŏ
Петру ші венi ѫн луна луï Октомвріе, dеdе фокŏ
Прьштаріулуï, ѫмпрессуръ Брашовулŏ, лує кастеллулŏ
ші прінсе пре Сассіï карі лŏ апьра; маџістратулŏ
фу невоітŏ а-і рескумпьра ку маре сумъ de банï.
Ѫнкьркатŏ ку о бунъ провісіуне din цеара Бьрсеї
Петру плекѣ кьтръ Бістерціа, прьdѣ ціnутулŏ Сьс-
сескŏ алŏ ачелуï dістріктŏ, окупъ мінереле de ар-

цінтѕ de ла Рodna ші лѕъ Бістерціа кѕ пѕтереа. Петрѕ детермінѣ акѕмѕ съ ръмъпъ ꙟп Трасілваніа, ꙟптърі чстатеа кѕ ѕпѕ прешеzѕ мілітаріѕ пѕтеросѕ, ші се апнѕкѣ съ шї сѕпнѕпъ пѕ пѕмаї ціпѕтѕріле Съссешті, чі ші скаѕнеле Съкѕешті ші комітателе de пріп прециѕрѕ; неdепсі аспрѕ пре чеї че воіа съ се опѕпъ мерсѕлѕі съѕ ші пѕ се аррътa аплекаці а ꙟмплініі черерілe de провісіѕне пентрѕ миліціе. — Акѕмѕ Zаполіа ꙟпчепѕ а шї deскіde окії асѕпра планѕрілорѕ лѕї Петрѕ, елѕ трімісе ла dънсѕлѕ о dепѕтъчіѕне ка съ лѕ роце съ лассе Бістерціа ші съ пѕ маї праdе цеара. Петрѕ ръспѕпсе кѕ аррогапца ѕпъї ꙟпвінгъторіѕ, къ атарї черерї пѕ се ѕпескѕ нічї кѕ пѕсечіѕпеа лѕї, нічї кѕ інтереселе Молdавіеї; Бістерціа каре zаче ꙟптре Молdавіа ші кастелѕлѕ Чічеѕ тревѕе, пентрѕ фолосѕлѕ Молdавіеї, съ ръмъпъ сѕптѕ потестатеа са. Zаполіа, възъпdѕ персістенца лѕї Петрѕ, ꙟпчепѕ а лѕ аменінца къ лѕ ва аккѕса ла Солімапѕ, къ воіеште съ ꙟпгѕстеzе прінчіпатѕлѕ Трасілваніеї. Петрѕ, пеафлъпdѕ кѕ кале de а се десбіна кѕ Солімапѕ кѕ каре ꙟпкеіассе, кіарѕ ꙟп ачеле zіле трактатѕлѕ маї сѕсѕ аттінсѕ, ꙟшї скімбѣ пропѕсѕлѕ, лъссъпdѕ пентрѕ алтѕ тімпѕ ессекѕтареа лѕї, ші реꙟптрѣ ꙟп Молdавіа.

XX. ꙟп Ромъпіа, ꙟпвітаці фіїndѕ de Владѕ Бъсъравъ, се револтаръ ворпікѕлѕ Négѕ ші постелпікѕлѕ Dръгапѕ асѕпра лѕї Раdѕ de ла Афѕмаці, domпѕлѕї челѕї бѕпѕ, ꙟпцелептѕ ші вітézѕ. Раdѕ, възъпdѕсе въпdѕтѕ, ꙟпчеркѣ се фѕгъ ла Краіова; ла Ръмпікѕ ꙟлѕ аціѕпсеръ ребелїї ші лѕ ѕчіссеръ dімпреѕпъ кѕ фіїѕлѕ съѕ, ші ръdікаръ domпѕ пре Моісе фіїѕлѕ лѕї Владѕ *Бъсъравъ*. Стефапѕ Баторі, пепѕтъпdѕ аdѕче ла ас-

кълтаре пре саccі, кіемъ пре Моісе асъпра лоръ, каре ші ірръпсе ꙟп цеара Бърсеі кътръ фінітълъ аннълъі R. 2282 (Хр. 1529), бътъ кастеллълъ de ла Бранъ ші ꙟмпрессъръ Брашовълъ, девастъ цінътълъ de пріn прецієръ ші прінсе мълціме de ómenі, маі въртосъ нобілі, пре карі-і дъсcе къ cine ꙟп Романіа. Ачестъ domnъ, каре ацінсо ла гъвернълъ цереі прін продіціъне, темънdъ-се de ъчігъторіі предечессорілъі съъ, Néгъ ші Оръганъ, ші de комплічіі лоръ, детермінъ съ-і перзъ. ꙟп 13 Февръаріъ а. R. 2283 (Хр. 1530), елъ і кіемъ ла пънта съроріі сале каре се мърітъ дъпъ банълъ Краіовеі, ші дъпъ оспъцъ тъіъ пре Néгъ ші пре Преdа. Оръганъ скъпъ ші фъці ла Костантінополі, ъnde лъкръ къ съчессъ пентръ скóтерea лъі Моісе. Дъпъ пропънереа фъкътъ de Оръганъ, пóрта нъмі domnъ пре ънъ боіаріъ, а нъме Владъ, каре се афла атъnчі ла Костантінополі. Кънdъ ꙟнтръ ачеста ꙟп цеаръ, Моісе фъці престе мънці, пре кале фъ пръdатъ de секъі, къ тóте ачестеа аціънсе ла Сібііъ ъnde афлъ амічі пре Стефанъ Маілатъ, Каспаръ Корватъ ші Nікóлъ Герепdі епісконълъ, къ алъ кърора аціторіъ, реꙟнтръ ꙟп прінчіпатъ ꙟп 13 Аъгъстъ; ла Віішóръ се лові къ Владъ, ꙟнсъ пердъ ші глоріа ші віеаца dімпреънъ къ къмнатъ съъ Барбъ.

XXI. Петръ domнълъ Молdавіеі ірръпсе іарна ꙟп 23 Dечемвріе а чінчіа óръ ꙟп Трасілванiа ші ꙟмпрессъръ Бістерціа, dаръ непътънdъ-о лъа се ретрассе ꙟп прінчіпатъ, ші се апнъкъ съ факъ препаратіве пентръ ресбеллълъ асъпра Полоніеі. ꙟп прімъвара аннъ R. 2284 (Хр. 1531) копрінсе Покъціа, лъъ Спіатінълъ, Коломеіа, Тісменецълъ, ші оккъпъ тóтъ цеара пънъ ла Галліціъ. Сініеmъnдъ стрінсе пре банї ла 6000

de солdaцї, шi сsптš комmъпdsлš лsї Тарповš, Палатiпsлsї Кравовiеї, i трiшiсе ꙟп коптра Молdавiлорš. Ла сатsлš Госdiецš полопiї се ꙟпкъiерарь кs вегiа dinaiнте а Молdавiлорš; ачештiа перdsръ. Къпdš аџiвпсеръ ла Петрs doї къпiтапї кs ачеастъ штiре трiстъ, се аррsпкаръ ла ꙟпкiсóре, шi Петрs се пsсе ꙟп мiшкаре кs армата са, каре се сsia ла 25,000 de óмепi. Ла Овертiпš ꙟптъмпiпъ пре Тарповš каре се ꙟпкiсессе ꙟп sпš кастрамептš формatš de каррь. Петрs ашезъ тsпsрiле пре о коллiпъ, шi ꙟпчепs съ комвардеze пре полопї, ꙟпсъ фiiпdš тsпsрiле ꙟпdрептате преа-сьсš, пs ле фъкs пiчї о стрiкъчisпе, din коптръ полопiї карi авеа тsпарї маї dестрi, каsсаръ маре копфsсisпе кs артiллърiа лорš ꙟп óстеа шi артiллърiа Молdавiлорš. Тарповš въzindš ачеаста, комmъпdъ калърiмеї съ éссъ din кастрамептš шi съ аттаче. ꙟп фiпе ешi елš ꙟпсsшї кs тóтъ мiлiцiа са, шi се ꙟпчiпсе о лsптъ съпџерóсъ ꙟптре амъпdósе ештiле, каре џiпs пъпъ сéра. Маї пре sрмъ се плекаръ Молdавiї шi лsаръ фsга, тsлцї къzsръ ꙟп мъпiле полопiлорš, Петрs перds dósе стéгsрї шi 50 de тsпsрї карi ле лsacсе de ла цермапї ла бътаiа de ла Фелdiópa. Ачеастъ крsптъ бътаiе се фъкs ꙟп 22 Аsгsстš, а. R. 2284 (Хр. 1531).—Полóпiї ꙟпсsпервiцї ꙟпкsрсеръ ꙟп Молdавiа шi прьdаръ цеара, ꙟпсъ Петрs апsкъ ла Тiрасовiцš о тsрмъ de 1000 de къларї полопї, шi i фрекъ аша de таре, ꙟп кътš престе 100 de iншї пiкаръ морцї, чеiлалцї авiа скъпаръ кs фsга.— Zапольiа се пsсе ла мiзлокš, шi ꙟп 2 Февrsарiš R. 2285 (Хр. 1532) се ꙟпкеiъ армiстецš пре 6 лsпї ꙟптре Молdавї шi Полопї, еаръ ꙟп лsпа лsi Маiš се пролsпгъ армiстецsлš пре sпš аппš. Ла

adȣnарea Полопiеi че се цiпȣ ла Петрiковȣ, Солiтапȣ трiтiсе пре Лȣdовiкȣ Грiттi спре а фаче паче ꙟптре Сiцiстȣndȣ шi ꙟптре Петрȣ. Сiцiстȣndȣ трiтiсе dепȣтацi ла тарцiпеа цереi спре а тракта кȣ dепȣтацiї лȣї Петрȣ dеспре копdiцiȣпiле пъчiї, каре се шi фъкȣ, ꙟпсъ пȣ кȣ кȣцетȣлȣ dе а се цiпé.

XXII. Ꙟп аппȣлȣ Ромеї 2285 (Хр. 1532) ꙟптръ Солiтапȣ ꙟп Ȣпгарiа кȣ о арматъ dе 200,000 dе тȣрчї, dеваstъ провiпцеле сȣпȣсе лȣї Ферdiпапdȣ пъпъ ла Лiпцiа, ꙟпсъ ꙟп Стiрiа перdȣ тóте челе че къштiгассе ꙟп ачеа еспеdецiȣпе; апої аȣзiпdȣ къ ꙟп Персiа саȣ пъскȣтȣ ресбелλȣ, се ꙟптóрсе кȣ маре пȣтърȣ dе прiпшї.—Ꙟп Ротъпiа ꙟппекъпdȣсе Вλаdȣ ꙟп Dътбовiцъ ла сатȣлȣ Попештї, боiарiї алессеръ dомпȣ пре Вептiлъ dе ла Слатiпа, каре ꙟп коптра сперапцеї пȣблiче, dомпi фóрте тiръппеште, ꙟпсъ пȣмаї dоi аппї dе зiле. Кънdȣ мерсе о dатъ ла въпатȣ пре апа Цiпiȣлȣї ꙟп пърцiле Краiовеї, се копсȣлтъ кȣ креdiпцiарiї съї, ꙟп че моdȣ съ стiпгъ ꙟпкъ пре пiште боiарї, dȣпъ че ȣчiсессе пре алцiї фóрте мȣлцї; плапȣлȣ лȣї се dескоперi, шi ꙟп локȣ dе а маї перdе елȣ пре алцiї, i се скȣртъ лȣї ꙟпсȣшї вiеаца прiп боiарiї че лȣ ꙟпсоцiа, лъпгъ апа Цiпiȣлȣї, а. R. 2287 (Хр. 1534). Атȣпчї боiарiї алессеръ dомпȣ пре егȣмепȣлȣ Паiсiе dе ла Арцешȣ, diп фамiлiа Дръкȣлештiлорȣ, омȣ ꙟпцелептȣ шi кȣ маре аȣторiтате, шi ї пȣсеръ пȣмеле Раdȣ. — Пóрта фiiпdȣ пемȣлцемiтъ кȣ пȣртареа лȣї Запоλiа, еспеdi ꙟп Трасiлвапiа пре Лȣdовiкȣ Грiттi кȣ ȣпȣ корпȣ dе 7000 dе тȣрчї шi dе Ȣпгȣрї, сȣптȣ претестȣ dе а ꙟтпъка черцiле ꙟптре Ферdiпапdȣ шi ꙟптре Запоλiа, ꙟпсъ ꙟп фаптъ спре а коприпdе цеара шi а о ла-

свптȣ потестатеа са. Емерікȣ Чіваkȣ префектȣлȣ Трасілваніеї шерсе кътръ Брашовȣ спре а се ꙟпцелеце кȣ Грітті, ꙟпсъ ла сатȣлȣ Фелтерiȣ, фȣ аттакатȣ de I. Dацо (къпітанȣ ȣнгȣрескȣ din óстеа лȣї Грітті) ші ȣчісȣ аколо.) Фапта ачеаста ꙟптъррѫтѣ пре Трасілвані, еї апȣкаръ арнеле свптȣ коmmъndȣлȣ лȣї Стефанȣ Маілатȣ, ші віетаръ ꙟптр' аціȣторіȣ пре Петрȣ din Молdавіа ші пре Раdȣ din Ромъніа, ші кȣ пȣтері ȣніте ꙟпкісеръ пре Грітті ꙟп Medіеші. Грітті фȣ атъцітȣ съ ꙟпчерче о сȣпцiȣпе, ші къzȣ ꙟп мъніле ꙟпmпрессȣръторілорȣ. Стефанȣ Маілатȣ лȣ ȣчісе; тȣрчїї се тъчелърірь, пȣціні карі скъпаръ прін ꙟптерчессіȣпеа лȣї Петрȣ. се пръdаръ ші се deспоіаръ пре кале. Копіії лȣї Грітті се dȣсеръ ꙟп Молdавiа ші тȣрірь аколо.—Zаполіа пȣmі пре Стефанȣ Маілатȣ ші пре Емерікȣ Балаша префекці Трасілваніеї, еаръ пре Ціорціȣ Мартінȣшȣ епіспопȣ Ȣрбеї-mapі.)

XXIII. ꙟптре ачестеа ꙟп Ромъніа алтъ партітъ de боіарї алессе domнȣ пре Петрȣ, фіiȣлȣ лȣї Станчiȣ, непотȣлȣ лȣї Dанȣ; еаръ Раdȣ се dȣссе ла Константінополі спре а ші dреце каȣса ла пóртъ. (Маілатȣ немȣлцъmітȣ кȣ ачеастъ скімбаре а лȣкрȣрілорȣ стрінсе оштї фъръ штіреа лȣї Zаполіа, ші лȣъndȣ кȣ сіне пре Моісе Мовілъ пȣрчессе ꙟп Ромъніа, кȣ скопȣ de а скóте пре Петрȣ din domніе, ші de а пȣне пре атікȣлȣ съȣ Моісе; ꙟпсъ пȣ і сȣчессе лȣкрȣлȣ, къчї елȣ фȣ вътȣтȣ ші прінсȣ de Петрȣ каре лȣ dеdе пре мъніле тȣрчілорȣ. Domнȣлȣ Ромъніеї стъръі ꙟптрȣ реціпереа лȣї пептрȣ ка съ реквнере Фъгърашȣлȣ, dаръ Маілатȣ скъпѣ пре фȣрішȣ ші се ꙟптóрсе ꙟп Трасілваніа. Пȣртареа ачеаста din партеа лȣї Маілатȣ стрікѣ армоніа ꙟптре Zаполіа ші

пріпчіпії Ротъпї. Петрѹ domпѹлѹ Молdавіеї се пѹсе ꙟп ꙟпцелецере секретъ кѹ Ферdіпапdѹ. Ачеста ї ꙟптърі поссессіѹпеа кастеллелорѹ Чічеѹ, четатеа de Балтъ, Балвапѹ ші Бістерціа din Трасілваnia, прin o diплотъ кѹ dатѹлѹ din 17 Іапѹаріѹ 1535. Zaполіа ші Маілатѹ афларъ de ачеаста таї пре ѹртъ, ші deвепіръ тарї іnimічї аї лѹї Петрѹ, прекѹтѹ се ва vedè ꙟп кѹрсѹлѹ історіеї. — Nестътпъратѹлѹ Петрѹ ꙟптрѣ еаръші ꙟп Покѹціа ꙟп аппѹлѹ Romeї 2288 (Хр. 1535) ші deвастѣ тотѹ ціпѹтѹлѹ de коптроверсъ ꙟптре Молdавіа ші Полопіа. Сіціствпdѹ пропѹсе dieтеї de ла Петріковѹ ꙟп лѹпа лѹї Noѹетвріе, ка съ deлібере че ар фі de фъкѹтѹ ꙟп кaѹса ачеаста. Кіарѹ къпdѹ deлібера dieта, віпе штіре de ла префекції тарціпілорѹ, къ Петрѹ фаче препаратіве пѹѹе асѹпра Полопіеї. Петрѹ кѹпоштеа старea ꙟп каре се афла полопії чеї ꙟпкѹркаці ꙟп ресбеллѹ кѹ тоскаліі, прin ѹртаре ціѹdекѣ a фі таї ѹшорѹ de a deчіde лакрѹлѹ прin o копферіпцъ; елѹ кіетѣ пре Сіціствпdѹ ла Хотіпѹ, ꙟп лѹпа лѹї Dечетвріе, ка съ се ꙟпцелéгъ ꙟптре сіпе асѹпра ачестеї коптроверсе. Сепатѹлѹ полопескѹ фъкѹ лартъ de ресбеллѹ, ꙟпсъ рецеле каре ші кѹпоштеа флъчітатеа, ꙟші dede кѹвъптѹлѹ ꙟп 5 Іапѹаріѹ, къ пре 26 Маіѹ (R. 2289; Хр. 1536) ва вепі ла копферіпцъ ла Хотіпѹ. — ꙟп Ѹпгаріа ꙟпчепѹръ de поѹ остілітъціле ꙟптре Ферdіпапdѹ ші Zaполіа, кѹ тóте ачестеа атъпdoї ачешті пріпчіпі се пѹсеръ ла тіzлокѹ спре a фаче паче ꙟптре Петрѹ ші Сіціствпdѹ de ші фіе каре din алте тотіве. ꙟпсъ Сіціствпdѹ пѹ се dѹссе ла копферіпца протіссъ, чі di коптръ тріміce ла Солітапѹ съ аккѹсе пре Петрѹ. Ачеста deпрѣdѣ de поѹ Покѹціа ші ꙟтпеdекѣ лѹкрареа кътпѹлѹї. Тра-

сілванії de алтъ парте лѹаръ Балванѹлѹ̆ спре ръсбѹнаре dе ꙟнкѹрселе фъкѹте de кътръ Петрѹ.—Сівііанії dѹпъ о ресістенцъ de шепте анні се сѹпѹсеръ лѹї Zаполіа.)

XXIV. Ꙟторкъndѹ-се de ла Константінополї Раdѹ ꙟн Ромъніа, се скѹлѣ кѹ партіта са асѹпра лѹї Петрѹ. Къndѹ̆ ера съ се ꙟнкаіере амъndóѹе оштіле, Петрѹ кіемъ ла dѹеллѹ̆ пре комнеціторіѹлѹ̆ съѹ̆. Раdѹ пріmі, ші лѹпта се ꙟнченѹ̆, dаръ ꙟн mоmентѹлѹ̆ къndѹ̆ Петрѹ ера съ аштéрнъ ла пъmънтѹ̆ пре adверzаріѹ̆, се скѹлѣ партіта ачестѹіа ші пѹсе mъніле пре Петрѹ, ꙟї тъіѣ насѹлѹ̆ ші лѹ̆ тріmісе престе mарџініле џереї. Раdѹ ѹчісе пре mаї mѹлџї боіарї din партіта лѹї Петрѹ,(ꙟнтре алџії пре банѹлѹ̆ Тоmа ші пре логофътѹлѹ̆ Влаdѹ̆.) Чеілалџї фѹџіръ ꙟн Трасілваніа, ші престе скѹртѹ̆ тіmпѹ̆ се ꙟнтóрсеръ кѹ хаїdѹчї, алѹнгаръ пре Раdѹ, ші пѹсеръ dоmнѹ̆ пре Лаіотѹ̆ Бъссърабъ. Dаръ нѹ трекѹръ dóѹе лѹнї ші се ꙟнтóрсе Раdѹ кѹ тѹрчї, ші бътѹ̆ пре Лаіотѹ̆ ла Фънтъна Џіганѹлѹї, ѹnde къzѹръ боіарії Строіа, Манѹ, Міхалкѹ ші алџії, ꙟmпреѹнъ кѹ dоmнѹлѹ̆ лорѹ̆.—Ꙟн Ѹнгаріа Ферdіnаndѹ̆ пердѹ бътаіа ꙟн контра Тѹрчілорѹ̆ ла Ессекѹ̆ ꙟн а. R. 2290 (Хр. 1537), ші ꙟнкеіѣ арmістецѹ̆ кѹ Zаполіа.—(Ꙟн Полоніа Сіџісmѹndѹ̆ плекѣ ꙟн 6 Іѹліѹ̆ de ла Краковіа спре а mерџе ꙟн контра лѹї Петрѹ, ꙟнсъ ла Лембергѹ̆ кастреле се префъкѹръ ꙟн dіетъ, сенатѹлѹ̆ ші реџеле се ꙟнкъркаръ de ꙟmпѹтъчіѹнї. Ресѹлтатѹлѹ̆ фѹ къ ꙟн лѹна лѹї Септеmвріе се dесфъкѹръ кастреле ші се ръсіпі mіліціа. Реџеле се mѹлџъmі а ꙟmmѹлџі солdацїї ꙟн Поdоліа кѹ 2000 de іншї. Ѹрmаръ dеmѹстръчіѹнї de о парте ші de алта, *Полонії dевастаръ* Ботошіанії, Чернъѹцїї ші алтеле,

Ромънії Повуціа ші локуріле вечіне. Ꙟн луна луї Феврварїв а. R. 2291 (Хр. 1538). Петрв арсе оппіdеле Червона, Іагелніца ші Чернокоzітецулв, бътв турта de солdаці ла Серетв, прінсе ла 800 de грегарї ші ла 60 de нобілї. Dieта de ла Петріковв dекретъ ꙟнтъвлціреа солdацілорв, Сіцісмундв тріміce пре Іоанне Тарновв съ ꙟнпрессуре Хотінулв.)

XXV Пре кънdв курцеа ачесте остілітъції ꙟнтре Полонї ші Молdавї, Ferdinandв се ꙟнпъкъ ку Zаполіа, ші ꙟн 24 Феврварїв 1538 ꙟнкеіаръ унв трактатв секретв ла Урбеа-маре ку конdіціуніле, ка Zаполіа ку тітлулв de Реце съ ціпъ Трасілваніа ші бреkарї комітате вечіне але Унгаріеї пънъ ла морте, еаръ dупъ мортеа луї тоте ачесте церї съ віпъ сувтв нотестатеа луї Ferdinandв. Ачеств трактатв de ші ну се публікъ, ꙟнсъ, тотв аціунсе ла урекіле луї Солітанв каре се сънъръ форте пентру ачеастъ фантъ. Пуртареа луї Петру din Молdавіа ꙟнкъ ꙟнтъррꙟтъ пре Султанв. Елв ну путеа се уіте учіdереа луї Грітті, нічї арdереа Кіліеї ші тъчелъріреа прешеzулуї турческв de аколо, карі се фъкуръ прін о стратацемъ а луї Петру, de ші ачеста нега de а се фі ꙟнтъмплатв ку штіреа луї. Ла ачестеа маї аdаугъ аккусъріле нолопілорв ші плънцеріле боіарілорв Молdавї кътръ карі Петру се пуртассе форте аспру, ꙟн кътв кіаръ фрате-съв утерінв, Стефанв, фу реdуссв ла нечессітатеа de а ші скъпа віеаца ку фуга ла Константінополі. Тоте ачестеа контрібуіръ спре а скула пре Туркв асупра креіштінілорв. Солітанв пурчессе ла Dунъре ку о арматъ валіdъ. Петру възънdусе ꙟн періклу се ꙟнdуплекъ кътръ фінітулв анпулуї а ꙟнкеіа ку Тарновв унв трактатв прін каре рестітуі По-

лопілорŏ Покѹтіа, ші се пѹсе ла апъраре ꙟп контра Тѹрчілорŏ, скріссе лѹї Zаполіа ꙟп Трасілваніа ші лѹї Радѹ ꙟп Ромъніа, аръътъндѹле къ Солітанŏ пѹ і аттеніпцъ таі пѹціпŏ пре еі де кътŏ пре ꙟпсѹлŏ. ꙟп адевърŏ се ші ꙟпкеіѣ ѹпŏ трактатŏ ꙟптре пріпчіпії Дачіеі ꙟп контра іпітікѹлѹї коттѹпŏ, каре пѹтеа съ аібъ тарі ресѹлтате дакъ с'ар фі пѹсŏ ꙟп лѹкраре дѹпъ кѹвіінцъ. Даръ таї ꙟптъіŏ боіарії дін Молдавіа десгѹстаці де домпѹлŏ лорŏ, пѹ аскѹлтаръ де ордініле лѹї Петрѹ, ші пеаскѹлтареа се префъкѹ ꙟп комплоте; Петрѹ спре а пѹ къдé прінсŏ ꙟп тъпіле копціѹрацілорŏ, се възѹ констрінсŏ а ші къѹта тъптѹіреа ꙟп фѹгъ. Дѹпъ че ші трімісе домна ші копіі ла Чічеѹ ꙟп Трасілваніа, плекѣ елŏ ꙟпсѹші де ла Сѹчіава пре аскѹнсŏ, ші трекъндŏ кѹ тарі перікле ші греѹтъці пріптре тѹпці, аціѹнсе ꙟп 20 Септетвріе ла Чічеѹ.

XXVI. Zаполіа теtъпдѹсе ка Солітанŏ съ пѹ ірѹтпъ кѹ Тѹрчії ꙟп Трасілваніа трімісе пре Маілатŏ де ꙟпкісе пассѹлŏ де ла Оітѹzŏ, еаръ де алтъ парте черкѣ пріп дарѹрі съ плече пре Сѹлтапѹлŏ спре паче. ꙟптре ачестеа, іарпа чеа греа ꙟтпедекѣ тречереа тѹрчілорŏ пріптре тѹпції чеї тарі карі деспартŏ Дачіа чісалпіпъ де чеа трапсалпіпъ. Солітанŏ пѹрчеесе де а дрептѹлŏ кътръ Сѹчіава, ѹпде се пріті кѹ бѹкѹріе де кътръ боіарії копціѹраці асѹпра лѹї Петрѹ. Елŏ копфіскѣ ꙟпдатъ тóте аверіле ачестѹіа, ші пѹсе домпŏ пре етігратѹлŏ Стефапŏ, фрате де тѹтъ алŏ лѹї Петрѹ, декіеръ четатеа Албъ де фортъреáцъ тѹрчéскъ, ші ціпѹтѹлŏ дін прецціѹрѹлŏ еі де раіа, каре таї пре ѹртъ се ѹпі кѹ реціѹпеа Кіліеі ші копрінсе тотŏ ѹпгіѹлŏ дінтре Прѹтŏ ші Дѹпастрѹ. Zа-

поліа ка съ къштіџе фавбреа свлтанвлві трімісе пре Џіорџів Мартінвшв de ꙟпрессвръ пре Петрв ꙟн Чічев. Петрв се аппъръ патрв лвні de зіле кв впв форте мікъ пвмъръ de мілітарі, ꙟн фіне капітвлъ кв kondiџівнеа ка кастеллвлв съ ръмънъ ꙟп поссессівнеа са, ші елв се потъ локві ꙟнтр'жнсвлв кв фаміліа са петврбвратв ші песвппъратв de пішене. Zаполіа свбскрíссе ачесте kondiџівні ші ле обсервъ кв сапктітате. Ꙟпсъ Стефапв din Молdавіа се плъпсе ла свлтапвлв къ елв пв се вреde секврв ꙟн domnia са, пъпъ кънdв Петрв е ꙟп Трасілванія. Солімапв трімісе орdіне ла Zаполіа съ dea пре Петрв афаръ. Dвпъ маі мвлте репресептъчівні, се ꙟпвоі кіарв Петрв съ се dвкъ ла Копстаптінополі, ꙟпсъ пв прінсв чі ꙟп калітате de депвтатв, ка съ ші аппере елв ꙟпсвші кавса са. Ꙟп аппвлв R. 2293 (Хр. 1540) тре-кв воіосв пріп Клвшів, аша ꙟп кътв тотъ лвмеа се міра de dъпсвлв, ші се dвсе ла Копстаптінополі.— Zаполіа се ꙟпсврассе ла аппвлв трекvтв кв Ісавелла фііа лві Сіџісмвпdв реџелві Полопіеі. Стефапв domпвлв Молdавіеі реꙟппоі трактателе кв Полопіа. Еаръ Стефапв Маілатв се револтъ ꙟп Трасілванія, ші черв de ла Солімапв съ лв ꙟптъреаскъ de реџе. Zаполіа вені ꙟп Трасілванія ші ꙟп 7 Маів R. 2293 (Хр. 1540) стрінсе адвпаре џепералъ ла Тврdа, ші віемъ пре Маілатв се dea ръчівні. Ачеста се ꙟнкісе кв Балаша ꙟп Фъгърашв, впdе се ꙟмпрессвръ de Валентінв Тврка. Џіорџів Мартінвшв се dвссе кв трібвтвлв ла Копстаптінополі, кв скопв de а арръта тотв de о dатъ фаптеле лві Маілатв. Zаполіа авзіпdв къ ꙟп 7 Івліе реџіпа і ав пъсквтв впв фіів ла Бвdа, dede впв оспъцв маре ла Сібіів, ꙟпсъ ꙟп 21 Івліе мврі de

вертіціпе ла Събешѕ, лъссъпdѕ de тѕторі копіллѕлѕї съѕ пре Петрѕ Петровічї ші пре Џіорџіѕ Мартіпѕшѕ, карі ꙟтпреѕпъ кѕ реџіпа съ гѕверпеze статѕлѕ пъпъ къпdѕ ва креште копіллѕлѕ.—Ферdіпапdѕ черѕ съ се пѕпъ ꙟп лѕкраре трактатѕлѕ de ла Ѹрбеа-таре. Солітапѕ се deвіеръ пептрѕ копіллѕлѕ Іоаппе Сіџісmѕпdѕ (аша се пѕші фіїѕлѕ лѕї Zаполіа), ші трітісе пре Махоmedвеї кѕ ошті ꙟптр' аџіѕторіѕ. Маілатѕ се ꙟтпъкъ кѕ Петровічї ші кѕ Мартіпѕшѕ, ші фѕ ꙟптъріtѕ ꙟп demпітатеа са de префектѕ алѕ Трасілваніеї.

XXVII. ꙟп Молdавіа Стефапѕ трассе асѕпра са ѕра џепералъ пріп крѕdелітъціле сале челе тарі. Боіарії џереї се копџіѕраръ ꙟп коптра лѕї, ші лѕ ѕчісеръ, еаръ ꙟп локѕлѕ лѕї алессеръ пре А л е с с а п d р ѕ К о р п е а, ші трітісеръ ла пóртъ пептрѕ ꙟптъріре. Солітапѕ din коптръ рестабілі пре Петрѕ каре штіѕ аша de віпе съ ші аппере кавса ꙟпаіптеа Сѕлтапѕлѕї, ꙟп кътѕ къштігъ пре тоці megістапії порџії ꙟп партеа са. Алессапdрѕ кѕ партіта са, се adрессъ ла Ферdіпапdѕ каре пѕ лѕ пѕтѕ аџіѕта, dѕпъ ачеа черѕ аџіѕторіѕ de ла Сіџістѕпdѕ каре лѕ тъпгъіъ кѕ ворве dешарте. ꙟптре ачестеа Петрѕ се апропіа кътръ пріпчіпатѕ; попорѕлѕ ꙟлѕ аштепта кѕ браџеле dескісе ка пре ѕпѕ ꙟпфръпъторіѕ алѕ ребеллілорѕ, ꙟп фіпе кіарѕ ачеї воіарі карі алессъръ пре Алессапdрѕ, ѕчісеръ креатѕра лорѕ спре а къштіга граціа лѕї Петрѕ. Ачеста ꙟптръ ꙟп Сѕчіава ꙟп 22 Февррѕаріѕ а. R. 2294 (Хр. 1541) ꙟп тіzлокѕлѕ аппласѕселорѕ попорѕлѕї, каре і dede ꙟп тъпі пре ребеллї. Мѕлтѕ съпџе се върсъ атѕпчї спре сътѕрареа ръсѕбѕпърії, стрателе Сѕчіавеі се акоперіръ de кadавере. *Петрѕ трітісе* ꙟпdатъ ла Чічеѕ dѕпъ dómпъ ші копії

карі ші веніръ ꙟн луна луї Маіŭ. — Солітанŭ пурчессе ку осте ꙟн Ŭнгаріа, ші ꙟн луна луї Аугустŭ луѣ Буда ку ꙟншелъчіуне, ші префъкŭ Ŭнгаріа ꙟн пашалжкŭ; реџінеї Ісабеллеї ші фіїулуї еї Сіџісмундŭ dede Трасілваніа ку пърџіле de ла Тісса, пре Мартінушŭ лŭ нумі Реџінте, еаръ пре Валентінŭ Турку лŭ dуссе ку сіне ла Константінополі. Реџіна се ашезѣ ла Ліпова. ꙟн Трасілваніа се револтаръ Маілатŭ ші Балаша. Султанулŭ трімісе пре Ахмеdбеї, паша de ла Nікополі спре ꙟнфрънареа лорŭ, ші провокѣ пре domnії прінчіпателорŭ ромънешті съ dea аџіуторіŭ. Петру din Молdавіа ші Раdу din Ромъніа іррунсеръ ꙟн Трасілваніа ші ꙟмпресураръ пре Маілатŭ ꙟн Фъгърашŭ. Маілатŭ се апъръ ку мултъ валенџъ ꙟн кастеллулŭ челŭ ꙟнтърітŭ прін сполііеле луї Грітті. Петру възънdŭ къ перdе мултŭ тімпŭ бътънdŭ кастеллулŭ, ꙟнчеркѣ стратаџема, ші ꙟншелѣ пре Маілатŭ съ еасъ ла о конферінџъ. Сеара кънdŭ Петру ші Маілатŭ се афла ла чінъ, се пъску чеартъ ꙟнтре оменії лорŭ. Аї луї Маілатŭ се учісеръ de мілітарії луї Петру, Маілатŭ ꙟнсушї се прінсе ꙟн 19 Іулїŭ ші се трімісе ла Константінополі, unde мурі ла аннулŭ R. 2304 (Хр. 1551). Спре рекуноштінџъ реџіна Ісабелла ꙟнтърі луї Петру поссессіунеа кастеллелорŭ сале din Трасілваніа.

XXVIII. ꙟн аннулŭ Romeї 2295 (Хр. 1542) Ісабелла вені ла Алва-Іуліа, компусе унŭ консіліŭ de 21 de іншї dintре новілї, секуї ші сассї, нумі пре Петровічї банŭ алŭ Темішанеї, пре Мартінушŭ префектŭ престе џінутулŭ Тіссанŭ (ші Крішанŭ), пре Леонарdŭ Сечі престе алŭ Кассовіеї, пентру сіне џінуе Трасілваніа ші Марамуросулŭ. ꙟн ачестŭ аннŭ

Трасілванії пв трімісеръ ла портъ трібвтвлв (ꙟп свмъ de 10,000 de галбенї), спре a i ꙟпdвпліка ла ꙟмпліпіре Петрв фв провокатв de a фаче о ескврсівне ꙟп Трасілванія. Елв ꙟптрѣ кътръ ꙟпчепвтвлв аппвлвї R. 2296 (Хр. 1543) пре ла Бвзев, прьdѣ цеара Бърсеї, скавпвле секвіештї шї dістріктвлв Бістерцеї, шї се ꙟпторсе ꙟп прінчіпатвлв съв. ꙟп врмарея ачестеї deмвстръчівпї, Трасілванії ꙟп 1 Івпів трімісеръ трібвтвлв ла портъ.— Пре тімпвлв ачеста Соліманв оквпъ маї тотъ Паппонія. Мартінвшв фв провокатв съ трімітъ свккврсв мілітарів; елв трімісе пвмаї провісівпї, ескvсъпdвсе къ тревве съ аппере Трасілванія ꙟп коптра лвї Петрв каре ꙟпкврџе пеꙟпчетатв ꙟп цеаръ. Спре аdевърарея ачествї претеств, Петрв ꙟптрѣ а zечеа оръ ꙟп аппвлв R. 2297 (Хр. 1544). Dвпъ ꙟпторчерея лвї, Трасілванії кврметъпdв съ пвпъ о мъсвръ ачесторв ꙟпкврсе фъръ фіпітв, demоліръ кастеллвлв Чічев. Петрв се плъпсе ла Свлтапвлв, шї тотв ꙟп ачелв аппв рекъштігѣ тоте поссессівпіле сале din Трасілванія.—ꙟп аппвлв R. 2298 (Хр. 1545) фв паче ꙟп церіле Dачіеї, еаръ ꙟп челв врмъторів се пъскврь марї dіссепсівпї ꙟптре Петрв шї Сіџісмвпdв din кавса свппъръріловв фъквте пегвџъторілорв шї локвіторілорв вечіпї, de о парте шї de алта. Сіџісмвпdв трімісе пре Віламовскі ꙟп Молdавія съ чеаръ сатісфакцівпе; Петтв лв реџінв ла dъпсвлв реторкъпdв граваміпіле полопіл рв пріп алтеле маї марї din партеа Молdавілорв. ꙟптре ачестеа Петрв мврі ꙟп лвпа лвї Авгвств а. R. 2299 (Хр. 1546) шї се ꙟпгропѣ ꙟп мопастерівлв de ла Пробата челв еdіфікатв de dъпсвлв. — Цеара алессе пре фіівлв лвї челв маї маре, *Еліе* (савв Іліашв), de свчессорів ꙟп domnie.

Секціѕнеа В.

De ла mórtea лѕї Petrѕ Рарешѕ пънъ ла mórtea лѕї Васілїѕ Лѕпѕ ші а лѕї Mateiѕ Бъсъpaбъ.

КАРТЕА I.

De ла mórtea лѕї Petrѕ Рарешѕ пънъ ла mórtea лѕї Міхаіл Bitézѕлѕ.

I. Ꙟп аппѕлѕ ꙟп каре еші din віеацъ Петрѕ Рарешѕ ші і ѕрmъ ꙟп domnia Молdaвіеї фіїѕлѕ съѕ Еліе, се скóссе Раdѕ Dракѕлѕ din Domnia Ромъніеі, ші ꙟп локѕлѕ лѕї се пѕmі Мірчеа III, фіїѕлѕ лѕї Міхаіл челѕ ръѕ. Ачеста ꙟпчеnѕ ꙟndaтъ а imita пре татъ съѕ, ші dѕпъ dóѕе лѕпї de zіле ѕчісе пре ворпікѕлѕ Кódъ, пре комісcії Раdѕ ші Вепtілъ, пре спътарієлѕ Стоіка, пре столпікѕлѕ Dрагѕ, ші dеспоіѣ пре тѕлцї de аверіле лорѕ. Маре пѕтърѕ de боіарї фѕціръ ꙟп Трасілваніа, атътѕ ꙟп аппѕлѕ ачеста, кътѕ ші ꙟп челѕ ѕрmъторіѕ R. 2300 (Хр. 1547). Аколо рефѕціцїї adѕпъndѕ оштї се ꙟптóрсеръ апоі ꙟп аппѕлѕ R. 2301 (Хр. 1548) пре Праова, ші се вътѕръ кѕ Мірчеа ла сатѕлѕ Перішѕ, ꙟпсъ кѕ пердереа лорѕ; тіраппѕлѕ і ꙟпвіпсе, бапѕлѕ Теоdосіѕ ші вестіарієлѕ Adріапѕ періръ ꙟп ачеа лѕптъ фаталъ.—Ꙟп Полопіа mѕрі Сіџісmѕпdѕ кърѕіа ѕрmѣ пре тропѕ фіїѕлѕ съѕ Сіџісmѕпdѕ Аѕгѕстѕ — Ꙟп Трасілваніа Мартіпѕшѕ administръ веnітѕріле џереї фър' de а da ръчіѕпї; пъскъпdѕсе чеартъ ꙟптре dъпсѕлѕ ші ꙟптре Ісабелла, елѕ ꙟпчепѕ а тракта кѕ Фердіпапdѕ. Ісабелла лѕ аккѕсъ ла Солітапѕ. Domпії џерілорѕ ромъпештї фѕръ провокацї съ dea аџіѕторіѕ. Мартіпѕшѕ оккѕпъ Съвешѕлѕ ші Mediewiї, ꙟпвіпъ

пре сассї ші пре секвї съ се скόле асвпра Ісабеллеї, ꙟтпрессвръ пре ачеаста ꙟп Алва-Івліа; dаръ таї пре вртъ се ꙟпппъкъ кв dъпса, ші се ꙟпторсе ла Ѹрбеа таре. Ꙟпсъ Петровічї кіетассе пре пата dе ла Бвdа ꙟптр' аџівторів, dе алтъ парте ірръпсеръ dотпії џерілоръ ротъпещтї, Мірчеа пре ла Търпвлъ Рошв ші Еліе пре ла Оітвzв. Плапвлъ ера съ се впéскъ кв тоџії ла Събешв, ші саѹ съ пріпzъ саѹ съ вчіdъ пре Мъртіпвшв. Dаръ ачеста штів съ ꙟпшеле пре тоџї: елъ трітісе пре Іоаппе Кетепі ꙟп коптра лвї Мірчеа каре се ретрассе фъръ бътаіе, ші пре Іоаппе Търкв ꙟп коптра пашеї, каре бътв корпвлъ dіпаіпте алъ Тврчілоръ ла Dева. Еліе dвпъ піште копфлікте тічї кв кълърітеа впгврéскъ ла Търгвлъ-Секвілоръ, се ꙟптόрсе ꙟп Молdавіа; ассетіпе ші Паша ꙟпформатъ dе Ісабелла кътъ къ с'аѹ ꙟтпъкатъ, се ꙟптόрсе ла Бвdа. Ачестеа се ꙟптъмпларъ ла аппвлъ Ротеї 2303 (Хр. 1550)— Пептрв ачеастъ лвкраре кв ꙟпшелъчівпе Еліе, dотпвлъ Молdавіеї, фв кіетатъ ла Копстаптіпополі, ші аккесатъ dе проdіторів. Спре а ші скъпа віеаџа ші dотпіа, елъ пв афлъ алтъ тоdъ dе кътъ а се фаче Махотеdапъ. Ꙟпdатъ че се ꙟптόрсе ꙟп пріпчіпатъ, елъ ші аттъкъ пре полопї, ꙟп аппвлъ R. 2304 (Хр. 1551), арсе Браковвлъ, ші фъкв тълте пръdъчівпї.

II. Мартіпвшъ се ꙟпџелессе кв Ферdіпаndъ ка съ і dеа џеара, ші вепі кв όсте џертапъ свптъ коттъпdвлъ лвї Касталdо ꙟп Трасілванія, ші пріп атепіпџърі ꙟпdвплекъ пре Ісабелла съ чédъ лвї Ферdіпаndъ регатвл кв клепоdіеле, еа съ прітéскъ 100,000 dе галбепї свпт пвте dе dоте, фіівлъ еї, Іоаппе Сіџістєпd, dвкателе dе Опол ші Ратібор dіп Сіллесіа, ші ередітатеа пъ-

рintéскъ din Счепвшів. Трактатвлв се ꙟптърі de адвнареа џенералъ каре се џінв ла Клвшів ꙟп лвпа лві Івлів. Ісавелла кв копіллвлв mi кв тіпістрвлв Петровічї се dвссе ла Кассовіа, ші de аколо трекв ꙟп Полопіа. Мартіпвшв ретасе гвверпаторів, Стефапв de Лосопџв се пвті котіте Теmішóреі, Апdреів Баторі кастеллапв Ліповеї. — Солітапв ꙟпштііпџатв deспре ачесте скітвърі, се тврвзръ фóрте, ші коттъпdъ лві Махотеdвеї, пашеї de ла Сіпџіdвпв, съ ꙟптре ꙟп Впгаріа, каре лвъ Ліпова ші алте кастелле de пре лъпгъ Мвреш ші Тісса, апоі ꙟтпрессвръ Теmішóра, ꙟпсъ аппропііпdвсе іарпа, се ретрассе ла Сіпџіdвпв. Мартіпвшв ші Касталdо стрінсеръ óсте ꙟп Трасілваніа ші релвваръ Ліпова, ꙟпсъ dвпъ че се ꙟптóрсеръ ла Вінџї, Касталdо вчіссе пре Мартіпвшв, ꙟп 17 Dечетвріе, а. R. 2304 (Хр. 1551), свптв претеств къ ар фі продіторів, ші къ аре de скопв de а се впі еаръші кв тврчії ші кв domnii џерілорв Ротъпешті, кв алв кърора ацівторів ар воі съ скóтъ трвпеле џертапе din Трасілваніа. — Ꙟп аппвлв R. 2305 (Хр. 1552) се револтаръ секвії ла Търгвлв-Мврешвлві, din кавса вчіdерії лві Мартіпвтв, ꙟпсъ фър' de свчессв: еї фвръ фръпџї de Фрапческв Kendi.— Ферdiпапdв пвті пре Апdреів Баторі префектв Трасілваніеї.

III. Кътръ прітъвара ачестві аппв ірвпсе Еліе din Молdавіа, deвъстъ скавпеле съквіешті, ꙟтпрессвръ кастеллвлв de ла Брапв, ꙟпсъ пепвтъпdвлв лва пръdъ џара Бърсеї ші се ꙟптóрсе спре касъ, dаръ фв ацівпсв de къпітапії Edeпфі ші Вапк, ші desпоіатв de тóтъ праdа че dвчеа. Dвпъ ачеастъ еспеdіцівпе пефавстъ, Еліа фв кіетатв а-dóва óръ ла Копстаптіпополі ші трассв ла dаре de ръчівпі, ꙟп фіпе

фѫ ессіліатѫ ꙟн Асіа Атѫнчї цеара алессе пре Стефанѫ VII фрателе лѫї Еліе. Ачеста ꙟнтрѣ ꙟндатѫ ꙟн Трасілваніа кѫ 40,000 de Ромѫні, ꙟмпрессѫрѣ Прастаріѫлѫ, ші черкѣ сѫ ассалте Брашовѫлѫ, dарѫ фіindѫ кѫ ачестѫ постѫ се апъра таре dа комітеле Арко, нѫ лѫ пѫтѫ лѫа, чі со ꙟнто́рсе фъръ de ресѫлтатѫ.— ꙟн прінчіпатѫлѫ сѫѫ се пѫртѣ Стефанѫ фо́рте аспрѫ, din каре каѫсѫ фо́рте мѫлцї боіарї еміграрѫ ꙟн Полоніа ші ꙟн Трасілваніа. Чеї din Полоніа ацівтацї de Сіеніовѫ хатманѫлѫ Подоліеї, алессерѫ domнѫ пре Петрѫ Алессаndрѫ Лъпѫшніанѫ, ꙟнцірѫ компплотѫлѫ ші ꙟн цеарѫ, ші ѫчісерѫ пре Стефанѫ; еарѫ чеї din цеарѫ алессерѫ пре ѫнѫлѫ а нѫме Жолdеа каре се спѫнсе кѫ Рѫссаndра, фііа лѫї Петрѫ Рарешѫ. Dарѫ веніndѫ Алессаndрѫ кѫ аї сѫї din Полоніа, прінсе пре Жолdеа ла Шіпотѫ, ꙟї тъїѣ насѫлѫ ші лѫ аррѫнкѣ ꙟн ѫнѫ монастерїѫ, апоі се ꙟнсѫрѣ кѫ Рѫссаndра. — Ла ачеастѫ префачере а лѫкрѫрілорѫ контрівѫї ші Касталdо, каре воіndѫ сѫ скотѫ ші пре Мірчеа din Ромъніа, dеdе ацівторіѫ челорѫ че се афла кѫ Раdѫ Еліашѫ емігрaцї ꙟн Трасілваніа. Ачештіа іррѫпсерѫ пре неаштептате ꙟн прінчіпатѫ ші бътѫрѫ пре Мірчеа ла Мъінештї. Мірчеа фѫцї престе Dѫнъре, ші нѫ dѫпъ мѫлтѫ тімпѫ се ꙟнто́рсе кѫ тѫрчї ші кѫ тътарї, ші алѫнгѣ пре Раdѫ кѫ партіта са престе мѫнцї ꙟн Трасілваніа. Dарѫ нічї Касталdо каре фъкѫссе атътеа ꙟнкѫркътѫрї, нѫ ръмасе нетѫрвѫратѫ, къчі ла Клѫшіѫ се револтарѫ оштіле ꙟн контра лѫї din каѫса кѫ нѫ ле плътіссе стіпенdіѫлѫ; еарѫ ꙟн Темішана Ахмеdвеї бътѫ четатеа Теміш́ора чеа апъратѫ кѫ мѫлтѫ енерціе de Стефанѫ Ласонцѫ. Ачеста фъкъndѫ тотѫ че фѫ прін пѫтінцѫ спре а ціне́ постѫлѫ, се бъгѫ ꙟн

фiiнe констрiнсъ а капiтула; перiндiiĭ de мързĭ тъiарт дін-тъ капiтулъчiуне пре Стефанŭ кu тотŭ бравеналŭ лuĭ, апоĭ коuрiнсеръ Лiпова, Лuгошулŭ, Сънешулŭ, шi алте лонарĭ маĭ мулте, шi се дитiнсеръ пънъ ла Агрiа.

IV. Дн луна луĭ Iunĭŭ аннулŭ R. 2306. (Xp. 1553) iррuнсе Алессандрu din Молдавiа дн скаунулŭ Чiзакулuĭ, шi прiнсе мулцĭ омeнĭ, днтре алцiĭ пре Бернардŭ Лазарŭ. Пре тiмпулŭ ачела ера префецiĭ аĭ Трасiлванiеĭ din партеа луĭ Фердinandŭ, репумiцiĭ Kendi шi Добо, кърора ле деdесе Фердinandŭ iнструкцiунi съ трьiéскъ дн армонiе кu домнiĭ церiлорŭ ромъпешĭ. — Петровiчĭ венi din Полонiа ла Урнеа-маре ка съ iнтрiче пентру реклемарea Iсабеллеĭ, дарь неацiунгъндu-шi скопулŭ се днтóрсе дн Полонiа, апоĭ de аколо къльторiндŭ прiн Молдавiа шi Романiа се дuсе ла Лuгошŭ, unde ръмасе дн калiтате de Банŭ, пuсŭ din партеа султанuлuĭ. — Боiарiĭ din Романiа dупъ маĭ мулте плъпцерĭ шi аккузърĭ асупра луĭ Мiрчеа тiраннулŭ, днdуплекаръ пре пóртъ а лŭ скóте din домнiе шi а пuне дн локuлŭ луĭ пре Петраскu, фiiулŭ луĭ Петрu I, каре се ашезъ пре скаунŭ дн зiуа de паштĭ а. R. 2307 (Xp. 1554). — Дн аннулŭ урмъторŭ се фъкuръ марĭ препаратiве дн провiнцеле Дачiеĭ спре а реднтродuче пре Iсабелла шi пре Iоанне Сiцiемундŭ, фiiулŭ еĭ. Дн луна луĭ Мартiŭ а. R. 2309 (Xp. 1556) Петровiчŭ порчесе de ла Лuгошŭ, Петраскu днтръ пре ла Брашовŭ кu 12,000 de армацĭ, сuлтарiулŭ Моцоцŭ кu 8000 din Молдавiа, шi днпресураръ Алба-Iулiа. Петровiчĭ стрiнсе адunаре цeнeралъ дн Тurda шi провiеътъ de а сóче éръ прiнчiпе пре Iоанне Сiцiемундŭ. Петраскu амепiнцъ кu фокŭ шi кu тaiе пре саcсĭ, dакъ nu се

ворѕ лъсса де Фердінандѕ, апоі пърчессе de лъ Ѹрвеа-маре, Моцокѕ лъ Герла. Ꙟп лѕпа лѕі Аѕгѕстѕ вепі ші Алессандрѕ din Молдавіа, пре ла Родпа, ші се ѕпі кѕ Петраскѕ ла Сатѕ-маре: Петраскѕ трімісе пре ворпікѕлѕ Соколѕ пъпъ ла Лемвергѕ dѕпъ Ісабелла ші Сіцісмѕndѕ; ла Хѕстѕ се ꙟптълпіръ кѕ тоції, ші ꙟп 22 Октомвріе ꙟптраръ ꙟп Клѕшіѕ. Ісабелла ꙟпкъркъ кѕ dарѕрі пре domnii ромъпі пептрѕ аціѕторіѕлѕ че і аѕ datѕ, ші еі се ꙟпторсеръ ꙟп пріпчіпателе лорѕ.

V. Ꙟп аппѕлѕ Romei 2310 (Хр. 1557) се dѕссе Фрапческѕ Бебек ла Копстаптінополі, ші черѕ de ла сѕлтапѕлѕ ка съ лѕ факъ гѕверпаторіѕ Трасілваніеі. Сѕлтапѕлѕ ꙟлѕ пѕмі ꙟп ачеастъ калітате, ші провокѣ пре domnii церілорѕ ромъпешті съ лѕ ꙟптроdѕкъ, ꙟпсъ пъпъ къпdѕ Бебекѕ аціѕпсе ꙟп цеара Ромъпéскъ, реціпа dесторсе пре Сѕлтапѕлѕ de ла пропѕслѕ съѕ, каре лѕ ші ревокѣ. Кѕ тóте ачестеа Бебек прін іптерчессіѕпеа domnілорѕ Ромъпі, се ꙟмпѣкѣ кѕ Ісабелла, ші вепі ꙟп Трасілваніа. Апоі кѕ аціѕторіѕлѕ лѕі Алессандрѕ бътѕ оштіле лѕі Фердinandѕ ла Тісса, ші десчінсе Мѕпкачіѕлѕі. Ꙟпсъ Петраскѕ мѕрі ꙟп 24 Dечемвріе, лъссъпdѕ ꙟп ѕрмъ doi фіі: пре Петрѕ Черчеллѕ ші пре Міхаіл Вітéзѕлѕ, карі амъпdoi се фъкѕръ domnі маі търziѕ. — Мірчеа каре се афла ла Копстаптінополі аѕzіndѕ de мóртеа лѕі Петраскѕ, ꙟптрікѣ ла пóртъ пъпъ къпdѕ къпътъ еаръші domnia, ші вепі ла Бѕкѕрешті ꙟп 25 Іаппѕаріѕ a. R. 2311 (Хр. 1558), ꙟпсъ маі ꙟпаіпте de a аціѕпце елѕ ꙟп цеаръ, фѕціръ мѕлціме de boiapі ꙟп Трасілваніа, Мірчеа трімісе кърці dѕпъ dъпшіі, ціѕръпdѕ-се къ пѕ ле ва фаче пічі ѕпѕ ръѕ. Ворпікѕлѕ

Стъпілъ ші алції врезъръ ворвелорȣ тіраппȣлȣї ші се
ꙟпто́рсеръ ꙟп цеаръ. Ꙟп 10 Мартіȣ, Мірчеа кіемъ
пре епіскопї, егȣмепї ші боіарї ла о адȣпаре, ші въпдȣ
ачештіа ера тоції стрїпшї, коммъпдъ ла ȣпȣ агъ тȣр-
ческȣ де тъчелърі пре тоції боіарії. Алції карі пȣ се
ꙟпто́рсеръ din Трасілваніа, се дȣсеръ ла Констап-
тіпополі съ се плъпгъ асȣпра лȣї Мірчеа, аколо і ȣ-
чіссе Сȣлтапȣлȣ, ꙟптре алції пре Радȣ Соколȣ. —
Ꙟп Трасілваніа реціпа Ісабелла ȣчісе ꙟп 1 Сеп-
тембріе пре Фрапческȣ Бебекȣ ші пре Фрапческȣ
Кенdі, сȣптȣ претестȣ, къ ачештіа арȣ ȣмбла съ і
смȣлгъ din мъпї гȣверпȣлȣ. Еа ꙟпсъшї мȣрі
ꙟп 15 Септембріе R. 2312 (Хр. 1559), ші фіїȣлȣ
еї, І. Сіцісмȣпdȣ, ремасе domпȣ, ꙟп етате de 20 de аппї.
Мірчеа іпімаатȣ прін ȣчідеріле фъкȣте de Ісабелла;
ꙟші пропȣсе съ ȣчідъ ші пре еміграції Ромъпї карі
се маї афла ꙟп Трасілваніа; спре а ле пȣпе кȣрсъ
ꙟптрепрїпсе о къльторіе ꙟп ачеастъ цеаръ din ȣрмъ,
ꙟпсъ мергъпdȣ кътръ Брашовȣ, ꙟлȣ ажȣпсе пре елȣ
ꙟпсȣші ꙟпцерȣлȣ морції ꙟп 25 Септембріе R. 2312
(Хр. 1559). Dо́ъе септъмъпї dȣпъ мо́ртеа лȣї веніръ
еміграції din Трасілваніа ші копріпсеръ цеара; еа-
ръ dо́мпа Кіашпа, въдȣва лȣї Мірчеа, фȣџї кȣ копіїї
еї престе Dȣпъре ла тȣрчї, de аколо се ꙟпто́р-
се кȣ оштї тȣрчещї, ші бътȣ пре еміграції, ла са-
тȣлȣ Шърпътештї, dȣпъ ачееа ꙟптръ ꙟп Бȣкȣрештї,
ші пȣсе domпȣ пре Петрȣ, фіїȣлȣ еї челȣ маї ма-
ре, кȣ сȣпрапȣмеле Скіопȣлȣ, ꙟпсъ абіа трекȣ о
съптъмепъ de зіле, ші веніръ алції еміграції кȣ о́сте
de ла І. Сіцісмȣпdȣ пре апа Олтȣлȣї ꙟп џіосȣ; Пе-
трȣ ле еші кȣ тȣрчії ꙟпаінте, ші се фъкȣ маре вър-
саре de съпџе ла сатȣлȣ Боіанȣ; маї пре ȣрмъ кȣ-

віпее Петрв, ші се рефіптóрсе ла скаунвлŏ domнiеї,
вnde пріті інсетпеле трітісе de ла Копстаптіпополі.

VI. Ѫп Молdaвіа пре тітпвлŏ ачеста се афла лъпгъ Алессапdрв впŏ авептврарій, авяте Іаковŏ Васілікŏ, каре се ціпеа а фі din фатіліа Деспоціморŏ Сербіеї, din съпцеле Еракліzілорŏ, ші пріп врмаре копсъпцепŏ кв Рвссапdра, dóтпа лві Алессапdрв, а кърей тать ахесе фііва саŭ пепóта впві деспотŏ din Сербіа. Ачестŏ отŏ епігтатікŏ Ѫпчепŭ съ тачіпезе стре а ші форта о партітъ Ѫптре боіарій цереї, кв скопŏ de а скóте пре Алессапdрв ші а се фаче пре сіпе domпŏ. Алессапdрŏ сітці, ші dеdе opdine съ лŏ пріпzъ, даръ елŏ фвці ла Брашовŏ, ші de аколо се дхсе Ѫп Полопіа, вnde коптіпвъ а лвкра спре Ѫпфіпцареа плапвлві съŭ; Ѫпсъ пепвтъпdŏ еші кв іптрічіле, се дхсе ла казачї ші Ѫпчепŭ а стрінџе солdаці пре бапі. Сіџіствпdŏ реџеле Полопіеї авzіпdŏ de ачесте тачіпъчівпї dеde opdine ла тоці коттапdапцій съ Ѫппеdече верче Ѫпчеркаре асвпра Молdaвіеї. Атвпчї Васілікŏ фвџі ла Фрапческŏ Zai, къпітапвлŏ свпретŏ din партеа австріачілорŏ ла Касовіа. Ачеста Ѫлŏ рекотапdъ лві Фердіпапdŏ, de ла каре къпътъ ахіторіŏ Ѫп бапі ші воіе de а стрінџе солdаці ші de а фаче о Ѫпчеркаре Ѫп Молdaвіа. Васілікŏ адвпъ ла 1600 de кълърі вигврі, полопі, цертапі, сіапесі, фрапчесі, ші Ѫтпреапъ кв Аптопій Секелі, Алберт Ласкі, Фрълквлŏ Роселле, ірпвпсеръ Ѫп Молdaвіа, Ѫп аппвлŏ R. 2314 (Xp. 1561). Алессапdрв сітціесе de ачеастъ Ѫптрепріпdере, елŏ ші копчептрасе óстеа ла Серетŏ, ші трітісе двпъ ахіторій ла Тврчі ші ла Петрв Ѫп Ротъпіа, карі пв ліпсіръ а вепі. Аптопій Секелі, фъръ de а Ѫпчерка бътаіа

кѣтѣ modȣ de a veni ла о конферінцъ кȣ сълтаріȣлȣ Монокȣ, каре вънdȣ inimiчілорȣ ѻстеа ротъпъ. Ꙟn ȣрmареа ачестеі продigiȣnі, dъndȣсе бътаіе ꙟn 10 Noveмвріе R. 2314 (Xp. 1561) пре апа Серетȣлȣі, пȣ denарте de ла Сȣчіава, Алессаndрȣ пердȣ шi фȣцi спре Dȣнъре, шi трекъndȣ се dȣсе ла Конставтінополі. Петрȣ din Ромъніа, каре авіа ацiȣнсессе кȣ аї съї, възъndȣ фȣга лȣї Алессаndрȣ шi а Тȣрчілорȣ, ꙟнкъ се ретрасе. Барбарii de авентȣрарі ȣчісеръ ла 2000 de церані карі din кȣріосітате се сȣісеръ пре арборі ꙟn о гръdinъ, спре а се ȣіта ла ечепа бътъіеі, ка съ се вотъ глоріа къ аȣ авȣтȣ лȣптъ съпцерѻсъ.

VII. Ꙟn ȣрmа ачестȣї сȣчессȣ авентȣраріȣлȣ Васілікȣ ȣсȣрпъ domnia Молdавіеі, шi лȣъ пȣmеле de Іоанне Ераклide Dеспотȣ; пре Моцокȣ лȣ фъкȣ ворнікȣ, пре Върновскі хатmанȣ, пре Строіцъ логофътȣ. Dȣпъ ачеа тріmісе deпȣтаці ла пѻртъ спре а чере ꙟнтъріреа. Пѻрта се префъкȣ а лȣ ꙟнтъри ꙟn domnie, ꙟнсъ і dede opdine съ dimітъ mіліціа стрѣінъ, шi съ реціnъ пȣmаі 300 de преторіані шi 300 de dороrанці. Васілікȣ се афла ꙟn ліпсъ de банi шi пȣ авеа кȣ че съ плътѣскъ mіліціа, пріn ȣрmаре о dimiсе бȣкȣросȣ, dаръ кȣ атътȣ mаі таре ꙟнтърȣтъ пре чеі че лȣ ацiȣтассеръ. Лȣї Албертȣ Ласкі пеntътнdȣ-і ꙟнтѻрче чеі 10,000 de галбені ꙟпрȣmȣтаці, лі dede Хотінȣлȣ, dȣпъ ачеа се чертъ кȣ dъпсȣлȣ ꙟнкътȣ mаі пре ȣрmъ вені лȣкрȣлȣ ла арmе, Прасеnскі, капітанȣлȣ лȣі Ласкі, dede Хотінȣлȣ царъшi лȣі Васілікȣ. — Ачестȣ оmȣ каре шi лȣассе пȣmеле de Dеспотȣ, domni ꙟn adевърȣ despoteщте; ꙟтпȣсе контрібȣціѹні mаpі пре локȣіторі, ȣчісе пре mаі mȣлці боіарі, шi ȣрmȣ спеціе de реформе, адȣсе ѻmені стрѣіні ꙟn

џеаръ, пентрꙋ карі фꙋndъ школе, ле пꙋсе ꙋнꙋ епіскопꙋ (реформатꙋ) Лꙋссінскі, adꙋссꙋ din Полоніа, Сꙋчессꙋлꙋ ꙟл ꙟнсꙋперві ші лꙋ фъкꙋ ші маї естраваганте; елꙋ формъ ꙋнꙋ проіектꙋ џігантікꙋ: съ скотъ пре Петрꙋ Мірчеанꙋ din Ромъніа, ші съ пꙋнъ domnꙋ пре adoптівꙋлꙋ съꙋ Demітріꙋ, апоі съ ші сꙋпꙋнъ Транꙋсілваніа ші съ о ꙋнескъ кꙋ Молdавіа. — Ꙟн Трасілваніа ꙟн adевърꙋ се тꙋрбꙋрассеръ лꙋкрꙋріле, кънd Мелхіорꙋ Балаша, префектꙋлꙋ ощілорꙋ лꙋі І. Сіџісмꙋndꙋ, продеdессе лꙋі Ферdinandꙋ четъціле Сатꙋ-маре Баіа-маре, ші алтеле. Ꙟн аннꙋлꙋ R. 2315 (Хр. 1562), веніръ пашіі de ла Бꙋdа ші de ла Темішора кꙋ 20,000 de тꙋрчі ꙟн аџіторіꙋ лꙋі Сіџісмꙋndꙋ, арсеръ сꙋбꙋрбіеле Сатꙋ-марелꙋі, ꙟнсъ непꙋтъndꙋ лꙋа кастеллꙋлꙋ се ꙟнторсеръ пръdъndꙋ ші deвастъndꙋ џеара, Секꙋіі се револтаръ сꙋптꙋ Џеорџіꙋ Nагі dаръ фꙋръ бътꙋці de Гавріел Маілатꙋ. Џіорџіꙋ Nагі ші алте капете се ꙋчісеръ ла Седішоаръ; алтора съ тъіаръ насꙋріле ші ꙋрекіле, Секꙋіі перdꙋръ прівілеџіеле лорꙋ, ші ꙟнтрꙋ меморіа револтеі, се едіфікаръ кастелеле Секелі-тамаdꙋ ші Секелі-банат. Сіџісмꙋndꙋ се болнъві ла Брашовꙋ, ꙟн Молdавіа се лъці ворба къ ар фі мꙋрітꙋ. Васілікꙋ Деспотꙋ плекъ кꙋ осте спре Тормꙋсꙋ ка съ ꙟнтре ші съ оккꙋпе Трасілваніа, ꙟнсъ веніndꙋ-і щіре къ Сіџісмꙋndꙋ с'аꙋ ꙟнсънътошатꙋ се ꙟнторсе ꙟнdърътꙋ.

VIII. Аꙋzіndꙋ къ Албертꙋ Ласкі ші Дꙋмітраскꙋ хатманꙋлꙋ каzачілорꙋ се прегаръ ꙟн контра лꙋі, Васілікꙋ стрінсе ощі ла Хотінꙋ ꙟн аннꙋлꙋ R. 4316 (Хр. 1563). Ачі лꙋ ꙟнкꙋнџіꙋраръ џераніі стрігъndꙋ, съ десфііnџеzе контрібꙋціꙋнеа чеа нꙋоъ, ші съ depъртеze пре мінiстріі чеі ръі. Васілікꙋ промісе, ші кꙋ *моdꙋлꙋ ачеста* се ретрассе din перікꙋлꙋ. Ла Галаці

ꙟнтр'о nóпте вътѣ алартъ, тръпеле стръіnе се adѹ-
паръ, еаръ ротъпії лѹаръ фѹга. Васілікѹ лъѹdѣ пре
стръіnі, ші ші вътѣ џiокѹ de Ротъпі. Кѹ ꙟпчетѹлѹ
се лъцi ꙟп цеаръ котплотѹлѹ ꙟп контра лѹі. Къndѹ
кѹџета съ се ꙟпсóре кѹ фііа ѹпѹі боіарiѹ din Поло-
nia, се ръспъndi ворба, къ тътарії ꙟнтръ ꙟп цеаръ.
Васілікѹ тріtіce трѹпе ла тарџіnе, карі ꙟnaiнтъndѹ
спре Dѹпастрѹ пѹ въхѹръ пре nіtіnе. Ротъпії zicсе-
ръ къ требѹе съ іее а тіnте, кѫчі поте фі вро стра-
тацетъ ла тіхлокѹ, фііndѹ къ тътарії ші акконере
терсѹріле къndѹ ірръѹтпѹ ꙟп цеаръ. Оштіле се аше-
харъ ꙟп кастре; челорѹ 300 dé кълърі ѹпгѹрешті се
ассетпѣ ѹпѹ локѹ сепаратѹ. Nóптеа се 'скѹларъ
тілітарії ротъпі ші ꙟтпреџіѹраръ пре ѹпгѹрі, ші і тъ-
іаръ пре тоці, афаръ de ѹпѹ тѹпаріѹ цертапѹ, каре
се крѹцѣ апѹте. Dѹпъ ачееа се ꙟнтóрсеръ ші ꙟтпрес-
сѹраръ пре Dеспотѹ ꙟп кастеллѹ. ꙟп тітпѹлѹ ꙟт-
пресѹрърeі, се ѹчісеръ ꙟп цеаръ тоці пъртіпіторії лѹі,
таі алессѹ стръіпії. Капетеле копџіѹраціторѹ Моцокѹ
Бѹрповскі, Строіцъ ші алції се копсѹлтаръ пре чіпе
съ пѹпъ Dотпѹ, ші алессеръ пре Стефапѹ Тотша.
Ачеста тріtіce ла Сіџістѹпdѹ ꙟп Трасілвапіа пептрѹ
аџіѹторіѹ, dаръ тетъпdѹсе ка пѹ кѹтѹ-ва Dѹтітраскѹ
Хаттапѹлѹ кахачілорѹ, съ віпъ ші съ оккѹпе скаѹ-
пѹлѹ, се префъкѣ къ елѹ с'аѹ пѹсѹ пѹтаі іnтерітал,
ꙟпсъ пептрѹ dотпѹ dефіпітівѹ с'аѹ алессѣ Dѹтітраскѹ,
dечі елѹ лѹ кіетъ ка съ віпъ съ ші прітéскъ dотпіа.
Dѹтітраскѹ къхѣ ꙟп кѹрсъ, елѹ вепі кѹ 300 de кахачі;
къпdѹ аџіѹпсе ꙟп цеаръ фѹ аттъкатѹ de Ротъпі ші прінсѹ
ꙟтпреѹпъ кѹ Прасецкі. Тотша і тріtіce пре атъп-
doi ла Копстаптіпополі. Dѹпъ ачееа вепі аџіѹторіѹ
de 2000 de Трасілвапі; Тотша ꙟпtеці ꙟтпрессѹраре

кꙋ тóте ачéстеа Васілікꙋ се апъръ кꙋ тоатъ ва-
ленцъ, ші фъкꙋ десе ескꙋрсіꙋнї кꙋ оастеа саꙋ. Маї
ꙟа ꙋрмъ Трасілванїї діп афаръ ꙟпчепꙋръ а се ꙟпдо-
ꙟпе ꙋꙋ чеї діп лъꙋнтрꙋ. Васілікꙋ десконері лꙋкрꙋлꙋ
ші тъїѣ капꙋлꙋ ꙋпꙋї къпїтапꙋ, ꙟпсъ пріп ачеастъ
фаптъ ꙟптърѫтъ ші маї таре пре аї съї. Ачештїа
ꙟлꙋ копстріпсеръ съ се деа, зікъпдꙋ къ еї пꙋ се
маї потꙋ ціпе. Ꙟп 9 Noвемвріе R. 2316 (Хр. 1563)
еші Васілікꙋ къларе діп четате; ꙟпдатъ фꙋ прінсꙋ
ші дꙋсꙋ ла Томша, каре пꙋсе пре ꙋпꙋ тъгарꙋ де і
тъїѣ капꙋлꙋ. Кꙋрꙋпдꙋ дꙋпъ ачееа веnі ші спа-
тарꙋлꙋ тꙋрчеєкꙋ кꙋ 500 де óмепї, каре се преꙋмкꙋ къ
пꙋ і плаче, къ Томша аꙋ ꙋчісꙋ пре Васілікꙋ Деспотꙋ.

IX. Томша трімісе ла Копстаптіпополі ші черкъ
пріп банї съ ꙟпдꙋплече пре пóртъ ка съ лꙋ ꙟптъ-
рéскъ ꙟп домніе. Пре Трасілванї і трімісе а касъ
віпе дꙋпаці ші ꙟпкъркаці де спорії; ꙟпсъ престе доꙋъ
зіле деде ордіпе съ і атаче ꙟптре мꙋпці ші съ
ле іеє спорііле. Ꙟптре ачестеа Ласкі (кꙋ каре се ꙟпо-
въкассе Васілікꙋ, ші лꙋ рꙋгассе съ і віпъ ꙟптр' ажꙋ-
торіꙋ), ꙟптръ ꙟп цеаръ, даръ аꙋзіпдꙋ де ресꙋлтатꙋ, се
ꙟптóрсе кътꙋ пꙋтꙋ маї іꙋте пріп Покꙋціа, ꙋnde ера
съ кадъ ꙟп маре періклꙋ, къчї Ромъпії ꙟпчепꙋсеръ
а тъїа ꙟроворіі пре лъпгъ дрꙋмꙋ; пресепца де спірітꙋ
ші фепедіꙋпеа лꙋї Ласкі, ꙟлꙋ скъпъ біéцꙋ волопірорꙋ. —
Петрꙋ Мірчеа діп Ромъніа ꙟпцелегъпдꙋ къ пóрта аꙋ
ка съ ꙟптъреáскъ пре Томша ꙟп домпіе, фъкꙋ о ꙟп-
черкаре съ окꙋпе цеара пептрꙋ сіпе, даръ ла
Міхловꙋ ꙟлꙋ бътꙋ Томша ꙟпаіпте, ші лꙋ бътꙋ аша де
таре, ꙟпкътꙋ Петрꙋ фꙋ копстріпсꙋ а се ретраџе ꙟп
Ромъніа; ꙟпсъ пꙋціпꙋ дꙋпъ ачееа (R. 2317; Хр. 1564)
веnї Алессандрꙋ Лъпꙋшпіапꙋ кꙋ карії аꙋ фꙋ тъкарї,

Моцокŭ, Строiцъ шi алцiĭ пе боiрĭ а се опънe лŭĭ Алесандрŭ, чi фŭџiръ ꙟн Rŭсia. Томша ꙟнкъ волѣ маĭ de домнiндъ а шi къѕта мънтŭiрea ꙟн фŭгъ, лъсъndŭ пре Dеметрiŭ, adоптiвŭлŭ лŭĭ Васiликŭ, шi пре алцiĭ dintre боiарiĭ молdавĭ кŭ артiлеръia. Ŭnŭлŭ dintre боiарĭ вьзъndŭ каŭѕа лорŭ перdŭтъ, прinсе пре Dеметрiŭ шi лŭ dede ꙟн мъniле лŭĭ Алесандрŭ каре пŭ i фъкŭ нiмiка, чi лŭ трimice ла Петрŭ Мiрчеа ꙟн Ромъniа, ка пре ŭnŭ компецiторiŭ алŭ domнiеĭ ачестеĭ цeрi. Петрŭ спре ръсбŭнаре i тъiѣ капŭлŭ. Dаръ шi ачелŭ боiарŭ каре лŭ dedecce ꙟн мъniле лŭĭ Алесандрŭ, къзŭ ꙟн кŭрсъ къndŭ се ꙟнторчеа а касъ, шi се ŭчiсе de ómeni, пŭшĭ anŭme de кътръ Алесандрŭ. — Dŭпъ че се реашезъ Алесандрŭ ꙟн скаŭнŭ ꙟн Сŭчiава, ꙟнчепŭ съ шi ресбŭне тiръпнеште асŭпра боiарiлорŭ карi лŭ вънdŭсеръ. Елŭ се префъкŭ маĭ ꙟнтъiŭ къ аŭ ѕiтатŭ тóте шi i кiемъ ла масъ, апоĭ i dede пре мъniле кърнефiчелŭĭ. ꙟн Полонia ꙟнкъ трiмiсе съ чеаръ пре рефŭџiцiĭ Томша, Моцокŭ, Строiцъ шi алцiĭ. Рецеле пŭ се плекъ ла ачеаста, ꙟnсъ спре а пŭ da мотiвŭ de остiлiтъцi, орdinъ de i тъiаръ ла Лембергŭ ꙟн форŭлŭ пŭблiкŭ.

X. ꙟн апŭлŭ Ромеĭ 2317 (Хр. 1564), мŭрi Фердinandŭ Iмперъторiŭлŭ, къруiа ŭрмъ Масcimiлianŭ II. Стефанŭ Баторi, префектŭлŭ Ŭрвеi-марi, лŭѣ de ла цермanĭ Сатŭ-маре шi Баia-маре. Сiџiсмундŭ прinчiпеле Трансiлванiеĭ се пŭсе ꙟн капŭлŭ оштiлорŭ, шi лŭѣ de ла цермanĭ тóте кастелеле din стъпга Тiсеĭ, dаръ ꙟн апŭлŭ ŭрмъторiŭ пердŭ еаръшi Сатŭ-маре шi алте локŭрĭ маĭ мŭлте. — ꙟн ачестŭ апŭ се ŭѕŭлѣ ꙟн Трансiлванiа ŭnŭ помiа, а пŭме Стефанŭ

каре zічеа къ се траџе din фаміліа domnілорѕ din Молdавіа, ші ѫпчеркъ кѕ џерапії съ факъ о ірръпчіѕпе ѫп Молdавіа; ѫпсъ фѕ реѫмпіпсѕ фъръ мѕлтъ греѕтате. Алесаndрѕ decфіінџъ тóте ашъzъмінтеле протестантіче фъкѕте de Васілікѕ, ші рѐстабілі пре кълѕгърії ортоdоші ѫп monастіереле лорѕ. Ѫп анпѕлѕ Ромеї 2319 (Хр. 1566) копрінсе ші пръdъ Покѕџіа, прекъпdѕ тътарії ѫпвасеръ Podoліа. Ачестѕ domnѕ мѕтъ решеdінџа ла Іашї. Къzъndѕ ѫптр'о бóлъ греа, елѕ кіемъ пре епіскопї ші пре воіарї ла сіне ші ле zіссе: къndѕ ворѕ vedé къ і се апропіе óра морџії, съ лѕ кълѕгърéскъ. Маї пре ѕрмъ лешінъndѕ Алесаndрѕ, еї лѕ кълѕгъріръ ші і пѕсеръ пѕмеле Пахоміе. Алесаndрѕ дештептъndѕсе din леторџіе, ші въzъndѕсе кълѕгърѕ, ѫпчепѕ а і амменінџа, къ dакъ се ва ѫпсъпътоша, ва кълѕгърі елѕ пре маї мѕлџї. Атѕпчі воіарії, ші кіарѕ dómna Рѕсаndра, ѫпфрікаџї de аменінџъріле тіраппѕлѕї, ѫлѕ аdъпаръ кѕ веnінѕ, ші лѕ ѫммормъптаръ ла монастеріѕлѕ Слатіна. Атѕпчї алесеръ domnѕ пре Богdanѕ, фііѕлѕ ръпосатѕлѕї, ѫп етате de 15 аnnї, сѕптѕ епітропіа мѕмеї сале Рѕсаndра, каре, de ші мѕіере, гѕверпъ џеара кѕ мѕлтъ ѫпџелепчіѕпе, — Ѫп ачестѕ аnnѕ плекъ Солімаnѕ ѫп Ѹнгарія съ батъ пре Массіміліаnѕ; Сіџісмѕndѕ Zаполіа ѫлѕ ѫнтъмпінъ ла Сінџіdѕnѕ, ші се ескѕсъ ла dъпсѕлѕ de denѕпџіатѕреле лѕї Массіміліаnѕ. De аколо Солімаnѕ пѕрчессе ѫп Паnnonіа, ші лѕъ маї мѕлте четъџї, dаръ вътъndѕ Сіџетѕлѕ (каре лѕ апъра Nікóлъ Zріні кѕ мѕлтъ інімъ), мѕрі de рапкóре, ѫп 4 Сеnтемвріе. Маї пре ѕрмъ Nікóлъ Zріні пе маї пѕтъndѕсе џіnе, ѫпчеркъ *о ерѕпчіѕпе* deсперат, ші къzѕ кѕ тоџї аї съї сѕптѕ

сабіа тѫрчілорꙋ. Сіџісmꙋndꙋ бътеа атѫнчї Токаіꙋлꙋ; ꙟнцелегъndꙋ de mórтеа Сѫлтанꙋлꙋї, deсфъкꙋ ꙟmпрессꙋрареа. Тътаріï карі се бътꙋссеръ сѫптꙋ dънсꙋлꙋ ꙟнченꙋръ а пръdа џеара. Сіџісmꙋndꙋ і бътꙋ ла Deбреџінꙋ шi і ръсіпі. Тътаріï трекꙋръ пръdъndꙋ пріп прінчіпателе роmъне, шi се ꙟнтóрсеръ ꙟн џеара лорꙋ.

XI. ꙟн аннꙋлꙋ Роmеі 2320 (Хр. 1567) Селіmꙋ II сꙋчессоріꙋлꙋ лꙋї Соліmанꙋ, кіеmъ пре Петрꙋ Мірчеа ла Констаптіпополі, шi пꙋmі пре фрате съꙋ, Алессанdрꙋ, domнꙋ ꙟн Роmъпіа. — ꙟн ачестꙋ аннꙋ џерmаніï лꙋаръ Мѫпкачіꙋлꙋ, еаръ Сіџісmꙋndꙋ Zаполіа рекꙋперъ Баіа-mаре. — ꙟн 17 Феврꙋаріꙋ R. 2321 (Хр. 1568) се ꙟнкеіъ арmістеџꙋ ꙟнтре Селіmꙋ шi Массіmіліанꙋ пре оптꙋ анні. Селіmꙋ коmmꙋndъ лꙋї Сіџісmꙋndꙋ съ dеа ꙟн dъръптꙋ domнꙋлꙋї Молdавіеї кастелелe Чічеꙋ шi четатеа de Балтъ din Трасілванiа. — Еmіграџiï Роmъпї din прінчіпатꙋ, карі се афла ꙟн Трасілванiа de пре тіmпꙋлꙋ лꙋї Петрꙋ, аꙋzіndꙋ къ Алессанdрꙋ с'аꙋ пꙋсꙋ domнꙋлꙋ аꙋꙋръ корацiꙋ de а се ꙟнтóрче ꙟн патріе, ꙟнсъ плътіръ кꙋ віеаџа ачеастъ ꙟнкреdере ꙟн фіiꙋлꙋ лꙋпꙋлꙋї. — ꙟн аннꙋлꙋ R. 2322 (Хр. 1569) mꙋрі Dómна Рꙋссанdра, шi се ꙟнmормъптъ лъпгъ бърбатꙋлꙋ еі, ла Слатіпа. Богdанꙋ ръmъпъndꙋ сінгꙋрꙋ, копчепꙋ іdееа dе а се dесфаче de тꙋрчї, шi de а се ꙋпі кꙋ полопіï; елꙋ ꙟнкеіъ кꙋ реџеле Сіџісmꙋndꙋ Аꙋгꙋстꙋ ꙋпꙋ трактатꙋ de аппърарe коmmꙋпъ. Реџеле і проmісе пріп ꙋпꙋ артіклꙋ секретꙋ 34,000 de арmаџї. Богdанꙋ се легъ кꙋ полопіï шi пріп късъторіе: пре о соръ а са о mърітъ dꙋпъ Каспарꙋ Папіевскі, пре а dоꙋа о dеспꙋнсе dꙋпъ Хрістофорꙋ Сборовскі, ꙟнсъ mаї пре ꙋрmъ аꙋzіndꙋ къ ачеста е плінꙋ de даторіï, пꙋ воі съ і о dеа.

Богdанȣ ѧнȣоші се deспȣпсе кȣ о dômnічéлъ полонъ, ші фъкȣ препаратіве пентрȣ пȣнтъ. — Ѧn аnнȣлȣ R. 2323 (Хр. 1570) се фъкȣ легътаръ ѧнтре І. Ciџісмȣndȣ dómnȣлȣ Трасілваnіеі, ші ѧnтре Массімiліанȣ імперъторіȣлȣ: ка ачела съ се ѧnсóре кȣ о непóтъ а імперъторіȣлȣі; елȣ съ ціnъ Трасілваnіа кȣ тітлȣ de Прінчіпе ередітарiȣ, еаръ Мартȣросȣлȣ кȣ кастелȣлȣ Хȣстȣ, ші Біхорȣлȣ кȣ Ȣрвеа-маре пре віéаца кȣ тітлȣ de Domnȣ алȣ пърцілорȣ Ȣнгаріеі; врмъторій лȣі съ стеа свптȣ протекціȣнеа імперъторіȣлȣі; ѧn касȣлȣ dес'ар скóте Ciџісмȣndȣ din Трасілваnіа съ і се dea dȣкателе Опол ші Ратібор din Сілесіа. Лȣкрȣлȣ ачеста се ѧnкеіъ ѧn 10 Марцiȣ, ѧnсъ ѧn 14 Марцiȣ а. R. 2324 (Хр. 1571) мȣрі Ciџісмȣndȣ фъръ de а лъсса копіі ѧn ȣрма са. — Ѧn 25 Маiȣ се алесе прінчіпе Стефанȣ Баторі de Шенілеȣ, каре се реȣнпоскȣ атътȣ de сȣлтанȣлȣ Селімȣ, кътȣ ші de імперъторіȣлȣ Массімiліанȣ.

XII. Богdанȣ dómnȣлȣ Молdавіеі пȣрчессе кътръ фіnітȣлȣ аnнȣлȣі ачестȣіа ѧn Полоніа, ѧnсоцітȣ нȣмаі de doі інші, спре а ші adȣче спȣnса ѧn прінчіпатȣ. Своровскі, свпȣсȣлȣ сȣрореі сале, фііndȣ мъніосȣ пре dъnсȣлȣ пентрȣ рȣшінеа че-і фъкȣсе ѧn аnнȣлȣ трекȣтȣ, ѧлȣ прінсе ші стóрсе de ла dъnсȣлȣ о сȣммъ маре de бані, пентрȣ карі се фъкȣ ръспȣnзъторіȣ Каспарȣ Папіевскі, кȣмнатȣлȣ лȣі Богdанȣ. Ѧnтре ачестеа Молdавii нȣ щіеа че с'аȣ фъкȣтȣ кȣ Domnȣлȣ лорȣ, ѧn цеаръ се ръспъndі ворба къ ар фі перітȣ ѧn Полоніа. Лȣкрȣлȣ се аnȣnцъ ла Коnстаnтіnополі. Селімȣ ѧnвершȣнатȣ асȣпра лȣ Богdанȣ пентрȣ тракȣтатȣлȣ ѧnкеіатȣ кȣ полоnii, dеспре каре оімцісе, пȣмі dомnȣ пре ȣnȣ авентȣраріȣ, anȣме Іоnаскȣ, ка-

ре петречеа ꙟн Тȣрчіа ка пегȣцъторіȣ, ші се зічеа а фі фіȣ натȣрал алȣ лȣї Стефанȣ VII, ші лȣ тіміее ꙟн прінчіпатȣ кȣ о арматъ de 20,000 de тȣрчі. ꙟнтре ачестеа Богdанȣ, скъпънdȣ din прінсоаре, вені ла Хотінȣ, de ȣnde се вітъ кȣ окії, кȣмȣ Іонаскȣ окȣпъ скаȣнȣлȣ domnieї. Възънdȣ цеара перdатъ пентрȣ сіне, се dȣсе ла рецеле Сіџісмȣndȣ Аȣгȣстȣ, съ чеаръ аџіȣторіȣ; ꙟнсъ ачеста се темеа de а се ꙟнкȣрка ꙟн ресбелȣ кȣ тȣрчії. Атȣнчї Богdanȣ се adресъ ла магнаціі полонї de прін прецірȣ, кȣ алȣ кърорȣ аџіȣторіȣ ꙟнчеркъ о ꙟнкȣрсіȣне ꙟн цеаръ. Dȣпъ маї мȣлте конфлікте мічі, се ꙟнкісе ꙟн Хотінȣ, ші ꙟнчепȣ съ трактезе кȣ Іонаскȣ. Dаръ венінdȣ санџіакȣлȣ de ла Четатеа Албъ, ꙟлȣ констрінсе а се ретраџе ла Каменіца. — ꙟн 7 Іȣліȣ а. R. 2325 (Хр. 1572) мȣрі Сіџісмȣndȣ Аȣгȣстȣ, ȣлтімȣлȣ сȣрчеалȣ алȣ фамілієі Іаџеллонілорȣ; џенераріȣлȣ Іасловіецкі капітȣлȣ кȣ Іонаскȣ ші кȣ санџіакȣлȣ ꙟн кампела рецелȣї (аскȣнзінdȣ моартеа лȣї), ші deшертъ Хотінȣлȣ. Dаръ санџіакȣлȣ ꙟнцелесе престе пȣціnȣ de моартеа рецелȣї, ші ꙟнщііnцъ пре Селімȣ, черънdȣ інстрȣкціȣнї de ла dънсȣлȣ, ꙟн респектȣлȣ челорȣ че аре съ факъ. Селімȣ трімісе ворбъ полонілорȣ, къ dакъ ворȣ алеџе реџе din каса аȣстріакъ саȣ москълеаскъ, елȣ ле ва declара ресбелȣ. Іонаскȣ черȣ de ла полонї съ dea афаръ пре Богdanȣ ші пре фрателе лȣї, Петрȣ. Богdanȣ dȣпъ мȣлте рътъчірі фȣџі ла Москва, ла Іван Васілієвічі, каре сȣптȣ прететестȣ къ Богdанȣ ар фі пъръсітȣ креdінца ортоdоксъ, ꙟлȣ бъгъ ꙟн ȣнȣ сакȣ ші лȣ арȣнкатъ ꙟн апъ, de се ꙟнекъ, Петрȣ фȣ dатȣ ꙟн мъніле Молdавілорȣ, карі џіȣраръ къ нȣ і ворȣ фаче рѣȣ.

Іоnаскꙋ лꙋ трimiсе ла Константiнополi, ꙋnde тꙋрi маї ꙟn ꙋртъ. — Полонiї ꙟn 16 Маїꙋ а. R. 2326 (Хр. 1573) алессеръ реџе пре Енрiкꙋ Валесiꙋ (Henri III Valois), фрателе реџелꙋї Франџiеї. — Ꙟn Трасiлванiа се револтъ Франческꙋ Бекешꙋ ꙟn контра лꙋї Стефанꙋ Баторi, шi ꙟнтъррꙗтъ пре секꙋi съ се скóле съ шi рекъштiџе лiбертатеа перdꙋтъ сꙋнтꙋ Сiџiсмꙋndꙋ; dаръ секꙋiї фꙋръ бътꙋџї de прiморiї лорꙋ. Бекешꙋ се ꙟнкiсе ꙟn кастеллꙋлꙋ Фъгърашꙋ, шi скꙋтi пре ромънiї din ачелꙋ dicтрiктꙋ de трiбꙋтꙋлꙋ ꙟмпꙋсꙋ de кътръ Баторi пентрꙋ Пóрта оттоманъ. Маї пре ꙋртъ фiindꙋ ꙟмпрессꙋратꙋ de Џiорџiꙋ Банфi, фꙋџi ла Массiмiлiанꙋ; ꙟn dieта din аnнꙋлꙋ R. 2327 (Хр. 1574) фꙋ dекiератꙋ de iнiмiкꙋ алꙋ патрiеї, орї че корреспонdiнџъ кꙋ dъпсꙋлꙋ се опрi сꙋнтꙋ пеdéпсъ de а шi перde капꙋлꙋ.

XIII. Алессаndрꙋ, domнꙋлꙋ Ромънiеї, воindꙋ съ пꙋнъ пре фрате съꙋ Петрꙋ domнꙋ пре скаꙋнꙋлꙋ Молdавiеї, промiсе порџiї трiбꙋтꙋ ꙟndoiтꙋ. Селiмꙋ deспоiатꙋ de банї прiн ресбеллꙋ кꙋ венеџiанiї, din каꙋса Кiпрꙋлꙋї, се плекъ фóрте ꙋшорꙋ ла асселiне пропꙋнерї. Ꙟn 21 Февроарiꙋ венi ла Іашї ꙋнꙋ чеаꙋшꙋ кꙋ орdiнеа сꙋлтанꙋлꙋї, ка ꙟn локꙋ de 60,000 de галбенї, трiбꙋтꙋлꙋ аnнꙋал de пънъ акꙋмꙋ, Іоnаскꙋ съ плътéскъ 120,000 de галбенї. Іоnаскꙋ стрiнсе сенатꙋлꙋ, шi ꙟнтребъ че ар фi de фъкꙋтꙋ. Тоџї рiꙋраръ кꙋ domнꙋлꙋ съ мóръ маi бiне, de кътꙋ съ се сꙋпꙋнъ ла атаре черере аnпъсътóре. Чеаꙋшꙋлꙋ се dimiсе кꙋ ръспꙋнсꙋлꙋ къ џеара нꙋ пóте съ плътéскъ атъта, Іоnаскꙋ се пꙋсе съ факъ препаратiве de ресбеллꙋ, шi черꙋ аџiꙋторiꙋ шi de ла Полонi; ꙟнсъ *реџеле* шi сенатꙋлꙋ респꙋнсеръ, къ еї нꙋ ворꙋ съ се

стріче кв тврчії, кв карі тръіескв ꙟп паче de 100 de anni. Атвпчї Іопаскв се adрессъ кътръ казачї, de ла карі кыпътъ таї бвпв ръспвпсв, ші аціоторіѕ еффектівв. Свлтапвлв пвсе ꙟп тішкаре о армать de 30,000 de тврчї. Алессапdрв din Ромъпіа кв фрате съв Петрв ꙟпартаръ о пвтере ассетіне de таре, Стефапв Баторі фіindв провокатв а трітіте аціоторіѕ, еспеdi пре Міхаіл Радв ші пре Џеорџів Dаџо кв 2000 de секві. Алессапdрв апропіindвсе спре Фокшапї, скріссе ворпікvлві Dвтбравъ ла Іашії, съ віпъ кв тоџї боіарії, ші съ прітеаскъ пре повлв domпв, Петрв. Аціvпгъпdв пъпъ ла сатвлв Кыпъціапї, dede впв оспъцв таре фрателві съв Петрв. Dвтбравъ кв боіарії din Молdавіа веніръ ꙟп аdевъръ, ꙟпсъ кыпdв се апропіаръ, аттакаръ пре пеаштептате пре domпї ла оспъцв, кв атъта ізвціте, ꙟпкътв тврбвраръ кастреле ші ꙟтпръштіаръ тіліціа; Алессапdрв de абіа скъпъ ла четатеа de Флочї, еаръ Петрв ла Бръіла, ꙟптре ачестеа Іопаскв ꙟтпрессвръ пре тврчї de треї пърџї ші і тъчелърі фъръ тісерікорdie, dвпъ ачееа ꙟптбрсе артеле ꙟп коптра Трасілвапілорв, ші і фвгърі пъпъ ла Брашовв, пре Вептілъ ꙟлв трітісе ла Бвкврештї ка съ оквпе скавпвлв. Вептілъ domпі патрв зіле, ші фв вчісв dітпреvпъ кв тоџї аї съї de кътръ къпітапії лвї Алессапdрв. Іопаскв авзіпdв de ачеастъ ꙟтпътпларе, се ꙟптбрсе din пърціле Трасілвапіеї кътръ Бръіла, впdе ера ꙟпкісв Петрв; пръdъ ші арсе четатеа, ꙟпсъ кыпdв ера съ іее кастеллвлв кв ассалтв авзі къ віпе впв корпв de 15,000 de тврчї de ла Тігіпа ꙟптрв аціоторівлв ꙟтпрессвраціlорв. Елв лъсъ Бръіла ші еші ꙟпаіптеа ачестора, ші-і вътв аша de таре, ꙟп кътв абіа скъпаръ ла 1000 de къ-

ларі. Апоі аузіндѣ къ ла Тігіна се стрінџе алтѣ корпѣ de турчі ші de тътарі маі маре, пурчесе дін-тр'коло, ші фрънсе ші пре ачештіа. Тотѣ ѫн ачестѣ тімпѣ 3600 de Ромъні бътуръ пре шеселѣ турческѣ каре ешісе din четатеа Албъ спре а da аџіуторіѣ челорѣ de ла Тігіна.

XIV. Акумѣ Іонаскѣ фатігатѣ de атъте лупте сънџероасе, се ѫнтоарсе спре Хуші ка съ ші рестауреze путеріле, тріміціндѣ ла Дунъре пре Іеремія Чернецкі ка съ обсерве мішкъріле турчілорѣ. Сераскіерулѣ турческѣ стрінсе оасте de 200,000 de омені, ші вені ку 120 de тунурі. Чернецкі фу кумпъратѣ ку 30,000 de галбені, ші се ретрасе de ла Дунъре, сугтѣ претестурі фалсе. Дупъ че трекуръ турчії Дунъреа, ѫнштііндъ пре Іонаскѣ къ віне ла 12,000 пънъ ла 15,000 de турчі. Іонаскѣ кіемъ пре казачі de ла Тігіна, унde се афла ачештіа ѫнконжурънdѣ четатеа; еаръ елѣ ку ценії Ромъні пурчесе ѫнаінтеа турчілорѣ, ѫн dістанцъ de 3 міліаре геогр. de ла Дунъре. Свіерчевскі хатманулѣ казачілорѣ суспектънdѣ къ турчії сънтѣ ѫн нумъръ маі маре, зісе луі Іонаскѣ съ черче маі біне спре а куноаште нумърулѣ челѣ аdевъратѣ алѣ турчілорѣ. Іонаскѣ черчетънdѣ афлъ ѫн аdевъръ къ Чернецкі л'аѣ мінцітѣ, ші лѣ кіемъ ла dаре de ръчіунї. Ачеста се ескусъ зікънdѣ, къ ну поате вені, фііndѣ къ турчії стаѣ съ лѣ аттаче. Ѫнаdевъръ елѣ пурчесе ѫнаінте ку челе 13,000 de кълъреі, ѫнсъ кънdѣ ера съ се апропіе de турчі, комъндъ съ пуне стеагуріле, ші съ пунъ пълъріеле ѫн суліце. Атунчі турчії ле комъндаръ съ ѫнтоаркъ арміле ѫнконтра луі Іонаскѣ. Ачеста ѫнdрептъ тунуріле асупра лорѣ. Кълъреій ромънї ѫн-

ніпші din дъртъ ші dinainte, стетеръ пре локѣ ѫнтре dóѣе фокѣрі, ші перірѣ пѫпъ ла ѫнѫлѣ. Тѣрчії трекѣръ престе кadaверіле лорѣ ѫп контра лѣї Іонаскѣ; Ромънії і ревмпінсеръ de треї орі, ѫпсъ тътарії веніръ тѣрчілорѣ ѫптр'ажюторіѣ, ші аттъкаръ пре Ромъні кѣ тóте пѣтеріле. Іонаскѣ непѣтъndѣ траџе тѫнѣріле кѣ сіне, ле ѫнкъркъ престе тъсѣръ ші ле лъссъ пре локѣ, Тѣрчії пѣнъndѣ тъна пре еле ле ѫнтóрсеръ ѫп контра Ромъпілорѣ, ѫпсъ тѫнѣріле се спарсеръ, ші ѫчісеръ пре тѣрчї (10 Іѣніѣ R. 2327 Хр. 1574). Іонаскѣ кѣ 7000 de ómeni се чіркѣнвълъ ѫп рѣінеле ѫнѣї сатѣ, ѫп каре се апъръ треї zіле. Даръ ómeniї ѫнчепѣръ съ móръ de сете; Іонаскѣ възъndѣ къ нѣ се maї пóте џіне, се ѫнdѣплеплекъ съ капітѣлеze кѣ онóре. Сераскіерѣлѣ пріmі, џіѣръndѣ de шéпте орї къ нѣ ва фаче nimika, нічї лѣї, нічї ромъпілорѣ, нічї каzачілорѣ, ші къ пре елѣ ѫлѣ ва тріmіте ла Константінополі, dѣпъ doрінџа лѣї. Ѫп 14 Іѣніѣ, Іонаскѣ deпѣсе арmеле, ші се dede ѫн тъніле тѣрчілорѣ. Капоџі-паша ворбі кѣ dънсѣлѣ 4 óре, апоі префъкъndѣ-се къ ачеста л'ар фі вътъmатѣ кѣ ѫнѣ кѣвънтѣ, ѫлѣ лові кѣ савіа ѫп фаџъ, іанічарії і detрѣнкаръ капѣлѣ, ші тъіаръ пре тоџі ромънії ші каzачії. Дѣпъ ачеаста тѣрчії ші тътарії се върсаръ престе џеаръ, ші о deвъстаръ кѣ фокѣ ші кѣ савіе, ѫн ѫнѣ modѣ аша de варварѣ, пре кѫтѣ нѣ с'аѣ maї ѫнтъmплатѣ din векіmе. Тоџї воіерії карї maї пъстраръ ѫнѣ сіmџіmъптѣ паџіонал, се тъчільріръ. Din ачесте каѣсе се пъскѣ о фómете неаѣzітъ.

XV. Петрѣ Мірчеа (Скіопѣлѣ) се сѣі пре скаѣнѣ ѫп 25 Іѣніѣ, ѣітъndѣ-се кѣ окії съї, кѫmѣ варварії карі л'аѣ ѫнтродѣссѣ, прадъ deспóіе ші nimіческѣ џеа-

ра. — Ꙟн 15 Dечемвріе мȣрі сȣлтанȣлȣ Селімȣ, блъстематȣ de mii de неферічіці, кърȣіа ȣрmѣ Амȣратȣ III. — Ꙟн анȣлȣ R. 2328 (Хр. 1575) Каспарȣ Бекешȣ стрінсе о армать de цермані, ȣнгȣрі ші алте націȣні, ꙟтрѣ ꙟн Трасілванія ꙟн лȣна лȣі Іȣліȣ, ші ресколѣ пре Секȣі ꙟн контра лȣі Стефанȣ Баторі. Ачеста трімісе ла тȣрчі ші ла Алесандрȣ domнȣлȣ Ромъніеі dȣпъ аціȣторіȣ, ші алȣнгѣ пре Бекешȣ, каре ші пердȣсе тімпȣлȣ консȣлтънdȣсе кȣ новіліі ла Тȣрdа. Dȣпъ ачееа ціне adȣнаре цeнepaлъ ꙟн 8 Авгȣстȣ, ші чітѣ пре ресколаці ла dape de ръчіȣні. Ноȣе Бекешіані маі ꙟнсъмнаці перdȣръ капетеле ші тóте аверіле, треізечі ші патрȣ се спънзȣраръ ла Герла; Секȣілорȣ се тъіаръ пъріле ші ȣрекіле.— Регеле Енрікȣ Валесіȣ dȣпъ че domнісе чінчі лȣні ꙟн Полóніа, фȣці пре аскȣнсȣ ꙟн Франціа. — Петрȣ domнȣлȣ Молdавіеі, спре а се desdъмна de стрікъчіȣніле каȣсате прін ресвелȣлȣ, ші спре аші ръсвȣна асȣпра казачілорȣ, се скȣлѣ ꙟн контра Полоніеі. Ꙟн лȣна лȣі Септемвріе, лъсѣ кȣ плъчере пре тътарі съ трéкъ прін цеаръ ꙟн Полоніа, ші вънdȣ се ꙟнторчеа кȣ праdа ꙟнапоі, ле акопері мерсȣлȣ прін тȣнȣріле de ла Хотінȣ, ші реꙟмпінсе пре полоні, карі і персекȣта. — Ꙟн 14 Dечемвріе полонії карі ръмъсесеръ фъръ de реце, алесеръ пре Стефанȣ Баторі, domнȣлȣ Трасілваніеі. Ачеста стрінсе dіетъ ла Медіешȣ ꙟн лȣна лȣі Феврȣаріȣ, а. R. 2329 (Хр. 1576), ꙟші лѣ зіоа бȣнъ de ла Трасілвані, ші фъкȣ ка фратесѣȣ Хрістофорȣ съ се алéгъ префектȣ (воівоdȣ) цереі; елȣ ші ціне тітлȣлȣ de прінчіпе, ші dрептȣлȣ de а ꙟнтърі тóте актеле маі ꙟнсемнате, — Масcіміліанȣ ꙟнчепȣ а ꙟнваde Мармȣросȣлȣ, ꙟнсѣ мȣрі ꙟн 3

Октомвріе; Рѕdолфѕ II ѕрмѣ ꙟн локѕлѕ лѕї. — Стефанѕ Баторі, омѕ плъкѕтѕ порціі ка ѕнѕ ѕнѕ васалѕ алѕ еі, черѕ de ла dъпса, ка съ опрéскъ пре Петрѕ domнѕлѕ Молdавіеі, de а маі фаче іррѕпчіѕні ꙟн Полоніа; Сѕлтанѕлѕ промісе. Кѕ тóте ачестеа лѕкрѕріле се тѕрвѕраръ ꙟн Молdавіа, пріn релъчіѕніле кѕ kazачіі.

XVI. Ла Kazачї се афла мѕлціме de Ромъnї фѕціці din Молdавіа сѕпте ꙟнпреціѕръріле аnніорѕ трекѕці, ꙟнтре алціі ѕнѕ Іоанне, кѕ сѕпра-нѕмеле Потковъ (фііndѕ къ ера аша de таре de рѕмпеа поткóва кѕ мъніле), каре се zічеа а фі фрате кѕ Іоанскѕ. Ачестѕ поѕ авентѕраріѕ се пѕсе ꙟн капѕлѕ рефѕціцілорѕ, ші ꙟмпреѕнъ кѕ Чеанъ ші кѕ Сакѕ стрінсеръ ла 300 de kazачї, ші ꙟн аnнѕлѕ R. 2330 (Хр. 1577) веніръ ла марџініле Молdавіеї, кѕ скопѕ de а ꙟнчерка о іррѕпчіѕне. Петрѕ аѕzіссе de ꙟнтреnрінdереа лорѕ, ші тріміcе ѕнѕ корпѕ de мілітарї, ла Dѕнастрѕ. Іоаnне въzъndѕ къ нѕ е тімпѕ de а мерџе маї денарте, се ретрассе кѕ kazачії съї. Петрѕ аръмъ лѕї Стефанѕ Баторі къ нѕ фаче біне de сѕфере а се фаче ꙟн Полоніа ꙟнчеркърї de а тѕрвѕра Молdавіа, ꙟн ѕрмареа къреіа Баторі dede ordіnе съ пеdенсéскъ пре Іоанне ші пре комплічї пентрѕ ачеастъ ꙟнтреnрінdере. Іоанне ера съ каdъ ꙟн перікѕлѕ ꙟнсъ елѕ ші лѕъ inіма ꙟн dінці, формъ о тѕрмъ de 400 de kazачї ші трекѕ Dѕнастрѕ ла Сорока, ѕнdе стрінгъndѕсе попорѕлѕ, се прокіемъ domнѕ Молdавіеі. De аколо пѕрчессе спре Іашї. Армата лѕї Петрѕ се пѕсе ꙟнаіnтеа інсѕрџенцілорѕ ші і ꙟнтъмпінъ кѕ фокѕлѕ тѕнѕрілор Kazачії се аррѕпкаръ ла пъмъnтѕ; тѕрчїї се ренеzіръ асѕпра лорѕ, dаръ къndѕ се ап-

пропіаръ ей, се скъларъ казачії ші кв о пвшкътвръ ачісоръ ла 300 de къларі тврчі. Петрв се сперіѣ ші лвѣ фвга ла фрате съв Алесаndрв ꙟп Ромъніа, армата лві се ръсіпі. Іоанне ꙟнтрѣ ꙟп Іаші ꙟп 29 Ноемвріе а. R. 2330 (Хр. 1577), пвті пре Чеапъ ворнікв, пре Сакв хатманв, пре Ковіецкі пъркълавв Хотінвлві. Dаръ пв тревв мвлтв тімпв, ші се ꙟнтóрсе Петрв din Ромъніа кв ацівторів de ла фрате съв, каре воіndв съ ші аккопере мерсвлв, трімісе ꙟнаінте о тврмъ de каі ші de воі, еаръ елв вені маі ꙟп врмъ кв армата. Іоанне пв аштептъ ла Іаші, чі еші ꙟнаінтеа інімікълві, лъссъ тврмаѕ съ се апропіе, апої о пріімі кв о плóіе de пвшкътврі, ші о ꙟнтóрсе ꙟп контра оштіі лві Петрв пвпъndвр ꙟп чеа маі маре конфвсівне, ꙟп кътв Петрв авіа скъпъ кв фвга. ꙟп фіне авзіndв пóрта de ачесте ꙟнтъмплърі трімісе лві Петрв óсте тврчеаскъ, ші провокъ пре Хрістофорв Баторі, domнвлв Трасілваніеі, съ dеа ші елв ацівторів, спре а скóте пре Іоанне din Молdавіа. Петрв плекъ а dова óръ кв аі съі din Ромъніа, Стефанв Баторі, вървлв лві Хрістофорв, ꙟнтръ пріп Бвковіна кв о аместекътвръ de мерченарі ші de секві. Атвнчі Іоанне въѕъndв къ пв се пóте ціпé ꙟп контра атъторв adверсарі, пъръсі Іашіі ші трекв ла Ніеміровв. Кастелланіі полоні de ла марціні къпътаръ орdіне de ла Стефанв Баторі съ лв прінdъ, Іоанне се dвссе de вvпъ воіа ла Варсавіа, ꙟнсъндвсе пре ценерозітатеа полопілорв, ꙟнсъ варварвлв de Баторі лв арвпкъ ꙟп ферръ, апої лв вчісе ла Лемверґв ꙟп модвлв челв маі крвdелв.

XVII. ꙟп ачестъ аппв (R. 2330; Хр. 1577) мврі Алесаndрв domнвлв Ромъніеі, еаръ ꙟп ло-

кљлȣ лȣї ȣрїтъ фїюлȣ съȣ Міхаіл V, каре ꙟтродȣссе трібȣтȣлȣ нȣмітȣ гълетъ. — Ꙟн Молдавіа се тȣрбȣраръ лȣкрȣріле de пoȣ пре ла ꙟнчепȣтȣлȣ аннȣлȣї R. 2331 (Хр. 1578). Ȣнȣ алтȣ фрате алȣ лȣї Іоанне, а нȣме Алессандрȣ, стрінсе казачї ші іррȣпсе ꙟн цеаръ, ꙟн лȣна лȣї Февраріȣ оккȣпъ капітала Іашії пре неаштептате. Оастеа лȣї Петрȣ ꙟмпрессȣръ оппідȣлȣ ші ꙟнкісе пре Алессандрȣ Ꙟн Іаші, таї пре ȣрмъ венірь ші тȣрчїї ꙟнтрȣ аџіȣторȣ. Алессандрȣ черкъ съ ші мънтȣе віеаца кȣ фȣга ꙟнсъ къзȣ ꙟн мъніле тȣрчілорȣ, каре лȣ трасеръ ꙟн цеапъ, пре казачї прінзіндȣ-і ꙟї трімісеръ ла Константінополі ꙟн сервітȣте. — Ꙟн Лȣна лȣї Іȣлїȣ фъкȣръ казачїї а треіа ꙟнчеркаре, ші ꙟн аннȣлȣ R. 2332 (Хр. 1579) а патра, ꙟнсъ тóте фъръ de сȣчессȣ. — Пре тімпȣлȣ ачеста се афла ла Константінополі ȣнȣ алтȣ авентȣраріȣ кȣ нȣмеле Іоанне de рітȣлȣ лȣтеранȣ, din каре кавсъ Ромънії лȣ нȣміръ Іанкȣ Сасȣ. Ачеста се късъторі кȣ о фетее авȣтъ din інсȣла Кȣпрȣ, ші кȣ банії еї кȣмпъръ de ла пóртъ domnia Молdавіеї. Петрȣ фіindȣ ревокатȣ ꙟн аннȣлȣ R. 2333 (Хр. 2580), се dȣссе ла мȣнтеле Атон ꙟн монастеріȣлȣ челȣ еdіфікатȣ de dънсȣлȣ. Ꙟndатъ че венi поȣлȣ domнȣ Іоанне, ші се ашезъ ꙟн скаȣнȣ, елȣ ꙟнтроdȣссе dърї нóȣе ꙟн цеаръ, пȣсе dечїмъ пре боі, ші алтеле. Лънȣшпіаній се револтаръ ші рърdікаръ алтȣ domнȣ тотȣ кȣ нȣмеле Іоанне, ꙟнсъ нȣ се пȣтȣръ ціне; еі фȣръ фръпці, Domнȣлȣ лорȣ се ꙟнпекъ ꙟн Прȣтȣ. — Ꙟнкъ ꙟн ачестȣ аннȣ ꙟнчепȣ Іоанне Лȣтеранȣлȣ а се черта кȣ Стефанȣ Баторі пентрȣ Покȣціа: елȣ іррȣпсе ꙟн Podолiа ші dевастъ цеара контінȣъндȣ ачеастъ фаптъ ꙟн кȣрсȣ de 4 аннї. Хрістофорȣ Баторі трімісе аџіȣторіȣ de óменї ші

de каї фрателвї съв Стефанв ꙟн контра Рвшілорв. Ачеств domнв лвѣ de ла попії съсештї а патра парте din deчімъ. ꙟн аннвлв Romeї 1334 (Хр. 1581) се болнъві Хрістофорв Баторі, ꙟн лвна лвї Маїв стрінсе dieтъ ла Клвшїв, ші фъкв ка фіівлв съв, Сіџісмвndв, ꙟн етате de 9 аннї съ се алéгъ свчессоріб ꙟн прінчіпатв, апої мврі ꙟн 27 Маїв.

Dвпъ dіспвсечівпеа ръпосатвлвї се вотпвсе впв сепатв de 12 консіліарї карі съ гъверпеze џеара пъпъ кънdв ва ајівнџе Сіџісмвndв ла матврітате. Стефанв Баторі трімісе пре Тома Dроіовскі ла Константінополі пентрв ꙟнтърірea пепотвлвї съв, Сіџісмвndв, ші лв ꙟнсърчінъ тотв de о dатъ съ се плъпгъ асвпра Domнвлвї Молdавіеї.

XVIII. ꙟн џеара Ромънéскъ се револтаръ боїаріі din Medinџї ꙟн контра лвї Міхаіл, ші алессеръ domнв пре Радв Попа. Міхаіл пв ле лъссъ тімпв чі ї аттъкъ ші і бътв, пре чеї маї ꙟнсъмпаџї і прінсе ші і тъїѣ. Din ачеастъ кавсъ се пъсквръ плъпџерї ꙟнконтра лвї, ші се adрессаръ аккасъчівнї ла пóртъ, ꙟн врма кърора Міхаіл фв скосв din domnie, ꙟн аннвлв R. 2336 (Хр. 1583). Боїаріі червръ пре Петрв Черчеллв фіівлв лвї Петраскв, каре се афла ла Константінополі. Прімінdв конфіртъчівпеа Петрв Черчеллв венї ла Бвкврештї ꙟн 29 Авгвств; елв edіфікъ бісеріка de ла Търгввештї, ші вчісе пре ворнікзлв Міхаіл, пре банвлв Dрагомірв ші пре пахарнікзлв Џіорџів, ꙟнтмвлџї контрібвџівпеа ші ꙟнтроdвссе оерітвлв; прін ачесте мъсврї елв трассе асвпра са вра тхтврорв ші маї пре врмъ пердв ші domnia.— ꙟн Молdавіа Іоаппе Лвтерапвлв ꙟнкъ трассе вра *Ромъпілорв асвпра* са прін стóрчеріле ші тірапііле са-

ле ші maĭ алесȣ пріn ірреліціосітатеа са. Мȣлцĭ боіарĭ emіграръ ші ръdікаръ плъпџерĭ ꙟn контра лȣĭ; de алтъ парте Стефанȣ Баторі пȣ ꙟnчетъ а лȣ аккȣса ла пóртъ къ deвастéзъ Поdоліа. Ꙟn фіne Сȣлтапȣлȣ detepminъ съ пȣпъ еаръшĭ ꙟn domnie пре Петрȣ Мірчеаnȣ. Ꙟn dатъ че Іоаnne ꙟnцелесесе deспре ачеаста, ꙟшĭ стрінсе катрафȣселе ші плекъ пріn Покȣціа воindȣ съ фȣгъ ꙟn Џерmаnіа, ꙟnсъ пефернічітȣлȣ късъ ꙟn mъnіле полопілорȣ. Стефаnȣ Баторі пȣсе de і тъіаръ капȣлȣ ла Летбергȣ, а. R. 2337 (1584). — Петрȣ Мірчеаnȣ вепіndȣ ла Іашĭ, ꙟnчепȣ съ domnéскъ maĭ omenеште; emіграціĭ се ꙟnтóрсеръ ꙟn патріе, ші фȣръ віne пріmіцĭ. Казачіĭ іnіmічĭ аĭ ачестȣĭ domnȣ, ꙟnчеркаръ съ факъ о ірръпчіȣпе ꙟn цеаръ ꙟn 27 Октоmвріе. Петрȣ і ꙟmпресоръ ла Богdъnештĭ ші і констрінсе а капітȣла — Ꙟn аnпȣлȣ R. 2338 (Хр. 1585) Петрȣ Черчеллȣ фііndȣ скоссȣ din domnie фȣџі ꙟn Трасілваnіа; ꙟn локȣлȣ лȣĭ веnі еаръшĭ Міхаіл V., каре петрекȣссе ла Констапті-нополі, ꙟnсъ пȣ се ꙟndрептассе ка ȣnкіȣлȣ съȣ Петрȣ din Молdавіа, чі din контръ се maĭ ꙟnръȣтъціссе. — Ꙟn Трасілваnіа се пȣсе гȣверпъторіȣ Іоаnne Геці Роmъnȣлȣ, префектȣлȣ de ла Ȣрвеа-mаре, ка съ adminістре цеара пъпъ къndȣ прінчіпеле Сіџісmȣndȣ ва аціȣnџе ла maтȣрітате. — Ꙟn аnпȣлȣ ачеста фȣ mаре сечетъ ꙟn тóтъ Dачіа, de ȣnde се пъскȣ апоĭ фómете ші о пестілепцъ ꙟnфрікошатъ, maĭ вънтосȣ ꙟnтре копіĭ; óminiĭ ші вітеле се пȣтріа кȣ ръdъчіnĭ, ка mъnка ші пъmъnтȣ, апоĭ mȣріа ꙟnтре челе maĭ mapĭ крȣчіате.

XIX. Ꙟnтре ачесте ꙟnпреџіȣръpĭ трісте ꙟn аnпȣлȣ R. 2339 (Хр. 1586) се търбȣръ цеара пріn ін-

тріціле лві Павлѣ Мачікашѣ, каре протітъndѣ тврчілорѣ впѣ трібвтѣ ɉndoітѣ, ɉші скóссе de ла dъnшіĭ пвтірea de domnѣ алѣ Трасілваніеĭ; ɉnсъ фв опресcатѣ пріn тѫсвріле лві Стефанѣ Баторі. Елѣ фвџі ла Константінополі, вnde пентрв ка съ ші скапе віеаца тревѣ ла Махоmedanісmѣ. — Стефанѣ Баторі, реџеле Полоніеĭ, mврі ɉn 13 Dечеmвріе a. R. 2339 (Хр. 1586). Ɉn анnвлѣ врmъторіѣ (R. 2340; Хр. 1587) Полоніĭ стрінсеръ adвnаре џенералъ ла Варсавіа спре а ші алеџе впѣ реџе. Сіџісmвndѣ Баторі трімісе deпвтаці ка съ стървéскъ ɉn Полонія пентрв ка съ лѣ алéгъ пре dъnсвлѣ; ɉnсъ полоніĭ алессеръ пре реџеле Свеdiеі Сiџiсmвndѣ III. — Ɉn ачестѣ аnnѣ ɉntраръ каzачіĭ de треĭ орĭ ɉn Молdавіа, ɉn 8 Іанваріѣ фвръ респіnші de кътръ къпітанвлѣ Първв, dаръ ɉn Івніѣ пръdаръ Dашоввлѣ ші кътръ тómnъ deвастаръ реџівnеа четъціĭ Албе. Ɉn 23 Ноеmвріе a. R. 2341 (Хр. 1588) іррвnсеръ de поѣ ші фъквръ ескврсівnĭ пріn џеаръ ɉn тimпѣ de 26 de зіле; ɉn фіnе Петрв і фвгърі ші і констрінсе а-і da ɉn тъnі пре конdвкторівлѣ лорѣ Іоаnnе. — Ɉn 2 Dечеmвріе ла dіета de ла Меdіеші, Іоаnnе Геџі, гвверnаторвлѣ Трасілваніеĭ, deпвсе deмnітатеа ачеаста, ціnъndвші тітлвлѣ de консіліаріѣ ші de къпітанѣ свпреmѣ алѣ џереі. Сіџісmвndѣ Баторі лвъ фръnеле гвверnвлвĭ, џівръ пре констітвціваnea џереĭ, ші скóссе пре Іесвіцĭ din прінчіпатѣ. Ɉn аnnвлѣ Romeĭ 2342 (Хр. 1589) се dекіеръ de domnѣ абсолвтѣ, фъкѣ пре връз-съѣ Балтасарѣ къпітанѣ свпреmѣ, саръ пре Стефанѣ Баторі префектѣ Ѹрвеі-mарі. — Ɉn ачестѣ аnnѣ кътръ ɉфnа лвĭ Авгвстѣ ɉnкврсеръ тътаріĭ ɉn *Полонія пънъ* ла Лемверга; веглербегвлѣ de ла Dв-

росторȣ тревѫ прin Молdавiа пънъ ла Спiатinȣ. Zamoiскi апнърѫ mарцiniле кȣ mаре diффiкȣлтате. Ѧnтре ачестеа тȣрчiï din армата беглербегȣлȣï прѫdаръ Спiатiнȣлȣ ѧn тiмпȣлȣ mеркатȣлȣï шi dеспоiаръ пре mȣлцï пегȣцъторi молdавï. — Ѧn Ромънiа domnȣлȣ Мiхаiлȣ V dȣпъ че стóрсе цеара прiп контрiбȣцiȣпi nóȣе, ѧнтроdȣссе чiпчiта ѧп локȣлȣ dечiмеï din албiпаре, аррȣпкассе dаре прȣ Рошii шi пре Mediашï шi ȣчiсеръ пре логофътȣлȣ Станчiȣ, фȣ скоссȣ din domnie шi вiематȣ ла Констаптiнополi, ȣnde фȣ трасȣ ла dаре de речiȣпï. Еiȣ ка съ скапе de фȣпе, трекȣ ла mахоmеdапiсmȣ. Ѧп локȣлȣ лȣï цеара алессе пре ȣпȣ боiарȣ бътръпȣ, а пȣmе Стефапȣ Сȣрdȣлȣ, а. R. 2343 (Хр. 1590).

XX. Ѧп Трасiлванiа Сiцiсmȣndȣ Баторi се чертъ кȣ върȣ-съȣ Балтасарȣ, фiindȣ къ ачеста mалтратассе ла о петречере пре Ромъпȣлȣ Стефапȣ Iошiка dȣmестекȣлȣ лȣï Сiцiсmȣпdȣ, din ачеастъ каȣсъ се пъскȣ maï ѧп ȣрmъ о iнimiчiцiе mорталъ ѧнтре dъпшiï. Сiцiсmȣndȣ ѧndemпатȣ de консiлiарiï съï dетерmiпъ съ ȣчiдъ пре Балтасарȣ, dаръ копфессiопарiȣлȣ прiпчiпелȣï dескоперi лȣкрȣлȣ лȣï Балтасарȣ; атȣпчï Сiцiсmȣndȣ ѧпрвшiпатȣ шi сперiатȣ аррȣпкъ вȣлпа пре консiлiарiï Паȣлȣ Цiȣлафi шi Iоапnе Галфi, шi черȣ iертъчiȣпе de ла върȣ-съȣ; пре Стефапȣ Iошiка ѧлȣ трiмiсе ѧп Iталiа кȣ о dепȣтъчiȣпе ла mареле Dȣче алȣ Тоскапеï спре а ѧпкеiа кȣ dъпсȣлȣ легътȣрi de аmiчiцiе. Iошiка ѧнторкъndȣсе din Iталiа аdȣсе кȣ сiпе maï mȣлцï Iталiапï ѧп цеаръ, din каре каȣсъ mагпацiï ȣпгȣрï се сȣпъраръ mаре пре Сiцiсmȣпdȣ шi пре Iошiка. — Паȣлȣ Цiȣлафi шi Iоапnе Галфi фȣръ ȣчiшï. — Сȣлтапȣлȣ Амȣратȣ III ѧшiȣлȣ

ресвеллѕлȣ кȣ нершії, се ѧнторсе кътръ Дѫнъре шi церiле de прiн прецiѫрȣ, везiрiѕлȣ Ферхатȣ черȣ ѧн анпѕлȣ R. 2344 (Хр. 1591) de ла Петрȣ Мiрчеанȣ 15,000 de галбенi престе трiвȣтѕлȣ анпѕал. Петрȣ каре кȣмпърассе domnia Молdaвiеi, промiтънdȣ трiвȣтȣ ѧнdoiтȣ, апоi deвастассе цеара кȣ тȣрчii шi кȣ тътарii, dȣпъ ачеа о deспоiассе прiн контрiвȣцiѫнi, adȣпъ акȣмȣ пре боiарi шi ле deкiеръ: къ de кътȣ се ѧнгреѕезъ цеара кȣ ачеастъ сȣммъ шi съ трагъ асȣпра са блъстемѕлȣ еi, маi вiне се лассъ de domnie; елȣ плекъ din прiнчiпатȣ кȣ Лȣка Строiцъ, Iеремiа Мовiлъ шi кȣ алцii, трекȣ ѧн Полонiа шi се dȣссе ѧн Џерманiа. Атȣнчi пȯрта пȣмi domнȣ пре ѕнȣ омȣ de вiцъ de џiосȣ, анȣме Арон каре се оффервi къ ва плътi трiвȣтѕлȣ ѧнмѕлцiтȣ. Боiарii цереi малконтенцi кȣ ачеастъ dicпȣсъчiѕне, алессеръ пре Ioнаскȣ, ѧнсъ нȣ ле сȣчесе а лȣ ашеза ѧн domnie, фiiнdȣ къ Арон dесконерi лȣкрареа лорȣ шi ѕчiсе пре боiарi; еаръ лȣi Iонаскȣ ѧi тъiъ пърiле шi лȣ кълȣгъpi. — Ѧн Ромънiа мȣрi Стефанȣ, dȣпъ ѕнȣ анпȣ шi џiѕмътате de domnie, шi се алесе Алессаndрȣ каре се ѧнтърi de кътръ пȯртъ. Ѧнкъ сȣнтȣ domnia чеа флакъ а лȣi Стефанȣ тȣрчii ѧнчепѕсеръ а ѧнкȣрџе ѧн цеаръ шi а фаче тотȣ ценѕлȣ de есчессе, сторкънdȣ шi малтрактънdȣ пре локȣiторi. Сȣнтȣ Алессаndрȣ ѕрмаръ а се пȣрта шi маi варварȣ кътръ крештiнi. Алессаndрȣ нȣ ера омѕлȣ каре се ле штiе пȣне фрѫȣ. Din ачеастъ кассъ боiарii цереi ѧлȣ depѕсеръ din domnie, шi лȣ алȣнгаръ престе мариiнi; еаръ ѧн локѕлȣ лȣi алессеръ пре Мiхаiл VI Вiтеѕѕлȣ, фiiѕлȣ лȣi Петраскȣ, а. R. 2346 (Хр. 1593)

XXI. Ѧн Молdaвiа Арон стȯрсе цеара спре а-

свóте трівȣтȣлȣ челȣ mаре, кȣ тóте ачестеа пȣ лȣ пȣтȣ ꙟmплiнi ла фiнiтȣлȣ аnȣлȣi, din каре каȣсъ елȣ фȣ кiемаtȣ ла Константiнополi. Дȣпъ че плекъ ачеста ꙟmпреȣнъ кȣ dómна са, се скȣлъ ȣнȣлȣ Петрȣ, каре се ziчеа а фi фiiȣлȣ лȣi Богdанȣ шi непотȣлȣ лȣi Алессанdрȣ: елȣ iррȣпсе кȣ казачi ꙟн Молdавiа, фъгъ пре тȣрчii карi ера ꙟн Iашi шi ȣсȣрпъ dоmнiа пре неаштептате. Пóрта кȣџетънdȣ серiосȣ къ че пóте съ ȣрmeze din ачеастъ темерiтате а роmънiлорȣ шi а казачiлорȣ, еаръ de алтъ парте афлънdȣ ꙟн Арон ȣнȣ оmȣ ꙟнкiнатȣ еi, ꙟлȣ ретрimiте ꙟн Молdавiа кȣ ȣнȣ корпȣ de 50,000 de тȣрчi, сȣптȣ комmънdȣлȣ беглербегȣлȣi, шi скрiе тотȣ de odатъ шi лȣi Сiџiсmȣнdȣ Баторi съ dеа аџiȣторiȣ. Ачеста трimiте пре Каспарȣ Шiбрiкȣ, пре Стефанȣ Толdi шi пре Моiсе Секелi кȣ ȣнȣ корпȣ de Трасiлванi. Петрȣ се пȣсе ла апъраре, ꙟнсъ óстеа лȣi чеа пȣџiнъ възънdȣсе ꙟнкȣнџiȣратъ de атъта mȣлџiмe de iнimiчi, ꙟлȣ пъръсi. Елȣ възȣ ꙟн mънiле лȣi Шiбрiкȣ, еаръ ачеста лȣ dеdе пре mънiле лȣi Арон, каре i тъiъ насȣлȣ шi апоi лȣ еспеdi ла Константiнополi, ȣnde сȣлтанȣлȣ орdiнъ карнефiчелȣi de лȣ ȣчiсе кȣ móртеа чеа mаi террiбiлъ. — Ꙟнкъ mаi ꙟнаiнте de а аџiȣнџе ꙟн џеаръ трimiсессе Арон пре секретарiȣлȣ съȣ Ȣроке ꙟmпреȣнъ кȣ Апрiанȣ съ ȣчidъ пре mаi mȣлџi боiарi аdверсарi лȣi, ꙟнсъ Ȣреке ꙟн локȣ de а серві de iнстрȣmентȣ орdiнiлорȣ тiраннiче, фȣџi ꙟн Полонiа. Тȣрчii рȣпсеръ din Молdавiа dóȣеспреzече сате din карi формаръ реџiȣнеа (раiаȣа) Тiгiнеi, шi пȣсеръ ȣнȣ санџiакȣ ꙟн фортерéџъ. — Арон ꙟнпекъ ꙟн Дȣнастрȣ пре ꙟнвъџатȣлȣ Брȣтȣ шi ȣчiсе пре mаi mȣлџi ómенi ꙟнсеmнаџi. Елȣ шi

форте о міліціе преторіте de 1900 de іншї, лвѣ лънгъ сіне пре Стефанѕ Ръсванѕ ші пре логофътвлѕ Апріанѕ, ші кв dъншії копчепѕ планвлѕ de а се desфаче de тврчі. Ачеаста се deсконері ла Константінонолі, de вnde се трімісе ordіне лві Сіцісмвndѕ Баторі съ кіеме а касъ пре Трасілванї, ші съ прінzъ пре Ръсванѕ ші пре Апріанѕ. Dаръ Сіцісмвndѕ ꙟп локѕ de а ессекѵта ачесте ordіні, копчепѕ ꙟнсвшї ideеа de а арРвнка цівгвлѕ тврчілорѕ. Міхаіл Вітézвлѕ пвтріа de мвлтѕ ꙟп пептвлѕ съѕ ачестѕ планѕ, ші аштепта пвмаї оккасівнеа de а лѕ пвпе ꙟп лвкраре. Прін міzлочіреа нвнціклві романѕ, Корпеліѕ de Nona, се фъкѕ ꙟпцелецере ꙟнтре імперъторівлѕ Рвdолфѕ, ꙟнтре Сіцісмвndѕ Баторі ші ꙟнтре прінчіпії ромъпї, Міхаіл ші Арон. Каzачії ꙟнкъ се трассеръ ꙟп партеа крештінілорѕ, ꙟнсъ полопії се deкіераръ ꙟп контра ачестѕї планѕ. Zamoiski desвътві ші пре Сіцісмвndѕ Баторі; ꙟнсъ ачеста трімісе deпвтацї секреці ла domnії ромъпї, пре Стефанѕ Іошіка ші пре Панкраціѕ Сеnnеі спре а тректа кв dъншії маї de апрóпе. — ꙟнтре ачестеа Сінанѕ веzірвлѕ ꙟнаіптъ кв о арматъ пвтерóсъ ꙟп Ѵнгаріа ꙟнконтра лві Рвdолфѕ. Сіцісмвndѕ Баторі фв провокатѕ de а мерце съ се вnéскъ кв оштіле тврчешті; елѕ плекѣ ꙟп аdевърѕ, ꙟнсъ ꙟп локѕ de а се бате кв Церманії, елѕ се пвсе ꙟп коррешонdінцъ кв цепераріі лві Рвdолфѕ. — Каzачії чеї фъръ de паціенцъ фъквръ о dіверсівне свптѕ къпітанвлѕ Лободъ прін Молdавіа, пънъ ла Галаці, ші се ꙟнтóрсеръ кв мвлте сполії прін мізлоквлѕ тврчілорѕ ші тъtарілорѕ, ꙟп лвпа лві Dечемвріе а. R. 2346 (Хр. 1593).

XXII. ꙟп 2 Февроаріѕ а. R. 2347 (Хр. 1594)

Сіџісмѕndѕ Баторі стрінсе adѕнаре џенералъ ла Алба Іѕліа, шї пропѕсе съ се факъ препаратіве пентрѕ ресвеллѕ. Ла adѕнареа de ла Тѕрda каре се џінѕ ꙟн 12 Маїѕ, елѕ deскоперi планѕлѕ de о скѕларе џенералъ ꙟнконтра тѕрчілорѕ. Nобілії ѕнгѕрї нѕ се ꙟнвоіръ. Сіџісмѕndѕ конвокъ маї ꙟн ѕрмъ алтъ dіетъ ла Алба, ѕnde се фъкѕ ассемене оппѕсечіѕне din партеа нобілімеї de а ръdіка армеле ꙟн контра тѕрчілорѕ. Ꙟн фіне нобілії тѕрваџї се стрінсеръ армаџї ла Тѕрda шї провокаръ пре Сіџісмѕndѕ съ вінъ аколо. Сіџісмѕndѕ рекѕсъ de а се dѕче, нѕмі пре върѕ-съѕ Балтасарѕ гѕвенаторіѕ, апої ꙟї оффері прінчіпатѕлѕ шї трактънdѕ deспре ачеаста се dѕссе ла четатеа de Петръ. Dіета се стръмѕтъ ла Клѕшіѕ шї котінѕъ а се консѕлта deспре гѕвернѕлѕ џереї, de оръ че Сіџісмѕndѕ се декіерассе къ нѕ ва съ маї џінъ domnia. — Ꙟн лѕна лѕї Іѕніѕ тътарії мънаџї de Амѕратѕ Сѕлтанѕлѕ съ мергъ ꙟн Ѕнгарія, воіръ съ тревъ прін прінчіпателе ромънештї, domnii ї авътѕръ de ла мерсѕлѕ ачеста кѕ о сѕммъ de 30,000 de талерї din партеа фіекърѕіа, шї аша тътарії трекѕръ прін Калѕшї, Галліџѕ шї Сомворѕ ла Хѕстѕ, шї de аколо ꙟнаінте арzънdѕ шї deвастънdѕ тоте локѕріле. Сіџісмѕndѕ Баторі скріссе акѕмѕ ла dіетъ къ елѕ нѕ ва лъсса џеара, чі ва вені ла Клѕшіѕ, лѕкрѕ че се шї ꙟнтъмплъ ꙟн 8 Аѕгѕстѕ. Ачі ꙟнфѕріатѕ асѕпра магнаџілорѕ, ꙟн 18 Аѕгѕстѕ пѕсе ла ꙟнкісоре пре Балтасарѕ Баторі, Іоанне Іоѳіѕ, Лѕпѕ Ковачоџі, Алессанdрѕ, Франческѕ шї Габріел Kendi, Іоанне Форро Іоанне Борнеміссa, Алвертѕ Лонаі, Іоанне Ферendі, Балтасарѕ Сілвашї, Џіорџіѕ Салапџі шї пре Џіорџіѕ Літератѕ; еаръ ꙟн 20 Аѕгѕстѕ тъїъ пре Алессанdрѕ

ші пре Габріел Kendi, I. Іофів, I. Форро ші пре I. Літератв, dinaintea кастелльлві фъръ de нічї о жіоdека, пвсе de свгрвтаръ пре Балтасарв Баторі ші пре Ковачоці ꙟн 11 Сентемвріє ꙟн прінсóре ла Герла, еаръ пре Франческв Kendi ші пре I. Борнетісса ꙟн 12 Сентемвріе ла Целів; чеілалці рекъштігаръ лібертатеа, ꙟнсъ пердвръ аверіле. Dвпъ ачеа Сіціс-mвndв коттъndъ солdаціморв de вчісеръ пре Лаdіславв Салапці ла Бранічіка. Din аверіле конфіката стрінсе престе внв тіліонв de флорінці. Dвпъ че се dесфъкв кв тоdвлв ачеста de аdверсарії планвріморв сале Сіціствndв детертенъ кв dотнії Ротънї съ се рънdіче ꙟн контра тврчілорв. — Ꙟнтре ачестеа казачії, інітічї de таї ꙟнаінте аї лві Арон dотнвлві Молdавіеї, нештіindв къ ачеста aв ꙟнтратв ꙟн легътвнтвлв ценерал, ꙟнтрвнindвсе ка ла 12000 de іншї свнтв къпітанвлв Лобоdъ, фъкврь о новъ dіверсівне, трекврь пре ла Сорока, ші Цвцора, dеdеръ о въташе ꙟнфрікошатъ кв Ротънії. Арон фвці ꙟн Ротънія ла Міхаіл Вітéзвлві, еаръ казачії арсеръ Iашії, ші прьdаръ цеара dвпъ планвлв лорв. Міхаіл се пвсе ла тіжлокв ші ꙟтпъкъ пре Арон кв казачії.

XXIII. Ꙟн 5 Новетвріе се фъкв ціврътънтв ла Бвкврештї ꙟнтре Міхаіл ші dепвтації Трасілванієї ші Молdавіеї ꙟн контра тврчілорв. Сіціствndв еспеdi пре М. Корватв кв 2000 de óтенї ꙟн прінчіпателе ротънештї. Ꙟн 13 Новетвріе се вчісеръ тоці тврчії din Iашї ші din Бвкврештї. Dвпъ ачееа ꙟнчепвръ съ вреце цеара; ꙟн 15 Новетвріе Міхаіл арсе Цівргівлв, ꙟнсъ нв пвтв лва кастелльлв, каре ера біне ꙟнтъріtв, ші се ꙟнтóрсе ла Бвкврештї, кътръ фінітвлв лвнеї лві Новетвріе вені внв каdілікіерв кв 2000

de тврчї ла Бвкврещї шї чеpкъ тóте moдвpiле съ ꙟпшеле пре Міхаіл шї съ лȣ прінзъ; ꙟпсъ Міхаіл ꙟлȣ аттъкъ пóптеа шї лȣ тъчелърі кв тоцї тврчії лвї dimпpeвпъ, Алвертȣ Кіралі, къпітапвлȣ трвппелорȣ трасілваnе бътȣ орашвлȣ de (Флочї) шї ассалтъ кастелвлȣ, dаръ пв лȣ пвтȣ лва. Ꙟп 1 Іапварій а. R, 2348 (Хр, 1595) Міхаіл трекȣ Dвпъреа шї бътȣ Рвсчіввлȣ (Тріmатій). Тврчії лȣ аттъкаръ пре Dвпъреа ꙟпгіецатъ кв 7000 de іпшї. Міхаіл ꙟі бътȣ шї се ꙟптóрсе ла Рвсчіввȣ, пръdъ четатеа шї пврчессе кътръ Dвросторȣ, бътȣ пре Сапціаквлȣ de аколо шї deтолі тврії четъцii. — Пóрта ретасе ꙟттъртврітъ de вікторііле лвї Міхаіл, еа шї лвъ аквтȣ dрвтвлȣ ла інтрікъ, съ батъ пре Ротъпї пріn Ротъпї, пвті dотпȣ пре Богdапȣ, фіівлȣ лвї Іапкв Лвтерапвлȣ, каре фвссе dотпȣ ꙟп Молdавіа; шї лȣ трітісо ꙟп цеаръ кв о арmатъ тврчеаскъ свптȣ коттъпdвлȣ лвї Мвстафа паша, шї тотȣ de odатъ скріссе хапвлвї тътъръскȣ, съ іррвтпъ кв 30,000 de тътарї пріn Молdавіа. Міхаіл плекъ ꙟп коптра пашеї, еаръ пре фраціi Бвzештi ꙟі трітісе ꙟп коптра тътарілорȣ; ачештіа ꙟі бътврь ꙟп dове ръпdврі, шї вчісеръ кіарȣ шї пре фіівлȣ хапвлвї. Бапвлȣ Мапта бътȣ ꙟп 24 Іапварій впȣ корпȣ de тврчї шї de тътарї ла Шерпъteштi, шї і аррвпкъ престе Dвпъре. Хапвлȣ Гереї се ретрассе кв рвшiпе, Міхаіл трекȣ Dвпъреа ꙟп 26 Іапварій шї бътȣ пре Мвстафа-паша аша de таре, ꙟп кътȣ dесфъкȣ тóтъ арmата тврчéскъ. Мвстафа ꙟпсвшї къzȣ ꙟп вътаіе. Богdапȣ фвцї ла Копстаптіпоlі. Бапвлȣ Міхаіл Калофірескȣ бътȣ Хжршова шї deвъстъ тóте оппіdеле de пре лъпгъ Dвпъре, Кіралі трекȣ ꙟп Dовроdічіа, бътȣ Істова, Бава, Овлочіпва,

Сmeiлвлй; къпітапвлй Гецi кв впй корпй de ротъпі ѫпаіпть пріп Бвлгаріа, ѫп стрѫмторіле Емвлві аттъкъ пре Сіпап-паша каре се ѫнтóрчеа din Ӯпгаріа ѫпкъркатй de тесаврe, вчісе тóтъ ескорта лві ші лвъ тесавреле, трекй ѫп Трачіа, копрінсе тóте четъціле de пре дрвмвлй съй, ші ръспъпdі террóрe пъпъ ла Копстаптіпополі. Ароп domпвлй Молdавіеі деваcтъ Тігіпа, арсе четатеа Албъ, ші ѫмпреспъпdвсе кв Кірaлі оккпъ maі мвлте локврі de пре лъпгъ Dвпъре. Dвпъ ачестеа вікторії, се чертаръ къпітапіі впгврещі Міхаіл Корватй ші Стефапй Бекешй, Міхаіл і тріміce ѫпdъретй ла Сіціcmвndй, ші рецінй пвмаі пре Кірaлі. Dвпъ орdіпеа лві Міхаіл, Кірaлі бътй Търтвквіа ѫп 14 Февраріш, еаръ ѫп 20 Февраріш demолі Бръіла, àпоі арсе Nікополіа. Къпітапвлй Фъркашй фііпdй трассй ѫп корсъ пріп Ага de ла Віdіпй, трекй Dвпъреа ѫп партеа ачееа, ші фв бътвтй de óстеа тврчéскъ каре пвмера ла 30,000 de ómeni.

XXIV. ѫп Трасілвапіа Сіціcmвndй dвпъ впй трактатй ѫпкеіатй кв Рвdолфй, de ла каре къпътассе тітлвлй de прінчіпе алй сакрвлві імперій ротапй, се деспвпсе ѫп 5 Марцій кв Маріа Крістіпа, фііа Архіdвчелві Карлй de Австріа; ѫп dieта de ла Алба-Івліа каре се ціпй ѫп 16 Апріліе, пвсе de ціоdекаръ пре тоці чеі пріпші ші вчіші de dъпсвлй, пре вптй ші пре вървсъй Стефапй челй фвцітй ѫп Полопіа, ші пре Апdреій Карdіпарівлй, ші пре maі мвлці алціі; рестабілі пре Іесвіці ѫп Клвшій ші ла Алба-Івліа. Ші ѫпчепй съ ші іеe тітлвлй de прінчіпе алй Трасілвапіеі, Валахіеі ші Молdавіеі. Пріп ачеастъ атвіціпе стътъ, елй стрікъ арmопіа ѫптре dъпсвлй ші

ꙟнтре domнiї ромънї. Ачештia ꙟнчепаръ а се ръчi кътръ перфiдѕлѕ de Сiџiсмѕndѕ. Елѕ ꙟнчеркъ съ ваџе iнтрiчi ꙟн прiнчiпате, Мiхаiл штiѕ съ шї џiнъ аѕторiтатеа ла аї съї, ꙟнсъ Арон авеа мѕлџi iнiмiчї ꙟнтре Молdавї. Сiџiсмѕndѕ се пѕсе ꙟн ꙟнџелеџере кѕ ачешia, ꙟн спеџie кѕ Стефанѕ Ръсванѕ, каре вънdѕ пре Арон. Сiџiсмѕndѕ трiмiсе ꙟн Молdавiа пре Каспарѕ Корнiшѕ шi пре Францескѕ Dаџо кѕ ѕнѕ корнѕ de Трасiлванї, сѕнтѕ претестѕ de аџiѕторiѕ, dънdѕле орdiне секретъ de а фаче че ле ва ziче Ръсванѕ. Ачештia аџiѕнгънdѕ ла Iашї ꙟн лѕна Маiѕ шi ꙟнџелегънdѕсе кѕ Ръсванѕ, прiнсеръ пре Арон шi жлѕ трiмiсеръ ꙟн Трасiлванiа. Арон фѕ dѕссѕ ла Вiнџi ꙟн 19 Маiѕ, шi пѕсѕ ла ꙟнкiсóре ꙟн каре шi мѕрi престе doї аннї de zile. Стефанѕ Ръсванѕ окѕпъ скаѕнѕлѕ domнieї шi трiмiсе ꙟнdатъ о deпѕтъчiѕне ла Сiџiсмѕndѕ ка съ ї џiѕре крedinџъ ꙟн пѕтеле съѕ. Мiхаiл се афла акѕмѕ ꙟнтр'о маре конфѕсiѕне, елѕ се стрiкассе кѕ тѕрчiї шi нѕ се ꙟнкѕметъта а шї маї фаче iнiмiчї шi пре Трасiлванї. Аша dаръ трiмiсе ла Алба-Iѕлiа пре Еѕтiмiѕ мiтрополiтѕлѕ, пре Теофiлѕ епiскопѕлѕ Рътнiкѕлѕї, пре Лѕка епiскопѕлѕ Бѕzеѕлѕї, пре ворнiчiї Dimiтрiѕ шi Крiстiанѕ, пре логофеџiї Dimiтрiѕ, Преda шi Бъркѕ, пре вестiарiї Dанѕ шi Теоdосiѕ, пре постелнiчiї Раdѕ шi Стамате, пре клѕчiарiї Раdѕ шi Вентiллъ; ка съ трактеzе кѕ Сiџiсмѕndѕ кѕ конdiџiѕнiле челе маї онесте шi маї коммъсѕрате demнiтъџiї прiнчiпештi. Ꙟнсъ ꙟнтре deпѕтаџiї маї сѕсѕ нѕмiџi се афла ѕнiї карi ера iнiмiчї секреџi аї лѕї Мiхаiл, ачештia deпъртънdѕсе de ла iнстрѕкџiѕнiле dате, сѕбскрiсеръ ꙟн 20 Маiѕ ѕнѕ актѕ фóрте ѕмiлiторiѕ пентрѕ domнѕлѕ Ро-

тъпіеі, фъкъndȣ пре Сіџісmȣndȣ сȣверапȣ фортал престе пріпчіпатȣ. Ассеmіпе коndіціȣпі сȣбскріссеръ ші dепȣтаціі лȣі Стефапȣ Ръсвапȣ ꙟп 1 Іȣпіȣ, ꙟп пȣтеле domпȣлȣі лорȣ. Кȣ ачестȣ modȣ Сіџісmȣndȣ стрікъ adевърата ȣпіре ші копкорdіе кȣ пріпчіпателе ромъпешті, ші пȣсе сетъпца стрікъчіȣпеі ꙟп каȣса џепералъ а крештіпілорȣ.

XXV. Ꙟп лȣпа лȣі Іȣпіȣ, Сȣлтапȣлȣ Махоmеdе тріміте пре Ферхат-паша кȣ о арmатъ маі mаре ꙟп Ромъпіа, ші ꙟпвітъ пре тъtарі съ ꙟпкȣргъ пріп Молdавіа. Міхаіл пȣ ле dъ тімпȣ съ се ꙟmпреȣпе, елȣ аттакъ ші бате маі ꙟптъіȣ пре тътарі, апоі се репеdе асȣпра лȣі Ферхат-паша, ші-і dесфаче тотъ арmата, dевастъ тоте оппіdеле тȣрчешті dе пре лъпгъ Dȣпъре. Ꙟптре ачестеа Џеорџіȣ Борбелі оперезъ ꙟп Теmішапа, іеа Бокша ші Вершецȣлȣ. Dаръ тȣрчії пътрȣпdȣ ꙟп Трасілвапіа ші dевастъ маі mȣлте сате dіп џеара Сарџецȣлȣі; Борбелі і реmпіпџе, ꙟmпрессȣръ Фъџетȣлȣ, іеа Ліпова ші маі mȣлте кастелле. Dȣпъ атъте пердері че пъгіміръ тȣрчії, Махоmеdе dетерmіпъ о еспеdіціȣпе џігаптікъ ꙟп коптра Ромъпілорȣ, ші тріmісе пре Сіпап-паша кȣ 200,000 dе тȣрчі асȣпра лȣі Міхаіл. Ачеста ꙟпформатȣ dеспре веpіреа пȣтереі челеі марі, ꙟпштіінцезъ пре Сіџісmȣndȣ, каре кіарȣ атȣпчі серба пȣпта са кȣ Маріа Крістіпа ла Алба-Іȣліа, ші лȣ рогъ пептрȣ аџіȣторіȣ. Възъпdȣ къ іпіmікȣлȣ се аппропіе, Міхаіл тріміте фаміліа ꙟп Трасілвапіа, ші стріпџе о осте dе 8000 dе мілітарі кȣ карі оппрі пре тȣрчі dе а трече Dъпъреа ꙟп кȣрсȣ dе о лȣпъ dе zіле. Сіпап-паша ші ꙟmпарте арmата, тріміте ȣпȣ корпȣ dе тȣрчі пре ла Калафатȣ *ка съ ȣппȣче* пре Міхаіл dе ла спате; пріп ачеастъ

стратацетъ фаче ка óстеа Ромъпъ съ се ретрагъ de ла Dsпъре. Атsпчї Сіпап аррsпкъ sпs pods престе Dsпъре ꙟптре Рsшчіsкs ші Цісрџіs, ші трече кs артата, пре пътъптsлs Ромъпs. ꙟп 13 Авгsстs се фъкs бътаіа чеа memоравілъ de ла Къльгърепї, spde Міхаіл кs 16,000 de Ромъпї вътs пре Сіmап каре авеа 200,000 de тsрчї; Міхаіл тъіѣ кs mъпа са пре Караіmап ші пре алцї пашї: Сіmап-паша къzs de пре pods dе шї рsпсе dіпџії, ші абіа скъпѣ de móрте; óстеа тsрчеаскъ лsѣ фsга, пóптеа ꙟптпеdекѣ пімічіреа еї. ꙟп пóптеа спре 14 Авгsстs се фъкs копсіліs бєлліks, ка Ромъпії съ се ретрагъ спре mspцї, пъпъ ва вепі аціsторіsлs dіп Трасілваніа ші dіп Молdавіа, ка аша кs пsтерї sпіте съ скóтъ пре тsрчії чеї пsmерошї dіп цеаръ. Міхаіл се ретрассе ла четатеа лsї Negрs; еаръ тsрчії оккsпаръ тóтъ цеара, ші копстрsіръ кастелле de аппъраре ла Бръіла, ла Бsкsрештї ші ла Търгsвештї.

XXVI. ꙟптре ачестеа Стефапs Ръсвапs ашеzѣ ла Хотіпs spъ прешеzs de 200 пеdестрі, трімісе ла Тігіпеа spъ корпs de обсервъчіspе ꙟп коптра тътарілорs, карі de о mатs dатъ ера оккsпацї кs mоскалії, лъссѣ ла Іашї 900 de Трасілванї, еаръ елs стрїпсе ла 2400 de пеdестрі, 800 de кълapі ші 24 de тsпsрї, ші пsрчессе пре ла Оітsзs ꙟп Трасілваніа спре а се sпі кs Сіџісmspds ші а трече ꙟп Ромъпіа. ꙟп лsпа лsї Октомвріе Сіџісmspds вепі ла Врашовs, промісе лівертатеа секsілорs, dакъ се ворs пsрта біпе, стрїпсе ла 32,000 de пеdестрі, ла 5000 de кълapї, Цермапї, Італіапї, Каzачї, ші лъѣ кs сіпе 53 de тsпsрї; ла Брапs се sпі кs Стефапs Ръсвапs ші трекs mspції пре ла Рsкърs. Міхаіл ꙟї аштепта лъпгъ Dъm-

вовідъ кв 8000 de мілітарї ші кв 22 de тъпврї. Ачі се впіръ оштіле челорв треї прінчіпї; ꙟп 15 Октомвріе ціпвръ консілів белліків. Сінап-паша се ретрассе спре а атъці арmата крештінъ ка съ ессъ маї ла шессв, ші апоі съ о аттаче de тóте пърціле. Арmата впітъ лвъ фортъреца чеа de лемнв de ла Тжргвbooeшті ꙟп 18 Октомвріе, Алі-паша късв ꙟп мъніле крештінілорв ші се еспеdi ла Клвшів. Сінап-паша авzindв de ачеаста се ретрассе ла Ціврців, лъссъndв ꙟп Бвкврешті о мінеръ каре съ аррвпче ꙟп аерв óстеа крештінъ кънdв се ва апропіа. Даръ арmата впітъ лъссъ Бвкврештії de о парте ші мерсе deadрептвлв спре Ціврців, вnde тъчелърі маї тóтъ пвтерса тврчéскъ; пвціпї скъпаръ ꙟп 25 Октомвріе кв Сінап-паша престе Dъпъре. ꙟп 27 Окт. крештіпії лваръ кв ассалтв кастеллвлв de ла Ціврців. Сінап се dъссе рвшінатв ла Константінополі ші мврі de съпъраре. Сігісмвndв пвсв ла міраре de вітеzia ші ꙟпцелепчівпеа лвї Міхаіл, ꙟпчетъ de а маї фаче претенсіvпї певвпешті асвпра прінчіпатвлвї Ромъпескв, ші се ꙟптóрсе ꙟп Трасілваніа; кв dъпсвлв ꙟмпреvпъ мерсе ші Стефапв Ръсванв.

XXVII. ꙟпсъ ꙟп тімпвлв ачеста прін інтрічіле лвї Zамоіскі се формассе о партітъ ꙟп Молdавіа, каре кіемъ пре Полонї ꙟп цеаръ спре а о акконері пъпъ кънdв се оперéзъ ꙟп Ромъпіа ꙟп контра тврчілорв. Zамоіскі оккvпъ цеара кв оштї полоне; Трасілванії карі ера ла Хотінв ші ла Іашї се ретрассеръ. Прін ꙟпфлвінца лвї Zамоіскі воіарії алессеръ domнв пре Іеремі а Мовілъ. Zамоіскі de ла Цвцора скріссе лвї Сінап-паша пентрв ꙟптъріреа новлвї domnв; ꙟпсъ пóрта determінассе съ префакъ прін-

чіпателе Ромъпешті ꙟп пашалжкврі: Сіпап съ іее Ромъпіа, Хапвлꙋ тътърескꙋ Бассаравіа, ші Сапџіаквлꙋ de ла Тігінеа џеара de свсꙋ; ꙟп Октомвріе ші вені Хапвлꙋ тътърескꙋ ла Првтꙋ. Zamoiski лвѣ о пвсечіопе de апъраре ші dвпъ піште мічі конфлікте ꙟпчепвръ а негоџіа ꙟптре сіпе. Аппропіареа іерпеї ші ліпса de провісівпї къшвпаръ ка амъпdове оштіле съ се ретрагъ din Молdавіа, ші съ лассе пре Іеремія domпꙋ ꙟп џеаръ. Dвпъ вікторііле din Ромъпіа Стефапꙋ Ръсвапꙋ компвсе ꙟп Трасілвапіа впꙋ корпꙋ de 4000 de пеdестрі ші de 1000 de кълärї ромъпї ші сѣквї, ші пврчессе кътръ Свчіава ꙟп Молdавіа, впdе се фъкꙋ о бътаіе сълџеросъ ꙟптре оштіле лвї ші але лвї Іеремія Мовілъ, каре авеа ші о впъ артілъріе. Стефапꙋ перdꙋ, ші воіпdꙋ съ фвгъ, се прінсе de џерапї ші се dede пре мъпіле лвї Іеремія, каре лꙋ трассе апоі ꙟп џеапъ. Ачесте тъсврї реле, кавсате de амбіџівпеа прінчіпілорꙋ крештіпї, стрікаръ фѡрте кавсеї комвпе. — ꙟп Трасілвапіа секвії ꙟпчепвръ а малтракта пре повілї, ші din ачеастъ кавсъ Сіџісмвпdꙋ і dеспоіѣ еаръші de лівертатеа лорꙋ. — ꙟп Ромъпіа Міхаіл се оквпѣ кв алліпареа місеріеї пъсвте пріп ꙟптъмплъріле белліче; елꙋ трімісе dвпъ бвкате ꙟп Трасілвапіа ші ла ꙟмпърџії омепілорꙋ.

XXVIII. Пре ла ꙟпчепвтвлꙋ аппвлвї R. 2349 (Хр. 1596) Сіџісмвпdꙋ плекѣ кътръ Прага ла імперъторівлꙋ Рвdолфꙋ спре а се ꙟпџелеџе маї de апрѡпе despre оперъчівпіле ꙟпкоптра тврчілорꙋ, ші а чере аџівторіꙋ de ла крештіпії аппвсапї. Рвdолфꙋ і проміѕе ѡсте авссіліаръ ші 24,000 de талерї пре лвпъ, Поптефічеле Ромапꙋ ꙟпкъ ї dede 30,000 de флорінџї, реџеле Спапіеї 20,000 de коропаџї. ꙟптре

ачестеа ꙟн Трасілванiа се револтаръ секвії; гввернъторіклв Стефанв Бочіканв ꙟї фрънсе ші ї адвссе ла асквтаръ. Двпъ че се ꙟнтóрсе Сіџісмвндв де ла Прага нврчессе кв óсте ꙟн контра тврчілорв ꙟн Тетішана, десиpессвръ Лінова ші ꙟнченв съ ꙟмпрессвръ Темішóра, ꙟнсъ нв пвтв съ о іее. — Свлтанвлв Махомеде темъндвсе де Міхаіл маї мвлтв де кътв де тоці чеілалці, черкъ маї ꙟнтъів ла Рвдолфв ка съ лв лассе пре мъніле сале, апої ла Сіџісмвндв, ꙟн фіне цессв комплóте ꙟн џеаръ ші еспеді 6000 де тътарї дін Добродічіа ка съ іррвмпъ ꙟн прінчіпатв, ші аџівторацї де кътръ конџіврацї съ прінdъ пре Міхаіл. Даръ домнвлв дескопері комплотвлв, ессеквтъ пре конџіврацї, ꙟнтъмпінъ пре тврчї ші пре тътарї кв армеле ꙟн мънъ ші ї аррвнкъ престе Двнъре ꙟндъpътв. Велішкв бътв четатеа Баба, ꙟнсъ венінdв о маре пвтере де тврчї асвпра лвї се ретрассе кв óре каре пердере де óменї. Фъркашв ꙟнкъ фв режмпінсв де ла Відінв. — Ꙟн міzлоквлв верії вені ші ханвлв тътарілорв де ла Прокопіа, ші ꙟнтръ ꙟн Молдавіа, свпт претéств де а ꙟмпъка пре Міхаіл кв Свлтанвлв, ші маї ꙟнтъів ꙟнчеркъ съ лв ꙟндвплече съ дімітъ оштіле стрьіне. Міхаіл нв се аръ тъ контраріv інтенџівнілорв лвї. Ханвлв ꙟнаінтъ пънъ ла Бvzев; де аколо тріміcе тътарї ка се прінzъ пре Домнв. Міхаіл стрінсе 8000 де Ромънї, аттъкъ пре ханвлв ла Гврrвіцї ші лв бътв дә лв фрънсе кв тотвлв. Ханвлв се ретрассе ꙟн џеара са. Свлтанвлв мъніатв пре дъпсвлв къ н'ав треквтв ꙟн Трасілванiа съ аџівтореzе оперъчівніле тврчешті дін Vнгаріа, ꙟлв трассе ла ръспвндере ші лв недепсі. — Кътръ тóмна ачествї аннв нврчессе ꙟнсвші Махомеде ꙟн Vнгаріа кв о арматъ де 35,000

de тѫрчї шi de тътарї, кѫ скопѫ de a сѫпѫне maї ꙟптъїѫ ачеастъ цеаръ, апоi de a трimiте ѫпѫ корпѫ кътръ Viennа шi алтѫлѫ ꙟп Трасiлванiа, шi de а сѫпѫне апоi тóте провiнцеле Dачiеi. Ꙟп 14 Октоmврiе Махоmеdе лѫъ Агрiа, de а коло се ꙟнтóрсе кътръ Крiстещї ѫnde ера кончентрате оштiле церmане сѫптѫ архiдѫчеле Массimiлiанѫ шi челе трасiлване сѫптѫ прiнчiпеле Сiцiсmѫndѫ, шi се бътѫ чiнчї ziле шi чiнчї нопцї кѫ крештiнiї, фъкъndѫ mѫлтъ върсаре de сънце, ꙟнсъ фъръ mаре ресѫлтатѫ; ꙟп фiне тѫрчiї ꙟнчепѫръ а се ретраце; крештiнiї се пѫсеръ а пръdа, еаръ тѫрчiї ꙟнторкъndѫсе асѫпра лорѫ, ꙟї сѫпрiнсеръ шi-ї desфъкѫръ кѫ тотѫлѫ. Массimiлiанѫ кѫ къцї пѫтѫръ скъпа, фѫцi ꙟп Аѫстрiа, еаръ Сiцiсmѫndѫ се ретрассе ꙟп Трасiлванiа, аппропiindѫсе iарна Сѫлтанѫлѫ ꙟнкъ се ꙟнтóрсе ла Константiнополi, трекъndѫ Dѫнъреа пре ла Тiтеллѫ шi лъссъndѫ пре Гiафар-паша съ контiнѫе ресбеллѫлѫ. — Ꙟп mizлокѫлѫ ачесторѫ ꙟнтъmплърї Мiхаiл бътѫ пре тѫрчї ла Dѫнъре шi арсе четатеа Nікополiа (21 Октоmврiе), ꙟнсъ нѫ пѫтѫ лѫа кастеллѫ, апоi аѫzindѫ de сѫчесселе тѫрчiлорѫ ꙟп Ѫнгарiа, се ꙟmпъкъ кѫ санцiакѫлѫ de ла Nікополi, шi се ретрассе ꙟп цеаръ.

XXIX. Ꙟп лѫна лѫї Dечеmврiе се dѫссе Мiхаiл ꙟп Трасiлванiеа спре а се консѫлта кѫ Сiцiсmѫndѫ despre оперъчiѫнiле беллiче; ачi deскоперi планѫлѫ естравагапте алѫ лѫї Сiцiсmѫndѫ de а се лъсса de domнiе, шi de а веde Трасiлванiа лѫї Рѫdолфѫ. Възъndѫ Мiхаiл къ Сiцiсmѫndѫ аре de кѫцетѫ съ ꙟнтре ꙟп негоцiацiѫнї кѫ imперъторiѫлѫ, deтерminъ съ iее парте ла dънселе. Къndѫ плекъ Сiцiсmѫndѫ кѫ ꙟнчепѫтѫлѫ аnнѫлѫї R. 2350 (Хр. 1597) ла Прага, Мiхаiл i dede de сонѫ пре банѫлѫ Мiхалчеа. Сiцiсmѫndѫ

ѫнвоindѹсе кѹ Рѹdолфѹ, се лъсъ de Трасілванія пентрѹ dѹкателе Опол ші Ратівор din Сіллесіа, ші пентрѹ о сѹмъ de 500,000 de галбенї. Пънъ кънdѹ Міхалчеа ера ѫнкъ ла Прага вені ѫн цеара ромъне́скъ ѹнѹ чіаѹшѹ de ла по́ртъ кѹ ѹнѹ сте́гѹ рошѹ ші кѹ ѫнсемнеле de domnie ла Міхаіл, каре ле ачептъ кѹ то́тъ бѹнъвоінца. — Ѫн Сербіа се скѹларъ 10,000 de сербї, кѹпрінсеръ Ваші̧ца ші Кладова, ші прокіемаръ пре Міхаіл domnѹ Сербіеї. Міхаіл стрінсе о́сте de 15,000 de о́менї, Рѹdолфѹ ѫнкъ ї промісе аціѹторіѹ de банї ші de milітарї, нѹмаї съ континѹе ресбеллѹлѹ ѫнконтра тѹрчілорѹ. Махоmede ѫнтъріссе пре Іереmіа Мовілъ ѫн прінчіпатѹлѹ Молdавіеї, ѫн 21 Іѹніѹ трімісе ші лѹї Міхаіл ѹнѹ хатіхѹmаіѹm прін каре лѹ конфірмъ ѫн domnia цереї ші пре елѹ ші пре фііѹлѹ съѹ Петрѹ челѹ de 13 аннї, пентрѹ то́тъ віеаца. Міхаіл възънdѹ ѫнкѹркътѹра ѫн каре аѹ ѫнтратѹ лѹкрѹріле прін інконстанца лѹї Сіцісmѹнdѹ, нѹ лепъdъ оффертеле Сѹлтанѹлѹї. — Сіцісmѹнdѹ dѹпъ че се ѫнто́рсе ѫн Трасілванія, ѫнчепѹ а ші скімба кѹцетѹлѹ ші а ї пъре ръѹ пентрѹ чессіѹнеа фъкѹтъ лѹї Рѹdолфѹ, ші оффері прінчіпатѹлѹ mаї ѫнтъіѹ лѹї Каспарѹ Корнішѹ, апої лѹї Стефанѹ Бочїканѹ, ѫн фіне лѹї Стефанѹ Іошіка Канчелларіѹлѹ цереї, ші бъгъ прін ачеаста mаре dіскорdіе ѫнтре нобілії трасілванї. Кѹ ѫнчепѹтѹлѹ анѹлѹї R. 2351 (Хр. 1598) вінѹ ѫн Трасілванія коmіссарії лѹї Рѹdолфѹ, Мартінѹ Пете, епіскопѹлѹ de ла Ѹрбеа-mаре, ші Adamѹ Галлѹ Попел, консіліарїѹ іmперіал, ка съ ѫнdѹплече пре Сіцісmѹнdѹ а сѹбскріе конdіціѹніле пентрѹ чессіѹнеа прінчіпатѹлѹї, аdъѹгънdѹ ші ачеea, къ de ва воі съ се dеспартъ de соціе, ші съ се факъ попъ, ва къпъта епіскопатѹлѹ

de ла о Олтмцѫ саѫ de ла Братіславіа кѫ тітлѫлѫ de кардінаріѫ. Сіџісмѫndѫ ренпноі протіссіѫнеа, ѫнсъ апоі еаръші ѫі пъръ ръѫ; елѫ детермінъ съ факъ domnѫ пре Стефанѫ Іошіка, ші трімісе ла Константінополі пентрѫ конфірмъчіѫне. Ѫн 10 Апріле венірь алџі комміссарі ѫн Трасілваніа, Стефанѫ Съхаі, Нікóлъ Іствакфі, ші Бартолотеѫ Пецѫ, карі ѫndѫплекаръ пре Сіџісмѫndѫ съ ласе Трассілваніа. Елѫ ѫші лѫъ зіва бѫнъ de ла цеаръ, ші плекъ ѫн Сілесіа; комміссарії прімірь de ла Трасілванї џіѫръмънтѫлѫ de кредінџъ кътръ імперъторіѫлѫ, Стефанѫ Іошіка фѫ прінсѫ ші трімісѫ ла Сатѫ-маре. Маріа Крістіна вені de ла четатеа de Пéтръ ла Алба-Іѫліа, ші dімпреѫнъ кѫ комміссарії лѫъ ѫн мънї фръпеле гѫвернѫлѫї. Комміссарії імперіалї се пѫсерь ѫн релъчіѫне кѫ Міхаіл domнѫлѫ Ромънієї. Ѫн 9 Іѫніѫ, Міхаіл серкъ ѫніреа кѫ Рѫdолфѫ ѫн бісеріка сънтѫлѫї Ніколаѫ ла Търгѫвештї, Рѫdолфѫ ѫлѫ dекіеръ прінчіпе ередітаріѫ алѫ цереї, ші ї промісе 10,000 de галбені пентрѫ џінереа міліџієї.

XXX. Ѫн лѫна лѫї Аѫгѫстѫ (а. R. 2351) Хр. 1598) се ръспънdі фама ѫн Трасілваніа, къ вінѫ тѫрчії. Маріа Крістіна се dѫссе ла Клѫшіѫ, ші dесгѫстатъ de тóтъ лѫмеа, се препъръ съ плече кътръ патріа са. Даръ ѫн 15 Аѫгѫстѫ еакъ Сіџісмѫndѫ сосеште ла Клѫшіѫ, се ѫнтоаркъ кѫ консóртеа, ші ѫнштіінџéзъ deспре веніреа са пре новілії, карі се стрінсессеръ ла Съвешѫ спре а се пѫне ѫн контра тѫрчілорѫ, dѫпъ ачееа конвóкъ о адѫнаре џенералъ ла Тѫрdа, се провіамъ прінчіпе de а dóѫа óръ, ші трімісе пре Стефанѫ Бodoni ла Міхаіл ка съ реѫнпоéскъ векеа амічіціе кѫ dънсѫлѫ. Ачеста ачептъ, ѫнсъ кѫ конdіџіѫ-

пеа ка Сіџісмѕndѕ пъпъ кънdѕ ва фі domnѕ ꙟп Трасілваніа съ пѕ лассе пре тѕрчї съ ꙟптре ꙟп џеаръ, шї ꙟї промісе къ ла ꙟптъмпларе de невоіе, елѕ лѕ ва ацівта кѕ 35,000 de ómeпї. Роdолфѕ сѕппъратѕ пре Сіџісмѕndѕ орdінъ dе ѕчісеръ пре Стефапѕ Іошіка ла Сатѕ-маре. Сіџісмѕndѕ ꙟпкъ пѕсе ла ꙟпкісóре пре коммісарї, dаръ маї пре ѕрмъ чеdъпdѕ рѕгъчівпеї консорџїї сале, ꙟї еспеdі ꙟп Ѹпгаріа ла архіdѕчеле Массіміліапѕ. — ꙟп тімпѕлѕ ачеста се скѕларъ Хаілін-паша de ла Віdіпѕ шї Мехмеd-паша de ла Dѕросторѕ ꙟп контра лѕї Міхаіл. Domпѕлѕ трімісе пре ворпікѕлѕ Dімітрѕ ꙟпаіптеа лорѕ de і бътѕ ла Кісълеџі, dѕпъ ачееа трекѕ ꙟп персопъ престе Dѕпъре апрóпе de Nікополі, шї бътѕ óстеа чеа de 13,000 de тѕрчї а лѕї Хаілін-паша, копрінсе тóтъ артілльріа шї мѕпіџіѕпеа, ла 10 Септемвріе ꙟпчепѕ съ бомбарdе Nікополіа, dаръ пепѕтъпdѕо лѕа се ꙟптóрсе спре Віdіпѕ, ѕпdе бътѕ пре сапџіакѕлѕ аша de маре, ꙟпкътѕ пѕџіпї тѕрчї скъпаръ ꙟп кастеллѕ кѕ віеаџа. Ачі къпътъ шї Міхаіл о плагъ, фіiпdѕ ловітѕ de о dаpdъ. Преdа шї Строіа тъіаръ ꙟп бѕкъџї пре dърdаріѕ. Dѕпъ ачеаста, Міхаіл dевъстъ Месіа ꙟп тімпѕ de zече zіле. Кънdѕ воі съ трéкъ кѕ спооліiле пре ла Рѕшава, фѕ ꙟмпеdекатѕ de ѕпѕ вънтѕ маре ꙟпкъ zече zіле; ꙟп рѣстімпѕлѕ ачеста dевъстъ шї тотѕ џіпѕтѕлѕ de пріп преџіѕрѕ. ꙟп 5 Nоѕемвріе трекѕ Dѕпъреа ꙟпdъrътѕ аdѕкъпdѕ кѕ сіпе фóрте мѕлте пръzї шї 16,000 de Българї пре карі і колопісъ ꙟп Ромъпіа. — ꙟпсъ ла Тісса тѕрчїї фъкѕръ марї прогрессе, лѕаръ Араdѕлѕ, Чіпаdеа, шї алтеле, шї ꙟмпрессѕраръ Ѹрвеа-маре. Сіџісмѕпdѕ de шї авеа ацівторіѕ de ла Міхаіл, пѕ кѕтеzъ а се мъсѕра кѕ тѕрчїї.

XXXI. Ꙟн анпулꙋ Ромеї 2352 (Хр. 1599) Сiџiсмꙋndꙋ трiмiсе пре unкiꙋ-съꙋ Стефанꙋ Бачiканꙋ шi пре епiскопꙋлꙋ Dеметрiꙋ Nапрагi ла Рꙋdолфꙋ ка съ трактеzе dеспре чессiꙋнеа прiнчiпатꙋлꙋї. Ꙟнтре ачестеа кiемъ пре върꙋ-съꙋ Аndреiꙋ Кардiнарiꙋлꙋ din Полонiа, се ꙟтнпъкъ кꙋ дъпсꙋлꙋ, шi лꙋ пꙋсе domнꙋ ꙟн локꙋлꙋ съꙋ, пре лънгъ о пенсiꙋне de 24,000 de флорiнџї шi кастелеле Вечiꙋ шi Шiеꙋ (21 Марџiꙋ): елꙋ плекъ ꙟн Полонiа. Марiа Крiстiна се dꙋссе ꙟн патрiа еї, ꙋнde мꙋрi ꙟн ꙋнꙋ монастерiꙋ. Трасiлванiї џiꙋраръ кредiнџъ лꙋї Аndреiꙋ Баторi, шi сꙋлтанꙋлꙋ ꙟлꙋ прiмi сꙋнтꙋ протекџiꙋнеа са, трiмiџinдꙋ-ї спре семнꙋ de ꙟнтърiре ꙋнꙋ стéгꙋ, о сабiе шi ꙋнꙋ бꙋсdꙋганꙋ. Кардiнарiꙋлꙋ трiмiсе dепꙋтаџї шi ла domнiї Ромънi, спре а лега кꙋ дъншiї амiчiџiе. Мiхаiл ачептъ сꙋнтꙋ конdiџiꙋнеа de а нꙋ се dесфаче de каꙋса крештiнiлорꙋ, шi de а пꙋрта ресбелꙋ кꙋ пꙋтерї ꙋнiте ꙟн контра тꙋрчiлорꙋ. Ачеаста нꙋ плъкꙋ кардiнарiꙋлꙋї, елꙋ се легъ кꙋ Iеремiа Мовiлъ ꙟн контра лꙋї Мiхаiл, шi dеспꙋнсе пре фрате съꙋ ꙋтерiнꙋ, Iоанне Iффiꙋ кꙋ о фатъ а лꙋї Iеремiа Мовiлъ. — Мiхаiл възъndꙋ ачеастъ старе а лꙋкрꙋрiлорꙋ проiектъ планꙋлꙋ џiгантiкꙋ, съ скóтъ пре Аndреiꙋ Баторi din Трасiлванiа шi пре Iеремiа Мовiлъ din Молdавiа, шi съ ꙋнéскъ тóте провiнџеле Dачiеї сꙋнтꙋ ꙋнꙋ капꙋ. — Кꙋ скопꙋлꙋ ачеста ꙟнчепꙋ съ факъ препаратiве спре пꙋнереа ꙟн лꙋкраре; ꙟн 13 Октомврiе а. R. 2352 (Хр. 1599) стрiнсе óстеа ла Плоiештї шi фъкꙋ съ ї џiꙋре кредiнџъ немiшкатъ орї ꙋnde о ва dꙋче. De ачi плекъ ꙟн фрꙋнтеа оштiї кꙋ тóтъ фамiлiа каре воiа ꙟнсашї съ iее парте ла тóте перiклеле domнꙋлꙋї. Кънdꙋ аџiꙋнсе ла пóлеле мꙋнџiлорꙋ, dєвiерꙋ Мiхаi-

циеї: Армата аре съ мергъ ꙟп Ѹнгаріа ꙟнтр'ащіѹторіѹлѹ лѹї Рѹdолфѹ, ші ва тречe пріп Трасілванія кѹ воіа кардіналіѹлѹї. Пре кѫndѹ кардіналіѹлѹ adѹнассе пре репресентанції церeї ла Алва-Іѹліа, ші се deіdессе кѹ тотѹлѹ 'deсфрѫпѫрілорѹ, Міхаіл ꙟнтрѣ ꙟп Трасілванія, dекіерѣ лівертатеа секѹілорѹ ші ї провокѣ съ ші ꙟнсоцéскъ ші. еї армеле. Сассілорѹ карі цінеа кѹ Рѹdолфѹ, ле аннѹнцѣ къ аѹ веnітѹ ка съ апnере пре кредінчіошії імперѫторіѹлѹї, ші съ скóтъ din скавнѹ пре кардіналіѹлѹ челѹ ꙟнкінатѹ тѹрчілорѹ.

XXXII. Кардіналіѹлѹ аѹzindѹ къ віне Міхаіл кѹ арматъ, трімісе deпѹтації ꙟнаінтеа лѹї кѹ пропѹнерї de паче, Міхаіл цінѹ пре deпѹтацї ла сіне, ші плеrѣ кѫтрѫ Сівіїѹ. Кардіналіѹлѹ вѫzѫndѹ перікѹлѹлѹ стрінсе оштіле сале ла Сѫбешѹ. Міхаіл мерцеа ꙟнчетѹ кѫтрѫ Сѫбіїѹ, фіindѹ къ аштеnта пре Раdѹ Бѹzескѹ ші пре баnѹлѹ Аdріанѹ кѹ армата din партеа Краіовеї каре авея съ ꙟнтре пре ла Тѹрnѹлѹ Рошѹ. Кардінаріѹлѹ черкѣ тóте мізлóчеле съ се ꙟмпаче кѹ Міхаіл, ꙟнсъ ꙟndешертѹ, Міхаіл і dекіерѣ ꙟп фіnе: „Аndреіѹ Баторі, ка пѫртінiторіѹ алѹ тѹрчілорѹ ші dесерторіѹ алѹ крештінілорѹ, съ се лассе de domnia Трасілваніеї, ші съ ꙟмбраче еарѫші расса попéскъ, съ се dѹкъ ꙟп Полонія de ѹnde аѹ веnітѹ ші съ факъ локѹ лѹї Сіцісмѹndѹ; саѹ пѹтереа армелорѹ съ deчідъ рессѹлтатѹлѹ.“ Кардіналіѹлѹ маї ꙟнчеркѣ ꙟнкъ о dатъ de а dіфері рѹптѹра, ші трімісе ла Міхаіл пре легатѹлѹ апостолікѹ Маласпіна, ꙟнсъ еарѫші фѫрѫ сѹчессѹ; ачеста фѹ реціпѹтѹ ꙟп кастре пѫнѫ ла фіnітѹлѹ бѫтѫіі. (Лѹпѹ Векліанѹ zіче, къ Маласпіna с'ар фі арѫтатѹ маї мѹлтѹ inimікѹ, de кѫтѹ атікѹ алѹ лѹї Аndреіѹ, ка съ кѫштіце de ла *Рѹdолфѹ пѫлѫріа* de Кардіналїѹ, ші ар фі трекѹтѹ de

бѫпъ воіа са ↑п кастреле лѵі Міхаіл.) Дечї се детерті́нъ бътаіа ↑п 28 Октомвріе а. R. 2352 (Хр. 1529), ↑птре Сібііѹ ші Шелімберѹ. Кардінаріѹлѹ н'авеа декътъ нобе мії де мілітарї; Міхаіл дін контра аврбле ла треї zечї де мії ші оптѹспреzече тѹнѹрї; бътаіа цінѹ де ла 10 оре дімінéца пънъ ла 8 оре сеара. Вікторіа ремасе мѹлтѹ тімпѹ недечісъ. Андреіѹ Бърчіанѹ, Моісе Секелі ші Петрѹ Ѹсарѹ ↑мпінсеръ пре Ромъніі чеї пѹші ↑п дісордіне пріп ↑мпѹшкътѹріле тѹнѹрілорѹ, пънъ ↑п тѹфішѹлѹ Чіспъдіеї, ші ле лѹаръ кътева тѹнѹрї. Атѹнчї Міхаіл се репеzі фѹріосѹ дѹнъ фѹгарї, лові кѹ сабіа пре ѹнії дінтре оффіціарії съї, ↑ї фъкѹ съ стеа де ла фѹгъ, ші аттъкъ ↑нкъ одатъ пре Трасілванії остеніцї: о лѹптъ съпџеросъ ші ↑нфѹріатъ се ↑нчінсе атѹнчї ↑нтре челе дóѹе армате; Ромъніі ↑пвінгѹ. Каспарѹ Корнішѹ ші Панкраџѹ Сеннеі се аррѹнкъ тѹрваці еаръші асѹпра Ромъніілорѹ, даръ ↑пдешертѹ. Корнішѹ се прінде де Ромъні. Полоніі карі комбътеа кѹ Трасілванії се плекъ ші трекѹ ↑п партеа Ромъпілорѹ. Кардінаріѹлѹ десператѹ іеа фѹга, ↑нсоцітѹ де ѹнѹ мікѹ корпѹ де мілітарї пъцінї ші остеніцї де бътаіе. Трасілванії възъндѹ къ коммъндаnціі лорѹ с'аѹ прінсѹ ші къ домнѹлѹ аѹ фѹцітѹ, ↑нчепѹ а се ретраџе; чеї маї вітеzї оффіціарї ѹнгѹрї ресістѹ ↑нкъ, даръ възъндѹсе лъссаці де аї съї, іаѹ ші еї фѹга. ↑наінте де а ↑нсера, Ромъніі оккѹпъ тотѹ къмпѹлѹ де бътаіе; престе нóпте фѹгѹ тоцї Ѹнгѹрії; Ромъніі копріндѹ тóтъ мѹніцінеа ші 32 де тѹнѹрї але арматеї Трасілване, де фіекаре парте къzѹръ ла 2000 де мілітарї.

XXXIII. Ачеастъ вікторіе а Ромъпілорѹ фъкѹ

пре Міхаіл domnȣ престе Трасілванія. Елȣ плекъ кътръ Алба-Іȣліа, ші ꙟп 1 Noеmвріе R. 2352 (Хр. 1599), ꙟптръ ꙟп тріȣmфȣ ꙟп ачеастъ капітал. Кърdinapiȣлȣ воindȣ съ фȣгъ пріп Молdавіа ꙟп Полонія фȣ оторжтȣ de секȣіȣлȣ Влажȣ Еорdеог, ꙟп пъdȣріле dinтре Трасілванія ші Молdавіа, ші капȣлȣ лȣї фȣ adȣссȣ ꙟп Алба-Іȣліа ла Міхаіл, каре се ꙟптрістъ фóрте de ачеастъ сóрте а Карdinapiȣлȣї, елȣ трimісе dȣпъ корпȣлȣ лȣї, ші лȣ ꙟпгропъ ꙟп Алба-Іȣліа кȣ тóтъ помпа кȣвіпітъ ȣпȣї прінчіпе, ші пеdепсі кȣ мóртеа пре оторжторіȣ.— ꙟпdатъ dȣпъ бътаіа de ла Шелітберȣ, Міхаіл трimісессе dепȣтаці ла Рȣdолфȣ, ꙟп алȣ кърȣіа пȣmе оккȣпассе цеара, ші черȣ dela dъпсȣлȣ гȣверпȣлȣ Трасілваніеї; пъпъ ла веніреа ръспȣпсȣлȣї, ꙟшї сȣпȣсе тóте четъціле Трасілваніеї, ші ꙟтпърці міліціа пріп комітате ші пріп скаȣпеле din фȣпdȣлȣ регал, коmmъпdъпdȣле съ се пóрте оmепеште кътръ локȣіторі. Dаръ міліmаріі чеї de dіверсе націȣпі, маї алессȣ Сербіі ші Казачіі, се пȣсеръ а пръdа ші а ръпі, ші къшȣпаръ плъпцері асȣпра лорȣ din партеа локȣіторілорȣ. Ачеастъ ȣрmаре adȣссе пре Міхаіл ꙟп mаре копфȣсіȣпе: de о парте елȣ воіа съ пеdепсéскъ пре кȣлпабілі, de алтъ парте пȣ воіа съ ші факъ іпфепші пре міліmарі, de карі авеа тревȣінцъ, маї вътросȣ пентрȣ къ цеперарiȣлȣ іmперіал, Ціорціȣ Баста, ꙟптрассе ꙟп Трасілванія деціа а чінчіа zі dȣпъ бътаіа чеа меmорабілъ, кȣ претепсіȣпеа de а копрinde цеара ꙟп пȣмеле іmперіȣлȣї. Міхаіл трimісе алці dепȣтаці ла Прага, пре капȣлȣ Міхалчеа ші пре логофътȣлȣ Стоіка, ꙟпсъ пріmі ръспȣпсȣ къ кȣрръпdȣ ворȣ вені коmміссарі іmперіалі ꙟпсърчіпаці кȣ ръспȣпсȣлȣ dечісівȣ. Міхаіл

възъndȣ· аквтȣ къ кȣртеа imперіалъ аре алте скопȣрї пентрȣ iнтересселе сале, конвокъ ꙟn 20 Ноȣетвріе (R. 2352; Хр. 1599) о adȣнаре џенералъ ла Алба-Iȣліа, ꙟn каре фъкȣ съ i се dea провісіȣніле печескаре пентрȣ пȣртареа ресбеллȣлȣї *). ꙟn 9 Феврȣарїȣ a. R. 2353 (Хр. 1600) конвокъ алтъ adȣнаре џенералъ шi dede ордіне нобілілорȣ съ се препаре ла ресбеллȣ. Секȣілорȣ карі цінȣссеръ кȣ dънсȣлȣ, ле кончессе лібертатеа лорȣ чеа de maї ꙟnaiнте, шi-ї скȣті de a аскȣлта de нобілї, сȣпȣнъndȣ-ї нȣmaї ла dрегъторiї чеї алешї dintre dъншiї. Ромънілорȣ din tóте класселе, ꙟnсъ maї алессȣ џеранілорȣ, ле арръте mapї фаворї, шi ї аппъръ ꙟn контра сассілорȣ шi a ȣнгȣрілорȣ. Ачесте тъсȣрї фъкȣръ пре ȣнгȣрї шi пре сассї съ кȣџете ла modȣрї de a шi ръсбȣна асȣпра лȣї Міхаіл, каре ꙟn adевърȣ нȣ къȣта алтȣ чева de кътȣ лібертатеа џенералъ a лoкȣіторілорȣ, кѣчї dакъ ар фi воітȣ, пȣтеа преа-лесне рескȣлъndȣ пре Ромънї съ се скапе de атарї рівалї, сеȣ ꙟnсъ се тȣлцъті кȣ пеdепсіреа капетелорȣ партікȣларе але adверсарілорȣ челорȣ maї чербікошї.

XXXIV. ꙟntre ачестеа веніръ шi коммісcapiї imперіалї кȣ тȣлте ворбе фрȣmóсе шi кȣ о diпломъ, пріn каре Рȣdолфȣ фаче пре Міхаіл прінчіпе ереdітарї престе џеара Ромънéскъ, dаръ шi кȣ ордінеа ка съ éссъ din Трасілванiа, шi съ реꙟntре ꙟn џеара Ромънéскъ спре а оккȣпа пре тȣрчї ꙟn пърціле Дȣнъреї, пентрȣ каре iмперъторіȣлȣ i ва тріміте банї шi оштї. Міхаіл конвокъ пре боіарї, се консȣлтъ кȣ dъншiї шi ꙟn фіне респȣнсе коммісcapiлорȣ: „Съ

*) Везї Магазінȣ історікȣ, Томȣ II, паџіна 385.

пре Міхаіл domnȣ престе Трасілваніа. Елȣ плекъ кътръ Алба-Іȣліа, ші ꙟн 1 Noвемвріе R. 2352 (Хр. 1599), ꙟнтръ ꙟнтріȣмфȣ ꙟн ачеастъ капітал. Кърdінаріȣлȣ воinдȣ съ фȣгъ прін Молdавіа ꙟн Полоніа фȣ оторжтȣ de секȣіȣлȣ Блажȣ Еорdеог, ꙟн пъdȣріле dinтре Трасілваніа ші Молdавіа, ші капȣлȣ лȣї фȣ adȣссȣ ꙟн Алба-Іȣліа ла Міхаіл, каре се ꙟнтрістъ фóрте de ачестъ сóрте а Карdinapiȣлȣї, елȣ трімісе dȣпъ корпȣлȣ лȣї, ші лȣ ꙟнгропъ ꙟн Алба-Іȣліа кȣ тóтъ помпа кȣвініtъ ȣпȣї прінчіпе, ші пеdепсі кȣ мóртеа пре оторжторіȣ.— ꙟndатъ dȣпъ бътаіа de ла Шелімберȣ, Міхаіл трімісессе depȣтаці ла Рȣdолфȣ, ꙟн алȣ кърȣіа пȣме оккȣпассе џеара, ші черȣ dела dъпсȣлȣ гȣвернȣлȣ Трасілваніеї; пънъ ла венірea ръспȣнсȣлȣї, ꙟшї скпȣсе тóте четъціле Трасілваніеї, ші ꙟмпърці міліціа прін комітате ші прін скаȣнеле din фȣndȣлȣ регал, коmmъndъndȣле съ се пóрте omeneште кътръ локȣіторї. Dаръ міліtаріі чеї de diверсе націȣпї, маї алессȣ Сербіі ші Каzачії, се пȣсеръ а пръdа ші а ръпі, ші къшȣнаръ плъпџерї асȣпра лорȣ din партеа локȣіторілорȣ. Ачеастъ ȣрмаре adȣссе пре Міхаіл ꙟн маре конфȣсіȣне: de о парте елȣ воіа съ пеdепсéскъ пре кȣлпавілї, de алтъ парте пȣ воіа съ ші факъ інфепшї пре мілітарї, de карі авеа тревȣінцъ, маївъртосȣ пентрȣ къ џенераріȣлȣ імперіал, Џіорџіȣ Баста, ꙟнтрассе ꙟн Трасілваніа деціа а чінчіа zi dȣпъ бътаіа чеа мemорабілъ, кȣ претенсіȣпеа de а копріnde џеара ꙟн пȣмеле імперіȣлȣї. Міхаіл трімісе алцї depȣтаці ла Прага, пре капȣлȣ Міхалчеа ші пре логофътȣлȣ Стоіка, ꙟнсъ пріmi ръспȣнсȣ къ кȣрръndȣ ворȣ вені коmmіссарї імперіалї ꙟнсърчінаці кȣ ръспȣпсȣлȣ dечісівȣ. Міхаіл

възъndǒ' актǒ къ кǒртеа іmперіалъ аре алте скопǒрї пентрǒ інтересселе сале, конвокъ ꙟn 20 Ноǒетвріе (R. 2352; Хр. 1599) о adǒнаре џенералъ ла Алба-Іǒліа, ꙟn каре фъкǒ съ і се dea провісіǒніле печессаре пентрǒ пǒртареа ресбеллǒлǒї *). ꙟn 9 Февроварїǒ а. R. 2353 (Хр. 1600) конвокъ алтъ adǒнаре џенералъ шї dede opdinе нобілілорǒ съ се препаре ла ресбеллǒ. Секǒілорǒ карї џінǒссеръ кǒ dъпсǒлǒ, ле копчессе лібертатеа лорǒ чеа de mai ꙟnainte, шї-ї скǒті de а аскǒлта de нобілї, сǒппǒпъndǒ-ї nǒmai ла dрегъторiї чеї алешї dintre dъпшії. Романілорǒ din тóте класселе, ꙟнсъ mаї алессǒ џеранілорǒ, ле аррътъ mapї фаворї, шї ї аппъръ ꙟн контра сассілорǒ шї а ǒнгǒрілорǒ. Ачесте mъсǒрї фъкǒръ пре ǒнгǒрї шї пре сассї съ кǒџете ла modǒрї de а шї ръсбǒпа асǒпра лǒї Міхаіл, каре ꙟn adевърǒ пǒ къǒта алтǒ чева de кътǒ лібертатеа џенералъ а локǒіторілорǒ, кхчї dакъ ар фі воітǒ, пǒтеа преа-лесне ресǒлъndǒ пре Ромъnї съ се скапе de атарї рівалї, слǒ ꙟнсъ се mǒлџъmi кǒ пedепсіреа капетелорǒ партікǒларе але adверсарілорǒ челорǒ mаї чербікошї.

XXXIV. ꙟnтре ачестеа кепіръ шї коmmіссаріі іmперіалї кǒ mǒлте ворве фрǒmóсе шї кǒ о dіпломъ, пріn каре Рǒdолфǒ фаче пре Міхаіл прінчіпе ереdітарї престе џеара Ромъnéскъ, dаръ шї кǒ opdinеа ка съ éссъ din Трасілванiа, шї съ реꙟntре ꙟn џеара Ромъnéскъ спре а оккǒпа пре тǒрчї ꙟn пърџіле Dǒпърeї, пентрǒ каре іmперъторіǒлǒ і ва тріmіте банї шї оштї. Міхаіл копвокъ пре боіарї, се консǒлтъ кǒ dъпшії шї ꙟn фіпе респǒпсе коmmіссарілорǒ: „Съ

*) Bezї Maгazinǒ icтopiкǒ, Toмǒ II, пaџina 385.

спъпъ імперъторіълъї къ елъ креde къ аъ меріtатъ deплінъ прінчіпатълъ Трасілваніеї, ші къ пъ ва еші de локъ dінтр'жпсълъ; контінъареа аціъторіълъї ꙟн ванї о аштéптъ кв тóтъ секъранцъ, къ dакъ пъ ва ърта елъ ші ва ꙟнтóрче арmеле ꙟн контра імперъторіълъї, ші і ва аррътa къ пъ ї ліпсескъ ómenї.“ — Скітвъчіосълъ de Сіџісmъndъ Баторі, ꙟndemnатъ de Търчї, de Полонї ші de Ънгърії фъціці, се deтерmінъ съ вінъ еаръші ꙟн Трасілваніа; елъ ꙟнтръ кв Полонії mаї ꙟнтъїв ꙟн Молdавіа, ші се ъні кв Іереmія Мовілъ, креатъра Полонілоръ ші інітікълъ лъї Міхаіл. Ачеста dъпъ консіліълъ протекторілоръ съї, фъкъ о ꙟнкърсъ ꙟн цеара Роmънéскъ ші ꙟнтроdъссе пре фрате-съъ Сіmеоn Мовілъ domнъ цереї. ъndе гъверпа Петраскъ фіілълъ лъї Міхаіл. ꙟndатъ че Міхаіл аъzі къ Іереmіа аъ ꙟнтратъ ꙟн цеаръ, плекъ de ла Алба-Іълія (6 Маїъ R. 2353; Хр. 1600) кв о арmатъ валіdъ, трекъ ꙟн Роmъніа, алъпгъ пре Сіmеоn, пърчессе ꙟн Молdавіа, аціъпсе ла Съчіава пре Іереmіа, каре фъџінdъ се ꙟнкісе ꙟн фортърéца Хотінълъї; Міхаіл пъ лъ лъсcъ пічї аколо, чі лъ констрінсе а фъџі ꙟн Полоніа, апої трімісе арmата са съ пръdеzе марџініле Полоніеї, еаръ елъ се ꙟнтóрсе ла Іашї, ші се съі пре тронъ. De акъmъ ꙟнаінте лъъ тітлълъ de “Прінчіпе алъ Ръmъніеї, Молdавіеї, ші Трасілваніеї.“ Молdавії череа съ ле dеа domнъ пре фіілълъ съъ Нікóлъ, ꙟнсъ Міхаіл консіdеръndъ къ ачеста е преа-тінъръ спре а гъверпа о цéаръ, ꙟнсърчінъ пре патръ dъчї мілітарї кв гъвернълъ Молdавіеї, ші елъ се ꙟнтóрсе ла резіdінца са Алва-Іълія ꙟн Трасілваніа. De ачі пъmі domнъ Молdавіеї пре Маркъ фіілълъ фостълъї прінчіпе *Петръ.* — ꙟн Трасілваніа аціъпсеръ поії коmміссарї

imиepiaлї кꙋ opdinea ка Mixaiл съ лacce пpiнчiпaтꙋлꙋ ачетeї цepї лꙋї Pꙋdoлфꙋ (шi лoкꙋцiiтopiꙋлꙋї сєꙋ Баста), eapъ eлꙋ съ се тꙋлцъмéскъ кꙋ пpiнчiпaтeлe Moлdaвieї шi aлꙋ Pomъniei. Mixaiл кoнвoкъ o adꙋнape цeнepaлъ (20 Iꙋлiꙋ R. 2353; Xp. 1600) шi фꙋкꙋ ка репресентанцiї Трасiлваniei съ ї цiꙋре крedinцъ. Пънъ кънdꙋ цiнꙋ ꙟнкъ adꙋнapea, вeni ꙋnꙋ aлтꙋ комiccapiꙋ imнepiaл, Бартоломеꙋ Пецꙋ, кapе adꙋcce лꙋї Mixaiл аџiꙋтopiꙋлꙋ de бani, diвepce aлтe donꙋpї, тiтꙋлꙋлꙋ de кoнciлiapiꙋ imнepiaл шi de гꙋвeрнатopiꙋ aлꙋ Трасiлваniei. — Сꙋлтанꙋлꙋ ꙟнкъ тpimice пре ꙋnꙋ Aгъ кapе ї adꙋcce ꙋnꙋ фeрmanꙋ шi diвepce cemne de dictinкцiꙋne. Пpimipea ачестора нꙋ тꙋлцъmi пре кomiccapiї imнepiaлї, ꙟнсъ Mixaiл ле pecпꙋnce: къ аша чepe diнлomaтiкa съ се нopтe. Aчеста фꙋ нꙋнтꙋлꙋ челꙋ maї ꙟнaлтꙋ aлꙋ тъpimeї лꙋї Mixaiл Вiтéзꙋлꙋ; eлꙋ aвea cꙋнтꙋ счeнтpꙋлꙋ съꙋ челe тpeї провiнце пpiнчiпaлe aлe Dачiei. ꙟнсъ нърцiлe oчidenтaлe i лiнсеа ꙟнкъ, eлꙋ чеpꙋ шi ачестеа de ла Pꙋdoлфꙋ кꙋ четъцiлe Хꙋстꙋ, Бaia-mape, Ꙋpвea-mape, афаръ de ачестеa тiтꙋлꙋлꙋ de пpiнчiпe aлꙋ imнepiꙋлꙋї Pomanꙋ пентpꙋ cine шi пентpꙋ фiiꙋлꙋ съꙋ. Dapъ фopтꙋнa ꙟнченꙋ a лꙋ лъсса de aчi ꙟnainte.

XXXV. Nobiлiї Ꙋнгꙋpї цeceꙋpъ intpiчї асꙋпра лꙋї Mixaiл, шi ecnedipъ пре аскꙋнсꙋ deнꙋтaцї ла peцeлe Пoлoniei, ка съ лe тpimiтъ пpe Ciџicmꙋndꙋ, шi съ аџiꙋтe пре Iepemia Moвiлъ de a ꙟнтра ꙟн Moлdaвia, шi de a лꙋкpa ꙟн контpa лꙋї Mixaiл. Aштептънdꙋ вeнipea лꙋї Ciџicmꙋndꙋ, eї се cтpiнcepъ ла Тꙋpda, шi кътаpъ miзлоче de a ce oнꙋнe пpiнчiпeлꙋї Pomъnꙋ, възънdꙋ ꙟнсъ къ Ciџicmꙋndꙋ ꙟнтъpзiéзъ, чepкapъ съ трагъ пре Баста ꙟн партea лоръ, ꙟн ко-

феріръ лȣї гȣвернȣлȣ цереї, ші протісеръ къ се ворȣ сȣпȣне імперъторіȣлȣї, dакъ ї ва скъпа de Міхаіл; прін ачеаста бъгаръ нȣоъ dіскарdіе ꙟнтре Міхаіл ші ꙟнтре Баста. ꙟн фіне Ȣнгȣрії dеплінȣ ꙟнкреdінцаці къ Баста ле ва ста ꙟнтр'аціȣторіȣ, dетермінаръ а се револта. Міхаіл ꙟнцелессе търzіȣ інтрічіле лорȣ; атȣнчї трімісе ла dъншії dоі dепȣтаці, пре клȣчіаріȣлȣ Раdȣ ші пре банȣлȣ Міхалчеа, кȣ кȣвънтȣ ка съ се астъмпере. Ȣнгȣрії ꙟнсȣпербіці скóссеръ кȣ лармъ пре dепȣтаці dін аdȣнаре. Ачеаста фȣ семналȣлȣ de ресбелȣлȣ. Міхаіл ꙟші стрінсе оштіле ші ле ашеzъ ꙟн къмпȣлȣ Мȣрешȣлȣї dін сȣсȣ de Аіȣdȣ: Баста кȣ Церманії ші кȣ Ȣнгȣрії се пȣсе ла сатȣлȣ Міріслъȣ. Міхаіл лȣассе о пȣсечіȣне бȣнъ ꙟнтре Мȣрешȣ ші ꙟнтре dеалȣ. Баста възънdȣ къ ꙟн атаре локȣ нȣ пóте съ мішче оштіле Ромънешті спре а вені ла бътаіе, се ретрассе спре D е ч і а. Міхаіл се амъці, креzънdȣ къ інімікȣлȣ се ретраџе de фрікъ, ші коммънdъ кълърімеі, съ алерџе dȣпъ dънсȣлȣ. Dаръ абіа ешіръ оштіле Ромъне ла ларгȣ, ші Баста стете пре dеалȣ, ші ꙟнтóрсе тȣнȣріле ші пȣшчіле ꙟн контра Ромънілорȣ. Фокȣлȣ челȣ dесȣ ші іȣте пȣсе пре Ромъні ꙟн dісорdіне ші ꙟн фȣгъ. Мȣлці съріръ ꙟн Мȣрешȣ, чеілалці се ретрассеръ кȣмȣ пȣтȣръ. Се zіче къ ꙟн ачеа zі (18 Септемвріе R. 2353; Хр. 1600) арȣ фі къzȣтȣ пънъ ла 11,000 de мілітарі dін партеа Ромънілорȣ. Міхаіл възънdȣ къ форма і аȣ ꙟнторсȣ dосȣлȣ, алергъ ла Алба-Іȣліа, скімбъ калȣлȣ, лȣъ кȣ сіне тесреле сале ші плекъ кътръ Брашовȣ, ші de ачі ꙟнтръ ꙟн цеара Ромънéскъ. Аціȣнгънdȣ ꙟн цеаръ, аȣzі къ ші ꙟн Молdавіа сънт *мішкърі* ꙟн контра са, Цепераріȣлȣ Zамоіскі ꙟнтрас-

се кв о арматъ Полонъ пвтерóсъ; Міхаіл лвѣ оштіле карі ле афлассе ꙟп цеара Ромъпéскъ ла фіівлѣ съѣ Петраскѣ, ші алергѣ ꙟп Молdавіа ꙟпкоптра Полопілорѣ. Dаръ ачештіа ꙟпгрошаці de казачі, ꙟптречеа кв тоатѣ пвтеріле Ромъпілорѣ. Ромъпії фвръ ꙟпвіпші ла Телéжіпѣ лъпгъ ржвлѣ Серетѣ. Міхаіл се ꙟптóрсе ꙟпапої спре цеара Ромъпéскъ ка съ ші стрінгъ еаръші пвтеріле, ꙟпсъ фііndѣ къ і се ꙟпкісе dрвмвлѣ, трекѣ прінтре мвпці ꙟп Трасілваніа. Zамоіскі тріміce dвпъ dъпсвлѣ пре Моіce Секелі кв рефвціції Ѹпгврі ші кв впѣ корпѣ de Полопі вшорѣ ꙟпармаці, ка съ лѣ персекvтезе кіарѣ ші ꙟп Трасілваніа. Баста ші коммiссарії імперіалї се оппвсеръ ші ле dеdеръ de штіре съ пв калче ꙟп Трасілваніа ші Ромъпіа, ка ꙟп алте цері імперіале, къчї алтмінтере ворѣ рыdіка пвтере ꙟп контра пвтерії. Zамоіскі стърvіа пентрв ꙟптроdвчереа лвї Сіціsмонdѣ; Трасілванії тріміcеръ ла dъпсвлѣ пре Стефапѣ Чіакі, каре пріп політіка са штів съ факъ съ се ретрагъ армата Полопъ. — Міхаіл трекѣ престе мвпці ꙟп Ромъпіа, ацівпсе ла Тжргввештi, лъссѣ ачі пре фіівлѣ съѣ Nікóлъ ші пре чеї треї фраці Бвзештi кв óстеа каре се афла ꙟп локѣ, ші плекѣ ла Краіова ка съ стрінгъ о пóвъ арматъ. Пъпъ къпdѣ се афла елѣ ла Краіова, фраціі Бвзештi лѣ въпdвръ, трекvръ de партеа Полопілорѣ, ші ꙟптр'о ꙟпцелецере кв ачештіа пвміръ dомпѣ пре Сімеоп фрателе лвї Іеремія Мовілъ. Міліціа молdавъ ші полопъ ꙟпчепвръ а пръdа ші а dеспоіа цеара ꙟпфрікошатѣ, аша ꙟпкътѣ кіарѣ Бвзештії ацівпсеръ а се къі de фапта лорѣ; еї трекvръ престе Олтѣ ла Міхаіл, ачі аdвпаръ о арматъ ші се ꙟпторсеръ ꙟп контра óспеціlорѣ челорѣ

прѣдѣторї; вътаia се фъкȣ ꙟп 25 Noemвріе, лъпгъ Арџішȣ, ꙟпсъ Ромъпії пердȣръ. Міхаіл пештіindȣ а-кѣмȣ че съ maї факъ, detерmіпѣ съ се арѫпче ꙟп враџеле іmперъторіȣлȣї Рȣdолфȣ. Елȣ лѣѣ кȣ сіпе пре Банȣлȣ Міхалчеа, трекȣ пріп Трасілвапіа ші Ȣпгаріа кълъторіndȣ кътръ Прага; ꙟп 25 Dечемвріе ацiȣпсе ла Віеппа, dаръ ачі се опрі de а merџе maї ꙟпаіпте.

XXXVI. ꙟп Трасілвапіа ꙟпкъ ера лȣкрȣріле ѣiаръ аша de ꙟпкȣркате. Стефапȣ Чіакі копвокѣ о адȣпаре џеперала ꙟп 25 Октоmвріе R. 2353 (Хр. 1600) ші ꙟпштіінцѣ пре іmперъторіȣлȣ: „Къ dакъ пȣ тріmіте пре архіdȣчеле Массіmіліапȣ ꙟп Трасілвапіа, еі ші ворȣ алеџе ȣпȣ пріпчіпе. Пептрȣ Міхаіл ꙟпкъ черъръ съ лȣ пеdепсéскъ саȣ съ лȣ dеа ꙟп mъпіле Трасілвапілорȣ; тóте dопъчіȣпіле ші орdіпъчіȣпіле лȣї Міхаіл съ се dесфііпцезе, афаръ de челе фъкȣте лȣї Чіакі; тоцї Роmъпії ші Арmепії чеї de поȣ веніцї съ се алȣпџе dіп цеаръ; сеқȣії ка партісапї аї лȣї Міхаіл съ ші пéрзъ тóте лівертъціле лорȣ, etc.“ Іmперъторіȣлȣ ꙟптързіѣ кȣ ръспȣпсȣлȣ. Трасілвапії ꙟп dеmпацї de Тȣрчї ші de Полопї алессеръ еаръші пре Сіџісmȣпdȣ. Баста каре авіа скъпѣ кȣ віеаца dіп Трасілвапіа, ꙟпщтііпцѣ dіп Хȣстȣ пре іmперъторіȣлȣ de тóте ачесте ꙟптъmплърі. Іmперъторіȣлȣ копчессе а-кȣmȣ, ка Міхаіл съ méргъ de ла Віеппа ла Прага, ȣпdе ші ацiȣпсе ꙟп 23 Марціȣ а. R. 2354 (Хр. 1601), Міхаіл штіȣ пріп бȣпеле сале mапіере съ копвінгъ пре іmперъторіȣлȣ dеспре сіпчерітатеа лȣкрърілорȣ сале. Кевепхіллер спȣпе къ ꙟптрȣ атъта се рекоm-mъпdассе лȣї Рȣdолфȣ, ꙟпкътȣ ачестȣ mопархȣ ȣрж-торіȣ de късъторіе, ворвіа de а се късъторі кȣ Флоріка фііа лȣї Міхаіл. Кȣ тóте ачестеа mіпістеріȣлȣ се

консвлтѣ тмлтѣ, че нассврї съ вртеze ꙟп респектвлѣ прінчіпателорѣ ші алѣ лвї Міхаіл; dаръ кънdѣ венї фата къ Сіџісmвнdѣ аѣ аџівнсѣ ла Клвшіѣ, ші с'аѣ реквпосквтѣ de тврчї ка domnѣ алѣ Трасілваніеї, ꙟптъmпінаръ пре Міхаіл кв dіверсе dопврї, кв о свmmъ de банї престе 100,000 de галбіпї, ші лѣ пвmіръ Гвверпъторіѣ алѣ Трасілваніеї, ꙟпсъ тотѣ de о dатъ mіzлочіръ ка съ лѣ ꙟmпаче кв Баста. Міхаіл ші Баста шї dedеръ mъпіле ла връпzѣ ла mаса џепераріѣлвї Гопzага спре семпѣ de вітаре de тóте челе треквте, ші спре легътвръ de аmічіџіе. Баста кв тóте ачестеа ремасе mъхпітѣ ꙟп ініmа са пентрв къ пв'лѣ фъквссеръ пре елѣ гвверпъторіѣ Трасілваніеї.— Арmата іmперіалъ коmпвсъ de 10,000 de пеdестрі ші de 8000 de кълар ї, de Џерmанї, Ѹпгврї, Ромъпї ші Каzачї, пврчессе ꙟп dóве колвmпе престе Токаї ші Таркапї, кътръ Трасілваніа, свптѣ коmmъпdвлѣ лвї Міхаіл ші алѣ лвї Баста. Арmата Трасілвапъ се афла ла Горослъѣ, таре de 35,000 de mілітарї, свптѣ коmmъпdвлѣ лвї Моісе Сеќелі; секві ꙟпкъ се афла фóрте пвтерошї сперъпdѣ кв mоdвлѣ ачеста съ ші рекъштіџе лівертатеа; тврчії ꙟпкъ пврчессеръ ꙟптр'аџівторіѣ de ла Сіпџіdвпѣ. — Се deтерmіпъ ка іmперіалії съ аттаче пре Трасілванї ꙟпаіпте de веніреа тврчілорѣ, ші Міхаіл ꙟпшелъ пре тврчї прін скрісорї фалсе ꙟп пвтеле лвї Сіџісmвпdѣ каре ї оппрї de а вені ꙟптр'аџівторіѣ. Бътаіа се фъкѣ ꙟп 3 Авгвстѣ R. 2354 (Хр. 1601); dвпъ кътева ꙟпвінџерї ші перdерї алтерпатіве, іmперіалії фръпсеръ пре Трасілвапї, ші Міхаіл персекѣ пре чеї че лвассеръ фвга аша de таре ꙟпкътѣ пікаръ ла 10,000 de Трасілванї, ші перdвръ 45 de твпврї. Сіџісmвпdѣ свѣ

ꙟп Молdaвia, ла Iеремiа Мовiлъ; елꙋ трiмiсе пре Стефанꙋ Чiавi ла хапꙋлꙋ Тъгърескꙋ пентрꙋ аџiꙋторiꙋ, шi dede оdine ка dómna шi копiĭ лꙋĭ Мiхаiл се се adꙋкъ de ла Фъгърашꙋ ꙟп Молdaвia, пре карi апоĭ i трiмiсе ла хапꙋлꙋ Тъгърескꙋ.

XXXVII. Мiлiџiа ꙟпвiпгътóре се пꙋртѣ фъръ кꙋмпътꙋ кътръ локꙋiторi, шi прѣdѣ фъръ мъсꙋръ. Каꙋса плъпџерiлорꙋ карi венiа de тóте пърџiле, о аррꙋпка Мiхаiл пре мiлiтарiĭ Џермапĭ, Баста пре Ромъпĭ. Ꙋе ачi се пъкꙋръ dicпꙋте ꙟптре dꙋчĭ асꙋпра комъпdꙋлꙋĭ сꙋпремꙋ. Баста претindea къ лꙋĭ i с'аꙋ dатꙋ de ла iмперъторiꙋлꙋ; Мiхаiл i се опꙋсе, ꙟп фiпе ĭ deкiеръ: „Къ елꙋ аꙋ сꙋпꙋсꙋ џеара маĭ ꙟптъiꙋ сiпгꙋрꙋ, шi акꙋмꙋ аꙋ аџiꙋтатꙋ ка съ о сꙋпꙋпъ а dóꙋа óръ, шi къ прiп ꙋрмаре аре маĭ мꙋлтꙋ dрептꙋ асꙋпра eĭ de кътꙋ Баста, ва маĭ мꙋлтꙋ кiарꙋ шi de кътꙋ iмперъторiꙋлꙋ.“ ꙟп ꙋрмареа ачестора, Баста deтермiпѣ съ лꙋ пéрzъ. ꙟп 19 Аꙋгꙋстꙋ R. 2354 (Хр. 1601) къпdꙋ Мiхаiл се афла ꙟп кастре, лъпгъ Тꙋрdа, оккꙋпатꙋ кꙋ ideеа de а стрiпџе о adꙋпаре џепералъ шi de а пꙋрчеde ꙟп Молdaвia спре лiберареа фамiлiеĭ сале, се възꙋ dicdedimiпéџъ ꙟпкꙋпџiꙋратꙋ de о коорте de Валлопĭ шi de Џермапĭ. Къпiтапꙋлꙋ Валлоп, Iаковꙋ Борi, ꙟптръ ꙟп кортꙋлꙋ лꙋĭ Мiхаiл, шi ĭ deкiеръ ꙟп пꙋмеле iмперъторiꙋлꙋĭ, къ е прiпсꙋ. Мiхаiл трассе савiа шi плъџi пре ꙋпꙋ оффiџiарiꙋ џерманꙋ; Борi лꙋ ловi кꙋ секꙋреа ꙟп пiептꙋ; шi Мiхаiл къзꙋ мортꙋ. Капꙋлꙋ лꙋĭ съ тъiѣ, шi dꙋшманiĭ спре батџiокꙋръ, ꙟлꙋ пꙋсеръ пре ꙋпꙋ каdаверꙋ de калꙋ. Авiа а треia zi се лꙋѣ корпꙋлꙋ лꙋĭ de кътръ трiбꙋпꙋлꙋ *Шпекепбергер*, шi се adꙋсе ꙟп Алба-Iꙋлiа ꙟп *катеdрала Ромъпéскъ* чеа еdiфiкатъ de Мiхаiл, de ꙋп-

de апоі се стръмътѣ ꙟп цеара Ромъпéскъ, ші се ꙟмморммъптѣ ꙟп мопастеріѕлѕ̆ Deалѕлѕ̆ de лъпгъ Тѫргѕвешті. — Ашà се фіпі пріп мъпіле ѕчігъторілорѕ̆ ачестѕ̆ ероѕ̆ каре пѕ пѕтѕ̆ съ се фінéскъ пріп арме-ле пічі ѕпѕіа dintре іпімічії лѕі чеі мѕлці, каре ꙟпъл-цѣ пѕтереа ші пѕмеле Ромъпілорѕ̆, ꙟпсѕфлѣ респектѕ̆ кіарѕ̆ ші тѕрчілорѕ̆, пре карі елѕ і фъкѕссе ꙟптъіаші датъ dѕпъ Іоаппе Корвіпѕ̆, съ тремѕре dinaintea ар-мелорѕ̆ крешміпе. Dакъ Міхаіл п'ар фі авѕтѕ̆ de a фаче кѕ óмепі ка Баста, ка Сіџісмѕпdѕ̆ Баторі, ші ка Іереміа Мовілъ, Тѕрчії ера съ deшерте Еѕропа; провіпцеле Dачіапе ера съ іее кѕ тотѕлѕ̆ алтъ фацъ, Ромъпії ера съ се ръdіче ꙟпкъ de атѕпчі, ші ста-тѕлѕ̆ лорѕ̆ съ ꙟпфлорéскъ. Dаръ sic fata tulere. — Dѕпъ ачестѕ̆ оморѕ̆ барварѕ̆, міліціа Ромъпéскъ вені ꙟп копфѕсіѕпе, ꙟп чеа dinтъіѕ̆ мішкаре се прінсе Бапѕлѕ̆ Міхалчеа, соцѕлѕ̆ челѕ̆ пеdеспърцітѕ̆ алѕ̆ лѕі Міхаіл, ші апоі аррѕпкъпdѕсе ла ꙟпкісóре, се ѕчісе ꙟп карчере; о парте dintре мілітарії Ромъпі се скѕ-ларъ асѕпра лѕі Баста ка съ ръсѕѕпе мóртеа domпѕлѕі лорѕ̆, dаръ мѕлціmеа Цермапілорѕ̆ і фъкѕ̆ съ се ретра-гъ ꙟп цеара Ромъпéскъ. — Баста ші цівстіфікѣ фапта ꙟпaintea лѕі Рѕdолфѕ̆, міпціndѕ̆ къ Міхаіл ар фі авѕтѕ̆ de скопѕ̆ съ сѕпѕпъ ачесте провіпце еа-ръші тѕрчілорѕ̆, ші къ елѕ̆ ар фі прінсѕ̆ пішmе скрі-сорі аdрессате кътръ паша de ла Темішóра, пріп карі Міхаіл ар фі черѕтѕ̆ аціѕторіѕ̆ de ла ачеста ꙟп контра Цермапілорѕ̆. Рѕdолфѕ̆ ꙟп аdевърѕ̆ пѕ лъѕdѣ фапта чеа фъръ de леце, ꙟпсъ о трекѕ̆ сѕпmѕ̆ тъ-чере, ші лъссѣ гѕверпѕлѕ̆ Трасілваніеі, лѕі Баста ѕчігъторіѕлѕ̆. — Есте de ꙟпсемпатѣ асемъпареа ꙟп-*тре Касталdѕ̆* ші Баста, ꙟптре мóртеа лѕі Мартіпѕші

ші а лѕї Міхаіл, ꙟтре Фердinandѕ I ші Рѕdолфѕ II, кѕ тóте къ пѕ е пічї о ассемъпаре ꙟтре Мартіпѕшїѕ къдѕгърѕлѕ ші Міхаіл вітéзѕлѕ.

КАРТЕА II

De ла мóртеа лѕї Міхаіл Вітéзѕлѕ пъпъ ла мóртеа лѕї Васілїѕ Лѕпѕ ші а лѕї Mateiѕ Бассарабъ.

I. **Dѕпъ** мóртеа лѕї Міхаіл, оштіле Ромъпе се ретрассеръ ꙟп цеара Ромъпéскъ. Къпdѕ ацїѕпсеръ ла Кріотіепешті, веніръ ші фрації Бѕзешті карі скóссеръ пре Сімеоп Мовілъ din прінчіпатѕ, ші ꙟтр'о ꙟпцелецере кѕ тоції алессеръ domпѕ пре Раdѕ Шербапѕ Бассарабъ, ціпереле лѕї Міхаіл. Шербапѕ реставілі пачеа ші ordinea ꙟп цеара чеа търбѕратъ пріп атътеа каламітъції, ші се пѕсе ꙟп бѕпъ ꙟпцелецере атътѕ кѕ Рѕdолфѕ кътѕ ші кѕ Сѕлтапѕлѕ. — Сіцісмѕпdѕ Баторі къпътъпdѕ ацїѕторіѕ de ла Тътарї, Казачї ші Полопї, ва кіарѕ ші de ла Іереміа Мовілъ, трекѕ din Молdавіа ла Брашовѕ. Din Темішапа вепї Борбелі кѕ тѕрчї ші лѕъ Алба-Іѕліа. Баста фѕції ла Клѕшіѕ, ші de аколо ла Dешіѕ. Ꙟп Novemвріе Сіцісмѕпdѕ окѕпъ Клѕшіѕлѕ, ші ꙟп Іапѕаріѕ а. R. 2355 (Хр. 1602) Бістерціа. Баста лѕ ꙟмпрессѕръ ꙟп ачеастъ четате ꙟп кѕрсѕ de 10 zіле. Ꙟп 10 Февраріѕ, Сіцісмѕпdѕ ꙟпкеіъ армістецѕ кѕ Баста, ші се ретрассе din Бістерціа, каре о кѕпрінсе Баста dѕпъ ачееа, ші ѕчісе мѕлціме de побілї. Солdації пръdаръ цеара. Din ачеастъ каѕсъ се пъскѕ фóмете ші о пестілепцъ ꙟпфрікошатъ. — Сіцісмѕпdѕ саръ ші скімбъ *кѕцетѕлѕ ꙟп* респектѕлѕ domпіеї сале, ші детерміпъ *съ се лассе* de dъпса пептрѕ тотѕ déѕпа, елѕ тріміс-

се деплтаці ла Рудолфѣ спре а тракта кв дъпсулѣ асвпра кондіціелорѣ. Рудолфѣ і деде кастелулѣ Лобковіцѣ діп Боемія кв кътева сате, ші о пепсіппе аппалъ де 50,000 де флоріпці. Акумѣ Сігісмупдѣ плекѣ ла Прага; кълдѣ трекѣ пріп Дева, лпчеркѣ Моісе Сскелі съ лѣ лпдуплече съ ръмъпъ лп цеаръ, лпсъ пу і сучессе. Баста вепі ла Алба-Іулія, ші бътѣ пре Моісе Секелі. Ачеста фуці лп Темішапа. Сігісмупдѣ се дуссе лп Боемія, петрекѣ оптѣ аппі де зіле лп кастелулѣ Лобковіцѣ, де аколо фу луатѣ ші трапсферітѣ ла Прага, ші пусѣ ла лпкісоре, упде ші мурі лп 27 Марціѣ, а. R. 2366 (Хр. 1613). — Баста девъстѣ Трасілвапіа кв солдаціі съі, ші се бътѣ лп маі мулте ръпдурі кв турчії. Тътарії лпчеркаръ съ іррумпъ пре ла Брашовѣ, лпсъ аузіпдѣ де аппропіареа луі Баста, се ретрассеръ фъръ бътаіе. Моісе Секелі, пріп іптерчессіупеа луі Петесі-паша де ла Темішора, къпътѣ де ла Султапулѣ домпіа Трасілвапіеі, ші кв адіуторіулѣ Турчілорѣ луѣ де ла Цермапі Себешулѣ (діп Темішапа) ші Лугошулѣ. Гавріел Бекліапѣ кв маі мулці побілі се упіръ кв дъпсулѣ, ші лп а. R. 2356 (Хр. 1603) лптраръ лп Трасілвапіа, луаръ Алба-Іулія, ші лпаіптаръ пъпъ ла Клушіѣ; Баста се ретрассе ла Герла, Секелі пурчессе дупъ дъпсулѣ ші лпцюрессеръ кастелулѣ; даръ Баста фъкѣ о діверсіупе пріп Клушіѣ, ші се ретрассе лп Упгаріа. Лп урма ачесторѣ сучессе, Моісе Секелі оккупъ маі тотъ Трасілвапіа.

II. Лп тімпулѣ ачеста, Іеремія домпулѣ Молдавіеі, лпкъ фъкѣ о лпчеркаре съ лптре лп Ромъпіа, даръ фу бътутѣ де Шербапѣ. Дупъ сучесселе луі *Секелі*, *Іеремія* се пусе лп релъчіупе кв дъпсулѣ, спре

а свóте пре Шербанꙋ din скаꙋнꙋ. Ачеста din контръ трітісе волꙋнтарі ꙟн ацiꙋторіꙋлꙋ сассілорꙋ, ꙟн контра лꙋі Моісе Секелі. Ꙋнꙋ къпітанꙋ каре авеа 1500 de волꙋнторі, а нꙋме Лꙋпꙋ Кішꙋ, фꙋ бътꙋтꙋ ші пріпсꙋ de Секелі ла сатꙋлꙋ Сън-Деметріꙋ. Алтꙋ къпітанꙋ кꙋ 200 de волꙋнтарі, анꙋме Деметріꙋ, фꙋ бътꙋтꙋ ла Сеdішóръ. — Сеdешоранії карі авеа ла сіне 600 de цермані, трітісеръ dꙋпъ ацiꙋторіꙋноꙋ ла Шербанꙋ. Ачеста ле трітісе пре къпітанії Марко ші Џіорџіꙋ кꙋ волꙋнтарі сербі, карі трекъndꙋ мꙋнції пꙋсеръ кастреле ла Фелdióръ, ші ꙟнвітаръ ші пре секꙋі ла арме. Секелі въzіndꙋ ꙟн фіне че периклꙋ маре пóте сь віпъ асꙋпра са din партеа лꙋі Шербанꙋ, черкъ тóте моdꙋріле съ се ꙟмпаче кꙋ dънсꙋлꙋ, dаръ de алтъ парте нꙋ ꙟнчетъ de а ꙟнтърржта пре Іереміа Мовілъ асꙋпра лꙋі. Ꙟнтре ачестеа Маркꙋ ші Џіорџіꙋ вътꙋръ óстеа лꙋі Секелі, пріпсеръ пре къпітанꙋлꙋ Мако, ші лꙋ ꙋчісеръ. — Депꙋтатꙋлꙋ лꙋі Шербанꙋ каре ера трімісꙋ ла Рꙋdолфꙋ, ꙟлꙋ ꙟнштіінцъ къ імперъторіꙋлꙋ трімісе сꙋбсіdіеле промісе лꙋі Міхаіл пентрꙋ пꙋртареа ресбелꙋлꙋі. Акꙋмꙋ Шербанꙋ, детермінъ съ плече ꙟнсꙋші ꙟн Трасілванія ші съ континꙋеzе планꙋлꙋ преdечессоріꙋлꙋі съꙋ. Ꙟн лꙋна лꙋі Іꙋліꙋ а. R. 2356 (Хр. 1603) трекꙋ мꙋнції кꙋ 4000 de къларі, 6000 de пеdестрі ші кꙋ 4 тꙋнꙋрі. Аціꙋнгъndꙋ ꙟн цеара Бърсеі, ꙋndе лꙋ аштепта Секелі кꙋ тꙋрчії ші кꙋ тътарії, аттъкъ ꙟнdатъ армата ачествіа, ші о пꙋсе ꙟн чеа маі маре ꙟнкꙋркаре. Тꙋрчії лꙋаръ фꙋга, Секелі се цінꙋ ꙟнкъ кꙋ аі съі, dаръ къzꙋ ꙟн бъталіе ꙟмпреꙋнъ кꙋ 4000 de іншi, ꙟн 17 Іꙋліꙋ. — Шербанꙋ *трімісе лꙋі Рꙋdолфꙋ* 32 de стéгꙋрі лꙋате de ла ꙋн*гꙋрі, тътарі ші* тꙋрчі. Рꙋdолфꙋ din партеа са трімі-

се лвї Шерванѕ портретвлѕ съв кв о катенъ de аврѕ, шї о diпломъ прін каре лѕ реквноскѕ de прінчіпе ередітарiѕ алѕ Ромъніеї. Dвпъ ачеастъ вікторіе Шербанѕ лъссъ ꙟп Трасілванiа пре къпітанвлѕ Џіорџіѕ кв 2000 de Ромъні шї de Сербї, еаръ елѕ се ꙟнтόрсе ꙟп прінчіпатѕ. — Баста ꙟнтрѣ еаръшї ꙟп Трасілванiа, шї деvастѣ џеара ꙟнфрікошатѕ, спре а шї ръсвѕна ꙟп контра інімічілорѕ. — Малконтенџії се адвнаръ шї копрінсеръ Алба-Івліа шї Събешвлѕ; ла Орештіа џінвръ консілiѕ шї трімісеръ ла тврчї ꙟн Темішана, съ чеаръ аџівторiѕ. Ла Dева бътвръ ꙟн 6 Авгвстѕ пре Dввал префектвлѕ Ліповеї, каре мерџеа кв 2000 de хаідвчї съ се вп́ескъ кв Баста, даръ ла пόрта de феррѕ ꙟї аџівнсе корпвлѕ dinaінте алѕ лвї Баста, ꙟн 8 Авгвстѕ, шї ї фрънсе. Коммісаріѕлѕ імперіалѕ Кравсенек стрінсе dieтъ ла Dева ꙟн 5 Септемвріе. Баста dede ордіне съ се вчідъ тόтъ нобілімеа вигврéскъ, Панкраџѕ Сеннеї черкѣ съ лѕ стъмпере шї съ лѕ аватъ de ла ачеаста idee de върса атъта сънџе; кв тόте ачестеа се декретѣ съ се іее de ла нобілї а патра парте din аверіле лорѕ, еаръ ерезілорѕ ачелора карі аѕ къзвтѕ кв Секелї, шї челорѕ че н'аѕ венітѕ ла dieтъ, съ лі се іее тόте аверіле; четъџіле Клвшівлѕ, Брашоввлѕ шї Бістерџа съ плътéскъ свмме de банї ꙟнсемнате. — Баста вчісе пре џівdеле de ла Клвшiѕ, Міхаіл Ботхазі, шї про маї мвлџї нобілї ла Брашоввѕ. — De ла Dева пврчессе Баста кътръ Ліпова, вътѕ пре Петесі-паша, апої се ꙟнтόрсе еаръшї ꙟн Трасілванiа. Кътръ фінітвлѕ анввлвї компвсе імперъторівлѕ внѕ консіліѕ de 10 мемврі, Џерманї, Ꙋнгврї шї Трасілванї. — *Пре лънгъ* бътъіле челе мвлте веніръ ꙟн анилѕ а-

честа ші ловвсте престе тісера цеаръ, de вnde врътъ карістіе, фóтете ші пестіленцъ.

III. – Ꙟп лвпа лвї Іапварів а R. 2357 (Хр. 1604) Баста стрінсе dіетъ ла Кляшів, ші вчісе пре маї мвлці повілї. Ꙟп лвпа лвї Феврварів, Шербапв се dвсе ла Брашовв спре а се ꙟпцълеце кв Баста dеспре ацівтóреле промісе ꙟп коптра лвї Іереміа Мовілъ. Dаръ пъпъ къпdв петречеа елв ла копферінцъ се сквларъ Мітрополітвлв ші Стефапв Продікв, ші револтаръ цеара. Шербапв проперъ ꙟпdъrътв, бътв пре револтацї, тъїъ пасвлв Мітрополітвлві ші лвї Стефапв Продікв, ші аша мвтілацї ї трімісе ла Баста ла Кляшів; ꙟпсъ ачеста ї еспеdі ла Іереміа ꙟп Молdавіа. –– Ꙟп лвпа лвї Марцїв, се dвсе Басте ꙟп Впгаріа ка цеперарів свпремв престе армата чеа de аколо. Тома Капріолі ремасе ꙟп локвлв лвї ꙟп Трасілвапіа. Валлопіі ші хаіdвчіі вртéяъ а пръdа цеара. Ромъпіі dіп цеара Сарцецвлві се ресколъ ші продвкв марї тврбвръri, пв пвмаї ꙟп Трасілвапіа, чі віарв ші ꙟп Ромъпіа ꙟп цінвтвлв Ціпівлві. — Хапвлв de ла Крімеріа се офферї съ ꙟмпаче черціле ꙟптре крештіпї ші тврчі; Шербапв і dеdе óмепї карі съ лв петрéкъ пъпъ ла Кляшів ла коммісcapії імперіалі. — Ꙟптре ачестеа іррвпсеръ тътаріі ꙟп Молdавіа. Іереміа Мовілъ ї ꙟмпъкъ кв о свммъ de 10,000 de галбепї, 800 de каї, 1000 къптаре de вптв, 1000 de міере, ші алте віктвале. Шербапв Бассарабъ черв ацівторів de ла коммісcapї, карі ї трімісеръ 2000 de секві ші 600 de хаіdвчї. Тътаріі трекъръ Dвпъреа ꙟп Месіа, фъръ de в фаче *марї стрікъчівпї*, ші се dвсеръ ꙟп Впгаріа. — Мал*коптепцїї* dіп Впгаріа ꙟпцелегъпdвсе ꙟптре сіне па-

тіръ прінчіпе пре Стефанȣ Бочікапȣ, каре ла ꙟпчепȣтȣ пȣ воі сѣ ачептезе, ꙟпсъ маї пре ѹрмъ десконерindȣсе лѹкрȣлȣ de імперіалї, ші елȣ възъndȣсе аттъкатȣ de Барбіано, префектȣлȣ Кассовіеї, се пȣсе ꙟп фрȣптеа лорȣ, бътȣ пре імперіалї ла Ѹрбеа-маре ꙟп 15 Октомвріе, ші лѹъ Кассовіа. Трȣпеле Трасілвапе се ꙟпторсеръ ꙟп цеаръ. Еміграції кѹ Гавріел Бекліапȣ се ѹпіръ кѹ Стефапȣ Бочікапȣ. — Шербапȣ Бассарабъ din коптръ, трімісе пре Џіорџіȣ Сербȣлȣ кѹ ѹпȣ корпȣ de волȣптарї ꙟп Трасілвапіа спре а аппъра пре коммісарії імперіалї. — Кѹ ꙟпчепȣтȣлȣ аппȣлѹї R. 2358 (Хр. 1605) Стефапȣ Бочікапȣ лѹъ Ліпова, Лѹгошȣлȣ, Събешȣлȣ ꙟп Темішапа, ші четатеа de Пѣтръ ꙟп Трасілвапіа; ꙟп 21 Феврȣаріȣ се провіетъ прінчіпе de кътръ adȣпареа повілілорȣ ші а секȣілорȣ, каре се ціпȣ ла Меркȣреа ꙟп скаѹпȣлȣ Мȣрешȣлѹї. Сассії пȣ се dȣсеръ ла ачеа adȣпаре сȣптȣ претекстȣ аѣ се темȣ de Шербапȣ каре аппъра каѹса імперіалілорȣ, de ачееа секѹії devастаръ сателе ші ціпȣтȣріле съсешті. Ꙟп лȣпа лѹї Апріліе Стефапȣ Бочікапȣ трімісе пре Ладіславȣ Џіѹлафі гȣверпъторіȣ ꙟп Трасілвапіа кѹ 2000 de хаідȣчї. Баста терсе ꙟпаіптеа лѹї Бочікапȣ; ꙟпсъ солдації лѹї пȣ воіръ съ се батъ din каѹса рестапцеї стіпепdiȣлѹї, аша dаръ елȣ се ретрассе ла Еперіешȣ, ші de аколо ла Пресбѹргȣ. Бочікапȣ копвокъ dieтъ ꙟп Ѹпгаріа ла сатȣлȣ Серепчї, ѹnde се провіетъ прінчіпе ші алȣ Ѹпгаріеї.

IV. Ꙟп Трасілвапіа Ладіславȣ Џіѹлафі стрінсе пре повілї ла Търгѹ-Мȣрешѹлѹї, ꙟп лȣпа лѹї Маїȣ, ꙟпсъ de фріка Ромъпілорȣ карі ста ла Медіешї, стръмѹтъ adȣпареа ла Келецентелке. Дѹпъ че се ръсіпі adȣ-

пареа, Џівлафі се пвсе кв бстеа са ла оппідвлĕ Еліссa пре Търнавъ. Џіорџіĕ Сербв лĕ аттъкъ ші і ѫтпръштіѣ тотъ армата. Ѫнсвші Џівлафі пвтĕ съ ші мънтве віеаца пвмаї кв фвга. Dаръ пв двпъ мвлтĕ тімпĕ стрінсе о пвтере маї маре ші ѫтпрессвръ Сedішóра кътръ фінітвлĕ лвпеі лвĭ Маіĕ. Пролвнџіndвсе ѫтпресврареа, пентрв къ Џіорџів кв Ромъпії се пвсессе ѫп посессівнеа четъџії ші о аппъра кв тóте пвтеріле, Џівлафі трімісе ла Іеремія Мовілъ dвпъ аџівторіĕ, ѫп врмареа легъмъптвлвї оффенсівĕ ші dефенсівĕ ѫпкеіатĕ кв Бочікапĕ. Іеремія трімісе пре къпітаніï Крішторĕ ші Стефапĕ кв 5000 de мілітарї, ка съ батъ пре Џіорџіĕ; еаръ пре фрате сеĕ Сімеоп ѫлĕ еспеdі кв 4000 de іnші ка din Трасілваніа съ іррвмпъ ѫп Ромъніа; елĕ ѫпсвші съ ѫпквргъ din Молdавіа, ші тотĕ de оdатъ тврчії съ трéкъ Dвпъреа съ стрѫмтореze пре Шербапĕ de тóте пърџіле ші съ лĕ скóтъ din домніе. Dаръ Шербапĕ ѫпцелессе de ачестĕ плапĕ ші се ѫтпъкъ кв тврчії, скрíсее лвї Џіорџіĕ Сербĕ съ éссъ din Трасілваніа, ші ѫп 5 Авгвстĕ ѫпкеіѣ трактатĕ de паче кв Стефапĕ Бочікапĕ. — Сімеоп Мовілъ възъпdвсе лъссатĕ ѫп тінъ de кътръ Трасілваnї ші de кьръ Тврчї, се ѫнтóрсе ѫп Молdавіа, ші се dвссе ла тътарї, de вnde порпі апоі кв бсте пвтерóсъ аспра лвї Шербапĕ. Ачеста ѫпкъ стрінсе пре аї съї ші пврчессе ѫпаіптеа тътарілорĕ; ла Телéжінĕ се фъкĕ бътаіе кр8птъ, Ромъпії ѫпвінсеръ, еаръ тътарії лваръ фвга. — Стефапĕ Бочікапĕ dвпъ че бътĕ пре імперіалї маї din тóтъ Вnгаріа, се ѫптóрсе ѫп Трасілваніа, се dвссе ла Меdіешї ші кътръ фінітвлĕ лвї Авгвств лвѣ Сedішóра каре се тотĕ аппъра ѫпкъ de кътръ Џіорџіĕ *Сербĕ*, ѫп лвпа лвї Семптеврíе џінѣ dіетъ формалъ

ла каре венiръ шi сассiй, шi кѹ тоцiй лѹ алессеръ прiнчiпе церей. Dѹпъ ачеа Бочiканѹ dimice пре търчi шi пре молdавi, еаръ елѹ се ѫнтóрсе ѫн Ѹнгарiа, ѹnde мареле везiрiѹ ѫлѹ коронъ реџе ѫн 11 Новемврiе, ѫн Кътнѹлѹ Ракошѹ, кѹ о коронъ каре се зiче а фi фостѹ de ла реџiй Ромънiлорѹ шi аi Бѹлгарiлорѹ. Търчiй мѹлцъмiцi кѹ сервiцеле фъкѹте, релъссаръ трiбѹтѹлѹ Трасiлванiеi пре 10 аннi, шi лѹ dефiнсеръ пре вiиторiѹ ла сѹмма de 10,000 de галбенi пре аннѹ, ѫнсъ претiнсеръ кастелделе Лiпова шi Iанова.

V. Ѫн анnѹлѹ R. 2359 (Хр, 1606) се револтаръ Ромънiй din Молdавiа ѫн контра лѹi Iеремiа Мовiлъ. Ачеста трiмiсе dѹпъ ацiѹторiѹ ѫн Трасiлванiа. Стефанѹ Бочiканѹ еспеdi пре Гаврiел Бевлiанѹ кѹ ѹнѹ корнѹ de 6000 de лънчiарi, ѫнсъ револта се стъмпъра пънъ кънdѹ ацiѹнсеръ Трасiлванiй ѫн цеанъ.— Ѫн 24 Февръарiѹ се ѫнкеiъ паче ѫнтре Рѹdолфѹ шi Бочiканѹ, кѹ конdiцiѹнiле: ка ачеста съ цiнъ Трасiлванiа кѹ комiтателе Сатѹ-маре, Берегѹ, Саболчiѹ, Ѹгочiа, Солнiкѹ de мiзлокѹ, Бiхорѹ, Зарандѹ, Крассiна, Марморосѹ, шi кѹ dicтрiктѹлѹ честъцiй de Пéтръ. Еаръ ѫн 11 Новемврiе се ѫнкеiъ паче пре 20 de аннi ѫнтре Рѹdолфѹ шi Ахмеdе (каре се сѹiссе пре тронѹлѹ сѹлтанiлорѹ ла аннѹлѹ R. 2356; (Хр. 1603).— Ѫн 29 Декемврiе мѹрi Стефанѹ Бочiканѹ ла Кассовiа ѫн етате de 59 de аннi, фъръ копiй. Елѹ рекоммънdассе de сѹчессорiѹ пре Валентiнѹ Drѹџетѹ de Хомонна, неаполiтанѹ de орiџiне; ѫнсъ Трасiлванiй алессеръ ѫн 11 Февръарiѹ а. R. 2360 (Хр. 1507) ла Клѹшiѹ пре Сiџiсмѹнdѹ Ракоцi, ѫн контра воinцеi сале. Ачеста ѫнкеiъ пач кѹ амъndoi domnii Ромънiй. Dаръ Iеремiа Мов

мѫрі ꙟн ачестȣ аннȣ, лъссъндȣ ꙟн локȣлȣ съȣ пре фрате съȣ Сімеон, каре авѫссе сóртеа атътȣ de контраръ ꙟн 10 анні, ші аквмȣ аџінгъдȣші скопȣлȣ нȣ domні ȣнȣ аннȣ деплінȣ, ші мѫрі ꙟн а. R. 2361 Хр. 1608). Атѫнчі Молdавіі алессеръ пре фіїȣлȣ ачестȣіа челȣ маі маре, Конставтінȣ Мовілъ.— Сіџісмȣndȣ Ракоџі ꙟнкъ domni нъмаі ȣнȣ аннȣ de зіле, ші се лъссъ de бȣнъвоіа са, възъндȣ къ тѫрчіі аȣ деnѫміtȣ пре Валентінȣ Хомоnна, ші къ Габріел Бекліанȣ ꙟнкъ ȣмблъ dѫпъ domніе; ꙟн dіета de ла Клѫшіȣ каре се цінȣ ꙟн лѫна лȣі Марціȣ а. R. 2361 (Хр. 1608) елȣ деnѫсе demnітатеа, ші Трасілванії алессеръ пре Габріел фіїȣлȣ лȣі Стефанȣ Баторі префектȣлȣ de ла Оркеа-маре. ꙟн ферманȣлȣ de ꙟнтъріре, Сълтанȣлȣ Ахмеde ї рекоммъndъ съ тръіéскъ ꙟн вѫнъ ꙟнцелере кȣ domнії церілорȣ Ромъпешті. Габріел Баторі трімісе ꙟн аннȣлȣ R. 2362 Хр. 1609) пре Габріел Бекліанȣ ла Рȣdолфȣ спре а реноі трактателе de паче, еаръ ꙟн цеаръ елȣ ꙟнченȣ съ domнéскъ абсолѫтȣ, съ аттаче пропріетъції, ші съ віолезе мѫіері, ші съ малтрактезе пре óменї. Стефанȣ Kendі ші Балтасарȣ Корнішȣ але кърора консорції ле стѫнрассе Баторі, цессȣръ ȣнȣ фóрте маре комплотȣ ꙟн контра лȣі, ла аннȣлȣ R 2363 (Хр. 1610). ꙟнсъ се десеоперіръ; Балтасарȣ ші Џіорџіȣ Корнішȣ се ȣчіссеръ, еаръ Kendі скъпъ ла Герла.— ꙟн 9 Dечемвріе Баторі оккȣпъ Сівіїȣлȣ кȣ міліціе, алѫнгъ пре четъціанії чеі маі ꙟнсемнаці din четате, деширтъ касселе de банї, ші фъкȣ челе маі марі есчесесе. ꙟн 22 Dечемвріе стрінсе dіетъ ші конdемнъ ла *мóрте пре* тотȣ маџістратȣлȣ съсеcкȣ, фііndȣ къ *нȣ аȣ лъссатȣ* пре Анdреіȣ Баторі съ ꙟнтре ꙟн че-

тате кѫndѫ фѫ бѫтѫтѫ de Mixaiл ла Шелітѫбѫрѫ; ѫнсъ mai пре ѫрmъ ле іертѣ віеаца пентрѫ о сѫmmъ de 56,000 de флорінці. Ѫн 25 Dечетвріе трекѫ пре неаштентате кѫ армата ѫн цеара Ромънéскъ. Шербанѫ фiindѫ непрепъратѫ ла ресбеллѫ, фѫџi ѫн Молdaвia, ла Константінѫ Мовілъ. Гавріел Бекліанѫ се трimice dѫпъ dѫnсѫлѫ съ лѫ персекѫтеже ші съ лѫ прінзъ, dаръ нѫ ші ацiѫнсе скопѫлѫ. Баторі се пѫсе de арсе ші de вътѣ цеара ка ѫнѫ барварѫ ѫн тimпѫ de трei лѫні de zіле, апоі скріссе ла сѫлтанѫлѫ: „Фiindѫ кѫ Mixaiл аѫ ѫчісѫ пре Аndреiѫ Баторі, кредinчіосѫлѫ порціi, ші кѫ Шербанѫ аѫ ѫчісѫ пре Moise Секелі ассеmine кредinчіосѫ алѫ порціi, ші кѫ акѫmѫ аѫ черкатѫ modѫрі ка съ лѫ скóтъ пре dънсѫлѫ (Гавріел Баторі) din domnie, каре ѫнкъ е кредinчіосѫ порціi: de ачеea елѫ аѫ ѫнтратѫ ѫн цеаръ ші аѫ алѫнгатѫ пре ачестѫ ребеллѫ, ші рóгъ пре пóртъ ка съ лѫ ѫнтърéскъ пре dънсѫлѫ ѫн domnia цереі.“ Ѫнсъ Сѫлтанѫлѫ трimice пре капіці-паша Ібрахim ла Баторі кѫ ordinea, съ éссъ din цеаръ, ші ѫн ѫрmа ачествia еспеdi о арmатъ кѫ Раdѫ Mixaiл, dесеmнатѫлѫ domnѫ ѫн локѫлѫ лѫі Шербанѫ. Гавріел Баторі тѫрбатѫ de mъніе асѫпра тѫрчілорѫ, се ретраесе ѫн 11 Марціѫ a. R. 2364 (Хр. 1611).

VI. Шербанѫ стрінсе óсте ѫн Молdaвia, ші кѫ аціѫторіѫлѫ лѫі Константінѫ Мовілъ ѫнтрѣ ѫн цеара Ромънéскъ, алѫнгѣ пре Раdѫ ші сѫлѣ тотѫ прічіна тѫлѫ асѫпра лѫі Баторі. Сасеiі сѫнтѫ Mixaiл Алба, цiѫdеле de ла Брашовѫ, се ѫніръ лѫ Ромънiі ѫн контра тіраннѫлѫі de Баторі. Dаръ ачеста сѫлѣ пре секѫі ші пре хаidѫчі ѫн контра сасcілорѫ ші а Ромънілорѫ. Сассiі кѫmпъраръ пре Албертѫ Nагі, кѫпітаnѫ

пȣлȣ хаідȣчілорȣ, каре фȣџі де ла Баторі. Ꙟп 12 Іȣлій ꙟатрѣ Шербапȣ кȣ 7000 де кълари ші кȣ 1500 де педестрі ꙟп Трасілваніа пре ла Брашовȣ, Баторі се пȣсе ла Петрешті кȣ 13000 де кълари ші кȣ 3000 де педестрі. Гавріел Бекліапȣ котъпдѣ аріпа дреатъ, секȣіȣлȣ Трактерȣ чеа стъпгъ. Кътръ серъ се арръть óстеа Ротъпъ ꙟтпъръцітъ ꙟп треі дівісіȣпі, ші ꙟпдатъ се ꙟпчепȣ о бътаіе аспръ ꙟптре атъпдóве óштіле. Ꙟптъіȣ се пърса къ се плéкъ Ротъпії, педестрітеа ꙟпчепȣссе а се ретраџе; даръ кыпдȣ Шербапȣ обсервѣ къ кълърітеа ȣпгȣрéскъ аȣ лȣатȣ фȣга, атȣпчі стрінсе пре аі съі, педестрі ші кълари, ші аттъкѣ кȣ тóтъ пȣтереа чептрȣлȣ лȣі Баторі, ꙟлȣ фрыпсе ші акконері ȣпȣ тіліарȣ де пътъптȣ кȣ кадаверс. Аколо къзȣръ ла 6000 де ȣпгȣрі, чеілалці се прінсеръ, пȣціпі сквпаръ кȣ фȣга. Шербапȣ лȣѣ 120 де стéгȣрі, даръ ші пре дъпсȣлȣ ꙟлȣ костѣ ачеастъ вікторіе ла 4000 де тілітарі. — Баторі фȣџі ла Сібіїȣ. — Ꙟпсъ пре кыпдȣ Шербапȣ рыпȣрта вікторіа ꙟп Трасілваніа ꙟп коптра лȣі Баторі, Радȣ котпеціторіȣлȣ съȣ каре фȣџіссе престе Дȣпъре, адȣпѣ тȣрчі ші тътарі, ші оккȣпѣ скаȣпȣлȣ. Кыпдȣ воі Шербапȣ съ реꙟптре ꙟп џеаръ, Радȣ і еші ꙟпаіпте ші-лȣ копстрінсе а фȣџі ꙟп Молдавіа. Аколо възыпдȣ къ тȣрчії сыпт аппріпші ꙟп коптра са, пердȣ сперапца де а таї рекȣпера доппіа; елȣ ші лȣѣ дóтпа ші копілеле карі се афла ла Сȣчіава, трекȣ пріп Полопіа ші се дȣссе ла Віеппа ла ітперъторіȣлȣ Матіа, каре ȣртассе лȣі Рȣдолфȣ пре тропȣ, ші петрекȣ аколо пъпъ ла мóрте. — Копстаптіпȣ Мовілъ ꙟпкъ фȣ аккȣсатȣ де Баторі ла пóртъ, къ ціпе кȣ Шербапȣ ші кȣ Полопії ꙟп коптра *Тȣрчілорȣ*, де ȣпде ȣртъ апоі скóтереа лȣі din domnie.

VII. Даръ нічі лві Баторі нв і втвлъ віне, къчі Сіџісmвndв Форгачі каре џіnеа кв imперіалії, ꙟнтръ ꙟн Трасілванія кв 16,000 de mілітарі, копрінсе Клвшівлв, Алба-Івлія, ші алте локврі, ші ꙟн 31 Авгвств вені ла Крістіанв, вnde ꙟнчеркъ ꙟн dешертв съ факъ пре Баторі съ éссъ din Сівіів ла бътаіе. Баторі тріmісе пре Гакріел Бекліанв ла Констаnтіnополі ка съ чеаръ аџівторів de ла тврчі, карі венindв din Теmішана, констрінсеръ пре Форгачі съ се ретрагъ кътръ Брашовв, ші de аколо ꙟн Молdавія спре а трече ꙟн Вnгарія. Тврчії ші тътарії кврържindв Трасілванія de џерmаnі се ꙟнтóрсеръ а касъ кв 12000 de кантіві, mаі алесв din секвіmе; Баторі вчісе кв mоdвріле челе mаі крвnте пре тоџі прінишії imперіалі. Ꙟн лвна лві Октоmвріе стрінсе аdвnаре џенералъ ла Клвшів, ꙟн каре dевіеръ ка вънзъторе тóтъ наџівnеа съссéскъ, афаръ de бістерџіаnі ші de кохалmіаnі. конфіскъ тóте аверіле лорв, лвъ dечіmеле de ла nопії съссешті, ші копрінсе четъџіле съссешті. Невътънdв лва Сеdішóра, се dвссе ла Брашовв; Сассії кв аџівторівлв Роmъnілорв тріmіші de Радв, ешіръ ꙟнаінтеа лві ла Фелdіóръ, ꙟнсъ фвръ вътвџі ръв ꙟн 12 Октоmвріе R. 2365 (Хр. 1612). Аколо къзв ші Міхаіл Албв, конdвкторівлв Сассілорв. Баторі сторсе пре Брашоваnі de баnі, ші се ꙟнтóрсе ла Сівіів. — Ꙟн Молdавія dвпъ аквзсъчівnіле лві Баторі, пóрта скóссе пре Констаnтінв Мовілъ, ші nвmі domnв пре Стефаnв Томша, dъndв орdіnе хаnвлві тътъреск съ лв ꙟнтроdвкъ ꙟн прінчіпатв. Ачеста тріmісе пре тържа Каnтеmірв кв вnв корпв de тътарі съ ꙟmплінéскъ ачеастъ mіссівnе. Констаnтінв фвџі ла Хотінв, ші тріmісе ла каmпаmе съв

Стефанꙋ Потоцкі dꙋпъ аꙋторіꙋ, каре ші вені ꙟн лꙋна лꙋі Авгꙋстꙋ кꙋ 6000 de полоні; еі трекꙋръ Прꙋтꙋлꙋ ші ꙟнаінтаръ пънъ ла Жіжіа, ꙋнde фꙋръ ꙟнкꙋнціꙋраці de 30,000 de тътарі коmmъndaці de Стефанꙋ Томша. Тоці фꙋръ констрінші а се da прінші. Константінꙋ се аместекъ ꙟнтре пріншії ordinapі ші се dꙋссе ꙟн Крітеріа, ꙋнde mꙋрі de фрігꙋ ші de фоме. Фрате съꙋ Алессаndрꙋ шї mъnтꙋі віеаца фъкънdꙋке mахоmеdanꙋ, Потоцкі фꙋ ꙟнкісꙋ ла Константінополі. Dꙋпъ ачеаста тътаріі ꙟнкꙋрсеръ ꙟн Полоніа ші фъкꙋръ mарі стрікъчіꙋні.

VIII. Петрекъndꙋ Баторі ла Сібііꙋ ла ꙋнꙋ оспъцꙋ dатꙋ de кътръ Гавріел Бекліанꙋ, нікъ о пєтръ din еdіфіціꙋлꙋ челꙋ векіꙋ ші къzꙋ ла печорєле лꙋї, ꙟн mоmентꙋлꙋ къndꙋ ешіа елꙋ съ се dꙋкъ а касъ. Баторі лꙋъ ꙟнтъmплареа de аттентатꙋ din партеа лꙋї Бекліанꙋ. Ачеста, ка съ скапе de фꙋріа тіраnnꙋлꙋї, фꙋџі ла Константінополі, ші інтрікъ атъта ла пόртъ пънъ къкdъ ачеаста лꙋ нꙋmі domнꙋ престе Трасілванiа (1 Маіꙋ R. 2366; Хр. 1613). Domnii роmъні фꙋръ провокаці съ лꙋ ꙟнтроdꙋкъ ꙟн прінчіпатꙋ. ꙟн лꙋна лꙋї Септеmвріе ꙟнтраръ Стефанꙋ din Молдавіа ші Раdꙋ din Роmънiа кꙋ оштіле ꙟн Трасілванiа, Гавріел Бекліанꙋ ꙟнкъ вені кꙋ Скеndер-паша de ла Агріа din Ꙋнгаріа. Ла Тꙋрdа се ꙋніръ тόте оштіле. Баторі фꙋџі de ла Клꙋшіꙋ ла Ꙋрвеа-mаре, ꙋнde се ꙋчісе ꙟн 27 Октоmвріе de Џіорџіꙋ Nadani ші de Іоанне Сілаші. ꙟнтре ачестеа Скеndер-паша стрінсе dіетъ ла Клꙋшіꙋ ꙟн 20 Октоmвріе, ꙟн каре се рекꙋноскꙋ Гавріел Бекліанꙋ de domнꙋ алꙋ цереї. Ачеастъ dіетъ рекоmъndъ лꙋї Бекліанꙋ съ гꙋверне ꙟн бꙋнъ ꙟнцелеџере кꙋ domnii церілорꙋ роmънешті.

Беклiанꙋ аннꙋлѣ декретеле челе крꙋnте шi конфiскъчiꙋнiле лꙋї Баторi, скрiссе сꙋлтанꙋлꙋї Ахmede, imперъторiꙋлꙋї Матiа, шi реџелꙋї Сiџiсmꙋndꙋ ка съ лꙋ рекꙋnóскъ de прiнчiпе леџiтiтꙋ Сꙋлтанꙋлꙋ черꙋ дпаnоi Лiпова шi Iанова, imперъторiꙋлꙋ лꙋѣ Тꙋшnadꙋлꙋ шi Ачеdꙋлꙋ, maї пре ꙋртъ дтпрессꙋрѣ четатеа de Пéтръ шi Баiа-mаре. Дп лꙋна лꙋї Феврꙋарiꙋ R. 2367 (Хр. 1614) Гаврiел Беклiанꙋ конвокѣ dieтъ ла Medieшї, ꙋnde се трактѣ deспре пачiфiкъчiꙋпеа џереi. Кꙋ ачеастъ оккасiꙋне ꙋчiгъторiї лꙋї Баторi се ꙋчiсеръ de кътръ преторiанї пентрꙋ iнсоленџiле лорꙋ, еаръ iнстiгъторiꙋлꙋ лорꙋ, Andреiꙋ Геџi, се ессекꙋтъ ла Фъгърашꙋ. — Дп 5 Maiꙋ R. 2368 (Хр. 1615) се реставiлi пачеа дптре Матiа шi Беклiанꙋ, еаръ кътръ фiнiтꙋлꙋ аннꙋлꙋї се редпноi трактатꙋлꙋ de паче дптре imперъторiꙋлꙋ шi сꙋлтанꙋлꙋ, пре алџї 20 de аннї.

IX. Дп декꙋрсꙋлꙋ ачесторꙋ doї аннї Стефанꙋ Тоmша din Molдавiа, нꙋ дпчетѣ а дптъррꙋта пре тътарї асꙋпра полонiлорꙋ, din каре каꙋсъ тътарiї devастаръ џiнꙋтꙋрiле вечiне але Полонiеї. Дп аннꙋлꙋ R. 2369 (Хр. 1616) Алессандрꙋ шi Богdанꙋ Мовiлъ фiiї лꙋї Iереmiа, дтпреꙋnъ кꙋ mꙋmа лорꙋ шi кꙋ кꙋmnатꙋлꙋ лорꙋ Саmꙋел Кореџкi, дптраръ дп Молdавiа, mi фъкꙋръ 15 бътъї maї mічi кꙋ Стефанꙋ Тоmша, maї тотꙋ кꙋ сꙋчессꙋ бꙋнꙋ. Стефанꙋ фꙋџi ла Констанtiнополi dꙋпъ аџiꙋторiꙋ. Пóрта трimiсе пре Скеndерпаша de ла Dꙋросторꙋ, шi провокѣ шi пре Раdꙋ din Роmънiа, прекꙋmꙋ шi пре Беклiаmꙋ din Трасiлванiа съ méргъ дптр'аџiꙋторiꙋ. Беклiанꙋ трimiсе пре Мiхаiл Толdалагї кꙋ кътева оштї трасiлвапе, дпсъ дпаinte de a аџiꙋnџе ачестеа дп Молdавiа, Раdꙋ къте-

ce пре полонї шї прїнсессе пре Корецкї, пре Алессандрв, шї пре Богданѕ, ꙟтпреѕнъ кв тѕта лорѕ. Скендер-паша ї трїмїсе ла Константїнополї, ѕнде дѡмна фѕ пѕсъ ꙟн серайѕ, еаръ фїїї еї трекѕръ ла махомеданїстѕ, Корецкї се аррѕнкъ ла ꙟнкїсѡре. Пѡрта стрътѕтъ ла Молдавїа пре Радѕ Мїхаїл каре шї пердѕссе попѕларїтеа ꙟн Ромънїа прїн ѕчїдерї але ѕпорѕ боїарї карї се скѕларъ асѕпра мїнїстрїлорѕ гречї, адѕшї кв дънсѕлѕ ꙟн цеаръ. Ꙟн локѕлѕ лѕї се пѕсе ꙟн Ромънїа, Алессандрѕ Елїа. Ачеста ꙟнкъ венї кв мѕлцїме де гречї ꙟн цеаръ, карї ꙟнчепѕръ а стѡрче пре попорѕ. Ромънїї конспїраръ асѕпра гречїлорѕ. Алессандрѕ десконерї лѕкрѕлѕ, ꙟнсъ нѕ кѕтезъ а ле фаче нїмїка, фїїндѕ къ ї венїссе ордїне де ла пѡртъ съ шї стрїнгъ ѡстеа, шї съ пѕрчѣдъ кв Скендер-паша ꙟн контра полонїлорѕ. О аршатъ террїбїлъ, компѕсъ де тѕрчї, де тътарї, де ѕнгѕрї шї де Ромънї дїн амъндѡѕе прїнчїпателе, пѕрчессе прїн Молдавїа кътръ мацїнїле Полонїеї ꙟн аннѕлѕ R. 2370 (Хр. 1617). Ценерарїѕлѕ Zолкїевскї сперїатѕ шї конфѕсѕ, ꙟнкеїъ фъръ штїреа гѕвернѕлѕї фатосѕлѕ тракттатѕ де ла Бѕсса, прїн каре се легъ „къ полонїї нѕ се ворѕ маї аместека ꙟн гревїле Молдавїеї, ворѕ да ꙟнапої Хотїнѕлѕ (каре ера аннъратѕ де ѕнѕ прешезѕ мїлїгарїѕ полонѕ пентрѕ фамїлїа Мовїлъ), шї къ ворѕ арде сателе челе аирѡпе де Тїгїнеа. Скендер-паша се ретрассе, ꙟнсъ ка съ аррете деспрецѕлѕ съѕ кътръ полонї, деде воїе тътарїлорѕ съ праде тотѕ пре дрѕмѕлѕ лорѕ.— Ꙟнтѡркъндѕсе Алессандрѕ де ла ачеастъ еспедїцїѕне, Лѕпѕ Пъхарнїкѕлѕ шї алцїї карї се скѕлассеръ асѕпра гречїлорѕ, фѕџїръ ꙟн Трансїлванїа. Алессандрѕ ѕмфлатѕ де фокѕлѕ ръсбѕ-

пърії учісе пре ворпікулу Крістеа, ші воі съ maї у-
чідъ ші пре алцїї, dаръ ачештіа скъпаръ ла Скеп-
dер-паша, каре сторсе dе ла domnу 40,000 dе гал-
біні пентру моартеа луї Крістеа. Лупу стрінсе оштї
ꙟп Трасілванія ші веnі асупра луї Алессаndру. Ачеста
провокъ miліціа ка съ лу апере, ꙟпсъ miлітарії
рекусаръ аскултареа. Елу фуці ла Бръіла, dоmna
скъпъ ла Ціурціу. Лупу учісе пре тоці гречії ші ле
пръdъ аверіле ка съ плътеаскъ трупеле Трасілване.
Порта възъпdу ачесте ꙟпкуркътурі але лукрурілорy,
ꙟші пропусе съ стрътуте еаръ пре Раdу ꙟп Ромъ-
nія, ка пре упулу каре штіе съ ші ціпъ авторітатеа;
ꙟпсъ ачеста къпътъ о durере dе окї ші се лъссъ dе
вупъ воіа са dе domnia Молdавіеї. Dечї еа тріmісе
ꙟп Ромъnія пре Гапріел Мовілъ, еаръ ꙟп Молdавіа
пре dрагоmanулу Каспару Граціапу, Італіапу dе паштере. — Гавріел Мовілъ ꙟпdатъ че веnі
ꙟп цеаръ, прінсе пре пъхарпікулу Лупу ші пре къпітапулу Бусdуганy, ші ї dеdе пре тъпіле луї Скепdер-паша
dе ла Dуросторy. Місерії фуръ траші ꙟп цеапъ атъпdоі.

X. Nъскъпdусе ресвелу ꙟп Церmanіа ꙟптре протестапці ші католічї (ресбелулу dе треїзечї dе анnї)
Гавріел Бекліапу ꙟпвітатy din партеа протестапцілорy, аппукъ арmеле, a. R. 2372 (Хр. 1619), ші ꙟптръ ꙟп Унгарія, луъ Кассовіа, трассе ꙟп партеа са
maї тотъ цеара dе сусу, ꙟпаіптъ пъпъ ла Пресбургу,
трекy ꙟп Аустріа, се упі ку оштіле луї Фріdерікy.
реціле Боеmіеї, ші аціупсе пъпъ ла Nеостаdіу. ꙟпсъ ꙟптре ачестеа, Ціорціу Хоmonna ірупсе ку полопї ꙟп Унгарія, ші вътy пре Ціорціу Ракоці, къпітапулу луї Бекліапу, прін каре Бекліапу фу копстрінсу
а се ꙟптоарче ꙟп Унгарія. ꙟп Іапуарію a. R. 237

(Хр. 1620) dieта de ла Пресбургѣ алессе пре Гаврiел Беклiанѣ прiнчiпе шi domnѣ алѣ Ѹнгарiеi. Ꙟн Маiѣ се цiнѣ dieтъ ла Neoсолiѣ, ла каре венiръ dепѣтацi de ла iмперъторiѣлѣ Ферdinandѣ II, de ла рецеле Боемiеi Фрidерiкѣ, de ла рецеле Сѣеdiеi шi Полонiеi Сiцiсмѣndѣ III, шi de ла протестанцiї din Боемiа, Моравiа шi Австрiа, карi авеа ресбеллѣ кѣ iмперъторiѣлѣ, спре а фаче наче: ꙟнсъ тотѣ лѣкрѣлѣ еші deшертѣ. Ꙟн 25 Авгѣстѣ Г. Беклiанѣ фѣ прокiематѣ реџе алѣ Ѹнгарiеi, шi континѣъ ресбеллѣлѣ ꙟн контра iмперiалiлорѣ. — Каспарѣ Грацiанѣ domнѣлѣ Молdaвiеi, фѣ аккѣсатѣ ла nóртъ de Беклiанѣ, къ ар цiнé кѣ полонiї ꙟн контра тѣрчiлорѣ. Сѣлтанѣлѣ Остаnѣ II декретъ скóтереа лѣi, шi трiмiсе ꙟн Молdaвiа пре Скеndер-паша кѣ о арматъ de 60,000 de тѣрчi. Domнiї церiлорѣ вечiне, алѣ Ромъniеi, Трасiлванiеi, шi ханѣлѣ Тътъръскѣ, къпътаръ орdine съ dea аџiѣторiѣ. Грацiанѣ трiмiсе ꙟн Полонiа ка съ арреtе перiкѣлѣлѣ че аменiнцъ амъndóѣе ачесте церi. Zолкiевскi трекѣ Dѣнастрѣлѣ ꙟн 7 Септемврiе кѣ 8000 de армацi, шi ꙟнкъ атъцiа сърчiнарi, шi се постъ ла Цѣцора. Ꙟн ачеастъ еспеdiцiѣне фаталъ перiръ Грацiанѣ, Zолкiевскi, Корецкi шi маi тóтъ армата полонъ, пънъ ꙟн 6 Октомврiе. Тътарiї deвъстаръ Поdолiа шi Рѣссiа. Пóрта пѣсе domнѣ ꙟн Молdaвiа пре Алессаndрѣ (Мовiлъ?), еаръ ꙟн Ромъniа реставiлi пре Раdѣ Мiхаiл. Гаврiел Мовiлъ фѣцi престе мѣнцi ꙟн Трасiлванiа.— Ꙟн прiмъвара аnnѣлѣi R. 2374 (Хр. 1621) Алеѣссаndрѣ фъкѣ nodѣ престе Dѣнъре пентрѣ тречереа арматеi челеi марi каре венiа сѣмтѣ комъndѣлѣ Сѣлтанѣлѣi Остаnѣ II. Полонiї пѣсеръ џенерарiссiмѣ пре Карлѣ Хоdкiевiчi, кѣ каре се пѣсеръ

Kazачiĭ шi Ромънiĭ emiграцĭ (Петрȣ Мовiлъ, Бiчекȣ, шi алцiĭ.) Ачештia лȣаръ Хотiнȣлȣ ꙟн 15 Авгȣстȣ, Ромънiĭ ꙟнсiшĭ апрiнсеръ Iашiĭ. Кȣ арmата тȣрчéскъ се ȣнi ханȣлȣ тътърескȣ шi Радȣ, domнȣлȣ Ромънieĭ; óстеа молdавъ се комmъndѣ de Мiрон Берновскi. ꙟн 2 Септемврie се ꙟнчепȣръ лȣптеле, казачiĭ сȣферiръ форте, ꙟнсъ шi eĭ фъкȣръ mapĭ стрiкъчiȣнĭ тȣрчiлорȣ. Радȣ, domнȣлȣ Ромънieĭ, се пȣсе ла mizлокȣ, шi трimiсе пре Вевеллi Кретеанȣлȣ ꙟн Полонiа спре а ꙟнвiта ла паче. ꙟн кастреле полонiлорȣ се пъсȣръ бóле шi лiпсъ de провiсiȣнĭ. ꙟн 24 Септемврie mȣрi кiарȣ ценерарiссiмȣлȣ Xodкieвiчĭ. ꙟн фiне се ꙟнкеiѣ паче пре темeiȣлȣ трактатȣлȣĭ de ла Бȣсса. Dȣпъ ордiнеа Сȣлтанȣлȣĭ се ȣчiсеръ Алессаndрȣ шi 400 de Молdавĭ, сȣптȣ прекстȣ къ н'аȣ апъратȣ вiне Хотiнȣлȣ, шi аȣ лъссатȣ пре полонi съ трéкъ Dȣнастрȣлȣ. Мȣлцĭ воiарĭ фȣцiръ ꙟн Трасiлванia. Стефанȣ Томшa, inimiкȣлȣ челȣ mape алȣ полонiлорȣ, се реставръ ꙟн domнie.

XI. Беклiанȣ вътȣ ꙟн ачестȣ аннȣ пре imперiалĭ, шi ꙟнаiнтѣ пъпъ ꙟн Австрia; еаръ ꙟн 6 Iанȣарiȣ a. R. 2375 (Хр. 1622) се фъкȣ паче ла Niколсбȣргȣ кȣ condiцiȣнiле: „Ка Гаврiел Беклiанȣ съ dea imпеpъторiȣлȣĭ кленоdiеле Ȣнгарieĭ, съ се лассе de тiтлȣлȣ de реце, шi съ iee тiтлȣлȣ de прiнчiне алȣ Трасiлванieĭ шi алȣ imперiȣлȣĭ Романȣ, шi de domнȣ алȣ пърцiлорȣ Ȣнгарieĭ, купрinziндȣ ꙟнкъ шепте комiтате, Брегȣ, Zемплiнȣ, Авȣхiварȣ, Боршоdȣ, Саволчiȣ, Ȣгочiа шi Сатȣ-mape, пре вieацъ, апоĭ dȣкателе Опол шi Ратiборȣ din Сiлесia кȣ о пенсiȣне аннȣалъ de 50,000 de флорiнцĭ пентрȣ стiпеndiȣлȣ прiсidiарiлорȣ din царъ, пентрȣ сiне шi фiiĭ съĭ;

Ne dъndв-се dвкатоле din Ciaлесia dвпъ трактатвлв ꙟпкеiатв, Гаврiел Беклiавв кiетъ пре тврчї ꙟптр'ацiвторiв, шi ꙟп лвпа лвї Октомврiе a. R. 2376 (Хр. 1623) плекъ ꙟп Вngарia кв о арматъ de 60,000 de бменї, шi ꙟпаiптъ пъпъ ꙟп Австрia шi Моравia; dаръ ꙟпчепъndв впв церв маре, ꙟпкеiъ армiстецв кв цiперарiвлв Карафа, шi се ꙟпторсе ꙟпdъrътв. Полопiї чеї бътвцi de тврчї шi de ромъпi се пвсеръ пре diпломатiкъ шi iнтрiкаръ ла пóртъ, пъпъ къndв свóсеръ пре Стефапв Томша din domnia Молdавiеї. Атвпчї пóрта стръмвтъ пре Радв Мiхаiл din Ромъпia ꙟп локвлв лвї Томша, ꙟп Молdавiа, еаръ пре Алессаndрв фiiвлв лвї Радв, ꙟлв пвмi ꙟп локвлв татъ-съв ꙟп Ромъпia, a. R. 2376 (Хр. 1623), ꙟпсъ Алессаndрв фiindв тъпъръ, се пвсе свптв епiтропia впорв боiарi dрепцi шi ꙟпцелепцї карi гвверпаръ цеара ꙟп пвмеле лвї. Ꙟп аппвлв R. 2377 (Хр. 1624) се револтаръ Ромiї din цеаръ, кв тóте ачестеа се адвсеръ ла асквлтаре прiп боiарiї гвверпаторї. Ꙟп аппвлв врмъторiв се скваръ Ромъпiї din бапатвлв Краiовеї, шi алессеръ domnв пре впв кълвгърв, кв пвмеле Паiсiе, ꙟпсъ шi ачештiа се пачiфiкаръ прiп енерцiа гвверпъторiлорв. — Ꙟп аппвлв Ромеї 2279 (Хр. 1626) мврi de подагръ Радв din Молdавiа, лъссъndв фiiвлвї съв о авере de 1000,000 de галбепї, din карi тврчiї претiпсеръ 100,000. Ачестъ domnв гвверпъ Молdавiа кв мвлтъ ꙟпцелепчiвпе шi къпътъ de ла локвiторї пвмеле de Радв челв Маре. Елв се ꙟпмормъпть ла Търгввештi de кътръ фiiвлв съв *Алессаndрв.* — Ꙟп локвлв лвї се пвсе Мiроп Берповскi, боiарiв Ръмъпв din Молdавiа, dвче веллiкв *чсетпатв, шi маре* iпiмiкв алв полопiлорв.

XII. Ꙟn Трасілвапіа Гавріел Бекліанȣ се кȣнȣнъ кȣ Катеріna de Брandебȣргȣ ꙟn лȣпа лȣї Феврȣаріȣ, еаръ ꙟn 24 Маіȣ ціnъndȣ dіетъ ла Алва-Іȣліа, о deкіеръ сȣчессбре ꙟn прінчіпатȣ. Бекліанȣ ꙟntръ ꙟn легътȣръ кȣ Апгліа, Франціа, Батавіа ші Венеціа ꙟn контра лȣї Ферdinandȣ, ші ꙟn лȣпа лȣї Септемвріе плекъ кȣ о армать de 8000 асȣпра ітперъторіȣлȣї, ші мерсе пъпъ ла Nеȣтра. Dаръ тȣрчії карі веніръ ꙟntр' аціȣторіȣ сȣптȣ Мȣстафа-паша, се револтаръ ꙟn контра dȣчелȣї лорȣ. Цепераріȣлȣ ітперіал Валленстеіn вепі асȣпра лȣї Бекліанȣ кȣ о форте таре пȣтере de Цертапі. Dечї Бекліанȣ се вътȣ констріпсȣ а ꙟнкеіа паче кȣ Ферdinandȣ ла Пресбȣргȣ, ꙟn 20 Dечемвріе, а. R. 2379 (Хр. 1626). — Ꙟn аппȣлȣ R. 2380 (Хр. 1627) трекȣръ тътарії пріn Молdавіа ші Ромъніа пъпъ ла Олтȣ, арсеръ ші пръdаръ цеара аша de ꙟnфрікошатȣ ꙟn кътȣ пȣ се пȣтȣ ꙟnтетеіа dȣпъ ачееа пічї ꙟn 70 de аппї. — Ꙟn ачестȣ аппȣ аmъndoї Domnії ромъпї тріміссеръ къте 7000 de ómeпї ка съ факъ фортъреце ла гȣра Dȣпастрȣлȣї спре ꙟnфрънареа піратеріелорȣ Казачілорȣ.— Ꙟn аппȣлȣ R. 2381 (Хр. 1628) Алессапdрȣ domnȣлȣ Ромъпіеї фȣ скоссȣ din domnie; ꙟn локȣлȣ лȣї вепі Алессапdрȣ Еліа, de а dоȣа оръ, кȣ гречії съї de ла Копстаптіпополі. — Ꙟn 15 Noемвріе R. 2382 (Хр. 1629) мȣрі Гавріел Бекліанȣ, лъссъndȣ пре соціа са, Катеріпа, dómпъ престе цеаръ. Ꙟпсъ Трасілванії се ȣржръ ꙟn скȣртȣ тітпȣ кȣ гȣверпȣлȣ фетеніпȣ, ші ꙟнчепȣръ съ тȣрбȣре цеара. Катеріпа възъпdȣсе ꙟnкȣркатъ ꙟn факціȣпї політіче, копвокъ аdȣпаре цепераль ла Клȣшіȣ ꙟn 30 Септемвріе а. R. 2383 (Хр. 1630) репȣпціъ domпіеї, ші се dȣс

ꙟп Церmania. Dѹпъ авіdікареа прінчіпессеї, факціпіле побілілорꙋ се ꙟпѫрціръ ꙟпtре Стефапꙋ, гѹверпъторіѹлꙋ цереї ші фрателе лѹї Гавріел, ꙟпtре Стефапꙋ Чіакі, фаворітѹлꙋ Катеріпеї, ші Ціорціѹ Ракоці фіїѹлꙋ фостѹлѹї domпꙋ Сіцісmѹпdꙋ Ракоці. Стефапꙋ Бекліапѹ пеавъпdꙋ сперапцъ de a ацівпце ꙟпсѹші domпꙋ, ꙟпвітъ пре Ціорціѹ Ракоці din Ѹпгаріа. Ꙟпtре ачестеа, dieта лꙋ алеце пре дъпсѹлꙋ; dаръ Ракоці веніссе deціа ла Ѹрбеа-mаре кѹ mіліціа са, ші бъгъ фрікъ ꙟп adверсарії съї. Бекліапꙋ афлъ кѹ кале съ ордінеze алтъ алецере ла Алба-Іѹліа ꙟп 26 Dечеmвріе, ꙟп ѹрmа кърееа Ракоці фѹ пропѹпцатꙋ de domпꙋ алꙋ цереї.

XII. Ꙟп аппѹлꙋ ачеста (R. 2383; Хр. 1630) пóрта скóссе пре аmъпdoї domпії церілорꙋ Роmъпештї: ꙟп локѹлꙋ лѹї Алессапdрѹ Еліа пѹсе ꙟп Роmъпіа пре Леоп Стефапꙋ, еаръ ꙟп локѹлꙋ лѹї Міроп ꙟп Молdавіа пре Моісе Мовілъ, каре ꙟпdеmпъ пре полопї съ трімітъ deпѹтацї ла пóртъ спре а тракта деспре коптепіреа піратъріелорꙋ каzачілорꙋ, промітъпdꙋ din партеа са къ пѹ ва лъсса пре тътарії чеї ꙟптърржтацї de mоскалї ка съ факъ іррѹчіѹпї ꙟп Полопіа; ꙟпсъ ꙟп секретꙋ елꙋ ціпꙋ кѹ mоскалії. Лѹкрѹлꙋ се dескоперї ші ꙟп аппѹлꙋ R. 2384 (Хр. 1631), Моісе перdѹ domпіа. Ꙟп локѹлꙋ лѹї се dепѹmі Алессапdрѹ фіїѹлꙋ лѹї Раdѹ, каре фіїпdꙋ ꙟпкъ тъпърꙋ ші іпептꙋ de a domпї, се скóссе престе чіпчї лѹпї de zіле, еаръ ꙟп локѹлꙋ лѹї се пѹmі Алессапdрѹ Еліа din Роmъпіа. Аѹzіпdꙋ боіарії цереї деспре dепѹmіреа ачестѹіа, се dѹсееръ ла Копстаптіпополї, ші черѹръ *пре алтѹлꙋ, zікъпdꙋ къ пѹ ворꙋ прімі пре Алессапdрѹ: ꙟпсъ веzіріѹлꙋ ле прімісе къ Алессапdрѹ се ва*

пѹрта біне, ші пѹ ка фаче nimenѹі нічі ѹнѹ рѫѹ. Dаръ Алессаndрѹ абіа аџіѹнсе ꙟн цеаръ, ші ꙟнчепѹ а ші ръсбѹна асѹпра боіарілорѹ карі се оппѹсеръ dепѫтіреі лѹі, маі алессѹ асѹпра ворнікѹлѹі Васілiѹ Лѹпѹ, хатманѹлѹі Савінѹ, вестіаріѹлѹі Бѹхѹшѹ, ші спътаріѹлѹі, Ѹреке. Ачештіа цессѹръ ѹнѹ комплотѹ фо́рте ꙟнтінсѹ асѹпра лѹі, каре продѹнсе престе dоі аннi.

XIV. ꙟн Ромъніа Леон Стефанѹ пѹсе марі контрібѹціѹні пре цеаръ; локѹіторіі нефіindѹ ꙟн старе de а плъті, пъръссіръ цеара ші фѹџіръ ꙟнтр'алте пърџі. Леон констрінсе пре боіарі съ плъте́скъ пентрѹ церані. Матеіѹ Бассарабъ фѹ трімісѹ съ і ессекѹтезе; ꙟнсъ ачеста трекѹ ꙟн Трасілванія, ꙟмпреѹнъ кѹ алџі боіарі din пърџіле Краіовеі, карі ꙟнтраръ ꙟн міліціа лѹі Ракоџі, ші се бътѹръ ꙟн контра лѹі Nіко́лъ Естерхазі, палатінѹлѹ лѹі Ферdinandѹ, ꙟн ціnѹтѹлѹ Тіссеі. Леон трімісе треі скріссорі ла емігранџі, промітъndѹ-ле амнестіе, пѹмаі съ се ꙟнто́ркъ ꙟн цеаръ. Dаръ ачештіа стрінсеръ оштi, ші ꙟнтраръ пре ла Вѹлканѹ кѹ мъна арматъ, а. R. 2385 (Хр. 1632). Леон еспеdі ꙟнаінтеа лорѹ пре спътаріѹлѹ Міхаіл, каре фѹ бътѹтѹ ла Ѹнгѹреі. ꙟн 13 Авгѹстѹ, Леон ꙟші трімісе dо́мна ла Џіѹрџіѹ, еаръ елѹ плекъ ꙟн контра емігранџілорѹ карі трекѹссеръ Олтѹлѹ сѹптѹ комъndѹлѹ лѹі Матеіѹ Бассарабъ. Ла Поіана Вестіаріѹлѹі се фъкѹ о фо́рте крѹнтъ бътаіе ꙟнтре амъndо́ѹе факціѹніле. ꙟн фіне Леон ꙟнвінсе, еаръ Матеіѹ Бассарабъ скъпѫ кѹ аі съі престе Олтѹ, ші de аколо трекѹ еаръші ꙟн Трасілванія. Міліtаріі лѹі Леон dевастаръ ціnѹтѹлѹ Краіовеі. ꙟнсъ крѹdелітъціле ачестѹі domnѹ аџіѹнсеръ ла ѹрекіле лѹі Абаса-паша de ла Nікополі, амікѹлѹ лѹі Матеіѹ Бассарабъ; ачеста

штiinцѣ пре Сȣлтанȣлȣ, пропȣнъndȣ тотȣ de o datъ скóтерea лȣї Леоn, шi пȣтiрeа лȣї Матeiȣ Бассарабъ. Ꙟn 2 Iȣniȣ a. R. 2386 (Хр. 1633) се вiemѣ Леоn ла Константinополi. Матeiȣ фȣ ꙟnштiinцатȣ deспре скiтбареа лȣкрърiлорȣ: кȣ ацiȣторiȣ de Ракоцi елȣ плекѣ ꙟn 2 Аȣгȣстȣ de ла Събешȣлȣ din Темiшана кътръ Рȣшава, шi ꙟnтрънdȣ ꙟn цеаръ, тоцї мiлiтарiї шi боiарiї се ȣпiръ кȣ dъnсȣлȣ, шi лȣ алессеръ domnȣ; dȣпъ ачеea лȣ dȣссеръ ла Аваса-паша ла Niкополi, каре лȣ прiмi кȣ mаре onópe, шi лȣ ретрiмiсе ла Бȣкȣрeщї кȣ ескортъ тȣрчéскъ. Ꙟn 20 Сеnтемврiе Матеiȣ ꙟnтрѣ кȣ mаре помпъ ꙟn капiталъ. Dаръ ꙟnтре ачестеа пóрта нȣмiссе domnȣ пре Радȣ, фiiȣлȣ лȣї Алессаndрȣ Елiа, domnȣлȣї din Молdавiа. Венindȣ ачеста de ла Константinолi пре ла Галлацi, неште боiарї inimiчi аї лȣї Матеiȣ алергаръ ꙟnаintea лȣї, шi се ȣпiръ кȣ dънсȣлȣ. Dȣпъ о ꙟnчеркаре dешартъ de а ꙟnтроdȣче пре Радȣ ꙟn цеаръ, еї се ꙟnтóрсеръ ꙟn Молdавiа, аколо adȣnънdȣ оштї, венiръ пънъ ла Колеnтinа ꙟn 25 Октомврiе. Ачi фȣръ бътȣцї шi фрънцї кȣ тотȣлȣ de Матеiȣ Басарабъ. Мȣлцї къзȣръ, алцiї се прiнсеръ, еаръ Радȣ скъпѣ кȣ пȣцiнї ꙟn Молdавiа. Матеiȣ Бассарабъ ꙟnтръ ꙟn трiȣмфȣ ꙟn Бȣкȣрештi, dȣпъ ачеea се dȣссе ла Авасса-паша enpe а се ꙟnцелеце maї de апрóпе deспре челе че сънт de фъкȣтȣ пеnтрȣ ассекȣрареа пъчiї ꙟn цеаръ. Пóрта възънdȣ вiтеziа лȣї Матеiȣ лȣ ꙟnтърi ꙟn domnie ꙟn 15 Noȣемврiе. Ꙟn 13 Dекемврiе Матeiȣ плекѣ ла Константinополi, ꙟnсоцiтȣ de Мiтрополiтȣлȣ Грiгорiȣ шi de maї mȣлцї боiарї спре а салȣта пре Сȣлтанȣлȣ Амȣрасȣ IV. Аваса-паша ꙟnкъ лȣ петрекȣ ла пóртъ.

XV. Пре кънdȣ **кȣрџеа ачестеа ꙟn Ромънiа, про-**

рѕпсе револѕціѕпеа ꙟп контра лѕї Алессандрѕ Еліа ꙟп Молдавіа, ꙟп ѕрма кърееіа Алессандрѕ фѕ скоссѕ din domnie, ꙟп modѕлѕ челѕ mai батџіокорітopiѕ, шi петрекѕтѕ пънъ ла Галаці; еаръ miністрѕлѕ грекѕ Іоанне Баптіста Веллелі фѕ тъіатѕ ꙟп бѕкъці de къ-тръ церані. Алессандрѕ се dѕссе ла Константінополі. Молдавії алессеръ domnѕ пре Міроп Берновскі каре петречеа ꙟп Полоніа. Аmѕратѕ лѕ кіemъ ла пóртъ пентрѕ ка съ ї конферѣскъ domnia, ꙟпсъ кѕ скопѕ de a лѕ prinde, фііndѕ mъніосѕ пре dъпсѕлѕ de къndѕ фѕціссе ꙟп Полоніа. Алессандрѕ лѕ аккѕсъ къ елѕ ар фі аціцатѕ револѕціѕпеа ꙟп цеаръ. Сѕлтанѕлѕ фъкън-dѕсе а креde, се серві de ачестѕ претестѕ спре аї тъіа капѕлѕ; dаръ нѕ реставілі нічї пре Алессандрѕ, чі dѕпъ інтерчессіѕпеа amбассаторіѕлѕї москал, шi dѕпъ пропѕпереа лѕї Аваса-паша, denѕmi саръшї пре Моісе Мовілъ ꙟп контра лѕї Матеіѕ Бассарабъ ꙟпкъ ръdі-каръ атътѕ Раdѕ комцеціторіѕлѕ кътѕ шi Лѕои Сте-фанѕ ѕпѕ прочессѕ фортал, шi лѕ ꙟпкѕркаръ фóрте таре, ꙟпкътѕ ера съ шї пéрзъ mi domnia шi віеаца; dаръ mai пре ѕршъ Матеіѕ, кѕ аціѕторіѕлѕ amікѕлѕї съѕ Абаса-паша, еші ꙟпвінгъторіѕ. ꙟп 18 Февраріѕ пѕрчессе din Константінополі, шi ꙟп 10 Марціѕ а. R. 2387 (Хр. 1634) аціѕнсе ла Бѕкѕрешті, ꙟнтре челе mai марї апплаѕсе але попорѕлѕї.— ꙟп аnnѕлѕ аче-ста Сѕлтанѕлѕ Аmѕратѕ шішкъ ресбеллѕ ꙟп контра полопілорѕ. Аmъndoї domnії Ромъні фъръ провокаці съ dea аціѕторіѕ, Матеіѕ плекъ кѕ óстеа са ꙟп 28 Аѕгѕстѕ, шi се ѕпі кѕ amікѕлѕ съѕ Абаса-паша, каре комъndа óстеа тѕрчéскъ, ла Галаці ꙟп 10 Септем-бріе, de аколо се dѕсеръ ла Каменіца; ꙟпсъ поло-нії се проперарь а се ꙟmпъка кѕ москалії (карї се

ѕпіссеръ вѕ тѕрчії ꙟп контра полопілорѕ,) ші ꙟпторсеръ артеле асѕпра тѕрчілорѕ. Абасса-паша пердѕ бътаіа ла Каменіца, dаръ dѕпъ ачеea лѕъ Стѕdепца; алтѕ ресѕлтатѕ пѕ авѕ ачеа епеdіціѕпе. Матеіѕ се ꙟпторсе ꙟп цеаръ ꙟп 6 Новембріе. Абасса-паша солічітъторіѕлѕ ресбеллѕлѕї ші інтерчессоріѕлѕ москалілорѕ се стрінсъръ din орdinea Сѕлтанѕлѕї. Nікола Катарціѕ молdавѕлѕ ꙟпкеіъ трактатѕлѕ de паче ꙟптре Портъ ші ꙟптре Полопіа. — Моісе Мовілъ мѕрі ꙟпкъ ꙟп ачестѕ аппѕ. ꙟп локѕлѕ лѕї алессе цеара пре ворпікѕлѕ Васіліѕ Лѕпѕ, ші сѕлтанѕлѕ лѕ ꙟпътърі. Амъndoї ачешті domnї (Васіліѕ ші Матеіѕ) фѕръ омепї кѕ марї таленте ші кѕ інімe ꙟпалте, еї се пѕсеръ пре ꙟпdрептарса стъреї dinлъѕптрѕ а прінчіпателорѕ, фъкѕръ мѕлте інстітѕте фолосіторе, ші трътръ ꙟп армопіе треї аппї de зіле.

XVI. ꙟп Трасілвапіа Стефапѕ Бекліапѕ се чертъ кѕ Ціорціѕ Ракоці ꙟп а. R. 2388 (Хр. 1635) din каѕса къ Ракоці трассе ла ръспѕпdере пре Петрѕ фііѕлѕ лѕї Стефапѕ пептрѕ къ ѕчіссе пре ѕпѕ екопомѕ алѕ сьѕ. Стефапѕ се dѕссе ла Бѕdа, ші de аколо трімісе аккѕсъчіѕпе ла Констаптіпополі ꙟп контра лѕї Ракоці, ші черѕ аціѕторіѕ спре а лѕ скоте din domпіе. Амѕратѕ пѕмі domпѕ пре Стефапѕ Бекліапѕ, ші комъпdъ пашілорѕ de ла Бѕdа, de ла Тешішора ші din Боспіа съ ї dea аціѕторіѕ ꙟп контра лѕї Ракоці. ꙟп 3 Октомбріе а. R. 2389 (Хр. 1636) аттъкъ Бекліапѕ кѕ тѕрчії пре Ракоці ла Герла ѕпde се фъкѕ о крѕпъ бътаіа, dаръ фъръ ресѕлтатѕ; амъпdоѕе оштіле се ратрассеръ, ші пре ѕрмъ се ꙟмпъкаръ ріваліі. — ꙟп аппѕлѕ R. 2390 (Хр. 1637) се скѕлъ Васіліѕ *Лѕпѕ*, domпѕлѕ Молdавіеї, кѕ арmеле ꙟп контра лѕї

Матеїѕ Бассарабъ, domnѕлѕ Ромъніеї, ші іррѕпсе ꙟпрічіпатѕлѕ ачестѕіа. Матеїѕ стрінсе оштіле сале ші черѕ аџіѕторіѕ ші de ла Ракоџі, бътѕ пре Васілїѕ ші лѕ алѕпгъ пъпъ ла Пѕтпа. Оштіле лѕї Ракоџі dевастаръ џіпѕтѕлѕ Пѕтпеї, ші се ꙟпторсеръ іаръ ла Тортѕосѕ ꙟп Трасілваніа. Ачеастъ еспеdiџіѕпе фъръ сѕчессѕ бѕпѕ, пѕ dескѕръџіъ пре Васілїѕ; елѕ фъкѕ маї марї препаратіве, кіемъ ші пре тътарї ꙟптрꙋ аџіѕторіѕ, ші ꙟп аппѕлѕ R. 2392 (Хр. 1639) іррѕпсе de поѕ ꙟп Ромъніа. Матеїѕ лѕ аттъкъ ла Nепіморъ лъпгъ Галбіпіџа, ші лѕ бътѕ аша de маре, ꙟпкътѕ Васілїѕ абіа скъпъ сінгѕрѕ ла Бръіла; ла 8000 de тътарї къзѕръ сѕптѕ сабіа Ромъпілорѕ. Аѕзіndѕ сѕлтапѕлѕ de ачесте ꙟптъмплърї, кіемъ пре Васілїѕ ла Копстаптінополі ші лѕ трассе ла ръспѕпdере. Васілїѕ арръть ордінеа каімакамѕлѕї dѕпъ каре лѕкръ елѕ. Амѕратѕ стрінгѕръ пре каімакамѕлѕ, ші пѕџіпѕ ліпсі de пѕ ѕчісе ші пре Васілїѕ.

XVII. ꙟп 8 Фебрѕаріѕ а. R. 2393 (Хр. 1640). мѕрі Амѕратѕ IV, ші ꙟп локѕлѕ лѕї ѕрмъ Іврахімѕ. Амъпdoї domnii Ромъпї лѕ комплімептаръ. Кѕ ачеастъ оккасіѕпе Васілїѕ калѕмпіъ ла пóртъ пре Матеїѕ, ꙟп ѕрма кърора сѕлтапѕлѕ determinъ скóтереа лѕї, ші трімісе ꙟп џеаръ пре ѕпѕ Скімпі-агъ, ꙟпсъ Матеїѕ сімџіссе лѕкрѕлѕ, ші прінсе пре тѕркѕ. Аміndѕ ръѕ ші ачеастъ ꙟпчеркаре, сѕлтапѕлѕ трімісе пре Сінап-паша кѕ óсте съ прінзъ пре domnѕ. Матеїѕ стрінсе армата са ші се пѕсе ла аппъраре; тѕрчії пѕ кѕтезаръ съ лѕ аттаче, чі се ꙟпторсеръ престе Dѕпъре ꙟпdъратѕ. ꙟп аппѕлѕ Ромеї 2394 (Хр. 1641) се фъкѕ плапѕлѕ съ ꙟпкѕпџіѕре пре Матеїѕ ла четатеа Албъ, ші съ лѕ прінзъ. Спре ачестѕ скопѕ се dede

ордіне ла амъндоі домнії съ пурчеадъ ку оштіле лорў ла четатеа. Алъ спре а се уні ку турчії, ші а мерџе ꙟн контра москалілорў. Матеіў сімці інтріка пре калле, ші трімісе ворбъ ла паша къ е болнавў, ші ну поте съ мергъ ꙟн персонъ; де аколо се ꙟнторсе ла Търгувешті, ші ку модулў ачеста скъпъ де урсъ. Ромъній дін амъндоуе прінчіпателе деderъ 20,000 де мілітарї ла ꙟмпресеурареа Ассовулуї. Ꙟн аннулў R. 2395 (Хр. 1642) домнії Ромънї фуръ провокаці а мерџе ку оштіле еаръ ла Ассовў. Матеіў штіў съ скапе ші де ачеастъ датъ де а фаче еспедіціунеа ꙟн персонъ, ꙟнсъ Васілїў контрібуї тулту спре къдереа фортъреціeї Ассовулуї.

XVIII. Ꙟн 4 Марціў Џіорџіў Ракоці стрінсе діетъ ла Алба-Іуліа ші прокіетъ пре фіюлў съў Џіорџіў II. де сучессорїў ꙟн прінчіпатў, еаръ ꙟн аннулў R. 2396 (Хр. 1643) ꙟлў късъторі ку Софіа, фііа луі Стефанў Бекліанў, апоі ꙟнкеіъ легъмънтў ку реџеле Франціеї ші ку Суезії, де алтъ парте провокатў де протестанції ꙟнтръ ꙟн прімъвара аннулуї R. 2397 (Хр. 1644) ку осте ꙟн Унгарія, унде се фрекъ де маї мулте орї ку імперіалії, ші ꙟн аннулў урмъторіў ꙟпаінтъ ку Суезії пънъ ꙟн Моравіа; Ꙟн 8 Августў а. R. 2398 (Хр. 1645) ꙟнкеіъ паче ку Фердінандў, ку кондіціуніле ка съ ціnъ тоте ачеле локурї ші комітате карі се ассекураcсеръ луі Гавріел Бекліанў, маї адъугъндў фортъреціеле Такаіў, Реџеку ші Ачедў. Ку тоте ачестеа ꙟн аннулў R. 2399 (Хр. 1646) плекъ еаръші ꙟн Унгарія ꙟн фаворea протестанцілорў, ші фъкў съ се деа ачестора маї мулте бісерічі.— Сассії дін *Сібііў* се рескуларъ дін каусa къ сенаторіулў Коло*манў* Геціміcтер се чертасе ку муіереа са. Ракоці *потъ пре* сассі де ребеллї, ле луъ патру сате нобі-

лігаре ші ле псее о тълктъ de 10,000 de флоріні
Ѧп 11 Октомвріе а. R. 1401 (Xp. 1648) мврі Џіо
ріŭ I, Ракоці, лъсъndŭ de свчессоріŭ пре фіівлŭ с
Џіорџіŭ II, Ѧп етате de 27 de anні, омŭ кв ма
таленте, Ѧнсъ фóрте ambіџіосŭ, ші din ачеастъ ка
темераріŭ пънъ ла пебвпіе. Ачеста перdŭ Ѧndатъ
Ѧnчепвтвлŭ domnieї чіпчі komitate deadрéпта Tіссеі.

XIX. Ѧп тіmпвлŭ ачеста domniї џеріло рŭ Ром
пешті, Матеіŭ ші Васілiŭ фъкврь тоате інстітвціі
фолосітóре; фвиdаръ сkóле пентрв лімбіле ромъпéск
гречéскъ, латіпéскъ, ръdікаръ монастіре, спітале, б
бліотічі, тіпографії, компвсеръ kodічі de леџі, ре
фіпапџеле, ші контрібвіръ ла Ѧп флоріреа агрікултвр
ші а коммерцівлвї, Ѧнкътŭ џеріле ачестеа Ѧнчеп
а прóспера Ѧп тóте респектеле. Dаръ Матеіŭ пер
аmóреа пвблікъ прin doї miniстрі ръŭ алеші, вістіаріа
Гіnеа, грекŭ de ориџine, ші арmашвлŭ Радв Вързарі
карі авъсъndŭ de Ѧпкреdереа domnвлвї стóрсеръ џеа
ші малтрактаръ пре попóрŭ.— Васілiŭ фамосŭ de ав
ші татъ кв фéте фрвмóсе, търітъ пре впа dвпъ Іоані
Радзівіла mареmалвлŭ Літваніеї, еаръ пре а dóва
чероŭ Тіmошŭ, фіівлŭ хатmанвлвї къзъческŭ. Васіл
пв воі съ о deа dвпъ dъпсвлŭ, аdвкъndŭ de претес
къ с'ар сvпъра свлтанвлŭ пентрв ачеастъ кvскрі
Хатmанвлŭ се аdрессъ ла свлтанвлŭ, ші скóсе во
de ла dъпсвлŭ пентрв късъторіе. Атвпчі Васілiŭ р
квсъ сіmплŭ търітареа фетеї сале dвпъ впŭ варвар
Хатmанвлŭ. іррвпсе Ѧп аnпвлŭ R. 2403 (Xp. 165
кв 16,000 de казачі ші кв 20,000 de тътарі
Молdавіа. Васілiŭ кіемъ пре Потоцкі кв полоні Ѧп
тр'ажвторів; Ѧнсъ Потоцкі пв кvтезъ а фаче
кв о пвтере аша de mаре. Васілiŭ възъndŭ а

фъкѣ паче кѣ Хатманѣлѣ, протівъндѣ къ ва да пре фііа са дѣпъ Тімѣшѣ, ші плътіндѣ тътаріллорѣ 600,000 де леї. Даръ дѣпъ че се ретрассеръ оштіле нѣ воі съ ші ѫмплінéскъ промісссіѣнеа, чі ѫнкѣркъ пре казачї ѫн ресвелллѣ кѣ полонії. Хатманѣлѣ кѣ арміле ѫн шъпъ констрінсе пре полонї а фаче паче, ѫн 28 Септемвріе а. R. 2404 (Хр. 1651) ла Біалоцерква, ші аменінцъ пре Васілїѣ къ лѣ ва вісіта кѣ 100,000 де армаці. Ачеста кіемъ ѫнтр'аціѣторіѣ пре џенерарієлѣ полонѣ Каліновскі; казачії лѣ бътѣръ ші пре дъпсѣлѣ, ші ѫмпрессѣраръ Каменіца. Тімѣшѣ ѫнтръ ѫн Молдавіа кѣ арміата, ші ѫн лѣна лѣї Іѣніѣ а. R. 2405 (Хр. 1652) ціпѣ нѣнтъ ѫн Іашї.

XX. Дѣпъ че се ѫмпъкъ Васілїѣ кѣ казачії, фъкѣ планѣ ка кѣ аціѣторіѣлѣ ачестора съ скóтъ пре Матеіѣ дін Ромъніа, ші съ іео елѣ ѫнсѣшї домніа ачестеї џерї, еаръ пре џінере съѣ Тімѣшѣ съ лѣ пѣнъ домнѣ ѫн локѣлѣ съѣ ѫн Молдавіа. Консіліѣлѣ ачеста се деско пері лѣї Матеіѣ, ші елѣ се проперъ спре а лѣ превені. Ла кѣртеа лѣї Васілїѣ се афла ѣнѣ міністрѣ, логофътѣлѣ Џіорџіѣ Стефанѣ дін Ръкъчіанї, інімікѣ векіѣ алѣ лѣї Васілїѣ, каре се пѣсе ѫн ѫнцелеџере кѣ Џіорџіѣ II Ракоці; еаръ ачеста кѣ Матеіѣ Бассарабъ проіектаръ планѣлѣ де а ръстѣрна пре Васілїѣ, ші де а пѣне домнѣ пре Џіорџіѣ Стефанѣ. Ѫн прімъвара аннѣлѣї R. 2406 (Хр. 1653) Ракоці трімісе пре Іоанне Кемені кѣ ѣнѣ корпѣ де Трасілванї, де алтъ парте плекаръ оштіле лѣї Матеіѣ дін Ромъніа, ші ѫн дѣмінека Флоріллорѣ ѫнтраръ ѫн Іашї. Васілїѣ Лѣпѣ абіа скъпъ кѣ фѣга ла џінере съѣ Тімѣшѣ. Арміата ѣнітъ прокіемъ домнѣ пре Џіорџіѣ Стефанѣ. *Ѫнсъ пѣціпѣ* дѣпъ ачеea се ѫнтóрсе Васілїѣ кѣ ка-

ꙁачїй шї бътȣ̆ пре Іоанне Кеменї ла сатȣлȣ̆ Попрїканї аша de маре, кътȣ̆ ачеста фȣ копстрїнсȣ̆ а лȣа фȣга престе мȣнцї ꙟн Трасїлванїа.— Dȣпъ ачеа Басїлїȣ̆ кȣ џїнере съȣ̆ Тїмȣшȣ̆ ꙟнтраръ ꙟн Романїа. Матеїȣ̆ Басарабъ деспрецȣїндȣле пȣтереа, трїмїсе пре спътарїȣлȣ̆ Dїкȣ кȣ пȣцїнъ кълърїме ꙟнаїнтеа лорȣ̆. Ачеста перdȣ̆ бътаїа ла Фокшїанї, шї се ретрассе. Басїлїȣ̆ шї ꙟнdреаптъ мерсȣлȣ̆ спре Търгȣвештї, ла Шоплеа ꙟнтъмпїнъ о пȣтере маї маре, ꙟнсъ шї ачеаста се фрънсе de дънсȣлȣ̆. Атȣнчї Матеїȣ̆ се ръdїкъ кȣ ȣнȣ̆ корпȣ̆ de 6000 de óменї шї плекъ ꙟн персóнъ ꙟн контра лȣї Басїлїȣ̆ каре авеа о армать de 20,000 de мїлїтарї. ꙟн 17 Маїȣ̆ се фъкȣ̆ о бътаїе фóрте сънџерóсъ ла Фїнта пе апа Гълбїнїца (саȣ̆ Іаломїца). Óстеа чеа мїкъ а лȣї Матеїȣ̆ се плекъ ла ꙟнчепȣтȣ̆, ꙟнсъ Dомнȣлȣ̆ о ꙟнтóрсе еаръ ꙟн фокȣ̆, шї се лȣптъ кȣ чеа маї маре чербїчїе пънъ сéра, кънdȣ̆ се върсъ о плоїе ꙟнфрїкошатъ престе армата лȣї Басїлїȣ̆, фъръ de a кădea пре а лȣї Матеїȣ̆. Атȣнчї ачеста комъндъ се аттаче кȣ мȣтерї ꙟнdоїте, а-џїтатȣ̆ фїїнdȣ̆ шї de елементе, шї фрънсе кȣ тотȣлȣ̆ пре їнїмїкȣ̆. Басїлїȣ̆ шї Тїмȣшȣ̆ абїа скъпаръ кȣ къцїва кълърї ла Галацї шї de аколо ла Іашї. Ла 3000 de óменї къзȣръ ꙟн ачеа зї de [illegible], пърцїле: Матеїȣ̆ се ꙟнтóрсе вїкторїосȣ̆ ла Търгȣвештї, ꙟн 18 Маїȣ̆, кїаръ ꙟн зїȣа ꙟнълцърїї Dомнȣлȣї, ꙟнсъ кънътассе шї елȣ̆ о плагъ ла пїчїорȣ̆ каре ї кȣсъ мȣлтъ дȣрере пънъ че се вїндекъ.

XXI. Dȣпъ ачеастъ вїкторїе Матеїȣ̆ dede óсте лȣї Џорџїȣ̆ Стефанȣ̆ ка съ ꙟнтре ꙟн Молдавїа. Ракоцї ꙟнкъ трїмїсе пре Стефанȣ̆ Петкї кȣ ȣнȣ̆ корпȣ̆ de Трасїлванї, карї ꙟнтрънdȣ̆ ꙟн цеаръ [illegible]

лві Василів ла Сжрка. Василів фвџі ꙟн Вкраіна ла квскрв съв хатманвлв Хмелніцкі. Тімвшв ші сокра лві се ꙟнкісеръ кв 8000 de казачі ꙟн Свчіава. Ромъніі ші Трасілваніі ꙟмпрессвраръ ші бътвръ Свчіава ꙟн нврсв de треі лвні de зіле ші џівмътате. Хмелніцкі нв пвтв съ віnъ съ desчінгъ четатеа, фіінdв къ армата полонъ ста ла Барв ші лв џінеа ꙟн респектв. Din контръ маі веніръ 4000 de кълърі лві Џіорџів Стефанв ꙟнтр'аџівторів. Василів се dвсе ла тътарі dвпъ сокврсв, ꙟнсъ ачешті ꙟнтързіаръ кв веніреа, ші пънъ атвнчі Тімвшв мврі плъџітв de о скъndвръ de амбарв че се спарсе фіінdв ловітв de вnв глобв-de твнв, ші ꙟн 9 Октомвріе се dede четатеа. Домна кв аверіле къзв ꙟн мъніле лві Џіорџів Стефанв, каре ле ꙟмпърџі оштілорв аѵссіліаре. Ꙟнтре ачестеа Василів къпътъ 20,000 de тътарі ші ꙟнтръ ꙟн Молdавіа, dаръ пре кале авзі desпре челе че с'ав ꙟнтъмплатв ла Свчіава, ші се ꙟнтоарсе ꙟн Крімеріа. Ханвлв тътъресків лв пвсе ла ꙟнкісоаре, апоі лв трімісе ла Константінополі, вnde фв арвнкатв ꙟн Edіквла (сав Шепте-Тврнврі).

XXII. Џіорџів Стефанв dвпъ че се ашезъ ꙟн скавнв, dede аџівторів полонілорв ꙟн контра казачілорв; Мікетв, къпітанвлв лві Ракоџі, ꙟнкъ пърчессе кв оштіле Трасілване ꙟн Вкраіна, ші кв пвтері вніте бътвръ пре казачі.— Ꙟнтре ачестеа Матеів Бассарабъ пътіміа фоарте de плага къпътатъ ла бътаіа de ла Фінта. Преторіаніі (сеіменi) трассеръ тоатъ пвтереа ла сіне, ꙟнченвръ а чере стіпеndіе ꙟнтреіте, вчісеръ пре чеі dоі міністрі аі (пре Гінса ші пре Верзарів) кіарв ꙟн каса Домнвлві, еаръ пре клвчіарівлв Соколв ꙟн патвлв съв. Ꙟн

15 Августъ, мъри dómna Елена, соція лві Матеіŭ. — Dѫпъ че се віndекъ Матеіŭ de бóла моторатъ, се dѫссе ꙟн преꙟмбларе ла Арцешŭ; кѫndŭ се ꙟнторсе ла Тѫрговешті, афлѣ порціле четъції ꙟнкісе. Преторіанії dекіеръръ къ лорŭ нв ле плаче domнŭ бътрънŭ, dечі съ се dѫкъ ꙟн monастеріŭ саŭ съ єссъ din царъ. Матеіŭ се възŭ redѫссŭ ла тріста нечесітате de а тракта кв ребелаії de преторіані, проmітъndŭле ꙟтплініреа стіпеndіелорŭ. Ачестŭ деспотісmŭ mілітаріŭ amъръ зілеле лві Матеіŭ Бассарабъ; елŭ мърі ꙟн 8 Апріле, а. R. 2407 (Хр. 1654) ла Тѫрговешті, vnde се ꙟнгропъ кв mаре поmпъ.

Секціѫнеа С.

De ла mórtea лві Васілŭ Лѫпѫ ші а лві Mateiŭ Бассарабъ пѫнъ ла Реформа лві Konstantinŭ Маврокордаіŭ.

КАРТЕА I.

De ла mórtea лві Васілŭ Лѫпŭ ші а лві Mateiŭ Бассарабъ пѫнъ ла пачеа de ла Карловіцŭ.

I. Dѫпъ mórtea лві Матеіŭ Бассарабъ се стрінсе аdѫнаре цеnералъ de тоці боіаріі ші dрегъторіі цереі Ромъпешті сѫптŭ прешеdінца Мітрополітвлві Ігнатіŭ, ші алессеръ domнŭ пре Константінŭ, фіівлŭ лві Шербанŭ Бассарабъ, каре се ꙟнтърі ші de вътрѫ пóртъ. Ачеста се пvсе ꙟndатъ ꙟн вѫнъ ꙟнцелеџере кв Ракоці din Трансілванія, кв Стефанŭ din Молdавіа ші кв Ханвлŭ Тътърескŭ, ші лѫъ mъсврі спре а dісчіплина mіліція чеа desфрънатъ; елŭ dóпъ mілітарілорŭ dечіmа, ле фъкŭ vніформъ вvнъ, ші mърі сті-

пенdieле оффiцiарiлорꙋ, кꙋ тóте ачестеа пꙋ пꙋтꙋ стъмпъра deспотiсмꙋлꙋ мiлiтарiꙋ. Ꙟп зрмъ кꙋцетъ съ i deсбiне шi съ фрънгъ о парте прiп чеалалтъ. Елꙋ кiемъ пре кънiтанiї dорованцiлорꙋ (карiї ера дiп цеаръ) шi ле спꙋсе къ аре de скопꙋ съ dimiтъ пре сеiменiї (карiї ера стръiнiї, маї алессꙋ Сербї), шi кꙋ стiпенdiеле лорꙋ съ ꙟмпꙋлцéскъ але dорованцiлорꙋ. Оффiцiарiї се ꙟпвоiръ, dаръ мiлiтарiї карi ера ꙟпкꙋскрiцї кꙋ сеiменiї шi легацї кꙋ dъпшiї прiп diверсе релъчiꙋпї, ꙟпцелегъпdꙋ de ачестꙋ проiектꙋ, се револтаръ ꙟмпреꙋпъ кꙋ сеiменiї, шi ꙋчiсеръ мꙋлцiме de боiарї, пръdаръ касе шi бiсерiчї, ꙟпсꙋлтаръ пре domпꙋ, шi ꙟпчепꙋръ а dikта еї тóте ꙟп цеаръ. Ꙋпiї dinтре боiарї фꙋцiръ ꙟп Трасiлванiа. Ꙟп фiпе сꙋлтанꙋлꙋ Махомеdе IV. възъпdꙋ че зрмърї поте съ аiбъ о атаре револтъ мiлiтаръ, скрiссе лꙋї Стефапꙋ din Молdавiа шi лꙋї Ракоцi din Трасiлванiа съ ꙟптре кꙋ оштi ꙟп цеаръ шi съ пiмiчéскъ ачеа мiлiцiе перiкꙋлóсъ. Domпꙋлꙋ кътъ оkассiꙋпе съ скапе престе Dꙋпъре. Армата ꙋпiтъ ꙟптръ ꙟп цеаръ сꙋптꙋ коммъпdꙋлꙋ лꙋї Стефапꙋ шi алꙋ лꙋї Ракоцi. Ревеллiї алесеръ сiешї domпꙋ пре спътарiꙋлꙋ Хрiсеа фiiꙋлꙋ лꙋї Dꙋмiтраскꙋ шi се пꙋсеръ ла аппъраре ла Сатꙋлꙋ Шоплеа лъпгъ Тележiпꙋ, ꙋnde се фъкꙋ о бътаiе террiбiлъ ꙟп 17 Iꙋпiꙋ а. R. 2408 (Хр. 1655), ꙟп каре ревеллiї фꙋръ фрънцї шi апоi deсфъкꙋцї кꙋ тотꙋлꙋ. Копстаптiпꙋ Кассаравъ се ꙟптóрсе ꙟп цеаръ, шi тракть кꙋ маре помпъ пре Стефапꙋ шi Ракоцi. Dꙋпъ ачеса коптiпꙋъ а органiса цеара, ꙟпсъ пачеа се тꙋрбꙋръ ꙟп маї мꙋлте ръпdꙋрi прiп фрънтꙋрiле *ревеллiлорꙋ*, кꙋ тóте ачестеа Копстаптiпꙋ i бътꙋ *пре тотꙋdеапе*. Ꙟп лꙋпта de ла Брълла се орiпоѣ съ...

таріȣлȣ Хрісеа пре каре лȣ трімісе Константінȣ ла Ракоці, dȣпъ dорinца ачестȣіа. Ракоці ші фортъ о тȣртъ de 500 сеimenї dесфъкȣці, ші ле ꙟнкреdінцъ кȣстоdіа реcidinцеї сале Алба-Іȣліа.

II. ꙟn лȣпа лȣї Аȣгȣстȣ венi ла Алба-Іȣліа ȣнȣ авлегатȣ de ла Карлȣ Гȣставȣ реџеле Свеdіеї, ші ꙟнвітъ пре Ракоці съ се ȣпéскъ кȣ dъпсȣлȣ ꙟn контра полонілорȣ. Ракоці ачептъ, ꙟнсъ ꙟn аnnȣлȣ R. 2409 (Хр. 1656,) ꙟлȣ ꙟнвітаръ кіарȣ полонії, офферіndȣ-ї рецатȣлȣ, dакъ ші ва скімба реліџіȣнеа калвінéскъ, ші ва трече ла католічістȣ. Ракоці ремасе пре лъпгъ легътȣра фъкȣтъ кȣ Свеzії, ші плекъ ꙟn Іаnȣарїȣ а. R. 2410 (Хр. 1657) кȣ 50,000 de óменї ꙟn Полонія, ꙟn контра воінцеї сȣлтанȣлȣї. Елȣ лȣъ маї мȣлте кастелле, кіарȣ ші Краковіа. Dанії контрінсеръ пре Свеzї а се ретраџе. Ракоці ремасе сінгȣрȣ; елȣ скȣлъ пре каzачї ꙟn контра полонілорȣ ші черȣ аџȣторїȣ de ла Стефанȣ domнȣлȣ Молdавіеї, ші de ла Константінȣ domнȣлȣ Ромъnіеї, карї ї dеdеръ къте 2000 de мілітарї din фіекаре прінчіпатȣ. Dеръ Полонії ꙟнкъ нȣ се аръраръ пассівї, чї апнȣкаръ пре Ракоці de тóте пърціле, ꙟлȣ [illegible] ꙟn локȣрї dешерте, ȣnde перdȣ фóрте мȣлцї óменї ꙟn ліпса чеа маре de провісіȣнї. Dȣпъ маї мȣлте [illegible] трісте, Ракоці перdȣ тóте тȣнȣрїле ші сарчінеле, ші ꙟn фіне се въzȣ редȣсȣ ла несесітатеа de а ꙟнкеіа кȣ Полонії о паче фóрте ȣмілітóре пентрȣ dъпсȣлȣ, ꙟn 24 Іȣліȣ а. R. 2410 (Хр. 1657). Ракоці се ꙟнтóрсе ꙟn Трансілванія ꙟнсоцітȣ de ȣнȣ мікȣ нȣмерȣ de мілітарї, еаръ челелалте оштї ле лъсъ ꙟn Полонія кȣ Іоанне Кемені; ачеста фȣ ꙟнкȣнџіȣратȣ de тътарї ші [illegible]

казачї, din каѕса морцїї лѕї Тїмѕшѕ; елѕ къзѕ прїнсѕ ꙟн мъніле тътарїлорѕ кѕ маї мѕлцї соцї аї съї, óстеа парте цері парте се прїнсе,— аша ꙟнкътѕ ачеастъ невѕніе а лѕї Ракоцї кѕстъ пре Трасілванї ла 20,000 de морцї ші тотѕ атъціа прїншї.— ꙟн абсенца лѕї Ракоцї, Хрїсеа сътърїѕлѕ, ꙟн локѕ de а кѕстоdi Алба-Ізліа, іррѕпсе кѕ чеї 500 de ceimenї ꙟн Ромъніа пре ла Бістерца. Константінѕ трїмісе ꙟн контра лѕї пре ворнікѕлѕ Преda Брънковапѕ, кѕ ѕпѕ корпѕ de мілітарї алешї, карї бътѕръ пре сеіменї ла сатѕлѕ Бенга. Хрісса фѕ прїнсѕ ші спънзѕратѕ ꙟмпревнъ кѕ алцї соцї аї лѕї. Dаръ нічї ачеастъ ꙟнтъмпларе нѕ алінъ пре ребелліі чеї desфъкѕцї ші ръсіпіцї; еї трекѕръ Dѕнъреа ші ꙟнчепѕръ а ꙟнnегрі пре Константінѕ ꙟнаінтеа тѕрчілорѕ, zікъndѕ къ ачеста е конціѕратѕ кѕ Стефанѕ din Молdавіа ші кѕ Ракоцї din Трасілваніа асѕпра імперіѕлѕї тѕрческѕ, ші каѕтъ нѕмаї оккасіѕне de a се ръdіка кѕ тоцiї. ꙟнтре алтеле спѕсеръ къ Константінѕ аѕ трїмісѕ 2000 de óменї лѕї Ракоцї ꙟнтрꙟаџюторїѕ ꙟн контра полонілорѕ. Ачесте аккѕсе авѕръ сѕчесѕ, маї вѕртосѕ пентрѕ къ сѕлтанѕлѕ ера фóрте съпъратѕ пре Ракоцї. Елѕ dекретъ скóтереа a тоцї треї домнії, а лѕї Ракоцї, Константінѕ ші Стефанѕ.— Ракоцї абіа ацїѕнсе ꙟн Трасілваніа, ші коммісcарії тѕрчещї веніръ кѕ dекретѕлѕ de depѕнере. Dѕпъ ордінеа коммісcарілорѕ се стрінсе dіеть ла Алба-Ізліа ꙟн лѕна лѕї Октомврїє. Ракоцї черкъ а се опѕне, даръ dіета лѕ констрінсе а аbdіка. Ракоцї пѕсе кондіцїѕнеа, къ dакъ лѕ ва іерта сѕлтанѕлѕ, съ ші потъ релѕа domніа. Dіета алессе ꙟн 31 Октомврїє пре Францискѕ Реdеї, комітеле Марамѕрешѕлѕї. Мілiціа пресіdіаръ

de ла Ѹрѣеа-маре, Іапова ші Ціѹла, фііndѹ înstігатъ de Ракоці ресѹсѣ de a-ціора врedinцъ. Тѹрчії аттъкаръ Іапова спре а adѹче пре-ренітенції ла аскѹлтаре. Ѫn лѹпа лѹї Іапѹаріѹ а. R. 2411 (Хр. 1658) Pedei adѹпъ dietъ ла Medieшї, ѫn каре се плъпсе пентрѹ ѫптърржтріле лѹї Ракоці. Dieта трімісе пре Dionisiѹ Бапоі ла Ракоці спре а лѹ adмопі ка съ се астъмпере; ѫпсъ Ракоці ірѹпсе пре пеаштептате кѹ óстеа, ші ѫтпресѹръ четатеа. Pedei се лепъdъ de domnie ѫп 15 (25) Іапѹаріѹ, лъссъndѹ еаръші пре Ракоці съ domnéскъ.

III. Ѫптре ачестеа, Копстаптіпѹ ші Стефапѹ фѹръ скоші din domniile лорѹ; ші фѹџіръ амъndoі ла Ракоці ѫп Трасілваніа. Пóрта трімісе ѫп Ромъпіа пре Radѹ Міхаіл фііѹлѹ лѹї Міхаіл челѹ рѣѹ, еаръ ѫп Молdавіа пре Џіорџіѹ Гіка de оріџіпе din Албапіа. — Radѹ Міхаіл фѹ ескортатѹ ѫп џеаръ de фамосѹлѹ везіріѹ Кѹпрѹлі-Мехеmed-паша, кѹ о арматъ компѹсъ de тѹрчї ші de тътарї карі прьdаръ џеара сѹптѹ окії пѹлѹї пріпчіпе. Dѹпъ ретраџереа лорѹ Radѹ Міхаіл фѹрмѣ плапѹлѹ ка ѫптр'о ѫпцелеџере кѹ Ракоці ші кѹ Џіорџіѹ Стефапѹ съ арѹпче џіѹгѹлѹ тѹрчілорѹ. Ѫп тотѹ декѹрсѹлѹ аппѹлѹї 2411 (Хр. 1658) се окѹпъ кѹ препараціве велліче, фъръ съ спѹпъ кѹџетѹлѹ съѹ ла чеї din џеаръ, ѫпсъ џіпѣ корреспопdіпцъ кѹ Ракоці ші кѹ Џіорџіѹ Стефапѹ. Ачестѹ din ѹрмъ кѫпъ аџіѹторіѹ de ла Ракоці ші ірѹпсе ѫп Молdавіа, ѫпсъ фѹ бътѹтѹ de Грігоріѹ фііѹлѹ лѹї Џіорџіѹ Гіка ла Тѫргѹ-Фрѹмосѹ. — Ракоці фѹ маі ферічітѹ, елѹ бътѹ ла Ліпова пре Хѹсеін-паша de ла Бѹра, ѫп 4 Іѹпіѹ. Ѫпсъ ѫп лѹпа лѹї Аѹгѹстѹ ѫпвіпсъ везіріѹлѹ Кѹпрѹлі-Мехеmed-паша кѹ о

арматъ de 100,000 de тэрчї ꙟn Ѹngaria. De алтъ парте domniї цєрілорѹ Ромъnештї ші Ханѹлѹ тътърескѹ пріміръ ordine съ ꙟntре кѹ оштіле лорѹ ꙟn Трасілванiа. Атѹnчї Радѹ Міхаіл adѹnъ армата са ші deсконері боіарілорѹ планѹлѹ съѹ. Ачештіа кѹноскъndѹ перікѹлѹлѹ ѹnеї асеміnе ꙟntreprinderї ші неnѹтінца de a се мъсѹра кѹ тѹрчії, фѹџіръ ла Кадар-паша каре ꙟnтрассе ꙟn цеаръ, спре a іррѹмпе ші елѹ ꙟn Трасілванiа. Радѹ Міхаіл възъndѹсе dелъсатѹ ші въndѹтѹ, се ꙟntорсе ла паша, ші аккѹсъ елѹ пре воіарї de продіторї. Тѹркѹлѹ кредѹ ші dede пре боіарї пре мъніле domnѹлѹї, карі ї тъїѣ фъръ місерікордіе. Dѹnъ ачеea плекъ кѹ тѹрчії ꙟn Трасілванiа. Din Молdавiа Џіорџіѹ Гіка трімісе пре фіілѹ съѹ Гріrоріѹ кѹ остea цереї ші кѹ ханѹлѹ тътърескѹ. Везірілѹ Кѹпрѹлі-Мехемеd-паша ꙟмпрессѹръ Іанова. Ромъnії кѹ Тътарії кѹпрінсеръ Трасілванiа. Ракоџі фѹџі ꙟn нъdѹрї. Магнаџії Трасілванї трімісеръ o deпѹтъчіѹnе ла Везірілѹ ка съ лѹ роџе de іертаре ші съ крѹџе цеара de deвъстъчіѹnе. Везірілѹ ꙟnълцъ трібѹтѹлѹ de ла 15,000 de галвіnї ла 40,000, ші лe пѹсе domnѹ пре Акацѹ Бърчіаnѹ, dѹnъ ачеea лѹъ кастелеле Лѹгошѹ, Съвешѹ ші Іанова. ꙟn 10 Октомвріе, се стрінсе діетъ ла Сеdішоръ, ші се інсталъ Акацѹ Бърчіанѹ кѹ ачелеаші коndіціѹnї ка ші Редеі; еаръ оштіле ромъnе, пrекѹмѹ ші тѹрчії ші тътарії ешіръ din цеаръ, ꙟnсъ ачештіа dѹсеръ мѹлціме de прінші ꙟn сервітѹте. — Радѹ Міхаіл, аџѹсъ de въnзъторіѹ пре Коnстаntіnѹ Каnтакѹzеnѹ, каре скъпассе ꙟn Молdавiа. Ачеста фѹ dѹсѹ ла Коnстаntіnопол, ꙟnсъ аколо се къръці кѹ тотѹлѹ ші ꙟnnегрі пре Радѹ Міхаіл ка пре ѹнѹлѹ каре копчепѹсе ideea de

а се скула ꙟп коптра турчілору. Раду Міхаіл рескумпъръ пре Іоанне Кемені de ла тътарі шi лу трімісе ꙟп Трасілваніа ла Ракоці.

IV. Ꙟп аппулу R. 2412 (Хр. 1659) Бърчіапу акусъ ла пóртъ пре Міхаіл domпулу Ромъпіеі шi пре паша de ла Темішóръ къ стаu ꙟп лъгътуръ ку Ракоці. Ꙟп аdевъру Ракоці стріпсе о арматъ, шi ірръпсе ꙟп Трасілваніа шi бъту оштіле луі Бърчіапу; ачеста фуці ла Deва шi апоі ла Темішóра. — Раdу Міхаіл тъіъ пре тоці боіаріі репітепці, пръdъ аверіле шi малтрактъ фетеіле лору, шi ръспъndі террóре престе тóтъ цеара, апоі учісе пре тоці турчіі de ла Тѫргувештi, арсе Бръіла шi Ціорціулу шi се пусе пре пічіору de аппъраре ꙟп контра турчілору. Апоі се dусесе ꙟп цеара Бърсеі спре а се ꙟпцелеце ку Ракоці деспре оперъчіуніле коммупе. Ачі фъкуръ плапулу съ скóтъ пре Гіка din Молdавіа, шi съ пупъ пре Копстаптіпу Бассарабъ, шi аша ку тоціі съ шi ассекуреzе іndепепdінца церілору. Ꙟп урма ачестора се органісъ о арматъ de 10,000 de Ромъпі сuпту коммъпdулу луі Ціорціу Бъліапу, шi de 10,000 de Трасілвапі сuпту алу луі Клементе Мікешу, каре ꙟптръ de dóуе църці ꙟп Ромъпіа, шi аціупсе ла Іаші ꙟп 15 Септемвріе. Гіка фуці ла Тігіпеа, упdе се ꙟптълпі ку Хапулу тътъръску шi се ꙟптóрсе ку 20,000 de тътарі ла Іаші; бъту ꙟпфрікошату армата креітіпъ, учісе ла 2000 de óмепі. Ворпікулу Ціорціу Бъліапу къzу ꙟп прінсóре ку маі мулці алціі; чеі че скъпаръ фуціръ ꙟп пъdурі, ꙟпсъ аколо і учісеръ церапіі. Ꙟптре ачестеа турчіі ꙟптраръ ꙟп Ромъпіа пре ла Ціурціу, шi ꙟп Трасілваніа пре ла пóрта de феру. Міхаіл респіпсе пре турчі престе Dупъре, ꙟп-

армата de 100,000 de турчі ꙟн Ꙋнгарія. De алтъ парте domnii церілорꙋ Ромъпешті ші Ханꙋлꙋ тътъръскꙋ примірь ordine съ ꙟнтре кꙋ оштіле лорꙋ ꙟн Трасілванія. Атꙋнчі Радꙋ Міхаіл adꙋнъ армата са ші deсконері боіарілорꙋ планꙋлꙋ съꙋ. Ачештіа кꙋноскъндꙋ перікꙋлꙋ ꙋпеі асеміне ꙟнтрепріndерї ші непꙋтінца de а се мъсꙋра кꙋ турчії, фꙋџірь ла Каdар-паша каре ꙟнтрассе ꙟн џеаръ, спре а ірꙋмпе ші елꙋ ꙟн Трасілванія. Радꙋ Міхаіл възъndꙋсе deлъсатꙋ ші вънdꙋтꙋ, се ꙟнтóрсе ла паша, ші аккꙋсъ елꙋ пре воіарї de продіторї. Туркꙋлꙋ креzꙋ ші dеdе пре боіарї пре мъніле domnꙋлꙋї, карі ї тъіъ фъръ місерікордіе. Dꙋпъ ачееа плекъ кꙋ турчії ꙟн Трасілванія. Din Молdавіа Џіорџіꙋ Гіка тріміce пре фіілꙋ съꙋ Грігоріꙋ кꙋ óстеа џереї ші кꙋ ханꙋлꙋ тътърескꙋ. Веzірꙋлꙋ Кꙋпрꙋлі-Мехемеd-паша ꙟмпрессꙋръ Іанова. Ромънії кꙋ Тътарії кꙋпрінсеръ Трасілванія. Равоџі фꙋџі ꙟн пъdꙋрї. Магнаџії Трасілванї трімісеръ о deпꙋтъчіꙋне ла Веzірꙋлꙋ ка съ лꙋ рóџе de іертаре ші съ крꙋџе џеара de dевъстъчіꙋне. Веzірꙋлꙋ ꙟнълџъ трібꙋтꙋлꙋ de ла 15,000 de галбіні ла 40,000, ші лепꙋсе domnꙋ пре Акаџꙋ Бърчіанꙋ, dꙋпъ ачееа луъ кастелеле Лꙋгошꙋ, Съвешꙋ ші Іанова. Ꙟн 10 Октомвріе се стрінсе dіетъ ла Сеdішóръ, ші се інстълъ Акаџꙋ Бърчіанꙋ кꙋ ачелеаші конdіџіꙋні ка ші Редеі; еаръ оштіле ромъне, прекꙋмꙋ ші турчії ші тътарії ешіръ din џеаръ, ꙟнсъ ачештіа dꙋсеръ мꙋлціме de пріnші ꙟн сервітꙋте. — Радꙋ Міхаіл аꙟꙋсъ de вънzъторіꙋ пре Конставтінꙋ Кантакꙋzенꙋ, каре скъпассе ꙟн Молdавіа. Ачеста фꙋ dꙋссꙋ ла Конставтінопол, ꙟнсъ .... се къръџі кꙋ тотꙋлꙋ ші ꙟннегрі пре *Радꙋ Міхаіл* ка пре ꙋнꙋлꙋ каре кончепꙋссе ideea de

а се скэла ꙟп коптра тэрчілорѣ. Раdѣ Міхаіл рескэмпъръ пре Іоаппе Кетеnі de ла тътарї шї лѣ трітісе ꙟп Трасілванiа ла Ракоцi.

IV. ꙟп аппэлѣ R. 2412 (Хр. 1659) Бърчіапѣ акэсъ ла пóртъ пре Міхаіл domпэлѣ Ротъпіеї шї пре паша de ла Тетішóръ къ стаѣ ꙟп лъгътэръ кэ Ракоцi. ꙟп аdевърѣ Ракоцi стрiпсе о арматъ, шї ірръпсе ꙟп Трасілванiа шї бътѣ оштіле лэї Бърчіапѣ; ачеста фэцi ла Dева шї апої ла Тетішóра. — Раdэ Міхаіл тъїъ пре тоцi боіаріі репiтепцi, пръdъ аверіле шї малтрактъ фетеіле лорѣ, шї ръспъndі террóре престе тóтъ цеара, апої эчісе пре тоцi тэрчіі de ла Тжргэвештї, арсе Бръіла шї Џіорџіэлѣ шї се пэсе пре пічіорѣ de аппъраре ꙟп коптра тэрчілорѣ. Апої се dэсе ꙟп цеара Бърсеї спре а се ꙟпцелеце кэ Ракоцi dеспре оперъчіэпіле коттэпе. Ачі фъкэръ плапэлѣ съ скóтъ пре Гіка dіп Молdавіа, шї съ пэпъ пре Копстаптіпѣ Бассарабъ, шї аша кэ тоцiї съ шї ассекэреzе іпdепепdіпца церілорѣ. ꙟп эрта ачестора се органісъ о арматъ de 10,000 de Ротъпї сэптѣ коттъndэлѣ лэї Џіорџіѣ Бъліапѣ, шї de 10,000 de Трасілванї сэптѣ алѣ лэї Клетепте Мікéшѣ, каре ꙟптръ de dóэе пърцi ꙟп Ротъпіа, шї ацiэпсе ла Іашї ꙟп 15 Септетвріе. Гіка фэцi ла Тігіпеа, эпdе се ꙟптълпі кэ Хапэлѣ тътърескѣ шї се ꙟптóрсе кэ 20,000 de тътарї ла Іашї; бътѣ ꙟпфрікошатѣ арміата крештіпъ, эчісе ла 2000 de óтепї. Ворпікэлѣ Џіорџіѣ Бъліапѣ къzѣ ꙟп пріпсóре кэ маї тэлцi алцiї; чеї че скъпаръ фэџіръ ꙟп пъdэрі, ꙟпсъ аколо ї эчісеръ церапiї. ꙟптре ачестеа тэрчіі ꙟптраръ ꙟп Ротъпіа пре ла Џіэрџіэ, шї ꙟп Трасілванiа пре ла пóрта deферѣ. Міхаіл респіпсе пре тэрчї престе Dэпъре, ꙟп-

съ ла Џіѹрџів і венї штіре деспре перdереа din Молdавіа; елѹ се ретрассе ла Тжрговешті, ѹнde і венi алтъ штіре трістъ, аdекъ къ ші Ракоџі фѹ бътѹтѹ ла Ѹлпіа Траіанъ, ѹнde перdѹ пънъ ла 3000 de оmenї; а треіа фатъ трістъ нѹнџіе веніреа тѹрчілорѹ кѹ maї mаре пѹтере ꙟн џеаръ. Міліtаріï перdѹръ кѹраџіѹлѹ ші ꙟнчепѹръ съ deсертезе, алџіï ѹмбла кѹ планѹлѹ съ пріnзъ пре domnѹ ка съ скапе de фѹріа тѹрчілорѹ. Міхаіл възъndѹсе ꙟн перікълѹ, трекѹ престе мѹнџі ꙟн Трасілванiа ла Ракоџі, ші ѹнinдѹсе кѹ дънсѹлѹ ші кѹ Константінѹ Бассаравъ стрінсеръ ръмъшіџеле de оштї ші плекаръ ꙟн контра тѹрчілорѹ, ші і бътѹръ атътѹ de ꙟнфрікошатѹ, ꙟнкътѹ ачештіа се възѹръ констрінші а се ретраџе ꙟн Ѹнгаріа ла іерпатікѹ. Бърчіанѹ се ꙟнкісе ꙟн Сівіїѹ кѹ 1500 de тѹрчї ші алтъ аmестекътѹръ. Ракоџі ꙟmпрессѹръ четатеа ші о вомбардъ din чінчї тѹнѹрї, ꙟнсъ фъръ de сѹчессѹ.

V. Dѹпъ тречереа лѹї Міхаіл ꙟн Трасілванiа, порта пѹmі domnѹ ꙟн локѹлѹ лѹї пре Џіорџіѹ Гіка din Молdавіа, еаръ ꙟн локѹлѹ лѹї Гіка пѹсе пре Стефанѹ фіiѹлѹ лѹї Васілiѹ Лѹпѹ, Новеmвріе а. R. 2412 (Хр. 1659). Тѹрчії ші тътаріï карї веніссеръ ꙟн џеаръ пентрѹ скотереа лѹї Міхаіл, пръdаръ ші deвастаръ dѹпъ ѹсанџа лорѹ. Гіка ꙟndеmnатѹ de тѹрчї стрікъ кѹртеа domнеаскъ de ла Тжрговешті, ші мѹтъ скаѹнѹлѹ ла Бѹкѹрешті. — ꙟн лѹна лѹї Апріле а. R. 2413 (Хр. 1660) ꙟнтръ Константінѹ Бассаравъ кѹ оасте трасілванъ пре ла Тѹрнѹлѹ Рошѹ. Џіорџіѹ Гіка фѹџі ла Џіѹрџів. ꙟн 1 Маіѹ, Константінѹ ꙟнтръ ꙟн *Бѹкѹрешті*, ѹнde лѹ прімірѣ тоџі воіаріï ші тотъ мiліџіа ші се ꙟнкінаръ лѹї: dѹпъ ачееа пѹрчессе л

Џiорџiо, шi пълѫ ескорта лѹi Гiка, каре фѹ констрiнсѫ а трече престе Дѹнъре.— Сѹлтанѹлѹ ѫнштiiнцатѹ деспре ачесте фапте аѹдачi але Ромънiлорѹ, комъндъ тѹрчiлорѹ шi тътарiлорѹ съ трéкъ ѫн цеаръ шi съ о префакъ ѫнтр'ѹнѹ дешертѹ, съ таiе саѹ съ прiнзъ пре тоцi лоkѹiторiiшi съ i дѹкъ ѫн сервiтѹте. Ѫнсъ Гiка ѫмблънзi мъniа сѹлтанѹлѹi, шi лѹ ѫндѹплекъ съ шi скiмбе ачестѹ проiектѹ, контентъндѹсе кѹ скóтереа лѹi Константiнѹ. Ачеста аѹзiндѹ къ вiне о арматъ валiдъ де тѹрчi шi де тътарi, нѹ се крезѹ дестѹлѹ де таре спре а лi се опѹне, шi се ретрассе ѫн Трасiлванiа ѫн 25 Маiѹ, де ѹнде се дѹссе апоi ла казачi.— Дѹпъ че Гiка се реашезъ ѫн скаѹнѹ, тѹрчii трекѹръ пре ла Рѹшава ѫн Темiшана, се ѹнiръ кѹ Сеid-Ахмеd-паша, шi пѹрчессеръ ѫн контра лѹi Ракоцi. Стефанѹ Лѹпѹ din Молdавiа ѫнкъ фѹ провокатѹ де а iррѹмпе dinтр'ачеа парте ѫн Трасiлванiа спре а копрiнdе пре Ракоцi din тóте пърцiле. Ракоцi аѹзiндѹ де венiреа тѹрчiлорѹ десчiнсе Сiбiiѹлѹ шi се дѹссе ла Клѹшiѹ, къчi Сеid-Ахмеd-паша венiа din Ѹнгарiа ѫнтр'аколо. Ѫнтре Целiѹ шi Фенешѹ, din сѹсѹ де Клѹшiѹ, се фъкѹ о бътаiе крѹнтъ ѫн каре Ракоцi се лѹптъ ка ѹнѹ леѹ, ѫнсъ къпътъндѹ о плагъ греа, фѹцi ла Ѹрбеа-маре, шi мѹрi аколо, ѫн 8 Iѹнiѹ, ѫн етате де 39 де аннi. Пѹцiнѹ дѹпъ ачееа мѹрi шi Радѹ Мiхаiл, фостѹлѹ домнѹ алѹ Ромънiеi. Сърдар-Сеid-Алi-паша лѹъ Ѹрбеа-маре ѫн 27 Аѹгѹстѹ. Тѹрчii пердѹръ ѫн ачеастъ еспедiцiѹне ла 10,000 де óменi.— Акацѹ Бърчiанѹ фѹ цiнѹтѹ сѹптѹ кѹстодiе пънъ ла лѹареа Ѹрбеi-марi, дѹпъ ачеа *фѹ трiмiсѹ* ѫн Трасiлванiа, съ шi iсе домнiа.

VI. *Прiн* револѹцiѹнiле ачеле марi ѫн прiнчiпа-

Ромъніеї се девъстассе цеара ꙟп modвлȣ челȣ маї деплорабіл; ла ачестеа се маї adaвссе о пестіленцъ de треї аnnї, кв каре се вніръ doї аnnї de стерілітате, аша ꙟпкътȣ ла аnnвлȣ R. 2413 (Хр. 1660) омепії карі маї ремъсессеръ ꙟп віеацъ, пв авеа кв че съ се пвтрéскъ, кв атътȣ маї пвцінȣ кв че съ плътéскъ трібвтвлȣ ла пóртъ. Везіріблȣ Кvпрвлі ꙟпфвріатв пре Ромъпї, скóссе пре Џіорџїȣ Гіка din domnie, ꙟп 1 Септемвріе, кв interпцівпеа de a префаче прінчіпатвлȣ ꙟп пашалжкȣ тврческȣ. Копстаптіпȣ Каптаквzепв каре се афла атвпчї ла Копстаптіпополі, се ꙟптрепвсе, ші лвкръ кв тóте пвтеріле спре а фаче domпȣ пре Грегорїȣ Гіка, фіівлȣ лвї Џіорџїȣ, лвъпdвлȣ свптȣ респвпdереа са. ꙟп врма ачестора, Грегорїȣ къпътъ dепвміреа, ші вепіпdȣ ꙟп цеаръ, се пвсе кв тóте пвтеріле спре а ї аліпа dвреріле, ші спре а контепта ші претенсівпіле тврчілорȣ. — ꙟп Трасілваніа се револютаръ Секвії ꙟп коптра лвї Акацȣ Бърчіапȣ; рефвџіції din Ȣпгаріа пвміръ domпȣ пре Ioanne Kemeni, ші кв дъпсвлȣ ꙟп фрвпте іррвпсеръ ꙟп Трáсілваніа, ꙟп пвмъръ de 1000 de кълърї, ші вътвръ оштіле лвї Бърчіапȣ. Dвпъ маї мвлте фрекътврї вепі лвкрвлȣ ла трактате. Бърчіапȣ се лепъдъ de domnie ꙟп dieта de ла Реџіпȣ ꙟп 31 Dечемвріе, еаръ Ioanne Kemeni се алессе domпȣ, ꙟп 1 Іапваріȣ a. R. 2414 (Хр. 1661). Бърчіапȣ віемассе пре domпії церілорȣ Ромъпешті ꙟптр'ацівторіȣ; акзмȣ ле скрíссе пептрв фортъ, къ пв маї аре ліпсъ de ацівтóреле лорȣ. ꙟп лвпа лвї Івпіȣ веніръ ꙟп Трасілваніа de о парте Ісмаіл-паша de ла Бвda, de алта Ceid-Алі-паша de ла Dврosторȣ *асвпра* лвї Кемені; тътарії ꙟптраръ пріп Молdавіа.

Ꙟnainte de a оккѹпа трѹпеле ачестеа Трасілванia, Кemeni ѹчісе пре Вързіанѹ ла сатѹлѹ Репа. Ceid-Алі-паша ꙟнтрънdѹ ꙟн цеара Сарцецiѹлѹї, девъстъ тотѹ цінѹтѹлѹ, арсе Оренітіа ші Съвешѹлѹї, ші се ѹні кѹ тътарiї ла Алва-Іѹлiа. Кemeni се трассе ꙟн Ѹнгаріа спре Тісса ка съ се ѹпéскъ кѹ цертанiї. Тѹрчiї ꙟн ѹрма лѹї пръдаръ ші девъстаръ тóтъ цеара, апоі ашезаръ кастреле ла Търгѹ-Мѹрешѹлѹї, ші пѹсеръ domнѹ пре Міхаіл Апафі, ꙟн 15 Сентемвріе, каре се інстълъ ла Шеіка-мікъ ꙟн 20 Ноемвріе R. 2414 (Хр. 1661). Ꙟнтре ачестеа вені Кemeni din Ѹнгаріа кѹ óсте цертанъ сѹптѹ комітеле Монтекѹкѹлі пънъ ла Клѹшiѹ. Секѹiї нѹ воіръ съ рекѹнóскъ пре Міхаіл Апафі de domнѹ. Ісmaіл-паша ꙟї бътѹ ші ле девастъ цеара. Dѹпъ ачеаста се ретрассеръ тѹрчiї ла іерпатікѹ ꙟн Бънатѹлѹ Теmішанѹ кѹ мѹлціме de каптіві, лъссънdѹ нѹmаі 2000 de іанічіарі пентрѹ аппърареа лѹї Апафі.— Ꙟн лѹна лѹї Іанѹаріѹ R. 2415 (1662) іррѹпсе Кemeni еаръші ꙟн Трасілванiа кѹ 5000 de ѹнгѹріані ші кѹ 2000 de кълapi цертані, ші ꙟмпрессѹръ пре Апафі ла Седішóра. Аѹзіndѹ Кѹчіѹк-Мехеmed-паша de ла Теmішóра деспре ачеастъ ꙟнтъмпларе, плекъ асѹпра лѹї Кemeni, ші лѹ бътѹ ла Алішѹ-mape. Кemeni фѹціndѹ din бътаіе, къзѹ de пре калѹ, ші фѹ кълкатѹ de пропрiї съї кълapi; цертанiї фѹціръ ꙟн Ѹнгаріа. Dѹпъ ачеаста Міхаіл Апафі копрінсе локѹріле карі ле лѹасеръ Цертанiї, ꙟнсъ воіndѹ съ копрінdъ ші Клѹшіѹлѹ, фѹ бътѹтѹ dimпреѹнъ кѹ Кѹчіѹк-Мехеmed-паша de кътръ Цертані, ꙟн 5 Іѹліѹ, ші фѹ констрінсѹ а се ретраце ла Тѹрdа. Тѹрчiї ръdікаръ трібѹтѹлѹ цереі ла 80,000 de галбені, ші се ретрассеръ ші еі девастънdѹ тотѹ че ле ста ꙟнаinte.

VII. Ꙟн ачест8 анн8 (R. 2415 (Хр. 1662) мѹрі Стефан8 Лѹпѹ, domнѹл8 Молdавіеі; ꙟн локѹл8 л8і се алессе Еѹстратіѹ Dавіжа ші се конфірмъ de нóртъ. Ꙟн анн8л8 R. 2416 (Хр. 1663) мѹрінd8 везірѹл8 Кѹпрѹлі, ѹрмъ ꙟн локѹл8 л8і фіѹл8 съѹ тот8 кѹ нѹмеле Кѹпрѹлі, ꙟн етате de 22 de анні. Ачеста dекіеръ ресбелл8 імперъторіѹлѹі Леополd8, ші плекъ кѹ о армáтъ маре ꙟн Ѹнгаріа. Ханѹл8 тътъреск8, domнѹл8 Молdавіеі Еѹстратіѹ Dавіжа, ші ал8 церeі Ромъпешї Грегоріѹ Гіка, прекѹм8 ші ал8 Трасілванiеі Міхаіл Апафі, къпътаръ орdіне съ се ръdіче кѹ оштіле лор8, ші съ мéргъ ꙟн Ѹнгаріа. Ꙟн лѹна л8і Іѹлїѹ трекѹръ оштіле Ромъне пріп Брашов8 ші пріп Сібііѹ кѹ чеа маї маре dісчіплінъ мілітаръ, еаръ тътаріі, карі веніръ dѹпъ dъншіі, прьdаръ ші dевастаръ Трасілванiа. Грегоріѹ Гіка се dѹссе кѹ óстеа ꙟн персóнъ, еаръ Еѹстратіѹ Dавіжа фіінd8 болнав8 трімісе пре хатманѹл8. Міхаіл Апафі ꙟнкъ се префъкѹ маї ꙟнтъіѹ а фі болнав8, апоі adѹссе алте претесте, ꙟн фіне фѹ констрінс8 а се dѹче ші ел8 ꙟн лѹна л8і Септемвріе, кънd8 везірѹл8 лѹассе Neосоліѹл8, ꙟн 25 Септемвріе. Dѹпъ ачеастъ вікторіе оштіле аѹссіліаре се ꙟнтóрсеръ ꙟн церіле лор8.— Ꙟн абсенца л8і Грегоріѹ Гіка, міністріі л8і: Строіа Лъѹрdеан8 ші Dѹмітраск8 Греккѹ, цессѹръ інтрігї ꙟнтре dóмна Маріа ші ꙟнтре Константін8 Кантакѹзен8. Ꙟнторкъndѹсе Грегоріѹ а касъ dede пре Константін8 пре мъніле міністрілор8 съ л8 dѹкъ ла монастеріѹ ла Снагов8. Ачештіа л8 dѹсеръ, ꙟнсъ л8 ші ѹчісеръ, нѹ се штіе, кѹ саѹ фъръ воіа domнѹлѹі.— Ꙟн Трасілванiа се револтаръ оштіле цермане карі цінеа прешеzѹл8 пріп четъцї, ꙟн контра ком-

шандаꙑцілорꙋ лорꙋ, din касса пеплътіреі стіпеndіелорꙋ, ші тревъръ ла Міхаіл Апафі.

VIII. Ꙟп прітъвара аппꙋлꙋі R. 2417 (Хр. 1664) везіріꙋлꙋ Кꙋпрꙋлі ꙟптрепріпсе о пꙋъ еспеdіціꙋпе ꙟп Ꙋпгаріа ꙟп коптра цершапілорꙋ; Грегоріꙋ, Еꙋстратіꙋ ші Міхаіл Апафі фꙋръ провокаці а терце ꙟптр'ацꙋторіꙋ кꙋ оштіле лорꙋ ла Лева. Dаръ Міхаіл Апафі се ескꙋсѣ зікъпdꙋ, къ елꙋ аре съ ші аппере цеара ꙟп коптра цершапілорꙋ, dаръ пре сꙋптꙋ аскꙋпсꙋ ꙟпчепꙋ а тракта кꙋ Леополdꙋ. Остеа комбіпатъ ацꙋпгъпdꙋ ла Лева, ꙟпчпрессꙋръ ачеастъ четате, ꙟпсъ фꙋ бътꙋтъ de цеперарівлꙋ Сꙋса, ꙟп 19 Іꙋліꙋ. Ромъпії пердꙋръ тꙋпꙋрі, карре, шꙋпіціꙋпе, провісіꙋпі, ші мꙋлціше de оффіціарі ші de мілітарі. 700 de Ромъпі din амъпdоꙋе прінчіпателе се прінсеръ de цершапі, deспре карі се зіче къ і'арꙋ фі спъпзꙋратꙋ цершапії пре тоці апроапе de Стрігопіꙋ, ка съ ші ръсбꙋпе асꙋпра тꙋрчілорꙋ, карі тъіассеръ прешезꙋлꙋ цершапꙋ de ла Коморꙋлꙋ шікꙋ. Чеілалці карі скъпаръ, се ретрассеръ ла Стрігопіꙋ, ꙟпсъ тꙋрчії пꙋ і лъссаръ ꙟп четате, пічі ле dеdеръ провісіꙋпі. Атꙋпчі еі се ꙟпторсеръ а касъ, фъръ de воіа domпілорꙋ; ла Тісса ꙟптъшпіпаръ ꙋпꙋ корпꙋ de тꙋрчі карі се пꙋсеръ съ і ꙟмпеdече; Ромъпії і бътꙋръ ші ші коптіпꙋаръ калеа. Везіріꙋлꙋ тріміce opdіпе ла Еꙋстратіꙋ ші ла Грегоріꙋ съ се ꙟптоаркъ ла армата тꙋрчеаскъ; еі се ескꙋсаръ аръттъпdꙋ къ пꙋ маі потꙋ съ ші ціпъ оашеніі ꙟп dісчіплінъ.— Ꙟп тімпꙋлꙋ ачеста ꙟптраръ імперіалії пъпъ ла Клꙋшіꙋ ꙟп Трасілвапіа. Кꙋчіꙋк-Мехешеd-паша de ла Ꙋрпеа-маре dевъстѣ ціпꙋтꙋлꙋ de пріп преціꙋрꙋ, ші фъкꙋ шꙋлціше de каптіві, пре карі і скъпъ апоі Ціорціꙋ Верꙋ, сꙋв-префектꙋлꙋ Клꙋшіꙋлꙋі.—

ꙟn 6 Авгȣстȣ Монтекȣкȣлі бътȣ de фрънсе армата търчéскъ ла Ст. Готардȣ. ꙟn лȣnа лȣі Септемвріе се ꙟнкеіѣ паче ꙟnтре Леополдȣ I ші Махомеdе IV пре dóȣезечі de аnnі, кȣ коndіціȣnіле: ка імперіалії съ dеа лȣі Апафі кастелеле карі се ціnȣ de Трасілваnіа.— ꙟnainte de а се ꙟнкеіа ачеастъ пȣче Грегоріȣ Гіка пріmі ордіне de а мерце de поȣ кȣ óсте ꙟn Ȣнгаріа; ꙟнсъ елȣ десператȣ ші ꙟнфрікатȣ пентрȣ еррóреа de ла Лева, каре і се ꙟmпȣта dрептȣ продіціȣне, лъсcѣ цеара ꙟn 20 Ноемвріе, ші фȣці ꙟn Трасілваnіа, апоі ꙟn Цермаnіа, ші mаі пре ȣрmъ се dȣсе ла Венеціа. Аȣзіndȣ de ачеаста Радȣ, фііȣлȣ лȣі Леоn Стефанȣ, каре ера ла Коnстаnтіnополі, кȣmпъръ domnia кȣ 400,000 de леі, ші веnі ла Бȣкȣрешті ꙟn 12 Февруаріȣ а. R. 2418 (Хр. 1665), аddȣкъndȣ кȣ сіне мȣлціmе de гречі флъmъnzі, карі стóрсеръ цеара ꙟn челе маі трісте modȣрі спре а се ꙟnавȣці пре сіне ші а плъті даторііле domnȣлȣі.

IX. ꙟn Молдавіа мȣрі Еȣстратіȣ Dабіжа ла аnнȣлȣ R. 2419 (Хр. 1666), ші ціnере-съȣ вестіаріȣлȣ Dȣка се пȣсе domnȣ. Ачеста ꙟнкȣркъndȣсе ꙟn о фалсъ корреспоndінцъ кȣ Хаnȣлȣ тътърескȣ, despre каре ера ворба къ васъ се ꙟнкіне москалілорȣ, перdȣ domnia престе о ціȣmътате de аnnȣ. Атȣnчі Еліа, фііȣлȣ лȣі Алессаndрȣ Еліа, кȣmпъръ domnia кȣ о маре сȣmmъ de баnі, ші веnі acceminé кȣ о мȣлціmе de гречі ꙟn прінчіпатȣ, пре ла ꙟнчепȣтȣлȣ аnnȣлȣі R. 2420 (Хр. 1667).— ꙟn аnnȣлȣ ачеста трекȣръ тътарії прін Молдавіа кȣ 100,000 de полоnі пріnші. Амбассаторіȣлȣ Полоnіеі мергъndȣ ла Коnстаnтіnополі кȣ ȣnȣ комітатȣ de 250 dȣ óменi, требȣ прін *цеаръ ші къпътъ* віктȣале ші коndȣктȣ de ла Еліа

Алессандрꙋ, ꙟпсъ пꙋ фꙋ вісітатꙋ de дъпсꙋлꙋ. Полопꙋлꙋ сꙋпербꙋ се сꙋпъръ форте пептрꙋ ачеастъ зіпсъ de респектꙋ, ші пꙋсе тóте пꙋтеріле ꙟп мішкаре ла Копстаптіпополі спре а лꙋ скóте din domпіе.— Есторсіꙋпіле лꙋї Радꙋ Леоп din Ромъпіа се аꙋзіръ ла пóртъ, ші ачеаста dекретъ скóтереа лꙋї. Domпꙋлꙋ възъпdꙋсе къзꙋтꙋ стрінсе пре воіарії цереї ші ле промісе dепъртареа гречілорꙋ ші релъсареа трівꙋтелорꙋ челорꙋ ꙟптроdꙋсесе de дъпсꙋлꙋ, dакъ еї ворꙋ щерце кꙋ дъпсꙋлꙋ ла Копстаптіпополі, ші лꙋ ворꙋ чере еаръші domпꙋ. Ромъпії се ꙟптрꙋпіаръ ші пꙋрчесеръ кꙋ Радꙋ ла Копстаптіпополі ꙋпde ші пꙋсеръ лꙋкрꙋлꙋ ла кале пептрꙋ реꙟппоіреа domпіеї лꙋї Радꙋ Леоп. Даръ тіраппꙋлꙋ пічї пꙋ се ꙟптореесе ꙟп цеаръ, ші ꙟпчепꙋ а коптіпꙋа есторсіꙋпіле сале. Ревепіпdꙋ ла Бꙋкꙋрешті аddꙋсесе пре гречії съї кꙋ сіпе, пріп алꙋ кърора копсіліꙋ desпоіѣ фаміліі, мопастеріе, ші морміпте. ꙟп фіпе детерміпъ съ ꙋчідъ пре ꙋпꙋ пꙋмъръ de воіарі, пре карі ї кіемъ ла кꙋрте ꙟп 3 Dекемвріе R. 2421 (Хр. 1668), кꙋ скопꙋ de а ї dа пре мъпіле преторіапілорꙋ. Ачештіа ꙟпцелегъпdꙋ пропꙋсꙋлꙋ лꙋї Радꙋ Леоп, фꙋціръ ла мітрополіе ші ꙟпчепꙋръ а траце клопотеле; се аdꙋпаръ дрегъторії ші мілітарії карі аꙋзіпdꙋ din гꙋра персекꙋтаціlорꙋ копсіліꙋлꙋ челꙋ варварꙋ, се dекіераръ пептрꙋ аппърареа воіарілорꙋ. Еї се дꙋсеръ ла Копстаптіпополі ші черꙋръ скóтереа лꙋї Радꙋ Леоп. Сꙋлтапꙋлꙋ ачепътъ ші dеdе воіарілорꙋ воіе съ ші алéгъ domпꙋ dꙋпъ плъчере. Еї алесеръ пре ворпікꙋлꙋ Аптопіꙋ de ла Попешті каре се ші ꙟптърі de пóртъ ші вепі кꙋ ꙟпсемпеле ла Бꙋкꙋрешті, ꙟп 19 Апрілꙋ а. R. 2422 (Хр. 1669). Тотꙋ ꙟп ачестꙋ аппꙋ се скóсе ші Ілїа Алесандрꙋ din Молdавіа, ші се реставі аї Дꙋк

X. Ӂн Ѹнгаріа се револютаръ протестанцiĭ сѫптѫ Франческѫ Ракоци фiiюлѫ лѫĭ Цiорцiѫ II, ӂн аннюлѫ R. 2423 (Хр. 1670), ӂнсъ фѫръ бътѫцi de imnepiалĭ; Ракоци кѫпътъ iертъчiѫне, еаръ Петрѫ Zpini, Франческѫ Nadaшdi, шi Франческѫ Фръцепъне фѫръ оссекѫтацi ла Вiенна. Мѫлцi ѫнгѫрi реформацi фѫцiръ атѫнчĭ ӂн Трасiлванiа шi кѫпътаръ асiлѫ ла Мiхаiл Апафi, каре ера de секта лорѫ, шi кѫ mоdѫлѫ ачеста ӂмпѫлцiръ нѫмърѫлѫ de аппъсъторi аĭ Ромъпiлорѫ.— Ӂн Молdавiа ӂнкъ се пъскѫ ръскóлъ асѫпра лѫĭ Dѫка, din кауса miнiстрiлорѫ гречĭ. Dѫка фѫ ӂмпрессѫратѫ ӂн peсidinца са ӂн 29 Октомвpie R. 2424 (Хр. 1671) ӂн спацѫ de треĭ zilе, апоĭ фѫ алѫнгатѫ кѫ рѫшiне. Елѫ фѫцi ла тѫрчĭ, шi ӂн прiмъвара аннѫлѫĭ R. 2425 (Хр. 7672) се ӂнтóрсе кѫ Капланпаша de ла Алеппо, бътѫ пре ревелiĭ ла Камiнѫ, ӂнтръ ӂн Iашĭ шi тъiъ капетеле рескóлеĭ.— Атѫнчĭ армепiĭ, карi лѫассеръ парте ла ревеллiѫне, фѫцiръ ӂн Трасiлванiа.— Ӂн Ромъпiа се формъ о факцiѫне сѫптѫ конdѫчереа лѫĭ Цiорцiѫ Бълiанѫ шi а лѫĭ Раdѫ Стiрвеiѫ, кѫ скопѫ de a ѫчide пре miнiстрiĭ domнѫлѫĭ Антонiѫ. Конспiръчiѫнеа се deскоперi, Антонiѫ i iертъ шi ле рекоmmъndъ съ трьiéскъ ӂн паче шi ӂн конкорdie, шi съ нѫ кауте a тѫрвѫра цеара. Ӂнсъ iнтрiканцiĭ алергаръ лѫ Константiнонолi, шi аккѫсаръ пре domнѫ de iнептѫ de a гѫверна шi de некреdiнчiосѫ порцiĭ. Аколо се афла пре атѫнчĭ шi фостѫлѫ domнѫ, Грегорiѫ Гiка, каре рекъштiгассе грацiа сѫлтанѫлѫĭ прiн mъiестеiеле лѫĭ Панаiотѫ Нiкѫшiѫ, шi се реӂнтóрсéссе de ла Венецiа *спре а ӂнчерка* авентѫрi нóуе. Еĭ се ѫпiръ кѫ ачеста шi лѫкраръ атъта пънъ кънdѫ ӂнdѫплекаръ пре

пórтъ съ скóтъ пре Антоніŭ ші съ пыпъ іаръші пре Грегоріŭ Гіка, „каре е омŭ кы есперіенцъ ші кыноште старea церілорŭ de прін прецюрŭ.“ Антоніŭ, кы міністрії сеї, фŭ кіематŭ ла Adріанополі ші пысŭ ла ѫнкісóре кы ѫнчепытлŭ анпылыї R. 2425 (Хр. 1672), еаръ Грегоріы Гіка се рестабілі ѫн domnie. Елŭ вені ла Быкырешті ѫн 20 Марціŭ, ші ѫнчепŭ a dеспоіа цеара ші а персекыта ѫн modыріле челе маї тіранніче пре боіарії de факціынеа Кантакызенілорŭ.

XI. Ѫн вара ачестыї аннŭ (Хр. 1672) сылтанылŭ Махомеdе порні ресбеллŭ ѫн контра полонілорŭ; domnії церілорŭ Ромъпешті фыръ ѫнвітаці а dа ажюторіŭ. Dыка фъкŭ поdырї престе апе ші алте аппарате печессаре. Армата тырчéскъ трекŭ пре ла Галлаці, ші мерсе кътръ Хотінŭ ші Каменіца. Кы ачеастъ оккасіыпе Грегоріы Гіка афлъndŭ ѫнтраре ла сылтанылŭ, аккысъ пре Dыка къ ціне кы полонії, ѫнсъ кавса чеа adевъратъ ера інімічіціа персоналъ асыпра лыї Dыка; къчї сърdарілŭ Щербанŭ Кантакызенŭ шеdеа аскынсŭ ѫн Молdавіа. Гіка лŭ кътъ ѫнdемертŭ ка съ лŭ прінdъ, ші непытъndылŭ афла, детермінъ съ ші ръсбыне асыпра лыї Dыка. Сылтанылŭ dыпъ че трекŭ óстеа престе Dынастры, deде opdіне съ прінdъ пре Dыка ші съ лŭ тріміть ла Константінополі, еаръ ѫн локылŭ лыї, dыпъ черереа боіарілорŭ церeї, деныші пре Стефанŭ Петречеіŭ.— Ла ачеастъ еспеdіціыне Трасілванії трімісеръ провісіыні спре ѫнтреціпереа арматеї.— Каменіца се лыъ ѫн 18 Авгыстŭ, ші армата тырчéскъ се ѫнтóрсе престе Dынъре ѫнdъръть.— Грегоріы Гіка се реѫнтырнъ ла Быкырешті ѫн 11 Dечемвріе. Ѫн absenца лыї, боіарії карї рестырнасеръ пре Антоніŭ, коммісеръ фаптеле

челе маї крȣdе ꙟн контра Кантакȣzенілорȣ ші челорлалцї омені de партіта ачестора. Грегоріȣ се префъкȣ ла ꙟнтоdчереа са, къ нȣ е мълцъмітȣ кȣ пȣртареа лорȣ, ꙟнсъ нȣ ї цеdенсі de локȣ. Веzірілȣ de ла Аdріанополі ꙟнцелегънdȣ de ꙋрмъріле ачестеа ꙟн цеаръ, кіемъ ла сіне пре Шерванȣ Кантакȣzенȣ каре тръіа аскȣнсȣ ꙟн Молdавіа, ка съ лȣ ꙟнфортеже deспре стареа лȣкрърілорȣ din цеаръ. Dȣпъ ръпортȣлȣ лȣї Шерванȣ Кантакȣzенȣ, domнȣлȣ Гіка фȣ провокатȣ съ еспеdескъ ла Аdріанополі пре прінцїї de партіта Кантакȣzенілорȣ, спре а сторче банї ші de ла ȣнії ші de алцїї. Грегоріȣ Гіка тріміcе веzіріȣлȣї 200 de пȣнцї de банї, кȣ черереа de а ȣчіde пре тоцї прінцїї еспеdіцї de дънсȣлȣ. Веzіріȣлȣ ꙟї есcілъ ꙟн dіверсе локȣрї але імперіȣлȣї

XII. ꙟн лȣна лȣї Маїȣ а. R. 2426 (Хр. 1673) плекъ сȣлтанȣлȣ а dоȣа оръ асȣпра Полоніеї; domнії Ромънї мерсеръ ꙟнтр'аџїȣторіȣ кȣ 8000 de омені. Сераскіеріȣлȣ Хȣсеін-паша въzънdȣ ȣнȣ нȣмерȣ аша de мікȣ, се ꙟнфȣріъ асȣпра domнілорȣ, ші се репезі кȣ анџіаріȣлȣ асȣпра лȣї Петрічеїȣ; асеміне тъніе аретъ Хȣсеін-паша кътръ Грегоріȣ Гіка кънdȣ цінеръ консіліȣ de ресбелȣ. Прін ачесте пȣртърї крȣdе але тȣркȣлȣї се ꙟнтъррътаръ domнії ші мілітарії Ромънї, ші dетермінаръ съ трекъ ꙟн партеа Полонілорȣ. Грегоріȣ Гіка ꙟнсърчінатȣ de а коммънdа вегіа ноптȣрнъ, фȣ кȣпрінсȣ de Ромънї ші dȣсȣ ꙟн кастреле полонілорȣ. Стефанȣ Петречїȣ се маї плефъкȣ кътȣ-ва тімпȣ, ꙟнсъ кънdȣ трекȣ Собіескі Dȣнастрȣлȣ, тріміcе ла dънсȣлȣ пре Аndреїȣ Волфȣ, ші лȣ ꙟнштіінцъ deспре тоте dіспосечіȣніле тȣрчі*лорȣ, еаръ ꙟн* 11 Ноемвріе, кънdȣ Собіескі аттакъ

Хотінꙋлꙋ, ѫнтóрсе армеле ѫн контра тꙋрчілорꙋ; анпрінсꙋ de тъніе пре Хꙋсеін-паша, се репеzі асꙋпра лꙋі ші лꙋ пъъці кꙋ ѫнсъші тъпа са. Стефанꙋ кꙋ Ромънії контребꙋі парте маре ла deчіdереа бътъіеі, ѫн ꙋрма къреіа Собіескі лꙋъ Хотінꙋлꙋ.— Ретрꙋгъндꙋсе тꙋрчії прін Молdавіа, dевастаръ цеара варварешmе. Стефанꙋ кꙋ Собіескі ѫнаінтаръ пънъ ла Іашї, ші кіемаръ пре Міхаіл Апафі съ се ꙋнéскъ кꙋ dъншії ѫн контра тꙋрчілорꙋ. Ѫнсъ пꙋціnꙋ dꙋпъ ачееа мꙋрі Міхаіл Віспевецкі рецеле Полоніеї, ші сенатꙋлꙋ трімісе орdіне лꙋі Собіескі съ се ѫнтóркъ ѫнdърътꙋ. Атꙋнчї Гіка се dꙋссе еаръші ла тꙋрчї ескꙋлпъndꙋсе къ Ромъиії л'аꙋ лꙋатꙋ кꙋ пꙋтереа ші л'аꙋ бъгатꙋ ѫн кастреле полопілорꙋ; еаръ Стефанꙋ Петрічеіꙋ се dꙋссе кꙋ аї съї ѫн Полоніа.—Dꙋпъ ретрацереа полопілорꙋ пóрта пꙋмі domnꙋ ѫн Молdавіа пре Dеметріꙋ Кантакꙋzенꙋ, каре се афла атꙋнчї ла Константінополі кꙋ еміграції, еаръ ѫн Ромъніа трімісе пре Dꙋка, фостꙋлꙋ domnꙋ din Молdавіа. Ѫнаінте de a вені ѫн цеаръ Dꙋка трімісе пре клꙋчіарікꙋлꙋ Константінꙋ, локꙋціїторіꙋ пънъ кънdꙋ ва ажꙋнце елꙋ ѫнсꙋшї. Ачеста арретъndꙋсе ѫн Бꙋкꙋрешті, фꙋ прінсꙋ ка ꙋнꙋ мінчіносꙋ de кътръ Џіорџіꙋ Бъліанꙋ, de Нъстꙋрелꙋ ші de алції de факціꙋпеа лорꙋ; ѫнсъ кънdꙋ се аꙋzі къ віне Dꙋка, факціонарії лъсаръ пре клꙋчіаріꙋлꙋ Константінꙋ ла Арџешꙋ, ші фꙋџіръ ѫн Трасілванія. Dꙋка ѫнтръ ѫн 16 Dечемвріе ѫн Бꙋкꙋрешті, ші скóссе ѫнdатъ din прінсóре пре чеї ѫнкіші de Грегоріꙋ Гіка; елꙋ стъркꙋі ла веzіріꙋлꙋ ші пентрꙋ dімітереа Кантакꙋzенілорꙋ din ессіліꙋ, ші кіемъ а касъ пре еміграції din Трасілванія.

XIII. Ѫн анꙋлꙋ R. 2427 (Хр. 1674) тъта-

іерпаръ ꙟп Молdавіа ші фъкѕръ марї стрікъчіѕпі пріп ессавціѕпіле лорѕ; тѕрчії копрінсеръ еаръші Хотінѕлѕ ші dесчінсеръ Каменіца; Ромъпії копdѕші dе хатмапѕлѕ Бѕхѕшѕ бътѕръ пре полопї dіп кастеллѕлѕ Неамцѕлѕ, ші-ї ꙟппресѕраръ ꙟп Сѕчіава, ꙟпсъ dе аколо пѕ пѕтѕръ съ ї скотъ афаръ; dіп коптръ полопії ꙟпчеркаръ dесе ꙟпкѕрсіѕпї ꙟп цеаръ.— Ꙟп Трасілваніа ѕпѕ секѕіѕ, апѕме Паѕлѕ Белdі, копспіръ кѕ побілії ꙟп коптра лѕї Міхаіл Апафі, ꙟпсъ кѕцетъпdѕ къ Dіопісіѕ Бапфі каре авеа маї мѕлтъ попѕларітате, ꙟї ва ста ꙟп кале dе а се фаче ꙟпсѕші domпѕ, аккѕсъ пре ачеста ла Апафі dе продіторіѕ. Апафі лѕ аррѕпкъ ла ꙟпкісоре ші апої лѕ ѕчісе. Белdі аккѕсъ акѕмѕ пре Апафі ла порть dе тіраппѕ ші dе перфіdѕ, ка ѕпѕлѕ че ціпе корреспопdіпцъ кѕ Леополdѕ. Сѕлтапѕлѕ тріміce ла Апафі скріссоріле лѕї Белdі. Ꙟп цеаръ прорѕпсе револта. Апафі о апъсъ, бътѕ пре ребеллї ші ле лѕъ кастелеле. Белdі фѕцї ла Копстаптіпополі, ѕпdе се аррѕпкъ ла ꙟпкісоре, ші мѕрі маї пре ѕрмъ.— Ꙟп аппѕлѕ R. 2428 (Хр. 1675) черкъ Апафі съ іее dе ла імперіалї кастеллеле Калопѕлѕ, Сатѕ-мареле, Токаіѕлѕ ші алтеле карі се ціпѕръ dе Трасілваніа сѕптѕ Ракоцї, ꙟпсъ аппропіъпdѕсе іарпа ꙟптрерѕпсе оперъчіѕпіле.— Ꙟп ачестѕ аппѕ Тѕрчії ші Ромъпії се бътѕръ ꙟп Молdавіа фъръ dе алтѕ сѕчессѕ, dе кътѕ къ скоссеръ пре полопї dіп Сѕчіава. Ꙟп аппѕлѕ Ромеї 2429 (Хр. 1676) тѕрчії ꙟптрепрінсеръ о поѕъ еспеdіціѕпе асѕпра Полопіеї. Каплап-паша рѕdікъ пре Dеметріѕ Каптакѕzепѕ dіп скаѕпѕлѕ Молdавіеї, ꙟп ѕрма къріа се пѕмі Ⱥптопіѕ Росетѕ, каре фѕссе пъпъ акѕмѕ аценте алѕ церей ла порта оттомапъ. Dѕка фіїпdѕ провокатѕ а

dа аџіѕторіѕ, шерсе кѕ оштіле сале ла Каменіца ші лѕъ парте ла лѕптеле челе тѕлте кѕ полоніі, карі н'авѕръ алтѕ ресѕлтатѕ dе кътѕ къ ꙟн 17 Октомвріе R. 2429 (Хр. 1676) се ꙟнкеіъ паче ла Іѕраво ꙟнтре Іоанне Совіескі реџеле Полоніеі ші ꙟнтре сѕлтанѕлѕ Махомеdе IV. Ꙟн трактатѕлѕ dе паче се пѕсе „къ dакъ domnіі Ромъні с'арѕ скѕла ꙟн контра тѕрчілорѕ, полоніі съ нѕ ле dеа аџіѕторіѕ нічі пре фаџъ, нічі пре аскѕнсѕ; dакъ ѕнѕ domnѕ Ромънѕ ар фѕџі ꙟн Полоніа, реџеле съ лѕ dеа афаръ.“— Ꙟнторкъндѕсе Dѕка dе ла еспеdіџіѕне, воіаріі Ромъні dе факціѕнеа антікантакѕzенъ се фолосіръ dе оккасіѕне спре а ꙟннегрі пре Кантакѕzені ꙟнаінтеа domнѕлѕі. Dѕка ремасе кѕ кѣркеа са ла Коворешті, ші dеdе орdіне съ прінdъ пре тоџі Кантакѕzеніі ꙟн zіѕа dе сънтNікорѣ (6 Dечемвріе). Постелнікѕлѕ Константінѕ, спътаріѕлѕ Шерванѕ, ші кѕмпатѕлѕ лорѕ, Раdѕ Крецѕлескѕ, се арресторъ; еаръ Џіорџіѕ, Матеіѕ ші Міхаіл скъпаръ кѕ фѕга ла Брашовѕ. Dѕка възъndѕ къ нѕ і аѕ сѕчессѕ планѕлѕ, ші темъndѕсе dе ръсвѕнареа емігрaџілорѕ, dеdе ші челорѕ прінші лівертатеа, промітъndѕле амічіџіе невътъмат.

XIV. Ꙟн аннѕлѕ R. 2430 (Хр. 1677) се ꙟнчепѕ ресвеллѕлѕ ꙟн контра Рѕшілорѕ dіn каѕса Ѹкраінеі; domnіі Ромъні фѕръ провокаџі а мерџе ꙟнтр'аџіѕторіѕ. Dѕка лъссъ ѕнѕ сенатѕ dе 5 воіарі съ гѕверпеzе џеара ꙟн абсенџа са. Ꙟнтре ачештіа ера ші Џіорџіѕ Бъліанѕ ші Шерванѕ Кантакѕzенѕ. Еспеdіџіѕнеа ачеаста џінѕ ванъ ꙟн алѕ dоіле аннѕ. Dѕка се dістінсе пріn талентѕлѕ съѕ dе џеометрѕ ші архітектѕ. Dѕпъ маі тѕлте бътъі кѕ варіѕ сѕчессѕ, се лѕъ Чехрінѕлѕ, dаръ венінdѕ џенераріѕлѕ рѕсссескѕ Ромаdо

повскі вътѕ пре везірівлѕ Мехетеd-паша, ші ачеста фв констрінсѕ а ші ресквтпъра ретрацереа кв бані de ла Ротаdановскі. Domnii Ротъні се ӂнтóрсеръ ӂн прінчіпателе лорѕ. Боіарії din Ротъніа нв лінсіръ а цессе ші de ачеастъ dатъ інтрічї ӂнтре domnѕ ші ӂнтре Кантакѕzені, таї алессѕ ӂн контра лвї Шерванѕ. Ачеста сітцindѕ лвкрвлѕ, нв аштептъ ӂнтóрчереа лвї Dвка, чі dітпревнъ кв тотъ-са Елена ші кв фрате-съѕ Міхаіл тревѕ Dвнъреа, ші се dвссе ла Adріанополі, ѕnde лвкръ ла везірівлѕ челѕ таре пънъ кънdѕ се dекретъ тѕтареа лвї Dвка ла Молdавіа, ші dенвтірса са ӂн локвлѕ ачелвіа ӂн Ротъніа. Кътръ фініґвлѕ анвлвї се ші фъкѕ скітбареа. Константінѕ Бранкованѕ петрекѕ пре Dвка ла Іаші ӂн 6 Dечетвріе, еаръ престе о лвнъ ӂнтръ Шерванѕ Кантакѕzенѕ ӂн Бвкѕрешті.— Ӂн анвлѕ ачеста се сквларъ Ѕнгѕрії сѕнтѕ Міхаіл Телекі ші Етерікѕ Теокеолі ӂн контра цертанілорѕ кв аівторівлѕ лвї Міхаіл Апафі domнвлѕ Трасілванієї ші алѕ лвї Іоанне Совіескі рецеле Полонієї, ші бътвръ пре цертані. Ачестѕ ресбеллѕ ӂн контра лвї Леополdѕ цінѕ престе шéссе анні de zіле, ӂн каре спацѕ de тітпѕ Теокеолі копрінсе таї тóтъ Ѕнгарія de свсѕ·— Ӂн анвлѕ R. 2432 (Хр. 1679) domnii Ротъпешті фѕръ ӂнвітаці а терце ла тареа нéгръ спре а фортіфіка dóве четъці ӂн контра піратерієлорѕ казачілорѕ. Ӂн анвлѕ врттъторіѕ Dвка фв кієтатѕ ла Константінополі спре а се консвлта dеспре ресбеллвлѕ ӂн контра цертанілорѕ ші а полонілорѕ. Ӂнторкъndвсе а касъ,

Dвка *кънътъ* ші Ѕкраіна сѕнтѕ domніа са, ӂн каре пвсе *хаттанѕ* пре внѕ боіарѕ, а нвте Dоротеїѕ, ла *Nіе*-*тіровѕ*.

XV. Ꙟn annѕлȣ R. 2436 (Xp. 1683) ѕѫлтанѕлȣ dekiepъ pесбeлѫлȣ фopтал imnepътopiѕлѕi Леoпoлdȣ, шi тpimice пpe вezipiѕлȣ Kapa-Mѕcтaфa кѕ o apmатъ ꙟнфpiкошатъ кътpъ Bienna. Xanѕлȣ тътъpъcкȣ, domnii цepiлopȣ Poшъnешmi, Mixaiл Anaфi aлȣ Tpaciлвapiei, шi Emepiкȣ Teoкеoлi кanѕлȣ maлкoнтенцiлopȣ din Ѹngapia кънътаpъ opdine сѫ шеpгъ кѕ oштiле лopȣ ꙟнтp'aцiѕтopiȣ. Tътapii тpeкѕpъ npin npincinaтeлe Pomъnешmi ꙟn Ѹngapia, Dѕкa nлeкъ dѕnъ dъnmii кѕ 2000 de Moлdaвi npin Pomъnia, тpeкѕ npe лa Media, Съвeшȣ, Лѕгoшȣ, Temiшópa, Capвaшȣ, Caлiniкȣ, Бѕda, шi ce ѕni aкoлo кѕ Шepвanȣ кape mepceсce ꙟнainme кѕ 4000 de apmaцi. Apmaтa чea mape кomnѕсъ de 200,000 de ómeni ꙟnnpeсcѕpъ Bienna ꙟn 12 Iѕлiȣ, шi o бъmȣ dóѕe лѕni de ziлe. Pemъnii фѕpъ ꙟncъpчinaцi кѕ фaчepea nodѕpiлopȣ npecme Dѕnъpe; ei pъdiкapъ ѕnѕлȣ din cѕcȣ, aлтѕлȣ din цiocȣ de Bienna, ꙟncъ ce nѕpmapъ кѕ móтъ кpѕцapea кътpъ цepmani, кa кътpъ niшme фpaцi кpeштini. Шepвanȣ cnpe a шi appъma cenmimenmeлe caлe чeлe amiкaлe кътpъ цepmani, pъdiкъ ꙟn 1 Cenmemвpie o кpѕче de лemnȣ dinaintea кopmѕлѕi съȣ кѕ incкpinчiѕne лamin, npin кape dekiepъ кѕ кѕвinmeлe cкpinmѕpei, къ eлȣ цine кѕ кpeштinii. Anaфi ръmace кѕ óстea ca лa Paвѕ cnpe a ꙟmnedeкa ecкѕpciѕniлe цepmaniлopȣ, шi a anъpa nodѕлȣ чeлȣ фъкѕmȣ aчi npecme Dѕnъpe. Ꙟn 12 Cenmemвpie вeni Ioanne Coбieсki peцeлe Пoлoniei шi deсчince Bienna. Kapa-Mѕcтaфa фѕ кoncтpincȣ a ce pempaцe кѕ nepdepe de 40,000 de ómeni, шi nъmi кѕ фѕnca ръѕлȣ cѕчeccȣ aлȣ aчecmei eснediцiѕni цiganmiчe, кape daкъ peѕшia бine, epa съ cкimбe фaцa *Eѕponei*. *Domnii* цepiлopȣ Pomъnешmi ꙟnкъ ce ꙟn-

торсеръ ꙟп прінчіпателе лорꙋ. ꙟпсъ ꙟп авсенца лꙋі Dꙋка, се скꙋлассе Кꙋпіцкі хатманꙋлꙋ казачілорꙋ, ші алꙋпгассе пре Dоротеіꙋ (локꙋціііторіꙋлꙋ лꙋі Dꙋка) din Nіеміровꙋ; елꙋ се ꙋпі кꙋ ценераріꙋлꙋ полонꙋ Потоцкі ші кꙋ фостꙋлꙋ domnꙋ Стефанꙋ Петрічеіꙋ, ші ірꙋпсе ꙟп Молdавіа. Петрічеіꙋ трассе ла сіпе пре боіарії ші пре церанії чеї малтрактаці de Dꙋка, бътꙋ ші пре тътарії карі воіа съ і се оппꙋпъ, ші пре тꙋрчії карі ꙟпчерка съ факъ ескꙋрсіꙋпі din Каменіца. Кънdꙋ аціꙋпсе Dꙋка ꙟп Молdавіа ла сатꙋлꙋ Dомпешті, ꙋпde кꙋцета съ петрекъ сърбъторіле паштерії Dомпꙋлꙋі, фꙋ ꙟппрессꙋратꙋ de 500 de кълар сꙋптꙋ команdꙋлꙋ лꙋі Баіпскі, върꙋлꙋ лꙋі Петрічеіꙋ, каре лꙋ прінсе ші лꙋ dꙋссе ꙟп Полонія. Dꙋка мꙋрі аdъпатꙋ de венінꙋ.— Dꙋпъ стърꙋінца лꙋі Шербанꙋ Кантакꙋzенꙋ, порта рестабілі ꙟп Молdавіа пре Dеметріꙋ Кантакꙋzенꙋ, ші dede ордіне лꙋї Шербанꙋ ші ханꙋлꙋї тътъръскꙋ ка кꙋ осте Ромънескъ, тꙋрческъ ші тътърескъ съ лꙋ ꙟптроdꙋкъ ꙟп цеаръ, ші съ провісіопеzе ші фортърета Каменіца.— Кътръ ꙟпчепꙋтꙋлꙋ аппꙋлꙋї R. 2437 (Хр. 1684) ꙟптръ Dеметріꙋ кꙋ ескорта са ꙟп Молdавіа. Петрічеіꙋ кꙋ полопії ші кꙋ казачії се ретрассе; елꙋ мꙋрі апої ꙟп Полонія,

XVI. ꙟп вара ачестꙋї аппꙋ (R. 2437; Хр. 1684) фъкꙋръ тꙋрчії алтъ еспеdіціꙋпе маре ꙟп контра полопілорꙋ, фъръ de вре ꙋпꙋ ресꙋлтатꙋ, ꙟпсъ de маре ꙟпсемпътате пентрꙋ скъртъпътꙋріле челе мꙋлте прін карі се dеваступъ Молdавіа ші de кътръ тꙋрчї ші тътарї, ші de кътръ полопї ші казачї. Сꙋлеіманꙋ сераскіеріꙋлꙋ de ла Dꙋросторꙋ, малконтентꙋ кꙋ Dеметріꙋ Кантакꙋzенꙋ, скосcе пре ачестꙋ domnꙋ ꙟп 14

Dечемвріе, ші лȣ еспеdі ла Константінополі, ȣnde мȣрі de мȣстрърiле каімаканȣлȣї. Dȣпъ рекоммъндъчіȣnea сераскіерiȣлȣї, пóрта пȣмі domnȣ пре Константінȣ Кантемірȣ, каре скъпассе сераіȣлȣ Сȣлтанȣлȣї ла бъталіа de ла Хотінȣ din анnȣлȣ R. 2425 (Хр. 1672). Ачеста трімісе пре фііȣлȣ съȣ Антіохȣ кȣ алці 6 ціȣnі боіарі dрептȣ остатічі ла Константінополі. Ꙟn анnȣлȣ R. 2438 (Хр. 1685) кȣрсе ресбеллȣлȣ ꙟнтре тȣрчі ші полоnі пентрȣ Ȣкраіна. Ценераріȣлȣ сȣпремȣ алȣ полоnілорȣ I. Іаблоновскі свсціnȣ ꙟn Бȣковіна ꙟn 9 Октомвріе ȣnȣ фóрте маре аттакȣ din партеа тȣрчілорȣ. Кантемірȣ кȣ Ромъnії ші Тȣрчії се бътȣ ла Боіаnȣ ꙟn контра полоnілорȣ.— Ꙟn ачешті треі анnі din ȣрмъ Церманії фъкȣръ марі прогрессе ꙟn Ȣнгаріа. Міхаіл Апафі лȣъ парте ла тóте бътъіле ꙟn контра лорȣ, ꙟнсъ ꙟn ачестȣ анnȣ се ретрассе ші dede іерпатікȣ оштірілорȣ імперіале карі стръбътȣръ пъnъ ꙟn Трасілваніа. Теоксолі фȣ прінсȣ de тȣрчі ші dȣссȣ ла Аdріанополі, ȣnde се арȣнкъ ла ꙟnкісóре ші се ціnȣ ꙟn кȣрсȣ de ȣnȣ анnȣ de zіле. Міхаіл Апафі ꙟнчепȣ а тракта кȣ Леополdȣ пентрȣ Трасілваніа. Леополdȣ оффері лȣї Собіескі прінчіпателе ромъnешті. Тȣрчії воіа съ dеа Каменіца ꙟndъръmȣ ші съ факъ паче кȣ полоnії.—Ꙟn анnȣлȣ R. 2439 (Хр. 1686) кȣрцеа негоціаціȣnіле ꙟнтре Апафі ші Леополdȣ: се детермінъ ка цермаnії съ опереzе ꙟn Ȣнгаріа, полоnії ꙟn Молdавіа, ші кȣ пȣтері ȣnіте се копріndъ прінчіпателе ꙟn фавóреа Полоnіеї. Собіескі се пȣсе ꙟn капȣлȣ арматеї, ші інтръ ꙟn Бȣковіна. Кантемірȣ фȣ провокатȣ съ се сȣпȣnъ; елȣ се dȣссе ла Бърлаdȣ ла Шербаnȣ Кантакȣzеnȣ. Собіескі пȣрчессе пъnъ ла Цȣцора, ші ꙟ

16 Августъ оккупъ Іашії, unde фу ѫптъмпінатъ de mітрополітулъ ші de боіарії карі ера ѫn капітала. Собіескі авеа de скопъ съ mергъ кътръ Галлацї, шї съ курецe Бассарабіа de тътарї, ѫнсъ възъndъ къ nu ї віnъ оштї австріаче ѫnтр'ацюторіъ, кumъ і сe промісеръ, лъссъ Іашії ѫn 17 Сеnтемвріе, ші се ѫnтóрсе npin Буковіна ѫn Полоніа. Ла плекареа са казачії апрінсеръ Іашії ші пръdаръ капітала. Пре кале армата луї Собіескі фу ѫnфестатъ ші фрекатъ de Romъnї ші de Тътарї.

XVII. Ѫn Ungaria ѫnaintаръ mултъ цермаnії, Леоnолdъ луъ Трасілваnia суntъ протекціunea са, ѫn 26 Iunie, ѫntъріndъ пре Апафі ші пре фіiулъ съъ ѫn domnia церeї. Даръ Апафі nu се арръть аnnлекатъ а субскріе. Цеnерарiулъ Шерфеnберг ѫnтръ ѫn Трасілваnia ку 14,000 de армацї, ші аттъкъ оштіле луї Апафі ла Сівіiu; dуnъ унъ комбатъ съnцеросъ се ѫnтóрсе ѫn Ungaria, ші се уnі ку армата чеа маре, каре dуnъ че ѫmпрессурассе Буdа ѫn курсъ de 75 de zіле, о луъ ку ассалтъ ѫn 2 Сеnтемвріе а. R. 2439 (Хр. 1686).— Ѫn аnnулъ урmъторіъ 2440 (Хр. 1687) ѫmпрессуръ Собіескі Каmеніца; армата імnеріалъ суntъ dучеле Карлъ de Лотарінціа ръnуртъ марї вікторії ѫn Ungaria. Ку ѫnчеnутулъ луї Октомвріе dучеле ѫnтръ ѫn Трасілваnia ку о парте а арматеї, ші ѫn 27 Октомвріе констрінсе пре Міхаіл Апафі а субскріе трактатулъ de суnnунере ші а da іерnатікъ оштілоръ імnеріале. — Ку оккасіunеа ачеаста Шербаnъ Каnтакуzенъ трімісе ла імnеръторіулъ Леоnолdъ пре Цеорціъ Бранковічї ка съ трактеzе ку міністеріулъ deспре прінчіnате, еаръ елъ се пръnъръ ла рессбелъ. Шербаnъ формъ ѫn скуртъ тіmnъ о арматъ

de 35—40,000 de ómeni, шi штiŏ аша de біne съ .о аскъndъ dinaintea търчiлорŭ, ꙟкътŭ ачештiа пъ çimціръ пiшiка. Ꙟп 29 Октомвріе тъpi Махотedŭ IV; сѫчессоріѫлŭ лъї, Солiтапŭ III, ꙟптърi de поŭ пре Шервапŭ ꙟп 'domnie, тріmiцъndsi ꙟпсешпеле солiте.—Ꙟп ачестŭ аппŭ пóрта тріmiсе ла Віеппа пре Алессапdръ Маврокордатŭ шi пре Zълфiкар-еффеndi ка съ трактеze къ къртеа déспре пáче. Леополdŭ черŭ indeпепdinца прiнчiпателорŭ ротъпешті ꙟптре челелалте копdiцiъпi.

XVIII. Пре ла ꙟпчепътълŭ аппълъї R. 2441 (Хр 1688) вепi кóтiтеле Антопiŭ Карафѳа ꙟп Трасiлвапia ꙟп 'калiтате de коттъпdъторiŭ престе оштiле iтперіале din цеаръ, шi ꙟп 9 Маiŭ копстрiпсе пре Мiхаiл Апафi а репъпціа протекціъпеї търчешті, ш а прiтi прешеzе цертáпе ꙟп четъцi. Брашовапіi се ресколаръ, прiпсеръ шi ꙟпкiсеръ пре тацiстратŭ, шiі аппъкаръ артеле ꙟп коптра iтперiалiлорŭ. Цепераріълŭ Ветерапi вотбардъ кáстеллълŭ Брашовълъї ꙟп каре се ретрассеръ ресколаціi. Еі се съппъсеръ ꙟп фiпе, шéпте копdъкторi фъръ трашi ла рiъdекатъ шi копdетпаці ла тóрте, чеiлалцi се iертаръ.—Ꙟп вара ачестъї аппŭ лъсъ Карафѳа пре Ветерапi ꙟп Трасiлвапiа, еаръ елŭ се дъсе къ о парте de ócте ꙟп Оугарiа, шi лъъ парте ла оперъчiъпiле веллiче ꙟп коптра търчiлорŭ. Ꙟп 6 Септетвріе iтперіалiй лъаръ Сiпцiдъпълŭ. Атъпчi тiпiстерiълŭ din Віеппа лъсъ пре Цеорціŭ Бракковiчi съ се ꙟпторкъ ꙟп цеара Ротъпéскъ; еаръ цепераріълŭ Ветерапi къпътъ ордiпе de а ꙟптра ꙟп цеаръ пре ла Ръшава. Къпdŭ Шервапŭ ꙟпцелессе déспре ачеастъ ꙟптраре 'преа-тiпъріе, тріmiсе ла dъпсълŭ пре пепотълъй Копстаптiпŭ,

съ ї спѹпъ съ нѹ пропере, фіindѹ къ н'аѹ венітѹ ꙟнкъ тітнѹлѹ, къчї кѹмѹ стаѹ лѹкрѹріле аквмѹ, сѹлтанѹлѹ поте съ ꙟпвіте пре тътарї съ праdе цеара. Ветерані ꙟнтрассе; dаръ ꙟн ѹрма ачестеі арретърї, елѹ се ретрассе пре лъпгъ тѹнцї кътръ Къмпѹ-лѹнгѹ, шї аколо се ꙟнтълні кѹ Џеорџїѹ Бранковічї каре се ꙟнторсессе de ла Віенна, прін Трасілванія. Ветерані лѹ цінѹ ла сіне. Шербанѹ трімісе еаръ ла dъпсѹлѹ пре Міхаіл Кантакѹzенѹ, пре Константінѹ Бранкованѹ шї пре Константінѹ Бълъчіанѹ, ка сь ї спѹпъ съ се ретрагъ ꙟн Трасілванія, спре а нѹ da мотівѹ de сѹспічіѹне тѹрчілорѹ, кьчї елѹ аре de кѹџетѹ съ трімітъ о deпѹтъчіѹне соленпалъ ла Віенна спре а трата кѹ deатърнътѹлѹ кѹ гѹвернѹлѹ імперіал, шї съ лѹ роџе съ dea пассапортѹрї пѹтіџілорѹ deпѹтаџї пентрѹ Віенна. Атъпdоѹе ачесте черерї се ꙟмпліпіръ. Ветерані се ретрассе ꙟн Трасілванія, шї скріссе пассапортѹріле пентрѹ спътарівлѹ Џеорџїѹ Кантакѹzенѹ, dѹкторівлѹ Константінѹ Бълъчіанѹ, къпітанѹлѹ Шербанѹ Кантакѹzенѹ шї комісѹлѹ Шербанѹ Вълdескѹ, карі пѹрчессеръ ла Віенна ꙟн 2 Октомвріе. Тѹрчії лѹаръ ретраџереа лѹї Ветерані ꙟн нѹме de біне, шї о аттрібѹіръ тъсѹрілорѹ челорѹ ꙟнцелепте але лѹї Шербанѹ Кантакѹzенѹ.

XIX. Ꙟнтре ачестеа мѹлџї dintre боіарї нѹ се мѹлцъміръ кѹ планѹлѹ лѹї Шербанѹ, de а се стріка кѹ тѹрчії, шї de а сѹпнѹне цеара імперъторілорѹ џермані, кіарѹ ѹнїї фраџії лѹї, Кантакѹzені, нѹ се ꙟнвоіръ кѹ ачесте мъсѹрї.—Шербанѹ мѹрі dѹпъ о скѹртъ боалъ, ꙟн 19 Октомвріе, ꙟн етате de 55 de аннї.— Ꙟнкъ нъпъ а нѹ се ꙟмморміnта Шербанѹ, се аdѹнаръ боіарії ла мітрополіе, шї алессеръ domнѹ пре

Констаптінȣ Бранкованȣ, фіівлȣ лвї Преdа Бранкованȣ, ші непотȣ dе сорѫ алȣ лвї Шербанв Кантаквzенв. Алецереа се фѫкȣ ꙟн 20 Октомвріе, ші престе треї zіле се ꙟнморминтѫ Шербанȣ кв маре помпѫ ла Котрочені, ꙟн монастерівлȣ челȣ edіфікатȣ dе dѫнсвлȣ. Ꙟndатѫ dвпѫ черемоніе, трімісе Константінȣ Бранкованв dепвтаці ла пóртѫ, карі мергѫndȣ се ші ꙟнтóрсерѫ кв ꙟнтѫріреа ꙟн 2 Новемвріе. Тотȣ dе о dатѫ трімісе ші пре спѫтарівлȣ Преdа Пресковапв ла Віенна, каре аціонгѫndȣ пре dепвтаці пре кале, ле спвсе челе ꙟнтѫмплате ꙟн цеарѫ, ші ле коммвнікѫ орdінеа новлвї domнȣ, dе а нв ꙟнтра ꙟн неговіаціѡнї кв гѫвернвлȣ імперіал, чі dе а ї фаче пвмаї кѫноскѫтѫ ꙟпѫлцареа новлвї domнȣ Константінȣ Бранкованȣ. Dвпѫ че аціѡнсерѫ ачешті ла Віенна, се пѫскȣ dіскорdіе ꙟнтре dѫншії: Бѫлѫчіанв се арѫтѫ малконтентȣ кв алецереа новлвї domнȣ, ꙟлȣ ꙟнпегрі ла кѫртеа імперіалѫ ші пре елȣ ші пре Кантаквzені, конdепѫтаціі сѫї, ші лвкрѫ аша, ꙟнкѫтȣ ачешті а се пвсерѫ свптȣ квстоdіе, еарѫ елȣ кв комісвлȣ Шербанȣ Вѫлѫdескв ші кв Лаdіславȣ Чіакі се ꙟнтóрсерѫ ꙟн цеарѫ кв кѫрціле ші кв пропвнеріле імперіале. Кѫndȣ аціѡнсерѫ ла Сібііȣ, Бѫлѫчіанв прімі скріссóре dе ла сóрѫ са, dómna Маріа, вѫdвва рѫпосатвлвї Шербанȣ Кантаквzенв, ка сѫ нв віпѫ ꙟн цеарѫ. Dечї мерсерѫ пвмаї комісслȣ Шербанȣ Вѫлѫdескв ші Лаdіславȣ Чіакі. Ачестȣ dін врмѫ фв прімітȣ кв маре онóре, ꙟнсѫ фѫрѫ а ї се dа вре-внȣ рѫспвнсȣ dечісівȣ. Dвпѫ че се ꙟнтóрсе ꙟн Трасілванія ші се вні кв Бѫлѫчіанв, ꙟнвітарѫ пре гѫвернвлȣ імперіал, сѫ копрінdѫ прінчіпатвлȣ кв пвтереа армелорȣ.

XX. Ꙟнтре ачѣстеа кѫрцеа негоціаціѹніле ꙟнтре пóртъ ші ꙟнтре кѫртеа де ла Віенна, ꙟнсъ єшірѫ фъръ де нічї ѹнѹ ресѹлтатѹ. Сѹлтанѹлѹ провокъ пре Бранковенѹ ꙟн анѹлѹ R. 2442 (Хр. 1689), съ ꙟнпере четъціле Кладова ші Рѹшава, ші съ стеа ꙟнтр'аціѹторіѹ лѹї Хѹссеін-паша ші лѹї Емерікѹ Теокеолі, пре каре лѹ дестінассе пóрта прінчіпе Трансілваніеї. Бранковенѹ се пѹсе ла Черпецї. Комітеле търціпаріѹ, Лѹдовікѹ де Baden, бътѹ пре тѹрчї ꙟн 30 Аѹгѹстѹ ла Пассаровіцѹ, ꙟн 25 Септемвріе ла Naіссѹ, ші ꙟн 14 Октомвріе лѹѣ Відінѹлѹ. Бранковенѹ се ретрассе де ла Черпецї ла Краіова. Лѹдовікѹ де Baден венінdѹ ла Кладова трімісе пре віче-трібѹнѹлѹ комітеле де Шлік ла Бранковенѹ, кѹ пропѹсечїѹнеа де а лъсса пре цермані съ ꙟнтре ꙟн цеаръ, ші де а ле да іерnатікѹ. Бранковенѹ цінѹ консіліѹ кѹ боіерії, ші ретрімісе пре Шлік кѹ Кѹрнеа Бръіданѹ ші кѹ Шербанѹ Гречіанѹ, съ спѹнъ комітелѹї търціпаріѹ, къ цеара е стóрсъ, ші нѹ пóте съ деа іерnатікѹ церманілорѹ, афаръ де ачестеа церманії ꙟнтрънdѹ ꙟн цеаръ, нѹ сънтѹ секѹрі де аттакѹріле тѹрчілорѹ ші але тъташілорѹ. Ꙟнсъ тотѹ атѹнчї аціѹнсеръ ла комітеле търціпаріѹ Константінѹ Бълъчіанѹ ші ценераріѹлѹ Хаіслер, карі лѹ ꙟнdемнаръ съ ꙟнтре кѹ пѹтѣреа ꙟн цеаръ. Комітеле се детерміnъ, ші ретрімісе пре Шербанѹ Гречіанѹ съ деа де щіре домнѹлѹї, къ елѹ ꙟнтръ кѹ óстеа ꙟн цеаръ. Бранкованѹ трімісе алтъ депѹтъчіѹне каре ꙟнdѹплекъ пре цермані съ се ꙟнтінзъ пре лънгъ мѹнцї кътръ Кънинѹлѹнгѹ; еаръ елѹ се дѹссе ла Котрочені, кѹчї ꙟн Бѹкѹрештї грассa пестілінца. Лѹдовікѹ де Baden трекѹ пре ла Сібіїѹ ші се дѹссе ла Віенна, лъсъndѹ пре

Хаісл̃ер съ коммъnde ócтea. Neгоціаціѕniле тоtȣ̆ кȣрџеа ꙟптре пóртъ ші ꙟптре къ́ртеа imперiалъ, ꙟпсъ nічі de ачеаетъ dатъ nѹ авȣ́ръ резѹлтатȣ̆, фiindȣ̆ къ тȣрчii nѹ воiа съ dea џерманiлорȣ̆ Ciџidѹnѹлȣ̆ ші џеара Ромъnéскъ карі ле череа imперiалii.—Хаiслер кѹпрinсе Търгѹвешті, ші девъстѣ џеара ка ѹnȣ̆ пъгъnȣ̆. Ꙟпdemnатȣ̆ de Константinȣ̆ Бълъчiанȣ̆, елȣ̆ трimice пре комiтеле Магнi кѹ о търмъ de кълäрi ла Бѹкѹрешті съ прindъ пре Бранкованѹ. Даръ domнѹлȣ̆ nѹmi ѹnȣ̆ гѹвернȣ̆ провiсорiȣ̆ ꙟп Бѹкѹрешті, ші се ретрасе ла монастерiѹлȣ̆ Плеторешті, ꙟмпреѹнъ кѹ mітрополітѹлȣ̆ Теодосiȣ̆ ші кѹ епіскопѹлȣ̆ de ла Рѫmнiкȣ̆, ші кѹ маї мѹлџі боiарї, ші dede de штiре сѹлтанѹлѹї deспре intенџiѹnіле џерманiлорȣ̆. Сѹлтанѹлȣ̆ трimice ordine лѹї Азамеd-Гереї, съ трéкъ кѹ тътарiї ꙟп Романiа, ші съ алѹnџе пре џерманiї din џеаръ.—Бранкованѹ кътѣ modѹрї съ ворбéскъ кѹ Хаiслер, ші съ ї аррете къ планѹрiле лѹї nѹ аџiѹnгȣ̆ ла nemіка. Елȣ̆ лȣ̆ кiemѣ ла прънзȣ̆ ꙟп Дрѹгъnешті, ші ї спѹсе къ nѹ пóте лѹкра маї ꙟпџелепџеште, de кътȣ̆ съ се ретрагъ кътȣ̆ маї кѹррънdȣ̆ din џеаръ. Авiа се деспърџiръ ѹnii de алџiї, ші венi штiре къ тътарiї се апропiе. Бранкованѹ се дѹсе ла Бѹзеȣ̆, ші de аколо ла Петрешті, ѹnde ꙟптъмпiнѣ пре ханѹлȣ̆ тътъреск, ші се консѹлтѣ кѹ dънсѹлȣ̆ deспре планѹлȣ̆ de оперъчiѹnе. Џерманiї фъръ de а аштепта пре тътарї, се ретрасеръ ла Къмпѹ-лѹnгȣ̆, ші de аколо трекѹръ ꙟп Трансiлванiа. Бранкованѹ ꙟптрѣ ꙟп Бѹкѹрешті ꙟп 8 Iанѹарiȣ̆, a. R. 2443 (Хр. 1690), еаръ тътарiї ꙟпкъркаџі de добѹрї се ꙟнтóрсеръ ꙟп џеара лорȣ̆, фъръ de a фаче пръdъчiѹnї ꙟnпъ ѹсанџа лорȣ̆.

XXI. Ꙟn 13 Апріліе мꙋрі Міхаіл Апафі ла Фъгърашꙋ, рекомъндъндꙋ протекціꙋпії імперъторіꙋлꙋї пре фіїꙋлꙋ съꙋ Міхаіл II, ꙟn етате de 14 аnnї, сꙋnтꙋ тꙋтела лꙋї Ціорціꙋ Бапфі, а лꙋї Ціорціꙋ ші Nікóлъ Бекліапꙋ. Сꙋлтапꙋлꙋ трімісе лꙋї Емерікꙋ Теокеолі, каре петречеа ла Nікополї, ꙋпꙋ ферманꙋ кꙋ deпꙋміреа de прінчіпе алꙋ Трасілванієї, ші провокъ пре domnії цеділорꙋ ромъпешті, ші пре ханꙋлꙋ тътърескꙋ съ deа аціꙋторіꙋ сераскіеріꙋлꙋї Черкеz-Ахмеd-паша ка съ лꙋ ꙟптроdꙋкъ ꙟn Трасілванія. Domnꙋлꙋ Молdавієї Копстантінꙋ Кантемірꙋ трімісе пре Богdanꙋ Лꙋпꙋ кꙋ óстеа са. Армата тꙋрчéскъ, тътърéскъ ші ромъпéскъ се ꙋпі ла поdꙋлꙋ Хрісеі, ші плекъ пре ла Вꙋкърꙋ de трекꙋ ꙟn Трасілванія. Армаріꙋлꙋ Корпеа копdꙋссе корпꙋлꙋ dinaіпте de 2,000 de кълареї ромъпї, карі бътꙋръ вегіеле цермапе de ла Бранꙋ. Бранковапꙋ трекꙋ ꙟn фрꙋптеа корпꙋлꙋї челꙋї маре кꙋ фóрте марї гревтъцї; ла сатꙋлꙋ Zерпештї афлъ армата лꙋї Хаіслер ꙟn орdine de бътаіе. Ачі се ꙟпчепꙋ ꙟn 12 Аꙋгꙋстꙋ о лꙋптъ съпцерóсъ каре пꙋ ціпꙋ маї мꙋлтꙋ de о цꙋмътате de óръ. Маї тоцї цермапії се тъчелъріръ, сеꙋвії фꙋціръ. Міхаіл Телекі кꙋ фóрте мꙋлцї оффіціарї цермапї ші ꙋпгꙋрї періръ. Вълъчіапꙋ ꙟпкъ къzꙋ, Хаіслер ші Dорія се пріпсеръ; Ромъпії реꙋпꙋртаръ о вікторіе комплетъ. Dintre тꙋрчії чеї марї къzꙋ сераскіеріꙋлꙋ, пашії алессеръ ꙟn локꙋлꙋ лꙋї пре Фꙋпdꙋк-Мꙋстафа. Теокеолі тракть кꙋ Хаіслер deспре скімбареа лꙋї din пріпсóре пéптрꙋ соціа са пре каре цермапії о ціпеа пріпсъ. Хаіслер се dімісе кꙋ копdіціꙋпеа de а лꙋкра пептрꙋ ліберареа соціеї лꙋї Теокеолі, еаръ Dорія се реціпꙋ dрептꙋ остатікꙋ, ꙟпсъ пꙋ маї тръї мꙋлтꙋ, ші мꙋрі.—Армата а-

пітъ трекѕ кътръ Брашювѕ, de аколо шерсе спре Фъгърашѕ, ѕnde веніръ 12 deпѕтаці ѕпгѕрі спре а феріціта пре Теокеолі. Кънdѕ аџівпсеръ ла Сівіiѕ, венi штіре къ ші везіріѕлѕ аѕ бътѕтѕ пре џерманi ла Naіссѕ.

XXII. Се фъкѕ планѕлѕ de а ѫпстъла пре Теокеолі ѫп Алба-Іѕліа, ѫпсъ фііndѕ къ се ръспъndіссе фата къ віне бсте џерманъ ѫп Трасілванія, пѕ се афлѣ de кѕвіiпцъ а маї ѫптързіа кѕ черемонія. Dечі ѫп 12 Сeптемвріе се сервъ ѫпстълъчівнea кѕ маре помпъ ла сатѕлѕ Крістіапѕ, ѕnde се adѕпаръ орdіпіле џереї ші depѕсеръ џіѕръмъптѕлѕ de креdінцъ. Ѫптре ачестеа венi ші Богdaпѕ Лѕпѕ din Молdавіa кѕ аі съі, ѫпсъ тотѕ de odатъ се лъці ші фата къ комітеле търџінаріѕ de Baden аѕ ѫптратѕ ѫп Трасілванія. Атѕпчі капетеле арматеї ѕпіте џінѕръ коnсіліѕ белліkѕ, ші афларъ de кѕвіiпцъ а се ретраџе; ѕпгѕрі, тѕрчі, тътарі лѕаръ фѕга, ѫпсъ кънdѕ аџіѕпсеръ ла Плоіештi, ле венi штіреа къ везіріѕлѕ аѕ лѕатѕ Сінџіdѕпѕлѕ, еаръ ханѕлѕ Галга стъ dinaintea Теmішóреї. Сераскіеріѕлѕ скріссе dѕпъ орdіnі нóве, еаръ ѫпсѕрџепціі (кѕрѕціі) лѕі Теокеолі чеі nedісчіплінаці deвъстаръ џеара фъръ de мiсерікорdіе. Бранкованѕ се плъпсе ла пóртъ, сераскіеріѕлѕ ші Теокеолі къпътаръ орdіне съ се ретрагъ ла Віdinѕ; кѕ тóте ачестеа челѕ din ѕрмъ ремасе ѫп џеаръ сѕптѕ претестѕ de а ѫпфеста іерпа пре џерманi ѫп Трасілванія. Ѫп adeвърѕ елѕ трекѕ de ла Къмпѕ-лѕпгѕ ла Бранѕ ші тъiѣ о тѕрмъ de мілітарі, dѕпъ ачееа deвъстъ џінѕтѕлѕ, ѫпсъ фѕ реѫмпінсѕ de џенераріі џерманi пъпъ ѫп Romъnia. Елѕ фѕџі ла Віdinѕ ші de аколо трекѕ маї de мѕлте орі престе Dѕпъре ші

пръдѣ пърціле вечіне але Ромъніеї; ꙟтр'ȣнȣ рънdȣ прінсе пре къпітанȣлȣ de ла Черпеці, Nікóлъ Глогованȣ. Ромъніі бътȣръ de маї мȣлте орї пре лътрȣніі лȣї Теокеолі. Ꙟн фіне ачеста фȣ кіематȣ de візіріȣлȣ ла Сінціdȣнȣ, ші мȣстратȣ аспрȣ пентрȣ мішеліеле лȣї, еаръ къпітанȣлȣї Глогованȣ се dede лівертатеа. — Комітеле пърціпаріȣ de Baden лъссъ пре Ветерані ꙟн Трасілваніа, ші елȣ се dȣссе ла Віенна.

XXIII. Ꙟн анnȣлȣ Ромеї 2444 (Хр. 1691) трекȣ Ханȣлȣ de ла Крімеріа кȣ óсте пріn пріпчіпателе Ромъпештї кътръ Ȣнгаріа спре а се ȣні кȣ везіріȣлȣ. Ачеста фȣ бътȣтȣ de кътръ цепераріȣлȣ Боланdȣ ꙟн Темішана. Алтъ чеатъ de 15,000 de тътарї черкъ съ іррȣмпъ ꙟн Трасілваніа, ꙟнсъ фȣ ремпінсъ de цепераріȣлȣ Ветерані. Візіріȣлȣ Кȣпрȣліоглȣ фȣ бътȣтȣ ꙟн 19 Аȣгȣстȣ ла Саланкамінȣ, ȣнde ші перdȣ ші віеаца. — Совіескі ꙟнтръ еаръші ꙟн Молdавіа ші копрінсе Nеамцȣлȣ, Сȣчіава ші Къмпȣ-лȣнгȣ, ші deспрессȣръ Хотінȣлȣ. Казачії оккȣпаръ Сорока. Кантемірȣ се ашезъ ла Цȣцора кȣ óсте de ромъні ші de тътарї, ші de аколо ꙟнфестъ пеꙟнчетатȣ пре полонї. Кȣ аппропіатȣлȣ іерпеї се ретрассе Совіескі din ліпса de провісіȣнї, фіindȣ къ лъкȣстеле devъстассеръ ачесте церї ꙟн кȣрсȣ de шéпте аннї, ші din каȣса ачеаста се пъскȣссе маре фóмете; мȣлцї періръ ꙟн пъdȣрї de фóме. — Ꙟн 4 Dечемвріе dede Леополdȣ репȣміта diплоnъ, пріn каре ꙟнтърі прівілеціеле Трасілванілорȣ (але челорȣ треї націȣнї), ші компȣсе гȣверпȣлȣ Трасілваніеї din 12 консіліарї; конфірмъчіȣнеа лȣї Міхаіл челȣї търȣрȣ се dіфері пънъ кънdȣ ва аціȣнце ла матȣрітате. — Ꙟн

15 Іанварій а. R. 2445 (Хр. 1692) се ꙟторсеръ ла Бꙋкꙋрешті депꙋтації Џіорџій ші Шерван Кантаквzені, карі фꙋръ ціпꙋці сꙋптꙋ кꙋстодіе ла Віенна пънъ ꙟн ачестꙋ аннꙋ. Пъхарнікꙋлꙋ Строіа каре петреккꙋссе 13 анні ка емігратꙋ ꙟн Трасілванія ші ꙟн Молdавіа, ꙟнцелегъndꙋсе кꙋ Константінꙋ Кантемірꙋ, се dꙋссе ла Константінополі съ аккꙋсе пре Бранкованꙋ къ ціне кꙋ цермании. Везірꙋлꙋ нꙋ і dеdе кредъмънтꙋ, чі лꙋ трімісе прінсꙋ ла Бꙋкꙋрешті. Бранкованꙋ лꙋ dеdе сꙋптꙋ џіꙋdекатъ; Строіа фꙋ коndемнатꙋ ла морте ꙟмпреꙋнъ кꙋ комплічії съї.—Ꙟн Трасілванія ꙟнфіінцъndꙋсе гꙋвернꙋлꙋ ꙟн 9 Апріле, комітеле Џіорџій Банфі се нꙋмі гꙋвернъторій. Ꙟн Ꙋнгарія армеле імперіале фъкꙋръ прогрессе. Хаіслер лꙋъ dе ла тꙋрчі Ꙋрбса-маре —Ꙟн Молdавія Кантемірꙋ кꙋ фіїꙋ-съꙋ Dеметрій ші кꙋ Dалтабан-Мꙋстафа-паша ꙟмпресꙋръ Сорока, dаръ нꙋ о пꙋтꙋ лꙋа.

XXIV. Ꙟн прімъвара анꙋлꙋї R. 2446 (Хр. 1693) се болнъві Константінꙋ Кантемірꙋ, ші кіемъ ла сіне пре боіарї ка съ ле рекомъndе пре фіїꙋ-съꙋ Dеметрій de domnꙋ, ші мꙋрі ꙟн 17 Марцій. Dеметрій се алессе ші се ꙋнсе ла мітрополіе de Џерасімꙋ патріархꙋлꙋ Алессаndріеї; ꙟнсъ порта ꙟнформатъ de Бранкованꙋ domnꙋлꙋ Romънієї, нꙋ аппробъ ачеастъ алецере, чі denꙋмі пре Константінꙋ, фіїꙋлꙋ лꙋї Dꙋка, омꙋ форте ꙟнвъцатꙋ, маї вꙋртосꙋ ꙟн літератꙋра гречъ, пре каре Бранкованꙋ ші лꙋ алессе de џінере.—Тътарії фъкꙋръ о ꙟнчеркаре съ ірꙋмпъ ꙟн Трасілванія, ꙟнсъ еї фꙋръ реmпінші ші de ачеастъ оръ de кътръ Ветерані.— Трасілванії трімісеръ ла Віенна пре протонотарїꙋлꙋ Петрꙋ Алвінці пентрꙋ конституціѹнеа цереї. Леополdꙋ dеdе ꙟн 9 Апріле о ресолꙋціѹне dес-

пре екалітатеа реліџіѕнілорѕ речеѕте, ші алтѣ ꙟп 14 Маїѕ десире органісъчіѕнеа політікъ.— Ла Тісса се бътѕръ імперіалії кѕ сѕчессѕ, Хаіслер лѕѣ Іанопа ші Шеріа.— Ꙟп лѕна лѕї Іѕніѕ трекѕ вежіріѕлѕ кѕ о арматъ маре ꙟп Ромъніа, кѕ скопѕ де а трече пре ла Тележінѕ ла Съчеле ꙟп Трасілваніа ꙟп контра нерманілорѕ. Домнії Ромъні фѕръ провокаці де а лѕа парте ла еспедіціѕне. Се ціпѕ консілїѕ белікѕ ла Бранкованѕ, каре фъкѕссе тóте діснѕсечіѕніле нечессаре пентрѕ арматъ; ꙟнсъ кіарѕ атѕнчї кѫндѕ ера съ плече, вені карте де ла Сераскієріѕлѕ де ла Сінцідѕнѕ черъндѕ аџіѕторіѕ ꙟп контра дѕчелѕї де Кроа, каре ꙟмпрессѕрассе фортъреца. Аша се скімбѣ планѕлѕ, ші армата тѕрчéскъ ретрекѕ Дѕнъреа пре ла Відінѕ, ші мергъндѕ ла Сінцідѕнѕ десчінсе фортърéца.— Ꙟп 5 Ноѕемвріе се късъторі Константінѕ Дѕка, домнѕлѕ Молдавієї, кѕ Маріа фііа лѕї Константінѕ Бранкованѕ, домнѕлѕї Ромъніеї, ші фъкѕ о нѕнтъ помпóсъ ла Іашї.— Ꙟп анѕлѕ R. 2447 (Хр. 1694) се стабілі канчеларіа аѕлікъ пентрѕ інтересселе Трасілваніеї ла Вїенна. Міхаіл Апафі челѕ тънърѕ фѕ кіематѕ ла кѕрте, апої се ꙟнтóрсе кѕ Ветерані еаръшї ꙟп Трасілваніа.— Ꙟп лѕна лѕї Іѕніѕ ші Іѕліѕ трекѕръ тътарії прін прінчіпателе ромънештї ꙟп Ѕнгаріа; домнії Ромъні фѕръ провокаці съ аппере марџініле Трасілваніеї ꙟп контра ꙟнчеркърілорѕ нерманілорѕ. Оштіле імперіале стетеръ дінаінтеа Петрѕварадінѕлѕї фъръ де а фаче вре о ꙟнчеркаре де бътаіе.— Ꙟп 4 Октомвріе полонії бътѕръ ѕнѕ кондѕктѕ тѕрческѕ каре воіа съ трéкъ ла Каменіца.

XXV. Імперъторіѕлѕ Леополдѕ воіндѕ съ трагъ пре *Бранкованѕ* ꙟп партеа еа, ꙟлѕ нѕмі прінчіпе ереді-

тарій алѕ сакрълѕї імперій Romanѕ, пріn o diплотъ кѕ datѕлѕ din 20 (30) Iaпѕаріѕ a. R. 2448 (Хр. 1695) ꙟпсъ Бранкованѕ пѕ афлъ кѕ кале а фаче ѕсѕ de dъпса.—Noѕлѕ сѕлтанѕ, Мѕстафа II, детерміпъ съ се пѕпъ ꙟп капѕлѕ арматеї. Ханнѕлѕ тътърескѕ пріmi ordine de a пѕрчеde кѕ аї съї ꙟп Ѹнгаріа; domniї Romъпї фъръ провокаціі a кѕстоdі marціпіле, ші a ꙟптърі фортъреціле. Бранкованѕ трімісе пре Корнеа Бръілапѕ съ dрéгъ Кладова. Ꙟп лѕпа лѕї Аѕгѕстѕ Сѕлтанѕлѕ трекѕ Dѕпъреа ꙟп Temішапа кѕ 40,000 de тѕрчї. Тътаріі трекѕръ пріn Romъпіа ꙟптр'ацізторіѕ. Корпѕлѕ оштілорѕ цертапе ста ла Петрѕвараdinѕ сѕптѕ електоріѕлѕ de Caccoпia, Фріdерікѕ Аѕгѕстѕ. Мѕстафа merсе кѕ тѕрчїї спре Teміш́ора, ші de аколо кътръ Ліпова. Ветерапі кіmъ пре електоріѕлѕ съ віпъ ꙟп пърціле ачестеа; еаръ елѕ съ dѕссе ла Лѕгошѕ. Електоріѕлѕ вепі ла Мѕрешѕ, dаръ пѕ пѕтѕ съ ꙟmпеdече пре Мѕстафа de a лѕа Ліпова, ꙟп 7 Септемвріе. Ветерапі късѕ ꙟп бътаіа de ла Лѕгошѕ, кѕ 3000 de мілітарї ші кѕ фóрте mѕлції оффіціарї. Тѕрчїї лѕаръ тóтъ артілеріа ші тóте стéгѕріле. Мѕстафа сѕпербѕ de ачесте сѕчессе, пѕ пѕрчессе maї dепарте, чі се ꙟнтóрсе пріn Съвешѕ, ші Media ла Rѕшава. Пре кале пѕ пѕтѕ съ вазъ фъръ mішкаре інтерпъ арсътѕріле ші девъстъчіѕпіле челе mѕлте: „Фаkѕ ачеóстеа крештініі ꙟптре сіпе? ꙟптребъ mѕсѕлтапѕлѕ. Кънdѕ-ї респѕпсеръ, къ ачестеа сѕптѕ фаптеле лѕї Теокеолі, ordinъ съ аdѕкъ ла Копстаптіпополі капѕлѕ ачестѕї іпіmікѕ алѕ лѕї Dzeѕ ші алѕ ómenілорѕ, ші ꙟп локѕ de сепѕлтѕръ, съ лѕ аррѕпче ꙟп ѕѕтреціѕпеа ціѕdaпілорѕ; ꙟпсъ maї пре ѕрmъ сѕіmѕъ ачеастъ сеnтінцъ ꙟптр'o аріпсóре пре віеацъ. Мѕс—

тафа трекѕ прiн Романia; Бранкованѕ ешi ꙟнаintea Сѕлтанѕлѕi ла Кѕсmiрѕ, ꙟн 27 Сентемврie, шi лѕ петрекѕ пънъ ла опnidѕлѕ Тѕрнѕ, de ѕnde апоi тѕрчii трекѕръ ла Nikoполi, еаръ Бранкованѕ се ꙟнтѡрсе ла Търгѕвештi, ꙟн 14 Октомврie, ѕnde шi фъкѕсе касе domнештi.— Електорiѕлѕ de Сассонia дѕссе кълърimea ла iернатiкѕ ꙟн Трасiлванia.

XXVI. Ꙟн аnnѕлѕ ачеста (R. 2448; Хр. 1995) Петрѕ челѕ mаре imнеръторiѕлѕ Rѕшiлорѕ, лѕъ фортърецеле тѕрчештi de ла гѕра Dѕнапрѕлѕi, саръ ꙟн алѕ doiле аnnѕ копрinсе Ассовѕлѕ, четате ла гѕра Dѕнѕлѕi.— Iоаnne Собiескi рецеле Полоniсi mѕрi ꙟн 17 Iѕнiѕ, а. R. 2449 (Хр. 1696).— Конставтinѕ Dѕка, domнѕлѕ Молdавiei, сimцinдѕ къ порта ва съ лѕ скоть din domнie, се лъсеъ de вѕцъвоiа са, шi се дѕссе ла Константinополi; аколо перdѕ пре соцiа са, domna Марiа, ꙟн аnnѕлѕ че ѕрmъ. Ꙟн локѕлѕ лѕi се пѕсе domнѕ Антiохѕ Кантеmiрѕ, фiiѕлѕ лѕi Константinѕ.— Сѕлтанѕлѕ Мѕстафа декретъ о нѡвъ еспеdiцiѕне ꙟн контра цермапiлорѕ, шi плекъ кѕ скопѕ de а трече прiн Романia ꙟн Трасiлванia. Бранкованѕ фъкѕ провiсiѕнi de 100,000 de кiле de бѕкате ла Бѕкѕрештi шi ла Търгѕвештi. Dаръ електорiѕлѕ de Сассонia ꙟмпрессѕръ Темiшѡра, шi прiн ачеаста стimвъ планѕлѕ Сѕлтанѕлѕi de а трече прiн Романia ꙟн Трасiлванia; сiлѕ шi ꙟнdрентъ калеа спре Сiпцiдѕнѕ, ѕnde ацiѕнсе ꙟн 23 Iѕлiѕ.— Dоѕе рънdѕрi de тътарi трекѕръ прiн церiле ромънештi пръdънdѕ шi девъстънdѕ дѕпъ ѕсанца лорѕ.— Ꙟн 26 Аѕгѕстѕ се фъкѕ бътаie ꙟнтъ Темiшѡра кѕ mѕлтъ върсаре de сънце, ꙟнсъ фъръ de mарi ресѕлтате; ꙟн 28 Аѕгѕстѕ Мѕстафа се ретрасъ ла Сiпцiдѕнѕ, аколо i венi штiреа чеа трiсть

кв Rвшії аȣ лватȣ Ассовлȣ, dвпъ каре се ѫнтóрсе свпъратȣ ла Adріанополі. — Тотȣ ѫн ачестȣ аннȣ тврчії се бътвръ ла Вожіа кв Rвшії, карі воіа съ ѫмпрессвре ачеастъ четате. Антіохȣ Кантемірȣ лвъ парте ла ачеастъ оперъчіȣне велікъ.—Міхаіл Апафі челȣ тепъръ фв кіематȣ еаръші ла Віенна. Елȣ авdікъ прінчіпатвлвї Трасілваніеї пентрв о пенсіȣне de 12000 de флоріпцї, — престе 7 аннї мврі ка пріватȣ.— Електорівлȣ de Cacconia, Фредерікȣ Авгвстȣ, се алесе реџе Полоніеї.

XXVII. Ѫн прімъвара аннвлвї R. 2450 (Хр. 1697) се формъ о чеатъ de лътрорі ѫн цеара Сарценвлвї карі тревбръ ѫн Romънія, маї пре врмъ ѫмпрессвраръ Орéва. Бранкованв ѫн ѫнцелецере кв паша de ла Відінȣ лвъ мъсврі спре естермінареа лорȣ. Свлтанвлȣ Мвстафа декретъ а треіа еспедіціȣне ѫн контра цермапілорȣ, ші ѫн 31 Івліȣ ацівнсе кв óстеа ла Сінџідвнȣ. Бранкованв се апвръ ла Черпецї спре а секвнда оперъчіȣніле. Ѫн капвлȣ арматеї цермане ета атвнчї Еѕџеніȣ de Савоіа.—Свлтанвлȣ тревв Двнъреа ѫн 9 Авгвстȣ ла Панчіова, ѫн 16 цермапії фвръ бътвці ла Тітелȣ; еаръ ѫн 1 (11) Септемвріе се фъкв бътаіа чеа мемеравілъ ла Сънта (Zента), ѫн каре къзв везірівлȣ челȣ маре ѫмпреȣнъ кв алцї чінчї везірі, 11 пашї ші ла 20,000 de тврчї; тóте твнвріле, мвпіціанеа, провісіȣніле, кортвріле, стéгвріле, віарвл ші челȣ верде, девеніръ прадъ цермапілорȣ. Свлтанвлȣ фвџі ла Темішóръ, вnde върсъ лакръмі de dврере, ші се ѫнтóрсе ѫнџвръндȣ ла Adріанополі.— Ла ачеастъ бътаіе лвъ парте ші Деметріȣ Кантемірȣ, фрателе лвї Антіохȣ. — Тотȣ ѫн ачестȣ тімпȣ Антіохȣ ѫмпрессвръ Тавапвлȣ ѫн контра Rвшілорȣ.—

Ꙟн аннȣлȣ̆ R. 2451 (Хр. 1698) Бранкованȣ фȣ провокатȣ̆ съ провісіонезе Каmеніца, апоі Сінціdȣнȣлȣ̆. Ꙟнкъ іарна пȣрчессе сълтанȣлȣ̆ ла Сінціdȣнȣ̆. Ханȣлȣ̆ Селіm-Гереі каре се афла лънгъ сълтанȣлȣ̆, кіеmъ пре чеі треі фііі аі сеі ла сіне. Ачештіа трекȣръ прін церіле роmънешті ші фъкȣръ mарі спесе domнілорȣ̆. — Еȣценіȣ̆ de Савоіа ціне пре тȣрчі ꙟн респектȣ̆ dінаінтеа Сінціdȣнȣлȣі. Ꙟнтре ачестеа се ꙟнчепȣръ негоціаціȣніле de паче ла Карловіцȣ̆.

XXVIII. Ꙟн тіmпȣлȣ̆ ачеста Рȣшіі лȣаръ Прокопісȣлȣ̆, кеіа Кріmеріеі. Аȣгȣстȣ̆ II рецеле Полоніеі ꙟнчепе съ аmенінце Каmеніца. Іȣсȣф-паша de ла Баба плекъ кȣ осте ꙟн контра полонілорȣ̆, domніі церілорȣ̆ Роmънешті фъръ провокаці а da ацісторіȣ̆. Бранкованȣ̆ тріmісе пре Dеmетріȣ̆ Караmанліȣ̆ кȣ оштіле dін цеаръ, еаръ Антіохȣ̆ Кантеmірȣ̆ mерсе ꙟн персонъ.— Ꙟнтре ачестеа кȣрцеа негоціаціȣніле de паче ла Карловіцȣ̆. Церманіі череа Трасілванія ші Теmішана, полоніі прінчіпателе Роmъне, апоі се лъссаръ ла Молdавія, mаі пре ȣрmъ ла пърціле цереі de сȣсȣ̆ кȣ четъціле Чернъȣці, Сȣчіава, Хотінȣлȣ̆, Сорока. Ꙟн 16 (26) Іанȣаріȣ̆ R. 2452 (Хр. 1699) се ꙟнкеіъ трактатȣлȣ̆ de паче ла Карловіцȣ̆ кȣ кондіціȣніле: „Ка іmперъторіȣлȣ̆ съ ціне локȣріле dеціа оккȣпате dін Теmішана (Съвешȣ, Лȣгоmȣ, Ліпова, Чінаdа, Къкънdа, ші Бешкърекȣ), тоmъ Ȣнгарія ші Трасілванія; полоніі съ ші каисте ꙟнапоі Каmеніца, еаръ прінчіпателе Роmънешті съ рѣmънъ сȣпȣ̆ сȣзеранітатеа тȣрчѣскъ. Рефȣціціі ȣнгȣрі съ се ставілѣскъ ꙟн Тȣрчія, dаръ dепарте de ла mарціні. Коmмерцȣлȣ̆ съ фіе ліберȣ̆ ꙟнтре локȣіторіі стателорȣ̆ *респектіве* ші de о парте ші de алта.“— Ꙟн лȣна

лъї Маїŏ се ретрассеръ полонії ші казачії din Молdaвia; ассеміne ші тътарії.—Бранкованв арретъ порцiї damnеле челе марї але церей, каусате ꙟп ачештї аnnї de ресвеллŏ, ші къштігъ de ла султанулŏ релъссарea трібутулуї пре doї аnnї. Султанулŏ dекіеръ пре Бранкованв domnŏ пре віеацъ. Ꙟn 7 Iunіŏ трімісе Бранкованŏ 700 de каррь ші 500 de ꙟнкъркъторї ла Каменіца, спре а deшерта четатеа de тóте челе че авеа турчії ꙟнтр'жнса. Маї пре урмъ трімісе 600 de боï ші 300 de вачї ла іерпатікŏ ла Кіпровацŏ.— Антіохŏ Кантемірŏ се dуссе ла Константіnополі спре а се ꙟнцелеце асупра лукрурілорŏ de курънdŏ ашезате, ші се ꙟнтóрсе ку фрате-съŏ Deметріŏ.

КАРТЕА II.

De ла пачеа de ла Карловіцŏ пънъ ла реформа луї Konstantinŏ Маврокорdатŏ.

I. Ку ꙟnчепутулŏ аnnулуї R. 2453 (Xp. 1700) domniï ромъnештї фъръ ꙟnвітацї а мерце ку оштіле лорŏ ꙟn контра тътарілорŏ погаі карі се револтассеръ асупра ханулуї de ла Крімеріа. Даръ кънdŏ ацiunсе Бранкованв пънъ ла Дрягънештї, вепі штіре къ тътарії с'аŏ ꙟмпъкатŏ.— Деметріŏ Кантемірŏ се късъторі ку Кассанdра. фііа луї Шербанŏ Кантакузенв, ꙟn контра воінцеї луї Константінŏ Бранкованŏ. Прін інтрічіле фрацілорŏ Кантемірї се формъ унŏ комплотŏ ꙟn Ромъnia ꙟn контра луї Константінŏ Бранкованŏ, ꙟn а кърuї фрунте ера Думітраскŏ Корбанŏ. Комплотулŏ се dесконері, ꙟнсъ мештрії луї се черуръ ла Кон-

стантінополі спре а ші аппъра кауса аколо. Ку тоте ачестеа Бранкованъ штіу съ дукъ лукрулу аша ка адверсарії съ ръмънъ рушінаці. Кунoскъндy віне къ тотъ ачеастъ інтрікъ е цессутъ de Антіохy Кантемірy, елу ънкъ ну се ръпъусъ пънъ че ну ръстурнъ пре ачеста ші рестаўръ пре цінере-съу Константінy Дука. Амъндоі фраціі, Антіохy ші Деметріу, фуръ ръдікаці din Іаші ші душі ла Константінополі.— Ън аннулу R. 2454 (Хр. 1701) Леополдy скоссе маі тоае оштіле din Унгаріа, фіindу къ авеа ресбеллу ку Фръпчії, din кауса суччессіунеї ла тронулу Іспаніеї. Франческу Ракоці, фіiулу револуціонарiулуї ші непотулу луї Ціорціу II, ънстігатy de Лудовікy XIV рецеле Франціеї, цессу о конспіръчіуне форте маре ън Унгаріа, каре се dескоперi de фръпкулу Лонгвал. Din ординеа луї Леополдy се ънкісеръ Франческу Ракоці, Андреіу Сірмаі, Адамy, Міхаіл ші Ладісалву Ваі ла Неостаdіу, еаръ Нікоlъ Берчені фуџі ън Полоніа.

II. Ла венірея луї Константінy Дука ън Молдавіа, 40 боіарї малконтенці ку dънсулу, фуџіръ ла Фокшіанї. Бранкованъ се ънтреnусе спре а ї ъмпъка ку dомнулу лору, ънсъ Богdанy Лупу, Міхаіл Раковіцъ, ворнікулу Васіліу ші столнікулу Еліе ну воіръ маі мултy а се ънторче ън патріа лору, чі ръмасеръ ън Ромъніа. — Ън 24 Апріле a. R. 2455 (Хр. 1702) амбасаdорiулу врітанікy, Лорд Пацет ънторкъндусе de ла Константінополі, унde петрекусе dупъ ънкеіареа пачеї de ла Карловіцу, трекy прін цеара Ромъпескъ, ші фу прімітy ку маре помпъ de Константінy Бранкованy.— Ън луна луї Іуніу Ціорціу *Банфі*, губернъторiулу Трасілваніеі, кіемъ пре

Бранкованꙋ ла пꙋнта фііеі сале кꙋ *Лаdіславꙋ* Секелі; dоmпꙋлꙋ трімісе dепꙋтаці ꙟп пꙋтеле сꙋꙋ.— ꙟп аппꙋлꙋ Ромеі 2456 (Хр. 1703) се револтаръ тътарії ла Крімеріа, ші ꙟптраръ ꙟп Бꙋціакꙋ, аменінцъпdꙋ кꙋ фокꙋ ші кꙋ савіе. Іꙋсꙋф-паша фꙋ коmmъпdатꙋ ꙟп контра лорꙋ; dоmпії Ромъпї dеdеръ ацітторіꙋ. Кꙋ тóте ачестеа ръскóла тътарілорꙋ се астъmпъръ пꙋмаї dꙋпъ че се ꙋчісе везірілꙋ Талтаzап-Мꙋстафа-паша, ші се пꙋсе Рамі-Мехемеd-паша ꙟп локꙋлꙋ лꙋї.— ꙟп ачестꙋ аппꙋ Констаптіпꙋ Бранкованꙋ фꙋ кіематꙋ ла Аdріапополі, ꙟп ꙋрма інтрічілорꙋ dрагоmапꙋлꙋї Алессапdрꙋ Маврокорdатꙋ, каре ꙋмбла кꙋ плапꙋлꙋ dе а лꙋ скóте dіп dоmніе. Бранкованꙋ върсѣ банї кꙋ гроссꙋлꙋ спре а ші dреце ръпꙋтъчіꙋпеа ла сꙋлтапꙋлꙋ ші ла везірілꙋ, ші ꙟп 11 Іꙋлїꙋ се ꙟптóрсе кꙋ ꙋпꙋ хатішеріфꙋ dе dоmніе пре віеацъ. ꙟпсъ ачеастъ еспе-ріенцъ dꙋръ, фъкꙋ маре імпрессіꙋне а сꙋпра лꙋї; елꙋ ꙟпчепꙋ съ ꙋреаскъ пре тꙋрчї dіп іпімъ, ші съ кꙋцете кꙋмꙋ ар пꙋте скъпа цеара dе сꙋптꙋ ціꙋгꙋлꙋ лорꙋ.

III. ꙟп Ꙋпгаріа се тꙋрбꙋраръ лꙋкрꙋріле ꙟп ачестꙋ аппꙋ. Фрапческꙋ Ракоці каре скъпасе dіп прінсóре ꙟпкъ ꙟп аппꙋлꙋ трекꙋтꙋ ші фꙋціесе ꙟп Полопіа, се арретѣ ꙟп 7 Іꙋлїꙋ ла Мꙋпкачїꙋ кꙋ ꙋпꙋ маніфестꙋ dе ресбеллꙋ ꙟп контра цермапілорꙋ, ші аdꙋпѣ ла 2000 dе óменї сꙋптꙋ арме. Цепераріꙋлꙋ Nіgрелле се dꙋссе асꙋпра лꙋї ші лꙋ бътꙋ, ꙟпсъ кꙋрръпdꙋ вені Берчепі кꙋ ацітторіꙋ dіп полопіа, ші копрінсе четъціле Кестаркꙋ ші Левꙋчіовіа; *Лаdісласꙋ* Очїкаї трекꙋ dе ла імперіалї ꙟп партеа ребеллілорꙋ ші копрінсе Лева. Револꙋціꙋпеа се лъці тотꙋ маї dепарте ꙟп Ꙋпгаріа ші ꙟп Трасілвапіа, маї алессꙋ dꙋпъ че Берчепі стрінсеесе о арматъ пꙋтерóсъ ꙟп Марморосꙋ, оккꙋпассе

кастелделе Хвстȣ, Мвнкачiȣ, шi четатеа de Пéтрѣ, алвнгассе пре цепераріѕлȣ Шлік, шi лвассе четъціле топтапістiче. Ракоцi се ꙟтiнсе пънъ ла Пресвургȣ, ꙟнкъ шi прiн Моравiа шi Австрiа. Nвmaï ꙟн Трасiлванiа цiнȣ цепсраріѕлȣ Равѕтiнȣ пре ребеллï ꙟн респектȣ. ꙟн аппѕлȣ R. 2457 (Хр. 1704) черкъ палатiнѕлȣ Павлȣ Естерхазi, апоï Павлȣ Сечепi архiепiскопѕлȣ de ла Колочiа съ стътпере ребеллiвнеа; ꙟн фiне кътръ лвпа лвï Октомврiе се deскiсеръ негоцiацiѕнiле ла Шемпiцȣ прiн тizлочiреа рецелвï Брiтанiеï шi а стателорȣ впiте Батавiче, dаръ пв венiръ ла пiчï впȣ ресвлтатȣ. Ресќóла се ꙟнтiнсе тотȣ таï dепарте; се формаръ чете de крвчеферï шi ꙟн Трасiлванiа, впа фв бътвтъ ла Лвпа ꙟн скавпѕлȣ Седiшóреï, алта ꙟн diстрiктѕлȣ Бiстерцеï. Кв тóте ачестеа крвчеферiï се стрiнсеръ de пoȣ, шi арсеръ Седiшóра, лваръ Бiстерца шi ꙟтпрессвраръ Клвшiвлȣ. Мiхаiл Телекi, Стефапȣ Тороцкаï шi Павлȣ Кассаi аdвпассеръ ла 10,000 de крвчеферï. Равѕтiнȣ тъiѣ ла 200, ꙟнсъ таï пре вртъ dешертѣ четатеа шi dетолi ꙟнтърiтѕрiле. Ла Алба-Iѕлiа ребеллiï стрiнсеръ dieтъ, шi прокiетаръ прiпчiпе пре Фр. Ракоцi; iтперiалiï се аdвпаръ ла Сiбiiȣ, шi протестаръ ꙟн коптра ачелеï прокiетъчiѕпï *).

IV. Dвпъ плъпцерiле челе тѕлте але боiарiлорȣ din Молdавiа, Коnстантiнȣ Dѕка, каре domni фóрте тiръппеште ꙟн цеаръ, фв кieтатȣ ла Коnстантiнополi, шi dепвсȣ din domnie. Боiарiï карi се плъпсеръ ꙟнкъ фвръ кiетацi ла пóртъ; аколо еï алесеръ domnȣ dintре сiне пре Мiхаiл Раковiцъ, каре

*) *Ракоцi бътѣ* банï de арашѣ ꙟн свттъ de 200,000 de флорiнцï, таi *ꙟн вртъ пънъ ла* 1,500,000 фл. Ачештiа се пвтiръ лiбертацi de *ла* ꙟнскрiпчiѕнеа pro libertate. ꙟнсвргенцiï лвï се пвтiръ *Кѕрѕцi*, ка шi аï лвï Dожа шi аï лвï Георгеаi..

ꙟn томпъ веni ла Іашi ꙟнтрꙋ вꙋкꙋрiа комꙋнъ, ꙟnсъ абiа domni ꙋnꙋ аnnꙋ de зiле, шi фꙋ ръстꙋрнатꙋ прiн інтрiчiле фраціlорꙋ Каптемiрi, карi авеа кредiтꙋ ла поꙋлꙋ везiрiꙋ Мехемed-паша, шi Антiохꙋ Каптемiрꙋ фꙋ пꙋсꙋ еаръ ꙟn скаꙋnꙋ.— ꙟn 5 Маiꙋ а. R. 2458 (Хр. 1705) мꙋрi Леополdꙋ I, амiкꙋлꙋ лꙋi Константiнꙋ Бранкованꙋ, еаръ ꙟn локꙋлꙋ лꙋi ꙋрмъ фiiꙋлꙋ съꙋ Іосiфꙋ I.—ꙟn Ꙋнгарiа інсꙋрценцiі лꙋi Ракоцi ꙟnаiнтаръ шi трекꙋръ пънъ ꙟn Моравiа шi Аꙋстрiа; шi амепiнцаръ кiарꙋ шi Вiенnа; ꙟn Трасiлванiа веni Сiмоnе Форгачi копрiнсе Клꙋшiꙋлꙋ, апоi ꙟмпресꙋръ Medieшiі, шi ꙟn лꙋnа лꙋi Іꙋнiꙋ копрiнсе шi ачестꙋ оппidꙋ. Ракоцi ꙟнтръ кꙋ трiꙋмфꙋ ꙟn Клꙋшiꙋ, ꙟn лꙋnа лꙋi Noвемврiе. Ценерарiꙋлꙋ Ерꙋевiлле веni престе dънсꙋлꙋ кꙋ осте імперiалъ шi лꙋ бътꙋ ꙟнфрiкошатꙋ ла Жiботꙋ, ꙋчiсе ла 4000 de інсꙋрцiнцi шi ле лꙋъ тотъ артiлерiа. Ракоцi шi Форгачi фꙋцiръ ꙟn Ꙋнгарiа; імперiалiі ꙟнтраръ ꙟn Трасiлванiа, demолiръ ꙟнтърiтꙋрiле de ла Себешварꙋ, шi desчiнсеръ Сiбiiꙋлꙋ шi Брашовꙋлꙋ карi ера ꙟмпресꙋрате de інсꙋрценцi. ꙟn аnnꙋлꙋ R. 2459 (Хр. 1706) се ꙟнчеркъ о пачiфiкъчiꙋnе ла Тiрnавiа, ꙟnсъ фъръ de сꙋчессꙋ; ребеллꙋлꙋ кꙋрсе неnрекꙋрматꙋ. Ракоцi окꙋпъ Стрiгонiꙋлꙋ. Раꙋтiнꙋ фꙋ кiематꙋ din Трасiлванiа спре а се ꙋнi кꙋ армата din Ꙋнгарiа; елꙋ пꙋрчессе ла Ꙋрвеамаре шi провiсiонъ ачеастъ четате, ꙟnсъ комiтеле Каролi, кондꙋкторiꙋ de інсꙋрценцi, нꙋ лꙋ лъссъ съ се ꙟмпреꙋnе кꙋ імперiалiі. ꙟнтре ачестеа Лаꙋренцiꙋ Пекрi девъстъ Трасiлванiа, demолi фортiфiкъчiꙋniле тꙋтꙋрорꙋ четъцiлорꙋ съссештi, афаръ de але Сiбiiꙋлꙋi шi але Брашовꙋлꙋi. Аndреiꙋ Чiакi окꙋпъ шi пръdъ Съсешꙋлꙋ; алцi інсꙋрценцi девастаръ сꙋб-

ȣрвіеле Сеdішо́реї. Рабȣтінȣ̆ трімісе ꙟн Трасілваніа пре џенераріȣлȣ̆ Тіџе кȣ 2000 de къларі. Ачеста бътȣ̆ пре інсȣрџенцї ла Кочіарї, ꙟнтърі четъціле кȣ прешезе џертане, еаръ елȣ̆ се ашезъ ла Сібіїȣ̆.

V. ꙟн анніі ачештіа скімбъріле челе мȣлте de везірї ла Константінополі продȣссеръ марї енесе ꙟн прінчіпателе ромъне; маї алессȣ̆ везірїȣлȣ̆ Алі-паша сто́рсе сȣмме ꙟнсемнате de ла амъndoї domnії.— Din каȣса ресбеллȣлȣї ꙟнтре Карлȣ̆ XII реџеле Сȣедіеї ші Петрȣ I імперъторіȣлȣ̆ Рȣшілорȣ̆, по́рта ꙟн-вітъ пре Ромънї съ dea аџіȣторіȣ̆ спре а ꙟнтърі фортіфікъчіȣніле de ла Тігіна, ка съ нȣ се стръ-ціо́че ресбеллȣлȣ̆ ꙟн прінчіпате. Амъndoї domnії de-deръ мънъ de аџіȣторіȣ̆; ꙟнсъ інімічіціеле персонале че domnia ꙟнтре dъншії, продȣссеръ нове енесе це-рілорȣ̆ прін скімбъріле челе dece, каȣсате прін інтрічіле лорȣ̆. ꙟн лȣна лȣї Іȣліȣ̆ а. R. 2460 (Хр. 1707) Антіохȣ̆ Кантемірȣ̆ пердȣ̆ domnia, еаръ Міхаіл Раковіцъ о ръкъштігъ.— Ракоці лъссъ пре N. Берчені съ по́рте ресбеллȣлȣ̆ ꙟн Ȣнгаріа, еаръ елȣ̆ вені ꙟн Трасілва-ніа, стрінсе dietъ ла Търгȣ-Мȣрешȣлȣї ꙟн 28 Маіȣ̆, ші се прокіемъ еаръші прінчіпе алȣ̆ церей; апої се ꙟнто́рсе ꙟн Ȣнгаріа, стрінсе adȣнаре ла Onodȣ̆, ꙟн каре depȣсе пре імперъторіȣлȣ̆ Іосіфȣ̆, еаръ пре сіне се нȣмі капȣлȣ̆ Федерацілорȣ̆, ші фъкȣ̆ леџе ка пре вііторіȣ̆ съ нȣ се маї алеґъ реџе Ȣнгаріеї din каса аȣстріакъ. ꙟн лȣна лȣї Септемвріе вені еаръші Рабȣтінȣ̆ ꙟн Трасілваніа, ші бътȣ̆ пре інсȣрџенцї ꙟн маї мȣлте локȣрї, маї алессȣ̆ ла мȣнцїї комітатȣлȣї *Ȣніȣdо́реї* аша ꙟнкътȣ̆ пре ла капътȣлȣ̆ аннȣлȣї *чеа маї маре* парте а Трасілваніеї вені еаръші сȣптȣ̆ *імперіалі*.— ꙟн аннȣлȣ̆ R. 2461 (Хр. 1708) мер-

серъ ръš люкрърiле iнсърценцiлорš. Ѧн люна люї Марцiš iмперъторiюлš стрiнсе dieтъ ла Пресбургš; Ѧн люна люї Маiš стрiнсе Ракоцi алта ла Агрiа; Ѧн 4 Аугустš ценерарiї iмперiалї Сiцiсбертš, Хаiстер шi Iоанне Палфi бътюръ пре iнсърценцї ла Тренчiнš шi учiсеръ ла 6000 de Ракоцiанi.— Ѧн Трасiлванiа Рабутiнš стрiкъ кuiбурiле iнсърценцiлорš dин пъdюрiле Чiкюлюї шi але Гюрцiюлюї. Крiегсбаут венiнdš Ѧн локюлš люї Ѧн mizлокюлš верeї, бътš пре Алессаndрю Каролi, копрiнсе Dева, Ѹнiъdóра шi маї мюлте алте кастелле. Ѧн аннюлš R. 2462 (Хр. 1709) се куръцi Трасiлванiа de iнсърценцї. Гюверпъторiюлš Цiорцiš Банфi мюрi. Гюверпюлš се reducсе ла 3 мемврi; Ѧн урмъ се пюсе Ѧн локюлš люї о коммiссiюне de 16 консiлiарї сюптš прешеdinца комiтелюї Стефанš Халлер.

VI. Ѧн 27 Iюнiš Карлš XII. перdš бътаiа de ла Пюлтава Ѧн контра люї Петрю I, шi фюцi ла Тiгiна; еаръ юнš корпš de Сueзї каре скъпассе ла Черпъуцї, фю персекютатš de рюшi шi прiнсš пре пъмъпюлš Молdавiеї. Карлš XII аккюсъ пре domнюлš цереї Мiхаiл Раковiцъ, къ цiне кю рюшiї. Сераскiерiюлš de ла Dюросторš венi ла Iашї, люъ пре Раковiцъ шi лš dюссе прiнсš ла Тiгiна. Атюнчї пóрта трiмiсе domнš пре Нiкóлъ Маврокорdатš dрагоманюлš, фiiюлš люї Алессаndрю Маврокорdатš, омš крюнтš, аварš шi iнiмiкš маре алš Ромънiлорš, каре спре ферiчiреа лорš пю domнi маї мюлтš de юнš аннš.—Ѧн Ѹнгарiа iнсърценцiї перdюръ претюпdenе. Ракоцi стрiмторатš de тóте пърцiле фюцi Ѧн Полонiа; мюлцї dinтре аї люї трекюръ Ѧн партеа iмперiалiлорš. Ѧн люна люї Апрiле а. R. 2463 (Хр. 1710) венi люкрюлš ла трактате, пленiпотенцiарiюлš iмперiал Iоанне Палфi, банюлš Корвацiеї, шi Алессаndрю Каролi,

коmmъпдъторіялй ɉпсѫрџепцілорй ɉпкеіаръ паче ла Сатя-mape, ɉп 29 Априле, кя копdіціяпіле ка Ракоціапії съ depяпъ арmеле, ші съ капете тоці amпестіе, кіаръ ші Ракоці; поссессіяпіле копфіскате съ лі се deа ɉпапоі, протестапції съ аібъ ессерчіцй ліберй, еаръ челелалте гравamіпе съ се dечідъ ла dieта врmътóре. Іпсѫрџепції depясеръ арmеле ɉп 1 Маій; еаръ Ракоці се dясе dіп Полопіа ɉп Фрапціа, unde петрекя 7 аппі, de аколо се dясе ла Копстаптіпополі, ші mярі ла Редестй ɉп 8 Аѫгястй а. R. 2488 (Хр. 1735),— Ɉп ачешті doi аппі се лъці mape пестіленцъ престе церіле Dачіапе, ші mai алессй престе Трасілваніа dіп кавса въъілорй челорй mялте; mai ɉп врmъ веніръ ші локвсте, ші кавсаръ карестіе ші фómете. Попорялй пътіmі mялтй.— Мяріпdй џеперарілялй Кріегсбаят, врmъ ɉп коmmъпdътяра Трасілваніеі коmітеле І. Ст. de Стаіпвілле.— Тотй ɉп ачестй аппй кяmпъръ Брапковапй Сътбъта ші алте сате ɉп Трасілваніа.

VII. Ɉптре Рѫссіа ші пóрта оттоmапъ се ɉпmяліръ пеɉпцелецеріле dіп кавса лві Карлй XII, каре шеdеа ɉп Тярчіа; пóрта ɉпdеmпатъ de Карлй детерmіпъ се dекіаре ресбеллй Рѫшілорй. Хапялй de ла Кріmеріа фя кіеmатй ла Копстаптіпополі, спре а се копсялта deспре оперъчіяпіле белліче. Ачеста пропясе пептря Молdавіа япй оmй mai кяпоскятй кя арта беллікъ de кътй Маврокорdатй. Се фъкя плапялй ші пептря скóтереа лві Копстаптіпй Брапковапй, deспре а кърѫіа кредіпцъ ера mapi ɉпdоіпце. Dеmетрій Каптеmірй фя оmялй пре каре кредеа пóрта а се пятеа лъсса ші ɉп респектялй талептелорй mілітаре ші ɉп алй сіпчерітъції кътръ пóртъ. Се детерmіпъ ка Dеmетрій съ се трімітъ dоmпй ɉп Молdавіа, ші кя а—

цiзторiзлȣ лзї съ се prindъ Бранкованз шi съ се трimitъ ла Константinополi, атзнчї Deметрiȣ съ се стрътmзте ꙟn Romъniа, еаръ ꙟn локзлȣ лзї ꙟn Молdавiа съ се рестазреzе фрате-съȣ Антioхȣ. Лзкрзлȣ реmace секретȣ, кз тóте ачестеа первенi ла зрекiле лзї Бранкованȣ, шi продзссе mаре еффектȣ ꙟn inimа лзї, шi mаре inфлзinцъ асзпра евенimентелорȣ din аnnзлȣ зрmъторiȣ. — Лзї Deметрiȣ се iертаръ тóте спеселе шi тасселе de iнстълъчiзне, ба ꙟnкъ i се dederъ шi 20 de пзнцї de галбinї пре кале. Ꙟnсъ елȣ абiа аџiзnсе ла Iашї, шi ї венi ордiне съ тримiтъ ꙟndатъ ла пóртъ трiбзтзлȣ шi челелалте тассе de ꙟnвестiтзръ, съ стрiнгъ mагаzine, съ провiсiонеzе пре Свеzї шi пре Кazачї, съ факъ подȣ престе Dзnъре пентрз тречерса арmатеї тзрчешті, шi съ се препаре кз тóте пзтерiле пентрз ресбелзлȣ пре прimъвара аnnзлзї вiiторiȣ, кънdȣ есте съ вinъ веzirізлȣ кз арmата чеа mаре ла Tiгinа. Ачесте претенсiзнї din партеа тзрчiлорȣ слimбаръ кзџетареа лзї Кантеmiрȣ, ла каре mаї аdаzссе шi dепзтатзлȣ секретȣ алȣ лзї Петрз I, mеdiкзлȣ грекз **Полiкалла**, каре венiссе ла Iашї спре а лȣ ꙟnдзплека de а се desфаче de кътръ тзрчї. Се фъкзръ ꙟnчеркърї din партеа лзї Петрз спре а ꙟmпъка пре Бранкованз кз Кантеmiрȣ, шi а лзкра ꙟn конкордiе пентрз аррзнкареа џiзгзлзї тзрческȣ. Кантеmiрȣ ессачербатȣ пре цер-фiziї de пъгънi, detерminъ съ о рзmпъ кз dъншiї. Dаръ Бранкованз терџiверсъ пънъ кънdȣ ва веde че diрепчiзне iаȣ евенimентеле.

VIII. Ꙟn 13 Апрiле а. R. 2464 (Хр. 1711) Петрз сзскрiссе ла Лзцкз зрmъторелe пзnте пентрз Молdавiа: „Молdавiа съ се рестазреzе кз mарџiнiле еї

челе векі ші съ се свпвпъ протекціѕнеі рѕсешті
ꙟndатъ че ва ꙟпгра армата рѕсéскъ ꙟп цеаръ, dom
пѕлѕ ші воіарії съ цієре кредінцъ імперъторіѕлѕі и
съ ші ѕпéскъ артеле лорѕ кѕ челе імперіале ꙟп кон
тра търчілорѕ; domnѕлѕ цереі ші сѕчессорії лѕі съ
фіе indenendinці свптѕ протекціѕнеа Rѕссіеі; Demетрі
Кантемірѕ ші фаміліа лѕі съ domnéскъ кѕ dрепті
ереditapiѕ ꙟп Молdавіа, ші din алтъ фамілие съ пе
се пѕпъ domnѕ пъпъ ла стінцереа ачестеіа.“ Кантемірѕ
ціпѕ ачесте пѕпте ꙟп секретѕ, ші ꙟнтързіѣ къті
пѕтѕ кѕ фачереа подѕлѕі престе Dѕпъре. Бранковапѕ
каре ера ініціатѕ ꙟп тотѕ лѕкрѕлѕ ачеста, тръмъndѣ
кѕ dекіеръчіѕпеа, маі алессѕ din пеꙟпкреdереа ꙟп
Кантемірѕ, ꙟпвекітѕ інімікѕ алѕ лѕі. Rѕссіа ꙟнкъ
се паре къ пѕ се ꙟпкреdеа dеплінѕ ꙟп Кантемірѕ,
ші ꙟнтързіѣ кѕ ꙟнтрареа ꙟп Молdавіа. Кантемірѕ
фъкѕ пассѕлѕ deчісівѕ ꙟп 3 (14) Маіѕ, dъndѕ о прокіемъчіѕне,
пріп каре аръть, „къ елѕ с'аѕ рѕптѕ de
кътръ търчі ші с'аѕ ѕпітѕ кѕ Петрѕ I, къ елѕ ва съ
аdѕпе о арматъ de 10.000 de Romъпі каре се ва ціпé
кѕ спеселе імперъторіѕлѕі фъръ de ꙟпгреѕіареа цереі:
елѕ провокъ пре тоці боіарії съ се стрінгъ ла dъпсѕлѕ
пъпъ ꙟп 15 Іѕпіѕ спре а лѕа парте ла мъптѕіреа
цереі; чеі че пѕ се ворѕ афла de фацъ атѕпчі,
ворѕ перdе аверea ші віеаца.“ ꙟпсъ прокіемъчіѕпеа
ачеаста пѕ фъкѕ ефектѕлѕ сператѕ; чеа маі маре
парте de боіарі пѕ се ꙟпвоіръ ла плапѕлѕ лѕі Кантемірѕ;
еі пресімціа óре-кѕмѕ къ пассѕлѕ ачеста пѕ
пóте съ аівъ ресѕлтатѕ бѕпѕ. Къndѕ вепі цепераріѕлѕ
рѕсеской Шереметевѕ, се стрінсеръ фóрте пѕ-
ціпі óмепі спре а се ѕпі кѕ армата рѕсéскъ; къndѕ
ꙟнтрѣ Петрѕ ꙟп Іаші ꙟп лѕпа лѕі Іѕніѕ, се арретаръ

фóрте пꙋцiнї боiарї шi клерiчї спре а dепꙋне цiꙋрьмъптꙋлꙋ. Џеперарiꙋлꙋ Renni фꙋ коmmъпdатꙋ съ ꙟптре кꙋ 5000 de арmацї ꙟп Romъпiа, шi съ dеа семпꙋлꙋ de рескꙋларе џепералъ. Бранкованꙋ, тотꙋ недетерmiпатꙋ, пꙋ се miшкъ din кастре de ла Ꙋрлацi; iаръ спътарiꙋлꙋ Тоmа Кантакꙋzепꙋ трекꙋ ꙟптр'о пóпте кꙋ кълърimеа ла Renni, ꙟmпрессꙋръ Бръiла, ꙋпdе ера mагаziпеле de бꙋкате, шi ꙟп курсꙋ de 4 ziле о лꙋъ кꙋ ассалтꙋ. Бранкованꙋ ꙟпфꙋрiатꙋ пре Тоmа Кантакꙋzепꙋ, се ретрассе ла Тьргꙋвештi кꙋ пропꙋсꙋлꙋ de а се цiпé пеꙋтрал. Къпdꙋ Петрꙋ ꙟпцелессе dеспре ачеаста, аша се mъпiъ de mаре, ꙟпкътꙋ воi съ спаргъ капꙋлꙋ кꙋ сабiа ла коmiссꙋлꙋ лꙋi Константiпꙋ Бранкованꙋ: пꙋmаi Кантеmiрꙋ лꙋ ꙟmпеdекъ.

IX. Тꙋрчiї трекꙋръ Dꙋпъреа ꙟп 19 Iꙋпiꙋ; арmата рꙋссéскъ ꙟпкъ венiссе ла Прꙋтꙋ. Ла апропiареа тꙋрчiлорꙋ Renni се ретрассе. Џеперарiꙋлꙋ Iапꙋшꙋ фꙋ коmmъпdатꙋ ла Фълчiї кꙋ 7000 de miлiтарї спре а рекꙋпóште локꙋлꙋ, шi а черчета óре пꙋ с'ар пꙋтé mꙋта ачi театрꙋлꙋ de ресбелꙋ. Ꙟпсъ везiрiꙋлꙋ трекꙋ iꙋте пре din цiосꙋ de гꙋра Прꙋтꙋлꙋї, шi лꙋ ꙟпкꙋпцiꙋръ аша, ꙟпкътъ Iапꙋшꙋ абiа скъпъ de перiре кꙋ ацiꙋторiꙋлꙋ лꙋї Кантеmiрꙋ. Везiрiꙋлꙋ ꙟпаiптъ кꙋрръпdꙋ шi вепi ла Стъпiлештї, ꙋпdе ера арmата чеа mаре а рꙋшiлорꙋ. Ачi се ꙟпчiпсе о бътаiе съпцерóсъ ꙟп кꙋрсꙋ de треї ziле фъръ ꙟпчетаре. А патра zi рꙋшiї ꙟпчепꙋръ mаре а сimцi лiпса de провiсiꙋпї; móртеа de фокꙋ шi de фómе ꙟї аmепiпца ассеmiпе. Ꙟmперътéсса Катерiпа кꙋmпъръ пачеа кꙋ банї de ла тꙋрчї. Везiрiꙋлꙋ черꙋ пре продiторiꙋлꙋ de Кантеmiрꙋ. Петрꙋ респꙋпсе къ пꙋ се афлъ ꙟп кастреле лꙋї, кꙋ тóте къ ера аскꙋпсꙋ ꙟп фꙋпdꙋлꙋ кꙋррꙋлꙋї ꙟmперъ-

тéссеї. Канчелларіѕлѕ Сафіровѕ ші џенераріѕлѕ Шереметевѕ свбскріссеръ трактатѕлѕ de паче ꙟп 12 Івліѕ.— Остеа рѕсéскъ се ретрассе. Тоті. Кантакѕzепѕ ші Dеметріѕ Кантемірѕ тречѕръ ꙟп Rѕссіа кѕ вре о mie de Romъnї, maї тоџї боіарї. Петрѕ нѕmі (ꙟп 1 Августѕ ла Мозілъ) пре Кантемірѕ прінчіпе алѕ імперіѕлѕї рѕсессвѕ, ші ї dede Харковѕлѕ ꙟп Ѹкраіна ꙟmпреѕпъ кѕ алте сате ші поссессіѕнї, еаръ елѕ ле donъ Romъпілорѕ еmіграџі.— Сѕлтапѕлѕ ꙟпdemпатѕ de Карлѕ XII, пѕ воі съ ꙟптърéскъ трактатѕлѕ de паче ꙟпкеіатѕ de вezіріѕлѕ. Рѕшії се арретаръ ла марџінеа Молdавіеї, ші Кантемірѕ ꙟmпѕсе контрібѕџіѕпе локѕіторілорѕ, ꙟп лѕпа лѕї Nоеmвріе. Боіарії din џеаръ се спъріаръ, ші черѕръ ацівторіѕ de ла вezіріѕлѕ. Ачеста ї ꙟпџіѕръ de ребеллї, ші dede воіе лѕї Потоцкі съ іерпеzе ꙟп Молdавіа, ші dекіеръ Хотіпѕлѕ de фортърéцъ тѕрчéскъ, ꙟmпреѕпъ кѕ реџіѕпеа de пріп преџіѕрѕ (раіа). Ꙟп фіпе сѕлтапѕлѕ ꙟптърі трактатѕлѕ ꙟп 16 Апріле а. R. 2465 (Хр. 1712), ші трімісе domпѕ пре Nікола Маврокордатѕ, оmѕ кѕ тотѕлѕ ꙟпкіпатѕ інтересселорѕ тѕрчешті, ші іпіmікѕ dекіератѕ алѕ Romъпілорѕ, фóрте кѕпоскѕтѕ ачестора din domnіа dіптъіѕ.

X. Іmперъторіѕлѕ Іосіфѕ I mѕріссе de върсатѕ ꙟп 17 Апріле аппѕлѕ трекѕтѕ; фрате-съѕ, Карлѕ VI, реџеле Іспаніеї се кіеmъ ла тропѕ, ші ꙟп 12 Dечеmвріе се ꙟпкоропъ de іmперъторіѕ Romanѕ; ꙟп 13 Марціѕ а. R. 2465 (Хр. 1712) ꙟптърі прівілеџіеле Трасілвапілорѕ, dѕпъ dіплоmа Леополdіпъ; еаръ ꙟп 22 Маіѕ се ꙟпкоропъ de реџе алѕ Ѹпгаріеї. Ꙟп аппѕлѕ R. 2466 (Хр. 1713) се desфііпџъ коmіссіѕпеа de 16 консіліарї, ші се рестаѕръ гѕверпѕлѕ сѕптѕ

комітеле Сіџісмӧндӧ Корнішӧ, кӧ 9 консіліарї ші 3 протонотарї; еаръ ѧн анӧлӧ ӧрмъторіӧ се ѧнстітӳі конскріпчіӧнеа тӧтӧрорӧ аверілорӧ ші венітӧрілорӧ Трасілванілорӧ.— Карлӧ XII, реџеле Сӧедіеї, се афла ѧнкъ тотӧ ла Тігіна, ѧнсъ нӧ се пӧрта ка бспете, чі ка domnіторіӧ, трактъndӧ пре тӧрчї кӧ dеспреџӧ, пънъ къndӧ фӧ прінсӧ ѧн 31 Іанӧаріӧ R. 2466 (Хр. 1713) ші dӧссӧ ла Аdріанополі. — Станіславӧ Лешінскі, контра-реџеле Полоніеї, воindӧ съ мéргъ ла Карлӧ XII, трекӧ прін Іашї, ші фӧ реџінӧтӧ dе Ніколъ Маврокорdатӧ, ка съ нӧ каdъ ѧн мъніле ханӧлӧї саӧ але сераскіерілӧї каре ӧмбла съ ї нӧнъ віеаџа. Маї пре ӧрмъ венindӧ орdіне dе ла Сълтанӧлӧ, кънътъ о ескортъ тӧрчéскъ; елӧ се dӧссе ла Тігіна ші dе аколо ѧн Лотарінџіа.— Сӧнтӧ domnіа лӧї Ніколъ Маврокорdатӧ се ѧнтъмплъ ѧн Іашї о сченъ фбрте кӧріóсъ. Ӧнӧ канеџіӧ трімісӧ ла Хотінӧ кӧ 300 dе іанічіарї, фӧ ѧнсърчінатӧ съ спіонеzе пӧртареа domнӧлӧї, ші dакъ се ворӧ аdеверї арретъріле фъкӧте ѧн контра лӧї, съ лӧ аdӧкъ віӧ саӧ мортӧ ла Константінополі. Маврокорdатӧ фӧ ѧнформатӧ dеспре ачестӧ лӧкрӧ прін амічії съї. Къndӧ аџiӧнсе канеџілӧ ѧн џеаръ, domнӧлӧ ѧлӧ аdмоні съ џінъ dісчіплінъ, ші съ нӧ лассе пре іанічіарї съ факъ ексчессе, маї алессӧ съ нӧ се аттінгъ dе фемеї, ка съ нӧ лі се ѧнтъмпле вре ӧнӧ лӧкрӧ неплъкӧтӧ, фііndӧ къ елӧ нӧ ва ръспӧнdе dе німікa. Канеџілӧ ші бътӧ џіокӧ dе ачеастъ аdмоніџіӧне, ші фъкӧ віарӧ dін контръ. Ла Іашї іанічіарії прінсеръ dóӧе фете ші ле dӧсеръ ла канеџіӧ. Попорӧлӧ ѧнченӧ съ трагъ клопотеле ші ѧмпрессӧръ каса канеџілӧї. Атӧнчї венї Маврокорdатӧ ші ѧмпръштїѣ пре óменї, фъкъndӧсе

къ скапъ пре търчї de фъріа попорълъї, шї ѫпштїіпцъ пре везїрїълъ deспре ѫптътпларе. Ачеста і тъла-цъті, шї ессіліъ пре капецїъ ѫп Крітеріа.

XI. Пъртареа лъї Копстаптіпъ Брапковапъ deштеп-тассе съспічїъпї ла пóртъ de къпdъ къ ресвеллълъ рѫссескъ. Маврокордатъ, іпітікъ персопал алъ лъї, шї компецїторїълъ ла пріпчїпатълъ Roтъпіеї, къътъ тóте тоdъріле съ лъ ѫппегрéскъ шї таї таре. А касъ се ѫттълцїръ пеѫпцелецеріле ѫптре dъпсълъ шї ѫптре Каптакъzепї. Ачештіа детертіпаръ съ лъ ресторпе. Eї се фолосіръ de Deтетрїъ Раковіцъ, каре се афла фъцітъ ѫп Трасілвапіа, спре а се пъпе ѫп коррес-поndіпцъ къ фрателе ачествіа, Міхаіл Раковіцъ, каре ера ла Копстаптіпополі, шї пріп тіzлоҡълъ ачеста а аккъzа пре Брапковапъ ла пóртъ ка пре ъпъ проdі-торїъ, каре ціпе корреспопdіпце къ кърціле de ла Віеппа шї de ла Петерсбъргъ, къ рецеле Полопіеї шї къ репъбліка Вепецїеї, каре аъ кътпъратъ поссесіъпї ѫп Трасілвапіа, аъ depъсъ бапї ла Віеппа шї ла Вепе-ціа, аъ фъкътъ топетъ къ пътеле съъ, ш. а.“ Ѫп ър-тареа ачестора, шї къ сперапца de a къпъта тесаъре ѫпсетпате de ла Брапковапъ, сълтапълъ декретъ стіпцереа лъї. Брапковапъ сітцїссе таї тълте сетпе deспре аппропіареа къdеріїї сале, ѫпсъ тотъ пъ ї ве-піа съ крédъ а фі dіпаіптеа ъшеї. Ѫп аппълъ R. 2467 (Хр. 1714) Брапковапъ детертіпъ съ шї ѫпсóре пре фіїъ съъ Раdъ къ фііа лъї Аптіохъ Каптетіръ, каре се афла ла Копстаптіпополі, шї dъпъ че черъ шї къ-пътъ воіе de ла сълтапълъ пептръ ѫпкъскріреа къ о фатіліе потатъ ла пóртъ, трітісе пре цінере-съъ шї пре фіїъ-са съ тéргъ шї съ аdъкъ пре пора de ла *Копстаптіпополі*. Везїрїълъ се префъкъ пъпъ ѫп фіпе

атічў лві Бранкованв, ѫнсъ сокоті къ кіарў аквтў е тімпвлў de а лў сакріфіка. Ѫн ацівнвлў пърéссітілорў тріmісе пре Мвстафа-ага ла Бвкврешті кв ордінеа съ лў ръдіче ші съ лў двкъ ла Константіно волі. Ачеста, векіў атікў алў лві Бранкованв, вені пре неаштептате ла Бвкврешті ѫн 23 Марцій. Ѫнdатъ че авзі Бранкованв, тріmісе съ лў кіеме ла кврте. Тврквлў респвнсе, къ е остенітў, ші аре ліпсъ de ръпаѹсў. Ѫн нóптеа спре 24 цінў конферінца кв Кантаквzеній, кѹтў съ прінdъ пре domнў. Меркврі ѫн 24 вені ла кврте кв 12 чіоходарі армаці пре свнтў вештмінте, ші дѹпъ че се сві ѫн палацў ѹnde лў пріmі domнвлў кв тóте семнеле de dістінкціѹне, скóссе ѹнў петекў негрѹ, ші лў пѹсе пре ѹмерій domнвлві, стрігъндў „mазѫлў." Бранкованвлў сперіатў късѹ ціосў.

XII. Тврквлў adѹнъ ѫнdатъ пре боіарій прімарі ші ле четі фермaнвлў de скóтере din domніе; декіеръ боіарілорў къ еі сѹнтў респвнзъторі пентрѹ Бранкованв, пре негѹцъторі і фъкѹ ръспѹнзъторі пентрѹ боіарі; ѫн касѹлў de а лъсса пре Бранкованв съ фѹгъ, ѹнў корпў de 12,000 de тѹрчі стъ паратў ла Дѹнъре спре а ѫнтра ѫн цеаръ, ші а девъста тотў кв фокў ші кв сабіе. Дѹпъ ачееа сіцілъ вестіеріа пѹблікъ ші пріватъ а лві Бранкованв, ші dede штіре імбріхорѹлві каре венісе дѹпъ dънсѹлў кв кътъва міліціе, съ ѫнтре ѫн Бвкврешті. Ачеста ѫнтръ ѫн ціоіа маре, 25 Марцій. Мѹстафа-ага adѹнъ пре боіарі, ші конфері domніа лві Стефанў Кантаквzенѹ, фіівлў лві Константінў, ші непотў de фрате алў лві Шерванў Кантаквzенѹ. Ѫн вінерea маре, 26 Марцій, Бранкованѹ фѹ ръдікатў din Бвкврешті кв dómнa, кв 4 фіі, 4 нѹрорі ші 4 цінері ші кв ѹнъ непоцелъ. Дѹмінекъ

Ꙟн zіоа де пашті, 28 Марціȣ, ацінсеръ ла Кȣшчіȣкȣ. Ꙟн ачеасть zі се прінсеръ ла Константінополі цінереле ші фііа лȣі Конст. Бранкованȣ, карі шерсеръ дȣпъ шірéсса лȣі Радȣ. Ꙟн тімпȣ де треі септъмъні Бранкованȣ кȣ фаміліа ацінсе ла Константінополі, ші фȣ аррȣнкатȣ ꙟн Едікȣла. Ꙟн Бȣкȣрешті імбріхорȣлȣ конфіскъ тóте аверіле лȣі Бранкованȣ. Стефанȣ Кантакȣzенȣ скȣлъ пре óмені съ ръдіче пъръцері ꙟн контра лȣі, къ і аȣ сторсȣ ші і аȣ деспоіатȣ. Сȣлтанȣлȣ крезъндȣ къ Бранкованȣ аре маі мȣлтъ аверѣ де кътȣ с'аȣ афлатȣ ла Бȣкȣрешті, ꙟлȣ пȣсе ла тортȣръ ка съ ꙟлȣ факъ съ мъртȣрісѣскъ. Дȣпъ че нȣ фолосі німіка кȣ тортȣра, ꙟлȣ скóссе а чінчеа zі (26 Аȣгȣстȣ) афаръ, дімпреȣнъ кȣ тóтъ фаміліа. Ȣнȣ капецііȣ нȣмікъ кȣлпа; Бранкованȣ респȣнсе кȣ констанцъ. Сȣлтанȣлȣ фъкȣ семнȣ карнефічелȣі, съ ле таіе капетеле ла тоці. Бранкованȣ се ꙟнтóрсе кътръ фііі съі ші ле zіссе: „Фіці кȣ інімъ, фііі меі, ноі амȣ пердȣтȣ тóте пре лȣмеа ачеаста, ꙟнкаі съ не мънтȣімȣ сȣфлетеле, ші съ не спълъмȣ пъкателе ꙟн сънџеле нострȣ." — Ꙟнтъіȣ къzȣ капȣлȣ цінерелȣі Въкърескȣ, апоі алȣ фіȣлȣі челȣі маі тенъръ, Матеіȣ, дȣпъ ачеа алȣ лȣі Радȣ, алȣ лȣі Стефанȣ, алȣ лȣі Константінȣ, ꙟн фіне алȣ неферічітȣлȣі пърінте. Дóмна, нóра, непоцелȣлȣ ші цінеріі чеілалці дȣпъ мȣлте рȣгъчіȣні се ръскȣмпъраръ кȣ 50,000 де реалі, ꙟмпрȣмȣтаці ла Константінополі кȣ 30 прочենте. Ꙟнсъ Кантакȣzеніі дедеръ веzірȣлȣі 40,000 де реалі, ка съ нȣ і лассе съ се ꙟнтóркъ ꙟн цеаръ. Дечі се ессіліаръ ла Кіȣтаіа ꙟн *Асіа мікъ*, ȣнде петрекȣръ треі анні де zіле, пънъ *мóртеа веzірȣлȣі* Алі-паша.

XIII. Стефанѹ Кантакѹзенѹ се ꙟнстълѣ ꙟн Бѹкѹрешті кѹ маре помпъ ꙟн ziѹa de Сънт-Џіорџіѹ, 23 Апріле. Сѹре а се рекончіліа кѹ Dzеѹ ші кѹ омеnii, елѹ desфiiнцѣ контрібѹціѹnea пѹсъ пре клерѹ, ші стерсе въкърітѹлѹ.—Ꙟн аnnѹлѹ R. 2468 (Хр. 1715) вeziріѹлѹ dекіеръ ресвелѹ венеціанілорѹ, ші плекъ кѹ осте ꙟн Пелопонесѹ. Стефанѹ Кантакѹzенѹ ꙟнсърчінатѹ съ dea 2000 de каррѣ кѹ къте 4 бої, ші кѹ къте 8 омені, кътева міі de сачі de фъінъ, о кантітате маре de вітѹ, міере ші алтеле, ꙟн фіне о сѹммъ de бані, каре тречеа престе трібѹтѹлѹ антечіпатѹ пре ѹнѹ аnnѹ. Кантакѹzенѹ прѣdѣ поссессіѹніле фаміліеі Бранкованѹ, ꙟмпрѹмѹтѣ de ла боіарі ші de ла негѹцъторі, ші ꙟмпліні ачестѹ рѹтѹ, царънdѹші сперанца ꙟн амікѹлѹ съѹ, імбріхорѹлѹ каре конфіскассе аверіле domnѹлѹі Бранкованѹ, ші каре авеа о маре (?) ꙟн сераіѹлѹ сѹлтанѹлѹі. Dаръ везіріѹлѹ трімісе пре ачеста ла Тігіна, ші лѹ ꙟнкѹркъ ꙟн чеартъ кѹ сѹборdінаціі лѹі, аnоі оборе ordine de ла сѹлтанѹлѹ de лѹ стрімгѹраръ. Прін моартеа ачестѹіа Стефанѹ Кантакѹzенѹ ші перdѹ расімѹлѹ ла поартъ. Ꙟн 9 Іаnѹаріѹ а. R. 2469 (Хр. 1716) вені ѹнѹ капеціѹ ла Бѹкѹрешті кѹ ordinea de а лѹ рѣdіка ші de а лѹ dѹче ла Константінополі. Стефанѹ се сперіѣ, ші воі съ фѹгъ; dаръ іарна ера греа, ші стрімторареа din партеа боіарілорѹ, карі се темеа, къ dакъ лѹ ворѹ лъсса съ фѹгъ, тѹрчіі ворѹ desпъста цеара, лѹ опріръ de ла ачестѹ кѹџетѹ. Стефанѹ кѹ татъ-съѹ Константінѹ, кѹ domna Пъѹна, ші кѹ фііі съі Raдѹ ші Стефанѹ, фѹрѣ dѹші ла Константінополь, ші аррѹнкаці ла ꙟнкісоаре; ꙟн 26 Маіѹ се таіаръ капетеле лѹі Стефанѹ ші алѹ татъ-съѹ Константінѹ. Domna Пъѹна кѹ фііі с

дȣпъ че аџіȣнсе съ чершéскъ ꙟн плаџеле Константінополії, скъпаръ пре о наве венеціанъ ꙟн Січіліа, ꙋde аколо трекȣръ ла Neаполі, апої ла Roma, ла Флоренџіа, ла Бононіа, ла Феррарія, ла Венеџіа, ла Віенна, ла Сібіїȣ ші ꙟн фіне ла Петерсбȣргȣ, ȣнde Пъȣна ші фіні віеаџа.

XIV. Dȣпъ ръdікареа лȣї Стефанȣ Кантакȣzенȣ din скаȣнȣ, пóрта стрѫмȣтъ пре Nікóла Маврокорdатȣ ла Бȣкȣрешті, еаръ ꙟн Молdавіа тріміce пре Міхаіл Раковіцъ. Nікóлъ Маврокорdатȣ, каре лȣассе парте ла къdереа лȣї Конст. Бранкованȣ ші акȣмȣ ла а лȣї Стефанȣ Кантакȣzенȣ, ꙟнтръ ꙟн 10 Феврȣаріȣ ꙟн Бȣкȣрешті кȣ мȣлціме de гречї, кърора ле dede челе dінтъїȣ demнітъцї ꙟн прінчіпатȣ, ꙟнчепȣ а персекȣта пре боіарії Romънї, реꙟнтроdȣссе въкъріталȣ ші контрібȣціȣнеа клерȣлȣї, конфіскъ аверіле Кантакȣzенілорȣ, ші стърȣі din тóте пȣтеріле пентрȣ ȣчіdереа лȣї Стефанȣ ші а лȣї Константінȣ, прінсе пре Міхаіл Кантакȣzенȣ ші пре Radȣ Dȣdескȣ ші ї тріміce ла Константінополі, ȣнde перірѫ ші ачештіа de мъніле карнефічелȣї. Мȣлці боіарї Romънї фȣџіръ de тіръніа лȣї ꙟн Трасілваніа.— Ꙟн анȣлȣ ачеста се deскісеръ остілітъціле ꙟнтре пóртъ ші ꙟнтре імперъторіȣлȣ Карлȣ VI. Ꙟн капȣлȣ арматеї џермане се аȣсе фамосȣлȣ Еȣџеніȣ de Савоіа, еаръ ꙟн алȣ челеї тȣрчешті везіріȣлȣ Алі-паша, тіраннȣлȣ челȣ маре алȣ крештінілорȣ. Ꙟн 5 Аȣгȣстȣ се фъкȣ бътаіа чеа ꙟнсемнатъ ла Петрȣвараdінȣ, ꙟн каре тȣрчії перdȣръ ꙟн шéпте óре престе 30,000 de óменї, 152 de стéгȣрї, 150 de тȣнȣрї, 5 тȣіȣрї ші 3 перекї de тімпане, ші тóте кастреле кȣ *тóте про*вісіȣніле. Везіріȣлȣ къпътъ dóȣе плаџе греле,

ꙟн ȣрма кърора мȣрі a dóȣa zi ла Карловіцȣ, ꙟнсъ ꙟнаінте de a шĭ da сȣфлетȣлȣ ордінъ кȣ ръсȣнаре ꙟн контра крештінілорȣ, de ȣчісеръ тіръннеште пе џенераріȣлȣ Бреȣнер каре къzȣссе ꙟн прінсóре. Дȣпъ ачеастъ вікторіе ꙟнсемнатъ Еȣџеніȣ трекȣ ꙟн Темішана, ші ꙟнчепȣ a бате Темішóра. Џенераріȣлȣ Стаінвілле пріmi ордіне de a ꙟнтра пе ла Тȣрнȣ-Рошȣ ꙟн цеара Ромънéскъ. Кънdȣ вені штіреа ла Бȣкȣрешті, ꙟн 4 Септемвріе, къ нермаnії аȣ ꙟнтратȣ ꙟн цеаръ, Мавроkордатȣ фȣџі ла Џіȣрџіȣ. Nóптеа аџіȣнгънdȣ ла Кълȣгърені се ꙟнтълні кȣ мітрополітȣлȣ Антімȣ, ші черкъ съ ꙟndȣплече ші пе ачеста съ фȣгъ кȣ дънсȣлȣ; ꙟнсъ мітрополітȣлȣ афлъ маĭ кȣ кале de a се dȣче ла тȣрма са ла Бȣкȣрешті. Мавроkордатȣ стрінсе тȣрчĭ ші тътарĭ ꙟн Бȣлгаріа, ші апоĭ се ꙟнтóрсе ла Бȣкȣрешті, ꙟн 10 Септемвріе. Ачі ȣчісе пе маĭ мȣлцĭ боіарі пентрȣ ръсъndіреа фъкȣтъ кȣ вініа нерманії, ꙟнкісе пе мітрополітȣлȣ Антімȣ ші пе капеланȣлȣ Аврамі, ші девастъ цеара кȣ тътарії, прекȣмȣ de алтъ парте о девъста нерманії кȣ хȣсарії. Апоĭ скóсе пе Антімȣ din скаȣнȣлȣ мітрополіеĭ ші лȣ dede пе мъніле тȣрчілорȣ ка съ-лȣ dȣкъ ла мȣнтеле Сінаĭ, ꙟнсъ ачештіа лȣ ȣчісеръ пе кале (дȣпъ інстрȣкціȣніле лȣĭ Мавроkордатȣ), еаръ пе Аврамі лȣ ꙟнкісе ла Снаговȣ.— Ханȣлȣ тътъреск трекȣ прін цеаръ кȣ ордеде сале кътръ Темішана, пръдънdȣ ші девастънdȣ дȣпъ ȣсанца тътърéскъ.— Ꙟн 13 Октомвріе нерманії лȣаръ Темішóра, ꙟн 8 Ноемвріе Панчіова, ші кȣръціръ de тȣрчĭ тотȣ банатȣлȣ, афаръ de Рȣшава.— Ꙟн 25 Ноемвріе вені пе неаштептате ла Бȣкȣрештĭ нішке трімісȣлȣ Деттін кȣ 1200 de Сербіані; de алтъ парте ꙟнтръ

Radȣ Голескȣ кȣ кълърітеа Romъnъ ші копрінсе кȣртеа domnéскъ. Маврокордатȣ фȣ прінсȣ кȣ фіії съї dimпреȣнъ ші dȣссȣ ла Сівіїȣ, ȣnde аџіȣнсе ꙟн 7 Dечемвріе. Гречії фȣџіръ, алції се прінсеръ ші се тъіаръ de Romъnii чеї ꙟнфȣріаці, алції фȣръ dȣшї ла Сівіїȣ кȣ domnȣлȣ лорȣ кȣ тотȣ.

XV. Ассеmine ꙟнчеркаре се фъкȣ ші ꙟн Молdавіа асȣпра лȣї Міхаіл Раковіцъ. Боіарії mалконтенці карі фȣџіссеръ ꙟн Трасілванія, веніръ кȣ къпітанȣлȣ Ерпаȣ ші кȣ 300 de ȣссарї пънъ ла Іашї, бътȣръ mіліціа domnéскъ ші ꙟнтраръ ꙟн Іашї. Міхаіл Раковіцъ се ꙟнкісе ꙟн четъцéллъ, бътȣ аларmъ ші трімісе dȣпъ óсте ка съ вінъ іȣте ла Іашї. ꙟн скȣртȣ тіmпȣ ȣссарії фȣръ ꙟнкȣнџіȣраці, асȣпра фреваці ші тъчелъріці; кънітанȣлȣ Ерпаȣ скъпъ кȣ фȣга ꙟн Трасілванія. Dȣпъ ачеастъ demȣстръчіȣне de ostilitate, Раковіцъ провокъ пре ханȣлȣ тътърескȣ ші пре паша de ла Хотінȣ съ ї dea аџіȣторіȣ; елȣ ꙟнсȣшї ꙟнфестъ marџініле Трасілваніеї, ші ameнінцъ кȣ іррȣnчіȣнї.— ꙟн 5 Іанȣаріȣ а. R. 2470 (Хр. 1717) се аdȣнаръ боіарії ла Бȣкȣрештї кȣ епіскопії de ла Romанȣ ші de ла Бȣzеȣ, ші алессеръ domnȣ пре Џіорџіȣ Кантакȣzенȣ, фіїȣлȣ лȣї Шербанȣ, ші трімісеръ ла іmперъторіȣлȣ Карлȣ VI. пентрȣ ꙟнтъріре ші пентрȣ оштї de аџіȣторіȣ ꙟн контра тȣрчілорȣ ші а тътарілорȣ, карі ameнінца цеара; ꙟнсъ кȣртеа іmперіалъ черкъ съ къштіце тіmпȣ. ꙟнтре ачестеа пóрта нȣmі domnȣ пре Іоанне Маврокордатȣ, фрателе лȣї Nікóлъ, каре вені ла Бȣкȣрештї кȣ ȣнȣ ферmанȣ de amnестіе. ꙟн ȣрmа ачестȣіа mȣлці боіарї рефȣџіаці се ꙟнтóрсеръ din Трасілванія ꙟн патріа лорȣ.— ꙟн *іарна ачестȣї* анȣ ꙟнченȣ Стаінвілле съ лȣкрезе ла

dрътълŏ лъĭ Траіанŏ пре лъпгъ Олтŏ, ші ꙟп прімъваръ трекŏ кв остеа ꙟп бъпатълŏ Краіовеĭ. Dвпъ че копрінсе тотŏ ціпътълŏ din dрéпта Олтълвĭ, лъссъ аколо пре ценерарівлŏ Тіце, еаръ елŏ се dвссе de копрінсе Тжргвешті. Стаінвілле ꙟпкеіъ кв Маврокорdатŏ впŏ трактатŏ секретŏ, ꙟп врта кървіа imперіалії съ ціпъ партеа цереĭ din dреапта Олтълвĭ, еаръ Маврокорdатŏ чеа din стъпга; апоĭ edіфікъ Rвшава-новъ ꙟп тіzлоквлŏ Dвпъреĭ, ші кастелълвлŏ Елісавета ꙟп Сервіа.— ꙟп аппвлŏ ачеста, Евценіŏ de Савоіа ꙟтпрессвръ Сіпціdвпвлŏ, ꙟп лвпа лвĭ Івліŏ. Веzірівлŏ вені кв о арматъ de 200,000 de тврчĭ спре а decчіпце четатеа. Евценіŏ ꙟптóрсе артеле ꙟп контра оштілорŏ коттъпdате de веzірівлŏ, ꙟп 16 Авгвстŏ; Тврчії фвръ бътвці, ші лвара фвга, перdвръ тóте артіллъріа, каре цертапії о ꙟптóрсеръ ꙟп контра лорŏ, 18,000 de тврчĭ къzвръ ꙟп ачеа zi, dаръ ші imперіалії перdвръ ла 7,000. А dóва zi се свпвсе ші Сіпціdвпвлŏ, dвпъ о ꙟтпрессвраре de 18 zіле. Цертапії копрінсеръ апоĭ тóте кастелле de пре лъпгъ Dвпъре ꙟп Сервіа, ші Rвшава ꙟп Тетішапа.

XVI. Кътръ фінітълŏ лвпеĭ лвĭ Авгвстŏ, Міхаіл domпвлŏ Молdавіеĭ, свпператŏ пре цертапĭ пептрв ꙟпкврселе din аппвлŏ трекътŏ, ꙟптръ кв 15,000 de Тътарĭ ші de Ротъпĭ ꙟп Трасілвапіа, deтолі варрікателе de ла Роdпа, ꙟпаінтъ пъпъ ла Бістерціа, ꙟтпрессвръ ачеастъ четате, ші репеzі таĭ твлте deспърцітврĭ de мілітарĭ пріп цеаръ, карі пръdаръ пъпъ ла Секŏ, Тврdа, Іерпвтŏ, Рецінŏ, вчісеръ ші прінсеръ фóрте твлці óтепĭ. Dвпъ ачеа Раковіцъ се ꙟптóрсе кв сполііеле ꙟп Молdавіа, еаръ тътарії тре-

кȣръ пре ла четатеа de Петръ ꙟн Мартȣроеȣ, ȣnde се скȣларъ Ромънії локȣлї, ȣчісеръ пре тоцї тътарії шї ле лȣаръ праdа че о фъкȣсеръ ачештіа. Атȣнчї, се deсвъетъ шї се deшертъ de óменї а патра парте а Трансілваніеї, карі парте фȣръ ȣчішї, парте пріншї, парте фȣџіръ de фріка інімічілорȣ. Тътарії карі скъпаръ din Мартȣросȣ, фȣръ аттъкаџї de Ромънії din Молdавіа de сȣсȣ, шї ръмасеръ тоцї тъчелърiцї ꙟн валеа Молdавіцеї.— Тътарії ꙟнчеркаръ съ праdе шї цеара Ромънéскъ, ꙟнсъ аколо фȣръ бътȣцї de Іоанне Маврокорdатȣ. Ханȣлȣ акȣсъ пре domнȣлȣ ла пóртъ ка пре ȣнȣ проdіторіȣ каре аȣ вънdȣтȣ цеара пер-шанілорȣ. Іоанне Маврокорdатȣ фȣ кіематȣ ла Константінополі съ dea ръчіȣнї, ꙟнсъ елȣ штіȣ съ се спеле аша de біне, ꙟнкътȣ ꙟн лȣна лȣї Dечемвріе еаръ пȣтȣ съ се ꙟнтóркъ ла Бȣкȣрештї.— Ꙟн 21 Іȣлїȣ а. R. 2471 (Хр. 1718) се ꙟнкеіъ паче ла Пассаровіцȣ dȣпъ прінчіпіȣлȣ uti possidetis. Ꙟн ȣрмареа ачестеї трактатȣ Темішара шї банатȣлȣ Краіовеї, прекȣмȣ шї о парте а Сервіеї кȣ Сінџіdȣнȣлȣ шї кȣ алте кастеле de лънгъ Dȣнъре шї Сава ремъсеръ ꙟн мънiле імперіалілорȣ, шї се ꙟнкеіъ паче пре 24 de аннї. Тȣторȣ емігранцілорȣ Ромънї се dede амнестіе; прінцшії белліче се скімбаръ. Nікóлаъ Маврокорdатȣ се скімбъ пентрȣ амбасаторії Стоіанȣ шї Петраскȣ карі фȣсеръ ꙟнкішї ꙟн Едікȣла. Маврокорdатȣ ꙟнторкънdȣсе de ла Сібіїȣ трекȣ прін Бȣкȣрештї шї фȣ пріміmȣ кȣ мȣлтъ онóре de фрате-съȣ, Іоанне. Се zіче къ ачеста і ар фі офферітȣ domнia, adмонінdȣлȣ съ гȣвернезе цеара maї оменеште, ꙟнсъ Nікóлаъ л'ар фі афлатȣ кȣ венінȣ. Dестȣлȣ къ Іоанне мȣрі престе пȣціне zіле dȣпъ ачеастъ ꙟнтреведере а лорȣ.

XVII. Ꙟn annꙋлꙋ R. 2472 (Xp. 1719) veni ea-
ръші Nікóлъ Маврокордатꙋ domnꙋ ꙟn Ромъніа; de-
ачеастъ dатъ ꙟnченꙋ съ domnéскъ maï omeneште.
Спре спъларea пъкателорꙋ commісce ꙟn тimпꙋлꙋ че-
лорꙋ треї domnіï, dóꙋe ꙟn Молdавіа ші ꙋна ꙟn Ро-
мъніа, еdіфікъ скóле ші фꙋndъ вівліотечї; елꙋ ꙟнсꙋші
се оккꙋпъ кꙋ літератꙋра, ші шї къштігъ mape nꙋme
ꙟnaintea еꙋропеаnілорꙋ ꙟnвъцаці. Кꙋ тóте ачéстеа
къшꙋпъ deстꙋлꙋ ръꙋ цереї прін алте mъсꙋрї пер-
nічióсе, къчї dede воіе тꙋрчілорꙋ съ шї фakъ касе
ші съ се ашезе ꙟn цеаръ; спре mодіфікареа ші de-
mорaлісареа Ромъnілорꙋ, de карі елꙋ штіа къ есте
ꙋрцісітꙋ, спре ассекꙋрареа deспотісmꙋлꙋї съꙋ ші спре
ꙋmплереа пꙋнцілорꙋ сале, Маврокорdатꙋ deсфіінцъ
mіліціа Ромъnъ ші шї апропріъ стіnendіеле mіліта-
рілорꙋ, саръ пре mілітанції din алꙋ лорꙋ, пресервi-
торї, карі ера скꙋтіці de алте сарчінї пꙋвлічe пꙋсе
контрівꙋціꙋnе, ші аша шї тъpi фіскꙋлꙋ.— Ꙟn амъn-
doї ачешті аnnї (R. 2471—2472) фꙋ пестіленцъ ші
карістіе ꙟn амъndóꙋе Dачіоле, сꙋперіóре ші ꙟnфе-
ріóре.— Ꙟn ꙋрmареа трактатꙋлꙋї de ла Карловіцꙋ
тꙋрчії тревꙋіа съ deмолéзъ тóте ꙟnтърітꙋріле din
Молdавіа. Ꙟn annꙋлꙋ R. 2472 (Xp. 1719) се стрі-
каръ ꙟnтърітꙋріле de ла Хотінꙋ, ꙟnсъ се ръdікаръ
алтеле пóꙋе ла Dꙋnъре. Режеле Полоnіеї Аꙋгꙋстꙋ II
трімісе ла пóртъ спре а реmꙋстра ꙟn контра аче-
сторꙋ mъсꙋрї, ꙟnсъ nꙋ фолосі nеmіка. Аmвассато-
рівлꙋ аꙋстріакꙋ, коmітеле de Вірmondт, авꙋ maї вꙋнꙋ
сꙋчесеꙋ; елꙋ скóссе de ла пóртъ ꙋnꙋ ферmаnꙋ пеn-
трꙋ deфіцерea mетелорꙋ ꙟnтре Трансілваnіа ші Мол-
dавіа. Ꙟn annꙋлꙋ R. 2473 (Xp. 1720) трімісе Стаіn-
вілле авлегаці ла Міхаіл Раковіцъ спре а комaнdа

dісеnсіѕніле ꙟн респектѕлѕ метелорѕ ꙟнтре ачесте dоѕе цері, ꙟнсъ нѕ скоссе лѕкрѕлѕ ла кале.— ꙟн аннѕлѕ R. 2474 (Хр. 1721) ордінъ імперъторіѕлѕ Карлѕ VI съ се факъ консkріпчіѕнеа локѕіторілорѕ din Трасілваніа.— ꙟн лѕна лѕї Феврѕаріѕ а. R. 2475 (1722) се стрінсе dіетъ ла Сібііѕ пентрѕ санкціѕнеа прагматікъ, каре се ачептъ ꙟн 30 Маіѕ але ачестѕї аннѕ, ші се санкціонъ ꙟн 10 Dечемвріе а. R. 2476 (Хр. 1723).

XVIII. ꙟн аннѕлѕ R. 2477 (Хр. 1724) се пъскѕ ресвеллѕ ꙟнтре Рѕссіа ші Тѕрчіа, din каѕса Џеорџіеї. Dрагоманѕлѕ Грегоріѕ Гіка мізлочі пентрѕ компѕнереа пъчії, ші къпътъ марї ремѕнеръчіѕнї de ла портъ, ꙟнкъ і се премісе ші domnіа ꙟн ѕнѕлѕ din прінчіпателе ромъпешті. Грегоріѕ Гіка ера ші непотѕ de соръ алѕ лѕї Ніколъ Маврокордатѕ, еаръ ачеста шї къштігассе ѕнѕ форте маре кредітѕ ла портъ, ꙟнкътѕ се консѕлта ла тоте ꙟнтрепрінdеріле челе маї моментосе. De алтъ парте Маврокордатѕ нѕ тръіа ꙟн армоніе кѕ Міхаіл Раковіцъ, domнѕлѕ Молdавіеї. Тоте ачесте каѕсе контрібѕіръ спре ръстѕрнареа лѕї Раковіцъ, каре се ші ꙟнтъмплъ ꙟн аннѕлѕ R. 2480 (Хр. 1727). Dрагоманѕлѕ Грегоріѕ Гіка се нѕмі domнѕ ꙟн локѕлѕ лѕї; еаръ Алесандрѕ Гіка фрателе лѕї Грегоріѕ къпътъ постѕлѕ de Dрагоманѕ.— ꙟн аннѕлѕ R. 2483 (Хр. 1730) се dестронъ Ахмеdе III, патронѕлѕ лѕї Грегоріѕ Гіка, прін Алі-патрѕна капѕлѕ іанічіарілорѕ, ші Махомеdе V се пѕсе Сѕлтанѕ. Ѹнѕ мъчеларіѕ грекѕ, анѕме Іенаке, сторсе прін мізлочіреа лѕї Алі-патрѕна прінчіпатѕлѕ Молdавіеї dе ла нолѕ Сѕлтанѕ; ꙟнсъ *факціосѕлѕ* конdѕкторіѕ алѕ іанічіарілорѕ абіа

dedecce asdienцъ лвї Іenake, ші фв вчісв ꙟn divanв; ꙟресте dóве zіле Іenake ꙟпкъ фв сsгрвmатв ꙟn прin-cóре. Прin ачеастъ скітваре естраордinаръ а лвкрв-рілорв de ла Констаntinополі, Гіка скъпъ de вnв компецiторів фóрте перікsлосв,

XIX. ꙟn Сеnтемврiе mврі Nikóлъ Маврокордатв, флацелллвлв лвї Dzeв пеnтрв прinчinателе ромъnе, ші се ꙟnгропъ ла Въкърешті. Фіівлв ачествіа. Коnстаntinв Маврокордатв, къштігъ нре вnв пв-мъръ de боіарі пеnтрв сіne, ші ї ꙟndвплекъ ка съ лв чеаръ de ла пóртъ domnв церей. Пóрта ꙟnквvіinцъ, ші Констаntinв къпътъ domnia. ꙟnсъ adверсарівлв касеї лорв, Міхаіл Раковіцъ, офферіndв везірівлвї о свmmъ mаї mаре de вапї, ꙟлв аррвnкъ din mеа престе патрв лвпї de zіле. Атвпчї Констаntinв върсъ тесаврелe челе ръпіте de татъ-съв, ꙟn mъпіле тврчілорв, ші рекsперъ скаsпвлв ꙟпкъ тотв ꙟn ачелв аппв, adекъ a. R. 2484 (Хр. 1731).— ꙟn ачеств аппв mврі гsверпъторівлв Трасілваnieї, Сіцісmвndв Корпішв; цеnерарівлв комъndаторів комітеле Павлв Валліс ціnв пресеdinца ꙟn кврсв de трей аппі.— Коn-стаntinв Маврокордатв ашеzъndвсе ꙟn domnie кв-цетъ mаї ꙟпаіnте de тóте съ ші скóтъ de ла цеаръ ваnії кв карі ш'аѵ кsмпъратв demпітатеа; елв ꙟnтро-двссе коnтрівsцівnеа пре капв (capitatio) ші dede фіnапцеле ꙟn арреndъ. Цераnії decпоіaці de аверea лорв пріn стóрчеріле челе грóссе але арреndapілорв, карі къsта съ се ꙟnавsцéскъ, adрессаръ плъпцері ла пóртъ, ꙟn врmа кърора Констаntinв Маврокордатв фв стръmsтатв ꙟn Молdaвia, a. R. 2486 (Хр. 1733), еаръ Грегорів Гіка, ка оmв кв mаї mвлтъ капачі-тате ші demпв de вnв прinчinатв mаї вsпв, тревѣ

ꙟн локꙋлꙟ лꙋї ꙟн Ромъніа.— Маврокордатꙟ дꙋссе кꙋ сіне ꙟн Молдавіа сістема де контрівꙋціꙋне пре капꙟ ші де аррендареа фінансєлорꙟ, прін карі 'стóрсе ші ачестꙟ прінчіпатꙟ ꙟн ачеа тъсꙋръ кꙋмꙟ фъкꙋссе кꙋ челꙟ дінтъіꙟ; еаръ Грегоріꙋ Гіка ꙋркъ ꙟъміле ші сꙋппꙋсе ші про клерꙟ ла ачесте сарчіні.— Ла аннꙋлꙟ R. 2488 (Хр. 1735) аменінцъндꙟ рꙋптꙋра ꙟнтре Рꙋссіа ші Тꙋрчіа, пóрта афлъ кꙋ кале де а пꙋне ꙟн Молдавіа ꙋнꙟ омꙟ кꙋ маї маре енерціе ші кꙋ маї мꙋлтъ еспеpіенцъ, ші аша стръмꙋтъ еаръ пре Грегоріꙋ Гіка ла Іаші. Константінꙟ Маврокордатꙟ кꙋмпъръ домніа цереї Ромъпешті пептрꙋ ꙋнꙟ міллион де леї. Кꙋ ачеастъ оккасіꙋне се ставілі сістема ка ла фіекаре ꙟнвестітꙋръ пóꙋъ ꙟн прінчіпатꙟ, съ се плътéскъ порції о цꙋмътате де міллион де леї, афаръ де тріꙋꙋтꙋлꙟ аннꙋал.

XX. Ферꙟъндꙟ неꙟнцелецеріле ꙟнтре Рꙋссіа ші Тꙋрчіа імперъторіꙋлꙟ Карлꙋ VI се ꙟнтрепꙋсе ла пóртъ спре а о ꙟмпъка кꙋ Рꙋссіа, черъндꙟ прінчіпателе Ромъпешті (Молдавіа ші Ромъніа) пентрꙋ Аꙋстріа, еаръ цінꙋтꙋлꙟ де ла мареа-пéгръ пентрꙋ Рꙋссіа. Пóрта нꙋ ачептъ, чі трімісе о арматъ ла Тігіна. Грегоріꙋ Гіка, ка діпломатꙟ, цꙋкъ ролꙋлꙟ де амікꙟ ꙟнтре амъндóꙋе пꙋтеріле.— Ценераріꙋлꙟ Мꙋнніх ꙟші пропꙋсе съ ꙟмпрессꙋре Тігіна ꙟн аннꙋлꙟ R. 2490 (Хр. 1737); Гіка трімісе ла дънсꙋлꙟ пре ꙋнꙟ кредінціаріꙋ алꙟ съꙋ, ка съ і спꙋнъ съ копрінdъ маї ꙟнтъіꙟ Bozia. Се zіче къ кредінціаріꙋлꙟ перфідꙟ ар фі датꙟ лꙋї Мꙋнніх консіліꙋ контраріꙋ, ꙟнсъ доꙋꙋріле лꙋї Гіка ꙟнвінсеръ. Мꙋнніх ꙟмпрессꙋръ Bozia ші о лꙋъ ꙟн 12 Іꙋліꙋ.— Аꙋстріа авъндꙟ *трактате* оффенсіве ші дефенсіве кꙋ Рꙋссіа, ші не-

пътъndѣ ꙟndѣплека пре Тѣрчіа спре паче, детермінъ а лѣа паре ла ачестѣ ресбелѣ. Dѣчеле Франческѣ de Лотарінціа (каре се ꙟнсѣрассе ꙟн 12 Февруарїѣ кѣ Маріа Тересіа фііа лѣї Карлѣ VI), ші марешалѣлѣ Секкендорф ꙟнтраръ кѣ арматъ аѣстріакъ ꙟн Сербіа; коммънdъторіѣлѣ din Трасілванія, коміteле de Валліс, ꙟнтрѣ ꙟн Ромънія, трібѣнѣлѣ Ѹрсотті кѣ 800 de мілітарї ірръпсе ꙟн Молdавіа; ачеста фѣ бътѣтѣ de Грегоріѣ Гіка, ші ѣчісѣ ꙟн лѣптъ,— ꙟн съкѣцеле лѣі се афларъ хъртії форте інтерессанте пентрѣ Тѣрчіа. Константінѣ Маврокорdатѣ бътѣ корпѣлѣ лѣї Валліс, ші лѣ респінсе престе мѣнцї ꙟн Трасілванія. Валліс мѣрі de съпъраре ла Сібііѣ, ꙟн 28 Сентемвріе.— Ꙟн Сербіа аѣстріачїї перdѣръ Naiссѣлѣ, ші ꙟн лѣна лѣї Noемвріе фѣръ алѣнгаці din Рѣшава, кѣ тоте къ постѣлѣ ачеста къzѣ маї пре ѣрмъ саръші ꙟн мъніле лорѣ. Ꙟнсъ ꙟн 28 Маїѣ а. R. 2491 (Хр. 1738) тѣрчії лѣаръ Меdіа, бътѣръ пре Dѣчеле de Лотарінціа, ꙟн 17 Аѣгѣстѣ копрінсеръ Рѣшава-новъ, ші алѣнгаръ пре цермані din цеара Ромънескъ.

XXI. Мѣнніх черкъ ꙟн deшертѣ съ копрінdъ Тігіна ші Хотінѣлѣ, ꙟн кастреле рѣсешті ірръпсе пестіленцъ; о арматъ валіdъ компѣсъ de тѣрчї, тътарї ші ромънї ꙟнсѣфлъ респектѣ рѣшілорѣ. Мѣнніх deсператѣ трімісе пре Репніѣ ла Константінополі кѣ пропѣнерї de паче, ші ціпѣ конферінце кѣ ѣнѣ авлегатѣ алѣ лѣї Грегоріѣ Гіка, прін каре се фъкѣ форте сѣспектѣ ꙟнаінтеа Аѣстріеї.— Порта deпѣмі прінчіпе Трасілваніеї пре Франческѣ Ракоці, (фіїѣлѣ фамосѣлѣї ребеллѣ каре мѣрісе ла Роdестѣ), ші лѣ трімісе ꙟн Ромънія, ка съ се ивъ ꙟн корреспѣнdінцъ кѣ малконтенції, ші съ

іррѹпѣ ꙟн Трасілванія; ꙟнсѣ Ракоці нѹ афлѣ спірітеле препарате спре асеміне ꙟнтрепріндері, еѹ се ꙟнтóрсе престе Днъре, ші ꙟн 10 Ноемвріе мѹрі ла Чернавода.— Рѹссіа оффері лѹї Кантемірѹ челѹ тенърѹ прінчіпатѹлѹ Молдавіеї, органісѣ ѹнѹ рецементѹ сѹнтѹ коммъндѹлѹ ачестѹіа, ші лѹ трімісе прін Полоніа сѣ іррѹпѣ ꙟн Молдавіа.— Ꙟн 28 Аѹгѹстѹ R. 2492 (Хр. 1739) тѹрчії фѹрѣ бътѹці ла Стъпчіані; ꙟн 31 Аѹгѹстѹ се дескісерѣ порціле Хотінѹлѹї; ꙟн 12 Септемвріе ꙟнтрѣ Кантемірѹ ꙟн Іаші, еарѣ Грегорій Гіка се ретрассе ла Днъре.— Ꙟнсѣ аѹстріачії дѹпѣ че пердѹрѣ тóте локѹріле дін дрéпта Днърії, ші ера ꙟн перікдѹ сѣ пéрдѣ ші челе дін стънга, фъкѹрѣ паче кѹ Тѹрчіа, ла Сінцідѹнѹ ꙟн 18 Септемвріе а. R. 2492 (Хр. 1739), ꙟн ѹрма къреіа Аѹстріа пердѹ тóтѣ партеа Сервіеї, каре о къштігассе дѹпѣ трактатѹлѹ де ла Пассаровіцѹ, ꙟмпреѹнѣ кѹ Сінцідѹнѹлѹ ші кѹ партеа Ромънієї дін дрéпта Олтѹлѹї. Атѹнчї ші Рѹшії ꙟнкеіарѣ паче кѹ пóрта, ші се ретрассерѣ дін Молдавіа, демертъндѹ ші Хотінѹлѹ. Кѹ ачестѹ модѹ прінчіпателе Ромънешті се рестабілірѣ ꙟн ꙟнтегрітатеа лорѹ.— Ꙟн амъндоі ачешті анні, домні пестіленца, сóцѣ недеспърціт а ресбеллѹлѹї.— Ꙟн аннѹлѹ пречедінте (R. 2491 Хр. 1738) се ꙟнфіінцѣ коммісаріатѹлѹ ꙟн Трасілваніа, цеара се ꙟмпърці спре ачестѹ скопѹ ꙟн 6 дістрікте саѹ сѹв-коммісcаріате. Епіскопатѹлѹї Ромънілорѹ ѹніці се деде домініѹлѹ Блашіѹлѹї.

XXII. Ꙟн 10 Октомвріе R. 2493 (Хр. 1740) мѹрі Карлѹ IV, фіїѣ са Маріа Тересіа ремасе ереде престе провінцеле аѹстріаче кѹ тітлѹлѹ де ре-*гінѣ а Ѹнгаріеї*, етс. Електорієлѹ де Баваріа лѹѣ

тітлвлѕ de імперъторіѕ Романѕ свптѕ нвме de Карлѕ VII, ші ꙟчепѕ ресбелллѕ пентрв свчессівне ꙟн контра Маріеї Тересіеї. Кв dъпсвлѕ се внірѣ Фріdерікѕ II рецеле Првссіеї, Лвdовікѕ XV рецеле Францieї ші Філіппѕ рецеле Іспаніеі, ші ꙟнкврварѣ пре Австріа ꙟн внѕ ресбеллѕ de оптѕ аннї.— Ꙟнтре ачестеа Константінѕ Маврокорdатѕ ꙟнтроdвссе ꙟн Ромъніа фамóса Реформъ каре пóртъ нвмеле лвї. Елѕ свті пре клерѕ de контрібвціvне, орdінѣ внѕ консісторіѕ de 10 превуї пентрв аdміністрареа венітврілорѕ, пвсе ꙟн лвкраре васілічеле (челе ꙟнтроdвссе ꙟнкъ de татъ съѕ), десфіінцѣ ші міліціа каре маї ръмъсессе dвпъ реdвкціvнеа фъквтъ de татъ-съѕ, реціпъndѕ нвмаї 2000 de армаці пентрв ессеквціvні, пентрв вегіеле пвбліче ші пентрв посте; ꙟнтроdвссе свтелнічії, класіфікѣ пре боіарії чеї мічї ꙟн ціптілї ші мазілї, дефінсе саларіеле dрегъторілорѕ, ашезѣ контрібвціvнеа ла 10 леї de фаміліе, ші дефінсе зілеле de лвкрв але церапілорѕ пентрв поссессоріѕ ла 8, ла 10 ші ла 12 пре аннѕ. Ꙟнсъ нв авѕ тімпѕ de а пвне ꙟн лвкраре ачеастъ реформъ, фііndѕ къ ꙟн аннвлѕ R. 2494 (Хр. 1741) Грегоріѕ Гіка фв кіематѕ ла Константінополі, ші Константінѕ Маврокорdатѕ фв стръмвтатѕ ла Молdавіа, еаръ ꙟн локвлѕ лвї вені Міхаіл Раковіцъ а dóва óръ.

XXIII. Константінѕ Маврокорdатѕ dвссе кв сіне реформа, саѕ маї біне проіектвлв фъквтѕ ꙟн прінчіпатвлѕ Ромъніеі, ші се аdопрѣ съ о пвнъ ꙟн лвкраре ꙟн прінчіпатвлѕ Молdавіеї, фъръ de а консіdера къ скімбъріле континве de dомнѕ німіческѕ тъне че с'аѕ фъквтѕ астъзї, ші къ dóръ нічї еаѕ

ꙟнсъші нꙋ ва фі ꙟн старе, de a o ціné, din каꙋса а- відітъції тꙋрчілорꙋ карі нꙋ каꙋтъ порте, чі кон- стрінгꙋ кіарꙋ пре челꙋ maï бꙋнꙋ domnꙋ а сторче цеа- ра тіръне́ште. Елꙋ ар фі пꙋтꙋтꙋ съ вadъ ꙋнꙋ ессемплꙋ віїꙋ ꙟн сꙋчессоріꙋлꙋ съꙋ Міхаіл Раковіцъ, каре ре- стаꙋръ тóте сарчініле de maï ꙟнаінте, нꙋсе контрі- бꙋціꙋне пре клерꙋ, ші ла чеї 10 леї de фаміліе ка- рі требꙋіа съ се ръспꙋndъ ꙟн 4 картаріе, maï ad- daꙋссе ꙋнꙋ картаріꙋ, adекъ 2 ½ леї. Кꙋ ачесте греꙋтъції се ꙋніръ тъсꙋріле челе реле de фінанце, пріn карі се рedꙋссе попорꙋлꙋ ла сапъ de лемнꙋ; mape парте de церанї лъссаръ тотꙋ, ші фꙋціръ din цеаръ. Се пъскꙋръ пъънцері ꙟн контра ꙟмпілъторі- лорꙋ, ꙟнсъ пóрта промісессе лꙋї Міхаіл къ лꙋ ва ціné треї анні ꙟн domnie. ꙟн фіне трекꙋ ші ачестꙋ тімпꙋ, Міхаіл Раковіцъ се ессілїъ ла інсꙋла Мітілене ꙟн а. R. 2497 (Хр. 1744). Константінꙋ Маврокорdатꙋ трекꙋ de ла Іаші ла Бꙋкꙋреші, лъссъndꙋ ꙟн локꙋлꙋ съꙋ пре Іоанне Маврокорdатꙋ фрате съꙋ.— ꙟн ачестꙋ аннꙋ се цінꙋ dietъ ла Сівііꙋ ꙟн каре се ашезъ ка санкціꙋнеа прагматікъ съ се пꙋнъ ꙟнтре леціле церeï; Франческꙋ de Лотарінца, консóртеле Маріеї Тересіеї, се рекꙋноскꙋ de корреціnте, се adonтъ прінчіпіꙋлꙋ ка нічї о леце вотатъ de dietъ, съ н'аібъ пꙋтере пънъ че нꙋ се ва санкціꙋна de кътръ прінчіпеле це- реї.— Ла череpea Ромънілорꙋ пентрꙋ екалітатеа націонаlъ, респꙋнсе dieта, къ нобілїї Ромъні съ се компꙋте ꙟнтре нобілї, чівії ꙟнтре чівї, церанії ꙟнтре церанї dꙋпъ терріторіꙋлꙋ ꙟн каре локꙋескꙋ, еаръ Ро- мъніі ꙟн ценере нꙋ потꙋ констітꙋі а патра націꙋ- не ꙟн цеаръ, къчї пріn ачеаста с'ар стріка сістема *челорꙋ треї націꙋні* (!?!).

XXIV. Ꙟп аппꙋлꙋ R. 2498 (Хр. 1745) мꙋрi Карлꙋ VII, шi Фрапческꙋ de Лотарiпцiа се алессе iмперъторiꙋ Роmапꙋ, сꙋптꙋ пꙋмеле de Фрапческꙋ I.— Ресбелꙋлꙋ пептрꙋ сꙋчессiꙋпеа ла тропꙋлꙋ Iспапiеi маi цiпꙋ треi аппi.— Ꙟп Роmъпiа прiп мъсꙋрiле челе еспiлъторе але лꙋi Мiхаiл Раковiцъ, domпꙋлꙋi пречеdiпте, се ꙟтпꙋцiпассе пꙋмърꙋлꙋ коптрiбꙋiторiлорꙋ ꙟпфрiкошатꙋ. Копстаптiпꙋ Маврокорdатꙋ се вѫзꙋ копстрiпсꙋ а mаi аdаꙋце алꙋ 6-ле картарiꙋ de коптрiбꙋцiꙋпе (аdекъ а сꙋi коптрiбꙋцiꙋпеа ла 15 леi пре фаmiлiе), шi а пꙋпе 4 картарiе пре клерꙋ. Ꙟпсъ ꙟп а. R. 2499 (Хр. 1746) реdꙋсе зiлеле цераniлорꙋ de лꙋкрꙋ ла 12 пре аппꙋ. шi dефiiпдъ сервiтꙋтеа цераniлорꙋ прiп ꙋпꙋ актꙋ сꙋбскрiссꙋ de боiарi шi de клерꙋ. Ачеастъ реформъ кꙋпiталъ фаче опоре пꙋмелꙋi лꙋi Копстаптiпꙋ Маврокорdатꙋ. Dаръ iптрiчiле шi банii лꙋi Грегорiꙋ Гiка скоссеръ ꙟп аппꙋлꙋ R. 2500 Хр. 1747) пре фрате-сеꙋ Iоаппе Маврокорdатꙋ diп прiпчiпатꙋлꙋ Молdавiеi, шi лꙋ пꙋсеръ пре елꙋ, шi престе ꙋпꙋ аппꙋ de зiле къшꙋпаръ пꙋтареа лꙋi Копстаптiпꙋ Маврокорdатꙋ ла скаꙋпꙋлꙋ Молdавiеi шi стръпꙋпереа лꙋi Грегорiꙋ Гiка ꙟп Роmъпiа.— Копстаптiпꙋ Маврокорdатꙋ емапчiпъ ꙟп Iꙋпiꙋ а. R. 2502 (Хр. 1749) шi пре цераniii diп Молdавiа, dефiiпсе зiлеле de лꙋкрꙋ шi челелалте престъчiцпi, шi регꙋлъ сiстiма фiпапцiаръ. Ꙟпсъ престе треi лꙋпi перdꙋ domпiа прiп банii лꙋi Копстаптiпꙋ, фiꙋлꙋ лꙋi Мiхаiл Раковiцъ, каре фꙋ трiмiссꙋ ꙟп локꙋлꙋ лꙋi. Кꙋ тоте ачестеа емапчiпареа цераniлорꙋ, цiꙋратъ de клерꙋ шi de боiарi, реmасе ꙟп вiгоре. Еаръ Грегорiꙋ Гiка ашезъпdꙋсе ꙟп Роmъпiа ꙟпmꙋлцi коптрiбꙋцiꙋпеа прiп ꙋпꙋ пꙋтiтꙋ „лiпса", реꙟптроdꙋсе оieriтꙋлъ, ꙟпсъ

пентрꙋ тъптꙋіреа сꙋффлетꙋлꙋї еdіфікъ mопастерілꙋ ші оспіталꙋлꙋ de ла Пантелеіmоп, ші mꙋрі ꙟп лꙋпа лꙋї Септеmвріе, а. R. 2505 (Хр. 1752).

Секціꙋпеа D.

De ла реформа лꙋї Копстантіпꙋ Маврокорdатꙋ пъпъ ꙟп zілеле пóстре.

КАРТЕА I.

De ла реформа лꙋї Копстантіпꙋ Маврокорdатꙋ пъпъ ла Копстантіпꙋ Іпсіланте ші Алессапdрꙋ Мꙋрꙋzꙋ.

I. Dꙋпъ móртеа лꙋї Грегоріꙋ Гіка, боіарії цереї Роmъпешті алессеръ domпꙋ пре фіꙋлꙋ ръпъꙋсатꙋлꙋї, Скарлатꙋ Гіка, ші трімісеръ ла пóртъ пептрꙋ ꙟптъріреа лꙋї, черъпdꙋ тотꙋ de оdатъ ка съ се опрéскъ тꙋрчії de а се стабілі ꙟп цеаръ, ші съ ꙟпчетеze de ла скіmвареа domпілорꙋ каре рꙋіпézъ цеара, ші съ се dесфіінцеze аппателе (копфіртъчіꙋпеа пре фіекаре аппꙋ пептрꙋ о сꙋmmъ de банї). Ꙟпсъ пóрта пꙋсе domпꙋ пре фрателе челꙋ maї тепърꙋ алꙋ ачестꙋіа, кꙋ пꙋmеле Матеіꙋ Гіка. Ачеста абіа аціꙋпсе ла Бꙋкꙋрешті ші ꙟпчепꙋ а стóрче цеара ꙟп челе maї барбаре modꙋрї, пріп карі dеdе mотівꙋ ла плъпцері ꙟп контра лꙋї, de ꙋпdе ꙋрmъ стрꙋmꙋтареа лꙋї ла Молdавіа ꙟп аппꙋлꙋ R. 2506 (Хр. 1753), ші а лꙋї Копстаптіпꙋ Раковіцъ ꙟп Роmъпіа. Ꙟпсъ а чеастъ стрꙋmꙋтаре пꙋ фолосі пеmіка, къчї Копстаптіпꙋ Раковіцъ аdꙋссе кꙋ сіпе ꙋпꙋ кꙋвікꙋларіꙋ грекꙋ каре ꙟпліпіа постꙋлꙋ de вістіаріꙋ, ші dеспоіа цеара *maї ꙋрꙟтꙋ*, спре а коmплета коптрібꙋціꙋпіле челе

греле de пре спателе церапілорꙋ челорꙋ ꙟтпꙋціпаці пріп пепрекꙋрмателе есторсіꙋпі. Боіарії се копсꙋлтаръ ꙟп секретꙋ ші трімісеръ о depꙋтъчіꙋпе ла пóртъ спре а аррета фаптеле ачестꙋї domпꙋ, ші а чере depъртареа лꙋї. Копстаптіпꙋ Раковіцъ ꙟпцелессе de пассꙋріле лорꙋ, adꙋпъ пре боіарї, ле промісе ꙟпdрептаре, ші ї ꙟпdꙋплекъ съ віете пре depꙋтаці ꙟпапої. Depꙋтаціі се ꙟптóрсеръ ꙟп adевърꙋ, ꙟпсъ атꙋпчї елꙋ dede лꙋкрꙋлꙋї алтъ колóре, аккꙋсъ пре боіарї de ребеллї, ші скóссе de ла пóртъ ꙋпꙋ фермапꙋ пріп каре се ессіліаръ фраціі Въкърешті ла інсꙋла Кꙋпрꙋ. Кꙋ тóте ачестеа възъпdꙋ къ пꙋ пóте съ о скóтъ ла кале ꙟп Ромъпіа, кꙋтъ мізлóче спре а се мꙋта еаръші ꙟп Молdавіа, чееа че се ші ꙟптъмплъ ꙟп аппꙋлꙋ R. 2409 (Хр. 1756). Атꙋпчї вепі Копстаптіпꙋ Маврокорdатꙋ de а чіпчіа óръ ꙟп Ромъпіа, ꙟпкъркатꙋ de dаторіїї, спре а кърора аккоперіре ръdікъ коптрібꙋціꙋпеа ла 12 картаріе, ші ачестеа ꙟпкъ ꙟпdоіте, adекъ ла 60 de леї пре фамілiе *).

II. ꙟп ачестꙋ аппꙋ (R. 2509 Хр. 1756) се ꙟпчепꙋ ресбеллꙋлꙋ челꙋ de шепте аппї ꙟптре Маріа Тересіа ші Фрідерікꙋ II реџеле Прꙋссіеї.— ꙟп 18 Октомвріе мꙋрі ꙟп Трасілвапіа гꙋверпъторіꙋлꙋ Іоаппе Халлер, ші ꙟп локꙋлꙋ лꙋї се пꙋмі Ладіславꙋ Кемепі. ꙟп аппꙋлꙋ Ромеї 2510 (Хр. 1757) се depꙋсе Копстаптіпꙋ Раковіцъ domпꙋлꙋ Молdавіеї, ші ꙟп локꙋлꙋ лꙋї се пꙋмі Скарлатꙋ Гіка.— ꙟп Ромъпіа Копстаптіпꙋ Маврокорdатꙋ детермінъ съ реdꙋкъ

*) Ла копскрі̂пчіꙋпеа din аппꙋлꙋ R. 2510 (Хр. 1757) се афларъ пꙋмаї 35,000 de фамілії коптрібꙋітóре, а кърорꙋ коптрібꙋціꙋпе се сꙋї ла 2,100,000 леї, къте 60 de фамілiе.

картаріеле еаръші ла 4 (ꙟнсъ de къте 15 леĭ) шi съ ашеӡе порте секре пентрꙋ стрінџереа контрібꙋціꙋнеĭ ка съ нꙋ се маĭ факъ абꙋсꙋрi, dаръ нꙋ пꙋтꙋ съ пꙋнъ сістема ꙟн лꙋкраре, фiindꙋ къ ꙟн аннꙋлꙋ R. 2511 (Xp. 1758) се скóссе din domnie шi се арrꙋнкъ ꙟн edꙋкала, dꙋпъ ачеса се релегъ ла інсꙋла Мітілене. Скарлатꙋ Гіка се стръмꙋтъ атꙋнчĭ ꙟн Ромъніа, еаръ ꙟн локꙋлꙋ луĭ се трімісе Іоанне Калімахꙋ. Noꙋлꙋ domнꙋ алꙋ Ромънісĭ кꙋмпърассе domnia кꙋ 2000 de пꙋнџĭ de галбінĭ; елꙋ нꙋ афлъ вꙋнъ редꙋкціꙋнеа луĭ Константінꙋ Маврокордатꙋ, чi ꙟнтродꙋссе еаръшi контрібꙋціꙋнеа de 12 термінĭ, (adекъ пре лꙋнъ), шi кꙋ челелалте тассе: аціꙋтерінца, плоконꙋлꙋ, dемімърітꙋлꙋ, вінърітꙋлꙋ, оіерітꙋлꙋ, салінеле, къміле, ꙟншi ꙟнмꙋлці венітꙋлꙋ ла 2,546,828 de леĭ пре аннꙋ. Dаръ фъкꙋ шi кꙋнꙋ біне, къчĭ dесфiinцъ въкърітꙋлꙋ пентрꙋ тотꙋ déна, шi скóссе de ла пóртъ кꙋнꙋ ферманꙋ прін каре се опрірь тꙋрчiĭ de а петрече ꙟн цеаръ, фъръ de воiа domnꙋлꙋĭ, сꙋбтꙋ нꙋме de негꙋціторĭ, ш. а. ꙟн спацꙋ de треĭ аннĭ de зіле релегатꙋлꙋ Константінꙋ Маврокордатꙋ, каре шi рескꙋмпърассе віаца кꙋ 300 de пꙋнџĭ de галбінĭ, афлъ кредіторĭ ꙟн ессілiꙋ шi кꙋмпъръ domnia кꙋ 1000 de пꙋнџĭ de галбінĭ, престе карi маĭ промісе 250 de пꙋнџĭ везірiꙋлꙋĭ. Скарлатꙋ Гіка фꙋ ревокатꙋ, еаръ Константінꙋ Маврокорdатꙋ венi ꙟн аннꙋлꙋ R. 2514 (Xp. 1761) а шéптеа óръ ꙟн прінчіпатꙋлꙋ Ромъніе, adꙋкъndꙋ кꙋ сіне пре тоцĭ кредіторiĭ сеĭ, карора ле конферi челе dінтъiꙋ dрегъторiĭ ꙟн цеаръ, еаръ неаціꙋнгъndꙋ demнітъціле челе de пънъ акꙋмꙋ, маĭ adаꙋссе шi фъкꙋ doĭ ворнічĭ, кꙋлꙋ de цеара de сꙋсꙋ шi алтꙋлꙋ de *цеара de* жіосꙋ, шi прін ачештiа стóрсе шi деспоiъ

прінчіпатȣлŭ ромѫнескŭ кȣ пȣтерĭ ꙟndoіте.— Іоанне Калімахŭ din Молдавіа, ꙟнкъ се depȣсе ꙟн ачестŭ аннŭ, ші се ꙟнлокъ прін фііȣлŭ сеŭ Грегорiŭ Калімахŭ, нȣмаĭ din каȣса ка съ се deа окказіȣне гȣвернȣлȣĭ оттоманŭ de а ші контента авiditатеа са de банĭ.

III. ꙟn Трасілваніа комітеле Ladiславŭ Кемені абdікъ demnітъцiĭ de гȣвернъторiŭ ꙟn а. R. 2515 (Хр. 1762), еаръ коммъndъторiȣлŭ џенерал Nік. Аdолфŭ Барон de Бȣковŭ се нȣмі пресеdinте гȣвернȣлȣĭ.— ꙟn аннȣлŭ R. 2516 (Хр. 1763) се органісъ міліціа търгінаръ ꙟн Трасілваніа, ꙟнфіінцъндȣсе доȣе реџіменте пеdестре de ромънĭ ші доȣе de секȣĭ, ші ȣнȣ реџіментŭ de dрагонĭ de ромънĭ, ші алтȣлŭ de ȣсоарĭ de секȣĭ, ꙟнсъ маĭ пре ȣрмъ ачесте доȣе реџіменте de къларĭ се ȣніръ ꙟн ȣнȣлŭ de ȣсоарĭ.— Есторсіȣніле dрегъторілорŭ гречĭ адȣші ꙟn цеара Ромънéскъ de Конст. Маврокорdатŭ трасеръ асȣпра domнȣлȣĭ blестемеле попорȣлȣĭ, de алтъ парте інтрічіле ші ваніа лȣĭ Конст. Раковіцъ пречіпітаръ къdереа лȣĭ ꙟн аннȣлŭ R. 2516 (Хр. 1763). Конст. Раковіцъ авеа ȣнȣ соцȣ de інтрічĭ ла Константінополі, а нȣме Ставраке, кȣ каре ꙟнкеіассе ȣнȣ контрактȣ секретŭ, спре а ꙟмпърці венітȣріле Ромъніеі; dȣпъ че се ашезъ ꙟн domніе елŭ се чертъ кȣ компаніčеле сеŭ, лȣкрȣ натȣрал ла атарĭ контракте: dаръ ꙟнтрікъторiȣлŭ de ла Константінополі штiȣ съ ꙟнтóркъ лȣкрȣлŭ ші съ ꙟнnегрéскъ пре Раковіцъ ла пóртъ. Ачеаста трімісе ꙟн цеаръ пре ȣнȣ капиџі-пашъ кȣ ферманŭ de а черчета пȣртареа domнȣлȣĭ. Тȣркȣлŭ ꙟнкісе пре маĭ мȣлцĭ боіарĭ прімарі ші ĭ condeмнъ ла сȣмме консіdерабіле. Константінȣ Раковіцъ мȣрі ꙟн лȣна лȣĭ Феврȣарiŭ а. R. 2517 (Х. 1764). ꙟ-

тȣнчі пóрта пȣші domnȣ̆ пре Стефанȣ̆ Раковіцъ фрателе ръпъȣсатȣлȣі, тотȣ̆ пріп ꙟпфлȣінца грекȣлȣі Ставраке. Тотȣ̆ de о dатъ се ревокъ ші Грегоріȣ̆ Калімахȣ̆ din Молдавіа, ші ꙟп локȣлȣ̆ лȣі се пȣсе Грегоріȣ̆ Гіка, фіiȣлȣ̆ лȣі Алессаndрȣ. Ачеста гȣвернъ цеара кȣ мȣлтъ ꙟпцелепчiȣпе ші dрептате, ꙟпфіінцъ сколе, ші adȣссе омепі ꙟпвъцаці din церi стръіне пріп каре ші къштігъ маре пȣме ші попȣларітате. Стефанȣ̆ Раковіцъ din контръ, ꙟпdатъ че вепі ꙟп Ромъпіа, ȣчісе пре doi dintре боіарii ꙟпкіші de фрате съȣ̆, спре а терроріса пре попорȣ̆; аррȣпкъ dаре гроссъ пре цеаръ, ші ꙟпкісе пре маі мȣлці боіарi спре а ꙟмпеdека рекȣрсȣлȣ̆ ла Копстаптіпополі. Ꙟпсъ попорȣлȣ̆ пемаі пȣтъпdȣ̆ сȣфері тіраппіеле лȣі, окȣпъ бісерічеле, трасе клопотеле, dескісе пріпсоріле ші ліберъ пре боіарii чеі пріпші, ꙟпрессȣръ палатȣлȣ̆ стрігъпdȣ̆: „Domпȣлȣ̆ съ редȣкъ dъріле ші съ алȣпце пре гречі!“ Стефанȣ̆ ремасе ꙟмпетрітȣ̆; гречії лȣ̆ копсіліаръ съ комъпdе фокȣ̆ асȣпра омепілорȣ̆; арпъȣції трассеръ кȣ пȣшчіле ші ȣчісеръ треі омепі, чеілалці се ръсіпіръ. Фапта ачеаста аціȣпсе ла Копстаптіпополі; сȣлтапȣлȣ̆ пȣ се ꙟпdоі къ Ромъпії dȣші ла dеспеpъчiȣпе ворȣ̆ репродȣче счепеле епергіеі лорȣ̆ de маі ꙟпаіпте; елȣ̆ детермінъ скотереа лȣі Стефанȣ̆, ші стріпсеръ пре блестематȣлȣ̆ de Ставраке, еаръ ꙟп Ромъпіа трімісе пре Скарлатȣ̆ Гіка, фъръ de а чере тассе марі de ла dъпсȣлȣ̆, a. R. 2518 (Xp. 1765).

IV. Ꙟп аппȣлȣ̆ пречеdinте мȣрі Барон Бȣковȣ̆ ꙟп Трасілваніа, ꙟп локȣлȣ̆ лȣі се трімісе комітеле Апdреіȣ̆ Хаddік коммъпdъторіȣ̆ џепераl ші прешеdinте *гȣверпȣлȣі.*— Ꙟп 18 Аȣгȣстȣ̆ R. 2518 (Xp. 1765)

мȣрі Франческȣ I de Лотарінціа; фіiȣлȣ съȣ Iосефȣ II, се алессе іmперъторіȣ Romanȣ ші се нȣmі корреџінте пентрȣ тóтъ mонархіа аȣстріакъ пре лъngъ mȣmъ-са Маріа Тересіа.—Ꙟn 2 Noвemвріе Маріа Тересіа ръdікъ Трасілванiа ла demnitате de mаре прінчіпатȣ.— Скарлатȣ Гіка венindȣ а dоȣа óръ domnȣ ꙟn Romъniа, гȣвернъ кȣ mȣлцъmіреа тȣтȣрорȣ, ꙟнсъ нȣ ꙟmпліnі ȣнȣ аnnȣ de zіле, ші mȣрі, ші се ꙟнгропъ ла вісеріка Ст. Спіpidion чеа edіфікатъ de dънсȣлȣ. Ꙟn локȣлȣ лȣї алессеръ воіарії церії пре фіiȣлȣ съȣ, Алессаndрȣ Гіка, a. R. 2519 (Хр. 1766). Ꙟn аnnȣлȣ ачеста се ревокъ Грегоріȣ Гіка din Молdавіа, ші се трimісе Грегоріȣ Калimахȣ de а dоȣа óръ.— Пре тimнȣріле ачестеа се тȣрбȣраръ релъчіiȣніле ꙟнтре Rȣссіа ші Тȣрчіа din каȣса Полоніеї. Катеріnа II трimісе ꙟn Romъniа пре ȣнȣ віче-трібȣнȣ ꙟmбръкатȣ ꙟn веш тimіnте кълȣгърешті спре а ꙟнчерка іnimіле Romъnілорȣ ші а ї траце ꙟn партеа са. Ачестȣ стръвестітȣ къштігъ пре Архimаndрітȣлȣ de ла Арцешȣ, ші кȣ ацітоарȣлȣ лȣї фъкȣ о mаре пропаганdъ ꙟn контра тȣрчілорȣ, de карі ера сътȣраці Romъnії. Ла аnnȣлȣ R. 2521 (Хр. 1768) кънdȣ ера съ се ꙟнчéпъ ресбелȣлȣ кȣ Rȣссіа. сȣлтанȣлȣ Мȣстафа III. свътȣітȣ de ханȣлȣ тътърескȣ, афлъ кȣ кале de а трimіте ȣнȣ omȣ кȣ капȣ ꙟn цеара Romъnéскъ, ші аша ревокъ пре Алессаndрȣ ші трimісе пре Грегоріȣ Гіка, каре фȣссе кȣ doї аnnї mаї ꙟнаіnте ꙟn Молdавіа, ші акȣmȣ се афла ла Константіnополі.—Аȣстріа ꙟнкъ ревіеmъ ꙟn ачестȣ аnnȣ пре Хаddік din Трасілванiа, ші трimісе ꙟn локȣлȣ лȣї пре комітеле Карлȣ d'Odonел кȣ demnітате de комmъndъторіȣ џенерал ші de пресedinте гȣвернȣлȣї.

V. Кв веніреа лві Грегоріє Гіка ꙟн Ромъніа, порта трімісе о арматъ твркѣскъ спре а оккзпа прінчіпателе. Тврчії пріп ексчесселе лорв ꙟнтъррѫтаръ ші маї маре inimile Ромънілорв, рігбреа ші мъсвріле челе аспре але лвї Гіка контрібвіръ ассемінеа спре атърѫреа свфлетелорв, кв атъта маї вшорв афлѣ кале пропаганда рвссѣскъ.—Ꙟн прімъвара аннвлвї R. 2522 (Хр. 1769) се стрінсе о арматъ рвсѣскъ ла Двнастрв свптв прінчіпеле Галлічінв, алта ꙟн Украіна свптв Ромапцовв. Кътръ фінітвлв лвнеї лвї Марцію, прінчіпеле Галлічінв трекв престе Двнастрв, ші ꙟн лвна лвї Апріле бътв ла Хотінв знв корпв de 20,000 de тврчї карі свптв коммъндвлв лвї Караман-паша аппъра фоссателе dinaintea фортърецеї; двпъ ачеѣа се ретрассе кънdв сімці къ се аппропіе армата чѣа маре свптв коммъндвлв везірівлві. Ꙟн лвна лвї Івнію фв бътвтв алтв корпв de тврчї карі трекввсеръ Двнастрв ла Іердні; о флотіллъ твркѣскъ фв німічітъ апрбпе de Bozia. Галлічінв трекв еаръші Двнастрвлв, ші кв ꙟнчепвтвлв лвнеї лвї Івлію бътв пре сераскіерівлв Трачіеї ла Въскъвці, ꙟмпінсе пре тврчї ла Хотінв ші ꙟнчепв а ꙟмпрессвра фортъреца.— Ꙟнтре ачестеа Грегоріє Калімахв, домнвлв Молдавіеї фв прінсв de тврчї ші тріміссв ꙟн ферръ ла Константінополі. Тътарії фвръ фръпці ла Двнастрв. Тврчії пердвръ шѣссе бътъї свптв Молдовапці-паша; кв ꙟнчепвтвлв лвнеї лвї Сеntемвріе еї лъссаръ Хотінвлв, еаръ кв фінітвлв лвнеї лъссаръ ші Іашії, ші се ретрассеръ ла Ісакчіа. Рвшії ꙟнтраръ ꙟн Іаші, ші констрінсеръ пре боіарії карі се афла пресенці, съ ціврe кредінцъ ꙟмперътессеї.—Ла Константінополі се тъїъ капвлв везірівлві челві маре,

лѕї Грегорїѕ Калїмахѕ шї лѕї Nїкóлъ Драко драгоманѕлѕ, ка ѕнорѕ продїторї, еаръ лѕї Константїнѕ Маврокордатѕ се конфері domnia Молдавіеї.— Ꙟн лѕна лѕї Сентемвріе Романцовѕ лѕъ коммъндѕлѕ престе армата рѕссéскъ ꙟн локѕлѕ лѕї Галлічінѕ, еаръ престе чеа din Ѹкраїна се пѕсе комітеле Панін. Nоѕлѕ domnѕ Константінѕ Маврокордатѕ фѕ ацїѕнсѕ ꙟн фѕгъ спре Галлацї, de кътръ віче-трібѕнѕлѕ Фабрічіѕс, ꙟн 5 Nоѕемвріе, шї adѕссѕ ла Іашї, мѕрі ꙟн 4 Dечемвріе, dѕпъ че domnіссе ꙟн Ромънія 16 аннї ꙟн 6 ръndѕрї, шї ꙟн Молдавіа 6 аннї ꙟн 4 ръndѕрї.

VI. Dѕпъ че Рѕшії лѕаръ Галлацїї, Романцовѕ трімісе ꙟн лѕна лѕї Nоѕемвріе пре віче-трібѕнѕлѕ Карашінѕ кѕ кътева чентѕрії ꙟн Ромънія, кѕ карі се ѕніръ шї волѕнтарії Ромънї, фъкъndѕ ла 400 de іншї. Ꙟн 17 Nоѕемвріе аціѕнсеръ поартеа ла Бѕкѕрештї. Архімаndрітѕлѕ de ла Арцешѕ шї спътаріѕлѕ Първѕ Кантакѕzенѕ ꙟї конdѕсеръ de a dрентѕлѕ ла палацѕ Арнъѕції ла коммъndѕлѕ спътаріѕлѕї Кантакѕzенѕ нѕ фъкѕръ нічї о ресістінцъ. Грегорїѕ Гіка сърі прін гръdінъ шї се асkѕнсе ꙟн магазінѕлѕ ѕнѕї неґѕцъторїѕ; палацѕлѕ се dede праdеї, тоцї тѕрчії din Бѕкѕрештї се тъчелъріръ. Гіка се dесконері а треia zi шї се трімісе прін Іашї ла Петерсбѕргѕ. Акѕмѕ атъндóѕе прінчіпателе ромънештї се фъкѕръ театрѕлѕ ресбеллѕлѕї. Боіарії чеї маї ꙟнсемнаці шї маї авѕції фѕціръ ла Брашовѕ шї ла Сібіїѕ.— Ꙟн 15 Іанѕарїѕ а. R. 2523 (Хр. 1770) Романцовѕ трімісе пре ценераріѕлѕ Стаффелн кѕ ѕнѕ корнѕ de міліціе de бътѕ пре паша de ла Бръіла; апоï мергъndѕ пре Dѕнъре ꙟн сѕсѕ, ꙟн 31 Іанѕарїѕ копрінсе фоссателе de ла

Џіврџів, dвпъ ачееа се ꙟтóрсе de вътѫ зпѫ корпѫ de 16,000 de тѫрчі карі воіа съ копріпdъ Бѫкѫрештіі, ꙟп фіне оккѫпъ тóтъ џеара Ромъпéскъ. Първѫ Капташzenѫ къzѫ ꙟп лвпtеле че авѫ кѫ тѫрчіі. Ꙟп 12 Февѫаріѫ коммісcаріі рѫссешті стріпсеръ пре клерѫ ші пре боіаріі карі се афла ла Бѫкѫрешті ші ї фъкѫръ съ џіврe крedіпџъ ꙟмпъръteссеї Катеріпеї II, апоі компѫсеръ dóѫе dепѫтъчівпі dіп амъпdóѫе пріпчіпателе ші ле трімісеръ ла Петерсвѫргѫ, ѫпdе ажіѫпсеръ ꙟп 8 Апріле.— Џепераріѫлѫ Баѫер мeсѫръ џеара, ші аdѫпъ потіџе історіче ші статістіче. Пептрѫ фачілітареа коммерџѫлѫї се бътѫръ бапі de арамъ кѫ ꙟпсемпеле пріпчіпателорѫ ромъпешті.

VII. Ꙟп лѫпа лѫї Апріле се ретрассеръ оштіле dіп Ромъпіа спре а се ѫпі кѫ корпѫлѫ челѫ маре сѫптѫ коммъпdѫлѫ лѫї Ромапџовѫ; еаръ тѫрчіі пѫміръ domпѫ пре бапѫлѫ de ла Краіова, Мапѫел Росетѫ. Ꙟп 22 Іѫпіѫ се бътѫръ рѫшіі кѫ тѫрчіі ла Ирѫтѫ. Ꙟп 18 Іѫліѫ Ромапџовѫ бътѫ пре тѫрчі ші пре тътарі ꙟп Бассаравіа, ꙟп 1 Авгѫстѫ фръпсе кѫ тотѫлѫ пре веzіріѫлѫ Халіл-беі ла лакѫлѫ Кагѫлѫ; ꙟп 30 Авгѫстѫ копріпсеръ рѫшіі Кіліа-пóѫъ; ꙟп 26 Септемвріе Папіп лѫъ Тігіпа, dѫпъ ачееа четатеа. Албъ, ꙟп фіпе Бръіла. Ꙟп 25 Ноѫемвріе рѫшіі копріпсеръ еаръші Бѫкѫрештіі. Џепераріѫлѫ Оліџѫ се ашеzъ ла іерпатікѫ, ші ꙟп 23 Февѫаріѫ a. R. 2524 (Хр. 1771) ꙟпчепѫ съ батъ Џіврџіѫлѫ, dѫпъ о бомбардаре de 3 zіле лѫъ четатеа ші кастелѫлѫ.— Сѫлтапѫлѫ се dештептъ ꙟп фіпе dіп сомпѫ, ші трімісе пре веzіріѫлѫ Мехемеd-паша кѫ о армать de 150,000 de тѫрчі съ ꙟптрофѫкъ пре Мапѫел Росетѫ ꙟп пріпчіпатѫлѫ Ромъпіеі. Веzіріѫлѫ вепі пъпъ ла Dѫпъре ші

еспеdi о divisiѕne de тѕрчї ꙟн цеаръ, каре копрінсе ціпѕтѕлѕ Тѕрпѕлѕї. Ꙟп 19 Іѕпіѕ рѕшіі тъіаръ прешеzѕлѕ тѕрческѕ de ла Тѕрпѕ; ꙟпсъ тѕрчїї трекѕръ Dѕпъреа кѕ корпѕлѕ челѕ маре, ші ꙟп 20 Іѕпіѕ релѕаръ de ла рѕші Џіѕрџіѕлѕ. Ꙟп 21 Іѕпіѕ ꙟпвіпсеръ рѕшії ла Бъкърештї, ші ꙟп 23 ла Negoieштї. Ꙟп 17 Аѕгѕстѕ черкъ џеперѕріѕлѕ Ессеп съ іеа Џіѕрџіѕлѕ de ла тѕрчї, dаръ фъръ сѕчессѕ. Ла 1 Сеnтемвріе ѕѕ бътѕтѕ Мапѕел Rосетѕ ла Rъшпікѕ. Сераскіеріѕлѕ Мѕссопоглѕ фѕ фръптѕ ꙟп 31 Октомвріе ші респіпсѕ престе Dѕпъре ꙟпdърътѕ, dѕпъ че пердѕсе 5350 de тѕрчї. Пресіdіаріі тѕрчї dешертаръ Џіѕрџіѕлѕ, еаръ џеперарiѕлѕ Ессеп оккѕпъ кастеллѕлѕ ꙟп 3 Nоѕемвріе.— Џеперарiѕлѕ Ваісстапп копрінсе кастреле веzіріѕлѕї ла Баваdаг, ꙟп 29 Октомвріе. Веzіріѕлѕ черкъ ꙟпdешертѕ съ аппѕче еаръші Џіѕрџіѕлѕ ꙟп 4 Nоѕемвріе.—Dѕпъ ачесте сѕчессе фаѕсте пептрѕ рѕшї, се мѕтъ театрѕлѕ ресбеллѕлѕї de а-dрéпта Dѕпъреї. Ваісстапп пѕрта коммъпdѕлѕ ꙟп Rомъпіа, еаръ Rомапџовѕ ціпеа кортеллѕлѕ џеперал ꙟп Іашї.—Ꙟп dекѕрсѕлѕ іерпеї се фъкѕръ маї мѕлте пропѕпері de паче, dіптре карі ѕпа ера: „Прінчіпателе ромъпе съ се копстітѕéскъ de сіпе сѕптѕ реџеле Стапіславѕ Попіатовскі каре съ абdіче Полопіеї, еаръ dѕпъ мóртеа ачестѕіа съ віпъ сѕптѕ Rѕссіа.“— Ꙟп ачестѕ аппѕ Аѕстріа пѕмі гѕверпъторіѕ Трасілваніеї пре комітеле Іосефѕ de Аѕерсберг; еаръ пре Франческѕ Праісс коммъпdъторіѕ џеперал.

VIII. Ꙟп 30 Маіѕ а. R. 2525 (Хр. 1772) се ꙟпкеіъ ла Џіѕрџіѕ армістеџѕ ꙟптре Rѕссіа ші Тѕрчіа кѕ копdіціѕпеа, ка Dѕпъреа съ фіе марџіпеа dеспърџітóре ꙟптре амъпdóѕе армателе.— Ꙟп лѕпа лѕї Іѕ-

ніŏ ꙟнтраръ оштіле австріаче ші прѕссіане ꙟн Полоніа, дѕпъ каре ѕрмъ ꙟмпърціреа Полоніеĭ.— Ꙟн 2 Августŏ се тръктъ деспре паче ла Фокшіанĭ, ꙟнсъ ꙟн 26 Августŏ се рѕнсеръ негоціаціѕніле фъръ де а фі ацінсŏ ла вре ѕнŏ ресѕлтатŏ, фіindŏ къ Рѕссіа персевера пентрѕ indeпendinца прінчіпателорŏ сѕнтŏ гаранціа пѕтерілорŏ еѕропеане.—Dѕпъ че флота тѕрческъ де ла Крімеріа фѕ бътѕтъ, се фъкŏ алтŏ конгрессŏ де паче ла Бѕкѕрештĭ, ꙟн лѕна лѕĭ Noемвріе, ꙟнсъ ші ачеста фъръ де ресѕлтатŏ.— Ꙟн аннѕлŏ R. 2526 (Хр. 1773) понтефічеле романŏ Клементе XIV (Ганганеллі) десфііnцъ ордінеа Іесѕіцілорŏ.— Ꙟн лѕна лѕĭ Маіŏ ші Іѕніŏ петрекŏ імперъторіѕлŏ Іосефŏ II ꙟн Трасілванiа.— Рѕшіĭ пердѕръ тóте локѕріле оккѕпате де престе Dѕнъре; ꙟнсъ ꙟн аннѕлŏ R. 2527 (Хр. 1774) трекŏ Романцовŏ еаръшĭ престе Dѕнъре, бътŏ пре тѕрчĭ ꙟн маĭ мѕлте локѕрĭ, ші маĭ пре ѕрмъ ꙟнкісе армата везіріѕлѕĭ ла Шѕмла аша де таре, ꙟнкътŏ тѕрчіĭ се възѕръ констрінші а чере паче. Ꙟн 21 Іѕліŏ се ꙟнкеіъ трактатѕлŏ де паче ла Кѕчіѕк-Каінарці. Ачестŏ трактатŏ меморабіл пентрѕ прінчіпателе ромъпештĭ, коnрінde ꙟн артікѕлŏ XVI ѕрмъторéле пѕнте: „Рѕссіа дъ порціĭ ꙟнdърътŏ прінчіпателе Молдавіеĭ ші Ромъніеі кѕ ачесте кроdіціѕнĭ: 1) амнестіе комплетъ пентрѕ тоцĭ, рестітѕіреа аверілорŏ ші демнітъцілорŏ челорŏ компромішĭ ꙟн ресбеллŏ; 2) лібертатеа реліціѕнеĭ крештіне ꙟн прінчіпате; 3) рестітѕіреа аверілорŏ бісерічештĭ ші прівате каре се оккѕпассеръ де тѕрчĭ ші се аdаѕсеръ ла реціѕнеа (раіа) Бръілеĭ, Хотінѕлѕĭ, Тігінеĭ, etc.; 4) трактаре омеnéскъ а клерѕлѕĭ; 5) ліберъ емігръчіѕне кѕ тóте аверіле ꙟн

корсȣ de ȣnȣ annȣ de zile; 6) цѣрї векї съ нѫ съ чеаръ de ла прінчіпате; 7) чі din контръ съ се іерте трібѫтѫлȣ пре doї annї din каѫса dattпелорȣ ѫнтъмплате прін ресбелѫлȣ; 8) dѫпъ терtinѫлȣ ачеста, порта съ фіе moderатъ ѫн пѫнереа трібѫтѫлѫї, каре се ва da тотȣ ла doї annї; шї съ обсерве прівілецііеле прінчіпателорȣ гарантісате de Махоmede IV; 9) прінчіпателе съ аібъ ацепцїї лорȣ ла портъ, карї съ фіс респектацї dѫпъ dрептѫлȣ цінцілорȣ; 10) miністрѫлȣ рѫссескȣ de ла портъ съ аібъ dрептȣ de а ѫнтерчede пентрѫ прінчіпате; еаръ порта съ фіе daторе а лѫа ѫн конciderъчіѫне арретъріле лѫї. Ѫн ȣрmа ачестѫї трактатȣ сѫлтанѫлȣ dede ȣнȣ хатішеріфȣ прін каре ассекѫръ dрептѫріле прінчіпателорȣ.

IX. Dѫпъ ачесте ѫнтъмплърї греле, Роmънії ръzimацї пре dрептѫріле къштігате се adѫнаръ ла Бѫкѫрештї спре а шї алеце domnȣ. Ачї се формаръ dоѫе партіте dintре карї ȣна воіа пре Манѫел Росетȣ, еаръ чеалалтъ пре Стефанȣ Прѫскованѫ de ла Краіова. Neпѫтъndѫсе ȣнї ѫнтре cine, се dѫсеръ ла mарешалѫлȣ Роmанцовȣ спре а лȣ консѫлта пентрѫ алецереа dintре ачештї doї kandidaцї. Роmанцовȣ ле dede респѫнсȣ, съ се adресеze ла портъ, сѫверана лорȣ. Ѫнтре ачестеа порта, фъръ de а ѫнтреба прінчіпателе, destinъ пре dрагоmанѫлȣ Алесандрѫ Іпсіланте пентрѫ Роmънія, шї пре Грегорїȣ Гіка (каре фіindȣ прінсȣ de рѫшї шї dѫсȣ ла Петерсбѫргȣ, се ѫнторсессе ѫн Молdавіа, шї пентрѫчеа аколо ка приватȣ) пентрѫ Молdавіа, 28 Септеmврїе а. R. 2527 (Хр. 1774). Аmъndoї ачештї domnї гѫвернаръ цеpile форте ѫнцелепчеште, ѫнфіінцаръ сколе, ръdікаръ фаврічї шї бісерічї, шї фъкѫръ

реформе вѫне пентрѫ administrарea дрептъцiї.—Ꙟн аннѫлѫ ачеста Аѫстрiа пѫсе ꙟн локѫлѫ лѫї Аѫерсверг пре Самѫел Брѫкентал пресeдiнте гѫверпѫлѫї din Трансiлванiа.—Ꙟн лѫна лѫї Октомврiе рѫшiї ера ꙟнкъ ꙟн Молдавiа; Аѫстрiа тримiсе кѫ воiа ачестора мiлiцiе ꙟн Бѫковiна, сѫптѫ претестѫ de а аппера Галлiцiа de партеа еспѫсъ ꙟнкѫрселорѫ тътарiлорѫ, шi оккѫпѣ ачелѫ цiпѫтѫ алѫ Молдавiеї, апоï дескiсе негоцiацiѫнї diпломатiче кѫ пóрта, черъндѫ съ i се dea еї Бѫковiна, ка ѫпѫ цiпѫтѫ печессарiѫ пентрѫ аппъраrea провiнцелорѫ сале. Пóрта фъръ de а ꙟнтреба цеара, въндѫ Аѫстрiеї Бѫковiна ꙟн 25 Фебрѫарiѫ а. R. 2530 (Хр. 1777); ꙟн 2 Iѫнiѫ се скiмбаръ докѫментеле пентрѫ ашезареа терминiлорѫ ꙟнтре Аѫстрiа шi Тѫрчiа. Грегорiѫ Гiка протестѣ ꙟн контра ачестѫї актѫ въгъмъторiѫ de ꙟнтегрiтатеа прiнчiпатѫлѫї, шi се оппѫсе ессекѫцiѫнеї лѫї. Din ачеастъ кавсъ пóрта сѫпъратъ пре dънсѫлѫ декретѣ скóтереа лѫї Грегорiѫ ꙟн лѫна лѫї Октомврiе, шi тримiсе пре ѫпѫ кiхаiа ла Iашї, ка съ лѫ дѫкъ саѫ вiѫ саѫ мортѫ ла Константiнополi. Къндѫ аџiѫнсе тѫркѫлѫ ла Iашї, се префъкѫ болнавѫ, шi ꙟнвiтѣ пре Гiка съ вiнъ пънъ ла dънсѫлѫ. Гiка песѫспектъндѫ ѫпѫ перiклѫ аша de маре, се дѫсе ла тѫркѫ; iанiчiарiї пѫсеръ мъпiле пре dънсѫлѫ шi лѫ ѫчiсеръ. Капѫлѫ лѫї се тримiсе ла Константiнополi спре а конвiнџе пре тiраннѫ деспре лашiтатеа коммiссъ. Еаръ ꙟн локѫлѫ лѫї се пѫмi domнѫ драгоманѫлѫ Константiнѫ Мѫрѫѕѫ.

X. Ꙟн аннѫлѫ ачеста (R. 2530; Хр. 1777) се пѫмi гѫвернъторiѫ Трансiлванiеї Самѫел Барон de Брѫкентал, каре фѫссе пънъ акѫмѫ пѫмаї пресeдiнте; еаръ ꙟн аннѫлѫ R. 2531 (Хр. 1778) мѫрiндѫ елек-

торіѕлѕ de Баваріа, Массіміліанѕ Іоссфѕ, фъръ de а лъсса копії, се пъскѕ ресвеллѕ кѕ Аѕстріа пентрѕ пърціле adnecce Баварієі.— Ꙟн 23 Маіѕ а. R. 2532 (Хр. 1779) се ꙟнкеіѣ наче кѕ Прѕссіа ла Тешен.— Ꙟн 29 Noвемвріе а. R. 2533 (Хр. 1780) мѕрі Маріа Тересіа de idронікъ, ꙟн етате de 63 аннї, ші фіїѕлѕ еї, Іосефѕ II, ремасе сінгѕрѕ domniторіѕ.—Ꙟн 22 Марціѕ а. R. 2534 (Хр. 1781) імперъторіѕлѕ Іосефѕ II спарсе кѕіѕѕлѕ сассілорѕ, dъndѕ воіе ла верче Трасілванѕ съ се ашеzе ꙟн верче четатеа ї ва пльчé; ꙟн 24 Марціѕ ръdікъ dененdінца клерічілорѕ католічї de кътръ сѕперіорї естернї; еаръ ꙟн 25 Октомвріе пѕблікъ декретѕлѕ толеранціеї пріn каре dекіеръ есерчіцѕ ліберѕ тѕторѕ конфессіѕнілорѕ крештіне.— Ꙟн 27 Dечемвріе се ꙟнтъмплъ ка чеї doї фії аї лѕї Алессанdрѕ Інсіланте съ фѕгъ de ла Бѕкѕрештї ла Брашовѕ, ші de аколо съ трéкъ ла Віенна. Ачеастъ фаптъ неꙟнцълéнтъ а ціѕнілорѕ, компромісе пре domnѕ ꙟnаінтеа порції. Секретаріѕлѕ Раічевічї каре фѕ тріміссѕ dѕпъ dъншії, dede domнѕлѕї консіліѕ, ка спре а скъпа de перікле съ ші dea елѕ ꙟнсѕші dimiccіѕнеа, ші съ се dѕкъ ла Константінополі спре а се ескѕса. Секретаріѕлѕ Раічевічї лѕкръ ла імперъторіѕлѕ Іосефѕ II аша, ꙟнкътѕ фіїї de domнѕ, конвіншї къ нѕ лі се ва ꙟнтъмпла нічї ѕнѕ ръѕ, се dѕсеръ еї ꙟнсішї ла татълѕ лорѕ ла Константінополі ꙟн анnѕлѕ R. 2535 (Хр. 1782). Dѕпъ абdікареа лѕї Алессанdрѕ Інсіланте се трімісе domнѕ ꙟн цеаръ dрагоманѕлѕ Nікóлъ Караціа; ꙟн Молdавіа скоцінdѕсе Константінѕ Мѕрѕzѕ, се denѕmi Алессанdрѕ Маврокорdатѕ, фіїѕлѕ лѕї Константінѕ. Ꙟн ачестѕ аннѕ се нѕсеръ консѕлї рѕссештї ла

Iашї шi ла Бȣкȣрештї. Аȣстрiа ꙟпкъ трiмiсе ȣпȣ аџiпте копсȣларiȣ пептрȣ прiпчiпате. Стефапȣ Raiчевiчї, фостȣлȣ секретарiȣ алȣ лȣї Ал. Iпсiлапте, фȣ челȣ dinтъiȣ аџiпте аȣстрiакȣ ꙟп Ромъпiа.

XI. Iмперъторiȣлȣ Iосефȣ II ȣпi ꙟп 14 Аȣгȣстȣ капчеларiа аȣликъ трасiлвапъ кȣ чеа ȣпгȣрéскъ; ꙟmпреȣпъ тесаȣрарiатȣлȣ Трасiлваniеї кȣ гȣвернȣлȣ џереї, шi desфiiпџъ maї mȣлте mопастерiе; ꙟп лȣпа лȣї Маiȣ а. R. 2536 (Хр. 1783) къльторi прiп Ȣпгарiа, Трасiлваniа шi Бȣкȣвiпа.— Есторсiȣпiле лȣї Nікóла Караџiа ꙟп џеара Ромъпéскъ ꙟлȣ фъкȣръ съ шї пéрzъ domnia ꙟп лȣпа лȣї Октомврiе. ꙟп локȣлȣ лȣї се трiмiсе dрагоmапȣлȣ Мiхаiл Копст. Сȣцȣ. Сȣптȣ domnia ачестȣiа пóрта dede ꙟп 16 Октомврiе а. R. 2536 (Хр. 1783) сiпетȣлȣ прiп каре ꙟптъреште активiтатеа аџiпtелȣї аȣстрiакȣ ꙟп прiпчiпате, еаръ ꙟп 24 Феврȣарiȣ а. R. 2537 (Хр. 1784) алтȣлȣ прiп каре ассекȣрézъ аȣстрiачiлорȣ коmmерџȣлȣ ꙟп прiпчiпате кȣ diверсе фавор'. — ꙟп 6 Маiȣ але ачестȣї аппȣ iмперъторiȣлȣ Iосефȣ II dекiеръ лiмба џермапъ de лiмбъ оффiчiалъ ꙟп Ȣпгарiа шi Трасiлваniа, шi ꙟmпȣсе dаторiе ка ꙟп термiпȣ de треї аппї, тоџї dрегъторiї съ штiе џермапеште; ꙟп 8 Iȣпiȣ desфiiпџъ ꙟmпърџiреа чеа веке а Трасiлваniеї, dȣпъ челе треї пацiȣпї прiвiлеџiате, шi ꙟmпърџi тóтъ џеара ꙟп 11 комiтате: Ȣпiъdóра, Сiбiiȣлȣ, Фъгърашȣлȣ, Брашовȣлȣ (кȣ Трiшеzȣлȣ), Преторiȣлȣ секȣiлорȣ, Тȣрdа (кȣ Бiстерџiа), Салiпiкȣлȣ iптерiор, Салiпiкȣлȣ de mizлокȣ, Клȣшiȣлȣ, Търпавеле, Алба. ꙟп 11 Октоmврiе орdiпъ копскрiпчiȣпе џепералъ ꙟп Ȣпгарiа шi Трасiлваniа. Ачеаста dede оккасiȣпе ла о ресколъ *ꙟпфрiкошатъ* din партеа Ромъпiлорȣ din mȣпџiї аȣ-

рарії ші din пърціле вечіпе. Ромъпії се бȣкȣра de копскріпчіȣпе, крезъпdȣ къ се фаче кȣ скопȣ de a ї мілітаріса, ші de a ї скъпа кȣ ачестȣ modȣ de феȣdалістȣлȣ челȣ греȣ алȣ ȣпгȣрілорȣ; ꙟпсъ възъпdȣсе ꙟпшелаці се аdȣпаръ ꙟп 31 Октомвріе ꙟп бісеріка de ла Местéкъпȣ, ꙟп ціпȣтȣлȣ Крішȣлȣї, сȣптȣ прешеdінца лȣї N. Ȣрсȣ Хоріа, каре ȣмбласе ла Віенна ꙟп маї мȣлте кaȣсе але лорȣ. ꙟп 7 Noȣемвріе еї се стрінсеръ ла сатȣлȣ Кȣтсіȣ съ ціпъ алтъ аdȣпаре, doї ціȣdечї de черкȣ (szolgabiro) кȣ къці-ва мілітарї ꙟпчеркаръ съ ꙟмпеdече аdȣпареа, ꙟпсъ пълътіръ кȣ віеаца темерітатеа лорȣ, — мілітарії се алȣпгаръ.

XII. Атȣпчї Хоріа, Клошка ші Крішапȣ се пȣсеръ ꙟп фрȣптеа попорȣлȣї, ші ціȣраръ ꙟптрȣ стінцереа побілілорȣ. ꙟп скȣртȣ тімпȣ се стрінсеръ ла 20,000 de омені, dекіераръ морте ассȣпріторілорȣ, ші пȣрчессеръ ꙟп коптра лорȣ, dевъстаръ ла 389 de сате побілітаре, dъръпъраръ ла 237 de касе domпешті, ші 23 de бісерічї ȣпгȣрешті, ші ȣчісеръ ла 150 de побілї. Гȣверпȣлȣ de атȣпчї сȣптȣ Самȣел Брȣкептал, ꙟпчеркъ маї ꙟптъіȣ прін мізлоче пачіфіче съ стъмпере революціȣпеа, ꙟпсъ пȣ фолосі пітіка; dȣпъ ачееа стрінсе ошті de прін прециȣрȣ ші ле трімісе асȣпра Ромъпілорȣ. ꙟп 7. Dечемвріе се фъкȣ о вътаіе сърцеросъ, ꙟп каре къзȣръ ла 4000 de церапї, чеілалці се ресіпіръ. Копdȣкторії се трассеръ ла мȣпці, ꙟпсъ фȣръ въпdȣці кіарȣ de кътръ соціі лорȣ: ꙟп 27 Dечемвріе фȣръ пріпші ші dȣші ла Алба-Іȣліа. Крішапȣ се ȣчісе ꙟпсȣші ꙟп пріпсоре, іаръ Хоріа ші Клошка фȣръ ессекȣтаці кȣ рота, ꙟп 28 Феврȣаріȣ a. R. 2538 (Хр. 1785). Ачеаста ресколъ, каре еші

атътѣ de траціkъ пептрѕ аѕторії еї, авѕ кѕ тóте ачестеа ѕрmърі салѕтаре пептрѕ попорѣ ꙟп ценере. Овії чеї ацері аї іmперъторіѕлѕї Іосефѣ II възѕръ каѕселе ꙟп фесdалістѕлѣ челѣ тіраппікѣ алѣ ѕпгѕрілорѣ, ші detерmіпъ стірпірея лѕї. Іmперъторіѕлѣ, dѕпъ ꙟmпърціреа церей ꙟп 11 коmітате, прекѕmѣ с'аѣ арретатѣ maї сѕсѣ, редѕссе ші ачестеа ꙟп лѕпа лѕї Марціѣ, ла треї dістрікте: Сівіїѕлѣ, Клѕшіѕлѣ ші Фъгърашѕлѣ, ші пѕсе престе фіекаре къте ѕпѣ коmmіссаріѣ регал, пре коmітеле Лѕпѕ Кеmепі престе Сівіїѣ, пре коmітеле Adamѣ Телекі престе Клѕшіѣ, ші пре Барон Міхаіл Брѕкентал престе Фъгърашѣ; еаръ ꙟп 22 Аѕгѕстѣ desфіінцъ сервітѕтеа тѕтѕрорѣ церапілорѣ, ші dede ла тотѣ omѕлѣ факѕлтатеа de а се mѕта ѕnde ї ва пльчé. Ꙟп 23 Noѕеmвріе dede о пóѕъ орdіпе рісdеціаръ пептрѕ Трасілваніа, каре съ ꙟпчéпъ кѕ 1 Маіѣ а аппѕлѕї ѕрmъторіѣ.

XIII. Ꙟп аппѕлѣ R. 2537 (Хр. 1784) пóрта рекѕпоскѣ de поѣ dрептѕріле прінчіпателорѣ прін ѕпѣ хатішеріфѣ копсѕпъторіѣ кѕ челѣ datѣ кѕ зече аппї maї ꙟпаінте, прін каре dекіеръ de поѣ къ пѕ ва скóте пре dоmпї фъръ de аргѕmенте ꙟпвеdерате къ сѕптѣ ребеллї: кѕ тóте ачестеа пѕ трекѣ аппѕлѣ, ші dепѕсе пре Алессаndрѕ Маврокорdатѣ dіп Молdавіа, пѕmіndѣ ꙟп локѕлѣ лѕї пре Алессапdрѕ Іпсіланте, каре фѕссе maї ꙟпаінте dоmпѣ ꙟп Роmъпіа, ші се лъсассе de бѕпъ воіе dіп касса копіїлорѣ; еаръ ꙟп 26 Марціѣ а. R. 2539 (Хр. 1786) скóссе пре Міхаіл Сѕцѕ dіп Роmъпіа, ші пѕсе пре Нікóлъ Маврогепі.— Ꙟп ачестѣ аппѣ іmперъторіѕлѣ Іосефѣ II орdіпъ тъсѕрареа Трасілваніеї спре а пѕтé репърці *коптрівѕціѕпеа* maї пропорціопатѣ кѕ поссессіѕпеа;

ꙟn 2 Аnріле dede ȣnȣ codiче кріminal џеnерал, шi ꙟn 31 Dечеmвріе о ordine de nрочессȣръ кріminалъ; еаръ ꙟn лȣnа лȣї Іȣліȣ кълъторі nрin Трасілваnіа. Ꙟn 15 Феврȣаріȣ а. R. 2540 (Хр. 1787) dede ȣnȣ регȣламеntȣ асȣnра ръnортȣрілорȣ ꙟntре nоссессорії nовілї шi џераnії колоnї; nenсіоnъ nре Саmȣел Брȣкеnтал, шi nȣmi гȣверnъторіȣ nре коmітеле Џіорџіȣ Ваnфі.— Ꙟn ачестȣ аnnȣ nórта скóссе nре Алессаndрȣ Іnсілаnте din Молdевіа, шi nȣmi domnȣ nре Алессаndрȣ Маврокорdатȣ Фіраріȣ, върȣлȣ челȣї че domnіссе кȣ doї аnnї maї ꙟnainте, сȣntȣ ачелашї nȣme; ꙟnсъ ꙟnчеnъndȣ dісkорdіеле ꙟntре Рȣссіа шi Тȣрчіа, Алессаndрȣ Маврокорdатȣ Фіраріȣ къзȣ ꙟn сȣсnічіȣnе къ ар џinе кȣ рȣшії, nórта трimісе nре ȣnȣ тȣркȣ (кȣmȣ trimісессе ла nеферічітȣлȣ Грегоріȣ Гіка) ка съ ї adȣкъ кanȣлȣ ла Коnстаntinоnолі. Маврокорdатȣ сіmџі лȣкрȣлȣ шi фȣџі ꙟn Рȣссіа. Атȣnчї еа тrimісе еаръшї nре Алессаndрȣ Іnсілаnте каре фȣссе maї ꙟnainте domnȣ ꙟn Роmъnіа.

XIV. Ꙟn аnnȣлȣ R. 2541 (Хр. 1788) nрорȣnсе ресбелȣлȣ ꙟntре Рȣссіа шi Тȣрчіа. Австріа ка коnфеdератъ а Рȣссіеі, лȣъ nарте ꙟn коntра тȣрчілорȣ; ꙟnарmъ 160,000 de milітарї ла Сава шi ла Dȣnъре сȣntȣ коmъndȣлȣ лȣї Ласчі, шi trimісе ȣnȣ корnȣ de 20,000 ꙟn Бȣковіnа сȣntȣ nрinчіnеле Кобȣргȣ. Ꙟn 9 Феврȣаріȣ се dескісеръ оnеръчіȣnіле de maї mȣлте nърџї тоtȣ de оdатъ. Арmата nрinчіnалъ сȣntȣ Ласчі ꙟnainтъ nрin Сірmіȣ сnре Сinџіdȣnȣ; ꙟn Корваџіа оnеръ Dервinс. Прinчіnеле Кобȣргȣ трекȣ de ла Сnіатinȣ ла Черnъȣџї, de ачі ꙟntръ ꙟn Молdавіа, оккȣnъ Ботошіаnії, шi се ȣnі кȣ Салтiковȣ каре коm-

шънda 12,000 de Рѹшї. Ӂн лѹна лѹї Априле трїѹ-нѹлѹ̆ Фаврї копрїнсе Іашїї, пѹсе шъна пре Алессан-dрѹ Іпсіланте шї лѹ̆ еспеdї ла Чернъѹцї. Кантакѹзенѹ̆ естрїнце ѹнѹ̆ корпѹ̆ de 6000 de Ромънї шї de Ар-нъѹцї, шї се хнеште кѹ аѹстріачії ӂн контра тѹрчї-лорѹ̆. Dаръ Nіколъ Маврогені ӂнармезъ пре Ромънї ӂн контра аѹстріачілорѹ̆, аттакъ цассѹріле de ла Тѹрнѹ-Рошѹ шї de ла Бранѹ̆, шї аменінцъ їррѹнчіѹне ӂн Трасілванія.— Кобѹргѹ̆ бате Хотінѹлѹ̆, din лѹна лѹї Маїѹ̆ пънъ ла фінітѹлѹ̆ лѹї Аѹгѹстѹ̆. Ӂнтре аче-стеа тѹрчїї трекѹ̆ Dѹнъреа шї оккѹпъ Темішана. Ім-перъторіѹлѹ̆ Іосефѹ̆ II, каре веніссе кѹ армата, се ӂнкънцїѹратѹ̆ de тѹрчї, шї пѹцінѹ̆ ліпсї de нѹ къzѹ̆ прінсѹ̆ ӂн мъніле лорѹ̆. Ацїтатѹ̆ de атътеа каламі-тъцї, лѹ̆ аппѹкъ о болъ греа; ӂн 5 Dечемврїе ӂшї dѹссеръ ла Віенна. Тѹрчїї кътръ апропїареа іерпеї се ретрасѹ̆ din Темішана ӂн Сервіа.— Ӂн 17 De-чемврїе Потемкін лѹъ Возіа кѹ ассалтѹ̆.

XV. Ӂн прімъвара аппѹлѹї R. 2542 (Хр. 1789) се ӂнчепѹ̆ еаръшї оперъчїѹніле белліче; ӂн 7 Марцїѹ̆ Кобѹргѹ̆ плекъ кътръ Ромъніа; рѹшїї кътръ фінітѹлѹ̆ ачестеї лѹнї аттакъ Тігіна. Ӂн лѹна лѹї Априле Ма-врогене кѹ Ромънїї шї кѹ Тѹрчїї аттакъ de доѹе орї пассѹлѹ̆ de ла Бранѹ̆; ӂнсъ ценераріѹлѹ̆ Хохенлохе ӂї респінце. Ӂн 1 Маїѹ рѹшїї оккѹпъ Галлацїї; ӂн 31 Іѹлїѹ̆ Кобѹргѹ̆ ѹнітѹ̆ кѹ Сѹваровѹ̆ бате пре тѹрчї ла Фокшіанї, ӂн 22 Септемврїе ла Мъртінешї; ӂн 6 Октомврїе ла Порчіанї. — Ла Сава шї ла Dѹнъ-ре кѹрсеръ ръѹ̆ оперъчїѹніле аѹстріачілорѹ̆; еї фѹръ бътѹцї претѹтіndіне, пънъ че бътрънѹлѹ̆ Лоѹdоп лѹъ коммъndѹлѹ̆, шї копрїнсе Сінцїdѹнѹлѹ̆ ӂн 7 Ок-*томврїе.*— Ӂн 13 Октомврїе рѹшїї лѹаръ четатеа

Альъ; ꙟп 10 Noвemвріе Коsургꙋ коnрinсе Бꙋкꙋрештії, шi ꙟп 13 Noвemвріе Хохеnлохе оккꙋпъ Краiова, еаръ ꙟп 15 Потеmкinꙋ лꙋъ Тiгinа.— Пеnтрꙋ admi-nістръчіꙋnеа nолітікъ ꙟп Ромъnіа се трimice Барon Тꙋгꙋт шi коnсiліарiꙋлꙋ Стефаnꙋ Раiчевiчi, фостꙋлꙋ ацinте аꙋстріакꙋ ꙟп прinчinате. Din каꙋса къ съnъ-татеа imnеръторiꙋлꙋi Іосефꙋ II терцеа тотꙋ спре maї ръꙋ, се dede орdinе бароnꙋлꙋi Тꙋгꙋт съ пегоцiезе кꙋ везiрiꙋлꙋ пеnтрꙋ паче. Ꙟnтре ачестеа Іосефꙋ II mꙋрi ꙟп 20 Феврꙋарiꙋ а. R. 2543 (Хр. 1790) ꙟп етате de 48 de аnnї, 11 лꙋnї шi 8 zіле. Ꙟnаinте de mоарте, въ-зъndꙋ къ Ꙋnгꙋрiї пꙋ сжпт mꙋлцъmiцї кꙋ рефорmеле лꙋї, шi къ ꙟп Фраnціа аꙋ прорꙋnтꙋ револꙋцiꙋnеа чеа ꙟnфрiкошатъ, Іосефꙋ II ревокъ ꙟп 28 Іаnꙋарiꙋ тоате орdinъчiꙋnіле сале ꙟп респектꙋлꙋ Ꙋnгарiеї шi алꙋ Тра-сiлваnіеї, афаръ de dекретꙋлꙋ толераnцеї шi de dесфiin-цареа сервiтꙋцiї. Dꙋпъ dъnсꙋлꙋ вrmъ ꙟп imnерiꙋ фрате-съꙋ Леополdꙋ II, mаре-ле dꙋче алꙋ Тоскаnеї.

XVI Ꙟnчеркъріле de паче кꙋ тꙋрчiї пꙋ ешiръ ла пiчї ꙋnꙋ резꙋлтатꙋ, шi аша кꙋ ꙟnчепꙋтꙋлꙋ прimъвереї аnꙋлꙋї R. 2543 (Хр. 1790) ꙟnчепꙋръ еаръшi а сꙋnа арmеле. Ꙟn лꙋnа лꙋї Марцiꙋ Коsургꙋ аmеninцъ Вi-dinꙋлꙋ, Сꙋваровꙋ Бръiла. Ꙟn лꙋnа лꙋї Апріле тꙋрчiї dешертаръ Рꙋшава поꙋъ. De ла 2 пъnъ ла 8 Іꙋnіꙋ аꙋстріачiї ꙟmпрессꙋраръ Цiꙋрцiꙋлꙋ фъръ de сꙋчессꙋ. Ꙟn 26 Іꙋnіꙋ Маврогеnі се бътꙋ кꙋ аꙋстріачiї ла Кала-фатꙋ, ꙟпсъ maї пре ꙋрmъ фꙋ респinсꙋ престе Dꙋnъ-ре. Ꙟn лꙋnа лꙋї Іꙋnіꙋ трекꙋръ тꙋрчiї кꙋ алтъ ар-mатъ ꙟп Ромъnіа. Коsургꙋ се коnчеnтръ кꙋ а са ла Бꙋкꙋрештї. Ꙟnчепꙋ а се фаче проnꙋnерї de паче. Маврогеnі се оnnꙋnе, везiрiꙋлꙋ dъ орdinе de лꙋ ꙋчidꙋ тꙋрчiї ꙟп кастре. Ꙟn 21 Аꙋгꙋстꙋ се оnрескꙋ остi-

літъціле, тѫрчії се ретрагѫ престе Dѫпъре, афаръ de прешезеле de ла Бръіла, Ціѫрціѫ ші Тѫрпѫ. Ла Сістовѫ се стрінце ѫпѫ конгрессѫ пентрѫ компѫперея пъчії. Пертрактъчіѫпіле ціпѫ мѫлтѫ; ꙟп фіне Аѫстріа ꙟпкеіѣ трактатѫлѫ кѫ Тѫрчіа ꙟп 4 Аѫгѫстѫ а. R. 2544 (Хр. 1791) ла Сістовѫ, кѫ condiціѫпеа status quo ante bellum (тóте лѫкрѫріле съ ръмъпъ кѫмѫ аѫ фостѫ ꙟпаінте de рессбеллѫ). Атъта върсаре de съпце ꙟпdешертѫ! — Спре стъмпърареа Ѫпгѫрілорѫ ꙟп mizлокѫлѫ револѫціѫпеі фрапчезе, Леополdѫ II dескісе dіетъ ла Пресбѫргѫ ꙟп 6 Іѫпіѫ а. R. 2543 (Хр. 1790) ші се коропѣ ꙟп 15 Noемвріе, dеспърці капчеларіа аѫлікъ трасілвапъ de чеа ѫпгѫрéскъ, ші копвокѣ dіета ла Клѫшіѫ ꙟп 12 Dечемвріе, каре ціпѫ пъпъ ꙟп 9 Аѫгѫстѫ а. R. 2544 (Хр. 1791) Кѫ ачеастъ оккасіѫпе Епіскопії ромъні Іоапне Бобѫ ші Церасімѫ Adамовічї dedеръ петіціѫпе ла імперъторіѫлѫ Леополdѫ пентрѫ рекѫпóштереа паціѫпеі ромъпе, ші пентрѫ екалітатеа dрептѫрілорѫ кѫ челелалте паціѫпї трасілвапе. Імперъторіѫлѫ о трімісе ла dіета чеа компѫсъ din ассѫпріторії Ромъпілорѫ. Dіета о арѫпкѣ ла акте; ꙟптре ачестеа, ꙟп артікѫлѫ 60 алѫ dіетеі dекіеръ ессерчіцѫ ліберѫ реліціѫпеі de рітѫлѫ оріептал, чеея че dекіерассе імперъторіѫлѫ Іосефѫ II кѫ 10 аппї маї ꙟпаінте пріп dекретѫлѫ толерапцеі.

XVII. ꙟп 29 Dечемвріе ст. в. Рѫссіа ꙟпкъ ꙟпкеіѣ паче кѫ Тѫрчіа, ла Іашї, ꙟп а кърeі ѫрмаре Dѫпастрѫлѫ се dекіеръ de термінѫ ꙟптре посессіѫпіле Рѫссіеі ші ꙟптре провінцеле порції отомапе. ꙟп артікѫлѫ IV алѫ трактатѫлѫї de паче се гарaптісаръ dрептѫріле прінчіпателорѫ ромъпе пре темеіѫлѫ трактатѫлѫї din 10 Іѫліѫ 1774, сеплікъторіѫлѫї din 10

Марціŭ 1779, шi актулуĭ din 28 Dечемвріе 1783.— Dупъ ешіреа трупелорŭ аустро-руссешті din прінчіпате, се пуміръ domnĭ Міхаіл Конст. Суцу ꙟн Романіа, шi Алессаndру Мурузŭ ꙟн Молdавіа. Церіле ера dевъстате пріn каламітъціле ресбелулуĭ шi dешертате dе омені. Порта промісе реласареа трібутулуĭ пре doĭ аnnĭ, шi къ пу ва скімба пре domnŭ фъръ dе мотіве греле, ꙟнсъ еа пу ціnŭ промісіupіле фъкуте Романілорŭ, кумŭ пу ле ціnŭ пічĭ оdатъ, dе кънdŭ Романії веніръ ꙟн коnтактŭ ку dъпса.— Імперъторіулŭ Леополdŭ II мурі ꙟн 1 Марціŭ а. R. 2545 (Хр. 1792) ꙟн етате dе 45 dе аnnĭ, шi пре тропŭ урмъ фіiу-съŭ, Франческŭ II, каре се ꙟнкуркъ ꙟнdатъ ꙟн ресбелулŭ франчесŭ.— Порта спре а сторче банĭ dе ла Романĭ, ꙟн контра трактателорŭ ꙟнкеіате, стръмутъ ку фінітулŭ ачестуĭ аnnŭ пре Міхаіл Суцу ꙟн Молdавіа шi пре Алессаndру Мурузŭ ꙟн Романіа.— Пре кънdŭ курцеа революціуnеа франчесъ ꙟн тотъ террореа еĭ, прінчіпателе Романе сторсе шi фълчіте пріn лупціле ресбелле шi пріn аваріціа турчілорŭ пре карі пу ĭ маĭ путеа сътура ку банĭ, ера ꙟн паче, шi се оккупа ку віndекареа плацелорŭ челорŭ ꙟнфіnте ꙟн аnnії трекуцĭ. ꙟн аnnулŭ R. 2548 (Хр. 1795) се dепусе Міхаіл Суцу din Молdавіа, шi ꙟн локулŭ луĭ се пумі Алессаndру Іоаnnе Калімахŭ, еаръ ꙟн аnnулŭ R. 2549 (Хр. 1796) се dепусе Алессаndру Морузŭ din Романіа, шi ꙟн локулŭ луĭ се трімісе Алессаndру Іпсіланте, каре фусесе маĭ ꙟнаінте domnŭ шi се лъсасе din кауса фуціреĭ коніілорŭ, еаръ dупъ ачеа трекънdŭ ꙟн Молdавіа, се прінсесе dе трібупулŭ Фабрі, шi се трімісессе ꙟн кустоdіе пъпъ ла ꙟн-

веіреа пъчеї de ла Сістовъ. Ꙟп аппълъ R. 2550 (Хр. 1797) се dепъсеръ domniї din атъпdóъе пріпчіпателе: ꙟп Молdавіа се dепъmi Копстаптіпъ Іпсілапте, еаръ ꙟп Ромъпіа Копстаптіпъ Апџіарлів. Пріп ачесте світъърї фатале се ръіпаръ пріпчіпателе къ тотълъ, ꙟп аппълъ ачеста маї вепіръ ші алте калатітъџї.

XVIII. Ѹпъ аіапъ търческъ de ла Bidinъ, къ пъмеле Пасвантогль, скóссе пре паша de аколо, ші се пъсе елъ ꙟп локълъ лъї, апоï се револтъ ꙟп коптра порџії; ꙟп лъпа лъї Noemвріе се dъссе асъпра Nікополії, копріпсе ші арсе четатеа, ші ъчісе тълџіме маре de óменї. Сълтапълъ тріміce ꙟп коптра лъї пре Осман-паша, каре рекъперъ Nікополіа. Треї аппї de zіле се фрекаръ пашії търчештї къ Пасвантогль de а dрéпта Dъпърії. Търчії deсълтъ dъпсълъ фъкъръ маї adece орї ꙟпкърсіъпї ꙟп Ромъпіа спре а се провісіопа къ бъкате. Копстаптіпъ Апџіарлів фъ dепъпџіатъ къ фаче кавсъ комтъпъ къ Пасвантогль; ꙟп 15 Феврърїъ а. R. 2552 (Хр. 1799) вепі ла Бъкърештї ъпъ търкъ, ші се dъссе de a dрептълъ ꙟп куртеа domnéскъ, ꙟпсоџітъ de ъпъ арабъ ші de doï алџї сервї търчї; dъпъ че ꙟптръ ꙟп касъ, арабълъ трассе къ пістолълъ ꙟп domпъ, търкълъ ꙟї ꙟпфіпсе апџіарілъ ꙟп пептъ, апоï ꙟї тъїъ капълъ, ші ї арръпкъ корпълъ dеспоіатъ ꙟп курте каре ера пліпъ de пеа. Се пъскъ о терроре џепералъ ꙟп Бъкърештї, ꙟпсъ пімine пъ кътеzъ а се аттіпџе de ъчігъторї. Dъпъ че се dъссе търкълъ къ капълъ, корпълъ се ꙟпгропъ ла Бісеріка Ст. Спірідіоп. Ꙟп локълъ лъї Копстаптіпъ Апџіарлів, пóрта тріміce domпъ еаръшї пре Алессапdръ Мъръzъ. Ꙟп аппълъ R. 2453 (Хр. 1800)

скітбъ пре Константінȣ Іпсіланте din Молdавіа, ші трімісе ꙟн локȣлȣ лȣї пре Алессанdрȣ Сȣцȣ.— Пасвантоглȣ бътȣ пре Плазлі-паша аша de таре ла Плевіна, ꙟнкътȣ ачеста фȣ констрінсȣ а се ретраџе престе мȣнтеле Емȣлȣ; dȣпъ ачеа трімісе ȣнȣ корпȣ ꙟн Ромъніа, каре копрінсе Черпецїї ꙟн лȣна лȣї Октомвріе. Пȣцінеле оштї ромънештї фȣџіръ dinаinтеа тȣнȣрілорȣ; боіарії din Краіова аȣzindȣ deспре іррȣпчіȣнеа тȣрчілорȣ, еміграръ, лъссъndȣ аколо нȣмаї пре локȣціїторіȣлȣ кȣ о мънъ de мілітарї. Ꙟн 7 Dечемвріе се фъкȣ бътаіе ла Черпецї ꙟнтре оштіле dомнȣлȣї цереї ші ꙟнтре але лȣї Пасвантоглȣ. Челе din ȣрмъ фȣръ фрънте, ꙟнсъ паша de ла Кладова ле трімісе сȣккȣрсȣ, ші копрінсеръ Черпецїї. Оштіле dомнештї се ретрассеръ, ла Стрехаіа ші ла Краіова ꙟн нȣмерȣ de 7000 de óменї. Карамȣстафа къпітанȣлȣ лȣї Пасвантоглȣ копрінсе Краіова ꙟн 31 Dечемвріе.

XIX. Ꙟн 5 Іанȣарїȣ R. 2554 (Хр. 1801) плекъ Алессанdрȣ Мȣрȣzȣ din Бȣкȣрештї кȣ óстеа кътръ Краіова, тотȣ de odатъ ші Aidin-паша de ла Nікополі трекȣ Dȣнъреа кȣ аї съї, ші аша ꙟнкісеръ оштіле лȣї Пасвантоглȣ ꙟн Краіова; се фъкȣ о бътаіе форте сънџеросъ, маре парте а Краіовеї се містȣї de фокȣ. Ꙟн 20 Іанȣарїȣ се спънзȣсеръ 150 de інші dintре аї лȣї Пасвантоглȣ, чеілалцї фȣџіръ ꙟн 21 Іанȣаріȣ.— Ꙟн лȣна лȣї Февrȣаріȣ ꙟнтръ Хассан-паша кȣ тȣрчії съї (веніцї ꙟнтр'ацїȣторіȣлȣ domнȣлȣї) ꙟн Бȣкȣрештї. Ачештіа, ꙟн локȣ de а апъра пре Ромънї ꙟн контра іррȣпчіȣнілорȣ лȣї Пасвантоглȣ, се апȣкаръ de ексчессе, простітȣіръ фемеї, ші фъкȣръ алте некȣвіінце. Dóȣе мȣіерї пересекȣтате

de дъпшії офіцїръ ꙟп кортеа Сльтіпіапвлві, търчії ірръписеръ dвпъ еле. Впв бсиете каре петречеа ла Сльтіпіапв, еші ꙟп корте, ші ꙟптребъ пентрв че факе ларшъ? - Впв търкв ї трассе кв пістолвлв ꙟп пептв, ші лв аштерпв ла пъмъптв. ꙟп чеалалтъ zi еспеdіцїї се пріисеръ ші се стріпгвраръ.— Кв ꙟпчепвтвлв лві Марціе, паша de ла Рвшава, кв аціоторівлв оштілорв ромъпе лвъ Кладова. Алессапdрв Мврвzв бътв пре ребеллї ла сатвлв Съкърешті ші Чіорої; ла релвареа Краіовеї Бвлвк-паша пръdъ оппіdвлв ꙟп коптра орdіпеї лві Мврвzв, ꙟпкъркъ прада пре 80 de каррь ші о dвссе кв сіпе. Dомпвлв ꙟлв акквсъ ла пбртъ, ші пръdъторівлв фв своссв dіп dрегъторіе. Ребеллїї се ретрассеръ ꙟп Марціе de ла Чернеці. Dомпвлв се ꙟптбрсе вікторіосв de ла Краіова ла Бвкврешті; еаръ Хассап-паша каре пв се тішкассе dіп ачествв локв, черв de ла dъпсвлв 60,000 de леї, кв тбте къ търчії веніцї ꙟптр'аціоторів къпътасеръ стіпепdіеле ші провісівпіле лорв. Мврвzв спре а скъпа цеара таї кврръпdв de ачесте локвсте, коптептъ пре паша ꙟп 23 Марціе, ші апої ачеста еші dіп цеаръ кв търчії сеї.— ꙟп 8 Апріле Ромъпії вчісеръ 128 de цівdапї ꙟп Бвкврешті.

XX. Абіа се авzі ла Копстаптіпополі къ цеара е ассекврать ꙟп коптра есквсрсівпілорв лві Пасваптоглв, ші свлтапвлв ревокъ пре Алессапdрв Мврвzв, орdіпъпdв ꙟп локвлв лві пре Міхаіл Свцв, (лвпа лві Noеmвріе).— ꙟп 10 Маів а. R. 2555 (Хр. 1802) треквръ оштіле лві Пасваптоглв Dвпъреа пре ла Ломв ші Арціарів, еаръ ꙟп 15 Маів пре ла Калафатв, ші респъпdіръ терроре песпвсъ ꙟп цеаръ. Боіарії ші *пегвцъторії* de ла Краіова треквръ престе Бвлкапв

ꙟn цеара Сарцедȣлȣї. Ревелаїї арсеръ Тѫргȣ-Џiiȣлȣї шi тъiаръ пре локȣiторї кȣ мiчї кȣ марї. Оштiле тȣрчештї карi maї ера ꙟn цеаръ спре апъраrea eї, нȣ се опȣсеръ ꙟнкȣрселорȣ ревелїiлорȣ,- ва се ворвiа къ ворȣ съ се ȣпéскъ кȣ eї. Domнȣлȣ deвiеръ къ нȣ е ꙟn старе de a апъра цеара. Боiарiї de ла Бȣкȣрештї фȣџiръ ꙟn Трасiлванiа. Ла ꙟnчепȣтȣлȣ лȣї Iȣнiȣ, Мiхаiл Сȣцȣ кȣ ацепцiа аȣстрiакъ трекȣръ ла Брашовȣ. Атȣнчї Хассан-паша венi ла Бȣкȣрештї кȣ кътева чентȣрiї de тȣрчї, шї скрiссе лȣї Мiхаiл Сȣцȣ съ се ꙟнтóркъ ꙟn цеаръ, къ перiкȣлȣлȣ нȣ е аша de маре, кȣмȣ с'аȣ пърȣтȣ ла ꙟnчепȣтȣ. ꙟнсъ domнȣлȣ нȣ кȣтезъ а се мiшка din Трасiлванiа. Хассан-паша трimiсе dȣпъ Niкóлъ Бранковапȣ каре фȣџiссе кътръ Фокшiанї, шi лȣ нȣmi локȣџiiторiȣ ꙟn прiнчiпатȣ. Оштiле лȣї Пасвантоглȣ нȣ трекȣръ Олтȣлȣ, чї ꙟнкъркаръ 2000 de карръ de саре de ла салiнеле de лънгъ Рътнiкȣ, шi се ретрассеръ ꙟn кастрале лорȣ din dрептȣлȣ Bidinȣлȣї. ꙟнtре ачестеа се револтъ шi Џiȣрџiорi—Осman-паша ꙟn Трачiа шi Маkedonia, шi amenințъ Константinополiа.— Ла Брашовȣ се лъџi фама къ тȣрчiї ворȣ съ iррȣmпъ ꙟn Трасiлванiа. Сире a нȣ da motiвȣ ла ассеmine ꙟнtрепрindере Мiхаiл Сȣцȣ фȣ авiсатȣ de a се dепърта de ла марџinї шi a се dȣче ла Сеdimópа.

XXI. Аȣzindȣ-се ла Константinопол къ Мiхаiл Сȣцȣ аȣ фȣџitȣ ꙟn Трасiлванiа, пóрта нȣmi ꙟn 17 Iȣнiȣ пре Алессаndрȣ Сȣцȣ din Молdавiа domнȣ шi престе прiнчiпатȣлȣ Ромънiеї, каре плекъ de ла Iашї ꙟn 4 Iȣлiȣ, dimпреȣнъ кȣ секретарiȣлȣ съȣ францесȣ, Беллевал. ꙟнtре ачестеа се пърса къ се алiнъ лȣкрȣрiле. Осman-паша прimindȣ о сȣmmъ

de вапї, се свпвсе свлтапвлвї. Пасвантоглв кв 10,000 de армацї шї кв 1200 de тєпврї ꙟп Bidinв. dвпъ че лвъ шї елв о свммъ de вапї de ла Алессапdрв Свцв, ꙟпчетъ de а маї фаче ꙟпкврсївпї. Боїарії чеї фвцїцї ꙟп Трасїлванїа, фъръ кїематцї ꙟнапої, еаръ Міхаїл Свцв фв чїтатв ла Константїнополї. Елв плекъ de ла Седішоръ ꙟп 10 Авгвстъ шї трекв прїп Ромънїа кътръ реciдinца свлтапвлвї.— Ꙟп 20 Авгвстъ порта dестїнъ domпв ꙟп Ромънїа пре Константїнв Іпсїланте, фїївлв лвї Алессапdрв, еаръ лвї Алессапdрв Свцв і трїміce орdіпе съ се ꙟпторкъ ꙟп Молdавїа, впdе маї domпї пънъ ꙟп Октомврїе, шї фїїпdв аквсатв de кътръ амбассаторївлв рвссескв, къ е de партїта франчесїлорв, фв depвсв de портъ, еаръ ꙟп локвлв лвї се dепвмї Алессапdрв Мврвзв, каре плекъ de ла Константїнополї ꙟмпреннъ кв Константїнв Іпсїланте. Кв оккасївпеа ꙟнстълъчївпії лорв се пввлїкъ впв хатїшерїфв (ꙟп Бвкврештї 23 Октомврїе) прїп каре се dефїпсе dепвмїрса лорв ꙟп прїнчїпате пре 7 аппї, се регвлъ сїстема коптрїбвцївпії, се рестїтвї Молdавїеї цїпвтвлв Хотїпвлвї, шї се релессъ трїбвтвлв пре впв аппв; трвпеле търчештї се ретрассеръ din цеаръ, шї боїарїлорв се ꙟмпвсе dеторїа съ кавте de цїперea сколелорв, а оспїталелорв шї а dрвмврїлорв.— Ꙟп 6 Октомврїе фв маре кътремвръ ла Бвкврештї, каре цїпв 4 мїнвте, шї стрїкъ маї твлте касе.

КАРТЕА II.

De ла Конstantinȣ Incіланte ші Алессаndрȣ Мȣрȣzȣ пънъ ꙟп zілеле нѡстре.

I. Революціѹпеа луї Пасваптоглȣ ꙟп церіле de ла Dȣпъре, de ші се пъреа сȣффокатъ прin dіспȣсечіȣпіле din аппȣлȣ трекȣтȣ, пȣ ассекȣръ пічї пре гȣверпȣлȣ de ла Константінополі, пічї пре domnії пічї пре локȣіторії церілорȣ ачесторȣ, къ ребеллȣлȣ пȣ ва маї тȣрбȣра пачеа пȣблікъ. Ꙟп 20 Іапȣарїȣ а. R. 2556 (Хр. 1803) се ръспъпdi фама къ Мапаф-Іврахім къпітапȣлȣ луї Пасваптоглȣ ва съ іррȣмпъ ꙟп цеаръ. Константінȣ Іпсіланте ꙟптмȣлці арпаȣції, ші се пȣсе пре пічіорȣ de аппъраре, dаръ тотȣ de о dатъ пегоцїъ кȣ ребеллȣлȣ. Кътръ фінітȣлȣ аппȣлȣї, Мапаф-Ібрахімȣ фȣ прінсȣ ші ȣчісȣ de паша de ла Рȣсчіȣкȣ.— Ꙟп лȣпа луї Маїȣ а. R. 2557 (Хр. 1804) се скȣларъ Сервії сȣптȣ Кара-Георге пептрȣ рекȣперареа лівертъції, ші пȣртаръ ȣпȣ ресвеллȣ desперат ꙟп кȣрсȣ de 12 de аппї, пъпъ че ші къштігаръ лівертатеа. Константінȣ Іпсіланте аціȣтъ пре Серві пре сȣптȣ тъпъ кȣ вапі ші кȣ бȣкате.— Ꙟп 2 Dечетвріе фъкъпdȣсе Nаполеоп Бȣпапарте імператорїȣ алȣ фрапчесілорȣ, трімісе пре Себастіапі амбассаторїȣ ла Константінополі. Ачеста трекȣ прін Бȣкȣрешті ші се прімі de кътръ Константінȣ Іпсіланте кȣ тотъ ȣмапітатеа. Ачі се пъскȣръ ꙟптре dъпшії dіскȣссіȣпї політіче, din карі Себастіапі възȣ къ Конст. Іпсіланте ціпе кȣ Рȣшії; елȣ черкъ ꙟп тотȣ modȣлȣ съ лȣ desфакъ de ассемінe сімпатії, ші съ лȣ adȣкъ съ ꙟмбръцошеzе партіта фрапчесъ; ꙟпсъ пȣ-ші аціȣпсе скопȣлȣ.— Ꙟп лȣпа луї Октомвріе а. R. 2558 (Хр. 1805) Рȣшії трекȣръ кȣ перміссіȣпеа

de вапї, се сȣппȣсе сȣлтанȣлȣї. Пасвантоглъ кȣ
10,000 de армацї шї кȣ 1200 de тȣнȣрї ꙟn Bidinȣ̆,
дȣпъ че лȣъ шї елȣ̆ о сȣммъ de вапї de ла Алес-
сandрȣ Сȣцȣ, ꙟнчетъ de a maї фаче ꙟнкȣрсiȣнї. Бо-
iарiї чеї фȣџiџї ꙟn Трасiлванiа, фȣръ кiемаџї ꙟна-
поï, еаръ Miхаiл Сȣцȣ фȣ чiтатȣ̆ ла Константiнополi.
Елȣ̆ плекъ de ла Сediшоръ, ꙟn 10 Аȣгȣстȣ̆ шi трекȣ̆
прiн Ромънiа кътръ реsidinца сȣлтанȣлȣї.— Ꙟn 20
Аȣгȣстȣ̆ порта destinъ domnȣ̆ ꙟn Ромънiа пре Кон-
стантiнȣ̆ Ипсiланте, фiiȣлȣ̆ лȣї Алессandрȣ, еа-
ръ лȣї Алессandрȣ Сȣцȣ ї трiмiсе ордiне съ се ꙟн-
торкъ ꙟn Молdавiа, ȣnde maї domni пънъ ꙟn Ок-
томврiе, шi фiindȣ̆ аккȣсатȣ̆ de кътръ амбассаторiȣлȣ̆
рȣссескȣ̆, къ е de партiта францесiлорȣ̆, фȣ deпȣсȣ̆
de портъ, еаръ ꙟn локȣлȣ̆ лȣї се deнȣмi Алессан-
дрȣ Мȣрȣзȣ̆, каре плекъ de ла Константiнополi
ꙟмпреȣнъ кȣ Константiнȣ̆ Ипсiланте. Кȣ оккасiȣнеа
ꙟнстълъчiȣнiї лорȣ̆ се пȣблiкъ ȣнȣ̆ хатiшерiфȣ̆ (ꙟn
Бȣкȣрештї 23 Октомврiе) прiн каре се дефiнсе de-
нȣмiрса лорȣ̆ ꙟn прiнчiпате пре 7 аннї, се регȣлъ
сiстема контрiбȣцiȣнiї, се рестiтȣi Молdавiеї цiнȣтȣлȣ̆
Хотiнȣлȣї, шi се релессъ трiбȣтȣлȣ̆ пре ȣнȣ̆ аннȣ̆; трȣ-
пеле тȣрчештї се ретрассеръ din цеаръ, шi боiарi-
лорȣ̆ се ꙟмпȣсе деторiа съ каȣте de цiнерея сколе-
лорȣ̆, а оспiталелорȣ̆ шi а дрȣмȣрiлорȣ̆.— Ꙟn 6
Октомврiе фȣ маре кȣтремȣрȣ̆ ла Бȣкȣрештї, каре
цiнȣ̆ 4 мiнȣте, шi стрiкъ maї мȣлте касе.

КАРТЕА II.

De ла Konctantinȣ Inciлante шi Алеccandpȣ Мȣрȣzȣ пънъ ꙟn zілеле nóctpe.

I. Револȣцiȣnea лȣї Пасвантоглȣ ꙟn цеpiле de ла Dȣнъре, de шi се пъреа сȣффокатъ npin dicпȣсечiȣnile din аnnȣлȣ трекȣтȣ, nȣ ассекȣръ nічї пре гȣвернȣлȣ de ла Константinonолi, nічї пре domnії nічї пре локȣiторiї цeрiлорȣ ачесторȣ, къ ребеллȣлȣ nȣ ва маї тȣрбȣра пачеа пȣблiкъ. ꙟn 20 Iанȣарiȣ a. R. 2556 (Xp. 1803) се ръспънdi фама къ Манаф-Iбрахim къпiтанȣлȣ лȣї Пасвантоглȣ ва съ iррȣмпъ ꙟn цеаръ. Константinȣ Inciлaнте ꙟnmȣлцi арнаȣцiї, шi се пȣсе пре пiчiорȣ de аппъраре, dаръ тотȣ de o dатъ негоцiѣ кȣ ребеллȣлȣ. Кътръ фiнiтȣлȣ аnnȣлȣї, Манаф-Iбрахimȣ фȣ прiнсȣ шi ȣчiсȣ de паша de ла Рȣсчiȣкȣ.— ꙟn лȣна лȣї Маiȣ a. R. 2557 (Xp. 1804) се скȣларъ Сербiї сȣптȣ Кара-Георге пентрȣ рекȣnерарея лiбертъцiї, шi пȣртаръ ȣнȣ ресбелȣ деснератȣ ꙟn кȣрсȣ de 12 de аnnї, пънъ че шi къштiгаръ лiбертатеа. Константinȣ Inciлaнте ацiȣтъ пре Сербї пре сȣптȣ тъпъ кȣ банї шi кȣ бȣкате.— ꙟn 2 Deчембрiе фъкънdȣсе Nаполеоn Бȣнапарте imператорiȣ алȣ франчесiлорȣ, трimice пре Себастiani амбассаторiȣ ла Константinополi. Ачеста трекȣ прiн Бȣкȣрештї шi се прimi de кътръ Константinȣ Inciлaнте кȣ тотъ ȣманiтатеа. Ачi се пъсеръ ꙟntре dъншiї dicкȣссiȣнї полiтiче, din карi Себастiani възȣ къ Конст. Inciлaнте цiне кȣ Рȣшiї; елȣ черкъ ꙟn тотȣ modȣлȣ съ лȣ decфакъ de accemine сimпатiї, шi съ лȣ adȣкъ съ ꙟmбръцошезе партiта франчесъ; ꙟnсъ пȣшiї ацiȣнсе скопȣлȣ.— ꙟn лȣна лȣї Октомбрiе a. R. 2558 (Xp. 1805) Рȣшiї трекȣръ кȣ пермiссiȣне

порції пріп Молdавіа ꙟп Австріа ꙟп коптра лвї Наполеоп каре dекіерассе ресбеллꙋ австріачілорꙋ. Наполеоп бътꙋ ꙟп 4 Октомвріе пре австріачї ла Елхінгеп, ꙟп 11 Ноемвріе пре Рѹшї ла Dірпстеін; еаръ ꙟп 2 Dечемвріе бътꙋ арміата вніть а рвшілорꙋ шї а австріачілорꙋ ла Австерліц, ѹпdе коммъпdаръ треї імперъторї: Наполеоп, Алессапdрѹ шї Фрапческꙋ, ꙟп 26 Dечемвріе се ꙟпкеїъ трактатѹлꙋ dе паче ла Пресбѹргꙋ.

II. ꙟптре ачестеа Себастіані пѹ ꙟпчета dе а ꙟптърржта пре Селімꙋ III ꙟп коптра Рѹссіеі, шї а стърві пептрѹ скóтереа dомпілорꙋ dіп прінчіпате, ка впора че цінꙋ кѹ Рѹшїї. Алессапdрѹ Іпсілапте каре се афла ла Копстаптіпополі ꙟпцелегъпdꙋ dеспре ресолѹціѹпеа порції ꙟп респектѹлꙋ фіівлвї сѣꙋ Копстаптінꙋ, ꙟлꙋ провокъ съ шї dеа dімісіѹпеа ші съ се dѹкъ ла Копстаптіпополі спре а се спъла кѹ моdѹлꙋ ачеста dе свспіціѹпеа пѹсъ асѹпра лвї. Копстаптінꙋ ръзімаtꙋ пре ферманѹлꙋ dе domnie пре шéпте аппї, пѹ се мішкъ, чі dіп коптръ коптіпѹъ а аціѕта пре Кара-Георге, кѹ сперанца dе а фі шї елꙋ аціѕтатꙋ ла ассеміне ꙟптрепріпdере. Пóрта dесковерінdꙋ ачеасть лѹкраре а лвї, детерміпъ съ ї таіе капѹлꙋ. Амбассаторіѹлꙋ рѹсеско Італіапскі, сімціпdꙋ консіліѹлꙋ порції, трімісе іѹте впꙋ еспрессꙋ ла Бѹкѹрештї, кѹ авісѹлꙋ ла Копстаптінꙋ съ се ръdіче ꙟпdатъ ші съ фѹгъ dіп цеаръ. ꙟп 16 Авгѹстꙋ а. R. 2559 (Хр. 1806) ꙟпаінте dе óра пръпзѹлвї аціѹпсе еспрессѹлꙋ ла Бѹкѹрештї. Копстаптінꙋ пѹ перdꙋ тімпꙋ, чі віепть къльрімеа, каре шї о формассе dе къпdꙋ кѹ Пасвантогль, шї пре воіарії прімарї: ꙟпкреdінцъ ачестора гѹверпѹлꙋ, зікъпdꙋ сімплꙋ къ елꙋ тре съ се dѹкъ

тоzе, шi се нвсе ꙟн кърръцъ кв тóтъ каса са, шi ꙟнквнџiвратв de кълърiте плекъ кътръ Брашовв; ла марџiнiле церei dimice miлiцia, шi тревв ꙟн Трансiлванiа, еаръ de аколо се dвссе de adрептвлв ла Петерсбвргв. Се zиче къ кiарв атвнчi кънdв аџiвнсе ла Бвкврештi еспрессвлв рвссескв, ар фi аџiвнсв шi тврквлв трiмiсв ка съ i iее капвлв, ꙟнсъ въzънdв miлiцia ꙟmпреџiврвлв domнвлвi, н'ар фi квтеzатв, чi с'ар фi ꙟнторсв ꙟndатъ ꙟndъреътв. Dвпъ че венi штiреа ла Константiнополi despre фвга лвi Константiнв Iпсiланте, свлтанвлв вчiсе пре татълв лвi, пре Алессандрв, каре фвсе de dóве орi domнв ꙟн Ромънiа шi о datъ ꙟн Молdавiа. Атвнчi пóрта трiмiсе domнв пре Алессандрв Свцв, de a dóва óръ ꙟн Ромънiа, шi тотв de odатъ ревокъ шi пре Алессандрв Мврвzв din Молdавiа, шi dестiнъ ꙟн локвлв лвi пре Скарлатв Калiмахв. Амбассаторiвлв рвссескв Iталiнскi протестъ ꙟн контра ачестеi dispвсечiвнi, фiiнdв контраръ ꙟнтърiреi пре шéпте аннi, ꙟнсъ свлтанвлв перссеверъ ꙟн ресолвцiвнеа са, шi domнii плекаръ ꙟн прiнчiпателе лорв респективе; еаръ Алессандрв Мврвzв се dвссе ла Константiнополi.

III. Ачеастъ лвкраре din партеа порцii продвссе ꙟndатъ рвптвръ ꙟнтре Рвссiа шi Тврчiа. Iмперъторiвлв Алессандрв dede ордiне трвпелорв de ла Dвнастрв съ ꙟнтре ꙟн прiнчiпате; Селiмв III пропеъ съ ревóче пре de кврръndв нвмiцii domнi, пре Алессандрв Свцв din Ромънiа шi пре Скарлатв Калiмахв din Молdавiа, шi съ рестабiлéскъ пре чеi ꙟнтърiцi пре шéпте аннi. Свцв шi Калiмахв абiа domнiсеръ кътe 10 zиле, шi кв фiнiтвлв лвi Октомврiе *ле венi ордiне* съ се ꙟнтóрнъ ла Константiнополi.

лѹї Константінѹ Інсіланте і вені фертанѹлѹ de рестаѹръчіѹне кънdѹ елѹ ера пре кале кѹ армата рѹсѣскъ ла Кіовѹ. Dаръ џенераріѹлѹ рѹсесѹ Міхелсон ҭнтрассе ҭн Молdавіа ші оккѹпассе Тігіна ші Хотінѹлѹ; Менdор ҭнпрессѹрассе Стеілѹлѹ, ші Долгорѹкі ҭнтрассе ҭн Іаші (17 Ноемвріе). Пόрта се арръть паратъ а ҭмпліні тόте коndіџіѹніле, ҭнсъ Рѹссіа пѹрчессе актѹ кѹ претенсіѹніле сале пънъ аколо, de череа Dѹнъреа дрептѹ марџіне деспърџітόре ҭнтре Тѹрчіа ші Рѹссіа. Атѹнчі пόрта dede орdіне пашілорѹ de ла Dѹнъре съ ҭнтре ҭн прінчіпате ші съ оппрѣскъ пре рѹші de а фаче прогрессе. Паша de ла Рѹсчіѹкѹ трекѹ Dѹнъреа кѹ 10,000 de тѹрчі, ші оккѹпъ Бѹкѹрештії. Рѹссіа нѹмі пре Константінѹ Інсіланте dомнѹ престе амъndόѹе прінчіпателе. Ачеста аџіѹнгънdѹ кѹ Міхелсон ла Іаші, трімісе орdіне ла гѹвернѹлѹ провісоріѹ de ла Бѹкѹрешті съ препаре кортелле ші провісіѹні пентрѹ όстеа рѹсѣскъ, ші съ ҭмтѹлџѣскъ міліџіа чеа креатъ ҭнкъ de dънсѹлѹ ҭн контра лѹї Пасвантоглѹ. Гѹвернѹлѹ се афла атѹнчі ҭнтр'о пѹсечіѹне кѹ тотѹлѹ крітікъ, стръторатѹ de dόѹе пѹтері контраре. Чеї 400 de солdаџі аї лѹї Константінѹ Інсіланте фіінdѹ провокаџі de тѹрчі а се свпѹне лорѹ, се ҭнкіесеръ ҭн монастеріѹлѹ лѹї Раdѹ. Тѹрчії фъкѹръ dіспѹсечіѹні спре а бомбарdа монастеріѹлѹ, ҭн 13 Dечемвріе, кънdѹ еакъ се аратъ рѹшії ла Колентіна. Атѹнчі чеї dін монастеріѹ ҭнчепѹръ а траџе клопотеле спре а dа семнѹ челорлалџі. Тѹрчії сперіаџі лѹаръ фѹга ҭн тόте пърџіле; солdаџії ерѹпсеръ dін монастеріѹ, попорѹлѹ се скѹлъ ҭн массъ, ші ҭн кътева мінѹте тѹрчії фѹръ алѹнгаџі dін Бѹкѹрешті. Еї лѹаръ фѹга спре Џіѹр-

ціѹ, ꙟпсъ ꙟпаінте de а трече Арџешіѹлѹ, фѹръ аціѹпшї de солдаці ші de казачї, ші пъчелъріці пъпъ ла о міе ші маї біпе. Пѹціпѹ dѹпъ ачеса вепі ші Копстаптіпѹ Іпсіланте кѹ Міхелсоп ші кѹ алці џепераре рѹші; Ісаіовѹ кѹ dѹе реџіменте de казачї се dѹссе ла Краіова. Міхелсоп пѹблікѣ ѹпѹ маніфестѹ ꙟп пѹмеле імперъторіѹлѹї Алеесапdрѹ, пріп каре dекіеръ „къ армата рѹссéскъ ꙟптръ ꙟп прінчіпате спре аппърареа реліџіѹпеї ші а dрептѹрілорѹ лорѹ, ші се ва пѹрта кѹ тóтъ dісчіпліна, датѹ ꙟп Іашї 16 Dечетвріе 1806“.— Копстаптіпѹ Іпсіланте ꙟпчепѹ съ формезе ѹпѹ корпѹ de казачї de Ромъпї dіп амъпdóѹе прінчіпателе пептрѹ апперареа лорѹ. ꙟптре ачестеа сербії коптіпѹа ресбеллѹлѹ кѹ тóтъ епергіа, ші ꙟп 13 Dечетвріе лѹаръ Сіпџіdѹпѹлѹ кѹ ассалтѹ. Міхелсоп пѹ оккѹпъ кастелле de ла Бръіла, Џіѹрџіѹ ші Тѹрпѹ кѹ презезе рѹссешті, dіп каре каѹсъ тѹрчії престе пѹціпѹ къпътъпdѹ кѹраціѹ трекѹръ еаръші престе Dѹпъре ші се ꙟптъріръ ꙟптр'ꙟпселе, ші фъкѹръ маї deсѹ ерѹпчіѹпї.

IV. Кѹ ꙟпчепѹтѹлѹ аппѹлѹї R. 2560 (Хр. 1807) пóрта пѹмі сераскіеріѹ ла Dѹпъре пре Баірактар-паша, ші везіріѹ пре Хелмі-Ібрахім-паша, ші лѹ тріміce ла Dѹросторѹ кѹ dрагоманѹлѹ Алессапdрѹ Апџіарліѹ, dестіпатѹ domпѹ пептрѹ Молdавіа.— ꙟп лѹпа лѹї Февѹаріѹ сербії лѹаръ Сабацѹлѹ, апоі Naіссѹлѹ, Островѹлѹ, ші се пѹсеръ ꙟп легътѹръ кѹ армата рѹссéскъ чеа dіп прінчіпате.— ꙟп лѹпа лѹї Апріле Міхелсоп плекѣ кѹ óстеа рѹссéскъ dіп Бѹкѹрешті кътръ Џіѹрџіѹ, ꙟпсъ пре кале і вепі штіре de ла Мепdор de ла Стеілѹ, къ тѹрчії ворѹ съ трéкъ пре аколо, ші аша елѹ пѹрчессе de а dрептѹлѹ спре

Стеіль, лъссъndѕ ꙟn Ромъніа пре ценерарівлѕ Мілораdовічі. Ꙟn лвна лві Маіѕ веніndѕ штіре къ тврчії трекѕ Dвнърea пре ла Овілешті, Мілораdовічі пльскъ din Бвкврешті ꙟнаінтеа лорѕ, еаръ Константінѕ Іпсіланте кв сопатвлѕ се дѕссе ла Фокшіані (19 Маіѕ), ші de аколо трекѕ ла Бърладѕ. Мілораdовічі бътѕ пре тврчі ла Овілешті; ꙟнсъ тотѕ атвнчі трекѕссе ші Баірактар-Мвстафа-паша Dвнърea пре ла Џівршів, ші пврчессе dрептѕ спре Бвкврешті; ессъndареа Арџешвлві ꙟмпеdекъ пре тврчі de а ꙟнаінта, ші Мілораdовічі ꙟнтърі Бвкврештії.— Ꙟn 25 Маіѕ се dестронъ свлтанвлѕ Селімѕ III прін іанічеарі din кавса реформелорѕ ꙟнтроdѕссе ꙟn міліціе dвпъ консілівлѕ лві Себастіані, амбассаторівлві францесѕ, еаръ ꙟn локвлѕ лві се пвсе Мвстафа IV, каре desфіінцъ тóте ꙟнноіріле ꙟn імперівлѕ отоманѕ.— Ꙟn 9 Івліѕ се ꙟнкеіъ трактатвлѕ de паче ла Тілсіт ꙟнтре Napoleon ші Алессаndрв, прін каре се determinъ ка Рвссіа съ dea прінчіпателе Ромънешті ꙟнdъртѕ, ші съ ші ретрагъ оштіле.— Ꙟнтре ачестеа море Міхелсон ла Бвкврешті, ші ꙟn локвлѕ лві се тріміте Марешалвлѕ Просороскі, еаръ ꙟn 25 Авгвстѕ Рвссіа ꙟнкеіе армістецѕ кв Тврчіа.— Баірактар-паша, амікѕ алѕ лві Селімѕ III, се рескóлъ ꙟn контра лві Мвстафа, ші ꙟнпрессвръ сераівлѕ. Мвстафа вчіde пре внківлѕ съѕ Селімѕ, еаръ Баірактар-паша dестронéзъ пре Мвстафа, ші ꙟналцъ пре фрателе ачествіа, Махмвd II, каре вчіde пре Мвстафа, ші фаче везірів пре Баірактар-паша, 28 Івліѕ а. R. 2561 (Хр. 1808).

V. Ꙟнтре ачестеа Рвссіа dепвне пре Константінѕ *Іпсіланте din domnie*, ші тріміте преше‌dінте пре-

џенераріѕлѕ Космікоvѕ, каре формéзъ ꙟн пріпчіпате комітеле компѕсе dін Мітрополітѕлѕ, dін ѕнѕ епіскопѕ шi 4 саѕ 5 боіарі марі; елѕ ꙟпсѕші шéde ꙟн Іаші, еаръ ла Бѕкѕрешті тріміте віче-прешеdінте пре џенераріѕлѕ Енгелхардъ. Ла Рѕсчіѕкѕ се deckidѕ негоціаціѕніі de паче, ꙟнсъ ессѕ фъръ de ресѕлтатѕ. Кѕ ꙟпчепѕтѕлѕ анпѕлѕі R. 2562 (Хр. 1809) се фаче алтъ ꙟнчеркаре ле Іаші; Рѕссіа чере пріпчіпателе Ромъне (Молdавіа ші Ромънія) ші dепъртареа амбассаторіѕлѕі енглесѕ, ла каре порта нѕ се ꙟнвоіеште. Dечі ꙟн лѕна лѕі Марціѕ се deckidѕ еаръші остілітъціле, Просоровскі віне ла Бѕкѕрешті ші тріміте пре Мілораdовічі съ батъ Џіѕрџіѕлѕ, еаръ елѕ се dѕче de ꙟмпрессóръ Бръіла, ꙟнсъ амъндóѕе фъръ de сѕчессѕ; dѕпъ ачееа аррѕнкъ ѕнѕ подѕ престе Dѕпъре ла Галлаці, ші ꙟн лѕна лѕі Іѕліѕ тречe ꙟн Месіа, dаръ ꙟн 11 Аѕгѕстѕ мóре ла Протокѕ, апрóпе de Мъчінѕ. Атѕпчі се пѕне ꙟн капѕлѕ арматеі џенераріѕлѕ Панкратіон, копрінde Мъчінѕлѕ ші Хърсова. Ꙟнтре ачестеа капітѕлéзъ Бръіла. Панкратіон аррѕнкъ ѕнѕ подѕ престе Dѕнаре ла Хъреова, лассъ ꙟн Месіа пре Каменскі, еаръ елѕ віне de іеа Солбоzіа de лъпгъ Џіѕрџіѕ, о префаче ꙟн ченѕшъ, ші апоі се dѕче ла Бѕкѕрешті ла іерпатікѕ.— Пре кънdѕ кѕрџеа ачестеа ла Dѕпъреа de џіосѕ, Naполеон ꙟнаінта ла чеа de сѕсѕ ꙟн контра Аѕстріеі, ꙟн 10 Маіѕ аџіѕнсе ла Віенна, ші а треіа zі ꙟнтрѣ ка ꙟнвінгъторіѕ ꙟнтр'жнса, dede о прокіематчіѕне кътръ Ѹнгѕрі съ ші алéгъ реџе. Ꙟн 21 Маіѕ се факѕ бътаіа ла Асперн, ꙟн 14 Іѕніѕ Рабѕ, ꙟн Іѕліѕ ла Ваграм, dѕпъ каре се ꙟнкеіѣ армістеџѕ ꙟн 12 Іѕліѕ ла

Znaітѫ, ші ꙟп 14 Октомвріе се свбскріссе трактатвлѫ de паче ла Фъптъпа фрвмо́съ (Schoenbrunn).

VI. Ꙟп лвпа лві Марціѫ а. R. 2563 (Хр. 1810) сѐ ревокѣ ценераріѵлѫ Папкратіоп, ші ꙟп локвлѫ лві се трімісе Nіко́лъ Каменскі, фрателе лві Серціѵ каре коммъпdа ла Хършова. Ачестѫ din врмъ бъмѫ Баба, Расградвлѫ ші Коспіца, ші прінсе пре фамосвлѫ Пехліван-паша ші пре Скарлатѫ Калімахѫ, каре ера ꙟп кастре dестіпатѫ de Мвстафа ꙟп локвлѫ лві Алесcandpв Апціарліѫ пептрв прінчіпатвлѫ Молdавіеї. Nіко́ла Каменскі лвъ Dвросторвлѫ ші пврчессе ꙟmпреvпъ кв фрате-съѫ Серціѫ de аттъкъ Шомла, ꙟпсъ аколо рвшії фвръ ꙟпмъмпіпаці de везірівлѫ Кіор-Іосвф-паша кв каре се фрекаръ dове лвпї de zіле фъръ de свчессѫ. Кътръ ꙟпчепвтвлѫ лві Септемвріе ꙟmпрессвраръ Рвсчіѵквлѫ, вndе перdвръ ла 8000 de о́мепї фъръ de а лѫ пвте́ лва; ꙟп 7 Септемвріе бътвръ пре Іпсаллалі-Ахмеd-паша ла Батіпѫ, ші-ї лваръ то́тъ артіллеріа, прінсеръ пре паша, еаръ пре серасківрівлѫ лѫ вчісеръ ꙟп бътаіе. Dвпъ ачеастъ пердере маре се свппвсеръ четъціле Рвсчіѵквлѫ, Ціврцівлѫ, Nікополіа ші Тврпвлѫ, еаръ рвшії се пвсеръ ꙟп легътвръ кв Сербії. Кътръ то́мпъ вепі фіівлѫ лві Свваровѫ кв 15,000 de рвшї алешї, лвъ Плеовпа, ші се ꙟпто́рсе ла іерпатівѫ ꙟп Бвкврештї.— Ꙟп лвпа лві Феврваріѫ а. R. 2564 (Хр, 1811), Nіко́лъ Каменскі, фъкъпdѫ препарачіве спре а контіпва ресбеллвлѫ, мврі пре пеаштептате. ——— Ꙟп локвлѫ лві вепі ценераріѵлѫ Кѵтѵсовѫ, ꙟп лвпа лві Марціѫ, ꙟп цеара Ромъпе́скъ. Ачеста тречe кв о́стеа ла Рвсчіѵкѫ, ꙟпсъ поѵлѫ везіріѫ Ахмеd-паша ꙟпаіпте́зъ кв пвтеріле асіатіче кътръ Dв-

пъре. Кутусовŭ възъndŭ къ рушiĭ пу се ꙟпкуетъ ꙟп контра упеĭ путерĭ марĭ de турчĭ, dede ordine џенерарiлорŭ de пре ржпа Dупърiĭ съ demолéскъ фортърецеле шi съ се ретрагъ ꙟп Ромънiа, елŭ ꙟпсушĭ ретрекŭ Dупъреа пре ла Џiурџiу, еаръ Ахмеd-паша копрinсе Русчiукулŭ. Ꙟп 9 Септемврiе турчiĭ трекуръ Dупъреа шi копрinсеръ Џiурџiулŭ. Џенерарiулŭ Марковŭ каре венiссе din Молdавiа ꙟптр'ацiуторiŭ трекŭ, пре ла Туртукаiа ꙟп Месiа, луъ de ла спате пре турчĭ ла Русчiукŭ, шi пóптеа копрinсе кастреле вiзiрiулуĭ ку тóте челе dinтр'жпселе; везiрiулŭ сперiатŭ фуџi ла Шумла. Армата чеа de 30,000 суптŭ Чiапаногл̆у, пашъ de треĭ тулурĭ, dупъ о ресiстinцъ пертinаче, фу певоiтъ а се da прinсъ, ꙟп 14 Октомврiе. Везiрiулŭ desператŭ трiмiсе авлегацĭ de ла Шумла спре а фаче армiстецŭ. Се ꙟпчепŭ негоцiацiунiле ла Букурештĭ, карĭ се прелунџескŭ пънъ ꙟп луна луĭ Iануарiŭ, а. R. 2565. (Хр. 1812); ꙟп фiпе се ꙟпкеiъ паче, ла Букурештĭ ꙟп 28 Маiŭ, ку конdiцiунiле: ка Прутулŭ съ фiе марџinеа ꙟптре провiпцеле порцiĭ оттомапе шi ꙟптре поссессiунiле русештĭ; domniĭ прinчiпателорŭ ромъпештĭ съ се ꙟптърéскъ пре шепте аппĭ, шi съ се осервезе хатiшерiфулŭ Султапулуĭ Селiмŭ III, прiп каре се гарантéзъ dрептурiле прinчiпателорŭ. Остеа русéскъ ва ръмъпé ꙟп прinчiпате пънъ ла 2 (14) Октомврiе спре апланареа компутелорŭ, рыdiкареа оспiталелорŭ шi скiмбареа каптiвiлорŭ. Кутусовŭ фу кiематŭ ла Петерсбургŭ, еаръ ꙟп локулŭ луĭ се трiмiсе аdмiрарiулŭ Чiчiаковŭ.

VII. Пóрта се проперъ ку ꙟпкеiареа ачестуĭ трактатŭ de паче вътъмъторiŭ пептру дъпса, ꙟп контра

ҭпdєmпърії лѫї Nапoлeon каре ҭпаіnта кѫ армата чеа mаре асѫпра Рѫссіеї.— Nапoлeon трече ҭп 23 Іѫпіѫ престе Niemen, ҭп 17 Аѫгѫстѫ се фаче бътаіа ла Сmoлeнскѫ, ҭп 14 Сеnтеmвріе Nапoлeon ҭnтръ ҭп Москва, ла каре рѫшії ҭї dаѫ фокѫ шї о лассъ ҭп mъніле франчесілорѫ префъкѫтъ ҭп ченѫшъ. Чічіаковѫ плéкъ ҭп Сеnтеmвріе кѫ остеа de ла Dѫнъре ҭп Рѫссіа ҭп контра лѫї Nапoлeon. Кѫтѫсовѫ ръmъне бътѫтѫ ла Красnоі ҭп 20 Ноѫеmвріе; франчесії трекѫ престе Березіна ҭп 29 Ноѫеmвріе; ҭп 5 Dечеmвріе Nапoлeon dъ коmmъndѫлѫ ҭп mъніле лѫї Мѫрат, шї плéкъ ла Парісѫ; армата чеа mаре рemъне dецерать пре кътпії Рѫссіеї. — Плекъndѫ Чічіаковѫ din пріnчіпате, лъссъ пре џеnераріѫлѫ Zалdѫхеn ҭп локѫлѫ съѫ, пънъ ҭп 2 Октоmвріе, кънdѫ ешї шї ачеста кѫ рѫшії съї; dinтре карі перірь ҭп ачестѫ рессбеллѫ de 6 аnnї пънъ ла 150,000 de іnшї.— Ҭп 24 Аѫгѫстѫ пóрта пѫmі domnї, ҭп Молdавіа пре Скарлатѫ Калітахѫ челѫ пріnсѫ de рѫшї, шї ҭп Роmъніа пре dрагоmаnѫлѫ Іоаnnе Караџіа. Ла ҭnчепѫтѫлѫ лѫї Октоmвріе се тъіаръ Dеmетріѫ Мѫрѫzѫ ла Шѫmла шї Панаіотѫ Мѫрѫzѫ ла Коnстаnтіnополї. Ҭп 25 Ноѫеmвріе Іоаnnе Караџіа аџіѫnсе ла Бѫкѫрештї. Фрігѫлѫ шї џерѫлѫ челѫ mаре din іарnа ачеаста се сіmџі шї ҭп пріnчіпателе роmъне.— Кътръ mіzлокѫлѫ лѫnеї лѫї Dечеmвріе арсе кѫртеа domnéскъ de ла Бѫкѫрештї.— Ҭп лѫnа лѫї Марџіѫ а. R. 2566 (Хр. 1813) Раmіс-паша, каре лѫассе парте ла революџіѫnеа іаnічіарілорѫ, шї апоï трекѫссе ҭп Рѫссіа, фѫ віеmатѫ ҭпdърътѫ de сѫлтаnѫлѫ *Махтѫd*. Елѫ венї пре ла Іашї, ѫnde фѫ пріmітѫ кѫ тóтъ кѫвіїnџа de кътръ domnѫлѫ Скарлатѫ

Калімахŏ, ші de аколо пѫрчессе пріn Ромѫnia кѫ 30 de тѫтарї спре а трече ꙟn Тѫрчіа. Dinaintea Бѫкѫрештілорŏ фѫ ꙟntѫmпinatŏ de ѫnŏ delі-баша, каре фѫссе а пѫте трімісŏ de вezіріѫлŏ. Ачеста свіndѫсе ꙟn карретѫ ка amікŏ, трассе кѫ пістолѫлŏ ꙟnтр'жnсѫлŏ ші лŏ ѫчісе, апоі-ї тѫіѣ капѫлŏ, ші лŏ dѫссе ла Константіnополі.— ꙟn вара ачестві аnnŏ се лѫці о mаре пестілінцѫ престе пріnчіпате, каре ціnѫ пѫnѫ ꙟn алŏ треіле аnnŏ, ші рѫпі mії de ómenї.

VIII. ꙟn 31 Марціŏ а. R. 2567 (Хр. 1814) арmата австріакѫ ші рѫссéскѫ ꙟnтрѫ ꙟn Парісŏ, еарѫ ꙟn 2 Апріле абdікѫ Napoleon, ші се ессілiѣ ꙟn інсѫла Елба.— ꙟn аnnѫлŏ ачеста ꙟnчепŏ фómетса ꙟn Трасілваnia, ші ціnŏ треї аnnї de zіле; din кaѫса карестіеї чеї mарї mѫрірѫ mѫлціmе de ómenї.— ꙟn 24 Маіŏ веnі поѫлŏ консѫлŏ брітаnікŏ Вілкінсоn, ла Бѫкѫрештї; domnѫлŏ Іоаnnе Караціа ꙟnчепŏ сѫ сто́ркѫ цеара.— ꙟn 20 Марціŏ а. R. 2568 (Хр. 1815) се ꙟnто́рсе Napoleon ꙟn Парісŏ, еарѫ ꙟn 18 Іѫніŏ се фѫкŏ бѫтаіа de ла Ватерлоо, ші Napoleon се релегѣ ꙟn інсѫла Сѫnта-Елеnа.— Пре тіmпѫлŏ ачеста гречії формézѫ етеріа пеnтрѫ ліберареа патріеї.— ꙟn пріnчіпателе ромѫnе Іоаnnе Караціа ші Скарлатŏ Калімахŏ комѫnŏ коmmіссіѫnї пеnтрѫ черчетареа леџілорŏ ші лѫкрареа codічілорŏ карі се ші пѫблікѫ ꙟn аnnѫлŏ R. 2569. (Хр. 1816).— ꙟn Сербіа Кара-Гіорге се ѫчіdе de Мілошŏ Обреnовічї каре се фаче domnŏ кѫ апробареа порції.— ꙟn вара аnnѫлѫї R. 2570 (Хр. 1817.) кѫлѫторі іmперѫторіѫлŏ Франческŏ пріn Трасілваnia. Рѫссіа детерmінѣ mаї de апро́пе рѫпорт'ѫріле ꙟnтре сіnе ші Тѫрчіа, ші черŏ ка тѫрчії сѫ éссѫ кѫ тотѫлŏ din пріnчіпателе ро-

шъпе, ші съ се обсерве трактатвлȣ de ла Бȣкȣрешті.— Ꙟп Ромъпіа авептȣраріȣлȣ Џііапȣ, къпітапȣ de о bandъ de латропі, фаче морі тȣрбȣрърі ші ръспъпdеште терроре ꙟп царъ; ꙟп алтъ парте, Кържалі се фаче фамосȣ пріп deспоіареа чіокоілорȣ. Ꙟп аппȣлȣ R. 2571. (Хр. 1818.) се пъскȣ тȣрбȣраре ла Іашї din каȣса абȣсȣрілорȣ челор мȣлте, ȣпȣ пȣмърȣ de оппіdапі аппȣкаръ армеле ші алергаръ ла палацїȣлȣ domпȣлȣї стрігъпdȣ: „Џіосȣ кȣ Калімахȣ! Ачеста се арретъ кȣ іпімъ ꙟпаіптеа лорȣ ші аррȣпкъ тотъ кȣлпа пре dрегъторї. Мȣлцімеа се прічіпітъ атȣпчї асȣпра dрегъторілорȣ ꙟмпілъторї, ꙟпсъ ачештіа къшпігассеръ тімпȣ спре а скъпа кȣ фȣга de фȣріа попорȣлȣї.— Мішкъріле ачестеа, ші пльпцеріле челе мȣлте асȣпра гȣверпȣлȣї лȣї Калімахȣ ші алȣ лȣї Караџіа, пептрȣ естóрсіȣпіле ші абȣсȣріле че се фъчеа, первепіръ ла ȣрекіле сȣлтапȣлȣї, каре детерміпъ съ скóтъ пре амъпdоï domпії, ꙟпкъ ꙟпаіпте de а фіпі алȣ шéптеле аппȣ. Ꙟп 7 Октомвріе ацїȣпсе ȣпȣ капецїȣ ла Бȣкȣрешті кȣ орdіпеа сȣлтапȣлȣї. Караџіа лассъ гȣверпȣлȣ церей ꙟп мъпіле мітрополітȣлȣї, але бапȣлȣї Брапковапȣ ші але лȣї Самȣркашȣ, іеа кȣ сіпе тотȣ че аре ші плéкъ кȣ dóмпа ші кȣ фііа са, ескортатȣ de 400 de арпъȣцї, ші трече ла Брашовȣ; de аколо се dȣче ла Віеппа, апої ꙟп Елвецїа, ші ꙟп фіпе ꙟп Італіа. Капецїȣлȣ ръмасе dескопчертатȣ ꙟп Бȣкȣрешті, ꙟп 11 Октомвріе а. R. 2571. (Хр. 1818). Боіарії ші мітрополітȣлȣ се аdȣпъ ꙟп 12 Октомвріе ші факȣ о петіцїȣпе кътръ пóртъ ка съ лі dеа воіе de а ші алеџе domпȣ din цеаръ. Пóрта тръмъпdъ лȣкрȣлȣ; ꙟп цеаръ се лъцеште фама къ віпȣ тȣрчії, чеї маї мȣлцї

боіарі фȣгȣ̆ ꙟн Трасілваніа.— Петіціȣнеа Ромъні-лорȣ̆ нȣ се респектéзъ de кътръ пóртъ, еа тріміте ꙟн прімъвара аннȣлȣї R. 2572 (Хр. 1819.) domnȣ̆ пре Алесандрȣ Сȣцȣ ꙟн Ромъніа, ші пре Міхаіл Сȣцȣ ꙟн Молdавіа.

IX Пре тімпȣлȣ̆ ачеста се лъціссе стеріа гречілорȣ̆ престе тóтъ Тȣрчіа, кіарȣ̆ ші ꙟн Константінополі; чеї маї мȣлці гречі карі петречеа ꙟн diверселе четъці але Еȣропеї, се ініціаръ ꙟнтр'жнса. ꙟн аннȣлȣ̆ R. 1573 (Хр 1820) етеріштії алессеръ de капȣ̆ алȣ̆ лорȣ̆ пре Алессандрȣ Інсіланте фіїȣлȣ̆ фостȣлȣї прінчіпе Алессандрȣ каре се тъіассе ла Константінополі dȣпъ че Константінȣ̆ фȣџіссе ꙟн Рȣссіа. Алессандрȣ, оффіціарїȣ̆ ꙟн армата рȣссéскъ, ачептѣ алеџереа кȣ ентȣсіасмȣ̆, ші проіектѣ планȣлȣ̆ ресколърії џенерале — ꙟнтре ачестеа Ромънії немȣлцъміці кȣ гȣвернȣлȣ̆ domнілорȣ̆ стреіні фербеа ꙟн прінчіпате. Алессандрȣ Сȣцȣ мȣрі ꙟн 29 Dечемвріе. ꙟнdатъ че се пȣблікъ ешіреа din віеаць а лȣї Алессандрȣ Сȣцȣ, Теоdорȣ̆ Владімірескȣ, омȣ̆ кресктȣ̆ ꙟн арме, алергѣ престе Олтȣ̆, ші провокѣ пре Ромънї ла арме спре реставрареа drептȣрілорȣ̆ челорȣ̆ векі, de а ші алеџе domнȣ̆ Ромънȣ̆. ꙟн міжлокȣлȣ̆ мішкърілорȣ̆ ачестора, штіреа deспре мóртеа лȣї Сȣцȣ аџіȣнџе ла Константінополі, ші пóрта нȣмеште ꙟнdатъ domнȣ̆ пре Калімахȣ̆. Ачеста тріміте локȣцііторії съї ла Бȣкȣрештї, пънъ кънdȣ̆ ва вені елȣ̆ ꙟнсȣші съ оккȣпе скаȣнȣлȣ̆. Пънъ атȣнчї Теоdорȣ̆ формассе о міліціе de 1000 de іншї ші маї біне. Гȣвернȣлȣ̆ провісорїȣ̆ тріміте ꙟн контра лȣї пре арнъȣції domнештї, ꙟнсъ ачештіа ꙟн локȣ̆ *de а се бате*, се ȣнескȣ̆ кȣ dънсълȣ̆.

X. Пре кънdꙋ іmперъторіꙋлꙋ Алессанdрꙋ ціnеа конферінце кꙋ Франческꙋ ла Лаібах, Алессанdрꙋ Іпсіланте, капꙋлꙋ етеріштілорꙋ трече Прꙋтꙋлꙋ кꙋ фраціі съі Dеmетрiꙋ ші Nікóлъ ꙟн фрꙋнтеа ꙋнеі тꙋрmе dе гречі ші dе арнъꙋці, ꙟн 7 Марціꙋ а R 2574 (Хр. 1821) ꙟнтръ ꙟн Іаші, ꙟndꙋнлекъ пре Міхаіл Сꙋцꙋ съ факъ каꙋсъ коmꙋнъ кꙋ dъншіі спре ръстꙋрпареа іmперіꙋлꙋі оттоmанꙋ ші рестаꙋрареа Гречіеі, асекꙋрънdꙋлꙋ къ рꙋшіі стаꙋ параці кꙋ арmатъ mаре съ ле dеа аціꙋторіꙋ, ші тріmіте пре Кантакꙋzенꙋ ла Лаібах спре а чере орdіне dе ла Алессанdрꙋ пентрꙋ оперъчіꙋніле беллічe. Алессанdрꙋ dесаппровézъ ꙟнтреprindереа, ші dъ орdіне лꙋі Кантакꙋzенꙋ съ се dепъртеzе ꙟн 24 dе óре dіn Лаібах. ꙟнтре ачестеа Іпсіланте dеdе о прокіеmъчіꙋне провокъторе ла арmе, ші ꙋчісе пре тоці тꙋрчіі dіn Іаші. Къпітанꙋлꙋ Каравіа алергъ кꙋ арнъꙋціі ла Галлаці, ші фъкꙋ ꙋнꙋ mаре mъчелꙋ ꙟн тꙋрчіі негꙋцъторі dе аколо. Dꙋпъ че Іпсіланте аdꙋнъ ꙟн Молdавіа ла 5000 dе гречі, бꙋлгарі, сербі, арнъꙋці, плекъ кътръ Бꙋкꙋрешті; ші ꙟн 9 Апріле аціꙋнсе ла Колентіна. ꙟн Бꙋкꙋрешті се афла Теоdорꙋ кꙋ 1600 dе Роmъні, ші кътінаріꙋлꙋ Сава кꙋ кътева чентꙋріі dе арнъꙋці. Іпсіланте і ꙟнвітъ съ ші ꙋнéскъ арmеле кꙋ але лꙋі, ші съ пꙋрчédъ ꙟн контра тꙋрчілорꙋ. Сава трекꙋ ла Іпсіланте, dаръ Теоdорꙋ і dекіеръ: „къ еі авъndꙋ скопꙋрі dіверсе, нꙋ потꙋ съ факъ каꙋсъ коmꙋнъ: dакъ Іпсіланте воіеште съ лібере пре гречі, съ трéкъ престе Dꙋнъре спре Константінополі, къ елꙋ (Теоdорꙋ) н'аре съ се скóле ꙟн контра Тꙋрчіеі, чі ва нꙋmаі съ ші mънтꙋе цеара dе стръіні.“ Тотꙋ dе оdатъ аціꙋнсе ші Кантакꙋzенꙋ кꙋ ръспꙋнсꙋлꙋ dе ла Лаібах, къ іm-

перъторіѕлѕ Алессандрѕ нѕ ва съ рекѕнóскъ револѕціѕнеа гречілорѕ. Ꙟн Сербіа Мілошѕ прінсе пре емісcарії гречї карі воіа съ апрíндъ шї аколо фокѕлѕ револѕціѕнеї.

XI. Сѕлтанѕлѕ аѕzindѕ de скѕлареа лѕї Інсілантe, нѕмі сераскіеріѕ пре паша de ла Бръіла, шї dede ордіне ка ꙟмпреѕнъ кѕ пашії dела Dѕнъре съ пѕрчédъ съ стъмпере револѕціѕнеа ꙟн прінчіпате. Теоdорѕ трімісé о dекіеръчіѕне ла пóртъ аръrъndѕ скопѕлѕ ꙟнартърії Ромънілорѕ, шї о петіціѕне пентрѕ лібераре а церeї de dеспотісмѕлѕ стръінілорѕ, ꙟнсъ нѕ пріmі респѕнсѕ. Се веde къ пóрта лѕа скѕлареа лѕї de іdентікъ кѕ а лѕї Інсілантe. Ачестѕ din ѕрмъ непѕтъndѕ къштіга пре Теоdорѕ, се ретраџе кѕ гречії ꙟн 12 Апріле ла Търгѕвештї.— Сераскіеріѕлѕ dевъстъ Галлаціі ꙟн 13 Маіѕ, шї ѕчіcе мѕлціме dе креші́ні фъръ dе алеџере. Інсілантe трімісе пре Џіорџіѕ Кантакѕzенѕ кѕ 3000 dе армаці къtръ Молdавіа, каре бътѕ корпѕлѕ dінаінте алѕ тѕрчілорѕ ла Фокшіанї, шї ꙟн 31 Маіѕ ꙟнтръ ꙟн Іашї, dе ѕnde фѕџіссе Міхаіл Сѕцѕ ꙟн Басcарабіа.— Ꙟнтре 20-24 Маіѕ трекѕ паша dе ла Dѕросторѕ кѕ 12,000 dе тѕрчї престе Dѕнъре шї ꙟнаінтъ къtръ Бѕкѕрештї.— Теоdорѕ непріміndѕ ръспѕнсѕ dе ла пóртъ, шї въzъndѕ къ тѕрчії ꙟнаінтézъ кѕ атъта пѕтере спре Бѕкѕрештї, се ретрассе къtръ Пітештї. Ꙟнтре къпітаніі лѕї Теоdорѕ се афла мѕлці стръінї; ѕнѕлѕ dінтре ачештіа, кѕ нѕмеле Іорdаке, ꙟлѕ вънdѕ лѕї Інсілантe. Ачестѕ револѕціонаріѕ грекѕ аттрібѕindѕшї ꙟнтр'о џеаръ стръінъ о аѕторітате шї ѕнѕ dрептѕ каре нѕ лѕ авеа dе ла німіне, тъіъ капѕлѕ ероѕлѕї Ромънѕ ла Търгѕвештї.— Тѕрчії ꙟнтраръ ꙟн Бѕкѕрештї ꙟн 28 Маіѕ. Мѕлціме dе о-

menĭ, maĭ алессȣ боіарĭ, фȣџіръ dinaintea лорȣ ші трекȣръ ꙟn Трасілваніа, Insілanтe ce ретрассе кȣ óстеа са спре Олтȣ, ꙟmпреȣнъndȣ ші пре чеа ръmасъ de Теоdорȣ, каре фъчеа престе тотȣ ла 10,000 de ómenĭ. Тȣрчіĭ dевъстаръ џеара пъгъnеште, ші кътръ mіzлокȣлȣ лȣĭ Іȣніȣ пȣрчессеръ ꙟn контра лȣĭ Інсілanтe. Кътіnаріȣлȣ Сава dесертъ ші трекȣ ꙟn партеа тȣрчілорȣ; Ротъniĭ чеĭ въndȣџĭ de къпітанȣлȣ Іорdаке се ꙟmпръштіаръ, Іорdаке кȣ леџіȣnеа грéкъ се пȣсе ꙟn орdіnе de бътаіе ꙟn кътпȣлȣ Дръгъшіanілорȣ. Ачі се пъскȣ о бътаіе съnџерóсъ ꙟnтре гречĭ ші тȣрчĭ; гречіĭ се тъіаръ maĭ тоџĭ, пȣџіnĭ скъпаръ ла Інсілanтe каре шеdеа ꙟn mоnастеріȣлȣ Коzіа. Прімindȣ штіреа чеа трістъ dеспре mъчелъріа тоталъ а леџіȣnеĭ, Інсілanтe фȣџі кȣ ръmъшіџеле ꙟn Трасілваніа, ȣnde се прінсе ꙟndатъ de кътръ аȣторітъџіле аȣстріаче ші се трimice ла Мȣнкачіȣ — Ꙟn Молdавіа Кантакȣzеnȣ ꙟнкъ фȣ бътȣтȣ ші алȣнгатȣ престе Прȣтȣ. Іорdаке се аnеръ maĭ mȣлтȣ, ꙟnсъ ші елȣ къzȣ ла mоnастеріȣлȣ Секȣлȣ лъnгъ mарџіnеа Бȣковіnеĭ, ꙟn 21 Септемвріе. Къпітанȣлȣ Сава каре трекȣссе ꙟn партеа тȣрчілорȣ, перdȣ капȣлȣ ла Бȣкȣрештĭ dimпреȣnъ кȣ аĭ съĭ

XII. Ла Константinополі се ȣчісе Калімахȣ, пре каре пóрта лȣ dестіnассе domнȣ dȣпъ móртеа лȣĭ Алессаndрȣ Сȣџȣ, фііndȣ къ n'аȣ dескоперітȣ ꙟndатъ револȣџіȣnеа лȣĭ Теоdорȣ, сперъndȣ къ лȣкрȣлȣ се ва ꙟmпъка пріn трансакџіȣnĭ.— Ꙟn zіȣа de Паштĭ, 10 (22) Апріле, се спъnzȣръ патріархȣлȣ dinaintea бісерічеĭ; mȣлџіmе de гречĭ се mъчелъріръ. Ꙟnсъ ꙟn Ꙟнtіа се континȣъ ресбеллȣлȣ кȣ mаре атрочітате.— *18 Іȣліȣ* аmбассаторіȣлȣ рȣсссскȣ, Строганоиȣ,

dede порції ѕnѣ ѕлтіmатѣ, черъndѣ ка трѕпеле тѕрчешті съ се ретрагъ din прінчіпате, съ ꙟпчетеzе персекѕціѕніле крештінілорѣ, ші съ се рестаѕреzе бісерічеле стрікате de тѕрчі. Ꙟп 14 Аѕгѕстѣ атвассаторіѕлѣ рѕссескѣ аціѕпсе ла Odecca. Алессаndрѕ се dекіаръ ꙟп контра порції; Аѕстріа ші Брітаніа о апъръ, ші ꙟтпакъ лѕкрѕлѣ пре ла ꙟпчепѕтѕлѣ аппѕлѕі R. 2585 (Хр. 1822.) Реісеффенdі промітс пѕтерілорѣ Еѕропеапе, къ ꙟп 5 Маіѣ ворѣ ꙟпчепе а се ретраџе оштіле тѕрчешті din прінчіпате, карі фъкѕсеръ есчессе престе есчессе.— Поарта пътрѕпсъ de dрептатеа каѕсеі Ротъпілорѣ ші de adевърателе сале іптерессе, dетерmінъ ꙟп фіne съ dea прінчіпателорѣ domnі Ротъпі. Еа черѣ ка фіекаре прінчіпатѣ съ трімітъ ла Копстаптіпополі къте шéпте kandidaці de domnѣ, спре а алеџе dintре dъпшіі ші а копфірта пре ачеіа че і се ворѣ пъре. Kandidaціі Ротъпі плекаръ din цеаръ, ші ꙟп 20 Апріле аціѕпсеръ ла Копстаптіпополі, ѕnde се пріміръ кѕ о бѕпъвоінцъ естраорdinаръ. Ꙟп 20 Іѕліѣ сѕлтапѕлѣ dепѕті пре Грегоріѣ Гіка domnѣ ꙟп Ротъпіа, ші пре Іоаппе Стѕрџа ꙟп Молdавіа.

XIII. Іапічіаріі din прінчіпате карі аштепта dѕпъ ачеастъ револѕціѕпе, ка сѕлтапѕлѣ съ префакъ церіле ꙟп пашалжкѕрі, се тѕрбѕръ аѕzindѣ деспре dепѕтіреа domnілорѣ, ші комmітѣ ꙟпкъ ші маі марі есчессе dекътѣ пъпъ аічі: ла Бѕкѕрешті аппріndѣ форѕлѣ пѕmітѣ скаѕпе, праdъ ші стрікъ касселе боіарілорѣ ші але пегѕцъторілорѣ; ла Іаші ѕпѣ інчеndіѣ префаче ꙟп чепѕшъ ла 2000 de касе, ꙟп 10 Аѕгѕстѣ.— Noіі domnі плéкъ ꙟп 20 Аѕгѕстѣ de ла *Копстаптіпополі*; сорасківріѕлѣ de ла Дъросторѣ пріm·

ште ордіне де аї ꙟтродуче; ꙟн 6 Октомвріе Грегорію Гіка ꙟтръ ꙟн Букурешті, ші ꙟн 19 Іоанне Стурза ꙟн Іаші, ку ун ферманѹ де амнестіе комплетъ пентру тоці чеї че аѹ луатѹ парте ла мішкъріле аннулуї трекутѹ. Ку тóте ачестеа Константінѹ Negрі ші Алессандру Вілара се арестéзъ ка комплічї аї етеріеї грече. Вілара се ессіліéзъ ла Іскізара, еаръ луї Negрі се таіе капулѹ ла Константінополі. Прінчіпателе ромъне ꙟнчепѹ а ресуфла, ꙟнсъ турчії ле тотѹ ціnѹ оккупате ꙟн контра промісіунілорѹ фъкуте. Амбасаторіулѹ брітанікѹ се веде констрінсѹ а да о нотъ діванулуї де ла Константінополі ꙟн 10 Апріле а. R. 2577 (1824) ꙟн нумеле путерілорѹ европеане, прін каре провóкъ пре пóртъ а десерта прінчіпателе ромъне де óсте турчéскъ. Ꙟн урмареа ачестеї поте о парте де турчї ессе дін прінчіпате, ꙟнсъ тотѹ маї ръмънѹ десткї спре а стóрче цеара.— Ꙟнтре ачестеа гречії контінуъ ресбеллулѹ ꙟн контра турчілорѹ ку тóте путеріле пре ускатѹ ші пре маре. Імперъторіулѹ Алессандру тріміте ла Константінополі пре консіліаріулѹ Мінчіакі ку пропунері де пачіфікъчіуне, ꙟнсъ фъръ де сучессѹ.— Ꙟн 1 Dечемвріе а. R. 2578 (Хр. 1825) мóре Алессандру, ші се пуне імперъторіѹ фрате съѹ, Ніколаѹ. Ꙟн 17 (29) Маіѹ а. R. 2579 (Хр. 1826), султанулѹ Махмуд німічеште пре іанічіарї, карі се фъкуссеръ перікулошї тронулуї. Аблегатулѹ руссескѹ Мінчіакі чере ка съ се денумéскъ коммісарї пентру апланареа діфферінцелорѹ ꙟнтре Руссіа ші Турчіа; пóрта каутъ діверсе модурї де а се траце ꙟндъръптѹ. Dупъ маї мулте негоціаціунї ла четатеа Албъ (Аккерман) фъръ де ресултатѹ, Руссіа дъ унѹ ултіматѹ, ші дефіце *зіуа пентру* ꙟнкеіареа конферінцелорѹ цъпъ ла 5,

mȣлтȣ̆ 7 Октомвріе. Пóрта сȣбскріе ꙟн 6 Октомвріе а. 2579. (Хр: 1826).

XIV. Прін артікȣлȣлȣ̆ III алȣ̆ ачестеї конвенціȣнї пóрта се ꙟнdаторéзъ а обсерва прівілеџіеле, трактателе ші актеле релатіве ла прінчіпателе роmъне, челе конфірmате ꙟнкъ прін арт. V алȣ̆ трактатȣлȣї dе ла Бȣкȣрещті, а реꙟнноі хатішеріфеле dе ла аннȣлȣ̆ 1802 прін каре се спечіфікъ ші се гарантéзъ ачесте прівілеџіе, ші а ле коmплета ꙟн ȣрmа алеџереї dе domнї пъmънтенї. Ꙟн пȣтереа ачестȣї артіклȣ̆, се сȣбскріссе dрептȣ̆ коmпетентȣ̆, ȣрmъторіȣлȣ̆ актȣ̆ сепаратȣ̆ пентрȣ прінчіпате: „Domнії Молdавіеї ші Роmънеї се ворȣ̆ алеџе dінтре боіарії пъmънтенї; алеџереа лорȣ̆ се ва фаче пре вііторіȣ̆ ꙟн фіекаре џеаръ, dȣпъ консентіmентȣлȣ̆ ꙟналтеї порџї dе кътръ аdȣнареа џенералъ, конформȣ̆ ȣсанџеї челеі векї а џереї. Боіарії dе dіванȣ̆ dін фіекаре џеаръ, ка корпȣ̆ алȣ̆ џереї, кȣ ꙟнвоіреа џенералъ а локȣіторілорȣ̆ ворȣ̆ алеџе пентрȣ dеmнітатеа dе domнȣ̆ пре ȣнȣлȣ̆ dінтре боіарії чеї mаі векї ші mаї dеmнї dе а о ꙟmпліні, ші прін о репресентъчіȣне ворȣ̆ пропȣне ꙟналтеї порџї пре канdіdатȣлȣ̆ алессȣ̆, каре dакъ ва плъчé ꙟналтеї порџї, се ва нȣmі domнȣ̆ ші се ва ꙟнвесті. Dакъ dін теmеіȣрї біневȣвънтате нȣmіреа канdіdатȣлȣї алессȣ̆ нȣ с'ар афла конформъ dорінџеї ꙟналтеї порџї, ꙟн касȣлȣ̆ ачеста, dȣпъ че се ворȣ̆ аdеверї теmеіȣріле dе кътръ аmънdóȣе кȣрџіле, се ва рекоmmънdа zішілорȣ̆ боіарї dе а алеџе пре алтȣ̆ оmȣ̆ кȣвіінчіосȣ̆. Тіmпȣлȣ̆ гȣвернȣлȣї domнȣлȣї ва ръmъне dефінтȣ̆ пре вііторіȣ̆, ка ші ꙟн трекȣтȣ̆, пре шéпте аннї ꙟнтреџї, ꙟнчепънdȣ̆ а се нȣmера dе ла zіва нȣmірей, domнії нȣ *се ворȣ̆ пȣтé* скóте ꙟнаінте dе ачестȣ̆ терmінȣ̆. D

къ ꙟn тimпꙋлꙋ domnipiї лорꙋ, eї арꙋ фаче вре о фanтъ фъръ de леџе, ꙟnалта пóртъ ва da de штіре miністрꙋлꙋї Рꙋссіеї, шi кънdꙋ се ва афла шi се ва adевері de amъndóꙋe пърціле, къ domnꙋлꙋ е кꙋлпабіл ꙟn adевърꙋ, атꙋnчї се ва пꙋтé скóте, ꙟnсъ пꙋmaї ꙟn касꙋлꙋ ачеста. Domniї карі ворꙋ фі ꙟmnлініtꙋ терminꙋлꙋ de 7 anni, фъръ de a фі daтꙋ саꙋ ла челе dóꙋе кꙋрцї саꙋ ла џеаръ вре ꙋnꙋ temeiꙋ de плънџере леџітimъ шi серióсъ, се ворꙋ nꙋmi din noꙋ neнтрꙋ алцї 7 annї, dакъ dіваnꙋріле џерілорꙋ ꙟї ворꙋ чере шi dакъ воінца џенералъ a локꙋіторілорꙋ се ва аррета ꙟn респектꙋлꙋ ачеста. Dакъ с'ар ꙟnтъmпла ка ꙋnꙋ domnꙋ съ се лассе de domnie ꙟnaiнте de ꙟmпліnipea терmіnꙋлꙋї de 7 anni, din каꙋса бътръnеџелорꙋ, а бóлеї саꙋ din алте каꙋсе, атꙋnчї ꙟnалта пóртъ ва da de штіре кꙋрціїї рꙋссешті, шi лъссареа de domnie ва пꙋтé авé локꙋ dꙋnъ че се ворꙋ фі ꙟnцелесꙋ amъndóꙋe кꙋрціле. Фіекаре domnꙋ каре се ва лъсса саꙋ ва фі скоссꙋ ꙟnaiнте de a ꙟmпліnі терminꙋлꙋ, ва пердe тітлꙋлꙋ съꙋ, шi ва пꙋтé ꙟnтра еаръшї ꙟn класса боіарілорꙋ, кꙋ kondiџiꙋnea de a ръmъné ꙟn паче шi ꙟn лініште; ꙟnсъ фъръ de a се пꙋтé фаче memврꙋ алꙋ dіваnꙋлꙋї, саꙋ de a оккꙋпа вре о dрегъторіе пꙋблікъ, шi фъръ de a се maї пꙋтé алеџе domnꙋ. Фііі domnілорꙋ скошї саꙋ лъссаџї de domnie, ꙟшї ворꙋ џiné калітатеа de боіарї, ворꙋ пꙋтé оккꙋпа dрегъторіїї, шi се ворꙋ пꙋтé алеџе domnї. Кънdꙋ се ва ꙟnтъmпла съ се скóтъ, съ се лассе, саꙋ съ mópъ ꙋnꙋ domnꙋ, џеара се ва гꙋверnа de кътръ локꙋџііторіїї пꙋmiџї de dіваnꙋлꙋ ачелеї џерї, пънъ че *се ва пꙋnе* алтꙋ domnꙋ. De óръ че пріn хатішеріфꙋлꙋ *din anнꙋлꙋ* 1802 с'аꙋ deсфііnџатꙋ dъріле шi сар-

чіціле ꙟтродѹсе ꙟп аппѹлѹ **1783**, domnії ші боіарії dіванелорѹ респектіве ворѹ детерміна ші ворѹ дефіце дъріле ші сарчінеле аппѹале але Молдавіеї ші але Ромъніеї, лѹъндѹ de темеіѹ портеле стабіліте ꙟп ѹрма хатішеріфѹлѹї de ла **1802**. Domnii пѹ се ворѹ пѹте аббате ꙟп нічї ѹпѹ касѹ de ла стрінса ꙟмпліпіре а ачестеї dіспѹсечіѹпї. Еї ворѹ лѹа ꙟп копсідеръчіѹпе арретъріле міністрѹлѹї ші але копсѹлілорѹ рѹссешті асѹпра ачестѹї обіектѹ ші асѹпра сѹсціперії прівілеціелорѹ церсї, ші маї алессѹ асѹпра овсервърії клаѹселорѹ ші артіклілорѹ ꙟпсеріате ꙟп ачестѹ актѹ. Domnії ꙟп ꙟпцелецере кѹ dіванеле респектіве ворѹ дефіце пѹтерѹлѹ міліціеї тѹрчешті пентрѹ аппераре а церeї (бешліі), прекѹмѹ ера ꙟнаінте dе тѹрбѹръріле аппѹлѹї **1821**, каре пѹмерѹ о dатъ дефіптѹ пѹ се ва маї пѹте мъpi сѹптѹ нічї ѹпѹ претекстѹ. Оффіціарії ачестеї міліції пѹ ворѹ пѹте оккѹпа ші алте постѹрі ꙟн царъ. Локѹріле копрінсе de тѹрчї, dе ла Бръіла, Џіѹрціѹ, Кълъраші, Тѹрпѹ ші dінколо de Олтѹ, се ворѹ dа ꙟпdъръттѹ пропріетарілорѹ лорѹ. Боіарії din Молdавіа ші Ромъніа карі с'аѹ вългѹтѹ копстрінші а лъсса патріа ꙟп тѹрбѹръріле din ѹрмъ, се ворѹ ꙟнтóрче еаръші ꙟн царъ, фъръ de a фі сѹпнъраці dе чінева, ші ворѹ ꙟнтра еаръші ꙟп поссессіѹпіле ші дрептѹріле лорѹ. Ꙟналта пóртъ ва ієрта прінчіпателорѹ трібѹтѹлѹ пре doї аппї, din каѹса стрікъчіѹпілорѹ фъкѹте прін тѹрбѹръріле din ѹрмъ. Dѹпъ терміпѹлѹ ачеста, трібѹтѹлѹ ші челелалте dърі се ворѹ ꙟмплїні dѹпъ хатішеріфѹлѹ de ла **1802**, ші пѹ се ворѹ пѹте мъpi нічї ꙟнтр'ѹпѹ касѹ. Локѹіторії прінчіпателорѹ ворѹ авé коммерцѹ ліберѹ, ꙟп респектѹлѹ *патѹралелорѹ* карі аѹ съ dea прінчіпателе dѹп

хатішеріфꙋлꙋ̆ de ла **1802**, преџꙋлꙋ̆ лорꙋ̆ се ва dефіџе dꙋпъ кꙋрсꙋлꙋ̆ ordінаріꙋ̆. Боіарії ворꙋ̆ фі dаторі а пꙋне ꙟп лꙋкраре ordініле domнілорꙋ̆ ші а аскꙋлта de дъншії. Domнії din партеа лорꙋ̆ пꙋ ворꙋ̆ пꙋте́ nedeпсі пре воіарі de кътꙋ̆ пре калеа леџії, џіꙋdекъndꙋ-ї dꙋпъ леџіле ші ꙋсанцеле цереї. Фііndꙋ̆ къ прін тꙋрбꙋръріле аппілорꙋ̆ трекꙋці с'аꙋ̆ скꙋтꙋратꙋ̆ то́те рамꙋріле administръчіꙋпеї пꙋбліче, domнії кꙋ dіванеле респективе ворꙋ̆ фі dаторі а се апꙋка фъръ de ꙟнтърzіаре, а компꙋне ꙋпꙋ̆ регꙋламентꙋ̆ органікꙋ̆ пентрꙋ фіекаре царъ, каре се ва пꙋне ꙟndатъ ꙟп лъкраре. То́те челелалте dрептꙋрі ші прівілеџіе але прінчіпатело́рꙋ̆ ші то́те хатішеріфеле копчерненте се ворꙋ̆ ціне́, ші се ворꙋ̆ обсерва, ꙟнкътꙋ̆ пꙋ ворꙋ̆ фі modіфікате прін актꙋлꙋ̆ пресінте.“

XV. ꙟп ꙋрмареа ачестꙋї актꙋ̆ се компꙋсеръ коммісіꙋпї ꙟп амъndо́ꙋе прінчіпателе спре а лꙋкра регꙋламенте органіче; de алтъ парте се dескісеръ ско́ле націонале ла Іаші ші ла Бꙋкꙋрешті, штііпцеле ꙟпчепꙋръ а се пропꙋне ѳаръші ꙟп лімба ромъпъ, каре се алꙋнгассе din ско́ле прін лꙋнгꙋлꙋ̆ гꙋвернꙋ̆ алꙋ̆ domнілорꙋ̆ стръїні; еле продꙋкꙋ̆ фрꙋктеле челе маї ꙟпсемнате ꙟп скꙋртꙋ̆ тімпꙋ̆.— Мъсꙋріле челе пліне de неꙟпкредере але порції фъкꙋръ пре Грегоріꙋ̆ Гіка съ ші трімітъ пре ꙋпꙋ̆ фііꙋ̆ алꙋ̆ съꙋ̆, сꙋптꙋ̆ пꙋме de аџенте, ла Константінополі, ꙟпсъ ꙟп adевърꙋ̆ ка остатікꙋ̆. Амбассаторіꙋлꙋ̆ рꙋссескꙋ̆ Рібоніерре сімці лꙋкрꙋлꙋ̆ ші протестъ ꙟп контра ачестеї мъсꙋрі асꙋпріто́ре, ꙟп 25 Апріле а. R. **2580** (Хр. **1827**). ꙟп ачестꙋ̆ аппꙋ̆ Франціа, Брітаніа ші Рꙋссіа се ꙟптрепꙋсеръ съ пачіфіче Гречіа, каре континꙋа ресбеллꙋлꙋ̆ *пентрꙋ лібертате* кꙋ фо́рте маре енерџіе.— ꙟп 14

Апріле а. R. 2581 (Хр 1828) Рѫссіа декіаръ ресселлѫ Тѫрчіеі, пентрѫ кѫ нѫ ва сѫ обсерве трактатѫлѫ de ла четатеа Албъ. Порта ѫнштіінцезъ пре domnіі церілорѫ Ротѫне, протітъndѫле кѫ тѫрчіі нѫ ворѫ оккѫпа прінчіпателе, чі се ворѫ тѫрціні а апъра фортърецеле, ші і провокъ ка ла ѫнтѫмпларе de а ѫнтра рѫшіі, еі сѫ се ретрагъ престе Dѫнъре. Ѫн 7 Маіѫ ценераріѫлѫ рѫссеснѫ Віттгенстеіn трече Прѫтѫлѫ кѫ 50,000 de артаці пре ла Скѫлені, Фълчіі ші пре ла Галлаці. Іоаnne Стѫрzа фѫ аппѫкатѫ ѫн Іаші пре неаштептате ші декіератѫ прінсѫ; еаръ Грегоріѫ Гіка се ретрассе ѫн Трасілваніа.— А доѫа zі Віттгенстеіn dъ о прокіетъчіѫне кътръ Ротѫні, прін каре арратъ кѫ елѫ віне ѫн нѫтеле ітперъторіѫлѫі Ніколаѫ, сѫ оккѫпе прінчіпателе пентрѫ ѫнѫ тотентѫ, кѫ чеа таі таре dісчіплінъ din партеа тілітарілорѫ, ші сѫ ашеzе ѫнѫ гѫвернѫ провісоріѫ сѫптѫ пресеdінца котітелѫі Пален. Ѫнтре ачестеа ценераріѫлѫ Рот пѫрчеdе кѫ ѫнѫ корнѫ de рѫші de аdрентѫлѫ кътръ Бѫкѫрешті, спре а сѫпрінdе пре Грегоріѫ Гіка; ѫнсъ ачеста трекѫссе ла Брашовѫ кѫ чеі таі ѫнсетнаці dінтре боіарі. Ѫн 13 Маіѫ ценераріѫлѫ Рот ѫнтръ ѫн Бѫкѫрешті, ші ашезъ аколо ѫнѫ гѫвернѫ чентрал алѫ прінчіпателорѫ.

XVI. Ценераріѫлѫ Воіновѫ dесчіndе пре Прѫтѫ ѫн ціосѫ, спре а оккѫпа Галлаціі; тареле Dѫче Міхаіл кѫ корнѫлѫ алѫ шѣсселе ѫтпрессѫръ Бръіла, ѫн 15 Маіѫ іеа ѫнѫ сѫбѫрбіѫ. Ѫнсѫші ітперъторіѫлѫ Ніколаѫ віне ѫн 20 Маіѫ dінаіnтеа фортърецеі, ші dъ орdіне спре лѫареа еі, dаръ dѫпъ ачееа се ѫнторче ѫн Бассарабіа. Рѫшіі іаѫ Ісакчіа, ші ѫнаінтеазъ пънъ *ла Шѫтла.* Ѫн 12 Іѫніѫ тіністрѫлѫ Нессерроdе прі

теште о deпутъчіуне de Молdaвї, ші ассекурéзъ къ імперъторіулŏ н'аре de скопŏ съ копрінdъ прінч'ипателе, чі нутаї съ ле аппере dреnтуріле ші прівілеџіеле. Ѧп ассетіне сенсŏ респунсе ла adресса Ротъпілорŏ de ла Букурештї Ѧп 28 Маіŏ. — Mареле Дуче Міхаіл Ѧтпрессуръ ку таре енерџіе Бръіла, Ѧп 15 Іуніŏ коттъndъ ассалтŏ, Ѧнсъ перde ла 2000 de óтенї; Ѧп 16 апрінde о тінеръ ші dържтъ турії фортъреџеї; турчії капітулéзъ Ѧп 18 Іуніŏ. Корпулŏ алŏ doiле трече Дунърea ші се аррункъ ассупра Хърсовеї ші а Дуросторулуї. Џенераріулŏ Геістар трече Олтулŏ ку 15,000 de рушї. Ротъnії се Ѧпартéзъ сутŏ Џ. Магіеру ші І. Солотоn, ші контрібуескŏ форте спре Ѧпаінтарса оперъчіунілорŏ. Џенераріулŏ Рот Ѧтпрессуръ Дуросторулŏ, Корпіловŏ обсéрвъ Џіурџіулŏ, Геістар чеаркъ съ Ѧнтре Ѧп Сербіа ші съ скóле пре локуіторії de аколо, кънdŏ паша de ла Bidinŏ трече Дунърea Ѧп 12 Аугустŏ, ку 12,000 de турчї ші ку 30 de тунурї, ші оккупъ Калафатулŏ, лассъ аколо 2000 de óтенї ші терџе Ѧпаінтеа луї Геістар, ші лŏ аттакъ ла Молdавіџа, унde кadŏ ла 2000 de рушї, ші перdŏ тóте тateріалеле ші ла 100 de боі. Геістар се ретраџе ла Чіороі, ші de аколо ла Краіова, апоі се dуче de бате пре сераскіеріулŏ ла Слатіна, учіde ла 400 de турчї, іеа 7 тунурї, 24 de стéгурї, 700 de карръ ку букате, ші лŏ констрінџе а се ретраџе престе Дунъре, Ѧп 18 Аугустŏ. Ла ачесте луnіте Ротъnії deдеръ аџіуторіŏ Ѧнсетпатŏ, ші контрібуіръ тултŏ спре фрънџереа турчілорŏ. — Џеара се куръџъ de турчї, нутаї Џіурџіулŏ, Турнулŏ ші Калафатулŏ се таї џінŏ. — Ѧп 23 Октотвріе Варна капітулéзъ. Пашкіевічї пътрунde

ꙟn Acia tiкъ ші фаче tapĭ прогрессе. Віттенстеіn вотбардéзъ Dȣросторȣлȣ ꙟn 2 ші 3 Noemвріе, ꙟnсъ ꙟnчепъndȣ џерȣлȣ, артата рȣссéскъ се ретраџе ꙟn пріnчіпате ла іернатікȣ. Ꙟn 14 Dечетвріе се сȣпȣпе Калафатȣлȣ.—

XVII. Ꙟn прітъваръ аnnȣлȣї R. 2582 (Xp. 1829.) котітеле Dіевічĭ се nȣтеште џенераліссітȣ престе артата рȣссéскъ ꙟn контра тȣрчілорȣ din Eȣропа: елȣ плéкъ ꙟn 4 Iȣnіȣ de ла Dȣросторȣ ші бате de фръnџе пре везірілȣ ла Кȣловка. Dȣросторȣлȣ кade ꙟn 30 Iȣnіȣ. Dіевічĭ бате пре Iȣсȣф-паша ла тречереа престе Катчікȣ, ші ꙟn 21-23 Iȣліȣ трече Eтȣлȣ (din каре кавсъ і се dъ nȣтеле de Zавалкаnскі), бате пре тȣрчĭ ла Моnастер-кіеȣ, іеа таĭ тȣлте локȣрĭ ȣnȣлȣ dȣпъ алтȣлȣ, еаръ ꙟn 20 Аȣгȣстȣ копрinde Adріаnополіа, ші се пȣnе ꙟn легътȣръ кȣ флота de пре таре. Ꙟn 2 (14) Септетвріе се ꙟnкеіъ трактатȣлȣ de паче ла Adріаnополі. Ꙟn артікȣлȣ II, Рȣссіа dъ Тȣрчіеĭ ꙟnапоĭ тóте локȣріле оккȣпате ꙟn Eȣропа, ꙟnсъ фортъреџеле de пре ржnа стъnгъ а Dȣnъреĭ съ се радъ, ші съ се рестітȣéскъ пріnчіпателорȣ ротъnе ꙟтпреȣnъ кȣ реџіȣnіле лорȣ; ꙟn артікȣлȣ III, Прȣтȣлȣ рътъnе ші de ачĭ ꙟnаіnте тарџіnеа ꙟnтре челе dóȣе іmперіе, ꙟnсъ враџȣлȣ Сȣліnа ші інсȣлеле de ла гȣра Dȣnъріі съ фіе але Рȣссіеĭ; ꙟn артікȣлȣ V: „Фііndȣ къ пріnчіпателе Ротъnіеĭ ші Молdавіеĭ с'аȣ пȣсȣ прin капітȣлъчіȣnе сȣптȣ сȣзераnітатеа ꙟnалтеĭ порџĭ, ші Рȣссіа аȣ гаранtісатȣ просперітатеа лорȣ, се ꙟnџелеџе къ еле ші пъстрéзъ тóте прівілеџіеле ші іmmȣnітъџіле карĭ ле аȣ къштігатȣ ꙟn пȣтереа капітȣлъчіȣnеĭ, саȣ прin трактателе ꙟnкеіате ꙟnтре челе dóȣе кȣрџĭ імперіале.

саŏ пріn хатішеріфеле карі с'аŏ dатŏ ꙟn dіверсе тіmпврї. Пріn врmаре еле се ворŏ вввкра de лівертатеа реліџіоnеї, de о севврітате перфектъ, de о admіnістръчіоnе nаџіоnалъ ші nеаттърnатъ, ші de о комплетъ лівертате de коmmерџŏ." Dаръ dвпъ нота ла арт. IX „еле ворŏ ръmъnе́ dіmпреоnъ кв Dврosторвлŏ оккоnате de mіліџіа рвссéскъ пъnъ кънdŏ по́рта ва ръсnоnde сomma de 11,500,000 de галбіnї батавї (олаndezї)."

XVIII. Пріn актвлŏ сепаратŏ ꙟn респектвлŏ пріnчіпателорŏ, се deфіnеште „ка domnії съ се ꙟnтърéскъ пре віеаџъ, афаръ de касвлŏ кънdŏ с'арŏ лъсса еї de бвnъ воіе, саŏ с'арŏ скóте пеnтрв вреo фъръ de леџе. Domnії ворŏ регвла кв deплінъ лівертате тóте требіле dіnлъоnтрв але џереї ꙟn ꙟnџелеџере кв dіваnеле респектіве, ꙟnсъ фъръ de а пвтé кълка dреnтвріле гараnтісате челорŏ dóве џерї пріn трактате саŏ пріn хатішеріфе, ші нв се ворŏ тврбвра ꙟn admіnістръчіоnеа іnтерnъ пріn nічї о орdіnе коnтраръ ачелорŏ dреnтврї.— „ꙟnалта пóртъ проmіте ші се облéгъ къ ва прівегіа скрвпвлосŏ ка прівілеџіеле Молdавіеї ші Роmъnіеї съ нв се калче ꙟn nічї вnŏ modŏ de кътръ коmmаndаnџії вечіnї; еа нв ва свффері ка еї съ се аmmестече ꙟn требіле челорŏ dóве џерї, чі ва оnрі верче ꙟnкврсіоnе а локвіторілорŏ de пре ржпа dрéптъ а Dвnърії пре пъmъnтвлŏ Роmъnіеї саŏ алŏ Молdавіеї. Се коnсіdеръ ка парте ꙟnтреџітóре а ачествї пъmъnтŏ тóте іnсвлеле de кътръ ржпа стъnгъ а Dвnърії, фірвлŏ апеі ва форmа терmіnвлŏ челорŏ dóве пріnчіпате de ла ꙟnтрареа Dвnърії ꙟn стателе оттоmаnе пъnъ ла коnфлвіnџа еї кв Првтвлŏ.— *Спре а ассеквра mаї біnе невътъmареа тер-*

рiторiялвї ромъпеска, ꙟпалта пóртъ се облéгъ къ пв ва цiпé пiчї впӑ локӑ ꙟптърiтӑ (фортiфiкатӑ) шi пв ва свфферi а се ашеza пiчї впӑ свппъсӑ алӑ съӑ мвсвлмапӑ пре ржпа стъпгъ а Dвпърiї. Прiп врмаре се детермiпъ фъръ скiмбаре, къ пре тóтъ ачеастъ ржпъ ꙟп Ромъпiа мiкъ шi маре, прекзмӑ шi ꙟп Молдавiа, пв ва пвте авé локвiпцъ пiчї впӑ мвсвлмапӑ пiчї о датъ, шi къ пвмаї пегвцъторiлорӑ провъzвцi кв фермапе се ва да воiе де а трече ꙟп прiпчiпате спре а кътпъра пре компътвлӑ лорӑ бвкате печессаре пептрв Копстаптiпополi саӑ пептрв алте локврi.—Четъцiле тврчештi де пре ржпа стъпгъ а Dвпърiї, прекзмӑ шi рецiвпiле лорӑ се ворӑ рестiтвi цереї Ромъпештi спре а се ꙟмпреѹпа еаръшї кв дъпса, шi фортiфiкъчiѹпiле карi аӑ фостӑ маї ꙟпаiпте пре ачеастъ ржпъ, пв се ворӑ маї пвте рестаѹра. Мвсвлмапiї карi поссéдӑ локврi певсврпате де ла партiкѹларi, саӑ ꙟп ачеле четъцi саӑ ꙟп верче алтӑ пвптӑ пре ржпа стъпгъ а Dвпърiї, ворӑ фi даторi а ле вiпде локвiторiлорӑ ꙟп спацӑ де впӑ аппӑ шi шéссе лвпi.— Гѹверпеле челорӑ дóѹе прiпчiпате бвкѹръпдѹсе де тóте прiвiлецiеле впеї адмiпiстръчiѹпї iптерпе пеаттърпате, ворӑ пвте съ ашеze кордопе сапiтаре шi карaптiпе пре лъпгъ Dвпъре шi ꙟп алте локврi ꙟп царъ ѹпде ва фi де лiпсъ, фъръ ка стръiпiї карi вiпӑ, фiе мвсвлмапї фiе крештiпї, съ се пóтъ дiспепса де ла обсерваре рiгорóсъ а пормелорӑ сапiтаре. Пептрв сервiцѹлӑ карaптiпелорӑ шi пептрв превегiареа марцiпiлорӑ, пептрв свсцiпереа ѹпеї ордiпе ꙟп четъцi шi ꙟп сате, шi пептрв пѹпереа лецiлорӑ ꙟп лѹкраре, гѹверпеле прiпчiпателорӑ ворӑ пвте цiпé впӑ пѹмерӑ де мiлiтарi печессарi пеп-

трѹ ачесте фѹнкціѹні. Nѹтървлѹ ші ѫнтреціиереа ачестеі міліціі, се ворѹ регѹла de кътръ domnі ѫн ѫнцелецере кѹ dіванеле респектіве, ръгіиъndѹсе пре ессемплеле de маі ѫнаінте. — Ѫналта пóртъ пътрѹнсъ de сінчера dорінцъ de а прокѹра челорѹ dóѹе прінчіпате тóтъ ферічіреа de каре се потѹ бѹкѹра, ші ѫнформатъ деспре абѹсѹріле ші пръdъчівніле че се факѹ кѹ оккасіѹнеа dіверселорѹ dърі de натѹрале черѹте пентрѹ Константінополі, пентрѹ провісіонареа фортърецелорѹ de пре лъпгъ Dѹнъре, ші пентрѹ требѹінцеле арматентаріѹлѹі, ле іартъ de тотѹ ші deплінѹ ачесте dърі. Прін ѹртаре, Ромъніа ші Молdавіа ворѹ фі скѹтіте пентрѹ тотѹ dé-ѹна de а da грѫѹ ші алте бѹкате, оі ші лемне de констрѹкціѹні, карі ле da маі ѫнаінте. — Ассеміне нѹ се ва маі чере de ла ачесте прінчіпате, ѫн нічі ѹнѹ касѹ съ dea лѹкръторі пентрѹ фортърецe, нічі съ факъ алтъ престъчіѹне de верче натѹръ. Ѫнсъ спре desdъмнареа тесаѹрѹлѹі імперіал пентрѹ nерdеріле каѹсате прін ачеастъ іертаре тоталъ, афаръ de трібѹтѹлѹ анѹал че аѹ съ ръспѹndъ ѫналтеі порці челе dóѹе прінчіпате, сѹптѹ нѹме de харачі, idiié ші бекіаdé (dѹпъ хатішеріфеле de ла 1802), Молdавіа ші Ромъніа ворѹ маі ръспѹнdе пре аннѹ ѫналтеі порці, dрептѹ компенсъчіѹне о сѹммъ de бані каре се ва dетерміна маі ѫн ѹрмъ прін ѫнцелецере коммѹнъ.— Афаръ de ачестеа ла фіекаре реѫнноіре de domnѹ, прін мóрте, лъсcаре de domnie, саѹ скóтере легалъ de кътръ пѹтеріле тѹтеларе, прінчіпатѹлѹ ѫн каре се ва ѫнтъмпла касѹлѹ нѹмітѹ, ва фі dаторіѹ а ръспѹнdе ѫналтеі порці о сѹммъ de о тъсѹръ кѹ трібѹтѹлѹ анѹал алѹ цереі. Dаръ престе сѹммеле а-

честеа, нȣ се ва mаї чере de ла царъ, нічї de ла domнȣ, нічї ȣнȣ алтȣ тріБȣтȣ, dape саȣ donȣ, сȣптȣ нічї ȣнȣ претестȣ.— Ꙟн пȣтереа стерџереї dърілорȣ de натȣрале спечіфікате mаї сȣсȣ, локȣіторії прінчіпателорȣ се ворȣ бȣкȣра de плінъ лібертате de комерцȣ пентрȣ тóте продȣктеле пъмънтȣлȣї лорȣ ші але indȣстріеї лорȣ, фъръ de вре о рестрінџере, афаръ de челе че domnії ꙟн ꙟнцелеџере кȣ dіванеле респектіве ворȣ афла кȣ кале de а ашеzа пентрȣ ассекȣрареа цереі кȣ провісіȣніле кȣвіинчіóсе. Еї ворȣ пȣтé навіга ліберȣ пре Dȣнъре кȣ навіле лорȣ пропрії, провъzъndȣсе кȣ пассапортȣрі de ла гȣвернеле лорȣ, ші ворȣ пȣтé мерџе съ негȣцъторéскъ ші прін челелалте четъцї ші портȣрї але ꙟналтеї порцї, фъръ de а фі сȣпперацї de кътръ перчепторії de харачї, ші фъръ de а фі сȣпȣшї ла вре о вессъчіȣне.— Маї ꙟнколо, ꙟналта портъ консіderънdȣ тóте каламітъціле карі ле аȣ сȣфферітȣ Молdавіа ші Ромънія, ші мішкатъ de ȣнȣ сентіmентȣ de ȣmанітате партікȣларіȣ, скȣтеште пре локȣіторії ачесторȣ церї de тріБȣтȣлȣ аннȣал пентрȣ тесаȣрȣлȣ съȣ ꙟн кȣрсȣ de doї аннї, ꙟнчепънdȣ din zіȣа ꙟн каре прінчіпателе се ворȣ deшерта кȣ тотȣлȣ de оштіле рȣсеешті.— Ꙟн фіне ꙟналта пóртъ dорінdȣ de а ассекȣра ꙟн тóте моdȣріле феріčіреа челорȣ dóȣе прінчіпате, се облéгъ соленнел, къ ва конфірmа регȣламентеле аdміністративе, карі ꙟн кȣрсȣлȣ оккȣпъчіȣнеї ачесторȣ dóȣе церї прін оштіле кȣрцїї імперіале, с'аȣ компȣсȣ dȣпъ вотȣлȣ аdȣнърілорȣ de чеї mаї ꙟнсемнацї локȣіторї аї церілорȣ, ші карі ворȣ серві de темеіȣ пентрȣ гȣвернȣлȣ інтернȣ алȣ челорȣ dóȣе прінчіпате, ꙟнцелегъndȣсе de сіне къ zісселе регȣламенте нȣ ворȣ

вътъта drептъріле de съzeранітате а ле ꙟналтеї порці.“

XIX. Коmmіссіѕпіле пептрѕ redіцереа регѕлаmеп-телорѕ органіче се adѕпассеръ ꙟпкъ ꙟп 29 Іѕліѕ, сѕптѕ прешеdінца консіліаріѕлѕї рѕссескѕ, Мінчіакі, ꙟпсъ din касса тѕлтелорѕ modіфікърї че се череа, пѕ пѕтѕръ терmіна лѕкрѕлѕ, пъпъ кѕndѕ веnі ꙟп лѕпа лѕї Noвеmвріе цепераріѕлѕ Кісселевѕ, ꙟп калітате de прешеdінте плеnіпотепціаріѕ пептрѕ атъndóѕе пріпчіпателе. Пріп ачестѕ ꙟналтѕ demnітаріѕ, коmmіссіѕпіле ꙟптраръ ꙟп релъчіѕпе іm-medіатъ кѕ пѕтереа гарантісъторе, ші терmінаръ кѕррънdѕ лѕкрареа прескріссъ. ꙟп ѕрmъ се конвокаръ adѕпърї естраорdінаре de епіскопї ші de боіарї, ѕпа ꙟп Іашї ші алта ꙟп Бѕкѕрештї, спре десватереа ші сѕбскріереа регѕлаmептелорѕ. Се фъкѕръ dіскѕссіѕпї фóрте серіóсе. ꙟп фіпе се сѕбскріссеръ. Din партеа Молdавіеї плекъ Міхаіл Стѕрzа, din партеа Роmъпіеї Алессаndрѕ Віларa, ла Петерсбѕргѕ, спре а ле сѕпѕпе кѕпоштінцеї ші аппробърії іmперъторіѕлѕї. ꙟптре ачестеа цепераріѕлѕ Кісселевѕ се окѕпъ ꙟп пріпчіпате кѕ пѕпереа ꙟп лѕкраре а реформелорѕ adміністратіве прескріссе ꙟп регѕлаmептѕлѕ органікѕ. ꙟп 29 Іапѕаріѕ а. R. 2587 (Хр 1834) се ꙟпкеіъ алтѕ трактатѕ ла Петерсбѕргѕ ꙟптре Рѕссіа ші Тѕрчіа, пріп каре пóрта се ꙟпвоіеште а рекѕпóште копстітѕціѕпеа пріпчіпателорѕ роmъпе, ші се ꙟпdаторézъ de а пѕбліка ѕпѕ ферmапѕ ꙟп респектѕлѕ ачеста. Тотѕ de о dатъ кѕрціле се ꙟпвоіръ ка de ачеастъ dатъ, ꙟпсъ пѕmаї de ачеастъ dатъ, съ пѕméскъ еле domnї ꙟп пріпчіпате. Алецереа челорѕ *dóѕе кѕрцї къzѕ* пре Міхаіл Стѕрzа пептрѕ Мол-

dавіа, ші пре Алессандрв Гіка пентрв Ромъніа. Ценераріяль Кісселевь лъссъ гвверпвль провісорів ѫп мъніле консвлвлві цеперал Барон de Ркктан, ші се dвссе ѫп Рвссіа. Kandidaцii de domnĭ плевар ъла Константінополі, зnde пріміръ ѫнвестітвра din мъніле свлтанвлві. Рвшії дешертаръ прінчіпателе, ші noiĭ domni ѫнторкъndвсе de ла Константінополі ѫн патріа лорь, се пріміръ кв аплавсе de бвквріе din партеа Ромънілорь, a. R. 2587 (Хр. 1834).

Фіпітвль пърцiї III.

ERRATA.

Ла Партеа III.

Паџіна;	Лінія;	Ѫн локȣ de:	Чітеще:
4.	сȣсȣ	(Хр. 1847.)	(Хр. 1457.)
8.	сȣсȣ.	(Хр. 1362.)	(Хр. 1462.)
10.	51. џ.	катострофъ	катастрофъ
13.	10.	ѫнаітъndȣ	ѫнаінтъndȣ
14.	13.	Магоа	Магонȣ.
17.	20.	ле тасъ	ла тасъ
18.	6.	ресбеллȣ,	ребеллȣ.
20.	15.	касгеллȣлȣ	кастеллȣлȣ
23.	21.	нȣсе	нȣсе
26.	6. џ.	прілчінессеі	прінчінессеі
29.	1.	въџъndȣ	въжъndȣ
29.	3. џ.	прінчінії	прінчінії
30.	4. џ.	фȣфі	фȣџі
32.	10. џ.	Џіоџіȣ	Џіорџіȣ
38.	9.	пърџії	порџії
49.	8.	гетъndȣсе	тетъndȣсе
52.	2.	шерсе	терсе
53.	3. џ.	di контръ	din кътръ.
57.	7.	пішеле	пітепе
72.	7.	констрінсеръ	констрінсеръ
76.	3. џ.	ѫнвершппатȣ	ѫнвершȣнатȣ.
77.	1.	петречеа	петречеа
77.	2.	тітісе	трітісе
78.	1. џ.	сенатȣȣ	сенатȣлȣ
79.	1. џ.	екънаръ	скънаръ
93.	2.	пентрȣ	центрȣ
93.	10.	пре	пре

Пацina;	Linin;	Ꙟn лoкȣ de:	Citeшte:
94.	2. ц.	лȣ	лa
96,	9.	oккȣпѣ	oккȣпѣ
100.	7. ц.	къdȣ	кънdȣ
111.	10. ц.	кenipъ	венipъ
114.	3.	dicкapdie	dicкopdie
114.	12.	къшпȣлȣ	къmпȣлȣ
114.	6. ц	фopma	фopтȣнa
114.	4. ц.	тȣcpeлe	тecaȣpeлe
117.	5.	diкepce	diвepce
117.	17,	коmmътdȣлȣ	коmmънdȣлȣ
118.	3.	odine	opdine
118.	10.	пъкȣȣpъ	пъcкȣpъ
122.	4.	волȣнтopï	волȣнтapï
122.	10.	Mȣpкȣ	Mapкȣ
123.	13	ȣпécкъ	ȣпécкъ
126.	9. ц.	acпpa	acȣпpa
127.	16.	цeaпa	цeapa
128.	4. ц.	ecчeвecc	ecчecce
129.	7.	dȣncȣлȣ	dъncȣлȣ
129.	9.	de въcтѣ	deвъcтѣ
129.	5. ц,	caceï	caccii
129.	4. ц.	лȣ	кȣ
131.	3. ц.	вȣ	кȣ
132.	9.	фъкънdȣкe	фъкънdȣce
134.	7.	пoпȣлapiтea	пoпȣлapiтaтea.
131.	15.	пpecтȣ	пpeтecтȣ
137.	10. ц.	вondiцiȣniле	кondiцiȣniле
138.	1.	Ciaлeвia	Ciлecia
138.	2. ц.	Pъmънȣ	Pomънȣ
139.	10.	кnoтpa	коnтpa.
140.	1.	aвidiкapea	aȣdiкapea

Пацina;	Linia;	Ꙟн локȣ de:	Чiteшte:
140,	1. џ.	прiшiсе	прошiсе
141.	1.	ка	ва
142.	5.	de Ракоцi	de ла Ракоцi
142.	2. џ.	Аmȣрасȣ	Аmȣратȣ
143.	18.	Лȣоп	Леоп
144.	1.	вȣ	кȣ
161.	4.	Съвешȣлві	Съвешȣлȣ
164.	6.	пȣче	паче
166.	4. џ.	mъiестеiеле	mъiестрiеле
168.	3.	Ꙟнто́dчереа	Ꙟнто́рчереа
168.	5. џ.	Петречiȣ	Петрiчеiȣ
168.	4. џ.	плесоъкȣ	пресоъкȣ
170.	17.	цеаръ	цеаръ
170.	4. џ.	р[illegible]ъ	ръdiкъ
171.	14.	кȣркеа	кȣртеа
173.	15.	Реmънii	Роmънii
191.	18.	Ꙟнчепътȣлȣ	Ꙟнчепȣтȣлȣ
192.	10.	то́ае	то́те.
210.	15.	dȣпъ: mъчелърiцi; (adaȣџе:) къпiтапi Ференцi се прiнсе шi се ȣчiс	
210	21.	Романȣ	Ржmпiкȣ.
211.	16.	то́те	то́тъ
219.	4. џ.	adопръ	adоперъ
220.	5.	вiiȣ	вiȣ
247.	19.	кастрале	кастреле
225.	13.	Пȣкȣрештi	Бȣкȣрештi